59427
4

RAZLAGANJE

keršanskega katoliškega

NAUKA.

Kterega je spisal po druzih spisih

duhoven

Ljubljanske škofije.

Ceterto poglavje:

Od svetih zakramentov.

V Celovcu 1871.

Nastisnila Jan. & Fried. Leon.

59497 -4/[1]



IN=030007219

Obseg in kazalo.

IV. Poglavje: Od svetih zakramentov.

I. Razdelek.

I. keršanski nauk.

Stran

Od gnade Božje: Kaj je gnada Božja? — Kako se gnada Božja razdeli? — V čem obstoji dejanska gnada? — Ktere posebne imena ima dejanska gnada? 1

II. keršanski nauk.

Ali nam je dejanska gnada potrebna? — Kterim ljudem daje Bog dejansko gnado? — Kaj nam je storiti, da nam bo dejanska gnada v zveličanje služila? 13

III. keršanski nauk.

Od posvečujoče gnade: — V čem obstoji posvečujoča gnada? ali: Kaj je posvečujoča gnada? 31

IV. keršanski nauk.

Kaj dela posvečujoča gnada v človeku? — Po kterem potu dobi grešnik posvečujočo gnado Božjo? 41

V. keršanski nauk.

Kakošen sad obrodi posvečujoča gnada Božja v človeku? — Ali zamore človek za gotovo vedeti, da se znajde v posvečujoči gnadi? 55

Stran

II. Razdelek.

VI. keršanski nauk.

Od svetih zakramentov sploh.

Kaj je sveti zakrament? 74

VII. keršanski nauk.

Koliko je svetih zakramentov? Kako se razdelijo? 85

VIII. keršanski nauk.

Kaj je potrebnega v veljavno in vredno prejemanje svetih zakramentov? 96

III. Razdelek.

Od svetih zakramentov posebej.

IX. keršanski nauk.

§. 1. Od zakramenta svetega kersta.

Kaj je sveti kerst? 106

X. keršanski nauk.

Kaj nam daje sveti kerst? ali: Ktere dobrote zadobimo pri svetem kerstu? 122

XI. keršanski nauk.

Kdo sme kerščen bitti? Kdo sme kerstiti? 145

XII. keršanski nauk.

Kje se sme kerstiti? — Kako se mora kerstiti? 155

XIII. keršanski nauk.

Kteri obredi se nahajajo pri delenju zakramenta svetega kersta? — Obredi pred kerščevanjem 165

XIV. keršanski nauk.

Obredi med kerščevanjem navadni, in obredi po svetem kerstu 177

XV. keršanski nauk.

Od dolžnosti tistih ljudi, ki se vdeležujejo svetega kersta: Dolžnosti kerščencev. — Dolžnosti staršev do kerščencev. 186

Stran

XVI. keršanski nauk.

Dolžnosti botrov do kerščencev. — Dolžnosti kerščencev do botrov. 200

XVII. keršanski nauk.

§. 2. Od zakramenta svete birme.

Kaj je sveta birma? — Sveta birma je pravi od Jezusa postavljen zakrament. — Kako se loči sveta birma od svetega kersta? — Ali nam je sveta birma potrebna v zveličanje? 214

XVIII. keršanski nauk.

Ktere dobrote nam daje zakrament svete birme? 228

XIX. keršanski nauk.

Ali smo dolžni zakrament svete birme prejeti? — In kako ga moramo prejeti? 241

XX. keršanski nauk.

Kako se zakrament svete birme deli? 252

XXI. keršanski nauk.

Ktere dolžnosti vodi sveta birma za seboj? — Dolžnosti birmancev, — dolžnosti staršev, — dolžnosti botrov. . . 263

XXII. keršanski nauk.

§. 3. Od zakramenta svetega Rešnjega Telesa.

Ka je zakrament svetega Rešnjega Telesa? — Različne imena tega svetega zakramenta. — Namen, zavoljo kterega je Jezus postavil ta sveti zakrament. 272

XXIII. keršanski nauk.

Zakrament svetega Rešnjega Telesa je pravi zakrament. . 282

XXIV. keršanski nauk.

Jezus Kristus je v zakramentu svetega Rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč. 291

XXV. keršanski nauk.

Kdaj? kako? in kako dolgo je Jezus Kristus v zakramentu svetega Rešnjega Telesa pričujoč? 305

Stran

XXVI. keršanski nauk.

Ktere posledice se izhajajo iz Jezusove pričujočnosti v zakramentu svetega Rešnjega Telesa? 317

XXVII. keršanski nauk.

Ktere dolžnosti nam naklada pričujočnost Jezusova v zakramentu svetega Rešnjega Telesa? 328

XXVIII. keršanski nauk.

Zakramenta svetega Rešnjega telesa kar dar ali daritev. — Od splošnih darov. 341

XXIX. keršanski nauk.

Od daritve starega zaveta ali starega zakona 353

XXX. keršanski nauk.

Od Jezusove daritve na svetem križu. — Od Jezusove daritve v nebesih. 366

XXXI. keršanski nauk.

Od Jezusove daritve na zemlji v zakramentu presvetega Rešnega Telesa. — Daritev svete maše postavljena. — Daritev svete maše izročena aposteljnom in njih naslednikom 378

XXXII. keršanski nauk.

Daritev svete maše pervih tri sto let po Kristusu, opravljevana in obhajana od aposteljnov in apostoljskih nastopnikov. 389

XXXIII. keršanski nauk.

Daritev svete maše po zadobljenem zunajnem miru obhajana. — Popisovanje nekdanjih cerkev 402

XXXIV. keršanski nauk.

Daritev svete maše po zadobljenem zunajnem miru obhajana. — Popisovanje nekdanje službe Božje 415

XXXV. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dan danes bere. — Od začetka do pristopa. 439

Stran

XXXVI. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dan danes bere. — Od pristopa do darovanja. 452

XXXVII. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dan danes bere. — Od darovanja do predglasja 473

XXXVIII. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dan danes bere. — Od predglasja do povzdigovanja. 491

XXXIX. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dan danes bere. — Od povzdigovanja do Očenaša. 508

XXXX. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dan danes bere. — Od Očenasa do obhajilne molitve. 532

XLI. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dan danes bere. — Od obhajilne molitve do konca. 558

XLII. keršanski nauk.

Odgovori na nektere vprašanja od svete maše, da se ž njimi doslejšne razlaganje v večo svitlobo postavi. — Kaj je sveta maša? — Od koga? kdaj? in zakaj je daritev svete maše postavljena? — Kdo opravlja daritev svete maše? 570

XLIII. keršanski nauk.

Zakaj opravlja mašnik daritev svete maše? — Komu se daritev svete maše opravlja? — Koga še katoliška cerkev s telesom in kervjo Jezusovo Bogu Očetu daruje? . . 584

XLIV. keršanski nauk.

Za koga daruje mašnik daritev svete maše? 594

Stran

XLV. keršanski nauk.

Ali imajo vsi kristjani prave zapopadke od svete maše? — Zakaj se v rimsko — katoliški cerkvi daritev svete maše opravlja v latinskem jeziku? — Čemu opravljajo mašniki v posebnih oblačilih daritev svete maše? . . 605

XLVI. keršanski nauk.

Čemu imajo mašne oblačila več barv? Čemu so služabniki, ki mašniku pri altarju strežejo, vsaj ob večih praznikih v posebnem oblačilu? — Ktere so mašne posode? — Čemu je kadenje pri službi Božji? — Čemu je svečava pri službi Božji? — Čemu sta polštra na altarju? — Čemu so cvetlični šopki na altarju? — Čemu je blagoslovljena voda pri cerkvenih vratih v kropilniku? . . 618

XLVII. keršanki nauk.

Čemu se pri službi Božji poje in orglja in muzika dela? — Čemu med službo Božjo klečimo? — Čemu pri molitvi roke na persih sklepamo? in na kviško obernjene deržimo? — Čemu se, zlasti ob nedeljah in zapovedanih praznikih, k službi Božji čedniše napravimo? — Čemu je katoliška cerkev toliko molitev, opravkov in ceremonij pri sveti maši zapovedala? 633

XLVIII. keršanski nauk.

Zakrament svetega Rešnjega Telesa kar Obhajilo. — Od dolžnosti prejemati zakrament svetega Rešnjega Telesa. 646

XLIX. keršanski nauk.

Način, po kterem moramo prejemati zakrament svetega Rešnjega Telesa. — Zaderžanje pred svetim Obhajilom. — Od dušnega pripravljanja za sv. Obhajilo. — Daljno in bližnje pripravljanje za sveto Obhajilo. 659

L. keršanski nauk.

Od telesnega pripravljanja za sveto Obhajilo. 674

LI. keršanski nauk.

Zaderžanje med svetim Obhajilom, in zaderžanje po svetem Obhajilu. 683

Stran

LII. keršanski nauk.

Dobrote, ki jih dobivamo po prijemanju svetega Rešnjega Telesa. 698

LIII. keršanski nauk.

Od svete popotnice. — Od duhovnega Obhajila, — in od nepridnega Obhajila. 710

LIV. keršanski nauk.

Od nevrednega Obhajila. 719

LV. keršanski nauk.

§. 4. Od zakramenta svete pokore.

Pokora kar čednost: v čem obstoji? — Ali je potrebna in koristna? 732

LVI. keršanski nauk.

Pokora kar zakrament. — Sveta pokora je pravi in resnični zakrament. 742

LVII. keršanski nauk.

Kterim ljudem je zakrament svete pokore v zveličanje potreben, in kterim ljudem je koristen. 751

LVIII. keršanski nauk.

Ktere gnade ali dobrote daje zakrament svete pokore? . . 761

LIX. keršanski nauk.

Kaj nam je treba storiti, da bomo vredno prejemali zakrament svete pokore? — Od izpraševanja vesti: Kaj je? Ali je potrebno? kakšno mora biti? 772

LX. keršanski nauk.

Od kesanja ali obžalovanja grehov? — Kaj je? — in kakšno mora biti? 787

LXI. keršanski nauk.

Kako potrebno da je obžalovanje grehov ali kesanje, in kaj moramo storiti, da ga v sebi prav obudimo? 804

*

Stran

LXII. keršanski nauk.

Od terdnega sklepa: Kaj je? — Ali je potreben? — Koliko reči zapopada? — Kakošen mora biti? — Kako se pridobi? 815

LXIII. keršanski nauk.

Od spovedi: Kaj je spoved? — in kako koristna je spoved? 835

LXIV. keršanski nauk.

Česa se je treba spovedovati? — in kako se je treba spovedovati? 845

LXV. keršanski nauk.

Komu se moramo spovedovati ali kakošnega spovednika si odbrati? — Od velike ali dolge spovedi: Kaj je dolga spoved? — komu je potrebna? — komu koristna? — komu škodljiva? — kdaj naj se opravlja? — kako naj se opravlja? — 861

LXVI. keršanski nauk.

Komu je sveta odveza dati? — komu prideržati? — komu odreči? — Od zadostenja ali naložene pokore: v čem obstoji? — počemu se naklada? — kako se mora opravljati? 873

LXVII. keršanki nauk.

Od odpustkov: kaj so odpustki? — kolikeri so odpustki? . 891

LXVIII. keršanski nauk.

Kaj nam je treba verovati v ozir odpustkov? — Kaj nam je treba storiti, da odpustke zadobimo? 904

LXIX. keršanski nauk.

§. 5. Od zakramenta svetega poslednjega olja.

Zakrament svetega poslednjega olja je pravi in resničen zakrament. 920

LXX. keršanski nauk.

Od dobrot, ki jih zakrament svetega poslednjega olja deli onim, kteri ga vredno prejemajo. 930

Stran

LXXI. keršanski nauk.

Kdo sme prejemati zakrament svetega poslednjega olja? — Kdaj se mora prejemati zakrament svetega poslednjega olja? — Kako se mora prejemati zakrament svetega poslednjega olja? 942

LXXII. keršanski nauk.

Kdo sme deliti zakrament svetega poslednjega olja? — Kako se deli zakrament svetega poslednjega olja? . . . 958

LXXIII. keršanski nauk.

Od bolezni: — Kakošne misli naj kristjan v ozir bolezni ima? — Bolezen je kristjanu v velik prid, ako si jo ve v prid oberniti. — Kako naj se kristjan v bolezni zaderži, da mu bo bolezen res v prid? 979

LXXIV. keršanski nauk.

§. 6. Od zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja.

Kaj je sveto mašnikovo posvečevanje? in ktere dobrote deli onim, ki ga prejemajo? 992

LXXV. keršanski nauk.

Kdo zamore veljavno deliti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja? 1003

LXXVI. keršanski nauk.

Kdo zamore in kdo sme prejeti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja? 1013

LXXVII. keršanski nauk.

Od zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja posebej: — Od tonzure in štirih nižih redov ali blagoslovov . . . 1025

LXXVIII. keršanski nauk.

Od treh viših redov ali blagoslovov zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja; — in sicer naj poprej od Subdiakonata in Diakonata. 1037

Stran

LXXIX. keršanki nauk.

Od treh viših redov ali blagoslovov zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja; in sicer od Prezbiterata ali mašništva. 1050

LXXX. keršanski nauk.

Od škofovskega posvečevanja: — Kaj je? in kako se deli? 1063

LXXXI. keršanski nauk.

§. 7. Od zakramenta svetega zakona.

Sveti zakon se sklepa le med dvema osebama, enim možkim in eno žensko. — Sveti zakon je pravi in resničen zakrament. 1076

LXXXII. keršanski nauk.

Sveti zakon je nerazvezljiv, ter veže za ves čas življenja . 1092

LXXXIII. keršanski nauk.

Od prejemanja zakramenta svetega zakona: in sicer naj poprej od Božjega poklica v zakonski stan. 1106

LXXXIV. keršanski nauk.

Kaj je storiti pred poroko? — ali od vrednega pripravljanja na zakonski stan, in sicer naj poprej od daljnega pripravljanje na zakonski stan 1120

LXXXV. keršanski nauk.

Od bližnjega pripravljanja za zakonski stan. 1137

LXXXVI. keršanski nauk.

Kaj je storiti med poroko? — in kako se obnašati med prejemanjem zakramenta svetega zakona? 1163

LXXXVII. keršanski nauk.

Od obnašanja po poroki in na svatovščini ali ženitnini . . 1177

LXXXVIII. keršanski nauk.

Od dolžnosti zakonskega stanu: — in sicer naj poprej od splošnih dolžnost zakonskih ljudi. — Zakonska ljubezen. 1191

Stran

LXXXIX. keršanki nauk.

Od dolžnost zakonskega stanu: in sicer naj poprej od splošnih dolžnost zakonskih ljudi: 2. Zakonska zvestoba. 3. Nasprotna podpora in posvečenje. 1203

XC. keršanski nauk.

Od dolžnost zakonskega stanu posebej: — Dolžnosti moževe. 1222

XCI. keršanski nauk.

Od dolžnost zakonskega stanu posebej: Dolžnosti ženine. . 1240

XCII. keršanski nauk.

Od dolžnost zakonskih do svojih otrok, ali dolžnost staršev. 1257

XCIII. keršanski nauk.

Od dolžnost zakonskih a. do svoje družine. — b. do svojih starih. — c. do hiše. — d. do gosposke. — e. do soseske. 1279

I. keršanski nauk.

Od gnade božje: — Kaj je gnada božja? — Kako se gnada božja razdeli? — V čem obstoji djanska gnada? — Ktera posebne imena ima djanska gnada?

1. Prava pot v nebesa je gotovo znana tistemu kristijanu, ki je v keršanskem nauku dobro podučen, in tedaj ve, kaj mora verovati, kaj upati, in kaj ljubiti; kajti ravno v veri, v upanju, in v ljubezni obstoji prava pot v nebesa. — Kakor pa popotniku ni zadosti, da mu je znana prava pot, temveč se mora tudi pomočkov poslužiti, da po pravem potu zamore hoditi, in priti tje, kamor je namenjen; ravno tako tudi kristijanu ne zadostuje, da bi mu bila le samo znana prava pot proti nebesom, ampak se mora tudi poslužiti pripomočkov, kteri mu pomorejo, da zamore po pravem potu hoditi, ter doseči svoj cilj in konec in srečno v nebesa priti. Ti pripomočki pa so kristijanu gnada božja. In ker nam gnada božja dohaja deloma po molitvi posebno pa po svetih zakramentih, pa tudi po zakramentalijih bi mogli zdaj govoriti od molitve in od svetih zakramentov in od zakramentalij; a ker smo od molitve zadosti obširno govorili že pri drugem poglavju keršanskega nauka, pri upanju, treba nam je zdaj govoriti naj poprej:

IV. Poglavje.

Od svetih zakramentov.

A prejden nauk od svetih zakramentov pričnem, moram vam še poprej kaj povedati

I. Razdelek.

Od gnade božje.

2. Od gnade božje prav dostikrat slišite govoriti, tudi vi sami to lepo besedo marsikterikrat v ustih imate in na jeziku, kaj si pa mislite, kaj čutite v sercu, kader slišite izgovarjati ali kader sami izgovarjate to milo besedo? — Treba je, da od gnade božje imate pravi pojem ali zapopadek, ker bi brez tega njene vrednosti, in tedaj tudi vrednosti svetih zakramentov ne vedeli prav ceniti. Toraj se nam naj poprej nastavlja to le vpraševanje:

Kaj je gnada božja?

Beseda „gnada“ ima različni pomen. Včasih pomenja to, kar priverženost ali vdanost, ter vdanost do človeka nižejega stanu. V tem pomenu sprejemljemo besedo, kader pravimo: „Ta človek je pri kralju v gnadi“ ali pa: „Ta človek je v gnadi pri tem ali unem imenitnem gospodu“. V tem pomenu je tudi angelj Gabriel govoril od gnade, kader je rekel Mariji: „Gnado (ali milost) si našla pri Bogu“. (Luk. 1, 30.) S temi besedami jej je hotel reči: „Bog ti je prav posebno priveržen in vdan“. Beseda gnada navadno pomenja tudi dar ali dobroto, ktero imenitniši človek nižejemu človeku skaže iz same dobrotljivost, ter ne išče zanjo nikakovega odškodovanja. Tudi v tem pomenu besedo gnado lahko sprejemljemo gledé ljudi in gledé Boga. Kader nam kralj ali cesar ali kak drug imeniten gospod skaže kako dobroto, do ktere nobene pravice nimamo, tej dobroti gnada pravimo. Gledé Boga v tem pomenu beseda gnada pomenja vse dobrote, ki nam jih je Bog že kdaj skazál, in nam jih še zdaj skazuje dan na dan, naj si že bodo te dobrote ali te ali une verste; kajti Bog je brez vse primere imenitniši memo nas revnih ljudi, on nam ničesa ni dolžen, in vse, kar koli nam dobrega da, je dar njegove dobrotljivosti. Sveti apostelj Pavl pravi: „Ako iz milosti (ter gnade ali dobrote), tedaj ne iz del,

(ktere smo mi doprinašali); sicer milost (gnada) ni več milost (gnada)". (Rimlj. 11, 6.) Po tem takem nam je beseda gnada v širjem pomenu vsak nezaslužen dar božji, kteri v sami dobrotljivosti božji svoj studenec, svoj začetek ima.

Od gnade božje kar dobrote govoreči pa moramo razloček narediti med natornimi darmi in med nadnatornimi, ki nam jih Bog deli. Natorne dari imenujemo tiste božje dobrote in darove, kteri pripadajo k naši natori ali so obstojni deli naše natore. Taki darovi so, postavim: naša duša in naše telo, um in volja, peteri počutki, zdravje, bogastvo, posebne dušne in telesne zmožnosti i. t. d. Vse te natorne dobrote, bodi si dušne ali telesne, ne spadajo k gnadi, od ktere bomo govorili na tem mestu. — Nadnatorne ali čeznatorne dari pa imenujemo tiste darove, kteri nas povzdigujejo nad naše natorne moči, in niso obstojni del naše natore, in si jih tudi ne moremo prislužiti s samim natornim prizadevanjem. — In ti nadnatorni darovi so spet dvojni, ter vunanji in notranji.

Vunanje nadnatorne darove imenujemo tiste darove, kteri nam v zveličanje služijo po vunanjih potih, ter po takih potih, ki se nam razodevajo po naših počutkih. Take pota, na primero, so: božja beseda, lepi zgledi drugih ljudi, keršanska izreja, božje razodenje, sveta cerkev, i. t. d.

Notranji nadnotorni darovi nasproti pa so tisti darovi, ktere nam Bog po notranjih potih deli, ter nam, postavim, um razsvitljuje, voljo k dobremu nagiba, nas grehov očiščuje, nas posvečuje. In ravno ta gnada je gnada v pravem, ožejem ali tesnejem pomenu, od ktere bomo govorili v naslednjih keršanskih naukih.

Ta gnada tedaj je notranj, nadnatoren dar božji ali pomoč božja, ki jo Bog brez našega zasluženja in le po Jezusovem neskončnem zasluženju naši duši deli v zveličanje.

Da bomo te besede prav razumevali, treba je pozornost obračati posebno na te tri reči: Vpervič: Gnada božja je dar božji ali pomoč božja; drugič: Ta dar ali to pomoč nam Bog naši duši deli v zveličanje; in tretjič: Ta dar ali to pomoč nam Bog deli le samo po Jezusovem neskončnem zasluženju. Jezus Kristus namreč nas s svojo smertjo na svetem križu ni le samo greha rešil, ampak nam je pridobil tudi zgubljeno nebeško deleščino ali dedšino, ktero sta nam Adam in Eva z grehom zapravila, in nam ob enem tudi pridobil potrebne nadnatorne pripomočke za nebesa in večno zveličanje v nebesih. Jezusu tedaj gre hvala in zahvala za vsako gnado, ki jo od Boga dobivamo v naše zveličanje. Zatoraj piše sveti apostelj Pavl, rekoč: „V Kristusu imamo odresenje po njegovi kervi, odpuščenje grehov po bogastvu njegove gnade, ktera nam je bila obilno podeljena“. (Efež. 1, 7. 8.) In nek učen škof sedanjih dni piše: „Vse božje gnade so cena terpljenja in smerti Kristusove, in vsake gnade, ki jo dobivamo, se tako rekoč derži kaplica njegove drage kervi“.

Jezus Kristus nam je tedaj s svojim terpljenjem in svojo smertjo na svetem križu gnado božjo zaslužil, sveti Duh pa nam jo deli v naše posvečenje; sveti Duh je toraj naš Posvečevalec.

Notranja nadnatorna gnada se spet na dvoje razdeli, kakor si je že ali memogredoča ali stalna, v posvečenje pomožna ali posvečenje vstanovilna gnada. Tista notranja nadnatorna gnada, ktera nam k svetosti pomore, ter nas pri posameznih dobrih delih podpira, imenuje se djanska gnada; tista notranja čeznatorna gnada pa, ktera v nas svetost vtemljuje, ter nas svete dela ali posvečuje, imenuje se posvečujoča gnada božja ali gnada opravičevanja. Djanska gnada se razteguje na posamezne dobre dela človekove; posvečujoča gnada božja pa se razteguje nad ves nadnatorni stan človeka kar božjega otroka. Sveti Avguštin razloček, ki je med to in uno gnado, zaznamnuje tako le: „Bog nas ne ozdravlja le samo s tim, da vničuje to, kar smo zagrešili, (posvečujoča

gnada božja), ampak tudi s tim, da nam moč daje, da nič več ne grešimo (djanska gnada božja).“

Od obedvojne te gnade vam moram kaj več povedati. Govorili bomo tedaj naj poprej A.) od djanske gnade božje potem pa B) od posvečujoče gnade božje.

A.) Od djanske gnade božje.

3. V ozir djanske gnade božje mora vsak kristijan, da je v keršanskem nauku dobro podučen, vedeti in umevati sosebno teh le pet reči:

I. v čem obstoji djanska gnada božja;

II. ktere različne imena ima;

III. kako potrebna nam je;

IV. kterim ljudem Bog to gnado deli; in

V. kaj moramo storiti mi, da nam bo v zveličanje zalegla ta gnada. —

Vsako teh petih reči bomo posebej pregledali in bolj na drobno.

I. V čem obstoji djanska gnada božja?

Djanska gnada obstoji v nadnatorni božji pomoči, ktera nam um razsvitljuje in voljo nagiba, da se hudega varujemo, dobro pa hočemo in delamo. Imenujemo jo toraj tudi božjo pomoč. To gnado ima v mislih sveti Pavl, ko pravi: „Bog je, ki dela v vas hoteti in dopolnovati“. (Filip. 2, 13.)

Djanska gnada božja dela naj poprej na um in voljo tistega človeka, kteremu jo Bog daje, ter mu um razsvitljuje in voljo nagiba. Z umom in pametjo, kader sta se mu odperla, zamore človek že sam ob sebi spoznati marsiktero zgol natorno reč; ravno tako ga tudi volja njegova zmožnega dela, da zamore storiti kaj takega, kar ne presega njegovih natornih moči. Po tem takem si zamore vsak človek, ki

odperto pamet ima, pridobivati znanosti in umetnosti, naučiti se tujih jezikov i. t. d. kajti to so zgol natorne reči. Ravno tako zamore vsak človek, ker slobodno voljo ima, prav oskerbovati svoje časne opravila, in opravljati clo nravno dobre dela, ktere so zgol natorne. Človeka, postavim, ki je mehkega serca, vtegne že njegova natorna, prirojena dobroserčnost nagibati, da usmiljenje skazuje potrebnemu bližnjemu. Ta natorna luč naše pameti in ta natorna luč naše volje pa še nikakor ni to, kar je gnada. Gnada je poseben, od Boga neposredno ali kar naravnost dodeljen dar, ki nas zmožne dela, da si pridobivamo znanosti in da doprinašamo dela, ktere presegajo naše natorne moči. Dovolite, da vam to reč po prilikah bolj razvidno naredim. Vsakdo zmed nas ima dve očesi, s kterima zamore viditi in dobro razločiti marsiktere reči, dokler mu niso predalječ odmaknjene od oči; kader pa mu je ta ali una reč predalječ odmaknjena od očesa, ne more je nič več viditi in razločiti. Ako si pa pred oko nastavi dober daljnogled ali take očala, s kterimi se gleda v daljno daljavo, zagledal bo s pomočjo daljnogleda mnogo in mnogo reči, kterih z bosim očesom ni mogel doseči, ni mogel zagledati. Tudi imamo dve roki, s kterima zamoremo našim močem primerno težo od tal vzdigniti in naprej spraviti. Je pa kaka reč pretežka, ter presega naše moči, ne bomo je od tal vzdignili in naprej spravili, naj se vpiramo in trudimo, kolikor le koli hočemo. Da si pa privzamemo navor ali vinto, ne bo nam treba posebnega truda, in bomo tisto reč od tal vzdignili in spravili naprej. Glejte, kar je daljnogled našim očem, in kar je navor našim rokam, to na primero je djanska gnada našemu umu in naši volji. Djanska gnada naš razsvitljuje, da spoznamo to, kar bi pri natorni luči našega uma ali naše pameti spoznati ne mogli; djanska gnada nas nagiba in krepča, da hočemo in tudi storimo to, kar bi z natorno močjo svoje volje nikakor ne mogli zveršiti. Natorne moči našega uma in naše volje ne zadostujejo, da bi spoznali, opuščali, zahtevali in storili vse to, kar nam je v zveličanje potreba spoznati, opuščati, zahtevati in storiti. In tedaj nam pride na pomoč djanska gnada, ki nas razsvitljuje, da spoznamo, kaj moramo opustiti in kaj storiti; in nas nagiba in krepča, da se varujemo in ogibamo

tega, kar smo spoznali za hudo, in zahtevamo in storimo to, kar smo spoznali za dobro in pravo. Djanska gnada na posled tudi še naše zgol natorne dobre dela požlahtnuje, ter jih iz njegovega zgol natornega stana povzdiguje, davajoč jim nadnatorno ceno.

Da djanjska gnada res v tem obstoji, uči nas sveto pismo in izročilo. Že kralj David je prosil Boga, rekoč: „Daj mi pamet, in preiskoval bom tvojo postavo, ter jo spolnoval iz vsega serca . . . Nagni moje serce k svojim spričevanjem“, (Ps. 118, 34. 36.) to je: „Pomagaj mi s pomočjo svoje gnade, o Gospod! da tvoje zapovedi spoznam, ljubim in spolnujem“. Kralj David je tedaj veroval, da djanska gnada naš um razsvitljuje, in našo voljo nagiba in krepča, da spoznamo, zahtevamo in storimo to, kar je dobrega. Ravno to je tudi Jezus učil, ter je rekel: „Nihče ne more k meni priti, ako ga ne vleče Oče, kteri me je poslal“. (Jan. 6, 44.) Oče pa človeka vleče le s tim, da od ene strani razsvitljuje njegov um, da spozna Jezusa in njegove nauke, in od druge strani s tim, da njegovo voljo nagiba in krepča, da dela in ravna po tem spoznanju. Tedaj tudi Zveličar sam na znanje daje, da bistvo djanske gnade obstoji v tem, da nas ona razsvitljuje, nagiba, krepča, da se hudega varujemo in da dobro storimo. — Ravno tako določno sveta cerkev o tem govori. Milevljanski cerkveni zbor pravi: „Obodvoje je dar božji: vednost, kaj da nam je storiti, in ljubezen (pripravljenost), da to storimo; zakaj kakor je pisano od Boga: On ljudi uči modrosti, pisano je tudi: Ljubezen je iz Boga“. — Enako učijo tudi vsi cerkveni očetje. Med drugimi pravi sveti Avguštin: „Gnada dela ne le, da spoznamo, kaj nam je storiti, ampak da spoznano tudi storimo; da ne verujemo le, kaj moramo ljubiti, ampak tudi ljubimo to, kar verujemo.“ — In tudi v svojih očitnih molitvah sveta cerkev ravno to večkrat na znanje daje. V sredo po pervopostni nedelji moli pri Večernicah: „Prosimo te, o Gospod! razsvetli naše duše z lučjo svoje čistote (svitlobe), da spoznamo to, kar je pravo“. — Očitno je tedaj, da djanska gnada obstoji v tem, da z nadnatorno lučjo razsvitljuje naš um, in z nadnatorno močjo nagiba našo voljo, da se hudega varujemo, in dobro zahtevamo in storimo.

Vtegnil bi sicer kdo vgovarjati, ter reči, da marsikterikrat vunanje reči, postavim: dobri zgledi, pridige, posebne nesreče in nadloge nagibajo in pripravljajo ljudi, da spoznajo grehe, delajo pokoro in poboljšajo življenje, in postanejo pobožni; kar toraj storijo, po tem takem ni vspeh ali sad nadnatorne gnade, ampak je le vspeh ali sad ravno imenovanih vunanjih reči. — Na ta vgovor odgovorim: Res je, da mnogo ljudi po vunanjih nagibih pride do tega, da spozna resnico in doprinaša dobro; toda vse to prav za prav ni vspeh teh vunanjih reči, temveč le vspeh notranje, nadnatorne gnade, ktero Bog človeku deli ravno pri teh vunanjih primerljejih. Ako mu Bog s svojo gnado na pomoč ne pride, bi nad njim brez vspeha ostale vse vunanje reči. — Sveti Norbert je bil svoje mlade leta ves v svet zamaknjen. Posvetnega duha iz njega spraviti niso mogli ni opominjevanja dobrih prijatlov, ni pridige, ki jih je poslušal, ni lepi zgledi, ki jih je gledal, ni nesreče, ki so ga zadevale. Prigodi se pa, da mu nekega dne ob hudi uri strela ravno pred noge vdari, ter ga na tla podere. Gotovo je celo uro ležal v omedljevci. Na zadnje omedljevca mine, in Norbert se spet zavé. A zdaj je bilo tudi njegovo serce vse razsvitljeno. Vse nerodnosti pretečenega življenja mu prav živo stopijo pred oči. Do dobrega spozna, kako nečimurno in nestanovitno da je vse časno blago, in kako potrebno da je skerbeti pred vsem drugim za dušo in dušno zveličanje. In res pri tej priči terdno sklene, odpovedati se vsemu, kar je posvetnega, ter se le Bogu darovati in Bogu služiti, kar je tudi storil in spolnoval do konca svojega življenja. — In zdaj vprašujem: Je mar sama strela svetega Norberta tako spremenila? Gotovo ne, marveč je strela služila v priliko, ktere se je Bog poslužil, da mu je Bog naproti prišel in ga podpiral s svojo gnado; in ravno ta gnada je bila, ki je svetemu Norbertu um razsvitljevala, mu voljo nagibala in krepčala, da je sklenil svoje življenje poboljšati, in da ga je tudi poboljšal. Deržimo se toraj tudi mi, ljubi moji! Avguštinovih besed, ki pravi: „To je naj veča prednost (imenitnost) gnade, da nihče ne pride k Bogu, kterega bi gnada k temu ne nagibala. Zakaj pa da nagiba tega in ne unega, o tem, tebi, o človek! ne gre soditi, ako nočeš v

zmoto pasti. To imej za resnico in to razumevaj: Ako ne čutiš, da bi te gnada nagibala, prosi, da te bo nagibala.

Drugo vpraševanje v ozir djanske gnade je:

II. Ktere posebne imena ima djanska gnada?

Djanska gnada ima različne imena. Dobro je, da jih poznamo, in poznavši jih še bolje razvidimo, kako drag dar da nam je gnada. Različnost teh imen se izhaja deloma:

a) iz načina, po kterem djanska gnada v nas dela, deloma

b) iz časa, o kterem v nas svojo delavnost razodeva, deloma

c) iz vspeha, kterega nad nami razodeva.

a) V ozir načina, po kterem djanska gnada v nas dela, imenuje se zdaj razsvitljevalna, zdaj nagibalna ali mečilna, kakor si že svojo moč razodeva ali s tim, da nam um razsvitljuje, ali pa voljo k dobremu nagiba. — Razsvitljevalno gnado ima v mislih kralj David, kader moli: „Pošlji svojo luč in svojo resnico, da me peljete in pripeljete na tvojo sveto goro“. (Ps. 42, 3.) — Od nagibalne gnade govori prerok, kader vpelje Boga tako le govorečega: „Kamnato serce bom vzel iz njih mesa, in jim bom dal meseno serce, da se ravnajo po mojih zapovedih“. (Eceh. 11, 19. 20.)

Ker djanska gnada, naj si je razsvitljevalna ali nagibalna, človeku pomaga, hudo opuščati, dobro pa hoteti in storiti, imenujemo jo tudi gnado pomoči.

b) Ako pogledamo na čas, o kterem djanska gnada nad nami svojo delavnost razodeva, imenujemo jo naj poprej memoidočo ali memogredočo, ker ne ostaja v nas, kakor posvečujoča gnada božja, ampak pride in spet odide, ter tako rekoč memogredé svojo delavnost razodeva nad nami, s tim, da nas razsvitljuje, nagiba in krepča. Djanska gnada namreč

le tako dolgo pri nas ostane, dokler jo potrebujemo, da obveršimo tisto reč, zaveljo ktere smo djansko gnado prejeli; potem pa odide. Kader pa spet v tak stan pridemo, da djanske gnade potrebujemo, daje nam jo Bog spet na novo. Z djansko gnado, da po priliki povem, je ravno taka, kakor z jedjo. Mi ne jemo zmerom, ampak le takrat, kader smo lačni; ravno tako nam tudi djanske gnade Bog zmerom ne daje, ampak le takrat, kader je potrebujemo, in kakor mi jesti jenjamo, kader smo se nasitili in nahranili, ravno tako tudi djanska gnada jenja v nas delati, kader je več treba ni. Od tod tudi ime memoidoča gnada.

V ozir časa, o kterem v nas dela, je djanska gnada na dalje zdaj prehodilna ali budilna, zdaj spremljajoča ali sodelavna, zdaj sledilna ali zveršilna gnada. — Prehodilna ali budilna je djanska gnada, kader na naš um in našo voljo svojo delavnost razodeva, dokler mi k temu še clo nič ne pripomoremo. Ker nas ta gnada kar nanagloma kakor iz spanja budi, nas na kako reč opomni, nam nenadama serce pretrese, pravimo jej budilna gnada. Od te predhodilne ali budilne gnade govorí kralj David, kader pravi: „Njegova (božja) milost me bo prehitela“. (Ps. 58, 11.) To gnado tudi sveti Pavl v mislih ima, kader piše Kološanom (2, 13.): „Tudi vas, ki ste bili mertvi v pregrehah ..., oživil je (Bog) ž njim (s Kristusom)“. Na to gnado kaže Gospod sam, kader v skrivnem razodenji svetega Janeza (3, 19, 28.) tako le govori: „Ktere jaz ljubim, tiste svarim in pokorim. Vnemi se tedaj in stori pokoro. Glej! stojim pri vratih in terkam“. — Spremljajoča ali sodelavna je djanska gnada, kader nas potem, ko nas je kar predhodilna gnada k dobremu že zbudila, spremlja in podpira, da zamoremo začeto dobro tudi nadaljevati. Spremljajočo gnado ima kralj David pred očmi, kader pravi: „Tvoja (božja) milost me spremlja vse dni mojega življenja“. (Ps. 22, 6.) Od nje sveti Pavl piše Rimljanom (8, 26.): „Duh podpira našo slabost“. Od te gnade tudi sveti Avguštin govori, kader pravi: „Gnada rast daje dobri volji, in jo polagoma okrepča tako, da zamore popolnoma spolnovati božje zapovedi.“ — Sledilna ali zveršilna ali spopolnilna je djanska gnada, kader nam pomaga, da do konca doženemo

dobro, ktero smo s pomočjo predhodilne gnade pričeli in s pomočjo spremljajoče gnade nadaljevali. Od sledilne gnade govori kralj David, kader moli: „Poterdi, o Bog! kar si med nami storil“. (Ps. 67, 29.)

Da bote to trojno djansko gnado bolj spoznali, postavite si jo lahko tako le pred oči: O trenutleju, o kterem človek na svoje zveličanje še ne misli ne, obudi gnada v njem kako zveličavno misel; čuti se k dobremu nagibanega, da sam ne ve, kako mu je to prišlo. Glejte, to je predhodilna ali budilna gnada. Ako človek posluša to navdajanje, pomaga mu gnada dalje; podpira ga, da nadaljuje dobro, ktero je delati sklenil ali delati že začel. Glejte to je spremljevalna ali sodelavna gnada. Ako človek s pomočjo te gnade dobro in pridno dela, stoji mu gnada spet na strani, da srečno skonča in zverši s pomočjo gnade začeto in s pomočjo gnade nadaljevano dobro delo. In to je sledilna, zveršilna ali spopolnilna gnada.

c) V ozir vspeha, ki ga djanska gnada nad nami razodeva, imenujemo jo ali zadostno ali delavno ali stanovitno gnado. — Zadostna gnada je tista, ktera nas postavlja v kak stan, da se zamoremo hudega varovati in dobro delati, pa nobenega vspeha nima nad nami, ker se jej ustavljamo. Zadostna se imenuje ta gnada, ker nam za doprinašanje dobrega zadosti moči daje, pa brez vspeha ostane le zgol po našem zadolženju. Od te gnade zveličar govori, ko pravi: „Jeruzalem, Jeruzalem! ki moriš preroke, in kamnjaš njih, kteri so k tebi poslani; kolikorkrat sem hotel zbrati tvoje otroke, kakor koklja zbira svoje piščeta pod peruti, in nisi hotel“. (Mat. 23, 37.) Na zadostno gnado kaže tudi apostelj, rekoč: „Opominjamo vas, da gnade božje nepridoma ne prejemate“. (II. Kor. 6, 1.) „Duha (ter gnade svetega Duha) ne ugasujte“. (I. Tes. 5, 19.) — Delavna gnada je tista, kteri se človek nikoli ne ustavlja, dasiravno bi se jej lahko ustavljal, in ktera toraj vselej ima zahtevani dobri vspeh, in se tudi ravno zato delavna gnada imenuje. Taka delavna gnada, na primero, je bila tista gnada, ktero je kar na pervi klic poslušal in ubogal Matevž, bivši poprej cestninar, potem pa

apostelj in evangelist; ravno tako tudi tista gnada, ktera je spreobernila Caheja, Dizma na križu, svetega Pavla. Od te gnade govori sveto pismo, kader pravi: „Kraljevo serce je v Gospodovi roci kakor vodotoki; kamor koli hoče, oberne ga“. (Pregov. 21, 1.) To gnado tudi Jezus v mislih ima, kader reče: „Vsi bodo od Boga podučeni. Sleherni, kteri je od Očeta slišal, in se naučil, pride k meni“. (Jan. 6, 45.) Stanovitna gnada ali gnada stanovitnosti je tista, ktera človeka podpira, da začemši ali od svojega kersta ali od svojega resničnega spokorjenja stanoviten ostane do svoje smerti. Ta je tista neprecenljiva gnada, od ktere Bog govori po preroku Jeremiju (32, 40.) rekoč: „Svoj strah jim bom v serce dal, da od mene ne odstopijo“, to je, da vam za svetim Avguštinom povem: „Moj strah, kterega jim bom v serce dal, bo tako vspešen, da se me bodo stanovitno deržali“. Od te stanovitne gnade govori tudi zveličar, kader moli za svoje učence, rekoč: „Sveti Oče! ohrani jih v svojem imenu, ktere si mi dal“. (Jan. 17, 11.)

4. Že iz tega, kar ste dosihmalo slišali od djanske gnade, lahko spoznate, ljubi moji! kako drag dar da je ta gnada. Spoštujte in obrajtajte toraj ta dar višeje kakor vse pozemeljske dari, in vedno pridno delajte s to gnado. Sveti Avguštin pravi: „Ne gnada sama in tudi ne človek sam, temveč gnada dela ž njim“. Skazujte tedaj s pridno sodelavnostjo, da je gnada delavna v vas, in bo od dne do dne bolj in bolj svojo delavnost razodevala nad vami, ter razkazovala kakor v podobi, da je ona tista božja moč, ktera um človekov razsvitljuje in njegovo voljo budi, nagiba in krepča, da se hudega varuje, dobro pa zahteva in dela. Amen.

II. keršanski nauk.

Ali nam je djanska gnada potrebna? — Kterim ljudem daje Bog djansko gnado? — Kaj nam je storiti, da nam bo djanska gnada v zveličanje služila?

1. V zadnjem keršanskem nauku sem vam začel razlagati nauk od gnade božje. Povedal sem vam, da je gnada božja v širjem pomenu vsak nezaslužen dar božji; v ožem, tesnejem ali pravem pomenu pa so pod besedo gnada božja zastopljeni notranji, nadnatorni darovi, ki jih Bog brez našega zasluženja naši duši deli v zveličanje. To gnado nam je Jezus Kristus zaslužil s svojim terpljenjem in s svojo smertjo na svetem križu, in sveti Duh nam jo deli v naše posvečenje, sveti Duh je toraj naš posvečevalec. Ta gnada je dvojna: je djanska in je posvečujoča. Djanska gnada, sem rekel uni dan, obstoji v nadnatorni božji pomoči, ktera nam um razsvitljuje in voljo nagiba, da se hudega varujemo in dobro zahtevamo in delamo. Ta djanska gnada ima različne imena. V ozir načina, po kterem v nas dela, je ali razsvitljevalna ali nagibalna; v ozir časa, o kterem v nas dela, je ali memoidoča, ali predhodilna, ali spremljajoča, ali sledilna; v ozir vspeha, s kterim v nas dela, ali zadostna, ali delavna ali stalna.

2. A zraven tega, da sem vam razložil, v čem da djanska gnada obstoji, in ktere posebne imena da ima, vam moram na dalje tudi še povedati:

III. Kako potrebna nam je djanska gnada.

Ali nam je djanska gnada res potrebna? — Preden vam na to vpraševanje odgovorim, moram par besedi sprego-

voriti v ozir krivih ver, ktere so krivoverci na dan znašali zastran potrebnosti djanske gnade. V petem stoletju je živel menih, Pelagij po imenu, ki je med drugimi zmotami terdil tudi to zmoto, da zamore človek z zgol natornimi močmi svoje volje spolnovati vse božje zapovedi, premagati vse skušnjave, vkrotiti vse strasti, in dospeti do keršanske popolnamosti. Pelagij je tedaj terdil, da djanska gnada človeku v večno zveličanje potrebna ni. Pelagij je s svojim krivim naukom našel veliko nasledovalcev, ki so jih po njem imenovali Pelagijane. Kader so bili pa Pelagijani od svetih cerkvenih očetov, sosebno od svetega Avguština zmote prepričani, in od svetih cerkvenih zborov kar krivoverci razglašeni, razgubljevala se je polagoma njihova krivovera zmed kristijanov; a nekteri zmed krivovercev vendar le niso še hotli zmote popolnoma zapustiti, in so iskali srednje poti med Pelagijevo zmoto in med katoliško resnico. Med drugim so namreč učili, da je djanska gnada v zveličanje sicer potrebna, začetek zveličanja pa, ter molitev za gnado, hrepenenje po posvečenju, in sosebno začetek vere ali pripravljenost, vero sprejeti, izhaja se edino le iz slobodne volje človekove. Ker so ti krivoverci Pelagijevo krivovero na pol popustili, na pol pa prideržali, imenovali so jih Semipelagijane ali Napolpelagijane. Katoliška cerkev je pa tudi ta nauk Napolpelagijanov oklicala za krivovero, ter razglasila in verovati ukazala, da je v čeznatornih rečeh, to je takih rečeh, ktere zadevajo njegovo zveličanje, djanska gnada je človeku potrebna, in to tako potrebna, da v ozir tega brez nje clo nič ne premore. — To katoliško versko resnico moramo zdaj bolj na drobno pregledati, in se prepričati, da le ona, ter katoliška cerkev, pravo terdi.

a) Djanjska gnada nam je potrebna k vsakemu zveličanskemu djanju, to je: k vsakemu dobremu delu, ktero večno zveličanje človekovo zveršuje ali človeka za večno zveličanje pripravlja. Človek sicer zamore s svojimi zgol natornimi močmi zahtevati in zverševati natorno dobre dela; tako, na primero, zamore ljubiti svoje starše in svoje prijatle, zamore revežem dobrote skazovati, zamore biti zmeren in trezen, čist, krotek in pohleven i. t. d., ako pri tem nima po-

sebno hudih in vedno vanj dirajočih skušnjav. Da človek z natornimi močmi zamore zahtevati in zverševati natorno dobre dela, pride od tod, da sta vsled pervega greha v paradižu um in volja človekova sicer oslabljena, vendar pa ne popolnoma razdjana. Take iz zgol natornih moči izhajoče dela, dasiravno dobre in hvalevredne, vendar le nimajo nobene zveličavne moči za večno življenje. Da bodo naše dela imele tako zveličavno moč, treba je vsem ljudem, grešnikom in pravičnim, gnade svetega Duha, to je: treba jim je še clo v začetek takih del navzgornega razsvitljevanja in nagibanja. To je določen nauk naše svete vere, opirajoč se na sveto pismo in na ustno izročilo. Sveti Pavl piše: „Ne kakor da bi premogli iz sebe kaj misliti, kakor iz sebe, ampak naša zmožnost je iz Boga“. (II. Kor. 3, 5.) „Nihče ne more reči: Gospod Jezus drugači, ko v svetem Duhu“. (I. Kor. 12, 3.) In Jezus pravi: „Brez mene ne morete nič storiti“. (Jan. 15, 5.) Ako po teh besedah sami iz sebe še zmožni nismo misliti kaj dobrega, ako brez pomoči svetega Duha še clo: „Gospod Jezus!“ ne moremo zaslužljivo reči, ako brez božje pomoči clo nič večno zveličanje zadevajovega ne moremo storiti, je očitno, da k vsakemu, in clo naj manjšemu zveličavnemu delu, in še clo v začetek ali pričenjanje vsakega zveličavnega dela potrebujemo djanske gnade. — Ravno to določno uči sveta cerkev. Cerkveni zbor je v mestu Orange leta 529. to le določil: „Ako kdo terdi, da za večno zveličanje zamoremo z natornimi močmi kaj storiti, ali misliti ali izvoliti, kakor bi imeli (storiti, misliti ali izvoliti), ali (da zamoremo) vdati se zveličanskemu nauku svetega evangelija brez razsvitljevanja in nagibanja svetega Duha, vodi ga krivoverni duh“. Sveti Avguštin toraj kar naravnost tako le uči: „Kdor hoče pravoveren biti, mora spoznati, da se brez gnade božje ne more opraviti ne naj manjše dobro (delo), ktero spada k bogoljubnosti in resnični pravičnosti“. Kar katoliški kristijani se moramo po tem takem deržati te dvojne resnice, ter ene, da človek z zgol natornimi močmi zamore sicer zahtevati in zverševati natorno dobre dela; druge pa, da mu je v zahtevanje in zverševanje dobrih del, da bodo nadnatorno ceno imele, neobhodno potrebna posebna pomoč djanske gnade.

b) Sosebno je nevernikom in krivovercem djanska gnada potrebna za to, da do prave vere pridejo. Tako nas Kristus sam uči, ter pravi: „To je delo božje, da verujete v njega, kterega je on poslal“. (Jan. 6, 29.) In svetemu Petru je rekel: „Blagor ti, Simon, Jonov sin! ker meso in kri ti nista tega razodela, ampak moj Oče, ki je v nebesih“. (Mat. 16, 17.) Z obadvojnimi besedami je Gospod na znanje dal, da vera svoj začetek izpeljuje iz gnade božje. In kader je žena iz Tiatire, ki je škerlat prodajala, Lidija po imenu, poslušala svetega Pavla, in verovala njegovim besedam, pove sveti Lukež, da je to storila zato, ker jej je Gospod serce odperl, da je pazila na to, kar je učil sveti Pavl. (Ap. dj. 16, 14).

Pomoč djanske gnade je potrebna še clo za začetek vere, to je v to, da je človek pripravljen, pravo vero sprejeti. Ta nauk izpeljuje sveti Avguštin iz poprej omenjenih besedi Pavlovih, ki pravi, da „ne premoremo iz sebe kaj misliti kakor iz sebe, ampak naša zmožnost je iz Boga“. (II. Kor. 3, 5.) Na te besede aposteljnove navezuje ta sveti učenik svoj nauk, ter pravi: „Nihče ne veruje kake reči, da bi poprej ne veroval, da je treba verovati . . . Ako tedaj še zmožni nismo, iz lastne moči kaj misliti, ampak je naša zmožnost iz Boga, tudi nismo zmožni, da bi kaj verovali iz lastne moči, ker tega (verovati namreč) ne moremo, brez da bi mislili“. Ravno tako določuje cerkveni zbor v mestu Orange (Conc. Araus. II. C. 5.), da začetek vere in clo pripravnost za vero ne izvira iz naše natore, temveč je dar gnade. Neverniki in krivoverci tedaj s tim, da se jim resnice svete vere oznanujejo, ter po samem oznanovanju svetega evangelija še nikakor ne pridejo do vere ali verovanja, in še clo ne do pripravljenosti, da bi verni postali; ampak Bog jih mora še posebej razsvitljevati in nagibati, ali da z drugo besedo povem: Bog jim mora dati svojo gnado, da božji nauk poslušajo in sprejemajo z zveličanjaželjnim sercem. Brez te gnade bi nevernika ali krivoverca k pravi veri pripraviti ne mogli ne naj razvidniši razlogi, in še clo čudeži ne.

c) Djanska gnada je potrebna vsem grešnikom, naj so že ali neverni ali verni, v opravičenje, to je v to, da se greha znebijo in da se posvetijo. Sveto pismo v ozir spokorjenja grešnikovega govori vedno tako, kakor od kake reči, pri kteri Bog pervo stopinjo stori; govori namreč, da Bog grešniku spoznati da njegov reven stan, da njegovo serce meči in k pokori nagiba. Tako, na primero, prerok Jeremija (31, 18.) prosi Boga, rekoč: „Spreoberni me, in bom spreobernjen“. Ta resnica nam bo tem bolj razvidna in tem bolj jasna, ako si pred oči postavljamo, kaj da mora pri opravičenju grešnik sam storiti. Grešnik mora, kakor bote pozneje bolj obširno slišali, verovati, upati, mora Boga ljubiti začeti, mora svoje grehe obžalovati z nadnatorno žalostjo, in terden sklep storiti, da se bo poboljšal. Kako pa bi zamogel grešnik vse to storiti s svojimi natornimi močmi, dokler sam ob sebi še nobene zveličavne misli ne more v svoji glavi obuditi. Ako je tedaj grešnik po resničnem spokorjenju opravičen, naredila je vse to le božja gnada. Ravno zato določuje sveti Tridentinski cerkveni zbor, in pravi: „Ako bi kdo terdil, da zamore človek brez predhodilnega navdihovanja in brez pomoči svetega Duha verovati, upati, ljubiti in pokoro storiti, kakor je potrebno, da mu bo gnada opravičenja v del, bodi izobčen (preklet)“. (Sess. 6, c. 3.)

d) Djanska gnada je vsem ljudem, ter pravičnim, kakor tudi nevernikom in grešnikom, potrebna, da premagujejo hude in vedne skušnjave. Jezus ne opominja le samo grešnikov, ampak tudi pravične, rekoč: „Čujte in molite, da ne pridete v skušnjavo“, (Mat. 26, 41.) in v Očenašu je vsem ljudem to le prošnjo na jezik položil: „Ne vpelji nas v skušnjavo“. (Mat. 6, 13.) Po čemu bi nas Jezus tolikanj opominjal, naj molimo za božjo pomoč in gnado, ko bi vse skušnjave premagati zamogli iz lastnih moči? Ravno zato določuje Dios-poliški cerkveni zbor, ter pravi: „Kader se vojskujemo zoper skušnjave in zoper željo poželjenja, pride nam zmaga naproti, pa ne zavoljo naše volje, ampak le zavoljo božje pomoči“. In sveti Avguštin veli: „Vedeti nam je treba, da je gnada božja potrebna ne le v opravičenje grešnikovo, ampak da

mora (gnada božja) tudi tako rekoč hoditi z opravičencem in ga podpirati, da ne pade“. Po vsaki skušnjavi, ki jo premagamo, moramo tedaj čast in hvalo dajati Bogu; kajti edino le z božjo pomočjo zamoremo premagati skušnjave.

e) Djanska gnada je poslednjič potrebna vsem pravičnim zato, da v veri in pravičnosti stanovitni ostanejo do konca svojega življenja. Kako je gnada božja potrebna, da si ohranimo vero, kaže Jezus s tim, da Petru reče: „Jaz pa sem prosil za te, da ne jenja tvoja vera“. (Luk. 22, 32.) Ta prosilna molitev Jezusova bi bila nepotrebna, ko bi bil Peter brez pomoči gnade božje vero lahko ohranil. Kako je gnada božja potrebna, da si ohranimo zadobljeno pravičnost, uči apostelj v listu do Filipljanov (1, 6.), ter pravi: „Zanašam se na to, da, kteri je začel v vas dobro delo, dokončal ga bo tudi do dneva Kristusa Jezusa“. S temi besedami apostelj na znanje daje, da le od Boga pride začetek in spopolnenje vsakega dobrega dela, in da pravični v dobrem in v pravičnosti do konca stanovitni ostati zamorejo le s pomočjo gnade božje. Ravno to učijo tudi sveti cerkveni očetje in sveta cerkev. Sveti Avguštin pravi: „Dalječ od resnice so zašli tisti, kteri nočejo pritegniti, da stanovitnost v pravičnosti do konca življenja je dar gnade božje“. In drugi cerkveni zbor v mestu Orange velí: „Tudi prerojenci in svetniki morajo Boga prositi pomoči, da zamorejo svoje življenje zveličavno skleniti in v dobrem stanovitni ostati“.

S tim, ljubi poslušavci! vam je na kratko razložen katoliški nauk, kteri uči, kako potrebna da nam je v večno zveličanje djanska gnada. Ta nauk pa nam naklada dvojno dolžnost, eno, da za to gnado pridno molimo, in drugo da se Bogu zanjo hvaležne skazujemo. Ker nam je k vsakemu, in tudi naj manjšemu, naše večno zveličanje zadevajočemu debremu delu pomoč gnade božje potrebna, se ve da moramo vse svoje zaupanje v Boga zastavljati, ter vsak dan in vsako uro po Davidovo k njemu zdihovati: „Bodi moj pomočnik, ne zapusti me“. (Ps. 26, 9.) In ker vse dobro, kar mislimo, želimo, govorimo in storimo, le s pomočjo gnade božje misliti, želeti,

govoriti in storiti zamoremo, se ve, da se moramo pred Bogom poniževati, ter vsak dan in vsako uro hvaležno z apostoljnom spoznavati: „Po božji gnadi sem to, kar sem“; (I. Kor. 15, 10.) „Hvala Bogu za ta neizrekljivi dar (za gnado)“. (II. Kor. 9, 15.)

V ozir djanske gnade vam moram še povedati:

IV. Kterim ljudem Bog djansko gnado daje.

Djanske gnade daje Bog vsem ljudem, ter a) pravičnim, b) grešnikom, in c) nevernikom in krivovercem toliko, kolikor je potrebujejo v zveličanje.

a) Djanske gnade daje Bog vsem pravičnim toliko, kolikor jim je treba, da se zveličajo. To resnico nam spričuje sveto pismo z razločnimi besedami. Sveti apostelj Pavl, na primero, pravi: „Bog je zvest, ki vas ne bo pustil skušati bolj kakor premorete, temveč bo storil tudi s skušnjavo izid, da jo zmagate“. (I. Kor. 10, 13.) Sveti Pavl govori tukaj od pravičnih, in jih v skušnjavah tolaži z gnado božjo, ter s tim uči, da jim Bog daje gnado v zveličanje potrebno. Cerkveni zbor v mestu Orange pravi: „Po katoliškem nauku verujemo, da vsi kerščenci po tem, ko so po (svetem) kerstu prejeli (posvečujočo) gnado božjo, zamorejo in morajo spolniti s Kristusovo pomočjo in pripomočjo vse, kar je v zveličanje potrebno, da le sami (z gnado božjo) pridno delati hočejo“. Ravno to uči sveti Tridentinski cerkveni zbor, ko pravi: „Nihče naj ne brani prederzne in od očetov zaveržene terditve, da opravičenec ne more spolnovati božjih zapoved; kajti Bog nič nemogočega ne ukazuje, temveč ukazovaje opominja storiti, kar moremo, in nam pomaga, da zamoremo“. Po teh besedah svetega cerkvenega zbora dobivajo pravični vsaj gnado molitve, to je: Bog jim da gnado, da zamorejo moliti tako, kakor je treba moliti; in ako to gnado porabijo, ter pridno molijo, deli jim Bog spet druge gnade, da zamorejo njegove zapovedi spolnovati, za svoje zveličanje delati in priti v večno življenje. Za tega voljo je sveta cerkev zavergla terditev

Janzenijevo, ki je učil, „da pravični pri svoji nar boljši volji ob svojih sedajnih močeh nekterih zapoved ne morejo spolnovati, in da jim v to tudi gnade primanjkuje“. Ta nauk je sveta cerkev zavergla kar brezbožen, krivoveren nauk, in je tedaj določila, da Bog vsem pravičnim daje potrebno gnado, s ktero zamorejo božje zapovedi spolnovati in se zveličati. — To resnico si že tudi pamet sama izpeljuje iz nauka od potrebnosti gnade božje. Da se bodo pravični zveličali, morajo do konca stanovitni ostati v pravičnosti; ali pa si morajo vsaj s pravo pokoro pravičnost nazaj dobiti, kader bi jo bili zgubili s kakim smertnim grehom. Ker jim je pa v to in uno djanska gnada neobhodno potrebna, ni kar nič dvomiti, da jim Bog, ki hoče, da se zveličajo, deli v to potrebno gnado. Tedaj je gotovo in neoveržljivo resnično: Bog daje vsem pravičnim djanske gnade toliko, kolikor je potrebujejo v zveličanje. Ako tedaj pravični gnado opravičenja zgubijo s kakim smertnim grehom, ne zgubijo je zavoljo pomanjkanja gnade, temveč jo zgubijo za to, ker si gnade božje niso hotli obračati v prid, ampak so jo napak obračali.

b) Djanske gnade daje Bog tudi grešnikom toliko, kolikor je potrebujejo, da se zamorejo obvarovati velikih grehov in delati pravo pokoro. Zmota bi bila, ako bi kdo terdil, da tisti ljudje, ki se v stanu pregrehe znajdejo, božjih zapoved ne morejo več spolnovati, in se tedaj velikih grehov ne morejo več varovati. Sveto pismo nam je porok, da Bog nikoli ne jenja grešnikov svariti, in jih z naj strašnejšim žuganjem odvračevati od novih grehov. To svarjenje in žuganje pa bi bilo po vsem nepotrebno, ako bi grešniku ne bilo mogoče varovati se vseh smertnih grehov. Ker pa vse to grešniku ob njegovih natornih močeh mogoče ni, ampak mu je mogoče le z božjo pomočjo in gnado, je gotovo, da mu Bog daje v to potrebno gnado.

Bog pa tudi grešniku v pravo spokorjenje potrebno gnado daje. Ako mu Bog te gnade tudi ne daje o vsakem trenutleju, vendar mu jo le daje po priložnosti, to je, če ga Bog tudi neprenehoma ne, vendar ga pa le od časa do časa raz-

svitljuje, nagiba in krepča, in postavlja v tak stan, da se spokoriti zamore, ako se le hoče. V spričevanje naj nam služijo vsi tisti svetopisemski izreki, kteri na znanje dajejo, da Bog noče, da bi se grešnik pogubil, marveč hoče, da bi se spokoril in zveličal. Tako, na primero, Bog sam govori po svojem preroku: „Kakor resnično jaz živim, pravi Gospod: Nočem smerti hudobnega, temveč da se hudobni verne iz svojega pota in živi“. (Eceh. 33, 11.) Tudi apostelj govori: „Gospod poterpežljivo ravna zavoljo vas, ker noče, da bi bili nekteri pogubljeni, temveč da bi se vsi k pokori obernili“. (II. Petr. 3, 9.) Ako tedaj Bog hoče, da bi se grešniki spokorili in zveličali, je gotovo, da jim tudi v to potrebno gnado daje, ker bi brez gnade spokorjenje mogoče ne bilo. Ravno zato določuje Tridentinski cerkveni zbor, in pravi: „Tisti, ki so zadobljeno gnado opravičenja z grehom zgubili, zamorejo spet opravičeni biti, ako od Boga nagibani si prizadevajo, po zakramentu pokore spet dobiti zgubljeno gnado“. (Sess. 6. cap. 14.)

c) Tudi nevernikom in krivovercem daje Bog djansko gnado, če tudi ne ob vsakem trenutleju, pa vendar o posebnih časih in posebnih priložnostih, in sicer toliko gnade jim daje, da zamorejo do prave vere priti in se zveličati. Da je to res, posnamemo iz besed aposteljnovih, ki pravi: „Bog hoče, da bi bili vsi ljudje zveličani, in k spoznanju resnice prišli“. (I. Tim. 2, 4.) Ako tedaj Bog hoče, da bi vsi ljudje, in tedaj tudi neverniki in krivoverci, pogani in Judje k spoznanju resnice prišli in zveličani bili, mora jim gotovo v to tudi svojo gnado dati, ker bi brez tiste ne mogli ni verovati, ni zveličani biti. Terdili so nekteri učeniki, ter rekli: „Poganje, judje, krivoverci in drugi enaki ne dobivajo nič deleža (vspeha) od Kristusa, in tedaj je tudi njihova volja oropana vse pomoči in zadostne gnade“. Papež Aleksander VIII. je pa to terditev zavergel, in kar katoliški nauk razglasil, da daje Bog vsem nevernikom in krivovercem v zveličanje potrebno gnado. Ravno to učijo tudi sveti cerkveni očetje. Sveti Tomaž Akvin pravi: „Ko bi kdo, v gojzdih ali med divjo zverjo izrejen, pri zahtevanju dobrega in zametavanju hudega šel tje, kamor

ga vleče naturna pamet, pričakovati je pri takem terdno, da mu bo Bog ali po notranjem navdihovanju razodel to, kar je k veri potrebnega, ali pa da mu bo poslal oznanovalca svete vere, kakor je poslal svetega Petra do stotnika Kornelija". (Apost. dj. 10.)

To je tedaj tolažilna resnica, ktere se moramo deržati: Bog daje vsakemu človeku, pravičnim, grešnikom, nevernikom in krivovercem djanske gnade toliko, kolikor je potrebujejo za zveličanje.

Dasiravno pa Bog vsem ljudem vsploh in vsakemu človeku posebej potrebno mero gnade daje, da se zamorejo zveličati; dasiravno se tedaj nobeden človek ne pogubi brez svojega zadolženja: vendar je le gotova resnica, da ne pride vsem ljudem enaka mera gnade v del, ker Bog, ki popolnoma slobodno in neodvisno svoje gnade deli, enemu več, drugemu manj gnade daje. Da je mera gnade različna pri različnih ljudeh, daje na znanje Kristus sam v priliki, v kteri pove, da je gospod enemu hlapcu izročil pet talentov, drugemu dva, tretjemu le enega (Mat. 25, 15.); pa tudi z naslednjimi besedami: „Gorje tebi, Korozajn! gorje tebi, Betsajda! zakaj ako bi se bili v Tiru in Sidonu godili čudeži, kteri so se pri vas godili, pokorili bi se bili davno v ojstrem oblačilu in v pepelu." (Mat. 11, 21.) Te besede pač ne pomenjajo nič drugega, kakor to: Ko bi bili prebivalci v Tiru in Sidonu prejeli enako mero gnade, kakoršno so prejeli prebivalci v mestih Korozajn in Betsajda, bili bi se že davno spreobernili. Zakaj da Bog enemu večo, drugemu manjšo mero gnade daje, je od njegove strani neizvedljiva skrivnost, ktera nam bo še le sodnji dan razodeta; od naše strani pa je odvisno sosebno od molitve in od našega zvestega prizadevanja, da nam Bog ali več ali manj gnade daje. Pravičnim, postavim, daje Bog toliko gnade, da se zamorejo, če tudi ne vseh odpustljivih, pa se ogibati vsaj vseh smertnih grehov. Ako tedaj pravični to gnado pridno porablja, in goreče in stanovitno moli, deli mu Bog brez dvombe še obilnišo mero gnade. Ravno tako daje Bog vsem grešnikom toliko gnade, da se zamorejo spokoriti in poboljšati, ako le

resnično hočejo. Če si tedaj kak grešnik to gnado v prid obrača, in goreče in stanovitno moli, daje mu Bog gotovo še obilniše gnade, s kterih pomočjo se lagleje obvaruje, da v greh nazaj ne pade.

Ali tudi popolnoma terdovratni in oterpnjeni grešniki, kteri vse navdihovanje in nagibanje gnade od sebe odbijajo, dobivajo še toliko gnade, da se zamorejo spokoriti in zveličati? —

Na to vprašanje odgovorimo, opiraje se na izreke svetega pisma in svetih cerkvenih učenikov: Da, tudi popolnoma terdovratni in zakerknjeni grešniki dobivajo od Boga še toliko gnade, da se zamorejo spokoriti in zveličati. Sveti Pavl piše: „Ali zaničuješ bogastvo njegove dobrotljivosti, in poterpežljivosti in prizanesljivosti, in ne veš, da te božja dobrotljivost k pokori napeljuje? Po svoji terdovratnosti pa, in nespokornem sercu si nakopavaš jezo na dan jeze in razodenja pravične sodbe božje“. (Rimlj. 2, 4. 5.) Ker apostelj terdovratne grešnike k pokori opominja, in jim zavoljo njihove terdovratnosti večno pogubljenje napoveduje, moramo iz tega skleniti, da tudi oni dobivajo potrebno gnado za pokoro in rešenje. Ravno to uči tudi sveta cerkev, ki v Kolinskem cerkvenem zboru leta 1536. tako le govori: „Nobeden grešnik ni tako hudoben, da bi mu Bog gnado spokorjenja popolnoma odtegnil, dokler na zemlji živi“. Tudi sveti cerkveni učeniki enoglasno na znanje dajejo svoje prepričanje, da Bog nobenega, in tudi naj terdovratnišega grešnika kar brez vse gnade ne pusti, dokler na zemlji živi. Sveti Avguštin, na primero, pravi: „Pri človeku ni nobeno zaslepljenje serca tako veliko, da bi mu, dokler še živi, odtegnjena bila vsa notranja, božja luč“. In sveti Gregor Veliki piše: „Kdor vedno greši in dalje živi, prenaša ga božja previdnost s prizanesljivostjo, da bi ga odvernila od njegove krivičnosti“. Ako tedaj božja previdnost oterpnjenega grešnika, dokler še živi, od njegove krivičnosti odverniti hoče, gotovo mu tudi v to potrebno gnado daje tako dolgo, dokler živi. — Sveto pismo sicer tu in tam govori od mere pregreh, ktera, kader je polna,

nobenemu usmiljenju več prostora ne dopusti; toda teh besed ne smemo prav po čerki obračati na to, da deli duhovne gnade, ampak kar se tiče delenja časnih dobrot; in če tudi sveti očaki take besede tu in tam obračajo na notranjo ali djansko gnado, hočejo s tem povedati le to, da grešnikova hudobija Boga včasih pripravi k temu, da mu svojo gnado v manjši meri delí. Da je mera njihovih grehov zverhana, zamoremo reči tudi od tistih grešnikov, ktere nagla smert v sredi njihovih grehov prehiti, in jim toraj nič več časa za pokoro ne pusti. Taka nagla in neprevidena smert je strašna kazen za opornost, s ktero so se grešniki božji gnadi vedno ustavljali. Pri vsem tem pa smo se lahko prepričali, da Bog tudi naj terdovratnišim grešnikom, dokler živijo, deli tolike gnade, kolikor jim je je treba, da se spokorijo in zveličajo. — Ta resnica pa vendar ne sme zapeljati nobenega grešnika, da bi svoje spokorjenje odlašal na poznejši čas ali clo na smertno uro; zakaj vsakdo naj dobro premisli, da, nebeško zdravilo gnade božje zdaj od sebe odbijajoč, tega zdravila pozneje ali clo na smertni postelji gotovo ne bo porabil boljše, nego slabejše, ako mu Bog za zmerom ne odtegne potrebnega časa in s potrebnim časom tudi gnade za pokoro v kazen, da je tako dolgo gnado ponidoma rabil ali od sebe odbijal. Sveti Avguštin veli: „Kakor svoje grehe namnoži tisti, kteri obupa, tako jih namnožuje tudi tisti, kteri po tem načinu odpuščenja upa, da sam pri sebi pravi: Delam, kar hočem; Bog je dober; kader se bom spokoril, odpustil mi bo že. Slobodno reci tako, ako ti je zagotovljen juteršnji dan. Ali te mar ne opominja ravno zato (ker ti namreč juteršnji dan ni zagotovljen) sveto pismo s temi le besedami: Ne mudi se spreoberniti se k Gospodu, in ne odlašaj od dne do dne; zakaj nanagloma bo prišla njegovo jeza, in ob času maščevanja te bo vgonobila? Glej, v dvojnem obziru je božja previdnost čula za nas. Da ne obupamo in tako grehov ne namnožimo, odperla nam je varno luko (zavetje) pokore; nasproti pa, da prederzno ne zaupamo in jih tako ne namnožimo, pustila nas je v ozir našega smertnega dneva v negotovem“.

Poslušajte odgovor še na to le posebno vpraševanje:

S kakošno pravico smemo terditi, da Bog vsem ljudem za zveličanje zadosti djanske gnade da, ko vendar le toliko majhnih otrok pomerje pred kerstom?

To smemo terditi s popolno pravico: Tukaj namreč govorimo od djanske gnade, to je od tiste notranje gnade, ktera nam um razsvitljuje in voljo nagiba, da je človek postavljen v ta stan, v kterem zamore božje zapovedi spolnovati i. t. d., in tedaj pa se samo ob sebi razumeva, da taki otroci, kterim se pamet ni še odperla, te gnade niti ne potrebujejo in niso niti dovzetni za njo. Naj si je toraj osoda takih pred svetim kerstom zamerlih otrok v večnosti taka ali taka, vendar se le katoliška resnica, da Bog vsem ljudem v zveličanje potrebne djanske gnade zadosti da, ne obrača na omenjene otroke, kterim se pamet ni še bila odperla, ampak se obrača na tiste ljudi, kteri se svoje pameti že zavedó, in so toraj za djansko gnado že dovzetni.

Zdaj vam moram v ozir djanske gnade razložiti še zadnji stavek:

V. Kaj nam je treba storiti, da nam bo djanska gnada v zveličanje služila.

Da nam bo djanska gnada v zveličanje služila, se jej a) ne smemo ustavljati, temveč moramo b) ž njo pridno delati. Neizrečeno imenitno je to in uno.

a) Pervo je: Da nam bo djanska gnada v zveličanje služila, ne smemo se jej ustavljati. — Znašli so se krivoverci, ki so terdili, da ni mogoče ustavljati se djanski gnadi, ker ona vse sama stori v človeku. Tako je Luter učil, ki je človekovo voljo primerjal z živinčetom, kterega človek jaha, in ktero mora iti tako, kakor ga jezdic vodi. Rekel je: »Človeška volja je v sredi (med Bogom in satanom), kakor tovorna živina. Ako satan na njej sedi, hoče to in gre tje,

kamor satan hoče; ako pa Bog na njej sedi, hoče to, in gre tje, kamor Bog hoče“. Ravno to je pozneje terdil tudi Janzenij, ter rekel: „V stanu padle natore (to je: od kar je Adam grešil) ne ustavlja se človek nikoli notranji gnadi“. Po nauku teh krivovercev človeku gnada vzame prosto voljo, in človek bi po tem takem ne bil drugega, nego stvar, ktera slobodne volje nima. Da je to zmota, spričuje sveto pismo. V svetem pismu preroki, sveti Janez Kerstnik, aposteljni, in Kristus sam prav dostikrat opominjajo, naj spokorno in popolno živimo, ali opominjajo k pokori in popolnamosti. Vse te opominjevanja — kaj nam pač na znanje dajejo drugega, nego to resnico, da gnada božja človeka sicer razsvitljuje in k dobremu nagiba, da je pa vendar le od človeka samega odvisno, ali se hoče vdati gnadi božji ali pa ne. Da človek slobodno voljo ohrani tudi takrat, kader ga gnada božja podpira, sveto pismo tudi s temi le besedami na znanje daje: „Ako se hočeš zapoved deržati ... ohranile te bodo. Postavil je pred tebe vodo in ogenj; po čemur hočeš, stegni svojo roko. Človek ima pred seboj življenje in smert, (dobro in hudo), kar hoče dano mu bo“. (Sir. 15, 16—18.) Ravno tako tudi vsi sveti očetje z enim glasom terdijo, da nobena gnada, če tudi še tako močna, človeku sile ne dela, in da tudi delavna gnada, ktero si človek vsegdar v prid obrača, slobodne volje človeku ne otemlje. Sveti Frančišek Salezijan pravi: „Tako prijetna je gnada in tako ljubeznjivo oklepa naše serca, da clo nič ne moti prednosti naše volje; in tako močno, in ob enem tako mehko (nežno) nagiba našega duha, da naša prostost tudi naj manjše sile ne terpi. Veliko moč ima gnada, pa ne da bi naši prostosti silo delala, temveč jo le k ljubezni nagibala“. Sveti cerkveni učeniki tudi to le sklepajo: Ako bi z gnado zgubili svojo prostost, ne bili bi zmožni ni za zasluženje, ni za zadolženje, in tedaj tudi ne niti plačila niti kazni vredni. Ravno to je hotel sveti Avguštin povedati z naslednjimi besedami: „Ako bi gnade božje ne bilo, kako bi Bog svet rešil; in ako bi prostosti ne imeli, kako bi Bog svet sodil?“ In sveti Tridentinski cerkveni zbor v ozir tega tako le določuje: „Če bi kdo terdil, da človekova volja po tem, ko je od Boga nagibana in spodbujena bila, s

tim, da se božjemu nagibanju in klicanju vda, ne more (z gnado) delati, in da svojega privoljenja ne more odtegniti, kader bi rada, ampak je nedelavna kakor kaka neživa stvar, in da se le terpivno (pasivno) zaderži: bodi izobčen". Bog tedaj ne vničuje in ne zaderžuje prostosti naše volje z nobeno gnado ne, ampak pride le naši nezmožnosti na pomoč, nas razsvitljuje, oserči, okrepča, naj zmožni postanemo, da dobro izveršujemo. Ako se pa gnadi ustavljamo, ne bo gnada nič v nas delala; in mi za spolnovanje dobrega ne bomo zmožni postali, ker nočemo zmožni postati. Da nam bo toraj djanska gnada v zveličanje služila, ne smemo ustavljati se jej.

b) K temu pervemu pa je treba še drugega. Da nam bo djanska gnada v zveličanje služila, moramo zvesto ž njo delati. Sveti Avguštin pravi: „Naš pomočnik je sicer Gospod; pomagati pa se zamore le tistemu, kteri tudi prostovoljno kaj poskuša; zakaj Bog našega zveličanja v nas ne dela, kakor bi bili mertvi kamni ali kake take reči, kterim natora ni dala ni pameti ni proste volje". Prav lepo tudi sveti Krizostom pove, ter reče: „Kakor zemlja brez dežja nič ne obrodi, in dež sam brez zemlje nobenega sadu ne stori; ravno tako tudi gnada nič ne premore brez volje, in volja nič brez gnade". Tedaj ne gnada sama, ne človek sam, temveč vzajemno delo gnade in zvestega sodelovanja človekovega z gnado naredi, da se zamore človek hudega varovati in dobro delati in za svoje zveličanje skerbeti. To resnico nam sveti Pavl razkazuje z naslednjimi besedami: „Po gnadi božji sem to, kar sem, in njegova gnada v meni ni bila prazna, ampak sem več delal kakor vsak zmed njih; toda ne jaz, ampak gnada božja z menoj". (I. Kor. 15, 10.)

Od tega, da je treba z gnado božjo delati, ste mislim, zadosti prepričani; a nekaj drugega bi me vtegnil vprašati eden ali drugi, in to je:

Kako nam je treba z gnado božjo delati, da nam bo v zveličanje služila?"

Odgovor na to vprašanje je: Navdajanju gnade se je treba vdati, ter storiti to, k čemur nas gnada nagiba. Kader

se, postavim, spočne v tvojem sercu, ljubi kristijan! kaka nečimurna, ali nečista, ali nevošljiva, ali togotonosna misel, takrat se ti gnada znotraj oglasi, ter ti pravi: Zatri to misel, pregrešna je in te kaznivrednega dela pred Bogom. Ta klic gnade božje moraš verno poslušati, ter pregrešno misel nemudoma in serčno od sebe odvračevati in odbijati. — Kader misliš iti v kako druščino, med malopridne tovarše, ter se vdeleževati njihovega razveseljevanja, pri kterem bi vtegnila v nevarnost priti tvoja nedolžnost in tvoja vera, kliče te gnada božja in ti pravi: Nikar ne hodi tje, odpovej se temu razveseljevanju; prav lahko bi škodo terpel na svoji duši. Ta glas gnade božje zvesto poslušaj, ter se ogibaj nevredne tovaršije, nevarnega razveseljevanja. — Morda že dalj časa nisi bil pri sveti spovedi, in si o tem času svojo vest omadeževal z marsikterim odpustljivim grehom in poslednje dni še clo s smertnim grehom. In gnada božja ti vest zbudi in te kliče: Idi nemudoma k spovedi, ter si očisti svojo dušo; ako ne, si utegneš svoje večno zveličanje na zgubo postaviti. To opominjevanje gnade božje moraš spet lepo vbogati, in, poprej ko je mogoče, spovedati se prav ponižno in popolnoma. — Dana ti je prilika, opraviti kako dobro delo, postavim: Jezusa v svetem rešnjem Telesu obiskati ali k svetemu Obhajilu pristopiti, enemu ali drugemu revežu ali bolniku kako ljubav storiti, vaditi se v poterpežljivosti, krotkosti, prizanesljivosti. Gnada ti prigovorja: Stori to; kajti dobro je in Bogu dopadljivo, in ti bo zaleglo za večno srečo. Tudi tu gnado božjo vbogaj, ter nemudoma opravi dobro delo.

Bog se pa pri delenju djanske gnade ne posluži le samo naše vesti, da bi nas razsvitljeval in k dobremu nagibal, ampak se v to posluži, kakor sem vam že pravil, tudi vunanjih pripomočkov, kakoršni so, postavim: kaka pridiga, kake pobožne bukve, kaka bolezen, neprevidena smert tega ali unega človeka i. t. d. Tudi take vunanje pripomočke, na ktere Bog svojo gnado navezuje, moramo si v prid obračati, ter se jih poslužiti v svoje poboljšanje in posvečenje. Ti ljubi kristijan! slišiš morda kako pridigo od tega ali unega greha, od tega ali unega hudega nagnjenja, od te ali une slabe navade, kteri

si ravno ti vdan. Misli si, da ravno to, kar slišiš, je pripomoček, kterega se Bog poslužiti hoče v tvoje poboljšanje; in se toraj tudi resnično poboljšaj. — Ali pa dobiš v roko kake dobre bukve, v kterih najdeš nauke in opominjevanja, ki so kakor nalašč za tebe narejene, in ti serce mečijo in k dobremu nagibajo. Misli si, da to nagibanje je delo gnade božje, ter kar hitro stori to, k čemur te gnada opominja in nagiba. — Ali pa vidiš ali slišiš, kako je kak človek, kak grešnik kar nanagloma umerl, brez duhovnega in brez svetih zakramentov. Reci tedaj samemu sebi: S to naglo in neprevideno smertjo me gnada božja opominja, naj nemudoma zvoj dušni stan lepo oskerbim, in se posihmalo prav pridno pripravljam za srečno smert. In kar samemu sebi prigovarjaš, to tudi stori. — Ali pa te napade kaka bolezen, za ktero dolgo časa bolehaš. V takem stanu spet samemu sebi reci: To bolezen mi je Bog poslal, da svoje serce od sveta odtergam, za svoje grehe pokoro delam, in večo skerb imam za svoje zveličanje. In kakor si rečeš, tako tudi stori.

Tako, ljubi kristijan! moraš delati z gnado, da ti bo v zveličanje služila. Notranje navdihovanja, razsvitljevanja in nagibanja moraš, da ti še enkrat povem, voljno poslušati in vbogati, in se ob enem v svoje spokorjenje in poboljšanje, v pridobivanje keršanskih čednost in dobrih del, in v svoje posvečenje prav pridno posluževati vseh raznih vunanjih pripomočkov, na ktere Bog svojo gnado navezuje. Vedi, da se ti je naj hujšega bati, ako bi od sebe odbijal obilne in velike gnade, ktere ti vedno dotekajo: Bog bi ti vtegnil svoje gnade prikrajševati, ali pa ti na zadnje odtegniti clo čas, da bi se nič več ne mogel poslužiti njihovih gnad. Naj ti v ozir tega pred oči postavim prav žalosten zgled:

Radbot, kralj Frizov, je bil od svetega Vulframa v resnicah svete vere podučevan, in se je privoljenega kazal, prejeti sveti kerst. Sveti Vulfram storil je veliko čudežev, ter med drugimi obudil dva otroka, ktera so molikom v čast v vodi vtopili; to je obudilo s pomočjo gnade božje v sercu tega molikavskega kralja sveto poželjenje, ter poželjenje po

svetem kerstu. Prišel je dan, o kterem bi bil imel kralj sveti kerst prejeti. Že je mislil kralj stopiti h kerstnemu studencu, kar mu pride na misel, da svetega škofa še poprej vpraša, kje da se znajde večina njegovih predhodnikov, Frizinskih kraljev, ali v paradižu, kterega mu obeta, ali v peklu, s kterim mu žuga. Sveti Vulfram mu na to vpraševanje odgovori odkritoserčno in po svojem prepričanju. Ko Radbot to sliši, nemudoma se od kerstnega studenca nazaj odmakne, ter reče, da se ne more pripraviti, da bi zapustil častitljivo družbo knezov in kraljev, svojih predhodnikov, ter v sredi kardelca revnih ljudi v nebeškem kraljestvu stanoval. In naj si sveti Vulfram še toliko prizadeva, kralj od svetega kersta nič več noče slišati, in je terdovratno od sebe odbijal vsako gnado. Ali glejte, kazen božja je terdovratneža kmalu doletela. Nekega dne pošlje nekoliko mož do svetega Vilebroda, ter ga prosi, naj bi k njemu prišel, da bi se ž njim posvetoval zavoljo prejemanja svetega kersta. Mož božji jim odgovori: „Ker je vaš gospod zaničeval nasvetovanja našega svetega brata Vulframa, kako bi se smel zanašati, da bo sprejel moje nasvetovanja. Memo tega sem pretečeno noč vašega kralja vkovanega vidil v žarečo verigo; mislim, da je večnemu pogubljenju že zapadel“. Vsemu temu vkljub se sveti Vilebrod vendar le odpravi na pot, da bi kralja obiskal; a potoma zve, da je kralj že umerl — brez svetega kersta.

Kakoršna se je godila temu kralju, taka se godi večidel vsem, ki gnado zaničujejo. V kazen zato, da od sebe odbijajo ponujane gnade, odtegne jim Bog na zadnje čas, da se gnad nič več ne morejo poslužiti, in nesrečneži se zvernejo v večno pogubljenje. Ravno zato si globoko v serce vtisnite nauk, ki vas uči, kako da je treba z gnado pridno delati, in tega nauka se verno deržite in ga zvesto spolnujte, da vas ne zadene to, kar je naj hujšega! Amen.

III. Keršanski nauk.

Od posvečujoče gnade: — V čem obstoji posvečujoča gnada? — ali: Kaj je posvečujoča gnada božja?

1. Gnada božja, od ktere zdaj v keršanskih naukih govorimo, je djanska gnada in je posvečujoča gnada. Dosihmalo smo govorili od djanske gnade. V dveh keršanskih naukih zaporedoma ste slišali, v čem da djanska gnada obstoji, ktere posebne imena da ima, kako potrebna da je, kterim ljudem jo Bog daje, in kaj da je treba človeku storiti, da mu bo djanska gnada v zveličanje služila.

2. Govoriti pa moramo zdaj tudi še

B. Od posvečujoče gnade božje.

V ozir posvečujoče gnade božje vam moram dati nauk zadevajoč naslednje petere reči:

I. Kaj je posvečujoča gnada božja ali gnada opravičenja?

II. Kaj dela posvečujoča gnada v človeku?

III. Po kterem potu dobiva človek posvečujočo gnado božjo?

IV. Kakošen sad obrodi posvečujoča gnada v človeku?

V. Ali zamore človek vedeti za gotovo, da se nahaja v stanu posvečujoče gnade božje?

Govoriti nam je tedaj od vsake teh reči posebej.

3. Naj poprej premislimo:

I. Kaj je posvečujoča gnada božja ali gnada opravičenja.

Posvečujoča gnada božja je tista gnada, ktera nas pred Bogom stori pravične in svete in v nas ostane, dokler smo v stanu pravičnosti. Ker nas pred Bogom opravičuje, imenujemo jo tudi gnado opravičenja. — Ali da vam to reč bolj na tanjko povem, rečem:

Posvečujoča gnada božja ali gnada opravičenja je nezaslužen, nadnatoren, od svetega Duha nam za stalno dodeljen dar, po kterem iz grešnikov postanemo pravični, otroci božji in dediči nebeškega kraljestva. — Da bote te besede bolje razumevali, premislimo vsako posebej:

a) Posvečujoča gnada je nezaslužen, nadnatoren dar. — Nezaslužen dar jo imenujemo, ker si je sami nikakor ne zaslužimo, temuč nam jo Bog deli iz samega usmiljenja, iz same ljubezni. Dokler človek posvečujoče gnade božje nima, je grešnik. Grešnik pa si posvečujoče gnade nikoli in nikakor ne more zaslužiti. Grešnik namreč, dokler se v grešnem stanu nahaja, dobre dela ali doprinaša, ali jih pa ne doprinaša. Ako dobrih del ne doprinaša, ne zasluži si ničesar, naj manj pa posvečujočo gnado božjo. Ako pa dobre dela doprinaša, doprinaša jih ali s svojimi zgol natornimi močmi, ali pa jih doprinaša s pomočjo djanske gnade. Ako dobre dela doprinaša s svojimi zgol natornimi močmi, si s takimi dobrimi deli ravno zato, ker so zgol natorne dobre dela, nikakor ne more zaslužiti nadnatornih darov, kakoršen nadnatoren dar je ravno posvečujoča gnada. Pa tudi, če dobre dela doprinaša s pomočjo djanske gnade, ne more si ž njimi posvečujoče gnade v plačilo pridobiti, ker mu manjka ljubezni, in je ravno zato, ker mu ljubezni manjka, po nauku svetega Pavla pred Bogom nič. (I. Kor. 13, 2.) Te njegove dobre dela vtegnejo sicer Boga nagniti, da mu daje veče in obilniše djanske gnade, ktere mu pomorejo, da posvečujočo gnado zadobi, toda zaslužiti si s temi dobrimi deli ne more

niti nobene djanske gnade, niti posvečujoče gnade. To je tudi razločno izrečeni nauk svetega pisma in njegove nezmotljive razlagovalke, svete cerkve. Sveti apostelj Pavl piše: „Ko se je pa dobrota in ljubezen Boga, našega Zveličarja prikazala, nas je, ne iz del pravičnosti, ktere smo mi storili, ampak po svojem usmiljenju zveličal v kopelji prerojenja in ponovljenja svetega Duha“, to je pri svetem kerstu, v kterem smo bili po svetem Duhu prerojeni in prestvarjeni. (Tit. 3, 4. 5.) In Rimljanom (3, 23. 24.) piše ravno ta apostelj: „Vsi so grešili in potrebujejo božjega veličastva (opravičujoče gnade). In so opravičeni zastonj po njegovi milosti, po odrešenju, ktero je v Kristusu Jezusu“. Sveti Pavl tedaj uči, da posvečujoče gnade ali gnade opravičenja deležni ne postanemo zavoljo svojih dobrih del, temveč edino le po božji dobroti, in da si je toraj nikakor ne moremo sami zaslužiti. Da si te gnade nihče ne more sam zaslužiti, temveč nam jo Bog iz samega usmiljenja deli zavoljo Jezusovega neskončnega zasluženja, uči tudi nezmotljiva naša učenica, sveta cerkev, ktera na svetem Tridentinskem cerkvenem zboru tako le določuje: „Delavni vzrok (opravičenja) je usmiljeni Bog, kteri nas iz milosti očiščuje in posvečuje; . . . zaslužilni vzrok pa je njegov preljubi Edinorojenec, naš Gospod Jezus Kristus, kteri nam je, dokler smo še sovražniki bili, v preobilni ljubezni, s ktero nas je ljubil s svojim presvetim terpljenjem na lesu (svetega) križa opravičenje zaslužil, in je Bogu Očetu za nas zadostovanje opravil“. (Sess. 6. cap. 7.) Po vsi pravici tedaj posvečujočo gnado imenujemo nezaslužen dar.

Posvečujočo gnado pa imenujemo tudi nadnatoren dar. Natorni darovi, postavim: življenje, zdravje, peteri počutki, um, volja i. t. d. se ozirajo le na sedajno življenje, in človeka, kteremu so dani, ti darovi ne povzdigujejo nad njegovo natoro. Vse drugači je pa z nadnatornimi darmi. Kader Bog človeku da kak nadnatoren dar, ozira se ta dar na duhovno ali večno življenje, ter povzdiguje človeka nad njegovo natoro, to je: več naredi iz njega, kakor kar bi človek kar človek bil. Take nadnatorne darove so dobili naši pervi starši s tim, da je bilo pred grehom neumerjoče tudi njihovo telo, in da

so bili prosti vsega terpljenja; kajti to ne pripada k natori človeški, da bi bilo neumerjoče tudi njegovo telo, in da bi bil popolnoma prost vsakega terpljenja. Nadnatoren dar je bila sosebno svetost in pravičnost, ktero je Bog dodelil našim pervim staršem, kader jih je vstvaril; kajti da je človek svet in pravičen, gotovo ni zastavljeno v njegovi natori. Ker pa posvečujoča gnada nič drugega ni, kakor svetost in pravičnost, ktero je človek zavoljo greha naših pervih staršev zgubil, ktero pa zamore po Jezusovem neskončnem zasluženju spet nazaj dobiti, je več kot gotova, da je posvečujoča gnada nadnatoren dar v pravem pomenu.

b) Posvečujočo gnado imenujemo na dalje dar, ki nam je od svetega Duha za stalno dodeljen. Ta stavek ali ta beseda ima veliko v sebi. Sveti Duh, tretja božja oseba (peršona) v sveti Trojici, je delivec vseh nadnatornih darov, in tedaj tudi delivec posvečujoče gnade. To gnado pa nam deli za stalno, ter tako, da v nas ostane. Ravno zato jo imenujemo v nas prebivajočo ali stalno (habitualis) gnado ter jo ločimo od djanske gnade, ktero memogredočo zovemo, ker nam Bog djansko gnado deli le za toliko časa, kolikor časa je potrebujemo, da doprinašamo kako dobro delo, po tem pa se nam djanska gnada spet odmakne. Kader človek spi, takrat nič ne govori in nič ne dela, in se ne giblje; živi pa vendar le, ter živi tako dolgo, dokler mu smert luči življenja ne izpihne. Ravno tako tudi pravični človek nadnatorno življenje, ter življenje posvečujoče gnade božje, vedno v sebi ima, naj si ga že z dobrimi deli razodeva ali ne razodeva: to nadnatorno življenje mu vzame le duhovna smert, to je: smertni greh. Dokler smertnega greha ne stori, ohrani nadnatorno življenje; ohrani posvečujočo gnado božjo. Kader tedaj apostelj pravi, da je ljubezen božja v naše serca izlita po svetem Duhu (Rimlj. 5, 5.), ne pomenja mu beseda ljubezen božja tukaj nič drugega, kakor posvečujočo gnado, in kader pravi, da je v našem sercu izlita, hoče s tem na znanje dati, da ta gnada v našem sercu prebiva stanovitno ali stalno, dokler namreč smertnega greha ne stori.

Znašli so se krivoverci, ki so terdili, da človek, kader je gnado božjo dobil, je po tem nič več ne more zgubiti; ali pa če jo že zamore zgubiti, zgubi jo le samo s tim, ko bi zašel v nevero. — Pervo je terdil krivoverni Kalvin, ter rekel: „Pravični ne morejo posvečujoče gnade nič več ne zgubiti; in da bi tudi naj veče hudobije doprinašali, ne bodo jim tiste pri Bogu (v greh) zarajtane“. Ta nespametni in brezbožni nauk je nauku svetega pisma kar naravnost nasproti. Po preroku Ecehielu (18, 24.), postavim, pravi Bog: „Če se pravični od svoje pravice oberne, in počenja hudobijo po vseh gnusobah, ktere je hudobni navajen delati, ali bo mar živel? Vse njegove pravične dela, ktere je storil, bodo pozabljene; v svoji spačenosti, s ktero se je spačil, in v svojem grehu, s kterim je grešil, v njima bo umerl“. Bolj na tanjko Bog ni mogel povedati, da pravični, kader se hudo pregreši, zgubi svojo pravičnost, ali, kar je vse eno, zgubi posvečujočo gnado božjo; in da se pogubi, ako v grehu umerje. Kristus in apostelji tudi prav dostikrat in prav goreče opominjajo pravične, naj čujejo in molijo, da bi ne padli. (Mat. 26, 41. — 1. Kor. 10, 12.) Te opominjevanja bi bile po vsem nepotrebne, ko bi pravični posvečujoče gnade ne mogli več zgubiti. Resnično je tedaj, da en sam smerten greh, in če bi bil tudi le samo z miseljo storjen ali z željo, je že zadosti, da pravičnemu vzame posvečujočo gnado božjo. Po vsi pravici toraj določuje sveti Tridentinski cerkveni zbor, ter pravi: „Ako bi kdo terdil, da tisti, ki je enkrat opravičen, gnade nič več ne more zgubiti: bodi izobčen“. (Sess. 6. can. 23.) — Drugo zmoto je na dan znosil Luter, ki je terdil, da pravični posvečujočo gnado zgubiti sicer zamorejo, toda jo zamorejo zgubiti le s tim, da v nejevero padejo, nikakor pa ne s kakim drugim smertnim grehom. Rekel je: „Vidiš, kako bogat je kristijan; zakaj ako bi tudi hotel, vendar bi le ne mogel zveličanja zgubiti, če bi bili tudi še tako veliki njegovi grehi, razun da bi ne hotel verovati. Noben greh ga ne more pogubiti, kakor le sama nevera“. Vse drugači pa govori sveto pismo, ki dostikrat in prav razločno pove, da gnado božjo človeku vzame, in ga večnega pogubljenja vrednega stori ne le nevera, ampak tudi vsak drug smerten greh. Naj vam vpeljem

le svetega Pavla, ki pravi: „Nikar se ne motite! ne nečistniki, ne molikovavci, ne prešestniki, ne mehkužni, ne nečisti s svojim spolom, ne tatje, ne lakomniki, ne pijanci, ne preklinjevalci, ne roparji ne bode posedli božjega kraljestva“. (I. Kor. 6, 9. 10.) Pravični tedaj posvečujočo gnado zgubi, kakor hitro smerten greh stori, naj si je kakoršen koli si bodi; in pade v večno pogubljenje, ako se resnično ne spokori. Ravno zato je sveti Tridentinski cerkveni zbor tako le določil: „Ako kdo reče, da ga razun nevere ni nobenega (drugega) smertnega greha, ali da se z nobenim, če tudi še tako velikim grehom, izvzemši nevero, enkrat zadobljena pravičnost ne zgubi: bodi izobčen“. (Sess. 6. can. 26.) Kakor gotovo je tedaj, da je posvečujoča gnada dar, ki vedno ostane v sercu človekovem, ki jo je prejel; ravno tako gotovo je, da to gnado človek spet zgubi z vsakim smertnim grehom.

Majhni ali odpustljivi grehi, da tudi od njih kaj v misel vzamem, sicer niso tako strupeni, da bi človeka pripravili ob gnado božjo; vendar pa so škodljivi tako, da lepoto posvečujoče gnade v človeškem sercu tamnijo, njeno moč slabijo, sosebno, kader se lahkomišljeno doprinašajo in s premislikom ali naprejvzetjem, in da pot naravnavajo smertnim grehom, s kterimi gre posvečujoča gnada po zlem ali na zgubo. To resnico nam sveto pismo spričuje z naslednjimi besedami: „Kdor majhno zametuje, bo sčasoma padel“. (Sir. 19, 1.) Zatoraj, ljube duše! da ne pridete v nevarnost, smertno se pregrešiti, in posvečujočo gnado božjo zgubiti, varujte se prav skerbno in stanovitno tudi malih, odpustljivih grehov.

c) Do zdaj smo pregledovali tako rekoč, vunanje lastnosti posvečujoče gnade; zdaj pa moramo premišljevati še njene notranje lastnosti, njeno bistvo. Rekel sem, da je gnada božja dar, ki nas iz grešnikov naredi pravične, naredi božje otroke, naredi dediče nebeškega kraljestva. V tem trojnem včinu ravno obstoji notranja lastnija ali bistvo posvečujoče gnade božje.

Posvečojoča gnada božja je dar, ki nas iz grešnikov naredi pravične. Da posvečujoča gnada res to dela, kaže že njeno ime, ter ime: posvečujoča gnada ali gnada opravičenja. Posvečujočo jo namrev imenujemo zato, ker nas posvečuje ali svete dela; in gnado opravičenja jo imenujemo, ker nas opravičuje ali pravične nareja. Posvečujoča gnada božja človeka vsega prestvari in ponovi, ter naredi, da postane ves drugi, kakor je bil poprej. Poprej je bil z grehom oskrunjen, kakor z ostudno gobo; zdaj se je goba pregrehe vsa zgubila na njem, in ozaljšan je z lepoto svetosti in pravičnosti. Poprej je bil na duši mertev; zdaj živi življenje pravičnih. Poprej je bila njegova duša podobna vmazani koči (bajti), do ktere se je gnjusilo Bogu in njegovim angeljem; zdaj je podobna prelepi palači, na ktero se z naj večim dopadanjem ozirajo Bog in nebeški duhovi. Z eno besedo: poprej je bil grešnik, ki se je od Boga obračal; zdaj je pravičen, ki se od greha odvračuje, in le k Bogu obrača v ljubezni. To popolno prerojenje in prenovljenje, ki ga posvečujoča gnada v duši človekovi naredi, ima apostelj pred očmi, kader piše: „Tudi vas, ki ste bili mertvi v pregrehah, . . . je oživel ž njim, ker vam je odpustil vse pregrehe“. (Kol. 2, 13.) „Oprani ste, ali posvečeni ste, ali opravičeni ste v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa in v Duhu našega Boga“. (I. Kor. 6, 11.) — Kader je sveti papež Sikst kerstil svetega mučenca Cereala, vskliknil je Cereal ves srečen veselo: „Jaz vidim luč nad mene priti, ki je svitlejša memo solnca!“ Bila je gnada svetega Duha, ktera se mu je vidno prikazala. To nam je živa priča, kako lepega da posvečujoča gnada človeka naredi. Žive priče pa so nam tudi veliki in očitni grešniki, ktere je posvečujoča gnada v svetnike prerodila. V spomin vam sklicujem svetega Matevža, cestninarja Caheja, očitno grešnico Marijo Magdaleno, desnega razbojnika na križu, svetega Pavla, svetega Avguština. Sveti Pavl je bil tako rekoč dereč volk, in gnada božja ga je mahoma prerodila v krotko, pohlevno ovčico; ta posoda polna grozovitosti je postala izvoljena posoda, ki je nosila dar svete vere bližnjim in daljnim narodom; iz ošabnega farizeja je postal ponižen kristijan; preklinjevalec svetega imena Jezusovega je postal zvest učenec

Kristusov; naj bolj kervoločni in naj terdovratniši preganjalec keršanske vere je postal naj gorečniši oznanovalec ravno te svete vere. Od spreobernjenja Pavlovega piše sveti Janez Krizostom tako le: „Je li kdo vidil kdaj veči čudež memo tistega, ki se je s Pavlom dogodil? Gotovo je bil to veči čudež, voljo Pavlovo si pridobiti in spremeniti, kakor ko bi mertve v življenje budil; kajti pri obudovanju mertvih je natora kar brez obotavljanja vbogala tistega, kteri jej je zapovedoval, tukaj pa je bilo navezano na slobodno voljo, ali se hoče vdati ali pa odreči svoje privoljenje“. — Ravno taka je bila s svetim Avguštinom. Gnada božja ga je iz velikega grešnika prerodila v velikega svetnika. Pred svojim spreobernjenjem je sveti Avguštin mislil, da mu je nemogoče, obvarovati čistost serca; po svojem spokorjenju pa je zaklical ves vesel: „Oj kakošno spremenjenje se je dogodilo v mojem sercu! Vso svojo srečo nahajam zdaj v tem, da se anam tega, brez česar bi poprej, kakor sem mislil, živeti ne bil mogel“. Sam nad seboj je tedaj skusil sveti Avguštin, koliko da premore gnada božja, kako mogočna in zmagovalna da je, in kako mogoče dela clo take reči, ktere so se človeku nemogoče zdele; in tedaj je spet zaklical prav iz dna serca: „Gnada božja je naj skrivnejša, notranja, čudovita in neizrekljiva moč, ktera iz nehotečih stvarja hoteče“. — Ko bi se znašel kak pripomoček, po kterem bi se kamnje spreminjalo v naj čistejše zlato, ali po kterem bi se mertvi oživljali ali v življenje obujevali; kako močno bi ljudje hvalili in obrajtali tak pripomoček! Ali glejte, posvečujoča gnada božja še vse veče čuda dela; ona gresnika spremeni v svetnika, in ga, ki je poprej mertev bil, obudi v duhovno življenje. Ali ni to moč, ktera neskončno prekosi vsako moč na zemlji?

Posvečujoča gnada božja je na dalje dar, ki nas v božje otroke prerodi. Dokler se človek znajde v grešnem stanu ali stanu pregrehe, ne more Bog na njem spoznati svoje prave podobe, in tudi ne more nad njim dopadenja imeti; marveč vidi na njem podobo satanovo, ki je njegov nasprotnik, in toraj je človek, bivši v grešnem stanu, pred božjim obličjem ostuden in sovraštva vreden. Kakor hitro pa je človek s po-

svečujočo gnado od svojih grehov očiščen in posvečen, zagleda Bog nad njim svojo podobo, ima svoje dopadenje nad njim, in mu nakloni svojo ljubezen; sprejme ga za svojega otroka, in mu hoče oče biti. To srečo opravičenega človeka pred očmi imevši zakliče apostelj ljubezni: „Poglejte, kakošno ljubezen nam je skazal Oče, da se božje otroke imenujemo, in (da) smo (božji otroci)“. (I. Jan. 3, 1.) Ako bi kak kralj kako revno dete zaklical na svoj kraljev dvor, ter ga za svojega otroka dovzel, križema bi se razlegal glas: „O kolika čast, kolika sreča je doletela tega deteta!“ Toda glejte, ne kak pozemeljsk kralj, temveč Bog sam, kralj nebes in zemlje, za svoje otroke sprejemlje vse tiste, kteri so posvečujoče gnade deležni postali. Ali mar ni to čast, tako obilna in velika, da pred njo vsa posvetna čast in imenitnost zgine, kakor dim?

Pa še več vam povem: Posvečujoča gnada je dar, kteri nas naredi dediče nebeškega kraljestva. Kader kdo kakega tujega otroka za svojega sprejme, s takim otrokom ravno tako ravna, kakor s svojim lastnim, ter mu tudi dedščino odloči, kakor svojemu lastnemu detetu. Ravno to stori tudi Bog slehernemu, ki je posvečujočo gnado v del dobil. Oče nebeški ima le enega Sina, kteri je njegov pravi, mu v vsem enaki Sin, in ta je Jezus Kristus, naš Gospod in Zveličar. Slehernega pa, ki posvečujočo gnado prejme, Bog v svojega dediča napravi ravno tako kakor svojega edinorojenega Sina, in ga deležnega stori svojih večnih nebeških darov in dobrot. Ravno zato piše apostelj: „Ako smo pa otroci (božji), smo tudi deleži; deleži sicer božji, sodeleži pa Kristusovi“. (Rimlj. 8, 17.)

Posvečujoča gnada božja je tedaj zares tisti dar, po kterem iz grešnikov postanemo pravični, otroci božji in dediči ali deleži nebeškega kraljestva.

4. Ljubi kristijani! draga in predraga nam je že djanska gnada; podpira nas, pomaga nam, da pridemo do pravičnosti, ali pa, če smo že opravičeni, da pravični ostanemo in zaslužilne dobre dela delati zamoremo: toda še vse draženja in vse

veče cene je posvečujoča gnada; ona nas zares pravične nareja in svete, nas povzdigne v božje otroke, in nas naredi dediče nebeškega kraljestva. Po vsi pravici toraj pravi sveti Avgušlin: „Posvečujoča gnada nadvlada (presega) ne le vse zvezde in vse nebesa, temveč tudi vse angelje“. . . . „Posvečujoča gnada je sveti Duh sam, in je toraj naj veči dar“. — Prizadeval sem si sicer, da bi vam z besedo dopovedal, kaj da je posvečujoča gnada božja ali gnada opravičenja; toda niti jaz niti kak drugi človek ni v stanu, do dobrega zastopiti, še manj pa popolnoma razložiti, kolikanj drag dar da je posvečujoča gnada božja. Ne bomo se motili, ako rečemo: Posvečujoča gnada je toliko vredna, kolikor vreden je Bog sam, ker je njegov naj veči dar, ki nas njemu prilastuje in njega nam, kader jo v del dobimo in dokler pri nas ostane. — Minulo je že nekoliko let, da so pobožen misijonar ali oznanovalec svete vere tako le pisali iz polnočne Amerike: Te dni enkrat pride k meni neka ajdovska deklica, ter me lepo prosi da bi jo kerstil, ter sprejel v sveto katoliško cerkev. Pripovedujem jej, da se mora poprej podučevati vsaj v naj potrebniših resnicah naše svete vere, prejden bo prejela sveti kerst. „Podučena sem že“, reče deklica, „kajti imam prijatlico, ki je kristijana, ta me je podučevala, in kar je ona vedela, naučila sem se tudi jaz“. Kader se prepričam, da zares dobro zna vse potrebne nauke, in kader vidim, kako bistre glave da je, in kako da njeno serce vse gori od hrepenenja po svetem kerstu, vprašujem jo še, ali še starše ima, in ali od tega, kar misli storiti, kaj vedó, in kaj da k temu pravijo? Odgovori mi: „Danes zjutraj sem prosila očeta, naj mi privolijo, tu sem iti, pa so me ojstro pogledali, ter rekli: Že nekaj časa opazujem, da si vsa spremenjena, in ne vem, kaj bo s teboj! Le idi; a povem ti: Ako zvem, da si se pokristijanila, na vrata te bom nabil, in tepel tako dolgo, dokler se mi mertva ne zgrudiš pred noge!“ „In ti se nič ne bojiš?“ vprašujem jo na dalje. „Kaj bi se bala“, mi reče, „kader bom kerščena, kader bom zadobila posvečujočo gnado božjo, in mi bodo moji grehi izbrisani! — poprej da umerjem, poprej pojdem v nebesa!“ S kerstno vodo sem jo oblil, z belim oblačilom nedolžnosti sem jo ogernil; in vsa vesela in mirna je šla k svojim star-

šem domu. Kaj je njen oče ž njo storil, ali jo je do smerti pretepal ali ne, še nisem zvedel; to pa vem, kar Jezus pravi, da, kdor očeta ali mater zavoljo njega zapusti, zadobil bo večno življenje. — O da bi pač tudi mi vsi posvečujočo gnado božjo tako močno obrajtali in spoštovali, kakor jo je obrajtala in spoštovala ta ajdovska deklica, — po tem blagor, trikrat blagor nam! Amen.

III. Keršanski nauk.

Kaj dela posvečujoča gnada v človeku? — Po kterem potu dobi grešnik posvečujočo gnado božjo?

1. Posvečujoča gnada božja ali gnada opravičenja, ktero sem vam v zadnjem keršanskem nauku razlagati začel, je nezaslužen, nadnatoren, od svetega Duha nam za stalno podeljen dar, po kterem iz grešnikov postanemo pravični, otroci božji in dediči ali deleži nebeškega kraljestva. — Vsako teh besed sem vam posebej razložil, in lahko ste iz tega razlaganja spoznali, kako velik dar božji da nam je posvečujoča gnada božja.

2. Da vas pa od velike cene in vrednosti posvečujoče gnade še bolj prepričam, razlagal vam bom zdaj:

II. Kaj dela posvečujoča gnada v človeku, ki jo je prejel?

Posvečujoča gnada dela v človeku sosebno dve reči, ki nobenemu človeku nista pod oblastjo, tudi nobenemu angelju ne, ampak jih le Bog sam v lasti ima. Te dve reči ste: a) očiščenje od vseh, vsaj od vseh smertnih grehov, in s tim tudi odpuščenje večnih kazen; b) posvečenje in prenovljenje notranjega ali duhovnega človeka.

a) Posvečujoča gnada opravi v človeku, ki jo prejme in kader jo prejme, vpervič očiščenje od vseh njegovih grehov, ter vsaj smertnih grehov, in mu s tim nakloni tudi odpuščenje večnih kazen. Ta stavek bomo spet na dvoje razdelili, ter govorili naj poprej od očiščevanja od grehov, po tem pa od odpuščenja večnih kazen.

Posvečujoča gnada od grehov očiščuje človeka, ki jo prejme in kedar jo prejme. Krivoverci šestnajstega stoletja, in njihovi nasledovavci, protestantje, terdijo, da grešniku, kader posvečujočo gnado ali gnado opravičenja prejme, grehi ne bodo resnično odpuščeni in zbrisani, temveč le pokriti. Njihov nauk v ozir tega se tako le glasi: „Kader učimo, da smo po delavnosti svetega Duha na novo rojeni in opravičeni, s tim ne mislimo, da bi se opravičenca in prerojenca po prerojenju v bistvu in življenju nobena krivičnost več ne deržala, temveč rečemo, da Kristus s svojo popolno pokorščino pokrije vse njihove grehe, ki v tem (sedanjem) življenju še zmirom tičijo v natori“. Po tem nauku bi bila posvečujoča podobna obvezi, ktera rano sicer obveže, ozdravi je pa ne. Ta nauk pa je nauku svetega pisma in nauku cerkvenih očakov kar naravnost nasproti. Sv. pismo, govoreče od odpuščenja grehov, posluži se besedi „oprati“ ali „odmiti“ in „očistiti“. Sv. Pavl, na primero, pravi: „Oprani ste, posvečeni ste, opravičeni ste“. (I. Kor. 6, 11.) Sveti Janez piše: „Kri Jezusa Kristusa nas očisti od vsega greha“. (I. Jan. 1, 9.) K temu pristavlja slavni škof Bossuet: „Te krivice Bogu nikakor ne smemo delati, da bi mislili, da je še pričujoče to, kar je on zbrisal, in da se ni zgubila nečednost (nesnaga), ktero je on odmil. Oprati ni to, kar pokriti, ampak odmiti, in to tem bolj, ker Bog v to ne rabi kervi juncev in kozlov, temveč nedolžno kerv svojega Sina, ktera, bivši neskončno čista, očiščuje našo vest od mertvih del, kakor apostel govori“. (Hebr. 9, 14.) Sveto pismo na dalje tudi z še bolj razločno besedo pove, da posvečujoča gnada grehe zbrisuje. Po preroku Jeremiju (33, 8.) govori Gospod Bog: „In jih bom očistil vse njihove krivice, s ktero so grešili zoper mene; in odpustil jim bom vse njihove pregrehe, s kterimi so se zoper

mene pregrešili in me zaničevali“. In po preroku Izaiju (43, 25; 44, 22.): „Jaz sem, jaz sam sem, ki zbrisujem tvoje krivice zavoljo sebe. Zbrisal sem tvoje krivice, kakor oblak“. Bolj razločno nam Bog ni mogel povedati, da bi nas prepričal, da so nam grehi resnično odpuščeni, da so zbrisani in pokončani; da tedaj grešnik po tem, ko je prejel posvečujočo gnado, ni več grešnik, ampak pravičen. Tudi naš Zveličar ne govori od pokrivanja grehov, temveč od resničnega odpuščenja, kader reče mertvoudnemu in očitni grešnici: „Tvoji grehi so ti odpuščeni“. (Mat. 9, 2. Luk. 7, 48.) In kakor govori sv. pismo, govoré tudi vsi cerkveni očaki in učeniki. Tako, na primero, sveti Avguštin odgovarja Pelagijanom, ki so vgovarjali in terdili: „Sveti kerst ne dodeli odpuščenja vseh grehov in ne zbriše hudobij: ampak jih le odsterže, tako da korenine vseh grehov še zaostanejo v mesu“. Na to reče sveti Avguštin: „Kdo, razun kakega nevernika, bi to terdil? Mi rečemo, da (sveti) kerst dodeli odpuščenje vseh grehov, da hudobije pokonča, in ne le osterže“. In sveti Gregor Veliki pravi: „Pri kerstnem kamnu zginejo vsi grehi, ravno kakor bi iskra zginila v valovih morja; kajti nič pogubljevavnega ni in ne ostane v tistih, ki se po (svetem) kerstu v Kristusu Jezusu zdnajdejo“. Opiraje se na ta nauk svetega pisma in cerkvenih očakov je sveta cerkev zavergla nauk od zgol pokrivanja grehov kar neresničen in krivoveren nauk, in je v svetem Tridentinskem cerkvenem zboru tako le določila: „Kdor pravi, da po gnadi Jezusa Kristusa, ktera se v (svetem) kerstu deli, ne bo odpuščen izvirni greh, in terdi da ne bo pokončano to, kar spada k bistvu greha, ampak da bo le odbrito (odstriženo) ali ne več pripisano: bodi izobčen“. (Sess. 5, can. 5.) Sveta cerkev uči tedaj kar terdno versko resnico, da posvečujoča gnada človeka, ki jo prejme in kedar jo prejme, resnično očisti od njegovih grehov, mu jih zares zbriše in pokonča, nikar pa da bi mu jih le samo pokrila.

Opravičenec je tedaj očiščen od vsakega smertnega greha; odpustljivi grehi pa mu utegnejo še ostati. Ti odpustljivi grehi namreč zamorejo ostati poleg posvečujoče gnade božje, le s smertnim grehom se posvečujoča gnada zgubi.

Zatoraj pravi sveti Tridentinski cerkveni zbor, da, „kader v tem umerljivem življenju clo naj veči svetniki in pravični včasih padejo v majhne in vsakdanje grehe, kteri se tudi odpustljivi (grehi) imenujejo, zavoljo tega vendar le ne jenjajo, pravični biti; zakaj tista beseda (prošnja) pravičnega je ponižna in resnična: „Odpusti nam naše dolge“. (Sess. 6. cap. 11.)

Kar kazen zadeva, je kazen ali večnaali časna, ter taka, ktero bi moral ali na tem svetu terpeti, ali pa na unem svetu v vicah. Večna kazen bo grešniku po gnadi opravičenja odpuščena tako v zakramentu svetega kersta, kakor tudi v zakramentu sv. pokore; nasproti pa bodo časne kazni v zakramentu svetega kersta sicer vselej odpuščene, nikakor pa ne bodo vselej zbrisane in odpuščene v zakramentu svete pokore. Toda od tega bo kaj več povedanega, kader pride na versto nauk od zakramenta svetega kersta in svete pokore.

To tedaj je pervi, čudapolni učin, ki ga posvečujoča gnada ali gnada opravičenja v grešniku opravi in naredi: očisti ga vsaj od vseh smertnih grehov, in mu ob enem, če tudi ne vselej vseh časnih, pa vsaj vselej vse večne kazni zbriše.

b) Pa še več stori posvečujoča gnada ali gnada opravičenja: ona opravi tudi posvečenje in prenovljenje notranjega ali duhovnega človeka. Pred oči si postavite kako sobo ali hišo, vso zamazano, nečedno in nesnažno, ki je pa zdaj odločena imenitnemu gospodu v stanovanje. Kaj bo treba storiti, da se v njej napravi takemu gospodu dostojno stanovanje? Kaj ne, naj poprej bo treba vso nečednost in nesnago ž nje spraviti; toda s tim še ne bo vse opravljeno: treba bo sobo ali hišo tudi še olepšati, ter jo oskerbeti s čednim pohišnim orodjem, da bo postala prijazna in dostojna v stanovanje tolikemu gospodu. Glejte, ljubi kristijani! nekaj temu podobnega se zgodi tudi s človekom, kader posvečujoča gnada v njega pride. Pred vsem drugim očisti serce človekovo od vse nečednosti in nesnage njegovih grehov; toda s tim še ni zadovoljna, temveč ga tudi še prelepo ozaljša, ter mu dodeli pravičnost in svetost. Te reči si pa ne smete misliti tako,

kakor da bi serce človekovo, ktero posvečujoćo gnado prejme, le po verhu ozaljšano bilo; kakor so ozaljšane stene kake sobe ali hiše; ne smete misliti, da zadobljena pravičnost in svetost le na sercu tiči; tega ne, ampak božja ljubezen in gnada mu pravičnost in svetost v serce vtopi tako, da je od tiste vse prevzeto in pregreto, ravno kakor žareče železo od ognja. Tako serce je zdaj popolnoma spremenjeno in prenovljeno, tako da, ko je poprej od Boga odvernjeno in k grehu obernjeno bilo, odvernjeno je zdaj od greha, obernjeno je k Bogu; ali da z drugimi besedami povem: dokler se je človek znašel v stanu pregrehe, ljubil je greh, do Boga pa ljubezni ni imel; zdaj pa, ko je grešnik zadobil gnado opravičenja, studi in sovraži pregreho, in ljubi Boga iz vsega serca. Poprej se je deržal sveta, posvetnega blaga in posvetnega veselja, služba božja mu je zoperna bila, in za to, kar je večnega, ni se zmenil; zdaj pa ima časne reči za smeti, ter išče le to, kar je zgoraj, in služi Bogu s svetim veseljem. Tako tedaj dela posvečujoča gnada ali gnada opravičenja, ter notranjega ali duhovnega človeka vsega prenovi in posveti, tako da opravičenec po vsi pravici s svetim Pavlom reči zamore: „Živim, toda ne jaz; živi pa v meni Kristus“. (Gal. 2, 20.)

Ravno to nam hoče povedati sveto pismo, kader opravičenje imenuje zdaj prerojenje, (Jan. 3, 5. 6.) zdaj prenovljenje svetega Duha, (Tit. 3, 5.) zdaj spet pravi, da je treba starega človeka sleči in novega obleči. (Efež. 4, 22—24.) In sveta cerkev ravno to uči, ter na Tridentinskem cerkvenem zboru izobčenje izreče nad tiste, ki terdijo, da bo človek opravičen že s samim odpuščenjem grehov kar brez vsega ozira na gnado in ljubezen, ktero sveti Duh po njegovem sercu razlije, in ktera v njem prebiva. (Sess. 6, can. 11.)

Posvečujoča gnada ali gnada opravičenja tedaj resnično grehe zbrisuje in ob enem posvečuje in znotraj ali v duhu prenavlja tistega človeka, kteri jo prejme, in to kar takrat, kader jo prejme. Pri vsem tem pa le vendar ne smemo prezreti, da tudi v takem opravičenem človeku še zmerom ostane in tiči hudo poželjenje in nagnjenje k hudemu, ktero iz greha

izhaja. Ta poželjivost sama ob sebi pa še ni greh, in se v svetem pismu greh imenuje le zato, ker se iz greha izhaja, in spet v greh zapelje, kakor hitro se jej volja vda. To resnico je sveti Tridentinski cerkveni zbor določno izrekel, in clo z izobčenjem zažugal tistim, kteri bi nasprotno misel terdili, in nasprotni nauk zagovarjali in branili. (Sess. 5. 5.)

Ljubi moji! ako vse to, kar ste od posvečujoče gnade slišali v zadnjem in današnjem keršanskem nauku, prav pridno prevdarjate in premišljujete, lahko bote sami spoznali, in vam ne bo treba še le pripovedovati, koliko hvalo da smo neskončno dobrotljivemu Bogu za to gnado dolžni, in kako skerbno da si moramo prizadevati, da si jo obvarujemo po tem, ko smo jo pri svetem kerstu prejeli, in da si jo po pravi pokori spet nazaj dobimo, ako bi jo bili s smertnim grehom zgubili.

Misijonar ali oznanovavec svete vere, ki je v daljni Ameriki sveto vero oznanoval, zadene nekega dne na divjaka, kteri je nenavadno gorečnost razodeval za sveto vero Jezusovo. Kakor hitro je bil ta divjak v resnicah svete vere Jezusove zadosti podučen, in za prejemanje svetih zakramentov zadosti pripravljen, kerstil ga je misijonar in tudi obhajal. Te sreče je bil divjak iz serca vesel, in zanjo iz serca hvaležen. Misijonar gre na to dalje po svojih apostoljskih potih; čez leto in dan pa spet nazaj pride v tisti kraj, v kterem je divjak postal tolikanj goreč kristijan. Kakor hitro divjak zve, da je duhoven prišel, hiti k njemu, pade predenj na kolena, in vroče solze, solze veselja, ga polijó. Od samega veselja ne ve, kaj bi storil, ko spet vidi pred seboj tistega, po kterem je zadobil novo življenje v Kristusu Jezusu. Kader pa občutljeji veselja nekoliko potihnejo, prosi duhovnika, da bi mu spet vživati dal srečo, kakoršne ga je deležnega storil o pretečenem letu. „Od ktere sreče mi tukaj govoriš?“ vprašuje ga misijonar. „O moj oče! zaverne divjak, „ali vam zamore to neznano biti? od sreče govorim, da bi prejel telo svojega Boga, (sveto rešnje Telo)“. Misijonar reče: „Moj sin! prav rad ti to storim; toda poprej se moraš spovedati! Si li že izprašal svojo vest?“ Divjak reče: „Moj oče! vsak

dan izprašujem svojo vest, kakor ste mi naročali lansko leto“. Misijonar veli: „Če je taka, poklekni, in se spovej svojih grehov, v ktere si padel po svojem kerstu“. Divjak vpraša, rekoč: „Moj oče! kterih grehov naj se spovem?“ Misijonar odgovori: „Obtoži se vsaj vseh smertnih grehov, s kterimi bi se bil vtegnil pregrešiti zoper božje zapovedi“. „Smertnih grehov?“ reče divjak ves osupnjen, „Ali mar človek še zamore žaliti Boga po tem, ko je kerščen bil? Ali se mar nahajajo taki kristijani, kteri bi zmožni bili tolike nehvaležnosti?“ In pri tem, da to reče, oblivajo ga obilne solze. Tudi misijonarja oblijejo solze; in je hvalil Boga, da si je tudi v Amerikanskih gojzdih pripravil take molivce in častivce, ki ga molijo v duhu in resnici. — Kako lep nauk daje ta dogodba nam, ljubi kristijani! da si gnade božje, ki smo jo pri svetem kerstu prejeli ali pri sveti pokori na novo dobili, skerbno varujemo, in se toraj skerbno ogibamo vsaj vsakega smertnega greha.

III. Po kterem potu zadobi grešnik posvečujočo gnado?

Da bo grešnik, ki se v smertnem grehu nahaja, posvečujočo gnado ali gnado opravičenja prejel, mora tako, a) Bog od svoje strani, kakor tudi b) grešnik od svoje strani storiti to, kar je v to treba.

a) Kaj mora Bog storiti, da človek, ki se v smertnem grehu znajde, prejme posvečujočo gnado ali gnado opravičenja? — Odgovor: Bog mu mora s svojo djansko gnado naproti priti, to je: razsvitljevati ga mora in nagibati, da se od greha proč oberne, in sklene poboljšati se. Že pri razlaganju djanske gnade ste slišali, da človek brez pomoči djanske gnade ne more dospeti do opravičenja, in da brez nje še clo začetka ne more storiti za opravičevanje. K temu mu mora Bog pomagati; razsvitljevati ga mora, da spozna svojo revščino, in spozna nevarnost, v kteri se znajde njegovo zveličanje; tudi voljo mu mora nagibati, da se dela loti, ter začne delati, kar je treba v opravičevanje. Če ga Bog s svojo gnado ne razsvitljuje, ne nagiba in ne poterduje, grešnik

bi še ne pričel ne svojega spokorjenja. Terdo se moramo tedaj deržati te verske resnice, da dela opravičevanja ali zadobivanja posvečujoče gnade božje ne prične grešnik, ampak Bog sam, kar nam do dobrega spričujejo znane besede Pavlove, ki pravi: „Ne premoremo iz sebe kaj misliti, kakor iz sebe, ampak naša zmožnost je iz Boga“. (II. Kor. 3, 5.)

Pa tudi po tem, kader se je grešnik s pomočjo predhodilne gnade vzdignil, ter storil pervo stopinjo za opravičenje, mora gá Bog še podpirati, in mu dalje pomagati; zakaj kakor bi iz lastne moči dela svojega spokorjenja ne bil mogel pričeti, ravno tako bi tistega tudi ne mogel iz lastne moči nadaljevati in skončati. Zmerom mu je tedaj treba pomoči djanske gnade božje, da bo spolnil vse to, kar mu je od njegove strani treba storiti, da doseže opravičenje. Zatoraj govori apostelj: „Bog je, kteri dela v vas hoteti in dopolniti po (svoji) dobri volji“. (Filip. 2, 13.) Djanska gnada tedaj opravičevanje grešnikovo pričenja, nadaljuje in skonča. Tega pa ne smemo razumevati tako, kakor da bi gnada sama opravila vse opravičevanje; tudi grešnik mora delaven biti, ter gnado božjo obračati v to, v kar mu je dana; kajti v zadobljenje opravičenja ali posvečujoče gnade božje je neobhodno potrebno obadvojno, ter gnada od strani božje in sodelavnost z gnado od strani človekove, se ve, da to le takrat, kader človek, kteri ima opravičenje zadobiti, ni kako nebajno ali majhno dete, ktero še pameti njma, ampak je že toliko odraščen, da je sodelovanja že zmožen. (Conc. Trid. Sess. 6. cap. 5.)

b) Na vpraševanje: Kaj pa mora človek, ki se v smertnem grehu znajde, od svoje strani storiti, da posvečujočo gnado ali gnado opravičenja zadobi? — odgovarjam vam: Človek mora s pomočjo djanske gnade verovati, mora upati, mora Boga ljubiti začeti, mora svoje grehe obžalovati; in potem mora zakrament svetega kersta prejeti, ali pa, ako je že kerščen, prejeti zakrament svete pokore.

Perva reč, ktera je od strani človekove, ki se v smertnem grehu znajde, v zadobljenje opravičenja potrebna, je vera. To nam razlaga apostelj s temi le besedami: „Brez vere ni

mogoče Bogu dopasti“. (Hebr. 11, 6.) Ravno zato tudi sv. Tridentinski cerkveni zbor vero zaznamova kar „začetek človekovega zveličanja, kar vzrok in korenino vsega opravičevanja, brez ktere ni mogoče Bogu dopasti in priti v občestvo ž njegovimi otroki“. (Sess. 6. cap. 8.) Ta v opravičevanje potrebna vera pa ne obstoji le samo v zaupanju na zasluženje Jezusa Kristusa, kakor terdijo novejši krivoverci, temveč obstoji v tem, da človek veruje ali za res ima, ter za resnico spozna vse, kar je Bog v Kristusu razodel, in kar sveta cerkev verovati ukazuje, in sosebno da človek za res ima, da bo grešnik od Boga opravičen ž njegovo gnado zavoljo Kristusovega odrešenja in zasluženja. Vso to vero Kristus prav razločno tirja, ter pravi: „Kdor veruje, in bo kerščen, bo zveličan; kdor pa ne veruje, bo pogubljen“. (Mark. 16, 16.) Vso to vero so v opravičenje zahtevali tudi aposteljni. Tako sta sveti Pavl in Timotej jetničarju ali varhu ječe v Filipah na njegovo vprašanje: „Gospoda! kaj mi je storiti, da bom zveličan?“ odgovorila: „Veruj v Gospoda Jezusa, in boš zveličan ti in tvoja hiša“. (Ap. dj. 1P, 30. 31.) Tudi sveta cerkev je že od nekdaj tiste, ki so hotli kerščeni biti, terdo zavezovala, da so morali vse razodete resnice svete Kristusove vere verno sprejeti in se jih terdno deržati; ravno zato so morali še malo poprej, prejden so kerščeni bili, apostoljsko vero glasno moliti, kar je tudi še dandanes v navadi. Po vsi pravici je tedaj sveti Tridentinski cerkveni zbor izobčenje izrekel nad tiste, kteri terdijo, da v opravičenje ni potrebna vsa kerščanska vera, ampak je potrebno le samo zaupanje v božje usmiljenje. Sveti zbor namreč pravi: „Ako bi kdo učil, da opravičevalna vera nič drugega ni, kakor (samo) zaupanje na božje usmiljenje, ktero (usmiljenje) grehe odpušča zavoljo Kristusa, ali da bomo opravičeni po samem tem zaupanju: bodi izobčen“. (Sess. 6. cap. 12.) Kdor koli tedaj se znajde v smertnem grehu, in hoče gnado opravičenja zadobiti, mora verovati vse, kar je Bog razodel, in kar sveta cerkev verovati zapoveduje.

Ta vera sama pa v opravičenje še ni zadosti. Vera namreč se ozira le na um človekov; opravičenje pa, to že

veste, prenavlja vsega notranjega človeka; toraj je zraven vere v opravičenje potreba še drugih reči. Vera človeku poleg drugih resnic pred oči postavlja božjo neskončno pravičnost, in kader grešnik premišljuje svoje poprejno pregrešno življenje, vidi, da je kaznovanja vreden, in se bati začne; strah ga pretresa. A ravno ta vera ga tudi uči, da Bog ni le samo neskončno pravičen, ampak da je tudi neskončno usmiljen; in kader premišljuje božje neskončno usmiljenje, spočenja se mu v sercu upanje, da mu bo Bog odpustil zavoljo Kristusovega neskončnega zasluženja. In ravno to **keršansko upanje** je druga reč, ktera je od strani grešnikove potrebna, da zadobi opravičenje. Ako bi grešnik res veroval vse, kar je Bog razodel, in kar nam njegova sveta cerkev verovati ukazuje, pa bi pri sami tej veri ostal, in bi se zaupljivo k Bogu ne obračal, in bi zavoljo božjega neskončnega usmiljenja in zavoljo neskončnega zasluženja Jezusovega odpuščenja grehov in gnade ne pričakoval, manjkalo bi mu k opravičevanju potrebnega pripravljanja. Dokler namreč grešnik upanja še nima, ne približa se k Bogu, in je toraj tudi nezmožen, da bi prejel gnado opravičenja. Upanje v božje neskončno usmiljenje je tedaj v zadobljenje opravičenja grešniku ravno tako potrebno, kakor potrebna mu je vera. Ravno zato išče Jezus v vseh grešnikih obuditi upanje, ter jim zakliče: „Pridite k meni vsi, kteri se trudite, in ste obteženi, in jaz vas bom poživel“. (Mat. 11, 28.) Tudi aposteljni in cerkveni očaki grešnike prav dostikrat opominjajo k upanju, dobro vedoči, da bi brez upanja bili popolnoma nezmožni, zadobiti gnado opravičenja. Ako hoče toraj grešnik gnado opravičenja zadobiti, mora upati, da mu je Bog milostljiv in usmiljen, in da mu bo zavoljo Jezusovega neskončnega zasluženja odpuščenje dodelil, in če bi bil tudi še tolikanj in še tako hudo grešil. To upanje ga bo podpiralo, da ga breme njegovih grehov na tla ne podere in v obupanje ne pripravi; to upanje mu bo serčnost dajalo in ga priganjalo, da se k Bogu oberne, in stori vse, kar je potrebnega v opravičenje.

Tretja reč, ktera je od strani grešnikove v opravičenje potrebna, je, da grešnik začne Boga ljubiti. Martin Luter

je terdil, da bo človek opravičen že po sami veri. Da je to zmota, in da je v zadobljenje opravičenja poleg vere in upanja tudi ljubezen potrebna, prav določno uči sveto pismo. Sveti apostelj Pavl piše: „V Kristusu Jezusu nič ne velja ne obreza ne neobreza, ampak vera, ktera po ljubezni dela“. (Gal. 5, 6.) Kako malo da pomaga sama vera brez ljubezni, pove spet ravno ta apostelj, rekoč: „Ako bi imel vso vero, tako da bi gore prestavljal, ljubezni pa bi ne imel, nič nisem“. (I. Kor. 13, 2.) Opirajoč se na te in mnoge druge izreke svetega pisma je določil in razsodil sveti Tridentinski cerkveni zbor, da je vsaj začetek ljubezni k opravičenju res potreben. (Sess. 6. cap. 9.) Saj pa tudi to ne more drugači biti; zakaj dokler grešniku na Bogu ni še nič ležeče, dokler nima še nobene želje, nobenega hrepenenja, da bi Bogu dopadel, njemu služil, se njega oklenil in deržal, je njegova volja še vsa spačena in hudobna, in toraj tudi ni mistiti, da bi opravičenje doseči zamogel, dokler se znajde v takem stanu. Da bo tedaj grešnik zamogel opravičenja deležen postati, mora spremeniti svojo sprideno voljo, predrugačiti svojega spačenega duha; mora se od hudega odverniti in k Bogu oberniti, mora si božje prijaznosti želeti, ali z drugo besedo, začeti mora Boga ljubiti.

Četerta reč, ktera je od strani grešnikove potrebna v zadobljenje opravičenja, je ta, da grešnik svoje grehe obžaluje, to je: da se kesa, da je Boga razžalil, da svoje grehe studi in čerti, in da terdno sklene, odsihmalo nič več ne grešiti. Ta žalost nad grehom je prav ponatorno sklenjena z božjo ljubeznijo; kajti kakor hitro grešnik začne Boga ljubiti, ne dopade mu greh nič več, in tedaj tudi greha nič več ne ljubi, temveč ga čerti in sovraži; žal mu je, da je Boga razžalil, in resnično voljo ima, ga nič več ne razžaliti. Ta žalost nad grehom je pa tudi res neobhodno potrebna, da zadobimo opravičenje; kajti nikakor bi ne mogli reči, da se znajde na potu opravičenja tisti človek, kteri greh, namesto da bi ga sovražil iz celega serca, le še ljubi s celim sercem, kteremu kar nič ni žal, da je Boga razžalil, in kteri še ne misli ne na to, da bi se poboljšal in da bi Boga nič več ne žalil. Ravno zato pa tudi sveto pismo za opravičenje neodjenljivo

tirja žalost nad grehom in poboljšanje življenja. Zveličar pravi: „Če se ne spokorite, bote vsi ravno tako poginili“. (Luk. 13,3.) Zatoraj uči sveti Tridentinski cerkveni zbor, da sta bila žalost nad grehom in terdni sklep poboljšati se vsaki čas potrebna v odpuščenje grehov. (Sess. 14. cap. 6.)

Ako tedaj grešnik s pomočjo gnade božje veruje, upa, in začne Boga ljubiti in svoje grehe obžalovati, dopolnil je s tim to, kar spada k pripravljanju, po kterem pripravljanju se dobiva opravičenje; toda s tim še ni zares opravičen, to je: on še nima posvečujoče gnade božje. Treba je, da opravi še peto reč, ktera je od strani grešnikove potrebna v zadobljenje opravičenja, in ta reč obstoji v tem, da prejme svete zakramente, ktere je Jezus postavil ravno zato, da se po njih opravičenje zadobi. Ti zakramenti so, kakor je bilo že poprej povedano, zakrament svetega kersta in zakrament svete pokore. Ako grešnik, kteri hoče opravičenje zadobiti, še kerščen ni, mora prejeti sveti kerst. Ako pa je že kerščen, in je gnado opravičenja zgubil po kakem smertnem grehu, mora prejeti zakrament svete pokore. V unem zakramentu, v svetem kerstu, pride mu gnada opravičenja v popolni meri v del; kajti pri sv. kerstu zadobi odpuščenje vseh grehov in odpuščenje vseh kazen, časnih in večnih, tako da bi, ako bi se po tem nič več ne pregrešil, in bi v takem stanu umerl, kar naravnost v nebesa šel. V tem zakramentu pa, v zakramentu svete pokore, tudi zadobi gnado opravičenja, toda tako, da mu bodo po svetem kerstu storjeni grehi izbrisani, in mu odpuščene vsaj večne kazni, in da kar božji otrok pravico zadobi do dedščine nebeškega kraljestva.

Vidite, ljubi kristijani! to vam je pot, po kterem zamore človek, ki se v smertnem grehu znajde, zadobiti posvečujočo gnado božjo ali gnado opravičenja. Pervi začetek stori Bog sam, ki grešniku naproti pride s pomočjo djanske gnade, ter ga razsvitljuje in nagiba, da bi se spokoril. Po tem mora grešnik, da bo gnado opravičenja zares prejel, z nadaljno pomočjo djanske gnade božje verovati, upati, Boga ljubiti začeti, svoje grehe obžalovati, in na zadnje prejeti zakrament svetega kersta, ali pa, če je že kerščen bil, prejeti zakrament svete

pokore. In zdaj mi povejte: Bi bil pač Bog od svoje strani zamogel storiti več, in od nas in od naše strani zamogel zahtevati manj memo tega, kar zahteva, da bi nas k sebi nazaj potegnil in v svojo gnado sprejel, ter nas posvetil in opravičel, kader smo se po kakem smertnem grehu od njega obernili, od njega ločili? Gotovo ne! Bodimo mu toraj hvaležni, ter zvesto hodimo po potu, kterega nam je po svojem neskončnem usmiljenju sam odkazal, da po tistem spet pridemo do njegove ljubezni.

Zdaj vam moram odgovoriti še na to le vprašanje: Ako je človek po tem potu, ki smo ga ravno kar popisali, zadobil posvečujočo gnado božjo, ali se zamore ta gnada v njem tudi pomnožiti ali pa pomanjšati? — Odgovor je ta le: Pri svetem kerstu ali pri sveti pokori zadobljena posvečujoča gnada božja se zamore pomnožiti, in se tudi res pomnoži ne le po prejemanju svetih zakramentov, ampak tudi po pobožnih vajah in po doprinašanju dobrih, zaslužilnih del. Tako uči določno in jasno sveti Tridentinski cerkveni zbor, ter kar naravnost spodbija nauk tistih, ki so terdili nasprotno misel. (Sess. 6. cap. 10. can. 24.) Pa od tega bo kaj več povedanega pozneje, kader se vam bo razlagal nauk od svetih zakramentov. — V ozir pomanjšanja zadobljene posvečujoče gnade božje vam pa na poprej zastavljeno vpraševanje dajem ta le odgovor: Posvečujoča gnada božja po malih ali odpustljivih grehih v ozir svojega bistva sicer ne bo pomanjšana, bo pa v svoji delavnosti ali svojem delovanju oslabljena, v rasti in pomnoževanju zaderžana, in s tim se polagoma pripravlja pot, da pride na zadnje popolnoma na zgubo. Tega nauka sicer sveta cerkev ni še popolnoma določila, vendar pa so se ga deržali sveti Tomaž Akvin in mnogi drugi bogoslovci in cerkveni učeniki.

Ta nauk, ljubi moji! naj nas modre dela in previdne. Opravičenec se sicer, kakor sveta cerkev razločno uči, (Conc. Trid. Sess. 6. can. 23. et cap. 4.) brez posebne gnade božje ves čas življenja ne more obvarovati vseh odpustljivih grehov; pri vsem tem pa se zamore vendar le s pomočjo gnade božje obvarovati mnogih odpustljivih grehov, in ravno zato ga tudi

odpustljivi grehi okrivičijo ali krivega delajo pred Bogom. Čuvajmo se toraj in varujmo tudi malih, odpustljivih grehov, kolikor se jih le koli varovati zamoremo z božjo pomočjo, da nas mali grehi ne zapeljejo v velike grehe, kterih vsakteri nas mahoma pripravi ob posvečujočo gnado, ob duhovno življenje, in ako se ne spokorimo, ob večno zveličanje.

Na vso moč si prizadevajmo, da si obvarujemo in ohranimo posvečujočo gnado božjo. Srečen, zares srečen je, kdor v gnadi božji živi in v gnadi božji ostane do konca svojega življenja. Dokler se v gnadi božji znajde, je božji ljubljenec, božji otrok, ja srečen in miren v sredi vseh časnih nesreč, in nebeška dedščina mu je zagotovljena. Ničesa se mu ni treba bati, kajti znajde se pod posebnim varstvom božjim. Clo umreti se ne boji, kdor v gnadi božji živi. Dva rudarja sta na Angležkem v globoki jami premog kopala. Ravno sta bila navertala veliko pečino, sta praha (smodnika) vanjo nabila, in ga hotla zažgati; a prenaglo se jima vname, in ravno se hoče vžgati. Ni prostora, se umakniti, ní mogoče jima uiti. Naglo skočita v pletar (koš), v kterem sta se bila v jamo spustila, ter težaku navzgor zaupijeta, naj ju nemudoma potegne iz jame. Ali oj nesreče! težak je prešibek in preslab, da bi zamogel obadva na enkrat iz jame potègniti; pretežka sta bila. — V tej smertni nevarnosti reče eden rudar drugemu: „Živi ti, hočem pa jaz umreti. Ti si zdaj še terdovraten grešnik, in če v takem stanu umerješ, pogubljena bi bila tvoja duša. Jaz pa zaupam, ako bom moral zdaj umreti, da bom zveličan po milosti našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki me jo odrešil“. Ni čakal, kaj mu bo tovarš na to rekel, temveč kakor bi trenil, skočil je iz pletarja, se v kot stisnil, pokleknil, in mirno čakal, da bo vstrelilo, in ga ubilo. Ravno tovarš na svitlo pride, in v jamo pogleda: kar pokne. Kos pečine iz jame verže, in njemu, ki je ravno iz jame prebegnil, razpraska lice, ter mu znamnje naredi, naj bi pomnil vse žive dni veliko nevarnost, kteri je vbežal. Dasiravno ves kervav, vendar se le hitro spet v jamo spusti, pobirat ostanke svojega nesrečnega tovarša. — Kako pa se začudi, kader najde svojega tovarša živega in zdravega, ter sliši, kako Boga

hvali in časti. Pečovje se je razletelo ob desni in ob levi; njemu pa tudi betvice zlega storilo ni. — Srečen, kdor v gnadi božji živi, angelj božji mu na strani stoji, in roka Gospodova ga varuje! Ali še vse bolj srečen tisti, kdor v posvečujoči gnadi božji stanoviten ostane do konca svojih dni; kajti unod groba mu je pripravljena krona večnega življenja! Amen.

V. keršanski nauk.

Kakošen sad obrodi posvečujoča gnada v človeku? — Ali zamore človek za gotovo vedeti, da se znajde v posvečujoči gnadi?

1. Govorivši od posvečujoče gnade sem vam dosihmalo razložil, kaj da je posvečujoča gnada; — kaj da posvečujoča gnada dela v človeku, ki jo prejme; — in po kterem potu da grešnik posvečujočo gnado božjo dobi. Od pervega sem govoril v predzadnjem keršanskem nauku, od drugega in tretjega pa v zadnjem keršanskem nauku.

2. A povedati vam moram v ozir posvečujoče gnade še:

IV. Kakošen sad obrodi posvečujoča gnada v človeku?

Na vpraševanje: Kakošen sad posvečujoča gnada v človeku obrodi? — odgovorim: Posvečujoča gnada obrodi v človeku dobre dela, to je: zaslužilne dela, ter take dela, s kterimi si človek zazluženje nabira pri Bogu. Posvečujoča gnada božja je seme ali kalica, ki se vsadi v serce človekovo,

ktero je rodovitni zemlji podobno in zanjo prav pripravljeno. V takem sercu posvečujoča gnada kakor žlahtno zerno lepo požene, raste in lep sad stori, sad bogoljubnega življenja. Ravno zato primerja Zveličar sam pravičnega človeka, to je: takega človeka, ki posvečujočo gnado v posesti ima, dobremu drevesu, ktero dober sad rodi. Ta sad so dobre dela, ki jih tak pravičen človek doprinaša. Da bote pa še bolj, ter prav dobro razumevali to reč, vam bom zastavil troje vpraševanj, in na te trojne vpraševanja vam bom sam odgovarjal in vam jih na drobno razložil.

a) Pervo vpraševanje je: Ktere dobre dela človek doprinaša v stanu posvečujoče gnade?

Odgovor: Človek doprinaša naj poprej zapovedane dobre dela, po tem pa, kolikor mu je mogoče, tudi tiste dobre dela, ktere so le nasvetovane.

Rekel sem, da pred vsem drugim doprinaša zapovedane dobre dela. V to versto spada naj poprej to, da človek spolnuje deset zapoved božjih, pet cerkvenih zapoved in spolnuje dolžnosti svojega stanu. Deset božjih zapoved mora spolnovati vsakdo, naj si je, kdor koli si bodi, ker so zastavljene na natorno postavo, kteri so podverženi vsi ljudje brez razločka, in ravno zavoljo tega slehernemu veljajo besede Jezusove, ki pravi: „Ako hočeš v življenje iti, spolnuj zapovedi“. (Mat. 19, 17.) — Kar kristijani smo na dalje dolžni, spolnovati tudi tiste zapovedi, ki nam jih je dal Kristus, naš Gospod, ki sam pravi: „Vi ste moji prijatli, ako storite, kar vam jaz zapovedujem“. (Jan. 15, 14.) — K zapovedim Kristusovim spadajo prav za prav tudi cerkvene zapovedi; kajti sveta cerkev je Kristusova namestnica na zemlji, ki je od njega pooblaščena, naj vlada vernike, in jim tedaj zapovedi daje. Vsaka nepokorščina do svete cerkve je nepokorščina do Kristusa samega, ki ravno zato pravi: „Kdor vas posluša, mene posluša; in kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Kdor pa mene zaničuje, zaničuje njega, kteri me je poslal“. (Luk. 10,16.) — Zraven zapoved božjih, Kristusovih in cerkvenih, ima pa še vsak človek po svojem posebnem stanu tudi posebne dolž-

nosti, ktere mora tudi spolnovati. Ako bi namreč svoje splošne keršanske dolžnosti spolnovali, posebne dolžnosti svojega stanu pa bi zanemarjali, ne bil bi Bog z nami zadovoljen, in bi ne mogli zveličani biti. — Vidite tedaj: pravični človek, ki se znajde v stanu posvečujoče gnade božje, stori pred vsem drugim to, kar mu velevajo desetere božje zapovedi, zapovedi Kristusove, petere cerkvene zapovedi in dolžnosti njegovega stanu; in to storivši ne zveršuje le samo tega, kar je spolnovati dolžen, ampak doprinaša s tim tudi dobre, zaslužilne dela. Oj kako dober je tedaj Bog, da nam to, kar smo kar brez vsega vgovora spolnovati dolžni, zarajta clo v zaslužilno delo, za kterega nam tudi še plačilo pripravlja.

Rekel sem na dalje: Človek v stanu posvečujoče gnade opravlja, kolikor more, tudi tiste dobre dela, ktere so nam le samo nasvetovane. Da se nahajajo tudi take dobre dela, spričuje sveto pismo. Rekel je Jezus sam unemu mladenču, ki ga je vpraševal, kaj naj stori, da večno življenje zadobi, ter mu odgovoril: „Ako hočeš v življenje iti, spolnuj zapovedi“; in po tem je še pristavil: „Ako hočeš popolnoma biti, idi, prodaj, kar imaš, in daj ubogim, in boš zaklad imel v nebesih“. (Mat. 19, 17. 21.) S temi besedami naš Gospod prav na tanjko razloček nareja med zapovedanimi dobrimi deli in med samo nasvetovanimi: spolnovati zapovedi mladenču zapoveduje Jezus kar neodjenljivo pogojo, da se zveliča; razdajati vse časno blago med uboge pa mu le nasvetuje kar pripomoček, da bode popolnoma in kar pripomoček, da zadobi tem obilniše plačilo v nebesih. Ravno tako uči apostelj v ozir devištva, ter pravi: „Od devic pa nimam Gospodovega povelja; svèt pa dam“, naj namreč ostanejo v deviškem stanu. (I. Kor. 7,25.) Sveto pismo tedaj razločno uči, da imamo poleg zapovedanih dobrih del tudi še samo nasvetovane dobre dela, ktere utegnemo imenovati nadzaslužilne ali več ko zaslužilne dobre dela. O tem nam tudi lastna zdrava pamet spričevanje daje. Ako bi bili mi terdo zavezani doprinašati vse dobro, ktero nam je le koli mogoče doprinašati, padali bi pri vsej, in tudi naj veči gorečnosti vedno v grehe, ter storili grehov brez števila, ker nikoli ne storimo dobrega toliko, kolikor nam je

mogoče storiti. In po tem takem bi mogli zgubiti vse veselje, vse zaupanje, in bi morali obupati nad svojim zveličanjem. Da bi nam Bog prav vsako reč, ktera je dobra in njemu dopadljiva, spolnovati naročal kar terdo dolžnost, bil bi Bog ojstrejši memo vsakega pozemeljskega očeta, kteri od svojih otrok ne tirja pokorščine prav za vsako reč, ampak jim marsikaj na voljo pusti. Kdo pa bi se prederznil od Boga misliti kaj takega? Res je sicer, da se na zapoved opirajo vse dobre dela, ktere zamoremo spolnovati; toda taka zapoved zavezuje le do kake posebne meje in o posebnem času. Zapovedano, postavim, nam je, da moramo vbogajme dajati; da bi morali pa vse svoje premoženje v miložnjo obračati, ali pa da bi, dokler ni kake posebne zaveze, ravno o tem času, ravno na tem kraju, ravno tej ali uni osebi vbogajme dajali, to nam ni zapovedano. Zapovedano nam je, da moramo moliti; da bi pa, na primero, vsak dan obmolili sv. rožnikranc, nam ni zapovedano. Ravno to velja od drugih zapoved, ktere nam zapovedujejo, da moramo kaj dobrega storiti; vse segajo do odločene meje; ako stopimo čez to mejo, storimo s tim več, kakor kar nam zapovedujejo, in si s tim nabiramo tim obilniše zasluženje. Pravični človek pa, ki se znajde v stanu posvečujoče gnade, prizadeva si tudi res, tudi takih nezapovedanih, nadzaslužilnih dobrih del doprinašati toliko, kolikor le koli zamore, in si s tim nabira velik zaklad zasluženja za nebesa. — Tudi iz tega, vidite, spet lahko posnamemo, kako drag dar da je posvečujoča gnada božja. Človek, ki te gnade nima, je odločen od Kristusa, ki je studenec nadnatornega življenja, je mertev ud na telesu, čegar glava je Kristus; kar koli tedaj v takem stanu dobrega stori, nima nobene cene za nadnatorno življenje, za večno zveličanje. Ravno zato veli sveti Pavl: „Ko bi razdal ubogim v živež vse svoje premoženje, in ko bi svoje telo dal, tako da bi gorel, ljubezni pa bi ne imel, nič mi ne pomaga“. (I. Kor. 13, 3.) Dasiravno so dobre dela, ki jih kdo doprinaša, dokler se v stanu posvečujoče gnade ne znajde, koristne, da si ž njimi od neskončno usmiljenega Boga zadobi gnado spokorjenja in včasih tudi odvernenje časnih kazen ali pa kako časno plačilo; vendar mu le za nebesa, za večno

življenje nič ne pomagajo, za nebesa in za večno življenje so mu take dela le zgol mertve dela. Po tem takem posvečujoča gnada v človeku, ki jo ima, obrodi nadnatoren sad za večno življenje, obrodi dobre, za nebesa zaslužilne dela. In ravno zavoljo te njene nadzemeljske rodovitnosti je ona neprecenljiv dar, kterega nismo v stanu zadosti obrajtati, in za kterega nismo v stanu Boga zadosti zahvaliti.

b) Drugo vprašanje je: Kaj je treba, ali koliko reči je potrebnih, da bodo dobre dela, ki jih človek v stanu posvečujoče gnade doprinaša, res dobre, to je: za večnost zaslužilne dela?

Odgovor: V to so potrebne tri reči, namreč: od strani božje obljuba plačila; od strani človekove pozemljisko potovanje in dober namen; od strani dobrih del pa, da so nravno dobre in radovoljno ali prostovoljno storjene.

Da bodo dobre dela, ki jih človek v stanu posvečujoče gnade opravlja, zares dobre, to je, za nebesa zaslužilne dela, je od strani božje potrebna obljuba plačila. Luter Martin je terdil, „da tudi pobožen človek v vseh svojih dobrih delih greši, in da dobro delo, če tudi še tako dobro storjeno, je vendar le vsakdanj (odpustljiv) greh“. Kako napčna in čudna da je ta terditev, je prav očitno; kajti če bi človek, ki doprinaša dobre dela, grešil, ne bilo bi med dobrimi in hudimi deli nobenega razločka, in bi bilo vse eno, ako bi, na primero, Boga hvalil ali pa preklinjal, miložnjo dajal ali pa kradel i. t. d. To tedaj ne gre, marveč so dobre dela, ki jih človek v stanu posvečujoče gnade doprinaša, resnično dobre in Bogu dopadljive; kajti storjene so od takega človeka, ki je zavoljo svoje tesne zveze s Kristusom ves požlahnjen (prenovljen) in posvečen. Akoravno pa so dobre dela takega človeka dobre in Bogu dopadljive, vendar le po misli cerkvenih učenikov sploh njihova cena in vrednost ni taka, da bi že zavoljo te svoje notranje vrednosti same ob sebi plačilo zaslužile pri Bogu, ampak te dobre dela so plačila vredne le zavoljo božje obljube, plačila vredne le zato, ker jim je Bog sam plačilo obljubil po svoji nezmerni dobrotljivosti. Na to božjo obljubo tedaj, in ne na vrednost naših

dobrih del samih ob sebi, zastavljamo svojo vero in svoje zaupanje, da si, dobre dela delajoči, pred Bogom nabiramo zasluženje, na kterega je navezano veliko plačilo. To nam hoče sveti Avguštin povedati s temi le besedami: „Bog je naš dolžnik, ne kakor da bi bil od nas kaj prejel, temveč ker je obljubil, kar mu je dopadlo“.

Da bodo dobre dela, ki jih človek v stanu posvečujoče gnade opravlja, zares dobre, to je, za nebesa zaslužilne, je od strani človekove potrebno pozemljisko potovanje in dober namen. — Z besedo „pozemljisko potovanje“ hočem povedati to, da mora človek, dobre dela delajoč, živeti še na tem svetu. Na tem svetu je čas setve; tam v večnosti je čas žetve. Kader pride že žetev, pretekel je že čas za setev; in človek mora zadovoljen biti z žetevjo tako, kakoršna je, naj si je ali dobra ali slaba. Ravno tako tudi človek v večnosti nič več zaslužilnega ne more storiti, nic več ne more zamujenega dohiteti, slabo storjenega popravljati; tamkaj bo le žel, kar je tukaj sejal, plačilo užival le za to, kar je tukaj zaslužil. To nam hoče povedati Zveličar, kader pravi: „Jaz moram delati dela tistega, kteri me je poslal, dokler je dan; pride noč, ko nihče ne more delati“. (Jan. 9, 4.) Ravno to ima tudi modri mož v svetem pismu pred očmi, kader govori: „Karkoli more tvoja roka storiti, urno stori; ker na spodnjem svetu, kamor ti hitiš, ni ne dela, ne umnosti, ne modrosti, ne vednosti“. (Pridigar 9, 10.) — Dober namen pa, ki je od človekove strani potreben pri doprinašanju dobrih del, je dobra misel ali dobra volja, da bi Bogu služil in Boga častil s tim, da dobre dela dela. Kdor tedaj dober namen ima ozira se pri vsem svojem djanju in nehanju na Boga, ter vse, kar koli stori, stori le zato, ker Bog tako hoče, stori zato, da bi Bogu dopadel, da bi Bogu skazoval svoje spoštovanje, svojo ljubezen, svojo pokorščino. Kader pravim, da pravični človek stori vse zato, ker Bog tako hoče, ne menim nobenih drugih razun dobrih in ravnoterih del, to je: takih, ki so same na sebi dobre, ali pa same na sebi niti dobre, niti hude, kakoršne so, na primero, jed, pijača, spanje, šetanje i. t. d. Z besedo „vse“ se tukaj nikakor ne smejo tudi misliti hude dela; kajti hudo delo tudi pri

naj boljšem namenu nikdar ne bo dobro postalo in zaslužilno; kar je hudega, je hudo, in ostane hudo, in se nikakor ne more prevreči v kaj dobrega, Bogu dopadljivega. Laž, tatvina, kletvina, kriva prisega so in vedno ostanejo hude in pregrešne reči, če bi tudi kdo lagal, da bi jezi in prepiru v okom prišel; ali pa kradel, da bi z ukradenim blagom vbogajme dajal; ali pa preklinjal, da bi v strah in pod pokorščino spravil svoje podložne, ali pa po krivem prisegel, da bi življenje rešil svojemu bližnjemu. Dober namen se tedaj le na dobre in na ravnotere dela obrača, in pri takih delih dobrega namena tudi nikoli manjkati ne sme, ako hočemo, da bodo zaslužilne ali zasluženja vredne vse te dela. Bog namreč vse bolj gleda na dober namen kakor pa na veliko imenitno djanje; clo majhno dobro delo, ki ga pa človek opravlja z dobrim namenom, da bi Bogu dopadel, je vse več vredno pred božjim obličjem, kakor pa naj imenitniše delo, kteremu manjka dobrega namena. Sedel je nekega dne Jezus v tempeljnu, tempeljnovi pušici nasproti, in je gledal, kako so ljudje denarje metali v pušico; in veliko bogatih je veliko verglo. In uboga vdova je prišla, in je dva denarca vanjo vergla, kar znaša en vinar. In je svoje učence poklical, in jim rekel: „Resnično, vam povem, da ta vdova je več vanjo vergla, kakor vsi, kteri so v pušico metali. Zakaj vsi so vanjo vergli od tega, česar so obilno imeli; ta pa je iz svojega uboštva vanjo vergla vse, kar je imela, ves svoj živež“. (Mark. 12, 41—44.) Uboga vdova je z dobrim namenom, da bi Bogu dopadla, v pušico vergla vse, kar je imela; ravno zato je bil pa tudi njen majhni dar Bogu vse bolj dopadljiv, kakor pa obilni darovi bogatinov, ki so le bolj iz nečimurnosti in hvalehlepnosti v pušico pokladali svoje darove, kakor pa iz ljubezni do Boga. Od Midasa, kralja Frigije, pripovedujejo, da so mu bogovi na njegovo prošnjo dodelili ta posebni dar, da se je v zlato spremenila vsaka reč, ktere se je te le koli dotaknil. To, da kako, je le bosa pravlica; čista resnica pa je, da z dobrim namenom tudi prav priproste, vsakdanje opravila, kakoršne so dela po polju, po vinogradih, ali pohišne dela, in tudi jed, pijača, čuvanje, spanje, postanejo, da z besedo sv. Anzelma povem, zlate in božje, to je, prav veliko vredne in zaslužilne.

Ravno zato pravi Zveličar: „Kdor koli da piti komu zmed teh naj manjših le kozarec vode v imenu učenca, resnično vam povem, ne bo zgubil svojega plačila“. (Mat. 10, 42.) Zatoraj tudi opominja sveti Pavl: „Ali tedaj jeste ali pijete, ali kaj druzega delate, vse k časti božji delajte“. (I.Kor.10,31.)

Da bodo dobre dela, ki jih človek opravlja v stanu posvečujoče gnade, zares dobre, ter za nebesa zaslužilne dela, je na zadnje tudi še od strani dobrih del potrebno, da so zares dobre ali nravno dobre in prostovoljno storjene. Naj poprej, pravim, morajo biti dobre dela nravno dobre. Nravno dobre pa so, kader je reč sama ob sebi dobra, in kader so tudi okoljščine dobre. Naj poprej mora reč sama ob sebi dobra, ali delo mora samo ob sebi dobro biti, to je: to, kar človek misli in želi, kar govori in stori, mora biti po božji volji; kajti Bog zamore poplačati le to, kar mu je dopadljivo; vse pa, kar je hudega, mora Bog po svoji svetosti sovražiti in po svoji pravičnosti strahovati. Tudi okoliščine takega dela morajo biti dobre, to je: k dobremu delu, da bo zaslužilno, ne sme pristopiti nobena taka reč, ktera je Bogu nevšečna in ne dopadljiva. Taka reč, postavim, bi bila, ako bi kdo miložnjo dajal, pa z nejevoljo; ako bi kdo grešivšega podložnega svaril, pa bi zraven preklinjal; ako bi kdo molil, pa le iz nečimurnosti, da bi ga ljudje hvalili i. t. d. Vendar pa opomnim, da za kako dobro delo, da bo zaslužilno, ni ravno neobhodno potrebno, da bi bilo dobro v toliki meri, in storjeno tako popolnoma, da bi se ga clo nobena nepopolnost ne deržala. Kdor bi, postavim, milošnjo dajaje enmalo nejevoljen bil, ali pa podložnega opominjevaje enmalo preveč se razvnel, ali pa molitev opravljaje enmalo nečimurnosti v sercu občutil ali radovoljno razmišljen bil, res bi si sicer s tim zasluženje svojega dobrega dela pomanjšal, in se zavoljo svojega pregreška pred Bogom časne kazni vrednega storil, a vsega zasluženja pa bi zavoljo tega vendar le ne zgubil. S takimi dobrimi deli dela Bog ravno tako, kakor delamo mi z jabelki, ktere so nekoliko nagnjite; kar je gnjilega, obrežemo in verženo proč, kar pa je dobrega, povžijemo. Ravno tako tudi Bog majhne pregreške in nepopolnosti, ktere se nam med

naše dobre dela vlezejo, odbere in v stran spravi; kar pa je dobrega nad njimi, dopadljivo sprejema in poplača. — Dobre dela morajo tudi še prostovoljno ali dragovoljno storjene biti, to je storjene s tolikanj slobodno in samostalno voljo, da bi jih bil človek tudi kar lahko opustil, ako bi bil hotel. Kar je s silo in primoranjem ali natezanjem storjenega, ni ne plačila vredno ne kazni. Ako bi, postavim, kako dete zapoved očetovo spolnilo, pa ne dragovoljno, temveč le zato, ker je bilo od očeta v to prisiljeno, nima pri svoji pokorščini nobenega zasluženja, in sicer ravno zato ne, ker ni radovoljno vbogalo temveč le prisiljeno. Ravno zato sveto pismo plačilo prilastuje le tistemu, ki prostovoljno opravlja dobre dela, ter reče od pravičnega: „On bi bil lahko grešil, pa ni grešil; hudo storil, pa ni storil, zato je uterjeno njegovo blago v Gospodu“, to je: pridobil si je zaklad pri Gospodu, obilno plačilo v nebesih. (Sir. 31, 10. 11.)

c) Tretje vprašanje je: Kaj si človek zasluži z dobrimi deli v stanu posvečujoče gnade opravljenimi?

Odgovor: V pravem ali tesnejem pomenu si zasluži pomnoženje posvečujoče gnade božje in večno zveličanje; v širjem pomenu pa si zasluži stanovitnost do konca, delavno gnado, in spokorjenje, ako bi bil padel.

Dobre dela, v stanu posvečujoče gnade storjene, zaslužijo človeku pomnoženje posvečujoče gnade in večno zveličanje. To resnico je očitno razglasila sveta cerkev v Tridentinskem cerkvenem zboru. (Sess. 6. can. 32.) — Da se zamore posvečujoča gnada pomnožiti, uči sveto pismo z razločno besedo. Sveti Peter pravi: „Rastite (ali doraščajte) v gnadi in v spoznanju Gospoda našega in Zveličarja Jezusa Kristusa“. (II. Petr. 3, 18.) Sveti Pavl piše: „Dopolnujmo posvečenje v strahu božjem“. (II. Kor. 7, 1.) In v skrivnem razodenju (22, 11.) beremo: „Kdor je pravičen, bodi še pravičniši, in kdor je svet, bodi še svetejši“. Zavoljo teh in še drugih svetopisemskih izrekov se posvečujoča gnada zamore pomnoževati, ker nas ravno ti izreki opominjajo, naj si jo

pomnožujemo. Pomnožujemo si pa posvečujočo gnado z dobrimi deli, ki jih doprinašamo. S posvečujočo gnado je ravno taka, kakoršna je z našimi dušnimi zmožnostmi. Ako svoje dušne zmožnosti pridno vadimo, zmirom se bolj izurjamo. Ravno tako tudi, ako s pomočjo gnade pridno doprinašamo dobre dela, prihajamo na vedno višejo stopnjo svetosti. Bog namreč plačuje našo gorečnost, in nam za vsakim dobrim delom, ki ga iz ljubezni do njega storimo, pomnožuje posvečujočo gnado, tako da v njegovi ljubezni vedno bolj rastemo, vedno pravičniši in svetejši prihajamo. To nam spričuje sveto pismo s priliko od talentov. Uni hlapec, ki je pridno obračal svojih pet talentov, ni dobil le samo sladke obljube, da mu je zagotovljeno večno življenje, ampak je poverh za svojo gorečnost prejel še drugi talent. In k temu pristavi Jezus: „Vsakemu, kteri ima, dalo se bo, in bo obilno imel“. (Mat. 25, 21. 29. 29.) To se pravi: Vsak pravičen, ki goreče doprinaša dobre dela, prejel bo v plačilo za svojo gorečnost pomnoženje posvečujoče gnade, ktera v njem prebiva, da bo postal še pobožniši in svetejši. — Dobre dela pa nam ne zaslužijo le samo pomnoženja posvečujoče gnade, ampak tudi **večno zveličanje**. Tudi to resnico nam spričuje sveto pismo s razločno besedo. Svojim aposteljnom je rekel Jezus: „Blagor vam, kader vas bodo kleli in preganjali, in vse hudo zoper vas lažnjivo govorili zavoljo mene; veselite se, in od veselja poskakujte, ker je vaše plačilo obilno v nebesih“. (Mat. 5, 11, 12.) In sveti apostelj Pavl piše: „Bog bo povernil vsakemu po njegovih delih, tistim sicer, kteri po stanovitnosti dobrega djanja slave in časti in nestrohljivosti iščejo, večno življenje“. (Rimlj. 2, 6. 7.) S temi in mnogimi drugimi izreki je povedano, da dobre dela večno zveličanje v plačilo imajo, in po tem takem to plačilo tudi zaslužijo. In če je taka, zaslužijo si tudi pomnoženje zveličanja v nebesih, to je: več ko pravični človek dobrega stori, tem veče plačilo bo v nebesih imel, tem obilniše zveličanje bo užival. Zatorej veli sveti Pavl: „Kdor pičlo seje, žel bo tudi pičlo; in kdor seje v obilnosti, žel bo tudi v obilnosti“; (II. Kor. 9, 6.) s kterimi besedami hoče to le povedati: Ravno kakor tisti, ki na svoji njivi obilno semena poseje, obilnišo žetev ima

memo unega, ki le nekoliko zernic pomeče po svoji njivi; prejel bo tudi kristijan, kteri, za vse dobro goreč, se vsake prilike poprime doprinašati dobre dela, enkrat v nebesih vse obilniše plačilo memo unega, ki manj dobrega stori. — Zdaj veste, ljubi moji! kako imenitne dari da nam dobre dela, v stanu posvečujoče gnade storjene, v pravem ali tesnejem pomenu zaslužijo pred Bogom. Zaslužijo nam namreč pomnoženje posvečujoče gnade in večno zveličanje, ktero je tem obilniše, tem obilniše ko so dobre dela. Vendar pa ne smete misliti, da so naše dobre dela same ob sebi toliko vredne, kolikor vredni da so darovi, ktere nam zaslužijo naše dobre dela. Ni ga tako imenitnega dobrega dela, da bi bilo vredno takega plačila, kakoršno je večno zveličanje! Toda kar našim dobrim delom čene primanjkuje, dostavlja od ene strani radodarnost božja, ktera jim obeta toliko plačilo, od druge strani pa naša zveza ali zedinjenje z Jezusom po posvečujoči gnadi, zavoljo kterega zedinjenja naše dobre dela, če so tudi le človeške in minljive, dobijo neminljivo ali neskončno ceno, in nam toraj tudi zaslužijo darove neskončne cene, ter pomnoženje posvečujoče gnade in večno zveličanje.

Dobre dela, v stanu posvečujoče gnade storjene, zaslužijo na dalje v širjem pomenu tudi stanovitnost do konca, delavno gnado, in spokorjenje, ako bi bili padli. Rekel sem: v širjem ali nepravem pomenu, ker Bog te tri darove človeku sicer večkrat daje v plačilo za njegove dobre dela, vendar pa obljubil ni, da mu jih bo dajal v plačilo za njegove dobre dela. V ozir teh darov tedaj prav za prav ne moremo reči, da nam jih naše dobre dela zaslužijo, ampak imajo v ozir njih naše dobre dela le prosilno moč pri Bogu, da nam zavoljo njih tem lagleje skazuje svoje usmiljenje. — Ravno zato nam dokončana stanovitnost ni tak dar, kterega bi si zamogli zaslužiti v pravem pomenu; kajti Bog nam te gnade ni obljubil v plačilo za to, da smo doprinašali dobre dela. Od njegove dobrotljivosti pa vendar le zamoremo pričakovati, da nam bo dodelil gnado dokončne stanovitnosti ali stanovitnosti do konca, ako dobre dela pridno doprinašamo. Te misli je tudi sveti Avguštin, ki pravi: „Dar dokončne stanovitnost se

zamore zaslužiti (to je: zadobiti) le s ponižno prošnjo". — In kakor dokončana stanovitnost, tako je tudi delavna gnadà dar, kterega si prav za prav ali v pravem pomenu ne moremo prislužiti s tim, da doprinašamo dobre dela; kajti Bog se z nobeno obljubo ni zavezal, da nam bo dal to gnado; vsemu temu vkljub pa se vendar le smemo zanašati na božjo dobrotljivost, da bo ona delavno gnado, ter tisto gnado, ktera ima vedno dober vspeh in učin, dodelila vsem tistim, ki dobre dela pridno doprinašajo. — Tudi spokorjenja, ako bi bil padel, si človek prav za prav ali v pravem pomenu prislužiti ne more, ampak se zadobi le po božji dobrotljivosti. Ako je namreč kristijan padel v velike grehe, daje mu Bog gledé njegovih obilnih dobrih del, ki jih je doprinašal poprej, dokler se je znašel v stanu posvečujoče gnade, velike in nenavadne (izvanredne) gnade, s kterih pomočjo se spet vzdigne od svojega padca, in se resnično spokori. Zgledov za to tolažilno resnico nahajamo obilno v svetem pismu. Tako, na primero, je rekel prerok Jehu kralju Jozafatu: „Hudobnemu daješ pomoč, in prijaznost sklepaš ž njimi, ki Gospoda sovražijo, in zatoraj si sicer zaslužil jezo Gospodovo; pa dobre dela so se našle nad teboj, zato, ker si odpravil loge (molikovanje) iz dežele Judove". (II. Kron. 19, 2. 3.) Bog je tedaj kralju Jozafatu svojo milost spet naklonil zavoljo dobrih del, ki jih je kralj doprinašal v poprejnih letih, prejden je bil pravo pot zapustivši se na pot pregrehe spustil. Ravno tako smemo verjeti, da sta tudi kralj David in sveti Peter, ki sta se obadva hudo pregrešila, zavoljo svojih poprej doprinašanih dobrih del usmiljenje in milost našla pri Bogu. Tudi skušnja nas uči, da taki grešniki, kteri so v stanu posvečujoče gnade dobro delali, poprej ali pozneje slovo dajo svojemu grešnemu življenju in se na pot pokore obernejo, in sicer sosebno zato, ker jim Bog zavoljo njihovih poprejnih dobrih del velike in clo nenavadne ali izvanredne gnade daje, da se spokorijo in poboljšajo. — V nepravem ali širjem pomenu nam tedaj dobre dela, v stanu posvečujoče gnade storjene, zaslužijo dokončno stanovitnost, delavno gnado in clo spokorjenje, ako bi bili padli v kak smerten greh.

Poprej že sem vas opomnil, kako veliko ceno in vrednost da ima posvečujoča gnada že zato, ker nas pripravne dela doprinašati dobre dela; zdaj vas pa tudi še opomnim na neprecenljivo vrednost dobrih del samih. Začetnik dobrih del je Bog sam, ki iz tega, kar dobrega storimo, nareja dobre, to je zaslužilne dela s tim, da nam zanje plačilo obeta. Začetnik dobrih del je Bog na dalje tudi zato, ker nam z djansko gnado naproti pride, in nas z djansko gnado tudi podpira, da to, kar je dobrega, ter dobre dela, zahtevamo in doprinašamo. Začetnik dobrih del je Bog na zadnje tudi še zato, ker so dobre dela zastavljene na zedinjenje človekovo z Jezusom Kristusom po posvečujoči gnadi. Očitno je tedaj da že začetek dobrih del, ki se iz Boga samega izhaja, daje našim dobrim delom toliko imenitnost in vrednost, da se tista od vse pozemljiske imenitnosti in vrednosti loči tako, kakor se ločijo nebesa od zemlje. — In kakor je Bog začetek in studenec naših dobrih del, je ravno ta Bog tudi njih cilj in konec in njih plačilo. Dobre dela namreč nam zaslužijo obilnišo ljubezen božjo ali pomnoženje posvečujoče gnade in Boga samega v posestvo ali večno zveličanje, in v posebnem pomenu nam zaslužijo tudi tiste darove, ki so nam potrebni v zveličanje, ter dokončno stanovitnost, delavno gnado in spokorjenje, ako bi bili padli. Kje se pač znajde kaka reč, s ktero bi si zamogli zaslužiti kaj imenitnišega, kaj veličastnišega! Oj s koliko gorečnostjo bi morali toraj doprinašati dobre dela. Ako se že posvetni človek tolikanj trudi in nateza, da bi si pridobil minljivega pozemljiskega blaga in da bi si zložno in veselo naredil svoje časno življenje; moramo si tudi mi prizadevati in se truditi na vso moč, da dosežemo te nebeške dari. Od kralja Aleksandra Velikega pripovedujejo, da je vselej, kader je s svojo vojsko oblegel kako mesto, gorečo baklo dal pred mestom natakniti, obležencem sporočevaje, da je privoljen se ž njimi pogajati in jim milost skazovati, dokler še baklja gori; kader pa baklja ugasne, morali se bodo podati na milost in nemilost. Enako tudi Bog z nami ravna. Dokler nam še baklja ali luč pozemljiskega življenja gori, zamoremo dobre dela doprinašati in za svoje zveličanje delati; kader je pa dogorela luč našega življenja in ugasnila, je vse delo pri

kraju, in Gospod nas bo sodil take, kakoršne nas najde. Te resnice nikdar nikar spred oči ne spustimo; ta resnica naj nas priganja, da svoje kratko, časno življenje pridno obračamo v doprinašanje dobrih del, in da po dobrih delih svoj poklic in svoje izvoljenje (zveličanje) dogotovimo. (II. Petr. 1, 10.) Res je sicer, da velikih in imenitnih del večidel ne moremo doprinašati; ali glejte, pri rokah imamo pripomoček, po kterem zamoremo tudi svoje majhne in malovredne dobre dela spremeniti v imenitne neprecenljive dela. Ta pripomoček je, kakor ste slišali, dobri namen. Doprinašajmo toraj vse svoje dobre in tudi ravnotere dela vsegdar s tim dobrim namenom, da bi ž njimi Bogu dopadli. Od neke rusovske cesarice pripovedujejo, da je nekdaj iz samih velikih ledenih kosov dala zgraditi veličansko palačo ali grad. Kako da se je to poslopje svetilo in lesketalo, dokler je merzlo zimsko solnce svoje žarke vanj opiralo, ne da se ni dopovedati ni popisati. Kedar pa pride spomlad in s spomladjo vred tudi solnce toplejše prihaja, raztopilo se je in je zginilo krasno ledeno poslopje. Enaka se godi kristijanu in njegovim dobrim delom, dokler jih ne doprinaša z dobrim namenom. Dokler jih obsija pozemljisko solnce, leskečejo se morda pred obličjem ljudi kar imenitne dobre dela; kader jih pa tam na sodbi obsveti solnce božje pravice, razpuhtijo in razpadejo v nič, in ne dobivajo nobenega plačila. Karkoli tedaj storimo, storimo z dobrim namenom! Obudimo dober namen vsako jutro, prejden se podamo po svojih opravilih; mislimo si ali pa recimo: „Gospod, moj Bog! vse, karkoli bom danes mislil, govoril in storil; vsak zdihljej in gibljej in vsako stopinjo; vse, kar mi bo dobrega doteklo ali me hudega zadelo, darujem tebi! Vse naj se zgodi iz ljubezni do tebe, vse bodi tebi v čast in hvalo!“ Ta dober namen nas bo spremljal celi ljubi dan in na vse naše djanje in nehanje razodeval svoj dobrotni vspeh, akoravno bi ga pri vsakem posameznem delu posebej v mislih ne imeli; spremljal nas bo in bo naše dela posvečeval, ako ga le ne zaviramo in ne ustavljamo s kakim slabim namenom. Še bolje pa bo, ako ta dobri namen tudi čez dan večkrat obudimo, te si mislimo ali pa rečemo: „Vse iz ljubezni do tebe, o moj Bog!“ ali pa: „Vse v večo čast božjo!“ ali pa:

„Vse v imenu božjem!“ Dobri namen obuditi in ponavljati tudi čez dan nam je potrebno sosebno takrat, kader kaka skušnjava nad nas pritiska, ter nas naganja v jezo, v nepoterpežljivost ali v kak drug greh, da tem lagleje premagamo skušnjavo in si obvarujemo dober namen že zjutraj storjen. Kako lepo in prav bi bilo, ako bi ob vsakem takem primerleju reči zamogli s sercem in jezikom: „Ti, skušnjava, si že prepozno prišla; svoje dela sem že oddal, ter jih daroval svojemu ljubemu Bogu: tebi nimam kaj dati, le proč hodi od mene in iz poti se mi spravi!“

Ostal nam je za razlaganje v ozir posvečujoče gnade božje še zadnji stavek:

V. Ali zamore človek za gotovo vedeti, da se znajde v stanu posvečujoče gnade?

Na vprašanje: Ali zamore kak človek za terdno prepričan biti in za gotovo vedeti, da se znajde v posesti, v stanu posvečujoče gnade?

odgovorim: Tega nezmotljivo in za terdno vedeti brez posebnega božjega razodenja ne more noben človek; vendar pa zamoremo po nekterih znamnjih verjetno soditi, da se znajde v stanu posvečujoče gnade tisti človek, nad kterim se razodevajo te znamnja.

a) Brez posebnega razodenja božjega nezmotljivo in za terdno vedeti ne more nobeden človek, da se znajde v posesti ali v stanu posvečujoče gnade. Nobeden človek namreč za terdno ne ve, ali je dopolnil vse, kar je potrebno, da zadobi gnado božjo, in sosebno, ali je s pravo nadnaturno žalostjo obžaloval svoje grehe, ali ne. Zatoraj pravi modri mož v svetem pismu: „Človek ne ve, ali je ljubezni ali serda vreden“. (Pridig. 9, 1.) In sveti apostelj Pavl piše: „Nič sicer nimam na vesti; toda v tem nisem opravičen; Gospod pa je, kteri me sodi“. (I. Kor. 4, 4.) Ravno to uči tudi sveta cerkev v Tridentinskem cerkvenem

zboru, rekoč: „Kakor nobeden pobožen ne sme dvomiti nad božjim usmiljenjem, nad zaslužnjem Kristusovim in nad močjo in delavnostjo zakramentov: ravno tako zamore vsakdo, oziraje se na samega sebe in svojo slabost in na nedovoljno (preslabo) pripravljanje, gledé svoje gnade v strahu biti in v skerbeh, ker nihče s tako terdno vero, da bi se nobena zmota vanjo vriniti ne mogla, vedeti ne more, ali je zadobil gnado božjo". (Sess. 6, cap. 9.) Vzamimo pa, da bi bil kdo res zadobil posvečujočo gnado, vendar le nezmotljivo gotovo ne ve, ali še ima zadobljeno gnado, ali pa jo je že zgubil s kakim smertnim grehom. Kako dostikrat ravno v ozir tega samosvoja ljubezen človeka v zmoto zapelje! Vsakdo mora po vsi pravici zdihovati s kraljevim prerokom Davidom: „Kdo spozna pregreho? Očisti me mojih skrivnih grehov!" (Ps. 18, 13.) Kako lahko se godi, da neprevidoma pademo v kak smerten greh, in si še ne mislimo ne, da smo vanj padli, in gnada božja nam je šla po zlem. Clo dobrih del, ki jih kdo doprinaša, ne sme imeti za nezmotljive znamnja, da se znajde v stanu gnade božje. Sveto pismo pripoveduje, „da so pravični in njihove dela v božji roci", in da je „vse za prihodnjost privarovano (toda) kar negotovo". Razlagovaje te besede tako le govori sveti Hieronim: „Rad bi vedel, kterega da Bog ljubi, in nasproti, kterega da sovraži. In našel sem, da se dela pravičnih znajdejo v božji roci; da pa vendar le tudi pravični zdaj (v sedajnem življenju) ne morejo vedeti, ali jih Bog ljubi, ali ne. V prihodnjosti (po njihovi smerti) bodo to vedeli; kajti tamkaj je sodba; zdaj je še vojska". — Vzamimo pa še ta posebno srečni primerlej, da se kdo znajde v stanu posvečujoče gnade, vendar le nima neprevarljive gotovosti, da bo tudi še posihmalo in do konca svojega življenja v gnadi božji ostal in večno življenje dosegel. Stanovitnost v gnadi namreč ni navezana le samo na božjo pomoč, ampak je ob enem navezana tudi na sodelavnost človekovo. Nobeden človek pa ne ve za gotovo, ali bo zmirom delal ali sodeloval z božjo pomočjo, kakor bi mogel delati, ali ne bo. Ker smo k hudemu nagnjeni, in nam tudi svet in satan veliko skušnjav prizadevata, zgodi se prav lahko, da Bogu nezvesti postanemo in v grehe pademo. Toraj govori sveta cerkev na

Tridentinskem cerkvenem zboru, in pravi: „Nihče naj, dokler še v svojem umerljivem telesu živi, ... v svojem domišljevanju ne zaide tako dalječ, da bi za terdno veroval, da se prav gotovo znajde med številom izvoljenih, ravno kakor da bi zagotovljeno bilo, da opravičenec nič več ne more grešiti ali pa, če bi grešil, da si sme zvest biti gotovega spokorjenja. Kajti ne moremo vedeti, razun po posebnem razodenju, ktere (ljudi) da si je Bog izvolil“. (Sess. 6, cap. 12.) Gotova in terda resnica je tedaj, da brez posebnega razodenja božjega nobeden človek za terdno vedeti ne more, da se znajde v posesti posvečujoče gnade božje in da bo v njej ostal do konca življenja.

b) Vsemu temu vkljub imamo pa vendar le gotove znamnja, po kterih sme človek, ako jih sam nad seboj najde, verjetno soditi in sklepati, da se znajde v stanu posvečujoče gnade, in da bo enkrat zveličan; kajti v svetem pismu se večno življenje obeta sosebno tistim, kteri imajo te znamnja nad seboj. Take zanesljive znamnja so po nauku cerkvenih učenikov te le:

Pervo znamnje je: ako človek prav občuten in veden strah pred grehom ima, tako da se dobro zave, da je vsak trenutljej pripravljen rajše preterpeti vsaktero muko, kakor pa smerten greh storiti.

Drugo znamnje je: velika ljubezen do Boga, in velika gorečnost za molitev, sosebno za notranjo molitev ali za premišljevanje, ktera človeka navdaja.

Tretje znamnje: ako človek božjo besedo posluša z veseljem, posluša pazno, ter po božji besedi hrepeni, in si tudi skerbno prizadeva, po zaslišanih naukih življenje obvarovati.

Četerto znamnje: ako je kdo prav goreč za prejemanje svetih zakramentov, in sosebno živo vero ima, da je Jezus v naj svetejšem zakramentu pričujoč, tako da ga

živi spomin na to Jezusovo pričujočnost vsega prešinja in mu v sercu vnema pobožnost, hvaležnost in ljubezen do Jezusa.

Peto znamnje je: prav priserčna ljubezen in pobožnost, ki jo kdo v sercu ima do matere božje Marije, prečiste device.

Šesto znamnje: veliko usmiljenje do bližnjega, ki se znajde v kakem terpljenju, in vsegdar pripravna volja, z veseljem mu na pomoč prihiteti, bodi si z miložnjo ali kako drugo pomočjo.

Sedmo znamnje je: ako kdo veliko gorečnost razodeva za zveličanje duš, in jo razodeva sosebno takrat, kader mu to nareja veliko truda in velike težave.

Osmo znamnje je: ako ima kdo tako serce, ktero ni le samo prosto vsakega radovoljnega nagnjenja do napuha in nevošljivosti, ampak je še clo resnično veselo, da se on ponižuje in drugi pa poveličujejo.

Deveto znamnje je: ako je človek navdušen od odkritoserčne ljubezni do sovražnikov, tako da vsem prav iz serca rad vse odpušča. — Blagor duši, ktera vse te znamnja resnično zapazi nad seboj! Taka duša sme z veliko verjetnostjo misliti in soditi, in z velikim zaupanjem zaupati, da se znajde v stanu posvečujoče gnade, in da enkrat pride v večno zveličanje.

Ker tedaj v sedajnem življenju brez posebnega razodenja božjega nikoli nimajo popolnega prepričanja in nezmotljive gotovosti, ali se resnično znajdemo v posesti posvečujoče gnade, in ali bomo kdaj zveličani: prizadevajmo si, ljubi kristijani! da, kakor nas apostelj opominja, strahoma in trepetaje delamo za svoje zveličanje. (Filip. 2, 12.) Skerbno se varujmo vsega, kar je poprej popisanim znamnjem nasproti, sosebno se varujmo napuha in nečimurnosti, kakor tudi lenobe v službi božji, nemarnosti in mlačnosti pri svojem delu za zveličanje. Nikoli nikar ne pozabimo besede Gospodove, ki pravi: „Vsak, kteri se povišuje, bo ponižan; in kdor se ponižuje bo povišan“. (Luk. 14, 11.) Sveti Anton je vidil nekega dne ves svet

prepreżen z mrežami, ki jih je satan nastavil ljudem, in je milo zdihoval: „Oj, kdo se bo odtegnil vsem tem mrežam?“ In na to zdihovanje je zaslišal svetnik nadzgorni glas, ki mu reče: „Ponižnost, Anton! ponižnost je varna pred njimi“, pred mrežami namreč. In res, ljubi moji! ako pri živem spoznanju svoje revščine in nezmožnosti prav ponižni ostanemo, in sami sebi čisto malo zaupamo, nasproti pa vse svoje zaupanje zastavljamo na božjo mogočnost in dobroto, znajdemo se na pravem potu; kajti Bog nam, ponižnim ki smo, ne bo odtegnil svoje gnade. (I. Petr. 5, 5.) Z vso skerbjo si tedaj obvarujmo čisto vest, varujmo in ogibajmo se vsakega greha, ne le smertnega, ampak tudi vsakega radovoljnega odpustljivega greha. Bodimo goreči v poslušanju božje besede, v prejemanju svetih zakramentov, v češčenju najsvetejšega zakramenta, v pobožnosti do Marije, matere božje, in vsploh do molitve. Na posled si prizadevajmo, da revežem in siromakom dobrega storimo, kolikor zamoremo, in vsem svojim razžaljivcem in sovražnikom hudo z dobrim povračujemo. Ako tako Bogu služimo v ponižnosti in stanovitni gorečnosti, smemo terdno zaupati, da se znajdemo v stanu posvečujoče gnade, da bomo v tem stanu do konca stanovitni ostali, in enkrat prišteti zveličanim nebeškim prebivavcem; kajti pri takem djanju in ravnanju imamo nad seboj znamnja, po kterih smemo to sklepati z veliko verjetnostjo, in zaupati z velikim zaupanjem. Amen.

VI. keršanski nauk.

Od svetih zakramentov: — Od svetih zakramentov sploh. — Kaj je sveti zakrament?

1. V poprejnih keršanskih naukih smo obravnavali nauk od gnade božje, in v zadnjem keršanskem nauku sem ta nauk skončal s tim, da sem vam odgovor dal na to le dvojno vprašanje: Kakošen sad obrodi posvečujoča gnada v človeku? in: Ali more kak človek za gotovo vedeti, da se nahaja v stanu ali v posesti posvečujoče gnade božje?

2. Zdaj pa pridemo do pripomočkov, kterih se moramo po božji naredbi poslužiti, da zadobimo posvečujočo gnado božjo. Med temi pripomočki na pervem mestu so: sveti zakramenti; kajti sveti zakramenti svojo delavnost razodevajo sami iz sebe, ter nam kar sami iz sebe in sami ob sebi delijo gnado, ako jej sami kakega zaderžka na pot ne nastavljamo; drugi pripomočki, kakoršni so: zakramentalije in molitev, pa so navezani na našo vrednost in pravo rabo teh pripomočkov. Govorili bomo tedaj zdaj od svetih zakramentov; a prejden vam vsak sveti zakrament posebej razlagati začnem, treba je še od svetih zakramentov vsploh kaj povedati.

II. Razdelek.

Od svetih zakramentov vsploh.

Dokler pa od svetih zakramentov vsploh govorim, bo zadosti, da vam razložim te le tri stavke: Kaj je zakrament? — Koliko je svetih zakramentov, in kako se razločujejo? — Kaj je potrebnega, da se veljavno in vredno prejemajo sveti zakramenti?

3. Pervo vprašanje, pri kterem bomo danes ostali, in mu odgovora poiskali, je:

Kaj je zakrament?

Zakrament je vidno in delavno znamnje nevidne gnade božje, od Jezusa postavljeno v naše posvečenje.

Beseda „zakrament“ se izhaja iz latinske besede „Sacramentum“, in je neverskim Rimljanom pomenjala kako sveto, Bogu posvečeno reč. „Sacramentum“, na primero, so imenovali kako zavezo, v ktero so se s prisego zavezali, ali pa kak posvečen kraj, v kterem se je hranilo ljudsko blago, in tudi tako blago samo so „sacramentum“ imenovali. V svetem pismu pomenja beseda „sacramentum“ to, kar skrivnost, ter kako skrivnostno, sveto reč. Tudi sveta cerkev rabi to besedo v tem splošnem ali širjem pomenu, ter med drugim včlovečenje Sina božjega imenuje „sacramentum“ ali zakrament; ravno tako tudi skrivne sodbe božje, in druge enake reči, kterih s samim umom razumeti ne moremo, imenuje zakrament. Sveta cerkev pa besedo zakrament rabi tudi še v ožem ali tesnejem pomenu, in v tem pomenu jej je zakrament to, kar je zdaj nam, ter vidno in delavno znamnje nevidne gnade božje, od Jezusa postavljeno v naše posvečenje.

Iz tega kratkega razlaganja se vidi, da so k vsakemu zakramentu bistevno potrebne tri reči, ter a) vidno in delavno znamnje, b) nevidna gnada božja, in c) postavljanje po Kristusu v naše posvečenje. — In od teh treh reči vam bom zdaj povedal toliko, kolikor vam je od njih vedeti potrebno.

a) K vsakemu zakramentu je naj poprej treba vidnega in delavnega znamnja.

Naj poprej je znamnje bistveno in neobhodno potrebno. „Znamnje“ imenujemo tako reč, ktera pomenja ali na znanje daje kako drugo reč. Kader, na primero, zagledamo, da iz

dimnika dim kviško puhti, nam je dim znamnje, da v peči ali na ognjišču gori; ali kader je zemlja mokra in cesta blatnasta, nam je to znamnje, da je deževalo. Tudi pri vsakem zakramentu se mora znajti kaka taka reč, ktera pomenja ali naznanja kako drugo, ter nevidno reč.

Na dalje je vidno ali vidljivo znamnje bistveno potrebno k vsakemu zakramentu; kajti kaka skrita ali nevidna reč bi nam nikakor ne mogla na znanje dajati kake druge skrivne ali nevidljive reči. Vidno ali vidljivo pa nam tukaj ni le samo to, kar vidimo, ampak tudi to, kar slišimo, ali vsploh to, kar po svojih peterih vunanjih počutkih na znanje dobivamo. Vidne ali vidljive so nam tedaj take reči, take djanja in take besede, ki jih sprejemamo ali na znanje dobivamo po svojih počutkih. Voda, postavim, križma, olje so nam vidne reči. Oblivanje kerščenca z vodo, maziljenje birmanca s sveto krizmo so nam vidne djanja. Izrekovanje besed: „Kerstim te v imenu Boga Očeta in Sina, in svetega Duha“ so nam pa besede, ki jih vidimo ali prav za prav slišimo.

Opomniti moram, da kaka vidna reč sama ob sebi ni še tako znamnje, kakoršno je potrebno k zakramentu. Voda, na primero, križma in olje niso še vidno znamnje k zakramentu potrebno; kajti če vodo, križmo, olje vidimo, iz samega tega, da jih vidimo, še ne moremo sklepati, kaj da imajo pomenjati ali na znanje dajati. Vidne reči nam postanejo vidne znamnja še le takrat, kader v zvezo pridejo s kakim djanjem, to je, kader se ž njimi kaj dela ali opravlja. Kader postavim, vidimo koga, ki vodo vzame in jo izlije nad glavo detetovo, iz tega posnamemo, da to oblivanje nekaj posebnega pomenja. Pa tudi djanje, ktero se opravlja s kako rečjo, samo še ne daje popolnoma gotovega vidnega znamnja; kajti iz njega, iz tega djanja namreč, se ne more še posneti do dobrega, kaj da pomenja ali na znanje daje to djanje. Ako bi, na primero, vidili, da kdo vodo vliva na detetovo glavo, lahko bi tudi mislili, da je to storil zato, da bi detetu ali glavo umil, ali pa mu jo ohladil i. t. d. Da ktero, s kako rečjo storjeno djanje postane določno, nedvomljivo znamnje, mora še beseda

ž njim v zvezo stopiti; beseda tedaj mora spremljevati djanje, ktero se opravlja, da se s tim jasno in določno na znanje daje, kaj da kdo misli storiti. Ako, postavim, kdo vodo vliva nad detetovo glavo, in ob enem izrekuje besede: „Kerstim te v imenu Boga Očeta, in Sina, in svetega Duha“, vedel bo vsakdo, ki to vidi, da se temu detetu deli sveti kerst, in da vunanje oblivanje z vodo pomenja očiščevanje duše od madeža greha. Vidno znamnje tedaj, kakoršno je neobhodno potrebno k vsakemu zakramentu, obstoji iz kake posebne reči, iz kakega posebnega djanja, in iz posebnih besedi, ktere spremljajo djanje, ktero se godi s kako posebno rečjo. Brez izgovarjanja teh posebnih besedi ne postaneta ne reč ne djanje tako znamnje, kakoršno je potrebno k svetemu zakramentu. Zato veli sveti Avguštin v ozir svetega kersta, in pravi: „Vzemi besedo proč, in kaj ti bo voda drugega kakor voda? Pride pa beseda k elementu (to je: k vidni reči in vidnemu djanju), postane ti zakrament“.

Bogoslovci ali cerkveni učeniki imenujejo to vidno, k vsakemu zakramentu potrebno, in iz kake posebne reči, kakega posebnega djanja in posebnih besed obstoječe znamnje, tvarino (materia) in obliko (forma). Tisto reč, ktera se k svetemu zakramentu rabi, imenujejo daljno tvarino, kakoršna je, postavim, pri sv. kerstu voda, pri sveti birmi križma itd. Daljno ali oddaljeno tvarino imenujemo tako reč, ker je sama ob sebi od zakramenta še oddaljena, in mora bližeje priti in ž njim v dotiko ali zvezo stopiti, da bo zakrament, zares pravi zakrament postal. Kader se pa tista reč k enemu ali drugemu zakramentu res rabi, in sicer tako rabi, kakor je predpisano ali zapovedano, imenujejo jo bližnjo tvarino. Vlivanje vode na detetovo glavo je, postavim, pri svetem kerstu bližnja tvarina. Pod besedo oblika pa si mislijo bogoslovci tiste besede, ktere se po naredbi Jezusovi izgovarjajo takrat, kader se rabi tista reč, ktero tvarino zovejo. Besede: „Kerstim te v imenu Boga Očeta in Sina in svetega Duha“, so oblika pri svetem kerstu. Te besede se oblika imenujejo zato, ker djanju, ktero se s kako rečjo obveršuje, dajejo posebno podobo ali posebno obliko, tako da se človek, razlagovaje tisto djanje,

ne more lahko več zmoliti. Kader tedaj kdo pri svetih zakramentih slisi govoriti, ali morda v kakih bukvah sam bere od tvarine in oblike ali materije in forme, naj ga te besede nič nikar ne motijo, ker ne pomenijo nič drugega kakor vidno znamnje, ktero je k vsakemu zakramentu potrebno.

Na vprašanje: Ali tudi šege, ter obredi ali ceremonije, med delenjem svetih zakramentov navadne, spadajo k vidnim znamnjem ali k tvarini in obliki? — odgovorim, da ne spadajo; kajti niso, kakor so vidne znamnja od Jezusa Kristusa samega postavljene in zapovedane, ampak jih je le sveta cerkev vpeljala, in toraj niso neobhodno potrebne, da se veljavno delijo sveti zakramenti. Pri svetem kerstu, na primero, je veliko takih obredov ali takih ceremonij. Ako ravno se take šege ali ceremonije tudi izpustijo, kakor se pri kerstu v sili tudi res godi, in se rabi le samo vidno od Jezusa postavljeno znamnje, vendar le je sveti kerst popolnoma veljaven. Dasiravno pa šege ali ceremonije k svetim zakramentom niso bistveno potrebne, vendar le jih zavoljo tega ne smemo premalo ceniti, jih svojevoljno opuščati ali z drugimi zamenjati; kajti sveti Tridentinski cerkveni zbor pravi: „Ako bi kdo terdil, da bi se smeli že od nekdaj navadni in poterjeni, pri prazničnem delenju svetih zakramentov rabljeni obredi katoliške cerkve zanemarjati, ali kar brez greha od delivcev svojevoljno opuščati, ali od vsakega duhovnega pastirja z drugimi novimi zamenjati: bodi izobčen“. (Sess. 7. can. 13.) To določilo svetega zbora je zastavljeno na drobne razloge. Sveta cerkev jih je namreč vpeljala pod varstvom in s pomočjo svetega Duha. Kdor bi jih tedaj zadosti ne spoštoval ali jih svojevoljno z drugimi zamenjaval ali jih clo opuščal, pregrešil bi se zoper sveto cerkev in zoper svetega Duha, kteri sveto cerkev vodi. Na dalje segajo ti obredi clo v perve čase keršanstva, nekteri clo od samih aposteljnov svoj začetek izpeljujejo; toraj jim že tudi zavoljo njihove starosti nobeden ne sme spoštovanja odtegovati, jih z drugimi zamenjavati ali pa opuščati. To se na zadnje tudi še zato ne sme zgoditi, ker nam ti obredi še bolj kakor druge vidne znamnja pred oči postavljajo, kakošne in kolike gnade da nam sveti

zakramentje delijo, in ker nam pred oči postavljajo tudi dolžnosti, ktere prevzamemo po prejemanju svetih zakramentov, in ker s tim veliko pripomorejo, da se oživlja in pomnožuje naša pobožnost in naše spoštovanje do svetih zakramentov.

Rekli smo, da ne le vidno, ampak tudi delavno znamnje je neobhodno in bistveno potrebno k vsakemu svetemu zakramentu, to je: tako znamnje, ktero to, kar je nevidnega, namreč gnado, ne daje le samo na znanje, ampak nam tisto tudi deli. Kader kjekod dim zagledamo, iz tega sklepamo, da se ondot znajde ogenj; kajti dim izvira iz ognja, naznanja ogenj. Ker pa dim ognja ne dela, ampak ga le naznanja, dim ni delavno znamnje. Nasproti pa, da zagledamo na nebu tamen oblak, sklepamo iz tega, da bo kmalo deževalo; tamen oblak nam je znamnje, ktero na znanje daje, da bo deževalo. A to znamnje nam je delavno znamnje, ker je oblak vodonosen, in dež vzrokuje in iz sebe izpušča na zemljo. Take delavne znamnja so tudi sveti zakramenti, ker nam tega, kar je nevidnega, gnado namreč, ne dajejo le samo na znanje, ampak jo (gnado) tudi uzrokujejo, to je, resnično delijo. Kader se tedaj, na primero, kerstna voda izliva nad detetovo glavo, in se ob enem izgovarjajo pri svetem kerstu navadne besede, to oblivanje in izgovarjanje nam ne naznanja le samo, da se v detetu godi nekaj nevidnega, ter notranje očiščevanje in posvečevanje, temveč to oblivanje in izgovarjanje detetovo dušo po nevidnem potu tudi res očiščuje in posvečuje. Tudi v stari zavezi so imeli že zakramente, na primero: obrezovanje, mnogotere očiščevanja; toda ti zakramentje stare zaveze niso bili delavne znamnja. Ti zakramentje so gnado sicer naznanjali, a uzrokovali in delili je niso. Papež Eugen IV. v svojem dopisu do Armencev piše: „Zakramentje stare zaveze gnade delili niso, ampak so le vpodobljevali, da bo (gnada) deljena zavoljo Kristusovega terpljenja; naši zakramentje pa gnado dobivajo, in jo delijo tistim, kteri jih vredno prejemajo“. Ravno to je hotel povedati tudi sveti Janez Kerstnik, kedar je rekel: „Jaz sicer vas kerščujem v vodi k pokori; kteri pa za menoj pride, je močnejši, kakor jaz..., on vas bo kerstil v svetem Duhu in v ognju“. (Mat. 3, 11.) Hotel je s tim

sveti Janez povedati to le: „Moj kerst je le šega ali ceremonija, ktera vpodobljuje ali pred oči postavlja kerst Kristusov, s kterim je sklenjena nadvzgorna gnada; moj kerst sam ob sebi nima moči, da bi komu grehe odvzel, kerst Kristusov pa sam ob sebi in ob svoji moči dušo očiščuje in posvečuje“. Da sveti zakramentje nove zaveze niso le samo vidne, ampak so tudi delavne znamnja, to je: da zavoljo svoje notranje lastne moči gnado delijo, brez ozira na vrednost tistega, ki jih deli, in brez ozira na tistega, ki jih prejema, da jim le kakega zaderžka na pot ne nastavlja; določila je sveta cerkev v svetem Tridentinskem zboru kar naravnost, ter razglasila, rekoč: „Ako bi kdo terdil, da zakramentje nove zaveze nimajo v sebi gnade, ktero na znanje dajejo, ali da je (gnade) ne delijo tistim, kteri jej nobenega zaderžka na pot ne nastavljajo, ravno kakor bi bili le samo vunanje znamnja gnade, ktera se po veri dobiva ali po pravičnosti, ali kakor bi bili posebne znamnja, s kterimi se spričuje keršanska vera, po kteri se verniki razločujejo pred svetom od nevernikov: bodi izobčen“. In na drugem mestu pravi: „Ako bi kdo terdil, da po zakramentih nove zaveze ne bo gnada dodeljena zavoljo zveršenega dela (to je: z delenjem zakramentov), ampak da vera na božjo obljubo sama zadostuje, da se zadobiva gnada, bodi izobčen“. (Sess. 7. can. 6, 8.) Po tem takem je gotovo, da so zakramentje ne le vidne, ampak tudi delavne znamnja, in da nam tedaj to, kar nevidnega imajo, ne naznanjajo le samo, ampak tudi uzrokujejo ali delijo sami ob sebi in sami iz sebe ali sami ob svoji moči. In to, kar zakramentje nevidnega v sebi imajo in nam delijo, je gnada božja.

b) In ravno ta nevidna gnada je druga reč, ktera je neobhodno in bistveno potrebna k vsakemu zakramentu. Beseda „gnada“ nam tukaj pomenja tisto reč, ktero zakramentje v človeku uzrokujejo, učinjajo ali doprinašajo. Imenuje se ta gnada nevidna, zato, ker je ne moremo sprejemati po vunanjih počutkih, ter je ne moremo z očmi viditi, z ušesi slišati, z rokami prijeti.

Če pa zdaj vprašujemo: Kaj delajo zakramentje v človeku? ali z drugo besedo: Kakošno gnado zakramentje človeku delijo? bomo v odgovor dobili: Zakramentje človeku naj poprej delijo posvečujočo gnado, ktera, kakor ste že pri nauku od gnade božje slišali, obstoji v tem, da se človeku odpustijo in zbrišejo grehi in kazni, in da se notranji ali duhovni človek, to je serce človekovo, prenavlja in posvečuje. Kader človek posvečujočo gnado na novo prejme, postane iz grešnika pravičen, postane otrok božji, postane dedič nebeškega kraljestva. Kader se pa posvečujoča gnada v človeku, ki jo že ima, pomnoži, postane s tim še pravičniši, še svetejši in Bogu dopadljivejši, pa tudi obilnišega plačila v nebesih vreden. Zredoma se posvečujoča gnada na novo dobiva le pri dveh svetih zakramentih, ter v zakramentu svetega kersta in v zakramentu svete pokore; izvanredno ali nenavadno, to je, v posebnih primerlejih pa se ta gnada na novo dobiva tudi v zakramentu svetega poslednjega olja, in kakor nekteri cerkveni učeniki mislijo, tudi pri sveti birmi in pri drugih zakramentih. V petih zakramentih, izvzemši sveti kerst in sveto pokoro, bo sicer zredoma ali ponavadno posvečujoča gnada le pomnožena, ker mora človek, prejemajoč te svete zakramente, posvečujočo gnado že imeti. V izvanrednem slučaju ali nenavadnem primerleju vtegne pa tudi zakrament svete pokore posvečujočo gnado le pomnožiti, in sicer takrat, kader človek prejemajoč zakrament svete pokore, le samo majhne ali odpustljive grehe na vesti ima, in se toraj že znajde v stanu posvečujoče gnade božje.

Poleg posvečujoče gnade, ktero sveti zakramenti človeku na novo delijo ali v njem pomnožujejo, deli vsak sveti zakrament po svojem posebnem cilj in koncu tudi še posebno gnado, ktero cerkveni učeniki imenujejo gnado zakramenta ali zakramentalno gnado. Sveti kerst, postavim, zraven posvečujoče gnade deli tudi še to posebno gnado, da se mu v serce vlije ali vsadi kal ali seme keršanske vere, upanja in ljubezni in pomoč podeli, da zamore človek kakor božji otrok po naukih svetega evangelija živeti; sveta birma deli zraven pomnoženja posvečujoče gnade tudi še to posebno gnado, da

kerščeni človek po njej postane serčen in močen, da zamore svojo vero očitno spoznavati in po njej živeti tudi takrat, kader skušnjave nanj pritiskajo ali ga preganjanje zadeva. A od te posebne gnade bo posebej kaj povedanega pri vsakem posameznem zakramentu.

Da sveti zakramentje ravno to dvojno nevidno gnado delijo, spričujejo sveto pismo in sveti cerkveni očaki; toda te posebne svetopisemske spričevanja in spričevanja svetih cerkvenih očakov vam bom na dan znašal takrat, kader bo beseda prišla na posamezne svete zakramente. Na tem mestu naj navedem le samo to, kar učeni Tertulijan govori v ozir te reči, ter pravi: „Meso (telo) bo (pri svetem kerstu) oprano, da bo duša očiščena od svojih madežev; meso se zaznamnuje (in mazili pri sveti birmi), da bo duša poterjena; meso se (pri svetem poslednjem olju) mazili, da bo duša posvečena; meso se (pri mašnikovem posvečevanju) obsenči s pokladanjem rok, da bo duša razsvitljena od svetega Duha; meso se (pri svetem Obhajilu) nahrani s telesom Gospodovem in ž njegovo kervjo, da bo duša poživljena“.

c) Tretja reč, ktera je k vsakemu zakramentu bistveno in neobhodno potrebna, je ta, da je zakrament postavljen od Jezusa Kristusa, postavljen v naše posvečenje. — Da so vsi sveti zakramenti postavljeni od Jezusa Kristusa, je že iz svetega pisma razvidno. Od nekterih svetih zakramentov, od svetega kersta namreč, od svete pokore in od svetega rešnjega Telesa nam sveto pismo z razločno besedo na znanje daje, da so postavljeni od Jezusa Kristusa; od drugih svetih zakramentov pa nam pripoveduje, da so jih aposteljni delili, in delili ž njimi ljudem nevidno gnado božjo. In ravno iz tega je razvidno, da so tudi ti zakramentje od Jezusa postavljeni; ako bi namreč ne bili postavljeni od Jezusa samega, ne bili bi jih aposteljni ljudem delili; in ako bi jih vendar le delili, bi s tim ljudem vsaj gnade božje ne bili mogli deliti. Ljudje zamorejo sicer vpeljati in rabiti posebne vidne znamnja, posebne šege in navade; a nadnatorne gnade ž njimi skleniti

ali nanje navezati nikakor ne morejo; kajti deliti gnado božjo, je le božje delo. Ako so tedaj aposteljni s pokladanjem rok, po maziljenju s križmo ali svetim oljem i. t. d. ljudem nevidno gnado delili, moramo iz tega za terdno skleniti, da je Jezus Kristus te vidne znamnja vpeljal, in ž njimi svojo gnado sklenil, ter aposteljnom naročil, ljudem gnado deliti po teh vidnih znamnjih. Ravno zato tudi aposteljni niso hotli veljati za vtemeljilce, ampak le za služabnike in delilce svetih zakramentov. „Tako naj nas ima vsak ko služabnike Kristusove in delilce božjih skrivnost“, piše sv. Pavl. (I. Kor. 4, 1.) Da so vsi sveti zakramenti od Kristusa postavljeni, določno uči tudi sveta cerkev, ter pravi v Tridentinskem cerkvenem zboru: „Ako bi kdo terdil, da zakramentje nove zaveze niso vsi postavljeni od Jezusa Kristusa: bodi izobčen“. (Sess. 7, can. 1.)

Namen ali cilj in konec, zavoljo kterega je Jezus svete zakramente postavil, je naše posvečenje. Ravno zato je s temi vidnimi znamnji sklenil in na te vidne znamnja navezal posvečujočo gnado in druge posebne gnade. Te vidne znamnja tedaj so postavljene in namenjene, da nam te gnade delijo, in nam sad Jezusovega odrešenja, ki ga je enkrat za vselej opravil na svetem križu, po naših dušnih ali duhovnih potrebah donašajo vedno in vedno, ali da vam z bolj umevno besedo povem, od grehov nas očiščujejo, nam serce prenavljajo, nas posvečujejo.

4. Te so tedaj tiste tri, k vsakemu zakramentu bistevno ali neobhodno potrebne reči: vidno in delavno znamnje, nevidna gnada božja, in postavljanje po Jezusu Kristusu v naše posvečenje. Pravim, da so bistevno potrebne reči: kajti ondi, ker se znajdejo te tri reči, je zakrament; kjer pa manjka le ene teh treh reči, ondi zakramenta ni. Ako tedaj veste, ljubi moji, kaj da te tri reči v sebi imajo, s tim tudi veste, kaj da je zakrament; kajti ravno te tri reči skupaj strinjene so zakrament. Želim pa, da bi vam pri tem znanju in tej vednosti serce prazno ne ostajalo, marveč tudi kak dobiček imelo. In da se to zgodi, pomislite, kako modro in dobrotljivo da je naš Zveličar naravnal, da nam je zakramente

kar vidne znamnja postavil. Sveti Krizostom pravi: „Ako bi človek telesa ne imel, delil bi mu Bog svoje gnade kar take, kakoršne so same ob sebi (brez vidnega znamnja); ker je pa duša s telesom sklenjena, deli mu to, kar je nevidljivega (gnado namreč), vidno“. Ako bi Gospod svoje gnade ne bil navezal na vidne znamnja svetih zakramentov, ne bilo bi nam znano, ali smo gnado božjo prejeli, ali je nismo prejeli, ker smo pozemljiske stvari, ki nimamo le samo duše, ampak imamo tudi telo. Ker je pa Gospod gnado z vidnim znamnjem v zvezo spravil, lahko vemo, da nam svojo gnado delí, vemo tudi uro in clo trenutlej, o kterem se to zgodi, o kterem nas gnada doteka. — Modrost in dobrotljivost Zveličarjeva se razkazuje na dalje tudi v tem, da je postavil take znamnja, ktere prav lepo postavljajo pred oči, kaj da gnada božja v nas dela. Voda, postavim, ima tako lastnost, da madeže izmiva in izpira; kako primerno je tedaj, da se voda rabi pri svetem kerstu, ker nam ravno voda lepo na znanje daje, da sveti kerst dušo očiščuje izvirnega in vseh drugih pred svetim kerstom storjenih grehov! Mazilo rane ozdravlja, telesne bolečine zmanjšuje, in udom moč in gibčnost daje; in tedaj nam tudi maziljenje s sveto križmo pri sveti birmi prav lepo kaže, da nam gnada božja hudo poželjenje zmanjšuje, in naši duši moč in urnost daje, da sveto vero očitno spoznavamo in serčno in neprestrašeno po njej živimo. — Vidne znamnja postavljajoč je Jezus res modro in dobrotljivo ravnal tudi zato, ker je njegova sveta cerkev vidna in očitna. Ko bi nas Bog kar na skrivnem posvečeval, in bi vidnih znamenj nevidne gnade ne bilo, ne vedeli bi, kdo da se znajde v cerkvi božji, in kdo ne; ne bilo bi nam znano, kdo je kristijan, in kdo ni. Ker se pa sveti kerst in drugi sveti zakramenti očitno prejemajo, vemo, kteri so udje svete cerkve, da se jih s tim z večo vzajemno ljubeznijo oklenemo. — Ako vse to pred očmi imamo, smo kar prisiljeni, spoznati, da je Jezus res vreden vse naše hvaležnosti in vse naše ljubezni. K njemu se tedaj obračajmo, kolikorkrat koli se na to njegovo dobroto spomnimo, k njemu priserčno zdihujmo: „Gospod! tvoji ljubezni ni še bilo zadosti, da nam le svojo gnado deliš, deliti nam jo hočeš tudi še po takem

potu, na tak način, kteri nam prav živo in prepričalno pred oči postavlja tvoje neizrekljivo usmiljenje. Sprejmi zato vso našo ljubezen, in bodi zato češčen in hvaljen toliko milijon milijonkrat, kolikor milijonov zvezd se leskeče in utrinja gori nad nami na milo jasnem nebu!“ Amen.

VII. Keršanski nauk.

Koliko je svetih zakramentov in kako se razdelijo?

1. Po besedah svetega pisma smo vsi „otroci jeze“, vsi smo v izvirnem grehu rojeni; in kedar odrastemo, zadolžujemo se tudi še z lastnimi grehi. Iz tega žalostnega stana si sami nikakor ne moremo pomagati; ne moremo se opravičiti, da bi bili Bogu prijetni in pri njem plačila vredni. To storiti je le Bogu samemu mogoče, in to nam tudi stori po Jezusovem neskončnem zasluženju. Jezus Kristus je za nas terpel in umerl, pa nam tudi postavil in zapustil svete zakramente, po kterih nas sveti Duh opravičuje in posvečuje, ter Bogu dopadljive dela in plačila vredne. — Kaj da je zakrament, slišali ste v zadnjem keršanskem nauku, s kterim sem vam svete zakramente razlagati začel.

2. Danes gremo s tim razlaganjem par stopinj naprej, in bomo tedaj premišljevali, koliko je svetih zakramentov in kako se sveti zakramenti razdelijo.

3. Na pervo vprašanje: Koliko je svetih zakramentov? bo vsakdo kar hitro povedal: Svetih zakramentov je sedem, in sicer teh le sedem:

a) sveti kerst;

b) sveta birma;

c) sveto rešnje Telo;

d) sveta pokora;

e) sveto poslednje olje;

f) sveto mašnikovo posvečevanje;

g) sveti zakon.

Da je svetih zakramentov ravno sedem, in ne več in ne manj, posnamemo

a) iz svetega pisma,

b) iz soglasnega nauka svetih cerkvenih očakov,

c) iz nauka svete katoliške cerkve, in

d) tudi še iz tega, ker jih ravno sedem potrebujemo, in jih ravno sedem zadostuje vsem našim potrebam.

a) V svetem pismu sicer ni razločno in kar naravnost zapisano, da je sedem svetih zakramentov; pa tudi ni zapisano, da jih je več, ali da jih je manj kakor sedem. Da ta nauk za terdno versko resnico sprejmemo, tudi ni neobhodno potrebno, da bi moralo kar naravnost zapisano biti, da je svetih zakramentov sedem. Saj tudi beseda „sveta Trojica“ v svetem pismu zapisana ni, in vendar nam je nauk od svete Trojice terden versk nauk. Akoravno pa v ozir svetih zakramentov številka sedmerka v svetem pismu razločno zapisana ni, nahajamo vendar le v svetem pismu izrekov zadosti, kteri nam zdatno spričujejo, da je svetih zakramentov ravno sedem. Od svetega kersta govorijo sveto evangelije, apostoljsko djanje, in listi aposteljnov tako dostikrat, da ni potrebno, nanašati tu sem posameznih izrekov. — Da je sveta birma od Jezusa postavljen zakrament, posnamemo iz tega, da sta aposteljna Peter in Janez v Samarijo šla, roke pokladat in svetega Duha delit tistim vernikom, kteri so sicer že kerščeni bili, svetega Duha pa niso še bili prejeli. (Apost. dj. 8,

14—17.) — Kako da je Jezus zakrament svetega rešnjega Telesa postavil, pripovedujejo nam skoraj z eno in tisto besedo sveti evangelisti Matevž, Marka, Lukež, in za njimi sveti apostelj Pavl. (I. Kor. 11, 23—26.) — Da tudi sveta pokora v število zakramentov spada, spričujejo nam besede Zveličarjeve, ki jih je govoril aposteljnom, rekoč: „Prejmite svetega Duha. Kterim bote grehe odpuščali, so jim odpuščeni; in kterim jih bote zaderžali, so jim zaderžani“. (Jan. 20, 22. 23.) — Od svetega poslednjega olja kar zakramenta, od Jezusa postavljenega, razločno govori sveti apostelj Jakob (5, 14. 15.), rekoč: „Je kdo bolen med nami, naj pošlje po cerkvene mašnike, in naj molijo nad njim, in naj ga mazilijo z oljem v imenu Gospodovem; in verna molitev bo otela bolnika, in Gospod mu bo polajšal, in ako je v grehih, bodo mu odpuščeni“. — Sveto mašnikovo posvečevanje nam sveti Pavl razglasuje kar zakrament, od Jezusa postavljen, ter piše svojemu učencu Timoteju, kterega je bil v škofa posvetil, rekoč: „Opominjam te, da obudiš gnado božjo, ktera je v tebi po pokladanju mojih rok“. (II. Tim. 1, 6.) — Po razločnem nauku ravno tega aposteljna je tudi sveti zakon zakramentom prištet. V ozir njega namreč tako le piše Efežanom (5, 32.): „Ta skrivnost (to je: ta zakrament) je velika; jaz pa rečem v Kristusu in v cerkvi“. — S temi kratkimi besedami, mislim, je za zdaj že zadosti dopričano, da sveto pismo uči, da je zakramentov, od Kristusa postavljenih, ravno sedem. Pozneje pa bo pri razlaganju posameznih svetih zakramentov obširniše in bolj na drobno razlagano to, kar je bilo zdaj le bolj na kratko povedanega.

b) Sveti cerkveni očaki vsi z enim glasom spričujejo, da je svetih zakramentov ravno sedem, ter svoje spričevanja zastavljajo in opirajo na ravno tiste besede, s kterimi sveto pismo spričuje, da so sveti zakramentje vsi, kolikor jih je, od Jezusa postavljeni. Nekteri očaki, na primero, stari Tertulijan, sveti Avguštin, v svojih spisih naštevajo vseh sedem zakramentov. In kader se je kak krivoverec vergel na enega ali drugega zmed svetih zakramentov, ter hotel terditi, da ni od Jezusa postavljen, vzdignil se je že tudi kak cerkveni očak

ter katoliško rasnico braneč overgel krivoverni nauk. Posamezni izreki, s kterimi sveti cerkveni učeniki spričujejo, da je vseh sedem zakramentov od Kristusa postavljenih, pridejo pri razlaganju posameznih zakramentov na versto.

c) Sveta cerkev je sedem svetih zakramentov sprejela, in se vedno terdno in nepremakljivo deržala tega števila. Kader koli se je vzdignil kak krivoverec, in hotel ali ta ali uni zakrament spodriniti zmed števila svetih zakramentov, stopila mu je sveta cerkev nemudoma nasproti, in njegov nauk kar krivoveren nauk razglasila. Tako je zavernila v tretjem stoletju krivoverne Novacijane, ki tistih, kteri so ravno kerščeni bili, birmati niso pustili; v četertem stoletju je obsodila Manihejce, kteri so zakrament svetega zakona zavergli; v dvanajstem stoletju se je ustavila Albigenzarjem, ki so jeli krive nauke med svet trositi v ozir svete birme, svete pokore, svetega poslednjega olja in mašnikovega posvečevanja, in v šestnajstem stoletju je serčno nasproti stopila Martinu Lutru, Cvingliju, Kalvinu, in drugim, ki so razun dveh ali treh zavergli vse druge svete zakramente. Sveta cerkev je tedaj že od nekdaj učila, in se tega nauka terdo deržala, da je sedem svetih zakramentov, od Kristusa samega postavljenih. — Na dalje v tem, da je kaka reč že od nekdaj in povsod v sveti cerkvi v navadi, nahajamo po vsem gotovo poroštvo, da ima tista reč od Kristusa samega svoj začetek in od njegovih aposteljnov. In ravno taka je s svetimi zakramenti. Ako bi bil eden ali drugi zmed njih pozneje postavljen, dalo bi se izznati, kdaj da je vpeljan, na kterem kraju in od kterih mož je vpeljan. Tako, postavim, je za vsako posamezno krivovero znano, kje, kdaj in od koga je bila vpeljana. Cerkveni predstojniki, ter škofje, bi bili gotovo kar hitro svoj glas povzdignili, kakor so ga vzdignili pri vsaki krivoveri, ako bi se bil kdo vzdignil, ter hotel za zakrament oklicati kako reč, ktera se dosihmalo ni spoznala za zakrament in ni bila prišteta med svete zakramente. In vendar nič ni znanega, da bi se bilo kdaj kaj takega zgodilo. Zgodovina nam ne naznanja nobenega časa, o kterem bi bila za zakrament oklicana kaka reč, ktera dosihmalo ni bila zakrament; in nam ne naznanja nobenega

papeža, nobenega škofa, nobenega mašnika, nobenega cerkvenega zbora, kteri bi bil postavil kak nov zakrament; zgodovina tudi kar nič ne ve, da bi se bil kjekod kdaj spočel kak razpor zavoljo vpeljevanja kakega novega zakramenta. Gotovo nam je to neoveržljivo poroštvo, da ravno sedem je svetih zakramentov, od Kristusa samega postavljenih. — Porok tega pa nam je še neka druga dogodba. Gerška, razkolniška cerkev, ktera svojega patriarha v Carjemgradu ima, je sicer očitna sovražnica naše, ter rimsko-katoliške cerkve; a vendar ona naši sveti cerkvi nikdar ni očitovala, da bi bila naša sveta cerkev nauku svetega pisma ali nauku aposteljnov nasproti ravnala s tim, da spoznava in uči, da ravno sedem je od Kristusa postavljenih zakramentov. In kar je za resnico katoliškega nauka še posebno imenitno, je to, da je razkolniški Carigrajski patriarh Jeremija zavergel protestantovsko Avgsburško (versko) spoznavanje, ktero, le samo dva zakramenta sprejemajoč, je tudi njemu bilo poslano od Luteranskih Vitemberških bogoslovcev, da bi ga tudi on poterdil in sprejel. O začetku sedemnajstega stoletja se je sicer po volji izteklo Sedmograškim Kalvincem, da so na svojo stran spravili, ter za svoj nauk pridobili Cirila Lukarisa, ki je pozneje postal Carjigrajski patriarh. S Kalvinci vred je tedaj Ciril Lukaris sprejel le samo dva zakramenta, ter kerst in obhajilo; a uzdignila se je zoper njega vsa iztočna, ter gerška cerkev, in kar po njegovi smerti je njegov naslednik Ciril iz Bereje (Beroea) v Carjigrad sklical cerkveni zbor, v kterem je bilo prekletstvo ali izločenje izrečeno nad Cirila Lukarisa, ki je vpeljal nov nauk, in ni veroval, da je po Kristusovi naravnavi sedem svetih zakramentov.

Terdna, na nauk svetega pisma, svetih cerkvenih očakov in svete cerkve zastavljena resnica tedaj je, da je sedem svetih zakramentov, ki jih je Jezus sam postavil. Po vsi pravici je toraj sveta cerkev v Tridentinskem zboru tako le določila: „Ako bi kdo terdil, da zakramentje nove zaveze niso vsi postavljeni od Jezusa Kristusa, Gospoda našega, ali da jih je več ali manj kakor sedem, ter: kerst, birma, zakrament altarja, pokora, poslednje olje, mašnikovo posvečevanje

in zakon, ali da eden zmed teh sedmih ni resnično in v pravem pomenu zakrament: bodi izobčeu". (Sess. 7, can. 1.)

d) V tej veri, da je sedem svetih zakramentov, od Kristusa samega postavljenih, bomo še bolj poterjeni, kader pogledamo na naše poglavitne potrebe, naše večno zveličanje zadevajoče. Ravno sedem stopinj je v našem življenju posebno imenitnih, o kterih nam je božja pomoč in gnada posebno potrebna, da srečno dosežemo svoj namen, srečno dospemo do svojega cilj in konca, naj se že znajdemo v tem ali unem stanu, v teh ali drugih okoljščinah življenja. Te imenitne stopnje ali ti posebni položaji našega življenja so: perva stopnja ali perva doba je naše rojstvo; druga stopnja je tista doba našega življenja, o kteri se nam začne pamet odpirati in razvijati; tretja stopnja je tista doba, o kteri je treba zmožnosti in moči razvijati za keršansko popolnamost; na četerti stopnji se znajdejo tisti, ki so pravo pot zgrešili in zašli, in jim je toraj treba iskati prave poti; peta in šesta stopnja je tista doba, o kteri se človek odloči za enega tistih dveh posebnih stanov, kterih eden, ter zakonski, ima le bolj pred očmi to, da se ohranja človeški rod in izreja v domačem družinskem življenju; drugi ter duhovski stan pa ima sosebno pred očmi to, da se keršansko izrejajo ljudje, to je izrejajo za boljše ter večno življenje; sedma stopnja je tista doba, o kteri se mora človek ločiti iz tega sveta, se iz časnega preseliti v večno življenje. In glejte, vsem tim potrebam našega življenja sedmeri sveti zakramenti popolnoma zadovoljujejo in zadostujejo. Kader se človek porodi, teži ga izvirni greh, kteri ga nedopadljivega in kaznivrednega dela pred božjim obličjem; sveti kerst pa mu izmije in izbriše ta dolg ter ga Bogu dopadljivega naredi in nebeškega kraljestva vrednega. — Hudo nagnjenje pa tudi še po svetem kerstu ostane v človeku; s tim hudim nagnjenjem v sercu stopi med zapeljivi svet, med kterim ga čaka tolikanj in tako hudih skušnjav, da bi ga vse pretežko stalo jih premagati; in tu mu pride sveta birma na pomoč, ter ga navdahne s serčnostjo in napoji z močjo za boj zoper skušnjave. — Ali človeška slabost in silna moč skušnjav vsemu temu vkljub človeka vendar le premaga, da

pade, večkrat pade, marsikterikrat clo v smertne grehe pade; in v takem žalostnem stanu ga sveta pokora spet vzdigne, ter na pravi pot pripravi. — Od padca je sicer vstal, ali neka slabost in nezmožnost mu je ostala, in v vedni nevarnosti se znajde, da bi na novo ne padel, namesto da bi v čednosti napredoval in v popolnosti rastel; zakrament svetega rešnjega Telesa pa mu daje močno nebeško jed, ktera ga redi in krepča, da v dobrem raste. — Človek si izbere stan, stopi v zakonski stan, ki je tolikanj imeniten, da se ohranja človeški rod in dobro izrejajo zanamci, stan, ki je ves poln težav in preimenitnih dolžnost, kterih bi ne mogel spolnovati brez posebne božje pomoči; in v tem stanu mu daje zakrament svetega zakona potrebno pomoč in podporo. — Ali pa se človek odloči za drugi stan, ki ljudi kar naravnost vodi večnemu cilj in koncu naproti, stan, kteri je ravno tako imeniten in častitljiv, kakor trudopoln in težaven; in glej, tu mu zakrament svetega mašnikovega posvečevanja daje veljavo in potrebno pomoč. — Na zadnje dospe človek do tistega pomenljivega trenutleja, o kterem mora s smertjo boreč se svet zapustiti; in takrat mu zakrament svetega poslednjega olja daje potrebno serčnost in moč. — Ravno sedem svetih zakramentov je tedaj potrebnih, da se zadovoljuje in zadostuje vsem duhovnim potrebam človekovim. Vseh sedem potrebujemo, in nobenega nam ne sme manjkati, da nam je pomoč pri rokah v vseh okoljščinah življenja. Tem rajše in tem terdnejše moramo toraj mi, katoliški kristijani, verovati, da je ravno sedem svetih zakramentov, in ne več ne manj.

4. Drugo vprašanje, na kterega sem vam danes odgovor obljubil, je: Kako se sveti zakramentje med seboj razločujejo? ali: kakošen razloček je med enim in drugim zakramentom?

Odgovor na to vpraševanje je: Sveti zakramentje se razločujejo deloma a) po potrebnosti, kolikor si je namreč ta in uni ali bolj ali manj potreben; deloma b) po imenitnosti, kolikor si je eden bolj imeniten memo drugega; in deloma c) po učinu, ki ga razodeva ali ta ali uni. — Sveta

cerkev sama zahteva, da moramo spoznati razloček med svetimi zakramenti, ter clo izobčenje izrekuje nad tiste, kteri terdijo, da se sveti zakramentje nič ne razločujejo med seboj. (Conc. Trid. Sess. 7. can. 3.) Toraj je potrebno, da se soznanimo z razločkom, kteri biva med svetimi zakramenti.

a) Naj poprej delimo in razločujemo svete zakramente po potrebnosti, po kteri je eden zakrament bolj potreben memo drugega, in nekteri zakramenti clo niso potrebni vsem ljudem. Kar ta razloček zadeva, treba je vedeti, da je sveti kerst zmed vseh drugih naj potrebniši zakrament; kajti brez svetega kersta ne more nobeden človek zveličan biti, pa tudi nobenega drugega svetega zakramenta ne more veljavno prejeti, dokler ni kerščen. Za svetim kerstom je sveta pokora naj potrebniši zakrament, in sicer za tiste, ki so se po svetem kerstu smertno pregrešili. Za njim pride zakrament svetega rešnjega Telesa na versto, za tem sveta birma, in za nevarno obolele kristijane sveto poslednje olje. Zakrament svetega mašnikovega posvečevanja in svetega zakona sta v ozir potrebnosti na zadnjem mestu, ker sta sveti cerkvi in človeštvu v sploh sicer potrebna, nikakor pa ne potrebna vsakemu posameznemu človeku, in mnogim ljudem še clo dostojna nista. Zakrament svetega mašnikovega posvečevanja ni dostojen za ženski spol v sploh, in tudi za nektere osebe moškega spola ne; in tudi zakrament svetega zakona iz natornih in nravnih vzrokov ni dostojen za vse ljudi. Ravno zato niso prav imeli tisti, ki so terdili, da zoper voljo Stvarnikovo ravna, in natornemu namenu človekovemu nasproti dela tisti, ki v samskem stanu živi, ali pa kak poseben stan s posebno postavo zavezuje v samijško ali deviško življenje.

b) Na dalje razločujemo svete zakramente po imenitnosti ali vrednosti ali častitljivosti. In v ozir tega je zakrament svetega rešnjega Telesa naj imenitniši, naj častitljivejši in naj svetejši, ker ne hrani v sebi le samo gnade, kakor drugi sveti zakramentje, ampak resnično in bistevno v sebi ima tudi začetnika gnade, Jezusa Kristusa samega. Ravno zato tudi sveti Dionizij terdi, da ta zakrament je skrivnost vseh

skrivnost. Med unimi šestimi svetimi zakramenti je v ozir imenitnosti in častitljivosti na pervem mestu sveto mašnikovo posvečevanje, ker je ravno temu zakramentu dana oblast, oskerbovati in deliti tega in vse druge zakramente; na drugem mestu je sveti kerst, na tretjem sveta birma, na četertem sveta pokora, na petem sveto poslednje olje, in na šestem ali zadnjem mestu sveti zakon; kajti v tem tesneji zvezi ko je kak zakrament z zakramentom svetega rešnjega Telesa, tem imenitniši in tem častitljivejši je po nauku cerkvenih učenikov.

c) Sveti zakramentje se na zadnje razločujejo tudi še po svojem učinu ali vspehu ali svoji delavnosti. Nekteri sveti zakramentje posvečujočo gnado na novo delijo, drugi mu pomnožujejo posvečujočo gnado, ki jo človek že ima; in ravno iz tega razločka se izhaja razdelitev, po kteri se eni zakramentje imenujejo zakramentje mertvih, in drugi zovejo zakramentje živih, kar vam moram bolj na drobno razložiti. Mertve imenujemo tukaj tiste ljudi, ki duhovnega življenja v sebi nimajo, in toraj niso pripravni, za nebesa si nabirati kako zasluženje, ravno kakor telo, v kterem duše več ni, tudi nič več pripravno ni, za ta svet kaj delati ali storiti. Ta duhovna smert izvira iz smertnega greha, v kterem se človek znajde; kajti greh porodi smert, ter vzame duši duhovno življenje. Tista dva zakramenta tedaj, ktera je Jezus postavil zato, da greh iz duše izbrišeta, in jej namesto njega posvečujočo gnado dasta, ter jo iz smerti pregrehe v življenje gnade obudita, imenujeta se zakramenta mertvih, to je: zakramenta za mertve, za tiste namreč, kteri posvečujoče gnade še nimajo, ali pa, kteri so jo poprej imeli, in so jo s smertnim grehom zgubili; tedaj za tiste, ki so ali zavoljo izvirnega ali pa zavoljo lastnega smertnega greha na duši mertvi. Ta dva zakramenta sta sveti kerst in sveta pokora. Sveti kerst je namenjen tistim, ki so zavoljo izvirnega greha, — sveta pokora pa je postavljena za tiste, ki so zavoljo kakega lastnega smertnega greha na duši mertvi, da s pomočjo teh dveh svetih zakramentov zadobijo duhovno življenje, ter življenje v posvečujoči gnadi božji. — Žive nasproti imenujemo tiste ljudi, ki nimajo ni izvirnega, ni drugega velikega greha nad seboj,

in tedaj v posvečujoči gnadi živijo. Tistih pet zakramentov tedaj, kteri posvečujočo gnado, kader jo že imamo, v nas pomnožujejo, imenujemo zakramente živih, to je: zakramente za žive, za tiste namreč, ki nobenega smertnega greha nimajo nad seboj, in tedaj v gnadi božji živijo, da se v tem duhovnem življenju ohranijo in vedno popolniši prihajajo. Ti peteri sveti zakramentje so: Sveta birma, zakrament altarja, sveto poslednje olje, sveto mašnikovo posvečevanje, in sveti zakon. Teh svetih zakramentov tedaj ne sme prejemati tisti, ki se znajde v smertnem grehu. Takemu človeku bi ravno tako malo hasnili, kakor malo hasni jed mertvemu človeku ali merliču. In še clo v tem hujši stan bi se postavil, ako bi smertnega greha si svest vendar le prejel enega ali drugega teh zakramentov. Tak človek si duhovno smert pomnoži, ravno kakor bi si bolezen namnožil ali si clo smert na glavo nakopal bolnik, kteri bi vžival tako jed, ktera se bolniku ne prileže.

V ozir učina svete zakramente razločujemo na dalje, kterih ne smemo več kakor enkrat v svojem življenju prejemati, in v take, ki jih smemo večkrat prejemati. Nekteri zakramentje namreč imajo tak učin ali tak vspeh in tako moč, da duši tistega, ki jih prejme, vtisnejo neizbrisljivo znamnje, in se toraj veljavno in brez smertnega greha ne smejo več kakor enkrat prejemati. Taki zakramentje so trije: sveti kerst, sveta birma, in sveto mašnikovo posvečevanje. Drugi štirji zakramentje se smejo več kakor enkrat prejemati, ker nobenega takega neizbrisljivega znamnja v dušo ne vtisnejo, in ker človek večkrat vtegne priti v take okoljščine, v kterih jih potrebuje, in za ktere jih je Jezus postavil.

5. Vidite, ljubi moji! kako lepo nam je Bog v sedmih svetih zakramentih pomoč in zdravilo poskerbel za vse okoljščine našega življenja. Bog sicer neprenehoma skerbi za nas; ali kakor kak pozemeljski oče v posebno imenitnih okoljščinah svojim otrokom tem obilniše in tem radodarniše skazuje svojo ljubezen, ravno tako nam tudi Bog v tem obilniši meri razodeva svojo ljubezen takrat, kakor smo njegove pomoči še

posebno potrebni. Zatoraj pravi sveti Ambrož: „V Kristusu imamo vse, in Kristus nam je vse. Ali želiš zdravja za svojo rano? On je zdravnik (pri svetem kerstu, kjer ti ozdravlja rano izvirnega greha). Ali te vročnica stresa? On je studenec (pri sveti birmi, kjer ti vročino skušnjav ohladi.) Ali ti hudobija težo dela? On je pravica (v zakramentu svete pokore, kjer te z Bogom spravlja in breme pregreh od tebe jemlje). Ali potrebuješ pomoči? On je moč (v naj svetejšem zakramentu altarja, kjer te hrani s svojim mesom in svojo kervjo). Ali se smerti bojiš? On ti je življenje (v svetem poslednjem olju, kjer te totaži in ti zagotovlja boljše življenje v nebesih). Ali te straši tema? On ti je luč (v zakramentu svetega mašnikovega posvečevanja, v kterem ti oskerbljuje tiste, kteri ti oznanujejo luč prave vere). Ali po nebesih hrepeniš? On ti je pot (v zakramentu svetega zakona, v kterem te, kader si poročen, uči in krepča, da hodiš po pravem potu proti nebesom, in da tudi svoje otroke vodiš po tem potu).“ Kako nezmerna je tedaj dobrotljivost našega Boga in Zveličarja, da nam v vseh imenitniših okoljščinah našega življenja deli ravno tisto gnado, ktere potrebujemo! Kako velika pa bi bila tudi naša nehvaležnost, ako bi zanemarjali, za zveličanje svojih ubogih duš vode večnega življenja zajemati si iz tega sedmerega studenca, iz studenca svetih zakramentov, po kterih nam doteka gnada božja! Da si tudi mi, ljubi kristijani! s tako nehvaležnostjo nikdar duše ne omadeževamo, sklicujmo si prav pridno v spomin besedo Gospodovo, ki jo je nekdaj govoril Samarijanki ob Jakobovem studencu, ter rekel: „Slehern, kteri pije od te vode, (ter vode gnade božje), ktero mu bom jaz dal, ne bo žejen vekomej; ampak voda, ktero mu bom jaz dal (v svetih zakramentih), bo v njem studenec vode izvirajoče v večno življenje“. (Jan. 4, 13. 14.) Amen.

VIII. keršanski nauk.

Kaj je potrebnega v veljavno in vredno prejemanje svetih zakramentov?

1. Sedem je svetih zakramentov, ne več, ne manj. Porok tega nam je nauk svetega pisma, svetih cerkvenih očakov, svete cerkve; in ravno teh sedem svetih zakramentov zadovoljuje in zadostuje vsem našim duhovnim potrebam. Razločujejo se med seboj deloma po tem, kakor si je ta ali uni bolj ali manj potreben memo drugih; deloma po tem, kakor si je eden ali drugi bolj imeniten ali častitljiv memo drugih; deloma po učinu, ki ga ta ali uni nad nami razodeva, ter nam ali posvečujočo gnado na novo deli, kakor zakrament svetega kersta in svete pokore, ki ju zakramenta mertvih imenujemo, ali pa posvečujočo gnado v nas pomnoži, kar storijo: sveta birma, sveto rešnje Telo, sveto poslednje olje, sveto mašnikovo posvečevanje in sveti zakon, ki jih zakramente živih imenujemo. Natanjčniše razlaganje vsega tega je bilo zapopadeno v poslednjem keršanskem nauku.

2. A prejden vam začnem svete zakramente posebej razlagati, moram vam še odgovor dati na to le vprašanje:

Kaj je potrebnega, da se veljavno in vredno prejemajo sveti zakramenti?

Da vam bom na to vprašanje jasen in umeven odgovor dal, moram vam poprej razložiti, kaj se pravi kak zakrament prejemati veljavno in neveljavno, vredno in nevredno. Veljavno prejeti kak zakrament se pravi, prejeti zakrament sam brez vsega ozira na gnado, ktera je sklenjena z zakra-

mentom. Kdor, postavim, k svetemu Obhajilu pristopi, prejme zakrament svetega rešnjega Telesa, naj si je že ali po vrednem ali po nevrednem bil pri svetem Obhajilu. — Neveljavno prejeti svet zakrament pa je toliko, kakor sveti zakrament clo ne prijeti. Ako bi kdo, na primero, šel k spovedi k mašniku, kteri od škofa za spovedovanje nima pooblastenja, prejel bi neveljavno zakrament svete pokore, to je: on bi ne bil prejel zakramenta svete pokore, in njegova spoved bi nič ne veljala. — Vredno prejeti kak zakrament se pravi, z zakramentom vred prejeti tudi gnado, ktero zakrament deli. Ako se, postavim, s skesanim sercem in odkritoserčno spoveš svojih grehov pooblastenemu ali postavljenemu mašniku, in sveto odvezo dobiš, prejel si vredno zakrament svete pokore. — Nevredno prejeti kak zakrament se pravi, zakrament sicer prejeti, nikakor pa ne prejeti gnade, ktero ta zakrament deli, in si ob enem tudi še velik greh, ki se mu božji rop pravi, na vest navaliti. Ako bi se kdo spovedal, in bi tudi sveto odvezo prejel, pa bi pri tem ne imel prave žalosti nad grehom, ne resnične volje, poboljšati se, prejel bi sicer zakrament svete pokore, toda bi ga po nevrednem prejel, to je: ne prejel bi niti odpuščenja grehov, niti gnade božje, in bi zraven tega tudi še božji rop storil.

Po tem kratkem razlaganju veljavnega in neveljavnega, vrednega in nevrednega prejemanja svetih zakramentov prestopim na razlaganje tega, kar je potrebnega, da se veljavno prejemajo sveti zakramenti; po tem pa vam bom razložil, kaj je potrebnega, da se vredno prejemajo sveti zakramenti?

3. Kaj je treba, da se veljavno prejemajo sveti zakramenti?

Odgovor: K veljavnemu prejemanju svetih zakramentov je treba več reči, in sicer a) od strani delivca, in b) od strani prejemalca svetih zakramentov.

a) Od strani delivca, to je od človeka, ki zakrament deli, je za veljavno prejemanje svetih zakramentov potrebna:

Prava ali dostojna oblast, na dalje prava raba vidnega znamnja, in na zadnje volja ali namen, to storiti, kar sveta cerkev stori in zahteva. — Naj poprej, sem rekel, gre k veljavnemu prejemanju svetih zakramentov prava ali pravna oblast, to je: tisti, ki zakrament deli, mora imeti oblast v to, da ga sme deliti. Jezus Kristus je oskerbljevanje in delenje svojih svetih zakramentov izročil svojim aposteljnom. Ravno zato piše sveti Pavl: „Vsakdo naj nas ima ko služabnike Kristusove in delivce božjih skrivnost“. (I. Kor. 4, 1.) Ta oblast je po Jezusovi naredbi od aposteljnov prešla na njihove naslednike v sveti službi, na škofe in mašnike. Pravi delivci svetih zakramentov so tedaj škofje in mašniki svete katoliške cerkve. Napčna in krivoverna bi bila toraj tista terditev, s ktero bi kdo terdil, da sme svete zakramente vsakdo deliti. Sveti Tridentinski cerkveni zbor pravi: „Ako bi kdo terdil, da imajo vsi kristijani oblast za oskerbljevanje besede in vseh zakramentov: bodi izobčen“. (Sess. 7. can. 10.) Le samo kerstiti zamore vsak človek, kader je sila; sveto birmo pa in sveto mašnikovo posvečevanje smejo le samo škofje deliti. Ako bi tedaj kdo kak zakrament prejel od takega delivca, kteri deliti ta zakrament nima pravice in oblasti, prejel bi zakrament neveljavno, naj si mu je že ali znano ali neznano, da delivec nima pravne oblasti. Taka bi, postavim, bila, ako bi se kdo spovedoval kakemu človeku, kteri nima mašnikovega posvečevanja, ali pa ko bi se birmati dal komu, ki ni v škofa posvečen. — K veljavnemu prejemanju svetih zakramentov gre na dalje prava raba vidnega znamnja, to je: tisti, ki zakrament deli, mora se tvarine in oblike ali vidnega znamnja poslužiti prav ali pravno, ter tako, kakor je Kristus zapovedal in njegova sveta cerkev. Ako bi tvarino, ali obliko, ali obadvojno bistevno spremenil, in tedaj vidno znamnje rabil drugači, kakor je Kristus zapovedal in sveta cerkev, ne bil bi človek zakramenta veljavno prejel, in bi ga clo ne bil prejel. Tako, postavim, bi kerst ne veljal, ako bi oni, ki kerščuje, namesto vode rabil pivo, vino ali mleko, ali ako bi besed: „Kerstim te v imenu Boga Očeta, in Sina, in svetega Duha“ med oblivanjem ne izgovoril; ali pa, ako bi kerščenca le prekrižal, ter rekel: „V imenu Očeta, in Sina in svetega

Duha. Amen", ter bi besede: „Kerstim te" ne izgovoril. — K veljavnemu prejemanju svetih zakramentov je od strani delivca poslednjič potrebna še volja ali namen, storiti to, kar cerkev stori, to je: tisti, ki zakrament deli, mora vunanje opravilo, kakor ga sveta cerkev k bistvu zakramenta potrebnega predpisuje, opravljati s tim namenom, da bo storil to, kar zahteva sveta cerkev, da se s tim stori. Znašli so se ljudje, ki so terdili, da tak namen ni potreben k veljavnemu prejemanju svetih zakramentov; a papež Aleksander VIII. je leta 1690. to terditev zavergel, kar zmoto oklical, in s tim na znanje dal, da je k veljavnemu prejemanju svetih zakramentov potreben namen, storiti to, kar zahteva sveta cerkev. Vendar pa ni potrebno, da bi se moral delivec zakramenta spomniti namena, storiti to, kar cerkev zahteva, ravno o tistem trenutljeju, ko zakrament deli. Dobro in tem boljše je, ako se to zgodi; a neobhodno potrebno ni; zadosti je, da je poprej ta namen imel, če bi se ga potem tudi do živega ne spominjal med delenjem svetih zakramentov. Spovednik, postavim, v spovednico gredé obudi namen, da bo spovedal vse, ki pridejo k spovedi, in odvezal vse, ki bodo vredni svete odveze; naj si že potem spove sto ljudi ali pa še več, akoravno bi se pri vsakem spovedencu posebej ne spominjal poprej storjenega namena, delil bi vendar le veljavno sveto odvezo, veljavno delil sveti zakrament; kajti sperva storjeni dobri namen je zmerom delaven in vspešen, dokler ga ne ustavi. Vse druga bi bila, ako bi, postavim, kakih deset ljudi spovedal, potem pa namen vstavil, ter ne hotel več deliti svetega zakramenta; v tem slučaju bi le pervih deset veljavno prejelo sveti zakrament, vsi drugi, kar bi jih potem spovedal, bi svetega zakramenta ne prejeli, ker ni imel več volje, jim ga deliti, in se mu ni več htelo storiti to, kar zahteva sveta cerkev. — To tedaj je potrebno v ozir delilca svetih zakramentov, da se veljavno prejemajo sveti zakramenti.

b) Zdaj se obernimo k prejemalcu, to je k človeku, ki zakrament prejemlje, da zvemo, kaj je od njegove strani potrebnega k veljavnemu prejemanju svetih zakramentov.

Od strani prejemalca je k veljavnemu prejemanju svetih zakramentov potrebno naj poprej, da je živ, na dalje, da je kerščen, in na zadnje, da ima namen prejeti svete zakramente. — Perva potreba je, da je tisti, ki hoče kak zakrament prejeti, živ. Sveti zakramenti namreč so pripomočki, po kterih dobivamo gnado božjo in večno zveličanje; ravno zato se zamorejo deliti le takim ljudem, ki so še živi; kajti po smerti se gnade nič več ne delijo. Kader tedaj kako dete mertvo pride na svet, ne moremo ga več kerstiti; tudi bolnika ne moremo od grehov odvezovati in ga ne moremo v sveto poslednje olje djati, ako poprej umerje, prejden mašnik k njemu pride, da bi ga previdil. — K veljavnemu prejemanju svetih zakramentov je od strani prejemalca na dalje potrebno, da je kerščen, to je: kdor še kerščen ni, mora poprej sveti kerst prejeti, prejden zamore enega ali drugega svetih zakramentov veljavno prejeti. Če bi tedaj kak nevernik k sveti birmi pristopil ali k spovedi šel, prejel bi on ta dva zakramenta neveljavno, ker še ni kerščen bil. — Na zadnje je k veljavnemu prejemanju svetih zakramentov od strani prejemalca, kteri se svoje pameti že zave, potreben tudi namen ali volja, svete zakramente prejeti. Kristus noče studenca svojih gnad v svetih zakramentih odpirati tistim, kteri svetih zakramentov nočejo prejemati, ker zoper njegovo voljo noče nobenega človeka svetega in zveličanega narediti. Ravno zato uči papež Inocencij III. in pravi, da tisti, ki nikoli ne privoli, ampak se zmerom ustavlja, nikakor ne prejme svetih zakramentov. Pri takih pa, kteri se svoje pameti še ne zavedó, kakor je pri kerstu novorojenih otrok, namestuje cerkev sama njihovo privoljenje. To, kar je bilo zdaj povedanega, velja za vse zakramente, le za zakrament svetega rešnjega Telesa ne velja; kajti zakrament svetega rešnjega Telesa je in ostane zakrament kar brez vsega ozira na to, kdo da ga prejme. Ta presveti zakrament vtegne tedaj veljavno prejeti tudi tak človek, kteri ni kerščen, ali kteri bi njega prejemajoč ne imel volje ali namena ga prejeti.

Zdaj veste, kaj je tako od strani delilca kakor tudi od strani prejemalca potrebnega k veljavnemu prejemanju svetih zakramentov.

4. Imamo pa še drugo vprašanje, na kterega je treba odgovoriti, in to je:

Kaj je treba, da se vredno prejemajo sveti zakramenti?

Kakor k veljavnemu, je tudi k vrednemu prejemanju svetih zakramentov potrebnih več reči deloma a) od strani delilca, deloma tudi b) od strani prejemalca.

a) Od strani delilca se za vredno prejemanje svetih zakramentov zahteva le to, da delilec veljavno, ter tako, kakor je ravno poprej povedano bilo, deli sveti zakrament. Da bo pa kdo veljavno delil kak sveti zakrament, ne zavisi od tega, ali je on, ki zakrament deli, veren ali neveren, pobožen ali hudoben. Človek, ki je za prejemanje kakega zakramenta prav pripravljen, prejel bo gnade svetega zakramenta, naj si mu ga deli ali ta ali uni. To je jasno določila sveta cerkev v Tridentinskem cerkvenem zboru, rekoč: „Ako bi kdo terdil, da kerst, kterega kak krivoverec v imenu Očeta, in Sina, in svetega Duha deli s tim namenom, da bi storil to, kar cerkev stori, ni pravi kerst: bodi izobčen“; in na drugem mestu pravi: „Ako bi kdo terdil, da delivec, ki se v smertnem grehu znajde, zakramenta ne opravi ali ne deli, akoravno bi opravil vse bistevne reči, ktere spadajo k opravljanju ali delenju zakramenta: bodi izobčen“. Ako bi tedaj kdo od kakega pogana, ali juda ali krivoverca kerščen bil tako, kakor sveta cerkev zapoveduje, prejel bi s tim gnado tega svetega zakramenta ravno tako, kakor da je kerščen od kakega katoliškega kristijana, katoliškega mašnika ali škofa. Ali če kdo zakrament svete pokore, svetega rešnjega Telesa, svetega poslednjega olja prejme od kakega mašnika, ki se v smertnem grehu znajde, deležen bo gnad teh svetih zakramentov ravno tako, kakor da te svete zakramente prejme od pobožnega, svetega mašnika. Vzrok temu je ta, da sveti zakramenti svoje moči nimajo od tega, ki jih deli, ampak od zasluženja Jezusovega, ki je svete zakramente postavil. Delilcev se Kristus posluži le kakor orodja: gnada se ne izhaja

iz delilcev, ampak se izhaja iz zakramentov, na ktere je navezana. Zatoraj pravi sveti Avguštin: „Zakramentje zavoljo tega niso nič bolj sveti, ako jih kak pobožniši (delilec) deli, ampak so sami ob sebi in sami iz sebe sveti in resnični zavoljo svetega in resničnega Boga, čegar lastnina so“. Žlahno vino si ostane žlahno, ali ga piješ iz zlate ali sreberne, ali pa le iz perstene posode; tudi pri svetih zakramentih dobiš enako drage gnade, naj ti jih deli pobožen ali hudoben delilec. To resnico nam poprej omenjeni cerkveni očak, sveti Avguštin, tako le pred oči postavlja: „Judež Iškarjot je kerščeval, in ni bilo treba za njim še enkrat kerščevati; Janez (Kerstnik) je kerščeval in za Janezom je bilo treba še enkrat kerščevati. Kajti kar je Judež delil, bil je kerst Kristusov; kar pa je Janez delil, bil je kerst Janezov. Judeža sicer (s tim) pred Janeza ne postavljamo; kerst Kristusov pa, če ga tudi Judež deli, postavljamo pred kerst Janezov, če ga tudi Janez sam deli“. Neka boječa duša se je bala, sveto odvezo in sveto Obhajilo prejeti iz rok nevrednega mašnika, ker je mislila, da pri takem delilcu sveti zakramenti ne bodo svoje moči razodevali nad njo. Sveta Birgita pa jo je lepo podučila, ter jej rekla; „Nikar naj te to kar nič ne skerbi; vratar naj si tudi še tako gobov, da le ključe ima, odperl ti bo ravno tako, kakor da je zdrav. Ravno taka je s sveto odvezo in z zakramentom svetega rešnjega Telesa“.

Dasiravno pa je zastran gnade svetih zakramentov vse eno, ali nam jih vreden ali nevreden delilec deli, vendar je le, kader si lahko zberemo, boljše, da svete zakramente prejemamo po vrednem delilcu. Sosebno velja to za zakrament svete pokore, ker razsvitljen, goreč in pobožen spovednik za boljšanje in posvečevanje svojih spovedencev gotovo vse več stori, kakor pa tak, ki nima ni razsvitljene gorečnosti, ni pobožnosti.

Od strani delilca po tem takem za vredno prejemanje svetih zakramentov ni treba drugega razun tega, da jih veljavno deli.

b) Več kakor delilec pa mora storiti prejemalec svetih zakramentov, ako hoče njihovih gnad deležen postati. Sveti zakramentje, to že veste, svoje moči nimajo od vrednosti delilčeve, ampak od Jezusa in njegovega zasluženja, kteri nam je v svetih zakramentih zapustil zaklad svojih gnad. Iz tega pa se vendar ne izhaja, da bi vsakdo, ki kak svet zakrament prejme, s tim gotovo tudi prejel gnado tistega zakramenta. Kruh ima moč, človeka rediti in krepčati; kader bi ga pa užival bolnik, ki je nevarno bolen, narejal mu bo kruh težave ali pa mu clo smert zavdal, namesto da bi ga redil in krepčal. Ravno taka je s svetimi zakramenti. Sveti zakramenti so dušni ali duhovni kruh, in hranijo v sebi moč, človeka opravičevati, posvečevati in krepčati. Da bodo pa to svojo moč razodevali nad nami, moramo biti zanje dovzetni, ter imeti nad seboj take lastnosti, ktere se z učinom svetih zakramentov zlagajo in vjemajo. Ako teh lastnost nimamo, postavljamo ravno s tim, da nam pomanjkajo te lastnosti delavnosti svetih zakramentov na pot jez ali zaderžek, da nobene gnade nad nami ne morejo razodevati, in da nam njihovo prejemanje služi še clo v pogubljenje.

Da bomo tedaj vredno prejemali svete zakramente, treba je za nje pravega pripravljanja. To pripravljanje pa ni pri vseh zakramentih eno in isto. Za vredno prejemanje svetega kersta in svete pokore je potreba vere, upanja, začetka ljubezni, žalosti nad grehom in terdnega sklepa poboljšati svoje življenje. Komur bi manjkala tudi le samo ena teh reči, prejel bi nevredno ta dva sveta zakramenta. Le pri malih otrocih, ki sveti kerst prejmejo, dokler še pameti nimajo, se ve, da se ne morejo zahtevati vse te reči. Za vredno prejemanje drugih petih svetih zakramentov, je pred vsem drugim potrebno to, da se prejemalec znajde v stanu posvečujoče gnade božje, to je: kdor hoče enega ali drugega teh svetih zakramentov prejeti, vsaj smertnega greha nobenega ne sme imeti na vesti. Toda od pripravljanja bo še pri vsakem posameznem svetem zakramentu, kedar pri keršanskem nauku versta nanj pride, kaj več povedanega. Tukaj naj le samo to še opomnim: Kdor kak svet zakrament nevredno prejme, ne le ne bo de-

ležen gnad, ki jih ta sveti zakrament deli, ampak se s tim tudi še strašno velikega greha krivega stori, kteremu grehu božji rop pravimo, ker ta greh svetim zakramentom, kakor Bogu posvečenim rečem, po nevrednem prejemanju oropa čast, ktera jim gre, in jih onečasti in oskruni. O tem tako le govori sveti Janez Damaščan: „Prav velika pregreha med kristijani, pregreha, ktera strašne kazni nad nje sklicuje, je nevredno prejemanje svetih zakramentov. Onečastilci njihovi (svetih zakramentov namreč) bodo vekomaj pili iz keliha božjega maščevanja“.

5. Ljubi kristijani! storimo kar zdaj nemudoma terden sklep, da iz studenca, iz kterega nam dotekajo gnade svetih zakramentov, ne bomo le samo večkrat pridno zajemali, ampak da bomo to storili tudi vselej s pravim pripravljanjem. Popoten gospod potuje nekega dne po potu, ki je navkreber peljal verh hriba. Potoma zadene na fantiča prav revno oblečenega. Ker se mu fantič vidi dobrega serca, ponudi mu gospod srebern groš v dar. Fantič pa se izgovarja, in pravi: „Gospod! jaz groša ne morem vzeti, ker nimam žepa, da bi ga vanj djal“. Temu fantiču so podobni vsi tisti kristijani, kteri sicer večkrat prejemajo svete zakramente, toda brez pravega pripravljanja. Tudi oni nimajo žepa, da bi gnado vanj spravili; kajti nihovo serce ni pripravljeno, da bi gnado vanj sprejeli. In ravno zato, ker pripravljeni niso, nobene gnade ne dobivajo, marveč prejmejo nesrečo in pogubljenje. Gnade, ki nam jih sveti zakramentje delijo, so neizrečeno velike; pripravljanje, ktero se od nas zahteva za vredno prejemanje svetih zakramentov, pa ni tolikanj težavno, marveč je v primeri z obilnimi in velikimi gnadami, ki jih pri svetih zakramentih dobivamo, le majhno in lahko, in vendar je tako veliko takih kristijanov, kteri le neradi prejemajo svete zakramente, in jih še takrat, kader jih prejemajo, po nevrednem prejemajo. Ko bi mogel v hudi bolezni storiti kaj velikega in težavnega, da bi ozdravel, gotovo bi to rad storil; tem rajše moraš še le storiti, ako se ti nič velikega in težavnega ne naroča, ampak le kaj malega in lahkega! Z enako besedo so hlapci Naamanovi prigovarjali svojemu gospodu, da bi mu

k zdravju pomagali. Naaman, Sirskega kralja veliki vodja, in bogat mož, je bil gobov. Pri njem je služilo Izraelsko dekle. Le ta reče nekega dneva Naamanovi ženi: „Oh, naj bi bil moj gospod pri preroku v Samariji, gotovo bi ga očistil gob“. Naaman, ko to zvé, napravi se k preroku Elizeju, in vzame seboj velike darove, kterih pa mož božji ni hotel vzeti. Naaman pride, in obstoji pred vrati preroka s konji in vozmi. Elizej mu sporoči: „Pojdi, in koplji se sedemkrat v Jordanu, ter boš očiščen“. Naaman je bil hud, in reče: „Sem mislil, da bo vun k meni prišel, in ime svojega Boga klical, in me ozdravil. Niste le boljše Abana in Tarfara, reki Damaški, memo vseh vod v Izraelu?“ Oberne se, in se serdit proč odpravlja. Hlapci pa k njemu stopijo, in mu reko: „Oče, ako bi ti bil prerok naložil kaj težkega, gotovo bil bi storil; koliko bolj pa, ker je le rekel: Koplji se, in boš očiščen“. Naaman gre, se skoplje v Jordanu sedemkrat, in očiščen je bil od gob. (IV. Kralj. 5, 1—14.) Ljubi kristijani! ako bi nam bil Bog v ozdravljenje naših duš bolezen, v ktere nas je greh pripravil, in ako bi nam bil Bog, da si zadobimo njegovo gnado, ktera nam je za zveličanje neobhodno potrebna, zapovedal naj težavniše dela opravljati, naj bolj vtrudljivo potovanje nastopiti, ter prehoditi hribe in doline, preveslati viharno, nezmerno morje, darovati vse premoženje, morali bi vse to radi in dragovoljno storiti za tolike neizrekljive dobrote, kterih bi s tim deležni postali. Kajti greha se znebiti, večnemu terpljenju in pogubljenju oditi, gnado božjo zadobiti, in večno zveličanje si zagotoviti, so reči, tolikanj potrebne in tolikanj imenitne, da jih potrebniših in imenitniših ni! Ali glejte, kako dobrotljiv je Gospod, naš Bog! Da tolikih neprecenljivih darov in tolikih nezmernih dobrot deležni postanemo, Gospod Bog v svojem neskončnem usmiljenju ne terja in ne zahteva od nas le to, da pridno in vredno prejemamo svete zakramente, ktere je naš Gospod in Zveličar, Kristus Jezus, postavil v naše posvečenje, postavil v naše zveličanje. Storimo tedaj, še enkrat rečem, storimo terden sklep, da bomo svete zakramente radi prejemali, pa se tudi za prejemanje svetih zakramentov vselej pridno in vredno pripravljali; in kar sklenemo, to tudi zvesto spolnujmo, ter vsegdar s pravim in vrednim

pripravljanjem prejemajmo svete zakramente, da nam bodo v prav obilni meri dotekale gnade, hranjene v teh zveličanskih studencih, in da s tim prihajamo vsak dan boljši in popolniši, in vsak dan svetejši, enkrat pa, kader se nam izteče tek našega pozemeljskega potovanja, postanemo zveličani. Amen.

IX. keršanski nauk.

Od svetih zakramentov posebej. — Od zakramenta svetega kersta: Kaj je sveti kerst?

1. Kar je od svetih zakramentov v sploh vedeti potrebnega, povedal sem vam. Povedal sem vam, kaj je zakrament, koliko je zakramentov in kako se razdelijo ali razločujejo, in kaj je potrebnega, da se veljavno in vredno prejemajo sveti zakramenti.

2. Zdaj pa je treba od svetih zakramentov posebej govoriti.

III. Razdelek.

Od svetih zakramentov posebej.

§. 1. Od zakramenta svetega kersta.

Pri nauku od zakramenta svetega kersta se bomo ozirali A.) naj poprej na to, kaj je sveti kerst in kaj dela ali kaj

nam daje; na dalje B.) na to, kaj je vedeti potrebnega v ozir delenja zakramenta svetega kersta; in C.) na to, kakošne dolžnosti da prevzamejo tisti ljudje, ki se svetega kersta vdeležujejo.

A.) Kaj je sveti kerst in kaj daje sveti kerst.

Naj poprej vam bom razložil: I. Kaj je sveti kerst; in potem: II. Kaj nam daje sveti kerst.

I. Kaj je sveti kerst?

3. Beseda „kerst“ ima svoje ime od imena Kristusovega. Dokler namreč človek kerščen ni, ni Kristusov, temveč se znajde pod oblastjo in v sužnosti hudega duha, pod čegar oblast je padel in v čegar sužnost je prišel po pervem grehu in Adamovem zadolženju. Kader je pa človek kerščen, izpere mu kerstna voda in odmije Adamov dolg, reši ga iz pod oblasti in iz sužnosti satanove, in naredi, da postane Kristusov, da postane kristijan. Človeka kerstiti je tedaj to, kar narediti ga Kristusovega, in kerst ima po tem takem od Kristusa svoje ime.

Kerščuje se z vodo, kar je res prav primerno. Voda ima to lastnost, da omije, opere, očisti ali človeka ali kako drugo reč, in ker voda to lepo lastnost ima, veljala je že od nekdaj ljudem tudi za podobo notranje čistosti. Toraj nahajamo že v starodavnih časih med neverskimi narodi, ter med Perzijani, Egipčani, Gerki in Rimljani različne umivanja in kropljenja z vodo. S tem umivanjem in kropljenjem so se mislili dopadljive storiti svojim bogovom in se pogubljenja rešiti. Čistejše od teh neverskih in mnogo pomenljive so bile po postavi zapovedane umivanja pri Judih v stari zavezi. Judom je Bog sam zapovedal po Mozesu, da se morajo z vodo oprati, in se s tim pripravljati na sprejemanje božjih zapoved, ktere jim je Bog sam oznanil iz Sinajske gore. (II. Moz. 19, 10.) Tudi jim je bilo po postavi zapovedano, z vodo oprati in očiščevati se od mnogotere nečistosti. (III. Moz. 12 — 15.)

Ravno tako je bila pri Judih navada, da je moral nevernik, judovsko vero sprejemajoč, z vodo oprán ali v vodo potapljan biti v znamnje, da si mora s pokoro dušo očistiti grehov, ako hoče prištet biti izvoljenemu ljudstvu božjemu. Da je Janez Kerstnik v puščavi kerščeval, znano nam je iz svetega evangelija. Kerst Janezov je ljudi zavezoval k pokori in poboljšanju življenja. Jezus sam se je dal Janezu kerstiti. Ni se mu dal kerstiti, kakor bi njegovega kersta potreboval, temveč se mu je, kakor terdijo sveti cerkveni učeniki, dal kerstiti zato, da bi dal tedajnim Judom zgled in nauk, da je dobro, po Janezovem kerstu zavezati se k pokori; na dalje, da bi s tim, da je sv. Duh v podobi goloba vidno prišel nad njegovo glavo, na znanje dal, da bo tisti kerst, kterega bo on postavil, ljudi resnično posvečeval po svetem Duhu; na dalje zato, da bi vodo Jordanovo in s tim tudi vso drugo vodo za svoj kerst pripravil, ter očistil in posvetil; in na zadnje tudi še zato, da bi s tim, da je on sam kerst pokore prejel, povabil vse ljudstva, naj pridejo k njegovemu kerstu.

Da je kerst Jezusov ves drugi kerst, kakor kerst Janezov, spoznal je Janez sam, ter rekel: „Jaz sem vas kerstil z vodo, on pa vas bo kerstil s sv. Duhom“. (Mark. 1, 8.) Ravno to je tudi Jezus zam na znanje dal v pogovoru z Nikodemom, v kterem pravi: „Resnično, resnično, ti povem, ako kdo ni vnovič prerojen, ne more viditi božjega kraljestva“. Mu reče Nikodem: „Kako more človek rojen biti, ko je star? More li v drugič iti v telo svoje matere, in prerojen biti?“ Jezus je odgovoril: „Resnično, resnično ti povem, ako ni prerojen iz vode in iz svetega Duha, ne more iti v božje kraljestvo. Kar je rojeno iz mesa, je meso; kar je rojeno iz Duha, je duh“. (Jan. 3, 3 — 6.)

Na vprašanje: Kdaj je Jezus sveti kerst postavil in zapovedal?“ — vam odgovorim za svetimi cerkvenimi očaki in za Rimskim katekizmom, da je Jezus sveti kerst postavil že takrat, kader se je od Janeza v Jordanu kerstiti dal. V ozir tega govori sveti Gregor Nacijanec, in pravi: „Kristus se je kerstiti dal, da bi starega Adama v vodi po-

kopal, sosebno pa, da bi posvetil vodo, naj bi imela moč, posvečevati tiste, ki bodo kerščeni.“ In sv. Avguštin piše: „Ker se je Jezus Kristus v vodo potopil, zadobila je voda moč, odmivati vse grehe“. Iz teh in drugih izrekov je razvidno, da je Jezus Kristus sveti kerst postavil že takrat, kader je on sam od Janeza kerščen bil v Jordanu. Da je Jezus sveti kerst res postavil že pred svojo smertjo, posnamemo tudi lahko iz tega, da je že pred svojo smertjo Jude kerščeval po svojih učencih. V evangeliju svetega Janeza namreč beremo: „Po tem je prišel Jezus in njegovi učenci v judovsko deželo, (to je: iz Jeruzalema na deželo), in je ondi ž njimi prebival in je kerščeval“. (Jan. 3, 22.) In na drugem mestu beremo: „Kader je tedaj Jezus zvedel, da so farizeji slišali, da Jezus več učencev dobiva, in kerščuje, kakor Janez, dasiravno Jezus ni kerščeval, ampak njegovi učenci, zapustil je Judejo, in je šel zopet v Galilejo“. (Jan. 4, 1—3.) — Sveti kerst je tedaj Jezus že pred svojo smertjo postavil; a zapovedal ga je še le po svojem vstajenju. Po svojem vstajenju od mertvih namreč, preden je v nebesa šel, zapovedal je Jezus svojim učencem kerščevati, rekoč: „Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji. Toraj idite, in učite vse narode, in kerščujte jih v imenu Očeta, in Sina in svetega Duha“. (Mat. 28, 18. 19.)

4. Po tej vpeljavi naj krenem spet nazaj, ter vam odgovor dam na vpraševanje:

Kaj je sveti kerst?

Sveti kerst je pervi in naj potrebniši zakrament, v kterem bo človek z vodo in božjo besedo od izvirnega greha in vseh drugih pred svetim kerstom storjenih grehov očiščen, in v Kristusu kakor nova stvar za večno življenje prerojen in posvečen.

To, kar sem zdaj povedal, razložil vam bom bolj na drobno, da bote bolje umevali, kaj je sveti kerst.

a) Sveti kerst je, sem rekel, zakrament. — Vsak zakrament je, to že veste, vidno in delavno znamnje nevidne

gnade božje, od Jezusa postavljeno v naše posvečenje. In vse te posebnosti nahajamo tudi pri svetem kerstu; ravno zato je sveti kerst pravi zakrament. Pri svetem kerstu nahajamo vidno znamnje; kajti vidno zamnje svetega kersta je voda, oblivanje z vodo, in med oblivanjem izgovarjanje besedi: „Jaz te kerstim v imenu (Boga) Očeta, in Sina, in svetega Duha“. To znamnje je prav očitno in določno, ker ga lahko vidi vsakdo, ki je pričujoč, kader se kerščuje. — To vidno znamnje svetega kersta je pa tudi delavno znamnje, ker nevidne gnade ne daje le samo na znanje, ampak jo tudi uzrokuje, jo tudi deli. Kader je sv. Peter Judom rekel: „Spokorite se, in daj se kerstiti slehern zmed vas v imenu Jezusa Kristusa v odpuščenje svojih grehov; in bote prejeli dar svetega Duha“, (Ap. dj. 2, 38.) tedaj je s temi besedami prav določno izrekel, da človek pri svetem kerstu zadobi duhovno življenje, ter gnado božjo, zadobi odpuščenje grehov in dar svetega Duha po Jezusovem neskončnem zasluženju, da tedaj tisto vidno znamnje, kteremu pravimo sveti kerst, vse te gnade v človeku uzrokuje, jih človeku deli. — Iz tega pa se samo ob sebi izhaja, da je sveti kerst tudi znamnje nevidne gnade, to je: da sveti kerst deli notranjo gnado. Sv. kerst namreč dušo grehov očiščuje, jej novo življenje dodeli, jo v stanovanje svetega Duha spremeni, i. t. d. Vse te reči pa so take gnade, kterih sicer viditi ne moremo, pa se nam naznanjajo ali razodevajo po vidnem znamnju. — Pri svetem kerstu nahajamo poslednjič tudi še tretjo posebnost ali lastnost, ktera je potrebna k vsakemu zakramentu; in ta posebnost obstoji v tem da, kakor vsak zakrament, je tudi sveti kerst postavljen od samega Jezusa, postavljen v naše posvečenje. Kader je bil Jezus od Janeza kerščen v Jordanski reki, razodela se je vsa sveta Trojica, ter Oče, Sin in sveti Duh. S tim razodevanjem je Bog očitno in praznično na znanje dal, da mu je sveti kerst všeč in dopadljiv, in da ga hoče imeti; in s tim, da se je sam kerstiti dal, in so se razodele o njegovem kerstu vse tri božje osebe (peršone), je, kar smo že poprej opomnili, Jezus sveti kerst tudi res postavil, pa ga je tudi naravnost zapovedal, kader je rekel svojim učencem: „Idite, in učite vse narode, in kerščujte jih v imenu Očeta, in Sina, in

svetega Duha“. (Mat. 28, 19.) Da je res Jezus sam postavil sveti kerst, posname se iz obnašanja apostelnov, kteri so slehernega, ki je sveto vero Jezusovo sprejel, kerstili ali kerstiti zapovedali. Ravno tako sveti cerkveni očetje Jezusovih besedi niso razumevali v nobenem drugem pomenu razun v tem, da je Jezus ž njimi res sveti kerst ne le postavil, ampak tudi zapovedal kar pravi zakrament. Med drugimi pravi Tertulijan: „Po Kristusu je (sveti) kerst kakor oblačilo vere postavljen med število zakramentov . . . Voda je imenitnost vere prejela v posvečevanje“. Sveti kerst je tedaj pravi zakrament, ker v njem nahajamo vse tri k vsakemu zakramentu potrebne reči, ter vidno in delavno znamnje, nevidno gnado, in postavljanje od Jezusa samega v naše posvečenje.

b) Sveti kerst je pervi in naj potrebniši zakrament. Pervi zakrament se sveti kerst imenuje zato, ker nam je ravno sveti kerst vrata, skoz ktere pridemo v pravo cerkev, v vidno kraljestvo božje na zemlji, in iz svete cerkve in po sveti cerkvi v nebesa, v nevidno kraljestvo božje unod groba. Da s svetim kerstom stopimo v božje kraljestvo, izrazi sv. apostelj Pavl s temi le besedami: „V enem Duhu namreč smo mi vsi kerščeni v eno telo“. (I. Kor. 12, 13.) Pervi zakrament se sveti kerst imenuje tudi zato, ker mora človek poprej kerščen biti, prejden prejme kak drugi sveti zakrament. Pred svetim kerstom ne more nobenega drugega zakramenta veljavno prejeti. Vsi drugi zakramentje namreč imajo ta namen, da posvečujočo gnado ali pomnožujejo, ali pa zgubljeno na novo delijo. To pa vsakdo ve, da se ne more niti namnožiti, niti na novo zadobiti nobena taka reč, ktere poprej ni bilo. Ravno zato se mora sveti kerst naj poprej prejeti, da se v njem zadobi posvečujoča gnada božja, ktera se v drugih svetih zakramentih ali namnoži, ali zgubljena na novo zadobi. — Sveti kerst, zraven tega, da je pervi zakrament, je tudi naj potrebniši zakrament. Naj potrebniši se imenuje zato, ker brez svetega kersta nihče ne more biti zveličan. Dva sveta zakramenta imamo, kterih prejemati nobeden ni zavezan, in je človeku le na voljo dano, da jih prejme, ali pa ne prejme poleg lastne volje; in ta dva zakramenta sta sveto mašnikovo

posvečevanje in sveti zakon. Zakramente svete birme, svetega rešnjega Telesa in svetega poslednjega olja moramo prejemati zato, ker Kristus to zapoveduje in njegova sveta cerkev. Kader nam pa mogoče ni, dopolniti te zapovedi, zamoremo tudi brez prejemanja teh treh svetih zakramentov zveličani biti. Zakrament svete pokore je potreben vsem tistim, kteri so gnado svetega kersta zgubili po kakem smertnem grehu. Tistim pa ki nobenega smertnega greha ne storijo, zakrament svete pokore sam ob sebi ni ravno potreben; a potreben je, in dolžni so ga prejemati zato, ker sveta cerkev zapoveduje spovedovati se vsako leto vsaj enkrat postavljenemu in pooblastenemu spovedniku. Zakrament svetega kersta pa je slehernemu človeku brez razločka neobhodno potreben v zveličanje. Kdor svetega kersta ne prejme, bodi si že po lastnem zadolženju ali brez lastnega zadolženja, ne more doseči večnega zveličanja. Jezus Kristus je namreč sveti kerst oklical za tako sredstvo ali tak pripomoček, ki je v zveličanje vsakemu človeku neobhodno potreben, ter je rekel: „Ako kdo ni prerojen iz vode in iz svetega Duha, ne more iti v božje kraljestvo. (Jan. 3, 5.) Gospod Jezus tukaj govori od vsakega človeka vsploh, naj si je že ali otrok ali odraščen človek. Ta verska resnica nam bo še bolj jasna in razvidna, ako ozir imamo na nauk o izvirnem grehu. Ravno zato učita sveti Justin mučenec in sv. Irenej, da brez svetega kersta ni zveličanja. In sveti Ambrož pravi: „Kristus nikogar ni iz pod postave snel, tudi deteta ne; nihče ne ide v božje kraljestvo, razun po zakramentu svetega kersta“. Enako učijo sv. Avguštin, sv. Krizostom, sv. Gregor Veliki in drugi sveti učeniki. In ravno to terdi tudi sveta cerkev. V cerkvenem zboru v Fiorenci na Italijanskem je določila, rekoč: „Ker je po človeku (Adamu) smert padla na vse, po besedah Resnice ne moremo iti v nebeško kraljestvo, razun da smo prerojeni iz vode in svetega Duha“. In v svetem Tridentinskem cerkvenem zboru pravi: „Ako kdo terdi, da je sveti kerst na voljo puščen, to je: da v zveličanje potreben ni: bodi izobčen“. (Sess. 7. can. 5.) In to tudi res ne more biti, da bi bilo v ozir svetega kersta človeku kar na voljo dano, da ga ali prejme ali pa ne poleg svoje lastne volje: kajti vsak človek

kar Adamov potomec nosi nad seboj izvirni greh, in dokler se znajde v takem stanu, ter v izvirnem grehu, ne more niti Bogu dopasti, niti priti v nebesa. „Po enem človeku je greh na svet prišel, in po grehu smert, in je tako smert prišla nad vse ljudi, ker so vsi v njem grešili“, (Rimlj. 5, 12.) piše sv. Pavl. Sv. kerst pa je edini pripomoček, ki nas reši iz tega žalostnega stanu; in ravno zato je sv. kerst tudi neobhodno potreben slehernemu človeku, in še clo majhnim otrokom. V časno življenje nobeden človek ne more stopiti po drugem potu, razun po potu telesnega rojstva; tudi do duhovnega življenja in večnega zveličanja ne more človek dospeti po nobenem drugem potu, razun po potu duhovnega prerojenja ali svetega kersta. V ozir tega nič ni ležeče na tem, ali je dete rojeno od keršanskih ali nekeršanskih staršev; kajti izvirni greh se ga derži v tem in tudi v unem slučaju, ker je posvečujoča gnada osebna, ter na osebo navezana reč, in se toraj od staršev ne more preseliti na otroke.

Iz tega se izhaja, da ne morejo v nebesa priti tisti otroci, kteri brez svetega kersta odmerjejo. Dasiravno taki otroci nobenega lastnega greha nimajo nad seboj, imajo vendar le nad seboj izvirni greh, kteri jim brani v nebesa priti gledat in vživat Boga, ker nič nečistega v nebesa ne more. (Skr. raz. 21, 27.). Ravno zato veli sv. Avguštin: „Ako hočeš katoličan biti, varuj se verovati, terditi in učiti, da zamorejo odpuščenje izvirnega greha zadobiti tisti otroci, ki pred svetim kerstom umerjejo“. Ravno to določuje sv. Tridentinski cerkveni zbor, kader pravi, da morajo tudi otroci keršćeni biti, ako se hočejo izvirnega greha znebiti, in priti do gledanja božjega v nebesih. (Sess, 5. n. 4.) Dasiravno pa otroci, brez svetega kersta zamerši ne morejo priti do gledanja božjega v nebesih, vendar le smemo misliti in verjeti, da jih Bog ne obsodi v tiste peklenske muke, ktere imenujemo muke občutnosti ali muke občutljejev. Papež Inocencij III. pravi: „Kazen za izvirni greh obstoji v tem, da je človek oropan gledanja božjega, kazen za djanski greh pa so večne muke peklenske“. Ker tedaj majhni otroci le samo izvirni greh nad seboj imajo, djanskega greha pa nimajo, smemo po pra-

vici misliti in verjeti, da, akoravno Boga v nebesih ne gledajo in ne vživajo, vendar le s terdovratnimi grešniki ne terpijo peklenskih muk. Sv. Gregor Nacijanec pravi: „Majhni (nebajni), pred svetim kerstom zamerši otroci niti ne pridejo v nebeško veličastvo, niti jih božji sodnik obsojuje v muke, ker, dasiravno s svetim kerstom niso zaznamovani. vendar le se tudi niso zadolžili z nobeno djansko krivico“. Vsemu temu vkljub pa nam je vendar le neznana skrivnost, v kakšnem stanu da se znajdejo unod groba taki otroci, ker nam Bog v ozir njih ničesar ni razodel in na znanje dal. Sveti cerkveni učeniki so večidel te misli, ktero sem vam ravnokar povedal, da so namreč taki otroci gledanja in vživanja božjega sicer oropani, pri vsem tem pa vendar le ne terpijo pravih muk, kakoršne terpijo zaverženci v peklu; in nekteri bogoslovci ali cerkveni učeniki, in ž njimi sv. Tomaž clo menijo, da taki otroci ne le ne terpijo peklenskih muk, ampak da še clo vživajo neko natorno zveličanje. Vendar pa vse te misli niso nobena verska resnica, marveč so le dozdeve ali menitve. In da bi tudi res taki otroci vživali tako natorno veselje in natorno srečo, vendar le je ta natorna sreča proti večni sreči v nebesih to, kar je svitloba berleče svetilnice proti svitlobi rumenega solnca na milojasnem nebu. Ravno zato naj starši bodo na vso moč skerbni, da jim po njihovem zadolženju brez svetega kersta ne umerje nobeden njihovih otrok. Vedite, da so matere, ktere niso same, terdo zavezane, skerbno čuti nad detetom, akoravno ga ni še na svetu, da kake škode ne terpi in se mu kaka nesreča ne pripeti. Nesreča se mu prav lahko prigodi, ako se mati, z detetom pod sercem nezmerno jezi, ali premočno žaluje, s težkim vzdigovanjem se preveč nateguje, nespametno pleše itd. Ojster odgovor čaka pred Bogom tiste starše, ki so sami krivi, da jim dete umerje brez svetega kersta. Toraj tudi niso brez greha starši, kteri svojega novorojenega deteta nočejo poslati k svetemu kerstu, kakor hitro jim je mogoče, in brez veljavnega vzroka odkladajo sveti kerst. Hujše se pregrešijo tisti starši, ki so sami krivi, da jim dete mertvo pride na svet. Naj hujše pa se pregrešijo razuzdanke, ktere varovaje si pred svetom poštenja in dobrega imena sad svojega telesa brez svetega kersta pošljejo v več-

nost. Ubijavke so, in ubijavci so vsi, kteri jim, kakor si koli bodi, v to kaj pripomorejo. Pridni kristijani so vsak čas skerbno gledali na to, da so njihovi otroci prejeli sveti kerst. Naj vam v ozir tega dovedem zgled, kterega nam tako le pripoveduje sam sv. Avguštiu: Znan nam je čudež, ki se je dogodil v mestu Ucala na Afrikanskem. Neka žena je imela sina, ki ni še bil kerščen; in ko dete umerje, mati ni se dala potolažiti. Objokovala ga je ne zavoljo tega, ker je zgubil časno življenje, ampak zato, ker je zgubil večno življenje. Vsemu temu vkljub pa vendar le vzame deteta vsa polna zaupanja, ter ga zanese v cerkev svetega mučenca Štefana. Tje dospevši priserčno prosi svetnika, da bi jej nazaj dal sina, kterega je zgubila, ter ga tako le nagovarja: „Sveti mučenec! ti sam vidiš, da mi ni več ostalo nobeno tolažilo, ker ne morem reči, da je pred menoj šel moj sin; ti veš, da je zgubljen, in da je to edini vzrok mojih solz. Daj mi tedaj po svoji priprošnji sina nazaj, da ga bom v posesti imela vsaj v nebesih, pred obličjem tistega, ki je tebe kronal“. Med tem da tako moli, otrok oživi. Nemudoma nese žena deteta k mašnikom. Bilo je kerščeno in birmano. Kakor hitro pa je sveti kerst prejelo in sveto birmo, umerlo je spet. In mati ga je z veselim obličjem spremljevala za pogrebom, ravno kakor bi ga ne pokladala v hladni grob, ampak le v naročje svetemu mučenču Štefanu. — Glejte, tako močno so nekdaj kristijani obrajtali sveti kerst!

Dasiravno pa je zakrament svetega kersta ali kerst vode neobhodno potreben v zveličanje, vendar le se takrat, kader ni mogoče ga prejeti, nadomestiti da s kerstom želje in kerstom kervi. Naj vam toraj tudi od tega dvojnega kersta kaj povem.

Kaj je kerst želje?

Kerst želje je goreče hrepenenje in resnična volja, prejeti zakrament svetega kersta, sklenjena s popolnoma ljubeznijo do Boga in resničnim kesanjem zavoljo storjenih lastnih grehov. — Za kerst želje je naj poprej potrebno to, da človek

poželjenje in hrepenenje ima po svetem kerstu, in da bi sveti kerst prav rad prejel, ako bi mu mogoče bilo. Pri tistih, ki vedó za sveti kerst, in jim neznano ni, kako potreben da je sveti kerst, mora biti to hrepenenje razločno (votum explicitum); pri tistih pa, kterim niti od keršanstva vsploh, niti od svetega kersta nič znanega ni, zadostuje nerazločno hrepenjenju po svetem kerstu (votum implicitum); to obstoji v tem, da človek resnično voljo ima, storiti vse, kar Bog zahteva za zveličanje. Da je v tej resnični volji sklenjeno tudi hrepenjenje po svetem kerstu, akoravno to ni naravnost izrečeno, umeva se samo ob sebi. Da kerst želje takrat, kader kerst vode prejeti mogoče ni, zadostuje v zadobljenje gnade in zveličanja, razločno uči sveta cerkev. Kader je namreč v svetem Tridentinskem zboru izrekla, da po tem, ko je oznanenje svetega evangelija zaslišal, nihče iz grešnega stanu ne more postavljen biti v stan gnade božje, razun po svetem kerstu, na zadnje tudi še pristavlja: „ali pa z hrepenenjem po tistem (svetem kerstu)“. — Ta resnica se opira tudi na samo Jezusovo besedo, ki pravi: „Kdor mene ljubi, bo ljubljen od mojega Očeta; in jaz ga bom ljubil . . . Ako me kdo ljubi, spolnoval bo moje besede; in moj Oče ga bo ljubil, in bova k njemu prišla, in pri njem prebivala“. (Jan. 14, 21 — 23.) S temi besedami zagotovlja Gospod tistim, ki ga ljubijo, svojo lastno ljubezen in ljubezen svojega Očeta, dasiravno od njih ne zahteva tudi svetega kersta. Iz teh besed je jasno, da tisti, ki Jezusa ljubijo, postanejo opravičeni, in so jim tedaj odpuščeni grehi in večne kazni; Bog namreč svoje ljubezni in svoje prijaznosti ne daje grešnikom, ampak le pravičnim.— Da kerst želje resnično nadomestuje kerst vode, učijo tudi sveti cerkveni učeniki, in med drugimi sv. Ambrož o tisti priložnosti, ko je mladi cesar Valentinjan II. umerl brez svetega kersta ravno takrat, ko se je odpravljal v mesto Milan, da bi ondi kerščen bil od svetega Ambroža. Mnogi so obžalovali smert cesarjevo tudi zato, da je cesar brez svetega kersta šel iz tega sveta. Sv. Ambrož pa jih tolaži v lepem govoru, v kterem je rekel med drugim: „Slišim, da ste vsi polni opanljive žalosti zato, ko Valentinjan svetega kersta ni še bil prejel. A vedite, da je že davno svetega kersta želel, in še

pred malim časom mi je na znanje dal, da želi, naj bi ga jaz kerstil, in me je bil tudi ravno zato k sebi poklical. Ali mar toraj ni prejel gnade, ktere je tako serčno želel? Gotovo, prejel jo je ravno zato, ker jo je želel tako močno! Kakor so mučenci, dasiravno ne še kerščeni, oprani bili z lastno kervjo, tako je tudi njega očistila njegova ljubezen in njegovo hrepenenje".

Dasiravno pa kerst želje v zveličanje zadostuje, vendar le ne smemo pozabiti, da je kerst želje le samo nadomestilo pravega kersta, ktero nadomestilo pravi kerst nadomestuje le takrat, kader človeku mogoče ni, prejeti kerst vode. Kakor hitro pa je človeku priložnost dana, prejeti kerst vode, dolžen je prejeti ga; in ako bi ga ne hotel prejeti, ne mogel bi večnega zveličanja doseči, in tudi nobenega drugega zakramenta bi ne mogel veljavno prejeti. — Kerst želje na dalje tudi po svojem učinu ali vspehu ni tako močen, kakor je kerst vode. Kerst vode namreč popolnoma izbriše vse grehe in vse kazni, večne in časne; od kersta želje pa ni vselej gotovo, da bi izbrisal vse časne kazni, ker je pri kerstu želje odpuščenje časnih kazni odvisno od tega, kako velika da je žalost nad grehom in kako velika da je ljubezen.

Zakrament svetega kersta se nadomestuje tudi s kerstom kervi. In kaj je kerst kervi?

Kerst kervi obstoji v tem, da nekerščeni človek želi kerščen biti, pa priložnosti nima, da bi prejel ta sveti zakrament, in pri tem svojo kerv prelije in svoje življenje da za Kristusa in njegovo sveto vero, ali z drugo besedo: da mučenec Kristusov postane. Da pa kdo res mučenec ali marternik postane, treba je naj poprej, da zavoljo prestanih muk ali marter res umerje, razun da ga Bog pri vseh mukah živega ohrani po posebnem čudežu, kakor je živega ohranil svetega Janeza evangelista, ki je bil v Rimu v sod vrelega olja veržen, in vendar ni umerl. — Da kdo mučenec Kristusov postane zahteva se, da umerje za Kristusa, za vere Kristusove voljo, zavoljo kake keršanske čednosti, zavoljo spolnovanja kake

keršanske dolžnosti. Kdor sicer po nedolžnem smert preterpi, pa ne zavoljo kake take reči, ktera je s sveto vero naravnost v zvezi in dotiki, ne prišteva se mučencem, dasiravno si s tem, da po nedolžnem terpi, zasluženje nabira pri Bogu. — Da bo kdo mučenec Kristusov postal, mora smert preterpeti radovoljno, in jo mora preterpeti iz nadnatornih nagibov. Kdor muko ali smert preterpi prisiljen, preterpi zoper svojo voljo, ali preterpi iz častilakomnosti ali upornosti, nikakor ni mučenec Kristusov. — Da bo kdo mučenec Kristusov postal, treba je na zadnje tudi še, da se znajde v stanu gnade božje, ali ko bi se ne znašel v stanu gnade božje, mora vsaj pravo žalost obuditi nad grehom, ter nadnatorno, vsaj nepopolnoma žalost nad grehom, kajti brez take žalosti nad grehom odrastli človek tudi v zakramentu svetega kersta in svete pokore ne zadobi niti odpuščenja grehov, niti opravičenja. — Ako tedaj mučeniška smert vse te lastnosti ima, nadomestuje kerst vode pri takem človeku, ki še keršćen ni. Tak človek je keršćen s svojo lastno kervjo, in je tedaj opran, opravičen in posvečen. To resnico nam poterdi Kristus sam, kader pravi: „Kdor zgubi svoje življenje zavoljo mene, ga bo našel“, (Mat. 10, 39.) to je: našel bo pravo, ter večno življenje. Ravno to učijo tudi sveti cerkveni učeniki. Sv. Ciprijan pravi, da kersta ni oropan tisti, ki je keršćen bil s kerstom kervi. Sv. Avguštin veli: „Kterikoli brez zadobljene kopve prerojenja umerjejo Kristusa spoznavajoč, služi jim to v odpuščenje grehov ravno tako, kakor bi bili umiti v svetem kerstnem studencu“. Sveti Bazilij uči: „Eni so se bojevali, in so za vero umerli, dasiravno niso keršćeni bili; a ti so keršćeni bili v svoji kervi“. Sv. Ciril Jeruzalemski govori: „Kdor keršćen ni, ne more biti zveličan nobeden razun mučencev, ki nebeško kraljestvo dosežejo brez kersta vode“. In učeni Tertulijan naravnost pove, da imamo še drugi, poseben kerst, ter kerst kervi. Ravno tako tudi sv. cerkev že od nekdaj kar nič ni dvomila, da so zveličanje dosegli tisti, ki sicer niso bili keršćeni, pa so bili martrani ali mučeni zavoljo Kristusa; marveč je bila tako terdno prepričana, da so šli v večno življenje, da se jej še clo potrebno ni vidilo, zanje moliti; prav pa in dobro se jej je vidilo, jim skazovati posebno čast, kakoršna

se skazuje le svetnikom v nebesih. Kerst kervi namreč je vse popolniši kakor kerst želje; kajti kerst kervi človeka ne reši le samo greha in večnih kazen, temveč mu nič manj ko kerst vode izbriše tudi vse časne kazni, in mu zavoljo prestanih muk pripravlja še obilniše plačilo v nebesih kakor kerst vode. Kersta kervi vtegnejo deležni postati clo nedoumetni otroci, kteri se umorijo zavoljo Jezusa, ko med tem taki otroci kersta želje ne morejo še prejeti. Ravno zato sveta cerkev že od nekdajnih časov češčenje skazuje tistim nedolžnim otročičem, ki jih je Herod zavoljo Jezusa pomoril, in kteri so, kakor sveta cerkev pravi, spoznavali Jezusa ne z besedo, nego s svojo smertjo.

Kerst kervi je v pervih časih keršanstva prejelo veliko ljudi. O tistem času, o kterem so neverski cesarji kristijane grozovito preganjali, mučili in morili, vidili so jetničarji, rabeljni in neverniki, kako serčno in močnodušno da se obnašajo kristijani v vseh teh strašnih mukah. Ko to gledajo, posije jim gnada božja v dušo, da se s celim sercem oklenejo Jezusove vere, ki jo na ves glas spoznavajo, ter pravijo: „Tudi mi smo kristijani!“ Mnogi zmed teh spoznovalcev Jezusovih je bilo ugrabljenih in pomorjenih, prejden jim je bilo mogoče, prejeti zakrament svetega kersta. Taka je bila med drugimi tudi s Klicerijem, nekim kmetovalcem. Kader so namreč sv. Jurja rabeljni peljali v muko in smert, poklekovalo je mnogo ljudi prednj, in so po njem čudoma zdravje zadobili v Jezusovem imenu. Med njimi je bil tudi Klicerij, ki je na te čuda na ves glas klical: „Velik je Bog kristijanov!“ Na cesarjevo povelje ga zgrabijo in na morišče peljejo. Klicerij pa ves srečen in vesel stopa pred vojaki, ter z glasnim glasom prosi Boga, da bi mu mučeništvo ali mučeniško smert zarajtal za kerst. In to se je tudi res zgodilo; prejel je kerst kervi nič manj kakor unih petdeset neverskih modrijanov, ki so se prepirali s sveto Katarino, in jih je ona s resnico keršanske modrosti vse premagala in Kristusu pridobila. A ker so se neverstvu odpovedali in keršanstvu podvergli, bili so v ogenj verženi. Toda manj kakor spečenine in smert jim je skerb in strah narejala ta okoljščina, da še niso bili kerščeni. To-

lažila pa jih je sveta Katarina, ter jim prigovarjala in rekla: „Ne bojte se, kajti kmalu bote kerščeni v svoji lastni kervi!“ — Take mučence, ki so svojo kerv prelivali in svoje življenje darovali za Jezusa, prejden so kerščeni bili, poveličal je Bog mnogokrat s tim, da je njim v čast storil mnogo čudežev. To nam je živa priča, kako imeniten da je kerst kervi.

Iz tega, kar sem vam zdaj pravil od svetega kersta, prepričali ste se lahko, da je sv. kerst, ker brez njega nihče ne more v nebesa priti, res naj potrebniši zakrament, in le samo v sili ga nademestuje pri odraščenih kerst želje, in pri otrocih in odraščenih kerst kervi. Preljubi kristijani! iz dna serca tedaj zahvalite Boga, da vas je kar po rojstvu poklical k temu naj potrebnišemu zakramentu, k svetemu kerstu; kajti s tem vam je skazal dobroto tolikanj potrebno in tolikanj veliko, da vam potrebniše in veče skazati ni mogel! Ker pa nihče nima popolne gotovosti, da je prav in veljavno kerščen, svetovati je slehernemu, da večkrat poleg popolnoma žalosti nad grehom obudi v svojem sercu tudi svete želje po svetem kerstu, ter moli ali v sercu ali z besedo ali to le ali enako molitev: „O moj Bog in moj Gospod! ako bi se bila pri mojem kerstu kaka potrebna reč zgrešila ali opustila, da zavoljo tiste nisem bil prav kerščen, želim si, in sicer prav priserčno želim svetega kersta, in sem pripravljen, sveti kerst prejeti, ako bi potrebno bilo. Poterdi ti, o Gospod, mojo voljo!“ Po takem potu bi s kerstom želje prejel večno zveličanje, kdor bi kersta vode ne bil prejel veljavno.

c) Sveti kerst je, smo rekli, zakrament, v kterem bo človek „z vodo in božjo besedo očiščen“. S temi besedami hočemo na znanje dati, da vidno znamnje, k svetemu kerstu potrebno, je voda in božja beseda, ktera se izgovarja med tem, da se človek obliva s vodo, ali da to reč bolj učeno povemo: Tvarina svetega kersta je voda, oblika sv. kersta so besede, ktere se nad keršencem izgovarjajo med oblivanjem z vodo. Pri tem je treba pomniti, da mora biti tvarina z obliko zvezana ali strinjena, ker svetega kersta ne

naredi niti sama voda niti oblivanje z vodo ampak obadvojno skupaj, ter oblivanje z vodo in izgovarjanje dotičnih besedi med oblivanjem še le naredi in spolnuje sveti kerst. Pri tej reči ali v ozir teh dveh reči se niti naj manjša reč ne sme predrugačiti ali spremeniti, kar vam bom še določniše povedal takrat, kader vam bom razlagal nauk, kako da se deli zakrament svetega kersta.

Na dalje smo rekli, da je sv. kerst zakrament, „v kterem bo človek od izvirnega greha in vseh drugih pred svetim kerstom storjenih grehov očiščen in v Kristusu kakor nova stvar za večno življenje prerojen in posvečen“. S temi besedami so na kratko izrečene in povedane vse dobrote, ki nam jih deli zakrament svetega kersta, ter nas popolnoma očisti vsakega greha, ne le izvirnega, ampak tudi vsakega drugega greha, kterega bi bil človek sam storil pred svetim kerstom; nas popolnoma očisti in oslobodi tudi vseh kazen, ki smo jih z grehom zaslužili, ter večnih kazen in časnih; nam dušo vso prestvari in prenovi s tem, da posvečujočo gnado vanjo vlije, in jej vtisne neizbrisljivo znamnje, ktero znamnje kerščenega človeka naredi otroka božjega in brata Jezusa Kristusa, in dediča nebeškega kraljestva.

5. Dobrote pa, ki nam jih sveti kerst daje, so neizrečeno imenitne. Treba je, da jih bolj na drobno pregledamo, bolj na tanjko premišljujemo. To pa se bo zgodilo, ako Bog da, v prihodnjem keršanskem nauku. Amen.

X. keršanski nauk.

Kaj nam daje sveti kerst? ali: Ktere dobrote zadobimo pri svetem kerstu?

1. Razlagovaje nauk od zakramenta svetega kersta moramo, rekel sem zadnjič, naj poprej premišljevati, kaj je sveti kerst in kaj nam daje sveti kerst. Kaj da je sv. kerst, znano vam je iz poslednjega keršanskega nauka, v kterem sem vam povedal, da je sveti kerst pervi in naj potrebniši zakrament, v kterem bo človek z vodo in božjo besedo od izvirnega greha in vseh drugih pred sv. kerstom storjenih grehov očiščen, in v Kristusu, kakor nova stvar za večno življenje prerojen in posvečen. Vse te besede so vam bile obširno razložene vse do tistih, ktere naznanje dajejo dobrote, ki nam jih deli zakrament sv. kersta.

2. Ker vam teh dobrot zadnjič nisem zadosti na tanjko razložil, bom od teh dobrot obširniše danes govoril, ter vam odgovoril na vprašanje:

II.) Kaj nam daje zakrament svetega kersta? ali z drugo besedo: Ktere dobrote dobivamo pri zakramentu svetega kersta?

Dobrote, ki jih v zakramentu svetega kersta zadobimo, so: a) odpuščenje vseh grehov; b) prerojenje za večno življenje in posvečenje; c) zedinjenje s Kristusom in njegovo cerkevjo; in d) neizbrisljivo znamnje.

a) Perva dobrota, ki jo v zakramentu svetega kersta dobivamo, je odpuščenje vseh grehov. Vsak človek greh

že seboj na svet prinese. Ta greh je izvirni ali poerbani greh. Zraven tega greha vtegne človek, kteri ni v otročjih nedoumnih letih kerščen bil, imeti še kak lasten, djansk greh, greh, ter ali smerten ali odpustljiv greh, ki ga je sam storil še pred svetim kerstom. V sv. kerstu pa se človek očišči vseh teh grehov, ter popolnoma očišči izvirnega greha in vseh djanskih grehov, velikih in majhnih. Da je to res, uči sv. pismo. Kjerkoli namreč sveto pismo govori od dobrot, ki nam jih sv. kerst deli, pove nam, da nam sv. kerst izbriše vse grehe, vse grehe brez razločka. Že v stari zavezi govori gospod Bog in pravi: „Izlil bom na vas čiste vode, (te besede merijo na kerstno vodo), da bote očiščeni od vseh svojih gnjusob“. (Eceh. 36, 25.) In sv. Peter je Judom rekel: „Spokorite se, in daj se kerstiti slehern zmed vas v imenu Jezusa Kristusa v odpuščenje svojih grehov“. (Ap. dj. 2, 38.) Kader je sv. Pavl Judom v Jeruzalemu pripovedoval svoje spreobernjenje, povedal jim je med drugim tudi to, da je Ananija, ki je bil od samega Jezusa k njemu poslan, tako le govoril, ter mu rekel: „Vstani, in daj se kerstiti, in klicaje v njegovo ime operi svoje grehe“. (Ap. dj. 22, 16.) Ravno ta apostelj, govoreč od grehov, s kterimi so se bili zadolžili Korinčani poprej, prejden so kerščeni bili, pristavlja naslednje besede: „In taki ste sicer nekteri bili; ali oprani ste, ali posvečeni ste, ali opravičeni ste v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa in v Duhu našega Boga“. (I. Kor. 6, 11.) S temi besedami sv. Pavl prav določno govori od sv. kersta, kteri je Korinčanom, kader so ga prejeli, izbrisal vse tiste grehe. Da sv. kerst vse grehe popolnoma izbriše, učila je tudi sv. cerkev vsegdar. Že v tistem verskem spoznavanju, kterega je v Nicenskem cerkvenem zboru določila, spregovorila je, rekoč: „Verujem v en kerst v odpuščenje grehov“. In sv. oče Eugenij IV. v svojem določilu do Armencev še določniši govori, rekoč: „Učin (ali vspeh) tega zakramenta (ter zakramenta sv. kersta) je odpuščenje slehernega greha, ter izvirnega greha in djanskega greha“.

Zraven tega, da se nam po svetem kerstu odpustijo vsi grehi, odpustijo se nam tudi še vse kazni, večne in časne.

Po sv. kerstu postanemo, da s Pavlovo besedo povem, tako rekoč cepič, ki se v Jezusovo telo vcepi, in s tim požlahni. Ker je pa Jezus na križu viseč nosil vse naše grehe, in je tedaj s svojo smertjo preterpel in izbrisal tudi vse kazni, ki smo jih s svojimi grehi zaslužili, izbriše nam potem takem sveti kerst tudi vse kazni, kterih smo zavoljo svojih grehov vredni postali. To resnico je zmerom verovala in terdila sv. cerkev, ravno zato nikoli nobenih spokornih del ni nakladala kerščencem za tiste grehe, ki so jih storili pred svetim kerstom, kakoršne spokorne dela se po navadi nakladajo v zakramentu svete pokore. Papež Eugenij IV. uči v poprej navedenem določilu tako le: „Učin (vspeh) tega zakramenta (ter zakramenta svetega kersta) je odpuščenje vsake kazni, ktera bi se imela preterpeti zavoljo greha. Ravno zato se kerščencem nobena pokora ne naklada za grehe poprej (pred svetim kerstom) storjene, marveč doidejo, ako bi umerli, prejden bi kak greh storili, kar naravnost v nebesa in do gledanja božjega“. — Sveti kerst zbriše tedaj vse grehe, zbriše pa tudi vse kazni z grehom zaslužene, večne in časne. Ravno zato govori sv. Pavl: „Nič obsojenja vrednega ni nad tistimi, kteri so v Kristusu Jezusu (to je: z Jezusom zedinjeni po svetem kerstu.)“ (Rimlj. 8, 1.) In sv. cerkev uči v svetem Tridentinskem zboru: „V tistih, ki so s Kristusom in na njegovo smert pokopani, ne ostane nič takega, kar bi jih odvračevalo iti v nebesa“. (Sess. V. c. 5.) Pripovedujejo, da se na otoku Kreta nahaja čudodelen studenec, čegar voda ima to posebno lastnost in moč, da ne izmije le samo vseh lis in marog z človeškega telesa, ampak da še clo starim ljudem, ki pijejo iz tega studenca, nagerbančeno kožo poravna in pomladi. Ali se res nahaja ta studenec na omenjenem otoku ali ne, ni nam treba tukaj preiskovati. To pa, ljubi moji! je gotovo, da vsak človek seboj na svet prinese prav ostudno liso in gerdo marogo, namreč izvirni greh, in da imamo čudodelen studenec, v kterem bo vsakdo, ki se v njem umije, očiščen od vsake maroge in vsakega madeža greha. Ta čudodelni studenec, ta zveličanska kopel je sveti kerst. Kdor se opere v tem studencu, postane ves čist in nobenega madeža greha ni več na njem.

Le samo natorni nasledki greha nam še ostajajo, in ti so: da moramo s potom na obrazu jesti svoj kruh, — da je naše telo podverženo mnogim težavam, mnogim nadlogam in smerti, ktera zadene slehernega, in če bi bil tudi še tako nedolžen; — da je naš um zatamnjen, volja spridena, ter bolj k hudemu nagnjena, kakor k dobremu, in da nam toraj hudo poželjenje zmerom nagaja tje do smerti, ter se popolnoma zatreti in umoriti ne da. — Bog, ki je neskončno moder, je te žalostne nasledke greha nad nami pustil zato, da bi nikdar nikoli ne pozabili, v kako žalošten stan da nas je greh postavil, in se prav pogostoma spominjali, da nas je Bog le samo po svojem neskončnem usmiljenju rešil iz tega žalostnega stanu. Bolezni, nadloge in druge časne kazni ostanejo po svetem kerstu zato, da svojega serca na posvetne reči preveč ne navezujemo, da sveta ne ljubimo, marveč se pokorimo, svoje misli in želje proti nebesom obračamo, in si s poterpežljivostjo nabiramo zasluženje pri Bogu. Aposteljni so toraj vernike skerbno učili, da moramo po mnogih nadlogah iti v božje kraljestvo. (Ap. dj. 14, 21.) Zatamneli um, spridena volja, ter hudo poželjenje nam po svetem kerstu ostane zato, da se ponižujemo, Boga iz serca pomoči prosimo, se serčno vojskujemo, in po srečni zmagi se večnega plačila vredne storimo. V ozir tega govori sveti Tridentinski cerkveni zbor: „Hudo poželjenje ostane v vojskovanje, ktero ni škodljivo tistim, kteri se z gnado božjo ustavljajo in ne privolijo, in vsak bo kronan, kteri se je prav vojskoval“. (Seja V. 2. Tim. 2.)

b) Druga dobrota, ki jo v zakramentu svetega kersta dobivamo, je prerojenje za večno življenje in posvečenje. Sv. kerst notranjega človeka naredi vse drugačnega, kakoršen je poprej bil, ter iz krivičnega naredi pravičnega, in grešnika prerodi v svetnika. In ker je človek zdaj, ko je kerščen bil, pravičen in svet, ima tudi Bog dopadanje nad njim, ker zagleda nad njim svojo podobo, in ravno zato ga tudi sprejme za svojega otroka, in mu da ob enem tudi pravico božjih otrok. Po tem takem postane človek po svetem kerstu božji otrok, in kar božji otrok je tudi dedič božji, ter dedič nebeškega kraljestva. V ozir tega piše sv. Pavl Galačanom

(3, 26. 27.): „Vsi namreč ste otroci božji zavoljo vere, ktera je v Kristusu Juzusu. Zakaj kteri koli ste v Kristusu kerščeni, ste Kristusa oblekli“. In v listu do Tita (3, 5—7.) piše: „Po svojem usmiljenju nas je zveličal v kopelji prerojenja in ponavljenja svetega Duha, kterega je v nas obilno vlil po Jezusu Kristusu, Zveličarju našem, da smo ž njegovo gnado opravičeni, deležniki po upanju večnega življenja“. V tem tedaj obstoji prerojenje in posvečenje, ki ga dela sveti kerst.

To notranje prestvarjenje in posvečenje, po kterem postanemo božji otroci in dediči nebeškega kraljestva, pa se zgodi po posvečujoči gnadi božji, ktera se pri svetem kerstu vlije v našo dušo z božjimi čednostmi vred. Posvečujoča gnada namreč, kar že veste iz poprejnih keršanskih naukov, človeka iz stanu pregrehe prestavi v stan pravičnosti; ona ga prerodi v novega človeka, ter ga naredi resnično svetega in pravičnega. Sv. papež Leon Veliki pravi: „Med tem, da se vunanji človek umiva (obliva), prenavlja se notranji človek z gnado, ter iz stare stvari postane nova stvar“. S posvečujočo gnado božjo vred sveti kerst človeku v dušo vlije tudi tri božje čednosti, vero, upanje in ljubezen. V ozir ljubezni sv. apostelj Pavl prav razločno govori, in pravi: „Ljubezen božja je izlita v naše serca po svetem Duhu, kteri nam je bil dan“. (Rimlj. 5, 5.) Ondi pa, kjer je ljubezen, je tudi vera in upanje, ker ljubezen brez vere in upanja ne more obstati. Vera in upanje sicer zamoreta obstati brez ljubezni, ljubezen pa nikakor ne more obstati brez vere in upanja. Kdorkoli tedaj sveti kerst prejme, bodi si kar malo dete ali kar odraščen človek, prejme s svetim kerstom vred tudi moč, ktera ga zmožnega dela, da se s pomočjo gnade božje, kader je v kerščanski veri do dobrega podučen, vadi v treh božjih čednostih, in da zamore tudi v djanju spolnovati to, kar one zahtevajo od njega. Bogoslovci terdijo, da se pri svetem kerstu človeku tudi djanske čednosti vlijejo v dušo. Po tem takem dobivamo pri svetem kerstu zmožnost in nagnjenje ali, da z drugo besedo povem, nadnatorno seme za vajo v vseh

čednostih, v kterih smo se kar kristijani vaditi dolžni. — Cesar Dioklecijan je boj imel s Perzijani. Sovražne Perzijane srečno zmaga, in se zmagateven poverne v Rim. Ljudstvo ga z veseljem sprejme, in mu mnogotere reči napravi v počeščenje in razveseljevanje. Živel pa je tedajne dni v Rimskem mestu komedijant ali igralec, Genezij po imenu. Tudi Genezij je hotel cesarja razveseliti. Mislil pa si je, da neverskemu cesarju z nobeno drugo rečjo ne bo napravil večega veselja nego s tim, da svete kerstne obrede zasmehuje, ter jih kar nespametne in neumne gledalcem postavlja pred oči. V gledišču se tedaj vleže v posteljo, kakor bi bil bolen, ter zahteva, da bi ga kerstili. Dva druga igralca pristopita, eden kar mašnik oblečen in drugi kar cerkveni služabnik. K postelji Genezijevi stopita, in eden spregovori in pravi: „Moj sin! čemu si naju poklical?“ V tem trenutljeju posije milost božja Geneziju v serce, da ves resnoben reče: „Želim kerščen biti, ker bi rad gnado Jezusa Kristusa prejel, in po svetem prerojenju odpuščenje svojih grehov zadobil“. Igralca opravita svete obrede, kakor jih opravlja sv. cerkev, ter kerstita Genezija, in ga oblečeta v belo oblačilo. Vse to sta storila, da bi zasmehovala in zaničevala svete kerstne obrede. Da bi še dalje gnali to hudobno šalo, pristopijo drugi igralci v vojaški opravi, ter Genezija v belo oblečenega zgrabijo, da bi ga postavili pred cesarja na sodbo na zvišani oder, in bi ga cesar kar mučenca v preiskavo vzel. Genezij pa, na zvišanem kraju stoječ, povzame besedo, ter reče ves goreč: „Poslušajte me, cesar, dvorniki, svetovalci in ljudstvo iz vseh stanov Rimskega mesta! Malo poprej še me je groza spreletela, da sem le izgovoriti slišal ime Jezusovo, in zasramoval sem, kar koli sem mogel, vse tiste, ki so spoznovali to vero, (ter vero v Jezusa). Sovražil sem jih tudi mnogo zmed svojih sorodovincev in prijatlov zavoljo kerščanskega imena. Tako močno sem sovražil to vero, da sem se, kakor ste se sami prepričali, do dobrega podučiti dal v ozir njenih skrivnost samo zato, da bi jo zamogel očitno zasramovati. O tistem trenutljeju pa, o kterem je kerstna voda oblila moje telo, spremenilo se je moje serce, in na vpraševanje, ktero se mi je zastavilo, odgovoril sem

odkritoserčno, kaj da verujem. Videl sem roko stegnjeno iz nebes, in angelje (v zraku) plavajoče nad menoj. Brali so (angelji) iz strašnih bukev vse moje grehe, ki sem jih le koli storil od otročjih let, so jih sproti zbrisovali, in mi po tem pokazali bukve, ki so bile zdaj beleje memo snega. Zdaj tedaj, veliki cesar, in vi gledalci zmed vseh stanov, ktere so naše brezbožne igre v ozir teh božjih skrivnost v smeh pripripravile, verujte z menoj, ki sem vse veče kazni vreden memo vas: da Jezus Kristus je Gospod, ki je vreden, da ga molimo, in si prizadevajte, odpuščenje zadobiti od njega". Cesar osupne, kader to sliši, se razserdi, ukaže Genezija naj poprej s šibami pretepati, po tem pa ga z drugimi mukami mučiti, da bi ga prisilil molikom darovati. Genezij pa je vedno odgovarjal: „Ni ga gospoda, da bi se primerjal tistemu, kteri se mi je poprej prikazal; njega jaz molim, njega ljubim iz vse svoje duše. In da mi je tudi tisučkrat umreti, ne ločila bi me nobena reč od njega. Nikdar nikoli mi clo naj grozovitnejše muke Jezusa ne bodo iztergale niti iz mojih ust, niti iz mojega serca. Prav priserčno obžalujem vse svoje grehe. Joj meni, da sem še le tako pozno začel njemu (Jezusu) služiti!" S takimi in enakimi besedami je Genezij popravljal svoje poprejne bogokletstva, ter iskal vsem, ki so ga poslušali, obuditi v sercu enako žalost, kakoršno je čutil tudi sam. Bojé, da bi ga mnogi ne nasledovali, odsekali so mu nemudoma glavo. Genezij je umerl kar mučenec, ter rešil in zveličal svojo dušo. Glejte tu izgled, kako da sveti kerst človeka spreoberne, spremeni, ter vero, upanje, ljubezen in druge čednosti v njem obudi! Povejte tedaj, ljubi kristijani! ali bi nam bil pač Bog zamogel obilnišo dobroto skazati, in nas z večim bogastvom obogateti, kakor s tim, da nas je pri svetem kerstu oblagodaril s tim, da nas je prerodil in dal toliko drugih gnad, ki jih sveti kerst deli? — Korotanski vojvoda Ingo je leta 791. napravil veliko gostijo, in je nanjo povabil plemenitaže, ki so bili še neverniki, pa tudi kardelo revnih težakov (delalcev), ki so bili že kristijani. Plemenitažem je ukazal mizo naravnati na dvorišču, ter jim dati bornega kruha, slabega mesa in vina nič kaj posebnega v perstenih posodah. Uboge

kristijane pa je vojvoda posadil v svojo obednico, ter jim postregel z naj slajšim vinom v zlatih in srebernih kupicah, jih gostoval z naj okusnišimi jedmi in kraljevsko radodarnostjo. Temu se plemenitaži niso mogli zadosti načuditi; njihova častilakomnost je bila razžaljena; serd se jim je vnemal v sercu, niso se mogli višeje premagovati, in ošabno stopijo pred vojvoda, ter vprašujejo, zakaj da jih tako gerdo nazaj deva in zaničuje? Mirno in pohlevno jih vojvoda zaverne, rekoč: „Nikakor se nikar ne čudite, da tako ravnam. Ti le (težaki) so sicer revni na časnem blagu, pa so po svetem kerstu bogati postali na božjih gnadah; otroci božji so in dediči Najvišega; vse spoznavam za svoje brate v Kristusu. Vi pa ste sicer bogati na minljivem blagu, pri tem pa vsi revni na duhovnih zakladih; vaša duša je še omadeževana z madežem izvirnega greha in mnogimi lastnimi grehi; vi ste še zmirom sužnji tame in častivci nevrednih molikov. Kaj čuda tedaj, da si ne štejem v čast, bivati v vaši družbi, nasproti pa si želim te svoje keršanske brate blizo sebe imeti in počastiti!“ Tebi, ljubi kristijan! se morda nikoli ne bo zgodila taka čast, da bi te zato, ker si kerščen, kak pozemljisk kralj ali cesar na obed povabil, kakor je vojvoda Ingo povabil svoje uboge delalce, keršanske težake; pa nič ne maraj, še vse veča čast ti je v del prišla. Sv. kerst te je spremenil v sveto stvar, v božjega otroka, v dediča nebeškega kraljestva. Bog sam te zdaj vzame k svoji mizi; na svoji duši si bogatejši memo vseh kraljev in cesarjev svetá, ker imaš v posesti nebeški zaklad posvečujoče gnade božje, in ž njo vred tudi neprecenljive dari vere, upanja, ljubezni in vseh drugih čednost. Pregledovaje to svoje obilno bogastvo, kterega si prejel pri svetem kerstu, zdihni večkrat s svetim Krizostomom: „Kader sem kerščen bil v Kristusu, s tim nisem bil le samo rešen iz sužnosti greha, ampak sem tudi svet postal; ne le svet, ampak tudi pravičen; in ne le pravičen, ampak tudi božji otrok; in ne le božji otrok, ampak tudi sodedič Jezusa Kristusa; in ne le njegov dedič, ampak tudi njegov ud; in ne le njegov ud, ampak tudi tempelj; in ne le tempelj, ampak tudi orodje svetega Duha“.

c) Tretja dobrota sv. kersta je zedinjenje s Kristusom in njegovo cerkevjo. Kader sem vam razlagal, kaj je sv. kerst, povedal sem, da bo človek po tem svetem zakramentu v Kristusu prerojen in posvečen. S pristavkom „v Kristusu“ se na znanje daje, da se človek po svetem kerstu s Kristusom zedini. Pred svetim kerstom človek ni Kristusov, še ni v zvezi ž njim, ni ž njim zedinjen. Podoben je divjaku, v kterega še ni vcepljen žlahni cepič. Po svetem kerstu pa se s Kristusom na tanjko zedini, ž njim v tesno zvezo stopi. Ravno zato tudi pravi sv. Pavl: „Kteri koli ste v Kristusu kerščeni, oblekli ste Kristusa. Tukaj ni Jud, ne Gerk; ni suženj, ne prost; ni možak, ne ženska. Zakaj vi vsi ste eno v Kristusu Jezusu“. (Gal. 3, 27. 28.) In sv. Leon pravi: „Slehern, ki je po svetem kerstu prerojen, se tako rekoč odreže od debla starega grešnega človeka, in se kar novi človek vcepi v Kristusa. Nič več ne velja za mlajšega unega mesenega očeta, ampak za izhajnika Zveličarjevega, ki je človek postal ravno zato, da bi mi božji otroci postali“. — Zveza ali zedinjenje ne zadeva le samo duše, ampak se raztegne tudi na telo tistega, ki je kerščen, tudi telo njegovo se s Kristusom zedini, in postane Kristusova lastnina. Ravno zato veli sv. Pavl: „Ali ne veste: da so vaše telesa udje Kristusovi?“ (I. Kor. 6, 15.) Kerščeni človek zamore tedaj govoriti za ravno tem aposteljnom, rekoč: „Živim, toda ne jaz; živi pa v meni Kristus“. (Gal. 2, 20.) In ker se ondi, kjer se znajde Kristus, božji Sin, znajde tudi sveti Duh, postane človek po svetem kerstu tudi tempelj svetega Duha; zatoraj spet pravi sv. Pavl: „Ali ne veste, da so vaši udje tempelj svetega Duha, kteri je v vas, kterega imate od Boga, in da niste svoji?“ (I. Kor. 6, 19.) In na zadnje, ker ondi, kjer prebiva Kristus, božji Sin, prebiva tudi Bog Oče, pride pri svetem kerstu tudi Bog Oče v človeka, da bi v njem prebivališče imel; za tega voljo veli Jezus: „Ako me kdo ljubi, spolnoval bo moje besede; in moj Oče ga bo ljubil, in bova k njemu prišla, in pri njem prebivala“. (Jan. 14, 23.) S tim tedaj, da se po svetem kerstu s Kristusom zedini, postane človek prebivališče vseh treh božjih oseb (peršon). In oj kako

obilna je gnada, kako velika čast, ki jo človek s tim doseže! To je prav dobro spoznal in čutil sveti Leonida, oče slovečega cerkvenega učenika Origena. Dokler je Origen še nedolžno dete bil, ustal je njegov oče Leonida marsikterikrat po noči, natihoma stopil pred spijočega deteta, svojega sina, razgernil mu persi, ter mu jih kar tempelj svetega Duha spodobno poljubil. Kristijan moj ljubi! kako pa ti obrajtaš to neprecenljivo gnado, da si po svetem kerstu ud Jezusa Kristusa postal in tempelj svetega Duha!

S pristavkom „v Kristusu“ se tudi še na znanje daje, da človek po svetem kerstu v zvezo stopi ne le s Kristusom, ampak tudi ž njegovim duhovnim telesom, ter ž njegovo sveto cerkevjo. Dokler človek kerščen ni, še ni kristijan, in ne spada k sveti cerkvi Jezusovi, akoravno bi od keršanskih staršev rojen bil. Kristijan in ud svete cerkve Jezusove postane človek še le po svetem kerstu. Ravno zato beremo od tistih treh tisučev Judov, ki so se na binkeštno nedeljo spreobernili in so sveti kerst prejeli, da se je tisti dan okoli tri tisuč duš pridružilo, to je: s sveto cerkevjo zedinilo. (Ap. dj. 2, 41.) Sveta cerkev sama je že od nekdaj verovala in učila, da po svetem kerstu postane človek njen ud in njen otrok. To svojo vero sveta cerkev na znanje daje od ene strani s tim, da pri svetem kerstu kerščenca ne spusti kar naravnost v cerkev, ampak ga le pred cerkvenimi vrati sprejme; od druge strani pa s tim, da otrok, ki so umerli brez svetega kersta, na pokopališču ne pokopuje v sredi med drugimi merliči, ampak jim odkazuje za pokopališče poseben prostor. Sv. kerst nas tedaj v zvezo spravi in zedini s sveto cerkevjo, s Kristusovim duhovnim telesom. In kako velika in neprecenljiva dobrota je tudi to zedinjenje! S tim, da nas sveta cerkev po svetem kerstu sprejme za svoje ude, za svoje otroke, odpre nam neusahljiv studenec božjih milost in gnad; kajti kar udje svete cerkve deležni postanemo vseh zakladov božjih gnad, ki jih je Kristus izročil svoji cerkvi, ter deležni dobrot, ki nam dotekajo iz daritve svete maše, deležni gnad, ki nam jih delijo sveti zakramenti, deležni molitve vernih kristijanov

in zasluženja, kterega so si nabrali svetniki. — Sv. Ludovik, kralj Francoski, je posebno rad zahajal v kapelico Poasiskega grada, v kteri je sveti kerst prejel. Temu so se čudovali nekteri zmed njegovih prijatlov, ter ga vpraševali, od kod to, da ima toliko ljubezen do te neznatne kapelice. Sv. kralj jim odgovori, in pravi: „Prijatli moji! bi mar v časti ne imel tega kraja, v kterem mi je došla tolika čast, da sem kristijan postal? V Poasiski grajski kapelici sem bil ozaljšan s krono Jezusa Kristusa in bil maziljen v božjega otroka s svetim oljem odrešenja. Ta čast pa je brez vse primere več vredna, kakor minljiva čast (pozemljiskega) kralja, ktere časti sem v prelepi Remski cerkvi deležen postal. Tukaj sem po kronanju prejel pravico, usesti se le na pozemljisk tron, čegar vrednost in veličastvo je za mene pri kraju o moji smerti; po svetem kerstu v Poasiju pa sem prejel upanje do nebes in pravico, da postanem dedič božji in dedič njegovega večnega, neizrekljivega veličastva!“ — Ljubi kristijan! ali imaš tudi ti take misli, kakor jih je sveti Ludovik imel, v ozir te neprecenljive dobrote, da si po svetem kerstu postal kristijan, postal ud svete cerkve?

d) Četerta dobrota svetega kersta je ta, da človeku v dušo vtisne neizbrisljivo znamnje, in se ravno zato ta sveti zakrament ne sme nič več kakor le samo enkrat veljavno prejeti. Tako uči sveto pismo in sveta katoliška cerkev. Sv. Pavl piše: „Kteri nas poterduje z vami v Kristusu, in nas je mazilil, je Bog, kteri nam je tudi pečat vtisnil, in dal zastavo Duha v naše serca“. (II. Kor. 1, 21. 22.) Apostelj govori tukaj od zakramenta svetega kersta in svete birme, in pravi, da nam ta dva sveta zakramenta ne dajeta le samo maziljenja in zastave Duha, to je: posvečujočo gnado božjo, pravico božjih otrok in dedščino nebeško, ampak da tudi pečat ali znamnje vtisneta v našo dušo. — Ravno to uči tudi sveta katoliška cerkev, ki izobčenje izrekuje nad tiste, ki tajijo, da sveti kerst, sveta birma in sveto mašnikovo posvečevanje v dušo vtisnejo duhovno neizbrisljivo znamnje, in kteri terdijo, da se ti trije zakramenti smejo več, kakor enkrat prejemati.

(Conc. Trid. sess. VII. Can. 9.) To duhovno znamnje je pri svetem kerstu tisto znamnje, ktero človeka v božjega otroka spremeni, in enkrat zadobljeno se to znamnje ne more več zgubiti vso dolgo večnost ne! Toda to neizbrisljivo znamnje bo svojo moč različno razkazovalo vso dolgo večnost, ter drugači pri izvoljenih v nebesih, drugači pri zaverženih v peklu. Izvoljenim v nebesih bo to znamnje na vse vekomaj veljalo za znamnje slave in časti; vsem nebeškim prebivalcem namreč bo na znanje dajalo, da so oni, kterim je to znamnje vtisnjeno, na vso moč zvesto služili Bogu, in slavno zmagovali satana, svet in poželjivo meso. Izvoljenim samim neizrečeno veliko veselje nareja to znamnje, kolikorkrat koli se nanj ogledajo; to znamnje namreč jih spominja vsega vojskovanja in vseh nevarnost, ki so jih prestali v pozemljiskem življenju; jih spominja zatajevanja, kteremu so se podvergli, jih spominja na čednosti, v kterih so se vadili; jih spominja na gorečnost, s kakoršno so spolnovali vse svoje keršanske dolžnosti, in za ktero zdaj neizrekljivo srečo vživajo v nebesih. — Nasproti pa zaveržencem v peklu neizbrisljivo kerstno znamnje služi v naj veče osramotenje, v naj groznejo žalost in v nezmerno obupnost. Hudi duhovi jih zasmehujejo, zaverženci zmed nevernikov jih zasramujejo in preklinjajo, in sami zoper sebe razsajajo in divjajo zato, da so tako nespametni bili in slepi, ter niso hotli služiti Bogu, ampak so služili zapeljivemu svetu in goljufni pregrehi, ktera jih je zvernila v večno pogubljenje. Vsi obupni žalujejo in ječijo: „Kerščen sem ter nosim znamnje božjega otroka nad seboj, pa sem suženj satanov, oropan dedščine nebeške, obsojen v peklenske muke, v kterih mi je ostati na vse vekomaj. Oj gorje mi, gorje!“ O kristijan moj ljubi! pazi, da ne boš prisiljen, kdaj tam v večnosti ravno tako zdihovati! Nikdar nikoli nikar v nemar ne spuščaj znamnja, ki se je pri svetem kerstu v tvojo dušo vtisnilo! To znamnje naj te prav močno nagiba, da gnado pri svetem kerstu prejeto, skerbno varuješ in obvaruješ! Od svete Veronike pripovedujejo, da je sveto Jezusovo obličje, v njeni putni pert vtisnjeno, prav dostikrat pregledovala, in kolikorkrat koli ga je pregledovala, zalivale so jej solze polne ljubezni oči, ter jo na-

ganjale, da je Jezusu, svojemu Gospodu, z jezikom in sercem na novo zaobetala ljubezen in zvestobo. Še vse lepšo podobo je Jezus v tebe, ljuba duša! vtisnil pri sv. kerstu; vtisnil je v tebe podobo božjega otroka. Oj, spoštuj to podobo, ter jo v veliki časti imej! Skazuj se vedno kar dobrega otroka svojega nebeškega Očeta s tim, da zvesto in stanovitno spolnuješ njegovo sveto voljo!

3. Zdaj sem vam razložil, kaj je sv. kerst in kakošne dobrote da nam deli. Še enkrat na kratko povzamimo poglavitne stavke tega razlaganja, da se nam tem globokejše vtisnejo v spomin. Še vse bolj koristno in hasnovito pa bo, ako vsakdo zmed vas to razlaganje sam na sebe obrača in na svoj kerst. Kar je in kar daje sveti kerst vsem sploh, to je in to daje sveti kerst tudi tebi posebej, ljubi kristijan! Ako si ti slep na telesu, prišel pa bi kdo, ki bi te ozdravil od tvoje slepote, kaj ne, da bi mu te velike dobrote ves svoj živi dan ne pozabil? Po izvirnem grehu si bil na duši slep; prišel pa je Gospod, ter ti prinesel pri svetem kerstu nadnatorno luč, luč svete vere, ktera te razsvitljuje, da spoznaš Boga in njegovo sveto voljo, spoznaš svoj cilj in konec, spoznaš vrednost svoje duše, spoznaš veliko svojo prihodnjo čast unod groba. Ali mar ta dobrota ni vse veča dobrota, kakor bi bila una dobrota, da bi te bil kdo ozdravil tvoje telesne slepote? — Ako ti je telo vse bolno, da si kruljev ali hrom ali od kake druge bolezni nadlegovan; prišel pa bi kdo, da bi te rešil vseh teh nadlog; bi mu mar ne bil hvaležen ves svoj živi dan? Zavoljo izvirnega greha pa je bila bolna tvoja duša, bila vsa slaba, kruljeva in hroma, za dobro vsa nezmožna, okužena s smertno boleznijo hudega poželjenja. Prišel pa je Gospod, in te je ozdravil po svetem kerstu. Netilo poželjivosti je sicer še pustil v tvojem sercu, pa ti je dal ob enem tudi nadnatorno moč, da zamoreš hudo poželjenje strahovati in krotiti, in to krotiti tako, da ti vse napadanje hudega poželjenja služi le v to, da si tem obilniše zasluženje nabiraš in si tem veče veličastvo pripravljaš v večnem življenju. Bi mar za vse to ne vedel veče hvale Gospodu, kakor

bi jo vedel tistemu, ki ti je ozdravil bolno telo? — Ako bi se bil kralju ali cesarju zameril s tim, da si ga zaničeval ali zasramoval; prišel pa bi kdo, kteri bi kraljevo jezo potolažil, in ti odpuščenje in milost zadobil pri njem; o kako močno bi tega moža ljubil, in mu hvaležen bil vse svoje žive dni! Po izvirnem grehu si bil res otrok jeze božje, zaničevanja vredna stvar pred obličjem kralja vseh kraljev, pred obličjem samega živega Boga. Prišel pa je Gospod, ter je pri svetem kerstu ti dolg odvzel, te z Bogom spravil, in te v božjega otroka, v božjega prijatla spremenil. Ali mar ta dobrota ni vse veče hvale vredna, kakor da bi te bil kdo s kakim pozemljiskim kraljem spravil, in ti njegovo milost pridobil? — Ako bi bil ti zavoljo velikih pregreh obsojen v grozepolno muko in strašno smert; pa bi kdo prišel, da bi te ne rešil le samo vseh teh hudih reči, ampak bi te bil še clo dedića naredil pri tvojem gospodu in kralju: o kako priserčno hvaležen bi bil temu svojemu dobrotljivemu sredniku ves čas svojega življenja! In glej, zavoljo izvirnega greha si bil res obsojen v večno smert in večne muke. Prišel pa je Gospod, in ti je s svetim kerstom pomagal, da se ta strašna obsodba ni zveršila nad teboj, marveč si pravico zadobil do večne dedščine nebeške. Gotovo mu boš za vse to še vse bolj hvaležen, kakor da bi te bil kdo časne smerti rešil! — Ali si pa tudi res svojemu Gospodu in svojemu Bogu hvaležen bil za vse te čuda njegove ljubezni, s kterimi te je pri svetem kerstu oblagodaroval? Ako gnado svetega kersta zvesto varuješ, in še nikoli nisi zašel v nobeden smerten greh; ondaj vedi, da si svojemu Bogu hvaležen bil tako, kakor od tebe zahteva, da si mu hvaležen. Ako si pa gnado svetega kersta prodal za nečimurno, grešno slast, in za vse to še prave pokore delal nisi; ondaj vedi, da si svojemu Bogu strašno nehvaležen bil, in da si mu nehvaležen še zdaj. Za tega voljo se posihmalo obnašaj tako, da se ti bo lahko reklo, da si Bogu hvaležen za sveti kerst. Ako kerstno nedolžnost še imaš; oj varuj jo skerbno, varuj jo zvesto; varuj se na vso moč vsakega smertnega greha, pa tudi odpustljivih grehov, kar in kolikor moreš; kajti mali grehi le radi zapeljejo v

velike grehe. Sv. Blanka, Francoska kraljica, je svojemu mlademu sinu Ludoviku marsikterikrat rekla s priserčnim, milim glasom: „Moj sin! ako bi vedela, da boš kdaj smertno grešil in kerstno gnado zgubil, rajše bi vidila, da se mi kar zdaj mertev zgrudiš na zemljo“. In res je vece nesreče ni memo te, da kdo kerstno gnado zgubi in pervo nedolžnost zapravi. Zgubivši kerstno gnado zgubi tudi druge dobrote pri svetem kerstu zadobljene. Varuj se toraj greha, ljubi kristijan! varuj se tudi priložnosti, ktera bi te vtegnila v greh zapeljati. — Ako se pa greha varoval in obvaroval nisi, in ti kak smerten greh vest teži, hiti nemudoma, s pravo pokoro nazaj dobiti milosti in dobrote, ki si jih z grehom zapravil. Prava pokora te bo z Bogom spravila, in ti njegovo milost naklonila, ti njegovo usmiljenje pridobila. To storivši boš vsaj po drugem, ter nepopolnem potu Bogu hvalo in zahvalo dajal za dar svetega kersta, ker mu je po pervem, ter popolnem potu dajati nisi hotel. Amen.

XI. Keršanski nauk.

Kdo sme kerščen biti? — Kdo sme kerstiti? —

1. Velike in neprecenljive so dobrote, ki nam jih deli sveti kerst. Sv. kerst nam deli odpuščanje izvirnega greha in vseh drugih pred svetim kerstom storjenih grehov, in odpuščanje vseh kazen, večnih in časnih. Sv. kerst nam deli prerojenje za večno življenje in posvečenje, to je: naša duša zadobi pri sv. kerstu posvečujočo gnado božjo, po kteri smo bili opravičeni in smo postali otroci božji in deležniki večnega zveličanja. Sveti kerst nam deli zedinjenje z Kristusom in njegovo cerkevjo, to je tisti, ki sveti kerst prejmejo, so sprejeti v keršansko cerkev, in postanejo njeni udje, udje duhovnega telesa, čegar glava je Kristus. Sveti kerst deli neizbrisljivo znamnje, vtisne duši znamnje, ktero se nikdar ne bo izbrisalo iž nje, in zato se ta zakrament ne sme več kakor enkrat veljavno in brez smertnega greha prejeti. Od vseh teh dobrot sem obširniše govoril v zadnjem keršanskem nauku.

2. Rekel sem pa v predzadnjem keršanskem nauku, da se moramo pri razlaganju keršanskega nauka od zakramenta svetega kersta ozirati ne le na to, kaj je in kaj nam daje sveti kerst, ampak se moramo ozirati tudi na to:

B) Kaj je vedeti potrebnega v ozir delenja zakramenta svetega kersta?

V ozir tega, kako se deli zakrament svetega kersta je potrebno, da vemo, ter smo podučeni v ozir naslednjih reči:

I. Kdo sme kerščen biti?

II. Kdo sme kerstiti?

III. Kje se sme kerstiti?

IV. Kako se mora kerstiti?

V. Kteri obredi se nahajajo pri delenju zakramenta svetega kersta?

3. Odgovorimo naj poprej na pervo vprašanje:

I. Kdo sme kerščen biti?

Odgovor na to vprašanje je: Kerščen sme biti vsak človek, bodi si odraščenec ali bodi si novorojeno dete, da je le živ, in da še ni kerščen.

a) Da sme kerščen biti odraščen in sploh vsak drugi človek, ki se svoje pameti že zavé, ni dvomiti. Jezus namreč je zapovedal svojim aposteljnom, naj gredo po vsem svetu, in naj podučujejo in kerščujejo vse ljudi. Iz tega Jezusovega naročila se posname, da so vsi ljudje ne le zmožni, ampak tudi dolžni, sprejemati podučevanje in sveti kerst. Memo tega je božja volja, da se zveličajo vsi ljudje. Ker pa brez svetega kersta nikdo ne more zveličan biti, ve in ume se lahko, da smejo in morejo sveti kerst prejeti vsi ljudje.

Dasiravno pa smejo kerščeni biti vsi odraščenci, kteri so še živi in še kerščeni niso bili, vendar le sveta cerkev zakrament svetega kersta deli le tistim odraščenim ljudem, kteri sami v to privolijo, zraven tega tudi vero imajo, svoje grehe obžalujejo z nadnatorno žalostjo, s ktero je sklenjena resnična volja, božje zapovedi spolnovati in zares kerščansko živeti. Perva reč je potrebna, da sv. kerst prejme veljavno, druge dve reči ste pa potrebne, da se prejme vredno. — Da bo tedaj odraščeni človek zakrament svetega kersta veljavno prejel, je od njegove strani potrebno, da sam v to privoli. Bog namreč nikogar ne sili, da bi moral prejemati

njegovo gnado. Kdor božje gnade sprejeti noče, je tudi ne prejme. Ako bi toraj kdo nikakor ne hotel privoliti v to, da bi ga kdo kerstil, bi kerst, kteri bi se delil zoper njegovo voljo, nič ne veljal, in s takim posilnim kerstom kerščeni človek bi nikakor kerščen ne bil. Ako bi, na primero, kdo šel, ter bi kerstil spijočega Juda ali Turka ali kakega drugega nevernika, od kterega se ve, da noče kerščen biti, bi tak Jud ali Turk ali nevernik nikakor kerščen ne bil. Ravno zato sveta cerkev nikdar ni poterdila ravnanja deželskih vladarjev, kteri so tu ali tam po sili natiskali neverne ljudstva, da so morali sveto vero prejemati in se kerstiti dati. Sveta cerkev ni s silo, nego le s podučevanjem in opominjevanjem je iskala nevernike pridobiti, in je sveti kerst delila le tistim zmed njih, ki so sami privoljni bili, sveti kerst prejeti. Ravno zato tudi sveta cerkev še dandanes, prejden ga kersti, vsakterega vprašuje, ali hoče kerščen biti. — In da bo odraščeni človek sveti kerst ne le veljavno, ampak tudi vredno prejel, mora naj poprej imeti vero. Zveličar je aposteljnom zapovedal, ljudi podučevati in kerščevati. Po tem Jezusovem povelju so morali naj poprej s podučevanjem luč svete vere ljudem v serce prižgati, in po tem še le, kader so verni postali, deliti jim zakrament svetega kersta. Sveti Filip, postavim, je dvornika zamorske kraljice Kandace kerstil še le po tem, ko je ta kraljev služabnik naravnost razodel svojo vero, rekoč: „Verujem, da je Jezus Kristus Sin božji“. (Apost. dj. 8, 37.) Kakor so ravnali aposteljni, ravnala je vsegdar tudi sveta cerkev Jezusova. Zvesto je podučevala v keršanskem nauku tiste, kteri so hotli kerščeni biti, jih terdo izpraševala, da se je prepričala o njihovi veri. Clo o zadnjem trenutljeju pred sv. kerstom so morali svojo vero očitno na znanje dati in praznično obljubiti, da hočejo v sveti katoliški veri živeti in umreti. Ravno to zahteva sveta cerkev še zdaj, in clo takrat, kader se kerščuje majhno dete, veleva botrom na glas moliti „Apostoljsko vero“ ter jih kar namestovalce otrokove vprašuje zastran vere v to, kar sveta cerkev verovati ukazuje. Ako bi tedaj kak odraščen človek kerščen bil, kteri bi vere ne imel, bi nevredno prejel zakrament svetega kersta; začetek zveličanja je namreč vera, ker brez vere je nemogoče Bogu dopasti.

(Hebr. 11, 6.) — Poleg vere mora odraščeni človek, da bo vredno prejel zakrament svetega kersta, tudi še svoje grehe obžalovati s čeznatorno žalostjo, in terden sklep storiti, da bo božje zapovedi spolnoval in zares keršansko živel. Pri svetem kerstu namreč človek prejme odpuščanje grehov, in postane božji otrok in dedič nebeškega kraljestva. Vse to pa zamore odraščeni človek zadobiti le pri nadnatorni žalosti nad grehi; kajti Bog le samo skesanim grešnikom grehe odpušča in jim svojo ljubezen in milost deli. Ravno zato je sveti Peter v svoji pervi pridigi na binkeštno nedeljo od Judov zahteval, da se spokorijo, prejden bi kerščeni bili, ter jim je rekel: „Spokorite se, in daj se kerstiti slehern zmed vas v imenu Jezusa Kristusa“. (Ap. dj. 2, 38.) — Ako bi tedaj kak človek zakrament svetega kersta prejel sicer dragovoljno, pa bi ne imel niti vere, niti žalosti nad grehom sklenjene s terdnim sklepom, da bo živel po božjih zapovedih in zapovedih svete keršanske vere, bi tak človek veljavno prejel zakrament svetega kersta, toda ne vredno. Neizbrisljivo znamnje bi mu bilo sicer vtisnjeno v dušo, a posvečujoča gnada božja bi v njej svoje delavnosti ne razodevala. Kakor hitro pa bi tak kerščen človek veren postal, in delal resnično pokoro, bi gnada svetega kersta začela v njem svojo delavnost razkazovati, ker bi bil iz poti spravljen zaderžek, zavoljo kterega gnada poprej delati ni mogla.

b) Pa ne le odraščeni ljudje, ampak tudi majhni, ter novorojeni otroci smejo in morajo kerščeni biti. Pred kakimi tri sto leti so na noge stopili krivoverci, Prekerščevalci po imenu, ki so terdili, da kerst malih otrok nič ne velja, in da morajo otroci, kader odrastejo, še enkrat kerščeni biti. Taki Prekerščevalci se še zdaj tu in tam nahajajo. Da se ti krivoverci v zmoti znajdejo, spričujeta nam sveto pismo in ustno izročilo. Sveto pismo uči v mnogih izrekih, da je Jezus Kristus vseh ljudi odrešenik, in tedaj tudi odrešenik malih, novorojenih otrok. Jezus je pa postavil sveti kerst kar pervo in neobhodno potrebno sredstvo ali pripomoček, po kterem zamoremo deležni postati sadu odrešenja. Na dalje uči sveto pismo, da zdaj, od kar je Adam grešil, brez prerojenja z vodo

in svetim Duhom nikdo ne more biti zveličan. Ker so pa tudi majhni otroci za nebesa stvarjeni in za zveličanje namenjeni, smejo in morajo duhovno prerojeni ali kerščeni biti tudi oni. Memo tega Jezus kar naravnost pove in pravi: „Pustite otročičem k meni priti in nikar jim ne branite; zakaj takih je božje kraljestvo“. (Mark. 10, 14.) Majhni otročiči pa k Jezusu in v nebesa priti ne morejo, ker so že po svoji naturi otroci jeze in imajo izvirni greh nad seboj; tedaj morajo tudi oni kerščeni biti, ker le samo sveti kerst človeka očisti izvirnega greha, in ga prerodi v otroka božjega in dediča nebeškega kraljestva. In na zadnje nam sveto pismo tudi še sporoča, da so kerščene bile cele družinje. V takih družinjah pa so se gotovo znašli tudi majhni otroci. Iz tega pa posnamemo, da kakor nekdaj, zamorejo tudi zdaj kerščeni biti tudi majhni otroci. S tem tedaj uči sveto pismo, da smemo in moramo kerstiti tudi majhne, novorojene otroke.

Še razločniši spričuje o tem ustno izročilo. Sveti cerkveni učeniki, postavim: sveti Gregor Nacijancenski, sveti Krizostom, sveti Avguštin, učeni Origen in drugi terdijo enoglasno, da je kerst majhnih otrok vpeljan že od aposteljnov. Sloveči Origen pravi: „Cerkev je od aposteljnov prejela naročilo, sveti kerst deliti tudi otrokom“. Zgodbe svete cerkve tudi pripovedujejo, da so že v apostoljskih časih kerščevali tudi majhne otroke. Res je sicer, da so nekteri sveti kerst odkladali na poznejše leta, deloma iz strahu, da bi v mlajših letih kerščeni kerstne gnade spet ne zgubili, deloma pa zato, da bi se kar na enkrat znebili vseh svojih grehov, in tem gotovejše prejeli večno zveličanje. Vendar pa se kaj takega ni dostikrat godilo, je polagoma pri čistem prišlo iz navade, kerst majhnih otrok pa sploh v navado. — Da se smejo in morajo kerstiti tudi majhni otroci, določili so tudi razni cerkveni zbori, postavim: cerkveni zbor Kartagenski leta 263., četerti Lateranski cerkveni zbor, sosebno pa sveti Tridentinski cerkveni zbor, ki med drugim pravi: „Ako bi kdo terdil, da se otroci kar po rojstvu kerstiti ne smejo, ker po Adamu od izvirnega greha nič nimajo nad seboj, kar bi imelo po kopelji prerojenja izbrisano biti, da bi dosegli večno življenje, bodi

izobčen; kajti zavoljo verskega pravila, od apostelnov po izročilu izhajočega, se tudi nebajni (majhni, ne še govoreči) otroci, ki še nobenega djanskega greha niso mogli doprinesti, v odpuščanje grehov keršćujejo zato, da se po prerojenju očiščujejo od tega, kar nad seboj imajo po natornem rojstvu".

Po tem takem spričujeta tako sveto pismo kakor tudi ustno izročilo, da smejo in morajo keršćeni biti tudi majhni novorojeni otročiči. Opomnim še, kar se sicer že samo ob sebi umé, in česar bi pristavljati treba ne bilo, da pri takih otrokih za veljavno in vredno prejemanje zakramenta svetega kersta ni treba nobenega pripravljanja, in sicer zato ne, ker pri takih nedoumnih otrokih je nemogoče vsako pripravljanje. Taki nedoumni otroci so izvirni greh prejeli brez lastnega zadolženja, tedaj se tudi spodobi, da se brez lastne pripomoči rešijo tega greha in njegovih kazen.

V ozir delenja svetega kersta si tedaj, ljubi kristijani! zapomnite to, da sme in more keršćen biti vsak človek, naj si je odraščen ali pa le novorojeno dete, da je le živ in da še keršćen ni. Ravno zato se keršćujejo tudi taki otroci, ki pridejo pred časom na svet, dokler se po pameti soditi zamore, da je še življenje v njih. Tako, glejte, je neskončno usmiljeni Bog vsem ljudem, ter clo novorojenim otrokom, v zakramentu svetega kersta pripravil pripomoček za zveličanje, da bi se ne pogubila nobena duša. O da bi pač tega zveličanskega pripomočka deležni postali vsi ljudje, sosebno pa otroci keršanskih staršev, in da bi nobenemu zmed njih sveti kerst prikraten ne bil po zadolženju tega ali unega človeka.

4. V ozir delenja svetega kersta moramo odgovoriti še na drugo vpraševanje, in to:

II. Kdo sme kerstiti?

Na vpraševanje: Kdo sme kerstiti? odgovorimo: V sili sme vsak človek kerstiti; kader ni sila, smejo le škofje keršćevati in fajmoštri; ž njihovim pri-

voljenjem pa zamorejo tudi drugi mašniki in diakoni ta sveti zakrament deliti z vsemi cerkvenimi obredi ali šegami vred.

a) Kader je sila, zamore kerstiti vsak človek. Sila pa je takrat, kader se po pameti sklepati sme, da bi dete vtegnilo poprej ugasniti, prejden bi ga kak mašnik kerstiti zamogel. V takem primerleju le zamore kerstiti vsak človek, bodi si pravoveren ali krivoveren, bodi si Jud ali nevernik, bodi si možki ali ženska, da le stori in dopolni to, kar sveta cerkev po Jezusovem povelju zahteva, da se veljavno deli zakrament svetega kersta. Da zamore v sili vsak človek veljavno kerstiti, uveta cerkev razločno uči; kajti četerti Lateranski cerkveni zbor pravi: „Zakrament (svetega) kersta, naj ga kdor koli deli po vravnavi (svete) cerkve, v zveličanje zaleže tako otrokom, kakor tudi odraščenim“. — Da zamore sosebno vsak katoliški kristijan, ki ni duhoven, veljavno kerstiti, kader je sila, prav jasno določuje ustno izročilo. Že učeni Tertulijan pravi: „Tudi svetovni ljudje, (to je: kristijani, ki niso duhovni,) imajo pravico kerščevati; toda zadosti jim je, da se le v sili poslužijo te pravice“. In sveti Hieronim piše: „Kader sila zahteva, vemo, da je tudi svetovnim ljudem dovoljeno kerščevati“. Trierski cerkven zbor leta 1227. mašnikom naroča, svetovne ljudi dobro podučevati, da bi zamogli v sili kerščevati svoje otroke. — Pa ne le katoliški kristijani, ampak tudi krivoverci zamorejo veljavno kerstiti, kader je sila. V tretjem stoletju so nekteri ljudje to tajili, ter terdili, da se mora od krivoverca kerščeni človek še enkrat kerstiti, kakor da bi njegov kerst veljaven ne bil. Toda papež Štefan je določil, da je kerst veljaven, akoravno bi ga krivoverec delil. Tudi pervi Nicejski cerkveni zbor je določil, da kerst, ki ga krivoverec deli, je veljaven, da le krivoverci kerščevavši pravo vero imajo v presveto Trojico. Ravno to sta določila tudi cerkvena zbora Florentinski in Tridentinski. Sveti Tridentinski cerkveni zbor namreč pravi: „Ako bi kdo terdil, da kerst, od krivovercev deljen v imenu Boga Očeta in Sina in svetega Duha, in sicer z namenom, storiti to, kar (sveta) cerkev zahteva, ni pravi zakrament: bodi izobčen“.

In sveta cerkev tudi res krivovercev, postavim Protestantov, ki katoliško vero sprejmejo, na novo ne kerščuje, razun da bi se bil kdo znašel v taki krivoveri, ktera vero v presveto Trojico zametava. V takem primerljeju namreč bi kerst gotovo veljaven ne bil, ker ni bil deljen v imenu presvete Trojice. — Kakor krivoverci ravno tako zamorejo tudi neverniki, ter Judje, Turki in drugi v sili veljavno kerstiti. To resnico je sveta cerkev vsegdar verovala in večkrat tudi z določno besedo izrekla. V devetem stoletju je papež Nikolavž I. v svojem pismu do Bulgarov tako le spregovoril: „Vi pripovedujete, da se v vaši deželi nahaja njih veliko, kteri so bili kerščeni od nekega Juda, od kterega ne veste, ali je kristijan ali nevernik, ter vprašujete, kaj je ž njimi, (ki so od njega kerščeni bili,) početi. Ako so kerščeni bili v imenu presvete Trojice, je znana reč, da se ne smejo nič več kerstiti“. — Po tem takem je gotovo, da zamore v sili veljavno kerstiti vsak človek, bodi si pravoveren ali krivoveren, bodi si Jud ali nevernik, bodi si možki ali ženska. Vzrok temu je božje neskončno usmiljenje. Zakrament svetega kersta namreč je naj potrebniši zakrament; kdor ga ne prejme, ne more doseči večnega zveličanja. Veliko je otrok, ki umerjejo, komaj da luč sveta zagledajo, in mogoče ni, da bi jih kerstil kak mašnik; ob njihovo zveličanje bi bilo, ako bi jih ne mogla veljavno kerstiti ali babica ali kdo drugi. Tudi iz tega, da v sili zamore vsakdo veljavno kerstiti, moramo spoznati, da je zares neizrečeno veliko usmiljenje božje.

Dasiravno pa v sili sme vsak človek veljavno kerstiti, vendar le se je pri tem, kolikor se da, nekega posebnega reda deržati. Ta red obstoji v tem, da pred drugimi kerščuje tisti, ki je vredniši. Je tedaj kdo pričujoč, ki že kak žegen (od sedmih k mašnikovemu posvečevanju spadajočih žegnov) ima, spodobi se njemu kerščevati. Katoličanu gre predno mesto pred krivovercem ali nevernikom, možkemu pred žensko. Tega reda pa še je treba deržati le takrat, kader je tisti, na kterega versta spada, dobro podučen v tem, kako da gre kerstiti in je tudi privoljen kerstiti, in ako spodobnost in dostojnost ne zahtevata kakega drugega reda. Po naših krajih skoraj

večidel kerščujejo le babice, čemur ni kaj posebnega ugovarjati, deloma zavoljo potrebne spodobnosti in dostojnosti, deloma pa tudi zato, ker so babice večidel bolj podučene v tem, kako gre kerstiti, kakor kdo drugi. V ozir detetovih staršev vam moram povedati, da oni sami svojega deteta kerstiti ne smejo razun v prav veliki sili, ter takrat, kader bi nikogar ne bilo, kteri bi hotel in mogel kerstiti njihovega otroka. Ako bi namreč brez take posebne sile oče ali mati kerstila svojega deteta, vtegnila bi si na glavo nakopati zakonski zaderžek duhovnega sorodovinstva, in s tim zgubiti neko posebno pravico zakonskih ljudi, ktero bi mogla, da bi jo nazaj dobila, s posebno prošnjo iskati pri viši duhovski gosposki.

Ako bi dete, ktero je kerst v sili prejelo, ne umerlo, temveč živo ostalo, mora se v cerkev prinesti, da ga, kader bi se prav ne vedlo, ali je veljavno kerščeno, ali ne, mašnik pod pogojo še enkrat kersti, in da se drugi zaostali kerstni obredi dostavijo in obveršijo.

b) Kader ni sila, smejo le škofje in mašniki kerstiti. Da so škofje redovni ali pravni delivci zakramenta svetega kersta, ni dvoma. Škofje so nasledniki aposteljnov; aposteljnom pa je Jezus Kristus dal oblast in pravico „učiti in kerščevati“. (Mat. 28, 19.) In v pervih časih keršanstva so zredoma tudi le samo škofje kerščevali. Ako bi bil kak drug mašnik hotel kerščevati, moral je od škofa v to dovoljenje imeti. Toraj pravi učeni Tertulijan: „Pravico, (sveti) kerst deliti, ima naj viši mašnik, ter škof; za njim smejo tudi mašniki kerščevati in diakoni, pa ne brez škofovega dovoljenja“. Še le po tem, ko so škofije preobširne postale, ter tako prostrane, da škof ni mogel več povsod sam deliti zakramenta svetega kersta, je zredovna ali pravna oblast, zakrament svetega kersta deliti, prišla tudi na druge mašnike. — Da imajo tudi mašniki zredovno ali pravno oblast, sveti kerst deliti, je že iz tega očitno, da je Jezus poleg aposteljnov imel še dva in sedemdeset učencev, ki niso bili škofje, ampak le mašniki in kterim je izročil oblast, ljudi učiti, poleg te oblasti pa gotovo tudi pravico ljudi kerščevati. Ravno to poterduje ustno

izročilo. Sveti Krizostom pravi: „Kerstiti sme vsakdo, ki opravlja mašnikovo službo“. Cerkveni zbor Laodicejski terdi, da ne le škofje, ampak tudi mašniki smejo deliti zakrament svetega kersta. (Can. 8.) In papež Eugenij IV. v svojem pismu do Armencev mašnika imenuje „oskerbovalca (svetega) kersta, kteremu poleg njegove službe pripada pravica kerščevati“. — Škofje in mašniki tedaj so pravni delilci zakramenta svetega kersta. K njim se je toraj treba oberniti, kader je komu treba svetega kersta, ako ne nastane kaka sila, v kteri sme vsakdo kerstiti.

Pri tem pa je vendar le treba opomniti, da beseda „mašnik“ v tem obziru pomenja mašnika domače fare ali domačega duhovnega pastirja, ter župnika ali fajmoštra in njegove gospode pomočnike. Župnik je redovni duhovni pastir svoje župe ali fare; toraj ima tudi le on s svojimi pomočniki oblast kerščevati, in kerste v kerstne bukve zapisovati. Od tod pa izhaja, da drugi mašniki, ako hočejo koga kerstiti po dopuščenem potu, v to potrebujejo dopuščenja domačega duhovnega pastirja. Po posebnem dovoljenju škofovem ali župnikovem vtegne izvanredno kerščevati tudi diakon, to je: duhoven, ki nima še vseh sedem žegnov, ampak le šest. Diakon sicer že takrat, kader se v diakona posvečuje, oblast prejme, pri altarju služiti, kerščevati in besedo božjo oznanovati; vsemu temu vkljub pa vendar le v to potrebuje še posebnega dovoljenja škofovega ali fajmoštrovega; ker ta dva le sta zredovna ali pravna delilca zakramenta svetega kersta.

5. Zdaj veste, ljubi moji! kdo sme kerščen biti in kdo sme kerstiti. Odgovor na to dvojno vpraševanje vam je spet prav živo pred oči postavil, kako potreben da je sveti kerst. Toraj pa tudi prav goreče prosimo neskončno usmiljenega Boga, da bi dobrote svetega kersta, brez kterega nobeden ne more zveličan biti, deležni postali vsi ljudje. Dobro vedoč, kolika dobrota da je sveti kerst in kako potreben da je v zveličanje, hitijo goreči misijonarji zapustivši ljubo domačo deželo v daljne kraje na Kitajsko, ter leto za letom tisuč in tisuč otrokom delijo sveti kerst, otrokom, ki jih neverni starši proč pomečejo. in bi brez svetega kersta v nebesa ne mogli.

Te za zveličanje duš tolikanj goreče služabnike božje podpirajmo tudi mi, podpirajmo s tim, da pomagamo bratovščini svetega detinstva, kteri je poglavitni namen ravno ta, da s svetim kerstom nebeške vrata odpira neverskim usmiljenjavrednim otrokom. Podpirajmo jih pa tudi s tim, da molimo za njihovega trudopolnega dela srečni pospeh. Amen.

XII. keršanski nauk.

Kje se sme kerstiti? — Kako se mora kerstiti?

1. V ozir delenja zakramenta svetega kersta sem vam zadnjič odgovoril na dvojno vprašanje, ter na vprašanje: Kdo sme kerščen biti? in na vprašanje: Kdo sme kerstiti? — Na pervo vprašanje sem odgovoril, da sme kerščen biti vsak človek, bodi si odraščenec ali bodi si novorojeno dete, da je le živ in da še kerščen ni. — Na drugo vprašanje sem vam povedal, da v sili sme kerstiti vsak človek, naj si je katoliški kristijan ali krivoverec, naj si je Jud ali Turek ali kak drugi nevernik, naj si je možki ali ženska, da le stori in dopolni to, kar sveta cerkev po Jezusovem povelju zahteva v to, da se veljavno deli zakrament svetega kersta. Kader pa ni sila, smejo le škofje kerščevati in fajmoštri; ž njihovim privoljenjem pa zamorejo tudi drugi mašniki in diakoni zakrament svetega kersta deliti z vsemi cerkvenimi obredi ali šegami vred.

2. Imamo pa v ozir delenja zakramenta svetega kersta še drugo vprašanje, in sicer:

III. Kje se sme kerščevati?

Pri delenju tolikanj imenitnega in svetega zakramenta, kakoršen je sveti kerst, mora biti častitljivo in spodobno vse, kar k temu spada, in tedaj mora spodoben in častivreden biti tudi kraj, v kterem se deli zakrament svetega kersta. Toraj moramo tudi pravega odgovora poiskati na vprašanje: Kje se sme kerščevati? Na to vprašanje odgovorim: Slovesni kerst se mora zredoma v cerkvi deliti, kerst v sili pa se zamore povsod deliti.

a) Slovesni ali praznični kerst, to je tisti kerst, kterega ali škof, ali mašnik, ali diakon deli, mora se zredoma le v cerkvi deliti. V pervih časih keršanstva so bili tisti, kteri so sveto vero sprejeli, kerščeni ondi, kjer je bila prilika in priložnost. Sveti Filip je dvornika zamorske kraljice kerstil v vodi, ki se je znašla poleg pota; (Ap, dj. 8, 38.) jetničar iz Filipe je bil kerščen v svojem stanovanju, kamor je svetega Pavla in Silasa iz ječe stopivša sprejel; (Ap. dj. 16, 33.) in stotnik Kornelij je bil kerščen v svoji hiši. (Ap. dj. 10, 48.) Sveti Lorenc je svetega Lucila kerstil v ječi in vojaka Romana na potu. Od tistih časih niso mogli imeti posebnega kraja, da bi ondi kerščevali; kristijani so bili prisiljeni prikrivati se zavoljo preganjanja; toda takrat je bil kristijanom vsak kraj posvečen zavoljo njihove edinosti v veri in zavoljo gorečnosti in pobožnosti vseh, ki so se spreobernili k sveti veri Jezusovi. Kader je pa sveta cerkev v četertem stoletju zadobila mir in slobodo, jeli so kristijani vstanovljati posebne kraje, v kterih se je delil zakrament svetega kersta. Te kraje so iz kamnja zidali, in jih „baptisteria“, to je „kerstišča“ imenovali. Ta kerstišča so obzidovali s poslopji, kterim so rekli kerstne cerkve. Te kerstne poslopja so se znašle po navadi poleg velike cerkve, ondi, kjer je škof stanoval in svoj sedež imel. Zapovedano je bilo kerščevati le v teh kerstiščah, ako ni kaka posebna sila drugači zahtevala. O poznejšem času se je ta reč predrugačila. Kerst odraščenih je polagoma iz navade, in kerst novorojenih otrok je v navado prišel kar v sploh brez razločka. Velike kerstišča in kerstne poslopja

so nepotrebne postale, in vravnali so manjše, kar je bilo tem primerniše, ker kerščencev zdaj niso več v vodo potapljali pri svetem kerstu, kakor poprej, ampak so jih z vodo le oblivali. Take majhne kerstišča ali taki kerstni kamnji, v ktero se je dete pomocilo, pozneje pa z vodo iz takega kamna zajeto bilo oblivano, napravili so se polagoma pri vseh farnih cerkvah; ob enem pa je bilo ojstro prepovedano, kerščevati drugej, kakor pri teh kerstnih kamnih, ki so bili po cerkvah postavljeni. Papež Klemen V. je leta 1311. v Vieneškem cerkvenem zboru to le določil: „S tim le določilom prepovedujemo, da se posihmalo nihče ne podstopi, kerščevati v sobah ali stanicah ali drugih poslopjih razun v cerkvah, po kterih so v ta namen vravnani kerstni studenci, izvzemši kako silo, o kteri bi se brez nevarnosti v cerkev priti ne moglo“. Po tem takem je tedaj cerkev navadni kraj za slovesni ali praznični kerst, in v cerkvi kerstni kamen ali prav za prav miza ob kerstnem kamnu stoječa. Rekel sem: navadni kraj; kajti v merzlem zimskem času je sveta cerkev dovolila, po hišah kerščevati. Ajhstedski (Eichstadt) cerkveni zbor pravi: „Mašniki zunaj cerkve ne smejo otrok kerščevati, razun o zimskem času, kader bi huda zima zapovedovala drugači ravnati“. Ravno tako vtegne včasih tudi kak drug poseben pripetlej, postavim: kaka povodenj, nanašati tako, da je potrebno doma kerstiti. Razun takih posebnih pripetlejev se nobeden mašnik ne sme vdati volji takih ljudi, ki hočejo, da bi jim njihovega otroka kerstil doma, kajti noben mašnik ne sme nepokoren biti sveti cerkvi, ktera je farno cerkev odločila za tisti kraj, na kterem se mora zredoma deliti zakrament svetega kersta. Pa tudi starši naj nikar ne zahtevajo, da bi se jim doma kerščevali njihovi novorojeni otroci, kedar ni sila. Starši, kteri bi zavoljo svojega imenitnega stanu zahtevali, da bi se njihovim novorojenčikom doma delil zakrament svetega kersta, akoravno bi posebne sile ne bilo, ravnali bi zoper voljo svete cerkve in zoper spoštovanje, ki so ga zakramentu svetega kersta dolžni; in njihovo ravnanje bi se nikakor opravičiti ne dalo. Vzrok namreč, zavoljo kterega želijo, da bi se jim doma kerščevali njihovi otroci, je ali neizgovorljiva zložnost; ali pa pomanjkanje ponižnosti, ker hočejo pred drugimi pri-

prostimi ljudmi nižih stanov imeti posebne predpravice in prednosti; ali pa ravnoterost, ter premajhno spoštovanje, ki ga do hiše božje imajo. Njihova nepokorščina po tem takem izvira iz slabega studenca, in je toraj tem bolj pregrešna. Ljubi očetje in matere, ki ste morda iz boljših ali imenitniših stanov, nikoli se nikar ne zadolžite s tako nepokorščino; marveč poskerbite, da se vaši novorojeni otročiči v cerkev prineso k svetemu kerstu. Cerkev namreč je tisti kraj, na kterem imajo vaši otroci postati božji otroci in dediči nebeškega kraljestva s tim, da prejmejo ondi sveti kerst.

b) Kerst, ki ni slovesen ali prazničen, ter kerst v sili, sme se deliti na vsakem kraju. Vzrok temu tiči ravno v tem, da tak kerst je le kerst v sili, in se zamore tedaj obverševati ravno tam, kjer je mogoče ga obverševati. V sili se toraj sme kerščevati v hiši, v kteri je bilo dete rojeno, in sicer ali v tem ali unem kraju tiste hiše. Vendar spoštovanje, ki smo ga temu svetemu zakramentu dolžni, zahteva, da se, kader je mogoče, tudi tukaj poseben razloček naredi. Ako se dete znajde v smertni nevarnosti, preden je popolnoma rojeno, naj ga kar babica kersti ondi, kjer je. Ako je dete sicer živo na svet prišlo, pa se znajde v tako revnem stanu, ter je tako slabo, da se mu je vsak trenutlej smerti bati, tedaj bo naj primerniše, da ga babica pravno in postavno kersti kar v tisti sobi, v kteri je luč sveta zagledalo. Ako se pa novorojeno dete znajde sicer v smertni nevarnosti, pa vendar ni še tako slabo, da bi vsak trenutlej v nevarnosti bilo njegovo življenje, naj se poda babica ali tisti, ki ga misli kerstiti, ž njim v kako drugo sobo, ako je pri rokah, in naj ga ondi kersti. V tem poslednjem primerleju bi bilo lepo, da bi detetov oče z drugo družinjo bil spodobno pričujoč pri svetem kerstu, da bi Boga hvalil in zahvalil, pobožne misli budil v svojem sercu in dobre sklepe delal. Pri takem obnašanju bi pobožnost pričujočih posvetila kraj, v kterem se kerščuje.

Toliko vam bodi povedanega od kraja, v kterem se mora deliti zakrament svetega kersta. Navadni kraj za to je cerkev, in sicer farna cerkev, pod ktero spadajo starši novorojenčika,

kteri ima kerščen biti. V sili je vsak kraj dober za to opravilo. Kader tedaj sila ni, naj se novorojeno dete prinese v farno cerkev k svetemu kerstu, in oče njegov naj ga spremlja, ako je mogoče. Na tem svetem kraju mu vse, kar koli se ondi obveršuje, bije na serce, na dušo, da se na kolena zgrudi pred vsegapričujočega Boga, ter hvalijoč predenj izliva svoje pobožne občutleje. Tukaj v farni cerkvi pred živim Bogom je sklenil svojo zakonsko zavezo; tukaj tedaj naj tudi Boga hvali in zahvali za zastavo zakonske ljubezni in zvestobe, ktero zastavo mu je v novorojenem detetu dal vsemogočni Bog. Tukaj naj ponavlja svoje že poprej storjene obljube in dobre sklepe, da bo lepo keršansko redil otroke, ki mu jih Bog zaupa.

3. Četerto vprašanje, ktero se nam v ozir delenja zakramenta svetega kersta nastavlja, je:

IV. Kako se mora keršcevati?

Na vprašanje; Kako se mora kerstiti? ali z drugo besedo: Kaj mora storiti, kdor keršcuje? odgovorim: Kdor keršcuje, mora a) pri tem imeti pravi namen; mora b) k temu vzeti pravo ali naturno vodo, ter ž njo obliti človeka, kterega keršcuje; mora c) dotične besede prav izgovoriti.

a) Da bo prav kerstil, mora tisti, ki keršcuje, imeti pravi namen, ter tak namen, tako misel, da bo storil to, kar cerkev zapoveduje storiti, ter kerstil tako, kakor Kristus veleva keršcevati. To misel ima takrat, kader to sveto opravilo opravlja, dostojno in tako, kakor ga sveta cerkev opravljati ukazuje. Sveti Avguštin sicer pravi: „V katoliški cerkvi ni vse le na tem ležeče, ali se ta zakrament deli s prav čistim namenom ali ne, da le delivec zakramenta po vunanjem stori to, kar mu je zapovedano“; toda to velja le v ozir tega, kar ne spada k bistvu zakramenta; kajti v ozir tega, kar spada k bistvu zakramenta, treba je pravega, čistega namena. Papež Aleksander VIII. namreč je leta 1690. zavergel naslednjo

zmoto, ktera pravi: „Veljaven je kerst, ki ga deli kdo, kteri pri obverševanju vseh vunanjih obredov in oblike znotraj v sercu to le misel ima: Jaz ne mislim storiti tega, kar cerkev zahteva“. Kdor bi kerstil s takim namenom, ne bi imel volje kerstiti, in kerst takega človeka deljen bil bi neveljaven. Vendar pa, kar vam je že iz poprejnih keršanskih naukov znano, ni ravno potrebno, da bi delivec zakramenta svetega kersta ali kerščevalec ravno takrat, kader kerščuje, živo pred očmi imel namen, in da med tem tega namena z nasprotnim namenom ni spodbil in vstavil.

b) Da bo prav kerstil, mora tisti, ki kerščuje, k temu vzeti pravo ali naturno vodo. Voda je pri svetem kerstu tvarina, in sicer daljna tvarina k svetemu kerstu neobhodno potrebna. Jezus Kristus sam je zapovedal, da se mora kerščevati z pravo ali naturno vodo, ter je rekel: „Ako kdo ni prerojen iz vode in iz svetega Duha, ne more iti v božje kraljestvo“. (Jan. 3, 5.) Tudi aposteljni so pravo ali naturno vodo rabili, kader so kerščevali. Dvornik zamorske kraljice Kandace je rekel Filipu: „Glej, voda! kaj bi zaderževalo kerstiti me?“ . . . In stopila sta oba dva v vodo, Filip in dvornik, in ga je kerstil. (Ap. dj. 8, 36. 38.) — Da se mora kerščevati s pravo ali naturno vodo, spričuje tudi ustno izročilo. Že stari Tertulijan pravi: „O blaženi zakrament naše vode, s ktero oprani smo zmot stare slepote rešeni za večno življenje“. Sveti Avguštin pravi: „Vzemi vodo proč, in nič več nimaš kersta“. Ravno zato tudi sveti Tridentinski cerkveni zbor zopergovori verskim obnovljevalcem ali krivovercem, ki so terdili, da se v sili sme kerščevati z vsako tekočino ali mokro rečjo, ter pravi: „Ako bi kdo terdil, da prava ali naturna voda k (svetemu) kerstu potrebna ni, . . . bodi izobčen“. (Sess. 7. can. 2.) Kerščevalec se mora tedaj k svetemu kerstu poslužiti prave ali naturne vode. Prava ali naturna voda pa je tista voda, ktera iz natore izvira, tedaj voda iz studencev, potokov, ribnikov, vodnjakov, iz morja, kapnica ali deževnica, tudi voda iz raztopljenega leda ali snega. Ali je voda čista ali kalna, merzla ali gorka, sladka ali grenka

na tem ni nič ležeče; na tem pa je ležeče, da ni primešanih med njo drugih reči, zavoljo kterih bi voda zgubila svoje ime ter bi nič več prava voda ne bila. Kader namreč med vodo pride toliko drugih posebnih reči, da se voda nič več ne imenuje voda, ampak juha (župa), polivka, pivo itd., taka voda nič več voda ni, in za kerst ni več pripravna. Za kerst pripravna na dalje ni kolinska in cvetlična voda (Köllner und Rosenwasser), ker te dve tekočini niste voda, ampak le sok iztisnjen iz cvetlic in drugih želišč. Tudi z ledom in s snegom se ne more veljavno kerščevati, ker ni led ni sneg voda nista, dokler se ne raztopita. Ako bi bilo vodi primešano toliko kervi, ali mleka, ali medice, ali vina, ali rakije (žganja) itd. da bi se ta zmes ne mogla več zvati natorna voda, bi taka mešanica ali tekočina tudi nič več ne bila za kerst pripravna. Ako bi pa le kaka kaplja takih reči med vodo prišla, bi voda še zmerom svoje ime ohranila, ter za kerst pripravna bila. Že od nekdaj sveta cerkev na preddan velikih velikonočnih in binkeštnih praznikov ter veliko saboto in binkeštno saboto blagoslovlja vodo za rabo pri svetem kerstu, ktera se ravno zato kerstna voda imenuje. Te vode se mora mašnik po zapovedi svete cerkve poslužiti, kader slovesno ali praznično kerščuje v cerkvi namreč in s tim, da obveršuje vse predpisane svete obrede ali šege. V sili pa, kader take vode ni pri rokah, zamoreta tako svetovni človek, kakor tudi duhoven ali mašnik, veljavno sveti kerst deliti z drugo natorno, neblagoslovljeno vodo.

Da bo prav kerstil, mora tisti, ki kerščuje, z natorno ali kerstno vodo tudi nekaj storiti, ter jo po pravem potu s kerščencem spraviti v dotiko, to je mora ga ž njo omiti ali obliti. V pervih časih keršanstva se je to godilo s potapljanjem, ter s tim, da se je kerščenec ves potopil v vodo, ali pa vsaj njegova glava. Od tod se izhajajo prilike od kopelje, od pogreba, kterih prilik se že aposteljni poslužijo, od svetega kersta govoreči. Sv. Pavl, postavim, pravi: „Pokopani smo ž njim (z Kristusom) po kerstu v smert, da kakor je Kristus ustal od mertvih po veličastvu Očetovem, tako tudi mi hodimo v novem življenju“. (Rimlj. 6, 4.) Pri takem kerstu

sta mašnik in kume ali boter, kader je bil kerščenec moškega spola, ali pa mašnik in botra, kader je bil kerščenec ženskega spola, s kerščencem stopila po stopnicah do vode, in na zadnji stopnici sta ga trikrat potopila v kerstno vodo. To trojno potapljanje sicer ni bilo potrebno, da je bil veljaven sveti kerst, bilo pa je v pervih časih keršanstva sploh v navadi: godilo se je v imenu in na čast treh božjih oseb (peršon) v presveti Trojici. Kerst s potapljanjem v vodo je bil v navadi do štirnajstega stoletja, in se še dandanes nahaja po nekterih cerkvah na Jutrovem. — V pervih časih keršanstva so kerščevali včasih tudi s škropljenjem. To škropljenje pa je moralo biti tako obilno, da je voda se od glave odcejala. Po Petrovi pervi pridigi na binkeštno nedeljo se jih je spreobernilo do tri tisuč ljudi, in so bili kerščeni. Tolike obilne množice bi sveti Peter s potapljanjem ali z oblivanjem ne bil mogel kerstiti na en dan. Toraj so mnogi bogoslovci ali cerkveni učeniki te misli, da so bili kerščeni s škropljenjem. Palmove veje so bile večkrat pomočene v vodo, in ž njimi so se kerščenci škropili. Navada, kerstiti s škropljenjem, ni dolgo ohranila svoje veljave, in sicer zato ne, ker pri njej ni bilo vselej zadosti gotovo, ali je voda telo zadosti omočila, ali ga ni. — Kerščevali so tudi že o začetku keršenstva z oblivanjem, pa le bolj v sili, kakoršna je marsikterikrat nastopila. Vsakdo lahko sprevidi, da za smert bolnega človeka niso mogli kerstiti s potapljanjem, ter s tim, da bi bili vsega potopili v vodo. Marsikteri mučenec je bil v tesno ječo zapert. Njegova poterpežljivost ali pa njegovi čudeži nagnili so jetničarja in varhe, da so se spreobernili in kerstiti dali. Od kod toraj toliko vode, da bi se bili v vodo potapljali? O takih primerlejih se je kerščevalo kar z oblivanjem, ktero je dandanes tudi pri nas v navadi. Pri tem oblivanju je gledati treba sosebno na to, da se prav opravlja. In da se to zgodi, treba je na poglavitni del života, ter na glavo, vliti toliko vode, da se ž njo ne omočijo le samo lasje ampak tudi koža. Da bi se le sama obleka detetova ali kerščenca omočila, bi kerst nikakor ne veljal. Nekteri clo terdijo, da bi tudi tak kerst ne veljal, pri kterem bi se omočili le samo lasje in ne tudi koža; drugi pa so te misli, da tak kerst velja. Pri vsem tem pa je

naj bolje, deržati se tega, kar je bolj zanesljivo, in to je, da se voda na glavo vliva tako, da se pri tem tudi koža zmoči V sili je dopuščeno, z vodo obliti ali poškropiti tudi kak drug del života, ter roko, ali nogo, kader glave doseči ni mogoče. Toda to je dovljeno le samo v naj skrajniši sili. Ako po tem dete, ki je tako kerščeno bilo, srečno na svet pride, mora se pod pogojo še enkrat kerstiti, ter po glavi obliti. To se mora zgoditi zato, ker je od unega kersta prav po pravici dvomiti, ali je veljaven ali ne. Ali se oblivanje zgodi enkrat ali trikrat, ali se opravlja v podobi križa ali ne, na tem po nauku Rimskega katekizma ni tolikanj ležeče, kajti enkratno oblivanje je bilo vsaj na Španjskem do osmega stoletja v navadi, in sveta cerkev je ta kerst z enkratnim oblivanjem za veljaven spoznala. Vendar naj kerščevalec sedaj navadnega trikratnega oblivanja v podobi križa nikar ne opušča, in naj toraj kerščenca trikrat oblije: pervikrat, kader pravi: „Jaz te kerstim v imenu (Boga) Očeta“; drugikrat, kader reče: „in Sina“; in tretjikrat, kader pravi: „in svetega Duha. Amen“ Trikratno oblivanje namreč se godi ravno v spomiu na tr božje osebe (peršone), ktere se izgovarjajo med kerščevanjem

c) Da bo prav kerstil, mora ta, ki kerščuje, med oblivanjem tudi dotične besede prav izgovoriti. Oblika zakramenta svetega kersta ali besede, ktere se med kerščevanjem izgovarjajo, so te le: „Jaz te kerstim v imenu (Boga) Očeta in Sina, in svetega Duha. Amen“. Te besede izgovarjati je zapovedal Jezus sam, kader je rekel svojim aposteljnom: „Pojdite, in učite vse narode, in kerščujte jih v imenu Očeta, in Sina, in svetega Duha“. (Mat. 28, 19.) — Pri tem vam moram naj poprej povedati, da mora te besede izgovarjati tisti, kteri kerščuje, in jih izgovarjati ravno takrat, kader vodo vliva na glavo kerščencevo. Ako bi eden vodo vlival na kerščencevo glavo, drugi pa bi med tem besede izgovarjal, kerst bi ne veljal; kajti pri takem ravnanju bi bila pri enem kerstu dva delivca ali kerščevalca; in vendar jih ne sme več biti, razun enega. Ravno tako bi kerst bil neveljaven, ako bi kerščevalec kerščenca poprej z vodo oblival, po oblivanju pa bi še le izgovarjal kerstilne besede; ali pa, ko bi poprej

kerstilne besede govoril, po tem pa še le vodo izlival na kerščencevo glavo. — Na dalje vas moram opomniti, da se pri kerstnih besedah nobena beseda ne sme izpustiti ali pa spremeniti, kajti tako opuščenje ali spreminjanje bi vtegnilo kerst neveljaven narediti. Bistveno potrebno ali neobhodno potrebno je, da kerščevalec izreče besede: „Jaz te kerstim“; kajti ako bi besede opustil, ter samo rekel: „V imenu (Boga) Očeta, in Sina in svetega Duha. Amen“, kakor reče takrat kader se prekriža, bi se prav ne vedlo, kaj da pomenja oblivanje z vodo, in kerst bi bil ravno zato neveljaven. — Bistveno potrebno je drugič, da se izreče besedica „te“; kajti ako bi se opustila ta beseda, bi ne bila zadosti določno naznanjena oseba, ktera ima kerščena biti; in ravno zavoljo te nedoločnosti in pomanjkljivosti bi kerst neveljaven bil. Le beseda „Amen“ na koncu kerstilnih besedi bi se smela opustiti, in bi kerst zavoljo tega opuščenja neveljaven ne bil. — Bistveno potrebno je treljič, da se reče „v imenu“ ne pa „v imenih“ (in nominibus), da tedaj beseda „v imenu“ stoji v enojnem številu, nikar pa v množnem, kajti ravno to enojno število na znanje daje, da so tri božje osebe le enega bistva in ene natore, in tedaj tudi le samo en Bog. — Bistveno potrebno je četertič, da se med kerščevanjem tri božje osebe razločno in določno izgovorijo. Ako bi kerščevalec le samo rekel: „Kerstim te v imenu presvete Trojice“, ali pa: „Kerstim te v imenu trojedinega Boga“, bi bil kerst neveljaven.

4. Naznanil sem vam zdaj način, po kterem je kerščevati. Zdaj veste, kako gre kerščevati. Mislim, da sem vam to reč razložil tako natanjčno, da bi vsakdo zmed vas, kteri me je zvesto poslušal, zamogel, ako bi treba bilo, prav kerstiti. — Memo tega pa še opomnim, da Gospod Boga nikdar nismo zadosti zahvaliti v stanu, da je to reč vravnal tako, da vsak količkaj umen in pameten človek lahko deli zakrament svetega kersta. Saj k temu ni drugega potreba, kakor pravi namen, naturna voda, ktera se povsod lahko dobi, in kerstilne besede, med oblivanjem z vodo izrečene, ki jih ni težko v glavi ohraniti in izgovoriti. — S tim, da je način kerščevanja

prav lahek, in toraj vsakdo lahko kersti, je neskončno usmiljeni Bog lepo poskerbel, da bi brez svetega kersta ljudje ne umirali in ob večno zveličanje ne prišli. Bodi mu čast in hvala na vse vekomaj! Amen.

XIII. keršanski nauk.

Kteri obredi se nahajajo pri delenju zakramenta svetega kersta? — Obredi pred kerščevanjem. —

1. Kader vprašujemo po tem, kar je vedeti potrebnega o tem, kako se deli zakrament svetega kersta, moramo odgovora iskati na naslednje vpraševanja: Kdo sme kerščen biti? — Kdo sme kerstiti? — Kje se sme kerščevati? — Kteri obredi se nahajajo pri delenju zakramenta svetega kersta? — Na pervi dve vpraševanji sem vam odgovoril v predzadnjem, na drugi dve v zadnjem, in na poslednje vam bom z božjo pomočjo odgovoril v današnjem keršanskem nauku.

2. Da ne bom ponavljal, kar sem pravil zadnjič in predzadnjič, prestopim nemudoma na to, od česar mislim danes govoriti:

V.) Kteri obredi se nahajajo pri delenju zakramenta svetega kersta?

Pri slovesnem ali prazničnem kerstu, ki ga v cerkvi mašnik opravlja, mora biti pričujoč vsaj eden boter ali kume,

in se morajo obverševati neki posebni obredi, ter šege ali ceremonije. — Boter ali kume se imenuje tisti človek, kteri deteta, ki ima kerščen biti, pred mašnika prinese, deteta pri svetem kerstu derži, namesto njega odgovarja na dotične vprašanja. Boter se tudi za poroka postavi, da bo dete, kterega pri svetem kerstu derži, živelo po sveti veri Jezusovi. Ker je sveti cerkvi prav močno na skerbi, da otroci kerstni obljubi zvesti ostanejo in po sveti veri Jezusovi živijo, prišlo je že kmalo o začetku v navado, botre dajati kerščencem. V tretjem stoletju se že poroča o tem kakor od navadne reči. Po tej naredbi naj bi otroci, kterim bi odmerli natorni starši, ali pri kterih bi brezskerbni starši svoje dolžnosti zanemarjali, ter otrok kerščansko ne redili, — po tej naredbi, pravim, naj bi taki otroci dobili duhovne starše, kteri bi skerbeti imeli za njihove duhovne potrebe. Od tod izhaja tudi ime boter (patrinus) po latinski besedi „pater“, to je oče. — V naših krajih je navada, da k vsakemu kerstu prideta po dva, ter eden boter in ena botra.

Obredi, ki so pri slovesnem kerstu v navadi, pa so trojne verste: a) eni se opravljajo pred kerščevanjem, drugi b) se obveršujejo med kerščevanjem, in tretji c) se dostavljajo po svetem kerstu.

a) Preglejmo naj poprej obrede, kteri se obveršujejo pred svetim kerstom.

Obredi, kteri se opravljajo pred svetim kerstom postavljajo nam od ene strani pred oči stan, v kakoršnem se človek znajde, prejden je kerščen, od druge strani pa gnade, ktere človek prejema po zakramentu svetega kersta.

Pervi teh svetih obredov je ta, da se kerščenec sprejme pred cerkevjo. Botra ne stopita ž njim kar naravnost v cerkev, ampak obstojita pred cerkvenimi vrati; in ondi ga mašnik sprejme. Ta navada ima svoj začetek že iz starodavnih časov; kajti tisti, ki niso še kerščeni bili, tudi niso smeli še hoditi v družbo vernikov k božji službi, dasiravno so sve-

tega kersta že želeli. Tudi zdaj še tiči lep pomen v tem, da kerščenec ne stopi kar naravnost v cerkev, ampak da mora čakati pred cerkvenimi durmi. Čakanje pri cerkvenih vratih namreč na znanje daje, da tistemu, ki še kerščen ni, in tedaj še kristjan ni, so vrata v katoliško cerkev še zaperte, zaperte tudi vrata do njenih duhovnih dobrot in dari, zaperte pa tudi vrata v nebeško kraljestvo poleg besede Jezusa samega, ki pravi: „Ako kdo ni prerojen iz vode in iz svetega Duha, ne more iti v božje kraljestvo“. (Jan. 3, 5.)

Mašnik, ki kerščenca pred cerkevjo sprejme, da bi ga kerstil, je oblečen v talar, roket in štolo; kajti tukaj ne opravlja obredov kakor kak svetoven človek, temveč kar služabnik svete cerkve. Štola, ki jo ima, je plava. Plava boja ali barva naznanja spokornega duha in žalost nad grehom, v kakoršnem se kerščenec zdaj še znajde.

Mašnik naj poprej vpraša: „Kako naj bo ime temu otroku?“ Botra povesta ime, kterega želita, da bi se detetu nadelo ali dalo. Tudi ta navada se izhaja že iz pervih časov keršanstva. Tudi takrat že so morali kerščenci po tem, ko so bili v resnicah svete vere zadosti podučeni in prav pripravljeni za sveti kerst, svoje imena naznaniti škofu, da so bile zapisane v zapisnik med število kristjanov. S tem zahtevanjem je sveta cerkev kerščence hotla opomniti, naj dobro premislijo še enkrat svoj sklep, po kterem hočejo kristjani postati, da bi se po tem, kader jih bo sveta cerkev zapisala v zapisnik med kristjane, nič več ne povernili v nejevero ali pregrešne pozemljiske sladnosti, s kterimi bi sramoto delali svojemu keršanskemu imenu. Dandanes kerščencu ime damo ne le zato, da se ljudje eden od drugega ločijo po imenu, temveč še posebno zato, da ima kerščenec nad svetnikom, čegar ime pri svetem kerstu dobi, posebnega varha, pomočnika, priprošnika, posebno predpodobo in lep zgled, kterega naj nasleduje, kterega naj posnema. Da se kerščencu ime kakega svetnika da ravno iz tega namena, posname se lahko iz cerkvenega obrednika ali obrednih bukev, v kterih je mašnikom v ozir zakramenta svetega kersta med drugim to le

zapovedano: „Mašnik, ki kerščuje, naj poskerbi, da se kerščencem ne nadevajo spodtakljive, neresnične ali smešne imena, ne imena izmišljenih molikov in neverskih ljudi; temveč imena svetnikov, da bodo verniki po njihovi priprošnji varovani“. — Po tem takem bi res prav ne bilo, ako bi se kak kristjan za svojega imenika ali godovnika (patrona) nič ne zmenil; in bi nič ne porajtal na to, kaj da je njegov sveti imenik bil, koga posebnega da je delal, kako da je živel; in bi ga malokdaj kaj počastil in še takrat le bolj merzlo ali mlačno; in bi živel življenje, ktero bi bilo godovnikovemu življenju ravno nasproti. Skerbni in pridni kristjan prav dostikrat premišljuje življenje, ter djanje in ravnanje svojega svetega godovnika, ga vsak dan lepo časti, in si marljivo prizadeva, posnemati njegovo sveto življenje, da bi enkrat tudi za njim prišel v nebesa. — Na dalje bi tudi prav ne bilo, ako bi bili starši, svojim otrokom kerstno ime zbirajoč, preveč zbirljivi in nevšečni, ter bi jim nadevali nenavadne ali, kakor pravijo, gosposke imena; navadne imena aposteljnov in drugih bolj znanih svetnikov in svetnic pa bi prezirali, češ, da niso lepe, niso imenitne: kajti od ene strani moramo spoznati, da nobenega svetnika ime ni gerdo, in če bi tudi njegovo ime ne bilo tolikanj lepo, je pa tem lepše in posnemanja vredno njegovo življenje: od druge strani pa je nespametno, zbirati in nadevati otrokom imena takih svetnikov, kterih življenje ni posebno znano, in se ravno zato tudi ne more posnemati.

Kader je kerščenec ime dobil, pokliče ga mašnik po imenu, ter vprašuje in pravi: „Kaj želiš od cerkve božje?“ in botri namesto njega odgovorijo: „Vero“. Na dalje mašnik vprašuje: „Kaj ti da vera?“ Botri pravijo: „Večno življenje“. In mašnik, razlagovaje ta odgovor, pravi: „Ako tedaj hočeš v življenje iti, spolnuj zapovedi: Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega serca, in iz vse svoje misli; in svojega bližnjega, kakor sam sebe“. — Kerščenec tedaj želi sprejeti sveto vero, in to svojo željo na znanje da z razločno besedo ali on sam ali v njegovem imenu njegovi botri; sveta cerkev namreč nikogar ne sili, da bi moral sprejeti sveto vero,

ampak zahteva, da bi jo vsakdo sprejel radovoljno; kajti le od takih, ki radovoljno sprejmejo sveto vero Jezusovo, pričakuje se zanesljivo, da bodo po tej sveti veri tudi živeli. — Sveto vero zahteva kerščenec od svete cerkve; kajti le sveta cerkev Jezusova ima od Jezusa oblast, ljudi učiti in kerščevati. — Kerščenec pove, da od svete vere pričakuje večnega življenja. Mašnik pa mu v imenu svete cerkve razloži, da bo večno življenje dosegel le tedaj, ako bo spolnoval dve poglavitni zapovedi ljubezni, namreč zapoved ljubezni do Boga in zapoved ljubezni do bližnjega. — Vse te vpraševanja so se že tudi v pervih časih keršanstva zastavljale kerščencem; kajti že sveti Avguštin jih v misel jemlje.

Mašnik zdaj kerščencu trikrat dihne v obličje v podobi križa, ter reče: „Idi iz njega, nečisti duh! in daj prostor svetemu Duhu Tolažniku“. — Zavoljo izvirnega greha se kerščenec znajde še pod oblastjo hudega duha, in je še prekletstvo nad njim. Hudi duh ima pravico do njega, in njegov duh, ter duh pregrehe, živi še v njem. Ta hudi duh mora naj poprej iz njega, da bo zamogel sveti Duh v njem stanovanje dobiti. Ravno zato mašnik hudemu duhu zapove in pravi: „Idi iz njega, nečisti duh!“ — Trikratno dihanje v detetovo obličje pomenja, da bo dete dobilo zdaj novo, duhovno življenje. Tudi v pervega človeka je Bog dihnil, kader ga je bil vstvaril, in mu je s tim dihlejem dušo vdihnil in Jezus je dihnil v svoje učence, ter jim s tim dodelil svetega Duha. Trikrat se dihne v kerščenca v spomin na presveto Trojico, ktera mu novo življenje daje. V podobi križa se opravlja to dihanje zato, ker je Jezus s svojo smertjo na svetem križu zaslužil, da se kerščencu to duhovno življenje deli. V obličje se kerščencu dihne, ker je obličje naj imenitniši del človeškega telesa, in se sosebno na obličju izrazujejo in razkazujejo notranji občutleji človeškega serca. — Kader je hudi duh človeka zapustil, pride sveti Duh v njega stanovat, kajti hudi duh in sveti Duh ne moreta ob enem stanovati v človeškem sercu. Za tega voljo mašnik hudemu duhu reče: „Daj prostor svetemu Duhu Tolažniku“. To pa že veste, da človekovo serce po svetem kerstu postane tempelj svetega Duha, in da

Bog sam pride v njega stanovat in prebivat. — Šega vdihovanja je bila tudi že v pervih časih keršanstva v navadi; sv. Avguštin namreč jo že v mislih ima od izvirnega greha govoreč, in še pred njim o njej govori sveti Ciprijan.

Mašnik na to kerščenca zaznamova z znamnjem svetega križa na čelu in na persih, rekoč: „Sprejmi znamnje (svetega) križa tako na čelu †, kakor na sercu †, sprejmi vero nebeških postav, in tako se obnašaj, da zamoreš tempelj božji postati“. Po tem pa pristavi naslednjo molitev: „Molimo: Prosimo te, Gospod! da milostljivo uslišiš naše prošnje, ter tega izvoljenega (ali to izvoljeno) I. z vtislejem Gospodovega križa zaznamovanega (zaznamovano) varuješ z vedno pomočjo: da deržeč se spoznanja velikosti tvoje časti po spolnovanju tvojih zapoved pride do časti prerojenja. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen“. — Prekrižanje pomenja, da ima sveti kerst vso svojo moč od terpljenja in smerti našega Gospoda in Zveličarja Jezusa Kristusa; pomenja, da je kerščenec po svetem kerstu Jezusu posvečen, in da se bo posihmalo deržal vere križanega Zveličarja, ter kakor vbogljiva ovčica hodil za Jezusom in le njegov glas poslušal, nikakor pa se ne dal premotiti zapeljivim volkom, krivim prerokom. — Na čelu mašnik kerščenca prekriža v znamnje, da se ne sme sramovati Jezusa, njegovega križa in njegovih zapoved, marveč se še clo veseliti svetega križa Jezusovega, ter pred vsem svetom spoznavati svojo vero v Jezusa. Na persih mašnik kerščenca prekriža v znamnje, da mora po svetem kerstu ljubiti sveti križ, ter ljubiti ne le naukov in zapovedi križanega Zveličarja, ampak tudi križanega Jezusa samega, da mora v vednem zatajevanju samega sebe živeti, pri križanem Zveličarju iskati zavetja, pomoči in tolažbe, vanj vse svoje zaupanje postavljati, ali s križem Kristusovim se hvaliti, da za svetim Pavlom povem, ki pravi: „Mene pa Bog varuj, da bi se z drugim hvalil, kakor s križem Gospoda našega Jezusa Kristusa, po kterem je meni svet križan in jaz svetu“. (Gal. 6, 14.)

Mašnik na dalje desno roko položi kerščencu nad glavo, ter moli, da bi mu Bog odvzel vso slepoto serca, ga rešil iz zadreg satanovih, in mu dodelil gnado, Jezusu v njegovi cerkvi zvesto služiti in vsak dan v dobrem rasti. To mašnik moli, ter pravi: „Vsegamogočni večni Bog, Oče Gospoda našega Jezusa Kristusa, ozri se milostljivo na tega svojega služabnika (to svojo služabnico) I., kterega (ktero) si do začetka vere pripeljal: preženi od njega (nje) vso slepoto serca; raztergaj vse zaderge satanove, s kterimi je bil zvezan (bila zvezana): odpri mu (njej), Gospod, vrata svoje milosti, da z znamnjem tvoje modrosti navdan (navdana) bo vse nesnage (hudega) poželjenja rešen (rešena), in da ob prijetnem duhu tvojih zapoved tebi v tvoji cerkvi vesel (vesela) služi, in popolniši prihaja od dne do dne. Po ravno tistem Kristusu, Gospodu našem. Amen“. — S to molitevjo je izrečeno, da gnada dana od Boga je že tudi to, ako Bog koga pokliče k svetemu kerstu, in da kerščeni človek tudi po svetem kerstu vedno potrebuje gnade božje, da bo zamogel živeti kar pravi kristjan. In prošnja za to gnado ni izrečena le samo v poprej povedani molitvi, ampak se posname tudi iz pokladanje roke nad kerščencevo glavo. Pokladanje rok namreč je po spričevanju svetega pisma znamnje ali podoba, da svetega Duha in njegovo gnado dobiva tisti človek, nad kterega se roke pokladajo. Pokladanje roke nad kerščencevo glavo pa tudi še naznanja, da je kerščenec zdaj Bogu in sveti cerkvi v dar dan, da ga tedaj sveta cerkev za svojega uda sprejme, v svoje varstvo in zavetje vzame, in mu odpre vse zaklade božje milosti.

Nadaljni obred je ta: Mašnik blagoslovlja sol, ako ni že poprej bila blagoslovljena, ter kerščencu par zernic v usta poda, in pravi: „I. vzemi sol modrosti; bodi ti v spravo za večno življenje. Amen“. — Sveta cerkev je to šego vpeljala gotovo v duhu Kristusovem, kteri je tudi sol rad v misel jemal, kader je v prilikah ljudi podučeval. Tukaj pa sol več reči pomenja; in sicer naj poprej, naj bodo kerščencu božje reči ljube in prijetne, naj se modrega skazuje v vsem

svojem djanju in nehanju. Sol namreč pomenja modrost, ktera je eden naj potrebniših darov svetega Duha. Sol jedi prijetne dela in dobre; in modrost nareja naše dobre dela Bogu prijetne in dopadljive. Nekoliko soli se kerščencu dene v usta; s tim sveta cerkev naznanja svojo željo in svojo prošnjo, da bi mu dal Bog veselje do razodetih resnic, ktere bi slabotnemu človeku same ob sebi bile marsikterikrat grenke, ako bi mu jih Bog ne oslajšal s svojo pomočjo. Sol varuje jedi gnjilobe in trohnobe. Tudi prava modrost ohranja našo dušo pred spačenostjo in grehom, in vodi po pravem potu naše besede in djanje. Zatoraj pravi sveti Pavl: „Vaše govorjenje bodi vsegdar prijazno in s soljo osoljeno, da bote vedeli, kako je treba vsakemu odgovoriti“. (Kol. 4, 6.) In da bi kristjan to storil, položi mu sveta cerkev že pri svetem kerstu par zernic soli v usta. — Sol je grenkljata; to pomenja, da mora kerščenec pripravljen biti, prenašati mnogotere britkosti in težave. Po svetem kerstu namreč se Kristusu v dar posveti in tako rekoč osoli tako, da ostane Kristusov ves čas svojega življenja; kajti kar se hoče ohraniti za dalj časa, osoli se; kakor Kristus sam pravi, rekoč: „Vsak bo z ognjem osoljen, in vsak klavni dar bo s soljo osoljen“. (Mark. 9, 48.) — Kerščencu se le enmalo soli v usta položi; to pomenja, da vse terpljenje sedanjega sveta je le majhno v primeri z nebeškim veličastvom, kterega si zasluži s tim, da voljno prenaša sedajne terpljenje. Tudi se sol kmalo raztopi na jeziku, kar kerščencu na znanje daje, da vse terpljenje, ki ga bo imel preterpeti, kmalo bo minulo. — Ker je sol tudi nekama ojstra in razjedljiva, opominja s tim kerščenca, da bo moral po Kristusovem zgledu se zatajevati in samega sebe premagovati. — Ljubi kristjan! nikoli nikar ne pozabi, kolikanj podučljivega ti pomenja sol, ki jo mašnik kerščencu na jezik položi, in prizadevaj si, storiti in spolnovati to, k čemur te sol spodbada.

Precej po tem, ko mu je soli podal, vošči mašnik kerščencu ljubi mir, ter pravi: „Mir bodi s teboj; in s tvojim duhom“, in opravi ob enem nad njim molitev, s ktero mu prosi od Boga gnade, da bi zamogel spolnovati to, kar pomenja sol, ktero mu je ravno kar v usta djal, da bi se po

tem takem svetega kersta vrednega skazoval, in enkrat z vsemi pobožnimi kristijani deležen postal nebeškega plačila. Molitev pa je ta le: „Molimo! Bog naših očetov, Bog stvarnik (začetnik) vse resnice, ponižno te prosimo, da se milostljivo ozreti blagovoliš na tega svojega služabnika (to svojo služabnico) I., ter to pervo hrano soli povživšega (poživšo) ne pustiš več stradati, da se nahrani z nebeško jedjo, ter postane gorečega duha, veselega upanja, vedno služijoč tvojemu imenu. Pripelji ga (jo), prosimo, Gospod, do kopelje novega prerojenja, da s tvojimi zvestimi (služabniki) vred zasluži doseči večno plačilo tvojih obljub (ali: večno plačilo, kterega si obljubil.) Po Kristusu, Gospodu našem. Amen". — V pervih časih keršanstva se je izrekalo ravno to voščilo miru. Izrekovalo in izgovarjalo se je zato, da se je s tim na znanje dajalo veselje, da se je občestvo ali družba kristjanov spet namnožila z enim novim udom; izrekovalo in izgovarjalo pa se je tudi v znamnje bratovske ljubezni, ktero so bili vsi verniki privoljeni skazovati tistemu, ki je na novo stopil v njihovo družbo. Tudi zdaj še ima to voščilo miru ravno ta pomen. Ob enem pa sveta cerkev s tim voščilom na znanje daje svojo željo in prošnjo, da bi Bog od kerščenca odvračeval vse, kar bi mu vtegnilo življenje greniti in dušni pokoj kaliti. Na zadnje se s tim voščilom kerščenec tudi še opominja, da mora, kristijan postanši, svojega miru iskati le samo v Kristusu, ker se tudi le edino pri Kristusu najde in nikjer drugej ne, in da mora z vsemi svojimi sokristjani živeti v miru in edinosti. In da bi zamogel vse to storiti, moli se zanj dotična molitev.

Po tem mašnik še enkrat zaroti hudega duha, ter mu od kerščenca proč podati se veli, rekoč: „Zarotim te, nečisti duh, v imenu † Očeta, in † Sina, in svetega † Duha, da izideš in se proč podaš od tega služabnika božjega (od te služabnice božje) I. To tebi, prokletemu, zaverženemu, zapoveduje tisti, ki je z nogami verh morja hodil, in vtapljajočemu se Petru desnico podal. Spoznaj tedaj svojo obsodbo, prokleti duh, in daj

čast živemu in pravemu Bogu, daj čast Jezusu Kristusu, njegovemu Sinu, in svetemu Duhu, ter se proč poberi od tega služabnika božjega (te služabnice božje) I., ker si je njega (njo) Bog in naš Gospod Jezus Kristus poklicati blagovolil v svojo gnado in in (svoj) blagoslov in h kerstnemu studencu". To odmoli, zaznamova mašnik s svojim desnim palcem kerščenca na čelu z znamnjem svetega križa, ter pravi: „In tega znamnja svetega križa ✝, kterega mu na čelo damo, si ti prokleti duh nikdar ne podstopi oskruniti. Po ravno tistem Kristusu Gospodu našem. Amen". — Mašnik tolikokrat z znamnjem svetega križa zaznamnuje kerščenca, da bi hudega duha tem zdatniši zarotil, ter primoral, da bi kerščenca za zmerom zapustil, in ne našel nikjer nobenega vhoda, skoz kterega bi se vtegnil v njega nazaj verniti. Hudi duh se boji križa, po kterem je bil premagan. Ko križ zagleda, strese se in proč beži, in ne more nazaj, ako mu človek sam radovoljno ne odpre vrat do svojega serca.

Po tem mašnik drugič položi svojo desnico na kerščencevo glavo, rekoč: „Molimo. Tvojo večno in prepravično milost, sveti Gospod, vsegamogočni Oče, večni Bog, začetnik luči in resnice, sklicujem nad tega tvojega služabnika (to tvojo služabnico) I., da ga (jo) blagoviš razsvetliti z lučjo svojega spoznanja (svoje modrosti): očisti ga (jo), posveti ga (jo); daj mu (jej) pravo učenost, da gnade (svetega) kersta vreden (vredna) postanši ima terdno upanje, ravni svet (razsodilo), sveto učenost. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen". Ta sveti obred naznanja, da je kerščenec po svetem kerstu osloboden sužnosti hudičeve, ktere slobode mu ne more vzeti nikdo drugi ne, razun smertni greh.

Zdaj na versto pride vpeljevanje kerščenca v cerkev. Mašnik položi konec štole na kerščenca, ter ga pelje v cerkev, rekoč: „I., pojdi v cerkev božjo, da boš s Kristusom večnega življenja deležen (deležna). Amen". — Štola pomenja oblast, ktero je Jezus dal svoji cerkvi, po

kteri sme v svojo družbo sprejemati vse ljudi, kteri iz serca želijo sprejeti sveto vero Jezusovo. Štolo toraj mašnik položi na kerščenca, kader ga pelje v cerkev, v znamnje, da ga v sveto cerkev Jezusovo sprejema ne v svojem lastnem imenu, ampak v imenu Jezusovem in v imenu svete cerkve Jezusove. — Pelje ga v cerkev ali tako rekoč s štolo vleče v znamnje, da vsi, ki hočejo h Kristusu priti, morajo biti vlečeni od Očeta v nebesih (Jan. 6, 44.), to je: do gnade svetega kersta ne morejo priti po mašnikovem opravilu samem ob sebi, ampak le po božji milosti, božji gnadi. Ta sveta šega zraven tega kerščenca tudi še opominja, da se mora vsegdar radovoljno voditi dati božji gnadi.

Do kerstnega kamnja pridši moli mašnik z botri vred „Apostoljsko vero“ in „Očenaš“. — Ta šega nas spet opominja na perve čase svete cerkve, o kterih so se morali kerščenci naučiti „Očenaš“ in „Apostoljsko vero“, in ju očitno moliti, prejden so kerščeni bili. Tudi zdaj mora odraščeni kerščenec sam na glas moliti te dve molitvi pred svetim kerstom; namesto majhnega otroka, ki še govoriti ne zna, molijo jih njegovi botri. „Apostoljska vera“ ima v sebi vse Jezusove nauke prav na kratko skupaj strinjene. S tim tedaj, da kerščenec to molitev moli, očitno na znanje daje, da se bo ves čas življenja terdno deržal svete vere in po njej živel; ravno zato moli „Apostoljsko vero“ očitno in na glas. Ker bi pa svoje vere in po njej živeti ne mogel brez božje pomoči, božja pomoč se pa sosebno z molitevjo dobiva, moli tudi „Očenaš“, ter naj imenitnišo Gospodovo molitev, da bi si sprosil pomoč in gnado od Boga, da bi zamogel svoji sveti veri do konca zvest ostati in po njej živeti. „Apostoljsko vero“ moli kerščenec ali namesto njega botri poprej, in po tem še le „Očenaš“; vera namreč gre molitvi naprej, kajti poprej mora človek v Boga verovati, po tem še le zamore zaupljivo v njega klicati: „Oče naš!“

Kader je z botri vred odmolil „Apostoljsko vero“ in „Očenaš“, izreče mašnik naslednjo rotitev: „Zarotim te, nečisti duh in vse tvoje duhove v imenu Boga, vse-

gamogočnega Očeta †, in v imenu Jezusa Kristusa, njegovega Sina, Gospoda in Sodnika našega †, in v moči svetega Duha, da proč greš od te stvari božje I., ktero je naš Gospod poklicati blagovolil za svoj sveti tempelj; da postane tempelj živega Boga, in da sveti Duh v njem prebiva. Po ravno tistem Kristusu, Gospodu našem, ki bo prišel sodit žive in mertve, in svet z ognjem. Amen". Tudi ta rotitev na znanje daje, v kolikanj terdo sužnost da je greh pripravil človeka, iz ktere bo rešen v zakramentu svetega kersta po Jezusovem neskončnem zasluženju; ob enem pa tudi kerščenca opominja, da se bo moral močno zatajevati, in se srečnega in stanovitnega skazovati, da po lastnem grehu nazaj ne pade v sužnost hudega duha, in da mu na zgubo ne gre prostost božjih otrok.

Mašnik si zdaj oslini palec desne roke, ter se s slino dotakne ušes kerščencevih, rekoč: „Efeta, to je odpri se"; potem se dotakne njegovih nosnic, in pravi: „K prijetnemu duhu. Ti pa pobegni hudi duh; približala namreč se bo sodba božja". — S tega posnema sveta cerkev ravnanje Jezusovo o tisti priliki, ko je gluhomutca ozdravil. (Mark. 7, 31 — 37.) Gluhomutcu podoben je vsak človek, dokler ni kerščen. Po svoji spačeni natori namreč je gluh in mutast za poslušanje božje volje in Jezusovih naukov. Pri svetem kerstu pa se mašnik s slino dotakne njegovih ušes, ter veleva; Odprite se! v znamnje, naj se mu odpró dušne ušesa, in naj vedno odperte ima za poslušanje božje besede in resnic sv. vere Jezusove. In nosnic kerščencevih se mašnik s slino dotakne v znamnje, naj mu bodo božji nauki in božje zapovedi prijetni in dopadljivi, kakor prijeten duh, in naj tudi on sam prijeten duh od sebe daje s svojimi lepimi čednostmi, ter naj postane dober duh Kristusov, da s Pavlovo besedo povem. (II. Kor. 2, 15.) — Hudega duha pa mašnik zaroti in proč izganja, žugajoč mu, da bo prisiljen kerščenca zapustiti, kajti približala se mu je sodba božja, ktera ga bo primorala proč pobegniti, kakor hitro bo kerščenec kerščen, in bo po svetem kerstu postal prebivališče sv. Duha.

3. Ti le, glejte, ljubi moji! so sveti obredi, ki se opravljajo pred svetim kerstom. Pred oči nam postavljajo imenitno resnico, da se človek pred svetim kerstom nahaja v grešnem stanu, nahaja v sužnosti satanovi, in da iz te neizmerne siroščine zamore rešen biti le zavoljo Jezusovega neskončnega zasluženja v zakramentu svetega kersta. Iz tega prežalostnega stanu ga tudi res reši sveti kerst, ako se po tem spet sam z lastnimi grehi nazaj ne poverne v poprejno sužnost satanovo. O kristjani ljubi! prav pridno premišljujte te svete šege, ter prevdarjajte, ali ste spolnovali to, k čemur vas spodbadajo, k čemur vas priganjajo. Poglejte, ako se razlaganje teh svetih obredov ne razkazuje v vašem življenju, ter v vašem djanju in ravnanju, bojim se močno, da sveti kerst nad vami ni obrodil takega sadu, kakoršnega bi bil obrodil, ako bi bili le hotli. Amen.

XIV. Keršanski nauk.

Obredi med kerščevanjem navadni, in obredi po svetem kerstu.

1. Zadnjič sem vam začel razlagati svete obrede ali ceremonije pri svetem kerstu navadne, pa vam nisem še vseh razložil. — Pravil sem, da pri slovesnem ali prazničnem kerstu, ter tistem, ki ga mašnik v cerkvi opravlja, se obveršujejo: a) obredi pred kerščevanjem, drugi b) med kerščevanjem, in tretji c) po svetem kerstu. — Govoril sem le od pervih ter tistih, ki se opravljajo pred kerščevanjem, začemši s tem, da se kerščenec pred cerkevjo sprejme, dospevši do tje, da se mašnik s slino dotakne kerščencevih ušes in nosnic.

2. Danes vam bom pa razlagal naj poprej svete obrede med kerščevanjem navadne, po tem pa tiste svete obrede, ki se dostavljajo po svetem kerstu.

b) Sveti obredi, ki so med kerščevanjem v navadi.

Prišel je zdaj presrečni trenutlej, da bo kerščenec postal iz satanovega sužnja otrok božji in dedič nebeškega kraljestva.

Perva šega, ki se pri tem obveršuje, je trikratna odpoved. Mašnik se namreč oberne do kerščenca, ter ga resnobno vprašuje: „I., se odpoveš hudiču? In vsemu njegovemu djanju? In vsemu njegovemu napuhu?“ In na vsako teh treh vpraševanj mora kerščenec ali namesto njega botri odgovoriti: „Se odpovem“. — To odpovedovanje, s kterim se je kerščenec satanu odpovedal, bilo je pri svetem kerstu v navadi že o pervih časih keršanstva, in se je prav praznično obverševalo. — Kerščencu se je slekla gorenja obleka deloma zato, da je bil pripravljen za sveti kerst, deloma pa tudi v znamnje, da obleko pregrehe od sebe djalši bo oblekel obleko nedolžnosti. Pri odpovedovanju se je kerščenec obernil proti solnčnemu záhodu, da bi s tim, kakor pravi sveti Ciril, na znanje dal, da se za zmerom odpove hudiču, poglavarju tame in zapriseženemu sovražniku svitlobe in luči. Pri tem je stegnil svojo desnico ali pa tudi obedve roki, ter jih od sebe deržal kakor človek, ki se kake reči brani in jo od sebe odbija. S tim je na znanje dajal, da ima res pripravno in resnično voljo odpovedati se satanu. Tudi čevlje je moral izzuti, da bi s tim očitno pokazal, da ga nič več ni volja hoditi po starih potih pregrehe. Odpoved samo je moral kerščenec trikrat ponavljati, berž ko ne zato, da bi spoznal, kako imenitna da je ta odpoved. Po izveršenem odpovedovanju se je kerščenec obernil proti solnčnemu izhodu, in je proti nebu povzdignil svoje oči in svoje roke. S tim je po mislih svetih cerkvenih učenikov na znanje dajal, da se je s svojim odpovedovanjem od kraljestva tame in njegovega poglavarja obernil h kraljestvu luči in svitlobe, da je v zvezo stopil s Kristusom

ki je solnce pravice, in da ga je resnična volja, le njemu samemu služiti. — Ker se dandanes po navadi le otroci kerščujejo, prišlo je tako slovesno odpovedovanje iz navade, in botri namesto deteta kar brez vseh drugih posebnih šeg na trikratno vprašanje: „I., se odpoveš hudiču? In vsemu njegovemu djanju? In vsemu njegovemu napuhu?“ le samo odgovarjajo: „Se odpovem“. — To pa, kar je ali kerščenec sam obljubil, ali kar so botri v njegovem imenu obljubili, dolžen je vsakdo zvesto spolnovati. Vsakdo namreč je dolžen odpovedati se hudiču, sovražniku vsega dobrega, in služiti Bogu, svojemu Stvarniku in naj večemu dobrotniku, ako hoče kdaj zadobiti večno življenje. — In botra, ki obljubo delata namesto otroka, zaveže ta se s tem, da bota skerbela, da ne bo hodil po potu večnega pogubljenja, to je, da ne bo greha delal, kar je po volji hudičevi, ampak da bo živel po božji volji.

Nadaljna šega, ki se med kerščevanjem godi, je maziljenje s svetim oljem. Mašnik namreč pomoči svoj palec v sveto kerstno olje, od samega škofa veliki četertek v ta namen posvečeno, in v podobi križa mazili ž njim kerščenca po persih in med plečami, rekoč: „Mazilim te z oljem † zveličanja v Kristusu † Jezusu, Gospodu našem, da imaš večno življenje. Amen“. — To maziljenje je podoba serčnosti in moči, in ob enem znamnje, ktero kerščenca opominja, da se mora posihmalo serčno vojskovati zoper sovražnike svojega zveličanja, zoper hudo poželjenje, svet in satana. Olje namreč rane ozdravlja, in daje udom gibčnost in moč. Ravno zato so se v starih časih tekarji ali tekmeci, in uni, ki so se v ograji skušali, mazilili z oljem, da so bili gibčnejši in močnejši. Tudi Jezus mazili svoje vojščake z mazilom ali oljem svoje gnade, da bi bili tem urniši in tem pripravniši v boju zoper svoje dušne sovražnike. Maziljenje z oljem tedaj pomenja gnado, ktero Kristus daje tistim, kteri se podveržejo njegovemu jarmu. Na persih se kerščenec mazili, ker je v persih, v sercu sedež človeških želj in človeških sklepov; in med plečami se mazili, ker je med plečami nekama strinjena vsa človekova moč. Maziljenje z oljem po tem takem kerščenca navdaja z nebeško močjo, s ktero zamore vsem

skušnjavam vkljub Bogu, svojemu Gospodu, služiti s čistim sercem, vernim duhom ter poterpežljivo prenašati sladko breme in lahki jarm Jezusa Kristusa.

Tretji sveti obred med kerščevanjem je ta, da mašnik plavo stolo zamenja z belo štolo. — Plava štola pomenja stan pregrehe ali grešni stan, v kakoršnem se je kerščenec dosihmalo znašel; bela štola pa pomenja stan čistosti in nedolžnosti, v kakoršnega bo zdajci stopil. Zamenovanje štole tedaj prav lepo pred oči postavlja, kako da se kerščenec po svetem kerstu iz stanu pregrehe in sovraštva božjega prestavlja v stan svetosti in dopadajenja božjega. Ob enem ta lepa šega, ter zamenovanje štole, kerščenca opominja, da mora posihmalo z vso gorečnostjo po svetosti hrepeneti, in si prizadevati na vso moč, da obvaruje in ohrani kerstno nedolžnost.

Četerta sveta šega med kerščevanjem je spoznavanje svete vere. Mašnik namreč kerščenca vprašuje: „I., veruješ v Boga Očeta, vsegamogočnega Stvarnika nebes in zemlje? — Veruješ v Jezusa Kristusa, Sina njegovega edinega, Gospoda našega, kteri je rojen bil, in je terpel? — Veruješ v svetega Duha, sveto kerščansko, katoliško cerkev, občestvo (gmajno) svetnikov, odpuščanje grehov, vstajenje mesa in večno življenje?“ Na vsaktero teh treh vprašanj odgovori kerščenec ali njegovi botri: „Verujem“. — Vera je k zakramentu svetega kersta tako močno potrebna, da sveti cerkvi ni še zadosti samo to, da kerščenec ali namesto njega botri obmolijo „Apostoljsko vero“ pred svetim kerstom, ampak da ga zastran njegove vere še posebej izprašuje, prejden ga kersti. Ob enem tudi to trikratno vpraševanje kerščenca opominja na trikratno vprašanje Jezusovo, kterega je zastavil svetemu Petru, rekoč: „Simon, Jonov sin, ali me ljubiš?“ (Jan. 21, 15—18.) O tem sveti Ambrož tako le govori: „Zato se pri (svetem) kerstu trikrat vprašuje, in iz ravno tega vzroka tudi ravno tolikokrat poterdujemo svoj odgovor, ker bi brez tega trikratnega spoznovanja ne mogli očiščeni biti. Peter zavoljo nobenega drugega vzroka ni prašan bil v evangeliju, ali ljubi

Gospoda, razun zavoljo tega, da bi s svojim trikratnim zatrdovanjem raztergal vezi, ktere so ga vezale, od kar je bil Kristusa trikrat zatajil".

Peta sveta šega med kerščevanjem je vpraševanje, ali kerščenec privoli v to, da se mu sveti kerst podeli. Mašnik ga namreč po imenu pokliče, ter vprašuje: „I., hočeš kerščen (kerščena) biti?" Kerščenec ali v njegovem imenu botri odgovorijo: „Hočem". To vprašanje kerščenca spominja, da ga niti Bog, niti sveta cerkev v sveti kerst ne sili, in da mu je popolnoma prosto in na voljo dano, ali ga hoče prejeti ali ne prejeti; naj pa, ako je sklenil sveti kerst prejeti, prav dobro premisli, kako imenitno stopinjo da stori, in kako težek odgovor da ga čaka, ako bi gnade svetega kersta, ktero razločno zahteva, ne obvaroval, in bi se nazaj povernil v staro grešno življenje.

c) Zdaj imam govoriti še od svetih obredov, kteri se dostavljajo po svetem kerstu.

Te svete obrede je sveta cerkev vpeljala, da kerščencu pred oči postavljajo predpravice in gnade, ki jih je pri svetem kerstu prejel, in da ga ob enem spominjajo tistih dolžnost, ki jih je pri svetem kerstu prevzel.

Precej po svetem kerstu mazili mašnik kerščenca verh glave s sveto križmo v podobi svetega križa, in pravi: „Vsegamogočni Bog, Oče Gospoda našega Jezusa Kristusa, ki te je prerodil z vodo in svetim Duhom, in ki ti je dodelil odpuščanje vseh grehov, on naj te mazili s križmo zveličanja † v ravno tistem Jezusu Kristusu, Gospodu našem v večno življenje. Amen." — „Mir bodi s teboj. In s tvojim duhom". — Maziljenje s sveto križmo pri svetem kerstu je bilo že v pervih časih kerščanstva v navadi. Od tega maziljenja namreč govori že stari Tertulijan, ki je živel v drugem stoletju po Kristusu. Opravlja pa se to maziljenje zato, da na znanje daje imenitnost, ktero je kerščenec dosegel s svetim kerstom. Kerščenec je

namreč zdaj postal kristijan, to je: maziljenec, ter tak, ki je lastnina Kristusu, Maziljenca; je postal ud na telesu Kristusovem, kterega telesa glava je Kristus sam, iz ktere glave se maziljenje in obilnost gnad izteka na vse ude tega duhovnega telesa. S križmo so se kralji mazilili in duhovniki. Tudi kerščenec je pri svetem kerstu kralj postal in duhovnik; kralj namreč svojega hudega poželjenja, da nad njim gospoduje in ga pod oblastjo ima, in se s tim večnega kraljestva Jezusovega vrednega in deležnega stori; duhovnik pa v tem pomenu, da bi sebe po besedah svetega Pavla dajal v živ, svet in Bogu dopadljiv dar. — Maziljenje s sveto križmo naj tedaj kerščenca opominja, kako imeniten da je s svetim kerstom postal, in kako skerben naj bo, da obvaruje to svojo imenitnost, ter kar pravi kristijan, kar vreden mazilenec, kar zvest učenec Kristusov živi in se obnaša ves čas svojega življenja.

Po tem, ko je bil kerščenec pomaziljen s sveto križmo, ogerne se mu belo oblačilo. Mašnik namreč kerščencu ogerne belo obleko, ali namesto bele obleke mu položi bel robec ali pertič na glavo, ter reče: „Sprejmi belo oblačilo, ter ga neomadeževanega prinesi pred sodnji stol Gospoda našega Jezusa Kristusa, da boš večno življenje imel. Amen“. — Ta navada se je ohranila še iz starodavnih časov. V pervih časih svete cerkve namreč so se kerščenci po svetem kerstu oblekli v belo obleko, ktero so po osem dni nosili in po tem slovesno v cerkvi spet od sebe djali. Od tod ima perva nedelja po veliki noči svoje ime, ter se bela nedelja imenuje. To nedeljo namreč so belo, pri svetem kerstu prejeto oblačilo slekli tisti kerščenci, kteri so bili kerščeni veliko saboto. Kakor še zdaj se je tudi takrat kerstna voda blagoslovljevala veliko saboto in binkoštno saboto, in po tem so bili kerščeni vsi tisti ljudje, kteri so bili pripravljeni za sveti kerst. Bela barva je barva nedolžnosti, in pomenja veselje, čistost, nodolžnost, pravičnost. Belo oblačilo po tem takem kerščenca spominja obilnih gnad zadobljenih pri svetem kerstu, v kterem je bil očiščen slehernega madeža greha, in zraven tega tudi še posvečen, in ga ob enem tudi spominja imenitne dolžnosti, ktera ga zavezuje, iz hvaležnosti

nosti za te gnade kerstno nedolžnost skerbno varovati do konca življenja. Lepo sveti Ciril Jeruzalemski kerščence opominja, ter pravi: „Slekli ste stare oblačila, in v duhu oblekl belo oblačilo; toraj morate tudi vedno hoditi v belem oblačilu (nedolžnosti).“ — Zraven tega bela obleka kerščenca spominja tudi ženitovanjskega ali svatovskega oblačila posvečujoče gnade božje, v kterem se bo moral kdaj prikazati pred sodnim stolom Kristusovim, ako hoče priti na ženitovanje nebeškega ženina. — Na zadnje bela obleka kerščenca še spominja na prihodnjo svitlobo njegovega poveličanega telesa, v kterem bo, ako se bo znašel med številom izvoljenih, na glas poslednje trobente od mertvih vstal in v nebesa šel s Kristusom. — O kristijan moj ljubi! ako si tako srečen bil, da si obleko nedolžnosti, ktero si pri svetem kerstu prejel, dosihmalo neomadeževano obvaroval, prosim in zarotim te, da ta dragi neprecenljivi zaklad tudi še posihmalo varuješ na vso moč in z vso skerbjo. Si bil pa tako nesrečen, da si prelepo obleko nedolžnosti zamazal z madeži velikih grehov, prizadevaj si, kar le moreš, da to drago obleko s solzami resnične pokore opereš in omiješ, kar se da, da boš kdaj, če tudi ne kar nedolžen, pa vendar vsaj kar spokoren kristijan milost in usmiljenje našel pred božjem Sodnikom.

Po tem, ko ga je ogernil z belim oblačilom ali belim pertičem, poda mašnik kerščencu ali botroma gorečo svečo v roko, in mu reče: „Sprejmi gorečo svečo, in nesvarljiv ohrani svoj kerst; spolnuj božje zapovedi, da, kader Gospod na ženitovanje pride, zamoreš mu naproti prihiteti z vsemi svetniki na nebeškem dvoru, in da imaš večno življenje, ter živiš na vse vekomaj. Amen“. — Ta šega ali ceremonija je vzeta iz prilike Jezusove od desetih devic, ter pet modrih in petih nespametnih, ki so šle ženinu naproti, in je že od nekdanjih starih časov pri svetem kerstu v navadi. Ima pa goreča sveča svoj lep pomen od raznih strani. Goreča sveča pomenja naj poprej vero, ktero je kerščenec pri svetem kerstu sprejel, ter se iz kraljestva tame preselil v kraljestvo luči in svitlobe, kakor apostelj govori, rekoč: „Bili ste nekdaj tema, zdaj pa ste

svitloba v Gospodu. Kakor otroci svitlobe hodite“. (Efež. 5, 8.) Ravno zato so tudi sveti cerkveni učeniki kerstnemu dnevu nadeli ime: „dan svitlobe, — dan luči“. — Goreča sveča, ali prav za prav gorkota njenega plamena na dalje pomenja in kerščenca opominja, da mora imeti gorečo ljubezen do Boga v svojem sercu, in da mora pripravljen biti, žertvovati ali darovati samega sebe v službi božji in v skerbi za blagor svojega bližnjega ravno kakor goreča sveča samo sebe daruje ali povžije tem bolj, tem dalj ko gori. — Sveča je ravna, in opominja kerščenca, naj tudi on svoje upanje naravnost proti nebesom ravna, ter zastavlja naravnost v Boga. — Goreča sveča kerščenca opominja, da ni zadosti, lepe čednosti le samo v sercu imeti, temveč da jih je treba tudi v djanju razkazovati, ter bližnjemu svetiti z lepim zgledom in zares s kerščanskim življenjem, kakor Zveličar sam opominja, ter pravi: „Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaše dobre dela, in časté vašega Očeta, kteri je v nebesih“. (Mat. 5, 16.) — Goreča sveča, ki jo kerščenec pri svetem kerstu v roko dobi, spominja ga tudi še tiste goreče sveče, ktera se mu bo umirajočemu v roko podala, in ga gledé te sveče opominja, naj se s čistim in pobožnim življenjem pripravlja za svojo smert, da mu smert ne bo odpirala vrat v nesrečno večnost, marveč mu odperla vrata v svitlo nebeško ženitovansko dvorano.

Sveto kerstno opravilo se sklene s tim, da mašnik kerščenca spred sebe spusti s tim, mu mir priželivši, rekoč: „I., pojdi v miru, in Gospod bodi s teboj. Amen“. — Kerščenec je zdaj popolnoma spravljen z Bogom, je ž njim ves zedinjen, in se zamore tedaj res ves miren ali v miru iz cerkve podati; toraj mu reče mašnik: „Idi v miru!“ to je: „Pomisli, kakošen si bil pred svetim kerstom, in kakošen si zdaj po svetem kerstu. Bil si božji sovražnik, suženj satanov; in zdaj si božji otrok in dedič nebeškega kraljestva. Zadobil si mir z Bogom, mir sam seboj. Idi tedaj v miru, pa obvaruj in ohrani si ta mir, ohrani si ga s tim, da zvesto spolnuješ božje zapovedi, da prideš kdaj v večni pokoj, večni mir!“ — Ker bi pa kerščenec

tega storiti ne mogel brez božje pomoči in gnade, vošči mu mašnik in želi, da bi Gospod ž njim bil, ter ga varoval in branil in s svojo gnado podpiral po vseh njegovih potih. Reče mu: „Gospod bodi s teboj!“ to je: „Dosegel si mir, pa brez božje pomoči ga obraniti ne moreš; iz serca tedaj voščim in želim, da bi bil Bog s teboj, in da bi ti pomagal s svojo sveto gnado, naj si obraniš pravičnost, ktero si prejel, naj si obvaruješ mir, kterega si dosegel. Bodi tudi ti z Bogom, in prosi ga, da ti pomaga, njega ne zapustiti, marveč se ga terdno deržati in mu zvesto služiti, da ga boš kdaj v nebesih užival vekomaj“.

3. Te, glejte, ljubi kristjani! so svete šege ali ceremonije, pri svetem kerstu navadne. Nobena ni prazna, marveč ima vsaka svoj lep pomen, svoj lep nauk. Nikar jih tedaj v nemar ne puščajte, temveč si živo pred oči postavljajte, kaj vam kažejo, kaj vas učijo, in si skerbno prizadevajte, zvesto spolnovati dolžnosti, ki vam jih nakladajo. Kader vtegnete, pridite zraven, ko se zakrament svetega kersta deli, ter dobro pazite, kaj se ondi godi. Premišljujte, kaj da pomenjajo posamezni sveti obredi, vsako reč nase obračajte, da spoznate, kako ste dosehmalo varovali in si v prid obračali kerstno gnado, in spolnovali dolžnosti, ki ste jih pri svetem kerstu prevzeli. Tem večkrat in tem pazniši da premišljujete svoj kerst in svete kerstne obrede, tem zdatniši vas bo priganjalo to premišljevanje, da mislite, govorite in delate tako, kakor se kerščenemu človeku spodobi, da vsegdar misli, govori in dela. Amen.

XV. keršanski nauk.

Od dolžnosti tistih ljudi, ki se vdeležujejo svetega kersta: — Dolžnosti kerščencev. — Dolžnosti staršev do kerščencev.

1. Razlagovaje nauk od zakramenta svetega kersta moramo, pravil sem vam, pred očmi imeti: A) naj poprej to, kaj je sveti kerst, in kaj nam daje; na dalje B) to, kaj nam je vedeti potrebnega v ozir delenja zakramenta svetega kersta; in na zadnje C) to, kakošne dolžnosti da prevzamejo tisti ljudje, ki se svetega kersta vdeležujejo.

Perva dva stavka sem vam razložil, ter povedal, kaj da je sveti kerst in ktere dobrote da nam deli ta sveti zakrament; povedal pa tudi, kar je v ozir delenja zakramenta svetega kersta vedeti potrebnega, namreč: kdo sme kerščen biti, kdo sme kerščevati, kje se sme kerščevati, in kako se mora kerščevati, in kteri obredi se obveršujejo pri delenju zakramenta svetega kersta.

2. Ostal nam je še tretji stavek, da od njega govorimo, in ta je:

C) Ktere dolžnosti prevzamejo tisti ljudje, ki se vdeležujejo pri svetem kerstu?

Da na to vpraševanje pravi odgovor dobimo, moramo ta stavek in te dolžnosti na drobno razdeliti, ter pred očmi imeti:

I. dolžnosti kerščencev ali tistih, ki so sveti kerst prejeli;

II. dolžnosti staršev tistih otrok, ki so bili kerščeni;

III. dolžnosti botrov do kerščencev; in

IV. dolžnosti kerščencev do botrov.

3. Naj poprej bomo perve v mislih imeli, ter

I) Dolžnosti kerščencev ali tistih, ki so bili kerščeni.

Ktere dolžnosti sveti kerst naklada kerščencu?

Sveti kerst naklada kerščencu dolžnost, da mora Bogu ves čas življenja hvaležen biti, in da mora kerstno obljubo zvesto spolnovati.

a) Kerščeni človek je dolžen, Bogu ves čas življenja hvaležen biti za gnado svetega kersta. Da je to storiti res dolžen, vsakdo lahko spozna. Da bi te, ljubi kristjan! kdo rešil iz očitne smertne nevarnosti, in bi ti tako rekoč na novo dal tvoje življenje, gotovo bi mu, kaj ne da, ves čas življenja ne pozabil te dobrote, in bi rad in dostikrat govoril od nje z hvaležnim sercem? Ali glej, Bog ti je s sv. kerstom storil še vse kaj več. Rešil te je večne smerti, in ti ob enem dal duhovno življenje, življenje v gnadi božji; iz grešnika te je naredil pravičnega, iz sužnja satanovega te prerodil v svojega otroka, iz pripadenca peklenskega te prestvaril v dediča nebeškega kraljestva. Toliko neizrekljivo velika dobrota je gotovo vredna, da je nikdar iz spomina ne spustiš, in da Boga in svojega Zveličarja prav dostikrat in prav priserčno zanjo zahvališ. O spolnuj prav pridno to svojo dolžnost, dolžnost hvaležnosti; hvali in zahvaluj Boga za sveti kerst vsaj o posebnih priložnostih, postavim: kader svete zakramente prejemaš, kader se ti poverne tvoj god ali tvoj rojstni dan, kader vidiš kakega otroka kerščevati, kader si spomniš usmiljenja vrednih nevernikov, ki še niso kerščeni, itd.

Nek kmetovalec je imel lepo navado, vsako leto trikrat, na praznik svetih treh Kraljev, na praznik presvete Trojice (ali o Trojacih) in na praznik cerkvenega posvečevanja svete zakramente prejemati v ta namen, da bi s tim Boga zahvalil za gnado svetega kersta. Neka pobožna kristijana, ki je umerla pred nekoliko leti, je svojo hvaležnost za gnado svetega kersta s tim na znanje dajala, da je svoj kerstni dan prav praznično obhajala kakor kak zapovedan praznik, in premožna ki je bila, ga poveličevala z obilno miložnjo. Skazuj tudi ti, ljubi kristjan, ali po tem ali drugem potu Bogu svojo hvaležnost za sveti kerst in za neprecenljive dobrote, ki si jih prejel pri svetem kerstu.

b) Kerščeni človek je dolžen, zvesto spolnovati kerstno zavezo ali kerstno obljubo. Sveti cerkveni učeniki, od svetega kersta govoreči, pravijo, da pri svetem kerstu Bog z nami v zavezo stopi, mi pa z Bogom. Bog namreč se zaveže po svoji neskončni milosti, rešiti nas iz sužnosti greha in iz pod hudičeve oblasti, nas iz svojih sovražnikov spremeniti v svoje prijatle, nas deležne storiti Jezusovega zasluženja, in nam dati krono nebeško in večno življenje. Mi nasproti pa se zavežemo, in terdo obljubimo, sveto katoliško vero ohraniti, satanu in vsemu hudemu se vstavljati, božje zapovedi iz ljubezni do Boga zvesto spolnovati, in Kristusu in po Kristusu živeti. To zavezo med Bogom in človekom pri svetem kerstu storjeno imenujemo kerstno obljubo.

Kerstna obljuba je naj veča, naj imenitniša obljuba zmed vseh obljub, ki jih le koli človek kdaj stori ali Bogu ali ljudem. Sveti Avguštin imenuje kerstno obljubo naj večo obljubo, od ktere človek nikdar razvezan biti ne more. Kaka druga obljuba se še kdaj razveže, kerstna pa nikdar ne; kajti ni je oblasti ni v nebesih, ni na zemlji, ktera bi zamogla razvezati in na nič djati kerstno obljubo. Sv. Pavlin in sv. Hieronim imenujeta kerstno obljubo prisego, in sicer prisego, ktero stvar stori svojemu Stvarniku in gospodarju vseh reči. — Tolikanj imenitna obljuba se mora pa tudi zvesto deržati in vestno spolnovati. Toraj opominja sveti Gregor Nacijanec, rekoč:

„Spomni se, da boš moral zavoljo svoje Bogu storjene obljube Bogu dajati kdaj naj ostrejši odgovor, in da boš poleg svoje lastne obljube ali opravičen ali pa kar krivopriseżnik pogubljen“.

V ozir kerstne obljube nam sveti Izidor to le pove: „Ta zaveza (obljuba) ima dva dela; pervi je tisti, po kterem se odpovemo satanu in njegovemu napuhu, in vsemu njegovemu djanju; drugi je tisti, po kterem spoznavamo, da verujemo v Boga Očeta in Sina in svetega Duha“. Ne le eno ali drugo, ampak obadvojno to obljubo mora kerščenec zvesto spolnovati, ter se od ene strani varovati greha in grešne priložnosti, od druge strani pa terdno in stanovitno verovati nauk svete katoliške vere in bogoljubno živeti.

„Se odpoveš hudiču? — in vsemu njegovemu djanju? — in vsemu njegovemu napuhu?“ vprašal je mašnik kerščenca, prejden ga je kerstil. In kerščenec je moral na vsako vprašanje posebej odgovoriti: „Se odpovem“. Ta trikratna odpoved je bila perva pogoja, kteri se je moral kerščenec podvreči, ako je hotel gnade svetega kersta deležen postati. To odpoved je sveta cerkev že v pervih časih kerščanstva spoznala za tolikanj imenitno in potrebno, da nikogar, kteri bi te odpovedi ne bil hotel storiti, ni hotla kerstiti. Sv. cerkev namreč dobro ve, da dvema gospodoma ob enem služiti nobeden ne more, in da nobeden ne more biti ud in brat Jezusov in ob enem tudi ud in služabnik satanov. Vsakdo tedaj, ki je kerščen, bil se je odpovedal satanu, njegovemu djanju in napuhu. Odpovedati se hudiču, njegovemu djanju in napuhu pa nič drugega ni, kakor odpovedati se grehu in grešni priložnosti, to je: vsemu tistemu, kar napeljuje v greh. Sveti Janez namreč pravi: „Kdor greh dela, je iz hudiča“, je enak hudiču, je ž njim enakih želj, je njegov služabnik, njegov otrok“. (I. Jan. 3, 8.) Kerščenec se je pri svetem kerstu odpovedal hudiču, njegovemu djanju in napuhu, toraj se mora varovati greha. Ravno zato opominja sv. apostelj Peter vse kerščence, ter pravi: „Nekdaj niste bili (njegovo) ljudstvo, zdaj pa ste božje ljudstvo . . . Prosim vas toraj, zderžujte se mesnih želj“. (I. Petr. 2, 10. 11.) Te mesene dela opisuje

sveti Pavl, rekoč: „Dela mesa pa so znane, in te so: prešestovanje, nečistost, nesramnost, razuzdanost, molikovanje, zavdajanje, sovraštvo, zdražbe, zavid, jeza, boji, kregi, razpertje, nevošljivosti, uboji, pijančevanje, požrešnost, in kar je temu enakega“. (Gal. 5, 19—21.)

Vseh teh in drugih grehov se mora kerščenec varovati. V to se je zavezal pri svetem kerstu, kader se je odpovedal hudiču, njegovemu djanju in napuhu. Varovati pa se mora ravno zavoljo tega tudi še vsega tega, kar v greh napeljuje. In v greh napeljuje grešna priložnost. Ravno grešne priložnosti se satan posluži, da bi človeka v greh pripravil, in v svojo službo in sužnost spravil. Toraj ga Jezus imenuje vojvoda ali poglavarja sveta, in sv. Janez opominja kerščence, in pravi: „Ne ljubite niti sveta, niti tega, kar je v njem. Ako kdo svet ljubi, ni ljubezni Očetove v njem“. (I. Jan. 2, 15.) Kerščenec se mora tedaj tudi grešne priložnosti varovati, ker se je pri svetem kerstu odpovedoval hudiču, njegovemu djanju in napuhu. Ako se greha in grešne priložnosti ne varuje, nezvest je svoji obljubi, in je zavoljo svojega napčnega ravnanja kaznovanja vreden. Sv. cerkev mu je zakrament svetega kersta delila le pod to pogojo, da se bo ves čas življenja varoval greha in grešne priložnosti. Kako močno se tedaj pregreši zoper sveto cerkev, ako, svoji obljubi nezvest, le svojemu hudemu poželjenju služi in velike grehe doprinaša. Sv. Efrem vsem takim nezvestnežem tako le pove: „Tisti kristjani, kteri obljubam in obetanju, pri (svetem) kerstu storjenim, niso zvesti ostali, bojo naj poprej pri posebni in po tem pri poslednji sodbi iz ust Jezusa Kristusa zaslišali tiste strašne evangeljske besede: Hudobni hlapec, iz tvojih lastnih ust te sodim in obsodim, (sodim in obsodim te) po tvojih (lastnih) obljubah, ktere si tako praznično delal, pa tako nevredno prelomil“. Kerščenec je tedaj terdo, ter pod zgubo večnega zveličanja zavezan, kerstno obljubo zvesto spolnovati, in se toraj ves čas življenja varovati greha in grešne priložnosti. — Na god Marije Device Pomočnice, 24. dan maja 1857. leta, je bila pri častitih nunah Uršulinarcah v Solnemgradu kerščena devetletna zamorska deklica, ki je pri svetem kerstu ime An-

gela prejela. Kader je bila ta deklica v samostan prišla, bila je še tako divja, da je bilo blagim nunam treba vse mogoče skerbi in prave materne ljubezni, preden so to divjačinjo spremenile v krotko ovčico, kakoršna je Angela pozneje postala. Kader je namreč kerščena bila, čutila je prav živo, obilno srečo, po kteri je otrok božji postala. Ko jo vidijo nekega dne vso zamišljeno, vprašujejo jo, kaj da premišljuje. In ona reče: „Premišljujem, kaj da se je pred svetim kerstom znašlo v tem le mojem sercu, in kaj pa je po svetim kerstu iz njega šlo“. Nekega drugega dne je vpraševala, ali se mar zamore sv. kerst spet zgubiti? Ko jej povedó, da se sveti kerst sicer ne more zgubiti, zgubiti pa se zamore posvečujoča gnada pri svetem kerstu zadobljena, da se pa tudi ta zamore spet nazaj dobiti v zakramentu svete pokore, položila je roko na svoje mlado serce, in je rekla: „Oh, rajše bom prav skerbno pazila, da mi spet černo ne postane tu le notri v sercu!“ — Ljubi kristjan! o da bi tudi ti takih misli bil, kakoršnih je bila ta mlada zamorska deklica po svetem kerstu. In tedaj tudi ti večkrat premišljuj, kaj da se je pred svetim kerstom znašlo v tvojem sercu, in kaj da po svetem kerstu nič več ne sme v njem biti. Prav skerbno pazi, da ti serce, ki je po svetem kerstu vse čisto postalo, spet černo in vmazano ne postane po kakem smertnem grehu. Zatiraj toraj v njem vsako nerodno nagnjenje in hudo poželjenje, ogibaj se vsakega greha in vsake grešne priložnosti, ter s tim spolnuj pervi del kerstne obljube, ki si jo svojemu Bogu in Odrešeniku storil pri svetem kerstu.

Kerstna obljuba pa tudi še svoj drugi del ima. Prejden je bil s kerstno vodo oblit, bil je kerščenec vprašan: „Verješ v Boga Očeta, vsegamogočnega Stvarnika nebes in zemlje? — Verješ v Jezusa Kristusa, Sina njegovega edinega, Gospoda našega, kteri je rojen bil, in je terpel? — Verješ v svetega Duha, sveto, keršansko, katoliško cerkev, občestvo svetnikov, odpuščanje grehov, vstajenje mesa in večno življenje?“ — Vera v trojedinega Boga je druga pogoja, ktero mora kerščenec sprejeti, ako hoče gnade svetega kersta deležen postati. In kerščenec je to pogojo sprejel, kader je na

to trikratno vpraševanje trikrat odgovoril: „Verujem, verujem, verujem!“ Obljubil je tedaj, terdo deržati se svete katoliške vere, in po tej sveti veri tudi živeti. Po tem še le, kader je bil to obljubo storil, delila mu je sveta cerkev sv. kerst. Ravno zato pa je tudi terdo zavezan, terdno deržati se svete vere, in svoje življenje po njej obravnovati. Ako bi kdaj v veri omahoval ali se jej še clo odpovedal, prelomil bi s tim gerdo svojo obljubo, ter si na glavo nakopal kazen, ktera krivopriseżnikom gre. Ravno tega greha in ravno te kazni bi kriv postal, ko bi sveto vero sicer ohranil, pa bi ne hotel svojega življenja po njej obravnovati, ter se ne hotel vaditi v čednostih, ktere priporoča sv. vera. Tudi v takem primerleju bi bil nezvest svoji obljubi, in bi bil kaznovanja vreden, ker se je pri svetem kerstu zavezal, po sveti veri živeti, ter storiti in spolnovati, kar zahteva sv. vera. Še poprej, prejden je kerščenca v cerkev peljal, in je kerščenec naravnost povedal, da od svete cerkve želi, vere, ktera mu daje večno življenje, razložil mu je mašnik, da mu bo vera večno življenje delila le tedaj, ako spolnuje zapovedi, ter ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega svojega serca, in iz vse svoje duše, in iz vse svoje misli, in svojega bližnjega, kakor samega sebe. Vera brez dobrih del pa ga zveličala ne bo. Tak človek s svojo vero sicer Boga spoznava, s svojimi deli ga pa taji, ker je nagnjušen v svojih delih, in za nobeno dobro delo pripraven ni, kakor sv. Pavl uči. (Tit. 1, 16.) Od take nedelavne, ter mertve vere sv. Jakob (2, 14.) govori, da človeka zveličati ne more. Kerščenec je po tem takem zavezan, in sicer pod zgubo večnega zveličanja zavezan, terdo in nepremakljivo deržati se svete vere, pa tudi svoje življenje po njej obravnovati, ter bogoljubno, bogaboječe živeti. — Krog leta 1830 so jeli v Indiji kristjane neusmiljeno preganjati. O tistem času se je neverska deklica, še le deset let stara, zaročila z nekim imenitnim možem. Ker je še premlada bila, da bi za svojim možem šla, ostala je pri svoji materi, ki se je tudi še znašla med neverniki. Nenadama čuti neverska mati v svojem sercu močno hrepenenje po sv. kerstu, in se da podučevati v resnicah svete vere. Kader je bila že zadosti podučena, bil je odločen dan, o kterem bo kerščena. Hčerka brez svoje

matere ni hotla ostati v malikovanju. Priserčno je toraj prosila misijonarja, duhovnega učenika, da bi tudi njo kerstil z materjo vred. Dalj časa se misijonar ni vdal njeni prošnji; deloma se mu je mlada žena zdela še vse preveč slaba sama ob sebi; deloma se je bal, da bi vtegnila njena vera ne le omahovati, ampak popolnoma po zlem iti, kader bi prišla pod streho neverskega moža, v naročje molikovavske družine, v nevljudno vas, v kteri bi niti ne enega katoliškega kristjana ne našla, da bi jo podpiral. Vsemu temu vkljub hčerka ne odjenja in z materjo vred prosi in prosi misijonarja, da bi ju obedve skupaj prerodil v božje otroke. Med tem pride mož mlade neverkinje, ter hoče seboj vzeti svojo mlado ženo. Misijonar ga k sebi pozove, da mu na znanje želje in prošnje njegove žene, ter ga prosi, naj bi mu dovolil, kerstiti jo. Mož se vda, in obeta, da bo ženi dovolil, živeti po sveti veri Jezusovi; in misijonar kersti mater in hčer. Na to je mlada žena s svojim možem odpotovala v njegov kraj. Stara je bila takrat petnajst let. Kakor hitro pa sovražniki svete vere to zvedo, odpišejo predstojnikom tiste vasi grozovito pismo, v kterem žugajo, strašno zmaščevati se nad njimi, ako bi mladih kristjanov nemudoma ne prisilili, odpovedati se Jezusovi veri, in poverniti se v molikovanje, ter darovati molikom, ktere je bila zapustila. Po tem žuganju ostrašeni vaščani pred se pokličejo mlado ženo, ter jej velevajo, odpovedati se Kristusu in poverniti se v malikovanje. Ona pa reče: „Ne tega, ne unega storila ne bom. Tu vam je moja glava, pade naj o tistem trenutleju, o kterem bi izdala svojo vero!“ Ker sami ž njo nič ne opravijo, obernejo se do njenega moža, ter z vso silo zahtevajo, naj bi jo on primoral v molikovanje. Mož jih uboga, ter naj poprej s prilizovanjem poskuša svojo ženo premotiti in zapeljati; pa kader s prilizovanjem nič ne opravi, išče s sirovo silo dognati svoj namen. Tako močno se spozabi, da se nekega dne z debelo palico spravi nad svojo dobro ženo, ter jo grozovito terpinči. Ves razdivjan se zadira nad njo, in pravi: „Odpovej se svojemu Bogu; ako ne, te umorim!“ Ona pa močnejša v veri, kakor mož v jezi, reče mu: „Le ubij me; pa svojemu Bogu bom zvesta ostala!“ Pri teh besedah grozovitnež še hujše razdivja, ter zgrabi nož, verže svojo ženo na

tla, stopi nanjo z nogo, vzdigne roko nad njeno glavo, in zakriči: „Vso te bom razmesaril, ako se ne odpoveš Jezusovi veri“. Žena pa reče: „Le me razmesari; pa kristjana bom vendar le ostala!“ Možu se pamet po nekoliko povračuje, da svoje pridne žene ne vgonobi, ampak jo le nekaj malega rani po obličju, potem pa jo iz hiše spodi. Uboga žena vzame svoje malo dete, komaj dva mesca staro, seboj, ter pobegne k svoji materi, da bi ondi živela v miru, ki jej ga njeni neusmiljeni mož ni privoščil. — Ljubi kristjani! nad to mlado spoznovalko svete vere Jezusove se razgledujte tudi vi, da vas nobena reč na svetu omahljivih ne naredi v veri, kteri ste s praznično obljubo zvestobo prisegli pri svetem kerstu. Ta vera vam bodi drag nebešk zaklad, ki ga skerbno hranite in varujte v svojem sercu. To vero večkrat obudite in oživljajte v svojem sercu, ter obljubite Bogu, da hočete ž njegovo pomočjo v tej veri in po tej veri živeti in umreti.

Zdaj veste, ljubi kristjani! kakošne dolžnosti da kerščenci imajo. In ker med kerščence spadamo tudi mi, so dolžnosti, ki jih kerščenci imajo, tudi naše dolžnosti. Radovoljno in dragovoljno smo jih prevzeli, kader smo kerščeni bili, in se s praznično obljubo zavezali Bogu in sveti cerkvi, da jih bomo zvesto spolnovali. „Spomni se“, govori sveti Ambrož, „zakaj si vprašan bil; v spomin si sklicuj, kaj si odgovoril. Vpričo angeljev si govoril; ne moreš jih goljufati, ne moreš jim nič vtajiti“. Prizadevajmo si tedaj, zvesto spolnovati, kar smo obljubili!

Da pa kerstne obljube, ki je tolikanj imenitna, da nobeden odraščen človek, ako je ne spolnuje, zveličan biti ne more, pozabili in zanemarjali ne bomo, treba jo je večkrat ponavljati; sosebno pa naj jo vsak kristjan ponavlja:

a) kakor hitro se svoje pameti zavedati začne,

b) o svojem godu, ter rojstnem ali kerstnem dnevu,

c) pred zakramentom svete birme,

d) pred spovedjo in svetim Obhajilom,

e) veliko in binkeštno saboto, kader se kerstna voda blagoslovljuje,

f) kader kdo pri svetem kerstu kumuje, ter gre za kumeta ali botro, ko se kako dete kerščuje,

g) večkrat v življenju, sosebno v skušnjavah in drugih nevarnostih in na smertni postelji.

Ponavljanje kerstne obljube je neizrečeno koristno, ter človeku za svetost veliko pomore, mu oživlja v sercu hvaležno ljubezen do Boga, ki nas je poklical v pravo vero, mu budi v sercu žalost nad pregreški storjenimi zoper kerstno obljubo. Kaj čuda tedaj, da so za svoje zveličanje skerbni kristijani tako radi in tako pogostoma ponavljali svojo kerstno obljubo. Kerstni dan je bil pervim kristjanom posebno imeniten, praznično dan. Praznovali so ga sosebno s tim, da so ponavljali kerstno obljubo, in si s tim vero oživljali in vnemali v svojem sercu. Sveti Gregor Nacijanec imenuje ta dan leskeči dan svitlobe. — Sveti Krizostom je ob vsaki skušnjavi prav na kratko ponavljal kerstno obljubo. Kader koli ga je napadala kaka skušnjava, rekel je: „Odpovem se ti, satan! — Tebe se deržim, tebe se oklenem, o moj Kristus!“ in skušnjava je ubežala spred njega. — Bogoljubni škof Aneški (Annecy) po imenu Rej (Rey), je bil rojen 22. aprila 1770. leta, in je umerl 31. januara 1842. leta Ta zvesti služabnik božji je tudi prav pobožno obhajal svoj rojstni in kerstni dan. Vsako leto je ta dan ponavljal kerstno obljubo, in priserčno Boga hvalil za gnado svetega kersta. V nekem pismu do svojih prijatlov v ozir tega tako le pripoveduje: „22. dan aprila 1770. leta me je dotekla sreča, da sem kristijan postal, dve uri potem, ko sem luč sveta zagledal. Oh, kaj bi mi bilo hasnilo pervo rojstvo, ko bi mi božje usmiljenje ne bilo naklonilo drugega rojstva! To svoje drugo rojstvo vsako leto praznično obhajam, ter ponavljam kerstno obljubo, in hvalim Gospoda za nedopovedljive dobrote, ki jih je navezal na lepo ime kristijanovo“.

Kerstna obljuba se utegne ponavljati tako le: „Verujem

v Boga Očeta, Sina in svetega Duha. — Verujem v Jezusa Kristusa, edinorojenega Sina božjega, kteri je Bog in človek skupaj, in kteri je človeški rod odrešil s svojim terpljenjem in s svojo smertjo. — Verujem vse, kar je Bog razodel, kar je Jezus Kristus učil, kar so apostelni oznanovali, in kar nam verovati zapoveduje sveta katoliška cerkev, v kteri hočem živeti in umreti. — Iz vsega serca se odpovem hudiču, njegovemu napuhu, in vsem njegovim delom. — Odpovem se tudi vsem grehom in vsem zapeljivim naukom sveta. — Terdno sklenem, po keršanski veri živeti. — Bog me poterdi v mojem sklepu s svojo mogočno gnado! — Amen".

4. Kader se keršču je dete keršanskih staršev, izhajajo se iz tega svetega opravila posebne dolžnosti ne le za kerščenca, ampak tudi za njegove starše. In ker sem do zdaj govoril od dolžnost kerščencevih, spodobi se, da vam tudi še razložim:

II. Dolžnosti staršev tistih otrok, ki so prejeli sveti kerst.

Te dolžnosti so posebno naslednje:

a) Starši morajo Boga zahvaliti, da jim je naklonil milost, po kteri je njihovo dete svetega kersta deležno postalo. Pošteni starši so Gospod Bogu hvaležni že za to, da je njihovim otrokom dal in ohranil telesno ali časno življenje; tem hvaležniši mu morajo biti, da jim je po svetem kerstu dodelil duhovno življenje, življenje v gnadi božji, in ž njim vred svojo ljubezen in prijaznost in pravico do večnega zveličanja. Ravno zato se marsikterikrat sliši ali bere od keršanskih staršev, da so z molitvami, daritvami in miložnjo Bogu svojo hvaležnost na znanje dajali za kerstno gnado njihovim otrokom dodeljeno. Sv. Ludovik je slehernega svojih otrok po svetem kerstu ves vesel v naročje sprejel, ga priserčno objel, ter rekel: „Ljubo dete! naj poprej si bilo moj otrok; zdaj pa si božji otrok. Bodi Bog za to zahvaljen na vse vekomaj!" — Kader je sveta Klotilda sina povila,

prosila je silno svojega moža, kralja Klodviga, naj bi dovolil, da se dete kersti. Klodvig je bil takrat še med neverniki; ves vesel, da je naslednika dobil, vda se, in dete je bilo po njegovem zahtevanju kerščeno na ime Jagovar. Jagovar pa oboli, ter umerje, prejden preteče osem dni. Kralj, zavoljo tega prestrašen in ves nevoljen, britko očita kraljici detetov kerst, ter pravi: „Da bi bilo dete posvečeno mojim bogovom, ne bilo bi umerlo; ker je bilo pa kerščeno v imenu tvojega Boga, ni moglo živeti“. Sv. kraljica pa ga zaverne rekoč: „Zahvalim svojega Boga, ki me je vredno spoznal, da sem postala mati takega sina, kterega je sprejel v svoje kraljestvo, v nebesa“ — Ljubi starši, ki otroke imate, zahvalite tudi vi večkrat in prav priserčno Boga za dragi dar kerstne gnade, vašim otrokom dodeljene; zahvalite ga zanjo sosebno takrat, kader vam je novorojeno dete od svetega kersta prinešeno, in na vsako obletnico tega kerstnega dneva. To storiti vam je dolžnost. Ako bi tega ne storili, bili bi silno nehvaležni.

b) Starši so dolžni, otrokom sveti kerst večkrat v spomin sklicevati, ter jih podučevati, kolikanj velika dobrota da jih je s svetim kerstom dotekla. Slavni amerikanski misijonar iz Jezusove družbe, oče Smet po imenu, to le pripoveduje: „Videl sem nekega dne mater sedečo poleg groba njenega deteta. Pogovarjala se je s siroto, ktero je bila za otroka dovzela, in ktera je bila ravno takrat sveti kerst prejela. Rekla jej je proti nebesom kazaje: Glej, moje dete! kako srečen je človek, ki je kerščen! Moja mala Klementinca je zdaj v nebesih, in ako umerješ, jo boš tam gori zopet vidila; kajti po svetem kerstu smo vsi postali dediči nebeškega kraljestva“. Z otroci od svetega kersta pogovarjati se tako, kakor se je ta mati pogovarjala, ima gotovo vselej svoj dober vspeh na mlado otročje serce. Za tega voljo večkrat kaj od svetega kersta pripovedujte svojim otrokom, da otroci spoznajo, kolika čuda da je sveti kerst nad njimi storil, in kako hvaležni da morajo biti Bogu za gnado svetega kersta. Opomnite jih, kakor hitro se jim pamet odpirati začne, še posebno na kerstno obljubo, s ktero se praznično zavezali, Bogu zvesto služiti, in prigovarjajte

da svojo kerstno obljubo zvesto spolnujejo in se nikdar zoper njo ne pregrešijo.

c) Na zadnje so starši tudi še dolžni, prizadevati si na vso moč, da njihovi otroci belo obleko kerstne nedolžnosti neomadeževano ohranijo, ter neomadeževano seboj v grob zanesó, ako je mogoče. Kader je bila Faraonova kraljeva hči malega Mozesa v bičnatem jerbaščiku iz vode potegnila, izročila ga je njegovi materi, ter jej rekla: „Vzemi to dete, in doji mi ga; jaz ti bom dajala plačilo“. (II. Moz. 2, 9.) Kader se je vaše dete od svetega kersta prineslo, in vam staršem izročilo, govoril je tako rekoč tudi vam Gospod Bog enake besede, rekoč: „Sprejmite to dete, odgojite in izredite mi ga; zapadlo je večni smerti, ali jaz sem ga s kerstno vodo tej smerti otel in za svojega otroka in za svojo lastnino sprejel: zdaj je moj otrok; ohranite in izredite ga za mene, za mojo službo; obilno vam bom poplačal ves vaš trud. Bom pa se tudi nad vami zmaščeval, ako tega mojega otroka ne izredite meni, ampak zapeljivemu svetu in pregrehi. Za njegovo dušo bom terjal vašo dušo, in jo pogubil“. Starši morajo toraj vso svojo skerb obračati v to, da svojim otrokom obvarujejo in ohranijo kerstno nedolžnost. To je njihova naj imenitniša dolžnost; na njo je navezana njihova lastna, večna sreča in večna sreča njihovih otrok. Ako zanemarjajo to svojo tolikanj imenitno dolžnost, darovali so svojim otrokom s tim, da so jim časno življenje dali, le zlapolen dar, in grob skopali svojemu lastnemu zveličanju in zveličanju svojih otrok. Ako tedaj otroke imate, skerbno si prizadevajte, da zvesto spolnujete to svojo sveto dolžnost; čujte nad otroci, da ne padejo v greh; odvračujte od njih sleherno nevarnost, v kteri bi jim lahko na zgubo šla njihova nedolžnost; vodite jih z lepim podučevanjem in modrim strahovanjem po pravem potu, da živijo spodobno in pobožno; pridno molite za svoje otroke, da bi Bog s svojo pomočjo dostavljal in nadomestoval to, kar vaša slabost ne premore. Prav lepo in prav koristno bi bilo, ako bi tudi vi, keršanski starši! ravnali tako, kakor so pred nekoliko leti v nekem kraju ravnali pobožni kmetijški starši. Napravili so slehernemu svojih otrok

za sveti kerst lepo belo srajčico (robačo). Te snežnobele srajčice so po versti obesili na steno v spalnici tik svoje postelje, tako da so zmerom dobro vedeli, ktero srajčico da je pri svetem kerstu dobil ta, ktero uni zmed njihovih otrok. Pobožni starši so hotli te kerstne oblačilca svojih otrok vsak dan pred očmi imeti, da bi jih te kerstne oblačilca vedno opominjevale, naj vso svojo skerb in ves svoj trud obračajo v to, da bi svojim ljubim otročičem obvarovali in ohranili kerstno nedolžnost. Te kerstne oblačilca pa so mogle tudi otročičem v blagor služiti; kajti marsikterikrat je mati peljala v svojo spalnico svoje otročiče, jim kazala bele srajčice, in razlagala, kaj da pomenijo; in kader se je eden ali drugi njihovih otrok kaj premotil in pregrešil, peljala ga je v spalnico pred njegovo kerstno oblačilce, in ondi je moral kleče Boga prositi odpuščenja, in obljubiti, da posihmalo svoje pri svetem kerstu storjene obljube nikoli več tako lahkomišljeno prelomil ne bo. Mož, ki je to prigodbo pripovedoval, pristavljal je, da se je prav poredkoma dogodilo, da bi bilo ktero dete kak pregrešek kdaj v drugič ponovilo, in da so vsi otroci prav po dobrem kazali. — Ljubi starši! kako lepo, kako koristno bi bilo, ako bi te bogoljubne starše posnemali tudi vi. Ako pa že kerstnih oblačilic svojih otrok ne morete obešati po steni, posnemajte te pridne starše vsaj v tem, da si na vso moč prizadevate, obvarovati in ohraniti svojim otročičem kerstno nedolžnost, da vam otroci v božjem strahu in pobožnosti odrastejo angeljem v veselje, vam v čast in podporo, in sveti cerkvi v tolažbo.

5. Bodi tedaj obadvojem, kerščencem in njihovim staršem, goreče priporočeno, da se Bogu hvaležne skazujete za kerstno gnado, kerščencem po milosti božji dodeljeno, in vsak od svoje strani na vso moč skerbite, da kerščenci kerstno nedolžnost obvarujejo, kerstne obljube zvesto spolnujejo, in po takem potu vsi skupaj dosežete nevenljivi venec večnega zveličanja. Amen.

XVI. keršanski nauk.

Dolžnosti botrov do keršcencev. — Dolžnosti keršcencev do botrov.

1. Govoreči od dolžnost, ki jih prevzamejo ljudje, kteri se svetega kersta vdeležujejo, rekli smo, da se te dolžnosti razdelijo v štiri verste, ter pervič v dolžnosti keršcencev ali tistih, ki so sveti kerst prejeli; drugič v dolžnosti staršev do keršcencev svojih otrok; tretjič v dolžnosti botrov. — Od pervih in drugih smo govorili v poslednjem keršanskem nauku; od tretjih in četertih bomo danes govorili z božjo pomočjo.

2. Naj poprej naj vam tedaj razložim:

III. Dolžnosti botrov do keršcencev.

Ob času aposteljnov so tisti, ki so se zmed Judov in nevernikov spreobernili, kar brez botrov keršceni bili; pozneje pa, ko se je število vernikov množilo, zapovedala je sveta cerkev, da se morajo tako pri majhnih otrokih, kakor tudi pri odraščenih ljudeh botri privzeti.

K svetemu kerstu botre jemati je sveta cerkev zapovedala iz dobrega namena in veljavnih vzrokov, in sicer:

a) da botri keršcenca k svetemu kerstu nesejo ali spremljajo;

b) da duhovnemu povedó, kakošno bo keršcencevo ime, in ali je bil keršcenec morda že doma oblit ali ne oblit,

in da namesto njega na dotične vprašanja odgovarjajo, dokler sam ne more;

c) da so priče, da je kerščenec sveti kerst prejel;

d) da se postavijo za poroke, da bo kerščenec, pri kterem so kumovali ali botri bili, po keršansko živel.

Iz tega pa že kar sami ob sebi lahko spoznate, da za botra ni pripraven vsak človek, kteri koli si bodi; tudi se ne sme več botrov jemati, kakor le samo eden, ali k večemu dva, ter eden kume ali boter in ena botra, nikoli pa ne dva kumeta ali dve botri.

Za botre tedaj niso pripravni:

a) nekerščeni ljudje, ter Judje, Turki, neverniki, molikovavci;

b) krivoverci in taki, ki so očitno izobčeni al iz cerkvene družbe pahnjeni;

c) razuzdani, nepošteni katoličani ali očitni grešniki, in taki, ki niso zdrave pameti, ali v poglavitnih resnicah svete vere niso podučeni, ali pa premladi;

d) lastni starši, ki že razun tega svoje posebne dolžnosti imajo do svojih otrok.

Da bo pa kdo za botra ali botro pripraven, mora

a) imeti dostojno starost. Boter mora biti vsaj štirnajst let star, botra pa vsaj dvanajst let stara. Otroci namreč, dokler še ne vedo, kaj delajo, ne bi se mogli drugim za poroke postavljati; ravno zato tirja sveta cerkev od botrov dostojno ali zadostno starost. Tudi prestari naj botri ne bodo, ker vtegnejo kerščencem prezgodaj odmreti, in po tem ne morejo za nje skerbeti.

b) Botri morajo biti katoličani ali katoliške vere. Sv. cerkev namreč ne more za poroke sprejemati takih ljudi, kteri jej niso vdani, marveč jej nasprotujejo, jo sovražijo, žalijo in preganjajo.

c) Botri morajo biti v resnicah svete vere dobro podučeni. Kdor je sam neveden, tudi drugih učiti ne more, in se ne more postavljati za poroka, da bo kerščenca podučeval v resnicah svete vere.

d) Botri morajo biti pobožnega, bogaboječega življenja. Hudoben, malopriden človek bi se ne mogel postaviti za poroka, da bo skerbel kerščencu za lepo izrejo. Tako poroštvo zamore dati le taki kristjan, ki je zares pobožen in bogaboječ.

e) Le samo eden boter se sme po določilu svetega Tridentinskega zbora dopustiti k svetemu kerstu, naj si je že ali možki ali ženska, ali k večemu dva, ter eden možki in ena ženska; nikoli pa ne dva možka ali dve ženski. Botri namreč stopijo s kerščencem, pri kterem kumujejo, in z njegovimi starši v duhovno sorodovinstvo, vsled kterega bi ne mogli zakonov sklepati med seboj. Da se toraj to duhovno sorodovinstvo preveč ne namnoži, sv. cerkev k enemu kerstu več botrov ne dopušča. Tudi bi se, da bi več botrov bilo, le radi eden na drugega zanašali, ter vsi skupaj zanemarjali skerbeti za zveličanje kerščenca, pri kterem so za botre bili.

Kader tedaj botre zbirate svojim otrokom, kerščanski starši! imejte pred očmi nauk, kterega ste zdaj slišali, ter ne glejte na to, da bi vi in vaši otroci od botrov kaj več v dar dobili, ampak glejte velikoveč na to, da svojim otročičem poiščete poštenih, pobožnih bogaboječih botrov, kteri bodo vašim otrokom skerbeli za lepo izrejo in za večno srečo, kar je vse več vredno, kakor vse časno blago. Prav modro in keršansko je v ozir tega ravnal bogaboječi Saksonski vojvoda Henrik, ki je dva slavna sina imel, Morica in Avgusta. 31. dan julija 1526. leta mu je bil rojen njegov drugi sin Avgust.

Kader je temu svojemu sinu botra zbiral, ni se oziral na plemeniten stan ali obilno bogatijo, ampak na pobožno in bogoljubno življenje, in je svojemu sinu v botra izbral svojega podložnega, pa pobožnega opata Šemniškega. Pisal mu je pismo sledečega zapopadka: „Ker imamo do Vas posebno zaupanje, naročamo Vam, lepo prosijoč, da v saboto po Marijnem vnebovzetju proti večeru k nam v Freiburg pridete, in nam v nedeljo po tem pomorete, da svojega sina po keršanski navadi k zakramentu svetega kersta prinesemo, in da bote na to pri detetu kumovali, ter naš in naše ljube gospe ljubljeni kume postali“. Opat je ob odločenem času prišel, in je pri detetovem kerstu kumoval. Po končanem svetem opravilu je kraljeviču, ravno kar keršćenemu, v dar dal zlat, ter se je izgovarjal, da pri svojem ubožtvu za takega kerščenca nima dostojnega daru. Vojvoda Henrik pa ga zaverne, rekoč: „Na to (na dar) jaz nisem gledal, marveč mi je šlo le za Vašo pobožno molitev in za to, da bi svojemu detetu dobil keršanskega, pobožnega botra“. To je rekel, ter dal kumetu kupico polno zlatov v dar. — Pobožni baron in Taborski grajščak je svojim otrokom bogaboječe berače v botre jemal. — Tudi vaših otrok botri naj bodo poštenega zaderžanja, pobožni kristjani, otrokom keršanskega življenja živ zgled. Botri, ki kerstne obljube sami zvesto spolnujejo, bodo pravi in veljavni poroki, da jih bodo tudi otroci zvesto spolnovali. — Vbožni starši svobodno premožne botre prosijo, pa na bogato botrinjo se naj ne zanašajo, da se njim in njihovim otrokom ne zgodi, kar je sveti Peter Šimonu Magu zažugal, rekoč: „Tvoj denar naj bo s teboj vred v pogubo“. (Ap. dj. 8, 20.)

Pred vsem drugim vam bodi večni blagor vaših otrok pred očmi, kader jim botre zbirate. Za večni blagor in pravo srečo pa bodo vašim otrokom skerbeli le pobožni, bogaboječi botri, kajti le taki botri bodo zvesto spolnovali svoje dolžnosti do kerščencev, kterim so kumovali pri svetem kerstu.

Dolžnost botrov do kerščencev pa so neizrečeno imenitne. Francoski kralj Karol X. je svoje dni sprehajaje se srečal

ženko, ki je navorojeno dete v naročju noseč milo jokala, ker ni mogla otroku botra dobiti. Priljudno se kralj za botra ponudi. Kader je bilo dete kerščeno, in dobri ljudje botra spoznajo, bili so neizrečeno veseli. „To veselje me je stalo pet in dvajset luidorjev (zlatov), ktere sem materi v zibelko djal; svoji kerstni hčeri sem pa tudi doto namenil, kader jo bom možu dal,“ piše v ozir tega blagi kralj. To je bil res lep dar iz rok kraljevega botra, pa vendar še vse premajhen, da bi bil ž njim dopolnil še vse dolžnosti, ki jih boter ima do svojega kerščenca. Botri stopijo z otroki, ki jih k svetemu kerstu nesejo, in z njihovimi starši v duhovsko sorodovinstvo, česar sem že poprej omenil. Sorodovinci pa so dolžni, svojim skerbeti za časno srečo in večno zveličanje. — Tudi botri so dolžni:

a) kerščenca, ter deteta k svetemu kerstu prinesti, namesto njega „Apostolsko vero“ moliti in kerstno obljubo storiti. Tako je sv. cerkev določila, in njenemu določilu se brez veljavnega vzroka ne sme nasproti ravnati. Dete prejme pri svetem kerstu neizrečeno velike gnade, ter prejme duhovno prerojenje, postane božji otrok, zadobi pravico do nebeškega kraljestva. Ob enem pa prevzame dete tudi velike dolžnosti, ter obljubi, da bo gnade, pri svetem kerstu zadobljene, skerbno varovalo, in vse dolžnosti katoliškega kristijana zvesto spolnovalo ves čas svojega življenja. Toda dete za vse to, kar se imenitnega ž njim godi, še nič ne ve ter nič ne ve za dolžnosti, ki jih prevzame. Toraj mora sveta cerkev, ki je zavezana skerbeti, da se svete reči ne onečastijo, zahtevati z vso resnobo, da so botri pri svetem kerstu pričujoči, ter se za svojega kerščenca postavijo za poroka, da bo kerstno obljubo svesto spolnoval in kerstno gnado skerbno varoval. Ravno zato še stari Tertulijan pravi: „Cerkev zahteva ljudi, kteri zastavo in poroštvo dajejo za tiste, ki jih k svetemu kerstu postavijo. Ona noče v nevarnost postavljati gnade svetega zakramenta, noče njegove svetosti onečastiti, in jo razmetevanju in zanicevanju prepustiti ... Razumnost (svete) cerkve se da prav djanjsko opravičevati s razumnostjo posvetnih ljudi (otrok tega sveta): Kader mislite svoj denar razposoditi, ho-

čete vedeti, komu da ga posodite. Ako tistemu, ki ga izposojuje, ne zaupate, in ako se vam njegovo premoženje ne zdi zadosti veliko, da bi ž njim svoj dolg poplačal, zahtevate poroštva, vi zahtevate gotovosti, in nihče ne bo grajal vaše previdnosti. Kerstna gnada pa je naj veči dar zmed vseh darov, naj dražeji zaklad zmed vseh zakladov. Dostojno je tedaj, da si cerkev poskerbi gotovost, da bo zvesto oskerboval (obračal) gnado tisti, komur gnado zaupa.“ Botri morajo toraj pri kerstu svojega kerščenca sami pričujoči biti, da očitno in pred obličjem svete cerkve prevzamejo poroštvo za kerščenca, da bo kerstno gnado zvesto ohranil, in dolžnosti, ki jih prevzame, natanjčno spolnoval. V posebnih primerlejih sicer sv. cerkev dopušča, da prave botre nadomestujejo pri svetem kerstu njihovi nadomestovalci, toda to le samo takrat, kader pravi botri ali zavoljo bolezni, ali zavoljo velike daljave, ali zavoljo kakega drugega posebnega zaderžka ne morejo priti k svetemu kerstu. Kader pa nobenega takega veljavnega zaderžka ni, morajo botri sami priti k svetemu kerstu.

b) Botri so dolžni, kerščence ljubiti. Kerščenci so njihovi duhovni otroci, njihovi duhovni sinovi, njihove duhovske hčere; toraj jim gre tudi ljubezen, kakoršno so starši dolžni svojim otrokom, in kakoršna ne tiči le samo znotraj v sercu, ampak se tudi v djanju razkazuje in v delih.

c) Botri so dolžni, kerščencem pogostoma v spomin sklicevati obljube, pri svetem kerstu storjene. Sveti Cesarij opominja vse botre, naj vsako leto, sosebno o velikonočnih svetkih, dobro pomislijo, kako so za otroke pri Bogu za poroke bili; toraj naj skerbijo in jih pogostoma ljubeznivo opominjajo na to, da sveto čistost ohranijo, se kletve in rotenja varujejo, nesramnih pesem ne prepevajo, da ne bodo prevzetni, zavidni in jezovi, naj pridno v cerkev hodijo, v cerkvi se ne pogovarjajo, ampak besedo božjo pazno poslušajo, mašnike in starše resnično ljubijo in spoštujejo.

d) Botri so dolžni, kerščencem skerbeti za dober poduk, jih včasih k sebi pozvati, pa tudi večkrat obiskovati,

da pozvedó, kako se kaj učijo, kako zaderžijo. — Dete se pri svetem kerstu po duhovnem potu prerodi, ter na novo ali drugič porodi. Novorojeno dete pa potrebuje človeka, kteri skerb ima za njegove telesne potrebe; ravno tako kerščenec potrebuje skerbnika, ter učenika in vodnika, ki skerb ima za to, da se mu ohrani in lepo razvija njegovo duhovno življenje. Dokler so starši živi, so oni tako v ozir telesnih, kakor tudi v ozir duhovnih potreb pervi oskerbniki in redniki svojih otrok. Ako pa otrokom starši odmerjo ali svojo dolžnost zanemarjajo, zavezuje poroštvo, ki so ga pri svetem kerstu dali, botre, da svojim kerščencem skerbijo za lep poduk in keršansko izrejo. V takih okoliščinah stopijo botri, ki so poprej na drugem mestu bili, kar učeniki in redniki na pervo mesto, ter so poprej, ko vsi drugi sorodovinci, odgovorni zato, da se njihov kerščenec lepo podučuje in keršansko izreja, naj si že kerščenca v lastni hiši imajo, ali ga pa drugim ljudem v oskerbovanje in izrejo dajo. Ravno zato se imenujejo botri in botre, po latinsko patrini in matrinae, kar toliko pomenja kot soočetje, somatere, ter duhovni očetje in duhovne matere svojih kerščencev. Da botri res imajo imenitno dolžnost svojim kerščencem skerbeti za lep poduk in keršansko izrejo posnamemo že iz tega, da sv. cerkev za botra ne dopušča vsakega človeka, kteri koli si bodi, ampak le bogaboječe katoliške kristijane. Da bi botri te dolžnosti ne imeli, bil bi vsakdo dober za botra, naj si je vernik ali nevernik, pošten ali malopriden katoličan, odraščen človek ali majhno dete. Ker pa za botra vsakdo pripraven ni, in sv. cerkev le poštenim katoliškim kristijanom kumovanje dopušča, je iz tega cerkvenega določila razvidno, da botri pri svetem kerstu prevzamejo posebne dolžnosti, ktere zamorejo spolnovati le tedaj, kedar se znajdejo v zvezi s sveto katoliško cerkvijo, in so pošteni in bogaboječi. — Da so botri zavezani, kerščencem skerbeti za lep poduk in keršansko izrejo, je razvidno tudi še iz tega, da sveta cerkev mašnikom naroča v cerkvenem obredniku (Rituale), naj botre po svetem kerstu spominjajo dolžnost, ki so jih s kumovanjem prevzeli, in jim na serce navezujejo, naj te dolžnosti zvesto spolnujejo. In že sveti Avguštin botre opominja, rekoč: „Botri morajo kerščence opominjevati, naj

čistost ohranijo, pravičnost ljubijo, ljubezen obvarujejo, in jih morajo pred vsem drugim učiti Apostoljsko vero, Gospodovo molitev, deset božjih zapoved in poglavitne resnice keršanske vere". — Svoje dni so botri in botre katekumene ali keršćence učili keršanskega nauka, in so jih po tem k svetemu kerstu peljali, ter namestniku božjemu pričali, da so v pravi veri zadosti podučeni. V sedajnih časih novorojence k svetemu kerstu prinesó, in se za nje za poroke postavijo, da bodo otroci v pravi veri prav podučeni. Toraj botri dolžnost imajo, svoje duhovske otroke tu in tam kterikrat k sebi pozvati, ali jih ob nedeljah in praznikih obiskovati, ali jih o svetkih pred cerkevjo pričakovati, in jih izpraševati, kako se učé, in pozvedeti, kako se zaderžé. Da se vam ne odtegujejo, in rajše k vam pridejo, prinesite jim kak darek. Kosek kruha, perišče orehov, kako jabelko ali pest suhih sliv ali kaj enakega je dobro zadosti, otroke privabiti in jim serce razkriti, jezik razvezati. — Tudi imajo botri skerbeti, da njihovi keršćenci pridno v cerkev hodijo, se zvesto v šolo pošiljajo. — Keršanski botri in botre, ki enega ali morda že več keršćencev v oskerbljevanju imate, spolnujte zvesto to svojo dolžnost! Nikar ne pozabite, in v nemar ne spuščajte, da bote tudi zastran te svoje dolžnosti kdaj odgovor dajali na sodbi; in gorje vam, ako bi kteri vaših duhovskih otrok po vaši nemarnosti in vašem zadolženju v greh padel in zaveržen bil. Nikar sami sebe ne zapeljujte, in ne mislite, da ste svojo dolžnost že spolnili, ako ste navadno botrinjo oskerbeli, drugega pa nič ne storili. Botrinja in navadne kerstne darila niso poglavitna reč in niso dolžnost; poglavitna reč in terda dolžnost pa je, keršćencem skerbeti za lep poduk in keršansko izrejo.

e) Botri so dolžni, starše in otroke posvariti, kader bi trebalo. Nahajajo se starši, ki so ali nemarni ali nerodni od več, in toraj svojih otrok keršansko ne izredijo. V takih okoljščinah imajo botri pravico in dolžnost, starše posvariti in podučiti, kako naj prav izrejajo svoje otroke, in otrokom povedati in naročiti, kako naj delajo in ravnajo, da bo prav in po božji volji. Pri tem jih ne sme ostrašiti no-

bena zamera, tudi ne nespametnih staršev odurna beseda: „Kaj vam, boter ali botra! za to?“ Botri se znajdejo s starši in otroci v duhovnem sorodovinstvu, in kar sorodovinci imajo pravico in dolžnost, skerbeti za to, da se otroci keršansko izredijo. Ako bi te svoje dolžnosti ne spolnovali, veljalo bi tudi njim, kar sveti Pavl pravi, rekoč: „Ako pa kdo za svoje in zlasti za domače nima skerbi, zatajil je vero, in je hujši memo nevernika“. (I. Tim. 5, 8.) In starši so botre naprosili, da prevzamejo tolike imenitne dolžnosti; toraj se tudi nikakor ne morejo pritožiti, da jim botri v pravico segajo, kader svojo dolžnost spolnovaje posvarijo zanikerne starše, pataglave otroke.

f) Botri so dolžni, otroke v svojo skerb za rejenke in rejenkice prevzeti, ali jih k dobrim ljudem spraviti, ako otrokom starši pomerjejo, ali pa starši v veliko silo in nadlogo pridejo. — Ako jim pa drugega storiti ne morejo, naj vsaj zanje molijo, jih angeljem varhom in svetim patronom priporočivši. — Prav lep zgled daje botrom nek kovač v Milanu na Italijanskem, po imenu Martin. Očetu njegovih kerščencev, Lacaro po imenu, je ogenj pokončal hišo in vse, kar je imel in Lacaro je zavoljo te nesreče s svojima dvema otročičema prišel v naj veče siromaštvo. Pridni kovač in boter teh otročičev je bil berž pripravljen, pomagati nesrečnemu očetu in ubogema otročičema; ali denarja ni imel, da bi mu bil z denarjem pomagal, kolikor bi treba bilo. Toraj gre, in dela vsak dan štiri ure dalj, kakor poprej, ter dve uri zjutraj in dve uri zvečer, in kar je vsak dan zaslužil o teh štirih urah, izročil je usmiljenja vrednemu Lacaru. Bogat tergovec Hieronim zve za to lepo djanje Martinovo, ter mu pošlje sto cekinov ali zlatov v dar, da bi si ž njimi nakupil železa in si razširil svojo kovačijo. Toda kovač noče denarja prevzeti, marveč prosi tergovca, da bi ga ubogemu Lacaru dal, ter pravi: „Dokler delati zamorem, ne bi bilo prav, ako bi kaj (v dar) vzel, česar nisem zaslužil. Dajte rajše denar mojemu ubogemu kumetu; s tim bo vse nadloge rešen, ter bo imel spet delo in zaslužek; jaz pa bom zamogel spet nekoliko

ur dalj počivati“. Tergovec je storil, kakor ga je Martin prosil, in ubogemu pogorelcu je bilo lepo pomagano; pri tem pa tudi ni molčal, kako lepo da se je Martin obnašal. Kmalo se je razvedelo po vsem mestu Martinovo blago ravnanje, in nekoliko časa ljudje niso drugega govorili, nego to, da so si pripovedovali, kako lepo da se je kovač Martin obnašal do kumeta Lacara. In ljudem je bilo to tako močno všeč, da je vsakdo, ki je kovaškega dela potreboval, zatekel se k Martinu da je le mogel. S tim si je pa tudi Martin lepo opomogel, in to tem bolj, ker je tudi pri preobilnem delu ostal vedno priden in pošten. — Terdo zavezan sicer nobeden ni, da bi moral za svojega kerščenca in njegove starše toliko storiti, kolikor je storil pridni kovač Martin; pri vsem tem pa je vendar le boter zavezan, kerščencu in njegovim staršem tudi v časnih nadlogah in telesnih potrebah na pomoč priti, ker se znajde ž njimi v duhovskem sorodovinstvu, in ker sorodovinec posebno nalogo ima in dolžnost, pomagati v potrebi svojim sorodovincem.

Vtegnil pa bi si kdo misliti ali reči: „Ker botri prevzamejo tako velike in imenitne dolžnosti, bo človeku gotovo bolje, da noče biti boter ali botra?“

Takemu odgovorim: Res je, da prevzamejo botri velike in imenitne dolžnosti; pa je tudi to res, da prav dobro delo stori kristjan, kteri za botra ali botro gre, da ima zavoljo tega zasluženje pri Bogu, in da mu Bog sam potrebno pomoč in gnado daje, da lepo spolnuje te imenitne dolžnosti. — Kader je tedaj kdo za botra ali botro prošen, naj se brez pravičnega vzroka nikar ne odpoveduje, ker bi s takim odpovedovanjem odpustil in zanemarjal dobro, milostno delo. Saj Jezas sam pravi, da moramo to, kar želimo, da bi drugi nam storili, tudi mi drugim storiti. Kakor tedaj želite vi, keršanski starši! da gre kdo vašim otrokom za botra ali botro, ravno tako tudi drugi starši želé in jim je ljubo, ako vi, kader vas prosijo, za botra ali botro greste njihovim otrokom. V svetem evangeliju beremo, da je nek človek iz Jeruzalema šel v Jeriho, in je padel med razbojnike, kteri so ga tudi

oropali, in z ranami obdali, ter so šli, in ga pustili na pol mertvega. Primerilo se je pa, da je nek duhoven šel po tistem potu in ga je videl, in je memo šel. Ravno tako je tudi levit, ko je prišel na to mesto in ga videl, memo šel. Nek popoten Samarijan pa je prišel do njega, in ko ga je videl, se mu je v serce smilil. In je pristopil, in mu obezal rane, in je vlil vanje olja in vina, in ga je posadil na svoje živinče, ter ga peljal v gostilnico, in ga oskerbel. (Luk. 10, 30—34.) Tak usmiljen Samarijan si tudi ti, moj kristijan! kader za botra greš. S tim namreč, da za botra greš ali za botro, skazuješ od izvirnega greha na duši ranjenemu otroku enako, in še veče usmiljenje, kakor ga je skazoval usmiljeni Samarijan med razbojnike padlemu, ranjenemu človeku. Tak usmiljen Samarijan je bil svoje dni car Ivan, ki je krog srede šestnajstega stoletja na Ruskem carival. Da bi pozvedel, kaj ljudje govorijo o njegovem kraljevanju, in ktera reč da bi jim vtegnila nepovoljna biti, preoblekel se je, da bi ga ljudje ne spoznali, marsikterikrat v kako borno obleko, in je šel med ljudi. Tako preoblečen gre nekega dne iz Moskve v bližnjo vas. Da bi gostoljubnost in postrežljivost vaščanov na poskušnjo djal, gre od hiše do hiše, proseč, da bi ga pod streho vzeli; a nevljudni ljudje ga nočejo sprejeti. Že je mislil ves nevoljen zavoljo tolike terdoserčnosti vaščanov vas zapustiti, ko pride do revne, borne hiše. Še tukaj hoče poskusiti, ali so tudi tu notri enako neusmiljeni prebivalci, kakor po drugih hišah; toraj poterka, in prosi, da bi ga vzeli pod streho. Ves vesel mu borni kmetič vrata odpre, ter ga v hišo sprejme, in mu postreže lepo, kolikor premore. Med tem postavi kmetič tudi vso svojo družinjo po versti pred tujega gosta, in prinese na zadnje še svojega novorojenčika, kteri je še le poprejni dan luč sveta zagledal, in mu položi svojo nadlogo, ter pravi, da zmed vseh svojih sosedov tudi enega ne ni mogel preprositi, kteri bi mu bil kerščansko usmiljenje skazal, in za botra šel njegovemu novorojenemu fantiču. Car Ivan to sliši, in prav z voljo mu je bilo, da se mu je ponudila tako lepa prilika, prav lepo poplačati gostoljubnost dobroserčnega kmetiča, in po zasluženju postrahovati terdoserčne njegove sosede. Prav prijazno kmetiča potolaži, in mu obljubi,

da mu bo do drugega dne kumeta poskerbel; le poldana naj čaka. S tim je bil kmetič potolažen, in prav težko pričakuje drugi dan odločene ure; a poldne pride in preide, in botra ni. S težkim sercem čaka in čaka, pa vse nastonj. Že se odpravlja, da bi novorojenčika kar sam nesel v cerkev; ali ko pred vežne vrata pride, začuje derdranje vozov in peketanje konjskih kopit, in kmalu na to se pripelje car Ivan sam pred kmetičevo hišo, spremljevan od mnoge imenitne gospode. Cesarski voz pred hišo obstoji, in ž njega stopi blagi car Ivan, ter reče kmetiču: „Včeraj sem ti obljubil, da ti bom botra poskerbel, in danes pridem, da rešim svojo obljubo; podaj mi deteta, in sprejmi me v cerkev“. Ves osupnjen kmetič stermi, ter ne ve, kam bi se djal. Car Ivan pa ga prijazno tolaži, ter mu pravi: „Blagi mož! včeraj si ti meni gostoljubnost skazoval, danes pa pridem, da jaz nad teboj spolnim svojo dolžnost, ter poplačam tvojo čednost. Iz tvojega stanu, kteremu si v čast, te ne bom prestavil v drugi stan; pa previdel te bom s tim, kar ti bo v hasen in korist. Poskerbel ti bom obilno živine, pripravnega zemljišča, in hišo, v kteri boš lahko z veseljem skazoval svojo gostoljubnost. In ker se v vsi vaši nobeden znašel ni, kteri bi bil imel toliko keršanskega sočutja in ljubezni do bližnjega, da bi bil tvojemu detetu kumoval, prevzel bom jaz sam to sveto opravilo, in tvoje novorojeno dete bo moj rejenec“. Blagi kmetič od samega veselja ni mogel do besede; a namesto besed so govorile hvaležne solze, ki so se mu vtrinjale v očeh. Car Ivan pa vzame dete v naročje, in ga nese v cerkev k svetemu kerstu. Po svetem kerstu ga spet kmetiču izroči z lepim darilom vred in sporočilom, naj skerbno pazi na detetovo zdravje, in čez leto in dan naj ga prinese v cesarski grad, da bo dete ondi izrejeno. To se je tudi res zgodilo, in car Ivan ni jenjal z dobrotami obsipati gostoljubnega kmetiča in njegovo družinjo.

3. Zdaj veste ktere dolžnosti da botri imajo do svojih kerščencev, ter svojih duhovskih otrok. Samo ob sebi pa se že umeva, da morajo tudi kerščenci imeti svoje posebne dolžnosti do svojih botrov. Treba je toraj tudi še od teh dolžnost povedati par besedi.

IV. Dolžnosti kerščencev do botrov.

Ker so botri dolžni, svojim kerščencem skerbeti za lep poduk in keršansko izrejo, mora tudi kerščenec dolžen in zavezan biti, svojega botra in svojo botro ljubiti, spoštovati, in mu sosebno v ozir duhovskih reči pokorščino skazovati. Prav močno bi se kerščenec motil, ako bi mislil, da mu ni treba botra ali botre poslušati, njihovega nauka in opominjevanja sprejemati. Nepokorščina do botrov je ravno tako pregrešna in kaznovanja vredna, kakor nepokorščina do staršev, kajti botri so namestniki staršev, kerščencem duhovni očetje in duhovne matere.

Preglejmo tedaj bolj na drobno dolžnosti kerščencev do botrov.

Kerščenci so botrom dolžni:

a) Spodobno jih spoštovati. Koliki dobrotnik je, ki otroka iz sužnosti reši! — Koliki prijatel je, kdor hlapcu ali dekli v dobro, imenitno službo pomaga! — Koliko nam porok velja, kader smo pomoči potrebni! — Vse to nam botri po duhovsko storijo. — Vredni so, da se jim odkrijemo, jim spoštovanje skazujemo.

Kerščenci so botrom dolžni:

b) Voljno pokorščino jim skazovati v duhovskih, pravičnih rečeh. Oni so od začetka pri nas priča bili, kaj smo obljubili; toraj jim gre tudi vedeti, kako obljubo spolnujemo, saj bodo tudi na sodbi za nas pričali.

Kerščenci so dolžni:

c) Botre tudi obiskovati, in jim v potrebi po svojem premoženju pomagati. Oni so nam v duhovski potrebi na pomoč pristopili; spodobi se, da jih mi ne zapustimo v telesni sili.

Kerščenci so dolžni:

d) Za botre moliti; — kader preminejo, tudi na njih grob poklekniti, in Boga prositi, naj bi jim zavoljo nas na

božji pravici hudo ne bilo. Oni bodo za nas odgovor dajali, ker so od začetka pri nas za poroke bili.

4. Velike so dolžnosti botrov, pa tudi lepo je plačilo že na tem svetu, ako jih zvesto spolnujejo, še lepše pa njihovo plačilo v dolgi večnosti. Za otroke plačnik in povračnik bo Jezus sam, ki je obljubil: „Kdor sprejme kterega takega otroka v mojem imenu, mene sprejme“. (Mat. 18, 5.) „Kar ste storili kteremu teh naj manjših mojih bratov, ste meni storili“. (Mat. 25, 40.) — Za Dravo v Pohorjih imajo botri dolžnost, otroka k pogrebu nesti, ako umerje kar malo dete, v pomen, da ga odrajtajo Bogu, kojega so pri svetem kerstu od Boga prevzeli v svojo skerb. Pač lep običaj za njega, ki ga prav umeva. O da bi pač vsi botri vse svoje kerščence, ne le majhne, ampak tudi odraščene zamogli kdaj z veselim sercem Bogu izročiti.

Imenitne so pa tudi dolžnosti kerščencev do botrov, svojih duhovskih očetov, svojih duhovskih mater. Le prídno jih spolnujmo in zvesto! Pozdravljeni mi toraj bodite, moj rajni kume in moja pokojna botra! — Mirno počivajta v hladnem krilu matere zemlje do prihodnjega jutra vstajenja! — In kader bomo vsi pred Sodnika stopili odgovor dajat, kako smo svoje obljube dopolnili, oh, naj bi tudi vidva zame dobro pričala, ker sta v začetku bila pri meni!

5. Nauk od zakramenta svetega kersta naj sklenem z besedami svetega Gregorja Nisanskega, ki pravi: „Po svetem kerstu si postal kristijan. Ako si pa kristijan, nasleduj Kristusa, svojega Boga; ne nosi (tega) imena zastonj in nečimurno, temveč prav popolnoma; spolnuj prevpis (postavo) tega tako velikega imena, spolnuj ga, pravim, z deli, ktere so vredne tega imena“. Amen.

XVII. keršanski nauk.

Od zakramenta svete birme. — Kaj je sveta birma? — Sveta birma je pravi, od Jezusa postavljen zakrament. — Kako se loči sveta birma od svetega kersta? — Ali nam je sveta birma potrebna v zveličanje? —

1. Zadnjič sem skončal nauk od zakramenta svetega kersta s tim, da sem vam razlagal, ktere dolžnosti da imajo botri do keršcencev, in ktere dolžnosti da imajo keršcenci do svojih botrov.

2. Danes prestopim na razlaganje drugega zakramenta, in bom govoril:

§. 2. Od zakramenta svete birme.

Beseda „birma“ se izhaja iz latinske besede „firmare“, kar po naše pomenja poterditi ali pokrepčati. Ta beseda tedaj na znanje daje moč, ktero zakrament svete birme ima, in ktera, kakor vam bom pozneje obširniše razlagal, obstoji ravno v tem, da nas poterduje, da zamoremo svojo vero stanovitno spoznavati, in po njej živeti. Sveti cerkveni učeniki so sveti birmi tudi še druge imena nadevali. Imenovali so jo zdaj „pokladanje rok“, zdaj „maziljenje“, zdaj „križmo zveličanja“ ali „zakrament križme“, zdaj „pečat božji“, zdaj „spolnitev kristijanovo“.

Pokladanje rok so jo imenovali zato, ker škofje birmancem pri sveti birmi roke pokladajo na glavo.

Maziljenje so jej rekli zato, ker se birmanci mazilijo pri sveti birmi.

Križmo zveličanja ali zakrament križme so jo zvali zato, ker se birmanci mazilijo s sveto križmo.

Ime pečat božji so jej nadeli, ker se birmancem pri sveti birmi vtisne v dušo neizbrisljivo znamnje vojščakov Kristusovih.

Spolnitev kristijanova se je klicala zato, ker kristijan po sveti birmi popolniši postane, ker pri njej prejme orožje božje, da zamore svojo sveto vero braniti in ohraniti, in po njej stanovitno živeti.

V ozir svete birme je treba, da vam razlagam:

A) Da je sveta birma pravi, od Kristusa postavljen zakrament;

B) Ktere dobrote da nam daje zakrament svete birme;

C) Ali smo dolžni prejeti zakrament svete birme, in kako ga moramo sprejeti;

D) Kako se zakrament svete birme deli?

E) Ktere dolžnosti da za seboj vodi sveta birma.

Danes ostanemo pri pervem stavku:

A) Sveta birma je pravi od Kristusa postavljen zakrament.

Na vpraševanje: Kaj je sveta birma? odgovorim:

Sveta birma je zakrament, v kterem sveti Duh kerščenega človeka s pokladanjem škofovih rok, s sveto križmo, in z božjo besedo v gnadi poterdi, da svojo vero stanovitno spoznava ali terdi in po njej živi.

Dovolite, da vam te kratke besede obširniše razložim,

po tem pa tudi dokažem, da je sveta birma pravi, od Kristusa postavljen zakrament.

3. Glede razlaganja, kaj da je sveta birma, rečem naj poprej, da je sveta birma zakrament, v kterem bo kerščeni človek od svetega Duha v gnadi poterjen. Poprej tedaj, prejden bo birman, mora človek kerščen biti. Sveti kerst namreč je pervi zakrament, in pred svetim kerstom ne more človek nobenega drugega zakramenta veljavno prejeti. Kdor hoče toraj veljavno birman biti, mora poprej že veljavno kerščen biti. Kdor še kerščen ni, še nima duhovnega življenja, je še na duši mertev, in je toraj nezmožen, da bi poterjen bil v duhovnem življenju, kar se pri sveti birmi zgodi. Memo tega človek, kteri še kerščen ni, še tudi ni ud svete cerkve, in ravno zato se tudi ne more še vdeleževati milost in pomočkov za zveličanje, ki jih sveta cerkev svojim udom deli, in med te pomočke za zveličanje štejemo tudi sveto birmo. Da bi se tedaj kak nevernik, ali Jud, ali kak drug nekerščen ali neveljavno kerščen človek birmati dal, ne veljala bi njegova birma nič, neveljavna bi bila.

Da bo birma veljavna, pa ni ravno potrebno, da bi se kerščeni človek, ki jo prejema, svoje pameti že zavedel, in da bi v keršanskem nauku bil že podučen. Sveto birmo bi vtegnilo prejeti tudi majhno, novojoreno dete, da je le kerščeno bilo. V pervih časih keršanstva so res birmovali tudi majhne, tudi novorojene deca, in v izhodni cerkvi je to še dandanes v navadi. V zapadni cerkvi pa so menda od trinajstega stoletja za dobro spoznali, zakrament svete birme otrokom deliti še le po tem, ko se jim je začela že pamet odpirati, in so bili v keršanskem nauku že podučeni, kar je tudi še dandanašnji pri nas v navadi, in le prav slabotnim, bolehnim otrokom se tu in tam kterikrat poprej deli zakrament svete birme.

Pri razlaganju svete birme pravimo na dalje, da se ta sveti zakrament deli po pokladanju škofovih rok, po njegovem maziljenju in njegovi molitvi. S tim na znanje dajemo, da le škof je pravi in pravni delivec zakramenta svete birme,

kar tudi sveto pismo uči, in terdijo sveti cerkveni učeniki in sveta cerkev. V svetem pismu beremo, da so zmerom le apostelјni delili zakrament svete birme; kerščevali pa so tudi učenci Jezusovi, ter mašniki in diakoni. Sveti Peter in sveti Janez sta se nalašč podala v Samarijo, da bi birmala kristjane, ktere je bil kerstil diakon Filip. (Ap. di 8, 14.) O tem govori častivredni Beda, in pravi: „Ako bi bil Filip apostelj, bil bi sam roke nanje pokladal, da bi bili kerščenci prejeli svetega Duha; to pa pripada le škofom.“ Tudi sveti Pavl je v Efežu birmoval Efežane po tem, ko so kerščeni bili, akoravno so aposteljnom mašniki kar pomočniki na strani stali, kteri bi bili lahko kerščence birmovali, ako bi bili v to oblast in pravico imeli. — Da so le škofje pravi in pravni delivci zakramenta svete birme, terdijo tudi sveti cerkveni očetje. Sveti Avguštin birmovanje imenuje pravico, škofom izročeno od aposteljnov, ter pristavlja, da je tudi v njegovem času bivala taka navada, in oblast birmovati bila škofom priderżana. O Hieronimovem času so se tudi na selih ali po deželi tu in tam nahajali razpostavljeni mašniki, vendar pa pričuje ta cerkveni učenik, da so škofje tudi v tiste kraje hodili, ter potovali po deželi in kerščence birmovali. Vsega tega bi treba ne bilo, ko bi bili tudi mašniki smeli birmovati, nikar pa škofje sami. — In to, kar sveto pismo spričuje in cerkveni učeniki terdijo, uči tudi sveta cerkev. Določila je namreč v različnih cerkvenih zborih, na primero, v Elvireškem, Kartagenskem, Florentinskem in Tridentinskem cerkvenem zboru, da so le samo škofje pravi in pravni delivci zakramenta svete birme. V Tridentinskem cerkvenem zboru določuje to resnico z naslednjimi besedami: „Ako bi kdo terdil, da pravni delivec svete birme ni edino le škof, ampak vsak priprost mašnik, bodi izobčen“. — Po tem takem je gotovo, da le samo škofje so pravi, od Kristusa postavljeni delivci svete birme. Pravi ali pravni, od Kristusa postavljeni delivci, pravim; kajti v posebnih, nenavadnih okoljščinah vtegnejo s papeževim dovolenjem birmovati tudi drugi mašniki. Ravno zato beremo v določilu papeža Eugenija IV. do Armencev naslednje besede: „Pravni delivec (svete) birme je škof; vendar se bere, da po dopuščenju sv. sedeža je ob važnem in silnem vzroku zakrament

(svete) birme delil tudi priprost mašnik, ako je le križmo škof posvetil“. Opomniti moram, da mašniku dovolenja za birmovanje ne more dati nobeden škof, temveč ga daje le samo papež. Brez tega papeževega dovolenja ne sme birmovati nobeden mašnik, in ako bi birmoval, ne veljala bi po besedah papeža Benedikta XIV. birma. Le samo papež ima v cerkvi vso oblast, in zamore toraj, kakor sveti Tomaž Akvin uči, nekoliko od tega, k čemur so potrebni viši redovi (žegni), preložiti tistim, ki se znajdejo v nižih redovih (žegnih.)

Z besedami „s pokladanjem škofovih rok, z maziljenjem s sveto križmo in z molitevjo“ je na znanje dano tudi vidno znamnje (ali tvarina in oblika) svete birme. — K vidnemu znamnju (ali k tvarini) svete birme spada naj poprej pokladanje škofovih rok. To se posname iz svetega pisma; sveto pismo namreč pravi, da so aposteljni na kerščence roke pokladali, in jim svetega Duha delili, to je: jih birmovali. (Ap. dj. 8, 14–17.) Pokladanje rok je bilo tudi pozneje vsegdar v navadi v sveti cerkvi, kar je razvidno že iz tega, da se je sveta birma memo drugih imen imenovala tudi „pokladanje rok“. Memo drugih cerkvenih zborov Arleški in Lionski pokladanje rok kar naravnost zapovedujeta, in od tega pokladanja rok govorita kakor od sploh znane navade. Toraj je gotovo, da pokladanje škofovih rok spada k vidnemu znamnju (ali tvarini) svete birme. To pokladanje rok pa ni tisto pervo pokladanje, pri kterem škof svoje roke stegne nad vse birmance sploh, ampak je uno drugo pokladanje, pri kterem škof vsakega posameznega birmanca sveto križmo mazileč roko nanj položi. — K vidnemu znamnju (ali k tvarini) svete birme spada na dalje maziljenje s sveto križmo. Od tega maziljenja aposteljni večkrat govorijo. Sveti Pavl pravi: „Kteri nas pa poterduje z vami v Kristusu, in nas je mazilil, je Bog, kteri nas je tudi zapečatil, in dal zastavo Duha v naše serca“. (II. Kor. 1, 21. 22.) In sveti Janez (I. 2, 20. 27.) piše: „Vi pa imate maziljenje od svetega (Duha) . . . In maziljenje, ktero ste vi od njega prejeli, ostani pri vas“. Sveti cerkveni učeniki, med njimi sveti Ciril Jeruzalemski, sv. Ambrož, sv. Avguštin, in mnogi drugi obračajo te besede na sveto birmo.

Tudi maziljenje je bilo že od nekdaj v navadi pri sveti birmi, in za tega voljo so nekteri cerkveni učeniki sveto birmo kar naravnost „maziljenje“ imenovali. In sveta cerkev je tudi maziljenje s sveto križmo štela k vidnemu znamnju (ali k tvarini) svete birme. V Florentinskem cerkvenem zboru, postavim, je rekla: „Tvarina (svete) birme je križma, obstoječa iz olja, ktero pomenja svitlobo (čistost) vesti, in iz balzama, kteri naznanja prijeten duh dobre vesti“. In na svetem Tridentinskem cerkvenem zboru je določila. „Ako bi kdo terdil, da žalijo svetega Duha tisti, kteri sveti križmi pri birmi pripisujejo kako moč, bodi izobčen“. (Sess. VII. can. 2.) — Med tem, da škof roke položi na birmanca in ga mazili s sveto križmo, moli nad njim to le molitev: „Zaznamovam te z znamnjem svetega križa, in poterdim te s križmo zveličanja v imenu Očeta in Sina in svetega Duha. Amen.“ Ta molitev še le prav na znanje daje, kaj da pomenja pokladanje rok in maziljenje s sveto križmo. Po tem takem tudi ta molitev spada k vidnemu znamnju svete birme, in je „oblika“ tega svetega zakramenta.

V razlaganju zakramenta svete birme tudi še pravimo, da bo v tem svetem zakramentu kerščeni človek od svetega Duha v gnadi poterjen, da svojo vero stanovitno spoznava ali terdi in po njej živi. S temi besedami je naznanjena posebna dobrota, ki jo sveta birma daje, in od ktere bo pozneje kaj več povedanega. Rekli smo tudi, da bo pri sveti birmi kerščeni človek od svetega Duha v gnadi poterjen, in to smo rekli zato, ker se ravno od svetega Duha izhaja to poterjenje v gnadi. Sveti Duh namreč nas posvečuje s svojo gnado, pa nas tudi poterduje v svoji gnadi.

S tim, kar sem vam dosihmal pravil od svete birme, razložil sem vam, kaj da je sveta birma. Zdaj vam moram pa še razložiti, da je sveta birma res zakrament.

4. Poslušajte tedaj dokaze ali spričevanja, kteri skazujejo in spričujejo, da je sveta birma res pravi, od Kristusa postavljen zakrament.

Obnovljevalci vere ali krivoverci šestnajstega stoletja so memo nekterih drugih zakramentov zavergli tudi sveto birmo, terdé, da je sveta birma človeška izmišljotina in prazna šega ali ceremonija. Da pa to ni res, in da sveta birma ni kaka človeška izmišljotina ali prazna šega ali ceremonija, temveč da je pravi, od Kristusa postavljen zakrament, razvidi se iz naslednjih neoveržljivih spričevanj.

Perva priča so nam obljube, ki jih je Jezus v ozir svetega Duha aposteljnom delal. O svojem vnebohodu je rekel svojim aposteljnom: „Prejeli bote moč svetega Duha, kteri bo v vas prišel“. (Ap. dj. 1, 8.) Aposteljni so v Jezusa verovali, in so bili že prerojeni; tudi oblast grehe odpuščati so že bili prejeli. (Jan. 20, 22. 23.) imeli so tedaj svetega Duha že v posesti; pri vsem tem pa so bili vendar le še vsi polni strahu pred Judi, ter si niso upali očitno stopiti med ljudi in jim oznanovati Jezusa in njegove nauke. Iz tega moramo soditi, da je vspeh, kterega je sveti Duh takrat nad njimi razkazoval ves drugi bil memo vspeha, kterega je imel sv. Duh razodevati nad njimi, kader ga bodo prejeli tako, kakor jim ga je Jezus obetal o svojem vnebohodu. Na binkoštno nedeljo je sveti Duh res nad nje prišel, prišel v vidni podobi gorečih jezikov, in pri tej priči se je pokazala nad njimi njegova moč in delavnost; prinesel jim je namreč seboj neprestrašenost, serčnost, stanovitnost, nebeško učenost. Aposteljni so tedaj na binkeštno nedeljo, o kteri jim je Jezus dopolnil svojo obljubo, prejeli to, kar mi imenujemo birmo. Jezus jim je po tem takem zakrament svete birme obljubil in jim ga tudi dal. Pa ne samo aposteljnom, ampak tudi vsem drugim vernikom je Jezus obljubil gnado svetega Duha, ktera jih bo v veri poterdila; kajti rekel je: „Kdor v me veruje, potekó, kakor pismo pravi, potoki žive vode iz njegovega oserčja“. To pa je rekel, pristavlja sveti Janez (7, 38. 39.) „od Duha, kterega so imeli prejeti vanj verujoči; Duh namreč še ni bil dan, ker Jezus še ni bil poveličan“. Po teh besedah je imela kakor aposteljnom tudi vsem vernikom poleg kerstne gnade dana biti še druga posebna gnada svetega Duha, da bi jih v veri poterdovala, ktera sicer od svetega Duha svoj začetek ima, kakor ga kerstna gnada ima, pa je vendar le od kerstne gnade različna gnada.

In ker je Jezus tako gnado res obljubil, naročil je gotovo tudi svojim aposteljnom, kaj naj storijo, da bodo verniki poroštvo in prepričanje imeli, da so prejeli svetega Duha, kteri jih v veri poterduje, ali, da vam to z drugo besedo povem: Jezus je moral postaviti zakrament svete birme. Iz obljub Jezusovih tedaj, po kterih je svetega Duha obetal, da bo vernike v veri poterdoval, posnamemo, da je sveta birma pravi, od Jezusa postavljen zakrament.

Druga priča, da je sveta birma res pravi, od Jezusa postavljen zakrament, nam je obnašanje ali djanje in ravnanje aposteljnov. V apostoljskem djanju (8, 14—17.) beremo: „Ko so bili pa slišali aposteljni, kteri so bili v Jeruzalemu, da je Samarija sprejela božjo besedo, poslali so jim Petra in Janeza. In sta prišla, in sta zanje molila, da bi prejeli svetega Duha. Zakaj v njih nobenega še ni bil prišel, ampak samo kerščeni so bili v imenu gospoda Jezusa. Tedaj sta roke nanje pokladala, in so prejeli svetega Duha“. Iz teh besed se razvidi, da so aposteljni kerščencem ali novim kristijanom v Samariji delili posebno gnado ali poseben pomoček za zveličanje, kteri je obstal v pokladanju rok, in je kerščencem dodelil svetega Duha. Ta pomoček za zveličanje je bil pravi zakrament, ker je kerščencem delil posebno gnado, delil svetega Duha. Ta pomoček za zveličanje je bil pa tudi od svetega kersta različen zakrament, ker se je delil takim, ki so zakrament svetega kersta že prejeli, ki so že kerščeni bili. Aposteljni pa bi nikakor ne bili vedeli, da zamorejo vernikom s pokladanjem rok svetega Duha deliti, ako bi jim Jezus v to ne bil dal oblasti, in ako bi jim tega ne bil zapovedal. Še clo mogoče bi jim ne bilo, s kako prazno šego ali ceremonijo komu deliti svetega Duha, kajti svetega Duha deliti, ni kako človeško, temveč je božje delo. Ako so tedaj aposteljni na kerščence roke pokladali, ter jim svetega Duha delili, storili so to, in storiti zamogli le, ker jih je Jezus v to pooblastil in jim je Jezus to zapovedal. Pokladanje rok, ali, da z drugo besedo povem, sveta birma je toraj pravi, od Kristusa postavljen zakrament. — Na dalje beremo v apostoljskem djanju (19, 1—6.): „Prigodilo se je pa, ko je bil Apolo v Korintu,

da je Pavl, ko je bil obhodil gorenje strani, prišel v Efež, in našel neke učence (Janezove), in jim je rekel: Ali ste prejeli svetega Duha, ko ste verni postali? Oni pa so mu rekli: Saj še slišali nismo, da je sveti Duh. On pa je rekel: Na kaj (v čegavem imenu) ste bili tedaj keršćeni? So odgovorili: Na Janezov kerst. Pavl pa je rekel: Janez je keršćeval ljudstvo s kerstom pokore, rekoč, da naj verujejo v njega, kteri bo za njim prišel, to je, v Jezusa. Ko so to slišali, bili so keršćeni v imenu Gospoda Jezusa. In ko je Pavl roke nanje položil, prišel je sveti Duh na nje". Ko je sveti Pavl tiste Janezove učence vpraševal, ali so svetega Duha prejeli, hotel je s tim vpraševanjem vprašati, ali so birmani bili; mislil je namreč, da so že keršćeni bili, ker so se učencem prištevali; dvomil pa je, ali so birmani, ker v Efežu ni bilo škofa, kteremu bi pristalo, zakrament svete birme deliti. Zdaj pa je zvedel, da so bili le z Janezovim kerstom keršćeni. Toraj gre, in jih ukaže kerstiti v Jezusovem imenu. To pa mu še ni bilo zadosti; marveč je po tem, ko so prejeli sveti kerst, še roke nanje pokladal, da je po pokladanju njegovih rok sveti Duh nad nje prišel. Delil jim je tedaj nov, od svetega kersta različen pomoček za zveličanje, kteri obstoji v pokladanju rok in delenju svetega Duha, to je: delil jim je zakrament svete birme. Po tem takem se tudi iz djanja in ravnanja aposteljnov posname, da je sveta birma pravi, od Jezusa postavljen zakrament.

Tretja priča, da je sveta birma pravi, od Jezusa postavljen zakrament, je sploh vpeljana navada v sveti cerkvi. Po spričevanju svetega Hieronima je bila že o njegovem času v sveti cerkvi navada, da se je v odročne kraje škof podal, na tiste, ki so od mašnikov in dijakonov keršćeni bili, roke pokladat in svetega Duha nad nje sklicevat. In sveti papež Gregor Veliki opominja škofe, da morajo oddaljene cerkve na selih obiskovati, ter deliti keršćencem „pečat Gospodov", to je: sveto birmo. Cerkvena zgodovina pripoveduje, da so škofje tudi res že o pervih časih keršanstva, svoje škofije obiskajoč, vernikom zakrament svete birme delili. Tako birmovanje je znano od svetega Patricija, irlandskega aposteljna,

ki je živel krog srede petega stoletja; znano od svetega Vilfrida, škofa v Nordthumbriji v sedmem stoletju; znano od svetega Kutberta, škofa Hekshamskega in od mnogih drugih škofov. Nek cerkven zbor v osmem stoletju, kterega se je tudi sveti Bonifacij vdeleževal, zapoveduje mašnikom, naj ljudi pripravljajo za prejemanje zakramenta svete birme, kader bi škof obiskoval svojo škofijo. Ti in mnogi drugi zgledi spričujejo, da so škofje že o starodavnih časih ravno tako, kakor dandanes vernikom delili zakrament svete birme. In sveta cerkev je ravno tako, kakor zdaj, tudi že nekdaj sveto birmo imela in oskerbovala kar pravi, od Kristusa postavljen zakrament, kar je razvidno iz mnogih izrekov svetih cerkvenih očakov in svetih cerkvenih zborov. Med drugimi pravi sv. Hieronim: „Ali mar ne veš, da sveta cerkev v navadi ima, na kerščence roke pokladati, ter s tim svetega Duha (nad nje) sklicevati? Vprašuješ: Kje je to zapisano? Odgovorim: V apostoljskem djanju. In, da bi tudi (sveto) pismo tega ne povedalo, zadostoval bi že splošni nauk (svete) cerkve po vsem svetu, kajti izročilo ima enako veljavo, kakoršno ima pisana postava“. Ta sveti učenik tedaj razlaga sveto birmo za tako reč, ktera je zastavljena na sveto pismo, ter na apostolsko djanje, in toraj pravi od Kristusa postavljen zakrament; in po njegovih besedah bi se morala sveta birma kar pravi, od Kristusa postavljen zakrament imeti še clo tedaj, ko bi o njej sveto pismo kar nič v misel ne vzelo, ker se mora kar božja naredba spoznavati in sprejemati to, kar je bilo v sveti cerkvi povsod in vedno v navadi. — Ravno tako so tudi mnogi cerkveni zbori sveto birmo spoznali in oklicali kar pravi, od Kristusa postavljen zakrament. Da od drugih nič ne rečem, naj vpeljem le besede svetega Tridentinskega cerkvenega zbora, tako le govorečega od svete birme: „Ako bi kdo terdil, da je birma kerščencev prazna ceremonija, nikar pa pravi in resničen zakrament, — ali da nekdaj ni drugega bila, razun podučevanje, po kterem so morali tisti, ki so v mladostne leta stopili, cerkvi spričevanje dajati v ozir svoje vere; — bodi izobčen“. Tedaj se tudi iz tega, da je sveta birma vsegdar v navadi bila v sveti cerkvi, lahko spozna, da je sveta birma pravi, od Kristusa postavljen zakrament.

Četerta priča, da je sveta birma pravi, od Kristusa postavljen zakrament, je obnašanje starih, od prave cerkve ločenih verstev, na primero: Nestorijanov, Jakobitev, sosebno pa Gerkov ali starovercev. Vsi ti imajo ravno tako, kakor naša sveta cerkev, sveto birmo za pravi, od Kristusa postavljen zakrament. Gerškega patriarha Cirila Lakaris-a so v Jeruzalemskem zboru leta 1672 Gerki sami obsodili kar krivoverca, ker je med drugim terdil, da sveta birma ni pravi zakrament. Ako bi sveta birma ne bila pravi, od Kristusa postavljen zakrament, za kakoršnega ga je vedno spoznovala sveta cerkev, bi ti krivoverci in razkolniki ne mogli vedeti, da je sveta birma res zakrament, in bi je tudi nikakor ne bili svojim zakramentom prištevali, kader so se bili ločili od svete cerkve.

Peta priča, da je sveta birma pravi, od Kristusa postavljen zakrament, izvaja se iz tega, da nam je ta sveti zakrament zares potreben. Ako bi sveta birma ne bila pravi zakrament, ampak le prazna šega ali ceremonija, manjkalo bi nam gnade, ktero prav močno potrebujemo sosebno takrat, kader odrastemo. Kader namreč odrastemo, treba je, da sveto, nam pri svetem kerstu vlito vero vsem skušnjavam in nevarnostim vkljub stanovitno spoznavamo in po njej živimo. Tega pa bi ne mogli zverševati, ako bi ne dobivali posebne gnade, ktera nas v veri poterduje. Podobni bi bili neoboroženim vojakom, obnemoglim bojevalcem. Ker se nam pa ta posebna pomoč in gnada ne deli v nobenem drugem zakramentu, smemo za terdno sklepati, da se nam v zakramentu svete birme deli; in toraj zamoremo tudi po vsi pravici verjeti, da je sveta birma pravi, od Kristusa postavljen zakrament.

5. Ako me zdaj še vprašate, ljubi moji! kakošen razloček je med svetim kerstom in sveto birmo? kaj vam bom povedal?

Povedal vam bom to le: Med svetim kerstom in med sveto birmo je enak razloček, kakoršen je mem detetom in med možem, ali kakoršen je med nedolžnim, nezmožnim detetom in med oboroženim vojakom. Po svojem rojstvu je

človek dete, in ostane dete, dokler ne doraste, in čverst, močen mož ne postane. Ravno tako je človek po svojem duhovnem prerojenju, po svetem kerstu, dete; po sveti birmi pa človek doraste, ter postane čverst možak, močen vojak Kristusov, ki se pod banderom svetega križa v boj poda zoper sovražnike svojega zveličanja, zoper meso, svet in satana. Kader je mladeneč dvajset let star, zrel je za vojaščino po deželskih postavah. Vojaščina v božjem kraljestvu, vojaška služba pri nebeškem vojvodu Kristusu pa se prične s sveto birmo, o tistem letu, o kterem se začne keršanski človek svoje pameti zavedati, ter spoznavati, kaj je pravo in kaj ni pravo, kaj je dobro in kaj hudo. — Prav lepo razlaga razloček med svetim kerstom in sveto birmo sveti papež in mučenec Melhiades, ki je živel v četertem stoletju, ter pravi: »Pri svetem kerstu bomo sicer sprejeti med vojščake Kristusove, pri sveti birmi pa prejmemo za boj potrebno orožje. Pri svetem kerstu nam deli sveti Duh obilnost gnade, da zgubljeno nedolžnost spet nazaj dobimo; pri sveti birmi pa nam dodeli gnado, po kteri zamoremo v keršanski pravici popolni postati. Pri svetem kerstu se prerodimo, da novo življenje pričnemo: pri sveti birmi pa zadobimo moči, da zamoremo tistega, (to je: keršansko, novo življenje) nadaljevati. Pri svetem kerstu smo oprani in očiščeni od grešnih madežev; in pri sveti birmi postanemo poterjeni zoper skušnjave (zapeljevanja) v greh . . . Gnada (svete) birme obudi v nas zaničevanje do nečimurnega posvetnega blaga in zamerzo do nesramnih sladnost; vname v nas ogenj božje ljubezni, kteri vse naše misli in želje v nebesa povzdiguje. Na kratko: iz posvetnih, mesenih (poželjivih) ljudi postanemo popolni kristijani«. Kako različen je tedaj vspeh, kako različna je delavnost svetega Duha pri svetem kerstu od vspeha in delavnosti, ki jo razodeva sveti Duh pri sveti birmi. Sveti Duh se sicer že pri svetem kerstu nad nas razlije, razlije v odpuščanje grehov in v opravičenje; pri sveti birmi ne bo noben greh odpuščen; prejemajoč sveto birmo mora kristijan že čist biti od grehov. Pri sveti birmi prejema kristijan svetega Duha po drugačnem načinu ali potu, v drugačni namen ali cilj in konec. Pri svetem kerstu pride sveti Duh nadnj v podobi

goloba, v znamnje ponižnosti, čistosti in krotkosti, ktera bo kerščencu v del; pri sveti birmi pa pride sveti Duh nadnj v podobi gorečih jezikov, da naznanja gorečnost, serčnost, neprestrašenost, s ktero se opaše novi vojščak Kristusov. Sveta birma je tedaj pečat in spopolnenje svetega kersta, je popolno oboroženje mladega kristijana za vojaško službo pod banderom ali zastavo svetega križa. Toraj se mu znamnje svetega križa na čelo vtisne, in neizbrisljivo na njem vtisnjeno ostane ali v večno življenje ali v večno pogubljenje, kakor si je že ali zvest ali nezvest vojščak Kristusov.

6. Iz dosedajnega razlaganja zakrament svete birme zadevajočega se pa tudi lahko posname, da je zakrament svete birme odrastlemu kristijanu prav potreben zakrament. Tako potreben, kakor je sveti kerst, zakrament svete birme sicer ni; kajti brez svete birme zamore človek že še priti v nebesa, brez svetega kersta pa bi v nebesa priti ne mogel; vendar pa se noben kristijan ne sme lahkomišljeno odtegovati temu svetemu zakramentu. Vsak za svoje zveličanje skerben kristijan si bo prizadeval, poprej ko more, deležen postati svetega Duha in njegovih darov po zakramentu svete birme. Otročje leta naglo memo gredó; za njimi nastopijo mladostne leta, ter nova doba življenja z novimi, dozdaj neznanimi nevarnostmi. Od ene strani mlademu kristijanu satan sam nastavlja svoje mreže; od druge strani ga zalezujejo najemniki satanovi, hudobni ljudje, da bi ga spravili iz ozke steze, ktera v življenje pelje, na široko cesto, ktera v pogubljenje vodi; in od tretje strani ga zapeljuje lastno hudo poželjenje, ki se zmerom glasneje glasi v njegovem sercu. Tu na razpotju tedaj, kjer se ozka steza in široka cesta križate, stoji sveta cerkev kakor ljubezniva mati, da bi v Jezusovem imenu s sveto birmo poterdila mladega kristijana, ter ga oborožila, da bi se pokrepčan in oborožen zoper meso, svet in satana podal v boj, kteri ne jenja poprej, dokler hladni grob ne objame bojevalca. Lepe, otročje leta se kerščenec brezskerbno sprehaja po pravem potu proti večnemu življenju, zvesto spremljevan in obvarovan od angelja varha, in po vsem neznana mu je še široka cesta, ktera pelje v pogubljenje. Pa lepe leta otročje

starosti minejo, kerščenec odraste in pride na razpotje, na kterem se mora odločiti, ali bo hodil po levem ali po pravem potu; boj med dobrim in hudim se začne, in ne jenja več; vse naslednje življenje je kerščencu nepretergano bojno polje, na kterem ga zalezuje trojni sovražnik zveličanja. Kako potrebna mu je tedaj posebna pomoč, ktera ga podpira, da zamore vse sovražnike svojega zveličanja serčno in srečno premagati, in se na pravem potu stanovitno ohraniti! Kje pa bo dobival to pomoč, to serčnost in stanovitnost? Gerški vojvoda Temistokles se poda s svojimi Atenci sovražnim Kretencem naproti, ktere je vodil vojvoda Teutides Orontus. Temistoklevi vojščaki se bojijo vojvoda Kretencev ali Krečanov. Temistokles pa jim serčnost daje, rekoč: „Ne bojte se Teutida; akoravno mu namreč ob strani visi meč, s kterim bi lahko moril, manjka mu le vendar serčnosti, da bi ga iztaknil iz nožnice“. Enako bi se lahko reklo tudi od kristijana, kteri je sicer že kerščen, pa ni še birman, in toraj še nima za boj potrebne serčnosti in moči. Da bi tej potrebi v okom prišel, postavil je Jezus zakrament svete birme. V tem svetem zakramentu krepča s serčnostjo in stanovitnostjo mladega vojščaka, gredočega v boj. „Kaj se toraj bojiš za svoje čelo“, opominja sveti Avguštin slehernega birmanega kristijana, „dokler ti je z znamnjem (svetega) križa oboroženo?“

7. Ljubi kristijani! to, kar sem vam zdaj povedal od zakramenta svete birme, naj vam služi v to, da tem terdnejše verujete, da je sveta birma res pravi, od Kristusa postavljen zakrament, ki je odraščenemu človeku prav potreben, da zamore tem lagleje doseči svoje zveličanje. — Te vere se terdno deržimo, ob enem pa Jezusa prav priserčno zahvalimo, da je postavil ta sveti zakrament, po kterem nam je poskerbel prav zdaten in vspešen pomoček, da zamoremo stanovitni ostati v bojih, kterim se moramo podvreči zavoljo svoje svete vere, podvreči zoper skušnjave in pregrehe. Dragovoljno sprejemajte naslednje podučevanja v ozir zakramenta svete birme, da gnado tega svetega zakramenta, ako bi bila zavoljo kakega greha v vašem sercu zaspala in nedelavna postala, s pravo pokoro spet oživljate, in postanete stanovitni spoznovalci svete Jezusove vere in pravi kristijani. Amen.

XVIII. Keršanski nauk.

Ktere dobrote nam daje zakrament svete birme? —

1. Kmalu po rojstvu ste bili, ljubi kristijani! v cerkev božjo prineseni, in pri svetem kerstu v imenu Očeta, Sina in svetega Duha po milosti božji sprejeti med božje otroke v občino svetnikov. Ondi ste se odpovedali hudiču in vsem njegovim delom, obljubili ste biti čistih, dobrih misel, besed in del, obljubili ste le Bogu služiti vse dni svojega življenja. Obljubili ste dobri otroci ostati nebeškemu Očetu, ki vas je ljubil in vstvaril; obljubili ste živeti za Jezusa, ki je za vas terpel in umerl, in vas odrešil od večnega pogubljenja; obljubili ste ostati vse žive dni tempelj svetega Duha, kteri vas je posvetil in v vas prebiva. In tako ste postali otroci božji, bratje Kristusovi in tempelj svetega Duha. Ker smo pa vsi na pameti slabi, in k hudemu nagnjeni, zgodi se lahko, da Jezusovih naukov prav ne umemo, jih ne ljubimo, kakor bi jih imeli ljubiti kar božje nauke, ali pa jih clo ne vemo; in pri tem takem smo vedno v nevarnosti, da bi kakih resnic napak ne zastopili, ter jib ne zastopili tako, kakor jih je Jezus učil in jih je katoliška cerkev vselej zastopila; in tedaj bi v veri slabeli, se zavoljo svojih časnih dobičkov ali zavoljo strahu pred ljudmi od vere odvernili, in se na pot pogubljenja obernili, ali pozabili, kaj bi bilo treba po veri storiti, ali pa bi nas hudo poželjenje zmagalo, da bi greh storili. Tej naši slabosti je Jezus pomagal, ter je zakrament svete birme postavil.

Kaj da je sveta birma, ste slišali v zadnjem keršanskem nauku, iz kterega ste se tudi lahko prepričali, da je sveta

birma res pravi od Kristusa postavljen zakrament, se prepričali, v čem da se sveta birma loči od svetega kersta, in da je odraščenemu človeku tudi sveta birma potreben zakrament.

2. Danes pa bom razlagal

B.) Ktere dobrote nam daje zakrament svete birme?

Sveta birma nam daje te le dobrote:

Sveti Duh pride nad nas, ter nam

a) pomnoži posvečujočo gnado božjo;

b) nas v veri razsvitluje, da dragovoljno in nedvomljivo za res imamo vse, kar nam sveta katoliška cerkev verovati ukazuje;

c) nas poterduje v veri, da jo stanovitno spoznavamo in terdimo, in po njej živimo;

d) v ta namen nam deli tudi svoje darove;

e) v dušo nam vtisne neizbrisljivo znamnje kar Kristusovim vojščakom.

a) Naj poprej sveta birma posvečujočo gnado božjo v nas pomnoži, ako jo vredno prejmemo, to je: sveta birma naredi človeka, ki je že opravičen, še pravičnišega, ga povzdigne na višo stopnjo svetosti, tako da postane Bogu še bolj dopadljiv, in da postane pripraven, višo stopnjo zveličanja v nebesih doseči. Posvečujočo gnado božjo je človek sicer že pri svetem kerstu prejel; kajti očiščen je bil od vsakega madeža greha, je postal opravičen, postal božji otrok in dedič nebeškega kraljestva: toda ta posvečujóča gnada, da si tudi je bila popolnoma sama ob sebi, vendar le ni bila taka, da bi se ne mogla nič več ne namnožiti. In res mu sveta birma posvečujočo gnado pomnoži, jo v njem poviša in spopolnuje, tako da birmanec po sveti birmi posvečujočo gnado v obilnosti v posesti ima. Ravno zato imenujejo sveti cerkveni očetje sveto birmo „spolnitev ali spopolnenje svetega kersta“. In sveti cerkveni zbor v Elviri

pravi: „Ako bi, kader bi škofa ali mašnika pričujočega ne bilo, kak diakon kerstil ktere ljudi, mora jim spopolnenje škof deliti“, to je: birmati jih mora, ter jim deliti s tim pomnoženje in spopolnenje kerstne gnade. — O koliko hvaležnost smo svojemu Zveličarju dolžni že samo v tem obziru za dar svete birme. Vsako pomnoženje posvečujoče gnade božje ima namreč nezmerno ceno, ker po takem pomnoženju pravičniši prihajamo in Bogu dopadljivši, in pripravni doseči v nebesih tem obilnišo čast.

b) V zakramentu svete birme nas sveti Duh v veri razsvitljuje, da radovoljno in nedvomljivo za res imamo vse, kar nam sveta katoliška cerkev verovati ukazuje. — Kako da sveti Duh človeka v veri razsvitljuje, pokazalo se je prav očitno nad aposteljni in pervimi kristijani. Aposteljni so bili neučeni možje, priprosti ribiči, ki nikjer niso v šolo hodili. Kader jih je Jezus od ribštva poklical med svoje učence, hodili so sicer res tri leta že za Jezusom, in človek bi mislil, da so vse njegove nauke prav dobro razumeli; in vendar jih marsikterikrat clo niso razumeli. Jezus sam se je moral marsikterikrat pritožiti nad njihovo nedoumetnostjo. Še clo takrat, ko je imel v nebesa iti, vpraševali so ga, rekoč: „Gospod! ali boš o tem času spet postavil Izraelovo kraljestvo?“ (Ap. dj. 1, 6.) to je: Boš le takrat, ko bo uni kerst svetega Duha nastopil, pozemljisko kraljestvo Davidovo, Izraelsko samovlado, spet postavil? Zanašali so se namreč, da bodo v tem kraljestvu oni imeli perve sedeže, kajti ni jim šlo v glavo, da Jezusovo kraljestvo ni pozemljisko, temveč je duhovno, je nebeško kraljestvo. — Tudi tista dva učenca, ki sta v Emavs šla, moral je Jezus posvariti zavoljo njihove slaboumnosti v ozir vere v Jezusa, ter jima je rekel: „O vi nespametni in kesnega serca, verovati vse, kar so govorili preroki“. (Luk. 24, 25.) — In še tudi o marsikteri drugi priložnosti nam pove sveto pismo, da učenci niso razumeli tega, kar jim je Jezus pravil. — Zdaj jih pa poglejmo, kakošni so postali, kader so bili svetega Duha prejeli na sveto binkeštno nedeljo! Kar očitno so se vstopili v mestu pred ljudi, ter začeli oznanovati križanega Jezusa in njegove svete

nauke, ravno tako, kakor da bi se bili pridigovanja učili že, kdo ve, kako dolgo; oni, ki se dosihmalo nikdar niso pečali z razlaganjem svetega pisma, vedó zdaj natanjčno razlagati sveto pismo. Vsi, ki jih slišijo, se čudijo, in eden drugemu pravijo: „Kaj hoče to biti?“ Drugi pa so se posmehovali in so rekli: „Sladkega vina so ti polni“. Peter pa je stopil z enajsterimi, vzdignil svoj glas, ter jim rekel: „Možje Judje, in vsi, ki prebivate v Jeruzalemu! to vam bodi znano, in zaslišite z ušesmi moje besede. Ti niso pijani, kakor vi menite, ker je tretja ura dneva“. In zdaj jim začne sveti Peter pridigovati, ter razlagati besede iz preroka Joela in iz psalmov Davidovih, ktere besede so se nanašale na Jezusov vnebohod in na prihod svetega Duha. In pridiga je ljudem tako močno šla v živo, da jih je kar tisti dan se kerstiti dalo kakih tri tisuč ljudi. Veliki zbor judovski sam se čudi, kader sliši tako govoriti te borne ribiče, ktere je poznal kar neučene in priproste ljudi. (Ap. dj. 2, 12—43.) Memo vsega tega so aposteljni govorili tudi še tuje jezike, kterih se nikdar niso učili. — In ravno kakor aposteljne je spremenil sveti Duh tudi perve kristjane, ktere so aposteljni birmovali; kajti tudi ti so prejemši svetega Duha jeli prerokovati, v tujih jezikih govoriti, in druge čuda delati! —

Kaj menite, ljubi moji! od kod to čudno spremenenje? Od kod je došlo nevednim in neučenim aposteljnom kar na enkrat toliko razsvitljenje in tolika učenost? Glejte, vse to jim je storil sveti Duh, ki se je bil nad nje razlil, Duh modrosti in učenosti, ter tisti Duh, kteri jih je imel po obljubi Jezusovi učiti vse, in jih opomniti vsega, kar jim je bil Jezus govoril. In sveti Duh jih je zraven tega podučil tudi še v marsičem, česar jim Kristus poprej ni še bil povedal. Poprej prejden so prejeli svetega Duha, še clo zmožni niso bili, da bi bili razumevali vse, kar jim je Jezus pravil. Toraj jim je rekel: „Še veliko vam imam povedati; toda zdaj ne morete nositi. Kader pa pride on, Duh resnice, učil vas bo vso resnico; ne bo namreč govoril sam iz sebe, temveč kar bo slišal, govoril bo, in prihodnje reči vam bo oznanoval“. (Jan. 16, 12. 13.) „Tolažnik sveti Duh pa, kterega bo poslal Oče

v mojem imenu, on vas bo učil vse, in vas opomnil vsega, kar koli sem vam rekel". (Jan. 14, 26.) — Tudi nas, ljubi kristijani! razsvitljuje sveti Duh, ki je razsvitljeval aposteljne in perve kristjane, da Jezusove nauke spoznamo in jih terdno verujemo. To razsvitljevanje je velik dar božji, je dobrota izvirajoča iz svete birme, za ktere nismo v stanu Boga zadosti zahvaliti.

c) V zakramentu svete birme nas sveti Duh ne razsvitljuje samo, ampak nas tudi poterduje v veri, da jo stanovitno spoznavamo in terdimo, in po njej živimo. — Prihod svetega Duha v človeško serce za poterdenje v veri je posebna gnada zakramenta svete birme, je zakramentalna gnada svete birme. Da v sveti birmi res prejemamo svetega Duha, pričuje nam sveto pismo z razločno besedo; kjer koli namreč sveto pismo od svete birme govori, nam naravnost pove, da sveta birma deli svetega Duha. Med drugim piše sv. apostelj Pavl, in pravi: „Kteri nas pa poterduje z vami v Kristusu, in nas je mazilil, je Bog, kteri nas je tudi zapečatil, in dal zastavo Duha v naše serca". (II. Kor. 1, 21. 22.) — Ravno to učijo tudi sveti cerkveni očaki. Sveti Ambrož pravi: „Na molitev (škofovo) se sveti Duh vlije v birmanca, Duh modrosti in umnosti, Duh spoznanja in pobožnosti, in svetega straha". Po sveti birmi še le prav za prav kristijan postane pravi tempelj svetega Duha, ker ga po tem svetem zskramentu sveti Duh prenapolni in stanuje v njem. Sveti Duh res že pri svetem kerstu pride v človeka stanovat, pa ne še v vsi svoji obilnosti; pri sveti birmi pa se sveti Duh v vsi svoji obilnosti razlije v kristjanovo serce. Sveti Duh se namreč še tesneje in natanjčniši sklene in zedini z birmancem, kakor pa s kerščencem. Pri svetem kerstu spremeni človeka v božjega otroka, na kterem s priserčnim dopadanjem počiva oko nebeškega Očeta, ter mu nebesa zagotovlja v dedščino; pri sveti birmi pa ga spremeni v bojevalca Kristusovega, ter ga oborožuje z močjo, s ktero močjo zamore serčno in srečno premagati vse sovražnike svojega zveličanja.

In to ravno je posebna dobrota, s ktero sveti Duh ob-

daruje birmanca, da ga v veri poterduje, to je: sveti Duh ga krepča in močnega dela, da zamore neskaljeno ohraniti svojo vero, jo stanovitno spoznavati in po njej živeti, naj bi ga ravno od tega odvračevali naj veči zaderžki, naj hujše skušnjave, in naj strašnejše preganjenja. Ta posebna moč in pomoč svetega Duha se je prav očitno razkazovala nad apostelnji. Prejden so na binkeštno nedeljo po prihodu svetega Duha birmani bili, bili so podobni otrokom, kteri so sicer prisercno ljubili Jezusa, pa so bili še preslabi, da bi ob uri skušnjave v djanju pokazali to svojo ljubezen. Sveti Peter je sicer zagotovljal svojemu Gospodu in mojstru, da je pripravljen podati se ž njim v terpljenje in smert; kader je pa prišlo na to, da bi v djanju pokazal to, kar je obetal z besedo, zatajil je trikrat svojega Gospoda. Tudi drugi aposteljni so pobegnili, kader je bil Jezus na Oljski gori vjet, in še clo po Jezusovem vstajenju si ne upajo med svet, bojé se, da bi jih Judje ne zgrabili in ne pomorili, kakor so bili umorili Jezusa. O kako vse drugačni pa so bili po prihodu svetega Duha na binkeštno nedeljo! Tisti Peter, ki se je poprej borne dekle Kajfove zbal, ter je na njeno besedo zatajil svojega Gospoda in Zveličarja, oznanuje zdaj očitno po Jeruzalemu Jezusa, križanega; in kader je bil postavljen pred Kajfa in Judovski zbor, ni prestrašil se, marveč je serčno govoril, ter rekel: „Poglavarji ljudstva in štarašini! poslušajte: Ako sva danes presojevana zavoljo dobrote nad bolnim človekom, v kom je ta ozdravljen bil, (hromi človek namreč, kterega sta Peter in Janez ozdravila pred tempeljnovimi vrati,) bodi znano vam vsem in vsemu Izraelovemu ljudstvu, da v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa Nazareškega, ki ste ga vi križali, kterega je Bog obudil od mertvih, v tem stoji ta pred vami zdrav. Ta je kamen, kteri je bil od vas zidavcev zaveržen, kteri je postal v vogeljni kamen. In v nikomur drugem ni zveličanja. Zakaj nobeno drugo ime pod nebom ni dano ljudem, v kterem bi mi mogli zveličani biti“. (Ap. dj. 4, 8—12.) In kakor sveti Peter, ravno tako so bili spremenjeni tudi vsi drugi aposteljni na binkeštno nedeljo. Poprej so se v hišo zapirali iz strahu pred Judi; nobeden si ni upal na dan, da bi bil komu popričal, da je Jezus resnično od mertvih vstal;

nobeden se ne podstopi, Judom očitovati, da so umorili Jezusa svojega Zveličarja; nobeden se ne oserči, oznanovati ljudem Jezusa kar obljubljenega Odrešenika: zdaj pa se razidejo po vsem svetu, oznanujejo Judom in nevernikom sveto Jezusovo evangelije. Nobena reč jih ne prestraši, nobena jih več ne zaderžuje; ne boje se ni truda ni težav, ni preganjanja ni smerti. Vsi veseli sprejemajo terpljenje, vsi veseli darujejo za Jezusa svoje življenje. Poglejte, tako je sveti Duh aposteljne poterdil v veri, da so jo stanovitno spoznavali in pričali do konca svojega življenja! — Prejden so bili aposteljni od svetega Duha birmani na binkeštno nedeljo, imeli so še marsikako pomanjkljivost nad seboj: bili so častilakomni; prepirali so se, kdo da je veči med njimi; mala reč je bila včasih zadosti, jih v jezo pripraviti; dremotni in zaspani so bili za dobro, niti eno uro niso mogli čuti in moliti z Jezusom. Kako pa so se tudi v ozir tega vsi predrugačili po prihodu svetega Duha na binkeštno nedeljo! Ozka steza proti večnemu življenju se jim zdaj nič več ni zdela tako težavna in mučna; vneti od ognja božje ljubezni so imeli zdaj vse, kar je posvetnega, le za izveržek in smeti; drugega jim zdaj ni mar, le samo to, da bi Boga ljubili, njemu služili, in na naj višo stopnjo keršanske popolnosti dospeli.

Poglejte, tako je poterdil sveti Duh aposteljne, da so zamogli po sveti veri Jezusovi živeti, jo očitno spoznavati in pričati. — In kakor aposteljne je sveti Duh poterdoval v veri tudi perve kristijane, sosebno tisuče in tisuče častitljivih mučencev in mučenic, ki so v nepovedljivih mukah darovali za Jezusa kerv in življenje. — Sveti Duh pa tudi še zdaj v veri poterduje birmance, da mu le nobenih zaderžkov na pot ne nastavljajo; jih poterduje, da zamorejo svojo vero ohraniti, očitno pričati, in po njej živeti. Naj si ima birmanec tudi še toliko in še tako hudih bojev, naj mu svet, satan in poželjivo meso delajo s svojimi skušnjavami še toliko silo, da bi ga pripravili v padec in pogubljenje; naj mu pride tudi zaničevanje, zasramovanje, preganjanje v del ali clo smert: serčnosti vendar le ne bo zgubil, vere ne bo zatajil; marveč bo stanoviten ostal, rekši z aposteljnom: „Vse zamorem v njem,

kteri me močnega dela". (Fil. 4, 13.) — Res je sicer, da nas sedajne dni zavoljo svete vere pred sodbo ne postavljajo, v ječe ne pozapirajo in ne martrajo z ognjem in mečem, kakor aposteljne in perve kristjane; vsemu temu vkljub pa moramo tudi mi zavoljo svete vere marsikaj prestati in preterpeti. Hudi duh, od kterega pravi sveto pismo, da ima veliko jezo, jezo do ljudi namreč, ktera ga žene, v greh in pogubljenje jih spravljat, (Skr. raz. 12, 12.) nikoli ne miruje, ampak hodi vedno okoli kakor rujoveč lev, iskaje, koga bi požerl. (I. Petr. 5, 8.) Hudo poželjenje, poželjivo meso, tudi ne praznuje, marveč nas neprenehoma v greh vabi in zapeljuje. In na zadnje še hudobni svet z vso silo na nas pritiska, da bi nas premotil in zapeljal. Eden ali drugi zmed vas, postavim, pride v kako mesto, v kterem bi ga svet zasmehoval, ako bi o petku ali kakem drugem zapovedanem postu ne hotel mesa vživati. Tudi bi se lahko primerilo temu in unemu, da se mu zaničljivo muzajo, ako bi molil pred jedjo ali po jedi ali o zvonenju k angeljevemu češčenju. Priti utegnete v take okoljščine, da vas bodo pikali s hinavci, svetohlinci in drugimi enakimi imeni, ker radi v cerkev hodite, večkrat svete zakramente prejemate, ter si prizadevate, pošteno, keršansko živeti, in se z zapeljivim svetom nočete pečati. Clo lastni starši s slabimi zgledi vtegnejo otrokom v pohujšanje služiti in drugi naprejpostavljeni svojim podložnim, brat utegne brata naganjati v greh, prijatel prijatlu v padec služiti. V takih okoljščinah je serčnosti treba in stanovitnosti, da človek ne omahne in v greh ne pade, marveč kar serčen vojščak zvest ostane Jezusu, svojemu nebeškemu vojvodu.

In da to zamoremo, nam moč daje posebna pomoč in gnada, ki nam jo daje zakrament svete birme. Kako velika da je ta moč, nam na znanje daje sveti Vincencij Fererij, ki pravi, da bo antikrist ob koncu sveta si na vso moč prizadeval, ljudi odvračevati od prejemanja zakramenta svete birme, in s tim bo dosegel, da bo tisti, ki ne bodo birmani, kar lahko zatajili sveto vero, ko bodo med tem uni, ki bodo birmani, stanovitni ostali v sveti veri.

Koliko moč da ima sveta birma zoper zalezovanje hu-

dega duha, spričuje nam sveti Gregor Nacijanec v naslednji prigodbi. Cesar Julijan Odpadnik je hotel nekega dne s svojimi dvorniki molikom darovati v tempeljnu ali malikovalskem hramu. Dal je znamnje, naj se darovanje prične. Toda kakor okamneli stojijo molikovalski popi; nobeden ne more roke ganiti, da bi opravljal darovanje. Noži, dasiravno nabrušeni silno ojstro, nočejo iti v meso živali, v darovanje odločeni, in ogenj, kterega so vžgali na altarju, mahoma jim vgasne. „Tu nam je vmes prišla velika, nevidljiva moč, ktera zavira naše delo“, rekel je eden molikovalskih popov, ter prosi cesarja, naj ukaže preiskovati, ali se mar med okolistoječimi ne znajde kak kristijan, kteri bi bil nedavno v vodi opran in z oljem maziljen. Kader se na cesarjevo besedo to preiskovanje obveršuje, vstopi se iz med drugih mladeneč plemenitega stanu ter reče: „Jaz sem kristijan, kerščen sem in nedavno maziljen za boj. Jezus Kristus me je odkupil s svojim križem, njega spoznavam za svojega gospoda, njemu služiti si štejem v čast. Ta Bog, kteremu jaz služim, je zaderžik postavil vaši brezbožnosti. V svojem sercu sem klical v sveto ime Jezusovo, in hudiči so po tem božjem imenu prisiljeni bili, prebegniti, in so morali neobveršeno zapustiti svojo daritev“. Cesarja, ki je poprej kristijan bil, in je poznal oblast in moč Jezusa Kristusa, opadel je strah, ter je tempelj zapustil, in tudi le ene besedice ni zinil. Serčni bojevalec Kristusov pa je to prigodbo pripovedoval drugim kristijanom, in so hvalili Boga, ter spoznali, koliki strah da hudiči imajo pred tistimi, ktere sveti Duh po Kristusu poterduje v zakramentu svete birme, kader prav pripravljeni prejmejo ta sveti zakrament.

Koliko moč da zakrament svete birme razodeva tudi zoper zapeljevanje sveta, pa vidimo nad tistimi tremi svetimi Japanežkimi mladenči, ki so s tri in dvajsetimi tovarši križani bili 5. februara 1597. leta, in so jih sveti oče Pij IX. svetnikom prišteli 1862. leta. Akoravno so se ti trije mladenči, Tomaž, Anton in Ludovik po imenu, znašli še le v starosti med dvanajstim in petnajstim letom, in bili malo poprej še le birmani, vendar so le bili tako stanovitni, da so se clo vojščaki in berič čudili, ter rekli med seboj: „Od kod so neki ti ljudje?

Kje bi se dobili taki ljudje, kteri bi se kakor oni veselili zasramovanja in terpljenja!“ Vsi trije mladenči so bili strežeji ali ministranti v Meakumskem Frančiškanskem samostanu, ter so bili zavoljo neprestrašenega spoznavanja svoje vere zajeti in v smert obsojeni na povelje Japaneškega cesarja Toikosama. Lahko bi bili poprej pobegnili, pa niso hotli, ter so terdno sklenili s svojimi duhovnimi učeniki in očeti živeti in umreti. Kader so jih na morišče peljali, hiteli so pred vsemi drugimi naprej, dasiravno so jim bile roke zvezane zadej na herbtu, in so razodevali nepopisljivo veselje. Malega Antona so skušali njegovi starši s sodnikom vred veri izneveriti, da bi mu življenje oteli, pa zastonj je bilo vse prigovarjanje. Rekel je sodniku: „Kmalu boš videl, kako malo mar mi je za tvoje obetanja in celo za življenje. Mene ne straši ne križ, ne mučeniška smert. Veliko več hrepenim po njej (po smerti) iz ljubezni do njega, ki je na križu umerl za mene“. In svoji materi, izročivši jej gorenje svoje oblačilo, govoril je tako le: „Ljuba mati! to ti bodi v tolažilo, da bom v nebesih za tebe Boga prosil. Ne jokaj za mene, temveč za te le nesrečne nevernike. Jaz grem k Bogu, da se vekomaj razveseljujem njega gledajoč; ti le pa ostanejo v svoji slepoti. Nikar se ne obnašaj tako, da bi utegnili misliti, da ti ni po volji, ako jaz umerjem za svojega Boga; kajti nikakor bi prav ne bilo, ako bi ti to po volji ne bilo pri tem, da je tudi on umerl za nas“. Kader so s svetimi mučenci na morišče dospeli, zaklical je mali dvanajstletni Ludovik ves vesel: „Kje pa je moj križ?“ In ko ga zagleda, teče ves vesel do njega, ter se ga oklene. V kratkem času se povzdigne vseh šest in dvajset križev, in šest in dvajset svetih mučencev visi na križih med nebesom in zemljo. Mali Anton, ki je visel ob levi svojega duhovnega vodnika, očeta Petra, kteremu je vsegdar stregel pri sveti maši, prosil ga je, da bi ž njim odpeval 112. psalm, ki se začne: „Hvalite, otroci, Gospoda“. Ker je bil pa oče Peter ves zamišljen v nebeško premišljevanje, in fantiču nič ni odgovoril, začel je fantič sam s preprijetnim glasom prepevati psalm. Prejden pa pride do verstice: „Čast bodi Bogu Očetu, in Sinu, in svetemu Duhu“, ob koncu psalma zaperla mu je glas sulica, s ktero ga je

rabelj prebodel. In mladeneč je jenjal prepevati pesem tukaj na zemlji, da bi jo nemudoma v nebesih nadaljeval v družbi angeljskih korov. Ko je neki kristijan, ki se je znašel med gledavci, rekel malemu Ludoviku, da se bo kmalu znašel v nebesih, dajal je to svoje veliko veselje, kar in kolikor je še mogel, na znanje z rokami in z vsem životom. Tako tedaj so ti trije mladenči, poterjeni po sveti birmi, ohranili svojo serčnost, veselost in stanovitnost v veri pri vsem zapeljevanju in pri vseh mukah do zadnjega zdihleja svojega življenja, in so nam žive priče tolažepolne resnice, da sveta birma onim, ki jo vredno prejmejo, svetega Duha deli, kteri jih poterduje v pravi, katoliški veri.

e) Sveti Duh nas v veri razsvitljuje, da radi in nedvomljivo za res imamo vse, kar nam sveta katoliška cerkev verovati ukazuje; sveti Duh nas pa tudi poterduje v veri, da jo stanovitno spoznavamo in terdimo, in po njej živimo; in da se vse to doseže, nam sveti Duh deli svoje darove. Daje nam dar modrosti, da vemo prav na svetu živeti, in skerbeti za pravo časno srečo in za večno zveličanje; — daje nam dar umnosti ali zastopnosti, da nauke svete Jezusove vere zastopimo, in spoznamo, kaj je sveta volja božja; — daje nam dar dobrega sveta, da vemo v skušnjavah in v dvomih vselej izvoliti to, kar služi našemu zveličanju; — daje nam dar moči, da na poti čednosti ne pešamo, in srečno dosežemo nestrohljivo krono večnega življenja; — daje nam dar učenosti, da spoznavamo božje lastnosti in pravičnosti pravo pot; — daje nam dar pobožnosti, ktera je k vsemu dobra, da kakor dobri otroci zvesto služimo Bogu, in se deležne storimo obljub, ki jih pobožnost ima na tem svetu in na unem; — daje nam dar strahu božjega, ki je začetek modrosti, da se bojimo greha kar naj veče nesreče, in le Bogu dopasti si prizadevamo.

f) Sveta birma nam na zadnje v dušo vtisne neizbrisljivo znamnje vojščakov Kristusovih, ako jo vredno prejmemo ali vsaj veljavno. In ravno zavoljo tega posebnega učina sveti cerkveni očaki sveto birmo imenujejo „duhovno

znamnje“, „kraljevi pečat“, ali „pečat Gospodov“. Po tem znamnju se vsakdo, ki ga ima, loči od tistega, ki tega znamnja nima. Tam v večnosti bomo kar na pervi pogled razločili, kdo da je birman in kdo da ni birman. Znamnje, ki nam ga vtisne sveta birma, razločuje se pa tudi od unega znamnja, kterega nam vtisne sveti kerst; kajti pri svetem kerstu se nam vtisne znamnje božjih otrok, pri sveti birmi pa se nam vtisne znamnje bojevalcev božjih ali vojščakov božjih. Kakor se tedaj vojščak loči od otroka, loči se tudi birmani človek od človeka, ki je le samo kerščen, birman pa ni; kajti birmani kristijan je vojščak Kristusov, in je previden z orožjem, da se zamore zoper vse vidne in nevidne sovražnike svojega zveličanja bojevati, in jih premagati. Znamnje, ki ga vtisne sveta birma, ima tudi še to lastnost in posebnost, da se zavoljo tega znamnja zakrament svete birme ravno tako kakor zakrament svetega kersta ne more več kakor enkrat veljavno prejeti. Da nam sveta birma res to posebno znamnje v dušo vtisne, in da je toraj, ako smo jo enkrat veljavno prejeli, nič več ne smemo prejemati, določila je sveta cerkev določno v svetem Tridentinskem zboru, ter izobčenje izgovorila nad tiste, kteri bi to tajili. (Sess. 7. can. 9.)

3. Ljubi moji poslušavci! vidite, kako imenitne in kako obilne so dobrote, ki nam jih zakrament svete birme deli, ako ga vredno prejmemo. Aposteljnom in pervim kristjanom pa je dala sveta birma tudi še druge posebne milosti in dari. Govorili so tuje jezike, kterih se nikoli niso učili, prejeli so dar prerokovanja ali napovedovanja prihodnjih reči, in tudi še druge čudeže delati jim je dal sveti Duh, kader jih je poterdovat prišel na binkeštno nedeljo, ali kader so ga aposteljni po pokladanju rok sklicevali iz nebes na perve kristijane. In tudi še o poznejših časih dogodil se je tu in tam kak poseben čudež po zakramentu svete birme. O nekem takem čudežu govori sveti Bernard, popisovaje življenje Irlandskega škofa Malahija. Škof Malahija namreč se poda do škofa Malha ali Malhusa, da bi se tem bolj naučil, kako Bogu prav služiti. Malh je bil starček sive starosti, uterjen v čednostih in ves poln božje modrosti. Malh se je ravno birmovat odpravil.

Med birmanci pa se je znašel tudi nekdo, ki ni bil zdrave pameti. Sveti škof ga birma, in sveta birma ga pri tej priči popolnoma ozdravi. — Tudi pripovedujejo od Farola, škofa Meoškega (Meaux), da je o veliki noči delil zakrament svete birme. Med birmance se vstopi tudi slep fantič, ki je mahoma spregledal, kakor hitro je zakrament svete birme prejel.

Ti posebni darovi, ki jih je sveti Duh delil aposteljnom in pervim kristijanom, in tudi pozneje še tu in tam kterikrat, vtegnili bi koga pripraviti na to misel, zakaj da sveti Duh dandanašnji pri sveti birmi enakih darov ne deli. Toda, glejte, takrat je bil še le začetik svete cerkve, začetik keršanstva. In ravno zavoljo tega je bilo potrebno, da se je sveti Duh pri sveti birmi razodeval in na znanje dajal z čudeži, ter je med vihranjem in pišem viharja in v podobi gorečih jezikov prišel nad aposteljne. Obličje zemlje prenavljati, tisučletno kraljestvo pregrehe razdevati, božje kraljestvo na zemlji uterdovati je bilo silno silno delo. Treba je bilo čudežev, da se je vera ljudem v serca vsadila, vkoreninila in uterdila. Kader se je tedaj keršanstvo razširjalo, razodeval se je s posebnimi znamnji in čudeži sveti Duh. Kader pa je perva binkeštna nedelja v tej ali drugi deželi minula, in se je keršanstvo ondi že čversto ukoreninilo, potihnile so nenavadne znamnja, in sveti Duh se v serca vernikov razliva brez očitnih, nenavadnih znamenj, brez posebnih čudežev. Sveti Avguštin pravi: „Na drevesce se posebna skerb obrača, ter se pridno poliva le takrat, kader se vsadi; kader je pa močno postalo in dorastlo v drevo, prepuščamo njegovo rast navadnemu potu po dežju, rosi in solnčnem siju. Pri nas je božje kraljestvo razširjeno že nad tisuč let. Sperva so se posebne čuda godile tudi v naših krajih, od kar pa se je kerščanstvo uterdilo, deli se sveta birma brez posebnih znamenj in čudežev. Zavoljo tega pa, ker takih posebnih znamenj med nami več ni, vendar le ne smete misliti, da sveta birma nič več nima takega vspeha, kakoršnega je nekdaj imela, ali da se je zmanjšala gnada, ktero ona deli. Tega ne, temveč sveta birma tudi še zdaj deli ravno tiste dari in dobrote, ki jih je nekdaj delila, akoravno se ne razodevajo več tako očitno.

4. Ljubi kristijani! prejeli smo tudi mi zakrament svete birme, in s sveto birmo tudi milosti in dobrote, ki jih ona deli, in med njimi neizbrisljivo znamnje, kterega nam je vtisnila v dušo. Oj, obračajmo toraj pridno te gnade, in nosimo to znamnje kar pravi in vredni vojščaki Kristusovi. Oh, z grehom zamoremo sicer zapraviti gnade svete birme; neizbrisljivega znamnja, kterega nam je ona vtisnila, pa ne moremo zapraviti in zgubiti. To znamnje nam bodi toraj pred očmi, in pridno in stanovitno delajmo z gnadami, ki smo jih pri sveti birmi prejeli, da delamo temu znamnju čast, ter se obnašamo in živimo tako, kakor se spodobi in pristoji od svetega Duha zaznamovanim in poterjenim voščakom Kristusovim. Amen.

XIX. keršanski nauk.

Ali smo dolžni zakrament svete birme prejeti? in kako ga moramo prejeti? —

1. Velike in neprecenljive so dobrote, ki nam jih deli sveta birma. V tem svetem zakramentu pride sveti Duh v nas, ter nam pomnožuje posvečujočo gnado božjo, — nas v veri razsvitljuje, da radovoljno in nedvomljivo za res imamo vse, kar nam sveta katoliška cerkev verovati ukazuje, — nas poterduje v veri, da jo stanovitno spoznavamo in terdimo, in po njej živimo, — v ta namen nam delí tudi svoje darove, — v dušo nam vtisne neizbrisljivo znamnje kar vojščakom Kristusovim. — Od vseh teh dobrot ali gnad svete birme sem obširniše govoril v zadnjem keršanskem nauku.

2. Danes gremo do tretjega stavka, zakrament svete birme zadevajočega, in ta je:

C.) Ali smo dolžni prejeti zakrament svete birme, in kako ga moramo prejeti?

Odgovor na vprašanje: Ali smo dolžni prejeti zakrament svete birme? je zapopaden že v pervem keršanskem nauku, ki sem vam ga razlagal v ozir zakramenta svete birme, ter govoril o tem, ali nam je sveta birma potrebna v zveličanje ali ne. Toraj tukaj pristavljam le še to: Sveta birma sicer ni neobhodno potrebna v zveličanje, pri vsem tem pa jo mora vendar le prejeti vsak kristijan, bodi si odraščen ali majhno dete, ktero se znajde v smertni nevarnosti, dá mu je le mogoče, prejeti jo.

V ozir odraščenih in vseh drugih kristjanov, ki se svoje pameti zavedó, povem vam, da so terdo zavezani in dolžni, prejeti zakrament svete birme. Jezus Kristus namreč je postavil zakrament svete birme zato, da ga prejemajo odraščeni kristijani; ako bi toraj prejemanje tega zakramenta opuščali po lastnem zadolženju, ravnali bi njegovi sveti volji nasproti in se pregrešili. In ako bi tega svetega zakramenta iz same nemarnosti ali clo iz zaničevanja ne hotli prejemati, storili bi smerten greh. Ravno zato veli Rimski katekizem: „Dasiravno sveta birma ni tako potrebna, da bi brez nje nobeden ne mogel zveličan biti, vendar le je nikdo v nemar puščati ne sme; kajti kar je Bog za vse sploh naravnal v zveličanje, morajo tudi vsi prejemati z veliko gorečnostjo“. Dasiravno sveta birma kristijanom ni neobhodno potrebna v zveličanje, vendar le jim je v zveličanje prav pomožna in pospešna po posebnih gnadah, ki jih ona deli. Kdor bi tedaj prejemanje tega zakramenta lahkomišljeno v nemar pustil, zaperl bi si studenec teh gnad, bi s tem zveličanje svoje duše v naj večo nevarnost postavil, ali pa ga še clo zgubil, kakor nek mož, po imenu Novat ali Novacijan. Ta mož, bivši v smertni nevarnosti, se je sicer kerstiti dal, prejemanje zakramenta svete birme pa je v nemar pustil. Brez svete birme podoben vojščaku brez

orožja je naglo zašel v zadrege satanove. Gnan od častilakomnosti se je zmuznil v duhovski stan, bil v mašnika posvečen, pa je postal nevreden mašnik, ki je prepire delal v cerkvi božji, sejal krive nauke med ljudi, in na zadnje prav nesrečno umerl. Sveti cerkveni učeniki kar z enim glasom pripisujejo njegove pregrehe in njegovo nesrečno smert temu, da je zanemarjal prejeti zakrament svete birme. Gotova in neoveržljiva resnica je tedaj, da je vsak odraščen kristijan in vsak kristijan, dasiravno bi še v otročjih letih bil, pa bi se svoje pameti že zvedel, pod grehom zavezan in dolžen prejeti sveto birmo, ako mu je le mogoče jo prejeti.

Malih otrok, ki se v smertni nevarnosti znajdejo, ne veže sicer terda dolžnost, da bi morali prejeti sveto birmo. Ker se svoje pameti ne zavedó, in tedaj še ne morejo grešiti, in ker še tudi nimajo nobenega bojevanja z dušnimi sovražniki, vtegnilo bi se iz tega posneti, da jim sveta birma potrebna ni. Vsemu temu vkljub pa je vendar le dobro in zveličavno, da zakrament svete birme, ako je mogoče, prejmejo tudi taki otroci, kteri so prav slabotni, in se sme prav po pravici soditi, da vtegnejo kmalo umreti. Vzrok temu je po besedah svetega Tomaža Akvinčana, da taki otroci, ako prejmejo sveto birmo, v nebesih vživajo veče veličastvo, kakor uni otroci, ki so le samo kerščeni, birmani pa niso. — Do svetega Mavricija, ki je v mestu Gent na škofovem sedežu sedel, pride nekega dne prežalostna mati, priserčno proseča, da bi prišel, ter birmal njenega za smert obolelega deteta; kajti kmalo jej vtegne umreti. Škof sicer obljubi, da bo prišel; neko silno opravilo pa ga zaderžuje, da ni precej šel, in med tem dete umerje. Kader sveti mož to zve, opade ga nezmerna žalost, in veliko let s prebritkimi solzami obžaluje svojo vnemarnost ali prav za prav svojo zamudo. Clo tako dalječ ga žene njegova žalost, da se ne šteje več vrednega sedeti na škofovem sedežu, in da vsled tega skrivši pobegne na Angležko. Ondi se nekemu knezu za vertnarja v službo ponudi. Dolgo časa je preteklo, dokler se njegovim žalostnim prijatlom ni posrečilo, da so ga našli in pregovorili verniti se nazaj v škofijo. Koliko vsega spoštovanja vredno misel si je imel ta

sveti mož od zakramenta svete birme, da je tako dolgo in tako ojstro pokoro delal zato, da je brez svete birme umerlo dete, kakor je sodil, po njegovem zadolženju. Toraj naj nobeden odraščen kristijan po lastnem zadolženju v nemar ne pušča svete birme; pa tudi malim detetom, ki se v smertni nevarnosti znajdejo, naj bi se privoščila sveta birma, kjer in kader bi mogoče bilo, deliti jim jo; pri tistih otrocih pa, ki se svoje pameti že zavedó, naj starši skerb imajo, da poprej ko je mogoče, otroci prejmejo zakrament svete birme. V starih časih so se morali po tri leta pokoriti taki starši, kteri so bili po svoji nemarnosti in lenobi krivi, da je njihov otrok, ki je za sveto birmo že pripravno starost imel, umerl, prejden je birman bil. Tudi iz tega določila se posname dolžnost prejemati zakrament svete birme.

Odgovoriti vam moram še na to le vprašanje: V kteri starosti ali pri kterih letih gre prejemati zakrament svete birme?

V starih časih je bila navada, da so kristijani precej po svetem kerstu prejeli tudi zakrament svete birme, in sicer zato, ker so bili že večidel odraščeni in v keršanskih resnicah dobro podučeni, in pa tudi zato, ker so se precej po svetem kerstu zavoljo preganjanja znašli v velikih nevarnostih. Zavoljo teh nevarnost so tudi otroke birmovali kar po svetem kerstu, ker sovražniki keršanstva tudi keršanskim otrokom niso prizanašali, ampak so jih marsikterikrat pomorili s starši vred. — Ker pa dandanes pri nas enakega preganjanja zavoljo vere ni, nočejo škofje malim otrokom kar po svetem kerstu deliti zakramenta svete birme, ampak jih birmujejo še le po tem, kader bolj k pameti pridejo in so že spolnili sedmo leto. To pa delajo zato, da

a) otrok ve, da je birman, in se drugič birmati ne da,

b) zato, ker se ravno pri tej starosti nevarnosti, duši človekovi proteče, kazati začnejo, in toraj človek poterjenja potrebuje, da ne omahne na slabo stran; kajti dokler ni nevarnost in skušnjav, tudi poterjenja treba ni,

c) sosebno zato, da se birmanci bolj vredno pripravljajo za sveto birmo, kader se svoje pameti že zavedó, ter se lahko že poduče vsaj v naj potrebniših resnicah svete vere, in po tem takem zakrament svete birme prejmejo z večim pridom.

Nikakor pa bi prav ne bilo, ako bi kdo nalašč odlaščal prejemanje svete birme do petnajstega ali clo dvajsetega leta, kakor se tu in tam kterikrat po mestih zgodi, ker je gnada svete birme potrebna že poprej. Ako bi se pa kdo znašel v nekeršanski deželi, ali ko bi škofa ne bilo dolgo časa v kak kraj, ali ko bi ga zaderžavala kaka druga posebna zapreka, ne imel bi zadolženja, ako bi svete birme ne prejel v tistih letih, o kterih se mu pamet odpira, ampak še le v poznejših letih.

V ozir starosti tedaj, o kteri se ima prejemati sveta birma, gre se deržati določila svete cerkve. Sveta cerkev pa, akoravno priterdi, da se sme zakrament svete birme prejemati kar po svetem kerstu, vendar le želi in zahteva, da se do starosti razsodka, ter od sedmega do desetega leta odloži prejemanje zakramenta svete birme. Papež Benedikt XIV. tako le govori: „Dasiravno je dopuščeno birmovati kar po prejetem svetem kerstu, vendar je le bolje počakati do starosti razsodka. Do dvanajstega leta je predolgo, do sedmega je pa dobro počakati“. Rimski katekizem, na svitlo dan po povelju papeža Pija V., ravno tako uči, ter pravi: „Vsem, ki so že kerščeni bili, je sicer pripuščeno, prejeti zakrament svete birme, bolje pa je, počakati do starosti razsodka“. Obrednik ali obredne bukve (Rituale) Ljubljanske škofije tudi zahtevajo, da se pred dopolnjenim sedmim letom, razun o kakih posebnih primerlejih, nihče ne sme pred škofa postaviti, da bi prejel ta Gospodov pečat; in na vsakem birmanskem listu, ki ga birmanec dobi, in pri sveti birmi odda, treba je posebej poterditi in popričati, da je birmanec že spolnil sedmo leto.

Iz tega lahko vidite, da nikakor nimajo prav tisti starši, kteri tiščijo v duhovne, da bi njihovim otrokom, akoravno še premladim, dali birmanske liste, in so morda še clo nejevoljni

na duhovne, ako jim po volji ne storijo, ter njihovih otrok k sveti birmi ne spustijo. Poglejte, ljubi kristijani! duhovni se branijo, ter nočejo k sveti birmi spustiti vaših še premladih otrok zato ne, ker jih ne smejo, ker jim sveta cerkev tega ne dovoli.

3. Zdaj je treba odgovoriti spet na drugo vprašanje, in to je: „Kako je treba prejemati zakrament svete birme?

Odgovor: Kristijanu, ki se svoje pameti že zave, potrebno je za vredno prejemanje svete birme: pravo pripravljanje, stan gnade božje, in priserčna pobožnost. — V ozir te reči nam morajo v zgled služiti aposteljni in pervi kristijani; kakor so se oni pripravljali za sveto birmo, morajo se pripravljati tudi sedajni kristijani.

a) Za vredno prejemanje svete birme je tedaj potrebno naj poprej pravo pripravljanje. K pravemu pripravljanju pa je potrebno v pervič, da je birmanec v resnicah svete vere dobro podučen, in drugič da se za sveto birmo pripravlja s samotnim, tihim zaderžanjem, z molitevjo in postom.

Aposteljni so bili že pred prihodom svetega Duha na binkeštno nedeljo v nauku Jezusovem podučeni, kajti tri leta so hodili za Jezusom, ter poslušali Jezusa, kader je razkladal svoje zveličanske nauke. Perve kristijane so tudi poprej podučevali, prejden so jih birmovali. Enako morajo tudi zdaj birmanci vedeti poglavitne resnice svete vere, in od zakramênta svete birme še posebno dobro podučeni biti. Sveta birma namreč nas v veri poterduje, vera pa se izhaja po nauku Pavlovem iz poslušanja (Rimlj. 10, 17.). Birmancu se morajo tedaj resnice svete Jezusove vere oznanovati, on pa jih mora zvesto poslušati, da se jih nauči. Ker sveta birma birmance prenareja v popolne kristjane, mora si kristijan v poglavitnih resnicah keršanstva že zadosti podučen biti, da ga bo na podlagi tega podučenja in znanja ker-

šanskega nauka sveta birma zamogla prenarediti v popolnega kristijana. Ravno zato veli Rimski pontifikal ali velike obredne bukve: „Nobeden kristijan, kteri ni v poglavitnih resnicah svete vere podučen, ne sme se približati k prejemanju tega zakramenta, (namreč svete birme.)“ Akoravno se ne more na tanjko določiti, kako dalječ da se mora to podučevanje raztegniti, vendar se le iz nekega določila cerkvenega zbora, ki se je leta 1567. obhajal v Kostnicah (Konstanz), posname, da mora birmanec znati „Ápostolsko vero“, „Očenaš“, „Češčenasimarijo“, znati in zapopasti „deset božjih zapoved“, in da mora tudi podučen biti v ozir svetosti zakramenta svete birme, in v vzir gnad, ki jih ta sveti zakrament deli. Po določilu ravno tega cerkvenega zbora morajo birmance v teh resnicah podučevati deloma cerkveni služabniki, mašniki, deloma pa tudi starši, botri in šolski učeniki. Po tem takem so starši dolžni, pridno gledati na to, da se njihovi otroci, ki se pripravljajo za sveto birmo, dobro podučijo v teh resnicah. Tega podučenja jim ne smejo le samo po drugih oskerbljevati, marveč jih morajo tudi sami podučevati, ter jim prav močno na serce navezovati, kako sveta da je sveta birma in kako obilne dobrote da človeku deli. Tudi botri bi svojih birmancev ne smeli poprej voditi k sveti birmi, prejden se prepričajo, da so res zadosti podučeni v resnicah svete vere, in prav bi bilo, da bi jim tudi potoma lepe nauke in zveličavne opominjevanja dajali, kader se ž njimi odpravljajo k sveti birmi.

K pravemu pripravljanju za sveto birmo gre drugič samota, molitev in post. — V tihi samoti so se tudi apostoljni pripravljali na prihod svetega Duha; kajti zaperli so se v obednico v Jeruzalemskem mestu, ter tamkej pričakovali svetega Duha, kterega jim je bil Jezus obljubil. Tiho in samotno se mora tudi birmanec zaderžati nekoliko dni pred sveto birmo, ter se od ene strani ogibati posvetnega šundra in razveseljevanja, akoravno bi samo ob sebi nedolžno bilo, od druge strani pa mora obračati svoje misli in svoje želje v svetega Duha in v tiste gnade, ki jih ima prejeti pri sveti birmi. Pri birmancih, kteri se še v otročjih letih znajdejo,

imajo starši dolžnost, da odvračajo od njih vse, kar bi jih vtegnilo odtegovati od takega samotnega zaderžanja. — S samoto mora birmanec zediniti tudi molitev. Od aposteljnov vemo, da so bili stanovitni v molitvi. Sveti Duh je sicer ves poln božje ljubezni in dobrotljivosti; pri vsem tem pa vendar le hoče, da ga stanovitno prosimo njegove gnade; v lahkomišljeno, merzlo serce se sveti Duh ne more naseliti. Benečanski cerkveni zbor je leta 1667. zapovedal, naj tisti birmanci, ki brati znajo, sedem dni pred sveto birmo molijo male dnevnice od svetega Duha; tisti pa, ki brati ne znajo, naj teh sedem dni vsak dan obmolijo po sedem „Očenašev“ in sedem „Češčenasimarij“. Taka molitev gotovo lepo pripravlja serce birmancev za prejemanje tem obilniših gnad. Tudi v ozir tega so starši dolžni, da svoje otroke, ki jih za sveto birmo pripravljajo, priganjajo k vsakdanji molitvi; še lepši pa bi bilo, ako bi oni sami s svojimi otroci obmolili dotične pripravljavne molitve. — Z molitevjo se mora na zadnje zediniti še post. Z molitevjo in postom so se tudi aposteljni pripravljali na prihod svetega Duha. V poprejnih časih je bilo clo zapovedano, da so se morali birmanci postiti na preddan svete birme, ter poprejni dan, prejden so bili birmani, in da so bili vsaj od polnoči tešči. Ta zapoved pa je veljala le za odraščene birmance, otrok ni vezala. Zdaj tudi za odraščene ta zapoved več ne velja; vendar pa sveta cerkev še zmirom želi, da se odraščeni birmanci, in tudi otroci, ako jih post pretežko ne stane, postijo na preddan svete birme, in da so na dan svete birme od polnoči tešči. Kogar tedaj pretežko ne stane, naj tega nikar ne opušča, ker bo, ako se posti s pobožnim sercem, gotovo za to tem obilniše gnade prejel od svetega Duha.

b) Sveta birma se mora prejeti v stanu gnade božje. Sveta birma je zakrament živih ali zakrament za žive, ter tak zakrament, kterega zamoremo vredno prejeti le takrat, kader zamoremo po pameti soditi, da se znajdemo v stanu gnade božje, to je: da nobenega smertnega greha nimamo nad seboj. Kdor bi vedoma v stanu smertnega greha prejel zakrament svete birme, storil bi s tim silno velik greh, ter božji rop, in pri tem tudi ne prejel gnade, ki jo zakrament

svete birme deli. Ravno zavoljo tega je od nekdaj že zahtevala sveta cerkev, naj birmanci, kteri se svoje pameti že zavedajo, pó ponižni in skesani spovedi pred sveto birmo očistijo svojo vest. In da otroci pred sveto birmo to tudi res opravijo, mora staršem biti na skerbi; se ve, da to le takrat, kader so otroci za spoved že pripravni. In tisti starši, kteri bi to v nemar puščali, bodi si iz nemarnosti ali iz pomanjkanja spoštovanja do svete birme, pregrešili bi se močno.

c) Sveta birma se mora prejeti tudi se s priserčno pobožnostjo. Ta pobožnost mora biti vunanja in notranja pobožnost. Vunanja pobožnost zadeva telo, notranja pa dušo. — K vunanji pobožnosti spada tedaj pametno obnašanje, dostojno telesno zaderžanje. Ondi, ker takega dostojnega vunanjega zaderžanja ni, tudi notranje pobožnosti ni. Ravno zavoljo tega piše sveti Karol Boromej: „Birmanci moškega spola in tudi njegovi botri naj (k sveti birmi) pridejo v priprosti, snažni, in keršanski dostojnosti primerni obleki, in ako so vojaškega stanu, morajo orožje od sebe djati; enako tudi birmanci ženskega spola ne smejo pristopiti z nališpanim obličjem in presiljenim lepotičjem v ozir oblačila, temveč pristopijo naj tako, kakor se spodobi pametnim, poštenim ženskam. Na dalje naj birmanci tudi z zmeršenimi, po vsem čelu visečimi lasmi ne pridejo; čelo tudi ne sme biti mokro ali nesnažno. Ravno zato naj si en dan poprej lase ostrižejo, in si glavo umijejo.“ Med sveto birmo naj birmanci takrat, kader škof roke stegnejo nad njimi, pokleknejo, po tem pa roke kviško deržeč, in ne krog sebe se oziraje, mirno in pohlevno stojijo na svojem mestu. Se ve, da morajo botri gledati na to, da se vse to tako zgodi, dokler bi birmanci ne bili še dosti čez sedem let stari. Tudi naj vsak birmanec svoj birmanski listek pripravljen ima, in čeden povoj ali trak, dva ali tri perste širok, da se ž njim čelo obveže po sv. birmi.

Notranja pobožnost obstoji v tem, da imajo birmanci pravi namen, to je: da imajo odkritoserčno, resnično voljo, prejeti zakrament svete birme z vsemi gnadami vred, ki jih deli zakrament svete birme, in da imajo odkritoserčno, resnično

voljo, zvesto spolnovati vse dolžnosti, ki jih zakrament svete birme naklada birmancem. Tak namen naj vsak birmanec obudi, kader v cerkev k sveti birmi gre; obudi naj ga, kader škof birmovati začnejo; in obudi naj ga, kader tudi on sam na versto pride, da bi bil birman. Obuditi pa ga vtegne tako le, ter si misliti ali na tihoma moliti: „O božji Duh! zakrament svete birme prejeti zdaj želim; želim vdeležiti se vseh gnad, ki jih zakrament svete birme daje. Priserčno po njih hrepenim, in me je terdna volja, pridno obračati si v prid tiste gnade, ki mi jih ti deliš, ter storiti, kar ti od mene zahtevaš. Pridi toraj, sveti božji Duh, v moje serce!“ — Temu dobremu namenu se morajo med prejemanjem svete birme pridružiti še drugi pobožni občutljeji in pobožne djanja, postavim djanje vere, upanja, ljubezni, žalosti nad grehom, terdnega sklepa za bogoljubno življenje, vdanosti v sveto voljo božjo i. t. d. In tem priserčniši in tem gorečniši naj bodo ti pobožni občutleji, tem bližeje ko je tisti trenutlej, o kterem ima birmanec prejeti zakrament svete birme.

4. To tedaj je pravi način ali prava pot za vredno prejemanje zakramenta svete birme, da bo birmanec s sveto birmo vred prejel tudi vse tiste gnade in dobrote, ki jih deli sveta birma. Ker pa ta oblažilni in zveličavni vspeh svete birme le na malem številu kristijanov zapazimo, daje nam ta žalostna prikazen na znanje, da mnogi kristijani svete birme niso prejeli tako, kakor bi jo bili imeli prejeti, da bi bila svojo moč razodevala nad njimi. Jezuit Janez Haj (Hajus) pripoveduje in popisuje, s koliko pobožnostjo da so njega dni Japanezi prejemali zakrament svete birme. Nek Japanežki škof sam jim spričevanje daje, da še nikoli nikjer pri nobenem keršanskem ljudstvu ni našel enake ljubezni, enake pobožnosti in enakega spoštovanja do zakramenta svete birme, kakor med Japanežkimi kristijani. Toraj se pa tudi ni čuditi, da se je gnada tega svetega zakramenta nad njimi posebno vspešno razkazovala, ter jih poterdovala, da so clo v naj strašnejšem preganjanju Jezusu zvesti ostali in stanovitni v veri. Oh, s koliko obilnostjo mučeniške kervi je bila oblita Gospodova njiva, ktero je sveti Frančišek Ksaverijan pervi obdeloval v

Japaniji. Že leta 1590 je bilo nad dvajset tisučev kristijanov obojega spola ondi deloma z mečem pomorjenih, deloma križanih, deloma živih v ogenj pometanih. Ravno tako se nam pa tudi nič ni čuditi, da je dandanes vera mnogih kristijanov tako slabotna, tako omahljiva, in nezmožna zoper skušnjave, ker kristijani zakrament svete birme prejemajo s tako slabim pripravljanjem, in gnado tega svetega zakramenta tako malo obrajtajo in cenijo. O da bi pač vsi, ki predobrotnega vspeha in blagodarne moči svete birme nad seboj ne čutijo, iz serca obžalovali svojo lahkomišljenost med prejemanjem tega svetega zakramenta, ter s pravo pokoro gnado svete birme v svojem sercu oživili in delavno naredili! Kajti gotovo je, da tisti, ki je nevredno prejel zakrament svete birme, in tedaj njene gnade ni deležen postal, to gnado prejme ali prav za prav v svojem sercu oživi in delavno naredi, ako se po dobro opravljeni spovedi postavi v stan gnade božje. Ker je po pravi pokori odpravljen zaderžek, zavoljo kterega sveta birma ni mogla razodevati svoje moči in svojega vspeha, gnada svete birme v človeškem sercu oživi ravno tako, kakor semensko zerno, ktero zavoljo suše ni moglo kliti in vzhajati, kader pride dobroten dež suši v okom. Ako bi tudi zmed vas, ljubi kristijani! enega ali drugega spreletel strah, da je morda po nevrednem prejel zakrament svete birme, naj nemudoma z zdravilom svete pokore popravi škodo in kvar, kterega je bila naredila njegova lahkomišljenost. Amen.

XX. keršanski nauk.

Kako se zakrament svete birme deli?

1. Zakrament svete birme prejemati je dolžen vsak odraščen kristijan, pa tudi vsak otrok, kteri se svoje pameti že zavé, kar se po navadi z dopolnjenim sedmim letom zgodi; dobro pa je zakrament svete birme deliti tudi takim otrokom, kteri se svoje pameti sicer še ne zavedó, pa se znajdejo v smertni nevarnosti. Kristijan, ki je že količkaj odraščen, in ve za svojo dolžnost, in bi priložnost imel prejeti zakrament svete birme, pa bi ga ne hotel prejeti, močno bi se pregrešil, ter bi v nevarnost postavil svoje zveličanje, in bi bil velikega pokorjenja vreden. Podoben bi bil popotniku, kteremu je potovati po samotnem gojzdu, po kterem se klatijo roparji in divje zveri, in bi ne hotel seboj vzeti potrebnega orožja, ktero se mu ponuja, da bi se branil in varoval. Ako bi takega neoborožanega popotnika pobili tolovaji ali ga raztergale divje zveri, sam bi si bil kriv svoje nesreče. Enako bi tudi kristijan bil si sam kriv svoje nesreče, kader bi onemogel v boju zoper dušne sovražnike, ako bi si po lastnem zadolženju ne hotel poskerbeti za duhovno vojsko potrebnega orožja, kterega mu daje zakrament svete birme. — Da pa bo v tem svetem zakramentu prejel to prepotrebno orožje, treba je, da vredno prejme sveto birmo. K vrednemu prejemanju pa gre dostojno pripravljanje, stan gnade božje in priserčna pobožnost kakor ste slišali v poslednjem keršanskem nauku.

2. Danes pa vam bom v ozir zakramenta svete birme razlagal četerti stavek, ter odgovoril na vprašanje:

D.) Kako se deli zakrament svete birme?

Sveta cerkev, skerbna, ljubezniva mati, dobro vedoč, da človek, pozemljisk ki je, tem lagleje umeva in si tem globokeje vtisne v spomin in serce to, kar je duhovnega, ako se mu v živi podobi postavlja pred oči, združila je delenje zakramenta svete birme z mnogimi svetimi šegami ali ceremonijami, ktere nam prav živo postavljajo pred oči notranje, nevidne gnade, ki nam jih zakrament svete birme deli. Ti sveti obredi ali te svete šege so neslednje:

Prejden škof birmovat pridejo, zberó se vsi birmanci v cerkvi. Vsak birmanec mora imeti svojega botra, ter fantiči kumeta ali botra, dekliči botro. O pervih časih svete cerkve, dokler se je sveta birma delila kar po svetem kerstu, bili so kerstni botri ob enem tudi birmanski botri; potlej pa, ko se je sveta birma od svetega kersta ločila, ter pozneje delila, izbirali so se za sveto birmo posebni botri, kakor se zbirajo še zdaj.

Kader so birmanci z botri vred zbrani in pripravljeni, pridejo škof v belem oblačilu s škofovo kapo in palico, da bi pričeli sveto opravilo. Bela boja ali barva škofovega oblačila je znamnje veselja zavoljo obilnih gnad, kterih imajo zdaj birmanci deležni postati. Škofova kapa in palica pa naznanjate višo oblast in nadpastirsko škofovo čast, ter postavljate pred oči, da škof ne pridejo birmovat kakor priprost mašnik, temveč kar škof, ter namestnik apostoljnov, kteri edini imajo pravno ali redovno oblast zakrament svete birme deliti.

Kader škof pridejo, pokleknejo birmanci z botri vred. Klečanje je znamnje poniževanja, s kterim se birmanci pred Bogom ponižujejo, da v tem obilniši meri dobivajo božjo pomoč in gnado; kajti Bog le ponižnim daje svojo gnado. Klečanje spominja tudi še birmance na imenitnega gosta, ter svetega Duha, kteri bo k njim prišel, da bi z vso obilnostjo svojih gnad pri njih stanoval, ter jih opominja, da se lepo pripravljajo na njegov prihod. Klečanje na zadnje birmancem

tudi še to dolžnost v spomin sklicuje, da morajo z molitevjo klicati svetega Duha, da se tem radodarniše razlije po njihovi duši; kakor so se tudi aposteljni deset dni pred binkeštmi z molitevjo pripravljali na prihod svetega Duha, kterega jim je bil Jezus obetal, in na binkeštno nedeljo tudi res poslal.

Prejden birmovati začnejo, si škof roke umijejo. Umivanje rok kaže, kako imenitno in sveto opravilo da bodo opravljali, ktero se tedaj ne sme opravljati z omadeževanimi, oskrunjenimi rokami, temvec se mora obverševati z neomadeževanimi, čistimi rokami.

Začemši sveto opravilo se obernejo škof proti birmancem, kteri s sklenjenimi, povzdignjenimi rokami pred njimi kleče, ter pred altarjem stoje in razoglavi molijo nad njimi naslednjo molitev: „Sveti Duh pridi v vas, in moč Najvišega vas obvaruj greha“. To rečejo, se prekrižajo, ter nadaljujejo: „Naša pomoč je v imenu Najvišega, ki je vstvaril nebo in zemljo. Gospod, usliši mojo molitev. In moje vpitje naj do tebe pride. Gospod z vami“. „In s tvojim duhom“, odgovorijo okoli stoječi mašniki, kteri so vzajemno s škofom obmolili to molitev. Ta pripravljavna molitev prav razločno na znanje daje, da vsa naša pomoč pride le od Boga, in da se morajo mašniki in ljudstvo v božjo pomoč izročevati, Boga pomoči prositi. Ravno zato sveta cerkev te molitve ne obmoli le samo pred sveto birmo, ampak tudi še pred marsikterim drugim opravilom.

Po tej pripravljavni molitvi raztegnejo in razprostrejo škof svoje roke nad birmance, in molijo, rekoč: „Molimo. Vsegamogočni, večni Bog, ki si te svoje služabnike z vodo in svetim Duhom preroditi blagovolil, in si jim odpuščenje vseh grehov dodelil, daj jim tolažnika (poterdovalca) iz nebes, sedemdarnega svetega Duha“. „Amen“. „Duha resnice (modrosti) in umnosti“. „Amen“. „Duha učenosti in pobožnosti“. „Amen“. „Napolni jih z Duhom svojega straha, in jih milostljivo zaznamovaj s križem Kristusovim za večno življenje. Po ravno tistem Jezusu Kristusu, Gospodu našem,

ki s teboj živi in kraljuje v edinosti z ravno tistim svetim Duhom, Bog od vekomaj do vekomaj". „Amen". — Škof razprostrejo nad birmance svoje roke v znamnje, da jim svetega Duha delijo ravno tako, kakor so aposteljni svetega Duha delili s tim, da so na vernike roke pokladali in nad njimi molili. Škof obedve roki stegnejo nad birmance v znamnje, da jim gnade svetega Duha delijo v vsi obilnosti. Škof molijo nad birmanci, prosec jim obilnost gnad, strinjene v sedmerih darovih svetega Duha, kteri so: dar modrosti, dar umnosti ali zastopnosti, dar sveta ali svetovanja, dar moči, dar vednosti ali učenosti, dar pobožnosti, in dar straha božjega. K molitvi za te darove se posebej pristavlja beseda „Amen" v znamnje, da jim škof vse te darove svetega Duha prav iz serca priželijo in tudi delijo, kolikor koli jih potrebujejo v zveličanje. — O kako velike in obilne gnade si dobiva kristijan v zakramentu svete birme! Iz tega svetega zakramenta tečejo božje gnade v kristijanovo dušo kakor iz studenca, kakor iz potoka v tako obilni meri, da ga vsega prenapolnijo. Oj, kakšen strašen odgovor pa si kristijan na glavo nakopa, ako v nemar pušča in od sebe meče vse te gnade, s kterih pomočjo bi se tako lahko zveličal, ter se od Boga proč oberne in v satanovo službo poda. Za napčno rabo in za oskrunjevanje sedmerih darov svetega Duha ga čaka tudi sedmera kazen unod groba. — Kader so škof sklicali nad birmance svetega Duha in njegovih sedem darov, jih še prekrižajo ali zaznamovajo z znamnjem svetega križa. To prekrižanje pomenja, da imamo gnado svete birme, kakor vsako drugo gnado, zahvaliti le smerti Jezusovi na svetem križu; kajti le Jezus nam je s svojo smertjo na svetem križu zaslužil vse gnade.

Po tem, da so škof svetega Duha nad birmance poklicali, tistega jim tudi res delijo s tim, da birmujejo vsakega posebej. Birmanci z botri vred vstanejo, in škof spremljevan od duhovščine gredó k vsakemu birmancu posebej. Eden zmed duhovščine pobira birmancem iz rok birmanske liste, na kterih je napisano ime, ktero se birmancu da pri sveti birmi. Ime se vzame botrovo ali botrino, in ako bi se to ime vje-

malo s kerstnim imenom birmančevim, vzame se za birmansko ime kakega drugega svetnika ime. Taka je navada v Ljubljanski škofiji. Duhoven, ki birmanske liste pobira, naznanja birmanske imena škofu, da škof, birmajoč, vsakega birmanca pokličejo po njegovem birmanskem imenu. Do birmancev pridši tedaj škof pomočijo pavec svoje desnice v sveto križmo, položijo roko nad birmančevo glavo, in potem ga v podobi križa mazilijo na čelu s sveto križmo, in, imenovaje ga po birmanskem imenu, pravijo: „I., zaznamovam te z znamnjem svetega križa, in poterdim te s križmo zveličanja v imenu Očeta, in Sina, in svetega Duha. Amen“. Izrekši te besede prekrižajo birmanca, ter ga zaznamovajo z znamnjem svetega križa, po tem ga rahlo vdarijo po licu, ter mu velijo: „Mir s teboj“.

Škof s sveto križmo mazilijo birmanca med tem, da roko nanj položijo in molijo nad njim. Pokladanje rok, sklenjeno z maziljenjem s sveto križmo, je, kakor je že poprej povedano bilo, tvarina zakramenta svete birme: med pokladanjem rok in maziljenjem s sveto križmo spregovorjena molitev je pa oblika tega svetega zakramenta; obadvoje skupaj pa, ter pokladanje škofovih rok in maziljenje s sveto križmo od ene strani, dotična molitev pa od druge strani je vidno znamnje zakramenta svete birme. Kakor hitro tedaj škof roko položijo na birmanca, mazilijo ga s sveto križmo, in med tem izgovorijo dotično molitev, je birmanec že birman, je že prejel sveto birmo.

Vidno znamnje svete birme pa ima svoj lep pomen, kterega si moramo bolj na drobno ogledati:

Kaj pomenja pokladanje škofovih rok? — Pokladanje škofovih rok pomenja božjo pomoč in brambo nad birmanci, pomenja, da jih bo Bog varoval, kakor prerok Izaija (49, 2.) govori, rekoč: „S senco svoje roke me je pokril“. To pokladanje izpeljuje že iz apostoljskih časov svoj začetik. Že sveta Peter in Janez sta v Samariji, in sveti Pavl je v Efežu na kristijane roke pokladal, in jim s tim svetega Duha delil,

to je: jih birmoval. (Ap. dj. 8, 17. 19. 6.) Bilo pa je že tudi v stari zavezi sploh v navadi, da se je vsaka milost delila s pokladanjem rok in vsak blagoslov. Kader je Izak svojega sina Jakoba blagoslovljeval, na kterega so bile navezane obljube v ozir Mesija ali Odrešenika, položil je roke nanj; enako je tudi umirajoči ocak Jakob s pokladanjem rok blagoslovljeval svojih dvanajst sinov, in aposteljni Jezusovi so v novi zavezi s pokladanjem rok ozdravljali bolnike. Enako tudi pri sveti birmi Gospod Bog v škofove roke položi zaklad gnad, kterega izlijejo na nas, kader pokladajo svoje roke na nas.

Kaj pomenja maziljenje s sveto križmo? — Križma je narejena iz oljkinjega olja in z balzama. — Oljkinjo olje je tisto olje, ktero raste na oljkah, ter drevesih po vročih krajih, postavim v Palestini, na Italijanskem in drugod. Oljkovnja namreč rodi sad, kterim olive pravijo, iz kterih se iztisne olje. — Balzam pa se dobi iz balzamovega drevesa, ktero tudi le po vročih deželah raste. Naj boljši balzam je podoben tekoči smoli, ktera se sama ob sebi izceja iz vej balzamovega drevja; slabejši balzam pa se dobi s tim, da se koža balzamovega drevja načne, ter nareže ali nabode. S perva je balzam tekoč in kalen, pozneje pa se sterdi, in postane rumenkast in svitel. Balzam je prijetnega duha, okusa grenkega, in služi za mnogotero zdravilo. — Križmo vsako leto škofje posvečujejo z drugim svetim oljem vred na veliki četertik; in sveta križma, obstoječa iz olja in balzama, kakor se rabi pri sveti birmi, ima tudi svoj poseben, lep pomen. — Olje uterduje oslabele ude, kader se vanje vriblje ali vdergne; toraj so se tudi svoje dni bojevalci z oljem mazilili, ter si z oljem okrepčevali svoje ude in gibčnejše narejali in čverstejše. Olje pri sveti birmi tedaj pomenja, da bo birmanec, ki je še slab, od svetega Duha poterjen in pokrepčan, da se zamore kakor vojščak Kristusov serčno bojevati in premagati vse sovražnike svojega zveličanja, ter svojo vero stanovitno obvarovati, spoznavati, in zvesto po njej živeti. Olje tudi sveti in svitlobo od sebe razpušča, kader se prižge. Enako mora tudi birmani kristijan drugim kristijanom svetiti, ter jim lepe

zglede dajati s keršansko serčnostjo in stanovitnostjo v vseh bojih in vsem terpljenju sedajnega življenja, in lepe zglede dajati tudi z gorečnostjo za božjo čast. Olje, ako kam kane, zapusti znamnje, ktero se s samo vodo odmiti ne da. S to svojo lastnostjo prav lepo na znanje daje neizbrisljivo znamnje, ktero se vtisne birmančevi duši pri sveti birmi. Olje se dobiva iz oliv, rastečih na oljkinjih vejah, ktere so podobe miru in milosti, kakor je znano že od Noetovega časa, kteremu je golob v barko prinesel zeleno oljkinjo vejico v znamnje, da so se vode vlegle in da je povodenj pri kraju. Olje pri sveti birmi tedaj tudi naznanja, da je birmanec pri sveti birmi dosegel posebno milost božjo, da mu Bog kar otroku miru hoče posebno milostljiv biti. — In kakor olje, ima tudi balzam različen lep pomen. Ako se balzam v vodo dene, potopi se v vodi do dna. Enako mora tudi birmanec samega sebe poniževati, se za nevrednega imeti, in z orožjem ponižnosti oborožen bojevati se zoper svoje duhovne sovražnike; se ne sme zanašati na svojo lastno razumnost in moč, ampak zanašati se mora na tistega, kteri slabe krepča in poterduje. Balzam se ne usmradi; ravno zato so svoje dni merliče z balzamom mazilili, ter jih s tim trohnenja varovali. S to lastnostjo balzam na znanje daje, da se more in mora birmanec varovati gnjilobe greha. Balzam daje tudi prijeten duh od sebe. S tim kaže birmancu, da se mora vaditi v čednostih in doprinašati dobre dela, ktere so prijetne Bogu in ljudem, da bo sam od sebe po pravici zamogel reči s svetim Pavlom, rekoč: „Dober duh Kristusov smo pred Bogom pri teh, ki so zveličani, in pri teh, ki se pogubè“. (II. Kor. 2, 15.) — Tako tedaj ima sveta križma tako v ozir olja, kakor tudi v ozir balzama, iz kterih obstoji, svoj različen, lep, podučen pomen.

Zakaj škof birmanca s sveto križmo na čelu mazilijo v podobi križa? — Na čelu mazilijo škof birmanca zato, ker je čelo naj znatniši del človeškega telesa; kar se namreč na čelu znajde, vsak naglo zapazi, vsak hitro vidi. Maziljenje na čelu tedaj naznanja, da mora birmanec svojo vero na znanje dajati in spoznavati pred vsem svetom, in da

si mora v naj večo čast in naj večo srečo šteti, da je katoliśk kristijan, in da zamore do zadnjega zdihleja svojega življenja zvest ostati svoji duhovni materi, sveti katoliški cerkvi. — Maziljenje s sveto križmo se opravlja v podobi križa. S tim se na znanje daje, da vse gnade, in tedaj tudi gnada svete birme, s križa izvirajo, ter v Jezusovem terpljenju in njegovi smerti svoj studenec, svoj začetek imajo, in od ondot svojo moč in vspešnost zajemajo. Maziljenje s sveto križmo v podobi križa na dalje birmanca tudi še opominja, da mora birmanec kakor vojščak Kristusov križ ljubiti in poterpežljivo prenašati, ter si še člo v čast šteti, ako bi moral zavoljo Jezusa in njegove svete vere kaj terpeti. V zgled si mora jemati sv. Pavla, ki pravi: „Mene pa Bog varuj, da bi se z drugim hvalil, kakor s križem Gospoda našega Jezusa Kristusa, po kterem je meni svet križan in jaz svetu“. (Gal. 6, 14.) Križ je zastava ali bandero Kristusovo. Kakor se vojščak po banderu, pod kterim služi, spoznava, v kterega kralja ali cesarja vojski da se znajde; ravno tako se tudi birmanec po znamnju ali banderu Kristusovem, ter svetem križu spozna, da se znajde pod poveljstvom in v službi nebeškega vojvoda Kristusa, ter se po tem znamnju loči od vseh drugih, ki se ne znajdejo pod banderom Kristusovim. Križ je tudi kratek zapopadek vse naše vere; toraj tudi kader se prekrižamo, na kratko razodevamo vso svojo vero v trojedinega Boga, ter Očeta, ki nas je vstvaril, Sina, ki nas je odrešil, svetega Duha, ki nas posvečuje. Križ je podlaga ali zastava našega upanja; na križu namreč nas je Jezus opral od vseh naših grehov, in s svojim svetim križem nam je nebeške vrata odperl. Križ je tudi še tisto znamnje, ktero nas nagiba k ljubezni; nepokojno namreč je naše serce, ter ne miruje poprej, dokler v Bogu svojega počitka ne najde, da vam z Avguštinovo besedo povem. In glej, na lesu svetega križa visi Bog sam razpet, dušo in telo darovaje za nas, iz ljubezni do nas, nič drugega ne iskaje razun našo ljubezen. Kdo bi tedaj ne ljubil tolike ljubezni! — Maziljenje s sveto križmo na čelu se godi ravno takrat, kader se čelo zaznamova z znamnjem svetega križa. To zedinjenje maziljenja s prekrižanjem nam daje na znanje,

da nam bo vse terpljenje lahko in prijetno po maziljenju z gnado.

Zakaj škof birmanca rahlo na lice vdarijo, rekoč: „Mir ti bodi?“ — Ta šega ali ceremonija ima menda svoj začetik od neke stare navade posvetnih ali svetovnih gospodov. Imela je namreč gospoda navado, na lice udariti tistega, kterega je sprejela v vojaški ali v viteški stan. S tim udarcem mu je bilo na znanje dano, da je kar vojščak in vitez dolžen, za kralja in za domovino dragovoljno prenašati vsako terpljenje, se serčno bojevati, in svojo dolžnost zvesto spolnovati tako v dobrih kakor tudi o hudih dneh. Od tega udarca imajo Nemci še dandanes svoj navadni izrek „udariti koga za viteza“, postaviti ga v viteški stan. — Rahli udarec na lice pri sveti birmi ima po tem takem ta pomen, da je birmanec zdaj postal vojščak, ki ne sme iskati samopašnega in zložnega življenja na tem svetu, ampak mora velikoveč pripravljen biti, da bo za sveto vero Jezusovo dragovoljno prenašal vse nadloge, vsako zaničevanje in preganjanje, preterpel clo smert, ako bi treba bilo; da tedaj ne bo zmage iskal v tem, da doprinaša, marveč v tem, da voljno prenaša krivico, in da bo v vsakem terpljenju terdno stal in stanoviten ostal, kakor serčen vojščak na bojišču, ki se ne umakne sovražniku, in da bi tudi ognjene pšice vanj letale. In ravno v tem, da zavoljo svete vere Jezusove vse terpljenje voljno preterpi, ravno v tej poterpežljivosti bo našel birmanec pravi mir, bo našel mir, kakoršnega svet ne more dati, bo našel mir, kteri presega ves um, bo našel mir, kteri mu serce napaja z upanjem prihodnjega neminljivega plačila v tisti deželi, v kteri kraljuje večni mir in večni pokoj. Zato tudi škof, kakor hitro udarijo birmanca na lice, precej pristavijo tolažilno besedo: „Mir s teboj“ ali „Mir ti bodi!“ Rahli udarec na lice pa naj birmanca tudi še spominja, da je že birman bil, in da bi se kje ne primerilo, da bi kdo dvakrat ne sprejel zakramenta svete birme. (Zbor v Sens. leta 1520.)

Med tem, da škof birmujejo, derži boter ali botra svojo desno roko na desni rami svojega birmanca, da s tem pokaže,

da je priča obljube, ktero birmanec stori s tem, da se birmati da, obljube namreč, da bo po sveti veri živel. Na dalje s pokladanjem desnice na desno ramo birmančevo boter ali botra priča, da bota za birmanca skerbela, ter ga skerbno opominjevala, da obljubi zvest ostane in po sveti veri živi. — Po tem, ko so škof birmanca birmali, ter pomazali s sveto križmo na čelu, obveže boter ali botra maziljeno čelo s pripravljenim trakom ali povojem, ter pelje birmanca do tistega mesta, na kterem eden mašnikov birmancu povoj odvzame in mu čelo obriše z bombakom. Ta čedni povoj naj birmanca spominja, naj skerbno varuje svojo nedolžnost, in se terdno derži vere katoliške cerkve.

Kader so škof vse birmance obirmali, odergnejo si s kruhom pavec, s kterim so mazilili birmance, in si umijejo roke; in med tem se odpoje ali obmoli: „Poterdi, o Gospod! kar si v nas storil! Čast bodi Bogu Očetu, in Sinu in svetemu Duhu“. Zdaj odložijo škof škofovo kapo, in za nekterimi drugimi versticami molijo poslednjo molitev. Pri tej poslednji ali zadnji molitvi morajo pričujoči biti vsi birmanci, zakaj zakrament svete birme ne obstoji samo v maziljenju s sveto križmo, ampak tudi v pokladanju škofovih rok in v molitvi. Toraj morajo starši in botri gledati na to, da so birmanci pričujoči pri celem svetem opravilu, pričujoči tedaj pri pervi kakor tudi pri zadnji molitvi, da tedaj prepozno v cerkev ne pridejo in prezgodaj iz cerkve ne uidejo, in ne perve ne druge molitve, ne pervega ne drugega blagoslova ne zamudijo. Poslednja molitev škofova pa se tako le glasi: „Molimo. O Bog, ki si svojim aposteljnom dal svetega Duha, in si hotel, da se po njih in njihovih naslednikih podeli vsem drugim vernikom; ozri se milostljivo na mojo nevrednost, in dodeli, da ravno ta sveti Duh pride doli v serca tistih, kterih čelo smo s sveto križmo mazilili in z znamnjem svetega križa zaznamovali, da v njih dobrotljivo stanuje, in jih spremeni v tempelj svojega veličastva; kteri z Očetom in ravno tem svetim Duhom živiš in kraljuješ kakor pravi Bog na vse vekomaj. Amen. — Glej, tako bo blagoslovljevan vsakdo, kteri se Gospoda boji.“

Med to molitevjo naj vsi birmanci pokleknejo, in naj ponovijo kerstne obljube, ter goreče sklenejo, s pomočjo gnade svetega Duha zvesto, serčno in stanovitno služiti Bogu, da dosežejo večno zveličanje.

Na zadnje se škof spet obernejo proti birmancem ter vsem skupaj delijo sveti blagoslov, rekoč: „Blagoslovljaj vas Gospod iz Siona, da darove Jeruzalemske vsak dan gledate, in večno življenje dosežete. Amen“. Tako tedaj škof molijo in zopet molijo k Bogu, da bi birmanci prejetega svetega Duha zvesto obvarovali, in s pomočjo njegove gnade goreče delali za svoje zveličanje. In da bi se to zgodilo, blagoslovljajo jih v podobi križa; s križa namreč se izhaja ves blagoslov, vsa milost, vse zveličanje. Božjega blagoslova je pač res potreben vsakdo, in so ga toraj potrebni tudi birmanci, ker jim v zveličanje veliko pomore. Jezus sam pravi, da brez njega, ter brez njegove gnade, brez njegovega blagoslova ne moremo nič dobrega storiti; toraj je pač prav, da škof birmance blagoslovljajo.

3. Tako tedaj se deli zakrament svete birme. Kako lepe, kako podučne in k dobremu nagibalne so vse šege, ki se opravljajo med delenjem svete birme. O da bi tudi nas vse prav zdatno in vspešno nagibale, da bi gnade svete birme ves čas življenja zvesto obvarovali, in si v svojo dušno zveličanje pridno obračali! Amen.

XXI. Keršanski nauk.

Ktere dolžnosti vodi sveta birma za seboj? — Dolžnosti birmancev, — dolžnosti staršev, — dolžnosti botrov. —

1. Razlagal sem vam v ozir zakramenta svete birme, ter povedal, kaj da je sveta birma, in da je sveta birma pravi, od Jezusa postavljen zakrament; pravil sem vam tudi, ktere dobrote da nam daje zakrament svete birme; na dalje sem vam odgovor dal na vprašanje, ali smo dolžni prejeti zakrament svete birme in kako ga moramo prejeti; in zadnjič sem vam opisoval svete šege ali ceremonije med delenjem svete birme navadne, ter vam razlagal, kako da se deli ta sveti zakrament.

2. Danes pridemo do zadnjega stavka, zakrament svete birme zadevajočega, od kterega govoriti sem vam obljubil, kader sem vam zakrament svete birme razlagati začel. Ta stavek je:

E) Ktere dolžnosti vodi sveta birma za seboj?

Dolžnosti, ki jih sveta birma vodi za seboj, so čveterne ravno kakor tiste, ki jih sveti kerst naklada onim, kteri se svetega kersta kolikor toliko vdeležujejo. Perve dolžnosti so tiste, ki jih birmanci prevzamejo zavoljo tega, ker so prejeli zakrament svete birme; druge dolžnosti spadajo na njihove starše; tretje dolžnosti naklada sveta birma kumetom ali botrom in botram; in četerte dolžnosti so tiste, ki jih bir-

manci razun splošnih dolžnost imajo še posebej do svojih botrov in boter.

3. V pervo versto tedaj spadajo tiste dolžnosti, ki jih sveta birma naklada birmancem ali tistim, ki so sprejeli zakrament svete birme.

Da v ozir teh dolžnost pravo besedo povemo, moramo razloček narediti med tem, ali so birmanci sveto birmo prejeli kar majhni, nedoumni otroci, ali pa kar odraščeni ljudje, ali vsaj taki, ki se svoje pameti že zavedó.

Kader bi kdo kar majhno nedoumno dete prejel zakrament svete birme, prejel bi sicer svetega Duha in prejel gnado svete birme, toda ta gnada bi v njem tako rekoč še nerazvita, nedelavna ležala; in treba bi bilo, da bi jo oživel ali v življenje obudil takrat, kader se mu je pamet odpirati začela. Ker pa njih veliko tega ne stori, in nekteri še clo ne mislijo ne na gnado, prejeto pri sveti birmi, ostane ta gnada v njih skor da vedno nerazvita, nerazgernjena, in ne razodeva svojega vspeha tako, kakor bi ga razodevala, ako bi jo birmani kristijan v sebi oživljal in k delavnosti budil. Ravno zato so tisti, ki so kar majhni otroci birmani bili, dolžni večkrat misliti na sveto birmo, ki so jo prejeli; dolžni so, Boga večkrat zahvaliti za sveto birmo; dolžni so tudi svetega Duha prositi, da bi v njih obudil in oživil tiste gnade, ktere so hranjene v zakramentu svete birme, in ktere jim bodo pomagale, da sveto katoliško vero ohranijo in vse sovražnike svojega zveličanja serčno in srečno premagajo. Sosebno naj si v skušnjavah taki birmanci v spomin sklicujejo gnado svete birme, pa tudi dolžnosti, ki jih naklada sveta birma. Tako premišljevanje in oživljevanje gnade imenuje apostelj „prenovljenje duha“. To prenovljenje duha bo popravilo pomanjkljivost, izvirajočo iz prezgodnega prejemanja zakramenta svete birme, ter prejemanja svete birme v otročjih, nedoumnih letih, in bo gnado svete birme narejalo v njih vse bolj vspešno in delavno.

Je pa kdo sveto birmo prejel kar odraščen kristijan ali vsaj v tistih letih, v kterih se je svoje pameti že zavedel, gledati je na to, ali je gnado, pri sveti birmi prejeto, še neoskrunjeno ohranil, ali je pa s pregrehami in hudobijami žalil svetega Duha, kterega je prejel v zakramentu svete birme. — Ako je gnado svete birme obvaroval neoskrunjeno, je le še dolžen, sto gnado pridno delati, ter si jo zvesto in stanovitno v zveličanje obračati; dolžen je ogibati se vsega, kar bi vero v njem zmanjševalo in slabilo; dolžen je, goreč biti za vsako dobro delo; dolžen je živeti in ravnati — ne po zahtevanju poželjivega mesa, nego — po duhu Kristusovem, ter po naukih in po zgledu Jezusovem; dolžen je v vsem, vselej in povsod obnašati se tako, kakor se pristoji hrabremu vojščaku Kristusovemu. V to ravno je prejel svetega Duha in njegovo gnado; in bi res ne bil pravi birmanec, to je: poterjenec ali pokrepčanec, ko bi v veri omahoval in v čednosti pešal. Samo ob sebi se umeva, da ravno to dolžnost imajo tudi tisti, ki so bili birmani kar majhni otroci, zdaj pa so odrastli in se zavedó svoje pameti. — Ako bi bil pa birmani kristijan z grehi in hudobijami žalil svetega Duha, česar se je bati pri mnogih mnogih kristijanih, tedaj je vsak tak kristijan terdno zavezan, zapustiti svoje slabe pota, delati pravo, resnično pokoro, moliti in zdihovati, ter na pomoč klicati neskončno usmiljenega Boga, in po tem stanovitno hoditi po pravem potu do konca življenja. V to, pravim, je terdo zavezan; kajti tudi takemu nezvestemu vojščaku Kristusovemu nekama veljajo strašne besede, s kterimi se apostelj grozi nad tistimi, ki so od vere odpadli, ter pravi: „Kteri so enkrat razsvitljeni bili, tudi okusili nebeški dar, in se vdeležili svetega Duha, okusili pa tudi dobro božjo besedo in moč prihodnjega sveta, in so odpadli: takim je nemogoče, da bi se spet ponovili k spreobernjenju, oni, kteri spet križajo sami sebi Sina Božjega in zasramujejo“. (Hebr. 6, 4—6.) S tim hoče sveti Pavl na znanje dati, kako težko, skor nemogoče da je takemu človeku, spreoberniti se resnično. Ravno tako je birmancu, ako bi dalj časa ostal v pregrehah in hudobijah, vedno teži, poverniti se na pravo pot. Toraj ga le nagla in stanovitna pokora še zamore oteti in rešiti, ter ga vrednega nare-

diti, da se sveti Duh k njemu spet nazaj poverne, in nov ogenj božje ljubezni vžge v njegovem sercu.

4. Sveta birma pa ne naklada dolžnosti le samo birmancem, ampak tudi njihovim staršem. Tudi staršem naklada sveta birma posebne, imenitne dolžnosti, ktere jih terdo vežejo sosebno o tistem času, o kterem se birmanci znajdejo še pod njihovim varstvom. Starši vedó, da so njihovi otroci pri sveti birmi prejeli svetega Duha in njegove sedmere darove, da zamorejo sveto vero ohraniti, jo stanovitno spoznovati in zvesto po njej živeti. Toraj so dolžni skerbeti, da jim otroci ne zaidejo v zaderge satanove, marveč jim nedolžni odrastejo, ter rastejo, kakor na starosti in letih, tako tudi v veri, bogaboječnosti in čednosti in prijetnosti pri Bogu in pri ljudeh. Ravno zato morajo svoje birmane sinove in hčere večkrat prav živo spominjati gnade, ki so jo prejeli pri sveti birmi, zraven tega pa tudi še vse od njih odvračevati in odbijati, kar bi vtegnilo njihovo vero omahljivo narejati, ali njihovo nedolžnost in bogaboječnost spodkopati. Gorje tistim staršem, kteri zanemarjajo to svojo dolžnost, in si nič ne prizadevajo, da bi svojim otrokom kar vojščakom Kristusovim na strani stali, in jih podpirali v boju zoper sovražnike njihovega zveličanja. In še vse hujše gorje tistim staršem, ki so tako brezbožni, da clo sami postavljajo svoje otroke v take okoljščine, v kterih morajo skor da gotovo zgubiti vero in nedolžnost, ali da jih še clo sami zapeljujejo v nevero in druge pregrehe in hudobije. Takih staršev nedvomljivo čaka sodba brez vsega usmiljenja.

5. Tretji, kterim sveta birma dolžnosti naklada, so botri in botre. Kumeti ali botri in botre stopijo zavoljo svete birme ne le z birmanci, ampak tudi z njihovimi starši v duhovno sorodovinstvo, ravno kakor kerstni botri; zraven tega pa, nič manj kot kerstni botri, prevzamejo posebno dolžnost, gledati na to, in skerbeti zato, da se njihovi birmanci kerščansko izredijo in bogaboječe živijo, kader bi namreč starši ne spolnovali te svoje dolžnosti, ali kader bi starši otrokom odmerli. Da

botri res to dolžnost prevzamejo, posname se že iz tega, da v ozir birmanskih botrov veljajo ravno tiste določila, ktere veljajo za kerstne botre. Kakor kerstni botri morajo tudi birmanski botri biti pravoverni kristijani, morajo biti že birmani, morajo biti dostojne starosti, morajo biti tistega spola kterega je njihov birmanec, morajo biti v keršanskem nauku dobro podučeni, morajo biti lepega, poštenega, keršanskega zaderžanja. Kader so pokojnega škofa Antona Martina Slomšeka, Slovencev nepozabljivega očeta in nevtrudljivega apostelna, pripravljali za sveto birmo, vprašali so mati svojega mladega sina, koga si hoče v botra izvoliti. Ko si mladi Slomšek ni vedel sam svetovati in pomagati, svetujejo mu mati izbrati si moža, kteri keršanski nauk naj bolj zna. In ubogljivi fantič si res izvoli moža, po imenu Martina, kteri je pri spraševanju iz keršanskega nauka naj lepše odgovarjal; in gospod kaplan so pohvalili pridnega fantiča, poznejšega škofa, da si je prav izbral. — Neverniki, krivoverci, razkolniki, izobčenci, ali taki kristijani, kteri so v keršanskem nauku le slabo podučeni, ali kteri razuzdano in pohujšljivo živé, za birmanske botre niso pripravni. Tudi očetu in materi ne gre, da bi lastnim otrokom birmanska botra bila. Vse te določila prav glasno spričujejo, da botri pri sveti birmi prevzamejo posebne dolžnosti, njihove birmance zadevajoče. Ako bi botri ne prevzeli takih dolžnost pri sveti birmi, ne bi trebalo v ozir botrov nobenih posebnih določil; kajti vsakdo bi lahko pripraven bil in dober za kumeta ali botro. — Da botri pri sveti birmi res prevzamejo dolžnost, gledati na to, da se njihovi birmanci keršansko izredé in bogaboječe živé, izrekla je sveta cerkev naravnost, ker določuje v Rimskem pontifikalu, rekoč: „Birmanski botri morajo svoje otroke (birmance) v lepem zaderžanju podučevati (vaditi), in jih napeljevati, da se hudega varujejo in dobro delajo“. — Da birmanski botri v ozir svojih birmancev res prevzamejo posebne dolžnosti, sprevidi se na zadnje tudi še iz njihovega posebnega deržanja in zaderžanja med sveto birmo. V poprejnih časih so botri svoje birmance ob svoji desni roci vodili pred škofa. Med sveto birmo so svojo desno nogo nekoliko na stran nakrenili, tako da je birmanec svojo levo nogo lahko nanjo postavil. Pomen tega postavljanja noge na

nogo, kterega je papež Benedikt XIV. kar staro šego prideržati zapovedal, je ta, da bi birmanski botri, sami vedno hodé po pravem potu božjih zapoved, tudi svoje birmance na potu proti zveličanju podpirali, da bi tako obadvojni, ter botri in birmanci, za Kristusom stopinje pobirali, in Kristusa nasledovaje dosegli večno življenje. Dandanes se botri vstopijo za svoje birmance, in vsakteri položi svojo desno roko, toda golo brez rokovic, svojemu birmancu na desno ramo; s ktero šego tudi lepo na znanje dajejo, da spoznavajo za svojo sveto dolžnost, svoje birmance vzeti pod svojo obrambo, ter jih braniti zoper njihove dušne sovražnike.

Ako zdaj dolžnosti, ki jih birmanski botri pri sveti birmi prevzamejo do svojih birmancev, bolj na tanko pregledamo in na kratko skupaj povzamemo, kmalo se prepričamo, da so te dolžnosti dvojne, ter ene, ktere morajo botri spolnovati med sveto birmo, druge pa, ki jih morajo spolnovati po sveti birmi v nadaljnem birmančevem življenju.

Med sveto birmo morata boter ali botra svojega birmanca pred škofa postaviti, med birmovanjem svojo desno roko birmancu položiti na desno ramo, po maziljenju s sveto križmo obvezati birmancu čelo s čednim trakom ali povojem, in ga peljati do dotičnega mašnika, da mu povoj razveže in maziljeno čelo z bombakom obriše. Poleg tega morata boter ali botra skerbna biti, da so birmanci pričujoči tako pri pervi, kakor tudi pri zadnji škofovi molitvi, in da se pri vsem svetem opravilu obnašajo spodobno in pobožno. Paziti morata tudi na to, da birmanec birmanski listek ondi, ker so taki birmanski listi v navadi, pripravljen ima; kajti na tistem listku je memo drugega napisano tudi ime, ktero se ima birmancu nadeti pri sveti birmi. Ondi pa, kjer taki birmanski listi niso v navadi, morata boter ali botra na znanje dati, kakošno ime da se bo dalo njihovemu birmancu.

Po sveti birmi v nadaljnem birmančevem življenju pa morajo botri in botre svojim birmancem biti ne le priče, ampak tudi učeniki in pomočniki. — Kar priče so dolžni

svoje birmance opominjati na dolžnosti, ktere so prevzeli pri sveti birmi, ter dolžnosti, da sveto vero ohranijo, stanovitno pričajo, in zvesto po njej živijo. — Kar učeniki morajo svoje birmance podučevati, kako da se morajo ob času skušnjave bojevati s svojimi dušnimi sovražniki, da jih srečno premagajo. — Kar pomočniki jim morajo v duhovnem boju tudi na strani stati, ter jih navdihovati s serčnostjo, da v boju ne obnemorejo, in se sovražnikom zveličanja premagati ne dajo. V ta namen naj jim pred oči postavljajo sosebno zgled tistega svetnika, čegar ime so pri sveti birmi prejeli. Birmanski boter svojemu birmancu v boju serčnost daje in ga podpira; svetnik, čegar ime pri sveti birmi dobi, pa mu kaže, kako se mora bojevati, kako premagovati, da bo kdaj prejel venec večnega veličastva v nebesih.

Namen, ki ga sveta cerkev ima s tim, da birmancem botre oskerbljuje, in jim ime kakega svetnika nadene, nek pobožen mož opisuje s temi le lepimi besedami: „Pri sveti birmi si izvolimo dva spremljevalca, dva voditelja na potu življenja, enega nebeškega in enega pozemljiskega. Kteri je nebeški? Nebeški je tisti svetnik, čegar ime se nam je dalo pri sveti birmi; kajti silo stara navada je, poleg kerstnega imena prisvojiti si še drugo ime pri sveti birmi. Tega svetnika, kterega si v varha izvolimo, tako rekoč tako le nagovorimo: „O ti srečni zmagovalec, ki si se serčno vojskoval zoper sovražnike zveličanja, zdaj si venčan z lavorovim vencem veličastva; o mogočni vitez, pod tvojo obrambo se zatečem; uči me, da se prav bojujem; izvolim te v svojega pomočnika, pridi mi v nevarnosti na pomoč; odbijaj od mene pšice nasprotnikove s svojim škitom; pomagaj mi, da silo hudega poželjenja premagam!“ Da, svetnik, čegar ime smo pri sveti birmi dobili, hoče nam biti predpodoba (zgled), hoče nam biti prijatel, hoče nam biti besednik, hoče nam biti zavetnik v boju. — Poleg nebeškega dobi birmanec pri sveti birmi tudi pozemljiskega vodnika, in ta je njegov birmanski boter; kajti k sveti birmi se botri privzamejo kakor k svetemu kerstu. Po čemu so ti? Večkrat že ste videli, da na novo izvoljen (poterjen) vojščak na stran dobi v boju izurjenega (skušenega) vojščaka, kteri ga v vojaških vajah podučuje, da se bo novi-

nec kdaj zamogel braniti zoper sovražnike. Ravno tako ima tudi boter dolžnost, birmanca podučevati v duhovnem boju, ali da z besedo svetega Karola Baromeja povem: „Boter mu mora biti vodnik, da birmanec v duhovnem vsakdanjem boju nasprotnika premaga; mora ga podučevati na polu zveličanja, v spolnovanju keršanskih čednost z zgledom in opominjevanjem; mora ga opominjati na dušne nevarnosti, na zvijačnost hudičevo, na zapeljivost sveta, na slepivost (nečimurnost) pozemljiskega veselja, mora ga svariti pred zapotjem, ga oserčevati v maloserčnosti, mu svetovati v dvomih, ga vzdigovati po padcu. Ravno zato položi boter svojo desnico na desno birmančevo ramo“.

6. Četerte dolžnosti, ki jih naklada sveta birma, spadajo na birmance v ozir njihovih botrov. Te dolžnosti se po vsem vjemajo s temi dolžnostmi, ki jih kerščenci imajo do svojih kerstnih botrov. Kar je bilo tedaj v ozir teh povedano v razlaganju keršanskega nauka od zakramenta svetega kersta, velja tudi od strani birmancev do njihovih birmanskih botrov. Birmanci so tedaj dolžni svoje birmanske botre spodobno spoštovati; — dolžni so jih voljno vbogati v duhovskih, pravičnih rečeh; — dolžni so jih obiskovati, in jim v potrebi po svojem premoženju pomagati; — dolžni so za botre moliti, in sosebno takrat, kader umerjejo, priporočevati jih božji milosti, da bi jim za del birmancev na božji pravici hudo ne bilo.

7. Končevaje nauk od zakramenta svete birme bi vam rad, ljubi kristijani! z močnim, v globočino duše segajočim glasom zaklical še naslednje aposteljnove besede: „Nikar ne žalite svetega Duha božjega, s kterim ste zapečateni za dan odrešenja“, to je: kteri vam je gotovo znamnje večnega zveličanja, ako ga imate, in ga ne zgubite. Dan odrešenja je tukaj sodnji dan, o kterem bodo pravični častito vstali in šli v večno življenje. (Efež. 4, 30.) Svetega Duha pa bi žalili, ako bi si v prid ne obračali njegove gnade. Toraj si v prid in zveličanje obračajmo gnado, ktero smo prejeli pri sveti birmi. Prizadevajmo si, da se vedno bolj soznanimo z resnicami naše svete vere, ter se keršanskega nauka vedno bolj

naučimo. Sedajne dni, o kterih se nevera in brezbožnost tako močno širi in šopiri po svetu, sosebno je potreba, da natanjčno znamo keršanski nauk. Kdor v resnicah svete vere ni dobro podučen, in se mora zraven tega tudi še dosti s svetom pečati, znajde se v veliki nevarnosti, da ga bo svet s svojim zapeljevanjem premotil, na napčno stran zapeljal, in ob vero pripravil. Da se kaj takega tudi vam ne zgodi, pridno hodite v cerkev, radi in pazno poslušajte pridige in keršanske nauke, in tudi doma o priložnem času v roko vzamite in prebirajte kake svete bukve, iz kterih se zamorete kaj bolje podučiti v resnicah naše svete vere. Razsvitljenje v ozir resnic svete vere je pravo razsvitljenje, ktero nas bo tudi še o smerti razsvitlevalo in v večnosti. — Posebno hudo pa bi svetega Duha žalili, ako bi nezvesti svoji obljubi, po kteri smo se med Kristusove vojščake vstopili, potegnili clo z njegovimi sovražniki. Ogibajmo se toraj skerbno vsakega kraja, na kterem bi vtegnila v nevarnost priti naša vera ali naša čednost; nikar se ne pajdašimo z nevernimi ali hudobnimi ljudmi. Ako smo pa tu ali tam kterikrat primorani, občevati s takimi ljudmi, nikoli nikar ne pozabimo, kdo in kaj da smo, ne pozabimo, da smo kristijani, da smo vojščaki Kristusovi, da nam mora toraj keršanska vera in keršansko zaderzanje veljati nad vse drugo, in se skazujmo in obnašajmo kar serčne spoznovalce svete vere Jezusove. Nikoli nikar ne pritegnimo temu, kar je hudobno in zaničevanja vredno; zaničevalce svete vere vsegdar resnobno zavračujmo, ter jim kar naravnost na znanje dajajmo, da nismo njihovega mišljenja. Vse naše djanje in nehanje naj vsemu svetu na znanje daje, da v našem sercu prebiva sveti Duh, kterega smo prejeli pri sveti birmi. In v tem naj nas nikdar ne bega in ne moti slab zgled in zasramovanje takih ljudi, ki so kristijani le po imenu, in kteri sovražijo vero in pobožnost. Tudi se nikar ne vstrašimo bojevanja in težav, ktere so neobhodno sklenjene s pobožnim življenjem. Pomislimo, da smo vojščaki Kristusovi, bojevalci Kristusovi postali pri sveti birmi, in da smo se v tem svetem zakramentu zavezali, pod Kristusovim banderom bojevati sveti boj ves svoj živi dan. Obnašajmo se toraj kar pravi, vredni vojščaki Kristusovi, in terdno deržimo svojo obljubo; dokler

živimo, serčno in zaupljivo se vojskujmo zoper sovražnike svojega zveličanja, da dospevši na konec svojega pozemeljskega življenja, zamoremo tolažepolni govoriti za aposteljnom, rekoč: „Dobro vojskovanje sem vojskoval, tek dokoncal, vero ohranil. Zdaj mi je prihranjena krona pravice, ktero mi bo dal Gospod, pravični sodnik, tisti dan“. (II. Tim. 4, 7. 8.) Amen.

XXII. keršanski nauk.

Od zakramenta svetega rešnjega Telesa. — Kaj je zakrament svetega rešnjega Telesa? — Različne imena tega svetega zakramenta. — Namen, zavoljo kterega je Jezus postavil ta sveti zakrament.

1. Nauk od drugega svetega zakramenta, ter zakramenta svete birme, skončal sem z zadnjim keršanskim naukom, v kterem sem vam razlagal dolžnosti, ki jih sveta birma naklada birmancem, njihovim staršem in botrom.

2. Versta nanaša, da pričnem razlaganje tretjega svetega zakramenta, ter govorim

3. Od zakramenta svetega rešnjega Telesa.

Da bi tudi angeljski jezik imel in angeljsko nedolžnost, mogel bi vendar le s svetim strahom in sveto boječnostjo govoriti od tega svetega zakramenta; koliki strah in kolika boječnost mora še le opasti človeka, ves reven in nezmožen

ki je, kader mu je govoriti o tej veliki skrivnosti! Zakrament svetega rešnjega Telesa namreč je zmed vseh svetih zakramentov naj veči, naj imenitniši in naj svetejši zakrament, kajti

Zakrament svetega rešnjega Telesa je pravo telo in prava kri našega Gospoda Jezusa Kristusa v podobah kruha in vina.

Že od nekdaj so imenovali ta sveti zakrament in ga še imenujemo z različnimi imeni; toda nobeno ime svetosti in imenitnosti tega svetega zakramenta zadosti določno na znanje ne daje.

Imenujemo ga:

a) naj svetejši zakrament, ker človeka ne posvečuje le, kakor vsi drugi zakramenti, ampak ker je v njem Jezus, začetnik in predpodoba ali zgled vse svetosti.

b) Imenujemo ga zakrament altarja, ker se na altarju spreminja kruh in vino v sveto telo in sveto kerv Jezusovo po božjih besedah, ki jih mašnik izreče.

c) Imenujemo ga kruh življenja, ker duši večno, neminljivo življenje daje in ohrani.

d) Imenujemo ga nebeški kruh, ker se nam v tem svetem zakramentu v živež daje Jezus, ki je iz nebes prišel, in tudi nas vodi v nebesa, in se je tudi Jezus sam tako imenoval, ter rekel: „Jaz sem živi kruh, ki sem iz nebes prišel“. (Jan. 6, 51.)

e) Imenujemo ga angeljsko jed ali angeljski kruh, ker se v tem zakramentu znajde Jezus, ki je angeljem naj obilniše veselje, naj veča sladkost, kader ga v nebesih gledajo in vživajo.

f) Imenujemo ga Gospodova večerja ali sveta večerja, ker je Jezus veliki četertik pri zadnji večerji postavil ta sveti zakrament in ga vžiti dal svojim učencem.

g) Imenujemo ga Gospodova miza, ker nam v tem svetem zakramentu tako rekoč mizo pogrinja Jezus sam, naš Gospod, ter nas živi in redi z lastnim mesom in lastno kervjo.

h) Imenujemo ga skrivnost vere, ker se v tem svetem zakramentu znajdejo res neizrečeno velike skrivnosti, ktere presegajo ves um človeški. Naše oči vidijo podobo kruha in vina v tem svetem zakramentu: in vendar to, kar vidimo, ni kruh, ni vino, temveč je pravo telo in prava kri Zveličarjeva.

i) Imenujemo ga sveto hostijo ali daritev, ker ta sveti zakrament v sebi ima tistega, kteri se je na svetem križu za nas daroval, in se še zdaj vsak dan za nas daruje pri sveti maši.

j) Imenujemo ga sveto Popotnico, ker ta zakrament je jed in pijača našim dušam, da ostanejo zdrave, prihajajo močnejše, in da tako srečno potujemo proti večnosti. Pa tudi zato se ta sveti zakrament imenuje sveta Popotnica, ker ga verni bolniki z odhodom iz tega sveta prejemajo, da zadobivajo večo moč, lagleje prestati zadnje težave, lagleje premagati zadnje skušnjave, in priti pred Boga z večim zaupanjem. Ravno zato je tudi sveta cerkev že kar o začetku zapovedala, naj se vsak nevarno bolen kristijan da previditi, da brez tega svetega zakramenta ne umerje. (Zbor v Niceji can. 13.)

k) Imenujemo ga sveto Obhajilo, ker kristijani pri vživanju tega svetega zakramenta obhajajo velike skrivnosti: obhajajo spomin Jezusovega terpljenja in njegove smerti; obhajajo spomin večne sprave ljudi z Bogom, da so spet za otroke božje vzeti, da so postali bratje Jezusovi, bratje in sestre med seboj in dediči nebeškega kraljestva; obhajajo spomin Jezusovega od smerti vstajenja in vnebohoda tudi po

človeški natori; obhajajo spomin, da jim je Jezus zaslužil večno življenje duše in telesa, in jim poterdil upanje, da bodo od smerti vstali, in večno z Jezusom prebivali v nebesih; obhajajo spomin večne ljubezni Jezusove do njih, ter se sklenejo z Jezusom ne le po volji, ko ga ljubijo, temveč se ž njim res združijo tako, da so ž njim eno telo, ker on v njih prebiva in oni v njem, zato sveta cerkev ta sveti zakrament imenuje tudi združenje z Jezusom; sklenejo se po tem svetem zakramentu tudi z vsemi božjimi otroci, da ž njim poterjeni premagujejo skušnjave sveta, satana in poželjivega mesa, kakor je Jezus vse premagal. Toraj piše sveti apostelj Pavl: „Posvečeni kelih, ki ga posvečujemo, ali ni vdeleženje kervi Kristusove? in kruh, ki ga lomimo, ali ni vdeleženje telesa Gospodovega? Ker smo akoravno nas je veliko, en kruh, eno telo vsi, kteri se enega kruha vdeležujemo“. (I. Kor. 10, 16. 17.)

Te in še druge imena ima zakrament svetega rešnjega Telesa.

Zakaj pa, vprašujem, se imenuje zakrament svetega rešnjega Telesa s tolikimi različnimi imeni?

Imenuje se zakrament svetega rešnjega Telesa s tolikimi mnogoterimi imeni zato, da se lagleje dopovedó velike skrivnosti, ktere so v njem zapopadene, in da lagleje spregledamo in spoznavamo obilne duhovne dari in dobrote, ki jih po njem prejemamo.

Že te različne imena pa nam na znanje dajejo, da si moramo nauk od zakramenta svetega rešnjega Telesa na troje razdeliti, ter ozir imeti pri razlaganju keršanskega nauka na zakrament svetega rešnjega Telesa A.) kar zakrament sam ob sebi, B.) kar dar ali daritev, in C.) kar Obhajilo, kar bomo z božjo pomočjo tudi res storili, da se učimo ta sveti zakrament zmerom bolj spoznavati, ga ljubiti, pobožno moliti in vredno prejemati.

3. Prejden vam pa te tri velike stavke obširniše razlagati začnem, naj vam še odgovor dam na to le vprašanje:

Zakaj ali iz kterega namena je Jezus postavil zakrament svetega rešnjega Telesa?

Jezus je postavil zakrament svetega rešnjega Telesa:

a) V spomin svojega terpljenja in svoje smerti na svetem križu, da se njegova kervava daritev, na svetem križu opravljena, po nekervavem potu vedno ponavlja na altarju, in spomin njegovega britkega terpljenja in njegove grenke smerti vedno obhaja v njegovi sveti cerkvi. Kader je Jezus svoje aposteljne obhajal, opomnil jih je, da bo njegovo telo umorjeno, in njegova sveta kri prelita v odpuščenje grehov; zraven tega je pa tudi svojim aposteljnom kar naravnost zapovedal, naj obhajajo spomin njegovega terpljenja in njegove smerti, ter jim je rekel: „To storite (delajte) v moj spomin“. (Luk. 22, 19.) In sveti Pavl je kristijanom zapovedal Jezusovo smert oznanovati, ter jim naročal, naj se Jezusove smerti spominjajo vsegdar, kader bodo ta kruh jedli in ta kelih pili. Med drugim piše Korinčanom: „Kolikorkrat bote jedli ta kruh in kelih pili, oznanovali bote smert Gospodovo, dokler ne pride“, to je: Kolikorkrat bote vživali to sveto večerjo, obhajajte jo kakor daritev smerti, kakor nekervavo daritev Gospodovo, vse čase, dokler ne pride v drugič v svojem veličastvu sodit žive in mertve. (I. Kor. 11, 26.)

b) Jezus je postavil zakrament svetega rešnjega Telesa, da je dal našim dušam jed ali živež za večno življenje. Rekel je sam: „Moje meso je res jed, in moja kri je res pijača . . . Kdor jé ta kruh, živel bo vekomaj“. (Jan. 6, 56. 59.) — To veste, da človek ni samo iz telesa ampak je tudi iz duše. Kakor pa telo hrane potrebuje, ter jedi in pijače, da ne opeša, ne oslabi in ne oboli, marveč živo in zdravo ostane; ravno tako je tudi duši živeža treba, da v dobrem ne obnemore, ne oslabi, in ne umerje za večno življenje. Jezus naš dobri pastir, kakor se sam imenuje, nam je dal tako hrano za naše neumerjoče duše. O priložnosti, ko je pet tisučev lačnih ljudi nasitil s peterimi kruhi, in je še samih koscev ostalo dvanajst jerbasov, kader so se bili že vsi

nahranili, je Jezus velikemu čudežu čudečim se množicam obljubil boljši kruh, kteri svetu življenje daje; vsaka druga jed mine; jed pa, ktero jim bo Sin človekov dal, bo večna. Kdor bo jedel ta kruh, ne bo umerl vekomaj. In „jaz sem živi kruh, ki sem iz nebes prišel“, rekel je Jezus. „Ako kdo jé od tega kruha, živel bo vekomaj; in kruh, kterega bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta“. (Jan. 6, 51. 52.) In kakor je Jezus obljubil, je tudi storil; zapustil nam je svoje svoje meso in svojo kerv v živež, ter jed in pijačo v zakramentu svetega rešnjega Telesa. — To je sicer res, da zakrament svete pokore človeku smertne grehe zbriše, in mu nazaj da duhovno življenje, posvečujočo gnado božjo; vsemu temu vkljub pa vendar le grehi v človeku vselej popustijo neko slabost. Gledé njegove duše se človeku po storjeni pokori godi ravno tako, kakor bolniku, ki je po hudi, smertni bolezni prebolel. Akoravno ga je bolezen popustila, vendar je le še ves reven in slab, in toraj potrebuje tečniše jedi, da nazaj dobi svoje zgubljene moči, in se mu bolezen ne poverne. Ravno taka je z človekom po dušni bolezni. Akoravno je v zakramentu svete pokore dušno zdravje nazaj dobil, vendar mu je pri vsem tem le še potreba kake posebne duhovne pomoči, da zamore premagovati svoje slabosti, in da se v grehe nazaj ne poverne, marveč v dobrem zvest in na pravem potu stanoviten ostane. In ravno to duhovno pomoč nam je zapustil Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Vsako sveto Obhajilo, ki ga kristijan vredno prejme, vterduje ga v dobrem, nareja ga boljšega, pobožnišega; ako sveto Obhajilo tega nad njim ne stori, ni vredno prejel svetega Obhajila. —

Vredno sveto Obhajilo kristijana v veri poterduje; ker mu prav živo pred oči postavlja Jezusa, njegovo življenje, njegovo terpljenje in njegovo smert; ga, pravim, v veri poterduje, kakor perve kristijane, ki so po vsakem svetem Obhajilu svoje sklepe ponavljali, da rajše umerjó, kakor pa da bi Jezusu nezvesti postali.

Vredno sveto Obhajilo poterduje kristijana v upanju, ker mu živo pred oči postavlja Jezusa, ki je s svojo smertjo pre-

magal smert in pekel in nam odperl zaperte nebeške vrata, skoz ktere nas bo kdaj peljal v večno srečo, ako verni in zvesti ostanemo do konca življenja.

Vredno sveto Obhajilo vnema našo ljubezen do Jezusa, ker nas prav živo spominja, da je Jezus ljubil vse ljudi, da je umerl za vse, da je nam vsem ne le Gospod, ampak tudi brat in naj ljubeznivši prijatel.

Vredno sveto Obhajilo nam tudi v drugih čednostih naprej pomaga, ter nam živo pred oči postavlja Jezusovo ponižnost, njegovo krotkost in pohlevnost, njegovo poterpežljivost in druge lepe čednosti.

Vredno sveto Obhajilo nam tedaj res v dobrem daje dober pospeh, in nam naprej pomaga po pravem potu proti večnemu življenju.

Vredno sveto Obhajilo nam je po tem takem res živež ali hrana, ktera naše duše živi in redi za večno življenje.

c) Jezus je zakrament svetega rešnjega Telesa postavil, da bi nam pokazal, kako neizrečeno nas ljubi. — Kako velika da je ljubezen Jezusova do nas, posname se od ene strani iz daru, kterega nam Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa daje, in od druge strani iz načina, po kterem nam ta dar daje.

Jezusova neskončna ljubezen do nas se razkazuje iz daru, kterega nam v zakramentu svetega rešnjega Telesa daje. Kteri pa je ta dar, ki nam ga Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa daje? ali: kaj nam daje Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa? V drugih svetih zakramentih nam daje Jezus posamezne, posebne gnade; v zakramentu svetega rešnjega Telesa pa nam daje samega sebe, svoje lastno meso in svojo lastno kri, svojo dušo in svoje telo, svojo božjo in svojo človeško naturo. Oh, kdo je v stanu to tolikanj radodarno ljubezen prav zapopasti. Premišljevaje to Jezusovo nezapo-

padljivo ljubezen izklikne sveti Krizostom, in pravi: „Kje je kdaj kak pastir tako močno ljubil svojo čedo, da bi jo hotel živiti z lastnim mesom in z lastno kervjo? Glej vroče želje, ki je božji Zveličar v svojem sercu ima, da bi pri nas ostal! To je lastnost naj bolj goreče ljubezni“. In sveti Avguštin pristavlja: „Neskončna božja modrost nam ne ve nič boljšega dati, neskončna mogočnost božja nam ne more nič večega dati, in neskončna ljubezen božja nam ne more nič svetejšega dati“. V tem svetem zakramentu je Bog tako rekoč vse bogastvo svojega usmiljenja nad nas razlil. Tako velike ljubezni še nikoli nobeden ni pokazal, kakor nam jo skazuje Jezus v naj svetejšem zakramentu, v kterem nam samega sebe v živež daje. Ako je kdaj kje bila med prijatli prava priserčna ljubezen, bila je gotovo med kraljevim sinom Jonatazom in med Davidom. Sveto pismo spričuje, da je Jonataz ljubil Davida kakor lastno dušo (I. Kralj. 18, 3.). In z čim je Jonataz na znanje dal to svojo ljubezen? Jonataz je slekel lastno suknjo z života, in jo je v dar dal Davidu. Tudi druge svoje oblačila je dal Davidu, le samo svoj pas si je prideržal, svoj meč in svoj lok. Jonataz je tedaj Davidu v znamnje svoje ljubezni dal — ne samega sebe, ampak le svoje oblačila, in še teh ne vseh; in vendar spričuje o njem sveto pismo, da je ljubil Davida kakor lastno dušo, ki je bila s priserčno ljubeznijo navezana na Davidovo dušo. Kje pa bomo našli dostojnih besed, da bi prav dopovedali ljubezen Zveličarjevo do nas, ki nam ni daroval le svoje obleke, ampak nam je dal samega sebe, in sicer celega in vsega? Da bi toliko ljubezen dostojno popisal, ni zmožen nobeden jezik. Tolika ljubezen se ne da dopovedati, ne da popisati, ampak le občudovati. Ob času svetega Krizostoma so se znašle nektere pobožne duše, ki so temu svetemu učeniku razodele priserčne želje, da bi rade z lastnim očesom gledale Jezusa takega, kakoršen je nekdaj hodil po Judovski deželi učeč in čudeže delajoč. Sveti mož pa jih je zavernil, rekoč: „Ti, o kristijan! ne smeš želeti tako majhne reči, dokler ti radodarnost tvojega Boga vse kaj večega dovoli in deli, kader prejemaš naj svetejši zakrament. Ti želiš viditi le njegove oblačila? Ti bi se srečnega imenoval, da bi le njegovo vunanjo postavo in podobo gle-

dati smel? Više popni svoje želje, raztegni svoje serce, oživi svojo vero. V tem božjem zakramentu ti Kristus ne daje gledati svoje postave in podobe, ali svojih oblačil. Daje ti svoje telo, svojo kri, dovoli ti, da se ga dotakneš, povžiješ in popolnoma v sebe sprejmeš. Daje ti svojo dušo, svoje božanstvo (božjo natoro); z eno besedo: daje se ti vsega". O neskončna ljubezen mojega Boga! Kdo bi se pač prederznil terditi, da ta dar ni naj veči dar, kterega nam je le koli zamogel Jezus dati? Obernimo ga, na ktero stran koli hočemo, vsegdar smo prisiljeni spoznati, da zakrament svetega rešnjega Telesa nam preglasno spričuje, kako neizrečeno nas Jezus ljubi, naj si ga že ali kar samega ob sebi premišljujemo ali pa v primeri z drugimi darmi.

Tem bolj pa bomo spoznali to Jezusovo neskončno ljubezen do nas, ako pogledamo še na način, po kterem se nam Jezus v živež daje v tem svetem zakramentu. Kteri človek bi bil pač v stanu v sedajnem življenju gledati Boga v njegovem neskončnem nebeškem veličastvu. Po spričevanju Pavlovem prebiva Bog v nedosegljivi svitlobi, in noben človek ga ni videl, in ga tudi videti ne more. (I. Tim. 6, 16.) Mozes je njega dni želel viditi veličastvo Gospodovo, pa mu je bil dan ta le odgovor: „Mojega obličja ne moreš viditi; zakaj človek me ne more videti, in živeti". (II. Moz. 33, 18—21.) Kaj je tedaj storil Jezus, da bi se mu mogli približati, da bi ga zamogli zavžiti, in bi nas bliščoba njegovega veličastva ne omamila, in bi nas obilnost njegove častitljivosti ne vgonobila? Poglejte, v svoji neskončni ljubezni ogerne Jezus naj večo ponižnost, ter se skrije pod podobo kruha in vina, da bi nas strah nazaj ne deržal in od njega ne odvračeval, ampak da bi se mu približali vsi polni zaupanja in ljubezni. Vidite tedaj spet v tem, da se nam pod podobo kruha in vina, in ne v svojem neskončnem veličastvu vživati daje, Jezusovo neskončno ljubezen, ki se tako rekoč znebi svoje nebeške visokosti in svojega neskončnega veličastva, in se ogerne z borno obleko naj veče ponižnosti, da se zamore z nami prijazno in zveličavno zediniti in skleniti. O nezmerna ponižnost taka, o sladka ljubezen Zveličarjeva!

d) Jezus je postavil zakrament svetega rešnjega Telesa, da je s svojo cerkevjo tesno sklenjen do konca sveta, ter v njej pričujoč ne le s svojo gnado, ampak tudi resnično in bistevno. On sam je rekel: „Ne bom vas zapustil sirot; k vam bom prišel“. (Jan. 14, 18.) „Jaz sem z vami vse dni do konca sveta“. (Mat. 28, 20.) Po pravici tedaj piše sv. Janez (13, 1.): „Ker je ljubil svoje, ki so bili na svetu, ljubil jih je do konca“, ter postavil naj veče znamnje svoje neskončne ljubezni, zakrament svetega rešnjega Telesa. Kako veselo, kako potolaživno je to za nas, da imamo Jezusa vedno med nami v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Lahko se v cerkvi k njemu zatečemo, prednj razlijemo svoje serce, mu potožimo svoje težave, ga kar svojega Gospoda in svojega Boga počastimo, in se po svetem Obhajilu ž njim sklenemo in zedinimo.

4) Preljubi! neizrečeno velik in svet je zakrament svetega rešnjega Telesa. Jezusa, samega živega Boga, Gospoda vseh gospodov, Kralja vseh kraljev v sebi ima, ki nam v tem svetem zakramentu bolj ko kje drugej skazuje svojo neskončno ljubezen. Prisiljeni smo zaklicati s kronanim prerokom Davidom prav iz dna serca: „Spomin svojih čudežev je naredil milostljivi in usmiljeni Gospod. Dal je jesti njim, ki se ga bojijo . . . Slavno in častito je njegovo delo“. (Ps. 110, 3—5.) Samo občudovati slavno in častito Jezusovo delo, ter neskončno ljubezen v zakramentu svetega rešnjega Telesa pa ni še zadostno povračilo za toliko ljubezen. Za Jezusovo neskončno ljubezen, ki nam jo skazujejo v zakramentu svetega rešnjega Telesa, moramo tudi mi skazovati Jezusu vso svojo ljubezen. Častiti služabnik božji, Ludovik (de Ponte) iz družbe Jezusove, je prav dostikrat pokleknil pred zakramentom svetega rešnjega Telesa, ter premišljeval neskončno ljubezen Jezusovo v tem svetem zakramentu, ktera je res neskončno velika bodi si v ozir nezmerne dobrote, ki jo človek v tem svetem zakramentu prejema, ali bodi si v ozir načina, po kterem se ta dobrota deli, ali bodi si v ozir nevrednosti tistega, ki dobroto prejema. To premišljevanje ga je marsikterikrat tako močno prevzelo, da ni mogel več do

besed, s kterimi bi bil svojo hvaležnost in svojo ljubezen Jezusu na znanje dajal. V takih primerlejih je toraj le samo klical s prerokovo besedo, rekoč: „Moja duša hrepeni po tvojem zveličanju, in tiho stermenje ti bodi hvalna pesem. Zakaj karkoli bi hotel povedati v tvojo čast, bi bilo, kakor bi ničesar ne bil povedal.“ Amen.

XXIII. keršanski nauk.

Zakrament svetega rešnjega Telesa je pravi zakrament. —

1. Zakrament svetega rešnjega Telesa je naj svetejši zakrament, je pravo telo in prava kri našega Gospoda Jezusa Kristusa v podobah kruha in vina. — Različne so imena, ki jih nadevamo temu svetemu zakramentu. Imenujemo ga naj svetejši zakrament, — zakrament altarja, — kruh življenja, — nebeški kruh, — angeljska jed, — Gospodova večerja, — Gospodova miza, — skrivnost vere, — sveta hostija, — sveta popotnica, — sveto Obhajilo, — in poleg teh mu nadevamo še nektere druge imena. — Vse te različne imena nas napotujejo, da moramo, kakor sem že zadnjič opomnil, pri razlaganju keršanskega nauka od zakramenta svetega rešnjega Telesa ogledati si ta presveti zakrament pervič kar zakrament sam ob sebi, drugič kar dar ali daritev, in tretjič kar Obhajilo.

2. Začeli bomo razlaganje s pervim stavkom:

A) Zakrament svetega rešnjega Telesa kar zakrament.

Govoreči od svetega rešnjega Telesa kar zakramenta moramo razlagati naslednjih pet reči:

I. Zakrament svetega rešnjega Telesa je pravi, resničen zakrament.

II. Jezus Kristus je v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistveno pričujoč;

III. kdaj, kako, in kako dolgo je Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč;

IV. ktere posledice izhajajo iz Jezusove pričujočnosti v zakramentu svetega rešnjega Telesa;

V. ktere dolžnosti nam naklada Jezusova pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa.

3. Obernimo zdaj svojo pozornost na pervo zmed teh peterih reči:

I. Zakrament svetega rešnjega Telesa je pravi, resničen zakrament.

Zakrament svetega rešnjega Telesa je pravi, resničen zakrament, ker nahajamo v njem vse tiste tri reči, ktere spadajo k bistvu vsakega zakramenta, da je po tem tisti sveti obred, ki mu pravimo zakrament, zares zakrament. V zakramentu svetega rešnjega Telesa nahajamo namreč a) vidno znamnje; nahajamo b) nevidno gnado božjo; nahajamo c) postavljanje po Kristusu ali začetik od Kristusa.

a) Perva reč, potrebna k vsakemu zakramentu, je vidno znamnje. Vidno znamnje pa, kar vam je znano že iz poprejnih keršanskih naukov, obstoji iz tvarine in oblike. Tvarina je dvojna, je oddaljena in je bližnja. Oddaljena ali daljna tvarina je tista reč, ktero je Kristus postavil in jo cerkev potrebuje, da izveršuje kak zakrament; bližnja tvarina pa

obstoji v tem, da se res rabi tista reč. Oblika obstoji iz tistih besedi, ktere se izgovarjajo med tem, da se rabi tista reč. Zdaj pa pazno in pridno poslušajte, kar vam bom povedal, obernivši to razlaganje na zakrament svetega rešnjega Telesa. Jezus Kristus, postavljaje zakrament svetega rešnjega Telesa, je zapovedal, da se mora za ta sveti zakrament vzeti in rabiti neskvašen kruh iz pšenične moke in vino iz vinske terte, kteremu se pridevlje nekoliko kaplic vode; kajti po spričevanju svetega pisma je tudi Jezus sam pri zadnji večerji rabil tak kruh in tako vino, in je zapovedal svojim učencem, da naj tudi oni delajo to, kar so njega videli delati pri zadnji večerji, ter naj ravno tak kruh in ravno tako vino, kakoršnega je on upotreboval, upotrebujejo tudi oni, da se opravlja zakrament svetega rešnjega Telesa. Ravno tako je sveta cerkev vedno verovala, terdila in učila, da je v izverševanje zakramenta svetega rešnjega Telesa potreba kruha iz pšenične moke in vina iz vinske terte. Sveti Tridentinski cerkveni zbor je v ozir kruha naravnost določil, da mora biti pšeničen kruh, ter kruh iz pšenične moke. Ravno zato beremo v Rimskih mašnih bukvah, na svitlo danih po povelju papeža Pija V. in Klemena VIII. naslednje določilo: „Ako bi kruh ne bil iz pšenice, ali bi se pšenici drugega zernja pridjalo v toliki obilnosti, da bi kruh ne bil več pšeničen kruh, ali da bi se spridel kruh po kakem drugem potu, ne bil bi zakrament veljavno obverševan, to je: kruh bi ne bil veljavno posvečen.“ (Miss. Rom. de defect. Tit. 3.) Da je v obverševanje zakramenta svetega rešnjega Telesa tudi vina iz terte potreba, določila je sveta cerkev za stalno versko resnico, kajti že v poprejnih starodavnih časih je med krivoverske zmote postavila tisto terditev, po kteri bi za posvečevanje, ter spreminjevanje v sveto Jezusovo kri pripravna bila tudi voda ali kaka druga od vina različna tekočina. Poleg tega je sveta cerkev tudi še vsegdar verovala in učila, da mora pšenični kruh biti opresen ali neskvašen, in da se mora vinu pridjati nekoliko kaplic vode, ker se je tudi Kristus opresnega kruha poslužil pri zadnji večerji, kader je kruh in vino spreminjal v svoje sveto telo in svojo sveto kri; vendar pa ni določila, da bi za veljavnost zakramenta neobhodno potreben bil kruh, ki je

opresen, in vino, z vodo zmešano. Pšenični kruh tedaj in vino z vodo zmešano sta oddaljena tvarina zakramenta svetega rešnjega Telesa. Ta dvojna tvarina pa je prav za prav skupaj strinjena le ena tvarina, in tedaj iz njih tudi le eden, nerazdeljen zakrament. Zakrament svetega rešnjega Telesa namreč je postavljen v živež našim dušam; in kakor v živež za telo ne spada le samo jed, ampak tudi pijača, ravno tako oddaljena tvarina zakramenta svetega rešnjega Telesa kar dušna hrana ali dušni živež obstoji iz jedi in pijače, ter iz kruha in vina.

Akoravno pa sta kruh in vino oddaljena tvarina zakramenta svetega rešnjega Telesa, vendar le še nista sama ob sebi že vidno znamnje tega presvetega zakramenta. Vidno znamnje zakramenta svetega rešnjega Telesa so podobe kruha in vina; kajti kakor hitro se nad kruhom in vinom spregovorijo posvečevalne ali spremenilne besede, ni kruh nič več kruh, in vino ni nič več vino, ampak kruh se je spremenil v Jezusovo telo in vino se je spremenilo v Jezusovo kri, in od kruha in vina ni ostalo nič drugega ne, nego same podobe, to je: barva, duh, okus. Po tem takem bi napčno bilo, ako bi kdo rekel, da vidno znamnje zakramenta svetega rešnjega Telesa je kruh in vino; ako bi se namreč na resnico opirala ta beseda, bi se posvečevanju v svetem rešnjem Telesu še zmerom znašla kruh in vino, in Kristus bi bil ali z kruhom in vinom skupaj pričujoč v zakramentu svetega rešnjega Telesa, ali pa bi v njem clo ne bil pričujoč. To pa bi bilo kar naravnost zoper nauk naše svete katoliške vere. Kruh in vino sta sicer oddaljena tvarina zakramenta svetega rešnjega Telesa, to je: tista reč sta, ktero je Kristus vpeljal in jo sveta cerkev rabi, da obveršuje ta sveti zakrament; a vidno znamnje zskramenta svetega rešnjega Telesa nista kruh in vino; vidno znamnje zakramenta svetega rešnjega Telesa so le podobe kruha in vina.

Kar se tiče oblike, to je: besed, s kterimi se kruh in vino spreminja v Jezusovo telo in v Jezusovo kri, ni ta oblika nobena druga razun tiste, ktere se je Jezus poslužil po-

stavljaje zakrament svetega rešnjega Telesa. Ta oblika ali te besede pa so: „To je moje telo“, „To je kelih moje kervi“, ali „To je moja kri“. Gospod sam je govoril in rabil te besede; toraj se jih morajo poslužiti in jih rabiti tudi njegovi služabniki, mašniki. Vsako spremenenje teh besed, ktero spremenenje ali predrugačenje bi spremenilo in predrugačilo tudi pomen teh besed, uzrokovalo in naredilo bi, da bi posvečenje veljavno ne bilo.

Pri zakramentu svetega rešnjega Telesa nahajamo tedaj vidno znamnje, ter tvarino in obliko. Tvarina tega svetega zakramenta je pšenični kruh in vino; oblika pa so besede: „To je moje telo; to je moja kri“. Tvarina in oblika skupaj strinjene, ali vidno znamnje zakramenta svetegu rešnjega Telesa pa so podobe kruha in vina; kajti kakor hitro se tvarina in oblika skupaj zvežeta, ali, da bolj umevno in razločno povem, kakor hitro se posvečevalne besede spregovorijo nad kruhom in vinom, nič več ni niti kruha niti vina, ampak je le telo in kri Gospodova v podobah kruha in vina na altarju pričujoča.

b) Druga, k vsakemu zakramentu spadajoča reč je nevidna gnada. Da zakrament svetega rešnjega Telesa v sebi hrani nevidno gnado, izhaja se že iz tega, da je Jezus Kristus v njem pričujoč; in ravno kar delivec obilnih gnad je v njem pričujoč, in pri svetem Obhajilu gre v naše serce ravno zato, da bi nas oblagodaril z obilnimi gnadami v obilni meri. Da je to res, povedal je Jezus sam z razločno besedo, ter rekel: „Jaz sem živi kruh, ki sem iz nebes prišel. Ako kdo jé od tega kruha, bo živel vekomej; in kruh, kterega bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta . . . Resnično, resnično, vam povem: Ako ne bote jedli mesa Sinu človekovega, in pili njegove kervi, ne bote imeli življenja v sebi. Kdor jé moje meso, in pije mojo kri, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan“. (Jan. 6, 51—56.) Poglejte, kako razločno in natanjčno s temi besedami Jezus na znanje daje, da zakrament svetega rešnjega Telesa gnado v sebi hrani, ter jo tudi res deli tistim, ki ga vredno prejemajo. Ta gnada pa

ni vidna, marveč je nevidna, ker se znotraj v dušo, v serce vlije, nikar pa zunaj na telo, in se ravno zato ne more videti s telesnim očesom. Pa od te nevidne gnade, ki jo zakrament svetega rešnjega Telesa deli, bo z božjo pomočjo kaj več povedanega pozneje, kader beseda pride na sad, ki ga obrodi sveta maša, in na dobrote, ki jih dobivamo pri svetem Obhajilu.

c) Tretja, k vsakemu zakramentu potrebna reč je ta, da je postavljen od Kristusa samega. Da je Jezus Kristus postavil zakrament svetega rešnjega Telesa, ni dvomiti. Kajti naj poprej beremo pri svetem Janezu (6), da je Jezus že veliko poprej, prejden je postavil zakrament svetega rešnjega Telesa, napovedal, da bo postavil ta sveti zakrament. Na dalje uni trije sveti evangelisti, ter sveti Matevž, sveti Marka in sveti Lukež s svetim Pavlom vred popisujejo s prav razločno in skor da enojno besedo, kako da je postavil Jezus zakrament svetega rešnjega Telesa. Po njihovem sporočilu je zbral Jezus veliki četertik svoje aposteljne okrog sebe v obednici v Jeruzalemskem mestu, da bi tudi on, kakor je pri Judih navada bila, jedel ž njimi velikonočno jagnje. Kader so odvečerjali, postavil je Jezus zakrament svetega rešnjega Telesa. Vzel je kruh, ki je še na mizi bil, v svoje svete roke, je zahvalil nebeškega Očeta, je kruh razlomil na kosce, ga blagoslovil, in dal svojim učencem, rekoč: „Vzemite, in jejte; to je moje telo“. Po tem je vzel kelih z vinom, je zahvalil nebeškega Očeta, ga posvetil, in jim dal, rekoč: „Pijte iz njega vsi! Zakaj to je moja kri nove zaveze, ktera bo za njih veliko prelita v odpuščenje grehov“. (Mat. 26, 26—28.) Tako je tedaj Jezus Kristus pervikrat obverševal zakrament svetega rešnjega Telesa, ter je po svoji božji vsegamogočnosti kruh spremenil v svoje presveto telo in vino spremenil v svojo presveto kri, in obadvoje, svoje telo namreč in svojo kri, svojim aposteljnom podal v zavživanje. Jezusu pa to ni bilo zadosti, da je ta sveti zakrament le samo enkrat opravil, temveč ga je tudi še postavil za vse čase do konca sveta, ter rekel svojim aposteljnom: „To storite v moj spomin!“ (Luk. 22, 19.) S temi besedami je Jezus

svojim aposteljnom zapovedal, in jih pooblastil, naj delajo ravno to, kar so zdaj njega videli delati, ter naj kruh spreminjajo v njegovo telo, vino pa v njegovo kri, naj to vživajo sami in tudi vernikom vživati dajo, in naj se pri tem spominjajo njega in njegove nezmerne ljubezni, ktera ga je gnala tako dalječ, da je samega sebe zanje daroval. Ker je pa Jezus besede: „To storite v moj spomin“, govoril le samo svojim aposteljnom, in ne tudi vsem drugim vernikom, posname se iz tega samo ob sebi, da so le samo ti njegovi učenci prejeli oblast, kruh in vino spreminjati v njegovo telo in njegovo kri, ter obverševati, opravljati in oskerbovati zakrament svetega rešnjega Telesa, kterega je bil postavil.

Ta oblast se je od aposteljnov preselila na škofe in mašnike. Škofje namreč in mašniki so redovni nasledniki in pravi namestniki aposteljnov. Na škofe in mašnike tedaj je kakor vsa druga duhovna oblast, prišla tudi ta oblast, da obveršujejo in oskerbljujejo zakrament presvetega rešnjega Telesa. Da le samo škofje in mašniki imajo to oblast, verovala in terdila je že od njega dni sveta cerkev; kajti že leta 325 je v Nicejskem cerkvenem zboru določila, da oblast, daritev svete maše opravljati, in kruh in vino spreminjati v Jezusovo telo in v Jezusovo kri, ne spada na diakone, ampak na škofe in mašnike; in sveti Tridentinski cerkveni zbor je izrekel: „Kdor bi terdil, da Kristus z besedami: To storite v moj spomin, ni aposteljnov postavil v mašnike, ali, da (Jezus) ni zapovedal, naj ali oni sami ali drugi mašniki darujejo njegovo telo in njegovo kri, bodi izobčen“. (Conc. Trid. sess. 22. can. 2.) Škofje in mašniki pa te oblasti, ter oblasti, po kteri kruh in vino spreminjajo v Jezusovo presveto telo in v Jezusovo presveto kri, ne obveršujejo kjer koli si bodi ali kader koli si bodi, ampak le v daritvi svete maše, pri kteri kar Jezusovi namestniki in v njegovem imenu nad kruhom in vinom izgovarjajo besede: „To je moje telo; to je moja kri“. Pri posvečevanju ali pri povzdigovanju med sveto mašo namreč spremenenja ne obveršujejo v lastnem imenu, ampak v Jezusovem imenu spreminjajo kruh in vino v Jezusovo telo in Jezusovo kri; za to ne pravijo: „To je telo in to je kri Jezusa Kristusa“, temuč pravijo: „To je moje telo, to je moja kri“.

4. Terdna in neoveržljiva resnica tedaj je, da je zakrament svetega rešnjega Telesa pravi, resničen zakrament; kajti v zakramentu svetega Telesa nahajamo vse tri k vsakemu zakramentu potrebne reči, namreč vidno znamnje, nevidno gnado, in postavljanje po Jezusu Kristusu. Iz dna serca toraj zahvalimo Boga, da smo udje svete katoliške cerkve, ktera v posesti ima ta najsvetejši zakrament. Krivoverci, po Lutrovi in njegovih nasledovalcev krivi veri od nas ločeni, tega zakramenta nimajo, ker nimajo niti škofov in mašnikov, kteri bi bili pravno posvečeni, in kteri bi bili redovni nasledniki apostoljnov. Res je sicer, da tudi njihovi duhovniki nad kruhom in vinom izrekujejo besede Kristusove, s kterimi je on sam pri zadnji večerji postavil zakrament svetega rešnjega Telesa; toda to njihovo izrekovanje je ravno tako neuspešno in ima ravno tako malo moči, kakor ko bi te besede izrekoval in izgovarjal kak drug navaden človek; kajti vsi ti krivoverski duhovniki, ne imajoč nobene duhovne oblasti, pred Bogom nič drugega niso, nego navadni svetovni ljudje. Ti krivoverski duhovniki namreč niso posvečeni od pravnega škofa; s tim pa, da se veliko učijo, ali s tim, da jim deželska gosposka kako duhovsko službo da, še nobene duhovske oblasti ne dobijo, naj manj pa tisto, po kteri bi kruh in vino spreminjali v Jezusovo telo in v Jezusovo kri. Ako bi tedaj Luteranci ali protestantovski kristijani tudi res verovali v zakrament svetega rešnjega Telesa, in ako bi tudi res hodili k svojemu Obhajilu, vendar bi le ničesa druzega ne vživali, nego kruh in vino, in jim je po tem takem odtegnjen naj častitljivši zakrament in ž njim vred vzeta naj veča gnada, med tem, da mi katoliški kristijani ta presveti zakrament vedno med seboj imamo, in ga smemo obiskovati in vživati, kolikorkrat koli hočemo. Po vsi pravici smo tedaj dolžni, Gospoda na vso moč hvaliti in priserčno zahvaliti za to toliko, neprecenljivo dobroto.

Kar nas mora pa še k tem veči hvaležnosti spodbudovati in priganjati, je to, da nam je Jezus Kristus zakrament presvetega rešnjega Telesa daroval in izročil ravno pod podobami kruha in vina. Kruh je navadna jed vsakega stanu, vsaki starosti in obojemu spolu, in se povsod zamore dobiti. Kruh

ima tudi še to posebno lastnost, da se nad njim nikomur ne gnusi, in da ga človek rad vžije še clo takrat, kader se je z drugimi jedili že nasitel. Po takem potu zamore vsakdo, in še clo naj revniši človek lahko priti do svetega Obhajila, in podoba kruha ga še clo vabi, da rad pride in pogostoma pride, ter vživa sveto rešnje Telo. Vino pa prežene otožnost, razveseljuje serce, in vnema človeka za nenavadne dela. Enak vspeh ima tudi zakrament presvetega rešnjega Telesa. Tudi zakrament svetega rešnjega Telesa prežene ves strah iz serca in vso otožnost, napaja serce z naj čistejšim, naj slajšim veseljem in nebeško radostjo, in vnema kristijana, ki ga vredno prejme, za naj lepše čednosti in naj boljše dela na potu proti keršanski popolnosti, in ga navdihuje z močnodušnostjo, da serčno premaga vse napotleje zveličanja. Kruh in vino prelepo pred oči postavljata veliko skrivnost ljubezni Jezusove, ktera se nam v zakramentu svetega rešnjega Telesa postavlja pred oči. Da postane kruh, mora zerno poprej v zemljo, da iz zemlje na novo priraste in se namnoži. Vročina in zima, dež in viharji vihrajo nad njim; po tem se požanje, omlati, zmelje in v peči peče. Ravno tako je tudi vinska terta izpostavljena vsem viharjem hudega vremena, in kader se grozdje pobere, stiska se v tlačilnice z vso silo. In tedaj nas tudi kruh in vino opomnujeta britkega terpljenja in grenke smerti, kteri se je Jezus podvergel, da bi nam zamogel samega sebe darovati v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Po tem takem moramo Bogu gledé zakramenta svetega rešnjega Telesa hvaležni biti tudi zato, da nam ga je daroval pod podobami kruha in vina. Oj, ljube duše, skazujmo se zares hvaležne, in zahvalujmo in ljubimo Jezusa za ta neprecenljivi dar iz vse svoje duše! Amen.

XXIV. keršanski nauk.

Jezus Kristus je v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč.

1. Kader premišljujemo zakrament svetega rešnjega Telesa kar zakrament, kmalu se lahko prepričamo, da je zakrament svetega rešnjega Telesa res pravi, resničen zakrament, kajti v njem nahajamo vse, kar je potrebnega, da je ta ali uni sveti obred resničen zakrament, nahajamo namreč naj poprej vidno znamnje, nahajamo na dalje nevidno gnado, nahajamo na zadnje tudi postavljanje ali začetek od Kristusa samega, kar sem vam v poslednjem keršanskem nauku obširniše razložil.

2. Govoreč od zakramenta svetega rešnjega Telesa kar zakramenta pridem danes do druge reči, in ta je:

II. Jezus Kristus je v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč.

Nad tisuč let je sveta cerkev verovala in učila, da je Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa resnično pričujoč, in nobeden se ni vzdignil, da bi bil resničnost tega nauka spodbijal ali tajil. Clo Arijanom, Nestorijanom, Pelagijanom in drugim od prave cerkve odpadlim krivovercem ni prišlo na misel, da bi Jezusovo resnično pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa napadli ali jej zopergovorili. Napadli so sicer Jezusovo božjo naturo, drugi Jezusu pridevali neko navidezno telo, spet drugi druge zmote trosili med svet, zakramenta svetega rešnjega Telesa in Jezusove resnične pričujočnosti v tem svetem zakramentu se naravnost niso lotili. Nek

mož, po imenu Berengar, iz mesta Tours na Francoskem je pervi bil, ki je začel Jezusovi resnični pričujočnosti v zakramentu svetega rešnjega Telesa nasproti govoriti. Osupnil je ves keršanski svet, ko je to slišal. Berengarjeva kriva vera je bila obsojena in zaveržena v mnogih cerkvenih zborih; Berengar sam je svojo krivovero večkrat prekliceval, toda nikoli ne resnično in odkritoserčno, dokler ni bližnja smert poderla njegovega napuha, ter ga na pravo pot nazaj pripeljala, kakor že marsikterega drugega zmotenca. Umerl je na Kraljevo, ter 6. januarija 1088. leta. Nekama dvesto let pozneje je začel Berengarjevo krivo vero spet na dan znašati neki Peter, s priimkom Bruys, toda brez posebnega vspeha. Še le verskim obnovljevalcem ali krivovercem šestnajstega stoletja se je po volji izšlo, da so vero v Jezusovo resnično pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa v sercu tisuč tisučev pravovernih kristjanov omajali in spodkopali. Martin Luter je sicer še nekama veroval v Jezusovo resnično pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa; drugi krivoverci njegovega veka, ter njegovi nasledovalci, kakor Cvingli, Kalvin in drugi pa so terdili, da je Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč le tako, kakor v kakem znamnju, ali v kaki podobi, ali z razodevanjem kake posebne moči iz nebes. Sveta cerkev je terdno branila svojo staro versko resnico, ter v svetem Tridentinskem cerkvenem zboru izobčenje izrekla nad tistimi, kteri bi zopergovorili tej resnici. Določila namreč je: „Ako bi kdo tajil, da je v zakramentu svetega rešnjega Telesa telo in kri z dušo in božanstvom (božjo natoro) našega Gospoda Jezusa Kristusa, in tedaj celi Kristus resnično, zares in bistevno pričujoč, in bi terdil, da se v njem znajde le kakor v kakem znamnju, ali v kaki podobi, ali s svojo močjo, bodi izobčen“. (Conc. Trid. sess. 13, cap. 1.) Sveti cerkveni zbor je v tem določilu prav nalašč rabil besede: zares, resnično in bistevno, da bi bil s temi besedami obsodil tedajne dni razširjajoče se zmote. Beseda „resnično“ namreč je bila obernjena nad Cvinglija in njegove nasledovalce, kteri so terdili, da sveta hostija ni resnično Jezusovo telo, ampak le znamnje telesa Jezusovega; beseda „zares“ je merila v Oekolampadija, kteri je terdil, da

zakrament presvetega rešnjega Telesa ni Jezusovo pravo telo ampak le podoba (figura) telesa Jezusovega; in beseda „bistevno“ je udarjala na Kalvina, ki je terdil, da Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa ni osebno pričujoč, ampak le tako, kakor v drugih svetih zakramentih, ter s svojo gnado. Po Kalvinovi misli in terditvi namreč šine iz Jezusovega telesa, ktero se v nebesih znajde, posebna moč v tistega človeka, kteri vredno prejme sveto Obhajilo. Po tem določilu svetega cerkvenega zbora je tedaj terdna verska resnica svete katoliške cerkve, da je v zakramentu svetega rešnjega Telesa Jezus Kristus ravno tako zares, resnično in bistevno pričujoč, kakor resnično in bistevno pričujoč je ležal nekdaj v jaslih, je visel na svetem križu, in sedi zdaj ob desnici svojega Očeta v nebesih. Ta katoliška verska resnica je zastavljena in se opira naj poprej na tiste besede, s kterimi je Jezus postavil zakrament svetega rešnjega Telesa, na vseobčno ali vesoljno in vedno vero kristijanov, na mnogotere čudeže, ki so se zgodili z zakramentom svetega rešnjega Telesa, in na zahtevanje zdrave pameti. Iz vseh teh prič in spričevanj sije neoveržljiva resnica, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč.

a) Da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč, dopriča se neoveržljivo že iz tistih besed, s kterimi je Jezus postavil zakrament svetega rešnjega Telesa. Te besede so: „Vzamite in jejte; to je moje telo. Pijte iz tega vsi; to je moja kri nove zaveze“. (Mat. 26, 26—28; Mark. 14, 22—24; Luk. 22, 19—22; I. Kor. 11, 23—25.) Bolj določno Gospod ni mogel govoriti. Te njegove besede namreč natanjčno povedó: „To le, kar vam zdaj podajam, je moje lastno telo; to le, kar je v tem kelihu, je moja lastna kri“. Gospod Jezus ni mogel s temi besedami ničesa drugega zastopiti razun tega, kar te besede kar naravnost pomenijo, ker je bil ravno to obljubil že poprej. Nekama kako leto poprej namreč je obljubil, da bo svoje telo in svojo kri dal ljudem v živež. Med drugim je rekel: „Kruh, kterega bom jaz dal,

je moje meso za življenje sveta“. Ako bi Jezus pri zadnji večerji ne bil zares in resnično svojim učencem dal svojega telesa, ne bil bi spolnil svoje obljube. Kakor gotovo tedaj Kristus kar neskončno modri in resnični Bog ni mogel obetati kaj takega, kar bi dopolnil ne bil, ravno tako gotovo je bilo to, kar je pri zadnji večerji svojim učencem dal z besedami, da jim daje svoje telo in svojo kri, tudi zares in resnično Jezusovo telo in Jezusova kri. Ravno to je razvidno tudi iz pristavka, kterega je Jezus pristavil svojim besedam. Pri kruhu namreč je pristavil: „ktero bo za vas dano“; pri vinu pa je rekel: „ktera bo za vas prelita“. Jezus pa na svetem križu ni daroval kake podobe ali kakega znamnja svojega telesa, ampak je dal in daroval svoje lastno, pravo telo in svojo pravo lastno kri. Po tem takem je moral tudi kruh, od kterega je rekel: „To je moje telo“, biti njegovo pravo, resnično telo; in vino, od kterega je rekel: „To je moja kri“, biti njegova prava, resnična kri, ker je pri unem pristavil: „ktero bo za vas dano“; pri tem pa rekel: „ktera bo za vas prelita“. Ta kruh je moral biti tedaj ravno tisto telo, kterega je na križu daroval; in to vino je moralo biti ravno tista kri, ktero je o svojem terpljenju na križu prelival. Ako je bilo pa to takrat tako, kader je Jezus sam pri zadnji večerji govoril tiste besede nad kruhom in vinom, mora to tudi ravno tako biti, kader mašnik spreminja kruh v Jezusovo telo in vino v Jezusovo kri, ker je hotel Jezus, da bi spomin njegove ljubezni vedno med njegovimi verniki ostal do konca sveta, in ker je v ravno to svojim aposteljnom in njihovim naslednikom oblast dal, rekoč: „To storite v moj spomin“. Po tem takem mora Jezus Kristus v podobah kruha in vina, to je: v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč biti.

Kruh in vino v zakramentu svetega rešnjega Telesa tedaj nista le samo kak pomen, ali kaka podoba, ali kako znamnje Jezusovega telesa in Jezusove kervi, ampak sta zares in resnično Jezusovo pravo telo in Jezusova prava kri. Ako bi bil Jezus v tem kruhu in vinu kazal in svojim učencem vživati dal le samo kako podobo ali kako znamnje svojega

telesa in svoje kervi, moral bi bil ali drugači govoriti, ali pa kar naravnost povedati, da v priliki ali v podobi govori, in ne po pravem pomenu besedi; sveto pismo nam pa kar nič ne pove, da bi bil Jezus za priliko ali podobo razglasil svoje besede, kakor je to storil vsegdar, kader je govoril v prilikah in podobah. Jezus je vedel, da so njegovi učenci njegove besede umevali v pravem pomenu, ter kar naravnost in prav po čerki; da bi to Jezusu z voljo ne bilo, in da bi apostelnji ne bili smeli njegovih besed umevati tako, kakor so jih umevali, moral bi jih bil Jezus o tem podučiti, ter jim povedati, kako naj umevajo njegove besede, da bi v zmoti ne bil pustil njih in vsega človeškega rodu; kajti, da bi bil Jezus hotel ljudi nalašč v zmoti pustiti, kaj takega misliti bilo bi greh, ter preklinjevanje. Ker tedaj Jezus svojih besed ni drugači razlagal, in tudi ni rekel, da v prilikah ali podobah govori, moramo njegove besede umevati kar naravnost po čerki, ter v pravem, besednem pomenu, ter jih obračati na Jezusovo resnično in bistevno pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Ako bi bil Jezus kje na znanje dal, da njegovih besed ne smemo umevati v pravem pomenu, ampak da je izrekovaje tiste besede le v priliki govoril, moral bi bil vsaj eden zmed vseh štirih evangelistov o tem kaj sporočati, kakor so tudi pri drugih besedah skrivnostnega pomena radi pristavljali kako razlaganje; toda vsi trije evangelisti, ki o tem poročajo, s svetim Pavlom vred enoglasno terdijo, da je Jezus o kruhu rekel: „To je moje telo“, in o vinu: „To je moja kri“. Nobeden ne zine tudi le ene besedice ne, iz ktere bi se vtegnilo posnemati, da je Jezus te besede obračal le na pomen, le na podobo, ali le na znamnje njegovega telesa in njegove kervi. Iz tega pa izhaja neoveržljiva resnica, da je Jezusovo telo in Jezusova kri zares in resnično pričujoča v podobah kruha in vina v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Tedaj že iz besed, s kterimi je Jezus postavil zakrament svetega rešnjega Telesa, posname se gotova, neoveržljiva resnica, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč.

b) Ravno to se razvidi tudi iz vsestranske ali vesoljne in vedne vere kristijanov. Pervi kristijani so bili aposteljni Jezusovi in učenci njegovi. Da so aposteljni in učenci Gospodovi res verovali v pričujočnost Jezusovo v zakramentu svetega rešnjega Telesa, spričujejo njihove pisma, njihovi listi. Sveti Pavl, postavim, govoreč od postavljanja zakramenta svetega rešnjega Telesa, pristavlja na zadnje te le besede: „Kdor koli tedaj bo nevredno jedel ta kruh, ali pil kelih Gospodov, bo kriv telesa in kervi Gospodove“. (I. Kor. 11, 27.) Ako bi bil apostelj Pavl veroval, da to, kar se jé in pije, ni drugega nego kruh in vino, nikar pa pravo telo in prava kri Kristusova, nikakor ne bi mogel reči, da bi človek po nevrednem zavživanju bil kriv telesa in kervi Gospodove. Na dalje pravi sveti Pavl: „Kdor nevredno je in pije, sodbo si jé in pije, ker ne razloči telesa Gospodovega“. (I. Kor. 11, 29.) S temi besedami sveti apostelj kar naravnost terdi, da se v zakramentu svetega rešnjega Telesa zavživa Telo Gospodovo, in da bi večno pogubljenje na glavo si nakopal, kdor bi ga ne razločil od druge navadne jedi, in bi ga nevredno zavžil. Sveti Pavl je tedaj terdno veroval, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa resnično pričujoč. In kakor sveti Pavl so verovali tudi drugi aposteljni v Jezusovo resnično pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa, kakor je brati v svetih evangelijih in v apostolskem djanju na marsikterem kraju.

Da so tudi tisti kristijani, ktere so aposteljni in učenci Jezusovi podučevali, in vsploh vsi kristijani iz perve dobe keršanstva verovali v Jezusovo resnično pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa, lahko posnamemo že iz tega, da so v resnico verovali tudi aposteljni in učenci Jezusovi, kteri so bili njihovi učeniki, in so toraj tudi njih podučevali, da morajo to verovati, in temu svetemu zakramentu skazovati spoštovanje, kakoršno se spodobi Jezusovi resnični pričujočnosti v tem svetem zakramentu. Ta vera pervih kristijanov ima pa zraven tega tudi še djansko podlago, ter podlago, vpirajočo se na djanja. Zvesti povelju Jezusovemu, naj svetega nikar ne mečejo psom, obhajali so kristijani tiste dni

daritev svete maše in sveto Obhajilo tako na skrivnem, da noben Jud in noben nevernik blizo ni smel. S tem so hotli zabraniti, da bi neverniki Najsvetejšega ne zasramovali in ne onečastili. Še clo katekumeni, to je tisti, ki so se za sveti kerst pripravljali, niso smeli ostati pri celi sveti maši v cerkvi, ampak le do darovanja. Dasiravno pa so kristijani obhajanje svete večerje na vso moč prikrivali, vendar so le neverniki o njej nekoliko soznanili, in so toraj kristijanom očitali, da pri svojih shodih umorijo deteta, ter ga razrežejo, in vživajo njegovo meso in pijejo njegovo kri. In res so nektere kristijane clo na sodbo postavili zavoljo tega, ter jim očitavali in jih mučili zavoljo te hudobije. To je doletelo keršansko sužinjo po imenu Billias, ktera je leta 177. martrana bila ob enem z devetdesetletnim starčikom Fatinom. Kader so jo dolžili, da je vživala človeško meso, zavernila je: „Kako bi bilo mogoče, da bi otroke jedli ljudje, kteri še clo živalske kervi ne vživajo?“ Skrivnosti svetega rešnjega Telesa ni hotela razodeti, toraj je le rekla: „Mi človeškega mesa ne vživamo, mi otrok ne koljemo“. Enako je tudi sveta devica Blondina, od jutra in večera mučena zavoljo te skrivnosti, skrivnosti ne omenivši le samo odgovarjala: „Kristijana sem; pri nas se nič nedopuščenega ne godi!“ Iz te navade, ktere se je takrat deržala sveta cerkev, ter na skrivnem obhajala sveto Večerjo, in iz obtožbe, s ktero so neverniki kristijane dolžili, da vživajo človeško meso, in iz tega, da so se kristijani, obdolženi te hudobije, clo mukam podvergli, posname se pač lahko terdna resnica, da so tedajni kristijani zares verovali v Jezusovo resnično pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Ako bi pervi kristijani tega verovali ne bili, gotovo bi te skrivnosti ne bili tako skerbno prikrivali, ne bili bi pustili tako hudega obdolževanja na sebe metati, in bi se tudi ne bili tolikanj strašnim mukam podvergli zavoljo njega. Ako bi bila med njimi vladala ta vera, da se v zakramentu svetega rešnjega Telesa ne vživa meso in kri Kristusova, ampak le kruh in vino v spomin na Kristusa, nikakor bi jim treba ne bilo tega prikrivati, in neverniki bi jih ne mogli dolžiti, da človeško meso vživajo in človeško kri pijejo, in bi jih ne mogli martrati zavoljo tega. —

Na dalje se ta vera pervih kristjanov, da je Jezus Kristus v zakrementu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč, opira tudi še na brezštevilne izreke svetih cerkvenih očakov in na določila svetih cerkvenih zborov tedajnih dni. Teh izrekov in določil je toliko, da jih ni mogoče vseh navajati, in da moramo le pri nekterih posameznih ostati. Že cerkveni očaki pervih treh stoletij pogostoma govorijo od Jezusove pričujočnosti v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Sveti Ignacij mučenec, apostoljski učenec, govóri od nekih krivovercev in pravi: „Odtegujejo se svetemu Obhajilu in molitvi, ker ne spoznajo, da je sveto Obhajilo meso našega Odrešenika Jezusa Kristusa, ktero je zavoljo naših grehov terpelo“. Kakih petnajst let pozneje piše sveti Justin mučenec v svojem imenitnem, kristijane branilnem pismu do rimskega cesarja Antonina, da kristjani vživajo jed, ktero imenujejo euharistijo (sveto Obhajilo), in na dalje o tej jedi tako le govori: „Mi jo vživamo ne kakor kako navadno jed ali navadno pijačo, ampak, kakor smo bili podučeni, da je po besedi božji meso postali Kristus, naš Zveličar, zavoljo našega odrešenja meso in kri dovzel; ravno tako smo bili tudi podučeni, da tista po njegovi molitevni besedi (to je, po posvečevalnih besedah) posvečena jed je meso in kri včlovečenega Jezusa“. Ravno tako določno govoré tudi drugi očaki in cerkveni učeniki iz pervih treh stoletij o Jezusovi resnični pričujočnosti v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Še določniše govorijo o tem cerkveni očetje poznejših stoletij. Sveti Ciril Jeruzalemski, postavim, je govoril cel govor, v kterem je novokerščencem prav stalno razkladal, da v svetem Obhajilu se znajde in se zavživa pravo telo in prava kri Kristusova. Enako določno govori sveti Ambrož, sveti Krizostom o Jezusovi resnični pričujočnosti v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Sveti Avguštin pa pravi: „Kristus je samega sebe nosil v svojih rokah, kader je svoje telo dajalši rekel: To je moje telo“. Ravno tako govorijo tudi vsi drugi cerkveni učeniki tedajnih dni; vsi spričujejo, da so ne le oni sami ampak tudi vsi drugi verniki tedajnega časa verovali v Jezusovo resnično in bistevno pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Ravno to se posname tudi iz tedajnih cerkvenih zbo-

rov. Med drugimi pervi Nicejski cerkveni zbor leta 325. tako le določuje: „Pri premišljevanju (gledanju) kruha in vina se ne sme ostajati, temveč duha kviško ravnaje, se mora z (živo) vero gledati na mizi (altarju) ležeče Jagnje božje, ktero odjemlje grehe sveta, in se po mašniku daruje, in, njegovo drago telo in njegovo drago kri resnično vživajoč, moramo verovati, da je to zastava našega vstajenja“. Sveti Efežanski cerkveni zbor, obhajan leta 431. pravi: „Tudi tega se je treba spominjati, da . . . v cerkvi obhajamo nekervavo daritev, in, pristopivši k skrivnostipolnim blagoslovilom (k svetemu Obhajilu), posvečujemo se, ker se vsi vdeležujemo svetega mesa in svete kervi Jezusove“. Toda zadosti je spričevanj, ktere spričujejo, da so kristijani pervih stoletij terdno verovali, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč.

Da so tudi kristijani poznejših stoletij do današnjih dni verovali v Jezusovo resnično in bistevno pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa, razkazuje se naj lepše iz tega, da je vse keršanstvo osupnilo in se prestrašilo, kakor hitro se je kdo vzdignil, ter tajil Jezusovo resnično pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa, in da je sveta cerkev kar naglo vstala, ter svoj glas povzdignila zoper vzhajajočo zmoto. Tako je bilo ob času Berengarjevem v enajstem stoletju, in ob času verskih obnovljevalcev v šestnajstem stoletju. Ves tedajni keršanski svet se je prestrašil, kader so ti možje na noge stopili, in terdili, da Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa ni resnično pričujoč, temveč je sveto rešnje Telo le Jezusova podoba ali le njegovo znamnje. Vernim kristijanom nikakor ni šlo v glavo, kako da zamorejo ti možje kaj takega terditi. In cerkveni učeniki so se zdajci zbrali, in so zmoto obsodili in zavergli. In kakor tedajni katoliški kristijani, tako tudi še sedajni verni kristijani verujejo v Jezusovo resnično in bistevno pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Ako bi se bilo v ozir te vere kterikrat kaj predrugačilo in spremenilo, moralo bi se znati za čas in kraj tega spremenenja, in znani bi morali biti tudi ljudje, kteri so naravnali to spremenenje; toda zgodovina od

vsega tega ničesa ne ve, med tem, da vendar po imenu pozna in pove vsako krivovero, ktera se je v preteku stoletij izcimila ali tu ali tam. Toraj moramo terdno verovati, da je vera v Jezusovo resnično pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa bila vedno ena in tista, tedaj tista, ktera se je tudi še sedajne dni ohranila v sveti katoliški cerkvi.

c) Da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč, razvidno je tudi iz mnogih in premnogih čudežev, kteri so se godili z zakramentom svetega rešnjega Telesa. Zmed mnogih drugih naj v misel vzamem le dva. Pervega nam sveti Frančišek Salezijan tako le pripoveduje. V nekem mestu na Francoskem (ter mestu Favernay v Burgundu), je bila navada, da so na nek poseben dan v letu zakrament svetega rešnjega Telesa postavljali na lesen oder, s pertiči in svetilnicami prav čedno ozaljšan, in sveto rešnje Telo ni le samo po dnevu izpostavljeno ostalo, ampak tudi po noči. Tako je bilo tudi 1608. leta na binkoštno nedeljo, 25. dan maja. Kader so se bili ljudje že razšli, in je bil tudi zakristan enmalo zadremal, vname se eden zmed pertičev, za njim drugi in tretji, dokler ni bil ves oder v živem plamenu. Kaj pa se je zgodilo s svetim rešnjem Telesom? Je li tudi zgorelo? Ne, nikakor ne, temveč je čudoma v zraku plavalo od polnoči do jutra. Naglo se to čudo razve po vsem mestu, in trupoma ljudstvo v cerkev vre. Mašnik je hotel sveto rešnje Telo spodobno zanesti na navadno mesto, pa ga ni mogel. Toraj gre in začne maševati veliko mašo; in glej, kader je Sanktus pri kraju, začne se monstranca s svetim rešnjim Telesom gibati, in splava lahno na veliki altar na navadno mesto. Ob enem je bilo visoko na nebu slišati milolepega glasu srebernega zvončka. Ljudstvo, ko to vidi in sliši, zgrudi se na kolena, in na glas zakliče: „Bodi češčen Jezus v naj svetejšem zakramentu!“ — Vsako leto se je po tem na ravno ta dan v tisti cerkvi pela velika maša v hvaležni spomin na to čudo. Med sveto mašo je bilo sveto rešnje Telo izpostavljeno v monstranci. In glej, o čudo! po Sanktusu se spet oglasi v zraku sreberni zvonček, sveto rešnje Telo se vzdigne, ter se

vstavi in obvisi na tistem mestu med nebom in zemljo, na kterem je stalo uno leto o požaru. Ondi visi do svetega Obhajila, in po svetem Obhajilu splava spet nazaj na altar. Tako se je godilo veliko let, in tisuč tisučev ljudi je vidilo to čudo. Sveti Frančišek Salezijan je tudi potoval na božjo pot do te čudodelne hostije. In to čudo — kaj nam spričuje? kaj oznanuje? Oznanuje in spričuje nam, da ima katoliška vera v ozir zakramenta svetega rešnjega Telesa resnico za podlago, da je tedaj v zakramentu svetega rešnjega Telesa ravno tisti Jezus Kristus, ki se v nebesih znajde, zares, resnično in bistevno pričujoč. Toraj tudi mi pogostoma in prav priserčno za tistim ljudstvom zaženimo svoj glas, rekoč: „Bodi češčen Jezus v naj svetejšem zakramentu!“ Terdno verujmo v to veliko skrivnost, in se prav iz serca hvaležne skazujmo Jezusu, svojemu Zveličarju, za to milost vseh milost!

Drugi čudež nam pripoveduje učeni Bressanvido v svojih keršanskih naukih. Veliki čudodelnik, sveti Anton Paduan, čegar oznanovanje božje besede je res občudovanja vredno nič manj kakor njegova nenavadna svetost, pridigoval je nekega dne v mestu Toulouse na Francoskem goreče, in neoveržljivo dokazoval, da je Jezus resnično pričujoč v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Dokazoval je Albingenzarjem, krivovercem, kteri so zoper govorili tej resnici, ter jo tajili. Teh je v tistem mestu bilo prav obilno in močno veljavno število. Od prečudne zgovornosti svetnikove premagani in vsi osupnjeni ne vedo kaj govoriti, vendar pa se, terdovratni, ki so bili, le še nočejo resnici vkloniti in podvreči. Kader se tedaj iz pervega strahu nekoliko zdramijo in zavedó, vzdigne se eden zmed tistih krivovercev, prederzniši memo drugih, ter reče svetemu Antonu: „Spoznam, da na tvoje razloge ne vem kaj odgovoriti, menim pa, da se izhaja to od tod, ker si ti v razgovarjanju vse bolj gibčen in vajen, kakor pa od tod, da bi resnično bilo to, kar oznanuješ. Vendar pa sem pripravljen, podvreči se in verovati, ako zamoreš svoj nauk podpreti z očitnim in določnim čudežem. In čudež bodi ta le: Jaz imam mulo; tri dni jo bom postil; in ako po tem zernja, kterega bom pred njo položil, ne bo žerla,

temveč pripravljena čakala, da bo molila hostijo, ktero boš posvetil“. Sveti Anton ponudbo sprejme ves poln žive in zaupljive vere, okliče to pogodbo po mestu in na okoli, in brezštevilna množica ljudstva v mesto prisope na odločeni dan, da bi priča bila temu čudežu. Kader tedaj tretji dan pride, bere svetnik sveto mašo. Po sveti maši vzame zakrament svetega rešnjega Telesa v roke z velikim spoštovanjem, in kader od nasprotne strani pride krivoverec s svojo mulo, ter jej zernja ponuja, oberne se svetnik do neme živali, ter jej veli: „V imenu Gospodovem, kteri je v tej hostiji pričujoč, ti zapovedujem, da ga pri tej priči moliš, ter spoznaš za svojega Stvarnika“. In glej, o čudo božje vsegamogočnosti! nema žival nemudoma vboga, zernje v nemar pustivši skloni svojo glavo, približa se, ter na kolena spusti pred svojega Stvarnika in svojega Gospoda. Ni mi treba popisovati, kako vesel glas da so katoličani zagnali v čast in hvalo Gospodu v nebesih, kteri jih je vredne spoznal, resničnost Jezusove pričujočnosti v zakramentu svetega rešnjega Telesa popričati jim s tolikim čudežem, in kako močno da so od druge strani osupnili krivoverci, zmed kterih se jih je z unim terdovratnežem vred veliko nazaj vernilo v naročje svete katoliške cerkve. O David, ti kronani prerok, nikar zdaj nič več ne velevaj brezbožnikom in nevernikom, da naj nikar ne bodo taki, kakoršni so konji in mezgi, ki pameti nimajo (Ps. 31, 9.); velikoveč prepevaj, da podobni bomo tej nemi živali, ter po tolikem čudežu prepričani spoznavamo in terdno verujemo Jezusovo resnično pričujočnost v zakramentu svetega rešnjega Telesa, in ponižno molimo Jezusa, pravega živega Boga v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujočega.

d) Da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč, nam po nekoliko že tudi naša lastna pamet spričuje. Zdrava pamet tako le modruje: Ako bi Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa ne bil resnično pričujoč, ne imelo bi postavljanje svetega rešnjega Telesa nobenega pravega namena; besede: „To je moje telo“, bi ne imele nobenega pravega pomena; tako netečno postavljanje bi ne bilo pravi porok Jezusove ljubezni;

njegovo poslednje sporočilo, v kterem bi nam Jezus zapustil le samo koseč navadnega kruha, kterega naj bi vživali v njegov spomin, nikakor bi ne bilo dostojno in vredno tolikega Gospoda, kakoršen je Kristus; besedi Jezusovih: „Moje meso je res jed“ bi si ne vedli nikakor ne prav razložiti; Jezusu se nikakor ne pristoji, da bi bil svoje poslednje sporočilo izustil tako nedoločno, da bi se nikakor ne mogli vložiti v ozir tega, kaj da pomenijo, in kaj da je hotel Jezus ž njimi na znanje dati. —

Ako bi Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa ne bil resnično pričujoč, bivali bi kristijani že cele stoletja v naj ostudnišem molikovanju, in naši dedje bi se bili, keršansko vero sprejemajoč, iz enega molikovanja prestopili v drugo novo molikovanje. Kaj takega misliti zdrava pamet ne dopušča. In ako bi Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa ne bil resnično pričujoč, bilo bi vživanje samega navadnega kruha za duše brez koristi, ne redilo bi duše za večno življenje, kakor jo živi in redi Jezusovo pravo telo in Jezusova prava kri v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Zgol navaden kruh bi za dušo bil to, kar bi bile lesene jedi za telo. Muhastemu cesarju Heliogabalu je nekega dne na misel prišlo, veliko gostijo napraviti naj imenitnišim možem rimskega starašinstva. In res je ukazal gostijo vravnati imenitno in veličastno, kar se je le dalo. V obednici se je vse lesketalo zlatih in drugih dragih posod, sedeži so bili pogernjeni z dragocenimi perti, in vse je bilo oskerbljeno tako, da bi se tako imenitni gosti spodobno in dostojno sprejeli. Gosti se snidejo v obilnem številu, ter se vsedejo vsak na svoje mesto. Jedi se na mizo znašajo, ter gostom ponujajo. Ali glejte, to, kar se je gostom zdelo, da je prav okusna jed, ni bila prava jed, ampak le ali iz lesa izrezana, iz ila ali kake druge enake reči zgnjetena roba, lepo pobarvana, oko slepilna, za želodec pa netečna. Gosti se spogledujejo, kader tudi le ene jedi niso mogli vživati, ter se nejevoljni razidejo bolj gladni odhajajoč od obeda, kakor pa so bili prišli k obedu. In zdaj mi povejte, ali bi ne imeli tudi mi v zakramentu svetega rešnjega Telesa za dušo enakegu obeda, kakoršnega so imeli Heliogabalovi gosti

za telo, ako bi Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa ne bil resnično pričujoč. — Zdrava pamet sama tedaj že zahteva, da mora Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa biti resnično, zares, in bistevno pričujoč.

3. Po tem takem nam naj poprej spričujejo tiste besede, s kterimi je Jezus postavil zakrament svetega rešnjega Telesa, na dalje vseobčna ali vesoljna in vedna vera kristijanov, na dalje mnogoteri čudeži, kteri so se godili z zakramentom svetega rešnjega Telesa, in na zadnje tudi še zahtevanje zdrave pameti, da je Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč.

V popisovanju življenja svete Joane Frančiške Šantalijske se bere, da je bila ta svetnica že kar petletno dete v resnicah svete vere čudo podučena. Prigodi pa se, da pride nekega dne v hišo nek imeniten gospod kalvinske krive vere, ter se vpričo nje vzdigne zoper katoliški nauk. On taji, da je Jezus resnično pričujoč v zakramentu svetega rešnjega Telesa, in zasmehuje katoličane zavoljo te njihove vere. Mlada Joana ga sliši, in se serčno prednj vstopi, ter mu reče ljubeznjivo, pa resnobno: „Vi tedaj ne verujete, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa resnično pričujoč? In vendar je on sam to povedal, da je v njem zares pričujoč. Vi tedaj mislite, da je Jezus lažnik? Povem vam, ako bi bili vi laži obdolžili našega kralja, bil bi vas moj oče kar sodnik zavoljo žaljenja kraljevega veličanstva v smert obsodil. Kaj smete tedaj pričakovati od naj višega Sodnika, ako laži obdolžujete njegovega preljubeznjivega Sina, ki ob božji desnici sedi?“ Krivoverec, ko to sliši, osupne, ter si prizadeva, vtolažiti mlado deklico in njeno govorjenje z malimi darili, ktere jej ponuja. Deklica pa, vsa goreča za sveto vero, verže te darila v peč, ter pravi: „Vidite, enako bodo vsi krivoverci goreli v peklu, ker nočejo verovati tega, kar je govoril sam ljubi Jezus“. — Ravno tako terdna, kakoršna je bila vera tega dekleta, mora biti tudi naša vera, da je Jezus resnično pričujoč v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Kader bi tedaj kaka skušnjava nad nas prišla, ter nas

motila, in nam kak dvom v glavo silila, urno si ga izbijajmo iz glave, ter recimo: „Beži proč od mene, ti nevredni dvom; jaz to, da je Jezus resnično pričujoč v zakramentu svetega rešnjega Telesa, verujem tako terdno, da sem pripravljen clo umreti za to vero, ako bi treba bilo!“ Kader bi mislil kak brezbožen človek s temi ali drugimi slepilnimi razlogi to našo vero spodbijati in omajati, recimo mu: „Kar je Kristus sam izrekel z določnimi besedami, kar je sveta katoliška cerkev že nad osemnajst sto let učila in so verovali ves ta dolgi čas njeni verniki, kar je dopričano s tolikimi čudeži, in kar tudi zdrava pamet sama poterduje, tega se deržim, in to verujem terdno in nedvomljivo; reci ti, kar koli hočeš, in zasmehuj me, kolikor koli hočeš. Dokler bom živel in do zadnjega zdihljeja svojega življenja hočem veselo spoznovati in terditi, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč“. Amen.

XXV. keršanski nauk.

Kdaj, kako, in kako dolgo je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč?

1. Jezus Kristus je v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč. Ta resnica se opira na tiste besede, s kterimi je Jezus Kristus postavil zakrament svetega rešnjega Telesa, se opira na vsestransko in vedno vero katoliških kristjanov, se opira na mnogotere čudeže, kteri so se godili z zakramentom svetega rešnjega Telesa, se opira tudi na zahtevanje zdrave pameti, kakor smo se prepričali v poslednjem premišljevanju.

2. Premišljevaje zakrament svetega rešnjega Telesa kar zakrament pa pridemo na dalje do tega le vpraševanja:

III.) Kdaj, kako, in kako dolgo je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč?

Na to trojno vpraševanje vam mislim danes odgovoriti, da bi vas še bolj poterdil v veri, da je Jezus resnično pričujoč v zakramentu svetega rešnjega Telesa.

3. Pervo vpraševanje je:

Kdaj je Jezus pričujoč v zakramentu svetega rešnjega Telesa?

Odgovor: Jezus Kristus je v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč, kakor hitro redovni mašnik, to je: od pravno ali praviloma posvečenega škofa posvečeni mašnik nad kruhom in vinom izreče tiste svete besede, ktere je Jezus sam govoril nad kruhom in vinom pri zadnji večerji, kader je postavljal zakrament presvetega rešnjega Telesa. Da je to res, porok so nam besede Jezusove: „To je moje telo; to je moja kri“. Poprej je bilo to, kar Jezus s temi besedami imenuje svoje telo in svojo kri, le samo kruh in vino; in ako bi bilo tudi po tem, kader je Jezus nad kruhom in vinom izgovoril tiste besede, zmerom še ostalo kruh in vino, bil bi Jezus neresnico izrekel in laž, kader je spregovoril besede: „To je moje telo; to je moja kri“. Ker pa Jezus, kar božji Sin ne more govoriti nič takega ne, kar bi neresnično bilo in lažnjivo, primorani smo verovati, da se je spremenjenje kruha in vina v njegovo telo in njegovo kri godilo o ravno tistem trenutleju, o kterem je Jezus nad kruhom in vinom izrekel besede: „To je moje telo; to je moja kri“. Tedaj bi po vsem napčno bilo in Jezusovim določnim besedam naravnost nasprotno, ako bi kdo terdil, da je Jezus pričujoč le tedaj, ko se vživa sveto rešnje Telo, in učil, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč še le takrat, kader ga človek vžije pri svetem Obhajilu. Ako bi

bil Jezus svojo pričujočnost navezoval le na vživanje tega presvetega zakramenta, moral bi bil tako le govoriti: „Vzamite, jejte, pijte; to bo postalo moje telo in moja kri takrat, kader ju bote zavživali“. Toda Jezus ni tako govoril, marveč je rekel: „Vzamite, jejte, pijte; to je moje telo; to je moja kri“; in te besede je spregovoril poprej, prejden so aposteljni vživali njegovo telo in njegovo kri, ki ju jim je podajal v vživanje. Telo in kri Jezusa Kristusa sta bila tedaj v najsvetejšem zakramentu že pričujoča, predenj so ju aposteljni zavživali; in ako bi ju aposteljni tudi ne bili vživali, bila bi telo in kri Jezusa Kristusa vendar le pričujoča poleg Jezusovih vsemogočnih besed. Zakrament svetega rešnjega Telesa po tem takem nikakor ni navezan na zavživanje; temveč obstoji v Jezusovi pričujočnosti. In ravno v tem se zakrament presvetega rešnjega Telesa bistevno razloči od vseh drugih šest svetih zakramentov. Teh šest zakramentov poprej ni, prejden jih človek ne prejme; in se zveršujejo še le takrat, kader jih človek prejema. Zakrament presvetega rešnjega Telesa pa že pred prejemanjem obstoji; kajti ta sveti zakrament se zveršuje po spreminjevalnih besedah pri daritvi svete maše. Kader ta sveti zakrament prejemamo, prejemamo v njem zakrament, ki je poprej že popolnoma dogotovljen, zveršen, in pripravljen. Kader toraj mašnik vernike obhaja, s tem obhajanjem nikakor ne pripravlja in ne zgotovljuje svetega zakramenta, temveč le razdeljuje zakrament, kteri je pripravljen in dogotovljen bil že poprej pri povzdigovanju med daritevjo svete maše. Jezus Kristus je po tem takem v zakramentu presvetega rešnjega Telesa pričujoč začemši od tistega trenutleja, o kterem so bile nad kruhom in vinom pri povzdigovanju izgovorjene spreminjevalne besede. Tako je tudi od nekdaj že učila sveta cerkev, ter ta svoj nauk izrekla po svetih cerkvenih učenikih in svetih cerkvenih zborih. Med drugimi pravi sveti Avguštin novokerščencem: „Tisti po božji besedi posvečeni kruh, kterega na altarju vidite, je telo Kristusovo; in to, kar se v kelihu, po božji besedi posvečenem, znajde, je kri Kristusova“. Enako govorijo o tem vsi drugi cerkveni očaki, in sveti cerkveni zbori, zmed kterih vpeljem le samo besede svetega Tridentinskega cerkvenega zbora, ki pravi:

„Ako bi kdo terdil, da v prečudnem zakramentu altarja se telo in kri našega Gospoda Jezusa Kristusa ne znajde (kar) po zveršenem posvečevanju, temveč le med rabo, kader se zavživa, ne pa poprej . . ., bodi izobčen“. (Sess. 13. Can. 4.) Pravoverni kristijani so tedaj s sveto cerkevjo vred vsegdar verovali in terdili, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč kar o tistem trenutleju, o kterem se pri sveti maši med povzdigovanjem nad kruhom in vinom spregovorijo spreminjevalne besede, nikar pa ne še le takrat, kader se zavživa ta sveti zakrament. Po tem takem je terdna verska resnica ta, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč, kakor hitro mašnik nad kruhom in vinom izreče tiste svete besede, ktere je Jezus Kristus sam spregovoril pri zadnji večerji, ter rekel: „To je moje telo; to je moja kri“.

4. Drugo vpraševanje, na ktero sem vam odgovor obljubil, je:

Kako je Jezus Kristus v zakramentu presvetega rešnjega Telesa pričujoč?

Odgovor: Jezus Kristus je v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč s telesom in z dušo, z mesom in s kervjo, po svoji človeški in po božji natori v podobah kruha in vina, in sicer v vsaki teh dveh podob cel in nerazdeljen.

Jezus Kristus je v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč s telesom in z dušo, z mesom in kervjo, po človeški in po božji natori. Da je v zakramentu presvetega rešnjega Telesa pričujoče Jezusovo meso in njegova prava kri, razvidi se lahko iz tega, kar je bilo do zdaj rečeno o zakramentu svetega rešnjega Telesa. Ako je pa Jezusovo pravo meso in Jezusova prava kri pričujoča v zakramentu svetega rešnjega Telesa, mora pričujoče biti tudi njegovo telo in njegova duša, to je, pričujoč mora biti živi Jezus; kajti besede: „To je moje telo; to je moja kri“, govoril je Jezus od svojega Telesa, kterega je hotel darovati, in od svoje

kervi, ktero je hotel prelivati. Jezus je pa daroval svoje živo, to je: od duše oživljeno telo, in je prelival svojo živo, to je: od duše oživljeno kerv; toraj mora v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoče biti njegovo živo telo in njegova živa kri, to je: pričujoč mora biti Jezus s telesom in z dušo, in ker s telesom in z dušo, ter obstojnih delov iz Marije, prečiste Device, dovzete človeške natore, pričujoč tudi s svojo človeško natoro. Ker je pa Jezusova človeška natora zedinjena bila z Jezusovo božjo natoro, tako da Jezus nikar ni jenjal Bog biti, akoravno je človeško natoro sprejel, in tiste (človeške natore) nikdar več ni odložil, po tem ko jo je dovzel, in je po tem takem, kar Bog in človek iz groba vstal, v nebesa šel in se vsedel ob božji desnici; mora ravno za to, ker je pričujoča njegova človeška natora, pričujoča biti tudi njegova božja natora v zakramentu presvetega rešnjega Telesa. Ravno zato opominja svoje poslušavce sveti Krizostom, in pravi: Nikar ne mislite, da je ali kri ali pa telo različno od tega, kar tam gori (v nebesih) angelji molijo". Toraj moramo verovati, da je v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč ravno tisti Jezus, kterega molijo angelji v nebesih, da je po tem takem pričujoč s telesom in z dušo, z mesom in s kervjo, s svojo človeško in svojo božjo natoro, ravno takošen, kakoršen se znajde v nebesih.

Jezus Kristus je pričujoč po bistevnem spremenenju (Transsubstantiatio), po kterem se namreč bistvo kruha spremeni v telo, in bistvo vina spremeni v kri Jezusa Kristusa. Jezus Kristus tedaj ni v kruhu in vinu pričujoč, temveč je pričujoč v podobah kruha in vina. Luter in njegovi nasledovalci so sicer spoznali in verovali, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč; pa terdili so, da je v kruhu in vinu ali s kruhom in vinom vred pričujoč. To terditev in ta nauk pa je sveta cerkev kar krivoveren nauk razglasila in zavergla, ter v svetem Tridentinskem cerkvenem zboru določila, rekoč: „Ako bi kdo terdil, da v presvetem zakramentu altarja bistvo kruha in vina ostane skupaj s telesom in kervjo našega Gospoda Jezusa Kristusa, ter bi tajil tisto čudno in posebno spremenenje vsega bistva kruha v telo,

in vsega bistva vina v kri, med tem, da podobe kruha in vina še ostanejo, ktero spremenenje katoliška cerkev prav primerno Transsubstantiatio imenuje: bodi izobčen". (Sess. 13, Can. 2.) S tem tedaj, da se posvečevalne besede izrečejo nad kruhom in vinom, prejenja natora in bistvo kruha in vina, in se po vsem in popolnoma spremeni v telo in kri Kristusovo. Tedaj to, kar se tudi še po posvečevanju in spremenenju vidi, kakor da bi bilo kruh in vino, nič več ni kruh in vino, temveč je pravo telo in prava kri Kristusova; in od kruha in vina so ostale le še same podobe, to je: to, kar se kaže našim počutkom, ter oblika, barva, okus in duh. Kader tedaj presveto rešnje Telo v monstranci vidimo ali ga pri svetem Obhajilu zavživamo, nikakor ne smemo misliti, da je Kristus sicer pričujoč, da je pa ž njim vred pričujoč tudi kruh; tega ne, ampak to, kar vidimo ali kar vživamo, je kruhu sicer podobno, vendar pa ni kruh, ampak je pravo telo in prava kri Kristusova. — Ta verska resnica je terdno zastavljena na besede svetega pisma in na nauk ustnega izročila. Jezus Kristus namreč, postavljaje zakrament svetega rešnjega Telesa, ni rekel: „Ta le kruh je moje telo; to le vino je moja kri"; tudi ni rekel: „Med tem kruhom ali v tem kruhu je moje telo; med tem vinom ali v tem vinu je moja kri"; temveč je rekel: „To je moje telo; to je moja kri". Natorni in besedni pomen teh Jezusovih besed pa nikakor ne more biti drugi, nego ta le: „To le, kar jaz v rokah deržim, in vam dajem, je moje telo; to le, kar se znajde v kelihu, in vam piti ponujam, je moja kri. Poprej je bilo kruh in vino, in tudi zdaj še je viditi, kakor da je kruh in vino; vendar pa zdaj nič več ni ne kruh in vino, ampak je moje telo in moja kri". Iz tega se izhaja, da je Kristus kruh in vino spremenil v svoje meso in svojo kri, in sicer spremenil tako, da od kruha in vina nič več ni ostalo druzega razun podobe kruha in vina. To ponatorno razlaganje besed, s kterimi je Jezus postavil zakrament presvetega rešnjega Telesa, je še tem bolj verjetno zato, ker mu tudi sveti cerkveni očetje priterdujejo, in s prav določno besedo učijo, da se kruh in vino spreminjata v Jezusovo telo in v Jezusovo kri. Sveti Ciprijan, postavim, pravi: „Kruh, kterega je Jezus dal svojim učencem,

spremenil se je, ne po svoji podobi in po svojem vunanjem videzu, temveč v svoji lastni natori, in je po vsemogočnosti Besede postal meso“. Sveti Ciril Jeruzalemski veli: „Ali mar tisti, ki je vodo spremenil v vino, ni vreden vere, kader vino spreminja v kri? . . . V podobah kruha nam daje svoje telo, in v podobah vina svojo kri . . . Terdno se tedaj deržite tega, da to, kar se vam vidi, da je kruh, nič več ni kruh, akoravno bi vam okus nasprotno terdil“. Sveti Gregor iz Nise govori: „Vsi verujemo to resnico, da kruh, kterega mašnik s Kristusovo besedo posvečuje, meso Sina božjega postane. To dela močni blagoslov, ki je natoro kruha spremenil v telo in kri Gospodovo“. Kakor ti, učijo tudi drugi cerkveni očaki; vsi govorijo ne le od tega, da je pričujoč Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa, ampak tudi od tega, da se spremenja natora kruha in vina v telo in kri Kristusovo, in s tim spričevanje dajejo, da je resničen nauk svete katoliške cerkve, ktera uči, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč v podobah kruha in vina.

Jezus Kristus je pa v vsakteri obadveh podob in v vsakem delu obadveh podob cel in nerazdeljen pričujoč. Večkrat sicer pravimo, in sicer ne napačno, ampak prav pravimo: V podobi kruha je telo Kristusovo pričujoče, in v podobi vina je kri Kristusova pričujoča; toda s tim, da govorimo od telesa Kristusovega, ne mislimo telesa Kristusovega samega, ločenega od njegove kervi, od njegove duše in od njegove božje natore: in s tim, da govorimo od kervi Kristusove, ne mislimo kervi Kristusove same, ločene od njegovega telesa, od njegove duše in od njegove božje natore: temveč govoreč bodi si od telesa ali bodi si od kervi Kristusove imamo vsegdar v mislih celega, nerazdeljenega Kristusa, tedaj Kristusa takega, kakoršen je nekdaj na zemlji živel, in kakoršen zdaj ob božji desnici v nebesih sedi, Kristusa namreč s telesom in z dušo, s kervjo in z mesom, z božjo in človeško natoro. Zatoraj, ako pravimo: Telo Kristusovo, je to toliko, kakor da bi rekli: Kristus; in ako pravimo: Kri Kristusova, je to ravno toliko, kakor bi rekli: Kristus. — Da je Jezus Kristus v vsakteri obadveh podob,

in sicer v podobi kruha, kakor tudi v podobi vina cel pričujoč in nerazdeljen, izrekla je sveta cerkev v Tridentinskem cerkvenem zboru s temi besedami kar versko resnico: „Ako bi kdo tajil, da je v vsevrednem zakramentu altarja v obadvoji podobi, in po storjeni delitvi v vsakem delu celi Kristus pričujoč, bodi izobčen“. Vzrok ali podlaga te verske resnice je ta, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa živ pričujoč, nikar pa mertev. Po tem takem je tisto telo, ktero je v podobi kruha pričujoče njegovo živo telo, in tista kri, ktera je v podobi vina pričujoča, je njegova živa kri. Ker mora pa živo telo Kristusovo sklenjeno biti ž njegovo kervjo, ž njegovo človeško in božjo natoro, in ker mora živa Kristusova kri neobhodno sklenjena biti ž njegovim telesom, ž njegovo človeško in njegovo božjo natoro, ker bi brez tega njegovo telo ne bila živa kri Kristusova; je iz tega očitno, da sta telo in kri Kristusova v presvetem zakramentu altarja vedno skupaj sklenjena, skupaj zvezana pričujoča, ali da z drugo besedo povem: Tako pod podobo kruha, kakor tudi pod podobo vina je celi, nerazdeljeni Kristus pričujoč s telesom in dušo, s kervjo in z mesom, s človeško in božjo natoro. Kader tedaj mašnik pri povzdigovanju sveto hostijo povzdiguje, v sveti hostiji ne znajde se le samo telo Kristusovo, ampak celi Kristus; in kader mašnik pri sveti maši kelih povzdiguje, v kelihu ne znajde se le samo kri Kristusova, ampak celi Kristus, in kader kristijan pri svetem Obhajilu sveto hostijo prejme, ne prejema in ne zavživa le samo telesa Kristusovega, ampak celega Kristusa.

Ako je pa Jezus tako pod podobo kruha kakor tudi pod podobo vina cel pričujoč in nerazdeljen, je gotovo, da je cel in nerazdeljen pričujoč tudi v vsakem, in clo naj manjšem delu obedvojnih podob. Zatoraj je vse eno, ali so hostije veče ali so manjše, ali so cele ali ne cele, ali se cele skupaj deržijo ali so na kosce razdrobljene in razdeljene: v vsaki hostiji in v vsakem, clo naj manjšem delu svete hostije je pričujoč celi Kristus. Da se pri sveti maši rabi veča hostija memo unih, ki se pri svetem Obhajilu vernikom delijo, vravnano je le zato, da jo pri povzdigovanju

verniki lagleje vidijo; mašnik pa zavoljo tega, da pri sveti maši zavžije večo hostijo, ne prejema nič večega Kristusa, kakor ga prejemajo verniki, kader se pri svetem Obhajilu obhajajo z manjšimi hostijami, bodi si s celimi ali bodi si clo na kosce razdeljenimi. To versko resnico si vtegnemo nekama tako le bolj živo pred oči postaviti. Kader se kdo ogleduje v zerkalu, kteri je prav velik, videl bo v njem svojo lastno podobo; videl bo pa ravno tako svojo podobo, ako bi se ogledoval v zerkalu, ktero je veliko manjše memo unega velikega. Ravno taka bi bila, ako bi zerkalo razbil v štiri dele, ali še več manjših delov; v vsakem teh delov ali koscev bi videl svojo lastno podobo, kakor jo vidi v celem zerkalu: polomi in podrobi se le zerkalo, nikakor pa ne podoba človeka onega, ki se ogleduje v zerkalu. Enaka je tudi s podobami kruha in vina. V manjši hostiji, s kakoršno se obhajajo verniki, pričujoč je celi Kristus ravno tako, kakor je pričujoč v veči hostiji, s ktero mašnik opravlja daritev svete maše. Ravno tako je, kader se cela hostija razlomi v več manjših koscev, v vsakem teh koscev celi Kristus pričujoč, kakor je pričujoč v celi, nerazdeljeni hostiji; lomljenje namreč ne pada na Kristusa, ampak le na podobe, v kterih je Kristus pričujoč. Kader tedaj mašnik verne kristijane obhaja, in vsaktero svetih hostij, ker jih zmanjkuje, razdeli na štiri kosce ali še na več manjših koscev, prejemajo obhajanci, ki se s temi malimi kosci obhajajo, celega Kristusa ravno tako, kakor da bi bili obhajani z celimi hostijami.

Te so tedaj tri posebne verske resnice, ki jih moramo katoliški kristijani v ozir viže ali načina, po kterem je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč, vedeti in verovati, namreč:

a) Jezus Kristus je v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč z dušo in s telesom, s kervjo in z mesom, po svoji božji in svoji človeški natori;

b) Jezus Kristus je pričujoč v podobah kruha in vina, to je: kruh in vino mineta, kader se posvečevalne besede nad njima izrečejo, in se spremenita v Jezusovo telo in v Jezusovo

kri, tako da od kruha in vina ne ostane drugega, nego same podobe, ter to, kar nam kažejo počutki, namreč oblika, barva, duh, okus;

c) Jezus Kristus je cel in nerazdeljen pričujoč v vsakteri teh dveh podob, ter v podobi kruha, kakor tudi v podobi vina, in še clo v vsakem koscu ali v vsakem delu teh dveh podob; in kader se podobe razlomijo ali razdelijo, ne razlomi se Jezus in ne razdeli.

5. Tretje vpraševanje, na kterega vam moram še danes odgovoriti, je:

Kako dolgo je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč?

Odgovor: Jezus Kristus je v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč tako dolgo, dokler podobe kruha in vina trajajo in ne minejo. Resnica tega nauka je razvidna že iz tega, kar je bilo poprej povedanega. Kakor hitro se namreč posvečevalne besede izrečejo nad kruhom in vinom, pričujoč je, kakor smo poprej slišali, Kristus; ako je pa Kristus na te posvečevalne besede pričujoč, ne najdemo dostojnega vzroka, zavoljo kterega bi jenjala njegova pričujočnost poprej, prejden minejo podobe kruha in vina. V vsem svetem pismu ne nahajamo nobenega sledu, da bi Jezus Kristus odtegnil svojo pričujočnost, dokler podobe kruha in vina ne prejenjajo. Kakor se tista voda, ktero je Gospod Jezus na ženitovanju v Kani spremenil v vino, nič več ni v vodo spremenila, temveč je vino ostala do zadnje kaplje; ravno tako ostane tudi Kristus v najsvetejšem zakramentu pričujoč tako dolgo, kolikor dolgo obstanejo podobe kruha in vina. Tako je že od nekdaj učila sveta cerkev. Sveti Ciril Aleksandrijski pravi: „Slišim, da nekteri terdijo, da sveti zakrament altarja tistim, ki ga vživajo, ne more zdravilno biti, ako se privaruje od enega dneva do drugega. To je zares prav očitna nespamet; kajti Jezus Kristus ni več zmožen za nobeno trohnenje, in njegovo sveto telo ni zmožno nobenega takega spremenenja“. Iz teh besed se raz-

vidi, da je sveta cerkev že o Cirilovi dobi učila to, kar uči še zdaj, da je namreč Jezus Kristus ravno tako pričujoč v tistih podobah, ktere se prihranijo, kakor v tistih, ki so ravno kar posvečene. Ravno to se razvidi iz nekterih djanskih dogodb. Iz imenitnega pisma svetega Justina, postavim, s kterim je branil kristijane, posnamemo, da so diakoni sveto Obhajilo donašali bolnikom in drugim pri sveti maši nepričujočim kristijanom. Ravno tako so ob času preganjanja verniki sveto rešnje Telo seboj jemali domu ali na potovanje, da so zamogli tudi takrat se obhajati, kader niso k službi božji dospeti mogli, ter se okrepčati za protečo nevarnost in bližnje mučeništvo. Enako so si tudi škofje zakrament svetega rešnjega Telesa dopošiljali eden drugemu v znamnje svoje pravovernosti in v znamnje občestva s sveto cerkevjo. Leta 570. je bilo na cerkvenem zboru v mestu Tours zopovedano, da se mora sveto rešnje Telo sredi altarja pod križem hraniti v posebnem tabernakeljnu. Te in druge djanske dogodbe spričujejo, da je sveta cerkev že v pervih časih verovala in učila, da je Jezus pričujoč v zakramentu svetega rešnjega Telesa tako dolgo, dokler ostanejo podobe kruha in vina. Ravno zato sveti Tridentinski cerkveni zbor izobčenje izrekuje nad tistega, kteri bi terdil, da v zakramentu altarja je telo in kri Kristusova pričujoča le ob rabi, kader se zavživa, ne pa poprej ali pozneje, in da v posvečenih hostijah in koscih ali drobtincah, ki se shranijo ali ki ostanejo po svetem Obhajilu, ne ostane pravo telo Gospodovo. (Sess. 13. Can. 4.)

6. Ob času svetega Ludovika, Francoskega kralja, se je v neki cerkvi Pariškega mesta dogodila prečudna dogodba. Jezus Kristus namreč se je v tisti cerkvi v sveti hostiji prikazal v podobi majhnega, preljubeznjivega deteta. Tudi svetemu kralju sporočijo to čudno dogodbo, ter mu prigovarjajo, naj bi tudi on šel gledat in občudovat to čudo. Sveti Ludovik pa jim da ta le odgovor, ki lepo priča njegovo živo vero, ter pravi: „Naj le tje gredó tisti, kteri dvomijo, da je pričujoč Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa, in naj si ogledujejo to čudo; kar mene zadeva, verujem, da

je pričujoč Jezus v zakramentu svetega rešnjega Telesa, ravno tako terdno, kakor da bi sam z lastnimi očmi videl Jezusa v sveti hostiji.

Tega svetega kralja in njegovo živo vero posnemajmo tudi mi, ljubi poslušavci! ter ne zahtevajmo čudeža, da bi nam čudež popričal resnico, ktera je tudi brez čudeža dopričana zadosti, resnico namreč, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč, pričujoč takrat, kader mašnik pri sveti maši nad kruhom in vinom izreče posvečevalne besede, ktere je Jezus sam spregovoril pri zadnji večerji; pričujoč s telesom in z dušo, z mesom in s kervjo, po božji in človeški natori v podobah kruha in vina, in sicer cel in nerazdeljen pričujoč tako dolgo, dokler ne minejo podobe kruha in vina. Akoravno čudeža ne gledamo, vendar le terdno in nedvomljivo verujmo to resnico, ter priserčno, ponižno in pobožno pozdravljajmo in počastujmo Jezusa Kristusa, v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujočega, kolikorkrat koli ga v cerkvi obiščemo, ali ga pri sveti maši pri povzdigovanju gledamo, ali v monstranci nas blagoslovljajočega vidimo, ali ga k bolnikom spremljamo, ter recimo: „Bodi češčen in hvaljen Jezus Kristus v zakramentu presvetega rešnjega Telesa!“ Amen.

XXVI. Keršanski nauk.

Ktere posledice se izhajajo iz Jezusove pričujočnosti v zakramentu svetega rešnjega Telesa?

1. Zakrament presvetega rešnjega Telesa je pravi, resničen zakrament, v kterem je Jezus Kristus zares resnično in bistveno pričujoč. Na vpraševanje pa, kdaj da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč, odgovoril sem vam zadnjič, da je Jezus Kristus v zakramentu presvetega rešnjega Telesa pričujoč kar takrat, kader od pravnega škofa praviloma posvečeni mašnik med daritevjo svete maše pri povzdigovanju nad kruhom in vinom izreče tiste posvečevalne besede, ktere je Jezus Kristus sam izrekel pri zadnji večerji, postavljaje zakrament svetega rešnjega Telesa, besede namreč: „To jo moje telo; to je moja kri“. Na dalje sem vam dal odgovor na drugo vpraševanje, namreč: Kako je Jezus Kristus v zakramentu presvetega rešnjega Telesa pričujoč? in sem vam popričal, da je Jezus Kristus v zakramentu presvetega rešnjega Telesa pričujoč z dušo in s telesom, s kervjo in z mesom, po svoji božji in človeški natori v podobah kruha in vina, in sicer v vsakteri teh dveh podob cel in nerazdeljen. Na zadnje sem vam tudi še razložil, kako dolgo da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč, ter vam dokazoval, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč tako dolgo, dokler ne minejo podobe kruha in vina.

2. Nastavlja pa se nam zdaj spet drugo vpraševanje:

IV. Ktere posledice se izpeljujejo iz tega, da

je Jezus pričujoč v zakramentu svetega rešnjega Telesa?

Iz tega, da je Jezus Kristus v zakramentu presvetega rešnjega Telesa resnično pričujoč, in iz načina, po kakoršnem je v tem svetem zakramentu pričujoč, izhajajo se nektere posebne reči, se izpeljujejo posebno tri posledice, in te so:

a) Ker je Jezus Kristus tako v podobah kruha kakor tudi v podobah vina cel pričujoč in nerazdeljen, zadosti je že za prejemanje zakramenta svetega rešnjega Telesa, ako ga tudi le samo pod podobo kruha prejemamo. Bilo je sicer nad tisuč let v katoliški cerkvi v navadi, da so verniki zakrament presvetega rešnjega Telesa večidel prejemali pod obadvojno podobo, ter pod podobo kruha in vina. Večidel, pravim, ker se to vendar le ni prav vselej zgodilo, in se je že tudi v pervih časih keršanstva tu in tam kterikrat primerilo, da so verniki ta sveti zakrament prejeli le samo pod eno podobo. O pervih stoletjih keršanstva, postavim, so obhajali tudi prav majhne otroke, in so jim sveto Obhajilo dajali pod podobo vina, ker ga pod podobo kruha še niso mogli zavživati. Dali so jim namreč nekoliko kapljic svete rešnje kervi iz posvečenega keliha. Ravno tako so tudi verniki zakrament presvetega rešnjega Telesa pod samo podobo kruha seboj domu nosili, ali potujoči seboj na pot jemali, in tudi bolnikom se je pošiljalo le pod podobo kruha. Sveto Obhajilo se je vsemu temu vkljub v pervih stoletjih keršanstva vendar le večidel delilo pod obadvojo podobo. Ker je pa raba podobe vina od ene strani bila izpostavljena mnogoterim nespodobnostim, ter se je je zdaj kaj razlilo, zdaj je temu ali unemu težave prizadevala, da je ni mogel obderžati v želodcu i. t. d. in ker je od druge strani vino v mnogih deželah, po kterih vino ne raste, silno drago, je sveta cerkev poslednjič določila, da se, izjemši daritev svete maše, zakrament presvetega rešnjega Telesa deliti in zavživati sme le samo pod podobo kruha. To določilo je bilo narejeno v cerkvenem zboru v Kostnicah leta 1415., in sveti Tridentinski cerkveni zbor ga je na novo poterdil, ter je v ozir te reči tako le sprego-

voril: „Dasiravno je Jezus ta zakrament postavil pod dvojno podobo, in ga tudi na ta način (vižo) aposteljnom izročil, vendar le tisti, kteri ga prejemajo le pod eno podobo, niso oropani nobene gnade, v njihovo zveličanje potrebne; kajti, ker je gotovo, da se Jezus Kristus cel in popolnoma prejme pod eno podobo, prejmejo ravno to, kar bi bili prejeli pod obadvojno podobo". S to vravnavo sveta cerkev ni storila ničesar, kar bi se ne vjemalo in ne zlagalo s svetim pismom. V vsem svetem pismu ne nahajamo tudi ne ene zapovedi, klera bi velevala, da morajo vsi verniki sveto Obhajilo prejemati pod obadvojno podobo, ako hočejo deležni postati vseh gnad, ki jih deli ta sveti zakrament; marveč je Jezus Kristus sam na vživanje svetega rešnjega Telesa pod podobo kruha navezal obljubo večnega življenja, ter je rekel: „Ako kdo jé od tega kruha, živel bo vekomaj". (Jan. 6, 52.) Da je pa Jezus Kristus svojim aposteljnom pri zadnji večerji svoje meso in svojo kri zavžiti dal pod obadvojno podobo, in ne samo pod eno podobo, postavim, pod podobo kruha, izhaja se od tod, da jih je hotel ob enem odločiti tudi v mašnike, kteri bi opravljali daritev njegove smerti, h kteri daritvi so potrebne obadvojne podobe. Iz tega, da je Jezus Kristus zakrament presvetega rešnjega Telesa postavil pod obadvojno podobo, se izhaja le to, da se morajo mašniki, namestniki aposteljnov, obhajati pod obadvojno podobo le samo takrat, kader po Jezusovem povelju opravljajo daritev svete maše; nikakor pa se iz tega ne izhaja to, da se morajo vsi verniki pri svetem Obhajilu obhajati pod obadvojno podobo. Ravno zato sveti Tridentinski cerkveni zbor izobčenje izreče nad tiste krivoverce, kteri terdijo, da morajo vsi in vsakteri keršanski verniki prejemati obedve podobi presvetega zakramenta altarja, in da je cerkev brez pravega vzroka in po zmoti zapovedala, da morajo svetovni ljudje, kakor tudi tisti mašniki, kteri ne obhajajo daritve svete maše, sveto Obhajilo prejemati le pod podobo kruha. (Sess. 21. can 1, 2.)

b) Druga posledica, iz Jezusove pričujočnesti v zakramentu presvetega rešnjega Telesa izhajoča, je ta le:

Ker je Jezus Kristus v zakramentu presvetega rešnjega Telesa pričujoč tako dolgo, dokler podobe kruha in vina ne minejo, sme se in se mora ta presveti zakrament v cerkvah tudi hraniti. V ozir tega, da se zakrament svetega rešnjega Telesa v cerkvah hraniti sme, beremo že v nekem sporočilu svetega Klemena, kteri je bil učenec svetega aposteljna Pavla. V tem sporočilu sporoča sveti Klemen, da so diakoni po svetem Obhajilu ostale kosce svetega rešnjega Telesa pod podobo kruha pričujočega spodobno shranili na posebnem kraju. Kmalo po tem pa, kader je jenjalo preganjanje kristijanov, zapovedala je sveta cerkev kar naravnost, da se mora sveto rešnje Telo v cerkvi hraniti, in tistemu kraju, na kterem se je hranilo sveto rešnje Telo, nadeli so lepo ime „ženinov hram“, to je: kraj, v kterem prebiva ženin naših duš. Pozneje so ta kraj imenovali „Grob“, ker je v njem počivalo Gospodovo rešnje Telo. Memo tega sporoča tudi še sveti Bazilij v četertem stoletju, da se je o njegovem času po cerkvah znašla sreberna posoda v podobi goloba, v kteri posodi so hranili zakrament presvetega rešnjega Telesa. Ob koncu šestnajstega stoletja se je začelo sveto rešnje Telo hraniti v tabernakeljnu na altarju, to je: v posebni hišici, na altar postavljeni. Iz tega obnašanja in iz teh djanskih dogodb se razvidi, da so verniki že od apostoljskih časov sem verovali, da se zamore in da se sme zakrament presvetega rešnjega Telesa v cerkvi hraniti. Ker je Jezus Kristus pričujoč tako dolgo dokler podobe ne minejo, in je še clo potrebno bilo, sosebno zavoljo bolnikov, da je bilo sveto rešnje Telo pripravljeno in shranjeno, je tudi vsegdar v navadi bilo, da se je sveto rešnje Telo v cerkvi hranilo.

c) Tretja posledica, ktera se izpeljuje iz Jezusove pričujočnosti v zakramentu presvetega rešnjega Telesa, je ta:

Ker je Jezus Kristus v zakramentu presvetega rešnjega Telesa resnično pričujoč, in sicer kar Bog in človek pričujoč, zamore se in se sme ta presveti zakrament tudi očitno izpostavljati v molitev, se zamore in se sme pri slovesnih obhodih ali procesijah okrog nositi, in

očitno in praznično bolnikom donašati na dom. Že iz četertega stoletja nahajamo spričevanja, ktere spričujejo, da je vedno svetilnica gorela na tistem svetem kraju, na kterem je bilo hranjeno presveto rešnje Telo, in sicer iz tega namena, da bi bil ta kraj vernikom tem bolj častitljiv, in da bi jih ta vedna luč in ta častitljiv kraj spodbudovala k tem obilniši in tem gorečniši pobožnosti. Sveto rešnje Telo pa se tedajne dni ni še očitno izpostavljalo v molitev; kajti kaj takega takrat tudi ni še bilo potrebno. Tedajni kristijani namreč so v to sv. skrivnost verovali tako terdno in nepremakljivo, da nikakor ni potrebno bilo, vnemati jih za to vero, jih vterdovati v tej veri. Ker je pa v poznejših stoletjih krivoverni napadati začela tudi ta presveti zakrament, in je pobožnost vernikov do tega presvetega zakramenta začela slabeti in pešati, tedaj je sveta cerkev, da bi v okom prišla temu dvojnemu zlu, poskerbela, da bi ta vse časti in hvale vredni zakrament vernikom bližeje pripeljala, in ga je toraj začela v slovesnih obhodih ali procesijah okoli nositi, in tudi po cerkvah očitno izpostavljati v molitev. Pervi, ki je obhajal tako praznično procesijo s presvetim rešnjem Telesom, bil je kardinal Hugo, škof Litijski (Lüttich). Njegova procesija je naredila v serca pričujočih vernikov nenavaden vtisek. Priča tega lepega vspeha je bil med drugimi tudi naddiakon Jakob Pantaleon. Ko je tedaj čez nekoliko let ta pobožni mož usedel se na sv. Petra stol, ter papež postal z imenom Urban IV., vravnoval je tudi on sam v mestu Orvieto 19. dan junija 1264. leta in obhajal prelepo procesijo s presvetim rešnjim Telesom. Klemen V. je enako praznično procesijo obhajal tudi v Rimu leta 1311. in leta 1315.; in papež Janez XX. je slovesni obhod s presvetim rešnjim Telesom za ves keršanski svet vpeljal in ga obhajati zapovedal pervi četertek po prazniku presvete Trojice. Ta procesija je slovesna procesija s presvetim rešnjim Telesom na praznik presvetega rešnjega Telesa, ki je perva bila zmed vseh, ki so se le koli obhajale s presvetim rešnjim Telesom po keršanskem svetu. Od tistihmal pa je izpostavljanje presvetega rešnjega Telesa zmerom bolj navadno postalo, in so tudi obhodi ali procesije s presvetim

rešnjim Telesom zmerom bolj v navado prišle, sosebno v kakih stiskah in občnih potrebah. S perva se je sveto rešnje Telo devalo in zapiralo v zlate ali slonokostene posode, v kterih se sveto rešnje Telo ni moglo viditi; pozneje pa se je devalo tudi med steklene ali kristalne šipe, skoz ktere se je lahko vidilo presveto rešnje Telo, kakor ga vidimo dandanes tudi mi, kader ga v monštranci v češčenje izpostavljamo. Saj pa tudi res ne zahteva le samo dostojnost, ampak je tudi naša dolžnost, da Jezusu, svojemu Zveličarju, za to prečudno skrivnost, in za njegovo nezmerno ljubezen, ki nam jo skazuje v zakramentu svetega rešnjega Telesa, očitno pred vsem svetom in z veselim sercem skazujemo hvalo in zahvalo. Zatoraj pravi sveti Tridentinski cerkveni zbor: „Dostojno je, da so postavljeni nekteri dnevi, o kterih vsi kristjani vseh Gospoda in Odrešenika v posebnem in nenavadnem pomenu (načinu) skazujejo hvaležnega in vdanega duha za to neizrekljivo in po vsem božjo dobroto, s ktero se pred oči postavlja njegova zmaga in nadvlada nad smert. In tako se tudi spodobi premagovalki resnici, da veličastno nadvlada nad laž in krivovero, da njeni nasprotniki, gledé tolike bliščobe in tolikega veselja vse cerkve, ali praznoto svojega vstavljanja (upora) čutijo ali pa, zdravilno osramoteni, se na posled vdajo“. (Sess. XIII. cap. 5.) Po tem takem ni le samo dopuščeno, ampak je tudi dostojno, da se presveto rešnje Telo v češčenje in molitev izpostavlja, in da se v slovesnih obhodih ali procesijah okoli nosi. In res prav iz serca moramo hvaležni biti sveti cerkvi, da je vpeljala to sveto navado; kajti s tim nam je poskerbela sredstvo, po kterem se zamoremo v veri uterdovati, si upanje množiti, in se v ljubezni vnemati. Po tej lepi navadi nam Jezusa izročuje in prepušča, tako rekoč, vsega in celega, da po vsem lahko pred-nj stopimo, se priserčno ž njim pogovarjamo, svoje potrebe pred-nj znašamo, si pomoči pri njem poiščemo.

Kar zadeva **donašanje presvetega rešnjega Telesa k bolnikom na dom**, moram vam povedati, da je ta navada že silo silo stara, in se izhaja že prav iz pervih časov ker-

šanstva, kakor pripovedujejo mnogi cerkveni učeniki, kterim gre vsa vera. Dasiravno pa se je o tistem času, o kterem so kristijane neusmiljeno preganjali, sveto rešnje Telo bolnikom moglo le skrivši nositi in natihoma, vendar se le to sveto opravilo v hiši bolnikovi ni obverševalo brez dostojnega spoštovanja in vrednega češčenja. Ob času Dioklecijanovega preganjanja so prihrumeli beriči v hišo neke kristijane, po imenu Domna, ter so našli ondi bridko martro ali podobo križanega Zveličarja, persteno kadilnico, svetilnico in škrinjico ali posodico, v kakoršni se je hranilo presveto rešnje Telo. Vse te reči spričujejo, da so že takrat s posebnim spoštovanjem in češčenjem sprejemali sveto rešnje Telo, kader se je bolnim kristijanom donašalo v hišo. Tudi učeni Origen spričuje, da so kristijani presveto rešnje Telo hranili s prav marljivo skerbjo, kader je bilo namreč na dom prineseno obolelim vernikom. Kader je pa prejenjalo preganjanje kristijanov, in so za sveto cerkev mirniši časi nastopili, poskerbela je ona berž, da bi se zakrament presvetega rešnjega Telesa s tim večo častitljivostjo bolnikom donašal na dom. Že v sedmem stoletju je bilo zapovedano, da se mora presveto rešnje Telo bolnikom nositi v dostojni, Najsvetejšemu primerni posodi, in da se mora luč naprej nositi, kader se bolnikom nosi presveto rešnje Telo. Leta 1175. je zapovedal škof Odo v Parizu na Francoskem, da mora mašnik, presveto rešnje Telo bolniku nesoč, nositi ga z veliko častitljivostjo in obilno skerbjo v slonokosteni posodi, spremljevan z lučjo, in da mora potoma za bolnika peti ali moliti sedem spokornih psalmov in ene litanije. Leta 1227 je Trierski cerkveni zbor oklical sploh veljavno postavo, ktera je določila in zapovedovala, s koliko spodobnostjo in častitljivostjo da se mora presveto rešnje Telo bolnikom nositi med tem, da mora verno ljudstvo tudi spodobno obnašati se, spremljevaje presveto rešnje Telo. Te le so besede svetega cerkvenega zbora: „Telo Gospodovo se mora z zvončekom, s svetilnico in s svetili spodobno in dostojno nesti k bolniku, in mašniki morajo ljudi podučevati, da svoje kolena pripogujejo, roke kviško vzdigujejo, in se na persi terkajo, kader se bolnikom donaša skrivnost presvetega rešnjega Telesa“. (Syn.

Trev. c. 25.) Da bi vernike tem zdatniši in tem vspešniši nagibal k spremljevanju presvetega rešnjega Telesa, kader se bolnikom nese, dovolil jim je Pasauski cerkveni zbor leta 1284. odpustike, rekoč: „Vsem, kteri iz spoštovanja do te tako velike skrivnosti mašnika pobožno spremljajo po mestu ali po vasi, naj si že obhaja ali enega ali več bolnikov, odpustimo dvajset dni pokore, njim naložene; ako ga pa spremljajo v oddaljen kraj, jim bodi odpustik podvojen“, to je: odpuščene jim je pokore za štirideset dni. Ravno zato je bilo tudi kmalo na to zaukazano, da se nekoliko časa poprej, prejden se presveto rešnje Telo bolniku nese, z zvonom znamnje daje, da se zamorejo verniki zbrati, in presveto rešnje Telo k bolniku spremljevati. Sveti Tridentinski cerkveni zbor je navado, po kteri se presveto rešnje Telo praznično k bolnikom donaša, spoznal in poterdil kar silo staro, prav zveličavno in potrebno navado, ter jo umestil med sploh veljavne cerkvene postave.

Sveta cerkev sklepa s tem, da veleva presveto rešnje Telo praznično bolnikom donašati, prav modre in zveličavne namene. Njena volja je, da bi verniki vedeli, kaj da se Jezus Kristus, luč življenja, nese bolniku, kteremu ugasuje luč časnega življenja. Sveta cerkev želi, da bi njeni verniki tudi v sredi časnih opravil po zvonovem glasu opomnjeni bili, da Gospod Jezus na persih mašnikovih počivajoč memo gre, da bi bili verniki s tim, da vidijo in spremljajo Jezusa k bolnikom idočega v presvetem rešnjem Telesu, opomnjeni na resno uro svoje lastne smerti, in spodbujeni, tem obilnišo čast skazovati tistemu Gospodu, kterega zavživajoč bodo tudi oni o poslednjem trenutleju svojega življenja dobivali moč in tolažilo. Ljubi kristijani! prizadevajte si, da bo sveta cerkev ta svoj dobrotljivi namen dosegla tudi nad vami.

Kader tedaj eden ali drugi med vami oboli, naj nikar ne odlaša poklicati mašnika, kteri mu bo prinesel presveto rešnje Telo; saj boljšega res nič ne more storiti za svojo ubogo dušo. Nobeden naj se nikar ne boji, da bo moral umreti zavoljo tega, ako se da previditi s presvetim rešnjim Telesom,

tega ne, sveto rešnje Telo nikomur smerti ne prinese, marveč je mnogim bolnikom podaljšalo tudi časno življenje, kader je to potrebno bilo za njegovo dušo; in akoravno bi sveta Popotnica vsakteremu bolnemu kristijanu časnega življenja ne ohranila in ne podaljšala, prinese vendar le večno življenje slehernemu, ki vredno prejme presveto rešnje Telo, ker v presvetem rešnjem Telesu prejema Gospoda življenja. — In kader se presveto rešnje Telo nese k bolniku, hitite mu spoštovanje in češčenje skazovat, in svojo vero v Jezusa, v presvetem rešnjem Telesu resnično pričujočega, očitno spoznavat; pripognite pred njim svoje kolena, povzdignite kviško svoje roke, terkajte skesano na persi, recite priserčno in pobožno: „Bodi češčen in hvaljen najsvetejši zakrament“, spremljajte ga, ako čas in priložnost imate, v pobožni molitvi tje do bolnika. Tako so clo kralji in cesarji ravnali, in tudi vam se ni treba tega sramovati.

Cesar Ferdinand II. se je znašel nekega dneva na lovu. Bavljajoč se z lovom pa zasliši v daljavi zvonček, ter vprašuje svoje spremljevalce, kaj bi pomenilo žvenkljanje zvončka. Povedó mu, da ravno kar mašnik bolniku nese presveto rešnje Telo. Nemudoma zapeketa cesar Ferdinand na svojem konju na tisto stran, od ktere je zvonček žvenkljal, in kader mašnika doteče, stopi raz konja, in prav pobožno pešč spremlja presveto rešnje Telo tje do bolnika. Kader je bil bolnik previden, reče mašnik, ki je zdajci tedajnega kralja Ferdinanda spoznal, bolniku: „Veseli se, prijatel! danes sta se pri tebi oglasila dva kralja, Kralj vseh kraljev namreč, in njegov najvredniši namestnik na zemlji, Češki kralj Ferdinand!“ Ta pobožni kralj, ki je v poznejšem času cesar postal, pa je tudi o drugih priložnostih, kader koli je na potu srečal mašnika s presvetim rešnjim Telesom, jaderno stopil raz konja ali iz voza, ter na zemljo pokleknil, da bi počastil svojega Gospoda in Zveličarja, ter prejel njegov sveti blagoslov.

Leta 1273 so po tedajni navadi volili cesarja, Nemškim deželam poglavarja. Nadškof in volitevni knez Moguncijski,

Verner po imenu, prav navdušeno prigovarja drugim volitevnim knezom, da bi glasovali za Rudolfa, kneza Habsburškega, ter njega volili v nemškega kralja in Rimskega cesarja. Od Rudolfa Habsburškega je bilo sicer sploh znano, da je v svoji deželi znal lep mir ohraniti, da je bila njegova hiša gostom vedno odperta, in da je rad na pomoč bil vsakteremu vitezu in slehernemu romarju, kteri je le koli potoval čez njegovo deželo; a vendar ga vse te lepe čednosti škofu Vernerju niso še tako močno prikupile kakor naslednja prigodba. Moguncijški škof Verner je na svojem dvoru in pri svoji stolnici (stolni cerkvi) imel kaplana, ki je njega dni nekemu bolniku na Rudolfovih pokrajinah nesti imel sveto Popotnico. Pot ga pelje čez potok, ki je zavoljo obilnega deževanja ravno takrat silno narastel. Mašnik s presvetim rešnjim Telesom ni mogel pešč čez njega. Knez Rudolf se je ravno z lovom boravil, ter prišel na tisto mesto. Kader zve, kaj je in kako, ponudi kaplanu svojega konja, da se s svetim rešnjim Telesom nanj usede, prime konja za ujzdo, ter ga sam prepelje čez dereči potok. Kaplan bolnika oskerbi, po tem pa knezu konja nazaj ponudi. Blagi knez pa mašnika zaverne, rekoč: „Bog me obvaruj, da bi se kdaj več usedel na konja, kteri je nosil našega Gospoda in Zveličarja. In ako ga nočete imeti za lastni posel (opravilo), obderžite konja za cerkveno službo!“ Ta lepa dogodba je kneza Rudolfa nadškofu Vernerju tako močno prikupila, da si je le njega želel na prestolu nemških kraljev; in Rudolf Habsburški je res bil izvoljen v nemškega kralja in Rimskega cesarja.

Minulo je blizo šest stoletij, od kar se je dogodila ta dogodba, in na Avstrijski cesarski predstol se je usedel slavnega kneza Rudolfa slavni vnuk iz hiše Habsburg-Lotringijške, cesar Frančišek-Jožef I. In kakor je njegov pobožni ded, ki je živel kakih šest sto let pred njim, čast in hvalo skazoval svojemu Gospodu in svojemu Bogu v presvetem rešnjem Telesu, skazuje mu jo tudi njegov vredni vnuk. Kaderkoli namreč njegov cesarski voz derdra po cesarskem Dunajskem mestu, in cesar zagleda bornega mašnika, ki revnemu bolniku nese sveto Popotnico, ustavi svoj voz, stopi ž njega, poklekne

na zemljo, ter spodobno počasti presveto rešnje Telo, ne briga se za lahkomiselne neverce ali slaboverneže, ki se marsikterikrat nevredno uklanjajo nevrednim ljudem ali drugim stvarem, med tem pa zanemarjajo, spodobno češčenje skazovati svojemu Stvarniku in naj višemu Gospodu.

3. Nad temi bogaboječimi vladarji se razgledujte tudi vi, ljubi moji poslušavci! ter posnemajte njihovo pobožnost do presvetega rešnjega Telesa, bodi si, da se praznično k bolniku nese, ali bodi si, da se v slovesnem obhodu ali procesiji okoli prenaša, ali bodi si, da se le v cerkvi v češčenje in molitev izpostavlja. Saj je ni nobene reči, ktera bi nas po pameti zaderžavala in zavračevala, da bi Gospodu nebes in zemlje v presvetem rešnjem Telesu ne skazovali spoštovanja in češčenja, hvaležnosti in ljubezni; kajti, če kje, ima gotovo tukaj svojo veljavo beseda Gospodova, ki pravi: „Kdor me bo spoznal pred ljudmi, spoznal ga bom tudi jaz pred svojim Očetom, ki je v nebesih“. Amen.

XXVII. keršanski nauk.

Ktere dolžnosti nam naklada pričujočnost Jezusova v zakramentu svetega rešnjega Telesa.

1. Že v štirih keršanskih naukih zaporedoma smo premišljevali zakrament presvetega rešnjega Telesa kar zakrament. Slišali smo naj poprej, da je zakrament svetega rešnjega Telesa pravi, resničen zakrament; slišali smo na dalje, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa zares, resnično in bistevno pričujoč; slišali smo, kdaj, kako, in kako dolgo je Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč; in zadnjič smo slišali, ktere posledice se izhajajo iz Jezusove resnične pričujočnosti v zakramentu presvetega rešnjega Telesa.

2. Ostaja nam odgovoriti še na peti odstavek:

V. Ktere dolžnosti nam naklada pričujočnost Jezusova v zakramentu svetega rešnjega Telesa?

Ako vprašujemo po dolžnostih, ktere se iz Jezusove pričujočnosti v zakramentu presvetega rešnjega Telesa za nas izhajajo, dobili bomo naslednji odgovor: Iz tega, da je Jezus Kristus v zakramentu presvetega rešnjega Telesa pričujoč, izhaja se za nas dolžnost, da Jezusa Kristusa v zakramentu presvetega rešnjega Telesa obiskujemo in molimo. Ta dolžnost je terda in neogibljiva dolžnost, in se opira sosebno na tri razloge:

Pervič namreč smo dolžni Jezusa Kristusa v zakramentu presvetega rešnjega Telesa obiskovati in moliti zato, ker Jezusu Kristusu kar pravemu Bogu pripada in po vsi pravici gre božja čast, ktero mu skazujemo z molitevjo. Jezus Kristus je v zakramentu svetega rešnjega Telesa resnično in stanovitno pričujoč, in sicer ravno tisti Jezus Kristus, ki je nekdaj kar Bog in človek po zemlji hodil, zdaj pa v nebesih sedi ob božji desnici. Iz tega nam kar naravnost izvira dolžnost, da moramo Jezusa Kristusa moliti; kajti kar Sinu božjemu gre Jezusu Kristusu božja čast, ktera se sosebno z molitevjo skazuje, ravno tako, kakor gre Bogu Očetu in Bogu svetemu Duhu, kakoršno so mu ljudje tudi res marsikterikrat skazovali že takrat, dokler je še vidno hodil po zemlji, in kakoršno je z razločno besedo zahteval tudi sam. (Jan. 5, 23. Filip. 2, 9—11. Hebr. 1, 6. Mat. 2.) Okoljščina ta, da se nam Jezus Kristus v zakramentu svetega rešnjega ne razodeva v svitlobi svojega božjega veličastva tako, kakor se angeljem v nebesih razodeva, ampak se nam skrije pod revno podobo kruha, zastran te naše dolžnosti ne dela nobenega razločka; kajti ta, ki v nebesih ob božji desnici sedi, in ta, ki je na zemlji v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujoč, je eden in ravno tisti Bog in človek Jezus Kristus, ki je vselej in povsod vreden, da ga po božje častimo in molimo. Saj tudi kralja ali cesarja ne častimo le samo takrat, kader na svojem kraljevem dvoru v kraljevi opravi na prestolu sedi, ampak ga častimo tudi takrat, kader se zunaj kraljevega poslopja v borni priprosti obleki prikaže; kajti pri tem ne gledamo na njegovo opravo ali na kraj, v kterem se znajde, temveč le na njegovo osebo in na njegovo veljavo. Ako tedaj Jezusa Kristusa angelji in svetniki molijo v nebesih, kjer se jim v svitlobi svojega veličastva razkazuje, moramo ga moliti tudi mi tukaj na zemlji, kader se nam v podobi kruha razodeva. V ozir te dolžnosti, po kteri moramo Jezusa Kristusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa moliti, niso pravoverni kristjani nikoli nobenega dvoma imeli. Znano je iz najstarejših bogočastnih obredov, da so že pervi kristijani poklekovali, kakor hitro je mašnik pri sveti maši nad kruhom in vinom izrekel posveče-

valne besede, da bi molili v podobah kruha in vina pričujočega Sina božjega. Enako tudi sveti cerkveni očaki določno učijo, da smo dolžni moliti Jezusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Med drugimi pravi sveti Avguštin: „Gospod je meso dovzel iz Marijnega mesa, in nam je svoje meso dal v živež za naše zveličanje. Nikdo pa ne vživa tega mesa poprej, prejden bi ga ne molil. In mi se ne le ne pregrešimo, kader ga molimo, marveč bi grešili, ako bi ga ne molili“. Ravno zato zaterduje sveti Tridentinski cerkveni zbor in pravi: „Ni dvoma, da verniki po navadi, ktera se je v katoliški cerkvi vedno ohranila, tej sveti skrivnosti skazujejo tisto češčenje (molitev), ktero pravemu Bogu samemu gre . . . Kajti od tistega trenutleja (povzdigovanja) počemši verujemo v njej (tej skrivnosti) pričujočega ravno tistega Boga, o kterem, na svet ga vpeljajoč, je večni Oče rekel: Vsi angelji naj ga molijo; ravno tistega Boga, kterega so modri iz Jutrovega kleče molili; tistega (Boga), o kterem nam sveto evangelije pripoveduje, da so ga aposteljni molili v Galileji“. (Sess. 13. cap. 5.) Po tem takem nikakor ne vganjamo molikovanja, nikakor ne molikujemo, kader molimo presveti zakrament altarja, in nekatoličani nimajo prav, kader nam zavoljo tega očitujejo molikovanje, očitujejo molikovanje ondi, kjer ni nobenega molikovanja, ampak dostojno češčenje pravega Boga, v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujočega. Pravega Boga vredno častiti in moliti pa je vsakega kristijana neogibljiva in terda dolžnost.

Kader pa Jezusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa molimo, moramo ga tudi prav moliti, ter moliti z notranjo pobožnostjo in vunanjo dostojnostjo. Moliti moramo Jezusa v presvetem rešnjem telesu z notranjo pobožnostjo, ali s prišerčno pobožnostjo, to je: mi moramo verovati v Jezusa kar božjega Sina, in verovati v njegovo resnično pričujočnost v zakramentu presvetega rešnjega Telesa, moramo ga spoznavati za svojega Odrešenika in Srednika, za svojega Gospoda in Sodnika, v njega moramo zastavljati vse svoje zaupanje, njega moramo čez vse ljubiti, do njega imeti naj veče spo-

štovanje, prav v sercu moramo čutiti svojo odvisnost od njega in se mu moramo popolnoma podvreči. Vse to je k pravi, priserčni pobožnosti in k pobožni notranji molitvi neobhodno potrebno. Z notranjo pobožnostjo mora sklenjena biti tudi vunanja pobožnost ali vunanje dostojno obnašanje, to je: med tem, da Jezusa molimo, moramo svojo notranjo pobožnost na znanje dajati tudi z očitnim spodobnim obnašanjem in zaderžanjem, ter s tim, da Jezusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa obiskujemo, prednj poklekujemo, roke kviško proti njemu povzdigujemo, se pri sveti maši pametno in ponižno zaderžimo, Jezusa pobožno spremljamo, kader se v zakramentu svetega rešnjega Telesa praznično okoli nosi, ali da z malimi besedami vse povem: notranje djanja vere, ljubezni, hvaležnosti, zaupanja, spoštovánja do svojega Boga in Zveličarja, v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujočega, moramo tudi očitno v vsem svojem djanju in zaderžanju na znanje dajati. Tako vunanjo pobožnost ali dostojno vunanje obnašanje do presvetega rešnjega Telesa nam zapoveduje tudi sveta cerkev, ter v Tridentinskem cerkvenem zboru tako le govori: „Ako bi kdo terdil, da v najsvetejšem zakramentu altarja Kristusu, odinorojenemu Sinu božjemu, ne gre skazovati tudi vunanjega pobožnega spoštovanja (vunanje molitve), in da ga tedaj ne gre častiti s kako posebno praznično slovesnostjo, tudi ne praznično nositi ga v procesijah po hvalevredni splošni navadi svete cerkve, ali ga ljudem očitno v češčenje izpostavljati, in da tisti, ki ga molijo, so molikovalci, bodi izobčen“. (Sess. 13. can. 6.)

Drugič smo Jezusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa obiskovati in moliti dolžni zato, ker nas sveta cerkev k temu prav močno naganja. Kader mašnikom naroča, da morajo precej pri povzdigovanju sveto hostijo in kelih s sveto kervjo kviško vzdigovati, pomenja to vselej ravno to, kakor da bi nam klicala in rekla: „Pokleknite, povzdignite svoje roke in svoje serce k Jezusu, svojemu Zveličarju, v podobah kruha in vina pričujočemu, ter ga molite!“ — Ravno ta glas nam pošilja po svetilnici, ktera mora po cerkveni na-

redbi noč in dan goreti pred svetim rešnjim Telesom. — Pogostno izpostavljanje presvetega rešnjega Telesa v monštranci ali v ciboriju, obhodi in blagoslovljovanje s svetim rešnjim Telesom tudi prav za prav nič drugega niso razun slovesne opominjevanja, s kterimi sveta cerkev vernike sklicuje, da bi prišli in molili Jezusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa. — Ravno to namerja sveta cerkev s slovesno procesijo na svetega rešnjega Telesa dan, kakor tudi s tim, da veleva bolnikom praznično na dom nositi presveto rešnje Telo. — Posebno spričevanje, kako močno sveta cerkev želi, da bi Jezusa v presvetem rešnjem Telesu ponižno in pobožno molili, je tudi izpostavljanje in češčenje presvetega rešnjega Telesa na štirdeset ur. To češčenje se je pričelo na gorenjem Italijanskem sred šestnajstega veka, s perva sosebno s tim namenom, da bi vernikom v živem spominu bilo tistih štirdeset dni, ki jih je naš Zveličar v puščavi prebil, ter ondi molil in se postil. Dandanes se ta štirdeset ur trajajoča slovesnost obhaja po mnogih tudi manjših farah o pustnih dnevih ali pa tudi o drugih priložnostih, in Rimski papeži so vernikom, ki se teh molitev vdeležujejo, dovolili mnogo odpustkov. Verni kristijani naj bi o tem času, o kterem ga posvetni ljudje tako močno žalijo, pridno se zbirali krog Jezusa, v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujočega, in mu s pobožno molitevjo vsaj nekoliko nadomestovali razžaljenje, s kterim ga žalijo posvetni ljudje. Tedaj je tudi to štirdeset ur trajajoče izpostavljanje presvetega rešnjega Telesa prav živo opominjevanje in nagibanje, da bi Jezusa obiskovali in molili v zakramentu svetega rešnjega Telesa. — Sveti cerkvi pa ni še bilo zadosti, da bi Jezusa Kristusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa obiskovali in molili le samo o posebnih, posameznih časih, ampak je poskerbela, da bi verniki Jezusa obiskovali in molili vsak čas in vsako uro po dnevu in po noči, ter že tukaj na zemlji obverševali to, kar izveršujejo angelji in svetniki v nebesih, ki Jezusa neprenehoma molijo, hvalijo in časté. Obudila je različne bratovšćine, kterih udje, ter bratje in sestre, so se dragovoljno ponudili, ob različnih urah moliti Jezusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Po takem potu je oži-

vela bratovščina vednega češčenja presvetega rešnjega Telesa, v kteri imajo bratje in sestre molitevne ure med seboj razdeljene tako, da nobena prazna ne ostane, ampak se Jezusu neprenehoma češčenje skazuje v presvetem rešnjem Telesu vsak čas in vsako uro po dnevu in po noči. Nahajajo se tudi še dandanes mnogi samostani, v kterih je vpeljano vedno češčenje presvetega rešnjega Telesa. — Iz tega in še mnogega drugega je lahko razviditi, kako močno sveta cerkev želi in zahteva, da bi Jezusa v presvetem rešnjem Telesu obiskovali in molili. Da bomo dobri, vredni otroci svete matere, katoliške cerkve, moramo z veselim sercem obverševati, kar ona želi in zahteva, ter Jezusa Kristusa, v zakramentu presvetega rešnjega Telesa pričujočega, pridno obiskovati in ponižno in pobožno moliti.

Tretjič smo dolžni Jezusa Kristusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa obiskovati in moliti tudi še zavoljo obilnih gnad, ki jih dobivamo od Jezusa v najsvetejšem zakramentu. Dokler je Jezus vidno na zemlji živel, ter po deželi hodé povsod dobrote delil, je s to svojo dobrotljivostjo in dobrodeljnostjo, svoje rojake tako rekoč naganjal in silil, da bi k njemu hodili, ter njemu, svojemu nebeškemu dobrotniku, češčenje skazovali. Ravno ta Jezus je še zmerom v sredi med nami, in sicer še zmerom ravno tako dobrotljiv in milostljiv, kakoršen je nekdaj bil, dokler je vidno bival med ljudmi; tu le iz tabernakeljna nas gleda, nas posluša, pazi na sleherno našo besedo, ktero v molitvi prednj pokladamo, znane so mu vse želje, vsi zdihleji našega serca, in pripravljen je uslišati naše molitve in prositve. Kar je nekdaj bil, ter naj boljši prijatel in naj veči dobrotnik ljudem, ravno to je še zdaj v zakramentu presvetega rešnjega Telesa. Tolažilne besede, s kterimi je nekdaj k sebi skliceval vse nadložne in stiskane ljudi, ter jim rekel: „Pridite k meni, vsi, ki terpite in ste obloženi, in jaz vas bom poživel“, tudi še nam kliče iz tabernakeljna. Tu v tabernakeljnu ima zmerom odperte roke, polne milost in dobrot, in je pripravljen, deliti jih vsem, ki po njih hrepenijo. Častitljivi mašnik Baltazar

Alvarec, spovednik svete Terezije, se je za sveto mašo vselej prav lepo pripravljal. Nekega dne kleči pred svetim rešnjim Telesom ves v molitev in premišljevanje zamaknjen, in v tem stanu zdajci zagleda v sveti hostiji ljubeznivo dete Jezusa, ki je proti njemu stegoval svoje rokice vse polne biserov in dragocenih kamencev, in ob enem sliši glas iz Jezusovih ust: „Da bi le kdo prišel, ter vse to sprejel“. — Hitimo, ljube duše! k Jezusu, v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujočemu, sprejemat milosti in dobrote iz njegovih milih rok.

a) Ako potrebujemo dobrega sveta in tolažila v dvomih in v žalosti, najdemo ga pri Jezusu v zakramentu svetega rešnjega Telesa. — Blažena Berta iz mesta Oberried v Elzasu je šla v samostan Adelhausen k nunam iz reda svetega Dominika. Zavoljo njene bistre glave in posebne pobožnosti so jej izročili zdaj to, zdaj drugo službo, ktere je vse prav lepo in veselega serca oskerbovala v velik prid samostana in njegovih prebivalk. Nekega dne jo vprašuje druga nuna, njena tovaršica, kako da jej je mogoče pri tolikih obilnih opravilih ohraniti si vedno veselo in zadovoljno serce. Blažena Berta jej tako le odgovori: „Kader se mi kaka služba izroči, podam se k mojemu Jezusu v najsvetejšem zakramentu, ki je moj edini Tolažnik, moj Gospod in učenik; in kar mi on navdihuje, in kakor me on uči in mi veli, to zveršujem z vso skerbjo. On vodi mene, in po njem (ž njegovo pomočjo) vodim jaz tiste, ktere mi je izročil“. Pač prav je imela bogoljubna služabnica božja; kajti kjer Jezus vlada, blagoslova božjega ne manjka!

b) Ako si želimo modrosti, pri Jezusu v zakramentu svetega rešnjega Telesa dobimo pravo nebeško modrost. — Tabernakelj, v kterem Jezus stanuje, je zares sedež nebeške modrosti. Sveti Tomaž Akvinčan je imel v ozir božjih reči toliko učenost, da so ga po vsi pravici imenovali angeljskega učenika, in Jezus sam mu je po nebeškem glasu spričevanje dal, rekoč: „Tomaž, dobro si pisal od mene!“ Kaj pravite, od kod pa je zajemal Tomaž to nenavadno učenost in nebeško

modrost? Glejte, zajemal jo je pod križem Kristusovim in v najsvetejšem zakramentu. Po cele ure, po cele noči je v molitvi prekleČal pred svetim rešnjim Telesom; pred Jezusove noge je tako rekoč pokladal svoje učene preduhtovanja, pri Jezusu je težavniše stavke premišljevaje razsvitljenja iskal, in dobrotljivi Jezus, nebeški učenik, mu je pomagal pravo spoznati in lepo zapisati.

c) Ako potrebujemo serčnosti in moči zoper skušnjave, pri Jezusu jo najdemo v zakramentu presvetega rešnjega Telesa. Jezus, ki je nekdaj viharju in valovom zapovedoval, ter jih ukrotil s svojo vsemogočno besedo, storil bo tudi nas močne, zoper vse sovražnike našega zveličanja. Oče Tomaž Sanhec (Sanchez) je vsak dan po petkrat obiskoval presveto rešnje Telo; o četertkih pa, ker je ta dan Jezus postavil zakrament presvetega rešnjega Telesa, ga je obiskoval po osemkrat. Poleg tega se je o teh dnevih tudi še prav ojstro pokoril, ter se opasoval z ojstrim spokornim pasom, in v duhu skor le samo z Jezusom obhajal v najsvetejšem zakramentu. In kader so ga nadlegovale skušnjave, klical je: »Križani Jezus, presveti zakrament, preblažena Devica!« in nemudoma ga je zapustila skušnjava.

d) Ako bi radi v keršanski popolnamosti rastli, ogenj božje ljubezni v našem sercu užgali, nam bo Jezus v zakramentu presvetega rešnjega Telesa v to pomogel. Oče Frančišek Olimpij iz reda Teatinarjev je terdil, da nobena reč na svetu ognja božje ljubezni v sercu bolj ne vnema, kakor najsvetejši zakrament altarja. — Ravno zato se je Gospod sveti Katarini Sienski v zakramentu svetega rešnjega Telesa razodel v podobi žareče peči, iz ktere so se iztakali obilni žarki božje ljubezni in se razlivali po vsem svetu. Zato se pa tudi ni mogla načuditi, da ljudje pri toliki ljubezni božji vsi ne razgorijo od ljubezni. — In kader je serce od ljubezni vse razgreto, zdajci se bo napolnilo tudi z drugimi lepimi čednostmi, sosebno s krotkostjo, pohlevnostjo, poterpežljivostjo. Neki pravnik (pravdosrednik) je bil prav hudo razžaljen od

svojega vnučiča. Vnučič je namreč prav močno za uho vdaril svojega strica. Po tem pa nobenega, ter ne strica ne vnučiča niso mogli pregovoriti, da bi si bila odpustila, in se spet spravila. Na zadnje jih vendar le pregovori duhovnik, da bi ž njim šla molit pred sveto rešnje Telo. In glej kader molitev opravijo, bila sta obadva tako močno spremenjena, da sta kar sama ob sebi kar brez vsega pregovarjanja spravo naredila med seboj.

e) Áko bi radi imeli notranjega tolažila, priserčne radosti in nebeške sladkosti, najdemo vse to pri Jezusu v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Pobožni služabnik božji, oče Alojzij a Nuza, slavni misijonar Sicilijanski, nikoli nikjer ni vžival obilnišega veselja kakor ravno pri Jezusu v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Kader mu je bilo pod pokoršćino zapovedano, naj se ne dalj kakor le samo eno uro pomudi se pred svetim rešnjim Telesom, vidilo se mu je, kako neizrečeno težko se je ločil od Jezusa, kader je ura obtekla. — Ravno tako si je moral sveti Alojzij iz Goncage silo delati, kader mu je bilo velevano, da je moral zavoljo drugih opravil proč podati spred svetega rešnjega Telesa. — Sveti Frančišek Ksaverijan si je pred svetim rešnjim Telesom oddahnil in odpočil od obilnega truda in silnih težav, ki jih je preterpel po svojih misijonskih potih v daljni Indiji. — In sveti Frančišek Regiški, kader je do cerkve prišel, in, ker je zaperta bila, noter ni mogel, imel je že v tem obilno tolažilo, da se je pred cerkvenimi durmi kleče z Jezusom, v cerkvi v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujočim, zamogel pogovarjati, ne gledé na to, da je včasih silna zima vanj brila, dež nanj lil, ali sneg nanj tepel. —

f) Ako smo grešili, in nam je vest težka zavoljo obilnih grehov, s kterimi smo se pred Bogom zadolžili, in bi se radi z Bogom spravili, skazal bo Jezus, ki je nekdaj jokajočo Magdaleno in spokornega Caheja ljubeznivo sprejel, usmiljenje tudi nam, ter nam pomagal resnično pokoro storiti, da se le s skesanim sercem in zaupljivo k njemu zatečemo,

in pomoči iščemo pri njem v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Zakrament svetega rešnjega Telesa je že marsikomu, ki se ni znašel na pravem potu, pomagal na pravi pot. V zedinjenih deržavah Amerikanskih se nahaja škofija Milvaukie, in v njej dežela, po imenu Viskonsin. Ondi je živela do spomladi leta 1848. katoličanka v zakonu s krivovercem, po vsem nevernim protestantom. Zdaj oboli, ter čuti, da se jej smert približuje. In v tem stanu jej je serce težilo sosebno to, da njeni otroci, ki so bili že tolikanj odrastli, da so bili že za sveto Obhajilo pripravni, še kerščeni niso bili, dasiravno ni bila ona tega kriva. Prejden je umerla, prosila je svojega moža tako dolgo, dokler jej ni obljubil, da bo dal otroke v resnicah svete katoliške vere poduciti, jih kerstiti, in k svetemu Obhajilu pristopiti. Žena je umerla, in mož, dasiravno po vsem neveren, rešil je vendar le svojo besedo, ter ob odlocenem dnevu peljal svoje otroke k svetemu kerstu, in ker so bili ob enem tudi obhajani, sklenil je, da si bo ta dan, kakor je rekel, Boga katolicanov do dobrega ogledal. Sveto rešnje Telo se je izpostavilo, in mož je neprestano gledal v sveto hostijo dolgo, dolgo časa. Nenadama pa na posled plane kviško, in ves omamljen iz cerkve hiti, na ves glas jok spusti, ter ihti: „Katolicani imajo zares živega Boga“. Po tem je pripovedoval, da se je sveta hostija, kader je vanjo gledal, pred njegovim očesom zviševala, in ž nje je živ stopil in se predenj vstopil Zvelicar v podobi dobrega pastirja. Nobena reč ga zdaj nič več ni motila in nazaj deržala. Šel je, ter se spreobernil k naši sveti veri. — Dobri pastir, v svetem rešnjem Telesu pričujoč, tudi še zdaj vedno hodi za nami, in nas vabi in vodi na pravo pot.

g) Ako se nahajamo v telesnih potrebah in v časnih stiskah in težavah, tudi nam je v takih okoljščinah na pomoč v svetem rešnjem Telesu pričujoči Jezus, ki je nekdaj v puščavi čudoma nahranil veliko tisučev ljudi, zdravje dodelil bolnikom v mnogoterih boleznih, in desnemu razbojniku dal voljno preterpeti smertne težave. V popisovanju življenja svete Klare nahajamo naslednjo dogodbo, ktera prav lepo spri-

čuje moč svetega rešnjega Telesa tudi v časnih nadlogah. Cesar Miroslav II. je s svojo vojsko divjal tudi po dolini Špoletanski, ktera je spadala pod oblast Rimskega papeža. Med njegovo vojsko se je znašlo tudi obilno število Saracenov (Turkov) in drugih nevernikov. Teh divjakov, ter sovražnikov svete cerkve, je do dvajset tisučev razpoložil in popustil po deželi, ki so med drugimi oblegali tudi mesto Assisi. Naj poprej se zaženó in napadajo samostan Damijanski, ki je stal zunaj mestnega ozidja. Zvesta služabnica božja, sveta Klara, se poda pred duri, ter vzame seboj posodo, v kteri je bilo hranjeno presveto rešnje Telo. Sveto rešnje Telo postavi na spodoben kraj, se predenj na kolena zgrudi, ga ponižno moli, ter tako le prosi: „Gospod! boš mar dopustil, da bi tvoje služabnice, ktere si tukaj zbral in ljubeznipolno preživel, padle nevernikom v roke? Gospod! ne prepusti divjim zverinam duš, ktere tebe spoznavajo, ter obvaruj svoje služabnice, ktere si odrešil s svojo drago kervjo“. Tako je molila, in zdajci zaslišala glas, ki je rekel: „Vedno vas bom varoval“. In res so se kar nenadama sovražniki deloma spustili v beg, deloma pa so vsi omamljeni popadali z zida, na kterega so bili zlezli. — Kader je sveti Ludovik, Francoski kralj, križarsko vojsko peljal nad Saracene, da bi jim otel sveto zemljo, naravnal je tudi na ladiji, v kteri se je čez morje vozil, altar, in na altarju tabernakelj. Kader je bilo vse lepo vravnano, bilo je sveto rešnje Telo praznično na ladijo prineseno, in v tabernakelj shranjeno, in zdajci ladija odrine; ali kader priplava že dalječ od brega, postane neznana vihra na morju, ki žuga ladijo vgonobiti z vsem, kar je bilo na njej. Kakor kako lahko peresce tira silni vihar ladijo naprej naravnost na pečino, iz morja šterlečo. Vsi se prestrašijo, terdno mislé, da se bo barka razbila, in jih voda zalila. V tej strašni nevarnosti hitijo mašniki v kapelico pred sveto rešnje Telo, kjer kralja najdejo klečečega vsega v molitev zamaknjenega. In glej, na priserčno molitev pobožnega kralja se ladija nepoškodovana sname s skale, na ktero se je nasadila, nevihta potihne, nevarnost mine. Vsi, ki so se s kraljem vred na morju znašli, bili so terdno prepričani, da jih je rešila le pobožnega kralja

pobožna molitev, ki jo je opravljal pred svetim rešnjim Telesom, in so s kraljem vred prisrčno zahvalili Jezusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa za čudopolno rešitev iz očitne smertne nevarnosti. — In tudi še v drugih časnih nadlogah so ljudje marsikterikrat našli pomoč pri Jezusu v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Gorgonija, sestra svetega Gregorja Nacijančana, je imela neznano hudo bolezen. Kar so le vedeli in znali, poskušali so zdravniki, da bi jo na noge spravili, pa je niso mogli. V tej stiski se oberne do zdravnika vseh zdravnikov, ter se zateče k Jezusu v zakramentu presvetega rešnjega Telesa. K njemu se zateče, ga prisrčno prosijoč ljubega zdravja, ako bi njegova sveta volja bila. In glej, vsa potolažena je vstala od molitve, ter zadobila popolnoma zdravje telesno in dušno.

Poglejte, ljube duše! kolike dobrote nam Jezus deli v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Tolika dobrotljivost in radodarnost Jezusova, ki nam jo skazuje v zakramentu svetega rešnjega Telesa, kaj je pač drugega, kakor vedno opominjevanje, da ga moramo pogostoma in radi obiskovati v svetem rešnjem Telesu, ter ga ponižno moliti in prednj pokladati vse svoje reve in nadloge, vse svoje dušne in telesne potrebe. In ako bi tudi tu ali tam kterikrat nobene posebne potrebe ne imeli, da bi zavoljo nje k Jezusu hiteli, mora nas že ljubezen naganjati in hvaležnost, da ga pridno obiskujemo v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Jezus je naš naj boljši prijatel; nobeno človeško serce nas ne ljubi tako, in nas tudi ne more ljubiti tako, kakor nas ljubi in nas rad ima usmiljeni Jezus; in Jezus nam je neskončno več dobrega storil, kakor bi nam ves svet zamogel dobrega storiti. Tedaj nas že tudi hvaležnost naganja in nam naklada dolžnost, da moramo Jezusa v zakramentu presvetega rešnjega Telesa pričujočega pridno obiskovati in ponižno moliti.

3. Sveta Magdalena Paciška je vsak dan zjutraj clo zgodaj, opoldne in zvečer, in tudi še vmes med tem časom, kader je le koli mogla, hitela Jezusa obiskat in molit v pre-

svetem rešnjem Telesu, in je tudi vsem svojim znancem prav priserčno priporočala tako pobožnost do presvetega rešnjega Telesa, ter jim prigovarjala in rekla: „Prijatel svojega prijatla, pri kterem stanuje, dostikrat obiskuje, mu vošči dobro jutro, dober večer in lahko noč; in tudi ne pušča v nemar nobene priložnosti, o kteri se vtegne po dnevu razgovarjati ž njim. Ravno tako tudi ti večkrat obiskuj Gospoda v najsvetejšem zakramentu, kader ti to dopuščajo tvoje opravila. V znožju pred altarjem se prav dobro opravlja notranja molitev. Pri vsakem obiskovanju večnemu Ocetu pogostoma daruj drago kerv njegovega edinorojenega Sina, in kmalu boš čutil, da so te obiskovanja prav — prav pripravne, ljubezen množiti v tvojem sercu.“ — Od bogoljubne kneginje z imenom Feria, ki je po rani smerti svojega moža nuna Klarisarca postala in pri tem ime Ana od svetega križa prejela, pripovedujejo, da si je v samostanu dala izzidati celico, iz ktere je bilo okno izpeljano in obernjeno naravnost proti altarju, na kterem je bilo shranjeno presveto rešnje Telo. Pri tem oknu, v obližju in v pricujocnosti svojega Zvelicarja je pobožna nevesta Kristusova veci del svojega casa prebudela. Nekega dne jo je imenitna gospa vprasevala, kaj da tukaj dela in misli, in kako da se mora toliko casa muditi pred najsvetejšim zakramentom. Odgovorila je zvesta služabnica božja, ter rekla: „Na vse vekomaj bi rada tukaj ostala. Ali mar nimamo tukaj svojega Boga? O ti moj velicastni, dobrotljivi Bog! In vi me vprašujete, kaj da pocenjam pred njim? Ljubim ga, neskoncno ljubeznjivega; hvalim ga, vse casti in hvale vrednega; zahvalujem ga, njega, ki me obklada z brezštevilnimi dobrotami; darujem se mu, njemu, ki se je za mene daroval; prosim ga, njega, delilca vseh milost. Povejte mi le: Kaj dela revež pri bogatinu, kaj bolnik pri svojem zdravniku, kaj žejen človek pri studencu, kaj lacen človek pri mizi bogato obložen? Glejte, vse to delam jaz pred najsvetejšim zakramentom“. —

Nad to pobožno služabnico božjo se razgledujmo tudi mi, ter se naj poprej od nje učimo priserčne ljubezni do Jezusa v presvetem zakramentu svetega rešnjega Telesa, ktera nas bo vnemala, da bomo Jezusa v tem svetem zakramentu obis-

kovali, kolikorkrat koli ga bomo mogli, in z veselim sercem obiskovali, na dalje se moramo od nje učiti, kako da moramo Jezusa v zakramentu presvetega rešnjega Telesa ljubiti, hvaliti, ga zahvaliti, se mu darovati, ga prositi, kader ga pridemo obiskovat. Ako to storimo, dopadlo bo Jezusu naše obiskovanje in naša pobožnost, nam samim pa bo prinesla tisučerne blagre za sedajno in za prihodnje življenje. Amen.

XXVIII. keršanski nauk.

Zakrament svetega rešnjega Telesa kar dar ali daritev — Od splošnih darov.

1. Jezusova ljubezen do nas je bila tako neizrečeno velika, da je hotel v zakramentu presvetega rešnjega Telesa vedno med nami ostati, da bi kar brez vsega straha lahko k njemu hodili, ter ga molili, in zaupljivo svoje potrebe predenj pokladali. Toda Jezusovi neskončni ljubezni to ni še bilo zadosti; gnala ga je še dalj, ter gnala tako dalječ, da je hotel med nami stanovati tudi za to, da bi se za nas daroval Bogu, svojemu nebeškemu Očetu. — Ker smo tedaj do zdaj premišljevali zakrament svetega rešnjega Telesa kar zakrament sam ob sebi, treba je, da premišljujemo zdaj:

B. Zakrament presvetega rešnjega Telesa kar dar ali daritev.

2. Zakrament presvetega rešnjega Telesa kar dar ali daritev ni nobena druga daritev, kakor daritev svete maše.

Versta tedaj nanaša, da vam daritev svete maše razlagati začnem; prejden pa to razlaganje pričnem, treba je povedati še marsikaj drugega. Toraj si bom ves nauk od te reči razverstil tako le: Govoril bom:

I. Od splošnih darov,

II. Od daritve starega zaveta ali starega zakona,

III. Od Jezusove daritve na svetem križu,

IV. Od Jezusove daritve v nebesih,

V. Od Jezusove daritve na zemlji v zakramentu svetega rešnjega Telesa,

VI. Od svete maše, kakor se dan današnje bere,

VII. Od drugih reči, ktere nauk od svete maše bolj pojasnujejo.

3. Danes vam bom razlagal pervi stavek:

I. Od splošnih darov.

Dar sploh se imenuje vse, kar koli kdo dobrega želi ali stori iz tega konca, s tem namenom, da bi Boga častil, in se z Bogom sklenil. Splošnji dar je tedaj dvojen: notranj ali duhoven, in pa zunanj ali viden.

Notranj ali duhoven dar imenujemo vsako pobožno misel, vsako bogaboječo željo, vsak svet občutljej, in resnično voljo, vedno deržati se Boga, in toraj storiti vse, kar Bog zapoveduje, opuščati pa vse, kar prepoveduje. Notranj dar je po tem takem: Boga v duhu in resnici moliti, v Boga verovati, vanj upati, njega čez vse ljubiti, bližnjega pa kakor samega sebe. Toraj pravi Jezus Kristus, da Boga ljubiti iz vsega serca, iz vse pameti, iz vse duše in iz vse moči, svojega bližnjega pa kakor samega sebe, je boljši, kakor vsi žgavni in klavni darovi. (Mark. 12, 33.) Notranj dar je:

svoje grehe v sercu obžalovati, in se zavoljo njih globoko poniževati; spokorno in ponižano serce je resničen in Bogu dopadljiv dar po besedah kralja Davida, ki pravi: „Bogu dopadljiv dar je žalosti poln duh; potertega in ponižnega serca, o Bog, ne boš zaničeval!“ (Ps. 50, 19.)

Zunanj ali viden splošen dar pa obstoji v zunanjih dobrih delih, ki jih kdo stori iz tega konca, da bi ž njimi Boga počastil, se z Bogom sklenil. „Vsako dobro delo“, veli sveti Avguštin, „ki ga storimo s tem namenom, da bi se z Bogom sklenili v sveto družbo, je resničen dar“. Po tem takem je zunanja molitev in povzdigovanje rok med molitevjo že dar, če namreč kdo moli zato, in svoje roke proti Bogu povzdiguje zato, da bi Boga počastil. In sveto pismo tako molitev tudi res dar imenuje, zakaj kraljevi prerok David v 140. psalmu tako le k Bogu govori: „Vzdigni se moja molitev ko kadilo pred tvoje obličje, povzdigovanje mojih rok ti bodi večerna daritev“. (Ps. 140, 2.) Zatajevanje in pokorjenje svojega trupla se tudi imenuje zunanj dar, kakor pričuje sveti Avguštin, rekoč: „Če s treznostjo krotimo svoje truplo, da bi s tem Bogu dopadli, je to že dar“. Po besedah svetega pisma je tudi smert dar, ki ga Bogu prinesemo, če se smerti voljno podveržemo, in jo iz ljubezni do Boga preterpimo, dasiravno je smert prav za prav kazen ali strahovanje zavoljo izvirnega greha. Od Boga razsvitljeni kralj David nam pove, da smert svetnikov je draga v božjih očeh. (Ps. 115, 15.) Toraj pa tudi večkrat slišimo, da so mučenci ali marterniki s prelivanjem svoje kervi in s svojo smertjo za vero prinesli Bogu dopadljiv dar. In ko so bili trije mladenči v Babilonskem mestu verženi v razbeljeno peč, ker niso hotli na kraljevo povelje zlate podobe po božje častiti in molikovati, molili so v sredi plamena tako le: „Naš dar bodi danes v žgaven dar pred tvojim obličjem, o Gospod! da ti dopade“. (Dan. 3, 40.)

In obadvojne darove, ljubi moji! smo Bogu d o l ž n i, notranje ali duhovne, in zunanje ali vidne. Dolžni smo mu

duhovne darove; zakaj ker je Bog duh, moramo ga tudi v resnici moliti, moramo tudi v sercu polni časti in hvale biti do njega, moramo z živo vero vanj verovati, terdno vanj upati, ga čez vse ljubiti, moramo vse voljno terpeti, in se pred njim prav globoko poniževati, in, če grešimo, svoje grehe v sercu obžalovati. „Bog ne tirja od nas“, govori sveti Avguštin, „daru zaklane živali, (kader grešimo,) ampak dar skesanega in potertega serca“. — Pa ne le notranjih darov, ampak tudi zunanje darove smo Bogu dolžni: zakaj ker nismo le iz duše, ampak imamo tudi telo, ni zadosti, Boga le od znotraj, le v sercu častiti, moliti in hvaliti, dolžni smo Boga tudi od zunaj, s telesom častiti, in svojo notranjo pobožnost z zunanjimi dobrimi deli ohranovati in zviševati; in ker smo vsi sveta božja družinja, treba je tudi, da eden drugega z zunanjim lepim djanjem k pobožnosti vnemamo, v pobožnosti ohranjamo in uterdujemo, in ker se po izvirnem grehu naše meso vzdiguje zoper duha, je prav, da ga ponižujemo z zunanjimi bogaboječimi deli, in tako duhu na kviško pomagamo k Bogu. Ali pomisliti je treba, da so zunanji darovi samo takrat Bogu všeč in dopadljivi, kader so sklenjeni z notranjimi darovi. Kdor, postavim, Boga z jezikom časti, mora tudi v sercu do Boga ves poln časti biti. Zunanji darovi brez notranjih so klas brez zerna, lupina brez jedra, so le hinavščina in gnjusoba pred Bogom. Kdor bi pred Bogom poklekoval, in se na persi terkal, v sercu pa za Boga ne maral, se svojih grehov ne kesal; njegovo poklekovanje in na persi terkanje bi ne bilo Bogu dopadljivo, ampak zoperno. Notranji darovi pa so Bogu vsegdar všeč in dopadljivi, če tudi niso sklenjeni z zunanjimi darovi. Kdor svoje grehe obžaluje, dopadljiva je njegova žalost nad grehi Bogu, če se mu tudi solze ne udirajo po licih. Pa pravo božje češčenje in resnična ljubezen do Boga se ne dasta lahko zaklepati v serce, ampak plamenu enako pri vseh krajih iz serca švigata, kader se v njem znajdeta; toraj so notranji darovi večidel sklenjeni z zunanjimi darovi.

Kader pa Bogu notranje ali zunanje splošne darove oprav-

ljamo, smo mi sami vse to, kar je k daritvi potrebnega: mi sami smo tempelj, v kterem se daruje; mi smo altar, na kterem se Bogu daruje; mi smo mašniki, kteri Bogu dar opravljajo; mi smo dar, kteri se Bogu prinese; mi smo kadilo, ktero se na kviško proti Bogu vali. To resnico nam pove sveti Avguštin, ko pravi: „Mi smo tempelj, v kterem Bog prebiva; naše serce je altar, na kterem dar ponižnosti z ognjem ljubezni zažigamo, in omečujemo božjo milost po njegovem edinem Sinu, svojem velikem mašniku“. Pa tudi sveto pismo nam spričuje to resnico; zakaj sveti apostelj Janez pravi v skrivnem razodenju, da nas je Kristus storil mašnike svojega nebeškega Očeta. (Skriv. raz. 1, 6.) In sv. apostelj Peter imenuje kristijane kraljevo duhovstvo; (I. Petr. 2, 9.) in vsem vernim kristijanom brez razločka piše: „Vi ste sveto duhovstvo, da opravljate Bogu duhovne darove, kteri so mu prijetni po Jezusu Kristusu“. (I. Petr. 2, 5.)

Kristijani! ali ste si že kterikrat prav k sercu vzeli to veselo resnico? Ali ste že kterikrat premislili prav v živo, da ste tudi vi pri svetem kerstu posvečeni v nekakošne mašnike, da bi v tempeljnu svojega telesa na altarju svojega serca z ognjem goreče ljubezni do Boga zažigali Bogu darove ponižnosti, sramožljivosti, treznosti, poterpežljivosti in drugih keršanskih čednost? O imenitnost pravičnih kristijanov! Kraljevo duhovstvo so pravični kristijani, sveto duhovstvo so vsi pravični brez razločka stanu in spola, da bi na altarju svojega serca Bogu opravljali splošne darove keršanskih čednost in dobrih del, kteri so mu prijetni po Jezusu Kristusu.

4. Pa kakošni morajo biti naši splošni darovi, da bodo nebeškemu Očetu prijetni po Jezusu Kristusu?

Naši splošni darovi, da bodo Bogu prijetni po Jezusu Kristusu, morajo biti: a) popolni, in b) neprenehljivi.

a) Naši darovi morajo biti pervič popolni, da bodo po Jezusu Kristusu prijetni nebeškemu Očetu. So pa popolni, če Bogu v dar damo vse, kar koli smo in kar koli imamo, če mu darujemo svoje telo, svojo dušo, svoje premoženje in vse svoje dela; in vse to darovati mu smo tudi dolžni.

Dolžni smo Bogu darovati svoje telo, kakor je sveti apostelj Pavl zapovedal Rimljanom, ter jim je pisal: „Prosim vas, bratje! pri usmiljenju božjem, da dajte svoje telesa v živ, svet in Bogu dopadljiv dar, da bo vaša služba po pameti“. (Rimlj. 12, 1.) Naše telo pa bo svet, živ in Bogu dopadljiv dar, če vse ude svojega telesa od hudega odvracujemo, in jih obračamo le v spolnovanje božjih zapoved; če svoje telo ohranimo v svetosti in časti, in ne delamo po njegovih gerdih željah, kakor molikovalci in neznabogi, ki Boga ne poznajo; če Boga v svojem životu častimo in nosimo s pokorjenjem svojega nepokornega mesa, s sramožljivostjo in čistostjo, z zmernostjo in treznostjo, z zatiranjem svojega hudega poželjenja; če smo vedno pripravljeni, v duhu pokore preterpeti smert, kader nam jo Bog pošlje. „Naše telo“, pravi sveti Krizostom, „bo svet dar, če ne bodo naše oči nič pregrešnega ogledovale, naš jezik nič hudega govoril; če ne bodo naše ušesa poslušale opravljanja in posvetnih pogovorov, naše roke nič hudobnega ne dopočenjale, naše noge na nobene pregrešne kraje ne hodile“. Pa, ljubi kristijani! to ni še zadosti; dasiravno prav potrebno, vendar ni še zadosti, da s svojim truplom nič hudega ne storimo, temveč da bo naše telo živ, svet in Bogu dopadljiv dar, je verh tega tudi še potrebno, da s svojim truplom dobro delamo, da svoje roke navadimo opravljati bogaboječe, bogoljubne dela, da svoj jezik navadimo Boga hvaliti in poveličevati, da svoje ušesa navadimo Jezusove nauke in pobožne pogovore poslušati, da svoje noge navadimo na svete kraje hoditi, ker Bogu dopadljiv dar obstoji v tem, da se varujemo vse hudobije, in da spolnujemo božje zapovedi. (Sir. 35, 2.) Bogu niso všeč in dopadljivi, in Bog zaverže take darove, kteri so omadeževani. Naj nespokorni grešniki svoje s pregrehami ognjušene telesa Bogu v dar po-

nujajo, kakor in kolikor koli hočejo, vendar le jih Bog ne vzame v dar. Vi, nespokorni grešniki! darujete svoje telesa satanu, ker so gnjusoba Bogu vaše oči, iz kterih plamen nečistosti šviga; gnjusobne pred Bogom so vaše roke, ki jih stegujete po tujem blagu; gnjusoben pred Bogom je vaš jezik, ki laže, opravlja, zdražbe dela, kvanta, preklinja; gnjusobne pred Bogom so vaše noge, ki vas nosijo na pregrešne kraje, v zapeljive druščinje. „Vaši darovi so mi gnjusoba“, rekel je Bog Judom, „ne morem jih terpeti; kajti vaše roke so polne kervi“. (Izaija 1, 13—15.) Varujte tedaj, preljubi moji! svojh pri svetem kerstu v tempelj božji posvečenih teles vsakega greha, in oblačite jih z lepo obleko pohlevnosti, čistosti, zmernosti in drugih keršanskih čednost, da bodo živ, svet in Bogu dopadljiv dar po Jezusu Kristusu. Če bote svoje telesa ohranili v časti in svetosti, bo Bogu dopadljivo in všeč povzdigovanje vaših bogaboječih rok, mu bo prijetno poklekovanje vaših kolen, mu bo z voljo molitev, ki jo bote s svojim pobožnim jezikom pošiljali do sedeža božje milosti. Srečen in presrečen tak kristijan, čegar telo je olepšano in ozaljšano z lepimi čednostmi!

Pa ne le svojega telesa, ampak tudi svojo dušo smo dolžni dati Bogu v živ, svet in prijeten dar. Svojo dušo pa Bogu v živ, svet in prijeten dar damo, ako svoje dušne moči obračamo le v spolnovanje volje božje: ako si prizadevamo s svojim umom in svojo pametjo bolj in bolj spoznovati božjo vsegamogočnost in neskončno modrost, nezmerno svetost, neizrečeno dobrotljivost, neskončno milost in vse druge božje lastnosti, in pa svojo nevednost, slepoto, tamoto, spačenost, slabost, revščino in nezmožnost k vsemu dobremu in nagnjenje k vsemu hudemu, in se zavoljo tega zmerom globokeje ponižujemo; ako radi vse od Boga razodete resnice terdno verujemo, če jim tudi s svojo plitvo pametjo do konca ne pridemo ter jih s svojim zatemnelim umom ne zapopademo; ako radi svete in koristne reči premišljujemo. Svojo dušo Bogu v živ, svet in dopadljiv dar darujemo, ako vse svoje želje in nagnjenja po božjih zapovedih obravnavamo; ako s svojo prosto

voljo Boga čez vse ljubimo, le po koristnih rečeh hrepenimo, in svoje volje v božje razžaljenje ne obračamo; ako se le nad poštenimi, Bogu dopadljivimi, Bogu prijetnimi rečmi razveseljujemo, hudobne reči pa sovražimo, storjene grehe v sercu obžalujemo. — Tako tedaj darujemo svojo dušo Bogu, da mu um in pamet in voljo podveržemo in vse svoje želje in vse svoje nagnjenja. To je Bogu dopadljiv dar. Toda človek mora pri tej daritvi veliko terpeti: premagovati mora svoje hudo poželjenje, ki ga le v pregrešne reči vleče; zatirati mora svojo lastno ljubezen, ktera hoče le po svoji glavi delati in po svoji termi ravnati. Ti pa, grešnik, grešnica! daruj Bogu svojo dušo s tem, da mu v dar prineseš skesano, ponižano in spreobernjeno serce, ktero ne koperni več po pregrešnih slastih, ampak po bogaboječih delih, in tvoj dar bo Bogu všeč in dopadljiv; zakaj žalosti poln dub je Bogu dopadljiv dar, potertega in ponižanega in spreobernjenega serca Bog ne zaničuje, nasproti pa Bog zaverže serce, iz kterega se kadí in vali dim prevzetnosti ali smrad nečistosti, nevošljivosti, sovražtva ali kake druge pregrehe.

Bogu moramo darovati tudi vse svoje premoženje. Bogu svoje premoženje darujemo, če nanj svojega serca ne navezujemo, vseh svojih misel vanj ne obračamo in ne vtikamo, ampak ga po božji volji vživamo, in toraj obračamo v take reči, za ktere nam ga je Bog izročil. Bog pa hoče, da izročeno premoženje obračamo v svoje časne potrebe, kterih potreb pa nam ne sme odkazovati naša poželjivost, ampak nam jih mora napovedovati sveto evangelije, zakaj po nauku svetega evangelija bomo kmalu zadosti imeli, po nauku svoje poželjivosti pa nikdar nikoli ne. Bog pa tudi hoče, da z obilnostjo svojega premoženja revežem pomagamo. „Ne pozabite dobrotljivi biti, in ubogim podeljevati“, pravi sv. apostelj Pavl; „zakaj s takimi darmi se Bogu prikupimo“. (Hebr. 13, 16.) Kader tedaj ubogim podelimo, Bogu od svojega premoženja dar prinesemo: revež je, tako rekoč, altar, na kterega se dar položi, in s kterega Jezus Kristus dar vzame; zakaj, karkoli kteremu svojih bratov storimo, oberne Jezus ravno tako, kakor

da bi bilo njemu samemu storjeno. V duhu pokore podeljena milošnja je bogospraven dar, s kterim človek svoje grehe zbrisuje, in se z Bogom spravlja. Tako je tedaj časno premoženje obračati v svojo in svojega bližnjega časno in večno srečo, nikar pa ne, da bi človek ž njim stregel svoji prevzetnosti in nečimurnosti, in pasel in nasitoval ž njim svoje pregrešne, mesene želje. Od Boga premoženje prejemamo; po njegovi sveti volji ga tudi obračajmo!

Bogu smo tudi dolžni darovati vse svoje dela, vse svoje djanje in nehanje. Karkoli storimo ali preterpimo, le zato storimo in opravljajmo, le zato voljno terpimo, ker Bog tako zapoveduje; in karkoli opustimo, le zato opuščajmo, ker Bog to prepoveduje: pri vseh svojih delih želimo Bogu dopadati, božjo voljo spolnovati, božjo čast poviševati. In če naše dobre dela izvirajo iz ljubezni do Boga, bodo mu te naše dobre dela dopadljivi darovi, ker je po nauku svetega Avguština „vsako dobro delo resničen dar, če ga storimo iz tega cilj in konca, da bi ž njim Boga častili, in se z Bogom v sveto družbo sklenili“. Kolikanj prijetnih darov tedaj lahko vsak dan Bogu opravljamo, ako brez smertnega greha živimo, in na tanjko spolnujemo dolžnosti svojega stanu iz ljubezni do Boga!

b) Naši darovi morajo pa drugič biti tudi nepreneh-ljivi, da bodo nebeškemu Ocetu všeč in dopadljivi. Pri svetem kerstu smo bili pervič Bogu darovani, in vse naše življenje mora biti vedna daritev, ktera se bo še le s smertjo koncala. Bogu smo tedaj dolžni darovati svoje otročje, svoje mladenške, svoje moške in svoje stare leta; dolžni smo mu darovati vse svoje življenje, od svetega kersta do svojega groba. — Ali pa smo vsi svoje preteklo življenje Bogu darovali? Ali nismo še nikoli ne te svoje daritve pretergali? Vse svoje preteklo življenje smo Bogu darovali, ako smo dosihmalo svojo kerstno nedolžnost ohranili; svojo daritev smo pa pretergali, ako smo v kak smerten greh zabredli, kajti daritev se z vsakim smertnim grehom preterga. Kaj pa še le, če smo večidel svojega življenja ne Bogu, ampak satanu,

posvetnemu grešnemu veselju, svojemu hudemu nagnjenju darovali? O če je temu tako, nesimo berž razžaljenemu nebeškemu Ocetu dar skesanega, ponižanega, spreobernjenega serca; ta dar še od nas vzame, in pred tem nobenega drugega ne! Srečen pa, čez vse srečen je tisti, ki v svoji vesti bere, da je vse svoje življenje le Bogu daroval! Prišla bo ura, da se bo samega sebe na altarju smertne postelje Bogu v dopadljiv klaven dar dal, kjer ga bo od Boga poslana služabnica, smert, umorila, in v srecno večnost preselila.

5. Zdaj tedaj vemo, kaj da so notranji, kaj pa zunanji splošni darovi, ki smo jih Bogu dolžni. Pač veseli moramo biti, če pomislimo, da take darove lahko vsak dan Bogu opravljamo, ker smo bili mi vsi v nekakošnem pomenu v božje mašnike posvečeni, da bi opravljali Bogu duhovne darove, ki so mu prijetni in dopadljivi po Jezusu Kristusu, njegovem edinorojenem Sinu, našem Odrešeniku in Zvelicarju. Zažigajmo tedaj vsak dan Bogu na altarju svojega bogaboječega serca dar molitve, dar hvale božje, dar kesanja ali žalovanja nad grehi, dar svetih misel in bogaboječih, bogoljubnih želj, dar keršanskih čednost in dobrih del! Prosim vas, bratje in sestre v Kristusu! prosim vas pri milosti božji, dajte svoje telesa v živ, svet in Bogu dopadljiv dar, da bo vaša služba Bogu prijetna in dopadljiva. Darujte mu tudi svojo dušo, da bo vaša služba v duhu; zakaj Bog je duh, in kteri ga hocejo moliti, morajo ga v duhu in resnici moliti. Darujte sami sebe Bogu, in darujte se mu tako, da se odpoveste svetu, in vsem njegovim slepotijam in pregreham, kakor ste se vsemu temu že pri svetem kerstu odpovedali; darujte se mu tako, da svojemu hudemu nagnjenju odmerjete, in le samo Bogu in za Boga živite; o potlej bote vi sami resničen in Bogu prijeten dar! Razgledujte se nad Jezusom Kristusom, svojim Odrešenikom in Zvelicarjem, ki je vse svoje djanje in nehanje, svojo dušo in telo, samega sebe vsega za nas daroval svojemu nebeškemu Ocetu. Daroval mu je svoje rojstvo, ktero se je v toliki revščini in sirošcini godilo v Betlehemskem hlevcu. Daroval mu je svoje obrezovanje, pri kterem je pervikrat pre-

lival svojo sveto kri. Daroval mu je svoj beg v Egipt, kamor je moral bežati pred grozovitim kraljem Herodom, ki mu je stregel po življenju. Daroval mu je svojo hojo v Jeruzalemski tempelj na praznike, kamor je hodil iz daljnega Nazareta k službi božji. Daroval mu je svoje vsakdanje dela in opravila v Nazareški hišici, v kteri je bival do svojega tridesetega leta. Daroval mu je trud in težave, ki jih je preterpel, dokler je tri cele leta hodil po Judovski deželi sveto evangelje oznanovaje, čudeže delajoč. Daroval mu je svoje terpljenje, ki ga je preterpel na Oljski gori putivši kervavi put, na Pilatovem dvoru pri grozovitem bičanju in s ternjem kronanju, na težavnem, križevem potu proti Kalvarski gori s težkim križem obložen. Daroval mu je svojo smert, ki jo je v nepopisljivih dušnih britkostih in telesnih bolečinah preterpel na svetem križu.

Razgledujte se tudi nad Marijo, presveto Jezusovo materjo, ki se je tudi Bogu darovala vso in popolnoma. Darovala se mu je, kader so jo še vso majhno bogoljubni starši, sveti Joahim in sveta Ana, v tempelj pripeljali, da bi ondi v službi božji preživela svoje otročje leta. Darovala se mu je, kader je v Nacaret vernivši se zvedla iz Gabrielovih ust, da je izvoljena v mater Zveličarjevo, in mu je rekla: „Glej, dekla sem Gospodova; zgodi se mi po tvoji besedi!“ Darovala se mu je, kader je o zimskem času v svojem težavnem stanu vsa vdana nastopila pot v odročni Betlehem, da bi se ondi po cesarjevem povelju zapisala s svetim Jožefom. Darovala se mu je, kader je morala z malim Jezusom bežati v daljni Egipt, in iz Egipta vračevati se spet nazaj na Izraelsko zemljo. Darovala se mu je, kader je dvanajstletnega Jezusa v tempeljnu zgubila, in ga še le tretji dan našla med uceniki sedecega. Darovala se mu je, kader je v Nacaretu hišo oskerbovala in gospodinila, da bi bila pošteno preskerbljena sveta družinjica. Darovala se mu je, kader je učenega Jezusa spremljevala, in vidila, da je med tolikimi ljudmi, ki so Jezusa ljubili in radi imeli, znašlo se tudi mnogo ljutih nasprotnikov, zagrizenih sovražnikov, ki so njenemu ljubemu Sinu povsod zanjke na-

stavljali, in mu clo po življenju stregli. Darovala se mu je, kader je srečala Jezusa na križevem potu s težkim križem obloženega, in kader je na Golgati pod križem stala, in vidila preljubega Sina umirati v nedopovedljivih bolečinah. Darovala se mu je, kader je po Jezusovem vstajenju in vnebohodu in po prihodu svetega Duha pod Janezovim varstvom še na zemlji bivala, dokler ni svoje svete duše izdihnila, ter šla v nebesa.

Razgledujte se tudi še nad drugimi svetniki, ki so se vsi od kraja Bogu darovali z dušo in telesom. Na misel mi pride zmed drugih svet Ignacij mučenec, škof v Antiohiji, ki je pod Trajanovim cesarovanjem bil v Rim peljan, da bi ga ondi zavoljo svete vere Jezusove umorili, ter vergli pred divje zveri, ktere naj bi ga raztergale in požerle. Kako lepo je brati od tega svetega moža, da se ni bal tolikanj strašne smerti, marveč se je je še clo veselil, ter si vso pot želel, da bi mu divje zveri ne prizanašale, ampak ga gotovo raztergale in umorile. In kader je zaslišal rujoveče razdivjane leve, med ktere je imel veržen biti, rekel je: „Žito Kristusovo sem, zobje divjih zveri me bodo razmleli, da bom kar čist kruh spoznan“. Nad tem in nad drugimi svetniki se razgledujte, in kakor oni, se tudi vi Bogu darujte, ter le Bogu in za Boga živite; potlej bote vi sami resnicen in Bogu prijeten in dopadljiv dar. „Bogu posvečen človek“, pravi sveti Avguštin, „kolikor svetu odmerje, in le za Boga živi, je pravi dar“. Amen.

XXIX. keršanski nauk.

Od daritve starega zaveta ali starega zakona. —

1. Pričel sem zadnjič razlagati keršanski nauk od zakramenta presvetega rešnjega Telesa kar dara ali daritve, ter govoril naj poprej od splošnih darov. Povedal sem vam, da dar sploh se imenuje vse, kar koli kdo dobrega želi ali stori iz tega konca ali s tim namenom, da bi Boga častil, in se z Bogom sklenil. — Splošni dar je po tem takem dvojen: notranj ali duhoven, in pa zunanj ali viden. — Notranj ali duhoven dar se imenuje vsaka pobožna misel, vsaka bogaboječa želja, vsak svet občutljej in resnična volja, vedno deržati se Boga, in toraj storiti vse, kar Bog zapoveduje, opustiti pa vse, kar prepoveduje. — Zunanj ali viden splošen dar pa obstoji v zunanjih dobrih delih, ki jih kdo doprinaša iz tega cilj in konca, da bi ž njimi Boga počastil, se z Bogom sklenil. — Obadvojne darove smo Bogu dolžni; kajti imamo dušo in smo mu duhovne darove dolžni, in imamo telo in smo mu dolžni tudi zunanje darove. — Naši darovi pa morajo biti popolni, ter moramo Bogu darovati vse, kar smo in kar imamo, ter dušo in telo, svoje premoženje in vse svoje dela. — Zraven tega morajo naši darovi biti tudi še neprenehljivi ali stanovitni, ter moramo ves čas življenja darovati Bogu vse, kar smo in kar imamo. — Od vsega tega je bilo obširniše govorjeno v poslednjem keršanskem nauku.

2. Da svoji obljubi zvest ostanem, govoril bom danes:

II) Od daritve starega zaveta ali starega zakona.

Perva človeka, Adam in Eva, sta v stanu nedolžnosti Bogu splošne darove opravljala; sama sebe sta Bogu dajala

v svet in neomadeževan dar, in mu darovala vse svoje dela, da sta častila in hvalila Boga, od kterega sta prejela življenje, nedolžnost in velike milosti. Hvala, ki sta jo Bogu dajala v mislih, željah in z besedami, dela, ki sta jih Bogu v čast opravljala, bile so Bogu zgol prijetni darovi. In ako bi ne bili naši pervi starši grešili, ne bilo bi nič drugega treba Bogu darovati, ko samega sebe, svojo dušo in svoje telo in svoje dela. Vsa zemlja bila bi tempelj božji; in Bog bi imel povsod zveste služabnike, kteri bi ga v duhu in resnici molili, in se mu sami v prijeten dar dajali. Toda po storjenem grehu naših pervih staršev se je vse spremenilo, vse spreobernilo. Izvirni ali poerbani greh je ves človeški rod ognjusil; človek po izvirnem grehu clo nič Bogu prijetnega ni imel nad seboj, in toraj ni mogel samega sebe dati Bogu v prijeten dar, kakor bi se mu bil dajal, ko bi bil v nedolžnosti ostal; kajti Bogu se ne sme nič omadeževanega darovati. Zavoljo izvirnega greha pa ne nehajo dolžnosti, ki jih je imel človek v stanu nedolžnosti do Boga, temveč nas vežejo ravno tako, kakor pred storjenim grehom; in toraj smo tudi po izvirnem grehu dolžni Boga z darovi častiti, hvaliti in prositi; greh ni odvzel teh dolžnost, ali tudi le zmanjšal ne, temveč še le pomnožil jih je, ker je vpeljal tudi potrebo novega daru, namreč takega daru, kteri bi izbrisal kazen z izvirnim grehom zasluženo. Ker je bilo pa vse človeštvo z izvirnim grehom ognjušeno tako, da ni moglo dopolnovati dolžnost, ki jih je božja pravica od njega tirjala; bilo bi moralo precej in nemudoma zaterto, pokončano biti in vekomaj zaverženo. Toda Bog se je, to nam pove sveto pismo, usmilil človeškega rodu, in je že našim pervim staršem obljubil nov, čist in svet dar, da bi se s tim darom vsak človek očistil, in ga namesto sebe, in ž njim tudi samega sebe Bogu daroval. Ta od Boga nam obljubljeni dar je Jezus Kristus, Sin božji, na svetem križu umorjen. „Njega, ki ni poznal greha“, piše sveti apostelj Pavl, „je Bog zavoljo nas v spravnjo (daritev za greh) storil, da bi bili v njem opravičeni pred Bogom“. (II. Kor. 5, 21.)

Da bi pa človek nikoli ne bil pozabil, da je tudi po grehu ravno tako, kakor poprej v stanu nedolžnosti, dolžen Boga častiti, ga hvaliti za prejete dobrote, ga novih prositi, in verh tega še zavoljo storjenega greha razžaljeni pravici božji zadostiti; da bi pa pri tem vendar ne obupal, ker je Boga z grehom razžalil, temveč da bi vedno pomnil novega, čistega in svetega daru, ki mu ga je Bog obljubil, in da bi vanj svoje zaupanje stavil: zato je Bog že precej od začetka ljudem ukazal, naj mu poleg splošnih darov opravljajo še posebne darove. In odsihmalo niso ljudje le splošnih darov opravljali Bogu, kteri darovi obstojijo v bogaboječih mislih, pobožnih željah, bogoljubnih delih; ampak darovali so mu tudi živino, žito, sadje, moko, kruh, vino, olje, kadilo, i. t. d. Ti darovi so bili precej po storjenem grehu v navadi pri ljudeh, da so ž njimi Boga častili, ga potrebnih dobrot prosili, in ga za prejete hvalili. Tako sta že Adamova sinova, Kajn in Abelj, vsak od svojih pridelkov Bogu dar prinašala, altar napravila in na njem prineseni dar zažgala Bogu v čast in hvalo. Kajn, ki je bil kmetovalec, je Bogu v dar zažgal nekoliko zernja; Abelj pa, ki je bil ovčar, je pervega mladiča svoje čede zaklal, ter ga Bogu v čast zažgal. Noe, ko je po vesoljnem potopu iz barke stopil, je iz hvaležnosti do Boga napravil altar, zbral nekaj žival in ptičev, jih zaklal, razsekal, in Bogu na altarju zažgal, da je s to daritevjo Boga zahvalil za odrešenje. Melkizedek je Bogu kruh in vino daroval. Abraham je šel na božje povelje na goro Morijo z Izakom, svojim sinom, da bi ga na njej zaklal in Bogu daroval. Jakob na potu proti Mezopotamiji je pod golim nebom spal, in po noči čudno prikazen imel; zjutraj, ko zarija napoči, vzel je kamen, ga po koncu postavi, in v spomin, da je Bogu posvečen, ga ves hvaležen z oljem oblije. — Ko je pa Bog dva tisuč let po stvarjenju sveta Izraelcem na Sinajski gori po Mozesu zapovedi dal, odkazal jim je sam darove, ki naj mu jih darujejo, in zapovedal vse opravke in obrede ali ceremonije, s kterimi mu morajo darove opravljati. Izraelci so pa Bogu zdaj darovali živino, ki so jo njemu v čast klali in žgali, in to so bili krvavi darovi, ker je kri tekla pri

darovih; zdaj so mu darovali lepo moko, kruh, vino, olje itd., in to so bili nekervavi darovi, ker se ni kri prelivala pri takih daritvah.

3. Prejden vam pa, ljubi moji! kaj več povem od daritve, ki so jo Izraelci Bogu opravljali, moram vam nekoliko v misel vzeti od snidnice in pa od Jeruzalemskega tempelj na, na kterih dveh krajih so Izraelci Bogu darovali.

Snidnica je bila berhko, lepo pisan šotor iz ličnih desk, ktere so bile sklenjene z zlatimi obročki. Bila je snidnica deset komolcev široka in trideset komolcev dolga, in pa od vseh strani z dragimi perti pregernjena. Pregrinjalo od verha do tal je snidnico delilo na dva kraja dva predala. Pervemu in imenitnišemu delu snidnice, ki je bil na pol manjši od drugega, reklo se je presvetišče, drugemu pa svetišče. V presvetišču je bila škrinja zaveze. Škrinja zaveze pa je bila narejena iz dragega lesa, in z zlatom bogato vdelana; bila je poltretji komolc dolga in poldrugi komolc široka in visoka. Nad pokrovom te škrinje, kteri je bil sedež božji, bila sta častitljiva Keruba, ki sta svoje perutnice eden proti drugemu razprostirala, in pokrov obsenčevala. V škrinji zaveze pa je bil zlat verč z nekoliko zernji mane, s ktero je Bog Izraelce v puščavi redil; v škrinji zaveze je bila tudi Aronova palica, ktera je bila na enkrat ozelenela in sad obrodila v znamnje, da je Aron od Boga izvoljen v velikega duhovna; v škrinji zaveze ste bile tudi dve kamnjeni tabli, na kteri je bil Bog s svojim lastnim perstom zapisal zapovedi. — Unkraj pregrinjala, v svetišču, je stala pozlačena miza, in na njej dvanajst pomiznih ali darilnih kruhov v dveh verstah, in noži zraven njih. Darilni kruhi so bili iz naj lepše pšenične moke s kadilom potresene. Vsako saboto so se drugi devali na mizo, stare so pa duhovni povžili. V sredi svetišča je stal altar, na kterem se je kadilo zažigalo, in njegov dim na kviško valil. Zraven tega altarja je stal zlat svečnik s sedmimi roglji, na kterih je gorelo sedem svetil. (Hebr. 9, 1.) — Okoli snidnice je bilo pa dvorišče, sto komolcev dolgo,

petdeset pa široko, in okoli in okoli s pregrinjali obdano, ki so bili na zlate steberče pripeti. V tem dvorišču je stal pred snidnico pod golim nebom altar, da so se na njem zažigali žgavni darovi.

V snidnici so Izraelci od začetka službo božjo opravljali; in ker niso še imeli stanovitnega prebivališča, ampak so šli proti obljubljeni deželi, bila je snidnica napravljena tako, da so jo lahko razderli, seboj vzeli in kje drugej spet postavili. V znamnje, da je Bog v snidnici pričujoč, se je spustil nad njo tisti oblak, kteri je Izraelcem iz Egiptovskega kazal pot v puščavo. In dokler je ta oblak obdajal snidnico, morali so Izraelci ostati na mestu; kader se je pa znad snidnice vzdignil, morali so dalje iti. V tej snidnici so Izraelci okoli šest sto let opravljali službo božjo, dokler ni kralj Salamon v Jeruzalemu Bogu izzidal tempeljna.

Ko je bil kralj Salomon v Jeruzalemu Bogu tempelj izzidal, mogli so Izraelci v njem Bogu darove opravljati, ker se je v njem hranila skrinja zaveze. Jeruzalemski tempelj je bil sozidan po podobi snidnice, samo da je bilo na njem vse veči in lepši. Bil je šestdeset komolcev dolg, in presvetišče imenovan. V presvetišču je bila škrinja zaveze, in le enkrat v letu je smel samo veliki duhoven vanj. Presvetišče je bilo z dvojimi durmi iz oljkovega lesa zaperto, in pred durmi je viselo pregrinjalo od verha do tal. — Takraj pregrinjala se je začel drugi del tempeljna, kteremu se je reklo svetišče. Svetišče je bilo štirdeset komolcev dolgo. V svetišču je stal blizo pregrinjala zlat altar, da se je na njem Bogu kadilo zažigalo, in deset zlatih svečnikov s svetili je bilo, pet na levi pet na desni strani altarja, da se je razsvitljevala hiša božja. Pa tudi vsa druga posoda in vse kadilnice so bile iz samo suhega, čistega zlata. Clo žeblji so bili zlati. Tla so bile z zlatom vložene, in vrata z zlatom prevlečene.

Precej pred tempeljnom so bili trije veliki dvori. Pervi dvor, v kterega se je iz tempeljna prišlo, je bil duhovski

dvor imenovan, ker so navadno le duhovni in leviti smeli vanj, da so v njem živino klali, jo Bogu v dar zažigali na bronastem altarju, ki je v sredi dvora stal. V tem dvoru je tudi cela truma pevcev Davidove psalme prepevala pri službi božji. Bil je z mostovži in poslopji obdan. — Drugi dvor, z omrežjem od pervega ločen, je bil še veči, in je tudi mostovže in poslopja imel, po kterih so duhovni in leviti prebivali, kader so v Jeruzalemu službo božjo opravljali; po nekterih so pa tudi tempeljnovo posodo hranili. Drugi dvor je bil Izraelov dvor imenovan, ker so se Izraelci k molitvi shajali o praznikih, in tudi vsak dan ob času daritve in službe božje, ktero so duhovni v svetišču opravljali ali pa v pervem dvoru. V tem dvoru je bila cerkvena skrinjica ali darilnica, v ktero so se metali božji darovi v denarjih. — Za tem dvorom je bil tretji dvor, imenovan dvor narodov, ker so vanj smeli narodi iz vse zemlje, kteri so pravega Boga spoznali, če tudi niso sprejeli Judovske vere. Po tem dvoru je bilo tudi dosti mostovžev, po kterih se je učilo ali sodilo.

In glejte, vse to, tempelj in ti trije veliki dvori, se sploh tempelj imenuje. Kader sveto evangelije pravi, da je Jezus v tempeljnu stal, hodil ali učil; mora se misliti, da je v drugem ali tretjem dvoru stal, hodil ali učil. Jeruzalemski tempelj je bil tedaj zidovje, da nikoli takega. Nikoli še ni bilo dražejega tempeljna na zemlji od Salomonovega. Pa so ga tudi sedem let stavili.

4. Zdaj pa premislimo, kako so Izraelci od začetka v snidnici, pozneje pa v Jeruzalemskem tempeljnu Bogu darovali. Levijev rod je bil od Boga odločen, da opravlja službo božjo. Naj imenitniši med duhovni je bil veliki duhoven, kteri je bil posvečen, z oljem pomaziljen, in se je s prelepo obleko ločil od drugih. Veliki duhoven je imel več drugih duhovnov in levitov pod svojo oblastjo, da so mu pomagali opravljati službo božjo. Judovski duhovni so Bogu v snidnici ali tempeljnu vsak dan zjutraj in zvečer darove opravljali, in sicer iz tega čveterega cilj in konca:

a) Da so z darovi Boga častili, njegovo oblast do vseh stvari na znanje dajali, in mu svojo ponižnost in pokorščino skazovali. Kdor je hotel Boga z darom počastiti, moral je odbrati zdravo žival, ktera je bila brez vse graje, ali vola (junca), ali ovco, ali goloba; jo je pred snidnico, pozneje pa pred Jeruzalemski tempelj, prignal ali prinesel, in v znamnje, da bo živino namesto sebe dal Bogu v dar, jej je roke na glavo položil, ter jo Bogu daroval. Kader je pa vse ljudstvo hotlo Bogu v čast dar opraviti, prignala se je živina pred snidnico, in starašini ljudstvo so jej v imenu vsega ljudstva roke na glavo položili, in jo potlej dali duhovnom, da so jo duhovni Bogu v čast darovali. — Darovali so jo pa tako le: Med molitvami so živino zaklali, in njeno kerv v posodo prestregli, ter jo zlili okoli altarja, kteri je pred snidnico ali tempeljnom pod milim nebom pripravljen bil za žgavne darove. Potem so živino iz kože djali, (kožo so duhovni za se obderžali,) jej noge odsekali, in oserčje iz nje pobrali, in jo potlej na drobne kose razsekali. Razsekane kose so Bogu darovali tako, da so jih pred seboj na kviško povzdignili, kar se daritev imenuje, in potlej so jih položili na altar, ki je bil za žgavne darove pripravljen, in do čistega sožgali; in dim se je proti nebu valil Bogu v prijetno dišavo. Vse je moralo zgoreti, kar se je Bogu v čast darovalo; noben človek, niti duhovni, niti drugi Izraelci niso smeli od darovane živine nič pokusiti, kader so z daritevjo Boga molili in častili. Ker so živino Bogu klali, imenujejo se ti darovi klavni darovi; in ko so jo Bogu v čast tudi žgali, imenujejo jih tudi žgavne darove. Ker so pa Judje živino klali in do čistega sožigali zato, da bi s temi klavnimi in žgavnimi darovi Boga častili, imenovali so se ti darovi tudi bogočastni darovi.

b) Drugič so Bogu darove prinašali tudi iz tega cilj in konca, da so ž njimi tolažili razžaljeno pravico božjo, in Boga odpuščenja grehov prosili. Kader so se namreč kteri Izraelci pregrešili, morali so se pred Bogom poniževati, in mu darove prinašati, vsak po svojem premoženju in po velikosti svojih grehov, ali tele, ali ovna, ali ovco ali kaj moke. Te živali

so duhovni pred snidnico ali tempeljnom zaklali, ž njih kervjo altar pokropili, nekaj mesa na altarju Bogu v dar zažgali, in nekaj zunaj stana v ogenj vergli, tretji del so pa sami zavžili. Če so pa duhovni za svoje grehe Bogu darovali, ali če se je darovalo za grehe vsega ljudstva, kralja ali velikega duhovna, moralo se je vse meso, kar se ga ni na altarju Bogu v dar zažgalo, zunaj stana ali zunaj mesta v ogenj vreči; nihče ga ni smel okusiti: zakaj čist je moral biti, kdor je hotel jesti od darovanega mesa; kdor je pa dar za grehe prinesel, imeli so ga za nečistega, in to je spričevalo, kakor piše sveti Pavl v listu do Hebrejev, da darovi stare zaveze niso v sebi imeli moči grehov izbrisati, in vesti očistiti, in ker so s takimi darovi Boga odpuščenja grehov prosili, in se z razžaljenim Bogom spravljali, bili so ti darovi bogospravni darovi imenovani.

c) Tretjič so Izraelci Bogu darovali tudi zato, da so Boga hvalili za dobro letinjo, za dobljeno zmago na vojskah in za druge prejete dobrote. Kedar koli so Izraelci kako posebno dobroto od Boga dosegli, zaklali so precej na tisuče volov, jih razmesarili, in nekaj mesa so na altarju Bogu v dar zažgali, drugi del mesa so duhovni zavžili, tretji del so ga pa dobili Izraelci, kteri so darove prinesli, in njih sorodovina ali prijatli, ki so bili k daritvi povabljeni; vsak je smel od darovanega mesa jesti, kader so z daritevjo Boga zahvalili. In to vživanje darovanega mesa je bilo v starem zakonu obhajilo, po kterem so se Izraelci vdeleževali daritve; kader pa niso smeli jesti, sklenili so se v duhu z darom, od kterega jim ni bilo pripuščeno jesti, in so v sercu želeli, kar so z darom na znanje dajali, in tako so duhovno obhajilo prejeli. Darovi, s kterimi so Izraelci Boga za prejete dobrote hvalili, imenovali so se bogohvalni darovi.

d) Četertič so Izraelci Bogu darove opravljali tudi takrat, kader so Boga prosili potrebnih dobrot, postavim, dobre letinje, odvernjenja kake nadloge; in to so bili bogoprosni darovi, ker so ž njimi prosili Boga potrebnih dobrot. Kader

je kdo bogoprosen dar prinesel, sožgal se je en del Bogu v čast, en del so duhovni dobili, en del pa tisti, ki je dar prinesel, in njegova rodovina.

Še veliko drugih darov so morali Izraelci opravljati po božjem povelju; pa kdo bi vse v misel jemal? Opomnim naj le še naj imenitnišega daru, ki so ga opravljali Izraelci vsako leto enkrat. Ta dar je bil bogospravni dar za vse Izraelsko ljudstvo skupaj, ki so ga opravljali deseti dan vinotoka ali oktobra mesca. Ta dan so se morali vsi Izraelci pokoriti, in svoje grehe obžalovati, vsi — , veliki duhoven, drugi duhovni, Izraelci visokega in nizkega stanu — , vsi so morali delati pokoro. Veliki duhoven je moral za-se in za svojo hišo junca dati Bogu v spravni dar; na to pa tudi pripravljen biti za Izraelce opraviti bogospravni dar. Po duhovsko oblečen je moral pred snidnico, pozneje pred tempeljnom stati, in pripeljali so mu v imenu vseh dvanajstih rodov dva kozla in enega ovna, ktere je pred Gospoda postavil, in mu jih v dar namenil. Oven se je zaklal v bogočastni dar, in en kozelj je bil tudi zaklan v bogospravni dar. Veliki duhoven je na to vzel kerv zaklanega kozla in ovna, je vzel z altarja živega oglja, ter je šel s kervjo in ognjem zad za ogrinjalo v presvetišče, kjer je Bog prebival, se je vstopil pred sedež božji, je djal na ogenj naj dražejega kadila, in je ž njim pokadil božji sedež, potem je perst pomočil v kerv spravnega daru, in sedemkrat pokropil proti solnčnemu vzhodu, in sedemkrat proti božjemu sedežu; in vse to je storil v znamnje, da se vsi očiščujejo greha. Samo ta dan — enkrat v letu — je smel veliki duhoven stopiti v presvetišče. Ko je veliki duhoven prišel iz snidnice ali tempeljna, položil je unemu še živemu kozlu roke na glavo, vse hudobije Izraelskega ljudstva na znanje dal, in jih, tako rekoč, kozlu na glavo sklical, in s temi pregrehami Izraelskega ljudstva obloženega kozla je v to pripravljen človek v puščavo odpeljal, ali ga pa iz kake višave v brezen pahnil, da je pregrehe, tako rekoč, od Izraelcev v puščavo odnesel, ali seboj v brezen pogreznil.

5. To so bili imenitniši darovi stare zaveze. Iz darov stare zaveze bomo zdaj prav lahko umeli, kaj da se prav za prav dar imenuje. Prav za prav se dar imenuje tista zunanja vidna reč, ktera se po služabniku, nalašč v to postavljenem, Bogu daruje tako, da se darovana reč stere in pokonča ali vsaj spremeni. K vsakemu daru je tedaj treba štirih reči:

a) Mora se darovati kaka zunanja, vidna reč, postavim, živina, ali sadje, ali kruh, ali vino, ali kadilo i. t. d.

b) Ta vidna in zunanja reč se mora Bogu v dar dati, ker se z daritevjo skaže komu naj veča čast, naj veča in vsa čast gre pa samemu Bogu. Toraj pravi sveti Avguštin: „Nikdar ni še nihče daroval komu drugemu, razun tistemu, od kterega je vedel ali mislil, da je Bog, in kterega je hotel imeti za Boga“.

c) Kar je v dar pripravljeno, mora Bogu darovati v to posvečeni služabnik, ker je daritev posebno in očitno delo vere, ki ga toraj le v to odločeni in posvečeni služabniki smejo opravljati. Prejden so Izraelci od Boga po Mozesu spisane zapovedi prejeli, opravljali so Bogu darove poglavarji večih družinj, ali drugi možje, ki jih je Bog posebno v to postavil, kakoršni so bili očaki Noe, Abraham, Izak, Jakob, ali kakor se bere od Melkizedeka, kteri je v svetem pismu duhoven Najvišega imenovan. Ko so bili pa Izraelci od Boga spisane zapovedi prejeli, bil je v duhovstvo odločen Levijev rod. Aron je bil pervi veliki duhoven, in drugi iz njegovega rodu so bili duhovni; vsem drugim Izraelcem pa je bilo ojstro prepovedano duhovne opravila opravljati, ali Bogu darove zažigati. Kore, Datan in Abiron so se bili prederznili opravljati duhovne opravila, dasiravno niso bili v to posvečeni, in nemudoma jih je zadela šiba božja: zemlja se je pod njimi odperla, in jih je žive požerla; kar je bilo pa še drugih njihove prederznosti deležnih, bili so z ognjem spod neba končani. In glejte, ravno tako so tudi v novi zavezi duhovni zmed ljudi odbrani, da v imenu vseh kristjanov opravljajo službo božjo.

d) Kar se Bogu v dar prinese, mora se končati ali pa vsaj spremeniti. Tako je bila v stari zavezi, postavim, živina klana, in meso ali vsaj nekaj mesa je bilo sožganega; tisti kozel, na kterega je veliki duhoven roke položil v znamnje, da so nanj prenesene vse pregrehe ljudstva, bil je po tem v puščavo zagnan, s tem ljudem odtegnjen, in, tako rekoč, pokončan. To končanje Bogu darovane reči pomenja, da je Bog gospodar vseh reči, in toraj naših daril ne potrebuje. Če se ljudem ali clo kralju kaka reč daruje, ne konča se, ker ljudem in tudi kralju dobro zaleže; Bog pa nobenih reči ne potrebuje. In ker so darovi, ki jih človek Bogu opravlja, le zunanja znamnja, s kterimi se samega sebe Bogu darovati želi, kakor govorí sveti Avguštin, rekoč: Dar, ki se vidi, je sveto znamnje daru, ki se ne vidi; ker tedaj zunanji dar pomenja, da človek samega sebe želi darovati, toraj daje končanje Bogu darovane reči tudi to na znanje, da smo zavoljo greha smerti vredni, ki jo pa dar, postavim, zaklana živina ali sožgano žito, namesto nas preterpi.

6. Iz daritve stare zaveze se pa tudi učimo, da so darovi čveteri, ker se iz čveterega cilj in konca opravljajo Bogu: ali so: a) bogočastni darovi, s kterimi se božja mogočnost moli, in božja oblast do vseh stvari povišuje; ali b) bogospravni darovi, s kterimi se Bog odpuščenja grehov prosi; ali c) bogohvalni darovi, s kterimi se Bog za dodeljene dobrote hvali; ali d) bogoprosni darovi, s kterimi se Bog prosi potrebnih dobrot.

7. Ali so pa imeli darovi stare zaveze v sebi moč, opravičiti in posvetiti vse tiste, kteri so jih Bogu opravljali? — Darovi stare zaveze niso imeli nobene moči v sebi darovalcev opravičiti, temveč so opravičenje le pomenjali. „Nemogoče je“, piše sveti apostelj Pavl, „da bi se s kervjo juncev in kozlev grehi odvzeli“. (Hebr. 10, 4.) In sveti Avguštin pravi: „Darovi stare zaveze niso grehov zbrisovali, ampak so ljudi le grehov prepričevali“. Vsa korist darov stare zaveze je tedaj ta, da so Izraelci ž njimi očitno

kazali, kakoršne misli, želje in občutljeje imajo v sercu do Boga, ker je dar, ki se vidi, sveto znamnje daru, ki se ne vidi, da so tedaj ž njimi Boga očitno častili in molili; in pa da so v podobah kazali tisto imenitno daritev, ki jo je Jezus Kristus opravil na svetem križu, in jo še zdaj ponavlja v nebesih in na zemlji. Bila je v stari zavezi živina klana in darovana v spomin, da bo obljubljeni dar božji, Jezus Kristus, zavoljo pregreh človeškega rodu umorjen. Kervavi darovi tedaj, ki so bili Judom zapovedani, so bili le znamnja, le podobe Jezusove presvete kervave daritve na križu. Kristus Jezus je bil toraj tudi že v stari zavezi v podobah Bogu darovan; in glejte, ravno zavoljo tega ga sveti apostelj Janez imenuje Jagnje, ktero je že od začetka sveta zaklano. (Skriv. raz. 13, 8.) Nekervavi darovi stare zaveze pa in med vsemi sosebno dar kruha in vina, ki ga je daroval Melkizedek, duhoven Najvišega, so pomenjali nekervavo daritev nove zaveze, ki jo Jezus Kristus pri sveti maši opravlja po vsem katoliškem svetu. Darovi stare zaveze so svojo vrednost pri Bogu dobivali le v Kristusu, le iz njegove daritve, ki so jo oznanovali; toraj so bogaboječi ljudje stare zaveze s svojimi darmi le toliko dopadli Bogu, kolikor so s svojimi zunanjimi darovi sklepali tudi svoje želje, Bogu dopasti, in z vero v obljubljeni čisti dar — v obljubljenega Mesija — že za naprej vdeleževali se Jezusove daritve na svetem križu. Vsi bogaboječi Judje, kteri so bili po besedah svetega Avguština že za naprej kristijani, vidili so v svojih darovih in častili obljubljeni božji klavni dar, Jezusa Kristusa, kteri je hotel umorjen biti v odpuščenje naših grehov. Iz Jezusove na svetem križu prelite kervi so tedaj darovi stare zaveze dobivali nekako moč grešnike z Bogom spravljati, ako so grešniki s temi darmi sklepali tudi svoje notranje duhovne darove, in toraj tudi v sercu občutili, kar so z zunanjimi darmi na znanje dajali. Pa ti darovi vendar niso grešnikov popolnoma z Bogom spravili poprej, kakor da se je Jezus Kristus na svetem križu daroval; toraj so morali bogaboječi ljudje stare zaveze pred peklom čakati odrešenja. Ako pa niso Judje s svojimi zunanjimi darovi sklepali tudi svojih duhovnih darov, in niso imeli vere v

obljubljenega Odrešenika; niso njihovi darovi dopadli Bogu. Kajn in Abelj sta Bogu dar prinesla vsak od svojih pridelkov, Abeljnov dar je Bogu dopadel, ker je Abelj tudi v sercu hvaležen bil, kar je z darom na znanje dal; Kajnov dar pa ni Bogu dopadel, ker ni imel hvaležnega serca do Boga. Ko so se bili sčasoma Judje tako spridili, da je v njih vera v obljubljeni dar božji — vera v obljubljenega Mesija — ugasnila, da so menili, Bog gleda na njih zunanje darove, in da mu dopade kri zaklanih žival; očital je Bog Judom dostikrat, da se mu gnusi nad njih darovi, ker zunanji darovi sami ob sebi niso Bogu všeč.

8. Tudi mi, ljubi moji! si moramo iz dosedanjega premišljevanja posneti ta nauk, da moramo to, kar Bogu darujemo, darovati mu s čistim ali vsaj spokornim sercem; kajti vekomaj resnična je beseda kronanega preroka, ki pravi: „Bogu prijeten dar je žalosti poln duh; potertega in ponižanega serca, o Bog, ne boš zaničeval!“ (Ps. 50, 19.) Amen.

XXX. keršanski nauk.

Od Jezusove daritve na svetem križu. — Od Jezusove daritve v nebesih. —

1. V zadnjem keršanskem nauku sem govoril od darov stare zaveze, ki so jih Judje ali Izraelci opravljali v snidnici in v Jeruzalemskem tempeljnu. Pravil sem vam, kaj so bili bogočastni, kaj bogospravni, kaj bogohvalni, kaj bogoprosni darovi. — Slišali ste, da je vsakemu daru potrebna kaka zunanja, vidna reč, ktero Bogu daruje v to posvečeni služabnik, ter jo pokonča ali vsaj spremeni. — Povedano vam je bilo, da darovi stare zaveze niso imeli v sebi nobene moči, darovalcev opravičiti, temveč so opravičenje le pomenjali.

2. Zdaj pa bom naj poprej govoril:

III. Od Jezusove daritve na svetem križu.

Darovi stare zaveze niso imeli v sebi moči, Boga, njega Gospoda nebes in zemlje, vredno počastiti, ga za tolikanj prejetih dobrot spodobno zahvaliti, ga tolikanj potrebnih reči dopadljivo prositi, in od njega odpuščenja grehov zadobiti. Nemogoče je, da bi kri juncev in kozlov grehe zbrisala. Pa tudi duhovni stare zaveze, kteri so darove opravljali, niso mogli sami iz sebe Boga vredno počastiti, za prejete dobrote mu dolžne hvale dati, ga potrebnih reči dopadljivo prositi, in grešnih ljudi z razžaljenim Bogom spraviti. Duhovni, kteri so Bogu darovali, dasiravno so bili od Boga v to službo odločeni, bili so le vendar ljudje, in toraj podverženi grehom,

zavoljo kterih niso mogli Boga vredno častiti, prav hvaliti, dopadljivo prositi, in v sredo med razžaljenega Boga in grešnega človeka stopiti, da bi bili Boga z človekom spravili, in med Bogom in človekom novo prijaznost naredili. Da bi daritev moč v sebi imela, Boga vredno častiti, za prejete dobrote spodobno hvaliti, novih dopadljivo prositi, grešnika z razžaljenim Bogom spraviti, treba je pervič takega daru, da je Bogu popolnoma prijeten, in Boga vreden; in drugič je treba, da ta Bogu popolnoma dopadljivi dar opravi tak duhoven, kteri je, kakor piše sveti apostelj Pavl, svet, nedolžen, neomadeževan, odločen od grešnikov, kteremu ni treba za svoje grehe daru prinesti, prejden za grehe ljudstva daruje, treba je velikega mašnika, kteri je višeji ko nebesa, čegar oblast je tedaj do vseh stvari v nebesih in na zemlji. (Hebr. 7, 26.) Treba je po tem takem samega Boga v dar in samega Boga v mašnika, da Bogu ta dar opravi.

To dvoje je tedaj potrebno, da bi imel Bogu opravljeni dar moč v sebi Boga popolnoma počastiti, za dodeljene dobrote ga spodobno zahvaliti, potrebnih ga dopadljivo prositi, in odpuščenje grehov od njega doseči, človeka z razžaljenim Bogom spraviti. In glejte, — o neizrečena božja ljubezen, o neizmerna božja milost do grešnega človeka, o nezapopadljiva božja modrost! — Jezus Kristus, pravi živi Bog, Očetu v vsem enak, je hotel biti dar in darovalec za nas. Vzel je na se človeško natoro, bil je človek, razun greha nam v vsem enak, da je mogel svoje telo nebeškemu Očetu darovati v spravni dar za naše grehe. Toraj je rekel svojemu nebeškemu Očetu, ko je na svet prišel: „Darov in daril nisi hotel, telo pa si meni pripravil; žgavni in klavni darovi ti niso dopadli, jih nisi hotel. Tedaj sem rekel: Pridem, da storim, o Bog! tvojo voljo“. (Hebr. 10, 5—7.) Vse Jezusovo življenje, od njegovega rojstva do njegove smerti, se sme imenovati splošen dar za nas. Jezus Kristus je bil ves svet, ves v voljo svojega nebeškega Očeta vdan; ves čas svojega življenja na zemlji se je Bogu daroval tako, kakor bi se mu bili mi mogli darovati: Jezus Kristus je namesto nas svojega nebeškega

Očeta na zemlji častil in poveličeval, ga je namesto nas prosil dobrot, ki jih potrebujemo. Jezus Kristus je tedaj namesto nas Bogu častni, hvalni in prosni dar opravljal. Veliko in pravo daritev pa, ktera v sebi zapopade vse splošne darove njegovega življenja, s ktero je človeški rod spet spravil z razžaljenim Bogom, to veliko daritev je Jezus Kristus opravil na gori Kalvariji, ko se je na tem svetem križu svojemu nebeškemu Očetu daroval v odrešenje vsega človeštva. In vedno pomnite, ljubi kristjani! kaj da se pravi: „Jezus Kristus se je na svetem križu za nas daroval nebeškemu Očetu“. Ko bi bil kteri oče zavoljo hudobije v smert obsojen, pa bi se namesto njega njegov nedolžni sin dal umoriti, da bi oče še pri življenju ostal, rekli bi: „Sin se je v dar dal za svojega očeta“, in bi se še čudili tej sinovi ljubezni do očeta. In glejte, ljubi moji! tudi mi smo z izvirnim grehom zaslužili večno smert, večno terpljenje v peklu: pa Jezus Kristus, on včlovečeni Bog, se hoče za nas v dar dati Bogu, da bi mi vekomaj živeli, in se v nebesih veselili; Jezus gre s težkim križem obložen na goro Kalvarijo, da se na altarju svetega križa nebeškemu Očetu za nas v klavni dar da; gre na Kalvarijo, da na njej do zadnje kaplje prelije svojo kerv, in se da umoriti, da nam božjo prijaznost spet zadobi. In — oh, ostermite nebesa, čudi se zemlja! — Jezus Kristus se že daruje na križu nebeškemu Očetu, že ga pribijajo na les za roke in noge, že teče njegova sveta kri iz prebodenih žil po križu, Jezus umerje, zaklano je Bogu v dopadljiv dar Jagnje božje, opravljena je daritev na svetem križu.

3. Jezusova smert na svetem križu je resnična daritev, ker najdemo nad njo vse štiri reči, ki jih je treba k daritvi. V daritvi se mora darovati zunanja, vidna reč; na svetem križu se je darovalo Jezusovo telo, ki je bilo umorjeno, in njegova kri, ki je bila prelita. Zunanja, vidna reč se mora v dar opraviti Bogu; tudi na svetem križu je Jezus Kristus nebeškemu Očetu daroval svoje telo in svojo kri. Pri daritvi mora dar opravljati v to odločeni služabnik; na svetem križu je sam Jezus Kristua po rokah nevernikov daroval svoje telo

in svojo kri. V daritvi se mora Bogu darovana reč pokončati ali spremeniti; na svetem križu se je tudi Jezus Kristus pokončal, ker je bil umorjen. Ker je Jezus Kristus pri tej daritvi svojo kri prelival, imenuje se ta njegova daritev kervava daritev.

S to svojo kervavo daritevjo na svetem križu je Jezus Kristus dopolnil vse, česar vsi darovi stare zaveze niso mogli dopolniti, ampak so le na znanje dajali potrebo take daritve, ktera bi dopolnila vse, kar so oni pomenjali. Veliki duhoven je res v stari zavezi kozlu na glavo pokladal svoje roke, pregrehe Izraelskega ljudstva na znanje dajal, in jih kozlu na glavo skliceval, potlej ga pa s pregrehami, tako rekoč, obloženega ukazal v puščavo odpeljati, da bi kozel pregrehe v puščavo odnesel; pa jih v resnici vendar in odnesel, ampak je le pomenjal Jagnje božje, Jezusa Kristusa, kteri je nase vzel vse pregrehe vesoljnega sveta, ter jih pokončal s svojo smertjo na svetem križu. Toraj govori sveti Peter, da je Jezus Kristus naše grehe nosil v svojem telesu na lesu, (I. Petr. 2, 24.) in sveti apostelj Pavl piše, da je zbrisal, kar je bilo zoper nas, rokopis postave, ki je bil nam nasproten, in ga je vzel iz srede, pribivši ga na križ. (Kol. 2, 14.) Veliki duhoven je res v stari zavezi veliki dan pokore z ovnovo kervjo šel v presvetišče, in je ž njo sedemkrat pokropil proti božjemu sedežu, v znamnje, da se vsi grehov očiščujejo; toda s to kervjo se vendar niso očistili, ampak so le na znanje dajali, da bo ves svet grehov očiščen in opran s kervjo božjega Jagnjeta, Jezusa Kristusa. Jezus Kristus se je tedaj na svetem križu v dar dal nebeškemu Ocetu, da je zadostoval razžaljeni božji pravici, ljudi pekla rešil, ker je on preterpel kazen, ki bi jo mi morali v peklu vekomaj terpeti, da je ljudi spet z Bogom spravil, in jim zadobil večno življenje. Človek se je bil po storjenem grehu vzdignil zoper svojega Boga, začelo se je sovraštvo med človekom in Bogom. Jezus Kristus je stopil med Boga in človeka, in je oba spet sprijaznil s svojo smertjo na svetem križu. Toraj piše sv. apostelj Pavl: „Jezus je umiril s svojo kervjo na križu, kar je na zemlji in kar je v nebesih“. (Kol.

1, 20.) Ker se je pa Jezus s svojo smertjo ustopil pred razžaljenega Boga in med človeka razžalnika, da je mir in prijaznost naredil med njima, postal je srednik; zakaj srednik se imenuje, kdor sovražne spet spravi, in prijaznost naredi med njimi. „En srednik je med Bogom in ljudmi, človek Kristus Jezus“, pravi sveti Pavl v listu do Timoteja (2, 3.). In toraj se smemo le po njem k Bogu oberniti, in le po njem Boga potrebnih reči prositi, in le po njem zamoremo k Bogu priti. Ker je Jezus Kristus s svojo smertjo nas z Bogom spravil, je on spravni dar za naše grehe in za grehe vseh ljudi. In sveti apostelj Janez tudi piše: „Jezus Kristus je spravnja za naše grehe, pa ne le za naše, ampak tudi za grehe vsega sveta“. (I. Jan. 2, 2.) Jezusova daritev na svetem križu je tedaj bogospravna daritev.

Jezus Kristus je svojemu nebeškemu Očetu naj večo čast skazal s tem, da se je ponižal tako globoko, da je hotel iz pokorščine do svojega Očeta umreti za nas na svetem križu. „Ponižal je sam sebe“, pravi sveti apostelj Pavl, „ko je bil pokoren do smerti, smerti pa na križu“. (Filip. 2, 8.) Ali je pač kteri klavni in žgavni dar stare zaveze enak Jezusovi daritvi na svetem križu, ko so se v stari zavezi Bogu v čast klale in končevale le neumne živali, tukaj na Kalvariji se pa sam Bog konča, sam Bog na svetem križu v klavni dar umerje, da čast skazuje svojemu nebeškemu Očetu? Ako bi se bile v stari zavezi Bogu v čast poklale in požgale tudi vse živali; vendar bi se le ne bila skazala Bogu spodobna čast. Jezus Kristus pa s svojo smertjo na svetem križu Bogu skazuje tolikošno čast, kolikoršna mu gre; z Jezusovo smertjo dobi tedaj Bog še le zasluženo čast. Jezusova daritev na svetem križu je bogočastna daritev.

Jezus Kristus se je svojemu nebeškemu Očetu na svetem križu daroval, da nam je zaslužil in zadobil gnade, v večno zveličanje potrebne. Že v svojem življenju na zemlji je prosil za nas svojega Očeta, da bi nas posvetil. „Posveti jih, ljubi Oče! v svojem imenu“, molil je za svoje učence in vse

izvoljene, „posveti jih. Ne prosim te za svet, ampak za te, ktere si mi dal, in za nje, kteri bodo v me verovali, da jih varuj hudega“. (Jan. 17, 9. 20. 15.) Tako je Jezus molil, ko je šel proti Oljski gori, na kteri se je njegovo terpljenje začelo; in ko je Jezus že na križu visel, in se svojemu Očetu za nas daroval, opravljal mu je za nas molitve in prošnje z močnim vpitjem in solzami. (Hebr. 5, 7.) In tudi zdaj še dobivamo, kar prosimo, le v imenu in po prošnji Jezusovi, kakor nam sam pove, rekoč: „Kar koli bote Očeta prosili v mojem imenu, vam bom dal“. (Jan. 16, 23.) Jezusova daritev na svetem križu je tedaj tudi bogoprosna daritev. Kaj pač smemo vse od Boga pričakovati, ako pri svojih prošnjah Jezusa Kristusa darujemo v bogoprosni dar! Sveti apostelj Pavl piše: „Bog tudi svojemu lastnemu Sinu ni prizanesel, ampak ga je za nas vse dal; kako bi nam tudi ž njim vred vsega ne dal?“ (Rimlj. 8, 32.)

Jezus Kristus se je na svetem križu svojemu nebeškemu Očetu daroval tudi zato, da ga je s svojo smertjo zahvalil za vse, karkoli je ljudem dobrega storil, in bo ljudem še v prihodnje storil. Jezusova daritev na svetem križu je po tem takem tudi bogohvalna daritev. Kristijani! ako hočete Boga vredno zahvaliti za prejete dobrote, darujte mu Jezusa Kristusa v hvalni dar.

Jezus Kristus na svetem križu umorjen je tedaj tisti edini dar, kteri Bogu popolnoma dopade; Jezusova daritev na svetem križu v sebi zapopada vse, kar koli so darovi stare zaveze pomenjali in napovedovali. V stari zavezi so Bogu opravljali zdaj bogočastne, zdaj bogospravne, zdaj bogohvalne, zdaj bogoprosne darove, in po mnogoterem namenu so bili mnogoteri tudi darovi; vse te razne darove pa v sebi zapopada Jezusova kervava daritev na svetem križu, ker je bogočastna, bogospravna, bogohvalna in bogoprosna daritev.

4. Jezus Kristus pa ni le tisti edini dar, kteri Bogu

popolnoma dopada, ampak je tudi tisti edini veliki mašnik, kteri je Boga popolnoma vreden. Jezusova daritev na svetem križu je toraj tudi zato Bogu popolnoma dopadla, in je neskončne cene, ker je bil veliki mašnik, ki je to daritev opravil na svetem križu, tak, kakoršnega je bilo treba. Jezus Kristus se je sam daroval nebeškemu Očetu; toraj je bil on tisti veliki mašnik, ki so ga pomenjali duhovni stare zaveze. Jezus Kristus je bil od svojega Očeta od vekomaj izvoljen v velikega mašnika, in se toraj ni sam vrinil v to službo. Sveti apostelj Pavl pravi: „Kristus se ni sam poveličal, da bi bil veliki mašnik, ampak Bog Oče, kteri mu je rekel: Moj sin si ti, jaz sem te danes rodil. Kakor tudi na drugem mestu reče: Ti si mašnik vekomaj po redu Melkizedekovem“. (Hebr. 5, 5, 6.) Bog je vedel, kolikošnim slabostim so podverženi duhovni stare zaveze; toraj si je v mašnika izvolil Jezusa Kristusa, ki je njemu popolnoma enak. Jezus Kristus je tisti veliki mašnik, od kterega sveti apostelj Pavl piše: „Spodobilo se je, da imamo takega velikega mašnika, svetega, nedolžnega neomadeževanega, odločenega od grešnikov, in višega, ko so nebesa“; (Hebr. 7, 26) „da je bil usmiljen in zvest mašnik pri Bogu, da je zbrisal grehe ljudstva“. (Hebr. 2, 17.) Spodobilo se je tedaj za novo zavezo, potrebno je bilo v odrešenje vseh ljudi, da je veliki duhoven, kteri hoče človeški rod spraviti z razžaljenim Bogom, svet, nedolžen, neomadeževan, odločen od grešnikov, in višeje ko nebesa, da je usmiljen in zvest pri Bogu, da nebeškemu Očetu dopade, in ljudi posveti. In glejte, Jezus Kristus, on, pravi Bog in človek skupaj, je bil svet, nedolžen, neomadeževan, odločen od grešnikov, ker ni imel izvirnega greha nad seboj, sam tudi ni greha storil, in ni bila najdena goljufija v njegovih ustih. (I. Petr. 2, 22.) Jezus je bil višeji ko nebesa, ker je Sin božji in mu je toraj podverženih vseh devet verst angeljev: „Podverženi so mu angelji, oblasti im moči“. (I. Petr. 3, 22.) Jezus Kristus je bil usmiljen mašnik, ker ni iskal drugega, kakor ljudem pomagati, jih že na tem svetu nekoliko osrečiti, in na unem svetu večno zveličati; toraj je povsod, kamor je prišel, dobrote delil, ljudi k pobožnosti opominjal, in se solzil

nad terdovratnostjo grešnikov, kakor beremo v svetem pismu, ki pravi: „Je okoli hodil, dobrote delé in ozdravljaje vse od hudiča nadlegovane“. (Ap. dj. 10, 38.) Jezus Kristus je bil v vsem zvest svojemu nebeškemu Očetu; vedno je terdil božje pravice, se za božjo čast potegoval, in voljo božjo spolnoval. Toraj je rekel ob koncu svojega časnega življenja pri potoku Cedronu svojemu nebeškemu Očetu: „Jaz sem te poveličal na zemlji; dokončal sem opravilo“, ktero si mi opraviti dal. (Jan. 17, 4.)

Kolikošen razloček je tedaj med duhovni stare zaveze in med velikim duhovnom nove zaveze, Jezusom Kristusom! Duhovni stare zaveze so bili umerljivi, z slabostmi obdani ljudje; veliki duhoven nove zaveze, Jezus Kristus, je sicer človek, pa tudi večni, neumerljivi Bog, v kterem ni bilo še sence kakega greha. Duhovni stare zaveze so morali dar opravljati naj poprej za svoje grehe, da so se očiščevali, potlej še le so darovali za grehe ljudstva; Jezusu Kristusu pa ni bilo treba daru opravljati za svoje grehe, ker je bil zgol svetost, on je daroval le za grehe sveta. Duhovni stare zaveze so darove opravljali le za Judovsko ljudstvo; Jezus Kristus je samega sebe na križu daroval za vse narode sveta. Duhovni stare zaveze so duhovstvo podedovali, iz Levijevega rodu so bili duhovni; Jezus Kristus pa je bil naravnost od Boga Očeta izvoljen.

5. Jezus Kristus na svetem križu umorjen je po tem takem tisti edini dar, kteri je Bogu popolnoma prijeten, in tisti edini veliki mašnik, kteri je Boga popolnoma vreden; toraj je imela njegova na svetem križu opravljena daritev moč v sebi Boga popolnoma počastiti, za dodeljene dobrote spodobno zahvaliti, in potrebnih ga dopadljivo prositi, posebno pa odpuščenje grehov zadobiti, in ljudi z razžaljenim Bogom spraviti. S to daritevjo na svetem križu je Jezus Kristus ljudi od izvirnega greha očistil, za vse njih grehe božji pravici zadostoval, in ljudi vredne storil, da se ž njim Bogu darujejo, ko se dosihmalo zavoljo grehov niso smeli darovati. S to svojo

daritevjo na svetem križu je Jezus vse darove stare zaveze overgel, ker sami ob sebi niso bili Bogu dopadljivi, ampak so le napovedovali Jezusovo daritev na svetem križu, in ljudi na njo pripravljali, zdaj pa ni bilo nič več treba Jezusove daritve na križu napovedovati, in ljudi na njo pripravljati, ko je bila že opravljena. Ko je Jezus Kristus na svetem križu umiral, pretergalo se je pregrinjalo v Jeruzalemskem tempeljnu od verha do tal, v znamnje, da zdaj nehajo vsi darovi, ki so bili Judom zapovedani, in so se opravljali v tempeljnu. In Judje, kteri so bili Jezusovo vero sprejeli, niso odsihmalo res nič več ne opravljali Judovskih darov, in ravno tako jih tudi mi zdaj nič več ne opravljamo. Judje pa, kteri so terdovratni ostali, in niso hotli sprejeti svete vere Jezusove, hotli so tudi še posihmalo opravljati darove stare zaveze, pa tudi oni jih dolgo opravljati niso mogli. Zakaj Bog je bil zapovedal, da se darovi nikoli nikjer drugej ne smejo opravljati, kakor pri škrinji zaveze, ki je bila v snidnici, in pozneje v Jeruzalemskem tempeljnu; Jeruzalemski tempelj je bil pa štirdeset let po Jezusovi smerti s škrinjo zaveze vred od Rimljanov tako razdjan, da ni kamen na kamnu ostal, in zdaj so morali tudi terdovratni Judje nehati Bogu darove opravljati.

6. Tako, ljubi kristijani! nas je Jezus Kristus s svojo daritevjo na svetem križu odrešil iz hudičeve oblasti, odkupil od pekla, ne z zlatom ali srebrom, ampak s svojo lastno kervjo; zadobil nam je vse potrebne dušne in telesne dobrote, je namesto nas zahvalil Boga za vse dodeljene dobrote, in mu skazal vso mogočo čast, ktero smo mu bili mi dolžni skazati. Pa glejte, ravno ko se Jezus Kristus na altarju svetega križa daruje za narode vsega sveta, daruje tudi za Jude, pribili so ga Judje po rokah in s pomočjo nevernikov na križ: ravno takrat ga nekaj Judov zaničuje in zasramuje; na križu visečemu se pačijo, in umirajočemu v lice smejajo; le malo — malo jih je okoli križa, kteri Jezusa milujejo. O, da bi pač mi bolj spoznali dobroto, neskončno dobroto Jezusove smerti za nas! Kristijani! odkupljeni ste iz pod hudičeve oblasti, v ktero vas je bil prodal izvirni greh; odkupljeni ste iz nje,

pa ne z zlatom ali srebrom, ampak s predrago kervjo Jezusovo. Toraj zdaj niste svoji, ampak njegovi ste, ki vas je odkupil; Jezusovi ste, kteri vas je plačal z drago ceno svoje kervi: toraj ste dolžni storiti vse, kar vam Jezus Kristus zapoveduje s svojimi nauki, in se zderžati vsega, kar vam Jezus prepoveduje, če se tudi vašemu mesu še tolikanj prilizuje. „Niste več svoji“, piše sveti Pavl Korinčanom (I. 6, 20.), „niste več svoji, zakaj kupljeni ste z veliko ceno“. Jezusovi hlapci smo tedaj, in dolžni, njega, svojega Gospoda, vselej in z veseljem slušati. Sveti apostelj Pavl pravi: „Jezus Kristus je dal sam sebe za nas, da bi nas rešil vse krivice, in sebi očistil prijetno ljudstvo, vneto za dobre dela“. (Tit. 2, 14.) Teh besed svetega apostelna Pavla nikoli nikar ne pozabimo!

7. Pa prestopimo se zdaj do četertega stavka, ter še kaj v misel vzamimo:

IV. Od Jezusove daritve v nebesih.

Jezus Kristus je edini dar opravil na svetem križu, kjer je Bogu svoje telo in svojo kerv v klavni dar dal za odrešenje in zveličanje vsega sveta. Ta Jezusova na svetem križu enkrat opravljena daritev pa ni nehala; ampak Jezus jo še zmerom po nekervavo ponavlja v nebesih, in jo bo vedno ponavljal, kakor nam pove sveti apostelj Janez v skrivnem razodenju, ko piše: „Drug angelj je prišel, ter je stal pred altarjem, in je imel zlato kadilnico . . . In angelj je vzel kadilnico, in jo je napolnil z ognjem altarja“. (Skr. raz. 8, 3. 5.) Ker je pa altar v nebesih, je tedaj tudi daritev. Tudi so mučenci ali marterniki pod tem altarjem, ko so bili zaklani za Jagnjetom, ktero je bilo njih zgled in izvir njih moči, kakor piše sveti Janez: „Videl sem pod altarjem duše pomorjenih (zavoljo besede božje in zavoljo spričevanja, kterega so dajali . . .) In sem videl, in glej, v sredi sedeža in čveterih žival in v sredi starašinov je stalo Jagnje kakor zaklano“. (Skr. raz. 6, 8. 5. 6.) To Jagnje je Jezus Kristus sam, kteri se daruje na tem altarju, ki je oboje skupaj, živ in

zaklan; neumerljiv in vendar nosi v svojih ranah resnično podobo svojega križa; in ki je naš veliki mašnik, kteri nam vedno daje sad sprave, ki nam jo je zaslužil. Jezus sedi zdaj ob desnici svojega Očeta, in mu ko veliki mašnik neprenehoma za nas daruje svoje na svetem križu umorjeno telo in svojo prelito kri, ter ga vedno za nas prosi. Kakor je šel v stari zavezi veliki duhoven vsako leto enkrat v presvetišče s kervjo zaklanega kozla, in je sedemkrat pokropil proti božjemu sedežu v znamnje, da se grehov očiščujejo; ravno tako je šel Jezus v nebesa, v to presvetišče, ne z živinsko, ampak z lastno kervjo, ktero neprenehoma za nas daruje svojemu nebeškemu Očetu. Toraj piše sveti apostelj Pavl: „Jezus ni šel v presvetišče z rokami storjeno, ktero je podoba pravega presvetišča, ampak v same nebesa, da se zdaj obličju božjemu za nas kaže“, (Hebr. 9, 24.) „kjer vedno živi, da za nas prosi“. (Hebr. 7, 25.) In v listu do Rimljanov govori: „Jezus Kristus je umerl, je tudi od smerti vstal, je ob desnici božji, in tudi prosi za nas“. (Rimlj. 8, 34.) Jezus Kristus sedi tedaj ob desnici božji, da za nas nebeškega Očeta prosi, pri Očetu za nas govori; on je tedaj naš besednik pri Očetu. In tudi sveti apostelj Janez imenuje Jezusa našega besednika pri Očetu, ter piše: „Otročiči moji! to vam pišem, da ne grešite. Če je pa kteri grešil, imamo besednika pri Očetu, Jezusa Kristusa pravičnega (usmiljenega); on je spravnja za naše grehe, pa ne le za naše, ampak tudi za grehe vsega sveta“. (I. Jan. 2, 1. 2.) Jezus Kristus se bo pa vedno daroval svojemu Očetu v nebesih, in seboj tudi vse svetnike v dar nosil, kakor Bog Oče k njemu govori, rekoč: „Ti si mašnik po redu Melkizedekovem na vekomaj“. (Ps. 109, 4.) Melkizedek je lepa podoba Jezusa Kristusa, ker se ne ve ne od začetka, ne konca njegovega, kakor da bi bil večni mašnik Najvišega.

Jezusa Kristusa tudi svetniki v nebesih darujejo Bogu Očetu v častni in hvalni dar, ker ga po Jezusu Kristusu molijo in časté, in za vse prejete dobrote hvalijo.

8. Jezus Kristus tedaj, ljubi moji! se za nas tudi v nebesih daruje, je naš srednik in besednik pri Bogu; in zaderžuje jezo božjo, da se nad grešnike ne razlije precej, ko zaslužijo, ktera bi se kmalo razlila, ko bi Jezus ne stopil med nebeškega Očeta in grešnike, in ga ne potolažil s svojo na svetem križu preterpljeno smertjo. Koliko greha se stori po deželah, mestih, vaseh; pravičnih je le majhno število! Pregrehe kličejo v nebo, kakor Abeljnova kri, in prosijo, naj se Bog nad grešniki maščuje; pa Jezus zaderžuje to božje maščevanje. Zakaj ko hoče razžaljeni Oče nebeški udariti grešnika, pokaže mu Jezus svoje petere rane, s kterimi je med Bogom in ljudmi napravil novo zavezo; in ko Oče Jezusa ugleda, odloži še maščevanje, in pripusti grešniku čas in priložnost spreoberniti in spokoriti se. Toda če grešnik ne spozna časa božjega obiskovanja, in si ga ne oberne v svoje spreobernjenje in zveličanje; privolil bo Jezus potlej sam, naj bo grešnik udarjen po zasluženju.

Izročimo se tedaj, ljubi kristijani! svojemu božjemu prijatlu, Jezusu Kristusu, kteri še zdaj svojo na svetem križu prelito kri daruje nebeškemu Očetu, da za nas kar človek prosi Boga Očeta vseh tistih dobrot in milost, kar Bog pa jih tudi sam podeluje, kar nam jih je s svojo smertjo na svetem križu zaslužil in zadobil. Jezus Kristus nas ljubi in želi, da bi za njim prišli k nebeškemu Očetu, da bi bili tudi mi ondi, kjer je on; toraj za nas pri Bogu prosi. To vam tedaj rečem, „da ne grešite. Če ste pa grešili“, in vas storjene pregrehe pekó, in imate resnično voljo, pokoro delati po nasvetovanju modrega in bogaboječega spovednika; oh, nikar ne obupajte! „Imamo besednika pri Očetu, Jezusa Kristusa usmiljenega; kteri sedi ob desnici božji, da se božjemu obličju za nas kaže in za nas prosi“. Amen.

XXXI. Keršanski nauk.

Od Jezusove daritve na zemlji v zakramentu presvetega rešnjega Telesa. — Daritev svete maše postavljena. — Daritev svete maše izročena apostelnom in njih naslednikom. —

1. Darovi stare zaveze niso imeli v sebi moči, Boga vredno počastiti, ga za tolikanj prejetih dobrot dostojno zahvaliti, ga tolikanj potrebnih reči dopadljivo prositi, in od njega odpuščenja grehov zadobiti. Tudi duhovni stare zaveze, kteri so darove opravljali, niso mogli sami iz sebe Boga vredno počastiti, za prejete dobrote mu dolžne hvale dajati, ga potrebnih reči dopadljivo prositi, in grešnih ljudi z razžaljenim Bogom spravljati. Treba je bilo takega daru, kteri bi bil Bogu popolnoma prijeten, in Boga vreden; treba je bilo, da ta Bogu popolnoma dopadljivi dar opravi tak duhoven, kteri je po besedah svetega Pavla svet, nedolžen, neomadeževan, odločen od grešnikov. In tak dar in tak darovalec je hotel biti Jezus Kristus, kteri je na svetem križu opravil za nas nebeškemu Očetu pravo, resnično daritev, bogospravno, bogočastno, bogoprosno, in bogohvalno daritev, ktera je bila Bogu po vsem prijetna, Boga popolnoma vredna, in je imela v sebi moč Boga popolnoma počastiti, za dodeljene dobrote spodobno zahvaliti, in potrebnih ga dopadljivo prositi, posebno pa odpuščenje grehov zadobiti, in ljudi z razžaljenim Bogom spraviti. — Ravno ta Jezus pa, ki se je nekdaj na svetem križu za nas daroval svojemu Očetu, se zdaj tudi v nebesih ob božji desnici sedé daruje za nas svojemu Očetu, ter mu razkazuje svoje rane, in za nas prosi. — O vsem tem je bilo zadnjič obširniše govorjeno.

2. Zdaj pa bomo govorili:

V. Od Jezusove daritve na zemlji v zakramentu presvetega rešnjega Telesa.

Daritev Jezusova na zemlji v zakramentu presvetega rešnjega Telesa je daritev svete maše. Daritev svete maše, kakor se dandanes bere, vam bom, ako je božja volja, razlagal, kader pridemo do šestega odstavka. V sedanjem, petem stavku ali odstavku pa bomo govorili od naslednjih štirih reči:

A) Daritev svete maše postavljena;

B) Daritev svete maše izročena aposteljnom in njih nastopnikom;

C) Daritev svete maše pervih tri sto let po Kristusu opravljevana;

D) Daritev svete maše po zadobljenem vunanjem miru opravljevana.

3. Začnimo tedaj v božjem imenu s pervo rečjo:

A) Daritev svete maše postavljena.

Jezus Kristus se je za nas na svetem križu v klavni dar dal svojemu nebeškemu Očetu, in mu še zdaj v nebesih daruje svoje na svetem križu umorjeno telo in svojo prelito kri. Pa Jezus Kristus je hotel svojo na svetem križu enkrat opravljeno daritev ponavljati tudi na zemlji do konca sveta, da bi ž njim vred tudi njegovi služabniki to daritev opravljali, v njej tudi sami sebe nebeškemu Očetu darovali, in od nje tudi vživali, ter se po tem takem Jezusove na križu enkrat opravljene daritve vedno vdeleževali. Glejte, tolika je Jezusova ljubezen do nas!

Da bo Jezus Kristus svojo na svetem križu enkrat opravljeno daritev na zemlji ponavljal po vseh krajih do konca sveta, oznanil je Gospod Bog že po Malahiju, zadnjem preroku stare zaveze, Izraelcem s temi le desedami: „Nobenega dopadenja nimam nad vami, in darov iz vaših rok ne bom nič več jemal, zakaj od solnčnega vzhoda do zahoda bo med narodi veliko moje ime, povsod se bo daroval čist dar mojemu imenu; ker moje ime bo veliko med narodi, tako govori Gospod bojnih trum.“ (Mal. 1, 10—11.) To obljubo božjo je Jezus Kristus dopolnil pri zadnji večerji, ker je v spomin svoje krvave daritve, ktero je imel drugi dan na svetem križu opraviti, v podobah kruha in vina postavil, in zapovedal, naj se njegova na svetem križa opravljena daritev v podobah kruha in vina na zemlji ponavlja do konca sveta. In to daritev, v kteri se Jezusova na svetem križu opravljena daritev ponavlja v podobi kruha in vina, imenujemo daritev svete maše. Premislimo toraj, kako je Jezus Kristus postavil daritev svete maše.

Prišla je ura, o kteri se je imel Jezus ločiti iz tega sveta. Pa prejden se je ločil od svojih aposteljnov, ki jih je vedno ljubil, jih še prijazno in ljubeznivo pogosti, in ž njimi zadnjikrat večerja na zemlji; drugi dan osorej bo že v grobu ležalo njegovo telo. Velikonočno jagnje so jedli, in obhajali spomin odrešenja Izraelskega naroda iz Egiptovske sužnosti in nekdajni pričetek stare zaveze. Jezus Kristus se ravno zdaj še napravlja k večemu odrešenju, odrešenje vsega človeškega rodu od greha in večne smerti pojde zdaj — zdaj opravljat, in novo zavezo, zavezo ljubezni in miru, namerja postaviti med Bogom in človeškim rodom.

Kakor je pa nekdaj Mozes po božji volji letno gostovanje postavil v spomin, da je bil Izraelski narod rešen iz Egipta; hoče tudi Jezus iz Očetove volje gostilo narediti v spomin človeškega odrešenja. Ko odvečerjajo, je še nekaj kruha na mizi in nekaj vina v kelihu. In zdaj — o pomnite vedno to skrivnost Jezusove neizrečene ljubezni do nas! — zdaj začne Jezus Kristus postavljati daritev svete maše. Vzel je kruh v svoje svete in častite roke, je oči obernil proti nebu k svo-

jemu Očetu, in ga zahvalil, je posvetil kruh, ga razlomil, in podal svojim aposteljnom, rekoč: „Vzamite in jejte; ker to je moje telo, ki bo za vas v smert dano. To delajte v moj spomin“. Po tem vzame Jezus kelih z vinom v svoje svete in častite roke, spet zahvali svojega nebeškega Očeta, posveti kelih, ter ga poda aposteljnom, rekoč: „Vzamite in pijte iz njega vsi; ker to je moja kri, kri nove zaveze, ktera bo za vas in za njih veliko prelita v odpuščenje grehov. To delajte kolikorkrat pijete, v moj spomin“. (Mat. 26, 21. Luk. 22, 19.) Aposteljni so vzeli razlomljeno podobo kruha iz Jezusovih rok v svoje roke, ter so jedli; so vzeli tudi kelih, si ga okrog podajajo, ter iz njega pijejo.

Kar so pa aposteljni jedli, ni bil več kruh, ampak je bilo Jezusovo rešnje telo; kar so pili, ni bilo več vino, ampak je bila Jezusova rešnja kri, zakaj Jezus Kristus je s svojimi vsegamogočnimi besedami, ki jih je izrekel nad kruhom in vinom, velik čudež storil; kruh je spremenil v ravno tisto svoje telo, ki je bilo drugi dan na svetem križu za nas umorjeno Bogu v rešnji dar, in vino je spremenil v ravno tisto svojo kri, ki jo je drugi dan za nas Bogu v rešnji dar prelival. Le samo podobe kruha in vina so ostale nespremenjene; le oblika, barva, slast, duh kruha in vina je še ostal. Tako je Jezus Kristus po nekervavo in skrivnostno svoje telo in svojo kri v podobi kruha in vina v smert dal, ali Bogu Očetu daroval, in aposteljnom dal zavžiti; tako je Jezus Kristus postavil nekervavo daritev nove zaveza, ki jo imenujemo sveto mašo, ktero so nekervavi darovi stare zaveze pomenjali, in te daritve je vdeležil tudi svoje aposteljne, ker jim je od nje zavžiti dal: vse je storil pri tej priložnosti, kar so delali duhovni stare zaveze pri svojih daritvah, in je toraj resnično opravil nekervavo daritev. Zato pravi sveti škof in učenec Irenej: „Ko je Odrešenik govoril: To je moje telo, to je moja kri; nas je učil daritve nove zaveze, ktera se zdaj po vsem svetu opravlja po tisti šegi, ki so jo aposteljni zapustili“. In sveti papež Klemen, kteri je bil učenec in pomagalec aposteljnov, govori: „Namesto kervave daritve

je Jezus postavil nekervavo in skrivnostno, ktera se zavoljo Gospodove smerti opravlja v podobah kruha in vina". Tako je Jezus Kristus postavil daritev svete maše, da ni njegova na svetem križu opravljena daritev ostala brez verne službe, brez deležnosti, in tedaj brez pravega spričevanja, da nam je zadobila spravo z Bogom in večno zveličanje.

Jezus Kristus je tedaj pervi na zemlji maševal zakaj maševati se pravi kruh in vino spreobračati v Jezusovo živo telo, ktero je bilo za nas na svetem križu umorjeno, in v Jezusovo živo kri, ktera je bila za nas Bogu v rešnji dar prelita; Jezusovo živo telo in njegovo živo kri v podobi kruha in vina nebeškemu očetu darovati; in od Jezusovega v podobi kruha Bogu darovanega telesa in Jezusove v podobi vina darovane kervi uživati. Če se te tri reči zgodé, je že sveta maša; vse druge opravila in molitve pri sveti maši se smejo po potrebi spremeniti, okrajšati ali podaljšati. Te tri reči pa, brez kterih ni svete maše, je Jezus po zadnji večerji dopolnil, in toraj daritev svete maše postavil. Pri tej priliki je bil Jezus veliki mašnik po redu Melkizedekovem; Melkizedek je daroval kruh in vino, Jezus Kristus pa je daroval svoje rešnje telo in svojo rešnjo kri v podobi kruha in vina. Toraj govori sveti Ciprijan: „Kdo je bolj mašnik Boga Najvišega kakor naš Gospod Jezus Kristus, kteri je Bogu Očetu prinesel dar, in sicer ravno tistega, kterega je Melkizedek opravil, namreč kruh in vino, to je, v podobah kruha in vina svoje telo in svojo kri".

4. Zakaj pa je Jezus Kristus daritev svete maše postavil v podobi kruha in vina? — Postavil je daritev svete maše v podobah kruha in vina sosebno nam v očitno znamnje, da je zakrament svetega rešnjega Telesa pravi živež naših duš; zakaj ker je kruh in vino navadni živež naših trupel, očitno kažete podobi kruha in vina, ki ste spreobernjene v Jezusovo rešnje telo in njegovo rešnjo kri, da je tudi Jezusovo presveto rešnje telo in njegova presveta rešnja kri resnična hrana in prava pijača naših duš. Kakor je tedaj kruh telesa življenje, in mu moč in zdravje in lepo podobo daje; ravno tako je sveto rešnje Telo življenje duše, po njem pride

moč k dobremu v človeka, po njem pride zdravje in pokoj v dušo, po njem se ponavljamo v božjo podobo. In kakor je telesu brez kruha živeti nemogoče; ravno tako tudi duša odraščenega človeka ne more brez svetega rešnjega Telesa sveta in zveličana biti.

5. Kakoršen kruh je Jezus Kristus pri zadnji večerji spremenil in spreobernil v svoje telo? — Pšenični kruh: zakaj po spričevanju svetega Matevža, Marka in Luka je Jezus kruh v roke sprejel, ga posvetil in razlomil, ter aposteljnom dal, rekoč: „To je moje telo“; in le pšenični kruh je bilo v navadi sploh kruh imenovati. Da je Jezus pšenični kruh spremenil v svoje telo, sklepa se tudi iz stare zaveze, ker so morali darilni kruhi, kteri so pomenjali ta sveti zakrament, po božjem povelju biti iz naj lepše pšenične moke. — Ta pšenični kruh, ki ga je Jezus pri zadnji večerji spreobernil v svoje telo, bil je pa tudi opresen, ali brez kvasa narejen in spečen. Zakaj Jezus Kristus je daritev svete maše postavil ob velikonočnem prazniku, ko so bili že dojedli velikonočno jagnje; Judje so pa o velikonočnem prazniku skoz celi teden jedli le opresni kruh, v spomin svoje rešitve iz Egiptovske sužnosti. Takrat namreč, ko so bili Izraelci po Mozesu izpeljani iz Egipta, morali so opresne kruhe seboj vzeti v puščavo, ker niso vtegnili toliko počakati v Egiptu, da bi se bilo testo skvasilo; in ker so po tem vsako leto spomin tega odhoda iz Egipta o veliki noči obhajali, morali so tudi vsako leto celi velikonočni teden živeti ob opresnem kruhu; skvašenega ali osoljenega kruha, in še clo kvasa niso smeli pri hiši imeti skoz ta teden. Toraj so velikonočni praznik imenovali tudi praznik opresnikov ali opresnih kruhov. Po Mozesu je namreč Bog Izraelcem zapovedal: „Sedem dni jejte opresni kruh; pervi dan naj se nikar kvas ne znajde v vaših hišah. Kdor koli bo jedel od pervega dne do sedmega od skvašenega kruha, njegova duša bo od Izraela potrebljena“. (II. Moz. 12, 15.) In iz tega sklepa sveta katoliška cerkev, da je tudi Jezus pri zadnji večerji z opresnim kruhom postavil daritev svete maše, ker po

Mozesovi postavi že veliki četertik zvečer pri nobeni hiši niso smeli drugačnega kakor opresen kruh imeti.

6. Kakošno vino je Jezus spremenil v svojo rešnjo kri? — Kakor v ozir poprejšnega, bilo je tudi v ozir tega vprašanja nekoliko omenjenega že takrat, kader je bilo dokazovano, da je zakrament svetega rešnjega Telesa pravi, resnični zakrament. Tukaj pristavljam le še to le: Sveto pismo nam naravnost ne pove, kakošno vino je Jezus Kristus pri zadnji večerji spremenil v svojo sveto rešnjo kri; pa sveti učeniki, kteri so z aposteljni ali kmalu za aposteljni živeli, nam povedó, da je Jezus Kristus v svojo rešnjo kri spremenil vino z vodo namešano, ker je bila pri Judih navada med vino devati vode. Sveti Ciprijan, da vam sv. Justina mučenca, sv. Ireneja, sv. Avguština, sv. Ambroža zamolčim, kteri vsi to terdijo, sveti Ciprijan o tem tako le govori: „V darovanju keliha se moramo deržati tistega, kar nam je Gospod izročil; nič ne delajmo, kakor kar je on pervi storil; kelih, ki se v njegov spomin daruje, se z vinom zmešan daruj. Jezus nas je podučil s svojim zgledom, da se kelih zmešaj z vinom in vodo.“ Tako govori sv. Ciprijan, kteri je umerl leta 258. Toraj so verovali že pervih dve sto let po Kristusu, da nas je Jezus učil s svojim zgledom vino in vodo v kelih vlivati k daritvi.

7. Pri zadnji večerji tedaj v podobah bruha in vina je Jezus Kristus postavil sveto mašo; daritev svete maše pa je Jezus Kristus izročil aposteljnom in njih naslednikom. Treba, da vam tudi v ozir tega še kaj povem:

B) Daritev svete maše izročena aposteljnom in njih nastopnikom.

Pri Jezusovi daritvi na svetem križu ni bilo nobenega razun Device Marije, kteri bi bil imel križ za altar, na kterem se brezmadežno Jagnje daruje v odrešenje vsega sveta; vsi drugi, razun malega števila bogoljubnih duš krog križa stoječih

so še clo zaničevali in preklinjevali ta križ. Nihče ni zavžil od te daritve, dasiravno je bilo to prav potrebno, ker je bila to bogospravna daritev, ktera je grešnike resnično z Bogom spravila, in ker se človek daritve vdeleži le po zavžitju daru. Toraj je Jezus Kristus, kterega modrost, mogočnost in ljubezen so neskončne, pri zadnji večerji postavil daritev svete maše, in svojim aposteljnom svoje telo in svojo kri v podobi kruha in vina dal zavžiti, da jih je deležne storil svoje daritve na svetem križu. Pa tudi nam se je treba vdeleževati te daritve, toraj je Jezus Kristus hotel, da bi se daritev svete maše, ki jo je on pri zadnji večerji pervi opravil, vedno opravljala do konca sveta, je tedaj pri zadnji večerji aposteljne posvetil v mašnike, in jim ukazal to presveto daritev opravljati, kakor jo je on opravil. Rekel jim je: „To delajte v moj spomin“. Kakor da bi jim bil rekel: „Oblast vam dam, še zapovem vam opravljati ravno to sveto opravilo, ki sem ga jaz zdaj opravil. Toraj tudi vi kruh in vino jemljite, ter oboje v mojem imenu posvečujte; nad oboje izrekujte besede, ki sem jih jaz izrekel nad kruhom in vinom, in ž njimi kruh in vino spremenil v svoje pravo telo in v svojo pravo kri, in te v mojem imenu izrekovane besede bodo v vaših ustih imele ravno to moč, ki so jo imele v mojih ustih. Kruh in vino ž njimi spreobračajte v moje telo in v mojo kri, in ju Bogu darujte; in po tem vživajte moje telo in mojo kri, in tudi drugim vživati dajajte, in vse to delajte v moj spomin“.

Pa z besedami: „To delajte v moj spomin“, je Jezus svojim aposteljnom dal tudi oblast druge v mašnike posvečevati, da vedno opravljajo daritev svete maše, dokler ne pride končat sveta o svojem drugem prihodu. Toraj je sveta katoliška cerkev v svetem Tridentinskem cerkvenem zboru za terdno resnico spoznala, da je Jezus Kristus pri zadnji večerji s temi besedami: „To delajte v moj spomin“, svoje aposteljne posvetil v mašnike, in tudi njih nastopnikom zapovedal opravljati daritev svete maše. Sveti Tridentinski cerkveni zbor pravi: „Naš Bog in Gospod Jezus Kristus je pri zadnji večerji, tisto noč, ko je bil izdan, svoje telo in svojo kri Bogu

Očetu daroval v podobi kruha in vina, in ga v teh vidnih znamnjih dal zavžiti njim, ktere je takrat postavil mašnike nove zaveze, in tudi njih naslednikom, mašnikom, ukazal opravljati to daritev, rekoč: „To delajte v moj spomin“. (Sess. 20. c. 1.) Toraj pa tudi sveti Ciprijan govori, in pravi: „Ker je pa Jezus Kristus, naš Gospod in Bog, sam veliki mašnik Očetov, in se je sam Očetu pervi v dar dal, in to v njegov spomin delati ukazal; toraj je pravi namestnik Jezusa Kristusa tisti mašnik, kteri posnema, kar je Kristus storil, in resnično in popolno daritev v cerkvi opravlja Bogu Očetu, če začne darovati tako, kakor je Kristusa samega videl darovati“. Tako je tedaj Jezus Kristus z besedami: „To delajte v moj spomin“, svojo cerkev postavil na novo duhovstvo, ktero ne bo nikoli prenehalo, in ne bo nikoli preklicano, kakor je bilo duhovstvo stare zaveze, duhovstvo Aronovo.

8. Zdaj pa v svoj dušni prid preglejmo nekoliko Jezusove besede: „To delajte v moj spomin“. — Da bomo moč teh Jezusovih besed vsaj nekoliko občutili, moramo jih premisliti v priliki. Mislimo si očeta, kteri ima sina, prisrčno ljubljenega. Ta njegov preljubi sin pa zabrede v hudobijo, ktera je smerti vredna. Gnan je res pred sodnika preljubi sin; sodnik ga po zasluženji k smerti obsodi, in nič ga ne more smerti oteti; hudobija mora kaznovana biti s tem, da sin umerje. Očeta ta sodba, ki se je iztekla nad njegovim sinom, boli bolj, kakor da bi mu šlo za njegovo lastno življenje. Rad bi on umerl, da bi le njegov preljubi sin še živ ostal. Gre tedaj k sodniku, in prosi in zdihuje, da bi bilo njemu dovoljeno namesto sina iti v smert, in zadostiti razžaljeni pravici. Njegova mila prošnja je uslišana; dovoljeno mu je umreti za sina. Oče se srečnega šteje, da zamore z lastno smertjo smerti rešiti svojega sina. Pa prejden se loči od svojega sina, prejden ga zapusti, in zanj v smert gre, vzame slovo od njega, ter mu reče: „Sin! pomni me, dokler boš živel“. Res, malo besed; pa vendar bi sinu serce presunile, kakor da bi mu oče rekel: „Glej, moj sin! moj preljubi sin, glej, jaz grem zdaj za tebe v smert! Vidiš, toliko

stori moja očetovska ljubezen do tebe! Pa za vse to, kar bom za te storil, od tebe ne zahtevam nič drugega ne, razun da me pomni, dokler živiš“. Kristijani! kaj pravite, kako bi bilo sinu pri teh očetovih besedah pri sercu? Ali bi ne stermel nad očetovo ljubeznijo do njega? Ali bi se mu ne tajalo serce od hvaležnosti do tako usmiljenega očeta? Sin bi od straha pred smertjo kopernel, in oče bi mu rekel: „Nič ne maraj, moj sin! jaz grem za te v smert“. O, kdo zamore popisati občutljeje, kteri bi sinovo serce sprehajali pri teh očetovih besedah! — Kaj pa bi moralo še le keršansko serce občutiti pri teh besedah, če v podobi tega usmiljenega očeta vidimo Jezusa Kristusa, kteri gre v smert, pa ne za svojega preljubega sina, ampak za svojega hudobnega hlapca, za svojega sovražnika, da bi le njegov sovražnik, njegov hudobni hlapec še živ ostal! In ko je že, tako rekoč, na potu proti morišču, zdaj zadnji večer pred svojim terpljenjem, ko je že svoje terpljenje in svojo grenko smert pred očmi imel, postavil je v očitno znamnje in v zastavo svoje neskončne ljubezni zakrament presvetega rešnjega Telesa, in v slovo svojim apostoljnom rekel: „Tudi vi to delajte v moj spomin. Kolikorkrat bote to delali, delajte v moj spomin“. In s temi besedami je aposteljnom in nam vsem hotel reči: „Glejte, tako dalječ me je prignala ljubezen do vas! Zdaj grem za vas v smert, da bi vi v večno smert ne prišli. Pa za vse to nič drugega nočem od vas, razun to, da spominjate se me, kolikorkrat se bote znašli pri daritvi, ktero vam zapustim. To delajte v moj spomin. Spominjajte se moje ljubezni, ki jo imam do vas, in glejte, da mi to ljubezen tudi z ljubeznijo povračujete, in mi zvesti ostanete“. Kdo zmed vas, ljubi moji! bi ne bil Jezusu s solznim očesom obljubil ljubiti ga, in ljubiti do zadnjega zdihleja, ko bi bili mi z aposteljni okrog njega sedeli, kader je tako milo slovo od njih jemal? Ljubimo ga toraj, in ljubimo ga čez vse. Kako bi mogli pozabiti Jezusove smerti, po kteri nam je došla tolikošna sreča? Kako bi mogli ljubezen odreči Jezusu, ki nas je tolikanj ljubil, da je za nas umerl? Vendar bi pa ne bilo še dovolj le takrat misliti v Jezusa, kader se pri daritvi svete maše znajdemo, ali kader k

svetemu Obhajilu pristopimo, ali da bi naša ljubezen do Jezusa obstala le v nerodovitnih svetih občutlejih; ampak še kaj več je treba, kakor nam pove sveti apostelj Pavl, ki pravi: „Kolikorkrat bote jedli kruh in kelih pili, bote smert Gospodovo oznanovali, dokler ne pride“. (I. Kor. 11, 24—26.) Kaj pa se pravi oznanovati Gospodovo smert? Se ne pravi, le pri sveti maši ali drugod premišljevati Jezusovo smert; ampak se pravi Jezusovega duha imeti, grehu odmreti, grešno poželjenje krotiti, za dobre dela in keršanske čednosti si prizadevati, in sploh živeti tako, da ne bomo mi, ampak da bo Kristus v nas živel, da se bo toraj nad nami kazalo Jezusovo življenje, da se bodo iz našega djanja svetile Jezusove čednosti, ponižnost, čistost, zmernost, poterpežljivost in druge, da se bo vsak, ki vidi naše življenje, spominjal Jezusovega življenja. Vidite, to se pravi oznanovati Gospodovo smert. In v to se zavežemo, kader koli sveto mašo slušamo, še bolj pa, kader pristopimo k svetemu Obhajilu. Vedno tedaj pomnimo besede svetega aposteljna Pavla: „Kaderkoli bote jedli kruh, in kelih pili, oznanovali bote smert Gospodovo, dokler ne pride“, in ne pozabimo, kaj da se pravi oznanovati Gospodovo smert. Amen.

XXXII. keršanski nauk.

Daritev svete maše pervih tri sto let po Kristusu opravljevana in obhajana od aposteljnov in aposteljskih nastopnikov.

1. V zadnjem keršanskem nauku sem govoril od tega, da je Jezus Kristus veliki četertik pri zadnji večerji postavil sveto mašo, postavil v podobah kruha in vina, ter jo izročil aposteljnom in njih nastopnikom z besedami: „To delajte v moj spomin“.

2. V tem razlaganju se danes spet nekoliko naprej premaknimo, ter premislimo:

C) Daritev svete maše pervih tri sto let po Kristusu opravljevana in obhajana:

Pri tem premišljevanju pa se moramo ogledati naj poprej na aposteljne, potem pa tudi na njih naslednike, da vidimo, kako so ti in uni opravljali daritev svete maše.

3. Ako naj poprej svoj pogled obernemo na aposteljne, zvemo iz djanja apostoljskega in iz listov svetega Pavla aposteljna vsaj po nekoliko, kje, kdaj, in kako da so aposteljni opravljali daritev svete maše.

Kje so jo tedaj opravljali? — Kader so hotli aposteljni

s kristjani očitno in v druščini moliti, shajali so se, kar jih je v Jeruzalemu bilo, v Jeruzalemskem tempeljnu k molitvi, in so molili v kakem posebnem kraju tempeljna; noben Jud in in noben drugovernik se jim ni smel pridružiti. Vsi, ki so jih vidili moliti, čudili so se nad njihovo pobožno molitevjo, in jih spoštovali. Kader so pa hotli daritev svete maše opravljati, in Jezusovo rešnje Telo prejemati; sošli so se v hiši kakega kristijana, in v njej so opravili daritev svete maše. „Z enim duhom so se shajali v tempeljnu“, govori sveti Lukež, „in po hišah kruh lomili“. (Ap. dj. 2, 46.) Besede „kruh lomiti“ nič druzega ne pomenite v apostoljskem djanju, kakor Jezusovo rešnje telo in njegovo rešnjo kri v podobi kruha in vina darovati nebeškemu Očetu, in od te daritve tudi vživati, in toraj v Jezusov spomin delati, kar je on pri zadnji večerji storil. To presveto delo se „kruh lomiti“ imenuje zato, ker je Jezus Kristus pri zadnji večerji, opravljajoč nekervavo daritev nove zaveze, kruh razlomil, in v njegovi podobi apostoljnom dal zavžiti svoje telo. Da sveti Lukež z besedami „po hišah so kruh lomili“ daritev svete maše meni, kažejo nam njegove besede, ki jih v ravno tisti postavi apostoljskega djanja govori, rekoč: „So bili pa stanovitni v nauku aposteljnov, in združeni v lomljenju kruha in molitvah“. (Dj. ap. 2, 42.) — Če so pa aposteljni na potu bili, hodili so v shodnice molit in pridigovat, v ktere so se Judje k službi božji shajali ob sabotah, kakor se mi ob nedeljah v cerkve zbiramo k službi božji. Kader so pa hotli maševati, hodili so, ker ni še cerkev bilo, v hiše kristjanov, da so v njih opravljali daritev svete maše; toraj so nekteri kristijani hvaljeni sosebno zato, ko so v svojih hišah radi pustili opravljati daritev svete maše. Aposteljni so tedaj v tempeljnu in po shodnicah vpričo Judov in nevernikov molili; ali daritve svete maše niso opravljali vpričo Judov in nevernikov, ampak le v druščinji pravovernih kristijanov, kterim so tudi smeli dati vživati od te presvete daritve.

Kdaj, ob kterih dnevih so aposteljni opravljali daritev svete maše? — Iz apostoljskega djanja se skaže, da so se apo-

steljni po prihodu svetega Duha z Jeruzalemskimi kristijani vsak dan shajali v hišo kristijanov, daritev svete maše opravljali, in sveto Obhajilo prejemali, ker sveti Lukež govori, da so vsak dan po hišah kruh lomili. „Tudi so se vsak dan v tempeljnu shajali z enim duhom, in po hišah kruh lomili, in jed zavživali z veselim in nedolžnim sercem“. (Dj. ap. 2, 46.) — Pa ne le v Jeruzalemu, ampak berž ko ne tudi po drugih krajih so aposteljni z verniki vsak dan opravljali daritev svete maše, da so le priložnost imeli. Besede sv. Andreja, ki jih je v Patrah govoril pred neverskim mestnim poglavarjem Egejem, nam to na znanje dajejo. Ko ta neverski mestni poglavar sili svetega Andreja, naj molikom, neverskim bogovom daruje, odgovarja mu sveti Ándrej, in pravi: „Jaz vsak dan darujem vsegamogočnemu Bogu, toda ne vaših kozlov, ampak neomadeževano Jagnje na altarju, ktero celo in živo ostane, tudi ko so verniki njegovo meso in kri že zavžili“. Vsak dan so tedaj aposteljni opravljali daritev svete maše, da je le priložnost nanesla, in vsak dan so pervi verniki, zlasti kar jih je v Jeruzalemu bilo, pristopali k svetemu Obhajilu, zakaj kteri so sveto Jezusovo vero sprejeli, ti so veči del vsi od prave in resnične ljubezni do Boga in bližnjega tolikanj goreli, da so tudi vredni bili vsak dan pristopati k angeljski mizi; po spričevanju svetega Lukeža namreč so bili stanovitni v nauku aposteljnov, v molitvah in drugih bogaboječih delih. Sveto mašo slušati in svetemu Obhajilu pristopiti, je bilo na tanjko sklenjeno. To je pa gotovo, da so kristijani ob času aposteljnov k sveti maši hodili ob nedeljah in praznikih, kar so jih že imeli, kar nam apostolsko djanje (20, 6—11.) na znanje daje, in tudi sveti Pavl pove v listu do Korinčanov. (I. Kor. 16, 2.)

Kdaj, ob kteri uri so aposteljni opravljali daritev svete maše? — Aposteljni v službo božjo niso ravno nobene gotove ure odločili, temveč so daritev svete maše opravljali, kakor je priložnost in potreba nanašala. Sveti apostelj Pavl je bil po svojih aposteljskih hojah prišel v Trojad. V nedeljo, pripoveduje aposteljsko djanje, so se vsi Trojaški kristijani

šli v nekega kristijana veliko obednico, ki so jo bili razsvetlili s prižganimi svetilnicami, in so bili pripravljeni prejeti sveto Obhajilo. Sv. apostelj Pavl jim začne pridigovati, in ker je drugi dan obhajati mislil, razvnel se je pri pridigi tako, da je pridigoval do polnoči. In po polnoči je še le maševal, sveto Obhajilo zavžil, in ga tudi pričujočim kristjanom dal zavžiti. (Dj. ap. 20, 6—11.) Jezus Kristus je daritev svete maše zvečer opravil po zadnji večerji; toraj so apostelji, berž ko ne, od začetka po tem Jezusovem zgledu včasih tudi zvečer po večerji opravljali daritev svete maše, in obhajali vernike, kteri so sveto živeli, in toraj za sveto Obhajilo vedno pripravljeni bili. In ker je Jezus Kristus s svojimi apostelji večerjal, prejden jim je dal svoje telo in svojo kri zavžiti v podobi kruha in vina; shajali so se tudi naj pervi kristijani ob nedeljah in praznikih v svojih zbirališčih, skupaj jedli, in se s to jedjo v keršanski ljubezni eden do drugega poterdovali, in po jedi še le so prejeli sveto Obhajilo. Pa kmalu so se pri teh večerjah ljubezni med verniki pokazale nerodnosti, kterim so se apostelji ustavljali z vso gorečnostjo, in, da se odvernejo te nerodnosti, začenjali so vernikom te večerje ljubezni pripuščati še le po svetem Obhajilu; sčasoma pa so bile popolnoma odstavljene in odpravljene. In blizo so že apostelji čez nekaj časa iz časti do presvete daritve začeli tešči maševati, in izvzemši nevarno bolezen tudi kristijane le tešče obhajati, ktero pripravljanje za prejemanje presvetega rešnjega Telesa sveta katoliška cerkev še zdaj ohranuje in zapoveduje. Vsaj to je gotovo, da iz besed učenega Tertulijana, prejemanje svetega rešnjega Telesa zadevajočih spoznamo, da so ob njegovem času kristijani že sploh sveto Obhajilo prejemali le na tešče.

Kako so apostelji opravljali daritev svete maše? — Kakošne opravila so bile takrat pri daritvi svete maše in kakošni obredi ali ceremonije? Apostelji so pri daritvi svete maše vpeljali marsiktere opravke in obrede ali ceremonije, da bi se ta presveta daritev opravljala z večo častjo in pobožnostjo. Odločili so molitve, ktere so se molile pred daritevjo

in po daritvi, ker je tudi Jezus Kristus pred zadnjo večerjo molil in Boga zahvalil, in tudi po večerji spet hvalno pesem pel. Sveto pismo nam pa ne pové tistih molitev, ki so jih aposteljni molili pri daritvi svete maše, ker jih niso spisali, ampak so jih le z besedo vpeljali in opravljali. Pá v Pavlovih listih se dobijo mesta, ktere nam nekoliko povedó, kako da so opravljali sveto daritev. Imeli so altar, na kterem so maševali, kterega so imeli v veliki časti. „Imamo altar“, piše sveti Pavl Hebrejem ali Judom, „od kterega ne smejo jesti oni, kteri šotoru služijo“, to je, kteri se še deržijo Judovske vere. (Hebr. 13, 10.) V I. listu do Korinčanov pa zapoveduje, naj se tudi sence malikovanja varujejo, naj tedaj nikar ne bodo pri daritvah molikovavcev, ali kar bi bilo še hujše, naj nikar ne jedó mesa, ktero je bilo že molikom darovano. „Jelite“, jim piše sveti apostelj Pavl, „jelite, da so, kteri darove jedó, deležni altarja? Kar pa neverniki darujejo, hudičem darujejo, in ne Bogu. Nočem pa, da bi bili vi tovarši hudičevi; ne morete piti keliha Gospodovega in keliha hudičev, ne morete deležni biti mize Gospodove in mize hudičev“. (I. Kor. 10, 18—21.) S temi besedami je sv. Pavl Korinčanom to le rekel: „Varujte se ajdovskih (molikovavskih) darov. Kako bi hotli z nami darovati pravemu Bogu in z neverniki hudičem? Kaj, ali hočete naših darov deležni biti in neverskih? Ali hočete iz našega altarja posvečeni in spremenjeni kruh zavžiti, in tudi z neverskih altarjev molikom darovano meso jesti? Ali hočete z našega altarja iz posvečenega keliha piti Jezusovo kri, in iz keliha nevernikov zavžiti vino satanu darovano? Nikakor ne, s tim bi le Gospoda dražili“. Sveti apostelj Matevž je bil pri altarju, ko je ravno maševal, s sulicami preboden leta devetdesetega po Jezusovem rojstvu. Leseni altar, na kterem je maševal sveti Peter, se še zdaj kaže v Rimskem mestu. Imeli so toraj aposteljni altarje, na kterih so maševali.“— Daritev svete maše so opravljali z opresnimi kruhi, ker je bil Jezus Kristus opresni kruh pri zadnji večerji spreobernil v svoje presveto telo. — Aposteljni so pri daritvi svete maše tudi v to po-

svečene posode imeli. To nam spričuje sveti apostelj Pavl, ko je Korinčanom pisal: „Posvečeni kelih, kterega posvečujemo, ni le zavživanje kervi Kristusove?“ (I. Kor. 10, 16.) Če ravno takrat v božjo službo odločene posode niso bile drage, z zlatom in srebrom bogato vdelane, bile so vendar le posvečene. — Daritev svete maše so opravljali le apostelji in od njih posvečeni škofje in mašniki, in nihče drugi ne. Bili so pa že ob času apostoljnov duhovni šestega blagoslova ali reda, ki jih diakone imenujemo, in so bili toraj manj ko mašniki, ki imajo sedem blagoslovov ali žegnov. Diakoni niso smeli maševati, ampak so le škofom in mašnikom stregli pri daritvi svete maše, in jim pomagali pri drugih duhovnih opravilih.

Tako vidimo, ljubi moji! da so imeli aposteljni za opravljanje svete maše altarje, imeli opresnike, imeli posebne posode in posvečene služabnike, kteri so jim stregli pri altarju. Lahko si mislimo, s kakošno živo vero in s kolikošno ponižnostjo, s kako serčno molitevjo da so se znajdli verniki okoli aposteljnov, kader so maševali.

4. Zdaj pa še premislimo, kje in kako da so nastopniki aposteljnov daritev svete maše opravljali do četertega veka ali četertega stoletja po Kristusovem rojstvu, dokler so bili kristijani od neverskih cesarjev zavoljo svete Jezusove vere preganjani in morjeni.

Kakih tri sto let so bili kristijani zavoljo svete vere Jezusove preganjani in morjeni, in ob času preganjanja so daritev svete maše opravljali po skrivnih kletih (hramih), po njivah, puščavah, berlogih in jamah, ki so jih bili zunaj mesta izkopali. Te jame so bile globoke in prostorne zadosti, da so v njih hranili ostanke mučenih in umorjenih vernikov, in opravljali službo božjo; vrata pa v te jame so bile majhne in skrivne, da niso neverniki tako lahko spazili kristijanov pri službi božji. In da bi kristijani še varniši bili pred neverniki,

kader so po teh podzemljiskih jamah opravljali službo božjo, opravljali so je večidel pred dnevom in po noči: toraj so potrebovali luči, da so razsvitljevali te jame, že same ob sebi tamotne; in da bi po njih pregerdo ne dišalo, kadili so jih z lepo dišečim kadilom. Kristijani so bili sicer pripravljeni umreti za sveto vero Jezusovo; toda brez potrebe vendar le niso hotli v nevarnost postavljati svojega življenja, kar bi tudi prav ne bilo. Po teh jamah, vidite, so pervi verniki ponavljali Jezusovo na svetem križu enkrat opravljeno daritev, in so od te daritve tudi vživali. Res, vse je bilo revno okoli njih; pa tolikanj bogateji so bili svetih misel, bogaboječih želj in pobožnih občutljejev oni. Iz njihovovih serc je puhtela živa vera, terdno zaupanje in goreča ljubezen do Jezusa Kristusa, ki so ga pri sveti maši v podobi kruha in vina nebeškemu Očetu darovali in vživali.

Kader je pa preganjanje kristijanov prenehalo, (zakaj nikar ne mislite, da je preganjanje kristijanov skoz tri sto let terpelo vun in vun in nepretergano, ampak večkrat je prenehalo, zlasti kader je preganjalec umerl, in je drug bolj usmiljen neversk cesar vladanje prevzel, in kristijani so spet za nekoliko let mir imeli vsaj po nekterih krajih, dokler ni spet drugo preganjanje zarjulo zoper kristijane;) kader je tedaj preganjanje prenehalo, prišli so kristijani spet iz puščav in drugih skrivnih krajev, in so jeli cerkve zidati. Zidali so jih po grobeh mučencev in pa po mestih, ter so vanje prenašali ostanke mučencev. Pa prida in sadu od sozidanih cerkev niso dosti časa vživali; zakaj ko se je spet novo preganjanje vzdignilo zoper kristijane, precej so bile njih cerkve poderte od preganjalcev. S podiranjem keršanskih cerkev se je večidel začenjalo preganjanje, in kristijani so morali spet iz mest pobegniti, in se potikati po skrivnih, samotnih krajih, in spet ondi opravljati daritev svete maše. Kar jih je bilo pa od nevernikov vjetih, — in kolikokrat so jih neverski preganjalci ravno pri sveti maši zajeli, njihove škofe in mašnike pri altarju z mečem pomorili, ali pa zgrabili, in pred neverske sodnike gnali, mučili, in na pol žive po ječah pometali,

da bi se bili od velikega terpljenja že vsi oslabljeni odpovedali Jezusovi veri! — kar jih je bilo vjetih, in po ječah pometanih, opravljali so daritev svete maše tudi po ječah, ako so kterega mašnika imeli med seboj. Ako pa vjeti kristjani niso imeli nobenega mašnika med seboj, pošiljali so jim marsikterikrat drugi kristijani, kteri niso bili še razodeti in vjeti, svoje mašnike v ječe, da so jim maševali, in varhi pred ječami so mašnike tudi v ječe spuščali, dokler jih niso spoznali in zvedeli, po kaj da hodijo. Ali če kristijani niso mašnikov v ječe pošiljali, da bi maševali njihovim vjetim bratom in sestram v Kristusu in jih obhajali: molili so pri daritvi svete maše zanje, kjer so se med daritevjo brale imena tistih kristijanov, kteri so po ječah zdihovali zavoljo svete Jezusove vere; in da bi se tudi vjeti kristijani vdeleževali daritve svete maše, pošiljali so jim po sveti maši po diakonih v ječe Jezusovo rešnje telo, da so le mogli v ječe priti.

Da so kristijani s svojimi duhovnimi pastirji po takih krajih opravljali daritev svete maše, dokler so bili preganjani, povedó nam sveti škofje in drugi duhovni, kteri so takrat živeli in maševali. Sveti škof Dionizij Aleksandrijski, kteri je živel v tretjem veku po Kristusovem rojstvu, pripoveduje, kod se je o njegovem času opravljala daritev svete maše, ter piše: „Če nas tudi povsod že preganjajo in podijo; le vendar praznike posvečujemo, in očitno službo božjo opravljamo. Vsak kraj, njiva, puščava, čoln, hlev, ječa, vsak kraj nam je cerkev, da v njej opravljamo službo božjo“. In sv. Ciprijan, kteri je tudi v tretjem veku škof bil, tako le govori od tačasne keršanske službe božje: „Vsak dan darujemo, ob času preganjanja in ob času miru, in s to daritevjo pripravljamo vernike, da se Bogu po terpljenju dajejo v klavni dar“.

Kristijani so imeli ob času preganjanja altarje prav revne, zdaj lesene, zdaj kamnene. Lesene so imeli, da so jih lagleje seboj prenašali; kamnene pa, da jih preganjalci niso tako lahko vzeli. Ob času sile jim je bilo skoraj vsako mesto, kamor so prišli, altar, bodi si revna miza, ali kamen, ali tudi grob, v kterem je bil pokopan kak mučenec; ali če so bili

že v ječah, bile ste včasih dlani kakega diakona altar. Diakon je namreč svoje roke eno k drugi djal, in na njegovih dlaneh je mašnik maševal. Pervih tri sto let, ko je preganjanje kristijanov po svetu brumelo, niso imeli spisanih mašnih molitev ali mašnih bukev, da niso nevernskim preganjalcem v roke prišle, in od njih sožgane bile, ampak mašne molitve in obredi ali ceremonije so bile prepuščene goreči pobožnosti mašnikov, kteri so polni duha, gnade in molitve delali bolj po gnanju svetega Duha, kakor skerbeli v zunanjih rečeh vsi enako ravnati.

Pa tudi to še premislimo, kako da so o teh časih preganjanja opravljali službo božjo. Služba božja se je opravljala tako, da je bilo naj poprej nekoliko branega iz listov apostoljnov ali pa pisem prerokov; in kar se je iz njih bralo, je škof ali pa v njegovem imenu kak drug duhoven razložil, in kristijane opominjal, naj živé po zaslišani božji besedi. Po tem so se vsi vzdignili, in so molili za vse, za se in za druge, za mogočne in nizke, cesarje in podložne, za srečo kristijanom in nevernikom. Na to so natihoma prinesli darove k altarju, in so jih položili pred svojega duhovnega poglavarja, škofa ali drugega mašnika. Ti darovi so bili kruh in vino z vodo nekoliko namešano. Verniki so namreč vedli, da so dolžni dati, česar je treba k službi božji, zlasti pa kruh in vino, ki se v daritvi svete maše spreoberne v Jezusovo rešnje telo in njegovo rešnjo kri, daruje nebeškemu Očetu, in vernikom deli v duhovno jed. Mislili so, da se ne spodobi s praznimi rokami priti k sveti maši in pristopiti k svetemu Obhajilu. Te darove je škof v roke vzel, jih pred seboj na kviško povzdignil, in med hvalnimi molitvami daroval Očetu, Sinu in svetemu Duhu. Na to je kruh in vino spremenil v Jezusovo rešnje telo in njegovo rešnjo kri, in nebeškemu Očetu daroval, in pričujoči kristijani so odgovorili „Amen“, v znamnje, da terdno verujejo, da je v podobi kruha in vina Jezus Kristus pričujoč z dušo in telesom, kervjo in mesom, po božji in človeški natori. Zdaj so se jeli kristijani poljubovati v znamnje, da nimajo nobenega sovraštva med seboj, ampak

da imajo pravo keršansko ljubezen eden do drugega. Na to so molili „Očenaš“, in se s to molitevjo pripravljali za sveto Obhajilo; in škof je zavžil Jezusovo rešnje telo, in precej so prišli diakoni, ter Jezusovo rešnje telo po zbirališču delili vsem kristijanom, kar jih je bilo pri sveti maši; kar jih je pa bolnih doma ležalo, nesli so jim Jezusovo rešnje telo na dom. Kristijani so rešnje telo v roke prejemali, in iz svojih rok zavžili, in se s to božjo popotnico pokrepčali v smert za sveto vero Jezusovo. Pervi kristijani so pa Jezusa Kristusa prejemali tudi v podobi vina. Ko so Jezusa Kristusa zavžili v podobi kruha, dal jim je diakon iz keliha piti Jezusovo rešnjo kri, ktero so po nekterih krajih iz keliha pili po srebernih cevih, da se ni kaj razlilo svete Jezusove kervi. Tudi majhne otroke, ki so jih matere še dojile, obhajali so po spričevanju svetega Ciprijana po nekterih krajih, pa le v podobi vina. Ker pa majhni otroci ne razločijo te nebeške jedi od drugih navadnih, in se toraj ne morejo s pobožnim sercem pripravljati za prejemanje svetega Obhajila, prepovedala je katoliška cerkev tudi obhajati male otroke, prejden so dobro podučeni v Jezusovih naukih. Po svetem Obhajilu so kristijani odmolili hvalne molitve, in služba božja je bila končana.

Pri tej službi božji je škof tudi mučence, kteri so bili že svojo kri prelili za Jezusovo vero, klical po imenu, in vsi pričujoči verniki so pri imenovanju slehernega mučenca rekli: „Prosi za nas!“ In vidite, od tod so naše litanije. Verniki so se pri službi božji spominjali tudi drugih kristijanov, kteri so bili v pravi veri umerli, in so zanje Boga prosili, če morebiti še v vicah terpé. Služba božja je zdaj dalj, zdaj manj časa terpela, se opravljala zdaj z veliko zunanjo častjo, zdaj spet brez vseh posebnih ceremonij. Kader so bili kristijani preganjani in v begu, opravljali so natihoma in hitro kar brez vseh ceremonij daritev svete maše, bojé se, da bi jih neverniki pri sveti maši ne vjeli, in kake nečasti ne storili presveti daritvi. Kader je bilo pa preganjanje prenehalo, in so bili cerkve sozidali, opravljali so po cerkvah službo božjo z

vso zunanjo častjo; kristijani so skerbeli za notranjo lepoto cerkev in za posode, ki jih je bilo treba k službi božji, in jim ni bil predolg čas, če je služba božja tudi delj časa terpela.

Kako da so kristijani pervih tri sto let po Kristusu opravljali službo božjo, pove nam sv. Justin, kteri je v drugem veku svojo kri prelil za sveto vero Jezusovo, ko pravi: „Vsi, kar jih prebiva po mestu in na selih snidejo se v nedeljo. Ob odločeni uri se berejo listi aposteljnov in pisma prerokov, kakor čas in okoljščine nanesó. Kader to branje neha, začne duhovni pastir zbranim vernikom pridigovati, ter jih opominja spolnovati nauke, ki so jih ravno kar brati slišali. Na to vsi vstanejo, in začnejo na glas skupaj moliti. Po opravljeni daritvi se daruje kruh in vino z vodo namešano. Po tem škof ali kak drug mašnik kruh in vino spremeni. Ljudstvo svojo vero v spremenjenje na znanje da, rekoč: Amen, to se hoče reči: kruh in vino sta resnično spremenjena v Jezusovo telo in njegovo kri. Potlej se razdeli. Kar jih pa vpričo ni, pošilja se jim sveta večerja po diakonih“. In učeni Tertulijan, kteri je tudi v drugem veku živel, od službe božje svojega časa tako le govori: „Zbiramo se tudi pred dnevom, in prejemamo od Gospoda zapovedano večerjo, pa iz nobene druge roke ne, kakor iz rok svojih duhovnih poglavarjev; vsako leto darujemo za mertve, in varujemo, da kaj iz keliha ali od našega kruha, to je od posvečenih skrivnost na tla ne pade“.

K sveti maši pa ni bil spuščen drug, kakor le kristijani, in samo tisti kristijani, kteri so bili svetega življenja, in toraj vredni svetega Obhajila. Noben Jud, noben nevernik, noben neznan človek ni bil spuščen k sveti maši; daritev svete maše so imeli za naj večo skrivnost svoje svete vere. Pri vratih so stali cerkveni služabniki, da razun bogaboječih kristijanov nikogar drugega niso spustili v zbirališče. Ker tedaj Judje in neverniki niso prav vedeli, kaj da se v zbirališčih kristijanov godi, pa so vendar slišali od nekega daru, kteri se sklene z zavživanjem nekega telesa in neke kervi, jeli so

kristijane obrekovati, in pri neverskih cesarjih tožiti, da pri svojih zbirališčih otroke morijo, meso na kosce razsekajo, in ga jedó, kri teh pomorjenih otrok pa pijó. Res so kristijani jedli meso, res so pili kri, pa ne umorjenih človeških otrok, ampak pili so kri Jezusovo v podobi vina, in jedli so Jezusovo meso v podobi kruha.

5. O vi, moji preljubi! kako bi vam jaz vendar zamogel prav pokazati, s kolikošnim veseljem, s kolikimi svetimi željami da so kristijani, naši bratje in naše sestre, ob času preganjanja hodili k sveti maši? Kako bi vam vendar mogel dopovedati, s kolikošno pobožnostjo da so se znašli pri sveti maši, če so jo tudi po podzemeljskih berlogih, po puščavah, po ječah opravljali s svojimi duhovnimi pastirji. Mislim, da vam to naj lagleje dopovem s to le prigodbo. Z več drugimi kristijani je bil zavoljo svete Jezusove vere v ječo pahnjen tudi sveti mašnik Lucijan. Svetega Lucijana so bili že poprej neusmiljeno zmučili, in po životu raztergali, vse njegove ude so mu bili pretegnili na tezavnici, in zdaj zdihuje na rokah in nogah vklenjen med drugimi kristijani v ječi. Že več dni mu niso jesti clo nič dali, in komaj se je že gibati zamogel. Od telesnih bolečin in od lakote je bil že tako oslabljen, da je komaj govoril, komaj še sopel. Približal se je praznik Jezusovega častitega razglašenja, in zdaj Lucijana obstopijo kristijani, ki so bili ž njim vred vječeni, in ga s solznimi očmi nagovorijo: „Sveti oče! ali ne bomo ta praznik imeli nobene daritve?“ Lucijan zbere vso svojo moč, tolaži svoje ljube vjete bráte v Kristusu, in jim obljubi ta praznik opraviti daritev svete maše. Praznik je nastopil, kristijani se zberó okoli vklenjenega mašnika, svetega Lucijana, in ga milo prosijo, naj prične daritev svete maše njihovim dušam v tolažbo in prid. Oj kolikošna pobožnost jim je pač puhtela iz serc! Kristijani položijo nekaj kruha in vina pred častitljivega mašnika Lucijana. Lucijan, ves ginjen v svojem sercu, povzdigne svoje oči proti nebesom, in zdihne iz dna svojega vžaljenega serca: „Večni Bog! manjka nam vsega, česar je sicer treba k daritvi. Ni ga tukaj altarja; pa ti, o Bog! spoznaš naše

siromaštvo, znane so ti naše serca. Glej mojega naročja, mojega ranjenega naročja glej, ono naj ti bo v altar!“ Vzel je na to kruh in vino v svoje roke, ki so se mu že od slabosti tresle, in ga derži na svojem okervavljenem naročju; kristijani so okrog njega. Lucijan začne molitve svete maše, in kristijani ž njim molijo, in od velikega dušnega veselja in od ljubezni do Jezusa se jim solze udirajo po bledih licih. Lucijan, v železje vklenjen, posveti kruh in vino, in ga spremeni v Jezusovo živo telo in njegovo živo kri, ga daruje nebeškemu Očetu v spričevanje, da Bog je Gospod vseh reči, in da ima oblast do vseh stvari, v zahvalo za vse od Boga prejete dobrote, v odpuščenje grehov, in izprositi od Boga pomoč stanovitnosti v Jezusovi veri, in rajše umreti, kakor od Jezusove vere le količkaj odstopiti. Na to je Lucijan sam zavžil Jezusovo sveto rešnje telo in njegovo sveto rešnjo kri, in je zavžiti dal tudi pričujočim kristijanom. S to nebeško jedjo so bili vsi poveseljeni, z duhovno močjo navdani, in so se pripravljene čutili umreti za Jezusovo vero. O predragi sad daritve svete maše! Vidite, tolikošne želje so imeli nekdanji kristijani do svete maše; tolikošno poveseljenje, tolikošno serčnost in močnodušnost so iz nje dobivali! Daritev svete maše je kristijane kakih tri sto let napolnovala s toliko močnodušnostjo, da so šli vsi veseli in serčni kakor levi od altarja pred neverske sodnike, v ječo, v muke, v smert. In če so jih neverski sodniki vprašali, zakaj da so bili pri sveti maši zoper prepoved neverskih cesarjev, odgovorili so jim naravnost: „Zato smo bili, ko smo kristijani, in ne smemo biti brez božje službe“. O zlati časi pervih kristijanov! kam ste prešli! Pridite vendar še enkrat nazaj, da bomo tudi mi, kakor nekdanji kristijani, iz daritve svete maše prejemali tolikošno moč k dobremu, in tolikošno serčnost v bran postavljati se dušnim sovražnikom, kteri nad nas pritiskajo s svojimi skušnjavami, meso s svojimi, svet s svojimi, satan s svojimi. Amen.

XXXIII. keršanski nauk.

Daritev svete maše po zadobljenem zunanjem miru obhajana. — Popisovanje nekdajnih cerkev. —

1. Kje, kdaj in kako so aposteljni obhajali daritev svete maše in njih nasledniki pervih tri sto let po Kristusovem rojstvu, premišljevali smo zadnjič.

2. Danes pa pričnem razlagati, kako da se je daritev svete maše obhajala po tem, ko je prejenjalo preganjanje kristijanov, in so jim napočili mirnejši časi.

D) Daritev svete maše po zadobljenem zunanjem miru obhajana in opravljevana.

Pa prejden pričnem to razlaganje, moram vam nekoliko popisati tedajne cerkve.

3. V četertem veku ali četertem stoletju po Kristusu je cesar Konštantin Veliki sprejel Jezusovo vero, in zdaj je nehalo preganjanje kristijanov. To je rjulo kakih tri sto let, in keršanska cerkev je začela mir in pokoj vživati. Vsi kristijani, kar jih je do zdaj zavoljo Jezusove vere po ječah zdihovalo, bili so izpuščeni. Vsi so smeli po vsem Rimskem česarstvu očitno praznovati in posvečevati nedeljo, ktero so

kristijani že od časov apostoljnov posvečevali namesto sabote; vsi so smeli obhajati tudi druge svoje praznike. Neizrečeno veseli so bili kristijani, da so smeli očitno častiti svojega Boga. Cesar Konštantin je močno skerbel za sveto vero in tudi za vunanje božje češčenje; ne le pripuščenje je dal kristijanom cerkve zidati, ampak tudi z denarji jim je obilno pomagal. Iz hvaležnosti do Jezusa, kteri mu je v vojski dal čudno moč, je zapovedal v Jeruzalemu na gori Kalvariji sozidati lepo cerkev. Namesto Jeruzalemskega tempeljna, — tega edinega tempeljna, v kterem se je v stari zavezi pravi živi Bog molil, — je zdaj po vsem svetu neizrečeno veliko cerkev zidovje kviško razpenjalo, da se je Bog v njih častil, in božja beseda v njih oznanovala. Od velikih trum ljudi spremljevani so hodili škofje po vseh krajih sozidane cerkve v službo božjo posvečevat, in v nobeni cerkvi se ni smela posihmalo služba božja opravljati, dokler ni bila od škofa posvečena, in z nobeno drugo ko s posvečeno posodo niso opravljali daritve svete maše. Neverniki, ki jih je dosihmalo le strah pred hudimi mukami zaderževal in odvračeval od keršanske vere, sprejemali so zdaj v celih trumah sveto Jezusovo vero, in od dne do dne se je množilo število vernikov.

Ker je pri službi božji miru, pokoja in tihote treba, bile so cerkve od začetka od drugih hiš ločene z dvori in verti, in od vseh strani ograjene s posebnim visokim zidom. Tik cerkve ni smela nobena druga hiša biti, razun duhovnija ali farovž, v kterem so prebivali škof in drugi duhovni in cerkveni služabniki, in žagrad, v kterem so shranovali cerkvene posode, mašne oblačila in bukve in včasih tudi sveto rešnje Telo v posebni posodi, in pa kapela, v kteri so kerščevali. Ta kapela ali kerščevalnica je bila visoka in prostorna, da je moglo več ljudi vanjo; kajti o pervih časih so navadno in zunaj sile kerščevali le o veliki noči in o binkeštih, in toraj po več ljudem na enkrat podelili zakrament svetega kersta. V sredi te kerščevalnice je stal velik kamnjen kotel, iz kterega je voda neprenehoma tekla iz kakega vodnjaka, in v kotel so bile stopnice, da je vsak lahko v vodo šel, kteri je

hotel kerščen biti; o pervih časih namreč ga niso na glavi oblivali z vodo, kakor dan današnji, kogar so kerstili, ampak so vsega trikrat potopili v vodo. To se je pa moralo opustiti sosebno po merzlih deželah, in se spreoberniti v navado, da se kerščencu le na glavo trikrat vode vlije. Okoli šestega veka po Kristusu so pa začeli kerstne kamne po farnih cerkvah nekoliko od vrat na levo stran postavljati, in zavoljo velikega števila vernikov tudi vsak dan kerščevati.

Pred cerkevjo je bilo veliko dvorišče, ktero je imelo več pokritih mostovžev. Po teh mostovžih so berači vbogajme prosili; zakaj v cerkvi ali pri cerkvenih vratih niso smeli beračiti, da niso vernikov v molitvi motili. Na sredi dvorišča je bil eden ali še več vodnjakov, da so si verniki v njih umivali obraz in roke, prejden so v cerkev stopili, v spomin, da morajo tudi na svoji duši čisti biti, kader v božjo vežo stopijo. Namesto teh vodnjakov so sčasoma v navado prišli kropilni kamni ali kropilniki z blagoslovljeno vodo, kakor jih zdaj imamo po cerkvah, da se z blagoslovljeno vodo pokropimo, kader vanje pridemo. — Iz dvorišča se je prišlo v lopo, ktera je bila pred cerkvenimi vrati, kakor se še zdaj kaj takega najde pri nekterih cerkvah po kmetih. V tej lopi so se pokorili tisti grešniki, kteri so bili še le na pervi stopnji očitne pokore, in toraj niso smeli v cerkev k očitni službi božji priti. Iz te lope so bile v cerkev trojne vrata, srednje naj šireje; skoz desne so šli možaki v cerkev, skoz leve pa ženske. Pri vsakih vratih je stal duhoven, in je varoval, da ni med vrati vstalo preveliko prerivanje ali kak drug nepokoj. Cerkve so bile od znotraj pisane ali malane, in to pisanje je na znanje dajalo zgodbe iz stare zaveze, postavim: Noetovo barko, ali Danielovo sejo med levi v levnjaku i. t. d. ali pa zgodbe iz nove zaveze, postavim, kako je Jezus mertvega Lazarja obudil v življenje itd. in pa terpljenje in smert tistega mučenca, kterega ostanki so se v cerkvi hranili. To pisanje po cerkvah je posebno dobro zaleglo neučenim, ker so iz njega brali kakor učenec iz bukev, kaj se je nekdaj godilo. Toraj je Rimski papež Gregor

II. cesarju Leonu, kteri je podobe zatiral in končeval, tako le pisal: „Možje in žene nekdajne prigodbe s perstom kažejo svojim otrokom, ki jih v naročju imajo, ali drugim mladim ljudem, ali tujim nevernikom, in te podobe njih serca in misli k Bogu povzdigujejo“.

V sredi cerkve je bila leca ali pridižnica, in časi tudi še po dve, na desni in na levi strani. Nekoliko višeje od pridižnice je bil poseben kraj za pevce, kor imenovan. In nekoliko od kora v srednjem koncu cerkve je stal na samem na štirih stebercih altar. Altar je bila miza iz marmorja, ali iz litega srebra, ali še clo iz zlata, z dragimi kamni bogato vdelana, ker so verniki vedeli, da ni nobena reč predraga, nobena preimenitna nositi Jezusa Kristusa, kteri se na altarju daruje svojemu nebeškemu Očetu. Pozneje je pa sveta cerkev zapovedala, da mora vsak altar biti kamnjen. Altar je bil pa vselej postavljen nad grobom kakega mučenca; zakaj ker so se kristijani radi okoli grobov mučencev zbirali in molili, zidali so potlej tudi cerkve na tistih krajih, ali pa trupla mučencev prenesli na tiste kraje, kjer se je zidala kaka cerkev. In ravno zato se morajo še dandanašnji ostanki kakega svetnika vložiti v altar, prejden se sme na njem maševati. — Sprednji konec cerkve za altarjem je bil pa skoraj ravno tak, kakoršen je zdaj po škofijskih cerkvah. Naj na koncu za altarjem je bil sedež za škofa, in na oba kraja od njega so bili sedeži za drugo duhovščino. Pred altarjem je pa bilo železno omrežje od desne do leve strani, ktero je altar ločilo od druge cerkve, in pa zagrinjalo, na verhu pripeto, ktero je segalo od verha do tal, in med službo božjo odvihano, in le po darovanju do svetega Obhajila do tal spuščeno bilo, da verniki niso videli mašnika, kteri je unkraj omrežja in zagrinjala na altarju opravljal svete reči. Prostor pred altarjem znotraj omrežja in zagrinjala se je imenoval svetišče, in je bil krištijanom tako svet, da so le mašniki in cerkveni služabniki smeli priti na to mesto, drugi nihče ne, še kralji in cesarji ne, razun takrat, kader so darove prinašali, ali krone prejemali ali prisegali. Toraj pravi sveti Gregor Ničan: „Ta sveti

altar, pred kterim stojimo, je sicer zmed drugih kamnov, in sam na sebi podoben kamnom, s kterimi se zidajo naše hiše; toda, ko je v službo božjo odločen in posvečen, je sveta miza, čist altar, kterega se ne sme vsak dotakniti, ampak kteremu se smejo le mašniki približati s sveto grozo.

Altar se pa prav za prav imenuje samo tista kamnjena škril ali tabla, v ktero so vloženi nekteri ostanki trupel svetih mučencev, ktera je od škofa vmaziljena s sveto križmo, s križem zaznamovana, in posvečena v to, da se na njej opravlja presveta daritev nove zaveze. Ta kamnjena tabla je v sredi naših altarjev, in le ona prav za prav zasluži altar imenovana biti. Altar mora že od njega dni pregernjen biti s tremi perti, v spomin tistih pertov, v kterih je bilo pokopano Jezusovo telo. Tudi je papež Honorij III. zapovedal, da naj bo na ultarju med dvema svečnikoma britka martra, da mašnik vedno pred očmi ima Jezusa, kteri je terpel in umerl za Jude in nevernike. — Njega dni je bil pa le po en altar v cerkvah, in v tolikošni časti so ga imeli, da so sveto rešnje Telo za bolnike kje drugje, v žagradu, hranili, in ne v altarju; altar je moral ves prazen stati, ker se na njem sam Jezus Kristus daruje pri sveti maši. In glejte, od tod pride, da se še zdaj sveto rešnje Telo po nekterih večih cerkvah ne hrani v velikem, ampak v kakem stranskem altarju. Ker se je pa sčasoma kristijanov lotila mlačnost in zanikernost v službi božji, začela je sveta katoliška cerkev presveto rešnje Telo, to zastavo Jezusove prevelike ljubezni do nas, hraniti v altarjih, da bi kristijane tolikanj bolj spodbodla in vnela k ljubezni in hvaležnosti do Jezusa Kristusa.

Pervi kristijani so večidel proti solnčnemu vzhodu obernjeni molili, v spomin, da upajo z Jezusom Kristusom od smerti vstati; toraj so pa tudi cerkve postavljali tako, da je bil altar proti solnčnemu vzhodu, velike cerkvene vrata pa proti solnčnemu zahodu, kakor so tudi dandanašnji cerkve večidel postavljene, ker je tudi po naših cerkvah veliki altar večidel proti solnčnemu vzhodu obernjen, da verniki po zgledu

svojih sprednikov po cerkvah molijo obernjeni proti solnčnemu vzhodu.

Take, vidite, so bile nekdanjne keršanske cerkve.

4. Zdaj pa v svoje podučenje in boljšanje tudi še sedajne nekoliko premislimo.

Precej pri cerkvenih vratih je koprilnik z blagoslovljeno vodo, da se verniki v cerkev stopivši pokropé z blagoslovljeno vodo, in zaznamovajo s svetim križem. Blagoslovljena voda, s ktero se pokropimo, nas opomni, da smemo le z čistim in nedolžnim ali pa vsaj s spokornim sercem priti v božjo hišo; da smo dolžni v njej tako z zbranim duhom in tako iz serca moliti, da smo vsi zamaknjeni v Boga in v nebesa, in da pozabimo ves svet in vse, kar je na svetu. Toraj je pa treba, ko se z blagoslovljeno vodo pokropimo, Boga s ponižnim in podertim sercem prositi, da bi nam pri tem kropljenju odpustil naše male grehe, in nas očistil, nas zalezovanja hudega duha obvaroval, in nam dal prav pobožno moliti. Ker pa Boga le po neskončnem zasluženju Jezusove smerti na svetem križu te pomoči prositi, in zavoljo tega zasluženja tudi upati smemo, da jo bomo dosegli; prekrižamo se po kropljenju z blagoslovljeno vodo v ta namen. In če se prav iz serca in pobožno v duhu vere in žalosti pokropimo z blagoslovljeno vodo, in s križem zaznamovamo; tudi to pomoč od Boga dosežemo.

Če v cerkev stopivši svoje oči na levo stran obernemo, zagledamo kmalu od cerkvenih vrat kerstni kamen, kteri nas opominja, da smo bili zavoljo izvirnega greha otroci jeze božje, otroci hudičevi, pa pri svetem kerstu prerojeni v božje otroke, in oblečeni z belim oblačilom nedolžnosti, ktero nam je mašnik rekel neomadeževano prinesti pred sodnji stol Kristusov; kteri kerstni kamen nas domisli, da smo pri svetem kerstu vpričo angeljev božjih obljubili, in svojo obljubo s prisego poterdili, da bomo Jezusove nauke vselej na tanjko in z vese-

ljem dopolnovali iz ljubezni do Boga. Kristijan, kristijana! ali še nosiš belo oblačilo nedolžnosti, v ktero te je tukaj mašnik oblekel pri svetem kerstu? Tako nas natihoma vprašuje kerstni kamen, kader koli ga vgledamo. — Če smo pa s storjenimi smertnimi grehi zapravili belo oblačilo nedolžnosti; oh, tedaj smo se spet sami hudiču prodali, sami smo se prostovoljno zapisali v bukve večnega pogubljenja, od kterega nas je bil Jezus odrešil s svojo britko smertjo! V bukve pogubljenja sem se tedaj zapisal s storjenim grehom! Ta misel bi nas v obupanje spravila, ko bi se ne mogli več izbrisati iz teh bukev, nič več ne božje prijaznosti doseči. Pa v cerkvi zagledamo tudi spovednice, te sodnje stole božje milosti, kteri nam grešnikom z milim glasom pravijo: „Nikar ne obupajte, grešniki! še je usmiljenje pri Bogu za vas, še zamorejo vaše imena izbrisane biti iz bukev pogubljenja. Ako svoje grehe ponižno spoznate, se jih iz ljubezni do svojega razžaljenega Očeta nebeškega kesate, jih opustite, in ste pripravljeni se spokoriti, grehe po svoji moči nad seboj strahovati; nikar ne obupajte, še se vam zamore pomagati; pridite tu sem, in povejte božjemu namestniku, kako da ste se v bukve pogubljenja zapisali, razodenite mu čisto in natanjko svoje grehe; on ima od Boga oblast, vaše imena, če to storite, zbrisati iz bukev pogubljenja, in jih prepisati v bukve življenja; pa hitro obudite vreden sad pokore, ker sekira je že nastavljena na drevo, da ga poseka. (Luk. 3, 8.) S toliko tolažbo tedaj spovednice navdajajo žalostnega in spokornega grešnika!

Če dalje pogledamo po cerkvi, in svoje oči nekoliko višeje povzdignemo, ugledamo leco ali pridižnico, s ktere se nam vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik kruh večnega življenja lomi po naših potrebah, to je: oznanuje se nam božja beseda, ktera nam ni nič manj potrebna za večno življenje, kakor vsakdanji kruh za časno življenje; zakaj kakor kruh naše telo pri zdravju in moči ohrani, ravno tako božja beseda pomaga našim dušam, ker pravične v pravičnosti uterduje, grešnike na pot pokore napeljuje, žalostne tolaži, in vsem dodeluje potrebno pomoč. Božja beseda nam kaže pravo pot

proti naši domačiji, proti nebesom k našemu ljubemu Očetu, in nas tudi priganja po tem potu hoditi, dasiravno je ternjev in robast, ker se le po njem pride v večno veselje, v sveti raj, v kterem se bomo pri svojem Očetu oddahnili od vsega terpljenja, in se napajali s potokom tolikošnega veselja, da tolikošnega ni še občutilo nobeno človeško serce. Pridižnica nam pravi: „Bodite delavci besede, in ne samo poslušalci, z čemur bi sami sebe zapeljevali“. (Jak. 1, 22.)

V sprednjem koncu cerkve zagledamo altar, kteri nas opominja, da smo grešniki, in potrebujemo srednika med Bogom in med nami. Ta opomin naj nas napolnuje z ljubeznijo in hvaležnostjo do Jezusa Kristusa, našega srednika pri nebeškem Očetu, ker je tolikanj za nas storil, da bi nas večno zveličal; in se še zdaj pri sveti maši za nas po mašnikovih rokah daruje svojemu nebeškemu Očetu, ter nam dodeljuje vse, česar potrebujemo za dušo in telo. Za perve kristijane je bila neizrečeno velika dobrota altar le videti, in od altarja ločenim biti se jim je zdela naj hujša kazen. Toraj, da niso altarja videli, morali so spokorniki, kteri so bili še le na pervi stopnji očitne pokore, med službo božjo zunaj cerkve stati pod lopo, in so zavoljo te kazni točili mile solze. Pa se jim ni čuditi, da so se pred cerkevjo milo jokali, ker jim ni bilo dano v cerkev pred altar priti; zakaj altar je v novi zavezi tisti kamen, na kterem Bog z ljudmi svojo zavezo vsak dan ponavlja pri sveti maši; altar je sedež milosti božje, s kterega Bog ljudem dodeluje vse potrebne dobrote; altar je pribežališče vseh skesanih in pokore željnih grešnikov, na kterem jih hoče Jezus sosebno uslišati. — Pri farnih cerkvah najdemo pa v velikem altarju še posebno shrambico, v kteri se sveto rešnje Telo noč in dan shranuje, in ki jo tabernakelj imenujemo. Tabernakelj je tedaj sedež, na kterem si je Jezus Kristus izvolil na zemlji med ljudmi prebivati in kraljevati do konca sveta v podobi kruha z dušo in telesom, s kervjo in mesom, po božji in človeški natori, in ljudi usliševati, kader koli ga bodo prav prosili. O častitljivi tabernakelj, ti presveta prebivalnica Jezusova na zemlji! V tebi Jezusa angelji

molijo, pred teboj Jezusa verniki v globoki ponižnosti časté. — Pred tistim altarjem, na kterem se v tabernakeljnu hrani sveto rešnje Telo, noč in dan svetilnica gori Jezusu Kristusu v čast, ki v tabernakeljnu od angeljev moljen prebiva. In ker ta luč pred svetim rešnjim Telesom vedno gori, imenuje se večna luč. Kaj nam tedaj večna luč pred altarjem oznanuje? Da v tabernakeljnu v podobi kruha Jezus prebiva, ravno tisti Jezus, ki je bil od Device Marije rojen, in za nas križan, in zdaj sedi v nebesih ob desnici božji, ter nas bo po smerti sodil. Toraj se vselej pred tistim altarjem, v kterem Jezus Kristus prebiva, z desnim kolenom priklonimo, kader v cerkev pridemo, prejden na svojem kraju v cerkvi obstojimo, in prejden iz svojega kraja iz cerkve gremo, zakaj že pred Jezusovim imenom se mora pripogniti vsako koleno, tem bolj pa pred samim Jezusom, v tabernakeljnu bivajočim. In prejden iz cerkve stopimo, pokropimo se in prekrižajmo.

Če se še dalj po cerkvi ozremo, zagledamo sem ter tje tudi svete podobe, ktere nam kažejo in na misel nosijo ali Jezusa Kristusa, ali Devico Marijo, ali kakega drugega svetnika, nas njihovega življenja opominjajo, ter spodbadajo živeti po njihovih lepih zgledih. Svetnik, čegar podobo ugledamo, pravi nam: „Bratje! posnemajte mene, in glejte na nje, kteri pobožno živé“. (Filip. 3, 17.)

Vse, karkoli po cerkvah vidimo, je častitljivo, in nas navdaja s sveto grozo; vse nam na ušesa šepeta: „Tukaj je božja hiša!“ In večna luč pred altarjem nam govori: „Glej, kristijan! tukaj v tabernakeljnu je Jezus Kristus v podobi kruha pričujoč z dušo in telesom, s kervjo in mesom, po božji in človeški natori; pridi, pridruži se angeljem, in v njih druščini moli svojega Odrešenika“. Po vsi pravici tedaj sveti Krizostom cerkev imenuje „prebivalnico angeljev in nebeški dvor“. V koliki časti moramo toraj cerkve imeti! — V njih se Bog časti in moli, in po farnih cerkvah tudi Jezus Kristus noč in dan prebiva v podobi kruha; v njih se ljudje posvečujejo po vrednem prejemanju svetih zakramentov, po poslušanju

božje besede, po daritvi svete maše; v njih se kristijani družijo ko otroci enega očeta, in se uterdujejo v keršanski ljubezni eden do drugega, eden z drugim molijo, eden drugega k dobremu vnemajo s svojo pobožnostjo. Toraj pravi sveti Krizostom, da „je božja hiša pervi studenec vse sreče“. Nikar se tedaj ne čudimo besedam svetega Nila, ki pravi: „Nič drugači v cerkev ne hodi, kakor da bi v nebesa šel, in nič v njej ne govori in ne stori, kar bi po zemlji dišalo“. „Tempelj je“ po tem takem, kakor sveti Bernard govori, „strašen in vse časti vreden kraj, kterega verniki obiskujejo, angelji napolnujejo, in Gospod Bog s svojo sveto pričujočnostjo poveličuje“. Kdor se tedaj cerkve ogiba, ni vreden imena kristijan. Kdor v cerkev hodi, pa ne pride iz cerkve boljši, Bogu bolj pokoren, v sreči bolj hvaležen, v nesreči bolj zaupljiv v Boga, do ljudi bolj ljubeznjiv in bolj miren; tak je zastonj bil v cerkvi, in si je sam kriv, da mu ni cerkev studenec vse sreče. Kdor se pa še clo pregrešno obnaša v cerkvi, in toraj iz nje pride z več grehi obložen, kakor je vanjo šel, napravi si iz cerkve, studenca vse sreče, studenec večne pogube.

5. Pa, ljubi moji! kakošne misli in kakošni občutljeji nas sprehajajo, kader stopimo v cerkev, ta strašni in vse časti vredni kraj, v to prebivalnico angeljev, v ta nebeški dvor? Ali nas nikdar ne spremljajo posvetne misli v cerkev, časne skerbi pred altar, pregrešni občutljeji pred tabernakelj, v kterem Jezus Kristus v podobi kruha prebiva? Ali nikoli nič v cerkvi ne govorimo, in ne storimo, kar bi po zemlji dišalo? Odgovorite! — Vsi molčite; toraj vas še dalje vprašam: Ali ne pride marsikteri kristijan in marsiktera kristijana v cerkev pred živega Jezusa Kristusa, ne ravno Jezusa, njega ponižnega, molit, ampak se še le skazovat, in svoje razuzdane oči nasitovat s radovidnimi pogledi? Tako da bi mogel še zdaj marsikoga z besedami svetega Krizostoma prijeti, rekoč: „Kaj delaš, človek! Iščeš ženskega obličja? Ali se ne bojiš oskruniti božjega tempeljna?“ Ali ni dosti kristijanov tako močno spridenih, da žlobodrajo in se smejijo

po cerkvah, po kterih angelji z vso ponižnostjo in z vso častjo molijo Jezusa v podobi kruha pričujočega? Mozes se je moral izzuti, ko se je prebliževal tistemu gorečemu germu na Horebski gori, iz kterega je Bog v plamenu k njemu govoril; kajti rekel mu je Bog: „Ne hodi blizo semkaj, izzuj čevlje s svojih nog; zakaj ta kraj, na kterem stojiš, je sveta zemlja“. (II. Moz. 3, 5.) Vi pa, napuhnjenci in nesramneži! pridete vsi našopirjeni in razuzdani v cerkev, v ta še veliko svetejši kraj, ter svoje nesramne oči pasete, in svojemu mesenemu poželjenju po pogledih zadostujete, ter si ga nasitujete, in to pred živim Bogom Jezusom Kristusom! Oh, kam smo prišli! Kje je še kaj vere! kje kaj strahu božjega! Pred svetimi altarji, pred kterimi angelji trepečejo, na kterih se nedolžno Jagnje božje za nas daruje, kterim se mašniki le s sveto grozo smejo približati, pred temi svetimi altarji se dandanašnji nekteri kristijani tako gerdo vedejo, da bi se še pred posvetnim kraljem bali vesti se tako gerdo! Ali se ne bojite, vi nesrečni grešniki! da bi se vam tla pod nogami ne uderle, in vas živih ne požerle, ki se tako gerdo vedete pred Kraljem vseh kraljev, pred Gospodom vseh gospodov? Pa Jezus, preljubi Jezus! ti si zdaj usmiljen, prizanesljiv in poterpežljiv. Ti vidiš iz altarja njih gerdo vedenje, pa molčiš; vidiš, pa terpiš; vidiš, pa prizanašaš. Toda vedite, hudobni kristijani! vedite malopridni kristijani! ki se po cerkvah posmehujete, pomenkovate, poželjivo krog sebe ozirate, — in ti, poterpežljivi Jezus, veš, kaj še počenjajo, — vedite, da Jezus ne bo zmerom molčal, ne bo zmirom prizanašal, ne bo zmerom z vami poterpljenje imel; vedite, da bo prišel čas, ko bote sicer pregledali, pa bo menda že prepozno, ker se ne bo dalo več popraviti, kar se je hudega storilo. Zavoljo svojih grehov zaslužite, da bi vas iz cerkve izganjali, ako se v cerkev splazite; ali vam pa še cerkvene vrata zapirali, in vam v cerkev branili, kakor so nekdaj branili še clo manjšim grešnikom, kakor je marsikdo zmed vas. Ker vam pa dandanes sveta katoliška cerkev skazuje tolikošno usmiljenje, da vas v božjo hišo spušča, ter vas želi s tem k spreobernjenju, k pokori priklicati; ali hočete morebiti to veliko usmiljenje svoje

ljube matere obračati v božje razžaljenje in v svoje pogubljenje? Ali se nič več ne spominjate, kako je Jezus nekdaj v Jeruzalemskem tempeljnu pokazal, da vso nespodobnost po tempeljnih sovraži in čerti? Iz tempeljna je kupčevalce in prodajalce in živino izganjal, rekoč: „Ne delajte somnjišča iz hiše mojega Očeta!“ Če je pa Jezus iz Jeruzalemskega tempeljna izganjal kupčevalce in prodajalce, kteri so prodajali in kupovali le take živali, ki so jih mogli Izraelci v tempeljnu darovati, in mu je toraj prav prišlo, da jih je lahko kar ondi kupil; če je izganjal kupčevalce in prodajalce, kteri so bili za plačilo pervi dvor Jeruzalemskega tempeljna od Judovskih duhovnov v semišče dobili; če je kupčevalce in prodajalce izganjal iz Jeruzalemskega tempeljna, kteri je bil komaj senca proti našim cerkvam: (zakaj v Jeruzalemskem tempeljnu so le neumno živino Bogu darovali in pridelke zemlje, v naših cerkvah pa se daruje po mašnikovih rokah sam Jezus Kristus v podobi kruha in vina; v Jeruzalemskem tempeljnu je bila le škrinja zaveze, in v njej dve kamnjene tablji, na ktere je bil Bog s svojim perstom zapovedi zapisal, v naših farnih cerkvah prebiva pa — ti, večna luč! nam to spričuješ! — prebiva noč in dan v tabernakeljnih Jezus Kristus z dušo in telesom, s kervjo in mesom, po božji in človeški natori, ravno tisti Jezus, ki vidi vse vaše nerodnosti, ki pozna vaše misli, in pregleduje vaše želje, in vé, kaj vas v cerkev vleče, kteri vas bo sodil:) če je tedaj iz Jeruzalemskega tempeljna kupčevalce in prodajalce izganjal, ali mar mislite, da ga vaše nespodobnosti po cerkvah ne žalijo? Ali mar mislite, da vam bo tudi pri sodbi spregledoval vaše neugodnosti, in ž njimi poterpljenje imel, kakor ga ima zdaj? O malovredni kristijani! po kaj hodite v cerkev, ki nočete imeti takih misel, želj in občutljejev, in se tako obnašati in vesti, kakor se v božji veži spodobi? Ali hodite morebiti nalašč dražit Jezusa, kteri vas še žive in zdrave pusti, in vam veliko dobrega stori, dasiravno zanj ne marate? Boga žaliti na ravno tistem kraju, na kterem nam toliko dobrega da, in toliko dobrot skazuje, je pač hudičeva hudobija! Pa vi ne pomislite, kje da ste, kader ste v cerkvi; ali pomislili bote, kader se vam bodo odperle du-

hovne oči, ki jih zdaj resnici zapirate. Ko je stari očak Jakob na potu v Haran pod milim nebom spal, imel je v sanjah čudno prikazen. Videl je v sanjah lestvo stati na zemlji, in z verhom segati do neba. Božji angelji hodijo po njej gori in doli. Verh lestve je bil Bog, kteri je Jakoba nagovoril, in mu povedal, da ga bo povsod varoval. Jakob plane ves plašen iz spanja, in reče: „Resnično, Bog je tukaj pričujoč; pa tega nisem vedel! Oh, kolikošna groza je tukaj! Tukaj je božja hiša, in vrata nebeške“. Glejte, oslepljeni kristijani! ki za clo nobeno opominjevanje, za nobeno prošnjo, za nobeno svarjenje nič ne marate, ki vam ni noben kraj presvet, tudi vi bote enkrat vsi plašni, vsi prestrašeni iz svojega dušnega spanja nakviško planili, ko vam bo smert poterkala na vrata vašega pregrešnega telesa, in rekla: „Dovolj je vašega življenja na zemlji; vstanite, pojdite v večnost prejemat in vživat, kar ste zaslužili“. Takrat tudi vi sami pri sebi porečete: „Gotovo, Bog je v tabernakeljnih v podobi kruha pričujoč, pa tega nismo nikdar pomislili! Oh, kolikošna groza bi nas bila morala biti po cerkvah, ko bi bili dobro pomislili božjo pričujočnost!“ Dajte se tedaj, da vas ta nesreča ne zadene, dajte se podučiti, kaj je treba v cerkvi delati, kako se obnašati in vesti, da ne bote s svojim napačnim vedenjem Jezusa žalili, in ga silili šibo v roko jemati, ki vas je v cerkvi blagoslovljevati pripravljen. Če pa veste, kako se je treba po cerkvah obnašati in vesti, in kaj delati, pa se nočete in tudi v prihodnje ne mislite lepo in prav obnašati, ampak le iz pregrešnega namena v cerkev hodite: oh, ostanite v prihodnje iz cerkve, ne hodite še blizo cerkve ne, prosim vas v imenu vaših angeljev varhov; ne hodite v cerkev, ne blizo cerkve, zarotim vas pri živem Bogu in Jezusu Kristusu, kteri bo sodil mene in vas! Bolje bo za vas, da cerkve nikdar še od dalječ ne vidite, kakor da si z nespodobnim obnašanjem po božjih vežah še hujše pogubljenje nakopavate na glavo. Učeni Origen pravi: „Velik razloček je, grešiti v cerkvi in grešiti zunaj cerkve“. Sveti Ambrož pa pristavlja: „Morebiti pridejo z majhnimi grehi v cerkev, pa gredo z velikimi iz cerkve“. Pa, ljubi Jezus, za nas križani Jezus! varuj nas te

nesreče, da bi bolje za nas bilo iz cerkve ostajati, kakor pa v cerkev hoditi, da bi z večimi grehi obloženi iz cerkve kakor v cerkev hodili; te nesreče varuj nas, o Jezus! prosimo te varuj nas! Amen.

XXXIV. keršanski nauk.

Daritev svete maše po zadobljenem zunanjem miru obhajana. — Popisovanje nekdanje službe božje. —

1. Zadnjič sem vam popisoval nekdanje cerkve, pa tudi od sedajnih marsikaj povedal, da ste lahko spoznali od ene strani soglasje in od druge strani razloček med temi in unimi.

2. Danes pa vam mislim popisovati nekdajno službo božjo, ter sveto mašo, kakor se je njega dni obhajala.

Ko je preganjanje kristijanov v četertem veku po Kristusu nehalo, bile so iz perva cerkve zidane le po mestih, in skoraj pri vsaki veliki cerkvi je bila tudi škofija; in samo škof je v taki cerkvi maševal, druga duhovščina mu je pa pri daritvi svete maše stregla. Po navadi je škof le ob nedeljah maševal, in vsi verniki iz vsega mesta, in tudi kar jih je bilo na selih so prihiteli k sveti maši. Ko se je pa sčasoma število vernikov naraslo, in je bilo toraj tudi že na selih več cerkev sozidanih, naredili so tudi na selih fare, in župnikom ali fajmoštrom izročili v skerb nekoliko vernikov, in dosihmalo niso le škofje po mestih, ampak tudi župniki so na selih po svojih župnijah ali farnih cerkvah ob nedeljah maševali, in v njihovo skerb izročeni verniki so k njihovim mašam prihiteli. Da bi pa verniki ne mislili, da je

daritev svete maše, ki so jo župniki opravljali, druga od daritve, ki so jo opravljali škofje, temveč da bi bili prepričani, da je le ena sama daritev svete maše, ker je le sam Kristus, kteri se daruje, ktera se pa po tisučkrat ponavlja: toraj so škofje mašnikom svoje škofije, ki so bile pa, se ve da, veliko manjše od sedanjih, vselej od svoje maše vsakemu en koščik svete hostije po diakonih poslali, kteri koščik so potlej mašniki prihodnjo nedeljo pri sveti maši med sveto rešnjo kerv v kelih spustili, rekoč: „Mir Gospodov bodi vedno med vami!“ in ko so hostijo, ki so jo bili sami spreobernili v Jezusovo rešnje Telo, razlomili, spustili so tudi te hostije košček med sveto rešnjo kerv v kelih, rekoč: „To zmešanje in posvečevanje telesa in kervi Gospoda našega Jezusa Kristusa nam bodi, ki ga prejmemo, v večno življenje. Amen“. Kmalu so pa začeli maševati ne le ob nedeljah, ampak tudi ob sredah in petkih; potlej tudi, če je nastopil praznik kakega mučenca ali kak posten dan. Navadno je bila le ena sveta maša na dan; če sta pa dva ali če je še več praznikov na en dan prišlo, bilo je pa tudi po več maš, vendar jih je le en sam mašnik, škof ali kak drug duhoven, maševal. Papež Leon III. tega imena, kteri je leta 816. umerl, opravljal je, pripovedujejo, včasih po sedem ali pa še clo po devet maš en dan. Od te navade se še zdaj ohranjuje ta ostanek, da mašniki še dandanes sveti dan opravljajo po tri svete maše. Ob nedeljah in praznikih je bilo njega dni duhovno opravilo ob devetih dopoldne; o postnih dneh pa ob treh ali pa še le ob šestih popoldne, kakor so imeli navado odteščati se ali poprej ali pozneje.

Dokler so bile le po mestih cerkve, ktere so večidel svojega škofa imele, sošli so se kristijani iz vsega mesta, in kar jih je bilo po selih, ob napovedani uri k božji službi v v škofijski cerkvi, v kteri je škof opravljal službo božjo; druga duhovščina pa, postavim, mašniki, diakoni (to je: duhovni s šestimi blagoslovi) in subdiakoni (to je: duhovni s petimi blagoslovi) in drugi levitje (ter gospodje s štirimi malimi blagoslovi) so škofu pri službi božji pomagali in stregli.

Kader je bilo pa že več cerkev, da škof ni imel le tiste velike cerkve, pri kteri je prebival, ampak še več drugih v svoji škofiji, opravljala se daritev svete maše ni le v veliki škofijski cerkvi, ampak se je opravljala tudi v drugih cerkvah okrog škofijske cerkve stoječih. Ob odločeni uri so se kristijani v veliki cerkvi zbrali, in so potlej s škofom in drugo duhovščino po dva in dva v versti šli v tisto cerkev, v kteri jim je bila služba božja napovedana. In po tem takem je škof z duhovščino in s kristijani vse svoje cerkve po versti obiskal, kar jih je bilo okrog škofijske cerkve. Te zbirališča k službi božji so se imenovale stajališča (stationes). Toraj nahajamo tolikokrat v mašnih bukvah: „Stajališče v cerkvi svetega Klemena, ali svetega Lavrenca zunaj mesta (extra muros) i. t. d.“ In od te navade skupaj v versti v cerkev hoditi so se začele procesije, ki jih dandanašnji imamo; postavim, še zdaj hodimo na dan sv. Marka in križev teden s svojo duhovščino iz svoje farne cerkve zverstama v drugo cerkev k službi božji. Ko so verniki v cerkev šli, stalo je nekaj diakonov pri vratih, in po cerkvi hodilo, in so ljudem odkazovali prostore in mesta po cerkvi, da so se vsi lepo brez šundra in nereda sošli. Škof je šel sedet na svoj sedež, kteri je bil zad za altarjem visoko postavljen, da je lahko vse ljudstvo po cerkvi škofa vidilo. Drugi duhovni so se usedli zraven škofa na obe strani, diakoni in subdiakoni so pa stali. Blizo altarja so bili otroci, in diakoni so skerbeli, da so se otroci lepo obnašali; manjše otroke so pa matere morale v naročju imeti. Na možki strani so bili spredej tisti puščavniki, kteri po svojih puščavah ali samostanih niso imeli nobene cerkve, in so morali toraj z drugimi kristijani v cerkev hoditi, in za njimi so bili drugi možaki. Puščavniki ali menihi pervih časov niso bili mašniki; mnogo jih je bilo, ki še brati niso znali. Spredej na ženski strani so bile pobožne device, ki so bile Bogu vedno devištvo obljubile, in za njimi je bilo drugo ženstvo. Nad ženskami so te device čule, da so se lepo deržale v cerkvi. Možaki so bili v cerkvi od ženstva ločeni; bili so na desni, ženske pa na levi strani. Bog ne daj, da bi bila takrat ktera ženska šla na moško stran med

možke! To bi bilo znamnje naj veče nesramnosti, in to vem, da bi jo bili diakoni mahoma izgnali iz cerkve. Vse je moralo v cerkvi mirno in tiho biti na svojem kraju. Vsi so bili pripravljeni za službo božjo. Vsa cerkev je bila s svetili in svečami razsvitljena. Na svečavo, na cerkvene posode in na mašne oblačila so kristijani nekdaj obračali veliko denarja; lepo osnažene cerkve so bile njihovo naj veče bogastvo in njihovo naj slajše veselje. Da bote nekolik zapopadek imeli od nekdajne svečave, moram vam v misel vzeti Rimskega papeža Hadrijana I., kteri je bil dal v cerkev svetega Petra napraviti tak luster, da je bilo nanj nataknjenih 1370 sveč; 150 jih je vedno gorelo noč in dan, 280 pa takrat, kader se je v cerkvi opravljala služba božja.

3. Dokler se je ljudstvo v cerkev shajalo, in se po cerkvi usedalo na odkazane mesta, prepevali so pevci (bili so cerkveni služabniki) v koru Davidove psalme, in po tem takem ljudi, kakor hitro so v cerkev stopili, napolnovali z bogaboječimi mislimi, ter jim z besedami sv. pisma na znanje dajali, da morajo v cerkvi svoje serca k Bogu povzdignjene imeti, in z veselim sercem Boga častiti in poveličevati. (Prepevali so psalme ž njih predpevki ali antifonami, povzetimi med vsako verstico psalma. Zdaj nimamo od tega petja nič drugega, kakor predpevek in pervo verstico psalmovo, ktere besede mašnik bere, kader pervič k mašnim bukvam pride, in se prekriža. In v tretjem veku je cerkev še besede: „Čast bodi Bogu Očetu, Sinu i. t. d.“ pridjala. Predpevek, pervo verstico kakega psalma in besede: „Čast bodi Bogu Očetu, Sinu i. t. d.“ imenujemo z eno besedo pristop ali introit. Pristop nam pred oči postavlja silne želje pravičnih stare zaveze po prihodu obljubljenega Mesija. — Veliko in binkeštno saboto je maša brez pristopa, ker je bilo ta dva dni ljudstvo že dolgo časa pred sveto mašo v cerkvi pri kerščevanju kerstaželjnikov). Ko so bili že vsi kristijani v cerkvi, vsak na svojem mestu, vtihnili so pevci, in škof je s svojega visokega sedeža pozdravil vse kristijane po cerkvi, in k molitvi opomnil, rekoč: „Molimo (Oremus)“. Na to so za-

čeli vsi natihoma moliti. Čez nekaj časa se je škof vzdignil, tiho zdihovanje kristijanov koncal s posebno molitevjo, ktero je molil na glas in v imenu vseh pricujočih kristijanov, in v njej misli, želje in zdihleje vseh kristijanov ob enem k Bogu poslal. (Ta molitev se imenuje kolekta ali zbirna molitev, ker je škof v to molitev želje in zdihleje vseh pricujočih kristijanov, tako rekoč, zbral, in zbrane Bogu daroval in poslal.) In ko je molitev koncal, odgovorili so vsi kristijani po cerkvi „Amen“, in s to besedo pokazali, da od Boga doseči želé vse to, česar ga je škof v molitvi prosil; kajti beseda „Amen“ je hebrejska beseda, in pomenja toliko, kolikor: „Tako se zgodi; tako želimo in prosimo“. Zdaj je šel eden subdiakonov na pridižnico, in je nekaj iz svetega pisma stare zaveze, potlej pa nekaj iz nove zaveze, postavim, iz aposteljskega djanja ali pa iz listov aposteljnov prav na glas bral, da so vsi po cerkvi slišali, kaj da bere. (To navado je katoliška cerkev ohranila za kvaterne srede, ob kterih je tudi zdaj še dvojno berilo, in za kvaterne sabote, ob kterih je po pet beril.) Brali so vernemu ljudstvu tudi djanje mučencev, ali pisma svetih očakov ali kakega imenitnega škofa, kakor so duhovni pastirji previdili, da je vernikom potrebno v dušno pašo. Bralo in molilo se je v latinskem jeziku, kterega so sploh govorili v tistem kraju. Po teh berilih so začeli psalme prepevati, in ž njimi Boga hvaliti, da jim je svojo postavo oznanil, in „aleluja“ peti v znamnje svojega notranjega veselja nad Bogom. (Peli so ali celi psalm, ali vsaj one verstice psalma, ktero petje se imenuje gredovnik ali gradual, ker je med tem petjem diakon po gredah ali stopnicah na pridižnico šel sveto evangelije brat. Gredovnik so pa pevci z verniki vred peli tako, da so se v petji ali verstili, in to so imenovali v predpevkih ali versticah peti; ali pa je pevec nekoliko pel, kar so po tem vsi drugi povzeli, in to je bilo v odgovorih peti; ali pa je pevec ves gredovnik sam počasi pel, in to počasno petje so imenovali potez ali trakt. Od tod še zdaj v mašnih bukvah besede: Versiculus, Tractus. Če je bil psalm od enega samega pevca pet, bilo je petje žalostno; toraj se je ob dnevih pokore in

premišljevanja Jezusovega terpljenja v potezu peli. Njega dni so se ob nekterih godovih pesmi pele, ali od mašnika natihoma brale, kterih verstice so imele na koncu enoglasne zloge. Taka pesem se je imenovala slednica, ali po latinski: „Sequentia“. Katoliška cerkev jih je le nekaj, postavim, za velikonočni, binkeštni praznik, praznik svetega rešnjega Telesa in za vernih duš dan prihranila. Pozneje je papež Benedikt XIV. še za praznik žalostne Matere božje slednico zložil. Med tem petjem je prišel eden diakonov s svetim evangelijem na pridižnico, in ko je petje nehalo, bral je nekoliko iz enega štirih evangelistov, ali Matevža, ali Marka, ali Luka, ali Janeza, kakor je versta nanesla. Po tem branju je pa škof sveto evangelije, kteri je bil bran, razkladal, ali pa kake druge bukve svetega pisma razlagal, in kristijane opominjal po zaslišani božji besedi živeti. In glejte, to le je bila pridiga njega dni. Ob nedeljah in praznikih ni bilo nikoli nobene maše brez pridige; oznanovanje božje besede se je štelo v pervi poglavitni del svete maše.

O tistih časih je bila pa družba kristijanov iz trojnih ljudi. Eni so bili že kerščeni, v veri že dobro podučeni, in so po svetem kerstu zmerom po Jezusovi veri bogaboječe živeli, ali če so bili v kak smerten očiten greh zašli, že popolnoma dostali očitno pokoro; taki so bili sploh verniki imenovani. Drugi so bili tudi že kerščeni, pa so po svetem kerstu v kak velik, smerten greh padli, in keršanstvu veliko nečast storili; ti so se morali, ako so hotli še kdaj med kristijane šteti biti, po štirih stopnjah očitno pokoriti po več let. Ti so se spokorniki zvali. Tudi je bilo takrat še dosti takih, kteri so bili v paganski ali Judovski veri izrejeni, pa so želeli keršansko vero sprejeti, in kerščeni biti; toraj so bili v keršanski veri podučeni, in za sveti kerst pripravljeni. Taki so bili imenovani katekumeni ali kerstaželjniki, ker so prosili kerščeni biti.

Kader se je ura službe božje približevala, šli so verniki v cerkev. Spokorniki perve stopnje so morali med

službo božjo zunaj pred cerkvenimi vrati pod lopo ostati; spokorniki druge stopnje so smeli z drugimi verniki v cerkev priti, toda doli pri vratih na odločenem kraju ostati; spokorniki tretje stopnje so se smeli v cerkvi višeje pomakniti, kjer je bil zanje pripravljen poseben kraj, in so klečali ali pa še clo na obrazu ležali; spokorniki četerte verste ali stopnje so smeli v cerkvi biti med drugimi verniki. Tudi kerstaželjniki so v cerkev prišli. Dokler so se psalmi prepevali, svete pisma brale, in božja beseda oznanovala, smeli so spokorniki druge in tretje stopnje in kerstaželjniki z verniki vred v cerkvi biti, da so poslušali petje svetih psalmov, branje svetega pisma in pridige, v kterih se je razlagalo sveto pismo, in popisovalo in priporočevalo bogaboječe življenje, kar so smeli poslušati tudi neverniki, Judje in krivoverci. Ali kakor hitro je pridiga minula, zavpil je diakon po cerkvi na glas: „Spokorniki, in kteri niste kerščeni, iz cerkve! Svete reči so za svete ljudi. Verniki ostanite!“ Škof je zdaj nad kerstaželjniki in nad spokorniki druge in tretje stopnje molil, in po tem so jih diakoni iz cerkve spravili. Naj poprej so bili odpeljani neverniki, Judje in krivoverci, po tem pa kerstaželjniki, in na zadnje spokorniki druge in tretje stopnje. Samo verniki, kteri niso bili še po svetem kerstu smertno grešili, ali če so bili grešili, zbrisali so svoje grehe s pokoro že popolnoma, in pa očitni spokorniki četerte stopnje so zdaj v cerkvi ostali. (Od tod pride, da se je njega dni sveta maša razdelovala v sveto mašo kerstaželjnikov in v sveto mašo vernikov. Kar je bilo doslej službe božje, pri kteri so bili tudi kerstaželjniki in spokorniki druge in tretje stopnje, bila je maša kerstaželjnikov imenovana; kar je je bilo posihmalo, pri kteri so bili samo verniki in pa spokorniki četerte stopnje, imenovala se je pa maša vernikov.) Cerkvene vrata so zdaj zaklenili, in jih niso nikomur več odperli. Nekaj diakonov je pri vratih stalo, in nekaj jih je tudi po cerkvi semtertje hodilo, in so skerbeli, da ni kak šunder po cerkvi vstal, ali se zgodilo kaj drugega, kar bi bilo kristijane v pobožnosti motilo. Kader se je vse to zgodilo, začeli so moliti za duhovsko in deželsko gosposko, za revne in žalostne kristijane,

in za svoje sovražnike. Diakon je na glas pravil, za koga je treba moliti, in škof je molil za imenovane ljudi, kakor se še zdaj moli veliki petik. In glejte, zdaj še le, ko so bile te molitve končane, začela se je prav za prav maša; začela pa se je z darovanjem.

4. Ko je škof molitve končal, dalo se je znamnje za darovanje. Diakon je zaklical po nekterih krajih že pred darovanjem: „Ali ima kdo kaj zoper svojega bližnjega? Ali je morebiti kak hinavec med vami? Objamite se“. In ljudje so se po cerkvi začeli objemati in poljubljevati v znamnje, da imajo pravo bratovsko ljubezen eden do drugega. S tem so spolnovali Gospodovo zapoved, ki nam veleva spraviti se s svojim razžalnikom, prejden Bogu kak dar prinesemo. Rekel je namreč Jezus Kristus: „Kader svoj dar prineseš k altarju, in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj zoper tebe; pusti ondi svoj dar pred altarjem, in pojdi poprej spravit se s svojim bratom, in tedaj pridi, ter daruj svoj dar“. (Mat. 5, 23. 24.) Diakoni in subdiakoni so altar in še eno mizo poleg altarja pregernili z belim pertom, in pripravili svete posode, kakor velike kelihe in velike sklede, (na njih mesto so dan današnji prišle božje skledice ali patene,) ter jih pokrili z belo ruto, da se niso nasmetile. Zdaj se je škof vzdignil s svojega sedeža, in je šel z drugimi mašniki k altarju sprejemat darove. Diakoni so se nekoliko od altarja ustopili. Verniki so po cerkvi vstali s svojih mest, in šli zredoma in po versti do svetišča, kjer so jih že diakoni čakali; vsi verniki, veliki in majhni, imenitnega in nizkega stanu, nesli so v rokah pred persmi vsak svoj dar, eni kruh, eni vino, eni kaj drugega. Pervi so šli možaki, za njimi pa ženske. Z vso častjo so vsak svoj dar podali diakonom, kteri so kruh skladali na pripravljeno mizo, vino pa, da je bilo bolj čisto, skoz tanek pert vlivali v veliko posodo; in po tem so se kristijani spet vernili na svoje mesta. Duhovni so tudi prinašali darove, pa le kruhke, kteri so bili z vso skerbjo narejeni in spečeni; toraj so jih naj rajše pred vsemi drugimi jemali za daritev svete maše. Spokorniki četerte stopnje so bili sicer z verniki

pri sveti maši, pa niso smeli prinesti nobenega daru; imeli so to za naj hujšo kazen.

Tako so kristijani darovali kruh in vino, ki ga je bilo treba v daritev svete maše in za njih obhajilo. Darovali so pa tudi druge reči, postavim, olje, sadje, jagnjeta, žito, denarje i. t. d., da so s temi darmi živež preskerbeli svojim duhovnim pastirjem, pa revežem in bolnikom in napravili vse, česar so cerkve potrebovale. Pozneje pa, ko se je bilo število vernikov narastlo, in zlasti po nekterih krajih, niso verniki darov nosili k altarju, da se niso po cerkvi prerivali, ampak na svojih mestih so ostajali, in diakoni so šli po cerkvi, po možki in po ženski strani, ter so od vernikov darove pobirali, in na altar nosili. Pobirali so kruh in vino, ki ga je bilo treba k daritvi svete maše, in še druge reči, ki so jih kristijani prinašali, da bi živež imeli njihovi duhovni pastirji, reveži in bolniki; zakaj v tedajnih časih niso duhovni nič odločenega v svoj živež in nobenih posebnih prihodkov imeli, ampak so se živili iz tistega, kar so jim verniki dragovoljno dajali, in so še za reveže in bolnike skerbeli. Ko so pa sčasoma duhovniki posebne dohodke dobivati pričenjali od cesarjev ali drugih dobrotnikov, nehala je navada, darove nositi, da bi se iz njih živili duhovni pastirji, ampak kristijani so duhovnom rajše kaj v denarjih dali, da so jim življenje polajšali, in duhovni so jim obljubili v zahvalo za prejete dobrote, pri sveti maši se zanje posebno spominjati, ter Boga za njihovo časno in večno srečo prositi. In glejte, tako le je v navado prišlo, da kristijani za svete maše dajejo.

Diakoni so od vernikov po cerkvi pobirali tudi darove, da so ž njimi preskerbeli vse, česar so cerkve potrebovale. Ta navada kruh in vino darovati je trajala toliko časa, dokler so kristijani vsako nedeljo in vsak praznik hodili k svetemu Obhajilu. Ko je pa sčasoma pobožnost vernikov opešala, in so jeli opuščati pogostno Obhajilo, nehalo je tudi darovanje kruha in vina; v desetem veku po Kristusu niso že nič več kruha in vina v dar nosili, ampak darovati so začeli sveče

in denarje. Ali ni to začetek današnjih darovanj ali tako imenovanih ofrov, ki jih imajo po več cerkvah? — Nekdaj so se verniki pred darovanjem svojih daril poljubljevali v znamnje, da niso v nobenem sovraštvu med seboj. Zatoraj se v ta spomin tudi še zdaj kristijanom, denarje ali sveče darujočim, daje božja skledica (patena) ali pa kak križ s svetinjami poljubovat, in se vsakemu reče: „Mir ti bodi (pax tibi)“.

Med tem, ko so verniki darove k altarju nosili, ali jih diakoni po cerkvi pobirali, kar je dolgo terpelo, pel se je kak psalm, da se niso serca kristijanov zavoljo pobiranja darov od božjih reči odvernile in razgubile. (Začetek psalma, ki so ga za predpevek imeli, so med versticami psalma povzeli tolikokrat, da je bilo darovanje kruha in vina pri kraju. Zdaj imamo v mašnih bukvah samo predpevek tega psalma, ki ga imenujemo darovanje ali ofertorij.) Do četertega stoletja so le natihoma nosili darove k altarju. Ob času svetega Avguština se je v Kartagi začela navada med darovanjem in obhajilom ljudstva nektere verstice iz psalmov peti.

Kader so bili darovi sprejeti in pobrani od vseh kristijanov, odločili so diakoni od podarjenega kruha in vina toliko, kolikor ga je bilo k daritvi svete maše in za obhajilo vernikov treba: kruh so djali v velike sklede, vino so pa vlili v velike kelihe, so jih nesli na altar, in škofu, ki je maščeval, v roke podali; drugi kruh in drugo vino so pa pustili na mizi. Nad tem kruhom, kar ga je na mizi ostalo, je potlej mašnik molil, in ga potem, ko je bil že v daritev svete maše in za obhajilo vernikov odločeni kruh in odločeno vino spreobernil v Jezusovo rešnje Telo in njegovo rešnjo kri pred „Očenašem“ blagoslovil, in toraj Boga prosil, naj jim dodeli zdravje na duši in na telesu, kteri bodo jedli blagoslovljeni kruh. Konec svete maše se je blagoslovljeni kruh razdelil med tiste vernike, ki niso še smeli k svetemu Obhajilu pristopiti, kakoršni so bili spokorniki zadnje ali četerte verste ali stopnje. Glejte, od tod pride, da se še dandanašnji o veliko-

noči kruh blagoslovi, in Boga prosi, da bi dodelil srečo na duši in na telesu vsem, kteri ga bodo vživali.

Ko je škof od diakona prejel za sveto mašo in za obhajilo vernikov odločeni kruh in vino v roke, obernil se je proti vernikom, pevcem vkazal utihniti, ter rekel: „Molite, bratje, da bo moja in vaša daritev prijetna pri Bogu, vsegamogočnemu Očetu“, in je kruh in vino z molitevjo Bogu v dar namenil. (Ta molitev se imenuje po latinsko secreta, „quasi oratio super secreta aut separata dona“, to je: odbirna molitev, ker se je molila nad odbranimi darmi; zakaj škof je zdaj molil le nad tistimi darmi, ki so bili v daritev svete maše in za obhajilo vernikov odbrani, in zmed drugih pred škofa postavljeni.) Po tem je na ogenj djal kadila, s kterim so se pokadili ti darovi, škof, duhovni in tudi verniki po cerkvi. To kadenje je bilo znamnje njih serčnih želj, da bi se ti Bogu prineseni darovi in ž njimi vred njih molitev kakor dim zažganega kadila k Bogu povzdignili. Zdaj so zagrinjalo spustili do tal, da verniki niso več mašnika vidili do obhajila, ob kterem se je zagrinjalo spet odvihalo in vzdignilo. Da so pa vendar vedeli, ktere molitve svete maše da se že molijo, žvenkljal je služabnik, in vernikom na znanje dajal.

5. Zdaj se je začelo predglasje (Praefatio) in Svet (Sanctus.) Škof je ljudi opomnil, naj zdaj povišajo svojo pobožnost, svoje serce povzdignejo k Bogu, in se pridružijo nebeškim zveličanim duhovom, ter Bogu pojo z angelji in verhangelji, s Kerubi in Serafi: „Svet, svet, svet“. V tej molitvi, ki jo predglasje imenujemo, hvalil je škof Boga za vse dobrote, ki jih je ljudem skazal od začetka sveta do tistega časa; v misel vzel stvarjenje sveta in pervih dveh človekov, Adamovo nepokorščino, božjo milost, ktera mu je odrešenika obljubila, Abeljnovo pravičnost, veseljni potop, Ábrahamov poklic, in je molil v vseh teh prigodbah božjo previdnost in usmiljenje. Na to je v misel vzel Melkizedeka, Izaka, Jakoba, Mozesa, po kterem so Izraelci od Boga spisano postavo sprejeli, in čudeže, po kterih je Bog Izraelce pripeljal v obljubljeno

Kanaansko deželo, i. t. d. In da bi se tudi ljudstvo s škofom vred Bogu hvaležno skazalo za vse te dobrote, začelo je peti angeljsko petje: „Svet, svet, svet je Gospod, Bog vojsknih trum!“ Na to je škof začel popisovati Jezusovo neskončno ljubezen do ljudi, in je premislil vse skrivnosti Jezusovega življenja in njegove smerti, in Boga za te dobrote hvalil. In da bi spomin teh skrivnost po Jezusovem povelju obhajal, začel je odločene darove spreobračati v Jezusovo rešnje telo in Jezusovo rešnjo kri, in je toraj nad kruh in vino izrekel tiste besede, s kterimi je bil Jezus pri zadnji večerji kruh in vino spreobernil v svoje telo in v svojo kri. — Ko so angeljsko petje: „Svet, svet, svet“ končali, začel je škof molitve svete daritve, ktere so bile le podaljšanje predglasja. Te molitve so bile veliko daljše, kakor jih zdaj v mašnih bukvah imamo, ker so Boga hvalili za tolikanj skazanih dobrot. Rimska cerkev je le potrebniše zmed teh molitev ohranila, in jih v red djala ali v pravilo, po kterem redu in pravilu se morajo moliti pri vseh mašah, in jih toraj po latinski kanon in v domačem svojem jeziku pravilo imenujemo.

6. Zdaj, ko je na altarju v podobi kruha in vina živi Kristus bil z dušo in telesom, s kervjo in mesom, po božji in človeški natori, molil je škof na glas „Očenaš“ in ž njim sebe in druge vernike pripravljal za sveto Obhajilo. Zagrinjalo se je zdaj vzdignilo. Verniki so spet vidili pred altar. In zdaj se je približal za vernike tolikanj veseli in zaželjeni čas, da bodo prejeli sveto Obhajilo. Sveto Obhajilo pa ni le zastava Jezusove neskončne ljubezni do nas, ampak je tudi znamnje, da so med seboj združeni z vezjo vere in ljubezni tisti, ki ga prejmejo. Toraj je bila njega dni navada, da so se verniki pri sveti maši objemali in poljubovali v znamnje edinosti in keršanske ljubezni pred svetim Obhajilom. Diakon je spred altarja zaklical: „Objamite in poljubite se!“ In na te diakonove besede so se verniki po cerkvi objemali in poljubovali, možaki možake, ženske pa ženstvo. Neizrečeno lepo je bilo viditi kristijane, ko so drug drugega v sveti prijaznosti objemali in poljubovali. Pred altarjem so se objemali častitljivi mašniki,

diakoni in subdiakoni, kterim je svetost že iz obličja sijala. Nekoliko od altarja zunaj svetišča so se objemali nedolžni otroci in bogaboječi puščavniki, in po cerkvi pametni mladenči in postavni možje. In ravno tako so se poljubovale na ženski strani blizo altarja Bogu posvečene device, bogaboječe žene, pobožne matere, čiste, sramožljive dekleta. To poljubovanje se je lahko prav spodobno godilo, ko je bil možki spol od ženstva popolnoma ločen. Sladke solze veselja so mu morale priigrati v oči, kdor je kristijane slišal, kako so med objemanjem s solznim očesom drug drugemu obetali sveto prijaznost in keršansko ljubezen, se drug drugemu priporočevali v molitev. O presrečni časi, o presveta prijaznost! Včasih so bili, sosebno od začetka, pri daritvi svete maše med verniki tudi taki kristijani, kteri so bili zavoljo vere že od hudobnih nevernikov preganjani in ranjeni; nekteremu je bilo iztaknjeno oko, nekteremu odsekana roka, nekteri so še druge rane nosili na svojem životu. Take pričevalce Jezusove vere pa niso le objemali, ampak so jim poljubovali tudi častite rane, ki so jih bili prejeli zavoljo Jezusove vere, in jih močili z milimi solzami.

Ta navada, da so se kristijani pred svetim Obhajilom objemali in poljubovali, terpela je dolgo časa. Ko so pa verniki prihajali zmerom slabejši, in se je začel možki spol z ženskim po cerkvi mešati, odstavila je katoliška cerkev okoli trinajstega veka objemanje in poljubovanje, da niso hudobneži priložnosti dobivali v hudobne misli in pregrešne želje. Dandanašnji je tedaj to objemanje samo pri maši z leviti med mašnikom in leviti še v navadi. Če pa ravno ni zdaj več sploh v navadi, da bi se verniki pred svetim Obhajilom objemali in poljubovali, vendar le še zdaj sveta katoliška cerkev hoče, da razžalnikom iz serca odpustimo razžaljenje, in s svojim bližnjim živimo v sveti prijaznosti, ako hočemo daritve svete maše deležni biti, in zlasti pa če hočemo k svetemu Obhajilu pristopiti, ktero sveto prijaznost med verniki je nekdanje objemanje in poljubovanje pred svetim Obhajilom na znanje dajalo.

7. Ko so se bili po cerkvi vsi objeli in poljubili, za-

čelo se je Obhajilo. Ko je bil škof sveto Obhajilo zavžil, povabil je diakon vernike k Obhajilu, rekoč: „Svete reči so za svete ljudi“. In vsi verniki so polni žive vere, globoke ponižnosti in svete časti do Jezusa Kristusa rekli: „Le eden je svet, le eden je, Gospod Kristus Jezus!“ S temi besedami so vsi na znanje dajali, da je le Sin božji popolnoma nedolžen in popolnoma svet, oni pa so grešniki, ki se smejo le z strahom približati k svetemu Obhajilu. Vsi so se zdaj pripravili k svetemu Obhajilu. Mašniki so stali v duhovskem oblačilu po stopnicah altarja; diakoni, subdiakoni in drugi cerkveni služabniki pa nekoliko od altarja proč v svetišču. Drugi verniki so pa s svojih mest blizo svetišča prišli in ondi prejemali sveto Obhajilo. Naj poprej so prišli puščavniki in drugi možaki, potlej Bogu posvečene device in druge ženske. Možki so prišli z odkrito glavo in priklonjeno, device in druge ženske so bile pa s tanjkim pertom do oči zagernjene; roke so na persih čez serce križem deržali, in se z vso častjo pred svetim rešnjim Telesom in sveto rešnjo kervjo priklonili. Škof, kteri je maševal, je obhajal mašnike, diakone, subdiakone, in druge cerkvene služabnike, in tudi tiste vernike, ki so bili visokega, imenitnega stanu, s svetim rešnjim Telesom; veliki diakon jim je pa iz keliha sveto rešnjo kri po sreberni ali zlati cevi piti dajal. In na to so bili drugi verniki obhajani. Mašniki so vernikom sveto Obhajilo v podobi kruha delili; diakoni so za njim s kelihi hodili, v kterih so sveto rešnjo kri nosili, ali pa vino, med kterim je bila kaka kaplja svete rešnje kervi ali pa kak kosček svete hostije djan. Ko je mašnik sveto rešnje Telo vernikom podajal, rekel je vsakemu: „To je Kristusovo Telo“, in vsak mu je na glas odgovoril: „Amen“. Sveti Ambrož govori: „Mašnik ti pravi: To je Kristusovo Telo; in ti mu odgovoriš: Amen; to se pravi: Gotovo je pravo Telo Kristusovo, verujem in terdim to“. Na to so mašniki (ali pa škof, kader je on vernike obhajal) vernike objeli v znamnje pravega miru, in jim sveto rešnje Telo podali. (V ta spomin dajejo škofje še dandanašnji perstan poljubovat, kader vernike obhajajo.) Verniki so, pripoveduje sveti Ciril Jeruzalemski, z vso častjo stegnili svojo desno roko,

jo z levo podperli, in Kristusu na svoji dlani, tako rekoč, sedež pripravili. Možakov roka je bila gola, ženskih pa pregernjena z belo rutico, ki je bila nalašč v to napravljena. In zdaj so stojé sveto Obhajilo v podobi kruha pričujočega nekoliko časa molili, in se ž njim po spričevanju svetega Cirila Jeruzalemskega svojih oči dotaknili v znamnje svojega terdnega zaupanja, da bodo s tim presvetim Telesom posvečeni vsi njih telesni udje. Na to je vsak sveto rešnje Telo na svoj jezik položil, in ponižno zavžil. Pnščavniki, ki so ob nedeljah in praznikih iz puščav v cerkev k sveti maši hodili, nosili so sveto rešnje Telo tudi seboj v puščavo, da so ž njim čez teden svoje duše nahranjevali. Tolikošno ljubezen in tolikošno spoštovanje so imeli pervi kristijani do Jezusa Kristusa v podobi kruha pričujočega, da se ni bilo clo nič treba bati, da bi se bila kaka nečast zgodila presvetemu rešnjemu Telesu od hinavskih kristjanov marsikaka nečast. Toraj je sveta cerkev zapovedala, posihmalo obhajancem svetega rešnjega Telesa nič več ne v roke dajati, ampak jim ga le na jezik pokladati. Ta zapoved se še zdaj spolnuje. Ko so verniki sveto Obhajilo v podobi kruha prejeli, dal jim je diakon tudi iz keliha svete rešnje kervi ali pa blagoslovljenega vina po sreberni ali zlati cevi piti. In na to so se verniki spet z vso častjo vernili na svoje mesta. Po nekterih krajih, zlasti če so bile cerkve z verniki natlačene, so verniki med svetim Obhajilom na svojih mestih ostajali, in mašniki so hodili s svetim rešnjim Telesom po cerkvi, in diakoni so za njimi v kelihu sveto rešnjo kri ali vsaj blagoslovljeno vino nosili. Naj poprej so šli po možki strani, in so vse možake obhajali, potlej pa po ženski strani, da so ženstvo obhajali. In tako so cerkveni služabniki nekaj kruha in vina razdelili med vernike, ki so ga bili verniki sami k sveti maši v dar prinesli, in ga je bil škof ali mašnik pri sveti maši spremenil v Jezusovo rešnje telo in njegovo rešnjo kri. Pili so iz keliha sveto rešnjo kri po cevi, da se je ni kaj razlilo. Kar se je pa pri vsi skerbi le vendar včasih razlila kaka kaplja Jezusove kervi, vpeljala je katoliška cerkev sčasoma navado, kristijane obhajati le v podobi kruha, ker so dobro vedeli, da so celi

Jezus Kristus prejme tudi v eni sami podobi. S svetim Obhajilom so se verniki daritve svete maše vdeleževali, ker so kakih štiri sto let vsi verniki, razun spokornikov četerte stopnje, vselej pristopili k svetemu Obhajilu, kaderkoli so bili pri sveti maši; ob času apostelnov toraj vsak dan, ko so vsak dan daritev svete maše opravljali, pozneje pa vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik. V petem veku pa že niso vsi pristopali k svetemu Obhajilu, kar jih je bilo pri sveti maši; že sveti Ivan Krizostom, kteri je leta 407 po Kristusu umerl, pritoži se, da se jih je ob njegovem času dosti znašlo pri sveti maši, ki niso prejemali svetega Obhajila. Tudi zdaj želi sveta katoliška cerkev, da bi kristijani živeli tako sveto, in da bi bili v dobrem tako stanovitni, da bi smeli pri vsaki sveti maši pristopati k svetemu Obhajilu. Sveti Tridentinski cerkveni zbor, kteri je naj bližeji naših časov, pravi: „Sveti zbor želi, da bi verni kristijani, kader koli k daritvi svete maše pridejo, ne bili je le po duhovno deležni, ampak tudi po resničnem prejemanju svetega (rešnjega) Telesa“. (Sess. 22, c. 6.)

Kteri pa niso bili za sveto Obhajilo, kakor spokorniki na četerti stopnji pokore, dajali so jim blagoslovljenega, pa ne v Jezusovo telo spreobernjenega kruha v znamnje, da so tudi oni z verniki v družbi, da tudi njih še za verne kristijane spoznajo, dasiravno še ne smejo pristopiti k svetemu Obhajilu; zakaj ti spokorniki so že več let pokoro delali, in v djanju pokazali, da jim je resnično mar, se z Bogom spraviti in mu v prihodnje zvesto služiti. Blagoslovljeni kruh so ti spokorniki s ponižnostjo in častjo prejemali iz mašnikovih rok, in mu roko poljubovali. Vsak je blagoslovljenega kruha v roke dobil, in so ga tudi tešči jedli v cerkvi, in se zaznamovali s svetim križem, prejden so ga vžili. Blagoslovljeni kruh so tudi hišni gospodarji na dom nosili tistim, ki niso mogli priti v cerkev, v znamnje, da so tudi oni v tanjki zvezi z drugimi kristijani.

Med tem, da so se verniki obhajali, se je po cerkvi en psalm pel. (To petje je bilo do enajstega stoletja v navadi;

zdaj pa nimamo od njega nič drugega v mašnih bukvah, kakor samo predpevek, ki se po latinski imenuje komunio ali po naše obhajilna molitev.) Pel se je naj rajše 45. Davidov psalm, v kterem so tudi te le besede: „Pokusite in poglejte, kako sladek je Gospod“; (Ps. 45, 6.) ali pa 41. psalm, v kterem nahajamo besede: „Kakor hrepeni žejni jelen po merzlih vodah si žejo gasiti, tako hrepeni moja duša po tebi, o Gospod! Moja duša koperni pó močnem živem Bogu. Kdaj bom prednj prišel, in se pred njegovim obličjem prikazal?“ (Ps. 41, 1. 2.)

8. Ko so bili vsi obhajani, kar jih je bilo pripravljenih za sveto Obhajilo, molil je škof v svojem in vseh obhajanih vernikov imenu hvalno molitev, da so Boga zahvalili za prejeto božjo jed. (Ta molitev se imenuje zdaj po latinski Postcomunio ali po naše poobhajilna molitev.) Po tem je škof še enkrat ljudi pozdravil, in diakon jim je rekel: „Pojdite, maša je minula (Ite, missa est.)“ In tako je bila služba božja končana. Po končani službi božji so diakoni sveto rešnje Telo bolnikom nesli.

Maše z blagoslovom s svetim rešnjim Telesom ali da bi bilo kak drugikrat sveto rešnje Telo izpostavljeno, ni bilo njega dni do trinajstega stoletja, ker so sveto rešnje Telo nevernikom in grešnikom skerbno skrivali. Toraj so pa tudi tolikošno čast imeli do presvetega rešnjega Telesa. Grešniki ga niso smeli viditi; bogaboječi pa so ga na roke prejemali, in še domu nosili. O sveti časi, ko se je vse tako lepo godilo!

Pri službi božji so verniki psalme prepevali in svete pesmi, in sveti Bazilij, ki je v četertem stoletju škof bil, spričuje, da je ob njegovem času pri službi božji vse ljudstvo svete pesmi pelo, možaki, ženske, otroci; in to je tudi naj bolje, da se pri službi božji pojo take pesmi, ki so vsem znane, da zamorejo vsi peti, ali petje vsaj umeti, in ž njim k Bogu povzdigovati serca svoje.

9. Iz popisovanja službe božje nekdanjih časov lahko sami sklenete, da je njega dni služba božja dolgo terpela. Sveti Gregorij Veliki nam daje na znanje, da je morala dolgo terpeti, ko pravi, da je bil tako slab, da je bil komaj tri ure v stanu v cerkvi med službo božjo se po koncu deržati. Pri vsem tem so bili kristijani vendar le z velikim veseljem in v Bogu zbrani pri sveti maši, ker so vedeli, da ne smejo ob nedeljah nič drugega delati ko Bogu služiti. Vse je bilo mirno in tiho po cerkvi, le molitev in sveto petje in branje svetega pisma in oznanovanje božje besede se je slišalo. Vsi so svoje misli obračali le na svete reči, ktere so se pred njimi godile, kajti le bogaboječi verniki in spokorjeni grešniki so bili k sveti maši spuščeni, nespokorjenim grešnikom so bile zapahnjene cerkvene vrata. O srečni tisti časi, ko so se kristijani tako lepo znašli pri službi božji! Pač jih je bilo lepo viditi! Zdaj pa koliko nespodobnost pri službi božji, ko so tudi grešniki k njej spuščeni! Zavoljo velikega števila hudobnih kristijanov je morala katoliška cerkev v božji službi veliko prenarediti; toda nikdar ne mislimo, da dandanašnji božjim rečem nič več ne gre tolika čast, kolikoršna nekdaj, ampak bodimo prepričani, da ravno tolikošna, če so ravno tudi grešniki spuščani k sveti maši. Pa kolika groza bi morala grešnika spreleteti, kader koli v cerkev stopi, če pomisli, da je on v številu tistih, ki jih je izganjala nekdaj katoliška cerkev pred sveto mašo iz cerkve, ali jim pa še clo v cerkev ni pustila. Res, grešnik, grešnica! ki se valjaš po mlaki velikih grehov, vem, dandanašnji so ti vrata v cerkev odperte iz velikega usmiljenja svete katoliške cerkve do tebe; toda vedi in pomisli, in si k sercu vzemi, da so ti zaperte vrata v nebesa! Misli si toraj, kader v cerkev greš: „Cerkvene vrata so mi res odperte, ali oh, preoh, zaperte so mi vrata v nebesa! Smem z bogaboječimi hoditi v cerkev, toda v nebesa mi ne bo dano z bogaboječimi iti, ako gnjusobe svojih grehov ne spoznam, jih iz ljubezni do razžaljenega Boga ne obžalujem, jim popolnoma in za vselej slovesa ne dam, jih ponižno in odkritoserčno spovedniku ne razodenem, in nad seboj s pokorili ne strahujem do smerti“. Amen.

XXXV. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dandanes bere. — Od začetka do pristopa.

1. V štirih keršanskih naukih zaporedoma sem vam razlagal Jezusovo daritev na zemlji v zakramentu presvetega rešnjega Telesa, ter vam pravil, kdaj, kje in kako je bila daritev svete maše postavljena in izročena aposteljnom in njih naslednikom, kako da so daritev svete maše obhajali aposteljni in njih nasledniki pervih tri sto let po Kristusu, dokler so kristijane neusmiljeno preganjali, in kako da se je služba božja obhajala po zadobljenem zunanjem miru.

2. Zdaj pa pride na versto:

VI. Razlaganje svete maše, kakor se dandanes bere.

Vse, karkoli se pri sveti maši stori in godi, vse kaj pomenja; nobeden, tudi naj manjši opravek pri sveti maši ni brez duhovnega svetega pomena. Toraj vam mislim, preljubi moji! k pobožnosti veliko pripomoči, če vam daritev svete maše nekoliko razlagam. — Sveta maša ima sicer le štiri poglavitne dele, kakor bo pozneje še povedano. Da bote pa molitve in svete obrede ali ceremonije svete maše lagleje

umevali in v spominu ohranili, razdelim sveto mašo v sedem delov, kterih vsak kaj posebnega v sebi zapopada:

A) Pervi del svete maše nam bo pripravljanje k sveti maši, to je: molitve od začetka svete maše do pristopa.

B) Drugi del nam bodo molitve in berila od pristopa do darovanja.

C) Tretji del nam bo darovanje, to je molitve od darovanja do predglasja.

D) Četerti del nam bo tiha maša, in sicer tiha maša od predglasja do povzdigovanja.

E) Peti del nam bo tiha maša od povzdigovanja do Obhajila.

F) Šesti del nam bo Obhajilo, to je: od Očenaša do obhajilne molitve.

G) Sedmi del nam bo zahvala, to je: od obhajilne molitve do konca svete maše.

3. Zdaj pa začnimo v imenu Jezusa Kristusa, kteri nam je zapovedal daritev svete maše opravljati v svoj spomin.

A) Od začetka do pristopa.

V spomin, da je Jezus Kristus prava luč, ki je s svojim svetim evangelijem razsvetlil ves svet, se vsaj dve voščene sveči prižgete na altarju, na kterem misli mašnik z verniki vred opravljati daritev svete maše. Ko ste tedaj vsaj dve voščene sveči na altarju prižgane, gre mašnik v mašnem oblačilu in s kelihom v rokah iz žagreda; služabnik gre pred

njim, ki mu bo stregel pri sveti maši, in nese mašne bukve. Prejden mašnika pripelje pred altar, pozvonèka, in s tim opominja vernike po cerkvi, da mašnik zdaj pristopi, naj toraj svoje misli v Bogu zberó, in se k daritvi svete maše pripravijo.

(Več svetih obredov in opravkov je pa pri sveti maši z leviti; pa tudi takrat ni nobena ceremonija brez svetega pomena. Levita se imenujeta diakon, kteri mašniku na desni strani streže in sveto enangelije poje, in subdiakon, kteri mašniku na levi strani pomaga in list bere. V stari zavezi so se Levijevi mlajši levitje imenovali. Njih sosebno delo je bilo duhovnom streči in pomagati pri daritvah in drugih duhovnih opravilih. Bili so v to opravilo odločeni s posebnimi obredi ali ceremonijami, in so tudi posebne oblačila nosili. Ker pa v novi zavezi na nekterih večih praznikih po tistih farah, po kterih je več duhovnov, pri velikih mašah diakon in subdiakon strežeta mašniku pri sveti maši, imenuje ju sveta cerkev tudi levita, in nosita posebne oblačila, dalmatike imenovane, kader mašniku strežeta pri altarju. Da bomo pomen svetih obredov ali ceremonij svete maše z leviti lagleje umeli, treba je pomisliti, da je sveta maša živa podoba vsega, kar je Jezus Kristus od svojega prihoda na svet do svojega vnebohoda storil, in da nas sveta maša s tim, kar je pred povzdigovanjem, opominja Jezusovega življenja in njegovih čudežev; povzdigovanje nas spomnuje Jezusove smerti, njegovega vstajenja iz groba in njegovega vnebohoda; kar se pa godi po povzdigovanju, nas opomnuje prihoda svetega Duha in spreobernjenja Judov in nevernikov.)

(Kader je velika maša z leviti po takih cerkvah, pri kterih so škofje in korarji, kakor postavim v Ljubljani vsako nedeljo ob desetih, nese se pred mašnikom iz žagreda križ, dve goreče sveči, kadilo in kadilnica, in pred mašnikom gredó duhovni z malimi blagoslovi, in diakon in subdiakon, in zdaj še le pride mašnik, ki britko martro nese v rokah. Vse to ima svoj duhovni pomen. Križ, kteri se nese pred vsemi,

pomenja, da je bil križani Jezus cilj in konec vseh božjih naredb, vseh božjih priprav in darov, kar se jih je opravljalo v stari zavezi. Na obeh straneh križa se nesete dve goreče sveči, ktere pominjate, da je Kristus luč sveta, da je s svojimi božjimi nauki pregnal tamo nevednosti, kakor je že prerok Izaija od njega prerokoval, rekoč: „Vstani, Jeruzalem! in bodi razsvitljen; ker prišla je tvoja luč, in veličastvo Gospodovo se nad teboj vzhaja. Narodje bodo v tvoji luči hodili, in kralji v svitlobi tvojega vzhoda“. (Izaija 60, 1—3.) Kadilo pomenja prijetni duh, kterega je Jezus Kristus s svojimi nauki in s svojo gnado prinesel med človeški rod. Duhovni z malimi blagoslovi in levitje, kteri gredo pred mašnikom, pomenjajo preroke, ktere je Bog na svet pošiljal pred Kristusom, da so ga oznanovali, in ljudi na njegov prihod pripravljali. Mašnik, kteri za njimi gre, in britko martro v rokah nese, je podoba Jezusa Kristusa, kteri je od svojega rojstva do svoje smerti križ pred očmi imel, in ga v svojem sercu nosil, in tudi, kakor Izak v stari zavezi, s križem obložen šel na goro Kalvarijo, da so ga na njem umorili.)

Mašnik pride pred altar, na kterem želi daritev svete maše opravljati, in če je v njem shranjeno sveto rešnje Telo, poklekne z desnim kolenom, da dolžno čast skaže Jezusu Kristusu, v podobi kruha v tabernakeljnu pričujočemu, v čegar imenu se morajo pripogovati kolena vseh, tistih, ki so v nebesih, na zemlji, in pod zemljo. Če pa ni svetega rešnjega Telesa v altarju, pred kterega je stopil, se le z glavo nekoliko prikloni iz časti in spoštovanja do podobe križanega Kristusa, ki je na altarju.

Mašnik nese kelih na altar, ga na altarju popusti, ter se nazaj verne k spodnji stopnici altarja in začne s služabnikom molitve svete maše. Moliti začne s služabnikom ali strežejem 42. Davidov psalm, kterega je David molil in pel, ko je moral od kralja Saula po nedolžnem preganjan pobegniti iz Jeruzalemskega mesta, v kterem je do tistihmalo pri škrinji zaveze Bogu daroval, in se potikati po tujih samotnih krajih

odločen od škrinje zaveze, pri kteri se je molil pravi Bog. S tim psalmom si je David tolažil in razveseljeval svoje žalostno serce, ker si je upanje delal, da ga bo Bog rešil sovražnikov, rešil nesvetega naroda, in mu dodelil milost, da se bo spet smel nazaj verniti v Jeruzalem, na sveto goro, iti k škrinji zaveze, pristopiti k božjemu altarju, in na njem Bogu darovati. — Ta psalm se prav spodobi za kristijane, ker so tukaj na zemlji v ptuji deželi, v dolini solz, preganjani in skušani od hudobnega duha, od svojega nepokornega mesa in od zapeljivega sveta, da se ž njim, s tim psalmom namreč, tolažijo, in si delajo sladko upanje, da bodo o svojem času smeli iti v svojo domačijo, v božje prebivališče, v lepe nebesa, in stopiti k božjemu altarju, kteri je v nebesih, kakor ga je sveti apostelj Janez videl v skrivnem razodenju, kteri altar je sam Jezus Kristus, ki ga cerkveni altar le pomenja. Toraj je katoliška cerkev že v četertem stoletju v začetek svete maše izvolila ta Davidov psalm, da bi ž njim mašnik in verniki obudili bogaboječe želje do božjega altarja, in potolažili svoje zavoljo grehov užaljeno serce, in se po tem takem pripravili k daritvi svete maše. Začne pa mašnik s služabnikom pri spodnji stopnici moliti ta psalm, da se mašnik in verni kristijani eden drugega opominjajo in pripravljajo z veseljem in zaupanjem stopiti k božjemu altarju, na kterem bodo skupaj po mašnikovih rokah nebeškemu Očetu darovali nedolžno Jagnje božje, Jezusa Kristusa.

Mašnik tedaj in služabnik ali strežej se prekrižata, rekoč: „V imenu Očeta, in Sina, in svetega Duha, Amen“, v znamnje, da je mašnik z vernimi kristijani presveti Trojici v čast prišel obhajat spomin Jezusovega terpljenja, in opravljat daritev svete maše.

Ko se je mašnik prekrižal, reče: „Stopil bom k božjemu altarju“.

Služabnik mu odgovori: „Pred Boga, ki razveseljuje

mojo mladost“, to je: Pred Boga boš stopil, kteri z duhovnim veseljem napolnuje moje nedolžno serce.

Mašnik: „Sodi me, in razsodi mojo reč nad nesvetim narodom; reši me krivičnega in zapeljivega človeka“, to je: Ker ti bom, o Bog! daroval tako svet dar, sodi in posveti me, potegni se za mojo reč, in preženi od mene nesvete misli in želje, ter zaduši v meni hudo nagnjenje, ki se vzdiguje zoper duha kakor hudoben narod, in me v greh napeljuje, kakor krivičen in zapeljiv človek.

Služabnik: „Ker ti o Bog! si moja moč; zakaj si me odvergel, in zakaj moram žalosten hoditi, zatert od sovražnika?“ to je: Na tebe, usmiljeni Oče! se zanašam, ti si moje upanje, ti si moj pomočnik; zakaj mi ne pomagaš, zakaj moram žalosten hoditi, zatiran od sovražnika, svojega poželjenja, ki me zapeljuje?

Mašnik: „Pošlji svojo luč in resnico, da me peljete in pripeljete na tvojo sveto goro in v tvoje prebivališče“, to je: Razsvetli me s svojo nebeško lučjo, posveti me s svojo besedo, da te bom na tvoji sveti gori, v tvojem prebivališču, pri altarju dopadljivo molil v duhu in resnici.

Služabnik: „Stopil bom k božjemu altarju; pred Boga, ki razveseljuje mojo mladost“.

Mašnik: „Hvalil te bom z citrami, Bog, moj Bog! Čemu si žalostna, moja duša! in čemu me motiš?“ to je: Z veseljem ti bom, o Bog! hvalo prepeval, ker upam, da me ne boš zavergel; hvalil te bom, da si od vekomaj Bog bil, in si zdaj tudi naš Bog. Nikar tedaj ne žaluj, moja duša! zavoljo svojih slabost, in nikar me ne moti.

Služabnik: „Zaupaj v Boga; še ga bom hvalil, on je moja pomoč in moj Bog“, to je: Zaupaj v Boga, k

te strašijo tvoje slabosti, njemu se izroči; kajti ta daritev bo Bogu v čast, v zatrenje greha, in tebi v posvečenje. Boga bom hvalil, on je moja pomoč in moj Bog.

(Ker je psalm: „Sodi me“ zato vzet pred mašne molitve, da bi ž njim v svojih sercih obudili veselje, ne moli se pri černih mašah in pa od tihe nedelje do velike sabote, ker katoliška cerkev pri teh mašah žaluje.)

Mašnik: „Čast bodi Očetu, in Sinu in svetemu Duhu“, in se sveti Trojici v čast nekoliko z glavo prikloni.

Služabnik: „Kakor je bila v začetku, zdaj in vselej, v veke vekov. Amen“.

Mašnik z veseljem povzame besede, ki jih je kar od začetka spregovoril, in pravi: „Stopil bom k božjemu altarju“.

Služabnik reče: „Pred Boga, ki razveseljuje mojo mladost“.

Mašnik: „Pomoč naša je v imenu Gospodovem“, to je: Res, grešen človek sem; pa Gospod me zamore posveliti, in vrednega storiti, da stopim k njegovemu altarju. Tako mašnik pravi, in se prekriža, ker nam je Kristus na križu božjo prijaznost in milost spet zadobil.

Služabnik: To je mogoče Gospodu, „kteri je storil nebo in zemljo“.

Tako moli mašnik, tako moli služabnik v imenu vseh pričujočih kristijanov; eden drugega tolažita, eden drugega opominjata, naj stopita z zaupanjem k božjemu altarju: kar se mašnik na enkrat s svojim životom globoko priklone, v tla gleda, se na persi terka, in s priklonjenim životom moli. Pa

zakaj se je tako globoko priklonil? Čemu v tla gleda? Zakaj se na persi terka? Kaj zdaj moli? — Mašnik se zdaj očitno grešnika spoznava in obtožuje pred Bogom, Devico Marijo, angelji in svetniki, in pred pričujočimi kristijani, ter prosi angelje in svetnike in pričujoče kristijane, naj zanj, grešnega človeka, molijo, in Boga prosijo. Moli namreč confiteor ali očitno spoved, rekoč: „Izpovem se Bogu vsegamogočnemu, sveti Mariji vselej devici, svetemu Mihaelu verhangelju, svetemu Janezu Kerstniku, svetima aposteljnoma Petru in Pavlu, vsem svetnikom, in vam, bratje! da sem grešil veliko z miseljo, besedo in djanjem. Kriv sem, kriv sem, silno sem kriv! (Pri besedah „kriv“ si trikrat na persi terka.) Toraj prosim sveto Marijo vselej devico, svetega Mihaela verhangelja, svetega Janeza Kerstnika, sveta aposteljna Petra in Pavla, vse svetnike, in vas, bratje! molite zame pri Gospodu našem Bogu“. Med to molitevjo je mašnik z životom globoko priklonjen, ker se zavoljo svojih slabost ponižuje pred neskončno svetim Bogom; ima v tla obernjene oči, ker se jih zavoljo svojih slabost ne upa povzdigniti proti nebesom; se na persi terka, da na znanje daje svoje slabosti in žalost nad njimi, kakor je storil cestninar v tempeljnu, kteri se od velike sramote, da je tolikokrat Boga razžalil, ni podstopil proti nebu povzdigniti svojih oči, ampak se je na persi terkal, v znamnje svojega kesanja nad grehi, ter je rekel: „Gospod, bodi milostljiv meni ubogemu grešniku!“ in je tudi res dosegel odpuščanje grehov.

Še je mašnik priklonjen, še ima v tla obernjene oči, kar začne služabnik v imenu vsega ljudstva po cerkvi Boga prositi, naj se mašnika usmili, in naj mu grehe odpusti, in ga po smerti pripelje v večno veselje; in v imenu vseh pričujočih kristijanov prosi Boga, naj se mašnika usmili, naj mu grehe odpusti, ker je mašnik v očitni spovedi vse pričujoče vernike prosil moliti zanj pri Bogu. Služabnik tedaj začne v imenu vseh pričujočih vernikov za mašnika Boga prositi, re-

koč: „Usmili naj se te vsegamogočni Bog, in ti odpusti tvoje grehe, ter te pripelje v večno življenje“.

Mašnik na to molitev odgovori: „Amen“, to je Bog naj te usliši, in se spet po koncu zravna.

Pa tudi pričujoči kristijani so grešniki, tudi njim vest očituje marsikako slabost, toraj se tudi kristijani očitno za grešnike obtožujejo pred Bogom, pred devico Marijo, pred angelji in svetniki, in pred mašnikom, in prosijo vselej devico Marijo, angelje in svetnike in pa mašnika, naj zanje Boga prosijo. V imenu vernikov tedaj moli služabnik globoko priklonjen očitno spoved rekoč: „Izpovem se Bogu vsegamogočnemu, sveti Mariji vselej devici, svetemu Mihaelu verhangelju, svetemu Janezu Kerstniku, svetima apostelnoma Petru in Pavlu, vsem svetnikom, in tebi, oče! da sem grešil obilno z miselj, besedo in djanjem. Kriv sem, kriv sem, silo sem kriv. Toraj prosim sveto Marijo vselej devico, svetega Mihela verhangelja, svetega Janeza Kerstnika, sveta apostelnja Petra in Pavla, vse svetnike, in tebe, oče! molite za me pri Gospodu našem Bogu“.

Mašnik začne zdaj za kristijane, kakor je prošen, moliti, rekoč: „Usmili naj se vas vsegamogočni Bog, in vam odpusti vaše grehe, ter vas pripelje v večno življenje“.

Služabnik odgovori: „Amen“, to je: Bog naj usliši tvojo prošnjo, duhovni oče!

Tako razodevajo mašnik in kristijani, da so grešili, ne le pred Bogom, ampak tudi pred angelji in svetniki, ker se z grehom ne žali le Bog, ampak tudi angelji in svetniki, in sodnji dan ne bo le Jezus Kristus sodil, ampak ž njim tudi svetniki in angelji. Mašnik se kristijanom, kristijani pa mašniku za grešnike spoznavajo in obtožujejo, da se eden proti

drugemu ponižujejo, in spolnujejo povelje svetega Jakoba, kteri pravi: „Povejte si med seboj svoje grehe, in molite drug za drugega, da bote ohranjeni; veliko namreč premore stanovitna molitev pravičnega“. (Jak. 5, 16.) Toraj pa tudi mašnik in kristijani upajo, da bodo zavoljo te očitne spovedi, ki jo molijo iz dna svojega serca, zadobili odpuščanje malih grehov, in se po tem takem z večim veseljem in zaupanjem približali k božjemu altarju, v presvetišče. In da bi ložeje od Boga sprosili milost in odpuščanje malih grehov, priporočajo se mašnik in verniki tudi v priprošnjo angeljev in svetnikov, da bi za nje Boga prosili, in zmed angeljev in svetnikov imenujejo zlasti tiste, kteri nam pri Bogu sosebno pomagajo s svojimi prošnjami.

Ko so se mašnik in verniki eden drugemu za grešnike obtožili, se pred Bogom angelji in svetniki ponižali, in se eden drugemu v prošnjo priporočili; mašnik svojo molitev k Bogu oberne, in ga prosi odpuščanja svojih in grehov vernikov, rekoč: „Milost, odvezo, in odpuščanje naših grehov nam daj vsegamogočni in usmiljeni Bog!“ in se s svetim križem zaznamova v spomin, da nam je Jezus Kristus s svojo smertjo na svetem križu zadobil odpuščanje grehov.

Služabnik mu odgovori: „Amen“, to je: Bog naj usliši tvojo prošnjo.

Dasiravno vest mašniku in kristijanom pripoveduje, da niso vredni stopiti k božjemu altarju, jih vendar tolaži ta misel, da imajo v nebesih velikega mašnika Jezusa, kteri pri Očetu za nje prosi; toraj eden drugemu serce delajo, in si pripravljajo stopiti v presvetišče k božjemu altarju. Še enkrat tedaj mašnik Boga prosi odpuščanja grehov in čistosti serca; toraj nekoliko priklonjen v znamnje svoje ponižnosti reče: „Bog! ti se boš obernil v nas, in nas oživel“; le z milostljivim očesom nas poglej, in bomo v novič spet oživeli k bogaboječemu življenju.

Služabnik odgovori: „In veselilo se bo tvoje ljudstvo v tebi“, ter bo veselje imelo nad tvojimi zapovedmi.

Mašnik: „Gospod! skaži nam svojo milost“.

Služabnik: „In dodeli nam svoje zveličanje“.

Mašnik: „Gospod usliši mojo molitev“; usliši svojega Sina, v čegar imenu jaz pred tebe pridem, in te prosim.

Služabnik: „In naj pride k tebi moje vpitje“.

Mašnik: „Gospod z vami“.

Služabnik: „In s tvojim duhom“.

Z zadnjimi besedami: „Gospod z vami! in „s tvojim duhom“ si voščijo mašnik in kristijani eden drugemu, da bi bili sklenjeni z Jezusom Kristusom, svojim Gospodom, da bi sam Jezus Kristus med sveto mašo molil iz mašnika in kristijanov, iz njihovega serca in duha. Mašnik in kristijani se tedaj želé skleniti z Jezusom Kristusom, da bi zamogli vredno opravljati daritev svete maše, ker nam je, če hočemo Bogu dopadljivo in prav moliti, vselej treba Kristusovega duha; zakaj kader prav molimo, ne molimo tako rekoč mi, ampak Kristus moli iz nas.

Zdaj reče mašnik: „Molimo! (Oremus!)“ in svoje roke in oči kviško povzdigne proti Jezusu v tabernakeljnu v podobi kruha pričujočemu, sicer pa proti britki martri, ktera je v sredi altarja, ter se z molitevjo oberne h Kristusu, in Boga prosi, da bi od njega in vernikov odvzel vse pregrehe, njih serca očistil, in jih vredne storil, približati se svetemu altarju: toraj gre mašnik po besedi: „Molimo!“ k altarju, in k altarju gredé natihoma moli: „Odvzemi nam, prosimo, Gospod

naše grehe, da bomo vredni s čisto dušo stopiti k presvetišču; po Kristusu, Gospodu našem. Amen".

Kader do altarja pride, roke sklenjene nasloni na altar, in prosi Boga, naj mu odpusti vse grehe po zasluženju tistih svetnikov, kterih koščice so v altarju, in po priprošnji in zasluženju vseh drugih svetnikov v nebesih; toraj nekoliko priklonjen v znamnje svoje ponižnosti moli, rekoč: „Prosimo te, Gospod! po zasluženju tvojih svetnikov, kterih svetinje so tukaj, (zdaj altar poljubi) in po zasluženju vseh svetnikov, da odpusti milostljivo vse moje grehe. Amen". Med to molitevjo altar poljubi, da bi se sklenil z Jezusom Kristusom, kterega altar pomenja, in z mučenci, kterih svetinje so v altarju vložene in spravljene. Kakor je bila namreč od začetka keršanstva navada, da je bil altar, če je bilo le mogoče, postavljen na grob kakega mučenca; tako je že od njega dni navada, da se v altarju hranijo svetinje mučencev ali ostanki njih trupel, ker katoliška cerkev želi, da bi se verniki po prošnji teh svetnikov in mučencev pri sveti maši vdeleževali kervave Jezusove daritve na svetem križu, ktera se pri sveti maši po nekervavo ponavlja, kakor so se mučenci s prelivanjem svoje kervi za Jezusovo vero vdeležili Jezusove daritve na svetem križu.

4. Tako, vidite, se mašnik in verniki pripravljajo k daritvi svete maše. Ali bi se pač zamogla lepše začeti daritev svete maše, kakor se začne? Ker je daritev svete maše spomin in ponavljanje Jezusove kervave daritve na svetem križu, prične jo mašnik s svetim križem. In kako lepo po tem mašnik in služabnik drug drugega pripravljata k božjemu altarju! Pa ker spoznata, da sta grešna človeka, obtožujeta se eden drugemu za grešnika, se eden drugemu v prošnjo pri Bogu priporočata, in kličeta na pomoč tudi svetnike, da bi za nju prosili, ker upata po tem takem odpuščanje svojih malih grehov pri Bogu doseči. Pa vi vsi, ljubi moji! bi mogli razložene molitve pri spodnji stopnici altarja z mašnikom moliti, si ž njim vred veselje delati, ker vam je dopuščeno priti

pred božji altar, in po mašnikovih rokah opravljati naj svetejšo daritev. Ker vam pa vaša vest očituje marsiktero slabost, mogli bi tudi vi z mašnikom vred očitno obžalovati svoje grehe, in mašnikom in svetnikom vred se priporočati, da bi za vas Boga prosili. Vse to bi mogli z mašnikom delati in moliti, in mašniku odgovarjati, ko bi latinski znali; ker pa latinski ne znate, namesto vaš in v vašem imenu služabnik z mašnikom moli in mu odgovarja. Kolika dobrota za vas! Imejte toraj za svojo naj večo srečo, da smete k sveti maši priti, pri kteri se angelji znajdejo, in Jezusa Kristusa v podobi kruha in vina pričujočega molijo. Nič ne glejte na posvetne ljudi, sovražnike svete vere Jezusove, ki vas zaničujejo, zasramujejo ali clo preganjajo, kader vidijo, da si prizadevate, lepo po keršansko živeti, in sosebno pridno k službi božji in k sveti maši hoditi. Svojih zvestih častivcev Bog ne bo zapustil, ampak jim bo vedno na strani stal s svojo pomočjo. In ako je Bog z nami, kdo bo zoper nas! Neverski Rimski cesar Trajan je poslal svojega vojvoda Porfirija v Ticinsko mesto, da bi z mečem pokončal vse ondotne kristijane. Kristijani so bili ravno v cerkvi zbrani pri daritvi svete maše, ko cesarjev oblastnik, vojvoda Porfirij, vanjo pridere s svojo vojsko. Verniki se prestrašijo, ter vso serčnost zgubijo v tej smertni nevarnosti. Škof njihov je bil takrat sveti Juvencij, kterega jim je bil sveti Mohor poslal iz Ogleja, kjer je bil Juvencij rojen. Ko vidi tedaj vernike v tolikem strahu in trepetu, v toliki maloserčnosti in obupnosti, tolaži jih sveti skof, njih dobri pastir, ter jim priserčno prigovarja, naj nikar ne odstopijo od daritve svete maše, marveč naj jo zaupljivo dalje slušajo. Med tem se je bila cerkev napolnila z obilnim številom vojščakov, kristijanom sovražnikov; pa glej čudo! vojščaki obernejo meče, ktere so zoper nedolžne kristijane iz nožnic iztaknili, sami med seboj eden proti drugemu, usekajo obilno ran in se iz cerkve pahajo in potiskajo. Neverniki to vidijo, sveta groza jih obide, in na ves glas kličejo, da je molikovavska vera res prazna vera, keršanska pa prava, in z oblastnikom Porfirijem vred se jih je veliko spreobernilo in prejelo sveti kerst. Enako bodo obnemogli poprej ali pozneje sovražniki svete vere Jezusove, kdor se

pa Boga boji in derži svete vere Jezusove, ne bo osramoten. Toraj se terdno deržimo svete Jezusove vere, zvesto po njenih naukih živimo, in pridno in z veseljem hodimo k službi božji, k sveti maši. Še vse bolj se veselimo svete maše, kakor se je pobožni kralj David v tujih krajih dalječ od škrinje zaveze veselil, ker se je tolažil s tim sladkim upanjem, da bo spet nazaj šel v Jeruzalem, in Bogu daroval na sveti gori, v božjem prebivališču pri škrinji zaveze. Amen.

XXXVI. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dan danes bere. — Od pristopa do darovanja. —

1. Da bote molitve in svete obrede ali ceremonije svete maše lagleje umevali in v spominu ohranili, razverstili smo si sveto mašo, ktera se po navadi razdeli na štiri poglavitne dele, na sedem delov, zmed kterih sem vam pervega, ki obsega pripravljanje, ter molitve od začetka svete maša do pristopa, razlagal v poslednjem keršanskem nauku.

2. Danes vam bom razlagal drugi del:

B) Od pristopa do darovanja.

Prejden pa začnemo sveto mašo dalje premišljevati, treba je še pomisliti, zakaj da se nekaj na levi, nekaj pa na desni strani altarja moli iz mašnih bukev. To se godi zavoljo nek-

danjih časov keršanstva. Njega dni ste bile v cerkvi večidel po dve pridižnici, ena na levi, ena na desni strani; na levi strani je subdiakon berilo, na desni pa diakon sveto evangelije bral, in zavoljo tega še zdaj berilo in evangelije beremo na straneh. Njega dni ni mašnik do darovanja clo nič prišel pred altar, ampak je vse opravljal na svojem sedežu stran altarja, kakor se še zdaj godi, kader škofje veliko mašo imajo. Zavoljo tega tedaj mašnik še zdaj do darovanja le na straneh altarja moli iz mašnih bukev. Po zavživanju gre mašnik tudi na stran altarja iz mašnih bukev molit, kar se tudi zavoljo nekdajne službe božje godi. Po svetem Obhajilu je šel nekdaj škof na stran molit, da se je umaknil subdiakonu, kteri je na sredi altarja spravljal kelih in druge cerkvene posode, kakor se tudi zdaj pri sveti maši z leviti godi. Desno in pa levo stran altarja nam zaznamova s svojima rokama britka martra, ktera je v sredi altarja po cerkvi obernjena; ob desni roci britke martre je desna, in ob levi roci leva stran altarja. Toraj je leva stran tista, na kteri začne mašnik moliti iz mašnih bukev; desna pa, na kteri bere sveto evangelije. Nekdaj je mašnik proti altarju obernjen s svojima rokama zaznamnjal desno in pa levo stran altarja; ob njegovi desni roci je bila tedaj desna, ob njegovi levi roci pa leva stran altarja. Še le leta 1485 se je desna in leva stran altarja začela imenovati od desne in leve roke britke martre, v sredi altarja postavljene, in po cerkvi gledajoče. — Zdaj, ko to vemo, sveto mašo dalje premišljujmo.

3. Pristop. Ko je mašnik k altarju prišel in ga poljubil, gre na njegovo levo stran k mašnim bukvam.

(Pri maši z leviti mašnik pred pristopom dene kadila na ogenj, in ga blagoslovi, ker s roko nad njim križ stori, in pravi: „On naj te blagoslovi, v čegar čast se boš sožgalo“. Na to vzame mašnik kadilnico, ter pokadi britko martro v sredi altarja in altar od vseh strani. Na zadnje je tudi mašnik od diakona pokaden. Kadenje pomenja našo molitev in naše češčenje božje. Kader tedaj Bogu kadila zažigamo, da-

jemo na znanje svoje notranje želje, da bi se naša molitev, kakor zažgano kadilo, povzdignila pred božje obličje. Kadilo nam prav kaže, kakošna bodi naša molitev. Kadilo se le potem na kviško vzdiguje, kader ga začne ogenj tajati, in ravno tako se misli in želje našega serca le takrat povzdigujejo k Bogu, kader ogenj božje ljubezni ogreje in vname naše serca. Kar se kadila na kviško vzdigne, je lep duh; ravno take naj bodo naše serca, da se bo iz njih le lep duh bogaboječih želj vzdigoval. — Britka martra se pokadi Jezusu Kristusu v čast, ki ga britka martra pomenja. Altar se pokadi v znamnje, da se na njem opravlja bogohvalni dar po Kristusu, po kterem se naše molitve ko zažgano kadilo povzdigujejo k Bogu, in od Boga v prijeten dar sprejemajo. Mašnik je pokajen v spomin, da je on od vernikov izvoljen, naj zanje prosi, in v njih imenu Boga časti; toraj ga želé obuditi k pravi pobožnosti, da bi se njegova molitev ko kadilo povzdigovala k Bogu. Zato je pokajen, prejden začne Boga moliti in častiti.)

Kakor hitro mašnik k mašnim bukvam stopi, prekriža se v znamnje, da se sklene s križanim Jezusom. (Pri černih mašah ne prekriža sebe, ampak čez mašne bukve z roko križ stori, v znamnje, da ne bo tolikanj zase, ampak veliko bolj za verne duše v vicah opravljal daritev svete maše, in jim toraj precej od začetka večni mir in pokoj vošči po neskončnem zasluženju Jezusove smerti na svetem križu.) Kader se mašnik prekriža, bere iz mašnih bukev nektere besede iz svetega pisma, ktere večidel pokažejo, kakošen spomin da katoliška cerkev tisti dan obhaja, in pa eno verstico zmed Davidovih psalmov, v kterih od Boga razsvitljeni kralj David božje lastnosti v živo popisuje, božjo vsegamogočnost, dobrotljivost, modrost, previdnost, povsodpričujočnost povzdiguje in poveličuje. In po tem takem mašnik s Kristusom sklenjen Boga Očeta moli in časti, in to svojo molitev, to svoje češčenje sklene z besedami: „Čast bodi Bogu Očetu, in Sinu, in svetemu Duhu, kakor je bila o začetku, zdaj in vselej, na veke vekov, Amen“; in se med temi besedami presveti Trojici v čast nekoliko z glavo prikloni proti altarju, in še enkrat povzame

tiste besede svetega pisma, ktere večidel pokažejo, kakošen spomin sveta katoliška cerkev tisti dan obhaja. Tako vidite, začne mašnik Boga moliti, častiti in poveličevati.

4. Kirie eleison. Zdaj gre mašnik k sredi altarja, se altarju v čast z glavo nekoliko prikloni, in začne iz dna svojega serca s služabnikom klicati proti sv. Trojici:

Mašnik: Gospod, usmili se!

Služabnik: Gospod, usmili se!

Mašnik: Gospod, usmili se!

Služabnik: Kriste, usmili se!

Mašnik: Kriste, usmili se!

Služabnik: Kriste, usmili se!

Masnik: Gospod, usmili se!

Služabnik: Gospod, usmili se!

Mašnik: Gospod, usmili se!

Ali, kakor med seboj k sveti Trojici kličeta po gerški: „Kirie eleizon, Kriste eleizon, Kirie eleizon“. i. t. d. Devetkrat se izrekó te besede, devetkrat tedaj ž njimi mašnik in služabnik v imenu vernikov k Boga zdihujeta, in ga milosti in odpuščenja grehov prosita; k vsakteri božji osebi ali peršoni trikrat zdihneta, da bi se nas vse tri božje osebe usmilile, kakor so nam vse tri k našemu odrešenju pomagale po Jezusu Kristusu. Bog Oče nam je k našemu odrešenju pomagal s tim, da je svojega edinega Sina za nas dal; Bog Sin s tim, da je človeško natoro dovzel in za nas umerl; Bog sveti Duh s tim, da je bil od njega Sin božji v telesu preciste Device spočet. — Te besede: „Gospod, usmili se! Kriste usmili se!“ najdemo v svetem pismu. Bolniki, kteri so pri Jezusu pomoči in zdravja iskali, so ga s temi besedami ogovorili in prosili. Tako, postavim, je deset gobovih mož vpilo, Jezusa ugledajoč: „Jezus, učenik, usmili se

nas!“ in Jezus jih je očistil. Tisti slepec, ki je ob potu vbogaime prosil, je vpil, ko je Jezus memo njega šel: „Jezus, Sin Davidov, usmili se me!“ in Jezus mu je pogled dal. Toraj je katoliška cerkev tudi pri sveti maši vpeljala te besede, da bi mašnik in verniki po cerkvi med sveto mašo usmiljenja in odpuščenja grehov prosili Boga Očeta, Sina in sv. Duha. In je ukazala devetkrat Boga poprositi usmiljenja in pomoči, da opomni nas s to devetkrat ponavljano prošnjo, kolike da so naše potrebe in reve, kolikanj in kako močno da želimo uslišani biti v svoji prošnji; kakor so tudi njega dni reveži Jezusa pomoči prosili s prošnjo večkrat ponovljeno: „Jezus, Sin Davidov, usmili se me!“

Da bi pač tudi kristijani po cerkvi z mašnikom vred iz dna svojega skesanega in ponižanega serca k Bogu klicali: „Kirie, eleizon! Gospod, usmili se nas! Kriste, eleizon! Kriste, usmili se nas! Kirie eleizon! Gospod usmili se nas!“ Da bi si pa tudi prizadevali živeti tako, da bi bili vredni božjega usmiljenja in odpuščenja grehov! Ta molitev bi pač mogla grešnike k pokori omečiti, ko bi hotli prav premisliti, kolikanj cerkev zanje prosi, da bi se jih Bog zavoljo Jezusovega terpljenja usmilil, in jim dodelil milost resničnega spreobernjenja in prave pokore.

5. Glorija. Ko se je mašnik z besedami: „Gospod, usmili se! i. t. d.“ pred Bogom ponižal, in ga serčno prosil, da bi se nas in naše slabosti usmilil; presune ga veselje, povzdigne se, tako rekoč v nebesa, in se angeljem pridruži, da bi v njihovi družinji in po njihovem zgledu Boga molil, hvalil, častil, in mu z besedami na znanje dal svete občutljeje, kterih je poln. Kakor so tedaj nad Betlehemskim hlevcem, v kterem je nebeško dete Jezus v jaslicah povito ležalo, angelji prepevali: „Slava po višavah Bogu, in na zemlji mir ljudem, kteri so prave volje!“ ravno tako se zdaj mašnik veselju prepusti, in glorijo, to je, angeljsko pesem zapoje, ali pa moliti začne, rekoč: „Slava po višavah Bogu, in na zemlji mir ljudem, kteri so prave volje. Hvalimo te,

častimo te, molimo te, povišujemo te, hvaležni smo ti zavoljo tvoje velike časti, Gospod Bog, kralj nebeški, Bog vsegamogočni Oče! Gospod Jezus Kristus, edinorojeni Sin, Gospod Bog, Jagnje božje, Sin Očetov, kteri odjemlješ grehe sveta, usmili se nas; kteri odjemlješ grehe sveta, sprejmi našo prošnjo; kteri sediš ob desnici Očetovi, usmili se nas! Ker ti sam si svet, ti sam Gospod, ti sam naj višeji Jezus Kristus! s svetim Duhom vred, v slavi Boga Očeta. Amen". (Ker je glorija vesela molitev, se glorija ne moli pri černih mašah, in pri mašah ob tistih dnevih, o kterih katoliška cerkev žalost in pokoro oznanuje, postavim ob nedeljah v adventu in postu.) — Do sedeža, na kterem Jezus Kristus z Bogom Očetom in svetim Duhom v enaki časti sedi, se povzdignemo, kader „glorijo" molimo. Tam gori upamo po smerti z Jezusom Kristusom večno živeti in kraljevati, kakor je Jezus sam prosil Očeta, rekoč: „Oče! ktere si mi dal; hočem, naj bodo tudi oni, kjer sem jaz, da vidijo moje veličastvo, ktero si mi dal". „Glorija" je bogočastna in bogohvalna angeljska molitev, v kteri vsem trem božjim osebam čast in hvalo dajemo: Bogu Očetu zavoljo njegovega veličastva, ker je on vsegamogočni Gospod, kralj nebes in zemlje; Jezusu Kristusu, ker je on edinorojeni Sin Boga Očeta, Bog in človek skupaj, naš Odrešenik, Jagnje božje, ktero odjemlje grehe sveta; svetemu Duhu, ker je on tretja božja oseba, z Ocetom in Sinom enak Bog, in ž njima v enakem nebeškem veličastvu. „Glorija" je tudi bogospravna in bogoprosna molitev, v kteri Boga prosimo odpuščenja grehov in potrebnih dobrot. Toraj se pri besedah: „molimo te, hvaležni smo ti, kteri odjemlješ grehe sveta, sprejmi našo prošnjo" z glavo priklonimo, ker s temi besedami Boga častimo, hvalimo, k njemu za odpuščenje grehov zdihujemo, in ga potrebnih dobrot prosimo. Pri besedah: „v slavi Boga Očeta, Amen" se mašnik prekriža, ker se je Jezus le po smerti na svetem križu nazaj vernil v slavo in čast Boga Očeta, ktero je poprej od vekomaj užival.

6. Gospod z vami. Kader mašnik „Glorijo“ odmoli, poljubi altar, kteri po nauku svetih očakov pomenja Jezusa Kristusa, v spomin, da nam je Jezus Kristus mir in spravo z Bogom zadobil, in da nam je toraj treba z Jezusom po ljubezni in hvaležnosti sklenjenim biti, in pa v znamnje, da se želi s Kristusom skleniti, in ga v svojem imenu, in imenu vse katoliške cerkve zahvaliti za milosti, ktere nam od Boga po njem izvirajo. Poljubovanje je namreč znamnje sprave, edinosti, hvaležnosti in ljubezni. — Na to se mašnik oberne proti ljudem, ter jih pozdravi, rekoč: „Gospod z vami! (Dominus vobiscum)“, in služabnik mu namesto vernikov odgovori: „In s tvojim duhom“. (Škofje začemši od desetega stoletja ob večih praznikih razun časa pokore in posta po „Gloriji“ ne pozdravljajo z besedami: „Gospod z vami!“ ampak z besedami: „Mir vam bodi!“ ker je Kristus po svojem vstajenju vselej s temi besedami pozdravljal svoje učence. Drugekrati ravno tako pozdravljajo, ko drugi mašniki. — Besede: „Gospod z vami“ so vzete iz svetega pisma v Rutinjih bukvah (11, 4.) in besede: „In s tvojim duhom“ se berejo v listu do Galačanov (v 6. postavi). — Proti vernikom se mašnik oberne, da jih tako rekoč, iz raztresenosti in razmišljenosti budi, da jih opomnuje ne v druge reči misliti, ampak svoje misli in želje pri Bogu imeti; vošči jim na to Kristusovega duha, da bi ž njim sklenjeni molili, ker le po tem smejo upati, da bodo uslišani. Pa ravno tako tudi verniki mašniku po služabniku voščijo, da bi tudi ž njim Gospod bil, tudi njega razsvitljeval, njegovo serce z božjo ljubeznijo napolnoval, da bi vredno opravljal daritev svete maše. Kakih osemkrat si mašnik in verniki eden drugemu voščijo pri sv. maši, da bi bili s Kristusom sklenjeni. Poglejte, kako lepo je to, da eden drugega k pobožnosti opominjamo, eden drugemu božjega duha voščimo, brez kterega vsa naša molitev nič ne velja! Pač lepo pozdravilo je to, kader se mašnik proti vam oberne, in pravi: „Gospod z vami!“ Kader reče „Gospod“, roke razprostre, kakor da bi vam Gospoda ponujal; in roke spet sklene, rekoč „z vami“, da vam s tim pokaže svoje želje, da bi Gospod z vami sklenjen bil. Tako

je nekdaj tudi angelj Gabrielj pozdravil Devico Marijo, ko jej je oznanil, da bo ona mati Sina božjega. Rekel jej je, ko je bil k njej stopil: „Češčena si, Marija! milosti polna, Gospod je s tebo“. Take pozdravila in voščila so tudi apostelјni pošiljali kristijanom, kader so jim kak list pisali. Ob koncu skoraj vsakega Pavlovega lista se bere: „Gospod bodi z vami. Njegov mir bodi pri vas. Milost Jezusa Kristusa bodi z vašim duhom“. In tako so se svoje dni tudi kristijani pozdravljali, in si eden drugemu Boga v sercu imeti voščili. V naših časih so se te lepe navade pozgubile; v cerkvi jih sicer še imamo, pa kdo se zato dosti zmeni? Še vam morda na misel pride, zakaj se mašnik med sveto mašo k vam obrača, in kaj da takrat govori. Pa vsaj posihmalo vselej dobro pomislite, kader bote videli mašnika, da se proti vam oberne, in reče: „Gospod z vami!“ ter vas s temi besedami pozdravi, pa tudi vi njega natihoma pozdravite, rekoč: „In s tvojim duhom bodi Gospod!“

7. Zbirnja. Po tem gre mašnik na levo stran altarja k mašnim bukvam, sebe in pričujoče vernike k molitvi opominja, rekoč: „Molimo (Oremus)!“ in med to besedo se z očmi oberne k tabernakeljnu ali britki martri, ker sam sebe in pričujoče vernike k molitvi budi, in se toraj h Kristusu oberne, svoje roke razprostre, nekoliko povzdigne, in spet sklene, v znamnje, da z rokami, tako rekoč, misli, želje in prošnje pričujočih vernikov pobira, (od tod tudi zbirna molitev), ter jih želi vse skupaj ob enem Bogu poslati; potem začne s prostertima in nekoliko povzdignjenima rokama moliti eno ali pa več molitev, ktere niso vsak dan ene, ampak so skoraj vsak dan druge, kakor praznik ali god nanaša; toraj če se na en dan obhaja spomin več svetnikov, moli se tudi več molitev. Te molitve so sicer kratke, pa večidel vse zapopadajo v sebi, kar koli smo dolžni Boga prositi v svojih dušnih potrebah. Tako, postavim, prosi mati katoliška cerkev ob Gospodovih praznikih, da bi nas skrivnost praznika, ki jo tukaj na zemlji obhajamo, k Bogu povzdignila, in Kristusovega zasluženja vdeležila; ob godovih svetnikov prosi katoliška

cerkev Boga, da bi nam po prošnji in zasluženju tega svetnika, čegar spomin se obhaja, pomoč dodelil po njegovih stopinjah hoditi, po njegovih lepih zgledih sveto živeti, in za njim v nebesa priti; pri černih mašah ali mašah za mertve prosi katoliška cerkev Boga, da bi po prošnji in zasluženju vernikov na zemlji dušam v vicah skazal milost, jim terpljenje polajšal in prikrajšal, ter jih po svojem obilnem usmiljenju sprejel v svoje nebeško stanovališče. V teh molitvah se katoliška cerkev s svojimi prošnjami obrača k Bogu Očetu, in ga prosi vsega, česar potrebujemo za dušo in telo, in jih sklepa s temi besedami: „Po Gospodu našem Jezusu Kristusu, tvojem Sinu, kteri s teboj živi in kraljuje v edinosti svetega Duha, Bog na vse veke vekov“, in se med temi besedami proti tabernakeljnu ali britki martri Jezusu v čast z glavo prikloni. Na te besede strežej odgovori mašniku: „Amen“.

Katoliška cerkev svoje prošnje in molitve obrača sploh le v Boga Očeta, ne kakor da bi Boga Sina in Boga svetega Duha ne prosila, hvalila in častila, ampak zato, ker si Sina in z Bogom Očetom sklenjena misli. Sveta cerkev ima navado Boga Očeta po njegovem Sinu Jezusu Kristusu v svetem Duhu častiti, hvaliti in prositi, kakor nam svoje molitve sklepaje na znanje daje. Sveta cerkev prosi tedaj Boga Očeta, da bi nam potrebne dobrote dodeloval zavoljo Jezusovega neskončnega zasluženja po sv. Duhu. Tako moliti in Boga prositi nas naša sveta vera napeljuje, ker nam kaže v pervi božji osebi našega ljubega Očeta, kteri za nas vedno skerbi; v drugi osebi našega Srednika in Besednika pri Očetu, zavolj kogar zasluženja vse dobivamo od Boga Očeta in v tretji osebi delivca vseh milost in dobrot, kar koli jih potrebujemo. — Le malokdaj oberne svojo prošnjo v Boga Sina. Če jo pa nanj oberne, sklene svojo molitev z besedami: „Kteri živiš in kraljuješ z Bogom Očetom v edinosti svetega Duha, Bog skoz vse veke vekov.“ Le po Jezusu Kristusu, svojem Sredniku pri Očetu, zamoremo Boga dopadljivo prositi in uslišani biti. Tega se, ljubi kristijani! spominjajte

vselej, kader koli mašnika mašne molitve sklepati slišite z besedami: „Po Gospodu našem Jezusu Kristusu i. t. d.“

Služabnik odgovori na mašnikovo molitev v imenu vseh pričujočih vernikov: „Amen“, kakor da bi rekel: „Naj se zgodi, kar prosimo; Bog naj nas usliši!“ Te molitve so tedaj molitve vseh kristijanov, in Bog jih tolikanj poprej usliši, kakor pa molitve vsakega posebej, ker Jezus sam pravi: „Kjer sta dva ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi“. (Mat. 18, 20.) In učeni Tertulijan govori: „Vsa katoliška cerkev je, tako rekoč, bojna truma, ktera obleže božje usmiljenje, in Bogu silo stori, in ta sila je Bogu prijetna“.

Zakaj pa mašnik moli te molitve z razpetima in nekoliko povzdignjenima rokama? Zato, ker je Jezus Kristus na svetem križu z razpetima rokama molil; ker sveti apostelj Pavl zapoveduje, naj možje med molitevjo povzdigujejo čiste roke proti nebesom, (I. Tim. 2, 8.) in ker so tudi pervi kristijani po spričevanju učenega Tertulijana navado imeli moliti z razpetimi rokami.

8. Berilo. Po dokončani zbirni molitvi, v kteri je mašnik misli, želje in prošnje vseh vernikov ob enem Bogu poslal, bere mašnik berilo, — (pri maši z leviti bere mašnik berilo natihoma, subdiakon ga pa na levi strani pri spodnji stopnjici altarja na glas bere,) — to je, bere nekoliko iz svetega pisma ali stare zaveze, postavim iz modrostnih bukev, ali iz kterih Mojzesovih, tudi iz kterega preroka; ali pa, in to večidel iz svetega pisma nove zaveze, postavim, iz apostelskega djanja, tudi iz skrivnega razodenja svetega Janeza in ker je to berilo večidel vzeto iz listov svetih aposteljnov, pravi se mu tudi sploh list. To berilo je skoraj pri vsaki maši drugo. List se pa zato bere precej po molitvi, pravi sveti škof Anastazij, ker v molitvah, ki so pred listom, Boga prosimo, da bi nam dal spoznati svojo sveto voljo. Volja božja je pa v svetem pismu stare in nove zaveze oznanjena,

toraj se tudi te pisma berejo, da bi voljo božjo iz njih spoznali. — Kader mašnik berilo ali list zbere, ozre se nekoliko nazaj, v znamnje, da ga je zbral, in strežej reče: „Hvala Bogu“. In s temi besedami nas katoliška cerkev podučuje, kako hvaležni bi morali Bogu biti, da nam je po prerokih in apostelnih razodel svojo sveto voljo, in naš um razsvetlil s svojimi nauki, da vemo kaj je prav, kaj pa greh. Pa kako malo kristijanov je, da vedó prav ceniti božjo besedo!

Po dokončanem berilu se berejo večidel nektere verstice iz Davidovih psalmov, ali pa tudi včasih nekoliko besed iz drugih bukev svetega pisma, in po teh besedah se dvakrat reče „aleluja“; na to se še druga verstica bere iz svetega pisma; in še enkrat „aleluja“ reče. To so bili njega dni celi psalmi in druge svete pesmi, ki so jih verniki po zbranem listu v cerkvi prepevali, in se s tim svetim petjem pripravljali za poslušanje svetega evangelija in pridig, kakor je še zdaj navada po nekterih krajih, da verniki pred pridigo zapojó kako pesem, ter ž njo svoje serca vnemajo za poslušanje božje besede. Beseda „aleluja“ je hebrejska beseda, in pomenja toliko, kolikor: „Hvalite Gospoda!“ in daje veliko veselje na znanje. (Ker beseda „aleluja“ veselje pomenja, toraj se, pravi sveti Avguštin, v cerkvi ne sliši od perve predpepelnične nedelje do velikenoči, in še le o velikinoči, ko se obhaja vstajenje našega Zveličarja, se spet zasliši. Pri černih mašah se tudi ne sliši, ker verne duše, ki se zanje mašuje, ne stojé še pred sedežem Jagnjeta, da bi mu prepevale večno alelujo.) Ker beseda „aleluja“ na znanje daje nekakošno posebno veselje, ktero se z drugo besedo povedati ne da, je katoliška cerkev ohranila to hebrejsko besedo. Beseda „aleluja“ prav za prav pomenja tisto veselje, ki ga občutijo izvoljeni v svetem raju. Pri vsem tem nas pa vendar katoliška cerkev opominja že tukaj na zemlji aleluja peti, da bi s to besedo na znanje dajali svojo duhovno veselje v Bogu. Toda če hočemo na zemlji v resnici aleluja peti, morajo biti naše serca enake sercem izvoljenih, da ne bomo le z besedo peli aleluja, ampak tudi s svojim svetim življenjem

Boga hvalili. „Večkrat pojemo aleluja“, pravi sveti Avgu-štin, „toraj eden drugega opominjamo Boga častiti; toda rav-najte tako, da vse, kar je znotraj vas, Boga poveličuje, vaš jezik, vaš glas, vaše življenje in vaše dela; zakaj le po tem takem bote v resnici prepevali aleluja“. Kdor hoče tedaj vredno aleluja peti, mora svoje serce odtergati od vsega hudega, in le za Boga, za božjo čast, v božji ljubezni goreti. Ker nas pa, dokler smo na zemlji, naše meso moti, se ve, da na tem svetu le nepopolnoma prepevamo aleluja, le v nebesih bomo po vredno prepevali aleluja; ko bomo popolnoma rešeni hudega poželjenja, v božjo čast vsi zamaknjeni, in napajani s potokom nebeškega veselja. O srečni stan nebeške dežele! o presvitli dan večnosti, ki ga noč ne omrači, ampak ga vedno razsvitljuje večna Resnica, — Bog! zmeraj veseli dan, zmeraj gotov in nikoli ne spremenljiv! Bog hotel, da bi že skoraj svetil tisti dan, in da bi vse to časno minulo! Svetnikom sicer že sveti z večno svitlobo; popotnikom na zemlji pa le od dalječ, in kakor v zerkalu ali špeglu. Nebeščani vedó, kolikošno veselje je pri Bogu; Evini otroci pa še v britko-stih in zopernostih zdihujejo v solzni dolini, na svetu.

9. Molitev pred svetim evangelijem. Ko je maš-nik list zbral, in zmolil besede svetega pisma in „aleluja“, ki za listom pridejo, stopi v sredo altarja, in nekoliko priklonjen moli. Med to mašnikovo molitevjo prenese služabnik mašne bukve na desno stran altarja. Kakošno molitev pa mašnik zdaj v sredi altarja priklonjen moli? — Prejden vam to molitev povem, moram vam še to le v misel vzeti. Božji prerok Izaija je videl v duhu zamaknjen Boga na visokem in povzdignjenem sedežu sedeti. Nad božjim sedežem so bili angelji, ki se serafi imenujejo. Vsak-teri je imel po šest perutnic; z dvema so si obraze zakrivali, z dvema noge zagrinjali, z dvema pa letali. Klicali so eden proti drugemu: „Svet, svet, svet Gospod, Bog bojnih trum, polna je vsa zemlja njegove slave!“ Prerok Izaija, ko to sliši, pravi: „Gorje mi, da sem molčal, ker sem človek, ki

ima omadeževane usta, in prebivam v sredi ljudstva, ktero ima ognjušene ustnice in sem kralja bojnih trum videl s svojimi očmi!“ Kar je k njemu priletel eden Serafov, v kleščah je z altarja prinesel živ ali žareč ogel, in se ž njim Izaijevih ustnic dotakne, ter pravi: „Glej, s tim so očiščene tvoje usta, tvoj greh ti je zbrisan“. (Izaija 6, 1—7.) Pa zakaj je prerok Izaija tako zdihoval, in zakaj omadeževane usta imel? Zato, pravi sveti Hieronim, ker ni kralja Ozija, ko se je bil poln prevzetnosti v Gospodov tempelj podal in duhovskih opravil lotil, (II. Kron. 26, 16.) serčno posvaril, in mu ni duhovskih opravil naravnost prepovedal. Ker zdaj to prigodbo veste, bote še le prav umeli molitev, ki jo mašnik pred svetim evangelijem v sredi altarja priklonjen moli. Moli pa tako le: „Očisti mi serce in usta, vsegamogočni Bog! kteri si usta preroka Izaija očistil z živim oglom; tako me očisti s svojo nezasluženo milostjo, da vredno oznanujem tvoje sveto evangelije, po Kristusu, Gospodu našem. Amen. — Blagoslovi me, Gospod! Gospod bodi v mojem sercu in v mojih ustih, da vredno in spodobno oznanujem njegovo evangelije. Amen“. S temi besedami, ki jih mašnik pred svetim evangelijem po povelju katoliške cerkve moli, prosi Boga, da bi mu serce in usta očistil s svojo milostjo, ktere ne zasluži; zakaj kdor hoče Jezusa oznanovati, mora biti čist v sercu in v govorjenju, pobožen v vsem svojem obnašanju in življenju, da so njegove dela obravnane po svetem evangeliju, da tega, kar z besedo sozida, ne podira s svojim pohujšljivim življenjem da mu Bog kdaj ne poreče, kar je lažnjivim prerokom govoril rekoč: „Po kaj ti oznanuješ moje zapovedi, in mojo postavo v usta jamlješ, ker ti sovražiš moje svarjenje, in zametuješ moje besede? Ako si tatu videl, si ž njim potegnil; in si se prešestnikom pridružil. Jaz pa se bom nad teboj maščeval“. (Psalm. 49, 16. 17. 18. 21.) Ta mašnikova molitev pa tudi vas, ljubi moji! uči, da morate bukve svetega pisma z velikim spoštovanjem v roke jemati, in pred branjem svetega evangelija ali kakih drugih svetih bukev vselej Boga prositi zazsvitljenja uma in čistosti serca, da bi iz svetih bukev

zveličavne besede v božjem strahu sprejeli, jih v svojem sercu ohranjali in po božji milosti stoteren sad rodili za dolgo večnost.

10. Evangelije. Po dokončani molitvi v sredi altarja gre mašnik na desno stan iz mašnih bukev brat sveto evangelije. Beseda „evangelije“ pomenja veselo oznanilo, in popisuje Jezusovo rojstvo, življenje, nauke, čudeže, terpljenje, smert in vstajenje, in je toraj res veselo oznanilo, ker oznannje po tem takem odpuščenje grehov in večno zveličanje vsem, kteri verujejo v Jezusa Kristusa, Sina božjega, in po njegovih naukih živijo. Sveto evangelije so pa popisali štirje sveti možje, namreč sveti Matevž, sveti Marka, sveti Lukež, in sveti Janez, in se toraj imenujejo sveti evangelisti. Sveti Duh je vodil te svete može v pisanju svetega evangelija, kakor veruje vsa katoliška cerkev. Štirji so sveti evangelisti, vendar je le eno sveto evangelije; in dasiravno niso ti štirje evangelisti pisali v enem kraju, v enem času, vendar učé vsi enake resnice, ker je bil Duh resnice v njih. In glejte, pri vsaki sveti maši se bere nekoliko verstic iz tega svetega evangelija, kakor ga je spisal ali sveti Matevž, ali sveti Marka, ali sveti Lukež, ali sveti Janez. Prejden pa začne mašnik sveto evangelije brati, pozdravi pričujoče kristijane z navadnim pozdravilom, rekoč: „Gospod z vami!“ in strežej odgovori v imenu vseh pričujočih: „In s tvojim duhom“. Na to pové mašnik, iz kterega evangelija da bo sveto evangelije bral, ter pravi: „Besede svetega evangelija po svetem Matevžu, Marku, Lukežu, ali Janezu“, kakor praznik nanese. In pri teh besedah zakriža mašne bukve s pavcem, in tudi sebe s svetim križem na čelu, ustih in persih zaznamova. Služabnik pa reče v imenu vernikov: „Slava tebi, Gospod!“ da zahvalijo Boga, da nam je svojo sveto voljo oznanil ne le pa prerokih, ampak tudi po svojem edinem Sinu, ter nam storil vesele obljube. Pri teh besedah se tudi služabnik, in ž njim vred vsi verniki po cerkvi prekrižajo na čelu, ustih in persih, ter vstanejo vsi, kteri so dosihmalo kle-

čali, ali po stoleh sedeli, in stojé med branjem svetega evangelija.

Pa zakaj mašnik sveto evangelije zakriža? Zakaj mašnik in verniki pred branjem svetega evangelija sebe z znamnjem svetega križa zaznamovajo na čelu, na ustih in na persih? Zakaj verniki pri branju svetega evangelija vstanejo, in stojé, dokler se bere? Kaj pomenja vse to? — Mašnik zakriža evangeljske bukve v znamnje, da so v njih besede križanega Jezusa, ktere od Jezusove smerti na svetem križu moč dobivajo, nas v dobrem ohraniti, ali pa k dobremu priganjati. — Mašnik in verni kristijani se pred svetim evangelijem zakrižajo na čelu, sedežu sramožljivosti, v spričevanje, da se ne sramujejo Jezusovih naukov, temveč si še le v čast štejejo, da so jih sprejeli; se zakrižajo na ustih, iz kterih pridejo besede, v znamnje, da so pripravljeni nauke križanega Jezusa tudi pred svetom pričati in z besedo terditi, ko bi bilo treba; se zakrižajo na persih, v kterih je serce, v spomin, da Jezusove nauke tudi v svojem sercu terdno verujejo, in želé, da bi bile besede svetega evangelija globoko vtisnjene v njih serca.

Kader se začne brati sveto evangelije, ljudje po cerkvi vstanejo, in stojé med branjem, pa zakaj? V znamnje, da hočejo vse nauke svetega evangelija zvesto poslušati, in pa da so pripravljeni naglo dopolnovati vse, karkoli jim bo Jezus Kristus zapovedal v svetem evangeliju. Kakor, postavim, dober otrok, ko ga oče pokličejo, berž vstane in se pred očeta vstavi, da vse njihove povelja zvesto posluša, nanagloma spolni; ravno tako tudi mi pred branjem svetega evangelija vstanemo, in stojé poslušamo Jezusove povelja, v znamnje, da jih želimo berž — berž spolniti.

Ko mašnik sveto evangelije zbere, poljubi evangeljske bukve. Poljubi jih že iz časti in hvaležnosti in ljubezni do Jezusa Kristusa; čegar nauke je bral v svetem evangeliju. Zakaj če imamo besede pozemeljskih kraljev v časti, kako bi

še le v časti ne imeli besed, ki jih je govoril sam Jezus Kristus? Bukve svetega evangelija so bile pri nekdanjih kristijanih v veliki, veliki časti. Poklekovali so pred njimi, jih poljubovali, in si roke umivali, prejden so jih v roke vzeli, in možaki so jih brali odkriti, ženske pa zagernjene, ker je v njih zapisana božja beseda. Pa tudi zato jih poljubi, ker nam Jezus v njih obeta milost in odpuščenje grehov, in zagotovlja spravo z Bogom, ako živimo po svetem evangeliju; toraj pomenja poljubovanje evangeljskih bukev spravo in sklenitev z Bogom; zato pa tudi mašnik med poljubovanjem evangeljskih bukev pravi: „Z evangeljskimi besedami naj bodo zbrisane naše pregrehe“; in strežej mu odgovori: „Hvala tebi, Kriste!“ S temi besedami verni kristijani Kristusa zahvalijo za preveliko dobroto, da nam je v svetem evangeliju pokazal pot v nebesa.

(Pri černih mašah se bukve ne poljubijo, ker verne duše, za ktere se sosebno daruje, niso še dosegle popolne sprave in sklenitve z Bogom.)

(Pri maši z leviti se pa evangelije bere tako-le: Mašnik bere sveto evangelije natihoma, ker ga gre diakonu na glas brati. Diakon tedaj evangeljske bukve na altar položi, gre in poklekne na zgorenjo stopnjico altarja, ter moli: „Očisti serce in usta, vsegamogočni Bog! kteri si usta preroka Izaija očistil z živim oglom; tako me očisti s svojo nezasluženo milostjo, da tvoje sveto evangelije vredno oznanujem. Po Kristusu Gospodu našem. Amen“. Na to vstane, vzame mašne bukve s srede altarja, kakor da bi jih vzel iz Kristusovih rok, poklekne ž njimi pred mašnika, in mu reče: „Blagoslovi me, gospod!“ Mašnik ga blagoslovi, ter s sklenjenima rokama nad njim moli, rekoč: „Gospod bodi v tvojem sercu in v tvojih ustih, da vredno in spodobno oznanuješ njegovo evangelije“, in križ nad njim stori, rekoč: „V imenu Očeta, in Sina, in svetega Duha“. Diakon poljubi mašniku roko iz hvaležnosti, ali pa poljubi mašne bukve. Diakon gre zdaj s svetim evangelijem pred spodnjo stopnjico altarja, in ga subdiakonu v

roke da. Na obe strani mašnih bukev se luči prinesete, ker je Jezus Kristus s svojimi evangeljskimi nauki tamoto nevednosti pregnal, in ljudem pot v nebesa razsvetlil. Prejden začne evangelije brati, pozdravi vernike z navadnim pozdravilom, in je tudi od vernikov pozdravljen. Vsi verniki in cerkveni služabniki pred altarjem se proti njemu obernejo, da bodo zvesto poslušali sveto evangelije. Ko je diakon vernikom povedal, iz kterega evangelista da bo sveto evangelije bral, pokadi mašne bukve. To pomenja, da je sveto evangelije lepo dušeči duh božje besede raznesel po vsem svetu. In po zbranem evangeliju nese subdiakon mašne bukve mašniku poljubit, in diakon pokadi mašnika iz časti do njega, ki je namestnik Kristusov.)

11. Vera. Po zbranem svetem evangeliju stopi mašnik sredi altarja, svoje oči proti Bogu nakviško oberne, roke razprostre, nekoliko povzdigne, spet na persih sklene, ter začne vero, ali kakor pravimo po latinsko, Credo moliti, rekoč: „Verujem v enega samega Boga, Očeta vsemogočnega, stvarnika nebes in zemlje, vseh vidnih in nevidnih reči. In v enega Gospoda Jezusa Kristusa, Sina božjega edinorojenega, kteri je rojen iz Očeta od vekomaj, kteri je Bog od Boga, luč od luči, pravi Bog od pravega Boga, kteri je rojen in ne storjen, kteri je z Očetom vred enega bistva, od kterega je vse stvarjeno, kteri je zavoljo nas ljudi in zavoljo našega zveličanja iz nebes prišel, (tukaj se poklekne z desnim kolenom), in je po svetem Duhu iz Marije Device meso na se vzel, ter se včlovečil. Je tudi križan bil za nas pod Poncijem Pilatom; terpel in bil v grob položen. Tretji dan pa je vstal od mertvih po besedah pisem. Je šel v nebesa. Sedi ob desnici Očetovi, in bo spet prišel s slavo sodit žive in mertve; in njegovega kraljestva ne bo konec. Verujem v svetega Duha, Gospoda in oživljevalca, kteri iz Očeta in Sina izhaja, kterega z Očetom in Sinom vred in enako molimo in častimo; kteri je iz pre-

rokov govoril. Verujem eno, sveto, katoliško in apostoljsko cerkev. Verujem en kerst v odpuščenje grehov. Verujem vstajenje mertvih in prihodnje življenje. Amen“. Tako moli mašnik „vero“ pri sveti maši, in s to molitevjo on in verniki za golo resnico pričajo vse, kar se je v listu in evangeliju bralo, in kar katoliška cerkev za resnico oznanuje; zakaj vera je kratek zapopadek vseh resnic, ki jih je kristijanu verovati treba.

O pervih časih kerščanstva niso pri sveti maši nikoli „vere“ molili, in tudi nobene druge niso imeli, razun apostoljsko, ktere smo se že v pervi mladosti iz glave naučili. Ta „vera“ se apostoljska imenuje, ker so jo aposteljni zložili, prejden so se po svetu razšli oznanovat Jezusovih naukov, da bi kristijani v kratki molitvi imeli vse resnice, ki jim jih je verovati treba, in da bi se po tej veri spoznavali pravoverniki; toraj so jo tudi znamnje keršanstva imenovali. Te „vere“ pa, ki jo apostoljsko imenujemo, niso aposteljni spisali, ampak so jo le z besedo učili, in od njih jo je cerkev sprejela, in jo, kakor govori stari učenik Tertulijan, nam izrocila. In celih tri sto let po Kristusu niso cerkveni poglavarji apostoljske „vere“ kristijanom spisane dali, ampak so jih „vere“ učili le na spomin, le iz glave, da ni spisana hudobnim nevernikom v roke prišla, kteri bi se je bili naučili, in ž njo kristijane goljufali, rekoč, da so tudi oni kristijani; ter se po tem takem s kristijani vrinili v zbirališče k službi božji in še k svetemu Obhajilu.

Zavoljo tega tudi niso kristijani med neverniki nikoli „vere“ na glas molili, in tudi kerstaželjnikov niso poprej navadili apostolske „vere“, kakor še le kaka dva dni pred svetim kerstom, in pred svetim kerstom tisti večer so jo morali kerstaželjniki iz glave moliti. Po apóstolski „veri“ so se tedaj pravoverni kristijani spoznavali. Če so diakoni, ki so bili pri vratih za varhe postavljeni, ugledali kakega neznanega človeka, da se je hotel pritakniti med kristijane k službi božji, so mu kar rekli: „Daj znamnje!“ In ptujec je moral apo-

stoljsko „vero“ moliti, v znamnje, da je kristijan; če je ni znal, skazal je, da ni kristijan, in nazaj je bil potisnjen.

Pervih tri sto let ni bilo tedaj druge „vere“, razun apostoljske. V poznejših časih pa, ko so krivoverci eno ali drugo resnico naše svete vere tajiti in pačiti začeli, pridjali so poglavarji katoliške cerkve apostoljski „veri“ nektere besede, da so ta ali uni člen apostoljske „vere“ bolj na tanko razložili in določili. Tako, postavim, je že v četertem veku po Kristusu krivoverni Arij jel krive nauke o Jezusu trositi, in katoliški škofje so se leta 325. zbrali v Nicejskem mestu, (bilo jih je kakih 318,) in so drugemu členu apostoljske „vere“, ki govori od Jezusa in njegove božje natore, pristavili nektere besede, da so ga bolj razložile in določile, in po tem takem Arijeve krive nauke zaverglo. Drugi člen apostoljske „vere“ je: „In v Jezusa Kristusa, Sina njegovega edinega, Gospoda našega“. Škofje so pa temu členu v Nicejskem zboru pridjali nekoliko besed, da so ga bolj razjasnili; toraj se pri sveti maši ta člen tako moli: „In v enega Gospoda Jezusa Kristusa, Sina božjega edinorojenega, kteri je rojen od Očeta od vekomaj, kteri je Bog od Boga, luč od luči, pravi Bog od pravega Boga, kteri je rojen in ne storjen, kteri je z Očetom vred enega bistva, od kterega je vse stvarjeno“. — Ker se je pa pozneje še drug krivoverec, Macedonij, vzdignil, in se je od svetega Duha krivo učil, so se bili spet škofje leta 381. v Carjem gradu zbrali, da so tega krivoverca zapeljive nauke očitno zavergli, in so tedaj osmemu členu apostoljske “vere“: „Verujem v svetega Duha“ pristavili nektere besede; toraj se zdaj s tem pristavkom pri sveti maši tako le moli: „Verujem v svetega Duha, Gospoda in oživljevalca, kteri se iz Očeta in Sina izhaja, kterega z Očetom in Sinom vred in enako molimo in častimo, kteri je iz prerokov govoril“. — „Vera“ tedaj, ki se pri sveti maši moli, ni nič druzega, kakor podaljšana in bolj določena apostoljska „vera“, ktero je

cerkev podaljšala zato, da je očitno zavergla krivovercev očitne nauke.

Vera se pa ne moli pri vsaki sveti maši, ampak le ob nedeljah in zapovedanih praznikih, postavim ob Gospodovih praznikih, praznikih Device Marije, ob godovih kakega angela, aposteljna, ali cerkvenega učenika ali priporočnika farne cerkve. „Vera“ se ob večih praznikih in ob nedeljah po svetem evangeliju moli v pričevanje, da ne verujemo samo tega, kar nas uči sveto evangelije, ampak vse, kar nam je Bog razodel, kar so aposteljni učili, in kar nam katoliška cerkev verovati veleva. — Prejden začne mašnik „vero“ moliti, vstopi se sred altarja pred britko martro, kakor da bi moral pred Jezusom odgovor dajati od svoje vere, svoje oči hvaležno proti Bogu nakviško oberne, roke proti nebu povzdigne, ter jih spet na persih sklene, kakor da bi hotel Boga zahvaliti za vero, ta nezasluženi dar božji, in mu pokazati, da je pripravljen v svojem sercu hraniti vero, to drago zalogo. Kader začne mašnik v „veri“ moliti: „In je po svetem Duhu iz Marije Device meso nase vzel, ter se včlovečil“; poklekne z desnim kolenom, da skaže svoje ponižno in naj veče češčenje Kristusu, kteri se je tolikanj ponižal, da je zapusil sedež svojega nebeškega Očeta, podobo hlapčevo sprejel, ter za nas svojo kri prelil do zadnje kaplje. — Konec „vere“, kader pravi: „In prihodnje življenje. Amen“, se mašnik prekriža, pa zakaj? Iz več vzrokov. Ko so pervi kristijani „vero“ molili, prekrižali so se pri besedah: „Verujem v vstajenje mertvih“; kakor da bi hotli s križem na znanje dati, da bodo od mertvih vstali s ravno tem truplom, kterega zdaj prekrižujejo. Mašnik se pa konec „vere“ zakriža v spomin, da smo s Kristusovo vero in njegovimi nauki sprejeli tudi Kristusov križ, ter smo zlasti mi kristijani, dolžni vse križe in nadloge z voljo prenašati. Toraj govori sveti Ciprijan: „Kristijani sosebno so namenjeni k terpljenju, ker so v to poklicani“. Zakriža se pa tudi v spričevanje, da bi nam ga ne bil Jezus Kristus zadobil s svojo smertjo na

svetem križu; le Jezusov križ nam daje upanje, da bomo v nebesa prišli, ako živimo po Jezusovih naukih.

12. Tako, vidite, ljubi krístijani! je pri daritvi svete maše molitev z branjem svetega pisma združena. Ko mašnik molitve konča, začne še le list brati; po branem listu spet moli, in po tem bere sveto evangelije. V molitvi Boga prosimo, da bi nam svojo sveto voljo razodel; in v listu in svetem evangeliju najdemo voljo božjo razodeto. Glejte, kako lepo tedaj pride za molitevjo branje lista in svetega evangelija! — Kakor pa v cerkvi pred branjem svetega pisma vselej molimo, ravno tako smo dolžni delati tudi drugekrati, pravijo sveti cerkveni učeniki. Vselej moramo, prejden kaj svetega beremo, ali brati poslušamo, Boga prositi, naj nam pamet razsvetli, in serca odpre, da bi mogli prav umeti vse, kar božjega beremo, ali svetega slišimo, in tudi v sercu ohraniti, in po teh svetih naukih živeti. Nikoli ne smemo brati samo iz tega prevzetnega cilj in konca, da bi več vedeli, in se s svojim znamnjem bahali, temveč da bi bili vedno boljši. „Ko bi vse sveto pismo iz glave vedel, in izreke vseh modrijanov“, govori sveti Tomaž Kempčan, „kaj bi ti vse to pomagalo brez milosti in ljubezni božje? . . . Človek se že po naturi nikoli zadosti ne navé, pa kaj pomaga vedeti brez božjega straha? Pač je boljši priprost in pobožen kmet, ki Bogu zvesto služi, kakor napuhnjen zvezdomer (zvezdogled), ki sam sebe pozabi. Ko bi vedel vse, karkoli se na svetu godi, in bi ljubezni ne imel; kaj bi mi to pri Bogu pomagalo, ki me bo sodil po mojem djanju“. In zavoljo tega je treba branje in poslušanje božje besege z molitevjo podpirati. „Kdor hoče zmerom z Bogom biti“, pravi sveti Avguštin, „naj velikokrat moli in bere; zakaj kader molimo, z Bogom govorimo; kader pa beremo, Bog z nami govori“. Amen.

XXXVII. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dandanes bere. — Od darovanja do predglasja.

1. Premišljevali šmo do zdaj pri razlaganju svete maše, kakor se dandanes bere, naj poprej to, kar spada k pripravljanju za sveto mašo, ter molitve od začetka svete maše do pristopa; na dalje smo tudi že premišljevali molitve in berila od pristopa do darovanja.

2. Danes pa bomo premišljevali molitve in svete obrede ali opravke pri sveti maši navadne

C) Od darovanja do predglasja.

Darovanje. Kader mašnik „vero“ zmoli, poljubi altar, se oberne proti ljudem, ter jih spet pozdravi z navadnim pozdravilom, rekoč: „Gospod z vami!“ Služabnik ali strežej mu odgovori: „In s tvojim duhom“. Na to mašnik na glas pravi: „Molimo!“ in natihoma moli iz mašnih bukev nektere besede, ki se jim pravi ofertorij ali darovalo. Ko te besede odmoli, začne se darovanje. — Pa prejden vam začnem razlagati molitve, ki jih mašnik moli med darovanjem, moram vam še poprej povedati, koga da mašnik daruje.

K daritvi svete maše je treba pšeničnega z čisto vodo omesenega, in v Rimsko-katoliški cerkvi opresnega kruha in pa vina iz vinske terte z vodo namešanega. — Rimsko-katoliška cerkev jemlje v daritev svete maše pšenični opresni kruh, ker je Jezus Kristus pri zadnji večerji tudi opresni kruh spreobernil v svoje presveto telo, in aposteljnom dal zavžiti. Vendar pa Jezus nikjer ni zapovedal, da se mora opresen kruh jemati v daritev svete maše, in daritev svete maše bi se tudi z drugim okvašenim kruhom opravila, in berž ko ne so perve čase keršanstva sveto mašo z okvašenim in neokvašenim ali opresnim kruhom opravljali; zakaj kolikokrat so ob času preganjanja morali daritev svete maše naglo opraviti, po ječah, puščavah, jamah! Kje bi bili tedaj mogli drugačnega kruha dobiti, kakor kakoršnega so jedli? Tudi so kristijani v dar nosili kruhke, ktere je mašnik spreobernil v Jezusovo telo, in kristijanom zavžiti dal pri svetem Obhajilu. Ali so bili ti kruhki pač drugačni, kakor vsakdanji pšenični kruhki? — Ko je pa sveta cerkev zunanji mir dosegla, in so toraj kristijani smeli daritev svete maše z zunanjo častjo in lepoto opravljati; jemali so blizo le opresni kruh v daritev, kakoršnega moramo tudi zdaj jemati po cerkveni zapovedi v Rimsko-katoliški cerkvi. Perve čase keršanstva se je tedaj daritev svete maše opravljala z opresnim in z okvašenim kruhom; od osmega stoletja se je pa sploh opresni kruh jemal v daritvi svete maše. V Rimsko-katoliški cerkvi se mora tedaj opresni kruh v daritev svete maše jemati a) zato, ker je tudi Kristus pri zadnji večerji opresen kruh spreobernil v svoje telo, in razdelil med aposteljne; b) pa tudi v spomin, da je Kristus, kterega pri sveti maši v podobi kruha pričujočega molimo, darujemo in prejemljemo, brez vsega madeža, in da moramo toraj tudi mi, kader ga prejemljemo, na duši čisti in brez madeža biti, da ne sme v nas, kader k angeljski mizi pristopimo, nič starega kvasu biti, zakaj po besedah svetega aposteljna Pavla je kvas podoba greha, okvašeni kruh podoba z grehi omadeževanega serca, opresni kruh pa je podoba čistega serca. Toraj piše Korinčanom: „Postergajte stari kvas, da bote novo testo, kakor ste opresni; ker naše

velikonočno Jagnje Kristus je darovano. Obhajajte tedaj velikonoč ne v starem kvasu, tudi ne v kvasu hudobije in malopridnosti, ampak v opresnih kruhih čistosti in resnice". (I. Kor. 5, 7—8.) Nekdaj so kruh za sveto mašo pekli z veliko častjo. Večidel so ga pekli sami mašniki, diakoni in drugi cerkveni služabniki, in so med tem delom psalme prepevali. Večkrat so še kralji in kraljice narejali kruh za sveto mašo; in povsod je bilo v navado prišlo, da se je nanj vtisnilo presladko ime Jezusovo, ali podoba božjega Jagnjeta, ali britka martra, da so ga že pred daritevjo v časti imeli, ker je bil namenjen spreobernjen biti v Jezusovo telo.

K daritvi svete maše je treba tudi vina od vinske terte. Vino pa, ktero se k sveti maši vzame, in med njo spreoberne v Jezusovo kri, mora biti namešano z nekoliko kapljami vode. Da se med vino nekoliko vode kane, bilo je v katoliški cerkvi vedno v navadi, ker je tudi Jezus Kristus, pravita sv. Irenej in sv. Ciprijan, pri zadnji večerji vino z vodo namešal, ko je daritev svete maše postavil. Vendar se pa ne kane samo iz tega vzroka vode med vino, ampak sveti očaki nam še druge vzroke povedó. Sveti očaki pravijo, da se vode med vino primeša pri daritvi svete maše, da to

a) pomenja dvojno natoro v Jezusu Kristusu: vino pomenja njegovo božjo, voda njegovo človeško natoro, in te dve natori ste v Kristusu zedinjene tako, kakor se voda in vino skleneta; in kakor voda in vino le eno postaneta, tako storite tudi obe natori v Kristusu le eno osebo ali peršono.

b) Pomenja primešanje vode med vino naše združenje z Jezusom Kristusom pri tej daritvi: voda namreč pomenja verno ljudstvo, vino pa Jezusa Kristusa; zakaj pri sveti maši nebeškemu Očetu v podobi kruha in vina darujemo Jezusa Kristusa, kteri edini je nebeškemu Očetu dopadljiv klaven dar, pa z Jezusom vred mu darujemo tudi katoliško cerkev, Jezusovo duhovno telo, in sami sebe, ki smo Jezusovi udje. Od te skrivnosti sveti Ciprijan prav lepo govori, rekoč: „Vino,

ktero se v kelih vlije, pomenja Jezusa Kristusâ, voda pa keršansko ljudstvo. Ko se tedaj voda med vino v kelih kane, pomenja, da se keršansko ljudstvo sklene s Kristusom. In kakor se potlej voda, ko je s vinom zmešana, nič več ne da od vina ločiti; ravno tako ni nič v stanu Jezusa Kristusa ločiti od vernega bogaboječega ljudstva. Toraj se ne more pri darovanju Gospodovega keliha ne sama voda, pa tudi ne samo vino darovati: zakaj če se le vino daruje, je Jezusova kri brez nas; če se pa le voda daruje, je ljudstvo brez Jezasa Kristusa; če se pa oboje zmeša, po tem se zgodi ta nebeška in duhovna skrivnost. V kelihu ne sme toraj biti ne sama voda, pa tudi ne samo vino, ampak vino in voda skupaj; kakor se tudi ne more sama moka brez vode v Kristusovo rešnje Telo spreoberniti, ampak iz moke in vode se mora kruh speči, kteri se potlej spremeni, ker tudi to dvojno pomenja združenje Kristusa z ljudstvom".

c) Pomenja primešanje vode med vino popolno združenje božje z človekom v nebeškem kraljestvu. Združenje človeka z Bogom se začne že na tem svetu, in popolno je še le v nebesih. Tukaj se že človek z Bogom sklene s svetim življenjem, bolj na tanjko v vrednem prejemanju svetega rešnjega Telesa, popolnoma se bo pa z Bogom združil, kader bo tisto življenje, ki ga bomo v božjem naročju vživali, pregnalo vse to, kar je umerljivega; tamkaj se bomo še le z Bogom popolnoma zedinili, ko bomo zarcs božje natore deležni.

3. Vzemi, sveti Oče. Ko tedaj mašnik ofertorij odmoli, odgerne kelih, (in to služabnik s požvekljanjem vernikom na znanje da,) postavi ga na levo stran altarja nekoliko od sebe, vzeme znad keliha božjo skledico, na kteri leži hostija za sveto mašo pripravljena, in skledico z hostijo na njej z obema rokama pred seboj na kviško povzdigne, in povzdignjeno pred sebo derži, kakor da bi stal pred božjim sedežem, in bi svoj dar Bogu pred obličje postavljal, ter z očmi proti nebu obernjenimi kruh ali hostijo daruje, rekoč: „Vzemi, sveti Oče, vsegamogočni Bog! ta prečisti dar, kte-

rega jaz, tvoj nevredni služabnik, darujem tebi, svojemu živemu in pravemu Bogu, za svoje brezštevilne grehe, zamere in zanikernosti, in za vse pričujoče, pa tudi za vse verne kristijane, žive in mertve. Daj, da bo meni in njim v zveličanje in večno življenje. Amen". Sveta mati katoliška cerkev daruje pri sveti maši le nebeškemu Očetu kakor se je tudi Jezus Kristus na svetem križu daroval le samemu Bogu. Boga imenuje katoliška cerkev v tej molitvi „svetega Očeta" po zgledu Jezusa Kristusa, kteri ga je tudi v svoji molitvi pri potoku Cedronu imenoval svetega Očeta, ko ga je prosil za svoje aposteljne, naj jih v dobrem ohrani. Hostijo, ki jo mašnik na božji skledici Bogu daruje, imenuje „prečisti dar" dasiravno še ni spremenjena v Jezusovo rešnje telo, ampak je še čist kruh, zakaj spremenjenje se še le pred povzdigovanjem zgodi; pa vendar jo imenuje prečisti dar, ker je v to odločena, da se bo pred povzdigovanjem spremenila v Kristusovo telo. Verh tega nam je pa tudi treba pomisliti, da katoliška cerkev več molitev, ki se pred povzdigovanjem in pri povzdigovanju molijo, obrača tako, kakor da bi se ravno takrat, ko se molijo, spremenenje godilo; zato, ker je čudež, ki se pri spremenenju godi, tolikošen, da se ne da na enkrat in z malimi besedami izreči. Tega čudeža se katoliška cerkev pred spremenjenjem in po spremenjenju spomnuje, in že pri darovanju hostijo „prečisti dar" imenuje, kakor da bi bila že spreobernjenja v Jezusovo telo. Pa tudi v drugem pomenu, ko nam hostija kaže cerkev in nje verne otroke, sme se prečisti dar imenovati, ker je „Jezus za cerkev sam sebe dal, da bi jo očistil v kopelji vode z besedo življenja in posvetil, da bi napravil sam sebi častitljivo cerkev, ktera nima madeža ali gerbe ali kaj drugega takega, ampak da je sveta in neomadeževana". (Efež. 5, 25—27.) In Rimljanom je apostelj Pavl pisal: „Prosim vas pri usmiljenju božjem, da svoje telesa dajte v živ, svet in Bogu dopadljiv dar, da bo vaša služba po pameti". (Rimlj. 12, 1.) Pač lepa je molitev, med ktero mašnik hostijo nebeškemu Očetu daruje! Kako sveto bi mogli vendar živeti, da bi bili vredni pri sveti maši skleniti

se v en dar z Jezusom Kristusom, in darovati se nebeškemu Očetu! Daruje jo Bogu v odpuščanje svojih grehov, daruje jo za vse kristijane, kar se jih pri sveti maši znajde, daruje jo za vse vernike žive in mertve, ter Boga prosi, da bi bila ta hostija njemu in njim v zveličanje in večno življenje; ali more kaj lepšega prositi? — Ko je mašnik pri darovanju hostije to molitev zmolil, stori z skledico in hostijo križ nad altarjem, potlej spusti s skledice hostijo na telesnik ali korporal, to je: na tisto belo rutico, ki jo je na kelihu seboj prinesel, in na altar razgernil, da bi na njej med sveto mašo ležalo Jezusovo rešnje Telo.

4. Bog! kteri si. Zdaj gre mašnik na levo stran altarja, služabnik mu v imenu vernikov vina in vode poda, kakor da bi ga bili pričujoči verniki po nekdanji šegi v dar prinesli. Mašnik vlije vina v kelih, blagoslovi vodo v kupici pripravljeno, ter nad njo z roko križ stori, (pri černih mašah se voda ne blagoslovi, ker voda pomenja žive vernike, pri černih mašah pa želi mašnik sosebno dušam v vicah pomagati, in zlasti nje deležne storiti sadu te daritve,) in je nekaj kapljic med vino v kelih kane, in med tem tako le moli: „Bog! kteri si človeka v blagem stanu čudno stvaril in ga, ko je bil grešil, še bolj čudno prenovil, daj nam po skrivnosti te vode in tega vina združenim biti z božjo natoro tistega, ki se je ponižal, naše človeške (natore) deležen biti, Jezus Kristus, tvoj Sin, naš Gospod, kteri s teboj živi in kraljuje v edinosti svetega Duha Bog skoz vse veke vekov. Amen“. Vino pomenja Kristusa, voda pa nas. Kakor se tedaj voda z vinom zmeša tako, da se nič več ne more eno od drugega ločiti, in se oboje pred povzdigovanjem spreoberne v Jezusovo kri; ravno tako na tanjko se tudi mi želimo pri sveti maši s Kristusom skleniti, in se ž njim sklenjene nebeškemu Očetu v dar dati. Toraj moli mašnik, ko vodo med vino vliva, ter pravi: „Daj nam, o Bog! po skrivnosti te vode in tega vina združenim biti z božjo natoro Jezusa Kristusa, ki se je ponižal naše človeške natore

deležen biti.“ Ker vino Kristusa, voda pa nas pomenja, toraj mora biti vselej več vina, kakor pa vode v kelihu. Mašnik ne sme toliko vode v kelih vliti, da bi se vino med vodo zgubilo, ampak voda se mora med vino zgubiti; kajti ne Kristus v nas, ampak mi se moramo v Kristusa spreobrniti, njegove misli in želje posmemati, se njegovega duha navzeti, da bomo zamogli s svetim Pavlom reči: „Živim, pa ne jaz, ampak Kristus živi v meni“. (Gal. 2, 20.) Po tem, ko bomo Kristusovega duha polni, bomo še le nebeškemu Očetu prijeten dar. Ker vino Kristusa, voda pa nas pomenja, mašnik le vodo blagoslovi, prejden je v kelih med vino kane, vina pa ne; zakaj Jezus, kterega vino pomenja, ne potrebuje blagoslovljevan biti, on je sam vir in studenec vsega blagoslova; verno ljudstvo pa, ki ga voda pomenja, potrebuje blagoslovljeno biti, da se sklene s Kristusom.

5. Darujemo ti. Kader je mašnik vino v kelih vlil, in med vino kanil nekoliko vode, gre spet z leve strani na sredo altarja, vzeme kelih z vinom v roke, ga nekoliko pred seboj povzdigne, in ga Bogu daruje s temi le besedami: „Darujemo ti, Gospod! kelih zveličanja, ter prosimo tvojo milost, naj gre pred obličje tvojega božjega veličastva v prijeten dar za zveličanje naše in vsega sveta. Amen.“ V tej molitvi imenuje mašnik kelih, ki ga v rokah deržimo, „kelih zveličanja“, ne sicer zato, kakor da bi bilo vino v kelihu že zdaj spremenjeno v Jezusovo rešnjo kri, ampak ker se cerkev že pri darovanju spominja tistega čudeža, ki se bo nekoliko pred povzdigovanjem zgodil, ko bo namreč vino spremenjeno v Jezusovo kri, po kteri smo odrešeni, in po kteri se zamoremo zveličati. Ker je tedaj vino, ki ga zdaj mašnik Bogu daruje namenjeno, spreobernjeno biti v Jezusovo rešnjo kri, imenuje ga že poprej „kelih zveličanja“, kakor bi se moglo imenovati še le takrat, ko bo že spreobernjeno. V tej molitvi prosi mašnik, naj Bog kelih zveličanja vzame v „prijeten dar“. Jezusova kri je gotovo Bogu vselej prijeten dar: toda mašnik prosi Boga, naj mu bo všeč tudi naše darovanje Jezusove kervi; naj mu bo

dopadljiva daritev, v kteri tudi sami sebe Bogu darujemo, dasiravno smo polni slabost, in toraj lahko Bogu zoperni. Med darovanjem keliha prosi mašnik Boga, naj vzame našo daritev „v zveličanje naše in vsega sveta“, ker je Jezus spravnja za naše grehe, pa ne le za naše, ampak za grehe vsega sveta. Ko je mašnik Bogu vino oddaroval, stori s kelihom križ nad altarjem v znamnje, da je daritev svete maše ravno tista daritev, ktero je Jezus Kristus na svetem križu opravil, v spomin, da smo le z Jezusovo daritevjo na svetem križu vredni storjeni darovati se Bogu pri daritvi svete maše.

Mašnik hostijo in kelih z vinom pred seboj povzdigne, in oboje pozdignjeno derži, kader daruje. To je bilo duhovnom stare zaveze zapovedano; morali so darove nakviško pred seboj povzdigovati, jih Bogu, tako rekoč, pokazati, in mu jih v dar nameniti. In zavoljo tega tudi v novi zavezi mašnik kruh in vino povzdignjeno pred seboj derži, ko daruje.

6. V duhu ponižnosti. Ker mašnik ve, kako svet in nedolžen da bi moral biti, kdor se podstopi Bogu, neskončno svetemu in mogočnemu, za vse ljudstvo darovati; ker mu je pa tudi znano, koliko slabost da ima nad seboj, in koliko nevreden da je zavoljo svojih slabost, Bogu darovati: obide ga zdaj žalost. K ponižnosti vzame svoje pribežališče, da bi pri Bogu milost zadobil, ker ve, da po besedah razsvitljenega Davida Bog potertega in ponižanega serca ne zaverže; ker ve, da Bog sam pravi: „Na koga se hočem ozreti, kakor na ubogega, kterega serce je poterto in ponižano, in kteri moje besede v strahu posluša“. Prikloni se tedaj mašnik, in roke sklenjene nasloni na altar, v znamnje, da zaupa v Jezusovo zasluženje, ter pripognjen v svojem imenu in v imenu vseh pričujočih vernikov moli: „V duhu ponižnosti in s potertim sercem stojimo pred teboj; vzemi naš dar, o Gospod! in godi naj se pred tvojim obličjem danes naša daritev tako, da ti bo prijetna, Gospod Bog!“

7. Pridi posvečevalec. Ko se je mašnik pred Bogom tako ponižal, sklone se spet, proti nebu pogleda, svoje roke razprostre in na kviško povzdigne, kakor da bi videl nebesa odperte, in v njih svetega Duha, iz kterega izvira vsa svetost, in da prosi naj posveti pripravljeni dar, in poln zaupanja roke spet sklene, ter moli: „Pridi posvečevalec, vsegamogočni večni Bog! in posveti ta dar, pripravljeni tvojemu svetemu imenu“. S to molitvijo prosi mašnik svetega Duha, naj izlije svoj blagoslov na naš dar, ki ga imamo na altarju, to je, naj kruh in vino spreoberne v Kristusovo rešnje telo in njegovo rešnjo kri, kader bo izrekel nad njima besede, s kterimi je Jezus Kristus pri zadnji večerji spreobernil kruh in vino. Prosi svetega Duha, naj pripravljeni dar posveti, ker se je Bog Sin po svetem Duhu včlovečil, je terpel in vmerl, in se ravno te skrivnosti ponavljajo pri sveti maši. Prosi pa tudi svetega Duha, naj posveti naše serca in nagnjenja, in v nas z ognjem svete ljubezni požge in pokonča vse, kar je še Bogu zopernega v nas, naj nas očisti vseh madežev, in nas Bogu prijetne stori; kajti pri sveti maši se sklenemo z Jezusom, kakor voda z vinom, in ž njim sklenjeni Bogu sami sebe darujemo, toraj nam je pač treba svetim biti, da bi bili Bogu prijeten dar. Med molitvijo stori mašnik z roko križ nad kruhom in vinom, da nas opominja, da le od križa, to je, od Jezusovega neskončnega zasluženja na svetem križu, blagoslovi pridejo, in zadobé svojo moč.

(Po molitvi: „Pridi posvečevalec“ dene mašnik pri maši z leviti kadila na ogenj, ter ga blagoslovi, rekoč: „Po prošnji svetega Mihaela verhangelja, stoječega na desni strani altarja, in vseh svojih izvoljenih naj Gospod blagoslovi to kadilo, in sprejme v prijeten dar. Po Kristusu Gospodu našem. Amen“. Na to vzeme kadilnico z diakonovih rok, in pokadi kruh in vino, rekoč: „To kadilo, od tebe blagoslovljeno, naj se vzdigne k tebi, Gospod! in naj stopi na nas tvoja mi-

lost“. Kadilo je podoba naše molitve in naših želj darovati se Bogu z Jezusom vred. In ker kruh in vino Jezusa Kristusa in ž njim sklenjene vernike pomenita, pokadi mašnik oboje, da nas opominja, naj se naša molitev in naše serce povzdigne k Bogu, da bo njegova milost na nas stopila, in nas Bogu v prijeten dar storila. Po tem pokadi tudi altar, ki pomenja Kristusa, v spomin, da je on studenec te milosti, ktere Boga prosimo, in moli: „Vzdigni se moja molitev ko kadilo pred tvoje obličje, povzdigovanje mojih rok ti bodi večerni dar. Postavi, Gospod! stražo mojim ustom, in zagradi duri mojih ustnic. Ne pripusti, da bi se moje serce nagnilo k hudobnim rečem, in pregrehe izgovarjalo“. (Ps. 140, 2—4.) Pač lepa molitev! — Ko diakonu kadilnico nazaj daje, prosi Boga, naj z ognjem svoje ljubezni pokonča v nas vse, kar najde zopernega, toraj pravi: „Naj zažge v nas Gospod ogenj svoje ljubezni“. Pokadé se mašnik in drugi duhovni, ker so božji namestniki, v spomin, naj živé tako da bodo reči smeli s svetim Pavlom: „Kristusov dobri duh smo pred Bogom“. (II. Kor. 2, 15.) Med kadenjem altarja se nam je spomniti, da po besedah svetega Avguština Bogu v čast zažigamo kadilo, če so naše serca vpričo Boga vnete od pobožnosti in svete ljubezni.)

8. Bom umil. Ko je mašnik v sredi altarja kruh in vino nebeškemu Očetu oddaroval, gre na levo stran, in si perve štiri perste umije v vodi, ki mu je strežej med nje vlije. Njega dni si je mašnik pri sveti maši dvakrat roke vmival: pervič precej, ko je od ljudi prinesene darove sprejel, da si je roke, ki si jih je bil lahko pri sprejemanju darov kolikor toliko omadeževal, očistil vseh madežev, prejden je hostijo in druge prinesene darove Bogu daroval; in drugič po tem, ko je bil darove in altar pokadil, ker si jih je tudi s kadilnico vsaj nekoliko lahko umazal. Škofje in vsi, kteri škofovske kape nosijo, si v ta spomin še dandanašnji pri sveti maši dvakrat roke umivajo, drugi mašniki si pa samo

enkrat perste umijejo, in sicer iz teh dveh vzrokov: a) da si perste, ko bi si jih bili pri darovanju s prejemanjem kadilnice in keliha kako pomazali, vseh madežev očistijo in umijejo, da z čistimi in neomadeževanimi rokami pri povzdigovanju in po povzdigovanju Jezusovo presveto telo prijemljejo, sveto hostijo in kelih; b) da bi to umivanje perstov pri sveti maši mašnika vsegdar opominjalo, s koliko skerbjo se mora očistiti vseh, tudi naj manjših madežev, da bo vredno opravljal daritev svete maše, ker na božjem altarju daruje Jezuza Kristusa. In to je poglavitni vzrok, da si mašnik pri sveti maši perste umiva, kakor je že davno povedal sv. Ciril, Jeruzalemski škof, kteri je leta 368. po Kristusu umerl. Rekel je svojim poslušalcem v keršanskem nauku: „Vidili ste, da diakon pri sveti maši mašniku vode na roke vlije, da si jih umije. Ali mislite, da si jih zato umiva, da bi očistil svoje truplo? Nikakor ne; zakaj mi se že doma, prejden v cerkev gremo, umijemo; umivanje rok le na znanje daje, da moramo vseh grehov čisti biti“. Tako umivanje, ki le očiščevanje serc pomenja, najdemo v svetem pismu. Jezus je pri zadnji večerji svojim aposteljnom noge umival, in ker si jih Peter iz posebnega spoštovanja do Jezusa umivati ne da, reče mu Jezus: „Če te ne bom umil, ne boš imel dela z menoj“. Peter mu odgovori: „Gospod! če je pa taka, ne umij mi samo nog, ampak tudi roke in glavo.“ Jezus mu reče: „Kdor je umit, ne potrebuje, kakor da noge umije, ampak je ves čist“. (Jan. 13, 6—10.) Kar tukaj Jezus od umivanja nog govori, to obrača katoliška cerkev na umivanje rok. Ker je po Jezusovih besedah za umitega že dosti, da si le noge umije, in je ves čist; misli tudi katoliška cerkev, da je za mašnika že dosti, da si perste umije, in je ves čist, ker ga ima že za umitega, to je takega, da je brez smertnih grehov, in toraj druzega ne potrebuje, kakor da bi bil očiščen tudi vsakdanjih pregreškov in slabost, v ktere po besedah svetega pisma tudi pravični pade sedemkrat, to je, velikokrat, kterih pa mora tolikanj bolj očiščen biti, kolikor bolj se približuje tisti čas, ko bo imel v rokah v podobi kruha in vina Jagnje božje, ki ga bo nebeškemu Očetu daroval za zveličanje svoje in vsega

sveta. Mašnik tedaj moli nektere verstice iz 25. Davidovega psalma, v kterih sklene svoje roke v nedolžnosti umivati, pri božjem altarju čist in neomadežan stati, glas božje hvale poslušati, in božje čudeže poveličevati; v kterih terdi, da ljubi lepoto božje veže, ker sam Bog v njej prebiva, in prosi Boga da bi njegove duše z hudodelniki in krivičniki ne pogubil, ter mu obljubi, da bo vedno nedolžno živel, s pomočjo njegove milosti na pravem potu proti nebesom ostal, in Boga, hvalil v zbirališćih kristijanov. Moli tako le: „Umil bom v nedolžnosti svoje roke, in obdajal tvoj altar, Gospod! da poslušam glas tvoje hvale, in oznanujem vse tvoje čuda. O Gospod! ljubim lepoto tvoje hiše in prebivališče veličastva tvojega. Ne pogubi moje duše z hudobnimi, o Bog! in ne umori z željnimi kervi, ki je krivica v njih rokah, in njih desnica polna podkupšćine. Jaz pa hočem v svoji nedolžnosti živeti; reši me, in usmili se me. Na pravem stoji moja noga; v zbirališćih, Gospod! te bom hvalil. Čast bodi Očetu, in Sinu, in svetemu Duhu, kakor je bila o začetku, zdaj in vselej, na veke vekov. Amen“. (Pri černih mašah se besede: „Čast bodi Očetu i. t. d. izpuštijo, kakor v pristopu ali introitu.)

Tako, glejte, katoliška cerkev mašnika z vsemi ceremonijami in molitvami opominja, naj vselej z čistimi in svetimi rokami opravlja daritev svete maše. Kakor pa katoliška cerkev od mašnika hoče, naj hodi z vse mogoče čistim sercem k božjemu altarju; ravno tako hoče tudi od vas drugih kristijanov, da hodite k daritvi svete maše z čistim sercem, kolikor je mogoče. Sveti obredi ali ceremonije in molitve sv. maše ravno tako vas, kakor mašnika, opominjajo svetega življenja in čistega serca. Kakor opominja mašnika umivanje rok notranje čistosti vseh grehov; ravno tako vas tega opominja blagoslovljena voda, s ktero se v cerkev stopivši pri kropilniku pokropite. Pa če vas še to dosti ne prepriča, da

ste tudi vi dolžni z čistim sercem hoditi k sveti maši; pomislite, po koliko let je katoliška cerkev njega dni velike grešnike očitno pokorila, preden jih je v cerkev spustila, in po koliko let so morali spokorniki tudi še po tem, ko so že v cerkev smeli hoditi poslušat petje psalmov, branje listov in svetega evangelija in pridige, iz cerkve se pobirati, kader se je začenjala sveta maša. Tega, ljubi moji! se spominjajte, kader se z blagoslovljeno vodo pokropite; tega se spominjajte, kader vidite mašnika si perste umivati, in prosite Boga, naj vas po svoji neskončni milosti očisti tudi naj manjših madežev.

9. Vzemi, sveta Trojica. Ko si je mašnik na levi strani altarja roke umil, in molitev zmolil, gre spet na sredo altarja, se prikloni iz časti in ponižnosti do Boga, svoje roke na altar sklonjene nasloni, ker vse svoje zaupanje stavi v Jezusa, in priklonjen daruje kruk in vino, oboje ob enem, presveti Trojici, ter moli: „Vzemi, sveta Trojica! to daritev, ktero ti darujemo v spomin terpljenja, vstajenja in vnebohoda Gospoda našega Jezusa Kristusa, in v čast svete Marije vselej device, svetega Janeza Kerstnika, svetih apostelnov Petra in Pavla, njih in vseh svetnikov. Naj bo njim v čast, nam pa v zveličanje, in naj prosijo v nebesih za nas, ki obhajamo na zemlji njih spomin. Po ravno tem Kristusu, Gospodu našem. Amen“. Tako daruje mašnik vsem trem božjim osebam kruh in vino še enkrat oboje ob enem, ker je poprej le vsako posebej, pervič kruh, potlej pa vino, Bogu daroval. Daruje pa mašnik kruh in vino „v spomin terpljenja, vstajenja in vnebohoda Jezusovega“, ker so te tri zmed drugih naj imenitniše skrivnosti našega odrešenja po Kristusu. S svojim terpljenjem nas je Kristus rešil večnega pogubljenja in z Bogom spravil; s svojim vstajenjem od mertvih je Kristus smert premagal, in nam zadobil, da bomo tudi mi sodnji dan od smerti vstali, po kterem dnevu ne bo nobene smerti več; s svojim vnebohodom nam je odperl nebesa, ktere so nam bile štiri tišuč let zaklenjene za-

voljo izvirnega greha. S temi tremi skrivnostmi nas je tedaj Jezus Kristus odrešil, in ker mašnik z daritevjo svete maše ponavlja na svetem križu opravljeno daritev, da bi se po daritvi svete maše Jezusovega zasluženja obilniše vdeležili, toraj daruje zlasti v spomin teh treh Jezusovih skrivnost. Mašnik daruje tudi v čast svete Marije vselej device, ki je kraljica svetnikov; v čast svetega Janeza Kerstnika, kteri je bil po Jezusovih besedah med vsemi naj večji, kar jih je od žene rojenih, in od Boga poklican pot pripravljati, in ljudem oznanovati, da je Jezus Kristus Jagnje božje, ki odjamlje grehe sveta; v čast svetih apostelnov Petra in Pavla, ktera sta Judom in nevernikom oznanovala sveto evangelije; v čast tistih svetnikov, kterih svetinje so v altarju, na kterem se daruje, in vseh svetnikov, kar jih je bilo od začetka sveta.

10. Molite, bratje! Po tej molitvi poljubi mašnik altar, da ljubezen in spoštovanje skaže Jezusu Kristusu, kterega altar pomenja, se oberne proti ljudem, in proti njim razprostre svoje roke, kakor da bi imel veliko prošnjo do njih, in jih spet sklene nad svojim sercem, kakor da bi jih silno prosil, naj mu prošnjo uslišijo, in reče: Molite bratje! da bo moja in vaša daritev prijetna pri Bogu, vsegamogočnem Očetu“, ravno kakor da bi jim rekel: „Kristijani, moji bratje v Kristusu! zdaj se pri vas poslovim, nič več se ne bom k vam obernil, dokler obhajilo ne mine, ker bom imel pred seboj tako svete reči, da ne bom smel od njih oči oberniti; molite tedaj sosebno zdaj, da bi bila moja in vaša daritev Bogu prijetna“. Tako prosi mašnik verne kristijane, nekoliko proti njim obernjen postoji, da sliši služabnikov odgovor, kteri na mašnikovo prošnjo v imenu vseh kristijanov začne moliti: „Naj vzame Gospod ta dar iz tvojih rok v hvalo in čast svojega imena, tudi v prid naš in vse svoje svete cerkve“. Mašnik se zdaj okoli oberne, kakor da bi hotel po vseh krajih cerkve ljudem povedati in zaterditi, naj svojo molitev sklenejo ž njegovo molitevjo, in naj se v duhu zberó, ker je že blizo tisti sveti čas, da se bota kruh in vino spremenila v Jezusovo rešnje telo in nje-

govo rešnjo kri. Na služabnikovo molitev odgovori mašnik: „Amen“, to je: „Naj se zgodi, kakor voščite“. — Tako je mašnik zdaj od kristijanov, tako rekoč, slovo vzel, in jih še enkrat opomnil, naj bodo sosebno posehmalo v Bogu zbrani. Kakor so se pervi kristijani z lepo besedo „brat“ pozdravljali, ravno tako jih zdaj mašnik pozdravi, ker jih „brate“ imenuje, rekoč: „Molite, bratje!“ Njega dni je bilo pred altarjem pripeto zagrinjalo, ktero so zdaj doli spustili, da verniki niso mašnika vidili do obhajila, kakor je še zdaj pri starovercih v navadi, da se mašnik po tej molitvi do obhajila zapre. Da so pa ljudje vedeli, ktere molitve svete maše da že mašnik moli, dajalo se jim je z zvončkom na znanje. In vidite, od tod pride, da se še zdaj pri sveti maši žvenklja; kar je včasih tudi potrebno, ker se sveta maša večidel tiho bere, in se marsikdo znajde v takem kraju cerkve, da ne vidi pred altar, na kterem se opravlja daritev svete maše.

11. Odbirna. Ko se mašnik spet k altarju oberne, moli natihoma eno ali pa še več molitev, kakor praznik nanese, ktere pa niso vsak dan ene in ravno tiste. Ta molitev se imenuje odbirna ali sekreta. V njej mašnik Boga prosi, naj milostljivo sprejme daritev, ki mu jo on z verniki opravlja, naj njega in vernike posveti in vredne stori, da bi mu sami sebe dali v dopadljiv dar. To molitev sklene z besedami: „Po Gospodu našem Jezusu Kristusu, svojem Sinu, kteri s teboj živi in kraljuje v edinosti svetega Duha Bog skoz vse veke vekov“. In zadnje besede na glas izreče, da vernike opominja, naj se ž njim sklenejo v natihoma opravljeno molitev, in mu „Amen“ odgovoré; zakaj verniki se, pravi sveti Teodoret, „mašnikove molitve vdeležijo, ako mu Amen odgovoré“. In strežaj tudi res mašniku v imenu vernikov „Amen“ na glas odgovori, in s to besedo na znanje daje, da verniki od Boga želé vsega tega, kar je mašnik natihoma prosil.

12. Tako daruje mašnik nebeškemu Očetu kruh in vino, ki ga bo čez nekaj časa spremenil v Jezusovo rešnjo kri, in že zdaj Boga prosi, naj se z dopadanjem ozre na ta dar, in ga oberne v njegovo in v zveličanje vseh pričujočih in drugih vernikov, živih in mertvih. Mašnik tedaj ne daruje le za druge, ampak tudi sam za sebe, ker se tudi svojega lastnega pregrešenja zavé, in je toraj prepričan, da ne more biti zveličan, ako se Jezusovega neskončnega zasluženja ne vdeleži. Le sam Jezus Kristus je to daritev na svetem križu opravil ne za sebe, ampak za druge, ker je le on svet, da ne potrebuje za se darovati. Toraj piše sv. apostelj Pavl v listu do Hebrejev (5, 1—3): „Vsak veliki mašnik, ki je zmed ljudi izbran, je za ljudi postavljen, da daruje in opravlja daritve za grehe, . . . in toraj mora, kakor za ljudstvo, tako tudi za se darovati zavoljo grehov“. Amen.

XXXVIII. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dandanes bere. — Od predglasja do povzdigovanja.

1. Slišali ste v zadnjem keršanskem nauku, ktere molitve se molijo in kteri sveti obredi da se opravljajo med sveto mašo od darovanja do predglasja.

2. Danes gremo spet naprej z razlaganjem te svete daritve, ter bomo premišljevali sveto mašo:

D) Od predglasja do povzdigovanja.

V tem delu svete maše se začnejo velike skrivnosti presvete daritve. Ker misli mašnik po izmoljeni odbirni začeti veliko delo svete maše, in kmalo kruh in vino spremeniti v telo in kri Kristusovo; opominja kristijane, naj svoje serca k Bogu povzdignejo, in se z nebeškimi duhovi sklenejo, da bodo Boga po Jezusu Kristusu vredniši hvalili in slavili za vse prejete dobrote. To mašnikovo opominjevanje, Boga za prejete dobrote hvaliti, imenuje se predglasje, ktero je vvod v molitev pravila ali kanona, v kterem se spreobernjenje godi.

3. Predglasje. Ko je tedaj mašnik odbirno sklenil, nasloni svoje roke na altar, ker želi uslišan biti po Jezusu Kristusu, pozdravi vernike, rekoč: „Gospod z vami!“

pa se proti njim ne oberne, ker se je že pri njih poslovil za nekoliko časa. Verniki mu po služabniku odgovorijo: „In s tvojim duhom“.

Mašnik reče na to: „Nakviško serca! (sursum corda!) in pri teh besedah svoje roke nakviško povzdigne, in oči proti nebu oberne, kakor da bi se hotel proti nebu povzdigniti, in opominja po tem takem kristijane, naj se s svojimi mislimi in željami k Bogu povzdignejo zlasti zdaj, ko se bodo kmalu, kmalu godile presvete reči. In kristijani po služabniku odgovoré: „Imamo jih k Bogu (povzdignjene)“, to je: „Že v Boga mislimo, smo že pripravljeni za svete reči“.

Mašnik jih še opominja, in pravi: „Zahvalimo Gospoda svojega Boga, (gratias agamus Domino Deo nostro)“, in svoje roke sklene, ter se z glavo prikloni, kakor da bi bil svitlobo božjega veličastva ugledal, in bi želel do tal ponižati se pred njim. Služabnik odgovori: „Spodobno je in dostojno (ali dolžnost je.)“

Zdaj mašnik poln hvaležnosti in veselja svojo glavo povzdigne, roke razpne, ter začne moliti slavno molitev, ki jej pravimo predglasje, ktera pa ni zmerom ena. Enajst jih je, deset za veče godove, ena pa za vsak dan sploh, kedar ni nobenega posebnega godu. V predglasju hvali Boga za kako posebno dobroto, ktere nas god opominja, in proti koncu ga ponižno prosi, naj mu pripusti pridružiti se zveličanim duhovom, ter ga častiti in hvaliti z angelji in velikimi angelji, kteri neprenehoma in v en glas pravijo: „Svet, svet, svet Gospod vsegamogočni Bog! Polne so nebesa in zemlja tvoje slave. Hozana po višavah! Bodi češčen, kteri pride v imenu Gospodovem! Hozana na višavah!“

Poslušajte vsakdanje predglasje, ktero se moli, če ni nobenega posebnega godu. Ko je mašnik rekel: „Hvalimo Gospoda, svojega Boga“, in je od vernikov odgovor dobil:

„Spodobno in dolžnost je“; se s slavno molitevjo k Bogu oberne, ter začne v imenu vernikov: „Res je spodobno in dostojno (je dolžnost), prav in dobro, da ti vselej in povsod hvalo dajemo, sveti Gospod, vsegamogočni Oče, večni Bog! po Kristusu Gospodu našem: po kterem tvoje veličastvo hvalijo angelji, ga molijo Gospostva, pred njim trepetajo Oblasti, ga z združenim petjem povzdigujejo nebesa in nebeške Moči in zveličani Serafi. Daj tudi našim glasom združiti se ž njimi, te prosimo z globoko ponižnostjo, rekoč:

4. Sanktus. Zdaj začne služabnik žvenkljati, mašnik pa s sklenjenima rokama in pripognjen dalje moli: „Svet, svet, svet Gospod vsegamogočni Bog! Polne so nebesa in zemlja tvoje slave. Hozana po višavah!“ (Mašnik se skloni po koncu in prekriža rekoč:) „Bodi češčen, kteri pride v imenu Gospodovem! Hozana na višavah!“

Tako slaví mašnik Boga v imenu vernikov. Ker smo po izvirnem grehu Bogu zoperni postali, in smo le po Kristusovi smerti spet dosegli božjo prijaznost; ne more zdaj naša hvala in naše češčenje Bogu dopasti, ako ne dobi svoje vrednosti od Jezusa Kristusa, naše glave in našega srednika, kteri daje v našem imenu božjemu veličastvu spodobno čast in hvalo. „Hvala“, pravi sveti učenik Tomaž, „mora k Bogu iti po tistem potu, po kterem so k nam dobrote prišle od Boga“. Ker so nam pa vse dušne in telesne dobrote podeljevane le po Jezusu Kristusu, toraj se mora tudi naša hvala le po Jezusu Kristusu pošiljati k Bogu Očetu. Zato pa opominja mašnik v predglasju, „Boga hvaliti po Kristusu, Gospodu našem“.

Ker so tudi nebeški angelji udje Jezusovega duhovnega telesa, in imajo toraj le po Jezusu Kristusu vso čast, ki jo zdaj v nebesih vživajo; si lahko mislimo, da zamorejo tudi

oni le po Jezusu Kristusu Boga vredno slaviti in poveličevati. Nebeških zveličanih duhov je brezštevilna truma, in se razdelujejo v devet verst ali korov, in je versta od verste imenitniša, in vživa večo čast. Imena teh devet verst zveličanih duhov so: Angelji, Verhangelji, Troni, Gospostva, Poglavarstva, Oblasti, nebeške Moči, Kerubi in Serafi. Vsi ti nebeški duhovi po Jezusu Kristusu Boga časté in slavé: Gospodstva, kterih moč je veča kakor drugih zveličanih duhov, božje veličastvo molijo; Oblasti, pred kterimi se hudiči tresejo, trepetajo pred božjim veličastvom iz ponižne časti in goreče ljubezni do Boga; in drugi zveličani duhovi Boga z združenim glasom poveličujejo.

S temi zveličanimi duhovi se v predglasju sklenemo, in po tem v njih druščini Boga častimo, rekoč: „Svet, svet, svet Gospod vsegamogočni Bog! Polne so nebesa in zemlja tvoje slave. Hozana po višavah! Bodi češčen, kteri pride v imenu Gospodovem. Hozana po višavah!“

„Svet“ se pravi po latinsko „sanktus“, toraj začne mašnik latinski moliti: „Sanktus, sanktus, sanktus“, kader služabnik začne žvenkljati; in od latinske besede „sanktus“ se imenuje ta del svete maše „sanktus“. Katoliška cerkev je besede: „Svet, svet, svet Gospod vsegamogočni Bog! Polne so nebesa in zemlja tvoje časti“; vzela iz preroka Izaija (6, 2—3.), kteri je v nebesa zamaknjen Serafe slišal Bogu tako hvalo peti; in pa iz skrivnega razodenja (4, 8.) svetega Janeza, kteri pripoveduje, da cvetere živali pred božjim sedežem noč in dan tako kličejo. Besede: „Hozana po višavah! Bodi češčen, kteri pride v imenu Gospodovem! Hozana po višavah!“ je pa vzela iz evangelija svetega Matevža, kteri pripoveduje, da so s temi besedami Jezusa vsi polni veselja spremljevali v Jeruzalem, ko je vanj jezdil. (Mat. 21, 9.) Katoliška cerkev se zdaj zato posluži tega petja nebeških duhov, ker se bo cerkev, v kteri se opravlja nekervava daritev nove zaveze, kmalu — kmalu v nebesa

spremenila zavoljo pričujočnosti Jezusove, ki bo zdajci na altarju pričujoč z dušo in telesom, s kervjo in mesom, po božji in človeški natori, v podobi kruha in vina; toraj želi sveta katoliška cerkev, da bi bili verniki napolnjeni z ravno tolikošno ljubeznijo do Boga, s kolikoršno so napolnjeni ti nebeški duhovi, da bi mogli tudi oni Boga na altarju pričujočega častiti in moliti, kakor ga angelji v nebesih noč in dan hvalijo in molijo, ker vé, da izvoljeni naj bolj časté in hvalijo Boga, in da mu je njihova hvala naj bolj prijetna. Mašnik reče trikrat eno za drugim „svet“, ker je Bog v treh peršonah ali osebah svet. Samo enkrat zato ne pravimo „svet“ po nauku svetega Ambroža, da kdo ne misli, da je le sam Bog Oče svet; dvakrat zato ne, da kdo ne meni, da le Bogu Očetu in Bogu Sinu ta lastnost gre, ne pa tudi svetemu Duhu; in štirikrat se zato ne pravi „svet“, da bi morebiti kdo iz tega ne sklenil, da je morda kaka stvar v nebesih tako sveta, kakor Bog. Svet je toraj Oče, svet je Sin, svet je Duh božji, in ti trije so le en Gospod, en Bog, toraj se po besedah „svet, svet, svet“, pristavi: „je Gospod vsegamogočni Bog“, ali „Gospod Bog bojnih trum!“ Bog „bojnih trum“ se pa Bog imenuje zavoljo tega, ker je on Bog vseh milijonov angeljev, kteri so pripravljeni spolnovati njegove povelja, kakor bojne trume povelja svojega vojvoda ali poglavarja. — Po tem se tudi reče: „Hozana po višavah“, s kterimi besedami se mašnik oberne k sveti Trojici. Beseda „hozana“ je hebrejska beseda, in pomenja toliko, kolikor: „prosim te, zveličaj me“, in verh tega sosebno veselje na znanje daje. (Beseda „hozana“ toliko na znanje daje, kolikor besede: „Zdravstuj!“ ali „Bog ga ohrani!“ s kterimi cesarja sprejemljemo.) To veselo petje „hozana“ so Judje ob šotorni obletnici gnali s palmovimi vejami v rokah.

Ko je mašnik sveti Trojici trikrat „svet“ rekel, začne svojo čast in hvalo skazovati tudi še posebej samemu Kristusu, toraj pravi: „Bodi češčen, kteri pride v imenu Gospodovem! Hozana po višavah!“ Z besedami: „Bodi češčen, kteri pride v imenu Gospodovem! Hozana po višavah!“ so Judje takrat

Kristusa pozdravljali, ko je zadnjokrat v Jeruzalem jezdil z veliko častjo, o kteri priliki so mu od vseh strani veseli glas gnali, pot, po kterem je jezdil, s plajšči pogrinjali, in tla nastiljali z zelenimi vejami. Katoliška cerkev želi, da bi zdaj tudi mi s tolikošnim veseljem sprejeli Kristusa, ko bo iz nebes od angeljev obdan med nas na altar stopil, in samega sebe nebeškemu Očetu za nas nekervavo daroval po mašnikovih rokah, kakor se je po kervavo daroval na Kalvariji.

In glejte, tako se katoliška cerkev z angelji in z vsemi bogaboječimi na zemlji sklene, da zdaj Kristusu čast in hvalo poje, ko se iz nebes med nas na altar bliža, kakor se je kdaj iz Oljske gore v Jeruzalem približeval. Mašnik, prejden začne „Svet“ moliti, sklene roke, in se z životom prikloni, in s sklenjenima rokama in priklonjenim životom moli: „Svet, svet, svet je Gospod, vsegamogočni Bog! Polne so nebesa in zemlja tvoje slave! Hozana po višavah!“ Tako moli in se ponižuje, ker stoji, tako rekoč, z angelji pred božjim sedežem, kteri iz časti do Boga s perutnicami zakrivajo svoje obraze. Ko pravi: „Bodi češčen, kteri pride v imenu Gospodovem!“ skloni se po koncu, kakor da bi hotel z Jeruzalemljani Jesusu na Oljsko goro naproti hiteti; in se s svetim križem zaznamova, ker nas je Jezus prišel odrešit in zveličat z daritevjo na svetem križu, ktera se po nekervavo ponavlja pri sveti maši.

Tako hvali, tako časti, tako moli mašnik presvetega Boga. Kako lepo je pač to, da začne mašnik, ko je Bogu kruh in vino oddaroval in vernike poprosil in opomnil moliti, da bi bila njih in njegova daritev Bogu všeč; kako lepo je to, da začne mašnik vernike opominjati, naj Boga ž njim vred hvalijo in poveličujejo za vse prejete dobrote, in sam predglasje poje ali moli, in Boga hvali za vse dodeljene dobrote! Oživite med predglasjem vero v svojem sercu, povzdignite serca k Bogu, kakor vas mašnik opominja, pozabite zemljo, in mislite si, kakor da bi bili v nebesa prenešeni, in med izvoljene postavljeni; mislite si, kakor da bi videli

vsegamogočnega Boga na sedežu sedeti med neizmerno trumo angeljev in svetnikov, kteri mu neprenehoma čast in hvalo dajejo po Jezusu Kristusu, kakor so ga nekdaj videli Izaija, Ecehiel, Daniel in sv. apostelj Janez, in mu tudi vi z angelji in svetniki hvalo dajajte: saj vas mašnik v predglasju opominja, da v duhu stopite pred sedež božji, in Boga z angelji in velikimi angelji, s Kerubi in Serafi častite. In kader mašnik začne: „svet, svet i. t. d.“ moliti, vas služabnik z žvenkljanjem opominja, da tudi vi z mašnikom molite te besede, kakor vidite tudi pri sveti maši z leviti diakona in subdiakona stopiti k mašniku, kader začne služabnik žvenkljati, da ž njim priklonjena molita te besede. Nekdaj so tudi res po nekterih krajih verniki z mašnikom prepevali te besede. In glejte, ako se v duhu pridružite med angelje, pred sedež božji stopite, ogrelo se vam bo vaše merzlo serce, otajalo in v božjo hvalo razlilo, in peti bote začeli z angelji, in moliti z mašnikom: „Svet, svet, svet je Gospod vsegamogočni Bog! Polne so nebesa in zemlja tvoje slave! Hozana po višavah! Bodi češčen, kteri pride v imenu Gospodovem! Hozana po višavah!

Bo molitvi „Svet“ se začne t i h a m a š a, in do Očenaša terpi. Ta del svete maše se tiha maša imenuje zato, ker se molitve odslej do Očenaša molijo le tiho. V tem delu svete maše spremenja mašnik kruh in vino v Jezusovo rešnje telo in njegovo rešnjo kri; pa prejden to stori, po molitvi „Svet“ zmoli še pet molitev, ki jih bomo zdaj premišljevali eno za drugo.

5. P o n i ž n o t e t e d a j. Kakor se je nekdaj Mozes od Izraelcev ločil, in v oblak stopil na Sinajsko goro, ter štirdeset dni in štirdeset noči pri Bogu bil; ravno tako se zdaj mašnik od ljudi popolnoma odloči, stopi pred sedež božji, se z Bogom v prijazen in tih pogovor spusti, in je v Boga in svete reči ves zamaknjen, ker bo zdaj — zdaj na altar poklical Jezusa Kristusa, in začne tiho mašo. Tiho mašo pa začne s tim, da oči in roke proti nebu povzdigne v znamnje

svojih gorečih želj, s kterimi Jezusa iz nebes na altar pričakuje, da bi dari na altarju, kruh in vino, spreobernil v svoje telo in v svojo kri, in opravil nekervavo daritev; po tem roke pred seboj sklene, in se z životom prikloni, v znamnje svoje nevrednosti pred božjim sedežem stati, sklenjene roke na altar nasloni, ter moli: „Ponižno te tedaj prosimo, nezmerno usmiljeni Oče! po Jezusu Kristusu, tvojem Sinu, Gospodu našem“, (zdaj mašnik altar poljubi) „sprejmi in posveti“, (stori z roko tri križe nad kruhom in vinom, rekoč): „te † ponudbe, ta † darila, te † prečiste svete darove, ktere ti darujemo zlasti za tvojo sveto cerkev, daj jej mir daš, jo varuješ, jo v edinosti ohraniš in vladaš po vsem svetu; pa tudi za tvojega služabnika našega papeža I. in našega škofa I., in našega cesarja I. in za vse, kteri se deržé prave katoliške apostoljske vere“. V tej molitvi prosi mašnik z vernimi kristijani vred neskončno milostljivega Očeta nebeškega, naj te ponudbe, darila in svete darove, ki jih ima pred seboj na altarju, namreč kruh in vino, z dopadanjem sprejme, in nam da obilno sadu iz darovanja teh darov vživati; toraj naredi tri križe nad kruhom in vinom, ker ne more drugači kruh in vino Bogu dopadljiva, nam pa koristna in zaslužljiva daritev biti, kakor le po neskončnem zasluženju Jezusove smerti na svetem križu. Prosi pa Boga Očeta po Jezusu Kristusu, njegovem Sinu, ker imamo le po Jezusu Kristusu pristop do Boga; le če z Jezusom sklenjeni Boga Očeta prosimo, smemo upati, da bo naša prošnja uslišana; toraj tudi mašnik iz časti do Jezusa Kristusa altar poljubi, ko je izrekel besede: „Po Jezusu Kristusu, tvojem Sinu, Gospodu našem“. Kruh in vino imenuje mašnik že zdaj prečiste, svete darove, ker sta namenjena spremenjena biti v Jezusovo telo in v Jezusovo kri, in jih že za naprej imenuje prečiste, svete darove, kakor da bi bilo oboje že spreobernjeno. — Za koga pa daruje mašnik? To nam ravno v tej molitvi pove, ker pravi, da daruje zlasti za sveto katoliško cerkev, da bi jej

Bog dal mir, zakaj če tudi ni zdaj več tako preganjana, kakor pervih tri sto let po Kristusu, ima vendar še zmerom hude sovražnike, kteri jej silo delajo, ali jo pa še clo po nekterih krajih sveta preganjajo; daruje za sveto katoliško cerkev, da bi jo Bog varoval, zlasti pred krivoverci, kteri resnice Jezusove vere pačijo, in terdovratno zametavajo, in po tem takem pravo Jezusovo vero kazijo in podkopavajo; daruje za katoliško cerkev, da bi jo Bog ohranil v edinosti, in toraj vse ude katoliške cerkve obderžal v edinosti in pokorščini do svojih duhovnih poglavarjev, vse vernike ene fare v pokorščini do duhovnih pastirjev svoje fare, vse vernike ene škofije ž njihovimi duhovnimi pastirji v edinosti in pokorščini svojega škofa, vse vernike vsega katoliškega sveta ž njihovimi duhovnimi pastirji in škofi v pokorščini in edinosti z Rimskim papežem; daruje za katoliško cerkev, da bi jo po vsem svetu vladal, in toraj serca vseh pastirjev katoliške cerkve obračal tako, da bi le za zveličanje svojih ovčic skerbeli, in serca podložnih vernikov z ljubeznijo in pokorščino do duhovnih pastirjev navdajal, da bi radi storili vse, kar jim duhovni pastirji v njihovo zveličanje zapovedujejo. Prosi pa tudi za papeža, pravega nastopnika svetega aposteljna Petra, vidnega poglavarja vse kerščanske cerkve, Jezusovega namestnika na zemlji, po kterem ima edinost v veri ohranjena biti; prosi za škofa tiste škofije, v kteri se daritev svete maše opravlja, da bi jih tudi on, kar mu jih je od Jezusove čede v skerb izročenih, po pravem potu vodil v večno življenje; moli tudi za cesarja ali kralja, da bi sveto cerkev s svojo oblastjo varoval zunanjih sovražnikov, in mir v njej ohranil; moli za vse, kteri so prave katoliške in apostoljske vere.

6. Spomin za žive. Ko je mašnik za katoliško cerkev že odmolil, in za papeža, škofa in cesarja in za vse pravoverne kristijane sploh Boga prosil; stori spomin za druge žive, za ktere je sosebno dolžen maševati, pa jih z besedo ne imenuje, ampak le v misel vzame. Roke in oči proti Bogu povzdigne, ter reče: „Spomni se, o Gospod! svojih služabnikov in služabnic“. Na to ob-

molči, roke pred seboj sklene, in se s pripognjeno glavo v mislih spomnuje vseh tistih živih ljudi, za ktere se je sosebno maševati namenil. Naj poprej se spomni tistih, kteri so mu za sveto mašo dali, in ga prosili spomniti se jih, ter Boga prosi, da bi jim po tej daritvi dal, česar potrebujejo za dušo in telo; prosi tudi Boga za vse njihove žive sorodnike, da bi jih vodil po potu pobožnosti, in jim dodelil, česar na tem svetu potrebujejo. Potlej se spomni vseh tistih, za ktere je sosebno darovati dolžen. Kader je mašnik vse te v misel vzel, in za-nje Boga prosil, začne ga prositi za vse vernike, kteri so zdaj pri njegovi maši, in tudi ž njim opravljajo daritev svete maše; toraj roke razpne, glavo povzdigne, ter začne moliti: „Spomni se tudi vseh pričujočih, kterih vero poznaš, in pobožnost vidiš, za ktere ti darujemo, ali kteri ti darujejo ta hvalni dar za se in za svoje v odrešenje svojih duš, doseči zveličanje in varnost, in ti pošiljajo svoje želje, tebi večnemu in pravemu Bogu“. Njega dni, ko so še darove nosili k sveti maši, je diakon po besedah: „Spomni se, Gospod! svojih služabnikov in služabnic“, imena tistih, ki so kaj posebnega cerkvi vbogaime dali, na glas imenoval, da so jih vsi po cerkvi slišali. Ker je pa sčasoma marsikdo kak poseben dar k sveti maši prinesel ravno zavoljo tega, da se je njegovo ime bralo; zapovedala je sveta katoliška cerkev, da se ne sme nihče drugi z besedo pri sveti maši imenovati, kakor sam papež, škof in pa cesar, vseh drugih se mora mašnik le natihoma spomniti. In zavoljo te cerkvene zapovedi zdaj mašnik obmolči, in jih le v mislih imenuje, za ktere misli opraviti daritev svete maše. Kader je te vzel v spomin, začne moliti tudi za vse pričujoče kristijane, ki ž njim molijo, Bogu darujejo daritev svete maše za se in za svoje, da bi svoje duše v Jezusovi kervi od vseh madežev oprali, in večnega pogubljenja rešili; da bi bili poterjeni v veri, upanju in ljubezni, in v teh božjih čednostih do konca ohranjeni, in po tem takem dosegli zveličanje in varnost svojih duš; da bi s to daritevjo Boga vredno častili in hvalili, toraj mu svoje želje pošiljajo, ali

mu svojo dolžnost skazujejo. Tako moli mašnik za vse kristijane, kar jih je pri sveti maši. Pa nikar ne pozabite, da pravi: „Spomni se, Gospod! vseh pričujočih, kterih vero poznaš in pobožnost vidiš“; toraj so daritve svete maše deležni le tisti, kteri imajo živo vero, in so pri sveti maši v Bogu zbrani in res pobožni, kteri niso le s truplom, ampak so tudi z mislimi in željami z čistim ali vsaj skesanim in potertim sercem pri sveti maši.

Kristijani! pri teh dveh molitvah, ki so vam zdaj razložene, sklepajte se z mašnikom, in ž njim vred Boga prosite, da bi te dari, ki so na altarju, z dopadenjem sprejel in posvetil, in obernil v vaš dušni in telesni prid. Darujte jih naj poprej za vso katoliško cerkev, to je: za vse kristijane, kar jih je po vsem svetu, da bi jim Bog dal mir, jih varoval, v edinosti vere ohranoval, in po pravem potu vodil v nebesa. Darujte jih za vidnega poglavarja katoliške cerkve, našega svetega očeta, Rimskega papeža; prosite Boga, da bi ga vsi verniki spoštovali in v časti imeli, ker je on Kristusov namestnik na zemlji, in ker se tisti, ki se od njega loči, in njega zaničuje, od katoliške cerkve loči, in katoliško cerkev zaničuje. Darujte in prosite z mašnikom vred za svojega škofa; zakaj škofje so naši veliki pastirji, Bog jih je postavil, da nad našimi dušami čujejo, in bodo za nje odgovor dajali sodniku Jezusu, kteri je naše duše ne z minljivim srebrom ali zlatom, ampak s svojo lastno kervjo odkupil od pogubljenja. Pa darujte tudi za druge duhovne, zlasti za svoje duhovne pastirje, ter molite, da bi jih Bog s svojo nebeško lučjo razsvitljeval, in s sveto serčnostjo navdajal, da bi vas zamogli varno voditi po potu zveličanja. Darujte tudi za cesarja, ker je on naš pervi deželski oblastnik in varh naše svete vere.

Kader pa mašnika ugledate, da oči in roke proti Bogu povzdigne, roke spet na persih sklene, omolkne, in se s pripognjeno glavo v misli zamakne, da se spomnuje tistih, za ktere je obljubil maševati, in drugih, za ktere je posebno

dolžen darovati; spomnujte se tudi vi takrat vseh tistih, kteri so vam sosebno pri sercu. Otroci! spomnite se takrat svojih živih staršev, bratov in sester, in prosite Boga, da bi vam starše še dolgo časa zdrave ohranil v vaš dušni in telesni prid, jim dodeljeval, česar potrebujejo za dušo in telo, ter jih vodil po potu večnega življenja; prosite Boga, da bi vaše brate in sestre greha varoval, v dobrem uterdoval, in pripeljal v nebeško veselje. Starši! spomnite se svojih živih otrok in vse svoje družine, in prosite Boga, da bi jih varoval zapeljivost, ki jih po svetu čakajo, in jih ohranil v nedolžnosti in svoji prijaznosti; če so se pa že na stran zapeljivega sveta obernili, zdihujte k Bogu, da bi jim odperl dušne oči, jih z greha potegnil in spet med svoje otroke vzel. Kristijani! spomnite se svojih živih prijatlov, znancev, dobrotnikov in vseh tistih, za ktere ste sosebno dolžni moliti. Po tem takem, ljubi moji! se bote z mašnikom sklenili, in ž njim spomin za žive opravili.

7. Sklenjeni. Ko je mašnik spomin za žive opravil, in za-nje odmolil; zapusti v duhu zemljo, stopi v nebesa, se pridruži svetnikom, ki se že pri Bogu veselijo, ter jih prosi, da bi tudi oni za nas Boga prosili, in nam pomagali od njega po Jezusu Kristusu doseci vse potrebne dobrote. Ž njih prošnjo sklene tedaj mašnik svojo prošnjo in prošnjo pričujočih kristjanov, da bi ložeje od Boga dosegli, kar prosijo; toraj moli: „Sklenjeni (ti darujemo ta hvalni dar) z vso družbo izvoljenih, in obhajajoči spomin sosebno častite vselej device Marije, matere našega Boga in Gospoda Jezusa Kristusa, pa tudi tvojih svetih apostelnov in mučencev, Petra in Pavla, Andreja, Jakoba, Janeza, Tomaža, Jakoba, Filipa, Jerneja, Matevža, Simona in Tadeja, Lina, Kleta, Klemena, Ksista, Kornelija, Ciprijana, Lavrencija, Krizogona, Janeza in Pavla, Kozma in Damijana, in vseh tvojih svetnikov, po kterih zasluženju in prošnjah daj, da bomo v za-

vetju tvoje pomoči obvarovani pri vseh rečeh. Po ravno tem Jezusu Kristusu, Gospodu našem. Amen.“ V tej molitvi se svetnikom priporočamo, da bi tudi oni za nas prosili, ker s svojimi prošnjami veliko zamorejo pri Bogu. „Prošnja svetnikov“, pravi sveti Krizostom, „ima neizrečeno veliko moč, toda le takrat, ko začenjamo greh zapuščati in pokoro delati“. Z vsemi svetniki v nebesih se sklenemo, in z vsemi sklenjeni k Bogu zdihujemo; vendar pa jih le nekaj imenujemo, ker bi bilo prevec imenovati vse, in dosti jih je, ki so nam še neznani. Naj poprej imenujemo Marijo prečisto devico, ker smo od nje prejeli Kristusa, blagoslovljeni sad njenega telesa; potlej imenujemo aposteljne in nektere mučence, ki so precej o začetku keršanstva svojo kri prelili za pravo vero; na to vse svetnike, in prosimo Boga, naj nam še živim kristijanom po njih zasluženju in prošnjah dodeluje svojo pomoč in svoje varstvo, da bi tudi mi po smerti priti mogli v nebeško kraljestvo, v njih presrečno družcinjo.

8. Prosimo te tedaj. Ko so se mašnik in verniki s svetniki v nebesih sklenili, in v njih prošnjo priporočili; iztegne mašnik svoje roke, ter jih nad darjenim kruhom in vinom derží, in med tem tako le moli: „Prosimo te tedaj, o Bog! sprejmi potolažen ta dar, terega ti darujemo tvoji hlapci in znami vred vsa tvoja družinja; daj nam v tvojem miru preživeti svoje dni, reši nas večnega pogubljenja in daj nam štetim biti med tvoje izvoljene. Po Kristusu Gospodu našem. Amen“. Med to molitevjo derži mašnik svoje roke nad darovanim kruhom in vinom. Ta ceremonija se je ohranila iz stare zaveze. V stari zavezi je bilo zapovedano, da je moral kdor je Bogu kak dar, zlasti klavni dar prinesel, svoje roke položiti na glavo tiste živine, ktero je Bogu v dar namenil, prejden jo je dal Bogu v dar zaklati. Kaj pa je to pomenjalo? Kdor je živini roke na glavo pokladal, dal jo je Bogu v dar, je pokazal, da je zavoljo svojih grehov smert

zaslužil, in bi moral zdaj Bogu v dar zaklan biti; pa svoje grehe prenese na to žival, kteri roke na glavo položi v znamnje, da svoje grehe na njo znese, in jo namesto sebe v klavni dar da. In po tem je bila živina zaklana, v znamnje, da si je to smert človek zaslužil s svojimi grehi, ktero pa živina preterpi namesto njega.

Kaj tedaj pomenja, da mašnik svoje roke nad darjenim kruhom in vinom derži? To pomenja, da mašnik svoje in pričujočih vernikov grehe, tako rekoč, božjemu Jagnjetu, ktero odjemlje grehe sveta, na glavo skliče in prenese, ter prosi razžaljenega Boga, čegar razžaljeni pravici ne more noben človek sam iz sebe zadostiti, nobeden njegove pravične jeze vtolažiti, naj meso in kri včlovečenega Boga vzame v spravni dar za njegove in vernikov grehe. V molitvi pa, ki jo mašnik moli, dokler roke nad darjenim kruhom in vinom derži, prosi Boga, sosebno treh reči:

a) prosi Boga, naj nam da v miru preživeti svoje dni, v miru namreč z Bogom, kterega nam je zadobil Jezus Kristus, ki nas je po svojem terpljenju in svoji britki smerti z njim spravil, in kterega vživamo, dokler smertnega greha ne storimo, ker nas huda vest ne pika, in grešno serce ne straši; in pa v miru z bližnjim, da bi med seboj v sveti prijaznosti živeli;

b) prosi Boga v imenu vernikov, da bi nas obvaroval večnega pogubljenja, te naj veče nesreče, v ktero smo se bili zakopali z izvirnim grehom, iz ktere nas je pa Jezus Kristus izvlekel s svojo smertjo na svetem križu;

c) prosi Boga, da bi nas vodil po potu pobožnosti, in pripeljal v nebeško veselje. —

Vsega tega tudi vi Boga prosite, kader vidite mašnika roke deržati nad darjenim kruhom in vinom.

9. Daj, te prosimo. Zdaj, ljubi kristijani! pride nezapopadljivi čudež božje vsegamogočnosti in neskončne ljubezni do nas na versto. Približal se je čas, da bo mašnik

kruh in vino spremenil v Jezusovo rešnje Telo in njegovo rešnjo kri, kakor mu je od Jezusa zapovedano. Dosehmalo je nebeškemu Očetu daroval le kruh in vino; pa vse to darovanje ne bi bilo ne Bogu všeč, ne nam koristno, ko bi se pri sveti maši kruh in vino tudi ne spreobernilo v Jezusovo rešnje telo in njegovo rešnjo kri, in ravno zdaj bota spreobernjena. Pa prejden se mašnik podstopi po Kristusovem povelju spremeniti kruh in vino; oberne se k nebeškemu Očetu, ter ga prosi, naj to sveto moč da besedam, ki jih bo izgovoril nad kruhom in vinom. S sklenjenima rokama tedaj mašnik moli: „Daj, te prosimo, o Bog! da bo ta dar (zdaj kruh in vino trikrat prekriža) ves † posvečen, † sprejet, † poterjen, resničen in prijeten, da nam bo spremenjen (zdaj prekriža enkrat hostijo, in enkrat kelih) v † telo in † kri tvojega preljubega Sina, Gospoda našega Jezusa Kristusa“. Pri tej molitvi še ne spreoberne mašnik kruha in vina, ampak še le Boga prosi, da bi se to spreobernjenje zgodilo takrat, ko bo nad kruhom in vinom izrekel Jezusove vsemogočne besede, kakor je tudi Jezus Kristus pri zadnji večerji kruh in vino posvetil, to je: z molitevjo nad kruh in vino kar človek poklical božjo vsegamogočnost, da bi bilo oboje spreobernjeno v njegovo telo in v njegovo kri, kader bo hotel on kar Bog spreoberniti kruh in vino. Mašnik pa hoče v molitvi toliko reči: „Daj, te prosimo, ljubi Oče nebeški! da bo ta dar, kruh in vino, ves posvečen, in toraj spreobernjen v Jezusa Kristusa, blagoslovljeni sad Marijnega telesa; da bo sprejet, in toraj, kar je dosehmalo le kruh in vino, po spreobernjenju tebi popolnoma dopadljiv klaven dar postane; da bo poterjen, in toraj skrivnostna daritev, ki smo jo začeli, tudi končana, in ti na tvoj altar v popolnoma dopadljiv dar položena; da bo resničen, in toraj iz neživega pozemeljskega daru v živ in duhoven dar, v meso in kri Jezusa Kristusa spreobernjen, in našim dušam v hrano dan; da bo prijeten, in toraj tak dar, kteri ti popolnoma dopade, in je postavljen namesto darov stare zaveze, ki sami ob sebi niso mogli dopasti. Daj, da ti bo tak dar,

da boš nanj rekel: To je moj preljubi Sin, nad kterim imam dopadenje, in v kterem samem mi dopade, kar se mi v dar prinese". — Ker pa daritev, ki jo mašnik opravlja, ne zapopada le pravega telesa Jezusovega, ampak tudi njegovo duhovno telo, kterega glava je Jezus Kristus, udje pa tega duhovnega telesa so pravoverni kristijani; toraj mašnik, ko Jezusa Kristusa nebeškemu Očetu daruje, ž njim in po njem tudi daruje vso katoliško cerkev in vse pravoverne kristijane, kteri so z Jezusom sklenjeni kakor udje z glavo, in se toraj glava brez udov ne daruje. Če tedaj zgornjo molitev vzamemo v tem pomenu, da mašnik s Kristusom in v Kristusu nebeškemu Ocetu daruje vso katoliško cerkev in vse kristijane, ker so vsi s Kristusom en dar: prosi mašnik v tej molitvi, da bi bil ta dar, v kterem se katoliška cerkev nebeškemu Ocetu sama sebe in vse svoje otroke daruje po Jezusu Kristusu, res Bogu posvečen, da bi bili toraj vsi kristijani Bogu vdani, in da bi se ravnali po njegovi sveti volji; da bi ta dar, v kterem po Jezusu Kristusu sami sebe darujemo, tudi z dopadanjem sprejel in poterdil, da bi nas toraj seboj sklenil tako, kakor je mladika s terto sklenjena, in da bi nikdar ne pripustil, da bi se po kakem smertnem grehu od njega ločili; da bi bil ta dar resničen, in da bi toraj naši telesni počutki le voljo božjo spolnovali, naš um pa, naša volja in vse, kar je v nas, da bi bile vse naše nagnjenja Bogu popolnoma podložne; da bi bil naš dar prijeten, toraj naše življenje nebeškemu Očetu zmerom dopadljivše, ker bo Jezusovemu življenju zmerom podobniše. Mašnik verh tega tudi prosi, da bi bil ta dar, kruh in vino, nam spremenjen v telo in kri Jezusa Kristusa, in toraj ne želi samo, da bi se kruh in vino spremenila v Jezusovo telo in njegovo kri, ampak da bi se nam spremenila v naš dušni in telesni prid, da bi se mi vdeležili sadu, ki nam ga je Jezus Kristus s svojo kervavo daritevjo na svetem križu zaslužil; da bi se tudi naše življenje in naše nagnenje spreobernile v Jezusovo sveto življenje in v njegove svete nagnjenja, kakor se bota kruh in vino spremenila v Jezusovo telo in v njegovo kri, da bi bili po tem takem ne-

beškemu Očetu všeč in dopadljivi. — Med molitevjo stori mašnik tri križe nad hostijo in vinom obema kmalu, in potem še enega nad hostijo posebej in enega nad vinom, ker prosi mašnik le po zasluženju Jezusove smerti na svetem križu, da bi kruh in vino spremenil, in nekoliko roke povzdigne, in jih spet na persih sklene, ter glavo pripogne, rekoč: „tvojega preljubega Sina“, da s tim svojo čast in ljubezen na znanje daje do Jezusa, ki ga bo zdaj zdaj nosil po rokah.

10. In zdaj, ljubi moji! smo prišli do spremenenja kruha in vina v Jezusovo telo in njegovo kri, prišli do povzdigovanja; pa vam ga danes ne morem več razlagati, ker bi to predolgo trajalo. Ohranite si tedaj to, kar ste danes slišali, zvesto v spominu; od povzdigovanja pa bomo govorili prihodnjič, ako je božja volja. Amen.

XXXIX. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dandanes bere. Od povzdigovanja do Očenaša. —

1. Razlagovaje sveto mašo, kakor se dandanašnji bere, sem vam zadnjič opisoval svete obrede, ki se opravljajo, in molitve, ki se molijo med sveto mašo od predglasja do povzdigovanja.

2. Danes pa začnemo s preimenitno skrivnostjo, s povzdigovanjem, ter vam bom razlagal sveto mašo

E) Od povzdigovanja do Očenaša.

Spremenenje kruha in povzdigovanje. V molitvi: „Daj, te prosimo, o Bog! da bo ta dar ves posvečen, sprejet, poterjen, resničen in prijeten, da nam bo spremenjen v telo in kri tvojega preljubega Sina, Gospoda našega, Jezusa Kristusa“, v tej molitvi, ki smo jo že zadnjič premišljevali, klical je mašnik, kar služabnik cerkve vsegamogočnega Boga, da bi kruh in vino spreobernil v Jezusovo rešnje telo in v njegovo rešnjo kri. Zdaj pa začne ravnati in delati kar služabnik Jezusov, ter, tako rekoč, svoj jezik posodi Jezusu, da Jezus po njegovem jeziku spremeni kruh in vino. Toraj začne zdaj posnemati dela, ki jih je Jezus pri zadnji večerji delal, in govoriti besede, s kterimi je Jezus pri zadnji večerji kruh in

vino spremenil v svoje telo in v svojo kri. Ko tedaj mašnik misli ponoviti veliko skrivnost, ki jo je Jezus Kristus pri zadnji večerji postavil; začne v misel jemati, kaj je Jezus Kristus pri tej priliki storil, ter začne tako le moliti: „Kteri je pred svojim terpljenjem tisti dan vzel kruh v svoje svete in častite roke“, (med temi besedami vzame mašnik hostijo v svoje roke med perve štiri perste, ker so ti štirji persti od škofa pri mašnikovem posvečevanju pomazani s sveto križmo, in moli dalej:) in vzdignil oči proti nebu k tebi, svojemu vsegamogočnemu Očetu, (mašnik pri teh besedah tudi svoje oči proti nebu povzdigne, da posnema Jezusa Kristusa, ker v njegovem imenu zdaj dela,) te zahvalil, in ga posvetil, (tukaj se mašnik z glavo prikloni, in hostijo prekriža,) razlomil, ter dal svojim učencem, rekoč: Vzemite, in jejte od tega vsi. (Mašnik se zdaj nekoliko pripogne, in v Jezusovem imenu nad hostijo spregovori besede, s kterimi kruh spremeni v Jezusovo rešnje telo. Reče pa nad hostijo te le besede:) „Zakaj to je moje telo“. In glejte, na te besede se zgodi veliki čudež božje neskončne ljubezni do nas. Kruh se spremeni v Kristusovo rešnje telo; nič več ni kruha, ampak v podobi kruha je zdaj v mašnikovih rokah Jezus Kristus z dušo in telesom, s kervjo in mesom, kar Bog in človek, ravno tisti Jezus je zdaj v podobi kruha pričujoč, ki je bil v Betlehemu iz Marije device rojen, na Kalvarski gori umorjen, ki sedi zdaj v nebesih ob desnici svojega Očeta. Toraj pa pride tudi tisuč in tisuč angeljev iz nebes na altar, Jezusa Kristusa v podobi kruha skritega molit. Pa tudi mašnik, od nebeških angeljev obdan, začne Jezusa Kristusa moliti, kakor hitro ga je iz nebes priklical v podobo kruha. Toraj pripogne desno koleno do tal pred svetim rešnjim Telesom, da s tim pripogovanjem božjo čast skaže Jezusu; pa želi, da bi ga tudi verni kristijani po cerkvi častili in molili, kakor ga že angelji na altarju molijo, kakor ga tudi on sam moli, toraj povzdigne Jezusovo telo, in ga nad glavo pokaže kristijanom, naj ga s ponižnim sercem molijo, in obžalujejo svoje grehe, s kterimi so Jezusove smerti krivi. Služabnik, ki mašniku streže, žvenk-

lja, in z žvenkljanjem vernike po vseh kotih cerkve opominja, naj se pred svetim rešnjim telesom prav globoko ponižujejo, in ga molijo. Ko mašnik Jezusovo rešnje telo na altar položi, še enkrat iz časti do njega poklekne z desnim kolenom.

3. Spremenjenje vina in povzdigovanje. Ko je mašnik presveto rešnje telo iz rok djal; odkrije kelih, vzame ga v roke, in pripoveduje, kako je Jezus Kristus pri zadnji večerji vino spremenil v svojo kerv, ter moli: „Ravno tako je vzel po večerji tudi ta prečudni kelih v svoje svete in častite roke, ter spet zahvalil, (se z glavo prikloni,) in ga posvetil, (stori nad kelihom križ,) ter dal svojim učencem, rekoč: Vzemite, in pijte vsi iz njega. (Zdaj se spet nad kelih z životom prikloni, in priklonjen reče nad vinom v Jezusovem imenu:) Zakaj ta je kelih moje kervi, nove in večne zaveze, skrivnost vere, ktera bo za vas in za njih veliko prelita v odpuščenje grehov“. In s temi besedami je tudi vino v Jezusovo rešnjo kri spremenil: ravno tista Jezusova kri je po teh besedah v kelihu, ktera je ves čas Jezusovega življenja na zemlji po njegovih žilah tekla; ravno tista kri, ki jo je Jezus na vertu Gezemani potil; ravno tista kri, ktera je tekla po njegovem životu, ko so ga bičali, in s ternjem kronali; ravno tista kri, ki jo je Jezus prelival na svetem križu. O presveti čudež! o nezmerna ljubezen Jezusa Kristusa do nas! Kdo bi pač pri tem velikem čudežu mogel pozabiti Jezusove prevelike ljubezni do nas! Toraj pa tudi povzame mašnik besede, ki jih je Jezus pri zadnji večerji svojim učencem govoril, ko jim je dal vživati svoje telo in svojo kri, in jim zapovedal ponavljati to daritev, in pravi: „Kolikorkrat bote to delali, storite v moj spomin“. Mašnik zdaj tudi pred sveto rešnjo kervjo Jezusovo koleno do tal pripogne v znamnje, da jo moli, in jej skazuje naj večo čast, ktera gre samemu Bogu; in da bi jo tudi ljudje po cerkvi molili, se pred njo do tal ponižali, povzdigne jo v kelihu, in vernikom nad glavo pokaže. Služabnik

jih tudi z zvenkljanjem opominja, naj se z živo vero in s terdnim zaupanjem pred sveto rešnjo kervjo Jezusovo ponižujejo. O nebeški Oče, vsegamogočni večni Bog! poglej zdaj na naš altar; ni več kruha na altarju, ni več vina, pravo živo telo je na altarju, in prava živa kri tvojega edinega Sina, nad kterim imaš vse dopadanje. Od začetka sveta skozi štiri tisuč let se ti ni še nikoli ponudil tak dar, kakoršnega ti zdaj darujemo. Sam Jezus Kristus ti je na altarju v dar prinesen, on, pravi Bog in pravi človek, naš Srednik, naš Odrešenik, naša sprava, kteri sam te zamore vredno moliti, hvaliti, ti za naše grehe zadostiti in te dopadljivo prositi. O čudež, o nezapopadljivi čudež božje vsegamogočnosti in ljubezni! Pa tega čudeža ne zagledajo naše telesne oči, ampak le vera nam ga kaže, le vera najde v podobi kruha Jezusovo rešnje telo, najde v kelihu v podobi vina velike in skrivne reči; zato pa tudi katoliška cerkev ta kelih imenuje skrivnost vere. Res, velika skrivnost naše svete vere!

Do povzdigovanja govori mašnik pri sveti maši zmerom v imenu svete katoliške cerkve in v imenu vseh pričujočih vernikov; kader pa do povzdigovanja pride, ne govori več v imenu katoliške cerkve in pričujočih kristijanov, ampak zdaj govori v imenu samega Kristusa, ali da bolj prav rečem, Kristus sam govori iz mašnika nad kruh: „To je moje telo“, in nad vino: „To je kelih moje kervi“. Mašnikove besede so besede samega Kristusa: Kristus je naš veliki mašnik, kteri samega sebe nebeškemu Ocetu na altarju daruje; duhoven pred altarjem je le Jezusov služabnik, da po njem Jezus dela tisti čudež, kterega je storil pri zadnji večerji.

Zakaj tedaj, ljubi moji! mašnik povzdiguje sveto hostijo in sveto rešnjo kri Jezusovo v kelihu? S povzdigovanjem hoče mašnik

a) vernikom pokazati Jezusa Kristusa v podobi kruha in vina pricujočega, da bi ga v tem presvetem zakramentu molili, kakor so ga pastirji molili v Betlehemskem hlevcu; to povzdigovanje pomenja

b) povzdigovanje Jezusa Kristusa na svetem križu, ker so Judje Jezusa po rokah nevernikov na tleh na križ pribili, potlej križ z Jezusom vred na kviško vzdignili, in ga v jamo po koncu zasadili; in

c) pomenja povzdigovanje, da želi mašnik s povzdigovanjem to na altarju rojeno in zaklano nedolžno Jagnje božje v dar dati Bogu, kakor so duhovni stare zaveze svoje žgavne darove pred altarjem na kviško povzdigovali, kader so jih Bogu opravljali.

Kaj bi tedaj mogli verniki med povzdigovanjem občutiti? Ravno to, kar bi bili na gori Kalvariji občutili, ko bi bili takrat na njej, ko je Jezus Kristus umiral na svetem križu; ko bi bili pred Jezusovo britko martro stali, in njegove noge objemali z Marijo Magdaleno. Nekdaj so kristijani od povzdigovanja svete hostije do povzdigovanja keliha ali pa še clo do „Očenaša“ na obrazih ležali. Jezusa je treba moliti, in ga s pripognjenim životom in na altar povzdignjenim duhom zahvaliti, da nas je s svojo kervjo od grehov opral. Med povzdigovanjem se ne poje, ampak sveta tihota vernike z grozo in častjo do svetih skrivnost napolnuje, kakor je bila tudi na Kalvariji tri ure strašna tihota, ko je postala neznana tema, in je Jezus naj hujše bolečine terpel; med povzdigovanjem mora vse v Jezusa zamaknjeno biti.

4. Po tem povelju tedaj. Po dokončanem povzdigovanju začne mašnik spet delati in govoriti v imenu katoliške cerkve, kar njen služabnik. Ker je Jezus Kristus po postavljeni daritvi svete maše aposteljnom in po njih tudi nastopnikom ukazal, naj tudi oni v prihodnje kruh in vino spreobračajo in darujejo, pa v njegov spomin, ko je rekel: „Kolikorkrat bote to delali, delajte v moj spomin“; spominja se mašnik zdaj tega Jezusovega povelja, in začne, berž ko je kelih iz rok djal, in pred sveto rešnjo kervjo z desnim kolenom pokleknil, Jezusa Kristusa v podobi kruha in vina pričujočega nebeškemu Očetu darovati, in toraj z razpetima rokama moli: „Po tem

povelju tedaj obhajamo, o Gospod! mi tvoji hlapci in tvoje sveto ljudstvo, spomin presvetega terpljenja, od smerti vstajenja in častitega vnebohoda ravno tega Kristusa, Sina tvojega, Gospoda našega, in darujemo tvojemu prečudnemu veličastvu od tvojih darov in daril (zdaj roke sklene in nad sveto hostijo in svetim kelihom tri križe stori, ko pravi:) ta čisti † dar, ta sveti † dar, ta brezmadežni † dar, (zdaj stori eden križ nad sveto hostijo in enega nad svetim kelihom, ter govori:) sveti † kruh večnega življenja in kelih † večnega zveličanja". Med to molitevjo stori tedaj mašnik nad sveto hostijo in svetim kelihom pet križev; tri nad hostijo in kelihom obema kmalu, in nad vsakterim posebej po enega. Sveti križi pa, ki jih mašnik po spreobernjenju kruha in vina dela, pomenjajo vse kaj drugega, kakor pred spreobernjenjem. Pred spreobernjenjem pomenjajo križi nad hostijo in vinom le prošnjo, da bi Bog na ta dar poslal svoj blagoslov; da bi bila po neskončnem zasluženju Jezusove smerti na križu naša daritev Bogu dopadljiva, nam pa zaslužljiva; da bi bila po tem Jezusovem zasluženju kruh in vino spreobernjena v Jezusovo rešnje telo in v njegovo rešnjo kri, kader bo Jezusove besede izgovoril nad kruh in vino. Po spreobernjenju pa pomenjajo križi, da je na altarju ravno tisto Jezusovo telo, ki so ga bili Judje po rokah nevernikov na križ pribili; ravno tista kri, ki je iz Jezusovih ran tekla. Pred spreobernjenjem so tedaj križi le blagoslovi nad darovanim kruhom in vinom; po spreobernjenju pa niso nič več blagoslovi, ampak so znamnja, da je zdaj na altarju ravno tisto Jezusovo telo, ki je bilo na svetem križu umorjeno, in ravno tista Jezusova kri, ki je bila na svetem križu za nas prelita, da je toraj daritev svete maše le ponavljanje tiste daritve, ki jo je Jezus Kristus opravil na svetem križu. Pri povzdigovanju toraj mašnik križe delaje vernike opominja, da se pri sveti maši godi ravno to, kar se je pred osemnajst sto leti godilo na gori Kalvariji. Zato, vidite, mašnik do obhajila vselej križ stori, kader koli Kristusovo rešnje telo ali njegovo rešnjo kri imenuje. —

Pred povzdigovanjem smo le kruh in vino darovali; po povzdigovanju pa darujemo pravega živega Kristusa z dušo in telesom, s kervjo in mesom, po božji in po človeški natori, v podobi kruha in vina, in ga darujemo sosebno v spomin njegovega terpljenja, njegovega od smerti vstajenja in vnebohoda, ker nas je sosebno s temi tremi skrivnostmi od pogubljenja odrešil, in nam zadobil večno življenje v nebesih. Ta dar tedaj, ki ga zdaj darujemo, imenuje se po vsi pravici čisti dar, sveti dar, brezmadežni dar, ker je v podobi kruha in vina pričujoč in skrit Jezus Kristus, on, sama čistost, svetost in Jagnje božje brez vse graje in vsega madeža; ta dar po vsi pravici imenujemo sveti kruh večnega zveličanja, ker ta sveti kruh redi naše duše v večno življenje, ako ga po vrednem prejemamo; in kelih večnega zveličanja, ker je v kelihu prava Jezusova rešnja kri, ktera nas je od grehov oprala, in naše duše še zdaj napaja v večno zveličanje, ako po vredno hodimo k angeljski mizi. In kako lepo se pové v zgornji molitvi, da Jezusovega rešnjega telesa in njegove rešnje kervi ne daruje le mašnik nebeškemu Očetu, ampak da ga po mašnikovih rokah darujejo tudi pričujoči verniki, ker mašnik moli: „Obhajamo spomin Jezusovega terpljenja mi tvoji hlapci“, kar mašnike pomenja, „in tvoje sveto ljudstvo“, kar pričujoče vernike pomenja.

5. Poglej na te dari. Ko je mašnik s poprej omenjeno molitevjo Jezusa Kristusa v podobi kruha in vina nebeškemu Ocetu oddaroval, prosi Boga z drugo molitevjo, naj z dopadanjem pogleda na našo daritev, in jo milostljivo sprejme, kakor je nekdaj z dopadanjem pogledal na daritev Abeljnovo, Abrahomovo in Melkizedekovo. Prejden vam pa to molitev povem, moram vam še poprej nekoliko opomniti od Abeljnove, Abrahamove in Melkizedekove daritve. Abelj, veste, je bil nedolžen, njegov brat Kanj pa malopriden. Bog jima je srečo dal pri njunem poslovanju ali delu. V zahvalo za prejete dobrote sta obadva Bogu dar zažgala: Abelj, ki je bil ovčar, pervega mladiča zmed svoje čede; Kajn, ki je bil kmet, pa od svojih poljskih pridelkov. Na Abeljnov dar se je Bog

z dopadanjem ozerl, ker je bil Abelj pravičen in Bogu tudi v sercu hvaležen; na Kajnov dar pa, ker je bil Kajn malopriden in ni imel hvaležnega serca do Boga, ni pogledal. Ker je bil Abeljnov dar Bogu dopadljiv, Kajnov pa ne; začne Kajn iz nevoščljivosti Abeljna sovražiti in preganjati in še ubil ga je na zadnje. —

Zdaj pa nekaj od Abrahamove daritve. Abraham je v svoji starosti dobil sina Izaka, kterega mu Bog enkrat po noči zapové na goro Morijo peljati, ter mu ga na njej v žgavni dar darovati. Ko se dan zazna, vstane Abraham, vzame Izaka, pelje ga na goro, napravi altar, zloži nanj derva, ki jih je seboj prinesel, zveže Izaka, in ga na germado dene na altar. Abraham prime zdaj za nož in že roko iztegne, da zakolje Izaka; kar angelj božji iz nebes zavpije: „Stoj, in ne stori nič žalega mladenčiku! Zdaj vem, da se Boga bojiš, ker svojemu edinemu sinu zavoljo mene nisi zanesel“. Ta Abrahamova pokorščina je bila Bogu dopadljiva daritev, ker je bil Abraham božjemu povelju pokoren tudi v naj hujši reči. —

Zdaj pa še od Melkizedekove daritve. Abraham je enkrat sovražnike s svojimi hlapci srečno premagal. Ko se po končanem in dobljenem boju domu vračuje, gre memo mesta, ki se mu je takrat reklo Salem, pozneje pa Jeruzalem. V tem mestu je tisti čas živel častitljiv mož, Melkizedek po imenu, kteri je bil kralj Salemski in duhoven Najvišega. Melkizedek pride iz mesta Abrahamu naproti, prinese kruha in vina, blagoslovi Abrahama, in potem kruh in vino Bogu daruje, in ga razdeli med Abrahamove hlapce. Ta Melkizedekova daritev je bila Bogu všeč.

Kakor se je pa Bog z dopadanjem ozerl na Abeljnovo, Abrahamovo in Melkizedekovo daritev, prosi zdaj mašnik z drugo molitevjo po povzdigovanju, naj ravno tako tudi na našo daritev s potolaženim in milostljivim obličjem pogleda, ko mu darujemo Jezusa Kristusa v podobi kruha in vina, in

ž njim tudi sami sebe. Mašnik tedaj moli z razpetima rokama: „Poglej na te dari s potolaženim in milostljivim obličjem, in sprejmi jih kakor si bil sprejel dari svojega hlapca, pravičnega Abeljna, in daritev našega očaka Abrahama, in pa sveto daritev in brezmadežno posvečbo, ktero ti je daroval tvoj veliki duhoven Melkizedek“. S to molitevjo pa ne prosi mašnik Boga, da bi naših darov, ki jih imamo na altarju, namreč Jezusovega rešnjega telesa in njegove rešnje kervi, ne zavergel, ampak milostjivo sprejel; zakaj Jezus Kristus je nebeškemu Očetu neskončno dopadljiv dar: temveč le prosi, naj z milostljivim očesom pogleda na naše darovanje in na našo pobožnost, s ktero Bogu darujemo ta neskončno prijetni dar; Boga le prosi, naj se s potolaženim obličjem ozre na nas, ko se z Jezusom Kristusom v en dar sklenemo, in ž njim tudi sami sebe darujemo nebeškemu Očetu, dasiravno smo polni slabost. Ko mašnik prosi, naj Bog ta naš dar sprejme, kakor je sprejel Abeljnov, Abrahamov in Melkizedekov dar, ne sme se ta molitev oberniti tako, kakor da bi bili darovi Abeljnov, Abrahamov in Melkizedekov Bogu prijetniši, kakor njegov sin Jezus Kristus, kterega mu na altarju v podobi kruha in vina darujemo; darovi stare zaveze niso bili sami iz sebe Bogu prijetni, svojo vrednost pred Bogom so le iz prihodnje Kristusove daritve dobivali, ktero so pomenjali in napovedovali: ampak mašnik prosi Boga le milosti, da bi tudi mi telo in kri njegovega Sina darovali s tako nedolžnostjo, s tolikošno vero, s kolikoršno so pravični možje stare zaveze, Abelj, Abraham in Melkizedek svoje darove Bogu opravljali, in da bi toraj na nas pogledal ravno tako milostljivo, kakor se je nanje milostljivo ozerl. Melkizedekova daritev se sicer imenuje sveta in brezmadežna, ker je med vsemi darmi stare zaveze naj bolj oznanovala in pomenjala sveto in brezmadežno daritev svete maše, pri kteri se Jezus Kristus v podobi kruha in vina daruje nebeškemu Očetu. Katoliška cerkev tedaj Abeljnovo, Abrahamovo in Melkizedekovo daritev pri sveti maši v misel jemlje, da mašnika in nas vse opominja, naj si prizadevamo, tem možem enaki biti, če hočemo, da bi Bog

na nas pri naj svetejši daritvi tako milostljivo pogledal, kakor na nje, ko so mu opravljali svoje daritve. Abelj je bil nedolžen, čistega serca, in akoravno od svojega brata preganjan, vendar le je bil prijazen, pohleven, krotek in poterpežljiv. Abraham je bil poln žive vere, močen in stanoviten v naj večih skušnjah; na božje povelje je bil precej pripravljen zaklati svojega edinega sina, dasiravno mu je bil Bog obljubil po njegovem Sinu osrečiti vse narode. In nad Melkizedekom, od kterega nam božje pismo nič drugega ne pove, kakor da je bil kralj Salemski in duhoven Najvišega, imamo zgled tihega, skritega in bogaboječega moža, v kterem je gorela tolikošna ljubezen božja, da se ni dal z nobenim časnim opravilom odverniti od Boga in njegove svete službe. Poglejte, ljubi kristijani! to so čednosti, ki nam jih katoliška cerkev priporoča z drugo molitevjo po povzdigovanju.

6. Ponižno te prosimo. Mašnik začne zdaj moliti tretjo molitev po povzdigovanju. Globoko priklonjen, v znamnje ponižne in silne prošnje, in z rokama na altar naslonjenima začne: „Ponižno te prosimo, vsegamogočni Bog! reci prinesti te dari po rokah tvojega svetega angelja na tvoj visoki altar, pred tvoje božje veličastvo, da bomo vsi, kar nas bo deležnih tega altarja, (tukaj altar poljubi,) in zavžilo presveto † telo in presveto † kri (prekriža Jezusovo telo in kri) tvojega Sina, napolnjeni (sebe prekriža) z vso nebeško dobroto in milostjo. Po ravno tem Kristusu Gospodu našem. Amen“. Ta molitev zapopada globoke skrivnosti; toraj govori sveti oče Inocencij III., da so te besede tako globokega pomena, da ga človeški um težko zvé. Da bi pa vsaj nekoliko njih pravi um dosegli, treba nam je vedeti:

a) Kaj da so ti darovi, ki mašnik s toliko ponižnostjo Boga prosi, da bi jih rekel prinesti na njegov visok altar, pred njegovo božje obličje; zakaj Jezus Kristus, ki ga na altarju v podobi kruha in vina darujemo, je ljubi Sin božji, nad kterim ima Bog vse dopadanje, čemu tedaj Boga prositi, naj bi z dopadanjem sprejel ta dar?

b) Zakaj se morajo ti darovi prinesti na visoki altar božji, pred božje veličastvo, da jim bodo izvir vseh duhovnih dobrot, kteri te dari prejmejo pri svetem Obhajilu?

c) Kako se morajo umeti besede, s kterimi mašnik prosi, da bi bili ti darovi v nebesa neseni, ki morajo vendar ostati na naših altarjih, da jih mašnik in verniki prejmejo in zavžijejo?

d) Kdo je ta angelj, po kterega rokah bi Bog rekel te dari prinesti na njegov visoki altar?

e) Kaj je ta visoki altar božji, na kterega bi se prinesli ti darovi?

Prejden se da odgovoriti na teh pet vprašanj, treba je še nekaj pomisliti. V stari zavezi so Bogu tudi živino darovali, ktero so klali, na kosce razsekali, in nekaj razsekanih koscev Bogu v čast zažigali, da jih je ogenj vse prešinil, očistil in poveličal, in da je bil klavni dar, ko se je njegov dim proti nebesom valil, po dimu, tako rekoč, v nebesa nesen pred božji sedež, da ga je bil Bog, tako rekoč, pervi deležen, in je svoj blagoslov razlil na vse tiste, kteri so se tudi vdeležili tega žgavnega daru, in po tem takem z Bogom v druščinjo stopili. —

Kar je ta podoba pomenjala, vse to je Jezus Kristus do tanjcega spolnil. Dal se je na križu umoriti Bogu v klavni dar, in po svojem od smerti vstajenju je bil obdan z veličastvom, ktero je živemu ognju enako v njem pokončalo vse, kar je bilo umerljivega in pozemljiskega. In kakor se je nekdaj dim žgavnih darov proti nebesom valil, da je darove nesel pred božji sedež; povzdignil se je tudi Jezus Kristus pri svojem vnebohodu do sedeža nebeškega, od kterega je bil vzet v neskončno prijeten dar, in s kterim se je popolnoma zedinil. Jezus Kristus pa je ljudi z Bogom popolnoma spravil, in jim zaslužil poslati svojega svetega Duha,

kterega je tudi poslal binkoštno nedeljo. Sveti Duh tedaj ni poprej mogel poslan biti, kakor po Kristusovem vnebohodu, kar nam tudi sveti apostelj Janez spričuje, ker pravi: „Sveti Duh ni bil še dan, ker Jezus Kristus ni bil še poveličan“. —

Te skrivnosti se pa pri daritvi svete maše ponavljajo: toraj pravimo v pervi molitvi po povzdigovanju, da Bogu to daritev opravljamo v spomin terpljenja, vstajenja in vnebohoda Jezusovega; in v tej tretji molitvi prosimo, naj bo ta dar, ki je zdaj na našem altarju skrivnostno zaklan, pred njegovo oblicje prinesen, kakor je bil v dan Jezusovega vnebohoda prinesen, ko se je bil na križu Bogu v dar zaklani Jezus v nebesa vzdignil, in s svojim nebeškim Očetom popolnoma sklenil, naj bi se ta na altarju skrivnostno zaklani dar tudi zdaj z Bogom Očetom sklenil, in po tej svoji sklenitvi z Bogom nas, ki ga bomo zavžili, napolnil z vsemi milostmi, ktere izvirajo iz Jezusove sklenitve z Bogom. —

Zraven tega pa tudi nikar ne pozabimo, da, kader Jezusa Kristusa v podobi kruha in vina darujemo, ž njim tudi sami sebe Bogu v dar prinesemo, in se želimo Jezusovega duha popolnoma navzeti, in ž njim biti enih misel in enih želj, da bi z Jezusom Kristusom nebeški Oče tudi nas milostljivo sprejel, ki smo s Kristusom sklenjeni v en dar, in tako rekoč pokristušani. Dvojna je tedaj daritev, ki jo pri sveti maši opravljamo, ktere daritvi se ne smete ena od druge ločiti, da se prav umé tretja molitev po povzdigovanju. In da bomo to dvojno daritev lagleje v spominu ohranili, pomislimo, da mašnik v pervi molitvi po povzdigovanju Bogu daruje Jezusovo pravo za nas na svetem križu zaklano telo; in v drugi molitvi daruje Jezusovo duhovno ž njim zaklano telo, ktero so vsi pravoverni kristijani; in v tej tretji molitvi prosi Boga, da bi v naš prid sprejel to dvojno daritev. Zdaj ko to vemo, bomo še le prav odgovorili na zgornjih pet vprašanj.

a) Kaj so tedaj darovi, za ktere mašnik s toliko ponižnostjo Boga prosi, naj bi jih rekel prinesti po rokah njegovega svetega angelja na njegov visoki altar, pred njegovo

božje veličastvo? — Ti darovi pomenjajo pervič Jezusovo telo in njegovo kri, ktero oboje pri sveti maši Bogu darujemo, kteri dar tudi sam Jezus Kristus v nebesih in na zemlji na našem altarju ravno takrat, kar mašnik opravlja Bogu. — Drugič pomenjajo ti darovi nas same, ker pri sveti maši tudi sami sebe z Jezusom Kristusom nebeškemu Očetu darujemo, ter ga prosimo, naj daritev nas samih milostljivo sprejme, ker se darujemo sklenjeni z Jezusom Kristusom, kteri je Bogu neskončno prijeten. V tem pomenu, ljubi moji! se ni čuditi, da mašnik s tolikošno ponižnostjo Boga prosi, naj reče prinesti te dari pred njegovo božje veličastvo, ker daritev nas samih sama ob sebi ni vredna od Boga sprejeta biti.

b) Zakaj se morajo ti darovi prinesti na visoki altar božji, pred božje veličastvo, da jim bodo izvir vseh duhovnih dobrot, kteri prejmejo sveto Obhajilo? — Če nam ti darovi pomenjajo telo in kri Jezusovo, mašnik to Boga prosi, nas opomniti, da se je moral Jezus Kristus res pred Boga postaviti, in po veličastvu svojega vnebohoda z nebeškim Očetom skleniti, da je na nas razlil milosti, ki nam jih je bil zaslužil s svojim terpljenjem. Če tedaj darove vzamemo v tem pomenu, mašnik to molitev moli, da nam pred oči postavi sad Jezusovega vnebohoda in Jezusove sklenitve z nebeškim Očetom. Če nam pa ti darovi pomenjajo daritev, po kteri sami sebe Bogu darujemo, prosimo Boga, da bi bili mi po Jezusu Kristusu, svojem Sredniku, pred Boga postavljeni, ter z Bogom sklenjeni, da bi bili po Jezusovih besedah vsi eno v Bogu Očetu in v Jezusu Kristustu, kakor sta tudi Bog Oče in Bog Sin oba eno.

c) Kako se morajo umeti besede, s kterimi mašnik Boga prosi, da bi bili ti darovi v nebesa neseni, ki morajo vendar na altarju ostati, da jih mašnik in verniki zavžijejo? — Če nam ti darovi pomenjajo Jezusa Kristusa, ne smejo se besede ravno po čerki vzeti. Katoliška cerkev dobro ve, da Jezus Kristus v nebesih sedi ob desnici svojega Očeta, in nebes nič več ne zapusti, in se toraj ne more v novič v

nebesa prinesti. Teh besed se le posluži, nas opomniti darov stare zaveze, kteri so se Bogu zažigali, da se je njih dim proti nebesom valil, in je darove, tako rekoč, v nebesa nesel, in pa nam pred oči postaviti, da je Jezus Kristus, kar je to pomenilo, s svojim vnebohodom vse to do tanjcega spolnil, ker je klavni dar svoje človeške natore pred božji sedež prinesel. Ali pa se sme tudi reči, da mašnik s temi besedami na znanje daje svoje goreče želje, da bi Jezus Kristus, naš veliki mašnik, svojemu nebeškemu Očetu za nas v nebesih opravil ravno tisto daritev, ki mu jo mi na zemlji opravljamo. Zakaj kolikorkrat mašnik Jezusovo telo na zemlji daruje, tolikokrat Jezus Kristus ravno tisto svoje telo v nebesih daruje svojemu nebeškemu Očetu v posvečenje vernikov. — Če pa to molitev obernemo na Jezusovo duhovno telo, nam molitev pokaže, kolikanj katoliška cerkev želi, da bi bila daritev, po kteri daruje samo sebe in svoje otroke, sklenjena z Jezusom Kristusom, Bogu neskončno dopadljivim darom, in po tem daru prinesena pred božje oblicje, in od Boga vzeta v prijeten dar.

d) Kdo je ta angelj, po kterega rokah naj bi Bog rekel te dari prinesti na njegov visoki altar? — Ta angelj je sam Jezus Kristus, naš edini srednik, po kterem imamo pristop do Boga. Ker se cerkev spoznava nevredno, da bi to božjo hostijo sama položila pred Boga, in se tudi boji, da bi ne bila daritev, v kteri Bogu samo sebe in svoje otroke daruje, zavoljo njenih nepopolnost zaveržena; prosi Boga, naj vzame to daritev iz rok Jezusa Kristusa, našega velikega mašnika, v kteri on sam sebe in svoje ude, verne kristijane, nebeškemu Očetu daruje, da bi bili po tem takem tudi mi Bogu vseč dar, in po prejemanju svetega Obhajila deležni milost, ktere izvirajo iz te presvete daritve.

e) Kaj pa je tisti visoki altar božji, na kterega naj bi se prinesli ti darovi? — Da bomo to lagleje umeli, pomislimo, da so nebesa pravi tempelj božji, v ktere je šel Jezus Kristus štirdeset dni po svojem od smerti vstajenju, in da je v nebesih ta visoki altar božji. Po razlaganju svetih

cerkvenih očakov je sam Jezus Kristus tisti visoki altar božji, na kterega naj reče Bog te dari prinesti, kterega naši vidni altarji po cerkvah le pomenjajo. Jezus Kristus sam je tedaj tisti zlati altar, kteri posveti vse dari, ki se nanj položé, in jim pravo ceno pred Bogom dodeli; Jezus Kristus je toraj tisti altar, na kterega morajo kristijani položiti vse svoje molitve, svoje dobre dela, svoje opravila, svoje terpljenje in vse svoje djanje in nehanje, ako želé, da bi jih Bog milostljivo sprejel. Bog Oče ima svoje dopadanje nad Jezusom Kristusom in kdor koli hoče od Boga milostljivo sprejet biti, mora se z Jezusom Kristusom v en dar skleniti.

Pa ne čudimo se nikar, da je Jezus Kristus kmalu imenovan mašnik, kmalu dar, kmalu altar, kmalu angelj, kteri darove nosi pred božje obličje; zakaj vse to je Jezus Kristus. Jezus Kristus je mašnik po duhu, pravi sv. Avguštin, in klavni dar po telesu. Jezus Kristus je altar svoje daritve zavoljo svoje božje peršone, kolikor je človeška natora ž njim združena. In angelj je, ker je naš veliki mašnik, in na tem altarju daritev opravlja.

Mašnik med tretjo molitevjo po povzdigovanju pri besedah: „Kar nas bo deležnih tega altarja“, altar poljubi, da s tim pokaže, kako goreče želi po prejemanju svetega obhajila deležen biti tega klavnega daru, in na to stori dva križa, enega nad božjo hostijo in enega nad svetim kelihom, ko presveto telo in presveto kri Jezusovo imenuje, ker po spreobernjenju pri vsaki besedi, ki telo in kri Jezusovo pomenja, križ stori nad sveto hostijo in svetim kelihom, v znamnje, da je daritev svete maše z Jezusovo daritevjo na svetem križu ena in ista daritev. Na zadnje tudi samega sebe prekriža, ko pravi: „da bomo napolnjeni z vso nebeško dobroto in milostjo“, v znamnje, da Boga teh milost le prosi, in jih doseči upa po neskončnem zasluženju križanega Jezusa, ki ga ima pred očmi pričujočega, in po sklenitvi s križanim Jezusom pri svetim Obhajilu.

7. Spomin za mertve. Po tretji molitvi, ki jo je po povzdigovanju odmolil, dela mašnik spomin za mertve. Roke

povzdigne in na persih sklene, ter pravi na božjo hostijo gledajoč: „Spomni se tudi, Gospod! svojih služabnikov in služabnic, ki so šli pred nami z znamnjem vere, in spé v miru“. Po teh besedah obmolči, in s priklonjeno glavo spomnuje za tiste mertve, za ktere je sosebno dolžen moliti. Kader jih je v mislih zimenoval, spet roke razpne, glavo vzdigne, ter začne: „Prosimo te, Gospod! da te in vse, kteri v Kristusu počivajo, deneš v kraj hladu, luči in miru. Po ravno tem Kristusu Gospodu našem. Amen“. Iz te molitve spoznamo, da daritev svete maše po nauku katoliške cerkve ne pomaga le živim, ampak tudi mertvim, kteri so sicer v milosti in prijaznosti božji umerli, pa so vendar majhne pregreške nad seboj na uni svet nesli, kterih se morajo v vicah očiščevati, ali pa se morajo v vicah pokoriti, da dostojé pokoro, ki so jo že na tem svetu začeli delati za velike, pa že odpuščene grehe, pa so se poprej iz telesa ločili, ko jo dodelali. Pri sveti maši za mertve moliti je že od apostoljskih časov v navadi. Sveti Ciril, Jeruzalemski škof, pravi: „Prosimo za tiste, kteri so se v našem občestvu ali gmajni na uni svet ločili, ker verujemo, da se njih dušam veliko pomaga z našo molitevjo, ktero pri sveti in strašni daritvi za nje opravimo“.

Kakor je bila pa njega dni navada, da so se pri spominu za žive na glas brale imena tistih, ki so prinesli poseben dar za sveto mašo; ravno tako so bile tudi na glas brane imena tistih mertvih, za ktere se je storil poseben spomin. Dandanašnji pa mašnik takrat, ko za mertve spomin dela, nekoliko umolkne, in natihoma spomnuje za vse tiste, za ktere hoče sosebno moliti. „Spomni se, Gospod!“, pravi, „svojih služabnikov in služabnic, ki so šli pred nami z znamnjem vere, in spé v miru“. Služabniki in služabnice božje, za ktere mašnik Boga prosi, so pa samo tisti, kteri so umerli z znamnjem vere. Z znamnjem vere umerje tisti, kteri je pri zakramentu svetega kersta sprejel sveto Jezusovo vero, in po tej sveti veri tudi živel, in božjo postavo dopolnoval iz ljubezni do Boga. Le za take cerkev moli, ker le takim moli-

tev pomaga. „Klavni darovi“, pravi sveti papež Gregor, „klavni darovi, ki jih Bogu za mertve darujemo, pomagajo samo tistim, kteri so s svojim pobožnim življenjem zaslužili, da se njim prilasté dobre dela, ki jih drugi opravljajo na tem svetu“. Od takih božjih služabnikov in služabnic pravi katoliška cerkev, da zdaj v miru spé, ne kakor da bi njih duše nič ne terpele, saj ravno zanje moli, da bi jih Bog rešil iz kraja terpljenja; ampak zato, ker je navada reči, da v miru zaspi, kdor umerje v božji prijaznosti. Smert pravičnih se imenuje v svetem pismu spanje, ker se bodo sodnji dan zbudili, in vstali v večno srečno življenje.

Ko jih je mašnik premislil, za ktere je sklenil sosebno darovati, začne moliti; „Prosimo te, Gospod! da te, in vse, kteri v Kristusu počivajo, deneš v kraj hladu, luči in mirú. Po ravno tem Kristusu Gospodu našem. Amen“. Dasiravno tedaj mašnik pri sveti maši le za nektere sosebno spomnuje; le vendar tudi za vse duše v vicah sploh spomni, in je ni toraj clo nobene, ktera bi bila pozabljena, kakor bi utegnil misliti kak nevednež. Prosi pa mašnik za verne duše v vicah, da bi jih Bog iz vic rešil, in v nebesa vzel, toraj djal v kraj hladú, luči in miru. Prosi, da bi jih Bog djal v kraj hladú, ker vé, kolikanj da verne duše peče, da so v vicah zaderžane, in jim ni še dano gledati in vživati Boga, po kterem veliko bolj koperné, kakor v poldanski vročini žejni človek po merzli vodi; ker ve, da se svojih malih grehov očiščujejo, ali pokoro, ki so jo bile že na zemlji začele delati za svoje velike že odpuščene grehe, pa je niso pred smertjo dodelale, dodelavajo v ognju, kteri je po besedah sv. Avguština huji kakor vse bolečine, ki se dajo videti, čutiti ali le zmisliti, v ognju, proti kteremu je naš ogenj po nauku očakov le senca. Prosi, da bi jih Bog djal v kraj luči in miru, ker ve, da so v veliko žalost vtopljene in polne nepokoja. Dasiravno verne duše v vicah v Boga zaupajo; dasiravno so tako poterpežljive v svojem terpljenju in v voljo božjo vdane, da ne more nobeden, tudi naj svetejši človek na tem svetu tako poterpežljiv in v voljo božjo vdan biti;

vendar le jih z veliko žalostjo in velikim nepokojem napolnuje to, da so še od Boga odločene in z nezapopadljivim terpljenjem obložene. Toraj prosi katoliška cerkev po mašnikih, da bi jim Bog skoraj dal solnce nebeškega veselja zasijati, in večni mir in pokoj vživati. Tega pa Boga prosi po Jezusu Kristusu Gospodu našem, ki se je dal na svetem križu umoriti v naš rešnji dar, in je zdaj na altarju pričujoč v podobi kruha in vina, da bi po njegovem neskončnem zasluženju verne duše bile vzete iz vic v nebesa, v ta kraj hladu, luči in miru.

Kader vidite, ljubi kristijani! mašnika spomin za mertve delati; tudi vi spomnujte v svoji molitvi zanje, kar ste jih že pred seboj poslali v dolgo večnost, zlasti za svoje starše, brate, sestre, prijatle, znance, dobrotnike in tiste, kterim ste morebiti pripomogli v kak greh. Prosite Boga, naj jih vdeleži daritve svete maše, in jim terpljenje prikrajša in zmanjša zavoljo neskončnega zasluženja Jezusovega. Prosimo te vsi, neskončno usmiljeni Bog! za verne duše v vicah, tvoje prijatle: Daj jim večni mir in pokoj, in večna luč naj jim sveti.

8. Tudi nam grešnikom. Po dokončanem spominu za mertve prosi mašnik tudi za se in za vse pričujoče kristijane, naj tudi njim Bog da po tem življenju priti v nebeško veselje, v družbo božjih svetnikov. Ker pa se, da on in kristijani te milosti niso vredni, ki so grešniki, temveč da jo smejo upati le od božjega usmiljenja, ako se spokoré; toraj se zdaj mašnik poln ponižnosti in kesanja nad svojimi grehi na persi udari, kakor nekdaj evangeljski cestninar v Jeruzalemskem tempeljnu, in začne moliti: „Tudi nam grešnikom, (med temi besedami se udari,) svojim služabnikom, ki v tvoje veliko usmiljenje zaupamo, daj kaj dela (deleža) in družbo s tvojimi svetimi apostelji in mučenci: z Janezom, Štefanom, Matijem, Barnabom, Ignacijem, Aleksandrom, Marcelinom, Petrom, z Felicito, Perpetuo, Agato, Lucijo, Nežo, Cecilijo, Anastazijo in

z vsemi tvojimi svetniki, v kterih družbo, te prosimo, nas vzemi ne zavoljo našega zasluženja, ampak zavoljo svoje prizanesljivosti. Po Kristusu Gospodu našem, po kterem vse te dobrote, Gospod! vselej stvariš, (zdaj stori tri križe nad sveto hostijo in kelihom, rekoč:) † posvetiš, † oživljaš, † blagosloviš, in nam podeliš". Na to odkrije kelih, poklekne z desnim kolenom iz časti do Jezusa Kristusa v podobi kruha in vina pričujočega, vzame sveto hostijo v desnico, in z levico prime za kelih, ter s sveto hostijo tri križe stori nad kelihom, dva pa med kelihom in seboj, in pripoveduje, križe delajoč, da se Bogu Očetu vsa čast in slava godi po Jezusu Kristusu, ker pravi: „Po njem, (po Jezusu Kristusu,) ž njim in v njem je tebi, Bogu Očetu vsegamogočnemu, v edinosti svetega Duha vsa čast in slava skoz vse veke vekov". In služabnik odgovori: „Amen". Med besedami: „vsa čast in slava" mašnik kelih s sveto hostijo nekoliko povzdigne.

Pred povzdigovanjem se mašnik in kristijani tudi sklenejo s svetniki božjimi, toda iz drugega cilj in konca, kakor po povzdigovanju. Pred povzdigovanjem se zato sklenemo s svetniki božjimi, da bi ž njimi sklenjeni opravili daritev svete maše, ker upamo poprej uslišani biti, ako smo ž njimi združeni v svojih prošnjah; po povzdigovanju pa zato, da bi Bog tudi nas po smerti vzel v njih družbo. Ker tedaj katoliška cerkev v tej molitvi Boga prosi, da bi bili tudi mi v nebesa vzeti, toraj imenuje svetnike iz več stanov: imenuje svetega Janeza Kerstnika zmed prerokov, svetega Štefana zmed diakonov, svetega Matija zmed aposteljnov, svetega Barnaba zmed učencev Jezusovih, svetega Ignacija in Aleksandra zmed škofov, svetega Marcelina zmed mašnikov, svetega Petra zmed levitov, ker je imel le male blagoslove, sveto Felicito in Perpetuo iz zakonskega stanu, sveto Agato, Lucijo, Nežo, Cecilijo in Anastazijo zmed devic. Imenuje pa zato svetnike in svetnice iz več stanov, da bi na robastem potu proti nebesom ne obupali, ampak se stanovitno vojskovali s svojimi dušnimi sovražniki, da dosežemo venec življenja, kakor niso obupali, am-

pak so se junaško vojskovali svetniki, kteri so bili vdani ravno tolikim slabostim, kakor mi, v ravno tolikih, če ne še večih skušnjavah, kakor mi. Če so se svetniki zamogli zveličati, zakaj bi se pa mi ne? Sicer je bila navada, da so bili v tej molitvi imenovani svetniki tistega kraja, v kterem se je brala sveta maša; pozneje so pa iz poštovanja do Rimske cerkve začele tudi druge cerkve imenovati le tiste svetnike, kteri so bili v Rimski cerkvi imenovani. Toraj so pa tudi v zgornji molitvi imenovani samo tisti mučenci, kteri so v Rimski cerkvi terpeli. Vsak kristijan tedaj, naj bo stanu kterega hoče, je v stanu zveličati se; Bog je že v vseh stanovih imel zveste služabnike, kteri so pobožno živeli s pomočjo milosti božje. Če so v kterem stanu veče nevarnosti, so pa tudi milosti obilniše, ki jih kristjani takega stanu dobivajo od Boga; sami ob sebi, iz svoje lastne moči že tako nič dobrega ne moremo storiti. Toraj pa tudi mašnik moli: „V kterih družbo, te prosimo, nas vzemi ne zavoljo našega zasluženja, ampak zavoljo svoje prizanesljivosti“. Ko bi Bog gledal le na naše zasluženje, ko bi nas ne sodil po svoji neskončni milosti; nikoli bi nobeden človek pri sodbi ne obstal, ker bi bile tudi naše dobre dela prazne, ko bi vrednosti ne prejemale od božje milosti. Toraj je zdihoval sveti Avguštin, rekoč: „Gorje tudi takemu življenju, ki ga ljudje močno hvalijo, ko bi ga pa ti, o Bog, brez usmiljenja sodil!“

Zgornjo molitev sklene mašnik z navadnimi besedami: „Po Kristusu Gospodu našem: po kterem vse te dobrote, Gospod! vselej stvariš, posvečuješ, oživljaš, blagoslovljaš, in nam podeliš“. (S temi besedami so njega dni blagoslavljali kruh in vino, kterega so potlej konec maše razdelili med tiste, ki niso še smeli k svetemu Obhajilu pristopiti. Rimski papež Evtihijan je v tretjem veku po Kristusu tudi zapovedal, naj se sadje, med, meso, zeljišča in druge take reči na altar polože, in od mašnika blagoslové med sveto mašo pred Očenašem, od Boga milost sprositi, da bi vse te dari zavžili v zveličanje, in ga zahvaliti za te dari, kteri jih po Jezusu Kristusu stvari, in posveti, ker jih odtegne hudičevi oblasti; jih oživi, ker jim daje moč ohranovati naše telesno

življenje; jih blagoslovi, ker jih v naš prid obrača; nam jih podeli, da jih vživamo. Na te dari so bile tedaj obernjene besede: „Po kterem vse te dobrote, Gospod! vselej stvariš, posvetiš, oživiš, blagosloviš, in nam podeliš“. To blagoslovljenje je zdaj med sveto mašo nehalo, in se preneslo na nektere čase, postavim na veliko noč; pa se vendar te besede še zdaj molijo med sveto mašo, ker se po vsi pravici obračajo na kruh in vino, ki se pri sveti maši spreminjata v telo in kri Jezusovo.) In med temi besedami stori mašnik nad sveto hostijo in nad kelihom tri križe, kteri nas opominjajo, da je ta daritev svete maše ena z daritevjo, ki jo je Jezus Kristus na svetem križu opravil. Z zgorej omenjenimi besedami mašnik Boga hvali, da je po Jezusu Kristusu te dari stvaril, stvaril kruh in vino, ki je zdaj spreobernjeno v Jezusovo telo in njegovo kri; da te dari posveti, da je ravno kruh in vino zmed drugih reči izvolil v daritev svete maše; da te dari oživi, da kruh in vino, ki je oboje brez življenja, spremeni v živo kri Jezusovo; da te dari blagoslovi, da je ta sveti zakrament v teh podobah izvir vsega blagoslova in vseh milost; da nam jih podeli, nam pusti ta sveti zakrament pri svetem Obhajilu zavžiti, in se po tem takem vdeležiti te nekervave daritve in Jezusovega zasluženja.

Zadnje besede pete molitve po povzdigovanju so: „Po njem (Jezusu Kristusu,) ž njim in v njem je tebi, Bogu Očetu vsegamogočnemu, v edinosti svetega Duha vsa čast in slava skoz vse veke vekov. Amen.“ Te besede nam pokažejo, da zamore samo Jezus Kristus Bogu dati tisto čast in slavo, ki so mu jo vse stvari v nebesih in na zemlji dolžne. To čast in slavo je Bogu tudi dal s svojim terpljenjem in svojo smertjo; zakaj s svojo smertjo je razžaljenemu Očetu nebeškemu zadostil za grehe vsega sveta, in po spreobernjenju narodov k Bogu mu povernil čast in slavo, ktera se mu toliko tisuč let ni dajala, dokler ga narodi niso spoznali. To čast in slavo vživajo zdaj vse tri božje osebe ali peršone, Oče, Sin, in sveti Duh, in jo bodo vživale vekomaj. Bog Oče jo vživa po Jezusu Kristusu, ker je Jezus Kristus grešni človeški rod

ž njim spravil, in ga k spoznanju pravega Boga pripeljal, da mu zdaj čast in slavo daje; jo vživa z Jezusom Kristusom, ker je Jezus Kristus z Bogom Očetom enak Bog; jo vživa v Jezusu Kristusu, v njegovi božji natori, v njegovem božjem bistvu, ki je eno in isto v Sinu, ktero v Očetu. Sveti Duh to čast in slavo tudi z Bogom Očetom in Sinom vživa, ker se iz Boga Očeta in Sina izhaja, in je ž njima enak Bog od vekomaj, in enak Bog vekomaj ostane. Ker je tedaj Jezus Kristus s svojo smertjo na svetem križu Bogu nazaj dal čast, ki so mu jo bile, tako rekoč, odvzele hudobije narodov, pri sveti maši pa se ponavlja ravno ta Jezusova daritev na svetem križu; toraj stori mašnik s sveto hostijo tri križe nad kelihom, kader izgovarja: „Po njem, ž njim in v njem“. Stori tedaj v znamnje, da je ta sveta hostija in sveta kri, ki oboje zdaj mašnik v rokah derži, ravno tisti Jezus Kristus, kteri je bil na svetem križu umorjen, in se toraj ponavlja njegova na svetem križu opravljena daritev, s ktero je Bogu vso čast in slavo skazal, in mu jo še zdaj skazuje po ponavljanju te daritve. Na to stori dva križa s sveto hostijo med kelihom in seboj nad altarjem, ko ravno Boga Očeta in svetega Duha imenuje, rekoč: „je tebi Bogu Očetu vsemogočnemu, v edinosti svetega Duha vsa čast in slava“; ker se jima je po Jezusovi smerti na svetem križu vsa čast in slava zgodila. Ne stori ju pa nad kelihom, ko te dve božje osebi imenuje, v znamnje, da niste te dve božje osebe s telesom in kervjo Jezusovo sklenjene v eno osebo, ampak ju stori nad altarjem, ker se je Bogu Očetu in svetemu Duhu zgodila vsa čast in slava z Jezusovo smertjo na svetem križu, kterega podoba je altar. Veliko križev stori mašnik pri sveti maši, pa vsi nas sploh opomnujejo te resnice, da je naše češčenje, naša hvala, molitev, naše delo in naša služba božja le po neskončnem zasluženju križanega Jezusa, s kterim se sklepamo, Bogu dopadljiva. Ko mašnik pravi: „vsa čast in slava“, kelih s sveto hostijo vred nekoliko povzdigne, v znamnje, da mislimo in želimo ta dar, ki smo ga od Boga prejeli, spet Bogu, tako rekoč, nazaj dati, in da hočemo le po Jezusu Kristusu, ž njim in v njem Boga vsegamogočnega Očeta po svoji dolžnosti

častiti in slaviti, ker spoznamo, da smo le po Jezusu Kristusu v stanu, Bogu vredno čast in slavo dajati, zato ko je Jezus Kristus naš srednik, po kterem imamo pristop do Boga; da smo mu v stanu, le z Jezusom Kristusom vredno čast in slavo dajati, zato ko je le on Bogu popolnoma prijeten veliki mašnik, ki je Očetu v vseh rečeh popolnoma enak, in toraj le on naše darove in molitve pred božji sedež na visoki altar božji poklada, in Bogu prijetne stori, s kterimi bodimo tudi mi sklenjeni, da bomo Bogu všeč; da smo v stanu le v Jezusu Kristusu Bogu vso čast in slavo dajati, če smo namreč v njegovi cerkvi, in toraj udje njegovega duhovnega telesa. (Mašnik kelih s sveto hostijo nekoliko povzdigne tudi v spomin nekdajnega povzdigovanja. Njega dni niso precej po spreobernjenju svete hostije povzdigovali, da bi jo ljudstvo molilo, kakor dandanašnji, ampak še le pri besedah: „vsa čast in slava“, pri kterih mašnik zdaj sveto hostijo s kelihom le nekoliko povzdigne. Sedajno povzdigovanje precej po spreobernjenju se je še le v dvanajstem stoletju pričelo. In to je katoliška cerkev zapovedala zavoljo krivih naukov diakona Berengarja, ki jih je trosil od presvetega rešnjega telesa in presvete rešnje kervi. Da bi katoliška cerkev svoje otroke ovarovala takega zapeljivca, in ljudi v ozir svetega rešnjega telesa in presvete rešnje kervi v pravi veri poterdila; zapovedala je, naj se vselej pri sveti maši precej po spreobernjenju sveto rešnje telo in sveta rešnja kri ljudem pokaže, da v sebi obudé živo vero, da kruh, ki je bil doslej na altarju, ni več kruh, ampak je telo Jezusovo, in vino ni več vino, ampak je kri Jezusova, da so le še same zunanje podobe poprejšnjega kruha in vina ostale. Zapovedala je tudi katoliška cerkev, da kakor verniki vidijo mašnika pred živim Kristusom v podobi kruha pričujočim do tal ponižati se, in z desnim kolenom pripogovati se v znamnje, da Jezusa moli in po božje časti, naj tudi kristijani po cerkvi na kolena popadajo, in Jezusa z globoko ponižnostjo molijo. Toraj se pri povzdigovanju žvenklja, da bi vsi kristjani po vseh kotih cerkve Jezusa molili, ako ga ravno ne vidijo povzdigovati; tudi se pri nekterih mašah pozvanja, da bi ljudje tudi po domovih in nji-

vah vedeli, kdaj je povzdigovanje, da bi toraj ondi, kjer so, pokleknili, in Jezusa Kristusa v podobi kruha in vina pričujočega molili. Precej sperva so le božjo hostijo povzdigovali, ne pa tudi keliha, zato ko so ljudje pri povzdigovanju svetega rešnjega telesa vsi čisto na obraze popadali, in se od svete groze niso upali dolgo časa povzdigniti svojih oči; zastonj bi se bil tedaj kelih povzdigoval, nobeden bi ga ne bil videl. Komaj je kakih poltretje sto let, kar se je po vseh krajih začela ta navada, da se tudi kelh povzdiguje.)

9. Zdaj so tihe molitve, ki so se bile po „Sanktusu“ začele, končane. O ljubi moji kristjani! nikar ne pozabite, da je po povzdigovanju tje do zavživanja med nami pričujoč Jezus Kristus v podobi kruha in vina z dušo in telesom, s kervjo in mesom, po božji in človeški natori. Kako se moramo toraj pri tem delu svete maše obnašati? kako vesti? Kakor se svetniki v nebesih obnašajo do pravega živega Boga, ki ga obličje v obličje gledajo; taki bodimo tudi mi na zemlji do presvetega rešnjega Telesa in presvete rešnje kervi. Vsi bodimo v Jezusa zamaknjeni, vsi v molitvi, vsi v veselju in hvali božji, vsi v sveti ljubezni do ljudi. Ves svet naj nas mine, ko imamo Jezusa Kristusa pred seboj na altarju; le čast in slava božja nas navdajaj. Z hvaležnostjo in s terdnim sklepom, novo življenje po Bogu začeti, premišljujmo, da imamo na altarju Jezusa Kristusa, svojega božjega prijatla, kteri je že dostikrat potolažil razžaljenega Očeta nebeškega, da nas ni udaril s svojo mogočno roko, kakor smo zaslužili s svojimi grehi. Amen.

XL. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dandanes bere. — Od Očenaša do obhajilne molitve. —

1. Tihe maše drugi del sem vam zadnjič razložil, ter razlagal molitve in svete obrede, ki se molijo in obveršujejo od povzdigovanja do očenaša.

2. Idimo danes dalje s tim razlaganjem:

F) Od Očenaša do obhajilne molitve.

Očenaš. Tihe molitve, ki so se po „sanktusu“ začele, se končajo s peto molitevjo po povzdigovanju; pričnó se zdaj molitve, s kterimi katoliška cerkev mašnika in vernike pripravlja, po vrednem prejeti sveto obhajilo. Ker pa katoliška cerkev med vsemi molitvami lepše in imenitniše ne pozna memo „Očenaša“, ki ga je sam Jezus Kristus učil od besede do besede; zapovedala je, naj se mašnik in kristijani pred vsemi drugimi molitvami z molitevjo svetega „Očenaša“ pripravljajo za sveto obhajilo. In to je po vsi pravici zapovedala, ker „Očenaš“ po nauku svetih očakov v sedmerih prošnjah v sebi zapopada vse, česar koli sme kristijan od Boga želeti, in Boga prositi za dušo in telo, in ker tudi ne moremo Boga potrebnih duhovnih in telesnih dobrot lepši in spodobniši prositi, kakor ravno z molitevjo svetega „Očenaša“, ki ga je

božji Sin učil; zakaj „le Bog“, govori Tertulijan, „je bil v stanu ljudi podučiti, kako da hoče Bog prošen biti“. Toraj so pa aposteljni tolikošno spoštovanje do „Očenaša“, in tolikošno zaupanje v moč te Gospodove molitve imeli, da po spričevanju svetega Gregorja Velikega med povzdigovanjem in zavživanjem niso nobene druge molitve molili, kakor „Očenaš“. Perve čase keršanstva je bila pa tudi navada, da so vsi, kolikor jih je bilo pri sveti maši pričujočih, „Očenaš“ na glas molili; dandanašnji ga pa le mašnik na glas moli, in vsi pričujoči bi ga mogli natihoma moliti, in se po tem takem z mašnikom skleniti. Toraj jih tudi mašnik, prejden začne „Očenaš“ na glas moliti, k molitvi opominja, ker pravi: „Molimo (Oremus)“. In da bi verniki tolikanj bolj spoštovali Gospodovo molitev, ktero imenuje Tertulijan „kratek zapopadek celega svetega evangelija“, in se ne zbali, ko so grešniki, Boga imenovati svojega Očeta, ter ž njim prav ko otroci govoriti, in ga z otročjim zaupanjem prositi, pove jim mašnik še, da jim je sam Jezus Kristus zapovedal to molitev moliti, ko pravi: „Z Zveličarjevo zapovedjo opominjani in z njegovim božjim naukom podučeni si upamo reči“. In po teh besedah še le začne „Ocenaš“ moliti, rekoč: „Oče naš, kteri si v nebesih. Posvečeno bodi tvoje ime. Pridi k nam tvoje kraljestvo. Zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji. Daj nam danes naš vsakdanji kruh. In odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom. In nas ne vpelji v škušnjavo“. In služabnik mu v imenu vernikov odgovori: „Temveč reši nas zlega“. In mašnik na to pravi: „Amen“; in s to besedo poterdi želje vernikov, naj bi Bog od njega in njih odvernil vse hudo.

3. Reši nas, prosimo. Ker mašnik želi, da bi Bog od njega in vseh kristijanov odvernil vse hudo, razloži zadnjo prošnjo „Očenaša“: „Temveč reši nas zlega“, s temi besedami, da po izgovorjenem „Amen“ dalje tako le moli:

„Reši nas, prosimo, Gospod Bog! vseh zlegov, preteklih, sedajnih in prihodnjih, in na prošnjo svete, častite vselej device in božje matere Marije, svojih svetih aposteljnov Petra in Pavla, Andreja in vseh svetnikov, daj usmiljeno mir v naših dneh, da bomo s pomočjo tvoje milosti podpirani vselej brez greha, in obvarovani vse zmote“. Kteri pa so ti pretekli, sedajni in prihodnji zlegi? ali ktero je tisto preteklo, sedajno in prihodnje hudo, kterega želimo in prosimo rešeni biti? Pretekli zlegi so naši storjeni grehi in vsi slabi nastopki, ki so jih grehi ali v nas ali pa v drugih za seboj popustili: v nas, postavim, s tim, da so našo poželjivost huje razdražili, in njeno moč povišali, zakaj več ko se poželjivosti dovoli, več še poželi; v drugih pa s tim, da smo jih z grehi pohujšali, ktero pohujšanje morebiti na dnu njih serca ko malopridno seme v zemlji tiči, in ob priložnostih požene, in grenki sad hudobije obrodi. Sedanje zlege imenujemo pa vse tisto hudo, ktero nas zdaj ali na duši ali na telesu stiska, postavim bolezen, žalost, britkost, ali skušnjave, ki nam jih napravlja ali meso, ali hudi duh, ali pa svet. Prihodnji zlegi so pa vse tiste reči, ktere bi nas v prihodnje vtegnile poškodovati ali na duši ali pa na telesu; so tedaj vse zapeljive in pregrešne priložnosti, v ktere bi vtegnili še priti, so časne in večne kazni, ktere greh za seboj vodi. V tej molitvi mašnik Boga tudi prosi, naj nam mir da na zemlji ves čas našega življenja, namreč zunanji mir, kterega vojska, punti in preganjanje razderó, in notranji mir, kterega ima, kdor koli z Bogom in bližnjim v ljubezni in sveti prijaznosti živi; da bi nas toraj obvaroval greha in vse zmote, ker greh prežene notranji mir, zmote pa tudi zunanji mir razderó. Da bi mašnik ta mir ložej dosegel od Boga, sklene svojo prošnjo s prošnjo device Marije, ker je ona rodila kralja miru, rodila Jezusa Kristusa, kteri nam je notranji in zunanji mir zadobil s svojo smertjo na svetem križu; s prošnjo svetih aposteljnov Petra in Pavla in Andreja,

ker so zlasti ti trije ta notranji in zunanji mir z oznanovanjem Jezusovih naukov po svetu razširjali.

Med to molitevjo vzame mašnik božjo skledico v desno roko, in ker nam je le Jezus Kristus s svojo smertjo na svetem križu zadobil pravi mir, skledica pa je Jezusova podoba in posoda, (zdaj vanjo se dene Jezusovo rešnje telo, ktero se v znamnje tega miru zavživa;) prekriža se mašnik s skledico v spomin, da nam ta mir le s križa ali z Jezusove smerti na svetem križu izvira, in jo tudi v znamnje tega miru poljubi, ko pravi: „daj usmiljeno mir v naših dneh“, ter nanjo dene Jezusovo rešnje telo.

4. Prelom svete hostije. Ko je mašnik sveto rešnje telo na božjo skledico djal, odkrije kelih, poklekne pred Jezusom v podobi kruha in vina pričujočim z desnim kolenom do tal, vstane in vzame s skledice sveto hostijo, ter jo nad kelihom s sveto grozo čez sredo prelomi, in polovico, ki jo dobi v desno roko, na skledico položi, ter skončuje med lomljenjem hostije poprejšnjo molitev, rekoč: „Po ravno tem Gospodu našem Jezusu Kristusu, Sinu tvojem, kteri s teboj živi in kraljuje v edinosti svetega Duha Bog“: in od une polovice še košček odlomi, polovico spet na skledico položi, mali košček pa še v desni roci med pervima perstoma nad kelihom derži, in na glas dalje moli, rekoč: „Skoz vse veke vekov“. Služabnik mu odgovori: „Amen“. Mašnik stori po tem s koščikom svete hostije tri križe nad kelihom, in reče kristijanom: „Mir Gospodov bodi vedno z vami“. Služabnik mu v imenu kristijanov odgovori: „In s tvojim duhom“. Mašnik spusti zdaj koščik svete hostije v kelih, da se s presveto rešnjo kervjo zmeša, in moli med tem: „Ta zmes in posvečba telesa in kervi Gospoda našega Jezusa Kristusa bodi nam, ki jo prejememo, v večno življenje. Amen“. In kelih spet zakrije.

Mašnik tedaj sveto hostijo pred Obhajilom prelomi, pa le

podobo kruha prelomi, ne pa Jezusovega telesa. Jezusovo telo je po vstajenju od smerti neumerljivo, častitljivo, nič več ne more terpeti, se nič več ne da razdeliti, zmerom ostane celo, v kakoršnem je od smerti vstal, v nebesa šel, in sedi ob desnici, in v vseh delih hostije je ves pričujoč. Prelomi pa mašnik pred Obhajilom podobo kruha:

a) zato, da Jezusa Kristusa posnema, kteri je tudi pri zadnji večerji kruh razlomil, prejden je v njegovi podobi apostoljnom svoje telo dal zavžiti rekoč: „Vzemite, in jejte, to je moje telo“;

b) zato, ker so njega dni več kruhov v Obhajilo mašnika in vernikov spreobernili, in jih pred Obhajilom prelomili, da je vsak vernik kak košček prejel;

c) jo zato prelomi, da nas bolj v živo, kakor dosihmalo, opominja ločenja Jezusove duše od telesa ob njegovi smerti, ktere spomin pri sveti maši obhajamo.

Pri starovercih je navada, da sveto hostijo v štiri dele razdelé; pervi koscek je za mašnika, drugi za Obhajilo kristijanov, tretji za bolnike, in četerti se spusti v kelih med sveto rešnjo kri. V Rimsko-katoliški cerkvi se pa vselej na tri dele razdeli, kterih manjšega v kelih med sveto rešnjo kri spusti, veča dva pa sam zavžije. Njega dni je mašnik tudi sveto hostijo, ktera je bila pa veliko veča od sedajnih, na tri kosce razlomil; eden kosec je med sveto rešnjo kri v kelih spustil, enega je sam zavžil, tretjega je pa še razlomil, in ž njim vernike obhajal. Znamnje te navade se še zdaj ohranuje pri veliki papeževi maši, ker papež tretji kosec svete hostije na dva kraja razdelé, in ž njima svoja levita, diakona in subdiakona, obhajajo. Dandanašnji zavžije mašnik sam dva veča kosca svete hostije, ker imamo za druge kristijane in bolnike nalašč narejene manjše hostije, ki se vedno v cerkvi hranijo v posebni posodi, ki se imenuje **ciborij** ali **hranilnica**.

Z manjšim koscem svete hostije stori mašnik tri križe nad kelihom, ko pravi: „Mir Gospodov bodi vedno z vami“. Mir, ki ga mašnik s temi besedami kristijanom vošči, ni tisti mir, ki ga svet svojim služabnikom daje, ampak je Gospodov mir, namreč mir z Bogom, mir seboj, mir z bližnjim. Mir z Bogom ima človek, kader po njegovi sveti volji ravna, in po njegovih svetih naukih živi; greh pa razdere mir med Bogom in človekom. Mir sam seboj ima človek, kader je njegova vest čista in toraj mirna, ker mu nima nič hudega očitati. Mir z bližnjim ima človek, kader ž njim v sveti prijaznosti živi, se ž njim ne prepira, ampak njegove slabosti z ljubeznijo prenaša. Glejte, to je Gospodov mir, ki nam ga mašnik vošči. — Med besedami: „Mir Gospodov bodi vedno z vami“, stori mašnik tri križe, ker nam je Jezus Kristus s svojo smertjo na svetem križu ta mir zadobil. Mir z Bogom nam je zadobil, ko je s svojo smertjo na svetem križu zbrisal naše grehe, in toraj po besedah božjega pisma naš dolžni list pribil na znamnje svetega križa. Ravno s tim, da nas je z Bogom spravil, zadobil nam je mir z našo vestjo, ker vest v božji prijaznosti svoj pokoj najde, in opravičenega človeka več ne pika, temveč ga napolnuje z notranjim veseljem, in navdaja s poterpljenjem v križih, ker mu kaže unkraj groba tolikošnjo veselje, ki ga še ni okusilo nobeno človeško serce na tem svetu. Mir z bližnjim nam je zadobil na svetem križu, ker je med Judi in neverniki, ki so se med seboj sovražili, poderl tisto steno, ktera je njih serca ločila, in je spreobernjene Jude in nevernike združil v eno duhovno telo, in ker nam je oznanil vero, ktera zlasti keršansko bratovsko ljubezen zapoveduje, in uči moliti za tiste, ki nas preganjajo, in nam je zaslužil tudi milost in pomoč, s ktero nam je mogoče bližnjega sveto ljubiti, če nas tudi preganja.

Ta Gospodov mir tedaj, moji preljubi! vam mašnik vošči z živim Kristusom v roci, ker vam je ta mir tolikanj potreben, zlasti če mislite k angeljski mizi pristopiti. Ta mir je dragi sad svete maše; ta mir, ako ga imate in ohranite, pripeljal vas bo gotovo v kraj večnega miru, v kraj večne ljubezni, v sveti raj.

Ko je mašnik s koščikom svete hostije v roci kristijanom Gospodov mir odvoščil, spusti ga med molitevjo v sveto rešnjo kri, da se ž njo zmeša. Kaj pa pomenja zmešanje Jezusovega telesa ž njegovo presveto rešnjo kervjo? To zmešanje nas opominja, da so njega dni navado imeli, košcek svete hostije devati med tisto nespreobernjeno vino, ktero so vernikom piti dajali, dokler so jih še v obeh podobah obhajali. Ob velikih praznikih namreč, ko so večidel vsi verniki k svetemu Obhajilu pristopili, niso lahko spreobernili toliko vina v kri Jezusovo, da bi ž njo obhajali vse vernike. Če je tedaj Jezusove kervi zmanjkalo, vlili so nekoliko nespreobernjenega vina v kelih; in da bi bilo to vino vsaj posvečeno, čeravno ne spreobernjeno v Jezusovo kri, kanil je mašnik nekaj kapelj Jezusove kervi v kelih, ali pa nekoliko svete hostije vanj spustil, da je po tem takem vino vsaj posvetil. Ta košcek svete hostije je diakon po obhajilu kristijanov zavžil, ko je kelih zbrisoval. Ostanek te navade se vidi še veliki petik, ker mašnik ta dan ne mašuje, ampak iz božjega groba vzame sveto hostijo, ki jo je poprejšnji dan, veliki četertik, v Jezusovo telo spreobernil, in nalašč za to mašo pripravil. Toraj vidite veliki petik, da se sveta hostija pred sveto mašo iz božjega groba v procesiji prinese na altar. Pri tej maši ni Jezusove kervi v podobi vina, ker mašnik vina ne spreoberne, in toraj tudi keliha ne povzdiguje, ampak samo sveto hostijo. Ker se tedaj mašnik veliki petek ne more obhajati z obema podobama, spusti košcek svete hostije med vino, ki ga je v kelih vlil, da ga s primešanjem svete hostije vsaj posveti, in po tem Jezusovo rešnje telo zavžije, in vino iz keliha popije. Vino se s tem ne spreoberne v Jezusovo kri, če se nekoliko kapelj Jezusove kervi ali pa košcek svete hostije vanj spusti, ker je sveta cerkev vselej verovala, da se kruh in vino spreoberne le z Jezusovimi besedami nad kruh: „To je moje telo“, in nad vino: „To je kelih moje kervi“; po tem takem se le posveti, pa še zmerom vino ostane.

Zmešanje Jezusovega telesa z rešnjo kervjo pa še nekaj vse imenitnišega pomenja. Pomenja

a) združenje Jezusovega telesa ž njegovo kervjo in ž njegovo dušo v grobu, in Jezusovo častito od smerti vstajenje, in Jezusovo popolno sklen tev z nebeškim Očetom po njegovem vnebohodu, s ktero sklenitevjo je svojo na svetem križu opravljeno daritev končal. Dozdaj se je v daritvi svete maše premišljevalo zlasti terpljenje in smert Jezusova; toraj ste bile v ta spomin podobi kruha in vina ena od druge locene, ker se je ob terpljenju in smerti Jezusovi tudi kri od telesa ločila. Zdaj pa se tudi obhaja spomin Jezusovega od smerti vstajenja in vnebohoda, ker je sveta maša spomin vsega Kristusovega za nas storjenega odrešenja; toraj se v spomin Jezusovega od smerti vstajenja in vnebohoda sveta hostija zmeša z rešnjo kervjo, ker se je ob Jezusovem od smerti vstajenju kri sklenila s telesom. — To zmešanje pomenja

b) združenje in sklenitev Jezusa Kristusa z človekom pri svetem Obhajilu. Kakor se sveta hostija sklene z rešnjo kervjo, tako se sklene tudi Jezus z človekom, kteri ga po vredno prejme; in kakor se sveta hostija navzame Jezusove rešnje kervi, ravno tako naj se tudi kristijan Jezusovega duha navzame pri svetem Obhajilu. O da bi se ga pač tudi navzel! Pri svetem Obhajilu prejmemo Jezusa od smerti vstalšega, kteri ni več umerl; da bi pač tudi mi po svetem Obhajilu več ne umerli, se več v smertne grehe ne povernili! S kako lepimi opravki pač katoliška cerkev mašnika in vernike pripravlja k svetemu Obhajilu! Hvala tebi, neskončno usmiljeni Bog, večna hvala tebi, da si nas brez našega zasluženja po svoji milosti v katoliško cerkev poklical! — To zmešanje pomenja

c) večno sklenitev Jezusovega duhovnega telesa z Bogom v nebesih. Jezus Kristus, glava tega duhovnega telesa, in kristijani, njegovi služabniki, udje tega telesa, se bodo v nebesih popolnoma sklenili z Bogom Očetom, da bo Bog vse v vsem, in v tej sklenitvi bodo vživali večni mir in pokoj. K tej sklenitvi z Bogom v nebesih nas pripravlja sveto Obhajilo, ako ga vredno prejmemo; toraj moli mašnik, ko kos-

ček svete hostije med sveto rešnjo kri spusti in pravi: „Ta zmes in posvečba telesa in kervi Gospoda našega Jezusa Kristusa nam bodi, ki jo prejmemo, v večno življenje. Amen“.

5. Jagnje božje. Ko je mašnik kosček svete hostije v kelih spustil, in kelih pokril, poklekne z desnim kolenom, in s tim Jezusu v tem presvetem zakramentu skaže božjo čast, spet vstane, in priklonjen proti Jezusu reče:

„Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, usmili se nas!“ (in se na persi udari.)

„Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, usmili se nas!“ (se spet na persi udari.)

„Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, daj nam mir!“ (se treljič na persi udari.)

(Papež Sergij je zapovedal, naj mašnik po prelomljenju svete hostije trikrat na persi vdari in vse trikrat reče: „Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, usmili se nas!“ Še le čez nekaj časa je Rimska cerkev po spričevanju Inocencija III. zavoljo velikih nadlog ukazala, naj se v tretje namesto: „usmili se nas!“ reče: „daj nam mir!“ — Pri černih mašah se ne reče „usmili se nas!“ ampak „daj jim pokoj!“ in v tretje: „daj jim večni pokoj!“ in mašnik se ne udari na persi, v znamnje, da Jezusa, njega Jagnje božje, veliko bolj za mertve kakor za-se prosi.)

Dozdaj je mašnik pri sveti maši vse svoje molitve le na nebeškega Očeta obračal, in ga potrebnih dobrot po Jezusu Kristusu prosil, ker si je dozdaj Jezusa Kristusa mislil umorjeno Jagnje božje, klavni dar. Zdaj pa po zmešanju hostije z rešnjo kervjo si ga misli častito od smerti vstalšega in sedečega ob desnici Boga Očeta; toraj se oberne k samemu Kristusu, in se ž njim v prijazen pogovor poda, da bi v sebi oživel veče zaupanje do njega, in se ložeje podstopil ga prejeti v

svoje slabostim vdano truplo. S čim pa je v stanu v sebi obuditi večе zaupanje in večo ljubezen do Kristusa, kakor če pomisli, da je Jezus tisto Jagnje božje, ki je bilo v odpuščenje naših grehov na križu zaklano? Ko bi človek tega ne premislil, in se ne spomnil, da Bog zavoljo tega zaklanega Jagnjeta nikoli ne zaverže skesanega in potertega serca; kako bi se prederznil v svoje slabo telo sprejeti tistega, pred kterim angelji svoje obraze zakrivajo, in kteremu vsa nebeška truma zveličanih duhov čast in slavo vedno prepeva! Ker pa mašnik ve, da Bog ponižanega in spreobernjenega grešnika zavoljo Jezusove smerti ne zaverže, udari se trikrat na persi v znamnje, da je grešnik, da je zlo grešil, da ga grehi pekó, da Jezusa usmiljenja prosi, ker je on Jagnje božje, ki odjemlje naše grehe, in trikrat svojo prošnjo ponavlja, ker silno želi uslišan biti.

Katoliška cerkev je besede: „Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta!“ vzela iz ust svetega Janeza Kerstnika, kteri je Jezusa, ko je bil k njemu v puščavo prišel, s temi besedami ljudstvu pokazal, da jim je rekel: „Glejte, to je Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta!“ S temi besedami katoliška cerkev z Janezom Kerstnikom vred na znanje daje, da je Jezus na svet prišel, da nam odpuščenje grehov zadobi s svojo smertjo. Jagnje, ki so ga morali Izraelci v Egiptu zaklati, in pred odhodom iz Egipta jesti, in ž njegovo kervjo hišne podboje in naddurje zaznamnjati, da ni smert v njih hišo prišla, in jih podavila, kakor pervence Egipčanov, to jagnje je pač lepa podoba Jezusa, njega božjega Jagnjeta, ki je naše duše zaznamnjal s svojo prelito kervjo, da jih večna smert ne pogubi! — Beseda „jagnje“ nas pa tudi opominja tiste poterpežljivosti in krotkosti, s ktero je Jezus Kristus prenašal naj hujše terpljenje. Toraj je že prerok Izaija od njega prerokoval, rekoč: „Kakor jagnje, ki se v mesnico pelje, in kakor ovca, ki molči pred njim, ki jo striže, ni odperl svojih ust“. (53, 7.) O presveta poterpežljivost!

6. Zdaj začne mašnik tri molitve zaporedoma moliti,

da se ž njimi pripravlja k svetemu Obhajilu. Te tri molitve so od začetka pobožni in sveti mašniki sami zase zložili, in se ž njimi za sveto Obhajilo pripravljali, sčasoma jih je pa katoliška cerkev pri sveti maši vpeljala, in jih ukazala moliti pred zavživanjem, ktere se toraj dandanašnji molijo od vseh mašnikov. Da bi jih pač molili tako pobožno, kakor so jih molili, kteri so jih zložili! Da jih bomo prav pobožno in iz serca molili, jih zdaj zaporedoma nekoliko premišljujmo!

Perva molitev. Mašnik še zmerom svojo prošnjo obrača do Jezusa, ki si ga na altarju v podobi kruha in vina živega misli, in ga prosi, naj da vsem udom katoliške cerkve mir in edinost, ker je treba, da so med seboj enega serca in enega duha, ko so vsi enega in ravno tistega svetega kruha, in enega in ravno tistega svetega keliha deležni. Iz tega konca moli mašnik priklonjen, in z rokama na altar naslonjenima to le molitev: „Gospod Jezus Kristus! kteri si rekel svojim aposteljnom: Mir vam zapustim, svoj mir vam dam, ne glej mojih grehov, ampak svoje cerkve vero, in daj jej po svoji volji mir in edinost; kteri živiš in kraljuješ Bog skoz vse veke vekov. Amen“. Gospodov mir mora kraljevati v tistih, kteri pristopijo k svetemu Obhajilu, da so z Jezusom in s kristijani enega duha in enega serca. Ta Gospodov mir se pa v katoliški cerkvi razdere s prepirom in kregom; toraj prosi mašnik Jezusa, naj da kristijanom v miru in edinosti živeti. Da bi ta mir za-se in za vse ude katoliške cerkve lagleje sprosil od Jezusa, opominja ga tako rekoč, da je zadnji večer pred svojim terpljenjem aposteljnom rekel: „Mir vam zapustim, svoj mir vam dam“. Z zaupanjem prosi mašnik tega miru; pa se ne zanaša na svoje zasluženje; ker ve, da je grešen človek, ampak zanaša se le na živo vero vse katoliške cerkve in na Jezusovo zasluženje, in se njegovi sveti volji in modri previdnosti popolnoma vda.

Ker imamo pa le takrat Gospodov mir v resnici, kader

smo v sveti prijaznosti z Bogom in bližnjim; bila je njega dni v katoliški cerkvi lepa navada, da so se verniki poljubovali pred svetim Obhajilom, v znamnje bratovske ljubezni, miru in svete prijaznosti. Navado poljubovati se v znamnje svete prijaznosti je katoliška cerkev vzela od Judov. Pri Judih je bila namreč navada v pozdravljenje objemati in poljubovati se. Toraj je rekel Jezus Simonu farizeju, pri kterem je obedoval, ko je bila ravno Magdalena, očitna grešnica, v hišo prišla: „Poljubeja mi nisi dal; ta pa, kar je v hišo prišla, mi nog ni jenjala poljubovati“. (Luk. 7, 45.) Toraj je pisal sveti Peter vernikom: „Pozdravljajte se med seboj s svetim poljubovanjem“. (I. Petr. 5, 14.) In so se tudi pri sveti maši poljubovali v znamnje bratovske ljubezni. Sveti Avguštin je rekel: „Kakor se tvoje ustnice približajo ustnicam tvojega brata, tako se tudi tvoje serce ne odmikaj od njegovega serca“. Ta navada je bila prav po duhu Jezusovih naukov, ki pravi: „Če svoj dar prineseš pred altar, in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj zoper tebe; pusti ondi svoj dar pred altarjem, in pojdi poprej spravit se s svojim bratom, in tedaj pridi in daruj svoj dar“. (Mat. 5, 23. 24.) Ker je pa sčasoma to poljubovanje razuzdanim sercem biti začenjalo priložnost k nespodobnostim, morala se je ta lepa navada opustiti; spreobernila se je v objemanje, in je dan današnji le še pri velikih mašah z leviti med duhovščino pri altarju v navadi. (Pri černih mašah se v znamnje velike žalosti opušča to objemanje, in tudi molitev za mir.) Pri velikih mašah z leviti pa mašnik poljubi po „molitvi za mir“ altar, da tako rekoč od Jezusa mir prejme, se oberne po tem proti diakonu, in ga nekoliko objame, rekoč: „M i r s t e b o j!“ In diakon mu odgovori: „I n s t v o j i m d u h o m“. Diakon objame po tem subdiakona, rekoč: „M i r s t e b o j“, in dobi odgovor: „I n s t v o j i m d u h o m!“ In tako se ta Gospodov mir daje vsi duhovščini okoli altarja. Če pa tudi ni dandanašnji več v navadi, da bi se verniki pri sveti maši pred Obhajilom poljubovali v znamnje keršanske ljubezni med seboj, vendar le je vsakega kristijana dolžnost, razžalnikom razžaljenje iz serca odpustiti vsaj pri sveti maši, in naj se nihče ne prederzne k

svetemu Obhajilu pristopiti, kteri ima kako piko na bližnjega, ampak spravi naj se poprej s svojim bližnjim, in potlej naj še le pristopi k angeljski mizi.

Druga molitev. Zdaj se mašnik po zapovedi svete cerkve še z drugima dvema molitvama pripravlja za sveto Obhajilo. Te molitve ste tolikanj pripravne obuditi v človeku misli in želje, kakoršnih je treba pred svetim Obhajilom, da se tudi drugi verniki ne morejo z lepšimi molitvami pripravljati k svetemu Obhajilu. Perva molitev, ki jo začne mašnik zdaj moliti, je ta le: „Gospod Jezus Kristus, Sin živega Boga! kteri si po Očetovi volji s svetim Duhom vred svet s svojo smertjo v življenje obudil, reši me s tim svojim presvetim telesom in s svojo presveto kervjo vseh mojih grehov in vseh zlegov; daj, da se vsegdar deržim tvojih zapoved, in ne dopusti, da bi se kdaj ločil od tebe. Kteri z ravno tem Bogom Očetom in svetim Duhom živiš in kraljuješ Bog v veke vekov. Amen“. V tej molitvi prosi mašnik Jezusa, naj ga s svojim presvetim telesom in s svojo presveto kervjo reši vseh njegovih grehov; zakaj dasiravno nas je Jezus Kristus s svojo smertjo na svetem križu rešil grehov in pogubljenja, nas z Bogom spravil, in nam večno življenje zadobil, vendar se sosebno po vrednem prejemanju Jezusovega telesa vdeležujemo tega odrešenja, tako da bi odraščeni ne bili deležni zasluženja Jezusove smerti, ko bi ne hotli njegovega telesa v podobi kruha prejemati. Toraj je Jezus rekel, in nam še zdaj pravi: „Ako ne bote jedli mesa Sinu človekovega, in pili njegove kervi, ne bote imeli življenja v sebi“. (Jan. 6, 54.) Kolikanj bi moral po tem takem slehern kristijan skerbeti, da bi večkrat po vrednem pristopil k svetemu Obhajilu! — In ker vé, da človek sam ob sebi noče in ne more živeti po božjih zapovedih, ampak da nam le gnada ali milost Kristusova dodeluje voljo in moč, da božje zapovedi vselej radi in na tanko spolnujemo; toraj še Jezusa prosi, naj mu da vedno po božjih zapovedih živeti,

in jih nikoli ne prelomiti. In da bi to milost bolj gotovo dosegel od Jezusa Kristusa, opominja ga, da je to volja nebeškega Očeta, kteri nas je tolikanj ljubil, da nam je njega v rešnji dar na svet poslal; opominja ga, da je to volja svetega Duha, kteri je njegovo telo vstvaril v deviškem telesu prečiste vselej device Marije, da nas je moral s svojo smertjo na svetem križu odrešiti večne smerti, večnega pogubljenja, in nam zadobiti večno življenje, in večno zveličanje. Pač lepa molitev!

Tretja molitev: Čas, da bo mašnik v roke prejel in zavžil Jezusa Kristusa, pred kterim se naj čistejši duhovi iz ponižne časti tresejo, ta sveti in strašni čas se je zdaj približal; pa mašnik spozna in čuti svojo nevrednost Jezusa Kristusa sprejeti pod streho svojega života. Če je ravno samega sebe presodil, in preiskal vse kote svojega serca; vendar le boji se, da bi v njegovem sercu še kaj skritega ne tičalo, kar Jezus Kristus sovraži. V veliki stiski je zdaj. Od ene strani mu na ušesa gromi božje žuganje tistim, kteri po nevredno prejmejo sveto Obhajilo; od druge strani pa sliši, da nima življenja v sebi, kdor „mesa Sinu človekovega ne jé, in njegove kervi ne pije“. Kaj hoče storiti v tej stiski, kam se oberniti? Nič boljšega ne ve storiti, kakor da se, samega sebe presodivši, v naročje Jezusove milosti zateče, ter Jezusa prosi, naj ga nevrednega Obhajila obvaruje, ker se je po svoji moči izprašal, in dobro presodil, ter naj mu da po vredno k angeljski mizi pristopiti, njegovo sveto telo in njegovo sveto kri po vredno zavžiti, in po tem takem brambo zadobiti zoper vse dušne sovražnike in zastavo večnega življenja. Toraj začne moliti: „Gospod Jezus Kristus! vžitje tvojega telesa, ktero se jaz nevredni človek prederznem prejeti, ne bodi mi v sodbo in pogubo, ampak naj mi bo po tvoji dobroti bramba in zdravje duše in telesa. Kteri živiš in kraljuješ z Bogom Očetom v edinosti svetega Duha, Bog skoz vse veke vekov Amen“.

7. Kruh nebeški. Ko je zgornjo molitev odmolil, poklekne s strahom pred sveto hostijo, da Jezusu skaže vso čast, spet vstane, in od duhovne lakote po Jezusovem telesu gnan reče, sveto hostijo v roke jemaje: „Kruh nebeški bom prejel, in klical v Gospodovo ime“. Želje Jezusa Kristusa prejeti morajo enake biti željam, ki jih ima silno lačen človek po telesnih jedilih. Jezusa mora lačen biti, kdor ga prejema; zakaj ko je že za telesno zdravje nevarno siliti se s takimi jedmi, do kterih človek nima clo nobene želje, ali nad kterimi se mu še clo gnjusi; o, kolikanj nevarniši je še le za dušno zdravje, če kdo Jezusovo telo, to nebeško jed, vživa, dasiravno nima do njega nobene želje, in clo nobene lakote po njem ne čuti! Ta lakota je pa samo v tistih sercih, ki so prazne lastne in pregrešne ljubezni do stvari, in prepričane, da je sam Bog njih naj veča dobrota, ki jih more popolnoma nasititi. Da pa mašnik želi Jezusa prejeti, da ga silno žene po njem, nebeškem kruhu; daje na znanje z besedami: „Kruh nebeški bom prejel, in klical v Gospodovo ime“. V Gospodovo ime klicati se pravi, po besedah svetega Avguština, Gospoda k sebi privabiti, se z Gospodom skleniti, da bi bil Gospod naša moč in naše življenje.

8. Gospod! nisem vreden. Zdaj vzame mašnik sveto hostijo v levo roko, pod njo med kazavec in srednji perst božjo skledico podloži, in se z desno roko na persi terka, rekoč:

„Gospod! nisem vreden, da greš pod mojo streho, temveč reci le z besedo, in bo ozdravljena moja duša“.

„Gospod! nisem vreden, da greš pod mojo streho, temveč reci le z besedo, in bo ozdravljena moja duša“.

„Gospod! nisem vreden, da greš pod

mojo streho, temveč reci le z besedo, in bo ozdravljena moja duša“.

Da vsi pričujoči vedó, kdaj mašnik te besede izgovarja, služabnik z zvončkom trikrat požvenklja, da tudi verniki te besede z mašnikom izgovarjajo in se na persi terkajo. Besede „Gospod! nisem vreden i. t. d.“ so vzete iz svetega evangelija. V mestu, Kafarnaum po imenu, je bil namreč na stanju Rimski stotnik, kteri je imel do smerti bolnega hlapca. Ko se je bil Jezus Kafarnaumu približal, poslal je stotnik nekaj mestnih starašinov do Jezusa, prosit ga, naj bi mu hlapca ozdravil. Mestni starašini pridejo do Jezusa, in ga prosijo te dobrote. Jezus se pri tej priči vzdigne, in gre s starašini proti stotnikovi hiši. Ko stotnik to zve, pošlje prijatlov do Jezusa, ter mu sporoči: „Gospod, ne trudi se! Jaz te nisem vreden v svojo hišo. In prav zato nisem hotel sam do tebe. Reci le, in moj hlapec bo zdrav.“ Jezus pa se ne da ovreti. Kader že blizo do stotnikove hiše pride, gre sam stotnik, in pred Jezusa stopi, ter mu reče: „Gospod! jaz nisem vreden, da greš pod mojo streho; temveč reci le z besedo, in bo zdrav moj hlapec. Zakaj tudi jaz, dasiravno sem le stotnik, in človek, ki sem pod oblastijo, imam vojake pod seboj, in rečem temu: Idi, in gre; in unemu: Pridi, in pride; in svojemu hlapcu: Stori to, in stori. (Ravno tako tudi ti lahko vsi bolezenski druhali zapoveduješ, in so ti pokorne bolezni.)“ Jezus, ko to sliši, se zavzame, in se oberne proti ljudem, ki so ga bili obstopali, ter jim reče: „Resnično, vam povem, tolike vere v Izraelu nisem našel.“ Ker so bile te od stotnika ponižno rečene besede Kristusu tolikanj všeč, zapovedala je katoliška cerkev, da jih vselej pred svetim Obhajilom izrekamo, in ž njimi kažemo svojo nevrednost Kristusa prejeti v svoje s slabostim vdano serce. Kader tedaj mašnik pravi: „Gospod nisem vreden, da greš pod mojo streho, temveč reci le z besedo, in bo ozdravljena moja duša“; hoče toliko reči: „Čutim, o Gospod Jezus! in spoznam, da te nisem vreden sprejeti pod streho svojega života, zakaj če te nebesa in nebes nebesa ne obsežejo, kako te hoče iz praha in persti storjeno pohištvo mojega telesa vredno pod streho vzeti! Jaz bi mo-

ral še le s Petrom reči: Gospod! pojdi od mene; jaz sem grešen človek. Toraj se le na tvoje usmiljenje zanesem, reci le besedo, in boš mojo dušo popolnoma od grehov očistil; saj si tudi le rekel, in nebo in zemlja sta bila stvarjena".

9. Telo Gospoda. Zdaj stori mašnik s sveto hostijo križ čez se; in po tem takem v sebi vero obuja, da bo zavžil ravno tisto Kristusovo telo, ki je bilo na križu umorjeno, in je tretji dan v novo življenje vstalo, ter reče: „Telo Gospoda našega Jezusa Kristusa naj ohranja mojo dušo v večno življenje; Amen". S temi besedami mašnik spričuje, da nam je Jezusovo rešnje telo zastava večnega življenja. In res, ta nebeška jed, po vredno zavživana, stori, da se nam začne studiti in gnusiti nad pregrešnimi rečmi, da začnemo zdihovati in hrepeneti po tem, kar je v nebesih; da kopernimo po tistem času, ko bomo z Jezusom v nebesih popolnoma in vekoma sklenjeni. O presrečni tisti čas! o presrečna večnost v nebesih!

10. Zavživanje Gospodovega telesa. Mašnik se na to nekoliko pripognjen s svetim rešnjim telesom obhaja, in spet po koncu skloni, ter s pripognjeno glavo in z rokama pred seboj sklenjenima obstoji in obmolči, da molče premišljuje neskončno Kristusovo ljubezen do njega in svojo nezmerno srečo, ko ima zdaj pod streho svojega života Jezusa Kristusa v podobi kruha. Kdo more popisati njegovo srečo, ko je tolikošnega Gospoda dobil v hišo svojega serca! Kolikošno hvalo, kolikošno ljubezen je toraj zdaj Jezusu dolžen. V sveto premišljevanje zamaknjen in s svetimi občutljeji napolnjen zdaj stoji, in kar besedice ni iz njega. Cerkev mu nobene molitve za ta čas ne odkaže, ker se z besedami ne da izgovoriti veselje, ki ga zdaj sprehaja, in pobožnost, v ktero je ves vtopljen, ko ima svojega Boga v sebi. Nekaj časa ostane tedaj mašnik natihoma v Jezusa zamaknjen.

11. Kaj bom povernil. Ker mora pa mašnik po Jezusovem povelju daritev svete maše opravljati v podobi

kruha in vina, in konec maše Jezusa prejeti v obeh podobah; odkrije po tej tihi pobožnosti kelih, poklekne pred sveto rešnjo kervjo, vstane, in s skledico skerbno pobere drobtinice svete hostije s telesnika ali korporala, ko bi jih kaj na njem bilo, jih raz skledice s perstom med sveto rešnjo kri v kelih posterže, in med tem tako le moli: „Kaj bom povernil Gospodu za vse, kar mi je dal? Zveličanja kelih bom vzel, in klical v Gospodovo ime. Klical bom vanj, oznanujoč njegovo hvalo, in bom v zavetju pred svojimi sovražniki“. Kakor da bi molil: „Kako hočem Jezusa zahvaliti za vše njegove neskončne dobrote? Njegovo kri bom zavžil, in se po tem takem njegove na svetem križu opravljene hvalne daritve vdeležil, in ž njo Boga vredno hvalil. Po tem se moja duša ne bo več bala sovražnikov; z Jezusovo kervjo napojen bom brez skerbi dosegel tisti kraj, kjer ne more božjim svetnikom noben sovražnik več škodovati“.

12. Kri Gospoda. Na to vzame mašnik kelih, stori ž njim križ čez sebe, v znamnje, da je v njem Jezusova za nas prelita kri in pravi: „Kri Gospoda našega Jezusa Kristusa naj ohranja mojo dušo v večno življenje, Amen“, in sveto kri iz keliha izpije.

13. Obhajilo kristijanov. Zdaj, ko se je mašnik s svetim rešnjim telesom in s sveto rešnjo kervjo Jezusovo obhajal, pride precej obhajilo drugih vernikov na versto. Njega dni niso nikoli nobenega obhajali drugikrat, kakor med sveto mašo precej po mašnikovem Obhajilu. In ravno to je pravi čas, da verniki pristopijo k svetemu Obhajilu, precej po mašnikovem Obhajilu. Zakaj sveta maša je daritev vse cerkve, ktero mašnik in po njegovih rokah tudi verniki opravljajo Bogu; toraj se tudi spodobi, da se mašnik in verniki skupaj in vsi kmalu s svetim Obhajilom vdeležujejo te daritve. Vse molitve svete maše so tako narejene, da bi jih tudi drugi kristijani z mašnikom molili pri sveti maši, se z mašnikom za sveto Obhajilo pripravljali, z mašnikom Kristusa zavžili, in z

mašnikom se daritve svete maše vdeležili. Toraj pa tudi mašne molitve po svetem Obhajilu ne zadevajo samo mašnika, ampak tudi druge kristijane; mašnik ne hvali Boga ž njimi samo v svojem imenu, ampak ga hvali v imenu vseh, kteri so ž njim prejeli sveto Obhajilo, kakor bomo kmalu slišali. Nasproti je tedaj duhu svete katoliške cerkve, da se mašnik sam obhaja med sveto mašo, potem pa vendar v imenu vseh pričujočih kristjanov v molitvah, ki so po svetem Obhajilu, Boga hvali za milosti, ki so jih zdaj po prejetem svetem rešnjem telesu deležni, dasiravno vernikom še le po dokončanih teh molitvah, še le konec svete maše zakrament svetega rešnjega telesa deli. Kako hoče neki ljudstvo s pravo gorečnostjo z mašnikom moliti hvalne molitve, ki se molijo po svetem Obhajilu, in Boga hvaliti za milosti, ki jih Jezus Kristus deli pri svetem Obhajilu, ko še k svetemu Obhajilu pristopili niso? — Daritev svete maše si moramo pa tudi misliti kar večerjo vse družinje, pri kteri večerji tisti, ki sedi na pervem sedežu, drugim pričujočim deli tudi tisti kruh, ki ga sam vživa, da skupaj jedó. Kako čudno bi se nam moglo zdeti, ko bi, postavim, oče, kteri je za mizo s svojimi otroci, naj poprej sam jedel od jedi, ki so na mizo postavljene, in kader bi bil nasiten, bi začel Boga hvaliti, da je nasitil njega in njegove otroke, in potem bi še le otrokom jesti dal od teh jedil, ter bi jih na zadnje kar brez vse molitve od mize spustil! Zakaj se nam pa to čudno ne zdi, če se pri Obhajilu vernikov ravno tako godi?

Brez velike sile in potrebe bi se tedaj prav za prav ne smelo vernikom sveto Obhajilo deliti drugikrat, kakor med sveto mašo precej po mašnikovem Obhajilu.

Ta navada, da ljudje zunaj svete maše k svetemu Obhajilu hodijo, se je začela le v poznejših časih ko je že pešala bogaboječnost kristijanov. Pa za božjo čast vneti učeniki katoliške cerkve niso poterdili te razvade, ker katoliška cerkev še zmirom želi, da bi se, kolikor je mogoče, deržali stare svete navade. Toraj je bil sveti Karol Boromej, Milanski

škof, po vsi svoji škofiji zapovedal, naj mašniki vernike med sveto mašo precej po svojem Obhajilu obhajajo, in zunaj maše svetega Obhajila ne podelé nobenemu drugemu, razun bolnikom. Ravno to zapoveduje tudi Rimski pravilnik ali ritual, ki sta ga papež Pavl V. in Urban VIII. na svitlo dala, in ga še zdaj imajo. Veliki četertik se verniki povsod še v spomin nekdanje svete navade obhajajo med sveto mašo precej po mašnikovem Obhajilu. Da bi se pač ta sveta navada za vselej in povsod vpeljala! Na nas, pastirjih Jezusove čede! je ležeče, da se tudi res vpelje. In ali ne bomo hotli spolniti svetih želj katoliške cerkve, od ktere so nam v skerb izročene Jezusove ovčice? Ali ne bodo po tem takem kristijani veliko ložeje spoznali, da je zavživanje svetega rešnjega telesa z daritevjo svete maše na tanjko sklenjeno in eno, ker kristijan le po zavživanju svetega rešnjega telesa vdeleži daritve svete maše, kar bi pa verniki eno od drugega ločili, ko bi jih zunaj svete maše obhajali.

14. Duhovno Obhajilo. Ako se hočemo tedaj daritve svete maše vdeležiti, moramo se obhajati pri vsaki sveti maši. Kdor se ne obhaja, je ni deležen, in toraj iz daritve svete maše ne prejme nobenega dobička. Obhajilo pa, ki nam je tolikanj potrebno, je dvojno: ali Obhajilo v djanju, kader kristijan v podobi kruha prejme Jezusovo rešnje telo; ali pa Obhajilo v duhu, ali v željah, ki ga tudi duhovno Obhajilo imenujemo. Ker marsikteri kristijan ni vreden k božji mizi pristopiti, in Jezusa Kristusa v podobi kruha prejeti, ali ni vreden vsaki dan k svetemu Obhajilu pristopiti, dasiravno je vsak dan pri sveti maši; tak kristijan naj se vsaj v duhu podeleži svetega Obhajila, naj se po duhovno obhaja, da bo dobiček imel iz daritve svete maše. Nikoli ne bodite, ljubi moji! pri sveti maši, da bi se vsaj po duhovno ne obhajali; zakaj pri vsaki sveti maši tudi vi z mašnikom Jezusa Kristusa po mašnikovih rokah nebeškemu Očetu darujete, in da se te daritve vdeležite, obhajajte se vsaj po duhovno. K duhovnemu Obhajilu je pa treba teh treh reči. Treba je pervič premisliti z živo vero, da je Jezus Kristus

v podobi kruha in vina pričujoč z dušo in telesom, s kervjo in z mesom, po božji in človeški natori; da ni več kruh, kar naše telesne oči kar kruh vidijo, ampak je Jezusovo rešnje telo, in ni več vino, kar naše telesne oči kar vino vidijo, ampak je Jezusova za nas prelita kri. V podobi kruha in vina nam je Jezus Kristus svoje telo in svojo kri zapustil našim dušam v hrano in pijačo. Je treba drugič prevdariti, kako koristno in kako potrebno da je ta sveti zakrament po vredno prejeti, ker se po vrednem prejemanju svetega rešnjega telesa z Bogom sklene, in od njega prejema vso moč k dobremu, kakor prejema mladika ves sok od terte, kteri je prirašcena. Kdor ga pa po vredno ne vživa, v dobrem slabi, obnemaga, v hudobije zabrede, ter se pogubi. Toraj pravi Jezus Kristus, da bo le tisti odraščenec „zadobil večno življenje, kteri njegovo meso po vredno jé, in njegovo kri po vredno pije“. Je treba tretjič imeti prave in resnične želje do Kristusovega telesa, je treba po njem bolj hrepeneti, kakor hrepeni izstradan človek po jedi, pa si vendar ne upati zavoljo svoje nevrednosti k božji mizi pristopiti; ga je treba prositi, da bi nas vsaj z drobtinicami nasitil, ktere pobožnim kristijanom raz božje mize padajo; da bi v nas s svojim duhom, svojo milostjo prišel, ker ga nismo vredni v djanju prejeti v podobi kruha, in nam serce prenaredil in prestvaril, da bi ga bili kmalu vredni tudi v djanju prejeti.

Kako je tedaj pri sercu tistemu, kteri se po duhovno obhaja? Ponižnost, ki ga zaderžuje prejeti Jezusovo telo, in pa goreče želje po Jezusovem telesu ki ga k angeljski mizi gonijo, ta ponižnost in te goreče želje se vojskujejo v njegovem sercu. Kristijan vidi na altarju sveti kruh življenja, angeljsko jed, vir vseh milost, začetnika in delivca vseh dobrot, zastava večnega življenja, o kako ga mika k božji mizi stopiti, kako ga žene po nebeškem kruhu! Komaj sterpi, da ne gre. In šel bi k božji mizi; pa ponižnost ga zaderžuje, ki mu še kaže grehe, kterih ni še zadosti obžaloval, hude nagnjenja, ki jih ni še dovolj zaterl, pregrešne navade, ki jih ni še popolnoma zapustil. Kaj tedaj stori? K Jezusovim nogam

se v duhu verže, spozna pred njim svojo nevrednost, ter objokuje vse, kar ga od Obhajila ali vsaj pogostnega Obhajila zaderžuje. Ko vidi mašnika, da se obhaja, vidi vernike, da k angeljski mizi gredó; vžali se mu, solze se mu uderó, da nima svatovskega oblačila. Obeta in sklepa, da noče biti dalje brez svatovskega oblačila. Prosi tedaj Jezusa, naj se ga usmili, in naj v njegovo serce pride s svojo milostjo in s svojim duhom, da bi začel po njegovo misliti, želeti, govoriti in delati.

Duhovno Obhajilo obstoji tedaj v močnih željah, Jezusa Kristusa v podobi kruha in njegovo milost prejeti, toraj v resnični, stanovitni volji se znebiti vsega, kar človeka zaderžuje od svetega Obhajila, in si pridobiti vse, česar je treba k vrednemu prejemanju svetega Obhajila. Kdor tedaj iz serca želi, Jezusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa prejeti, da bi se ž njim združil, obilno milost prejel, njegovega duha poln bil, in mu gorkeje služil; on je v duhu obhajan. Brez duhovnega Obhajila se ne more nihče zveličati. Zakaj ako hoče odrašče-nec v nebesa priti, mora imeti Kristusovega duha, mora po Kristusovo misliti, želeti, govoriti, delati; Kristusov duh ga mora voditi. Toraj pravi sveti apostelj Pavl: „Če pa kdo Kristusovega duha nima, ni njegov“; nasproti pa pravi: „Ktere koli Duh božji vodi, ti so otroci božji“. (Rimlj. 8, 9. 13.) Tega Jezusovega duha pa prejemamo po duhovnem Obhajilu. Duhovno Obhajilo je koristno; zakaj kakor Jezusovo telo prejmejo tisti, kteri k svetemu Obhajilu pristopijo, ravno tako imajo del nad duhom in nad milostmi Kristusovimi tudi tisti, kteri se po dnhovno obhajajo med sveto mašo. In z duhovnim Obhajilom se tudi k resničnemu prejemanju svetega rešnjega Telesa naj bolje pripravljamo. Sveta lakota do tega nebeškega kruha je potrebna, pravi sveti Avguštin. „Kdor ga tedaj ni iz ljubezni lačen, ni pripravljen prejeti ga v svetem zakramentu. Vedite tedaj, da je duhovno Obhajilo koristno, in dušo napolni z mnogimi dobrotami; vedite, da duhovno Obhajilo po nauku več svetnikov zamore dodeliti ravno tiste milosti, kakor resnično prejemanje svetega Obhajila. Kdor se v duhu obhaja,

prejme gotovo veče milosti, kakor kdor ves mlačen, brez prave pobožnosti pristopi k božji mizi.

15. Kar smo z ustmi. Ko je mašnik med vernike razdelil zakrament svetega rešnjega Telesa; pride k altarju nazaj, poda kelih, iz kterega je bil pred obhajanjem vernikov sveto rešnjo kri popil, in služabnik mu nekoliko vina vanj vlije, da ž njim mašnik kelih poplakne. Med tem pa za se in za vse pričujoče obhajane vernike tako le moli: „Kar smo z ustmi prejeli, Gospod! naj nam bo z čistim sercem zavžito, in ta časni dar nam bodi večno zdravilo“. Po tej molitvi popije vino, s kterim je kelih poplaknil, da kaj Jezusove kervi v njem ne ostane.

16. Tvoje telo, Gospod! Zdaj prime mašnik kelih z obema rokama tako, da mu tisti štirji persti, s kterimi je prijemal sveto hostijo, na verh keliha pridejo, zato, da mu služabnik med nje vina in vode v kelih vlije, da si jih splakne, ko bi se morebiti perstov deržala kaka drobtinica svete hostije, in med tem tako moli: „Tvoje telo, Gospod! ki sem ga zavžil, in tvoja kri, ktero sem pil, naj se sklene z mojim sercem, in daj, da ne bo madeža pregrehe v meni, ki so me pokrepčale čiste in svete skrivnosti. Kteri živiš in kraljuješ v veke vekov. Amen“. Potlej izpije iz keliha vino in vodo, otre kelih z rutico, ter ga pregerne, kakor ga je bil iz zakristije ali žagreda prinesel.

Zdaj pa še te zadnje dve molitvi v svoje podučenje in boljšanje premišljujmo. Perva molitev: „Kar smo z ustmi prejeli i. t. d.“ nas opominja, da je velik razloček med Obhajilom, pri kterem Kristusovo meso zavžijemo z čistim sercem, in med Obhajilom, pri kterem Kristusovo telo le z ustmi prejmemo. Kader Jezusa Kristusa v podobi kruha le z ustmi brez čistega serca, brez potrebne priprave, tedaj po nevrednem prejmemo, ne obrodi sveto Obhajilo v nas dobrega sadu. Tako Obhajilo stori Jezusu Kristusu grozno veliko nečast, obhajanca pa zakopa v veliko nesrečo, ker najde pri Obhajilu, ktero je bogaboječim kristijanom zastava večnega

življenja, zastavo večne pogube. Kdor sveto Obhajilo po nevredno prejme „pregreši se po besedah svetega Ciprijana ravno tako nad Gospodovim mesom, kakor da bi Gospoda umoril, in njegovo kri prelil“. O strašna hudobija! o nezapopadljiva nesreča, v ktero se zakoplje po nevredo obhajani kristijan! Varuj mene, preljubi Jezus! te nesreče in te strašne pregrehe, in varuj vse kristjane! — Ni se tedaj čuditi, da je sv. apostelj Pavl kristjanom priporočal s toliko skerbjo: „Človek naj sam sebe presodi, in potlej še le naj jé od tega kruha, in pije iz tega keliha; kdor namreč Gospodovo telo po nevredno jé, in njegovo kri po nevredno pije, jé in pije si večno pogubljenje“. (I. Kor. 11, 28. 29.) Oh, kdo bi se ne tresel na vseh udih svojega života, če te besede sv. Pavla le nekoliko premišljuje! O, da bi pač vedeli, ali Jezusa vselej po vredno prejmemo!

Le tisti prejme Jezusa po vredno, se z Jezusom popolnoma sklene, z Jezusom enega uma, enega duha in enega serca postane, kteri ga z čistim sercem zavžije, kteri že pred Obhajilom začne svoje življenje po Kristusovih naukih ravnati, kteri že pred Obhajilom po potu svetosti hodi. Njega dni je diakon kristijane s temi besedami povabil k svetemu Obhajilu: „Svete reči so za svete ljudi“. In sveti Krizostom pravi od teh besed: „Ta glas, ki v naših ušesih zadoni, zaverže in odžene nektere, nektere pa k božji mizi privabi. Zakaj če reče: Svete reči so za svete ljudi, je toliko, kakor da bi rekel: Kdor ni svet, se nikar ne približaj. Ne pravi le: Kdor koli je od greha očišćen, ampak: Kdor je svet, približaj se. Pa odpuščenje grehov ne stori človeka svetega, ampak vpričnost svetega Duha in obilnost dobrih del. Nisem zadovoljen“, reče še dalje, „da ste se še le znebili blata pregreh; ampak hočem, da se svetite od lepote čednost“. Ravno to hoče od obhajancev sveti Ambrož ko pravi: „Nobeden ne sme Jezusovega mesa jesti, če ni poprej posvečen“. Samo tisti tedaj redi z Jezusovim mesom svojo dušo v večno življenje, kteri je že pred Obhajilom posvečen, kteri je poln Jezusovega duha,

kteri Jezusa Kristusa posnema v djanju in nehanju. „Tisti bo nasiten“, pravi sv. Avguštin, „kteri ga posnema“.

Nasproti pa tisti, kteri Jezusa v tem presvetem zakramentu prejema, dasiravno ne neha živeti po spačenih šegah zapeljivega sveta, svojemu hudobnemu poželjenju streči, in naukov hudobnega duha poslušati in spolnovati; tak Jezusa le z ustmi prejme, in po nevredno zavžije. Tak, da vam z besedami sv. Avguština povem, „tak zakrament telesa Jezusa Kristusa s svojimi zobmi jé, pa se ž njegovim oživljajočim duhom ne redi in ne nasiti“; tak prejme zakrament svetega rešnjega Telesa v svoje pogubljenje.

17. Nepridno Obhajilo. Nepridno Obhajilo je takrat, kader malo pripravljen kristijan pri svetem Obhajilu malo ali nič gnade ali milosti božje ne prejme. Da je v marsikterem kristjanu Obhajilo brez dušnega sadu in prida, ali nepridno, krivi so ostanki že odpuščenih večih grehov, kterih ostankov si ne prizadeva odpraviti; krivi so mali grehi, do kterih ima nekako ljubezen, in jih noče zapustiti; kriva je slaba priprava za sveto Obhajilo, ko kristijan brez pobožnosti, brez svete ljubezni in brez svete lakote do svetega rešnjega Telesa v nekaki dušni mlačnosti in le bolj iz navade k božji mizi pristopi; krivo je vse, kar v kristijanu pobožnost in ljubezen do Boga pomanjšuje. Nepridno Obhajilo se tedaj ne prejme s smertnimi grehi, ampak le brez potrebne priprave, v dušni mlačnosti. Nepridno Obhajilo ni sicer pogubljivo, kakor nevredno Obhajilo; pa vendar škodljivo, ker vernik ne prejme milosti, kakoršno bi prejel, ko bi z gorečo pripravo pristopil k angeljski mizi, in pa ker nepridno Obhajilo človeka nečutno pripravlja v nevredno Obhajilo. Toraj pravi sveti Krizostom: „Ne hodite nikoli z mlačnim sercem, ampak vselej v ljubezni goreči k božji mizi“.

Od pervih kristijanov se bere, da so bili pri svetem Obhajilu napolnjeni s toliko sveto serčnostjo, da so kakor levi serčni šli med nevernike, in se radovoljno dali v smert za

Jezusovo vero. Dnevi ob kterih so šli k svetemu Obhajilu, bili so zanje naj lepši, naj veselejši in naj imenitniši; kader so bili s svetim rešnjim Telesom nasiteni, zdelo se jim je, kakor da bi bili že v svetem raju, in k toliki svetosti so bili povzdignjeni, da so smeli s svetim Pavlom reči: „Živim, pa ne jaz, ampak Kristus živi v meni“. Ali obrodi sveto Obhajilo še dandanašnji ravno tak sad pri vseh tistih, kar jih k božji mizi pride? — In zakaj ne? Ker jih dosti sveto Obhajilo prejema te z ustmi, pa ga z čistim sercem ne vživa. Po vsi pravici tedaj mašnik prosi, da bi mi, ki pri svetem Obhajilu zakrament svetegn rešnjega Telesa z ustmi prejmemo, tudi z čistim sercem ga prejeli.

18. Prizadevajmo si toraj, da bomo sveto Obhajilo vselej po vredno prejeli. Toraj vselej k božji mizi pristopimo z čisto vestjo in s pobožnim sercem. In kedar bomo sveto Obhajilo po vredno prejeli, potlej molimo: „Tvoje telo, Gospod, ki sem ga zavžil, in tvoja kri, ktero sem pil, naj se sklene z mojim sercem, in daj, da ne bo madeža pregrehe v meni, ki so me pokrepčale čiste in svete skrivnosti“. O koga hoče bolj želeti, kdor k svetemu Obhajilu pristopi, kakor da bi Kristus v njem ostal, da bi se Kristus po njem razživel, in se nikoli od njega ne ločil! Amen.

XLI. keršanski nauk.

Razlaganje svete maše, kakor se dandanes bere. — Od obhajilne molitve do konca.

1. Razlagal sem vam že v šestih keršanskih naukih svete obrede, ki se obhajajo, in molitve, ki se opravljajo med sveto mašo, kakor se dandanes bere. V pervem sem vam razlagal pripravljanje k sveti maši, ter molitve in berila od pristopa, v drugem molitve in berila od pristopa do darovanja; v tretjem darovanje, ter molitve od darovanja do predglasja; v četertem in petem tiho mašo od predglasja do povzdigovanja, v petem pa tiho mašo od povzdigovanja do Očenaša; v šestem Obhajilo, ter molitve in svete obrede od Očenaša do obhajilne molitve.

2. Ostane nam v razlaganje še zadnji konec, zahvala, to je:

G) Od obhajilne molitve do konca.

Ko mašnik po svojem Obhajilu kelih otira, in ga tako pregrinja, kakor ga je bil iz zakristije prinesel, prenese služabnik mašne bukve na levo stran altarja.

3. Obhajilna. Ko je mašnik kelih zakril, gre na levo stran altarja, in začne moliti iz mašnih bukev. Te molitve, ki jih posihmalo opravlja do konca svete maše, so le zahvala

za dobrote, ki so jih mašnik in kristijani prejeli pri daritvi svete maše in pri svetem Obhajilu. Ko mašnik k mašnim bukvam pride, bere iz njih nektere svetopisemske besede, ki se jim pravi obhajilna molitev, ktere nas opominjajo godu in praznika, kterega sveta cerkev obhaja tisti dan. Ta molitev je dandanašnji namesto tistega psalma, ki se je njega dni po cerkvi pel med Obhajilom vernikov.

4. Gospod z vami. Ko je mašnik te besede zmolil, gre spet na sredo altarja, ga poljubi, in se oberne proti kristijanom, da jih pozdravi z navadnim lepim pozdravilom, rekoč: „Gospod z vami!“ Služabnik mu v imenu kristijanov berž odgovori: „In s tvojim duhom“. S tem pozdravljenjem si mašnik in verniki eden drugemu voščijo, naj bi Gospod Kristus, ki so ga pri svetem Obhajilu prejeli, v njih sercih ostal. Pa z besedami: „Gospod z vami!“ pride zdaj mašnik vernike pozdravljat tudi iz tega konca, da jih opominja ž njim Boga hvaliti za prejete milosti in dobrote.

5. Poobhajilna. Po tem gre mašnik precej na levo stran altarja k mašnim bukvam, kristijane še enkrat opominja k molitvi, rekoč: „Molimo!“ in začne iz mašnih bukev eno, ali pa, če cerkev tisti dan spomin svetnikov obhaja, tudi po več molitev moliti v imenu vseh pričujočih kristijanov. Te molitve se imenujejo poobhajilne molitve. Ž njimi mašnik vselej Boga zahvali, da nas je daritve svete maše vdeležil, in ga prosi milosti, da bi sad te daritve tudi vedno v nas ostal. Te molitve so večidel prav kratke, ne ravno zato, kakor da bi bilo že zadosti, če le ob kratkem Boga zahvalimo, temveč nas katoliška cerkev s tim spominja, da smo dolžni Boga hvaliti bolj z bogaboječimi mislimi, s pobožnimi željami in s svetim življenjem, kakor pa z besedami. Poobhajilne molitve mašnik tudi sklene z besedami: „Po Jezusu Kristusu Gospodu našem, svojem Sinu, kteri s teboj živi in kraljuje v edinosti svetega Duha, Bog skoz vse veke veko v“. In služabnik mu odgovori: „Amen“. — V postu

po poobhajilni molitvi mašnik opravlja še posebno molitev, ki se imenuje molitev čez ljudstvo. Reče tedaj: „Priklonite svoje glave Bogu!“ in po tem zmoli molitev čez ljudstvo. Nekdaj so pri vsaki maši molitev čez ljudstvo opravljali; zdaj je pa cerkev to molitev ohranila le še pri tistih mašah, ki so ob postnih dneh, da bi se ljudstvo z dušo in telesom pred Bogom poniževalo, in od njega sprosilo tisto moč, ktere potrebuje, da se zamore v bran staviti zapeljevanju hudobnega duha, ki ga zlasti o takih dnevih zalezuje.

6. Gospod z vami. Kader je mašnik zmolil poobhajilne molitve, večidel zapre mašne bukve, ker nima več iz njih moliti, gre spet na sredo altarja, ga poljubi, se proti vernikom oberne, ter jih pozdravi rekoč: „Gospod z vami!“ Strežej mu odgovori: „In s tvojim duhom“.

7. Pojdite, minula je maša. Ko je služabnik mašniku odgovoril: „In s tvojim duhom!“ napové mašnik vernim kristijanom konec svete maše, ter jim pravi: „Pojdite, minula je maša. (Ite, missa est.)“

(Njega dni se je res s temi besedami sveta maša končala, ker se ni po tem nobena molitev več molila. Sčasoma je pa katoliška cerkev pristavila še ene molitve, ki jih še zdaj po „Ite, missa est“ molimo. Razlagavcem svete maše je latinska beseda „missa“ toliko, kolikor „missio“, po naše „poslanje ali odpravljanje“; toraj „Ite, missa est“ toliko, kakor „Idite, zdaj je odpravljenje“. Nekteri razlagavci svete maše iz devetega veka in poznejega časa pa pravijo, da besede: „Ite, missa est“ pomenjajo toliko, kolikor: „Ite, missa est ad Deum hostia, Christus Dominus“. Toraj pravi neki razlagavec svete maše: „Bog hotel, da bi slišavši diakona reči: Pojdite, poslanje klavni dar“, svoje serce berž povzdignili k uni domači deželi, kamor je naša glava pred nami šla; da bi bili z željami svojega serca tamkaj, ker nas Zaželjeni vseh narodov z znamnjem svoje premage pričakuje, in da bi se

kdaj po svojih gorečih željah sklenili ž njim, kteri pri svojem Očetu neprenehoma za nas prosi in pravi: Hočem, Oče! da, kjer sem jaz, so tudi tisti, ktere si mi dal, da vidijo moje veličastvo“.)

(Pri postnih mašah, ko je modra (plava) barva, ne pravi mašnik: „Pojdite, minula je maša!“ ampak proti altarju obernjen pravi: „Zahvalimo Gospoda! Benedicamus Domino!“ v spomin nekdanje šege, ker njega dni niso hodili ljudje precej po maši iz cerkve, temveč so še v cerkvi ostajali, in po maši posebne molitve opravljali, toraj se jim ni smelo reči iz cerkve iti, ko je maša minula, še le opominjati jih je bilo treba, naj se še v novič pripravijo božjo hvalo prepevati.)

(Pri černih mašah se tudi ne pravi: „Pojdite, minula je maša“, ampak mašnik reče proti altarju obernjen „Naj počivajo v miru“, in s temi besedami vošči dušam v vicah večni mir in pokoj. Ne pravi pri takih mašah: „Pojdite, minula je maša“, ker so ljudje njega dni pri černih mašah še v cerkvi ostajali, in nekoliko za verne molili. In ker je bilo pokopovanje merličev le po černi maši v navadi, pri kterem pokopovanju so se kristijani znašli, in za mir in pokoj duše mertvega molili; toraj jim tudi ni bilo rečeno: „Idite, minula je maša“, saj jim je bilo treba še ostati v cerkvi.)

Na besede: „Idite, minula je maša!“ služabnik mašniku v imenu kristijanov reče: „Bogu hvala!“ S temi besedami zahvalijo verniki Boga za to srečo, da so se pri daritvi svete maše znašli. In ta od vseh pričujočih kristijanov po služabniku Bogu skazana hvala nam prav lepo pred oči postavlja, kar je sveti apostelj Janez v skrivnem razodenju v 5. postavi popisal. Ko je sveti apostelj Janez v nebesa zamaknjen videl pred sedežem božjim Jagnje na altarju zaklano in 24 starašinov okoli njega; ko je tudi videl to Jagnje iz rok tistega, ki je bil na sedežu, vzeti bukve in odpreti sedem pečatov: popadali so, pravi sveti Janez, starašini na tla, in

Jagnjetu hvalo peli. Slišal je tudi okoli sedeža glasove milijonov angeljev in vseh stvari, ki so na nebu in na zemlji in na morju, da so hvalo peli, rekoč: „Bogu našemu, ki sedi na sedežu, in Jagnjetu hvala in slava, in modrost in zahvala, čast in krepost in moč v veke vekov!“ (Skriv. raz. 7, 12.) In ker se na naših altarjih pri sveti maši nevidoma godi ravno to, kar je sveti apostelj Janez zamaknjen videl, ker se tudi pri sveti maši Jezus, nedolžno Jngnje božje, nevidoma svojemu nebeškemu Očetu daruje v klavni dar; spodobi se toraj, da verniki Bogu in temu zaklanemu Jagnjetu čast in hvalo dajejo. In ravno to pomenjate besedi: „Bogu hvala!“

8. Naj ti dopade. Ko je mašnik izgovoril: „Pojdite, minula je maša“, oberne se k altarju, sklenjene roke nanj nasloni, ter pripognjen moli: „Naj ti dopada, sveta Trojica! opravilo moje službe, in daj, da bo daritev, ki sem jo nevredni človek daroval pred očmi tvojega veličastva, tebi prijetna, zame pa in za vse, ki sem jo za nje opravil, po milosti tvoji spravna. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen“. S to molitevjo mašnik na enkrat povzame vse molitve svete maše, in prosi sveto Trojico, da bi bila daritev svete maše, ki jo je zdaj v imenu katoliške cerkve opravil, njej prijetna in dopadljiva, nam pa in vsem vernikom v odpuščenje grehov in v spravo z Bogom; prosi Boga, da bi ne gledal njegove nevrednosti; ampak zasluženje svojega preljubega Sina, Jezusa Kristusa, da bi po tem Jezusovem zasluženju Bog njega in vse vernike, za ktere je to daritev opravil, vdeležil vseh tistih milost, ktere izvirajo iz te daritve.

9. Mašnikov blagoslov. Po tej molitvi želi mašnik pričujoče kristijane blagosloviti; toraj poljubi altar, da on sam, tako rekoč, ta blagoslov od Kristusa prejme, po tem povzdigne roke in oči proti nebu in pravi: „Blagoslovi vas vsegamogočni Bog“, da opominja kristijane, da da gre le velikemu mašniku Jezusu Kristusu, ki sedi v nebe-

sih ob desnici svojega Očeta, verno ljudstvo blagosloviti, kteri veliki mašnik nam je s svojo smertjo na svetem križu zadobil večni blagoslov. Pa v Jezusovem imenu želi mašnik verno ljudstvo blagosloviti; toraj se proti kristijanom oberne, in jih prekriža z desno roko, rekoč: „Oče, Sin in sveti Duh“. Služabnik odgovori: „Amen“; to je: „Naj se zgodi, kakor nam voščiš“. (Njega dni se ta blagoslov ni dajal, in v ta spomin se še dandanašnji pri černih mašah ne daje, in le pri černih mašah se v spomin nekdanje navade konec maše ljudstvo ne blagoslovi, ker se pri černih mašah zlasti za ohlajenje in rešenje vernih duš v vicah moli.) Kar ta blagoslov zadeva, nikar ne mislite, da ima kako posebno moč v sebi, da vam iz tega blagoslova kake posebne milosti izvirajo; milosti nam izvirajo iz skrivnost, ki se pri sveti maši obhajajo, in iz vrednega prejemanja svetega Obhajila. Mašnik, vernike blagoslovljevaje, jim le privošči in želi in pa Boga prosi, da bi bili vsi pričujoči kristijani deležni teh milost, ki izvirajo iz daritve svete maše, in da bi jih zvesto v sebi ohranjali.

Blagoslov konec maše je od tod prišel v navado, ker je bil Bog v stari zavezi po Mojzesu zapoved dal, naj se po opravljeni jutranji in večerni daritvi ljudstvo blagoslovlja. Blagoslovljeno je bilo ljudstvo s temi besedami: „Gospod te blagoslovi in obvaruj. Gospod ti pokaži svoje obličje, in naj se te usmili. Gospod svoje obličje k tebi oberni, in ti daj pokoj“. (IV. Moz. 6, 24—26.)

Tudi Jezus Kristus je na Oljski gori roke stegnil na svoje učence, ter jih blagoslovil, prejden se je od njih vzdignil v nebesa. In mašnik, ko vernike blagoslovi, stori križ nad njimi, v spomin, da le od križa, to je od neskončnega zasluženja Jezusovega na svetem križu, blagoslovi pridejo, in svojo moč zadobijo. Kader vas mašnik blagoslovi, vselej poklekните, se priklonite in prekrižajte, in Boga prosite, naj se ves njegov blagoslov, vsa njegova milost na vas razlije, in naj vam dodeli vse, česar potrebujete za dušo in telo.

10. Zadnje evangelije svetega Janeza. Ko je mašnik vernike blagoslovil, gre na desno stran altarja

brat evangelije svetega Janeza, in vsi verniki vstanejo. Prejden ga začne brati, še enkrat in zadnjikrat vernike pozdravi, reköč: „Gospod z vami!“ Služabnik odgovori: „In s tvojim duhom“. Mašnik pove, da bo evangelje svetega Janeza od konca začel brati, ter pravi: „Začetek svetega evangelija po svetem Janezu“. Tako reče, in zaznamova s svetim križem altar, in sebe na čelu, ustih in persih. Služabnik mu odgovori: „Slava tebi, Gospod!“ in se tudi on in verniki prekrižajo na čelu, ustih in persih. Zdaj začne mašnik brati sveto evangelije:

„V začetku je bila Beseda, in Beseda je bila pri Bogu, in Bog je bila Beseda. Ta je bila v začetku pri Bogu. Vse je po njej storjeno, in brez nje ni nič storjeno, kar je storjenega. V njej je bilo življenje, in življenje je bilo luč ljudi. In luč v tami sveti, in tema je ni zapopadla. Bil je človek poslan od Boga, ki mu je bilo Janez ime. Ta je prišel v pričevanje, da je pričeval od luči, da bi vsi verovali po njem. On ni bil luč, ampak da bi pričeval od luči. Prava luč je bila, ktera razsvetljuje vsakega človeka, kteri pride na ta svet. Na svetu je bila, in svet je po njej storjen, in svet je ni spoznal. V lastnino je prišla, in njeni je niso sprejeli. Kolikor pa jih jo je sprejelo, dala jim je oblast božjim otrokom biti, njim, kteri verujejo v njeno ime, kteri niso iz kervi, ne iz volje mesa, ne iz volje moža, ampak iz Boga rojeni. In Beseda (tukaj se z desnim kolenom poklekne) se je včlovečila, in je med nami prebivala, (in smo vidili njeno veličastvo, veličastvo, kakor Edinorojenega od Očeta,) polna milosti in resnice“.

Da bomo besede evangelija svetega aposteljna Janeza, kar se ga konec svete maše bere, ložeje umeli, treba nam

je pomisliti, zakaj da je apostelj Janez spisal sveto evangelije. Apostelj Janez je sveto evangelije spisal zato, da je ž njim overgel vse krive nauke, ki so se jeli trositi že ob času apostelinov. Začeli so namreč nekteri hudobneži od Jezusove božje natore krivo učiti; toraj so verniki in škofje, ki so bili že postavljati, prosili svetega Janeza, naj jim v roke da orožje, s kterim se bodo mogli v bran postavljati sovražnikom prave vere. Sveti Janez jim je tudi res tako orožje v roke dal, ko jim je spisal sveto evangelije. Pa prejden ga je jel pisati, oznanil je post in očitne molitve, da bi Boga pomoči prosili. Ker je bil apostelj Janez po besedah svetega Hieronima v duhu, tako rekoč, zamaknjen, začel je svoje evangelije s temi besedami: „V začetku je bila Beseda, in Beseda je bila pri Bogu, in Bog je bila Beseda“. Sina božjega imenuje sveti apostelj Janez v začetku svojega evangelija „Besedo“; pa zakaj ga imenuje „Besedo“, ne pa „Jezusa?“ Zato, ko sveti Janez tukaj govori od Sina božjega kar Boga, govori le od božje natore Sina božjega, ktero z Očetom od vekomaj enako ima; ime Jezus mu je bilo pa dano še le ob njegovem spočetju v prečistem telesu Marije device. Kakor namreč drugi trije evangelisti svoje evangelije začnó s tem, da govoré od Kristusovega rojstva po človeški natori; ravno tako govori sveti Janez od Kristusovega rojstva po božji natori. Sveti Janez se, kakor govori sveti Avguštin, tako rekoč, na perutnicah povzdigne do svitlobe božjega veličastva, in se toraj lahko primerja orlu, kteri se z očmi proti solncu oberne, in med vsemi pticami naj višeje povzdigne. Jezusovo ime „Beseda“ je bilo Janezu oznanjeno v skrivnem razodenju, (19, 11—13.) kterega je spisal pred svojim evangelijem.

Če besede evangelija svetega Janeza, kar se ga konec svete maše moli, nekoliko premislimo, najdemo v njem več globokih resnic in skrivnost:

a) Sveti Janez nas z besedami svojega evangelija, kolikor ga konec svete maše molimo, uči, da je Jezus Kristus v resnici pravi Bog. Sveti Janez pravi: „V začetku je bila Beseda, in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bil Beseda. Ta je bila v začetku pri Bogu. Vse je po njej

storjeno, in brez nje ni nič storjeno, kar je storjenega". Jezus Kristus je po teh besedah svetega Janeza pravi Bog od vekomaj, kteri je z Očetom in svetim Duhom vred ves svet vstvaril. Nekteri neverski modrijani so učili, da je zmed njihovih bogov eden sicer naj viši, kteri bog ni od nobenega drugega stvarjen, kteri je od začetka, to je, od vekomaj. Zraven tega Boga pa, so oni učili, je še niži bog, kteri ni od začetka ali od vekomaj, ampak je od pervega stvarjen, in tega manjšega boga so „besedo" imenovali. Da bi toraj kristijani ne bili od te neverske zmote zapeljani, in da bi si Kristusa, njega, prave „Besede", ne mislili tako, kakor so si neverniki mislili svojo „besedo"; pravi sveti Janez, da je bila ta „Beseda" „v začetku" ali od vekomaj. In da bi si kristijani ne mislili, da je Jezus, on, „Beseda", kaj manjši od Boga Očeta, pravi še sveti apostelj: „Bog je bila ta Beseda"; toraj jej tudi, kakor Bogu Očetu, pripisuje stvarjenje sveta, ko pravi: „Vse je po njej storjeno, in brez nje ni nič storjeno, kar je storjenega".

b) Se učimo, da nam je Jezus Kristus spet nebeške vrata odperl, ki nam jih je bil izvirni greh zaklenil; da nam je Jezus Kristus s svojimi nebeškimi nauki razsvetlil um, ki je po izvirnem grehu otamnjen, in da pri luči tega razsvitljenja zamoremo spoznati pravo pot, ktera pelje v življenje. Sveti Janez pravi: „V njej je bilo življenje, in življenje je bilo luč ljudi. In luč v tami sveti, in tama je ni zapopadla". — „V Besedi je bilo življenje, in življenje je bilo luč ljudi", to je: zivljenje je bilo v Kristusu, ktero je iz njega v nas stopilo, kakor stopi tertni sok v mladiko; zakaj Jezus Kristus je tista vinska terta, ktera svojim mladikam moč in življenje daje; mi pa smo mladike, ki iz vinske terte, Jezusa Kristusa, prejemljemo moč k dobremu in duhovno življenje. Jezusa imenuje sveti Janez „luč ljudi", ker nam je s svojimi nauki razsvetlil um, da spoznamo Boga in njegovo sveto voljo. Ker je pa takrat, ko je Jezus jel učiti, po svetu hudobija gospodovala, in poželjivost ljudi uklenjene deržala; toraj ljudje od greha preslepljeni in od poželjenja zapeljani niso hotli resnice spoznati,

in Jezusovih naukov sprejeti, da bi bili po luči hodili, temveč so rajše v tami ostali, in so bili sami tema. Zato pravi sv. Janez: „Luč v tami sveti, in tama je ni zapopadla“.

c) Se učimo, da je Janez Kerstnik Mesijaza le oznanoval, pa ni bil sam Mesija. Sveti apostelj pravi: „Bil je človek poslan od Boga, ki mu je bilo Janez ime. Ta je prišel v pričevanje, da je pričeval od luči, da bi vsi verovali po njem. On ni bil luč, ampak da bi pričeval od luči“. Nekaj jih je namreč mislilo, da je Janez Kerstnik obljubljeni Mesija, ktero zmoto pa sveti apostelj overže, ko pravi, da Janez Kerstnik ni bil luč, ni bil Kristus, ampak da bi le pričeval od luči, in ljudi s svojim pričevanjem pripeljal k veri v Kristusa.

d) Se učimo, da je Jezus na svet prišel vse ljudi razsvitljevat s svojimi nauki. Sveti apostelj piše: „Prava luč je bila, ktera razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na ta svet. Na svetu je bila, in svet je po njej storjen, in svet je ni spoznal. V lastnino je prišla, in njeni je niso sprejeli“. Te besede nam spričujejo, da ni noben človek od Boga popolnoma zapuščen in zaveržen na tem svetu; Bog ljudi že po pameti, po glasu vesti k sebi kliče, postavim nevernike in vse tiste, do kterih luč svetega evangelija še ni prisijala; druge kliče pa po oznanovanju svoje zveličavne vere. Pa dosti jih je, kteri nočejo po Jezusovi veri živeti, ko jim zapoveduje hudo nagnjenje krotiti. Na svet, v svojo lastnino, je Kristus prišel, pa ga niso sprejeli njegovi, to je tisti, med ktere je bil na svet prišel, dasiravno so jim Janez Kerstnik, aposteljni in učenci Jezusovi spričevali, da je on obljubljeni Mesija.

e) Se učimo, da smo v Kristusovi veri v duhu prerojeni v novo življenje. Sveti apostelj piše: „Kolikor pa jih jo (luč) je sprejelo, dala jim je oblast, božjim otrokom biti, njim, kteri verujejo v njeno ime, kteri niso iz kervi, ne iz volje mesa, ne iz volje moža, ampak iz Boga rojeni“. To prerojenje, ktero ni po kervi, po volji mesa ali moža, to je, po mesu, ampak je po Bogu, to je po duhu, se godi v zakramentu svetega kersta.

f) Se učimo, da je Sin božji človeško naravo sprejel, na svetu živel, in skazoval svojo božjo čast, ktero čast so apostelji videli pri vseh Jezusovih delih in čudežih, besedah in naukih, pri njegovem spremenenju na Taborski gori, pri njegovem od smerti vstajenju in vnebohodu, kakoršno čast zamore imeti le Edinorojeni od Očeta. In ta Beseda, ki je med ljudmi prebivala, je polna milosti in resnice. Sveti apostelj piše: „In Beseda je meso postala (se je včlovečila), in je med nami prebivala, (in smo vidili njeno veličastvo, veličastvo kakor Edinorojenega od Očeta), polno milosti in resnice“.

Zakaj pa reče katoliška cerkev konec svete maše brati začetik evangelija svetega Janeza? Zato ko hoče, da bi se verni kristijani zdaj konec svete maše z hvaležnim sercem spominjali vsega tega, kar je Jezus Kristus za nas storil; da bi še pomislili skrivnosti, ki smo jih pri daritvi svete maše obhajali, da bi si k sercu vzeli, da nam je ta od vekomaj od Boga rojena Beseda, Jezus Kristus, studenec večnega življenja po svojih milostih, ki nam jih je zaslužil na svetem križu, in prava luč s svojimi svetimi nauki, ki nam jih je iz nebes prinesel na zemljo, in zapustil v svetem evangeliju. V smert in tamo smo bili po grehu prodani, in le po Jezusu smo iz smerti in tame prestavljeni v zivljenje in luč.

Včasih, zlasti ob nedeljah, kader spomin kakega svetnika obhajamo, ne bere se konec evangelija svetega Janeza, ampak nedeljsko evangelije, zato, ko je pervo evangelije prazniško bilo; in glejte, ravno zato vidite včasih pred mašnikovim blagoslovom še enkrat mašne bukve prenesti na desno stran altarja.

11. Bogu hvala. Ko je mašnik zadnje evangelije zbral, reče služabnik v imenu kristijanov: „Bogu hvala!“ in maša je končana. Z besedami „Bogu hvala!“ zahvaljujemo Boga za vse dobrote in milosti, ki smo jih pri daritvi svete maše od Boga prejeli po Jezusu Kristusu. Molitev: „Bogu hvala!“ je sicer prav — prav kratka, pa vendar Bogu tolikanj dopadljiva, da ne moremo lepše končati najsvetejšega dela, kakor s tema besedama. Toraj pravi sveti Avguštin: „Kaj

smo v stanu lepšega misliti, kaj boljšega povedati, kaj vrednišega pisati, nego besedi: Bogu hvala! In res, nič krajšega se ne da povedati, nič prijetnišega slišati, nič imenitnišega zapopasti, nič koristnišega in zaslužljivšega storiti, kakor ta kratka molitev: Bogu hvala! Kaj je namreč reči: Bogu hvala? Kaj drugega, kakor občutiti, da vse dobrote od Boga dobivamo, in ga zanje z hvaležnim sercem poveličevati in slaviti, in z besedami in deli vanj verovati".

Toraj, ljubi kristijani! kaj hočemo drugega storiti, kader daritev svete maše končamo, in se je ali po resničnem prejemanju svetega rešnjega Telesa ali vsaj po duhovnem Obhajilu vdeležimo, kakor da polni hvaležnosti pravimo: „B o g u h v a l a! Bodi ga Bog zahvaljen, da smo to veliko srečo imeli pri sveti maši biti! Začetnik in delivec vseh milost svete maše bodi vedno hvaljen in češčen!" Pa nikar ne pozabimo, da še ni zadosti le pred alterjem Boga z jezikom zahvaliti, da nas je vredne storil pri sveti maši biti, temveč naše življenje po sveti maši bodi po Jezusovih naukih obravnano, da bo ž njim Bog hvaljen in češčen. Toraj je rekel sveti Janez Krizostom svojim poslušalcem: „Kader od te mize gremo, bodimo ko rujoveči levi, da iz nas le ogenj božje ljubezni plameni; mislimo v imenitnost svoje božje glave, Jezusa Kristusa, in v gorečo ljubezen, ki nam jo je skazal. Čujmo, ljubi bratje! nad svojim djanjem in nehanjem; in kader nam kaj hudega na misel pride, kader se jeza ali kaka druga huda strast nas loti, mislimo v imenitnost dobrot, ki so nam dane, in kakošnega duha da smo prejeli".

12. Jaz ne vem zdaj nič lepšega povedati, nego da s svetim Tomažem Kempčanom zdihnem in rečem: „O kako velike in častitljive so opravila mašnikov, kterim je dano Gospoda veličastva s svetimi besedami posvečevati, z jezikom blagosloviti, po rokah nositi, s svojimi ustmi prejemati, in drugim deliti! O kako svete morajo biti roke, kako čiste usta, kako svet život, kako brezmadežno serce mašnikov, h kterim tolikokrat pride stvarnik čistosti!"

„Iz mašnikovih ust, ki tolikokrat Kristusovo rešnje Telo prejmejo, ne sme priti nič nesvetega, nič nespodobnega, nič nepotrebnega. Njegove oči, ki gledajo Kristusovo telo, morajo biti priproste (nedolžne) in sramožljive; roke svete in proti nebesom povzdignjene, ki prejemljejo stvarnika nebes in zemlje. Mašnikom je sosebno rečeno, kar zapoved govorí: Bodite sveti, ker sem jaz svet, vaš Gospod Bog“.

„Podpiraj nas, vsegamogočni Bog! s svojo pomočjo, da ti bomo vredno in bogaboječe, s pravo čistostjo in z dobro vestjo služili, ki smo se v mašniški stan podali. In če tudi ne moremo tako nedolžno živeti, kakor smo dolžni; daj nam vsaj storjene greke prav obžalovati, in terdno skleniti, da ti bomo od zdaj v ponižnosti in v pravi volji zvesteji“. Amen.

XLII. keršanski nauk.

Odgovori na nektere vprašanja od svete maše, da se ž njimi doslejšnje razlaganje v večo svitlobo postavi. — Kaj je sveta maša? — Od koga, kdaj in zakaj je daritev svete maše postavljena? — Kdo opravlja daritev svete maše? —

1. Razložena vam je, ljubi kristijani! sveta maša, kakor jo dandanašnji mašniki beró. Veliko lepih naukov ste prejeli od te presvete daritve, in mislim, si jih tudi globoko vtisnili v svoje serca. Obljubim, da vas je veselilo slišati razlaganje molitev, ki jih mašnik moli pri sveti maši, in ki ste jih morda tudi vi že večkrat ž njim molili iz molitevnih

bukvic; veselilo vas je tudi zvedeti, kaj da pomenjajo opravki in sveti obredi, kteri se pri sveti maši godé, in ktere vi vidite z tastnimi očmi. Pa, moji preljubi! novo veselje vam upam narediti, če vam vsaj poglavitne nauke od svete maše, ki ste jih do zdaj slišali ali sem ter tje raztresene brali, kmalu tukaj zbrane dam, in jih bolj na tanjko pojasnim, kakor mi je bilo med razlaganjem svete maše mogoče. Ker jih tukaj zbrane dobite, veliko ložej jih bote z mislimi presegli, in lagleje v spominu ohranili; in ker jih bolj do tanjcega razložene dobite, bodo vam tudi globokeje v serce segli. Pa sem ter tje vam bom tudi še kaj novega povedal, česar nisem imel prilóžnosti med razlaganjem svete maše povedati. Ali vas ne bo tudi to spet veselilo, ako ste svetih naukov lačni? Pred vsakim poglavitnim naukom bom vprašanje postavil, in v odgovoru bo dan zaželjeni nauk, kar vam bo veliko pripomoglo dani nauk lagleje razumeti in v spominu ohraniti.

VII. Odgovori na nektere vprašanja od svete maše, da se ž njimi doslejšnje razlaganje v večo svitlobo postavi:

Danes vam bom odgovoril na tri take vprašanja sicer:

A. Kaj je sveta maša?

B. Od koga in kdaj in zakaj je daritev svete maše postavljena?

C. Kdo opravlja daritev svete maše?

2. Začnimo s pervim vprašanjem:

A. Kaj je sveta maša?

Na vprašanje: Kaj je sveta maša? odgovorim:

Sveta maša je nekervava daritev nove zaveze, veden spomin in vedno ponavljanje kervave daritve, ktero je Jezus Kristus na svetem križu opravil.

Sveti maši se daritev pravi, ker se pri njej Bogu vsegamogočnemu pravo telo in prava kri Jezusa Kristusa v podobah kruha in vina v dar opravlja. K vsaki daritvi je treba teh štirih reči: da se

a) daruje kaka zunanja vidna reč,

b) da se ta zunanja vidna reč Bogu daruje,

c) da jo daruje poseben, nalašč v to odločen služabnik,

in d) da se v dar dana reč ali pokonča ali pa vsaj spremeni.

Pri sveti maši se nahajajo vse te štiri k daritvi potrebne reči. Daruje se telo in kri Jezusa Kristusa v zunanjih in vidnih podobah kruha in vina; ta dar se Bogu vsegamogočnemu opravlja, zakaj če se ravno pri sveti maši spomin svetnikov obhaja, vendar se daritev njim ne opravlja, pravi sveti Avguštin; Jezusa Kristusa daruje pri sveti maši vidoma v to odločen mašnik; pri sveti maši darovano telo in kri Jezusova se spremeni po zavživanju, ker Jezus Kristus podobo kruha in vina zedini z našim mesom in našo kervjo, in tako našo človeško natoro združi s svojo božjo. Sveta maša je tedaj preva daritev, in sicer tista čista in sveta daritev, od ktere je božji prerok Malahija že v stari zavezi prerokoval, ko je Judom rekel: „Nobenega dopadanja nimam nad vami, pravi Gospod bojnih trum, in darov iz vaših rok ne bom nič več jemal; zakaj od solnčnega vzhoda do zahoda bo med narodi veliko moje ime, povsod se bo daroval čist dar mojemu imenu, ker moje ime bo veliko med narodi, tako govori Gospod bojnih trum“. (Malah. 1, 10, 11.) Kdo ne ve, kako na tanjko da se spolnujejo te prerokove besede? Nikjer več ni sveta, da bi kristijanov ne bilo. Kamorkoli pa je posijala luč svetega evangelija, povsod se Bogu opravlja čista daritev svete maše.

Sveta maša je vedni spomin in vedno ponavljanje kervave daritve, ktero je Jezus Kristus na svetem križu opravil. Daritev svete maše ni druga od Jezusove

kervave daritve na svetem križu, ni nova, ampak je ravno tista resnična daritev, ktera je za nas enkrat na svetem križu opravljena, ker je pri sveti maši ravno tisti darovalec in ravno tisti klavni dar, kakor na Kalvariji; zakaj tudi pri sveti maši daruje nevidoma sam Jezus Kristus ravno tisto svoje telo, ktero je bilo za nas na svetem križu umorjeno, in ravno tisto svojo kri, ki jo je za nas v vertu Getzemani ob svojem kervavem putu, v Pilatovi hiši bičan in kronan, na Kalvariji na križ pribit prelil, toraj ravno tisto svoje telo in ravno tisto svojo kri, ktero je na križu daroval.

Pri vsem tem pa, dasiravno je daritev svete maše ravno tista daritev, ktero je Jezus Kristus na svetem križu opravil, najdemo le vendar med Jezusovo daritevjo na svetem križu in med daritevjo svete maše nekolikošen razloček, ako pomislimo, kako in iz kterega konca da se je Jezus Kristus na svetem križu daroval, in pa kako in iz kterega konca da se Jezus Kristus pri sveti maši daruje? Na križu je Jezus Kristus svoje telo in svojo kri v podobi telesa in kervi, v človeški postavi daroval tako, da je neizrečene bolečine terpel; na altarju ponavlja Jezus ravno to svojo enkrat na križu opravljeno daritev, in daruje tedaj svoje telo in svojo kri, pa ne v podobi telesa in kervi, v človeški postavi, kakor na križu, ampak v podobi kruha in vina, ne da bi bolečine terpel kakor na križu, ampak skrivnostno brez vsega terpljenja. Na križu se je Jezus Kristus daroval tako, da je svojo kri prelil in umerl; pri sveti maši pa kervi ne preliva in ne umerje, ampak svojo na križu prelito kri in preterpljeno smert daruje: na križu je tedaj daroval sebe na križu umirajočega, pri sveti maši pa daruje sebe na križu umeršega. Na križu je Jezus sebe umirajočega sam daroval tako, da se je njegova duša od telesa ločila; pri sveti maši pa po mašnikovih rokah sebe nekdaj umeršega daruje tako, da se njegova duša od telesa nič več ne loči.

Iz kterega konca se je Jezus na križu daroval, in iz kterega se daruje pri sveti maši? Na križu se je Jezus daroval nam v odrešenje, da nas s svojo smertjo večnega po-

gubljenja otme; pri sveti maši pa se daruje, da bi se mi s daritevjo svete maše vdeleževali tega odrešenja, ki ga je Jezus na križu opravil. Na križu se je daroval, da nam je s svojo smertjo stvaril celo morje k zveličanju potrebnih milost in dobrot; pri sveti maši se pa daruje, da nam z daritevjo svete maše iz tega morja milost in dobrot božjih po naši vrednosti in pobožnosti naj obilniše zajemati daje. To resnico nam pove sveti Tridentinski zbor, kteri pravi, da „se z Jezusovo daritevjo na križu zasložene in zadobljene milosti po daritvi svete maše nam naj obilniše dodelujejo“. (Sess. 22. c. 2.) Glejte, samo ta razloček je med daritevjo Jezusovo na križu in daritevjo svete maše.

Ker je Jezus Kristus na križu svojo kri prelil, imenuje se njegova daritev na križu kervava daritev; daritev svete maše pa je nekervava daritev, ker se pri sveti maši pričujoča Jezusova na križu prelita kri nič več ne preliva. Imenuje se tudi daritev nove zaveze, zato ko so vsi darovi stare zaveze overženi, daritev svete maše pa postavljena in vernikom puščena, da jo v novi zavezi po svojih mašnikih opravljajo do konca sveta.

Ali pa ni daritev svete maše nasproti besedam svetega aposteljna Pavla, kteri v listu do Hebrejcev govori: „Posvečeni smo po daritvi telesa Jezusa Kristusa enkrat. Ta je enkrat daritev opravil za grehe, in na vekomaj sedi ob desnici božji. Z eno daritevjo je toraj na vekomaj opravil naše posvečenje“. (Hebr. 10, 10. 12, 14.) S temi besedami sveti apostelj Pavl pove, da je Jezus Kristus že z edino daritevjo, ki jo je na križu opravil, Bogu za naše grehe zadostil, česar niso mogli vsi darovi stare zaveze skupaj opraviti, in da ni toraj zdaj nobenega drugega novega daru treba. Tej resnici pa ni clo nič nasproti, kar katoliška cerkev od daritve svete maše uči, ker sveta maša ni nova daritev, ampak je le ponavljanje Jezusove na križu opravljene daritve. Če sveti Pavl govori, da je le ena smert za greh, le eno odrešenje; s tim le poterduje, da ni nobene druge daritve, ktera bi nam odpuščenje grehov zadobila, pa noče reči, da je Jezus, ki se

je enkrat na križu po kervavo daroval, po tem to svojo daritev končal, in je nič več ne ponavlja, temveč v drugih mestih svojih listov še le uči, da je Jezus Kristus še zmerom srednik med nami in med Bogom, da toraj to svojo na križu enkrat opravljeno daritev še zmerom v nebesih in na zemlji ponavlja. Po kervavo se je tedaj Jezus Kristus le enkrat daroval, je le enkrat za grehe vseh ljudi zadostil; z edino daritevjo na križu je Jezus ves naš dolg poplačal nebeškemu Očetu; dél ali delež pa nad to neskončno ceno, ki jo je Jezus za nas dal, dobiva se vsak čas, zlasti pa in naj obilniše z daritevjo svete maše: toraj se Jezus Kristus pri sveti maši vsak dan daruje, in se bo daroval do konca sveta, da nas vdeležuje svojega neskončnega zasluženja. To je vera katoliške cerkve; toraj njeni služabniki vsak dan mašujejo, in njeni otroci z veseljem k sveti maši hité, da bi iz Jezusove daritve na križu obilniše milosti prejemali.

3. Drugo vprašanje, na kterega vam bom odgovoril, je:

B. Od koga, kdaj in zakaj je daritev svete maše postavljena?

Od Jezusa Kristusa je daritev svete maše postavljena pri zadnji večerji. Vzel je Jezus Kristus kruh, ga posvetil, razlomil, in dal pričujočim apostelj-nom, rekoč: „Vzamite, in jejte, ker to je moje telo, ki bo za vas v smert dano“. Potlej je vzel kelih z vinom, ga posvetil in apostelj-nom podal, rekoč: „Vzamite, in pijte iz njega vsi; ker to je kelih moje kervi, kervi nove zaveze, ktera bo za vas in za njih veliko prelita v odpuščenje grehov“. In po tem je Jezus Kristus apostelj-nom in njih nastopnikom, škofom in mašnikom, oblast dal in zapoved, ravno tako, kakor je on storil, kruh in vino spreobračati v njegovo telo in v njegovo kri, in darovati nebeškemu Očetu, ko jim je rekel: „To delajte v moj spomin“. In glejte, tako je Jezus Kristus daritev svete maše pervi opravil in postavil. Toraj pa pravi sveti cerkveni Tridentinski zbor: „Naš Bog in Gospod Jezus

Kristus je pri zadnji večerji, tisto noč, ko je bil izdan, svoje telo in svojo kri Bogu Očetu v podobi kruha in vina daroval, in ga v teh vidnih znamnjih njim, ktere je takrat mašnike nove zaveze postavil, dal zavžiti, in tudi njih nastopnikom, mašnikom, ukazal to daritev ponavljati, rekoč: „To delajte v moj spomin“. (Sess. 20. c. 1.)

Zakaj je Jezus Kristus daritev svete maše postavil:

Jezus Kristus je daritev svete maše postavil:

a) Da je svoji sveti cerkvi zapustil prav in resničen dar, da ga Bogu daruje do konca sveta. Jezus Kristus je namreč vse darove stare zaveze odstavil in odvergel, ker sami ob sebi niso bili Bogu všeč, ampak so mu bili le toliko prijetni, kolikor so Jezusovo kervavo daritev na križu pomenjali in napovedovali; po tem pa, ko jo je Jezus že opravil, ni bilo je več treba pomenjati in napovedovati. Pa Jezus Kristus vendar ni hotel svoje cerkve brez vse daritve zapustiti, ker je daritev z vero sklenjena tako na tanjko, da ni bilo še nobene vere brez daritve. Vsaka vera je imela, in razun Judovske ima še zdaj darove, s kterimi ljudje svojega pravega Boga ali pa svoje izmišljene bogove, svoje molike, časté. Toraj je pa tudi Jezus Kristus, kteri nas je svoje vere učil, postavil novo daritev, daritev svete maše, da bi ž njo pravoverni kristijani svojega Boga spodobno molili in častili, za prejete dobrote hvalili in pa potrebnih dobrot in odpuščenja grehov prosili. Ta daritev svete maše bo ravno tako, kakor Jezusova vera na zemlji ostala do konca sveta.

b) Da vedni spomin Jezusove kervave daritve v njegovi cerkvi ostane. Kolikošna sreča, ljubi moji! nam je po Jezusovi daritvi na svetem križu došla! S to svojo kervavo daritevjo je Jezus Kristus razžaljeni pravici božji za naše grehe zadosti storil, nas iz hu-

dičeve oblasti rešil, in od pogubljenja otel, nam božjo prijaznost in ljubezen spet zadobil, in vse potrebne dušne in telesne dobrote zaslužil, ter nam spet odklenil vrata v nebeško veselje, ki nam jih je bil zaperl izvirni greh. Ali ni tedaj ta Jezusova daritev na križu vredna, da bi jo polni hvaležnosti in ljubezni do Jezusa noč in dan pominjali. Toraj je pa tudi Jezus Kristus poskerbel, da bi je ne pozabili, ter nam je zapustil daritev svete maše, v kteri ponavljamo njegovo kervavo daritev, in po tem takem na znanje dajemo, kako imenitna, kako koristna in kako potrebna da nam je bila njegova daritev na križu.

c) Da nas z daritevjo svete maše sadu in zasluženja svoje na križu opravljene daritve vdeležuje. V daritvi svete maše nam Jezus Kristus ne dobiva novih milost, novih dobrot; zakaj s svojo kervavo daritevjo na svetem križu, ktere zasluženje je neskončno, nam je že zadobil in zaslužil vse, česar koli potrebujemo za dušo in telo. V daritvi svete maše nam Jezus Kristus po meri naše vrednosti le deli tiste milosti in dobrote, ki nam jih je s svojo smertjo na križu od svojega nebeškega Očeta zadobil in zaslužil; ker z daritevjo svete maše kar človek nebeškega Očeta prosi, da bi nam bile te milosti dodeljene, kar Bog pa jih tudi sam z Očetom in svetim Duhom v tej daritvi nam dodeljuje. Sveta maša je tedaj tisti sveti žleb, po kterem nam z Jezusovo smertjo zaslužene milosti naj obilniši tekó.

d) Da nam je zapustil posebno znamnje in zastavo svoje neskončne ljubezni do nas. Močneje nas pač ni mogel Jezus Kristus ljubiti, kakor da nam daje v daritvi svete maše svoje rešnje telo in svojo rešnjo kri vživati. Sveti Bernard pravi, „da nam je Gospod Bog ta presveti zakrament zapustil v spomin svoje ljubezni, ki nam jo je v svojem terpljenju pokazal“. In sveti Bernardin govori: „Preveliki ljubezni našega Zveličarja ni bilo še zadosti, da je svoje življenje za nas dal; ta njegova ljubezen ga je pred smertjo tudi še prisilila, da je samega sebe nam v hrano za-

pustil“. Toraj je Jezus daritev svete maše postavil takrat, ko je od svojih aposteljnov slovo jemal, v očitno znamnje, da želi z nami ostati, med nami v podobi kruha in vina prebivati z dušo in telesom, s kervjo in mesom, po božji in človeški natori, naše duše s svojim telesom nasitovati, in s svojo kervjo napajati v večno življenje. Res, „Jezus je svoje, kteri so bili na svetu, do konca ljubil“. Kdo bi se ne čudil Jezusovi neskončni ljubezni do svojih! Noge jim je umival, ljubeznivo, prav po prijateljsko slovo od njih jemal, jih učil in tolažil, zanje v grenko smert šel, in jim še samega sebe v zastavo svoje ljubezni do njih v zakramentu svetega altarja zapustil. Le Jezusova ljubezen je zamogla kaj takega in tolikošnjega znajti in storiti. Tudi do nas ima Jezus ravno tolikošnjo ljubezen; kolikošnjo pa mi do njega?

4. Zdaj vam bom odgovoril še na tretje vprašanje:

C. Kdo opravlja daritev svete maše?

Daritev svete maše opravlja Jezus Kristus sam, jo opravlja mašnik, in jo opravlja slehern kristijan posebej, kteri se pri tej daritvi spodobno in v Bogu zbran znajde; ti troji jo opravljajo, toda vsak po svoje.

Pervi in veliki darovalec svete maše je tedaj Jezus Kristus. Jezus Kristus, on, večni mašnik po redu Melkizedekovem, se sam v podobi kruha in vina na altarju nevidoma in skrivnostno daruje svojemu nebeškemu Očetu ravno tako, kakor se je na križu v podobi telesa in kervi vidoma in kervavo daroval, toraj Jezus Kristus sam nevidoma daritev svete maše opravlja. Jezus Kristus, v podobi kruha in vina na altarju pričujoč, ni le dar, ki je Bogu darovan; ampak je tudi nevidni mašnik, ki ta dar Bogu daruje. „Jezus Kristus je oboje“, govori sveti Avguštin, „dar in mašnik po duhu; on je, ki daruje, in on je, ki je darovan“.

Vidoma pa mašnik, ki pri altarju moli, daritev svete maše opravlja. Zakaj ko je Jezus Kristus pri zadnji večerji to daritev opravil, djal je svojim aposteljnom: „To delajte v moj spomin“; in je s temi besedami svojim aposteljnom in njih nastopnikom, škofom in mašnikom, oblast in zapoved dal ravno to delati, kar je on storil, namreč kruh in vino spreminjati v njegovo telo in v njegovo kri, Bogu darovati in zavživati, in tedaj daritev svete maše opravljati. To daritev tedaj mašnik vidoma opravlja, kakor jo je Jezus Kristus pri zadnji večerji vidoma opravil. Pa mašnik ne opravlja daritve svete maše v svojem imenu, pri sveti maši je on le Jezusov namestnik: le Jezus spreobrača po mašnikovih besedah kruh in vino v svoje telo in v svojo kri; le Jezus se sam po mašnikovik rokah daruje, kakor se je pri zadnji večerji po svojih lastnih rokah daroval; le Jezus v daritvi svete maše po mašniku za nas prosi, in vse stori. Toraj govori sveti Ciprijan: „Mašnik je gotovo Kristusov namestnik, kader dela, kar je Kristus storil, ter pravo in popolno daritev Bogu Očetu v cerkvi opravlja“. In sveti Krizostom pravi: „Kader vidiš mašnika darovati, ne misli nad njim (viditi) človeka, ampak nevidoma iztegnjeno roko božjo“. Kristusa si tedaj sosebno mislite, moji ljubeznjivi! kader vidite mašnika daritev svete maše opravljati: s Kristusom se v željah sklenite, v Kristusa vse upanje stavite, kteri je srednik med nami in med Bogom, naš besednik pri nebeškem Očetu, kteri še na naših altarjih, tako rekoč, na novo umira, da za nas prosi, in za naše grehe zadostuje.

Ko je pa pri sveti maši Jezus Kristus darovalec in dar, ker samega sebe nebeškemu Očetu po mašnikovih rokah nevidoma daruje; toraj je daritev svete maše neskončne cene in vrednosti, naj bo že mašnik, kteri jo na altarju vidoma opravlja, ali naj veči svetnik na zemlji, ali pa naj veči grešnik. Daritev svete maše ne dobiva vrednosti in cene od mašnikove svetosti, ampak je sama ob sebi Bogu Očetu neskončno dopadljiva; pa tudi ne zgubi svoje cene in vrednosti pred Bogom, ko bi jo opravil mašnik z nagnjusnim sercem in pregrešnimi rokami. Toda varuj nas, o Jezus! te strašne

nesreče, prosimo te, varuj nas! Ko bi tudi mašnik svoj stan ognjušal, kakor razvpita Helijeva sinova, res gorjé in gorjé mu! Ali pri vsem tem je le vendar maša, ki jo opravlja, Bogu neskončno dopadljiva, in verniki zajemajo iz nje ravno take milosti, kakor kader jo sveti mašnik opravi. „Daritev je sveta“, pravi sveti Krizostom, „bodi že mašnik, kakoršen hoče“.

Mašnik pred altarjem pa ni samo Jezusov namestnik, ampak je tudi služabnik vse cerkve; zakaj od cerkve je dobil oblast in povelje, pred altar hoditi, in v njenem imenu daritev svete maše opravljati. Vsa katoliška cerkev tedaj po mašnikovih rokah daruje Bogu Očetu telo in kri Jezusovo v podobi kruha in vina na altarju. Pa, ljubi moji! tudi verniki, kteri k sveti maši pridejo, darujejo Jezusa Kristusa v podobi kruha in vina nebeškemu Očetu, (in vsak kristijan posebej ga daruje,) ne sicer tako, kakor mašnik, da bi kruh in vino spreobračali v telo in kri Jezusovo, in ga po svojih lastnih rokah nebeškemu Očetu darovali, ampak darujejo ga po mašnikovih rokah, če se v mislih in željah z mašnikom sklenejo, kteri v svojem in njihovem imenu daruje. Ko bi ktera soseska do kralja moža poslala, da bi kralja v svojem in njenem imenu za dodeljene dobrote zahvalil, ali ga potrebnih dobrot prosil, ali mu spodobno čast skazal, ali ga prosil, naj jim zanese, ker so se zoper njega vzdignili; alite, bi sam mož s kraljem govoril, pa po njem bi vendar vsa soseska kralja hvalila, ali prosila, ali mu čast skazovala. Ravno tako sam mašnik spreoberne kruh in vino v telo in kri Jezusovo, sam mašnik Jezusa po rokah nosi; pa vendar vsi verniki, kar jih je pri sveti maši z mašnikom v duhu sklenjenih, ž njim Jezusa Kristusa darujejo nebeškemu Očetu. Sveti Peter Damijan piše: „Vsi verniki možkega in ženskega spola opravljajo to daritev, dasiravno se nam zdi, da jo le sam mašnik opravlja“. Daritev sv. maše je tedaj daritev vsakega kristjana posebej in daritev vesoljne cerkve. Toraj so pa tudi mašne molitve napravljene in obravnane tako, da se ž njimi očitno na znanje daje, da ne daruje samo mašnik, ampak da ž njim vred darujejo tudi verniki, kteri k maši pri-

dejo. Mašnik ne pravi Bogu: „Darujem ti“, ampak: „Darujemo ti“; z čemur pokaže, da tudi verniki ž njim Bogu darujejo. Po posebnem spominu za žive reče: „Spomni se tudi vseh pričujočih, kteri ti darujejo ta hvalni dar“. Po povzdigovanju moli: „Obhajamo, o Gospod! mi tvoji hlapci in tvoj sveti ljud“, kar so verniki i. t. d. Pa saj mašnik po darovanju kruha in vina vernike očitno in naravnost poprosi moliti, da bi bila njegova in njihova molitev in daritev Bogu všeč, ko se proti njim oberne, ter pravi: „Molite, bratje! da bo moja in vaša daritev prijetna pri Bogu, vsemogočnem Očetu“. Če to pomislite, ljubi kristijani! da tudi vi z mašnikom vred pri sveti maši Jezusa Kristusa darujete; ali vas ne bo veselilo k sveti maši hoditi? ali ne bote vsi v Boga in v svete reči zamaknjeni, kader koli bote pri sveti maši?

5. Povem pa naj vam tudi še:

Kako opravlja mašnik daritev svete maše?

Mašnik opravlja daritev svete maše tako, da dela ravno tisto, kar je Jezus Kristus storil pri zadnji večerji. Prime namreč kruh in kelih z vinom, posveti oboje, in izreče nad njima ravno tiste besede, s kterimi je bil Jezus Kristus pri zadnji večerji kruh in vino spremenil v svoje telo in v svojo kri; zavžije oboje sam, in deli od tega presvetega daru v podobi kruha tudi vernikom, kteri k svetemu Obhajilu pristopijo.

6. In zdaj poslušajte še:

Kdaj se godi pri sveti maši spremenjenje?

Spremenjenje se zgodi ravno takrat, kader izreče mašnik te od Kristusa postavljene besede pred povzdigovanjem, v kruh: „To je moje telo“; in v kelih: „To je kelih moje kervi, nove in večne zaveze, ktera bo za vas in za njih veliko prelita v odpuščenje grehov“. Te besede storé po Kristusovi vse-

mogočni volji, da kruh ni več kruh, ampak je živo telo Kristusovo, in vino ni več vino, ampak je živa kri Kristusova. Le samo podobe kruha in vina ostanete nespremenjene. Podoba kruha in vina je pa to, kar nad temi presvetimi rečmi s svojimi počutki občutimo, barva, slast, duh kruha in vina. Vse to ostane nespremenjeno, dasiravno te reči niso ne kruh ne vino, ampak so pravo telo in prava kri našega Gospoda Jezusa Kristusa. To je res velik čudež, ki mu naša plitva pamet ne more priti do konca. Ravno zato se čudež imenuje. „Ker je pa Jezus Kristus“, pravi sveti Ciril Jeruzalemski, „od kruha rekel, da je njegovo telo, kdo bi smel še dvomiti nad to resnico? Ker je od vina rekel, in naravnost zaterdil, da je njegova kri; kdo bi se prederznil reči, da ni njegova kri? V Kani je Jezus Kristus s samo voljo vodo v vino spreobernil, in mi bi mu ne hotli na besedo verjeti? V podobi kruha nam daje svoje telo, in v podobi vina svojo kri, da bi bili tega telesa in te krvi deležni ž njim eno telo in ena kri. Toraj vas zarotim, bratje moji! ne imejte teh podob za kruh in vino, zakaj po njegovi besedi sta telo in kri Jezusa Kristusa. Če se te resnice tudi branijo počutki, mora vas tega prepričati vera, in zagotoviti, da je temu tako“.

Pa, ljubi kristijan! pri tej priložnosti ti moram z besedami svetega Tomaža Kempčana reči: „Varuj se radovedno in prazno preduhtovati ta preskrivni zakrament, da se ne pogrezneš v globočino dvomov. Kdor v solnce gleda, oslepi ga solnce. Bog zamore več storiti, kakor človek razumeti. Bogaboječe in ponižno resnice iskati je pripuščeno, če se vedno želiš dati podučiti, in očakov pametnih naukov deržati. Marsikteri je že prišel ob bogaboječnost, ki je hotel zapopasti božje skrivnosti. Verovati in pa sveto živeti ti Bog velí, ne pa globoko prebrisanemu biti in božjih skrivnost razumevati. Če ne umeš in ne zapopadeš, kar je pod teboj; kako boš zapopadel, kar je nad teboj? Bogu se zaupaj, in podverzi svoj um veri, in ti bo dano vedeti, kolikor ti bo dobro in potrebno. Nekterih vera ima v svetem zakramentu velike skušnjave, kar se pa mora bolj sovražniku pripisovati, kakor pa njim. Ne maraj za hude misli, in ne prepiraj se ž njimi:

ne dajaj odgovora hudemu, ko te hoče v veri zmotiti; verjami rajše božji besedi, svetnikom božjim in prerokom, in bo bežal od tebe hudobni vrag. Velikokrat je božjemu služabniku močno dobro kaj takega terpeti, ker hudič ne skuša nevernikov, ktere že brez skerbi ima, ampak le vernike in bogaboječe mnogo draži in išče zapeljati".

V podobi kruha je Jezusovo živo telo, tedaj tudi njegova kri, ker ni živega telesa brez kervi; v podobi vina je Jezusova živa kri, tedaj tudi njegovo telo, ker ni žive kervi brez telesa; to je: v podobi kruha je celi Kristus, in v podobi vina tudi celi Kristus pričujoč; Jezus Kristus je v podobi kruha in vina, v vsaki posebej, z dušo in telesom, s kervjo in mesom kar Bog in človek pričujoč. Pri vsem tem je pa k daritvi svete maše treba oboje podobe; ker pri daritvi svete maše se Jezus Kristus za nas na križu umeršega (umorjenega) po svojem za nas v smert danem telesu in po svoji za nas preliti kervi v ravno tisti pravi in resnični dar nebeškemu Očetu opravlja, v kterega se je za nas na križu dal umoriti. Da se toraj smert Jezusova prav živo ljudem pred oči postavlja, loči se kruh, to je telo Jezusovo od vina, to je od kervi Jezusove. To je Jezus sam storil pri poslednji večerji, ker je posvetil in spremenil kruh in vino posebej. Da pa tudi mi tako delamo, zapovedal je rekoč: „To delajte v moj spomin". Amen.

XLIII. keršanski nauk.

Zakaj opravlja mašnik daritev svete maše? — Komu se daritev svete maše opravlja? — Koga še katoliška cerkev s telesom in kervjo Jezusovo Bogu Očetu daruje? —

1. Zadnjič sem vam začel odgovarjati na nektere vprašévanja od svete maše, po kterih se poprejšno razlaganje v večo svitlobo postavi. Odgovoril sem vam na tri vprašanja, in sicer na vprašanje: Kaj je sveta maša? na dalje na vprašanje: Od koga, kdaj in zakaj je daritev svete maše postavljena? in na zadnje na vprašanje: Kdo opravlja daritev svete maše? — Slišali ste, da je sveta maša nekervava daritev nove zaveze, veden spomin in vedno ponavljanje kervave daritve, ktero je Jezus Kristus na svetem križu opravil. Tudi ste slišali, da je sveto mašo sam Jezus Kristus postavil pri zadnji večerji, in sicer pervič zato, da je svoji sveti cerkvi zapustil prav in resničen dar, dà ga Bogu daruje do konca sveta, drugič zato, da v njegovi cerkvi ostane veden spomin Jezusove kervave na svetem križu opravljene daritve; tretjič zato, da nas z daritevjo svete maše vdeležuje sadu in zaslužénja svoje na svetem križu opravljene daritve; in četertič zato, da nam je zapustil posebno znamnje in zastavo svoje neskončne ljubezni do nas. Slišali ste, da daritev svete maše opravlja Jezus Kristus sam, jo opravlja mašnik, in jo opravlja sledenj kristijan posebej, kteri se pri tej daritvi znajde spodobno in v Bogu zbran.

2) Danes vam bom odgovor dal na tri druge vprašanja:

D) Zakaj opravlja mašnik daritev svete maše?

E) Komu se daritev svete maše opravlja?

F) Koga še katoliška cerkev s telesom in kervjo Jezusovo Bogu Očetu daruje?

3) Pervo vprašanje, na kterega mislim danes odgovoriti, je:

D) Zakaj opravlja mašnik daritev svete maše?

Mašnik opravlja daritev svete maše:

a) Da obhaja spomin Jezusove smerti, ki jo je za nas na svetem križu preterpel. Sveti apostelj piše Korinčanom (11, 26.): „Kolikorkrat bote jedli ta kruh, in kelih pili, bote smert Gospodovo oznanovali, dokler ne pride (nas sodit)“. Mašnik kruh in vino daruje vsako posebej, in tudi potlej vsako posebej spreminja, da na znanje daje Jezusovo smert na križu, pri kteri se je njegova sveta kri ločila od njegovega svetega telesa. Sveti Ciprijan tedaj lepo govori, ki pravi: „Ker pri vseh daritvah Kristusovo terpljenje pomnujemo, Gospodovo terpljenje namreč je daritev, ki jo opravljamo; toraj nič drugega ne storimo, kakor kar je on storil. Pismo namreč pravi: Kolikorkrat bote jedli ta kruh, in kelih pili, bote smert Gospodovo oznanovali, dokler ne pride. Kolikorkrat tedaj kelih v Gospodov in njegovega terpljenja spomin darujemo, storimo to, kar je storil Gospod“. Toraj pravimo, da je sveta maša veden spomin Jezusove kervave daritve na križu, ker se pri njej obhaja veden spomin Jezusove smerti.

b) Da Bogu Najvišemu po Jezusu Kristusu in z Jezusom Kristusom vso spodobno čast in hvalo skazuje. To se spozna iz mašnih molitev, ki smo jih že premišljevali. Vse mašne molitve so prav za prav

bogočastne molitve, sosebno pa Boga častimo, kader „Glorija“ molimo, in v njej pravimo: „Hvalimo te, (o Bog!) častimo te, molimo te, povišujemo te“; kadar konec „Predglasja“ pravimo: „Svet, svet, svet, Gospod vsegamogočni Bog! Polne so nebesa in zemlja tvoje slave! Hozana po višavah“, kader mašnik pred „Očenašem“ s sveto hostijo nad kelihom križe dela, in moli: „Po njem (po Jezusu Kristusu,) ž njim in v njem je tebi Bogu vsemogočnemu, v edinosti s svetim Duhom vsa čast in slava skoz vse veke vekov. Amen“. Sveta maša je tedaj bogočastna daritev.

c) Da bi nam po Jezusu Kristusu od božje milosti odpuščenje grehov zadobil, in nas z Bogom spravil. Da se pri daritvi svete maše po Jezusu Kristusu odpuščenje grehov dobi, pričajo nam njegove besede, ki jih je govoril pri postavljanju te daritve rekoč: „To je moje telo, ki bo za vas v smert dano“. (I. Kor. 11, 24.) To je moja kri nove zaveze, ktera bo za njih veliko prelita v odpuščenje grehov“. (Mat. 26, 28.) Tega nas uči tudi besedno izročilo katoliške cerkve. Zmerom je cerkev verovala, da se daritev svete maše opravlja v odpuščenje grehov, kakor nam povedó sveti cerkveni očaki. Sveti Krizostom pravi: „Na altarju se daruje zveličavna daritev, brezmadežni dar za grehe, dar naše cene, sveti dar, s kterim je zbrisano naše dolžno pismo, ki je bilo zoper nas, edina daritev za naše zveličanje“. Učenik Euzebij govori: „Na altarju se daruje bogospravna daritev za duše vseh, za vsak madež in greh naj čistejši dar“. Toraj začnejo mašnik in verniki daritev svete maše z očitno spovedjo in s prošnjo za odpuščenje grehov. Toraj se po izmoljenem pristopu devetkrat reče: „Gospod, usmili se nas!“ da s temi besedami presveto Trojico milosti prosimo. Med darovanjem kruha govori mašnik, da ta dar „daruje za svoje brezštevilne grehe“. Ko pred povzdigovanjem roke nad kruhom in vinom derži, prosi Boga za se in za vse pričujoče vernike, naj jih po Kristusu „reši večnega pogubljenja“. Po povzdigovanju moli: „Tudi nam grešnikom, svojim služabnikom, ki v tvoje veliko

usmiljenje zaupamo, daj kaj dela (deleža) in družbo s tvojimi svetniki, v kterih družbo, te prosimo, vzemi nas ne zavoljo našega zasluženja, ampak zavoljo svoje prizanesljivosti“. V „Očenašu“ in v molitvi po „Očenašu“ prosimo Boga, naj nam odpusti „naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom“, naj nas „reši vseh zlegov, preteklih, sedajnih in prihodnjih, da bi bili s pomočjo njegove milosti podpirani vselej brez greha“. Konec svete maše prosi mašnik, prejden vernike blagoslovi, naj bo ta daritev bogospravna zanj in za nje, za ktere jo je opravil. — Sveta maša je toraj bogospravna daritev.

d) Da Boga po Jezusu Kristusu in z Jezusom Kristusom zahvali za vse prejete dobrote in milosti. Da se z daritevjo svete maše Bog tudi zahvaluje, vidimo, da drugih mašnih molitev nič ne opominjam, sosebno iz „Predglasja“. Prejden se ta molitev začne, reče mašnik vernikom: „Hvalimo Gospoda, svojega Boga“. In verniki mu po služabniku odgovoré: „Spodobno je in dostojno“. Na to zacne mašnik v splošnem predglasju tako le Boga hvaliti: „Res je spodobno in dostojno, prav in dobro, da ti vselej in povsod zahvalo dajemo, sveti Gospod vsegamogočni Oče, večni Bog! po Kristusu Gospodu našem“. — Sveta maša je tedaj bogohvalna daritev.

e) Da bi nam po Jezusu Kristusu in s Kristusom sprosil vse milosti in dobrote, ki jih potrebujemo za dušo in telo. Tega nas prepričajo vse molitve svete maše, ker z vsemi Boga prosimo, česar koli potrebujemo ali za dušo ali za telo. Mašnik prosi Boga pri sveti maši zlasti duhovnih, nadnatornih dobrot, da bi nam namreč dal na tem svetu po njegovih svetih zapovedih živeti, v njegovi milosti in prijaznosti umreti, in po smerti k njemu v nebeško veselje priti. Teh duhovnih dobrot zlasti Boga z daritevjo svete maše prosi, ker se je tudi Jezus Kristus zlasti zato svojemu nebeškemu Očetu na križu daroval, da bi bili večno zveličani; toraj tudi sveti apostelj Pavl Je-

zusa imenuje velikega mašnika prihodnjih dobrot. Ker nam je pa vendar Jezus Kristus s svojo daritevjo na križu tudi telesne in časne dobrote zaslužil in zadobil, kolikor nam jih je treba k večnemu zveličanju; toraj mašnik Boga z daritevjo svete maše prosi tudi časnih, telesnih dobrot, toda s tim pristavkom, če so nam te časne dobrote v zveličanje. Tako, postavim, Boga prosi miru, da bi verniki v miru in pokoju živeli, in tedaj Bogu ložeje služili; prosi telesnega zdravja vernikom, da bi zamogli dolžnosti svojega stanu zvesto spolnovati; prosi zemlji rodovitnosti, da bi verniki zavoljo prevelikega pomanjkanja ne zabredli v kake posebne pregrehe, temveč tolikanj večo skerb obernili v zveličanje duš. — Sveta maša je toraj tudi bogoprosna daritev.

Ker je pa sveta maša bogoprosna daritev, smete se ljubi kristijani! mašnikom priporočevati, da bi pri sveti maši Boga prosili vam potrebnih dobrot. Pa naj poprej in sosebno se jim priporočujte za dušne potrebe: če vas, postavim, Bog vodi po potu bogaboječnosti, da bi vas na tem potu ohranil do konca, zakaj le kdor do konca stanoviten ostane, bo zveličan; če vas poželjivost v grehih vklenjene derži, da bi se vas Bog usmilil, ter vas iz blata pregreh izvlekel; če vas križi tarejo, revščina stiska, da bi vam Bog poterpežljivosti dodelil, in vas s terpljenjem pripeljal v večni mir in pokoj. Za te in tem enake dušne darove se sosebno in pred vsem drugim priporočujte mašnikom, da bi vam jih z daritevjo svete maše od Boga sprosili. Pa priporočevati se jim smete tudi za telesne dobrote, in jih od Boga upati, ko bi vam le v zveličanje zalegle, ne pa v pogubljenje služile. Ako ste bolni, smete se mašnikom priporočiti, da z daritevjo svete maše Boga prosijo vašega zdravja; prosijo, da bi vas Bog še ozdravil, ako previdi, da vas bo zdravje poboljšalo, in vam priložnost dajalo za storjene grehe pred smertjo pokoro dostati. Prejden kako delo začnete, smete se jim priporočiti, da bi Boga prosili vaše sreče, ko bi vas sreča ne pohujšala, temveč le k hvaležnosti in ljubezni do dobrotljivega Boga vnemala. Tudi za časne in telesne

dobrote se smete tedaj mašnikom priporočevati, kolikor vam jih je v zveličanje treba.

Ali je pa kristjan vselej uslišan, kader mašnik zanj mašuje? — Mašnikov spomin pri sveti maši ima zavoljo Jezusa in po Jezusu veliko moč pri nebeškem Očetu; ali vendar nebeški Oče mašnika uslišuje po svoji pravici, modrosti in milosti. Nekteri prosijo le telesnih dobrot. Ali vsak naj sosebno skerbi po daritvi svete maše sprositi pomoč prave pobožnosti, ter naj se z dobrimi deli Bogu priporočuje; in bo lahko uslišan. Nekteri še le v zadnjej bolezni nekaj svojega premoženja odločijo, da bi se za njih dušo maševalo; poprej pa so bili terdi, neusmiljeni, in morda vse milosti nevredni. Vsak bodi pravičen in usmiljen, in našel bo lahko pri Bogu usmiljenja.

Sveta maša je po tem takem bogočastna, bogospravna, bogohvalna in bogoprosna daritev. Mašnik pa pri sveti maši nebeškega Očeta po Jezusu Kristusu in z Jezusom Kristusom moli in časti, odpuščenja grehov prosi, za dodeljene dobrote hvali in novih prosi, ker se cerkev vselej s Kristusom, našim srednikom in velikim mašnikom pri Bogu Očetu, sklene, kader nebeškega Očeta časti, odpuščenja grehov in potrebnih dobrot prosi, in za prejete hvali, in pa ker cerkev le v Jezusovo neskončno zasluženje zaupa, in le po njem od Boga Očeta vse doseže. Sveta maša je tedaj „tista daritev, ki so jo mnogotere podobe in razni darovi pred postavo in pod postavo pomenjali, in ktera v sebi zapopada vse dobrote, kar so jih ti darovi napovedovali, ker je vseh teh darov spolnitev in popolnost“. (Trid. zbor. Sess. 22. cap. 1.)

4) Drugo vprašanje, na kterega bom odgovoril, je

E) Komu se daritev svete maše opravlja?

Daritev svete maše se le samemu Bogu opravlja, in nikomur drugemu ne; na križu se je namreč Jezus Kristus le svojemu nebeškemu Očetu daroval, toraj se tudi na naših

altarjih v daritvi svete maše le daruje nebeškemu Očetu; v tej daritvi namreč Jezus Kristus svojo na križu opravljeno daritev le ponavlja. Da katoliška cerkev daritev svete maše le samemu Bogu opravlja, spozna se iz njenih mašnih molitev. Da druge njene mašne molitve zamolčim, ktere nam kažejo, da cerkev daritev svete maše le Bogu opravlja, vzamem vam le v misel, da začne mašnik po „Sanktus“ moliti: „Ponižno te tedaj prosimo, nezmerno usmiljeni Oče! po Jezusu Kristusu, tvojem Sinu, Gospodu našem, da sprejmi in posveti te ponudbe, te darila, te prečiste svete darove, ktere ti darujemo, i. t. d.“ Koj po povzdigovanju pa moli: „Po tem povelju tedaj obhajamo, o Gospod! mi tvoji hlapci in toraj sveti ljud, spomin presvetega terpljenja, od smerti vstajenja in častitega vnebohoda ravno tega Kristusa, Sina tvojega, Gospoda našega, in darujemo tvojemu prečudnemu veličastvu od tvojih darov in daril ta čisti dar, ta sveti dar, ta brezmadežni dar, sveti kruh večnega življenja in kelih večnega zveličanja“. Kdo ne spozna že iz teh dveh mašnih molitev, da katoliška cerkev le Bogu daritev svete maše opravlja? — Pa saj jo tudi ne sme nikomur drugemu opravljati, kakor samemu Bogu. Da se tega prepričamo, pomislimo, kaj da z daritevjo na znanje dajemo. Komur darujemo, temu naj večo čast skazujemo, ter oznanujemo, da je on vsega Gospod, in da ima oblast do vseh stvari; komur darujemo, prepričamo, da je on naš stvarnik, mi njegove stvari, da vse dobrote od njega prejemljemo, da smo popolnoma v njegovi oblasti. Naj veča čast pa se sme le samemu Bogu skazovati; le Bog je vsega Gospod, le Bog ima oblast do vseh stvari, le Bog je naš stvarnik, le njegove stvari smo mi, le od njega prejemljemo vse dobrote, le v njegovi oblasti smo. Toraj se sme tudi le Bogu daritev svete maše opravljati. In komu drugemu, kakor ali pravemu ali izmišljenemu Bogu, tudi ni še nihče daroval, kakor sveti Avguštin govori, rekoč: „Nikdar ni še nihče daroval, kakor tistemu, od kterega je vedel ali mislil, da je Bog, in kterega je hotel za Boga imeti“.

Ali ne darujemo svete maše tudi svetni-

kom, vsaj nektere maše, v kteri se spomin kakega svetnika stori?

Nikdar nobene maše ne darujemo svetnikom, ampak svetniki jo z nami vred darujejo. V daritvi svete maše darujemo Jezusa Kristusa, pravega Boga in pravega človeka skupaj, v podobi kruha in vina, kterega daru ni tedaj nihče drugi vreden, kakor sam Bog. Svetniki so ravno tako, kakor mi, božje stvari, so naši bratje, in čast, ki jo zdaj vživajo, so po Jezusu Kristusu od božjega usmiljenja prejeli. Nezapopadljivo višeje kakor nebo od zemlje je Jezus Kristus od svetnikov, kako bi ga toraj smeli svetnikom darovati?

Svetnikom v čast pač nektere maše Bogu darujemo, ker se jih v nekterih mašah sosebno spominjamo. S tim, da se pri nekterih mašah svetnikov sosebno spominjamo, skazujemo jim veliko čast. Jelite, da je človeku velika čast, če se ga kdo pred kraljem spomni in od njega lepo govori. Ravno tako je tudi svetnikom velika čast, ko obhajamo njih spomin pri sveti maši, pred kraljem vseh kraljev.

Sosebno pri nekterih mašah obhajamo spomin svetnikov, in dajemo na znanje, da so se svetniki po tej daritvi svete maše, ki jo mi opravljamo, posvetili in zveličali, ker so se v njej s svojim velikim mašnikom in darom, Jezusom Kristusom, sklepali, ter se po njem, ž njim in v njem Bogu Očetu v prijeten dar darovali, in po tem takem iz daritve svete maše pomoč gnade božje dobivali, da so svoje mesene, svetove in hudičeve skušnjave srečno premagovali. In ta pomislik nas spodbada Boga hvaliti za vse milosti, ki jih je svetnikom dodelil, da so le zanj živeli in večno zveličanje dosegli, ter nam serce napolnuje s sladkim upanjem, da se bomo tudi mi po daritvi svete maše posvetili in zveličali, ako se pri njej z Jezusom Kristusom v en dar sklepamo, in po njem, ž njim in v njem nebeškemu Očetu darujemo; kar je namreč svetnikom mogoče, ravno to je tudi nam mogoče z božjo pomočjo. V čast in v spomin svetnikov tedaj darujemo, da Boga zahvalimo za dobrote in milosti, ktere je svetnikom dal, sebe pa spodbadamo za posnemanje svetnikov.

Pa tudi zato darujemo svetnikom v čast, da svetnike, s

kterimi smo še zmerom tako sklenjeni, kakor so udje telesa med seboj zvezani, prosimo, da naj z našo molitevjo svoje prošnje sklenejo, in za nas Boga prosijo, da bi nam gnado dal sveto živeti, in po smerti priti v njih prisrečno družbo, v sveti raj. Molitve, ki se pri sveti maši opravljajo v čast svetniku, kterega god ravno obhajamo, vse v to merijo, da bi po njegovi prošnji od Boga dosegli sosebno duhovne dobrote. Toraj govori sveti Tridentinski zbor: „Dasiravno v časih cerkev v čast in spomin svetnikov nektere maše opravlja, le vendar uči, da se daritev ne opravlja njim, ampak samemu Bogu, kteri jih je ovenčal. Toraj ne pravi mašnik: Tebi darujem, Peter ali Pavl! ampak Boga za njih premage hvali, in njih prosi, naj za nas v nebesih prosijo, ker njih spomin na zemlji obhajamo“. (Sess. 22. c. 3.)

5) Zdaj naj odgovor dam še na tretje vprašanje:

F) Koga še katoliška cerkev s telesom in kervjo Jezusa Kristusa Bogu Očetu daruje?

Katoliška cerkev tudi sama sebe pri sveti maši po Kristusu, s Kristusom in v Kristusu daruje nebeškemu Očetu; daruje tedaj molitve in želje vseh pravovernih kristijanov, da bi bile Bogu dopadljivši, ko se mu s telesom in kervjo njegovega preljubega Sina v en dar združene darujejo. Saj sami veste, kako nepopolne, kako pomanjkljive da so naše molitve, in ker smo grešniki, tudi niso same ob sebi vredne uslišane biti. Ker pa katoliška cerkev naše molitve z Jezusom Kristusom vred nebeškemu Očetu daruje, zavoljo njegovega Sina so mu dopadljivše, in jih tudi rajše usliši. Česar bi tedaj sami s svojimi prošnjami ne mogli doseči, dosežemo od Boga po Kristusu in s Kristusom. Pa tudi sam Jezus Kristus cerkev pri sveti maši nebeškemu Očetu seboj daruje; ker je cerkev duhovno skrivnostno telo, kterega glava je Kristus, ne more se cerkev od Kristusa ločiti, kakor telo od glave ne, ampak se s Kristusom daruje Bogu Očetu. Toraj govori sveti Av-

guštin: „Vsa s Kristusovo kervjo odkupljena keršanska družinja se Bogu v splošni dar daruje po Kristusu, velikem mašniku, kteri se je za nas v svojem terpljenju daroval“.

Pa tudi vsak kristijan posebej je dolžen keršansko cerkev, njo, Jezusovo družinjo na zemlji, Bogu s Kristusom in po Kristusu darovati, ker je vsak zase, in vsi smo za vsakega moliti dolžni. Kristijan pa keršansko cerkev Bogu daruje, ako ga prosi, da bi božji Duh v njej prebival, da bi bila z božjo pomočjo po Jezusu Kristusu v britkostih in stiskah podpirana, in da bi vse svoje otroke k svetosti in popolnosti vodila, in pripeljala v kraj večnega zveličanja.

In ker se Jezus pri sveti maši ravno iz tega konca daruje, da bi nas vredne storil ž njim same sebe nebeškemu Očetu darovati, in se po tem takem njegove daritve vdeleževati: je tudi vsak kristijan posebej samega sebe pri sveti maši po Kristusu in s Kristusom dolžen nebeškemu Očetu darovati, in toraj mu obljubiti, da bo vse svoje misli, želje, besede, dela in vse, kar je in ima, le v spolnovanje božje svete volje, v božjo čast in svoje zveličanje obračal: zakaj „le Bogu posvečen človek“, pravi sveti Avguštin, „kolikor svetu odmerje, in le za Boga živi, je pravi dar“. In z daritevjo samega sebe se bo Jezususove daritve vdeležil, in iz nje dobil obilno sadu. Amen.

XLIV. keršanski nauk.

Za koga daruje mašnik daritev svete maše?

1. V zadnjem keršanskem nauku sem vam pravil, da mašnik daritev svete maše opravlja zato, da obhaja spomin Jezusove smerti na svetem križu; da Bogu Najvišemu skazuje spodobno čast in hvalo; da bi nam po Jezusu od božje milosti zadobil odpuščenje grehov in nas z Bogom spravil; da bi Boga po Jezusu Kristusu in z Jezusom Kristusom zahvalil za vse prejete dobrote in milosti; in da bi nam po Jezusu in z Jezusom sprosil vse milosti in dobrote, ki jih potrebujemo za dušo in telo. Pravil sem na dalje, da se daritev svete maše opravlja le samemu Bogu, in nikomur drugemu ne. Pravil sem na zadnje, da katoliška cerkev tudi sama sebe pri sveti maši po Kristusu, s Kristusom in v Kristusu daruje nebeškemu Očetu.

2. Danes bom odgovoril na naslednje vprašanje:

G) Za koga daruje mašnik daritev svete maše?

Daritev svete maše daruje mašnik za žive in mertve.

a) Daritev svete maše se opravlja za vse žive, ker je Jezus Kristus svojo daritev na križu, ktera se pri sveti maši nekervavo ponavlja, za vse ljudi opravil. „Jezus Kristus“, pravi sveti apostelj Janez (I. 2, 1.)

„je sprava za naše grehe, in ne le za naše, ampak tudi za grehe vsega sveta“. Toraj je pa tudi sveti apostelj Pavl v svojem pervem listu Timoteju, Efežkemu škofu, pisal: „Najprej vas prosim, naj se prošnje in molitve opravljajo za vse ljudi, za kralje in za vse, kteri so na kaki viši stopnji, da bomo v miru in pokoju sveto in čisto živeli. To je koristno, in Zveličarju našemu Bogu prijetno, ker on hoče, da bi bili vsi ljudje zveličani, in da bi vsi k spoznanju resnice prišli“. (I. Tim. 2, 1—4.)

Opravlja se tedaj daritev svete maše za vse žive, toraj tudi za nevernike in neznaboge, da bi Bog tudi njim luč svetega evangelija poslal, ter jih iz temote neverstva, molikovalstva in nevednosti postavil v svitlobo Jezusovih naukov; za Jude, da bi jim Bog oči odperl, in jih pripeljal k spoznanju Jezusovih naukov: za krivoverce, kteri so se iztergali iz naročja matere katoliške cerkve, in jeli zmote terditi in učiti, da bi resnico spoznali, in se spet v naročje matere katoliške cerkve povernili. Za vse te nesrečne ljudi opravlja katoliška cerkev posebne molitve veliki petik. Pa tudi vsak dan pri sveti maši moli za njih spreobernjenje. Kader namreč mašnik kelih daruje, tako le moli: „Darujemo ti, Gospod! kelih zveličanja, ter prosimo tvojo milost, naj gre pred obličje tvojega božjega veličastva v prijeten dar za zveličanje naše in vsega sveta, Amen“; in po tem takem tudi za spreobernjenje in zveličanje nevernikov, Judov in krivovercev prosi. Zanje prosi tudi v pervi prošnji Gospodove molitve, ko pravi Bogu: „Posvečeno bodi tvoje ime“.

Zlasti pa za žive pravoverne kristijane mašnik daruje, ter Boga prosi, da bi bogaboječe pravovernike greha varoval, v dobrem stanovitne ohranil, in jim čez dalje bolj bogaboječim biti dajal; da bi grešnike iz grešnega spanja zbudil, iz mlake pregreh potegnil, in na pot resničnega spreobernjenja in prave pokore pripeljal; da bi spokornike v pokori podpiral, ter jih varoval, da bi na potu pokore ne opešali, se pokore ne naveličali, in se spet

v stare pregrehe ne povernili. Da mašnik zlasti za žive pravovernike daruje, spoznamo iz mašnih molitev. Da vam drugih molitev v misel ne jemljem, spominjam vas le, da po „Sanktusu“ mašnik tako le moli: „Ponižno te tedaj prosimo, nezmerno usmiljeni Oče! po Jezusu Kristusu, tvojem Sinu, Gospodu našem, da sprejmi in posveti te ponudbe, te darila, te prečiste svete darove, ktere ti darujemo zlasti za tvojo sveto katoliško cerkev, . . . pa tudi za tvojega služabnika našega papeža I. in našega škofa I. in našega cesarja I. in za vse, kteri se deržé prave katoliške apostoljske vere“.

Le eni živi so, kteri se pri daritvi svete maše ne smejo imenovati, namreč tisti ne, ki so v cerkvenem prekletju, to je taki, ktere cerkev iz svoje občine ali druščinje odloči, in jim svete zakramente in vse svoje druge duhovne dobrote zapre. Tako pa cerkev prekolne tiste ljudi, kteri so vernikom v veliko pohujšanje, in ne marajo ne za njeno ojstro svarjenje, ter jih s prekletjem strahuje, dokler se ne poboljšajo.

b) Pa ne le za žive, ampak tudi za mertve se opravlja daritev svete maše. Toda opravlja se le za tiste mertve, kteri so v keršanski cerkvi in v gnadi božji umerli. Ne opravlja se tedaj za mertve nevernike, ne za mertve Jude ali krivoverce, ampak samo za mertve pravovernike; pa tudi ne za vse mertve pravovernike, ampak samo za tiste, ki so v stanu gnade božje, in toraj brez smertnega greha umerli, pa se zavoljo majhnih madežev, ki so jih še nad seboj na uni svet nesli, ali ker niso za storjene pa že odpuščene velike grehe pred smertjo še pokore dostali, na unem svetu v strašnih vicah očiščujejo, ali dodelujejo pokoro. Za svetnike v nebesih se ne opravlja, ker naše pomoči ne potrebujejo; ampak le spomin svetnikov pri sveti maši obhajamo, se ž njimi združimo, in ž njimi vred daritev svete maše darujemo. Za pogubljene v peklu se tudi ne opravlja, kër se njim nič več ne more pomagati. Le za verne duše v vicah sveto mašo darujemo, in z daritevjo svete maše zadobimo, da Bog ž njimi bolj prizanesljivo ravna, kakor zaslužijo, ter jim terp-

ljenje pomanjša ali pa prikrajša. Ker pa ne vemo, kam je kdo po smerti obsojen, opravljamo daritev svete maše za vsakega, kteri v občestvu katoliške cerkve umerje.

Za verne duše v vicah darovati je že od časa apostelj-nov v navadi. Sveti Janez Krizostom govori tako le: „Apostelji niso brez vzroka napravili, da se med naj svetejšo skrivnostjo, to je, med sveto daritevjo, za mertve spomin dela, ker vedó, da to mertvim veliko pomaga. Če je namreč vsa truma vernikov blizo altarja, če duhovni altar obdajajo, če vsi svoje roke povzdigujejo, če je naj svetejši dar pričujoč; ali se ne bo dal Bog sprositi za tiste, ki so se v pravi veri, v njegovi gnadi iz tega sveta ločili?“ Da se je že nekdaj za verne mertve darovalo, najdemo tudi v bukvah svetega Avguština, v kterih od smerti svoje matere Monike govori, in pravi, da je ta njegova sveta mati, ko je vidila, da se njena smertna ura približuje, silno želela, da bi se pri smerti zanjo pri altarju spomin delal. Djala je: „To moje truplo položite, kamor morete, to naj vas nič ne skerbi; le samo tega vas prosim, da se pri Gospodovem altarju mene spomnite, kjer koli bote“. In to se je tudi zgodilo; sveti Avguštin pravi, da se je po smerti njegove matere, svete Monike, daritev našega odrešenja zanjo opravljala, pri kteri se je vsak dan, dokler je na zemlji živela, s sosebno pobožnostjo znašla. Toraj pa tudi Tridentinski zbor govori: „Ne le za grehe, kazni, pokore in druge potrebe živih vernikov, ampak tudi za tiste, kteri so v Kristusu zaspali, in če niso popolnoma očiščeni, se prav po apostelskem izročilu daruje“. (Sess. 22, c. 2.)

Ob kterih dnevih opravlja cerkev daritev svete maše za mertve?

Katoliška cerkev po mašnikih, svojih služabnikih, sledenj dan daritev svete maše za mertve opravlja; pri vsaki sveti maši se mašnik spomnuje vernih duš v vicah; kteri dan koli je mašnik prošen, daruje za kakega mertvega. Zlasti se pa spodobi za mertvo rodovino in mertve prijatle daritev svete

maše Bogu darovati v dan njih smerti ali njih pokopa, in pa tretji, sedmi ali trideseti dan po njih smerti in ob letu. Njega dni niso drugači merličev pokopavali, kakor da se je poprej vpričo merliča za njegovo dušo daritev svete maše opravila. To navado najdemo ob času svetega Avguština, kteri nam pove, kako je bila njegova mati, sveta Monika, pokopana. Truplo svete Monike je bilo v cerkev prineseno, in vpričo njega se je za njeno dušo opravila daritev svete maše, in po tem še le so pokopali njeno truplo. Vpričo merliča v dan njegovega pokopa za njegovo dušo maševati je tedaj že stara, pa tudi hvalevredna navada v katoliški cerkvi. Toraj tudi še dandanašnji po kmetih merliče naj rajše predpoldne pokopavajo. In kako keršansko je to pokopavanje, in kolikanj vredno da bi se povsod posnemalo! Merliča prinesó pred cerkev, kterega rodovina, prijatli in sosedi od doma do cerkve in še do groba spremijo z molitevjo. Mašnik stopi v černem mašnem oblačilu pred altar, in mašuje v pričo merliča za njegovo dušo, pričujoči verniki tudi med sveto mašo zlasti za dušo rajnkega ali rajnke molijo, in potem spremijo dušo rajncega, tako rekoč, pred sodnji stol Kristusov, in prosijo Boga, da bi jej bil milostljiv. Po maši merliča pokopljejo, sorodniki in prijatli še nekoliko na grobu za dušo rajncega k Bogu zdihujejo, in s solznimi očmi tudi svojo smert premišljujejo, ter sklepajo sveto živeti. Ali ni tako pokopovanje lepo in posnemanja vredno? Kdor koli tedaj misli kdaj priporočiti se mašniku, da bi se za dušo rajncega daritev svete maše opravila, naj skuša napraviti, da se bo merlič dopoldne pokopal, in vpričo njega opravila daritev svete maše.

Naši spredniki so tudi tretji, sedmi in trideseti dan po smerti kakega pravovernika daritev svete maše za njegovo dušo opravljali. Tretji dan po njegovi smerti so šli na njegov grob, ter so k Bogu molili za dušo rajncega; na to so šli v cerkev, in so bili pri sveti maši, ki so jo za rajncega darovali, in so vsi skupaj po Jezusu Kristusu prosili Boga, da bi ga rešil iz vic, in vzel v svojo nebeško čast, kakor je tudi Jezus Kristus tretji dan od smerti vstal, in verne duše spred pekla peljal seboj v svoje nebeško veličastvo. Sveti papež

Gregor Veliki je še sedmi in trideseti dan pridjal, da se za duše mertvih daruje. Sedmi dan po smerti tistega, za kterega se je maševalo, so Boga prosili, da bi njegovo dušo po svoji neskončni milosti vzel v svoj večni počitek, da bi vekomaj počivala, kakor je tudi on sedmi dan po stvarjenem svetu počival. Trideseti dan se je spet za mertvega maševalo. Ker so namreč Izraelci po trideset dni obžalovali svoje mertve, spominjali so se tudi verni kristijani trideseti dan mertvega, in zanj daritev svete maše darovali. Tudi se je že perve čase keršanstva ob letu maševalo za verne mertve. Tertulijan nam pove, da je keršanska in zakonska ljubezen tirjala od vidovca, da je dajal za svojo rajnko ženo ob letu njene smerti, in od vidove, da je dajala za svojega rajncega moža ob letu njegove smerti maševati.

Ali pa more mašnik vselej, kader za kakega mertvega mašuje, černo mašo imeti?

Vpričo merliča se spodobi, da se černa maša bere, ako ni tisti dan nedelja ali kak velik praznik; ali če se sedmi ali trideseti dan ali ob letu po smerti za pokojnega mašuje. Če pa ni merliča vpričo, mašuje se tudi za mertve tista maša in v tisti barvi, ktero praznik nanese, in se pri spominu za mertve zlasti za rajncega spomni. Nikar tedaj ne mislite, da se le takrat za mertve mašuje, kader mašnik v černem mašnem oblačilu pride pred altar.

Česa se mu je treba varovati, kteri prosi, da bi se za mertvega maševalo?

Varovati se mu je treba, da ne bo svojega zaupanja stavil v število svetih maš, ampak le v moč in vrednost te presvete daritve zaupal; da ne bo svetih maš s tako zunanjo berhkoto in lepoto brati ukazoval, s ktero bi se le nečimurnosti živih streglo, mertvim pa nič ne pomagalo, s ktero bi želel bolj sebe skazovati, kakor mertvim pomagati. Take černe maše so včasih po mestih, pri kterih muzika dalj terpi kakor

maša; pri kterih svečarji več skupijo, kakor reveži dobé. Dobro je tudi, ako je mogoče, z daritevjo svete maše post, miložnjo in druge dobre dela sklepati.

Ali se daritev svete maše za enega samega opravlja?

Sveta maša je daritev vse cerkve, in se toraj nikoli za enega samega, ampak se vselej za vso cerkev opravlja; poseben spomin in posebne prošnje se pač storé pri sveti maši za tiste, kteri in za ktere so se mašniku priporočili. Spomnuje tedaj mašnik pri sv. maši tudi za kake posebne ljudi, kteri so se mu posebno v prošnjo priporočili, ali za ktere je sosebno moliti dolžen, spomnuje, postavim, za enega ali več živih, za enega ali več mertvih; vendar pa nikar ne mislite, da so drugi živi ali mertvi ljudje pozabljeni, da daritev svete maše drugim živim ali mertvim ljudem ne pomaga. Mati katoliška cerkev opravlja po mašnikih, svojih služabnikih, to presveto daritev za vse žive in za vse mertve, kterih duše so v vicah zaderževane. Tega nas prepričajo mašne molitve. Med darovanjem kruha moli mašnik: „Vzemi, sveti Oče, vsegamogočni, večni Bog! ta prečisti dar, kterega jaz, tvoj nevredni služabnik, darujem tebi, svojemu živemu in pravemu Bogu, za svoje brezštevilne grehe, zamere in zanikernosti, in za vse pričujoče, pa tudi za vse verne kristijane, žive in mertve“. Toraj so sadu svete maše deležne tudi tiste duše v vicah, ktere nimajo nikogar na zemlji, da bi zanje spomnil. To resnico nam sveti Avguštin prav lepo poterduje, rekoč: „Sveta mati katoliška čerkev je skerb na se vzela za vse, ki so v keršanski katoliški občini umerli, spomniti in moliti, če tudi njih imen posebej ne imenuje. Tako mati katoliška cerkev tudi tistim, ki nimajo ali staršev, ali otrok ali sorodnikov ali prijatlov, kteri bi zanje molili, ko pobožna mati na pomoč pride“.

Ali ni vsaj njegova sveta maša, kdor jo plača?

Misliti in terditi, da se maša plača, in da jo je kdo v stanu plačati, pravi se Boga kleti; maša je namreč Kristusova daritev, toraj neskončno več vredna, kakor zlato in srebro vsega sveta. Kdor tedaj mašniku denarjev da s prošnjo, da bi zanj pri sveti maši sosebno spomnil, ali za njegovo živo ali mertvo rodovino sosebno daroval; ne plača maše, ampak le opravilo svete maše, da se mašniku skaže hvaležnega, in mu k spodobnemu živežu kaj pripomore, ker so verniki dolžni za živež mašnikov skerbeti po besedah svetega Pavla, ki pravi: „Kteri službo v svetišču opravljajo, tudi od svetišča živež imajo“. (I. Kor. 9, 13.) Kar toraj kristijan mašniku da s prošnjo, da bi pri sveti maši zanj ali za njegove poseben spomin storil, ni cena svete maše, ampak je le plačilo za opravilo svete maše; in po tem takem ni njegova maša, kdor mašniku kaj da iz tega konca, da bi se zanj poseben spomin pri sveti maši storil, ampak sveta maša je in ostane daritev vse cerkve, vseh kristijanov. Ne le njemu, ki da maševati, ampak vsem vernikom, živim in mertvim, ki so v gnadi božji umerli, izvirajo iz svete maše neskončne dobrote. Vsi namreč so udje tistega duhovnega telesa, kterega glava je Jezus Kristus; toraj so tudi vsi udje deležni duhovnih dobrot, ki jih ta glava svojim udom deli v daritvi svete maše. Sadu te presvete daritve so pa živi verniki deležni po meri in velikosti svoje ljubezni, po kteri so z Jezusom Kristusom sklenjeni in združeni, tako namreč, da tisti verniki, kterih ljubezen do Kristusa je veča, tudi več in veče dobrote in milosti iz daritve svete maše prejemljejo. Pač veliko veselje stori ta pomislik vsem tistim, ki so po ljubezni s Kristusom sklenjeni in združeni, želé k sveti maši priti, pa ne morejo, ker tudi njim iz daritve svete maše duhovne dobrote izvirajo! Tudi vsem dušam v vicah izvira iz svete maše ali veče ali manjše pomanjšanje ali pa prikrajšanje njih terpljenja, vsem izvira ali veča ali manjša pomoč, kolikoršno so s svojim svetim ali spokornim življenjem na zemlji in s svojo ljubeznijo do Boga ob smertni uri zaslužili, tako da dostikrat iz svetih maš, ki jih bogatini naročé zanje po njih smerti brati, več pomoči dobé reveži, za ktere mašnik še ne ve, kakor bogatini, na

kterih misel se daritve opravljajo. Bog, on neskončno pravični, deli ceno svete maše med uboge duše v vicah po tem, kakor so si s svojim svetim ali spokornim življenjem na zemlji pomoči zaslužili. Sveta maša je tedaj daritev vesoljne cerkve; vsi kristijani imajo do nje enako pravico, in vsak iz daritve svete maše po meri svoje vere in pobožnosti dušen dobiček prejema. Kdor ima večo vero, večo pobožnost, večo ljubezen do Boga, tudi veči dušen prid iz svete maše dobiva.

Po tem takem tedaj nič ne pomaga za svete maše dajati?

Kdor bi to mislil, tudi bi se motil. Kdor iz ljubezni do Boga svojemu duhovnemu pastirju k spodobnemu živežu pomaga s prošnjo, da bi pri sveti maši zanj in za njegove, žive in mertve spomnil; sme upati, da bo Bog iz daritve sv. maše sosebno njemu in njegovim časni in večni dobiček dodelil, zlasti ker je Jezus Kristus sam svojim učencem, kar tudi od njih nastopnikov velja, rekel: „Kdor vas sprejme, (vam pomaga), on mene sprejme, (meni pomaga); kdor sprejme mojega služabnika, (in mu pomaga), bo služabnikovo plačilo prejel“. Dobro in prav je, za svete maše dajati, da bi se mašnik pri sveti maši posebnih ljudi spomnil, ker po tem mašnik Boga sosebno prosi, da bi daritev svete maše zlasti tistim ljudem v prid obernil. Toraj nam že sveto pismo od Juda Makabeja pove, da je dvanajst tisuč drahem (ali po naše dvanajst tisuč petic) v Jeruzalem poslal, da bi se za mertve darovi opravljali. Kdor tedaj iz prave ljubezni in po duhu katoliške cerkve za sveto mašo da, sme upati, da bo Bog iz svete maše sosebno njemu telesen ali dušen dobiček dodelil, dasiravno tudi drugi verniki iz ravno tiste maše sad vživajo po meri svoje pobožnosti in vere.

Kar tedaj, ljubi kristijani! za svete maše daste, nikar ne mislite, da s tim sveto mašo plačate, in jo zase kupite; zakaj duhovne in svete reči se z denarji in drugimi časnimi rečmi nikoli ne kupujejo; sveta maša se tudi ne da plačati,

je neprecenjene vrednosti. Mašo, za ktero ste dali, res mašnik sosebno v vaš in vaših ljubih časni in večni prid Bogu daruje, toraj zlasti za vas in vašo živo in mertvo rodovino soseben spomin stori, pa vendar tudi za druge vernike, žive in mertve, daruje. Kader za sveto mašo daste, prinesete, tako rekoč, dar k sveti maši, kakor nekdajni kristijani, kteri dar mašnik ohrani, kakor so jih tudi nekdaj mašniki v svoj živež ohranovali.

Vsaka sveta maša je tedaj vsi cerkvi in vsakemu kristijanu posebej v prid. Vsi udje katoliške cerkve prejemajo po svoje sad iz daritve svete maše. Udje katoliške cerkve so pa verniki na zemlji, njim izvirajo iz svete maše potrebne telesne in dušne dobrote. Udje katoliške cerkve so svetniki v nebesih; njim je sveta maša v čast, ker jih mašnik z Jezusom v en dar združi, in z Jezusom vred Bogu daruje, in z Jezusom združeni se tudi Bogu v nebesih v hvalni dar vedno darujejo; naj veča čast jim je, da so z Jezusom zedinjeni in Bogu darovi. Udje katoliške cerkve so tudi verne duše v vicah, one prejemajo iz daritve svete maše polajšanje ali prikrajšanje svojega terpljenja. Toraj pa tudi piše sveti Tomaž Kempčan: „Kader mašnik pobožno mašuje; časti Boga, razveseljuje angelje, boljša cerkev, pomaga živim, služi pokoj mertvim, in sam sebe vseh božjih dobrot deležnega dela“.

3. Kolikošno veselje mora vendar v naše serca stopiti, če pomislimo, da mašnik pri vsaki sveti maši za vse verne kristijane, žive in mertve, daruje! Za vas vse, kar vas s pravo živo vero in s pravo pobožnostjo k sveti maši prihiti, mašnik pri altarju daruje, in vi po njegovih rokah darujete. Mašnik je pri altarju vaš namestnik pred Bogom; iz njegovih rok vzame Bog dar, kakor da bi mu ga vi vsak posebej dajali, ako ste le sklenjeni z mašnikom in Jezusom Kristusom, in vsaj v duhu vse to mislite in želite, kar mašnike pri altarju delati vidite. Če ste v duhu z mašnikom sklenjeni, tudi vi po njegovi službi Boga častite, angelje razveseljujete,

cerkev boljšate, živim pomagate, mertvim pokoj služite, in sami sebe vseh božjih dobrot vdeležujete. Kolikošna sreča pri sveti maši pobožno biti! kolikošen dobiček k sveti maši z živo vero vsak dan priti!

Kolikošno veselje mora tudi vas sprehajati, če pomislite, da daruje mašnik za vse vernike, žive in mertve, vas, ki ne vtegnete zavoljo svojih opravíl in dolžnost svojega stanu ali drugih okoljšin vsak dan k sveti maši hoditi, ali zavoljo svoje bolezni še ob nedeljah in zapovedanih praznikih ne k sveti maši priti, dasiravno imate velike želje pri sveti maši biti, in z drugimi kristijani vred po mašnikovih rokah naj svetejšo daritev opravljati! Vi vsi, ki imate take želje, ste z duhom pri sveti maši, če ste ravno s telesom dalječ od tistega kraja, na kterem se mašuje; vi vsi ste z mašnikom sklenjeni, in prejemate iz slednje daritve obilno sadu in dobička za svojo dušo, da bote voljno terpeli svoje križe in nadloge, in ne opešali na ternjevem potu proti nebesom.

Vesele solze morajo vam, keršanski otroci! v oči prigrati, ki so vam že starši pomerli, in se ne morete mašnikom priporočiti, da bi zanje maševali, če pomislite, da se vsaka daritev tudi za vse verne duše v vicah daruje, toraj daruje tudi za vaše starše, ako so njih duše še v vicah zaderževane, ter se jim z daritevjo svete maše obilno pomaga.

Kolikošno tolažilo je za vas vse, če pomislite, da katoliška cerkev za vse žive in mertve daruje, za vas vse, ki ste revni, in od vsega sveta zapuščeni, ga nimate ne prijatla, ne znanca na zemlji, da bi se vaše duše spomnil, kader bo vaše truplo začelo v grobu trohneti! Toda če vas tudi vse pozabi, katoliška cerkev vas ne bo pozabila, ker je ona skerb prevzela moliti in darovati za vse, kteri se v njenem občestvu ločijo iz tega sveta.

Zverhoma je pa naše veselje, če pomislimo, da se daritev svete maše po vsem katoliškem svetu opravlja, opravlja

vsak dan, vsako uro, opravlja po dnevu in po noči; zakaj ko je pri nas noč, je dan na unem kraju sveta, kteri je pod nami. In glejte, kolikorkratkoli se daritev svete maše opravlja, vselej tudi mi prejmemo iz nje dušen dobiček, ako se milost božjih s terdovratno hudobnim življenjem nevrednih ne delamo. In koliko tisuč in tisučkrat se vendar daritev svete maše vsak dan po vsem katoliškem svetu ponavlja! — Srečni tedaj, presrečni smo mi, ljubi katoličani! da smo po neskončnem usmiljenju božjem v pravi katoliški keršanski cerkvi rojeni in izrejeni, od ktere toliko duhovnih dobrot dobivamo. Bog daj, da bi tudi po božjih naukih živeli, ki jih od svoje ljube matere cerkve prejemamo! Amen.

XLV. keršanski nauk.

Ali imajo vsi kristijani prave zapopadke od svete maše? — Zakaj se v Rimsko-katoliški cerkvi daritev svete maše opravlja le v latinskem jeziku? — Čemu opravljajo mašniki v posebnih oblačilih daritev svete maše? —

1. Sveta maša je daritev neskončne cene in vrednosti. Treba je, da ste v ozir te tolikanj imenitne daritve dobro podučeni na vse strani. In da se to doseže, naj vam spet danes odgovorim na nektere vprašanja sveto mašo zadevajoče.

2. Odgovoril pa vam bom na te le vprašanja:

H) Ali imajo vsi kristijani prave zapopadke od svete maše?

I) Zakaj se v Rimsko-katoliški cerkvi daritev svete maše opravlja le v latinskem jeziku?

J) Čemu opravljajo mašniki v posebnih oblačilih daritev svete maše?

3. Pomudimo se naj poprej pri pervem teh vprašanj:

H) Ali imajo vsi kristijani prave zapopadke od svete maše?

Kar sveto mašo zadeva, imajo nekteri slabo podučeni kristijani o njej krive zapopadke. Nekteri si, postavim, mislijo, da ima maša večo moč, če se pri tem ali unem altarju, v tej ali uni cerkvi opravlja; nekteri menijo, da imajo černe maše večo moč dušam v vicah pomagati, kakor druge; da ima maša, če se ob posebnem dnevu v tednu opravi, moč kako dušo gotovo iz vic rešiti, ali da nekakošno število maš iz vic popolnoma reši.

To so ljubi moji! zmote, nauku katoliške cerkve naravnost nasproti. Nikar ne mislite, da ima sveta maša večo moč, če se opravi pri tem ali unem altarju, v tej ali uni cerkvi. Sveta maša ima eno in ravno tisto neskončno moč, naj se že opravi, pri kterem altarju in v kteri cerkvi si bodi; za vas vtegne pač bolje biti, če k maši pridete, da se pri tem ali unem altarju, v tej ali uni cerkvi mašuje, ker ste morebiti pri enem altarju bolj pobožni, ko pri drugem, v eni cerkvi z večim zaupanjem molite, ko v drugi. Le en prav altar imamo, in ta altar je Kristus Jezus. Vse, kar imamo po cerkvah za altar, vse to ni prav za prav altar, ampak je le podoba pravega altarja Kristusa Jezusa. Toraj je tudi o začetku bil edin altar po cerkvah, vernikom v spomin, da imamo edinega srednika, Jezusa Kristusa. Če pa katoliška cerkev dandanašnji po več altarjev po cerkvah pripusti, godi se v spomin, da, kakor se Jezus Kristus po vseh krajih katoliškega sveta daruje, tudi zamore povsod altar biti. Altarje spoštujemo in snažimo,

ker so vidna podoba duhovnega nevidnega altarja, Jezusa Kristusa.

Pa tudi nikar ne mislite, da imajo ene maše večo moč, ko druge, da černe maše vernim dušam v vicah več pomagajo, kakor druge; vedite namreč, da jih ni več, ampak da je ena sama daritev, ker je le en Zveličar, en Kristus, ktera edina daritev se pa večkrat ponavlja, in se bo ponavljala do konca sveta. Tisuč in tisučkrat se ponavlja, pa je zmiraj ena in ravno tista daritev, namreč Jezus Kristus, kteri po mašnikovih rokah svoje telo in svojo kri v podobi kruha in vina nebeškemu Očetu daruje. In maša ima zmerom eno in ravno tisto moč, naj jo že mašnik poje, ali natihoma bere; naj že mašuje v mašnem oblačilu, ki se od srebra in zlata lesketa, ali naj daruje v s tim revnišem oblačilu; naj že v belem ali černem oblačilu pred altar pride; naj bo en sam mašnik pri altarju, ali pa več drugih duhovnov vpričo, da mašniku strežejo: daritev svete maše ima vendar zmerom eno in ravno tisto moč in ceno; zakaj ceremonije in molitve, ki jih je pri sveti maši kmalo več, kmalo manj, niso daritev svete maše, ampak so le z daritevjo sklenjene, da pričujoče vernike k pobožnosti vnemajo, in Bogu posebno čast skazujejo. Daritev je Jezus Kristus v podobi kruha in vina, po mašnikovih rokah Bogu darovan in zavžit.

4. Prestopimo se zdaj k drugemu vprašanju:

I) Zakaj se v Rimsko-katoliški cerkvi daritev svete maše opravlja le v latinskem jeziku?

Daritev svete maše se v Rimski katoliški cerkvi le v latinskem, za visoke skrivnosti naj pripravnišem jeziku opravlja iz tega cilja in konca, da jo po vseh krajih in vseh deželah enako opravljajo. Ne mogla bi se pa po vseh krajih in deželah enako opravljati, ko bi jo pri nas na Slovenskem opravljali po slovenski, na Nemškem po nemški, na Francozkem

po francoski i. t. d. Da bi pa vendar verniki vedli, kaj da mašniki pri sveti maši molijo in delajo, in da bi se po tem takem z mašniki mogli skleniti; ukazala je katoliška cerkev vernikom razlagati molitve in opravke svete maše. Tridentinski zbor govori: „Dasiravno je sveta maša vernemu ljudstvu v veliko podučenje, vendar se zbornim očetom prav ne zdi, da bi se v znanem jeziku maševalo. Da pa ovce Jezusove nevedne ne ostanejo, sveti zbor duhovnim pastirjem zapové, naj pogosto, včasih ene, včasih druge skrivnosti svete maše ob nedeljah in praznikih razlagajo“. (Sess. 22.)

5. Tretje vprašanje, ki ga bomo danes obravnali, je:

J) Čemu opravljajo mašniki v posebnih oblačilih daritev svete maše?

V stari zavezi je bil Bog po Mozesu zapovedal, velikemu duhovnu Aronu in vsem duhovnom napraviti posebne oblačila, da v njih opravljajo službo božjo. (II. Moz. 28.) Da bi pa tudi v novi zavezi mogli duhovni službo božjo opravljati v posebnem oblačilu, ni Bog nikjer zapovedal. Jezus Kristus, kteri je pred svojim terpljenjem tisto noč pervi na zemlji maševal, bil je takrat oblečen ravno tako, kakor druge barti; bil je v ravno tistem oblačilu, ki je v njem po Judovskem hodil od kraja do kraja; v ravno tistem oblačilu, ki so se ga bolniki dotikali s tolikošnim zaupanjem, in zdravje zadobili. Pervi in naj viši mašnik nove zaveze tedaj ni imel nobenega posebnega oblačila pri opravljanju daritve svete maše.

Kako so bili pa aposteljni oblečeni in njih pervi nastopniki, kader so opravljali daritev svete maše? Ker se je ob času aposteljnov preganjanje kristijanov že pričelo, obhajali so aposteljni in njih pervi nastopniki skrivnosti svete maše, kakor so mogli. Kakor so maševali po hišah kristjanov in po podzemljiskih berlogih; ravno tako so tudi maševali v svojem navadnem oblačilu, vendar s tim razločkom, da so ne v svojem vsakdanjem, ampak, če je bilo le mogoče, v čednišem in boljšem oblačilu opravljali službo božjo.

Dandanašnji je mašno oblačilo vse drugačno od oblačil, ki jih ljudje sploh nosijo. Pa od kod ta razloček? Poslušajte: V tretjem veku po Kristusu so ljudje sploh nosili takošno oblačilo le z nekolikošnim razločkom, v kakoršnem so zdaj mašniki, kader mašujejo. Ker se pa pri ljudeh noša od leta do leta spreminja, spremenila se je od tistih časov do zdaj popolnoma; in od tod pride, da se dandanes ljudje vse drugači nosijo, kakor so se nosili v tretjem veku. Cerkev pa je še zmerom ostala pri stari noši, in zapovedala, da se podoba mašnih oblačil ne sme vedno spreminjati, in toraj se je še dosihmalo pri mašnem oblačilu ohranila podoba oblačil, kakoršne so v tretjem veku sploh nosili, samo da so zdaj te oblačila nekoliko prenarejene, in v službo božjo blagoslovljene. Katoliška cerkev je pa tudi vsakemu mašnemu oblačilu dala kak duhoven pomen, da vsaktero oblačilo mašnika, kader ga oblači, kake njegove dolžnosti opomnuje; kristijane pa, ko vidijo mašnika v mašnem oblačilu pred altar priti, priganja zanj moliti, da bi imel nad seboj vse tiste čednosti, ki jih mašne oblačila pomenjajo. Pomislimo tedaj, kaj vse mašnik obleče, prejden gre maševat, in kaj da vsaktero oblačilo pomenja.

a) Naj poprej spusti mašnik čez pleča bel pert, ter si ž njim vrat zavije. Od začetka so si mašniki ne le vrat, ampak tudi glavo ž njim ovijali. Imenujemo ga o g l a v n i c o (amikt). Dandanašnja oglavnica perve čase ni bila nič drugega kakor peča, s ktero so si ženske vrat in pleča zavijale. Možaki pa in tudi mašniki so nekdaj nosili gol vrat, kakor se še vidi v starih podobah. Okoli osmega veka so pa cerkveni poglavarji za pametno in potrebno spoznali med službo božjo vrat zadelavati: nekaj že zato, ker se nič kaj ne spodobi z golim vratom opravljati službo božjo; nekaj pa zato, da se jim ni med službo božjo gerlo prehladilo in skazilo, ker je njega dni služba božja dolgo terpela, in so molitve in psalme večidel peli. In tako je v navado prišla sedanja oglavnica, ktero zdaj mašnik ima sosebno zato, da se njegovo navadno oblačilo okoli vratu ne vidi. Kmalu so začeli mašnim oblačilom dajati tudi duhovne pomene. Ker so vojščaki čelado

ali železno kapo na glavi imeli, da so si glavo ovarovali, pomenja oglavnica čelado zveličanja in zaupanje v Boga, s kterim se premagajo hudičeve skušnjave; pomenja tudi moč, duhovne opravila sveto opravljati, in varnost v govorjenju, ktero skoz vrat pride, da zamore mašnik v resnici reči: „Deržal bom svoje pota, da ne grešim s svojim jezikom“. (Ps. 38, 2.) Ker pa oglavnica rame pokrije, pomenja, naj mašnik z veseljem nosi sladki jarm Jezusa Kristusa; in ker se na persih navskrižem prevéže, opominja, naj bodo mašniki v sercu samo božjih misel. Toraj moli mašnik, ko si z oglavnico vrat zavije, še dandanašnji: „Deni, o Gospod! na mojo glavo čelado zveličanja, da bom premagoval vse hudičeve skušnjave“.

b) Na to obleče mašnik dolgo belo srajco, ki jej mašna srajca pravimo. Perve čase keršanstva so škofje in mašniki sploh nosili take bele srajce; bile so njihovo vsakdanje oblačilo. Tudi Gerki in Latinci, zlasti kteri so bili imenitnega stana, so nosili take bele do tal dolge srajce. Pa drugi ljudje so sčasoma popolnoma opustili to nošo. In ko se je v katoliški cerkvi meniško življenje začelo, in je bilo v škofe izvoljenih več menihov, kteri so se černo nosili v znamnje, da so se svetu popolnoma odpovedali, napovedala je na zadnje katoliška cerkev duhovnom namesto belega černo oblačilo. K altarju morajo pa še zdaj hoditi v beli srajci, kakoršno so nekdaj tudi zunaj cerkve nosili; zakaj že v petem stoletju je taka srajca sprejeta med mašno obleko. Bela mašna srajca pomenja nedolžnost. Toraj so po spričevanju svetega aposteljna Janeza belo oblečeni štiriindvajseteri častitljivi starčki, kteri se v nebesih pred sedežem Jagnjetovim veselé. „Vsi ti“, govori eden zveličanih duhov, „so prišli iz velike nadloge, svoje oblačila so oprali, in v kervi Jagnjetovi vbelili“. (Skrivn. raz. 13, 7.) Ker je tedaj belo oblačilo že v svetem pismu pohvaljeno; hoče sveta cerkev, da tudi mašniki v belem oblačilu pred altarjem stojé, kakor stojé angeli in svetniki pred sedežem božjim v nebesih. Pa s tim belim oblačilom želi tudi mašnike opominjati, naj se le s čisto vestjo in ne-

dolžnim sercem približajo k božjemu altarju, da bodo vredno opravljali božje skrivnosti. Toraj moli mašnik, kader mašno srajco oblači: „Operi me, Gospod! in očisti mi serce, da v Jagnjetovi kervi opran vživam večno veselje“.

S časoma so pa začeli mašne srajce skrajševati in zunaj cerkvenih opravil pri altarju tudi skrajšane mašne srajce nositi. Nosili so jih zlasti, kader so v koru opraviti imeli, ki so jih toraj tudi korske srajce imenovali.

c) K mašnemu oblačilu se šteje tudi pas. Ker je mašna srajca dolga in široka, mora se mašnik prepasati s pasom, da jo po svoji velikosti skrajša in stisne. Nekdaj so mašniki naj pervo oblekli mašno srajco, se prepasali, in potlej še le z oglavnico vrat zakrili. Pas pomenja čistost, ktera je naj lepša čednost Jezusovih namestnikov. Jezus pravi: „Vaše ledje bodi opasano“. (Luk. 12. 35.) „Naše ledje je pa opasano“, pravi sveti Gregor papež, „če premagujemo nečisto poželjenje“. Ta duhovni pomen pasú nam daje cerkev na znanje, ko zapove mašniku, prepasujočemu se, moliti: „Prepaši me, o Gospod! s pasom čistosti, in zateri v mojem ledju nečisto poželjenje, da ohranim čednost zderžnosti in čistosti“. Po tem takem se mašnik, kader se prepasuje, spomni storjene obljube vednega devištva. Ker pa čuti, kako slab da je, prosi Boga milosti in pomoči, da bi zamogel to svojo obljubo deržati, in svojega imenitnega stanu nikoli ne ognusiti, in ponovi, tako rekoč, obljubo vednega devištva.

d) Ko se je prepasal, dene rokalnico (manipel) na levo roko v spomin nekdanje šege. Današnja rokalnica je bila nekdaj majhna ruta iz platna, ktero so mašniki in drugi duhovni med opravljanjem službe božje na levici privezano imeli, da so si ž njo pot z obraza otirali in oči brisali; zakaj ko je njega dni služba božja dolgo terpela, lahko so se duhovni spotili od dolgih molitev in dolgega petja in od prilegovanja. V enajstem veku pa je katoliška cerkev rokalnico le zavoljo lepšega mašnikom še zapovedala, in ni bila nič

več platnena, ampak iz drugih reči, in dostikrat s srebrom in zlatom bogato vdelana. In nihče, če ni bil vsaj subdiakon, ni smel imeti rokalnice. In od tehmal so začeli mašniki bele rute nositi pod mašnim plajščem, in jih pridigarji tudi na leco ali pridižnico jemati, da se ž njimi tudi med pridigo pot otirajo. Kar je rokalnica vzeta med mašne oblačila, pomenja terpljenje in solze. Z rokalnico hoče tedaj cerkev mašnika opomniti, da zamoremo le s terpljenjem priti v nebesa, kakor se je tudi Jezus Kristus le po terpljenju nazaj v nebesa vernil. Ta zemlja je dolina solz, čas našega življenja na zemlji je čas potenja in dela; večno plačilo bodo prejeli le samo tisti, kteri tukaj z Jezusom terpé, in se za zveličanje svoje duše poté. Toraj moli mašnik, ko rokalnico na roko deva, in pravi: „Stori me vrednega, o Gospod! nositi rokalnico žalosti in britkosti, da z veseljem prejmem plačilo terpljenja“.

e) Peto mašno oblačilo je o b r a m n i c a (štola), ki jo mašnik obesi čez obé rami, in na persih križema preveže. Obramnica je bila o začetku dolgo praznično oblačilo z rokavi, ob krajih z zlatom bogato vdelano, in s širokimi posebnimi robi ali krajci obšito, ki so ga nosili mogočni ljudje. Perve čase keršanstva so škofje in drugi duhovni pri svojih duhovnih opravilih take oblačila nosili večidel bele barve. Ko se je bila pa mašna srajca k službi božji jemati zapovedala, opustili so te oblačila, in obderžali le še robe ali krajce, s kterimi so bile ob kraju obšite te oblačila. In ti ohranjeni robovi ali krajci se obramnica imenujejo. Obramnica pomenja duhovsko oblast in častitost. Kakor so kralji svojim zvestim služabnikom dajali zlate verige ali ketinje, da so se ž njimi olepšali; ravno tako daje cerkev svojim služabnikom obramnico, da se ž njo ozaljšajo, kader opravljajo kako duhovsko opravilo, v znamnje, da imajo od nje oblast ga opravljati. Kader se tedaj vpričo škofa pridiguje, pridigar iz rok škofa, svojega in svoje čede velikega pastirja, prejme obramnico, prejden gre na leco, v znamnje, da dobi od njega oblast oznanovati božjo besedo. Ker tedaj obramnica pomenja duhovsko oblast in častitost, prepovedala je cerkev kmalu subdiakonom nositi obramnico, in

diakonom ukazala, naj jo v razloček od mašnika nosijo le čez levo ramo. Perve čase so mogli škofje in mašniki obramnico vedno nositi, in jo na persih navskrižema prevezano imeti v spomin Jezusovega križa. Zdaj jo pa le Rimski papež, on pervi vidni poglavar svete cerkve, zmerom nosi. Škofje in mašniki jo dandanašnji le med duhovnimi opravili na sebi imajo. Škofje nosijo obramnico, da jim čez obe rami doli visi, ker imajo že razun tega križ na persih; mašniki jo pa nosijo na persih navskrižema prevezano, razun če so v korski srajčici, kakor postavim pri keršanskih naukih, ali kader pokopujejo, takrat tudi obramnico nosijo, da jim čez obe rami visi, ker je nimajo s čim na persih križema prevezati.

Dasiravno je pa obramnica mašniško znamnje, vendar je tudi podoba naj veče milosti, ker pomenja dobroto, da smo z Bogom spet v prijaznost prišli, ob ktero nas je bil izvirni greh pripravil, kakor je pomenilo oblačilo, v ktero so bili zgubljenega, pa spet najdenega sina oblekli, da ga ima oče spet za svojega sina. Toraj moli mašnik, kader obramnico nase deva: „Daj mi nazaj, o Gospod! obramnico neumerljivosti, ki sem jo zgubil v pregrešenju pervega človeka, in dasiravno nevreden pristopim k tvoji sveti skrivnosti, naj bom vendar vreden večnega veselja.

f) Šesto mašno oblačilo je mašni plajšč. O začetku je bil plajšč dolgo, široko oblačilo, od vseh strani sošito, in samo od zgoraj odperto, da ga je mašnik nase djal. Zagernil je mašnika od glave do nog; če je hotel tedaj mašnik svoje roke povzdigovati, razprostírati in sem ter tje po potrebi premikati, morali so mu služabniki plajšč odvihati, in odvihanega nakviško deržati. In glejte, od tod pride, da se še dandanašnji mašniku plajšč nakviško derží, kader povzdiguje sveto rešnje Telo in sveto rešnjo Kri, ali kader altar kadi, dasiravno to zdaj ni več potrebno kakor nekdaj; zakaj pred nekterimi 300 leti so plajšč prerezali na obeh straneh, da ima zdaj mašnik obe roki proste, in so ga tudi skrajšali, ter mu sčasoma dali to podobo, kakoršno ima dandanašnji.

Dokler je bil mašni plajšč še od vseh strani sošito in široko oblačilo, devali so mašniki še le pred altarjem po očitni spovedi rokalnico na levico, ker so jim mogli služabniki ravno zdaj plajšč privzdigniti in nakviško deržati, da so mašniki proste roke dobili, in odvezo dali, in toraj tudi lahko rokalnico na levico obesili. Dandanašnji pa, ko imajo mašniki zavoljo prenarejenega mašnega plajšča proste roke, devljejo že v zakristiji rokalnico na levico. Le škofje, in kteri škofje kape nosijo, jamljejo v spomin nekdanje navade rokalnico še le pred altarjem po očitni spovedi.

Take plajšče, kakor so nekdajni mašni bili, nosili so tudi svetovni ljudje imenitnega stanu za poverhnje oblačilo; katoliška cerkev pa je svojim služabnikom to nošo prihranila, in v opravljanje daritve svete maše blagoslovila. Mašni plajšči so bili nekdaj narejeni iz dragih reči, z zlatom in srebrom bogato vdelani in z biseri nataknjeni. Rokalnica, obramnica in mašni plajšč so bili iz enakih reči narejeni in enako ozalšani, kakor so še dandanašnji. Njega dni so sužnji in reveži nosili mašnemu plajšču podobno oblačilo, in tudi duhovni so mašnemu plajšču podobno oblačilo nosili v znamnje, da so ponižni služabniki božji. Ker so se pa sužnji in reveži s trudom živili, ravno zavoljo tega mašni plajšč pomenja terpljenje. Toraj moli mašnik, kader ga oblači: „Gospod! ki si rekel: Moj jarm je sladek, in moje breme lahko; stori, da ga bom v stanu nositi tako, da dosežem tvojo milost. Amen“.

Memo tega mašnega plajšča je pri nekterih duhovnih opravilih (zlasti po mestih) v navadi še drugi večji plajšč, ki duhovnu znad ram do tal sega, in se mu na persih zapne. Imenuje se veliki mašni plajšč (pluviale). Te plajšče so od začetka prav iz potrebe nosili, kader so namreč iz škofijske cerkve v procesiji hodili v druge cerkve službo božjo opravljat, in se je bilo dežja bati. Imeli so ti plajšči od začetka nekakošno oglavnico ali kapuco, da so si jo duhovni o mrazu ali o dežju čez glavo potegnili. Ko so pa s časoma začenjali velike mašne plajšče narejati iz drugih

reči, prihajale so njih oglavnice kmalu preokorne, da bi se bile dale čez glavo potegovati. Opustile so se tedaj čez nekaj časa, ko jih tudi ni bilo treba, ko so veliki mašni plajšč začeli nositi bolj zavoljo lepšega, kakor pa iz potrebe. V spomin teh nekdanjih oglavnic so pa začeli na plajšče zadej pripenjati nekakošne zaplate, kakor se še dandanašnji pri nekterih vidi. Zdaj imajo velike mašne plajšče duhovni pri imenitniših cerkvah ob procesijah, pri litanijah, in še drugih duhovnih opravilih.

g) Levita, ki mašniku pri sv. maši strežeta, za poverhnje mašno oblačilo nimata mašnega plajšča, ampak imata posebno oblačilo, ki mu dalmatika pravimo, ker so se take oblačila v Dalmaciji začele. Nekdaj so bile dalmatike z rokavi, (toraj imajo še dandanašnji nekakošne rokave,) in so se v Rimu v cerkvi in tudi zunaj cerkve nosile. Bile so bele in dostikrat z zlatom vdelane. Še le v šestem veku so se smele nositi tudi po drugih krajih.

h) K mašnemu oblačilu se šteje tudi duhovska kapa, s ktero se mašnik pokrije, kader gre maševat ali pridigovat. Od začetka teh kap ni bilo treba, ker so si mašniki z oglavnico ne le vrat, ampak tudi glavo pokrivali. Ko so pa sčasoma z oglavnico le vrat začeli zavijati, razkrita glava pa je bila takrat v jutrovih deželah znamnje sužnosti; vpeljala je sveta cerkev duhovsko kapo, da se ž njo duhovni pokrivajo, v spomin, da so prosti. Ker so duhovni v enajstem veku nosili klobučke na štiri vogle, vpeljala je katoliška cerkev tudi kape na štiri vogle, po nekterih krajih pa so tudi na tri vogle v navado prišle.

To, vidite, so mašne oblačila, blagoslovljene v opravljanje službe božje, in se ne smejo jemati k drugim opravilom; so s križi zaznamovane, naj vsi spoznajo, da so le v opravljanje daritve svete maše odločene. Kolikošna čast gre tedaj, ljubi moji! Gospodovim mašnikom! Njihove mašne oblačila vam oznanujejo svetost njihovih opravil in imenitnost

njihovega stanu. Mašniki so božji aposteljni, cerkveni služabniki, delivci svetih skrivnost, ljudski besedniki pri Bogu, Kristusovi namestniki, kterim je dana oblast, Bogu darovati telo in kri Jezusovo za žive in mertve. O, kako častite, kako svete so njihove opravila! „Duhovski stan“, pravi sveti Vincencij Pavlan, „je naj imenitniši na zemlji, in ravno tisti stan, kterega si je bil sam Jezus Kristus izvolil. Kar mene zadene, bil bi si rajše izbral zemljo kopati, kakor si tako strašen stan izvoliti, ko bi bil takrat, kader sem se zupal v ta stan stopiti, tako vedel, kolikanj svet da je, kakor sem še le potlej skusil. To sem priprostim kmetom že več ko stokrat povedal, in stareji ko sem, bolj sem uterjen v teh mislih, ker v veči starosti zmerom bolj spoznavam, kako dalječ sem še od popolnosti, ki jo ta stan zahteva“.

Da bote svetost mašniškega stanu še bolj spoznali, poslušajte, kako po svetem Tomažu Kempčanu Jezus Kristus mašniku govori. „Imej tudi angeljsko čistost“, govori Jezus Kristus mašniku po besedah svetega Tomaža, „imej tudi angeljsko čistost, in svetega Janeza Kerstnika svetost; vendar še vselej nisi vreden tega zakramenta ne vživati, ne po rokah nositi, ker ni človeško zasluženje to, da človek posvečuje in opravlja sveto rešnje Telo, in da jé angeljski kruh. Velike so skrivnosti in mašnikov stan je velike vrednosti, da jim je dano, kar angeljem ni dano. Sami mašniki namreč, v sveti katoliški cerkvi prav posvečeni, imajo oblast maševati, in Kristusovo telo posvečevati. Mašnik je sicer božji služabnik, izrekuje božje besede po Kristusovem povelju in postavi; ali Bog je vsega tega pervi delavec in nevidni opravitel, kteremu je vse pokorno kakor hoče, in se mu zgodi vse, kar reče. — Toraj moraš rajše vsegamogočnemu Bogu verjeti, kar ta prečastitljivi zakrament zadene, kakor svojim počutkom ali kakemu vidnemu znamnju. Pristopi tedaj vselej s strahom in s častjo k tako svetemu delu. Misli in glej, kolikošna služba ti je bila izročena, ko je škof svoje roke na te pokladal. Glej, mašnik si, zato posvečen, da mašuješ; opravljaj tedaj ob svojem času zvesto in pobožno Bogu dar svete maše, in bodi

v vseh rečeh nesvarljiv. Nisi si polajšal svojih dolžnost, ampak še le bolj si se zavezal ojstro živeti, in po čedalje popolniši svetosti hrepeneti. — Mašnik mora biti olepšan z vsemi čednostmi, in drugim svetega življenja zgled. Njegovo življenje ne sme biti tako, kakor druhali ali sploh ljudi, ampak kakor je angeljsko v nebesih ali popolnih ljudi na svetu. Mašnik je v mašnem oblačilu Kristusov namestnik, da zase in za vse ljudstvo pohlevno in ponižno Boga prosi. Ima namreč pred seboj znamnje svetega križa, da bi vedno pominjal, kaj je Kristus za nas terpel; pred seboj nosi križ na mašnem plajšču, da bi Kristusa pridno posnemal, in neutrudoma za njim hodil; za seboj ga nosi, da bi vse križe in nadloge, ktere mu drugi delajo, za Boga voljno terpel. — Pred seboj nosi križ, da bi svoje grehe obžaloval; za seboj pa, da bi se drugih usmiljeval, in njih pregrehe objokoval, in se spominjal, da je srednik med Bogom in grešnikom, in da bi ne nehal moliti in darovati, dokler milosti in usmiljenja ne sprosi. Kader mašnik pobožno mašuje, časti Boga, razveseljuje angelje, boljša cerkev, pomaga živim, služi pokoj mertvim, in samega sebe vseh božjih dobrot dela deležnega“. Amen.

XLVI. keršanski nauk.

Čemu imajo mašne oblačila več barv? — Čemu so služabniki, ki mašniku pri altarju strežejo, vsaj ob večih praznikih v posebnem oblačilu? — Ktere so mašne posode? — Čemu je kadenje pri službi božji? — Čemu je svečava pri službi božji? — Čemu sta polštra na altarju? — Čemu so cvetlični šopki na altarju? — Čemu je blagoslovljena voda pri cerkvenih vratih v kropilniku? —

1. Z odgovori na nektere vprašanja, po kterih se nauk od daritve svete maše v tem večo svitlobo postavlja, nisem še pri kraju; še vam imam v ozir tega povedati to in uno.

2. Odgovoril pa vam bom danes na te le vprašanja:

K) Čemu imajo mašne oblačila več barv?

L) Čemu so služabniki, ki mašniku pri altarju strežejo, vsaj ob večih praznikih v posebnem oblačilu?

M) Ktere so mašne posode?

N) Čemu je kadenje pri službi božji?

O) Čemu je svečava pri službi božji?

P) Čemu sta polštra na altarju?

R) Čemu so cvetlice in cvetlični šopki na altarju?

S) Čemu je blagoslovljena voda pri cerkvenih vratih v kropilniku?

3. Poslušajte odgovor na pervo teh vprašanj:

K) Čemu imajo mašne oblačila več barv?

Mašne oblačila so peterih barv, bele, rudeče, zelene, modre in černe barve, in mašnik, kakor praznik nanese, opravlja ali v belem, rudečem, zelenem, modrem ali pa černem mašnem oblačilu daritev svete maše. Perve čase keršanstva so mašniki le v belem oblačilu daritev svete maše opravljali. Da je bila v četertem veku pri mašnih oblačilih bela barva v navadi, spričujejo nam sveti Gregorij Nacijanski, sveti Hieronim in sveti Krizostom. Še le okoli dvanajstega veka je Rimska cerkev vseh pet barv imela, ki jih še zdaj ima. Teh pet barv je pa katoliška cerkev vpeljala iz svetega namena, ker nam z vsakoršno kaj posebnega postavlja pred oči.

Bela barva pomenja mir in duhovno veselje; toraj se jemlje ob Gospodovih praznikih, ob kterih katoliška cerkev svoje otroke opominja k veselju v Gospodu. Bela barva je tudi znamnje nedolžnosti in čistosti, toraj se tudi jemlje ob praznikih prečiste device Marije in drugih svetih devic in pričevalcev vere.

Rudeča barva je ognjena, in pomenja toraj ljubezen, ker se ljubezen ognju primerja. Jemlje se o binkoštih, v spomin, da je bil binkoštni praznik sveti Duh aposteljnom v podobi gorečih jezikov poslan. Rudeča barva je tudi podobna človeški kervi; toraj se tudi o praznikih aposteljnov in svetih mučencev ali marternikov jemlje, ker so ti za Jezusovo vero prelili svojo kri.

Zelena barva pomenja upanje, in se toraj jemlje od osmega dne po svetih kraljih do perve predpepelnične nedelje, in od osmega dne po binkoštih do adventa ob tistih nedeljah, ob kterih nobenega posebnega spomina ne obhajamo. Zelena barva kristjanom pred oči postavlja tisto upanje, ki smo ga

zadobili po Jezusovem rojstvu, terpljenju in smerti, da bomo namreč sodnji dan od smerti vstali, in z Jezusom vekomaj živeli v nebesih, ako njegove svete nauke vselej radi in na tanjko spolnujemo.

Modra ali višnjeva barva pomenja žalost in pokorjenje, ker je s svojo bledobo podobna barvi, ki jo človek ima, ako se zlo posti. Jemlje se v adventu, tri predpepelnične in vse postne nedelje, tudi v procesijah svetega Marka in križevega tedna, da ta barva vernike opominja, naj svoje grehe obžalujejo, in se spokorijo.

Černa barva s svojo tamoto pomenja sosebno žalost; toraj je odločena v spomin smerti, in se jemlje ob času pokopovanja odraščenih merličev, veliki petek zavoljo spomina Jezusove smerti, vernih duš dan in ob nekterih dnevih tudi k sveti maši za mertve. — Ker černa barva sosebno žalost pomenja, prepove sveta cerkev nektere vesele dni v černem plajšču maševati, akoravno se za mertve mašuje.

Rumena barva ni poglavitna barva mašnih oblačil; jemlje se le namesto bele ali rudeče.

Iz tega svetega cilj in konca je katoliška cerkev teh pet barv odločila za duhovne opravila. Kakor hitro tedaj mašnika zagledate v mašnem oblačilu pred altar iti, že lahko uganete, kakošen spomin da katoliška cerkev tisti dan obhaja. Že z barvo mašnega oblačila vas ali k duhovnemu veselju v Bogu opominja, ali k pokori in zatajevanju kliče, ali k molitvi za mertve obuduje, ali vam pred oči postavlja svetnike, ki so za Jezusovo vero svojo kri prelili, ali vas spominja tistega sladkega upanja, ki nam ga je Jezus Kristus s svojo smertjo na križu zadobil, ki nam je ž njo spet odperl vrata v sveti raj.

4. Poslušajte odgovor na drugo vprašanje:

L) Čemu so služabniki, ki mašniku pri altarju strežejo, vsaj ob večih praznikih v posebnem oblačilu?

Od začetka so mašnikom tudi pri vsakdanjih mašah diakoni v korskih srajčicah pri altarju stregli. Od svetega diakona Lavrencija vemo, da je svetemu papežu Ksistu pri vsaki sveti maši stregel. Toraj je diakon, sveti Laurencij, ko so neusmiljeni neverniki papeža Ksista v smert peljali, po spričevanju svetega Ambroža za papežem šel, za njim milo jokal, in govoril: „Kam greš, oče! brez svojega otroka? Kam greš, o sveti mašnik! brez svojega služabnika? V čem sem te razžalil, da me zapustiš? Saj nisi vendar nikoli svete daritve opravljal brez svojega služabnika“.

Pozneje je moral vsaj duhoven z malimi blagoslovi ali žegni v korski srajci mašniku pri sveti maši streči, ter berilo brati, pri sveti maši odgovarjati, in z mašnikom psalme peti. Vidite, v kolikošni sveti časti ima sveta cerkev daritev svete maše! Duhovni šestega blagoslova, in nekoliko pozneje tudi s čveterimi malimi blagoslovi so morali mašniku pri altarju streči.

Ali kmalu je bilo treba tudi drugim mladenčem, ki niso nobenega blagoslova ali žegna imeli, pripuščati, da so mašnikom pri sveti mati stregli, če so le brati znali. Imeli so tudi posebne oblačila zavoljo velike časti do svete maše, pri kteri so mašnikom stregli. Ravno tako je tudi dandanašnji vsakemu mladenču pripuščeno mašnikom pri sveti maši streči, da le potrebne molitve iz glave zna, in potrebne opravila vé. Zdaj nima služabnik, ki mašniku pri altarju strežе, nič drugega opraviti, kakor da mašniku v imenu vernikov odgovarja, mu strežе, in vernikom z žvenkljanjem na znanje daje nektere dele svete maše. Tudi zdaj še imajo, kteri mašniku strežejo, vsaj ob nedeljah in večih praznikih pri velikih mašah posebne oblačila. V beli srajčici so, naj nas opominjajo, da imajo tisto opravilo pri altarju, ktero angelji v nebesih. Mašnik je pri altarju namesto Boga; mladenčki pa, ki mu strežejo, namesto angeljev, kteri v nebesih božje povelja spolnujejo. Ker so se pa angelji prikazovali v belem oblačilu, kakor postavim pri Jezusovem grobu ob Jezusovem vstajenju, toraj imajo tudi

mladenčki pri altarju bele srajčice, ker opravljajo opravilo angeljev. Kako imenitno je tedaj streči mašnikom pri altarju! Kako sveto bi se mogli deržati, kteri koli opravljajo to opravilo!

5. Poslušajte odgovor na tretje vprašanje:

M) Ktere so mašne posode?

Med mašne posode se šteje:

a) Kelih. Ker je Kristus Gospod pri zadnji večerji v kelihu vino spreobernil v svojo kri; spreobračali so v ta spomin tudi apostelji v kelihu vino v Jezusovo rešnjo kri, in sčasoma je tudi katoliška cerkev zapovedala le v kelihu vino spreminjati v Jezusovo kri. Nekdaj so bili kelihi leseni, ali kamnjeni, ali medeni, ali bakreni, ali stekleni (glaževni). Neki pisalec pripoveduje od revnih apostoljskih nastopnikov, da so v lesenih kelihih daritev svete maše opravljali. Steklenih kelihov pa spominjata učeni Tertulijan in sveti Hieronim. Toda stekleni kelihi so bili kmalo prepovedani od svete cerkve. V četertem stoletju so bili že sreberni in zlati kelihi. Dandanašnji pa mora po cerkveni postavi vsaj zgornji del keliha iz samega čistega zlata ali vsaj iz srebra in dobro pozlačen, od škofa s svetim oljem posvečen biti. — Kelih pomenja grob Kristusov. In ker mora kelih zlat biti ali vsaj pozlačen, nas s tim opominja, da morajo tudi naše serca ozaljšane biti z zlatom ljubezni in pobožnosti, kader koli sveto mašo slušamo. Kelih nam je tudi podoba britkosti in terpljenja, in nas s tim opominja, da moramo svoje terpljenje in britkosti življenja po Jezusovem zgledu voljno prenašati in Bogu darovati.

b) Božja skledica (patena), na ktero se pri sveti maši Jezusovo rešnje telo v podobi kruha, tedaj pravi živi Bog poklada, in se ravno zavoljo tega božja skledica imenuje. Nekdaj je bila božja skledica iz ravno tiste reči ali tvarine, iz ktere kelih. Papež Cefirin je steklene skledice ukazal. Dandanašnji pa morajo biti, kakor kelihi, vsaj iz srebra in

dobro pozlačene, in od škofa posvečene. Pri veliki maši z leviti derži subdiakon od darovanja do Očenaša božjo skledico v zagrinjalu zavito, po izmoljenem Očenašu se mašniku poda. Nekdaj je tudi diakon vernikom pokazal božjo skledico, da jih je s tim opominjal svetega Obhajila. Bila pa je njega dni božja skledica velika, globoka skleda, v ktero so verniki svoje darove pokladali, in iz ktere so tudi sveto rešnje Telo prejemali. Ko pa v poznejšem času verniki niso več darov za sveto mašo v cerkev donašali, in so tudi hostije manjše postale, zmanjšala se je božja skledica, ter sedanjo podobo dobila. — Božja skledica pomenja kamen, ki je ležal na grobu Kristusovem, in čista in svitla, ki je, nas opominja, da smo dolžni, svoje serce skerbno očistiti od greha, in ga ozaljšati z lepimi čednostmi, kader koli gremo k Gospodovi mizi.

c) Telesnik (korporal). Je pa telesnik tisti beli pert, na kterem po spremenjenju leži Jezusovo telo, in kelih stoji z Jezusovo kervjo; ter pomenja po nauku Izidorja Peluzijana tisto tanjčico, v ktero sta bila Jožef Arimatejec in Nikodem zavila Jezusovo mertvo telo. Njega dni je bil telesnik tako dolg in širok, da je ves altar od kraja do kraja zagernil, in se je nanj moglo djati toliko kruha, kolikor ga je bilo treba spremeniti za Obhajilo vseh pričujočih vernikov, in pa da se je ž njim tudi kelih mogel zagerniti. Sčasoma pa je dobil to podobo, ki jo ima dandanes, da je na njem Jezusovo telo ležalo, in kelih z Jezusovo kervjo stal. Njega dni je diakon pri maši z leviti med vero telesnik na altar nosil, ter ga na njem razgrinjal, toraj še dandanašnji diakon pri maši z leviti med vero telesnik na altar nosi, ter ga na njem razgrinja. — Ker je telesnik podlaga za Jezusovo telo, nas opominja, da moramo revežem, ki obleke nimajo, obleko poskerbeti, ter s tim Jezusa samega v ubogih oblačiti. (Mat. 25, 40.) In ker je telesnik svitel in čist, spominja nas, da smo dolžni, Jezusu v svojem sercu pripraviti sladko počivališče s tim, da se greha varujemo, in za čednosti in dobre dela skerbimo.

d) Pokrivalo (pala). Pokrivalo je pokrovce na štiri vogle, s kterim mašnik med sveto mašo kelih pokriva;

zgoraj je s križem zaznamovano, spodaj pa je majhen perten telesnik prišit, kteri se lahko po potrebi odpravi in opere. — Pokrivalo ali torbica nas opominja, da moramo svoje serce, kader je Jezus prišel vanj stanovat pri svetem Obhajilu, zapirati vsem posvetnim mislim in željam, ter Jezusa, v našem sercu pričujočega, ponižno moliti, mu ljubezen in pokorščino obetati, in ga prositi potrebnih milost in dobrot. Ravno tako nas pokrivalo opominja, da moramo tudi med sveto mašo varovati se razmišljenosti, ter se zamisliti le v to, kako bi Jezusa vredno častili in mu prav služili pri sveti maši med nami pričujočemu.

e) Burza. Burza je nekak tôk ali torbica, v kterega se telesnik vtika, in je po mislih papeža Benedikta XIV. ni treba v službo božjo posvečevati. Papež Pij V. je Španijolom še clo privolil telesnik brez burze nositi. — Burza nas s tim, da se telesnik vanjo hrani, opominja, da moramo z čisto dušo in čistim telesom k sveti maši hoditi, sosebno pa tisti čas med spovedjo in svetim Obhajilom skerbno varovati se, da si s kakim grehom serca ne omadeževamo, ter Jezusu vredno stanovanje ohranimo v njem. Burza ima na sredi križ všit; s tim nas opominja, da moramo vse svoje zadeve položiti in skriti v Jezusovo sveto serce, ktero je bilo s sulico odperto na svetem križu zato, da mi v njem imamo svoje pribežališče.

f) Otiralo (purifikatorij). Otiralo je tista bela platnena rutica ali robček, s ktero mašnik pri sveti maši kelih otira in božjo skledico, in pa cvetere perste, ko si jih je po zavžiti sveti rešnji kervi v kelih poplaknil. Po spričevanju kardinala Bona so imeli menihi na levi strani altarja privezano nekakošno otiračo, da so ž njo kelih otirali, in tudi posebno posodo, da so vanjo zlivali tisto vodo, v kteri so si perste umivali. Namesto te otirače je pozneje otiralo v navado prišlo, da se čedniše ohrani, ktero mora blagoslovljeno, in da se od drugih rutic razloči, z belim križem zaznamovano biti. — Ravno taka je otiračila, s ktero se mašnik po darovanju kruha in keliha, in pri veliki maši, ko je altar pokadil, otere umite roke. — Otiralo nas spominja tistih pertičev, s kterimi sta Jožef Arimatejec in Nikodem brisala in od kervi snažila

sveto Jezusovo telo, kader sta ga bila s križa snela, prejden sta ga v tanjčice zavila in v grob položila. Opominja pa nas otiralo, da moramo svojo vest z dobro opravljeno spovedjo očistiti vsakega madeža greha, prejden prejmemo Jezusovo telo pri svetem Obhajilu.

g) Pogrinjalo (velum) je večidel iz takega blaga in take barve, kakoršne mašni plajšč, in je namenjeno v to, da se ž njim pokrije kelih z božjo skledico in pokrivalom vred. Pogrinjalo je že od njega dni v katoliški cerkvi v navadi; kajti o njem govorijo že pervi cerkveni učeniki. — S tim, da pokrivalo pokriva ves kelih, sklicuje nam v spomin nezapopadljivo skrivnost, ktera se obhaja pri sveti maši, kjer se kruh in vino spreminja v pravo telo in pravo kri Kristusovo. Na dalje nas pogrinjalo opominja, da smo dolžni svoje dobre dela, kolikor je moč, natihoma opravljati, da se nam zavoljo njih napuh ne vleže v serce, in da z napuhom ne pridemo ob zasluženje; kajti Kristus sam nas opominja, rekoč: „Glejte, da svojih dobrih del ne delate pred ljudmi, da bi vas vidili; sicer ne bote imeli plačila pri svojem Očetu, kteri je v nebesih“. (Mat. 6, 1.)

h) Mašne bukve (missale) imajo v sebi molitve, ktere se molijo pri sveti maši, in napeljevanje in določila, kako da se mora opravljati sveta maša. Mašne bukve, kakoršne zdaj rabimo, so na svitlo prišle po zaukazu in dovoljenju papeža Pija V. leta 1570., papeža Klemena VIII. leta 1630. Vsak katoliški mašnik je terdo zavezan, sveto mašo brati na tanjko tako, kakor je prevpisano v mašnih bukvah, in se mora mašnih bukev poslužiti clo takrat, kader bi prav vse mašne molitve iz glave znal. Sveta cerkev vse to terdo zahteva zato, da se bistvo svete maše ne postavi v kako nevarnost, in da častitljivost svete maše in vesoljna edinost kake škode ne terpi. — Mašne bukve nas spominjajo Jezusa in njegovega svetega evangelija, ki ga je oznanoval začemši od tistihmalo, ko je od Janeza v Jordanu kerščen bil, do tistihmalo, ko je na svetem križu umerl. Tudi nam mašne bukve v spomin sklicujejo tiste dolžne bukve, ktere bo večni sodnik kdaj odperl, ter iz njih izrekel obsodbo, ktera bo določila

našo osodo za celo dolgo večnost. Strežaj prenaša mašne bukve z ene strani na drugo stran; to nam bodi v svarilo, da nam vtegne Gospod sveto evangelije vzeti in ga drugim dati, ako bi ga zaničevali in bi ne hotli po njem živeti in ravnati.

i) Mašni zvonček služi v to, da s svojim jasnim glasom na znanje daje sosebno tri imenitniše dele svete maše, darovanje, povzdigovanje in zavživanje, kar se po nekterih krajih tudi z večim zvonom v zvoniku ponavlja, da se tudi onim, ki k sveti maši niso mogli priti, na znanje da, kaj da se v cerkvi godi. V pervih časih keršanstva se ni zvonilo niti pred altarjem, niti v zvoniku, deloma da bi se služba božja ne ovadila nevernikom, deloma pa, ker pervim kristjanom ni trebalo nobenega posebnega spodbudovanja k pobožnosti. Kader pa je odjenjalo preganjanje in s preganjanjem vred omerznila tudi gorečnost kristjanov, tedaj je zvonenje med sveto mašo v navado prišlo. — Mašni zvonček nam v spomin sklicuje božji glas, ki nam ga naša vest na znanje daje; a kaj bi nam pomagal ta glas, ko bi ga ne poslušali? Ravno zato se moramo, kader mašni zvonček zaslišimo, spominjati božjega glasu v naši vesti, ter obžalovati svojo terdovratnost, in terdno skleniti, da bomo posihmalo skerbno poslušali božji glas in po njem ravnali.

j) Kupice, ktere so bile, dokler so še verniki vino v dar nosili, veliko veče od današnjih. Še le, ko so ti darovi iz navade prišli, dobile so današnjo podobo. Bile so nekdaj sreberne, in da se je vedlo, v kteri je vino (vinum), in v kteri je voda (aqua), ste bile ena z čerko V, druga z čerko A zaznamovane. Papež Benedikt XIV. je ukazal, naj bodo steklene (glaževne), da se lahko precej vidi, v kteri da je vino, v kteri pa voda.

k) Kadilnica, v kteri se ogenj, in ladjica, v kteri se kadilo k službi božji prinaša. Te posodici ste bile precej od začetka v navadi, ker so že od začetka kadilo zažigali med službo božjo. Da se iz ladjice kadilo deva na ogenj v kadilnico, je nalašč v to pripravljena žlicica.

Prejden povem, kaj kadenje pomenja, naj pristavim še to le opominjevanje: Ljubi kristijan! ako zvesto v spominu ohraniš to, kar sem zdaj pravil od svetih posod, ktere se rabijo pri sveti maši, imel boš, kolikorkrat koli k sveti maši prideš, že samo v tem lep povod in prav pripravno napeljevanje za pobožno premišljevanje in za svete vaje. Toda tega ni treba, da bi moral pri vsaki sveti maši v ozir vseh svetih posod imeti posebne premišljevanja: zadosti je, ako le v ozir te ali une nekoliko trenutlejev premišljuješ to, kar ti naj bolj v živo sega, in je tvojemu dušnemu stanu naj bolj primerno, in ako na take premišljevanja navezuješ pobožne občutljeje in dobre sklepe. Ako si pa za vse to ves neobčuten, ves merzel in leden, in nimaš umov za take svete premišljevanja, velja tudi tebi britka beseda: „Oči ima, pa ne vidi; ušesa ima, pa ne sliši; serce ima, pa ne čuti!“

6. Poslušajte odgovor na četerto vprašanje:

N) Čemu je kadenje pri službi božji?

Na to vprašanje vam to le povem:

a) Kadenje pomenja tisto naj večo čast, ktera gre samemu Bogu. Toraj se pri službi božji sveto rešnje Telo s trikrat povzdignjeno kadilnico pakadi, v znamnje, da mu božjo čast skazujemo. Pri vseh keršanskih ljudstvih in ob vseh časih je bilo pri duhovnih opravilih kadenje v navadi. Še neverniki si niso upali darovati svojim molikom, da bi jim ne bili tudi kadila zažigali. Toraj so bili kristijani ob času preganjanja od nevernikov in molikovavcev siljeni kadilo zažigati njihovim izmišljenim bogovom v znamnje, da se odpovedó svoji keršanski veri, in začnejo neverske bogove moliti in častiti za svoje bogove.

Pa že v stari zavezi je bilo pri službi božji kadenje v navadi in vidno znamnje, da Boga časté in molijo. O jutranjih in večernih daritvah se je kadilo zažigalo na altarju, ki je bil nalašč za to napravljen. Pa saj je bil že Mozes na božje povelje v snidnici, v sredi svetišča, postavil altar, na kterem

je neprenehoma gorelo kadilo in njegov dim se vedno kviško valil. Toraj so tudi apostelјni pri službi božji nove zaveze vpeljali kadenje, in ga tudi svojim nastopnikom, škofom in mašnikom izročili. Pervi nastopniki apostelјnov, kteri so morali z verniki zavoljo preganjanja kristjanov tudi po podzemeljskih jamah in hramih službo božjo opravljati, zažigali so kadilo pri službi božji tudi zato, da so ž njim pregnali težko sapo po teh jamah puhtečo, in jih z lepo dišavo napolnovali. Toda tajiti se le vendar ne more, da so tudi takrat kadilo zažigali, da bi Boga ž njim častili in molili. Po nekterih krajih se je pa ob času preganjanja kristjanov kadenje opustilo, da so se verniki razločili od nevernikov, kteri so svojim molikom očitno zažigali kadilo, in če je po tistih krajih kak vernik kadilo zažgal, pokazal je s tim, da se Jezusovi veri odpove, in molike časti za svoje bogove.

Ko je pa v četertem stoletju po Kristusu nehalo preganjanje kristijanov, zapovedala je katoliška cerkev, naj se po vseh krajih, kjerkoli so kristijani, kadenje začne, in sveto rešnje Telo kadi s sveto častjo. Pa je verh tega tudi še privolila, da se smejo pri veliki maši z leviti pokaditi tudi altar in duhovni v opomnilo, naj svojo molitev ravno tako pošiljajo k Bogu, kakor se k njemu vali dim zažganega kadila.

b) Kadenje je tedaj tudi opomnilo, naj molitev iz naših od ljubezni božje vžganih serc proti Bogu puhti ravno tako kakor se dim na ognju zažganega kadila proti njemu vali, ker je po besedah svetega aposteljna Janeza kadilo podoba molitve svetnikov. In ravno te milosti, da bi naša molitev iz naših nedolžnih ali vsaj spokornih serc se k Bogu povzdigovala ravno tako, kakor se k njemu kadilo z ognja vali z lepo dišavo, prosi mašnik Boga, ko pri maši z leviti po darovanju altar kadi.

Da bi se pač tudi res pobožna molitev iz naših nedolžnih ali vsaj spokornih serc k Bogu povzdigovala vselej, kadarkoli vidimo kadilo nakviško povzdigovati se; terdovratnih grešnikov Bog ne usliši.

7. Poslušajte odgovor na peto vprašanje:

O) Čemu je svečava pri službi božji?

Pri službi božji sveče gore:

a) Da se s tim na znanje daje veličastvo mogočnega Boga, ki je po besedah apostelja Janeza luč, in ni nobene tame v njem. Že v stari zavezi je bil v snidnici, v svetišču zraven altarja, na kterem se je kadilo zažigalo, tudi zlat svečnik s sedmimi rogli postavljen, na kterih je gorelo sedem svetil ali lamp, zato, ko je v presvetišču Bog svoj sedež imel. In kralj Salomon je v Jeruzalemskem tempeljnu napravil deset zlatih svečnikov pri božjem sedežu.

Pri službi božji sveče goré

b) zato, da s tim Bogu kažemo svoje veselje nad njim in njegovo hišo in svojo ponižno čast do njega. Zakaj kakor je černa tamota znamnje žalosti, ravno tako je svitloba znamnje veselja. Ali se ne razveseljujemo mesta z lučmi na okna postavljenimi, kader kralj ali cesar vanj pride, v znamnje, da so meščani veseli kraljevega ali cesarjevega prihoda, veseli kraljeve ali cesarjeve pričujočnosti, in da imajo veliko čast do kralja ali cesarja? Kako bi tedaj tudi cerkev med daritevjo svete maše ne razsvitljevala, ko pride kralj vseh kraljev, Kristus Gospod, iz nebes med vernike na altar, v znamnje, da smo njegovega prihoda in njegove pričujočnosti veseli, in da imamo sveto ponižno čast do njega? Kakor je tedaj v snidnici vedno luč gorela, ravno tako so tudi aposteljni, kjer so daritev svete maše opravljali, več luč prižgali; in sčasoma je bilo od cerkve zapovedano, naj pred svetim rešnjim Telesom večna luč gori, v znamnje naše žive vere in goreče ljubezni, ki jo do tega presvetega zakramenta vedno imejmo.

c) Pervi kristijani so pa tudi ob času preganjanja svečavo pri službi božji potrebovali, ker so jo iz strahu pred neverniki po noči in dostikrat v podzemeljskih jamah in ber-

logih opravljali, ki jih je bilo toraj treba s svečavo razsvetliti. Pa ta svečava, ki se je tudi po zadobljenem miru pri službi božji ohranila, in se še zdaj ohranuje, kristijane opominja tistih žalostnih časov, ob kterih so morali verniki po tistih samotnih krajih in pred dnevom službo božjo opravljati, ter jim današno srečo pred oči postaviti, ko smemo zdaj brez vse skerbi in pri belem dnevu pri službi božji biti.

d) Svečava je pa tudi pri službi božji v spomin, da so Jezusovi nauki edinoprava luč, ktera nas, kakor svečava cerkev, razsvitljuje, ter nam kaže pravo pot v nebesa; v spomin, da je vsak kristijan dolžen iz tamote pregreh stopiti v svitlobo lepih od Jezusa zapovedanih čednost; v spomin, da je vsak kristijan dolžen z lučjo dobrih del svojemu bližnjemu svetiti po potu bogaboječnosti, in po tem takem spolnovati Jezusovo zapoved: „Naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaše dobre dela, in časté vašega Očeta, ki je v nebesih“. (Mat. 5, 16.)

Svečava pri službi božji se pa ravna po premoženju cerkve in po imenitnosti praznika, kteri se obhaja, tako da, bogatejša ko je cerkev, in imenitniši ko je praznik, veča je svečava pri službi božji. Pri vsakdanji tihi maši se prižgete le po dve sveči, samemu škofu se jih sme več prižgati. Kaderkoli pa je med sveto mašo izpostavljeno sveto rešnje Telo, mora šest sveč pred njim goreti.

8. Poslušajte odgovor na šesto vprašanje:

P) Čemu sta polštra na altarju?

Polštra sta na altarju za podlogo mašnim bukvam. Cerkev pa mašnim bukvam podlogo daje iz velike časti do svetega evangelija, v kakoršni časti ga sveta cerkev že od začetka ima.

9. Poslušajte odgovor na sedmo vprašanje:

R) Čemu so cvetlični šopki ali pušelci na altarju?

Nekdajni kristijani so po spričevanju svetega Avguština o praznikih natergane cvetlice in rože iz pobožnosti na altar trosili, ali pa, kakor pripoveduje Fortunat, iz cvetlic in rož spletene vence na altar obešali, in lepo med svečnike pripravili, in po tem takem altar ozaljšali. Ko je pa pobožnost kristijanov opešala, in navada nehala, cvetlične šopke ali pušelce z vertov na altar devati, začela je katoliška cerkev z narejenimi cvetličnimi šopki in venci lepotiti altarje.

10. Poslušajte še odgovor na osmo vprašanje:

S) Čemu je blagoslovljena voda pri cerkvenih vratih v kropilniku?

Blagoslovljeno ali žegnano vodo imenujemo tisto vodo, nad ktero je mašnik v imenu svete cerkve nekaj molitev opravil, nekoliko znamenj svetega križa z desnico storil, ter jo z blagoslovljeno soljo zmešal, in po tem takem blagoslovil. Vodo blagosloviti je silo stara navada v katoliški cerkvi, pa se vendar ne ve njen začetik.

Sveta cerkev blagoslovlja vodo iz tega cilj in konca, da z molitvami nad vodo izmoljenimi Boga prosi, da bi hudi duhovi ne imeli nobene oblasti do tisih, ki se z blagoslovljeno vodo kropé, ampak da bi še le sveti Duh v njih prebival s svojo gnado. Blagoslovljena sol se zato zmeša z vodo, ker sveta cerkev želi in Boga prosi, da bi jih, kteri se z blagoslovljeno vodo kropé, sveti Duh očistil dušnih madežev, ter vanje vlil modrost in čistost. Ker je pa sol podoba modrosti, in voda podoba čistosti, je oboje zmešano, da se kristijan s to zmesjo pokropi, in po tem takem v svojem sercu želje po modrosti in čistosti obudi, in za te čednosti k svetemu Duhu zdihne.

Zdaj pa že veste, čemu je blagoslovljena voda pri cerkvenih vratih v kropilniku. Zato namreč, da se verniki v cerkev stopivši z blagoslovljeno vodo pokropé, in s tim na znanje dajo svoje želje, da bi jih po prošnji svete cerkve hudi duh pri sveti maši in pri poslušanju božje besede ne motil,

ampak da bi jim sveti Duh pristopil, jih od grehov očistil, in njih molitvam večo gorečnost, večo čistost in večo moč dodelil. Kaderkoli tedaj v cerkev stopite, spomnite se vselej, da je treba z nedolžnim ali vsaj spokornim sercem k službi božji priti, da bo naša služba božja Bogu dopadljiva, nam pa zaslužljiva. Terdovratnih grešnikov molitev je gnjusoba pred Bogom. Toraj ko se v cerkev stopivši z blagoslovljeno vodo pokropite, zdihnite z živo vero in pravo žalostjo nad grehi k Bogu: „Očisti me, o Bog! vseh mojih pregreh, ki jih iz ljubezni do tebe sovražim, in za vselej zapustim. V imenu Boga Očeta in Sina in svetega Duha. Amen“.

Kropite se z blagoslovljeno vodo v duhu vere in žalosti. V duhu vere se kropite, ker blagoslovljena voda sama iz sebe nima nobene moči brez vere tistega kristijana, ki se ž njo kropi. V duhu žalosti se kropite, da bi vas, ko se pokropite, sveti Duh očistil grehov, ker Bog nikoli ne odpusti grehov njim, kteri jih resnično ne obžalujejo, in niso spokorni. Pa ne le, kader v cerkev pridete, ampak tudi druge krati se kropite z blagoslovljeno vodo. Zlasti je dobro z blagoslovljeno vodo pokropiti se, kader vstanete, ali spat greste, ali kako skušnjavo terpite. Tudi je dobro bolnike pokropiti s temi željami, da bi jih Bog po molitvi cerkve obvaroval skušnjav. Kdo bi tedaj ne hotel posnemati tistih dobrih kristijanov, kteri imajo zmerom po svojih hišah blagosljeno vodo v posodicah, da se ž njo kropé. Amen.

XLVII. keršanski nauk.

Čemu se pri službi božji poje in orglja in muzika dela? — Čemu med službo božjo klečimo? — Čemu pri molitvi roke na persih sklepamo, in na kviško obernjene deržimo? — Čemu se, zlasti ob nedeljah in zapovedanih praznikih, k službi božji čedniše napravimo? — Čemu je katoliška cerkev toliko molitev, opravkov in ceremonij pri sveti maši zapovedala?

1. Imam vam danes odgovoriti še na poslednje vprašanje, po kterih se nauk od daritve svete maše v tem večo svitlobo postavlja in tem lagleje umeva.

2. Te vprašanja so:

T) Čemu se pri službi božji poje in orglja in muzika dela?

U) Čemu med službo božjo klečimo?

V) Čemu pri molitvi roke na persih sklepamo, in na kviško obernjene deržimo?

X) Čemu se, zlasti ob nedeljah in zapovedanih praznikih, k službi božji čedniši napravimo?

Z) Čemu je katoliška cerkev toliko molitev, opravkov in ceremonij pri sveti maši zapovedala?

3. Pêrvo vprašanje, na kterega bom danes odgovoril, je:

T) Čemu se pri službi božji poje in orglja in muzika dela?

Sveto petje in sveto muziko nam božje pismo pri službi božji obilno priporoča. Sveto petje in sveto muziko nam že kralj David v svojih psalmih močno priporoča. Tako postavim: „Hvalite Gospoda, vsi Gospodovi hlapci! ki stojite v Gospodovi hiši, v dvorih hiše našega Boga“. (Ps. 133, 1. 2.) „Ukaj Bogu, vsa zemlja! z veseljem služite Gospodu; z veselim petjem pridite predenj. Pridite z hvalo skoz njegove vrata, s pesmimi v njegove dvore; hvalite ga, častite njegovo ime“. (Ps. 99, 2. 4.) „Hvalite Gospoda z citrami, pojte mu hvalo na psalterji desetih strun; pojte mu novo pesem, pojte mu umevno z veselim in povzdignjenim glasom“. (Ps. 32, 2—3.) „Hvalite Gospoda v njegovem svetišču, hvalite ga v njegovem častitljivem nebesu. Hvalite ga zavoljo njegove mogočnosti; hvalite ga zavoljo njegovega nezmernega veličastva. Hvalite ga z glasom trobente, hvalite ga s psalterjem in z harpami. Hvalite ga z bobni in s kori, hvalite ga s strunami in piščalmi. Hvalite ga z glasnimi zvončkulji, hvalite ga z zvonečimi cimbali. Vse, kar diha, naj hvali Gospoda. Aleluja“. (Ps. 150,) In še v več drugih psalmih nam sveto petje in sveto muziko priporoča. Sveto petje nam tudi sveti apostelj Pavl priporoča, rekoč: „Učite in opominjajte se med seboj s psalmi, hvalnimi in duhovnimi pesmami, in pojte Gospodu veseli v svojih sercih“. (Kol. 3, 16.)

Pa božje pismo nam ne priporoča le z besedami sveto petje in sveto muziko, ampak nas tudi z zgledi napeljuje Boga s svetim petjem in sveto muziko hvaliti in poveličevati, ker nam pripoveduje od ljudi, kteri so s svetim petjem in sveto muziko Boga hvalili in slavili. Že Mozes in njegova sestra, pove nam božje pismo, sta Bogu hvalno pesem pela, ko jih je bil rešil iz velike nevarnosti. Tudi preroki so Bogu svete pesmi prepevali, in svoje petje s sveto muziko spremljevali. Kralj David je več svetih pesem

zložil, ki jih psalme imenujemo, da so se peli pri Judovski službi božji. David in Izraelci so pred Bogom muziko delali na mnogo orodje, postavim, na harpe, citre, bobne, zvončkulje ali cimbale. Trije mladenči v razbeljeni peči so sklicevali vse stvari v nebesih in na zemlji, da bi se ž njimi zedinile, in Bogu hvalno pesem prepevale. Po spričevanju božjega preroka Izaija in svetega aposteljna Janeza prepevajo angelji pred sedežem božjim: „Svet, svet, svet je Bog bojnih trum!“ Stari Caharija, oče svetega Janeza Kerstnika, je Bogu v čast zapel prelepo pesem, kader je pri Janezovem obrezovanju nazaj dobil govorni jezik, kterega je pogrešal celih devet mescev. Tudi vam je znana hvalna pesem device Marije, ki jo je zložila v obiskovanju svoje tete Elizabete, in tako le pela: „Moja duša poveličuje Gospoda, in moj duh poskakuje v Bogu Zveličarju mojem, ker se je ozerl na nizkost svoje služabnice. Zakaj glej, odsihmalo me bodo srečno imenovali vsi narodi, ker je Bog velike reči storil nad menoj itd.“ Jezus Kristus je tudi hvalno pesem pel s svojimi aposteljni po zadnji večerji. Tudi svetniki v nebesih pojo novo pesem v čast Jezusu, kteri se je dal zanje umoriti.

Toraj je pa tudi katoliška cerkev sveto petje in sveto muziko pri službi božji vpeljala. Stari Tertulijan nam pripoveduje, da so kristijani še pred dnevom Kristusu prepevali hvalne pesmi. In sveti Bazilij piše, da se je v vsi jutrovi deželi sploh v cerkvi pelo, in pelo je vse ljudstvo, možaki, ženske in otroci. Do sedmega veka so verniki med službo božjo psalme peli, in peli v dveh verstah, kakor še dandanašnji duhovniki psalme v cerkvi pojó. Ko so tako peli, se niso v petju tolikanj utrudili, ker je ena versta počivala, in natihoma premišljevala, kader in kar je druga versta pela. Po nekterih krajih so bili pevci izvoljeni, da so v koru prepevali, in vernike z bogaboječimi mislimi in lepimi občutljeji navdajali, po drugih so pa vsi verniki peli, in v petju svoje serca k Bogu povzdigovali. V sedmem stoletju je pa sveti papež Vitalijan vpeljal orglje, da se je nanje pri službi božji muzika delala, in se s to muziko spremljevalo sveto petje. Tako se

je sveto petje s sveto muziko začelo v cerkvi, ki se še dandanašnji ohranuje.

Pa kako bi se tudi ne ohranovalo, ker nam tolikanj k dobremu pomaga? S svetim petjem in sveto muziko kažemo, da imamo božje zapovedi za sladek jarm, in jih dopolnujemo le iz ljubezni do Boga, ne pa iz strahu pred šibo. Toraj govori kralj David: „Tvoje postave so moje petje v kraju mojega popotovanja“. (Ps. 118, 55.) Sveto petje in sveta muzika preženete iz našega serca vso žalost in grenkost, ter ga navdajate s svetim veseljem in notranjo sladkostjo; nas obvarujete tudi pri daljši službi božji dolgega časa, ter nas napolnujete z zaupanjem in ljubeznijo do Boga. Zakaj sveto petje nam serce nakviško povzdiguje, naš duh kipí proti nebesom, in marsikomu se pri svetem petju pobožne solze po licih vdero. Sveti Avguštin pripoveduje, da mu je sveto petje po cerkvi pobožne solze iz oči privabilo. Sveto petje in sveta muzika obvarujete človeku hudičevega zalezovanja, in ukrotite njegove strasti; mu polajšujete težave, ker njegovo poterto dušo proti nebu povzdigujete; ga tolažite v britkostih, ker mu dobivate darove svetega Duha. Kralja Saula, pripoveduje božje pismo, je bil duh božji zapustil, ter se ga nepokojni duh lotil. Ves pobit in klavern je bil od tistihmalo Saul. Pripeljejo mu Davida, kteri je znal na harpo brenkati. David je ostal pri kralju Saulu, in kader so Saula prijele kalne misli, seže David po harpo, je brenkal, in dobrevoljne in vesele pesmi prepeval. To je kralja prevedrilo in vdobrovolilo, duh božji je nad kralja prišel. Vidite, kolikanj koristno je sveto petje, in kolikošen dar božji sveta muzika!

Da nam bo pa sveto petje ta dušni dobiček prineslo, je treba, da se lepo in umevno, polagoma in ne preglasno svete pesmi pojo pri službi božji; je treba, da imajo svete pesmi tako načinko (vižo), ktera človeka navdaja z lepimi bogaboječimi občutljeji, in k pobožnosti obuduje; je treba, da vsi umejo, kar se poje. Ako se poje preglasno in neumevno, da se le krik sliši, pa ne more uganiti, kaj da se poje;

takrat petje vernikov k pobožnosti ne vnema, temveč jih še le moti v molitvi. Ker tedaj neumevno in preglasno petje vernike le moti v molitvi, je bolje popolnoma molčati, kakor neumevno peti, da morajo vsaj verniki svoje molitve natihoma opravljati. Škodljiva je tudi pri petju taka načinka in pa tista muzika, ktera človeku bolj pete k plesu privzdiguje, kakor serce k pobožnosti obuduje. Le takrat je tedaj sveto petje pri službi božji lepo in koristno, kader večidel vsi, mladi in stari, po cerkvi pojó, in v petju svoje serca k nebeškemu Očetu povzdigujejo, ali vsaj lahko vsi umejo, in v svojem sercu občutijo, kar le nekteri pojo, ali pa tudi lahko med petjem molijo, če jih bolj moliti ko peti veseli. Pojte tedaj z veselim sercem pri službi božji, in pojte vsi, stari in mladi, možaki in ženske, vsi hvalite Gospod Boga s svetim petjem.

Pa ker je sveto petje človeku tolikanj koristno, in ga dostikrat hudih misel in velikih skušnjav, pregrešnega govorjenja in opravljanja obvaruje, in s svetimi mislimi, bogaboječimi željami in pobožnimi občutljeji navdaja, ter mu Boga pred oči stavi; ne pojte samo v cerkvi, ampak pojte tudi doma med družinjo; pojte na polju med znanci, pojte, kjerkoli ste, pri svojem delu. Opominjajte se med seboj k dobremu z hvalnimi in svetimi pesmami. Tudi nekdanji kristijani, naši bratje in naše sestre v Kristusu, so se povsod s svetim petjem vnemali k pobožnosti. Sveti Hieronim, kteri je polčeterti vek po Kristusu živel, pripoveduje, da so ob njegovem času psalme in duhovne pesmi tudi po polju prepevali. Bogu je hvalno pesem prepeval vinogradnik v svojem vinogradu, kmet za plugom na polju, ženica s serpom v roci na njivi, kosec na travniku. Kako lepo jih je bilo vendar viditi, kako prijetno slišati, ko so se s svetim petjem eden drugega k dobremu vnemali, si delo polajševali, in ga posvečevali! O preblagi čas! poverni se še nazaj, da bodo tudi današnji kristijani svoje dela s svetim petjem posvečevali, ter se z lepimi občutljeji navdajali! Pojte tedaj, ljubi kristjani! tudi vi svete pesmi pri svojem delu, da vam bo sveto petje delo polajševalo, hude misli odganjalo, v križih in nadlogah vas s poterpežljivostjo

navdajalo, ker vas bo s sladkim upanjem večnega plačila napolnovalo. S svetim petjem posvečujte vse kraje, kamor koli pridete.

Prizadevajte si tedaj, častitljivi pastirji Jezusovih ovec! obilno svetih pesem med Jezusove ovčice v navado pripraviti, in jih med njimi ohranovati. Sveti in vneti oznanovalci Jezusovega evangelija so vselej skerbeli vpeljati svete pesmi med vernike, ker so vidili, kolikanj dobrega sadu za dolgo večnost iz tega petja izvira, in so bili velikokrat tako srečni, da so že z lastnimi očmi vidili lepi sad, ki ga je sveto petje poganjalo. Vi pa, keršanski starši! skerbite, da se bodo vaši otroci svetih pesem navadili, in dostikrat s svetim petjem svoje serca proti nebesom povzdigovali. Svete pesmi naj vrata zapirajo v vaše hiše vsem pohujšljivim klafarskim pesmim, nad kterimi se hudiči veselijo, angelji pa žalujejo. O, prepovedujte, prepovedujte, in ojstro prepovedujte svojim otrokom vse pohujšljive pesmi, ter jim vkazujte svete pesmi peti! O, da bi pa tudi keršanski otroci se sami varovali klafarskih pesem, in da bi prepevali le svete pesmi!

4. Drugo vprašanje, na kterega vam danes odgovarjam, je:

U) Čemu med službo božjo klečimo?

Med službo božjo klečimo v znamnje, da se pred Bogom, kraljem nebes in zemlje, ponižujemo, ter mu vso mogočo čast skazujemo. V stari zavezi so Judje na svoje obraze popadali, kader so Boga molili, v znamnje, da se pred Bogom ponižujejo, kolikor je mogoče. Ta navada se ni do nas ohranila. Pa tudi so imeli navado klečati, kar se je po tem pri kristijanih vpeljalo, zlasti med molitevjo, med prejemanjem svetih zakramentov in med drugimi svetimi opravili. Tudi za pokoro se je dostikrat grešniku naložilo klečati. Sicer pa je bila sveta cerkev vernikom sploh zapovedala ob nedeljah skoz celo leto in pa od velike noči do binkošti ne klečé, ampak stojé

opravljati svoje molitve, v spomin Jezusovega od smerti vstajenja. Toraj je perve čase keršanstva, ko so se ob kvaternih sabotah po polnoči proti nedelji sveti blagoslovi delili, in so verniki v spomin Jezusovega od smerti vstajenja stojé molili, diakon vernike na glas opominjal pokleknuti, ko je škof mislil zbirno molitev na glas moliti. Rekel je vernikom: „Pokleknimo (flectamus genua)!“ In ko je bil škof zbirno molitev zmolil, ukazal je subdiakon vernikom spet vstati, rekoč: „Vstanite (levate!)“ Ravno tako je se godilo veliko saboto, ko se je tudi služba božja po noči proti veliki nedelji opravljala. In od tod pride današnje „flectamus genua“ in „levate“.

S poklekovanjem tedaj na znanje dajemo, da smo dolžni, in tudi želimo z Bogom govoriti s ponižanim in s spokornim sercem. In kako bi tudi hotli drugači pred Boga stopiti, kakor le s ponižno častjo do njega? Ko bi stopili pred kakega posvetnega kralja, ali bi mu ne skazovali vse mogoče ponižne časti? Kolikanj se moramo tedaj še le poniževati pri molitvi, ko stopimo pred božje obličje, kader molimo, da z Bogom govorimo; zakaj kdor moli, z Bogom govori! Če že pred posvetnega kralja stopimo s ponižnostjo in častjo: s kolikošno ponižnostjo in s kolikanj sveto častjo moramo še le stopiti pred Boga, kralja vseh kraljev, Gospoda vseh Gospodov; pred Boga, kteri se po besedah svetega pisma po oblakih vozi, in hodi na perutih vetrov; pred čegar jezo se zemlja trese, in gore do dna gibljejo in kadé, kader se jih dotakne; kteri ima ključe smerti in pekla v svojih rokah; pred kterim so vsi narodi sveta kakor kaplja v vedru, kakor zernce praha na tehtnici; pred kterim so cele dežele in kraljestva kakor droben solčen prah! Kdo bi ne bil do tega Samogospoda ves poln ponižne časti? To svojo ponižno čast do Boga pa dajemo na znanje s tem, da klečimo, kader molimo, in ž njim v molitvi govorimo.

Klečanje je pa le zunanje znamnje, da se tudi v mislih in željah pred Bogom ponižujemo, ker spoznamo svojo revščino

in slabost, pa božjo visokost in veličastvo, in bi bilo toraj prazno znamnje, ko bi bili Bogu nepokorni. Zakaj kdor je Bogu nepokoren, se ne ponižuje pred njim; temveč svojo glavo prevzetno povzdiguje, povzdiguje se v svojem sercu zoper Boga in vpira, ter mu ošabno reče, če ne z besedo, vsaj z djanjem: „Ne bom ne dopolnoval tvojih zapoved; škoda, da mi kaj zapoveduješ ali pa prepoveduješ!“

Klečanje je znamnje, da molimo in z Bogom govorimo, da smo mi, prah in pepel, vsi zamaknjeni v svojega Stvarnika, pred kterim oblasti trepečejo. Toraj bi bilo prazno znamnje ko bi klečali, pa svojih misel in želj in občutljejev ne imeli pri Bogu; zakaj Bog je duh, in kdor ga hoče moliti, mora ga v duhu in v resnici moliti.

Klečé tedaj, ako le vtegnete, opravljajte vsak dan svoje navadne molitve; klečé molite svojega Boga pri očitni službi božji, ako je le mogoče. In, ljubi starši! navadite tudi svoje otroke, da bodo klečé svojega nebeškega Očeta zjutraj in zvečer molili. Pa bodite tudi v sercu polni ponižne časti do Boga, kar s klečanjem na znanje dajete, da vam ne bo Bog očital: „To ljudstvo me časti z ustmi (s poklekovanjem); njegovo serce pa je dalječ od mene“.

5. Tretje vprašanje, na kterega sem vam odgovora dolžen, je:

V) Čemu pri molitvi roke na persih sklepamo, in nakviško obernjene deržimo?

Kdo zmed vas ne ve, da lahko molimo, dasiravno clo nobene besede ne izrečemo; da lahko molimo, kjerkoli smo in karkoli delamo; da lahko molimo, če tudi ne klečimo, in svojih rok proti Bogu ne sklepamo, ker je molitev povzdigovanje svojega serca in pošiljanje svojih misel in želj k Bogu? Kdorkoli tedaj svoje serce k Bogu povzdiguje, svoje misli in želje k Bogu pošilja; že moli, če tudi nič ne govori, in še ustnic ne premika, če tudi stoji, ali sedi ali leži, če tudi z rokami dela. Pri vsem tem pa je lepa navada, med molitevjo

roke na persih sklepati, in na kviško obernjene deržati. Pa zakaj se je ta navada vpeljala? Glejte, zato, da že z deržanjem rok na znanje dajemo, kakošna da je naša molitev, ali vsaj kakošna da bodi, da bo Bogu dopadljiva, nam pa koristna.

Vsaka molitev, to veste, da bo Bogu dopadljiva, nam pa koristna, mora nam prav iz serca priti. V sercu moramo občutiti in želeti, kar z besedo govorimo. Z jezikom svete besede izgovarjati, pa vse kaj drugega misliti, želeti in občutiti, se ne pravi moliti, ampak blebetati. In glejte, ravno zato sklepamo svoje roke na persih, v kterih je serce, da očitno kažemo, da nam gre molitev prav iz serca. Vidiš, kristjan! tega se spominjaj, kader koli roke na persih k molitvi sklepaš; pa skerbi tudi, da ti pojde molitev res iz serca.

Molitev, da bo Bogu dopadljiva, nam pa koristna, mora se proti nebesom, naravnost k Bogu povzdigniti. Zakaj z Bogom govorimo, kader molimo; s komur pa govorimo, k njemu tudi svoje misli in želje in besede pošiljamo. In ravno zato svoje roke nakviško obernjene deržimo, da na znanje dajemo, da gre naša molitev nakviško, naravnost k Bogu, da nakviško k Bogu svoje misli in želje pošiljamo, k Bogu svoje serce povzdigujemo. Ali si že pomislil, ljubi kristijan! zakaj da med molitevjo roke na kviško obernjene deržimo? Pomisli vsaj v prihodnje večkrat, in glej, da boš svoje misli tudi res k Bogu povzdigoval.

Kader koli tedaj k molitvi roke na persih sklepamo, ter jih nakviško obračamo, kažemo, da bomo prav iz serca molili, in s svojimi mislimi in željami se povzdignili pred božji sedež.

Navada med molitevjo roke na persih sklepati, in nakviško obernjene deržati, se je pa vpeljala po vsi pravici. Zakaj ta navada že sama ob sebi molivcu veliko pripomore k pobožni in serčni molitvi. Kdo ne ve, da molimo toliko pobožniši, kolikor bolj pobožno se pri molitvi deržimo? Gotovo moli pobožniši, kdor, postavim, med molitevjo kleči, svoje

roke na persih sklenjene in nakviško obernjene derži, in svoje oči poln zaupanja proti Bogu povzdiguje, ali pa iz ponižnosti na tla obrača; kakor pa, kdor med molitevjo stoji ali sedi, svoje roke viseti pusti, ali križema derži, in s svojimi očmi sem ter tje šviga.

Pa ne le sebi, ampak tudi drugim k pobožnosti pomaga, kdor med molitevjo spodobno kleči, svoje roke na persih sklenjene in nakviško obernjene derži, ker jih s tem bogaboječim djanjem k pobožni molitvi vnema. Kolikanj nas k pobožnosti vleče že podoba, na kteri vidimo svetnika klečati, roke na persih sklenjene in nakviško obernjene deržati, ter oči proti nebesom povzdignjene imeti! Ali nismo prisiljeni zdihniti: „O, ko bi pač tudi jaz tak bil, da bi pač mogel tako pobožno in serčno moliti!“ Ali nas ne bo toraj tudi živ kristijan k pobožni molitvi vnemal, če ga vidimo klečati, roke na persih sklenjene in proti Bogu obernjene imeti, in s takim zunanjem djanjem k Bogu moliti? Komu ne priigrajo od veselja solze v oči, ako vidi vernike v cerkvi okoli svojega duhovnega pastirja zbrane s takim zunanjim bogaboječim deržanjem moliti?

Molite tedaj, preljubi kristijani! pri službi božji klečé, ako je mogoče, in z rokami na persih sklenjenimi in proti nebesom obernjenimi, kader nimate molitnih bukev v rokah, da bote s to pobožno podobo sebe razmišljenja in raztresenja ložeje obvarovali, in tudi druge k pobožni molitvi vnemali.

Učite, keršanski starši! svoje otročiče klečé moliti, in svoje nedolžne ročice proti Bogu povzdigovati. Tudi če še ne znajo govoriti, bo Bog z dopadanjem nanje gledal, in za molitev vzel, ako pokleknejo, in s povzdignjenimi rokami Boga hvalijo. Učite jih klečé in z rokami na persih sklenjenimi in nakviško obernjenimi moliti. Pa ne učite jih le z besedo, ampak zlasti s svojim lepim zgledom. Imejte navado svoje jutranje in večerne molitve s svojo družinjo klečé in z rokami na persih sklenjenimi in nakviško obernjenimi opravljati

Če ne vtegnete ob delavnikih dosti moliti, molite pa manj; Bog ne gleda na števila besed, ki jih kdo pri molitvi izreče, ampak na želje, ki jih človek v svojem sercu hrani. Saj vé naš nebeški Oče, česa potrebujemo; toraj mu ni treba še le z besedami praviti.

6. Četerto vprašanje, na kterega imam danes odgovoriti, je:

X) Čemu se, zlasti ob nedeljah in zapovedanih praznikih, k službi božji čedniše napravljamo?

Res je, svetovni otroci se lepše napravljajo iz napuha in nečimurnosti, da bi s svojim oblačilom drugih oči nase vlekli, ter jim kazali, kako kaj posebnega in imenitnega da so, ali pa tudi iz kakega drugega še hujšega namena. Toda ne iz nečimurnosti, ampak zato se nam gre zlasti ob nedaljah in zapovedanih praznikih k službi božji čedniše napravljati, da Bogu tudi s svojim čednišim oblačilom čast in spoštovanje skazujemo. Saj veste, da se čedno napravimo, kader stopimo pred gospoda, kterega v veliki časti imamo. — Pa k službi božji, zlasti ob nedeljah in zapovedanih praznikih, napravljamo se čedniše ko moremo, tudi iz tega cilj in konca, da s svojim čednišim oblačilom drugi drugega opominjamo, s kolikošno čistostjo in pobožnostjo serca da pri službi božji bodimo, ker mora takrat že naše telesno oblačilo lepše biti.

7. Zdaj naj vam odgovorim še na zadnje vprašanje:

Z) Čemu je katoliška cerkev toliko molitev, opravkov in ceremonij pri sveti maši zapovedala?

Katoliška cerkev je pri sveti maši toliko molitev, opravkov in obredov ali ceremonij pri sveti maši zapovedala:

a) Da ž njimi svojo veliko čast do Boga, kteremu se sveta maša opravlja, očitno na znanje daje, Bog je vseh stvari

Gospod, je kralj nebes in zemlje; Bogu smo vso mogočo čast dolžni. To čast mu skazujemo s sveto mašo, ki mu v njej Jezusa Kristusa v podobi kruha in vina darujemo. Pa katoliška cerkev hoče tudi očitno pokazati, da želi z daritevjo svete maše Bogu vso mogočo čast skazati. Toraj je zapovedala, da se sme daritev svete maše opravljati le v cerkvah, ktere so od škofa v službo božjo posvečene, ali vsaj blagoslovljene; da se mora pred spremenjenjem in po spremenjenju kruha in vina več molitev opraviti, in več mest iz svetega pisma brati, in izgovoriti več besed, s kterimi angelji v nebesih Boga časté in molijo; da se med sveto mašo ob nedeljah in zapovedanih praznikih poje, orglja, ali druga sveta muzika dela, ter našo molitev in naše češčenje božje pred sedež božji v nebesa spremlja.

b) Da ž njimi na znanje daje svojo hvaležnost in čast do Jezusa Kristusa, kteri se pri sveti maši nebeškemu Očetu daruje. In kaj je pravičniše ko to, da Jezusu Kristusu hvaležnost in vso mogočo čast skazujemo pri sveti maši? Daritev svete maše je ravno tista daritev, ki jo je Jezus Kristus opravil na svetem križu. Kolikošno sramoto je moral pač naš Odrešenik pri tej kervavi daritvi na svetem križu prestati. Bil je jagnje z grehi celega sveta obloženo, in tako rekoč, od Boga in ljudi zaverženo. Ali toraj ni prav, da je na naših altarjih kar Jagnje, ki stoji vse častito pred sedežem nebeškega Očeta, kar srednik med Bogom in človekom, in ga nebo in zemlja, angelji in ljudje hvalijo, časté, molijo in poveličujejo? Ko se je na križu daroval, bil je od divjih Judov zasmehovan in preklinjan; ko se pa pri sveti maši po mašnikovih rokah daruje, od bogaboječih kristjanov le čast, hvalo in molitev prejema. Na križu je bil hudodelnikom prištet; pri sveti maši je pa povzdignjen čez vse stvari, vse se mu priklanja, vse pred njim ponižuje, cesarji, kralji, mašniki, kristijani, bogatini in reveži ga kleče molijo in časté, kar svojega Boga in Odrešenika.

Katoliška cerkev želi pri daritvi svete maše Jezusu Kristusu poverniti vso čast, ki so mu jo bili Judje pri kervavi

daritvi na križu odvzeli. Toraj je ukazala, da se daritev svete maše ne sme opravljati na lesenem, ampak se mora obhajati na kamnjenem altarju, v vedni spomin, da je Jezus Kristus tisti vogelni kamen, ki so ga bili zidavci zavergli; je ukazala, da se pri daritvi svete maše nektere verste iz svetega evangelja berejo, v spomin, da je Jezus Kristus zgol božje nauke oznanoval; je vkazala, da se pri sveti maši večkrat imenuje ime našega Odrešenika, in vse molitve sklepajo po Jezusu Kristusu, v spričevanje, da vse svoje zaupanje stavimo v Jezusa Kristusa, in le po njem pri Bogu Očetu uslišani biti upamo; je vkazala, da se presveta rešnja kri v zlatih ali pa srebernih dobro pozlačenih kelihih nebeškemu Očetu daruje, v spomin, da smo z drago ceno odkupljeni od večnega pogubljenja; je vkazala med sveto mašo križe delati, v pričevanje in zahvalo, da nas je Jezus Kristus s svojo smertjo na svetem križu odrešil od večnega pogubljenja, in z razžaljenim Očetom nebeškim spravil.

c) Da ž njimi vernike k pobožnosti budi, ker se zanje Jezus Kristus po nekervavo daruje. Veliko kristijanov je neučenih, kterim se morajo božje resnice v podobah in znamnjih pred oči postavljati, in vsak kristijan se še le po tem, kar pozna in vidi, povzdigne do tega, česar ne pozna in ne vidi, pa se mu v podobah in znamnjih kaže. Tedaj je sveta cerkev ukazala obrede ali ceremonije, da bi se kristijani po njih lagleje v duhu pred božji sedež vzdigovali, in Boga v duhu in resnici molili. Sveta cerkev hoče, da mašnik v posebnem oblačilu mašuje, da se namreč spomni svojega imenitnega dela, in da ga kristijani božjega namestnika in cerkvenega služabnika spoznajo. Mašnik se med sveto mašo večkrat od altarja proti vernikom oberne, da jih k molitvi opominja in k pobožnosti priganja. Mašnik svojo glavo priklanja, roke razprostira, sklepa, povzdiguje, poklekuje, da kristijane opominja, naj tudi oni kmalu svoje serca k Bogu povzdigujejo, kmalu svojo dušo pred Bogom povzdigujejo, kmalu svojo dušo pred Bogom do tal ponižujejo. — Ob kratkem, vsi sveti obredi ali ceremonije so postavljene zato, da se ž njimi Bogu čast skazuje, Jezus

Kristus hvali in časti, in kristijani k pobožnosti napeljujejo. Kdo ni še prepričan, da so vsi opravki, ki jih je katoliška cerkev pri opravljanju daritve svete maše zapovedala, sveti, in da nas vsi k svetosti napeljujejo? O da bi nas pač tudi napeljevali!

8. Veliko naukov ste že, ljubi moji! dosihmalo od svete maše prejeli; pa vem, da nimate popolnega zapopadka od nje. Pa saj tega od vas tudi nihče ne tirja, da bi popolnoma razumeli sveto mašo. Sveta maša je skrivnost božje neskončne ljubezni do ljudi, in zlasti do svoje cerkve, kteri je to nezmerno bogastvo zapustil. Bog je neskončen, in v svojih delih nezapopadljiv. Nezapopadljiv je v skrivnosti svojega včlovečenja, terpljenja in smerti, in ravno tako nezapopadljiv tudi v skrivnosti svetega rešnjega Telesa in daritve svete maše. Kako bi tedaj hotli daritev svete maše do tanjkega razumeti? Verujmo ponižno, kar nas katoliška cerkev od svete maše uči, in z veseljem pričakujmo tistega srečnega časa, ko bomo v nebesih vse to gledali, kar tukaj le verujemo. Amen.

XLVIII. keršanski nauk.

Zakrament svetega rešnjega Telesa kar Obhajilo. — Od dolžnosti prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa. —

1. Kader sem vam začel razlagati nauk od zakramenta presvetega rešnjega Telesa, pravil sem vam, da si moramo ta presveti zakrament ogledati od treh strani, in sicer naj poprej kar zakrament, na dalje kar dar ali daritev, in na zadnje kar Obhajilo. — Razložil sem vam ta sveti za-

krament od pervih dveh strani, ter obširno govoril od zakramenta svetega rešnjega Telesa kar zakramenta, in od zakramenta svetega rešnjega Telesa kar dara ali daritve; in sem ta poslednji nauk zadnjič sklenil z odgovori na nektere vprašanja, po kterih odgovorih se nauk od daritve svete maše v tem večo svitlobo postavlja.

2. Razlagati pa vam moram tudi še:

C) Zakrament svetega rešnjega Telesa kar Obhajilo.

Ako si pa ogledujemo zakrament svetega rešnjega Telesa kar Obhajilo, postavljajo se nam pred oči tri reči, da jih bolj na drobno premišljujemo, in sicer:

I. Dolžnost prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa;

II. Način, po kterem moramo prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa;

III. Dobrote, ki jih dobivamo po prejemanju zakramenta svetega rešnjega Telesa.

3. Perva reč, od ktere nam je govoriti, je tedaj:

I. Dolžnost prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa.

Da vam bom pa ta nauk prav razložil, moram vam naj poprej skazati, da smo dolžni večkrat hoditi k svetemu Obhajilu; po tem vam moram pa tudi še povedati, kolikokrat da smo dolžni hoditi k svetemu Obhajilu.

4. Dolžni smo večkrat prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa. V to nas zavezuje: a) volja Jezusova; b) zapoved svete cerkve; c) naš lastni blagor, naš lastni dobiček.

a) Da smo dolžni večkrat prejemati zakrament svetega

rešnjega Telesa, je volja Kristusova, ki jo je prav razločno sam na znanje dal. Kader je namreč Jezus zakrament svetega rešnjega Telesa postavljal, povedal je tudi, kaj da ž njim zahteva, in zakaj da je svojim vernikom zapustil to skrivnost ljubezni. Rekel je: „Jejte! pijte! To je moje telo. To je moja kri. To delajte v moj spomin“. Ker je bil Zveličarju tudi drugih vernikov blagor ravno tako pri sercu, kakor blagor njegovih apostoljnov, moramo iz tega skleniti, da je zapoved, njegovo telo vživati in njegovo kri piti, kakor za svoje apostoljne, dal tudi za vse druge vernike do konca sveta. Da je Jezusova določna volja, da bi vsi verniki prejemali ta sveti zakrament, spričujejo nam njegove lastne besede, ki jih je v ozir zavživanja svetega rešnjega Telesa govoril takrat, kader je obetal, da bo postavil ta sveti zakrament. Tistim namreč, kteri bi ne hotli prejemati tega svetega zakramenta, žuga z zgubo posvečujoče gnade božje; tistim pa, kteri bi prejemali ta sveti zakrament, obeta večno življenje, obeta častitljivo vstajenje od mertvih na sodnji dan. Jezus tako le govori: „Resnično, resnično, vam povem: Ako ne bote jedli mesa Sinu človekovega, in pili njegove kervi, ne bote imeli življenja v sebi. Kdor jé moje meso, in pije mojo kri, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan“. (Jan. 6, 54. 55.) Kjer se tedaj žuga s toliko hudo kaznijo, kakoršna je zguba večnega življenja, in kjer se obeta toliko obilno plačilo, kolikoršno je večno življenje, ondi se gotovo govori od terde dolžnosti. In ker Jezus na prejemanje zakramenta svetega rešnjega Telesa postavlja tako ojstro kazen in tako obilno plačilo, smo pri tem takem gotovo terdo zavezani in dolžni, večkrat prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa. Tedaj zahteva že določna Kristusova volja, da večkrat prejemamo zakrament svetega rešnjega Telesa.

b) Da smo dolžni večkrat prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa, zapoveduje nam kar naravnost tudi zapoved svete cerkve, ktere otroci smo. O pervih časih keršanstva ni trebalo nobene posebne zapovedi, ktera bi bila zapovedovala, prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa;

verniki so sami ob sebi radi hodili k svetemu Obhajilu, ter skoraj vsak dan zavživali sveto rešnje Telo. Kader je pa gorečnost kristijanov pešati jela, bila je sveta cerkev prisiljena, zapovedovati vernikom sveto Obhajilo o posebnih časih. Iz tega obnašanja svete cerkve samega ob sebi pa se že posnema, da ima sveta cerkev večkratno prejemanje zakramenta svetega rešnjega Telesa za terdo dolžnost. Nahajajo se sosebno tri določila, ktere je sveta cerkev razglasila v ozir prejemanja zakramenta svetega rešnjega Telesa. Pervo določilo je dano od papeža Fabijana leta 506. S tim določilom je svetovnim ljudem zapovedano, da morajo vsako leto k svetemu Obhajilu hoditi o Božiču, o Velikinoči in o Binkoštih; in ako bi tega ne hotli storiti, in bi cerkvi pokorščine ne skazovali, bi se nič več ne smeli prištevati katoliškim kristijanom. Drugo določilo izhaja iz devetega stoletja, ter ukazuje sveto Obhajilo za vsako nedeljo celega leta s tim le pristavkom: „Da bi se tisti, kteri se odteguje svetim zakramentom, po kterih je rešen, ne odtegnil zveličanju, kterega želi doseči“. Tretje določilo je dano od svetega Lateranskega cerkvenega zbora pod papežem Inocencijem III. To določilo ukazuje sveto Obhajilo vsaj enkrat v letu, in sicer o velikonočnem času vsem vernikom obojega spola s tim pristavkom, da je tisti, ki se zoper to zapoved pregreši, od cerkve odločen, dokler še živi; ako pa umerje, ne sme se po keršansko pokopati. Iz teh treh določil se zadosti jasno razvidi, da je sveta cerkev prejemanje zakramenta svetega rešnjega Telesa vedno imela za dolžnost, ktera veže vsakterega vernika, in da je zanemarjanje te dolžnosti vedno imela za greh, kteri nepokornega vernika od cerkve loči, in ga nevrednega dela njenih dobrot. Ako bi sveta cerkev te misli bila, da je vse eno, ali kdo sveto Obhajilo prejema ali ne prejema, gotovo bi ne bila oklicala teh določil, in bi gotovo na prelomljevanje teh določil ne bila postavljala tako ojstrih kazen, kakoršna je med drugim izobčenje ali ločenje od cerkve.

c) Da smo dolžni večkrat prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa, kaže nam tudi naš lastni blagor in naš

lastni dobiček. Nikar ne mislite, da nam je Jezus Kristus zapoved, večkrat prejemati sveto Obhajilo, dal v težkoto in muko; ampak dal nam jo je iz ljubezni do naših duš, da bi se pri svetem Obhajilu ž njim združili in sklenili, in še veliko drugih gnad dobili. Zakrament svetega rešnjega Telesa je dušni kruh; in kakor bi bili Izraelci v puščavi pomerli, ako ne bi bili mane jedli; ravno tako bi verniki na duši umerli, ako bi ne hotli prejemati Jezusovega rešnjega Telesa. Dušni kruh je med drugim tudi molitev, tudi božja beseda; pa molitev in božja beseda imata le malo moči, če si naša duša zdravja ne ohranuje z nebeškim kruhom svetega rešnjega Telesa. Sv. Ciprijan pravi: „Kdor se od božje mize loči, loči se od večnega življenja, ker brez gnade tega svetega zakramenta peša". — Sveto Obhajilo moramo tedaj večkrat prejemati, ker to zahteva Jezusova volja, zapoved svete cerkve in naš lastni blagor.

Memogredé moram opomniti, da prejemanje zakramenta svetega rešnjega Telesa za večno zveličanje ni tako potrebno, kakor prejemanje svetega kersta. Prejemanje zakramenta svetega kersta je za zveličanje potrebno že kar s r e d s t v o ali pripomoček; brez njega večnega zveličanja ne morejo doseči tudi taki ljudje ne, kteri sami kar nič niso krivi, da kerščeni niso bili. Majhni otroci, postavim, ki brez svetega kersta gredó iz tega sveta, ne morejo v nebesa priti. Prejemanje zakramenta svetega rešnjega Telesa pa je v zveličanje potrebno le zato, ker se opira na z a p o v e d božjo in cerkveno. Kdor bi tedaj k svetemu Obhajilu ne hodil zato, ker mu ni mogoče hoditi k svetemu Obhajilu, bi večnega zveličanja ne zgubil; kajti v kaj takega, kar je nemogoče, nas ne zvezuje nobena zapoved, niti božja, niti cerkvena. Kdor bi pa lahko hodil k svetemu Obhajilu, pa bi ne hotel hoditi, bi se s to svojo nemarnostjo smertno pregrešil, ker bi nasprotno ravnal zapovedi Jezusovi in cerkveni; in bi večnega zveličanja ne mogel doseči.

Med take pa, kteri bi se ne pregrešili, ako bi zakramenta svetega rešnjega Telesa ne prejemali, štejemo:

a) Otroke, od kterih je znano, da še nič kaj prav pri pameti niso, ali da nič kaj prav podučeni niso v potrebnih resnicah svete vere.

b) Na dalje niso za sveto Obhajilo tisti odraščeni kristijani, kterim manjka toliko uma, da zavoljo tega pomanjkanja niso za nobeno podučenje. Če taki siromaki tudi brez svetega Obhajila umerjejo, vendar le večno zveličanje dosežejo, da se le v gnadi božji znajdejo, kader gredó iz tega sveta. Nekteri takih revežev nezdrave pameti imajo pa vendar le včasih kake svitle dneve ali čiste ure, o kterih so popolnoma pametni. Ako se o takih časih pripravijo za sveto Obhajilo, smejo se in morajo obhajati.

c) Za sveto Obhajilo niso, in toraj tudi nič ne grešé, ako ga ne prejemajo, tisti kristijani, kteri imajo kako tako bolezen, ktera jih ob zavednost pripravi, postavim božjast, kader jih napade, ali pa vročinska bolezen, ter legar.

d) Obhajati se ne smejo taki bolniki, pri kterih želodec nič noče v sebi obderžati, in vse iz sebe meče. Še clo v smertni bolezni se taki bolniki obhajati ne smejo. Takim bolnikom njihove pobožne želje nadomestujejo sveto Obhajilo. Ž njimi se Kristus po duhovno sklene, ako so vredni. — Ako bi se pa prigodilo, da bi kak bolnik ali kak drugi človek po prejetem svetem Obhajilu začel iz sebe metati, mora se mu kar berž podstaviti kaka posoda ali kak robec ali ruta, ter prestreči in po tem v ogenj vreči to, kar iz sebe verže.

e) Veljavno izgovorjeni so, akoravno svetega Obhajila ne prejemajo, tisti verniki, kteri se znajdejo po takih deželah, v kterih ni katoliških duhovnikov. Vsi taki kristijani, ktere sem zdaj imenoval, imajo veljaven izgovor, in toraj ne grešé, akoravno svetega Obhajila ne prejmejo. In če bi tudi v takih okoljščinah umerli brez svetega Obhajila, vendar bi jih le vse to nič ne zaderževalo od zveličanja in bi jim ne zapiralo nebeških vrat. Dolžni pa so goreče želje imeti po svetem Obhajilu, ako so zdrave zavednosti.

f) Sveto Obhajilo se tudi ne sme deliti očitnim grešnikom, dokler svojih grehov resnično ne obžalujejo in poboljšanja ne kažejo. Jezus Kristus namreč pravi: „Ne dajajte svetega psom, in ne metajte svojih biserov (dragih kamencev) pred svinje, da jih kje ne potaptajo s svojimi nogami“. (Mat. 7, 6.)

5. In zdaj, ko sem vam povedal, kdo da svetega Obhajila prejemati ne more in ne sme, naj vam tudi še odgovorim na vprašanje: Kdo sme, ali prav za prav, kdo je dolžen prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa? in kdaj in kolikokrat ga mora prejemati?

Na pervo vprašanje odgovorim na kratko s tim le: Zakrament svetega rešnjega Telesa prejemati je dolžen vsak pameten kristijan, bodi si otrok ali odraščeni človek.

Na drugo vprašanje pa rečem: Zakrament svetega rešnjega Telesa moramo prejemati takrat in tolikokrat, kolikorkrat nas v to veže kaka dolžnost, in kolikorkrat to zahteva naš dušni blagor in prid.

Prejden ta odgovor nekoliko bolj na dolgo razpeljem, moram povedati, kdaj se ta dolžnost prične, ali z drugo besedo: pri kteri starosti da so otroci dolžni prejeti sveto Obhajilo?

Na to vprašanje se z dvema ali tremi besedami na tanjčno in odločno odgovoriti ne da; kajti potrebno je premisliti okoljščine, v kterih se znajdejo otroci. Navadno je, da se otroci krog enajstega ali dvanajstega leta pripravljajo za sveto Obhajilo. Te leta imamo za leta razsodka, v kterih začenjajo otroci bolj na tanjko razsojevati, ter ločiti dobro od hudega. Pa, kdo tega ne ve, da nimajo vsi otroci enakega uma, enake pameti; toraj se tudi ne more zmerom gledati na enajsto ali dvanajsto leto. Nekteri otrok še ni enajst let star, pa je že prav umen, in ve prav dobro razločiti dobro od hudega in je tudi v resnicah svete vere že zadosti podučen. Tak otrok bi se vtegnil že pred enajstim letom spustiti k svetemu Obhajilu. Nekteri otrok pa je že dvanajsto leto spolnil, pa ni še nič kaj umen, ne ve še dobrega nič prav razločiti od hudega,

tudi potrebnih naukov še ne zna; zatoraj se mora še zaderžati, in se mu mora sveto Obhajilo odložiti na prihodnje leto. — V ozir te reči mi bodi dovoljeno, memo gredé povedati nekterim staršem, sosebno materam, da nimajo prav, ako prosijo in nadležujejo duhovne pastirje, da bi njihove otroke spustili k pervemu svetemu Obhajilu, dasiravno otroci nimajo še zadostnega razsodka in potrebne vednosti. In kader se jim po volji ne stori, hudujejo se, jezijo in togotijo, ter otroka nespametno pretepajo, duhovnega pa obirajo in ogovarjajo, da po pravici ne ravna. Taki starši bi vse bolj prav ravnali, ako bi sami svoje otroke k podučevanju vodili, in podučevanje tudi sami poslušali. Prepričali bi se, da njihovi otroci res niso še za sveto Obhajilo, in prizadevali bi si otrokom to, česar ne znajo, tudi doma v glavo in spomin vtikovati, namesto da se hudujejo nad duhovnimi učeniki, ki ž njihovimi otroci nimajo nikakovega dobička, ampak le trud in težavo.

Zdaj, ko vemo, kdaj da se začne dolžnost, prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa, ali pri kakovi starosti da morajo otroci pervikrat pristopiti k svetemu Obhajilu, naj bolj na tanjko razpeljem odgovor, ki sem ga dal na vprašanje: kolikokrat moramo prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa? ter rekel, da ga moramo prejemati, kolikorkrat nas v to veže a) kaka d o l ž n o s t, in kolikorkrat to zahteva b) naš dušni b l a g o r in prid.

a) Zakrament svetega rešnjega Telesa moramo prejemati tolikokrat, kolikorkrat to zahteva kaka d o l ž n o s t. Jezus Kristus je sicer zapovedal prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa, časa pa ni določil, kdaj in kolikokrat da ga moramo prejemati, temveč je prepustil svoji cerkvi, ktero je vbogati zapovedal, da ona to reč natančniše določi in odkaže. In sveta cerkev je v preteku časa tudi res določila, kdaj in kolikokrat da moramo prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa. Po tem takem je dolžnost keršanskega človeka, da zakrament svetega rešnjega Telesa prejme vsako leto o velikonočnem času; prejme, kader nevarno oboli; prejme, kader hoče zakrament svetega zakona prejeti; prejme, kader mu

spovednik sveto Obhajilo kar zdravilo ali kar pokorilo prejeti zapove.

O velikonočnem času je vsak odraščen in zaveden kristijan vsako leto dolžen prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa. To namreč kar naravnost zapoveduje četerta cerkvena zapoved, ki pravi: „Spovej se svojih grehov postavljenemu spovedniku vsaj enkrat v letu, in o velikonočnem času prejmi sveto rešnje Telo“.

Kader misli kdo v zakonski stan stopiti, mora se po zapovedi svete cerkve za vredno prejemanje zakramenta svetega zakona, ki je zakrament živih, pripravljati s tim, da se svojih grehov ponižno in odkritoserčno spove, in se z Jezusom sklene v zakramentu svetega rešnjega Telesa.

Sveto Obhajilo prejeti je kristijan dolžen tudi v nevarni bolezni. V nevarni bolezni namreč je kristijan silno potreben moči in gnade tega svetega zakramenta, zato da premaga dušne sovražnike, kteri se vzdigujejo, da mu dušo pogubé; in potreben je kristijan zakramenta svetega rešnjega Telesa na zadnjo uro tudi zato, da z Jezusom sklenjen stopi pred pravično sodbo božjo. — Zatoraj, kristijani! kader bote nevarno oboleli, nikar ne odlašajte, zakrament svetega rešnjega Telesa prejeti; kajti zavoljo tega, če bote obhajani, ne bote umerli, marveč vam vtegne še v zdravje biti ta sveti zakrament. Od svetega Gregorja Nacijančana se bere, da je zavživanje svetega rešnjega Telesa in svete rešnje kervi Jezusove večkrat nove moči podelilo njegovemu telesu. In če bi vam tudi vživanje zakramenta svetega rešnjega Telesa ne dodelilo telesnega zdravja, v dušno zdravje in v zveličanje vam bo le vendar gotovo zaleglo. Ako pa človek prejemanje tega svetega zakramenta vkljub svoji hudi bolezni le odlaša, odlaša do skrajne ure, vtegne se prigoditi, da ga smert prehiti, in da brez svetega Obhajila umerje; ali če tudi sveto Obhajilo prejme, premalo se nanj pripravi, ker mu jamejo pešati telesne in dušne moči in ga zavednost zmerom bolj zapušča; slabo pripravljen pa vtegne nevredno prejeti sveto Obhajilo, in ne-

srečno umreti. Če pa bolnik nevarnosti svoje bolezni sam ne spozna, in sam ne prosi svetega Obhajila, ker se zanaša, da bo še ozdravel; dolžni so njegovi domači, ali prijatli in znanci pripravljati ga za sveto Obhajilo, in če sveto Obhajilo odlaša zavoljo tega, ker si veliko upanje dela, da mu bo boljši, dolžni so, kar naravnost mu povedati, da je nevarna njegova bolezen. Nespametna bi bila taka ljubezen, ktera bolniku nevarnost prikriva, češ, da se bo bolnik preveč prestrašil, ako se mu nevarnost odkrije in bližnja smert napove. — Če bolnik, ki je bil s svetimi zakramenti že previden, ne umerje, pa tudi mu ne odleže, ampak je še zmerom nevarno bolen, naj se da v kakih treh tednih spet previditi, ker mu je v nevarni bolezni posebno potreben ta sveti zakrament. — In ako nevarno zboli kak kristijan, ki je kake dni poprej, ali morda še clo tisti dan že pri svetem Obhajilu bil, dolžen je spet poslati po sveto Obhajilo, da zakrament svetega rešnjega Telesa, ki ga je v cerkvi prejel kar Obhajilo, prejme zdaj doma kar Popotnico.

Pa ne le v smertni bolezni, ampak tudi v smertni nevarnosti je kristijan dolžen prejeti zakrament svetega rešnjega Telesa, če tudi ta smertna nevarnost ni še nastopila, se pa naprej previdi, da bo nastopila. V taki nevarnosti se znajdejo krovci na turnih in drugih visokih poslopjih; potniki, ki se na nevarno morje podajo; matere, ki se v drugem stanu znajdejo, in se jim porod približuje. Nobena taka mati se ne more zareči, da se jej bo vse po sreči izšlo. Marsiktera si je naj boljše zdravje obetala in dolgo življenje; pa je umerla tako nenadama, da je še previditi mogoče ni bilo. Ker si tedaj nobena popolnoma svesta ni, ali bo srečna, ali ne bo; je pač prav, da se, prejden njena ura pride, vsaka z Bogom spravi v zakramentu svete pokore, in se z Jezusom sklene v zakramentu svetega rešnjega Telesa. In zakaj bi tega ne storila, ker to ni sklenjeno z nobeno posebno težavo!

Včasih tudi spovednik previdi, da je temu ali unemu spokorniku posebno potrebno, večkrat prejemati svete zakramente. Toraj mu terdo naroči, ob odločnem času hoditi k

svetemu Obhajilu. In kristijan je dolžen, svojega skerbnega spovednika poslušati in vbogati.

V vseh takih okoljščinah tedaj je vsak katoliški kristijan zavezan in dolžen, prejemati sveto Obhajilo. Ako bi ne spolnil te svoje dolžnosti, hudo bi se pregrešil, ker bi Jezusovemu povelju in zapovedi svete cerkve naravnost nasproti ravnal. Le takrat bi se ne pregrešil, kader bi mu mogoče ne bilo, zadostiti tej svoji dolžnosti; kader bi, na primero, kdo pripravljen bil, prejeti svete zakramente, pa bi poprej umerl, prejden duhoven k njemu pride s svetimi zakramenti.

b) Zakrament svetega rešnjega Telesa pa moramo prejemati tudi še takrat, kader to zahteve naš d u š n i b l a g o r in prid. Sveti cerkveni očetje večkratno sveto Obhajilo za potrebno spoznavajo, da se ž njim obvaruje in pospešuje dušno zveličanje. Sveti Ignacij Mučenec piše v svojem listu do Efežanov tako le: „Prizadevajte si, da se prav dostikrat znajdete pri sveti večerji in pri božjem češčenju; zakaj ako se večkrat zberete na tem svetem kraju, oslabele bodo satanove moči, in bodo nazaj odbijane njegove pšice v greh vabeče“. In sveti Gregor je pisal devici Mehtildi: „Kar ti med drugim za orožje zoper poglavarja tega sveta dati zamorem, je to, da večkrat prejemaš Kristusovo Telo. V tej skrivnosti moramo pogostoma zavetja iskati, da si pripomočkov za zveličanje poskerbimo“. In kakor sveti cerkveni očaki, ravno tako tudi sama sveta cerkev želi, da prav dostikrat prejemamo sveto Obhajilo. V svetem Tridentinskem cerkvenem zboru (Sess. 13. cap. 8.) goreče opominja in prosi, da bi vsi kristijani večkrat prejemali ta čeznatorni kruh, da bi jim resnično bil v dušno življenje in v večno zdravje duha, in da bi, okrepčani ž njegovo močjo, po potu tega revnega potovanja zamogli priti v v nebeško domačijo. In v katekizmu, ki je bil sostavljen na povelje in pod veljavo svetega Tridentinskega zbora, beremo: „Verniki naj nikar ne mislijo, da je že zadosti, ako le enkrat v letu prejemajo Gospodovo telo; marveč naj bodo prepričani, da se mora Obhajilo večkrat ponavljati, in da v tem veljavo ima Avguštinovo pravilo: Živi tako, da zamoreš vsak

dan prejemati sveto večerjo“. — Po tem takem sveta cerkev želi, da večkrat prejemamo sveto Obhajilo; tedaj ne samo takrat, kader je terdo zapovedano, temveč tolikokrat, kolikorkrat dušni blagor to zahteva.

Kolikratno Obhajilo da njegov dušni blagor zahteva, pa kristijan sam nikar ne presojuj, ampak razsodbo v tej reči prepusti svojemu spovedniku, s kterim se zastran tega posvetuj. Nekteri kristijani vsak teden po večkrat pristopijo k svetemu Obhajilu. Ako si ti, ljubi kristijan! dosegel toliko stopinjo keršanske popolnamosti, da si se vsemu hudemu nagnjenju pri čistem odpovedal, in da tudi do odpustljivih grehov nobenega nagnjenja več nimaš, in te tvoje domače zadeve ali vunanje okoljščine ne zaderžujejo, dovolil bo tudi tebi tvoj spovednik tako pogostno Obhajilo, ako ga zanj prosiš. Mnogi kristijani hodijo vsako nedeljo k svetemu Obhajilu. Tudi tebi bo tvoj spovednik to gotovo dovolil, ako imaš resnično voljo, varovati se vsakega greha in ogibati se tudi vsake priložnosti v greh, kar in kolikor le moreš, in ako te tvoje vunanje okolnosti ne zaderžujejo in odvračujejo od tako pogostnega Obhajila. V sploh pa bo menda naj boljše pravilo v ozir te reči tisto, kterega je postavil sveti Frančišek Salezijan, rekoč: „Za terdno smem reči, da tisti, ki hočejo Bogu (zares) pobožno služiti, svetega Obhajila ne smejo nikoli dalj odkladati kakor na mesec dni“. Ako želiš tedaj pravi kristijan biti, in želiš Bogu vdano živeti, moraš se deržati tega pravila, in vsaj vsak mesec enkrat prejemati sveto Obhajilo. Ako vsak dan po dvakrat ali trikrat ješ, da hraniš svoje minljivo telo, gotovo ne bo preveč, ako vsaj vsak mesec po enkrat vživaš kruh življenja, da hraniš ž njim svojo neumerjočo dušo!

Mnogi mnogo vgovarjajo zoper pogostno Obhajilo, in še clo zoper Obhajilo na vsak mesec; pa brez veljavnega vzroka. Nekteri pravijo: Pri tolikih vsakdanjih pregreških človek nikakor ni vreden, da bi tolikokrat pristopil k svetemu Obhajilu. Na to odgovorim: Kdor meni, da ga njegovi vsakdanji pregreški nevrednega delajo vsako nedeljo ali vsaj vsak mesec hoditi k svetemu Obhajilu; moral se bo čez leto in dan ali še

clo več let za še vse bolj nevrednega imeti, in tedaj ne bo smel nikdar k svetemu Obhajilu pristopiti. Toraj pravi bogoljubni Ludovik iz Granade: „Ravno zato, ker si grešil, moraš večkrat prejeti ta sveti zakrament, ker odpravlja od nas ravno tiste grehe, brez kterih skor ne preživimo svojega življenja. Drugi kristijani pravijo: Človek nikakor nima časa, da bi tolikokrat hodil k svetemu Obhajilu. Takim rečem: O vi nespametni ljudje! enkrat si bote v sredi svojih opravil morali vzeti čas za umreti, in kaj si bote takrat na boljem s tistim časom, ki ste si ga za svoje opravila prihranili s tim, da ste zanemarjali sveto Obhajilo? Kaj vam bo pomagalo, ako bi si bili tudi ves svet pridobili, če ste pa pustili svojo dušo škodo terpeti? — Spet drugi kristijani pravijo: Po čemu tolikratno Obhajilo? Takim povem: Zato, da se Bogu pobožno služi, da se grehu odmerje in pravičnosti živi, da se živi po duhu Kristusovem, po nauku svetega evangelija in po zapovedi svete cerkve, da se človek zveliča, in ne pogubi z obilno množico drugih, — zato je pogostno sveto Obhajilo.

6. Ljubi kristijani! nikoli nikar se ne dajte po takih in enakih nespametnih vgovorih premotiti, marveč zvesto glejte na voljo Kristusovo in na zapoved svete cerkve in na svoje dušno zveličanje, ter prav dostikrat prejemajte sveto Obhajilo! Amen.

XLIX. keršanski nauk.

Način, po kterem moramo prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa. — Zaderžanje pred svetim Obhajilom. — Od dušnega pripravljanja za sveto Obhajilo. — Daljno in bližnje pripravljanje za sveto Obhajilo. —

1. Zadnjič sem govoriti začel od zakramenta svetega rešnjega Telesa kar Obhajila, in sem vam v ozir tega dokazoval, da smo dolžni večkrat prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa, ker Jezus sam to hoče, sveta cerkev to zapoveduje, in naš lastni blagor to zahteva, in da moramo po tem takem ta presveti zakrament prejemati tolikokrat, kolikorkrat nas v to veže kaka dolžnost, in kolikorkrat to zahteva naš dušni blagor in prid.

2. Danes pride na versto druga reč, ktero sem vam zastran svetega Obhajila razlagati obljubil, in ta je:

II. Način, po kterem moramo prejemati zakrament presvetega rešnjega Telesa.

Način, po kterem moramo prejemati zakrament presvetega rešnjega Telesa, nam na znanje daje, kakošno mora biti naše obnašanje A) pred svetim Obhajilom, B) med svetim Obhajilom, in C) po svetem Obhajilu, da bomo vredno in s pridom prejemali zakrament svetega rešnjega Telesa. — Ravno

zato bomo zdaj premišljevali, kako se moramo obnašati in zaderžati pred svetim Obhajilom, kako med svetim Obhajilom, in kako po svetem Obhajilu.

A) Zaderžanje pred svetim Obhajilom.

Zaderžanje ali obnašanje pred svetim Obhajilom obsega dvojno pripravljanje, pripravljanje dušno in telesno. Pomudimo se naj poprej pri dušnem pripravljanju.

3. Dušno pripravljanje obstaja v tem, da si poskerbimo čisto vest in pobožno serce. Naša duša je tedaj za sveto Obhajilo prav pripravljena, ako si vest očistimo vsakega smertnega greha, in — kolikor je mogoče — tudi vsakega odpustljivega greha, in ako v svojem sercu vnemamo gorečnost in resnično pobožnost.

Da te kratke besede v tem večo svitlobo postavijo, razpeljejo nekteri učeniki keršanskega nauka vse dušno pripravljanje na dvoje, ter ga razdelijo v daljno in v bližnje pripravljanje. Tudi mi jih hočemo nasledovati, ter govoriti naj poprej od daljnega in po tem od bližnjega pripravljanja za sveto Obhajilo.

4. Daljno pripravljanje za sveto Obhajilo ima v sebi te le tri reči:

a) da kristijan nima nad seboj nobenega smertnega greha, ampak da se znajde v gnadi božji;

b) da sovraži vse grehe, in da tedaj tudi majhnih grehov ne ljubi; in

c) da iz ljubezni želi prejeti Jezusa. —

To pripravljanje se daljno pripravljanje imenuje zato, ker je vsak kristijan zmerom dolžen živeti po teh pravilih, tem bolj pa še le takrat, kader gre k svetemu Obhajilu. Vsak kristijan je vedno dolžen, v gnadi božji živeti, vsak greh

sovražiti, po Jezusu hrepeneti. In če vedno tako živi, in se prigodi, da ga nagla bolezen na smertno postelj položi, prejel bo vsakako vredno sveto Popotnico v srečno večnost, akoravno bi mu bolezen ne dopustila se dosti pripravljati. Kdor pa tako ne živi, in ga prime nagla, neprevidena bolezen, težko se bo prav pripravil, da vredno prejeme sveto Popotnico.

a) Pervič, sem rekel, se mora kristijan v gnadi božji znajti, mora na duši živ biti, ako hoče vredno prejeti sveto Obhajilo, da mu bo sveto Obhajilo pomagalo v večno življenje. Jed in pijača človekn drugači ne tekne in ne zaleže, razun da jo jé in pije, dokler je še živ. Tlači mertvemu človeku še tolikanj tečno jed v usta, vlivaj vanj še tolikanj zdatno pijačo; nič mu ne bo pomagalo, nič teknilo. Jed in pijača nimata v sebi moči, da bi življenje dale mertvemu človeku; marveč imata v sebi to moč, da življenje ohranita onemu človeku, kteri jo vživa. Ravno to lastnost mora tudi duša imeti, ako se hoče z zakramentom presvetega rešnjega Telesa živiti: živa mora duša biti. Kdaj pa je duša živa? V čem obstaja življenje dušno? Življenje za telo je duša; življenje za dušo pa je posvečujoča gnada božja, tista ljubezen in prijaznost božja, ktero je sveti Duh, ki v nas prebiva, razlil po našem sercu. To duhovno življenje, ter posvečujočo gnado božjo je duša prejela v zakramentu svetega kersta; in blagor in preblagor duši, ktera je vsegdar neomadeževano ohranila leskečebelo oblačilo posvečujoče gnade božje, v kterega je bila oblečena pri svetem kerstu! Taka duša je res prav pripravna, vredno prejemati naj svetejši zakrament.

Kdor je pa tako nesrečen bil, da je kerstno nedolžnost zgubil, posvečujočo gnado božjo zapravil, ter je mertev na svoji duši, ravno tako mertev, kakor je bil pred svetim kerstom, in ni za sveto Obhajilo, dokler v zakramentu svete pokore spet nazaj ne zadobi duhovnega življenja; kajti sveto Obhajilo je, kakor veste, zakrament živih, ne pa zakrament mertvih, to je: kdor hoče sveto Obhajilo vredno prejeti, prejeti v svoje zveličanje, mora posvečujočo gnado božjo že

imeti, ker sveto Obhajilo človeka ne opraviči, in mu posvečujoče gnade božje iz nova ne deli, temveč ga v njej le poterduje, in mu jo pomnožuje. Toraj grešniki, ki se v smertnih grehih znajdejo, tako dolgo ne morejo vredno pristopiti k svetemu Obhajilu, dokler svoje duše v zakramentu svete pokore od grehov ne očistijo, posvečujoče gnade božje nazaj ne dobé, in na duši na novo ne oživé. Sveta katoliška cerkev je grešnikom vsegdar prepovedala sveto Obhajilo. V pervih časih keršanstva je med službo božjo po skončani pridigi diakon zaklical: „Svete reči so le za svete ljudi, toraj se iz cerkve pobirajte vsi, kteri se znajdete v pokori!“ S tim so bili očitni grešniki, akoravno že pokoro delajoči, odločeni od nadaljne službe božje, odločeni od svetega Obhajila.

Kteri grešniki tedaj tudi še zdaj niso za sveto Obhajilo?

Za sveto Obhajilo ni napuhnjeni ali napušljivi človek, ki se nad bližnjega povzdiguje, in ga prezira in zaničuje, dokler ne zapusti svojega napuha. Za sveto Obhajilo ni kriviènik, kteri bližnjega poškodovati želi; ali če ga je poškodoval, mu noče ali ne misli poverniti. Za sveto Obhajilo ni ne tisti kristijan, kteri se v bližnji grešni priložnosti nahaja, pa je noče zapustiti, dasiravno bi jo lahko zapustil. Za sveto Obhajilo ni ne oni, ki s svojim hudobnim življenjem pohujšanje daje in druge v greh napeljuje. Za sveto Obhajilo ni ne togotnež, ki v sovraštvu živi, in noče svojemu bližnjemu roke podati v bratovsko spravo. Za sveto Obhajilo ni ne vadostni grešnik, bodi si nečistnik, ali pijanec, ali preklinjevalec, ali kdo drugi, dokler grešne navade ne zapusti. Na kratko: Za sveto Obhajilo ni nobeden, ki se ne nahaja v gnadi božji in ni na duši živ. — O kako napčno tedaj ravnajo tisti, ki nočejo smertnih grehov zapustiti, nočejo prave pokore storiti, k svetemu Obhajilu pa vendar le hočejo iti, in zatoraj zapustijo spovednika, kteri jih bolj terdo derži, ter sili v to, da greh zapusté, in si poiščejo voljnejšega spovednika, da jih k svetemu Obhajilu rajše spusti! Kaj jim pomaga, ako jih odveže ta ali uni spovednik, in jih spusti k svetemu Obhajilu, če pa

pred Bogom odvezani niso, in po nevrednem prejmejo sveto rešnje Telo?

Kader mislimo kakega imenítnega gospoda v hišo sprejeti, pometemo in posnažimo vso hišo, in v kraj spravimo vsako reč, ktera bi vtegnila žaliti gospoda, ko bi jo zagledal. Kolikanj bolj bi mogli še le osnažiti svojo dušo, kader se pripravljamo za sveto Obhajilo! Pri svetem Obhajilu namreč ne sprejemljejo v svojo hišo kakega pozemeljskega gospoda ali kakega posvetnega kralja, marveč Gospod vseh gospodov in Kralj vseh kraljev pride pri svetem Obhajilu v naše serce. Cesarja Friderika, bavljajočega se z lovom, povabi njega dni neki plemenitaž v svoj grad. Cesar res gre v grad; ali kader vidi sobo vso nesnažno, ter prepleteno s pajčevinjo in drugo nesnago, razserdi se, oberne, in spet vunkaj gre rekoč: „Ta soba bi pač da pripravna bila za lovske pse, nikar pa ne za cesarja!“ — Tudi kralja Ludovika III. je nekega dne bogat grajščak v gostje povabil. Ali ko kralj pride, in vidi po steni razobešene nečedne in nesramne podobe, dal je očitno na znanje svojo nejevoljo, in se nemudoma iz grada podal. In kako bi še le naj svetejši Bog, in Kralj nebes in zemlje prišel in prebival v takem sercu, ktero je z grehi omadeževano! — Neverski modrijan Epiktet je zaklical njega dni nekemu učencu, ki je se sicer učil, pri tem pa silno razuzdano živel, ter mu rekel: „O človek! pomisli, v kako gerdo posodo spravljaš učenost, ta žlahni nebeški dar“. Enako bi mogel zaklicati slehernemu, kteri z grehi omadeževan se prederzne pristopiti k svetemu Obhajilu.

Vsakemu grešniku perva potreba je tedaj, da se z dobro opravljeno spovedjo znebi vsaj vsakega smertnega greha, prejden gre k svetemu Obhajilu. To veleva že sveti Pavl, ki pravi: „Človek naj presodi samega sebe, in po tem naj jé od tega kruha in pije od tega keliha“. (I. Kor. 11, 29.) Presoditi mora tedaj človek samega sebe, ter dobro premišljevati, ali mar nima kakega smertnega greha nad seboj; in ako bi res kak smerten greh našel na svoji vesti, mora se ga

znebiti po dobro opravljeni spovedi; po tem še le se sme podstopiti, ter kruh življenja sprejeti v svoje serce.

Memo gredé moram opomniti še tega posebnega primerleja. Vtegnilo bi se primeriti, da bi se kdo po dobro opravljeni spovedi še zavedel in spomnil kakega smertnega greha. Kaj mu je storiti? Ali sme k svetemu Obhajilu pristopiti? Ne sme, marveč mora še enkrat k spovedi iti, in se obtožiti še tega pozabljenega greha. In ako bi mu mogoče ne bilo se kar takrat spovedati, moral bi se za zdaj zderžati svetega Obhajila. Le v tem posebnem slučaju, ko bi bil že pokleknil med druge obhajance, in bi se brez spodtikleja in pohujšanja ne mogel več zmed njih podati, smel bi ž njimi vred sveto Obhajilo prejeti, ako bi namreč pozabljeni greh prav iz serca obžaloval, in bi terdno sklenil, spovedati se ga o pervi priložnosti.

Ni pa še ne zadosti, da se človek storjenih smertnih grehov spové, in jih iz serca obžaluje; ampak se mora očistiti tudi od radovoljnega poželjenja in vse ljubezni do smertnih grehov, in mora to poželjenje in to ljubezen tudi v sebi zatirati, ako hoče zakrament presvetega rešnjega Telesa vredno in s pridom prejeti; zakaj če kristijan smertni greh ljubi, in ima želje ga doprinesti, ne znajde se v gnadi božji, in ne more vredno prejeti zakramenta svetega rešnjega Telesa. Če ga pa prejme v takih hudih željah in v taki grešni ljubezni, prejme ga nevredno nič manj ko uni, kteri se znajde v kakem smertnem grehu, v djanju storjenem. Vidite, tako potrebno je, da se človek pred svetim Obhajilom očisti ne le vsakega smertnega greha, ampak tudi vseh želj in vsake ljubezni do smertnih grehov.

b) Druga reč, ktera spada k daljnemu pripravljanju za sveto Obhajilo, je, da kristijan tudi majhnih grehov ne ljubi. Tega sicer ne rečem, da bi kristijan, ki se v majhnih grehih znajde, po nevrednem prejel sveto Obhajilo; to pa le vendar terdim, da majhni grehi, sosebno tisti, do kterih ima človek neko posebno ljubezen, in kterih znebiti se si nič ne prizadeva, in ktere o vsaki priložnosti spet do-

prinaša, napotleje delajo gnadam svetega Obhajila, in jim moč in vspeh jemljó. Taki majhni grehi nič manj ko vsako nerodno poželjenje, kterega poboljšati si človek ne prizadeva, so marsikterikrat krivi, da iz svetega Obhajila tako malo koristi dobivamo, in da se morda po petdesetkrat in še večkrat obhajamo, in nič pobožniši in popolniši ne postanemo, dasiravno bi nas že eno samo sveto Obhajilo, ako bi ga prav pripravljeni prejeli, zamoglo pripraviti na visoko stopnjo popolnamosti. Ravno zato se moramo, kaderkoli se za sveto Obhajilo pripravljamo, očistiti tudi vseh majhnih grehov in vsakega nerodnega poželjenja, in se moramo toraj tudi spovedovati takih grehov in takega nerodnega poželjenja, da tudi v ozir tega prejmemo sveto odvezo, in z — kar se da — čistim sercem prejemamo sveto Obhajilo. Slabostim podverženi ki smo, se, se ve da, vselej vsakega majhnega greha obvarovali ne bomo; kajti tudi pravični človek pade sedemkrat na dan: a vendar resnično si prizadevajmo, odpravljati od sebe majhne grehe in vse nerodno poželjenje zmerom bolj in bolj, in ako spet kterikrat pademo, iz serca obžalujmo svoj padec, obtožimo se ga odkritoserčno na spovedi, da zmerom bolj in bolj v svojem sercu vdušimo vsako ljubezen tudi do majhnih grehov in do vsakega nerodnega poželjenja. — Pri tem pa vendar le potrebno ni, da bi se moral človek pred svetim Obhajilom še enkrat spovedati, ako bi se bil pri spovedi pozabil spovedati enega ali drugega majhnega greha. O takem primerleju naj le priserčno žalost obudi nad nespovedanim odpustljivim grehom, in po tem naj gre k svetemu Obhajilu; in ni se mu bati, da bi zavoljo tega v manjši meri prejemal gnade svetega Obhajila ali da bi še clo po nevrednem prejel zakrament svetega rešnjega Telesa.

c) Tretjič gre k daljnemu dušnemu pripravljanju za sveto Obhajilo, da kristijan iz ljubezni želi prejeti Jezusa, to je: kristijan je dolžen hrepeneti po svetem Obhajilu, kakor hrepeni žejni jelen po merzli vodi; želeti mora, da bi se z Jezusom sklenil, z Jezusom sklenil iz ljubezni do njega. Sveti Avguštin pravi: „Potrebna je sveta

lakota do tega nebeškega posvečenega kruha“. Sveti Janez Krizostom vernikom tako le prigovarja: „Nikoli nikar z mlačnim sercem ne hodite k božji mizi, temveč vselej v ljubezni goreči“. Jed in pijača človeku tekne, kader je človek lačen in žejen, in jedi in pijače želi; ako človek nima nobenega poželjenja po jedi in pijači, in se z jedjo in pijačo le sili, mu jed in pijača teknila ne bo. Obernite priliko od jedi in pijače na sveto Obhajilo, in vas bo prepričala, da mora kristijan, ves goreč v ljubezni do Jezusa, sveto lakoto in sveto žejo imeti do svetega Obhajila. Veliko kristijanov sicer želi svetega Obhajila, toda le iz navade, ali zavoljo drugih ljudi, ali zavoljo kakega praznika, ali zavoljo kakega odpustka, ali iz kakega drugega namena, nikar pa iz ljubezni do Jezusa; toraj se pa tudi čuditi ni, da imajo tako malo prida in sadu od svetega Obhajila, ali še clo nobenega ne. Pobožni ljudje pa, ki vselej z obilnim pridom hodijo k svetemu Obhajilu, tudi vselej iz ljubezni želé prejeti Jezusa. Od svete Katarine se bere, da je s toliko sveto lakoto hodila k svetemu Obhajilu, s kolikoršno hiti lačno dete k svoji materi, in marsikterikrat je komaj — komaj pričakala, da bi mašnik sveto hostijo položil na njen jezik. O da bi pač tudi mi vselej z enako sveto lakoto in vsi goreči od ljubezni do Jezusa hodili k svetemu Obhajilu!

5. To, kar sem vam zdaj pravil, spada k daljnemu pripravljanju za sveto Obhajilo; treba je pa tudi še od bližnjega pripravljanja kaj povedati.

V čem pa obstoji bližnje pripravljanje za sveto Obhajilo?

Bližnje pripravljanje za sveto Obhajilo obstoji v tem, da v svojem od greha očiščenem sercu obujamo gorečnost in pobožnost. — Da smo čisti vsakega smertnega greha, in — kolikor je mogoče — tudi vsakega odpustljivega greha je potrebno zato, da Jezusu, svojemu nebeškemu ženinu, zoperni ali nedopadljivi nismo; gorečnost in pobožnost pa ste potrebne zato, da mu

dopadamo, da smo mu dopadljivi. Kakor pa iz kresilnega kamna iskre ne spraviš, ako z jeklom po njem ne vdariš; ravno tako tudi naše serce gorečnosti kazalo ne bo brez premišljevanja. Treba je toraj pred vsem drugim vsaj nekoliko premišljevati: Kdo je tisti, ki ima v svetem Obhajilu k nam priti: Kdo smo mi, do kterih ima priti. Premišljevanje teh reči nam bo serce zrahljalo, zmehčalo, da se bo vnelo v sveti gorečnosti. — Takemu premišljevanju je treba dodjati tudi še pobožne vaje. Naj primerniše pobožne vaje pred svetim Obhajilom pa so vaja ali djanje vere, upanja in priserčnega hrepenenja, ljubezni do Boga in do bližnjega, molitve, ponižnosti in žalosti in sosebno spomina na Jezusovo terpljenje in njegovo smert.

Vero obuditi pred svetim Obhajilom je obhajancu prav močno potrebno; kajti kdor hoče k Bogu priti, mora verovati v Boga, mora verovati, da je Bog. Djanje vere mu prav močno pomaga, da prav veliko spoštovanje zadobi do Jezusa, ter se pred njim ponižuje, ga moli, hvali in prosi. Vero pa obhajanec tako le lahko obudi: „O preljubeznivi Zveličar in Gospod Jezus Kristus! jaz spoznam in terdno verujem, da si v svetem rešnjem Telesu resnično pričujoč, z dušo in telesom, s kervjo in mesom; ravno tisti moj Gospod in moj Bog, kteri si njega dni v jasličah ležal in zame na svetem križu umerl. Verujem, da bom zdaj vžil tebe, pravega živega Boga in pravega človeka ob enem. Ti sam si rekel: Moje meso je res jed, in moja kri je res pijača. Kdor ju vživa, živel bo vekomaj! — Vse to terdno verujem, ker si ti to razodel. Tvoja beseda pa je resnična, in ostane vekomaj“.

Z živo vero mora obhajanec pred svetim Obhajilom združiti tudi terdno upanje. Upanje, to lepo čednost, Jezus Kristus vsegdar od nas tirja, in v čast mu zaleže, ako terdno vanj upamo; kolikanj bolj zahteva še le Jezus, da terdno v njega upamo takrat, kader pristopimo k svetemu Obhajilu, v kterem nam samega sebe v živež daje. Ker nam pa Jezus samega sebe daje v svetem Obhajilu, dal nam bo po nauku

svetega Pavla tudi vse drugo. Upanje pa vtegnemo obuditi tako le ali enako: „Ljubeznjivi Jezus! ki si iz same dobrote postavil zakrament svetega rešnjega Telesa, zanašam se na tvojo neskončno milost, da mi bo ta presveti zakrament zalegel v večno zveličanje. Terdno se zanašam, da me boš v tem presvetem zakramentu ozdravil vseh dušnih ran, kakor si ozdravil gobovega človeka, ki se je pred te vergel iskajoč tvoje pomoči. Terdno se zanašam, da mi boš dodelil moč, zmagovati hude strasti, odtegovati se grešnim priložnostim. Terdno se zanašam, da me boš mlačnega in merzlega za božje reči, ki sem, vnemal za vse dobro, ter me posvetnega človeka spremenil v dobrega kristjana. Terdno zaupam, da me boš s svojo pričujočnostjo vsega prenovil, vsega posvetil. Kakor je oče v svetem evangeliju svojega zgubljenega sina na novo oblekel, oblekel boš tudi ti mene s svetimi čednostmi, ktere ti dopadajo“. — Upanje obuditi pred svetim Obhajilom je posebno dobro zato, da kristijan zaupljivo pristopi k božji mizi, ktere clo angelji niso vredni.

Na dalje je treba pred svetim Obhajilom obuditi gorečo ljubezen do Jezusa. Se ve, da smo vsegdar in povsod dolžni Jezusa ljubiti iz vsega svojega serca in čez vse, vendar mu moramo še posebno takrat skazovati to ljubezen, kader prejemamo sveto Obhajilo, ker nam tudi on v tem svetem zakramentu sosebno skazuje svojo ljubezen, ter samega sebe daje v jed in pijačo. Zatoraj rečem: Kristijan! kader greš k svetemu Obhajilu, misli si, da te Jezus Kristus iz svete hostije ogovori, ter te vprašuje, kakor nekdaj Petra: „Ali me ljubiš?“ In ti mu odgovori: „Gospod! ti veš, da te ljubim. In kako bi te ne ljubil, preljubeznjivi Jezus, izvoljeni ženin moje duše, ti večna ljubezen! ki si me tolikanj ljubil, da si zame rojen bil, da si zame na svetem križu svojo kri prelil, in da me zdaj obiščeš v svetem rešnjem Telesu, se moji duši vživati daješ, in pri meni prebivati želiš. Kako ti hočem, kako ti zamorem toliko ljubezen vredno poverniti jaz, revna vboga stvar. Drugega ti ne morem storiti: le samo ljubiti te hočem, ljubiti čez vse. Velika, čez vse velika bodi tudi

moja ljubezen do tebe, ker tudi ti meni skazuješ tolikanj veliko ljubezen. Iz ljubezni do tebe hočem za zmerom opustiti vse, kar ti prepovedueš; iz ljubezni do tebe hočem vselej storiti vse, kar ti zapovedueš. O, naj premaga prava, čista, goreča ljubezen do tebe, o moj Jezus! vse težave sedajnega življenja; naj pogasi v mojem sercu vse posvetne želje, da me ne bodo ločile od tvoje ljubezni. Le samo tebe želim ljubiti, vekomaj ljubiti!“ — Glejte, tako ali enako zdihovanje pred svetim Obhajilom obudi in vnema v našem sercu pravo in gorečo ljubezen do Jezusa, s kakoršno mora kristijan pristopiti k svetemu Obhajilu, da bo prav pripravljen za ta sveti zakrament, in da bo obilno sadu in prida dobival iz svetega Obhajila.

V zakramentu presvetega rešnjega Telesa je pričujoč Jezus Kristus, sam živi Bog, kteremu gre naj veča čast, ter čast, kakoršna se sme le Bogu samemu skazovati. Naj večo čast pa skazujemo Bogu z molitevjo. Ako smo pa že vsegdar dolžni, moliti Jezusa kar svojega Boga, dolžni smo še tem bolj, priserčno, ponižno in pobožno moliti ga takrat, kader se pripravljamo za sveto Obhajilo, v kterem sprejemljemo Jezusa ne v svojo hišo, ampak clo v svoje serce.

Jezus je postavil zakrament svetega rešnjega Telesa tudi v spomin svojega terpljenja, da bi sklenivši se ž njim pri svetem Obhajilu nikdar ne pozabili neprecenljive dobrote, da je on za nas umerl na svetem križu, ter prelil vso svojo kri v naše odrešenje. Dolžni smo toraj prav pridno premišljevati in si k sercu gnati Jezusovo terpljenje in njegovo smert, kader se pripravljamo za sveto Obhajilo.

Potrebno je tudi, da se kristijan s prav veliko ponižnostjo pripravlja za sveto Obhajilo. — Ponižnost nam je vselej potrebna, posebno pa pred svetim Obhajilom, ker se tudi Jezus neskončno ponižuje v tem svetem zakramentu, in mu toraj le ponižne duše dopadajo. Kdor pridno premišljuje Jezusovo visokost in njegovo veličastvo od ene strani, in svojo

niskost in nevrednost od druge strani, lahko se bo poniževal, se bo rad poniževal. Sveti Janez Kerstnik, ako ravno je bil posvečen še poprej, prejden je bil rojen, akoravno je v puščavi bolj angeljsko živel kakor človeško, akoravno ga Zveličar sam imenuje preroka, in naj večega med svetniki, kar jih je od žene rojenih, vendar le se globoko ponižuje pred Jezusom, čegar visokost je dobro poznal, in tedaj reče, da mu ni vreden jermenov od čevljev odvezati. In kader je prišel Jezus k Janezu ob Jordanu, da bi ga bil Janez kerstil, branil se je Janez, ter rekel: „Meni je potreba od tebe kerščenemu biti, in ti prideš k meni?“ (Mat. 3, 14.) Kaj bočemo tedaj misliti, kaj govoriti, in kaj storiti še le mi, ki smo tako močno oddaljeni od svetosti Janezove? Sveti Janez se je nevrednega štel, Jezusu le nekoliko vode izliti na glavo ter ga kerstiti; kako močno bi se mogli pred Jezusom ponižati še le mi, kader gremo k svetemu Obhajilu vživat njegovo sveto telo in njegovo sveto kri! — Kader je sveti Peter na besedo Jezusovo storil bogat vlak, prestrašil se je tega velikega čudeža, je padel Jezusu pred noge, in mu je rekel: „Gospod! pojdi od mene proč, ker sem grešen človek“. (Luk. 5, 8.) Kolikanj bolj bi mogli pred svetim Obhajilom še le mi reči vsi žalostni svoje nevrednosti in svojih grehov: „Gospod! pojdi od mene proč, ker sem grešen človek, posoda polna trohljivosti in gnjusobe, otrok in suženj satanov, dedič peklenskega brezna, ves otožen za vse dobro, hitro pripravljen za vse hudo, ves slep na duši, nečimurn v svojih mislih, nečist v svojih željah, brezbožen v svojem djanju, ki sem, namesto da bi se ti bil hvaležnega skazoval za toliko milost in dobrot, zaničeval tvojo sveto kri in jo z nogami taptal. Gospod! grešen človek sem: pojdi proč od mene. Nisem vreden, da greš pod mojo streho: toda reci le z besedo, in ozdravljena bo moja duša“. — Tako premišljevanje Jezusove visokosti in njegovega veličastva in zraven tega naše niskosti in nevrednosti pred svetim Obhajilom obudi v naših sercih veliko ponižnost, ktera je poleg drugih čednost prepotrebna k bližnjemu pripravljanju za sveto Obhajilo.

Vaje v teh svetih čednostih naše serce še le pripravno storé za sprejemanje takega gosta, kakoršen je Jezus Kristus naš Zveličar. Ravno zato moramo pa tudi za te vaje vselej oberniti nekoliko časa; le samo eno ali dve minuti v to oberniti ni še zadosti. Ako smo se spovedovali poprejni dan, obernimo vsaj kake pol ure tistega večera v premišljevanje in v vaje teh svetih čednostih, in drugo jutro spet kake pol ure. Ravno to se mora pa tudi zgoditi, ako smo na eden dan pri spovedi in svetem Obhajilu. Ni in ne more biti hvalevredno, ako bi od spovednice kar naravnost k svetemu Obhajilu hiteli kar brez vsega pripravljanja za sveto Obhajilo. Tako ravnanje bi razodevalo mlačno in merzlo serce, nikakor pa ne gorečnosti in pobožnosti. Obhajilo precej po spovedi se brez graje le takrat sme dovoliti, kader bi kdo za sveto premišljevanje in pobožne vaje clo nobenega časa več ne imel, in bi tisti dan več ne bil pri svetem Obhajilu. — Svetniki in vsi bogoljubni ljudje so vselej pred svetim Obhajilom precej časa obračali v take pobožne vaje v teh naj potrebniših čednostih. Od svetega Alojzija vemo, da se je za vsako sveto Obhajilo, ki ga je vsak teden po enkrat prejemal, po tri dni pripravljal, tri dni pa je obračal v zahvalo po svetem Obhajilu. Po tem takem se je vse njegovo življenje obračalo in sukalo okrog svetega Obhajila, in je bilo, tako rekoč, vedna pobožna vaja pred svetim Obhajilom in po svetem Obhajilu. Mati cesarja Maksimilijana II. se je, pripravljaje se za sveto Obhajilo, vselej dva dni pred svetim Obhajilom, popolnoma od sveta ločila, ter se zaperla v svojo izbo, in se ondi vadila s svetim premišljevanjem in pobožnimi vajami. Znašla se je njega dni na Španjskem, in se ravno pripravljala za sveto Obhajilo; kar pride tudi cesar, njen sin, iz Nemčije na Španjsko, in bi bil rad videl svojo ljubljeno mater: a cesarica, njegova mati, se mu takrat ni hotla pokazati, in mu je sporočila, rekoč: „Jutri še le, kader bom prišla od svetega Obhajila, bom govorila s svojim sinom“. Tako tedaj si ta sveta gospa kar nič ni pustila odtergati od tistega časa, od kterega je mislila, da ga mora pred svetim Obhajilom obračati v sveto premišljevanje in v

vaje v čednostih. — Taki in enaki zgledi naj vnemajo in spodbujajo tudi nas, da vsegdar pred svetim Obhajilom v pobožne vaje obračamo toliko časa, kolikor nam je mogoče, in kolikor se nam ga potrebno zdi, da v obilni meri deležni postanemo milost in dobrot, ki jih zakrament presvetega rešnjega Telesa deli. Kolikorkrat koli tedaj k svetemu Obhajilu gremo, vselej obračajmo vsaj nekoliko časa v sveto premišljevanje in pobožne vaje, ter premišljujmo, kdo da je tisti, kterega mislimo zdajci v svoje serce sprejeti, in obudimo vero v njegovo božjo pričujočnost. „O človek!“ zakliče sveti Krizostom, „premišljuj, prevdarjaj čast, ktera ti dohaja, kader se približaš k sveti mizi. Tukaj vživamo tistega, kterega angelji le trepetaje gledajo, ž njim se zedinujemo; ž njim postanemo eno meso in eno telo“. Prav ponižno in pobožno molimo Jezusa pod podobo kruha pričujočega, in mu skazujmo svojo priserčno ljubezen. „Ljubi njega“, veli sveti Avguštin, „ki se iz ljubezni do tebe poniža pod te podobe, in bistvo kruha spreminja v bistvo svojega telesa, da bi sebe poniževaje, in tebe poviševaje, veličastvo (svitlobo) svoje večnosti zedinil z zemljo (prahom) tvoje trohljivosti“. Ponižujmo se pred njim. „Kdor iz studenca pije, mora se pripogniti“, govori sveti Cezarij Arleški; „ravno tako se mora ponižati tisti, ki želi piti iz studenca nebeške ljubezni“. S hvaležnim sercem premišljujmo Jezusovo terpljenje, ter delajmo terdne sklepe, sosebno da bomo Jezusu stregli s tim, da svojemu bližnjemu na pomoč pridemo z duhovnimi in telesnimi deli usmiljenja: „Kajti Kristus ti velí (v osebi prosečega vbožčika)“, pravi sveti Avguštin: „Daj mi od tega, kar sem ti dal; saj zahtevam le to, kar je moje . . . Ti mi daješ pozemljiško jed; in jaz ti bom zato nebeško jed dal“. Ako je naše serce na pravem mestu, ne bo težko nam delati take pobožne vaje; komur bi pa to preteżavno bilo, in je branja zmožen, naj se posluži dobrih molitevnih bukev, v kterih bo dobil dosti lepih misel in pripravnih budil, ki bodo vnemale v njegovem sercu gorečnost in pobožnost.

6. Ljubi kristijani! s tim sem vam popisal daljno in bližnje pripravljanje za sveto Obhajilo, ter pripravljanje, ktero zadeva dušo. Zvesto se ravnajte po tem nauku, kader se pripravljate za sveto Obhajilo. Pred vsem drugim se varujte, da nikdar v kakem smertnem grehu ne greste k svetemu Obhajilu. To bi vam bila naj strašnejša pregreha, ktera bi vas spravila v večno smert in večno pogubljenje. Prizadevajte si toraj, da se vselej čisto in odkritoserčno spovedujete; kajti dobro opravljena spoved vas bo očistila vsakega smertnega greha, pa tudi, kolikor bo mogoče, majhnih grehov in vsakega nerodnega poželjenja. Obujajte in vnemajte pa tudi še v svojem sercu gorečnost in resnično pobožnost s svetim premišljevanjem in pobožnimi vajami. Kolikor čistejše bo naše serce in kolikor gorečniše za vse dobro in kolikor pobožniše, tolikanj ljubeznivši se bo tudi Jezus obnašal do nas, in v tolikanj obilniši meri bo razlival svoje gnade nad nas. Amen.

L. keršanski nauk.

Od telesnega pripravljanja za sveto Obhajilo. —

1. Velike so gnade in obilne so dobrote, ki jih zakrament svetega rešnjega Telesa delí tistim, ki ga vredno prejemljejo. Od teh dobrot in gnad vam bo pozneje že še kaj več povedanega. Teh gnad in dobrot pa ne postane deležen slehern kristijan, ki pristopi k svetemu Obhajilu, temveč le tisti kristijan, ki vredno prejema ta sveti zakrament. K vrednemu prejemanju zakramenta svetega rešnjega Telesa je pa tudi treba vrednega pripravljanja. Pripravljanje za sveto Obhajilo je neizrečeno potrebno; brez pravega pripravljanja bi človek ne dobival zaželjenega sadu, ne imel bi prida iz svetega Obhajila. Kolikor bolj pa je kristijan pripravljen za sveto Obhajilo, toliko več prida in sadu si dobiva iz njega. Porok tega nam je vsakdanja skušnja. Kaj ne, da je Jezus Kristus ogenj, ki za dobro vnema in vžiga? Stopil je v hišo Cahejevo, in Cahej se je vnel in je ves gorel za Boga. Jezus Kristus je božja, nebeška luč, ki razsvitljuje ves svet; njegovi sveti nauki nam kažejo in razsvitljujejo edinopravo pot v večno zveličanje. Jezus Kristus je zdravnik, ki ozdravlja ranjene serca, ozdravlja dušo in telo. Stopil je v Petrovo hišo, in je zdravje zadobila Petrova tašča. Jezus Kristus je resnično bogastvo in prava moč naših duš. Prišel je v stanovanje Marte in Marije, in postale ste naj gorečniše njegove učenki. Zakaj pa, vprašujem, Jezus Kristus tudi v nas kaj

takega ne stori? Zakaj njegova pričujočnost v našem sercu tolikega sadu ne obrodi? Zakaj smo mi tako merzli za službo božjo, dasiravno ta božji ogenj, Jezusa Kristusa, tolikokrat prejemamo? Zakaj še zmerom po tami tavamo, dasiravno tolikokrat prejemamo božjo luč, Jezusa Kristusa? Zakaj še zmerom bolehamo na duši, in zakaj smo zmerom še vsi siromašni in slabotni, dasiravno v svetem Obhajilu dobivamo in vživamo zdravje, moč, obilnost in bogastvo? Zakaj smo po tolikih svetih Obhajilih še zmerom tako nepopolni in tako malo sveti? Vzrok temu in krivda temu je ta, da se vse premalo pripravljamo za sveto Obhajilo. Vidite, kako potrebno je tedaj, da se prav in vredno pripravljamo za sveto Obhajilo, ako si hočemo kaj prida in sadu dobivati iz svetega Obhajila! Ravno zato nas tudi sveto pismo goreče opominja k vrednemu pripravljanju za sveto Obhajilo. Sveti Pavl namreč pravi: „Človek naj presodi samega sebe, in po tem naj jé od tega kruha in pije iz tega keliha“. (I. Kor. 11, 29.) Ravno tako učijo tudi sveti cerkveni učeniki. Sveti Bernard pravi: „Kader v svojo hišo pričakuješ kakega visokega gospoda, kaj ne, da skerbno ozaljšaš svojo hišo? Kolikanj bolj ti gre še le prav pripraviti svoje serce Kralju vseh kraljev, Gospodu vseh angeljev!“ Pobožni kristijani, ki so z velikim pridom hodili k svetemu Obhajilu, vsegdar so se prav vredno pripravljali za sveto Obhajilo. Znano je, kako lepo se je angeljski mladeneč, sveti Alojzij, pripravljal za vsako sveto Obhajilo. Tudi od matere cesarja Maksimilijana II. sem vam zadnjič pravil, koliko skerb je imela za vredno pripravljanje na sveto Obhajilo. Od bogoljubne Ane iz Almedije pa pripovedujejo, da je vso noč čula pred vsakim svetim Obhajilom, se bičala in še druge svete vaje opravljala, prejden je šla k angeljski mizi. — Iz vsega tega lahko posnamemo, da je pripravljanje za sveto Obhajilo zares potrebno; in kristijan, ki le količko premišljuje Jezusovo svetost od ene strani, in svojo revščino in slabost od druge strani, kar lahko bo spoznal, da je terdo dolžen, vredno pripravljati se za Gospodovo večerjo.

Vsak človek ima dušo in ima telo. Pripravljena mora biti za sveto Obhajilo duša, pripravljeno mora biti telo. Od

dušnega pripravljanja smo zadnjič govorili, ter slišali, da k dušnemu pripravljanju gre čista vest in pobožno serce.

2. Treba je, da vam zdaj tudi še od telesnega pripravljanja za sveto Obhajilo kaj povem.

Telesno pripravljanje za sveto Obhajilo obstoji v tem, da kristijan

a) na tešče prejme zakrament svetega rešnjega Telesa, in da

b) spodobno oblečen pristopi k svetemu Obhajilu.

a) Tešč mora kristijan biti, da bo vredno prejel zakrament svetega rešnjega Telesa. Zapoved, da morajo verniki na tešče prejemati sveto rešnje Telo, je že od nekdaj v navadi v sveti cerkvi, in sveti Avguštin je te misli, da je ta zapoved že v apostolskih časih imela svojo veljavo. Jezus Kristus je sicer zakrament svetega rešnjega Telesa po večerji postavil, in je tudi svoje učence obhajal še le po večerji; med pervimi kristijani se je tudi večkrat zgodilo, da so še le zvečer po večerji imeli sveto Obhajilo, večidel pa pred večerjo. Te večerje, s kterimi je bilo združeno sveto Obhajilo, so imenovali večerje ljubezni, ker so pri njih premožni kristijani vboge kristijane k mizi jemali in gostovali. S perva je bilo vse prav in lepo pošteno pri teh večerjah, polagoma pa so se različne napake med nje vlezle; sosebno so se z nezmernostjo pregrešili nekteri kristijani pri teh večerjah. V Korintu, na primero, se je bila vtepla razvada, da so nekteri še pred svetim Obhajilom jedli, ali tudi še clo snedli, kar so seboj prinesli, in tako nezmerno pili, da pri bratovskem pogostovanju, pri večerji ljubezni, po svetem Obhajilu, pogosto ni bilo več toliko, da bi se bili vsi nasitili. To razvado nezmernosti in omerznjene ljubezni jim očituje sveti Pavl, ter pove, da je tako obnašanje nevredno pripravljanje za sveto Obhajilo. Piše jim namreč: „Kader se tedaj snidete, ne pravi se to Gospodovo večerjo jesti. Vsak namreč svojo večerjo poprej vzame in

jé. In tako je eden lačen, eden pa pijan. Ali nimate hiš za jesti in piti? Ali cerkev božjo zaničujete, in jih sramotite, kteri nimajo? Kaj bi vam rekel? Ali bi vas hvalil? V tem vas ne hvalim", to je: Kader se k službi božji snidete, ni vam mar, da bi ponavljali tisto, kar je Gospod storil pri zadnji večerji, da bi namreč darovali in presveto rešnje Telo prejemali, temveč le da bi jedli in pili, še tudi svoje ubožniše brate izločivši, da so oni lačni med tem, da ste vi pijani. Če že hočete po svoji poželjivosti jesti in piti, zakaj tega ne delate rajše doma? Mar nimate nobenega spoštovanja do zbirališča, da ga oskrunjujete s svojo nezmernostjo? Hočete mar ubožnišemu bratu njegovo revščino še bolj zagreniti? In jaz naj bi vas hvalil? Tega ne; v tem vas ne morem hvaliti. (I. Kor. 11, 20, 22.) Zavoljo takih in enakih nerodnost je sveta cerkev že kmalu o začetku keršanstva prepovedala te bratovske gostovanja, ter večerje ljubezni, in je zapovedala na tešče prejemati sveto Obhajilo. Tej zapovedi kristijan zadostuje s tim, da od polnoči, to je, od dvanajste ure pretečene noči tudi naj manjše reči niti ne jé niti ne pije, in še clo nobenega zdravila ne vžije. Kdor bi tedaj od tega časa naprej, ter po polnoči, bodisi iz neprevidnosti ali po kaki zmoti ali v kaki potrebi kaj jedel ali kaj pil ali kako zdravilo vžil, in če tudi v še tako majhni meri, bi že nič več tešč ne bil; in ko bi vendar le k svetemu Obhajilu šel tisti dan, ravnal bi zoper zapoved, ktera veleva, na tešče prejemati sveto rešnje Telo. Post, ki zahteva na tešče prejemati sveto Obhajilo, imenuje se natorni post, ker se prelomi z naj manjšo jedjo in pijačo, in je različen od cerkvenega posta, kteri se ne prelomi že z vsako mervico jedi ali pijače. Tešč hoditi k svetemu Obhajilu je sveta cerkev zapovedala zavoljo spoštovanja in časti, ki smo jo svetemu rešnjemu Telesu dolžni. Sveti Avguštin pravi: „To je dopadlo svetemu Duhu, da v čast velikega zakramenta Kristusovo telo poprej pride v usta kristijanova, kakor pa kaka druga jed, in ravno zavoljo tega se po vsem svetu spolnuje to določilo", določilo namreč, da se mora na tešče prejemati sveto rešnje Telo. To določilo ali ta zapoved ojstro veže vsakega

kristijana, in sicer tako ojstro, da bi smertno grešil vsakdo, kdor bi vedel, da ni več tešč, in bi vendar le šel k svetemu Obhajilu. Od te dolžnosti, ktera zavezuje človeka na tešče prejemati sveto Obhajilo, ne more ga osloboditi in odvezati noben mašnik, tudi noben škof ne, ampak le samo Rimski papež; pa tudi Rimski papež od te dolžnosti odvezujejo le v posebno imenitnih primerljejih. Od te dolžnosti odvezani so le samo nevarno oboleli bolniki, kader sveto rešnje Telo prejemajo kar popotnico; kajti „sila ne pozna postave“, uči sv. Tomaž. Ako smertna nevarnost delj časa traja, vtegne bolnik o tem času večkrat prejeti sveto Obhajilo, če tudi nikoli ni tešč, ker ni še jenjala pogoja, pod ktero zamore bolnik v smertni nevarnosti obhajan biti, če tudi ni tešč. Taki bolniki pa, kteri se ne najdejo v smertni nevarnosti, in svetega Obhajila ne prejemajo kar popotnico, ampak ga prejemajo le iz pobožnosti, morajo tešči biti nič manj kakor drugi, zdravi kristijani. Ako ne morajo dolgo časa tešči biti, naj se obhajajo zjutraj zgodaj, če tudi kmalu po polnoči, da od ene strani deležni postanejo gnade svetega Obhajila, od druge strani pa brez škode za svoje zdravje zadostujejo zapovedi, ktera veleva na tešče prejemati sveto Obhajilo.

Nekteri kristijani so pa v ozir te zapovedi vendar le preboječi, ter si zjutraj, k svetemu Obhajilu gredoči, še clo vode ne upajo vzeti v usta, da bi si jih izmili, ali se pa še clo umiti ne upajo po obrazu, bojé, da bi jim nevedama in nehoté kaka kaplja vode čez gerlo ne vtekla. Pa ni jim treba tudi ne tako silno boječim biti zastran te reči; kajti cerkveni učeniki učijo, da natorni post ni še prelomljen s tim, ako bi komu med umivanjem ali med splahovanjem ust nevedama in nehoté kaka kaplja vode čez gerlo utekla; tudi ne s tim, da bi bil požerl kako drobtinco jedi, ki je od poprejnega dne ostala med zobmi; tudi ne s tim da bi bil pogoltnil kakega komarja ali kako mušico, ktera bi mu bila med dihanjem čez gerlo šinila; tudi ne s tim, da bi požerl kako kapljo kervi, ktera mu iz zoba priteče, ali kako kapljo potu ali dežja, ki mu ponameroma v usta prideta, da le človek nalašč ene ali druge take reči v usta ne deva.

Na dalje se spodobi, da se kristijan pred svetim Obhajilom tudi tobaka zderžuje, ter ga ne puha. Dasiravno namreč nekteri učeniki terdijo, da človek tešč ostane, če tudi tobak puha, moral bi se vendar le puhanja zderžavati pred svetim Obhajilom že zavoljo spodobnosti in zavoljo časti, ki smo jo Jezusu v zakramentu svetega rešnjega Telesa dolžni.

V ozir spanja so nekteri te misli, da mora človek tisto noč pred svetim Obhajilom spati, in da bi tešč ne bil, ako bi nič ne spal; toda to je prazna misel in nepotrebna skerb, komaj vredna, da govorim kaj o njej.

Od zakonskih ljudi, kader gredó k svetemu Obhajilu, se pa tirja še neko drugo posebno pripravljanje, ter tisto, da se takrat, kader k svetemu Obhajilu gredó, svoje zakonske pravice zderžujejo, in kakor brat in sestra med seboj živé. To sploh terdijo sveti cerkveni učeniki. Sveti Hieronim pa vpelje v ozir tega zakonskim v podučenje in posnemanje dva zgleda iz svetega pisma stare zaveze. Pervi zgled je Izraelsko ljudstvo, kteremu je Bog zapovedal, tri dni zderžnim biti, da bodo vredni prejeti postavo ali zapovedi. (II. Moz. 19, 15.) Drugi zgled je David in njegovi hlapci. David, od lakote stiskan, pride s svojimi hlapci k duhovnemu Ahimeleku, ter ga prosi: „Ako imaš kaj pri roci, morda pet kruhov, daj mi jih, ali kar koli najdeš“. In duhoven je odgovoril Davidu, ter mu rekel: „Vsakdanjih kruhov nimam pri roci, ampak le posvečeni kruh; če so le hlapci čisti, zlasti zastran žen?“ David zaterdi, da so že tri dni zderžano živeli, in Ahimilek jim da jesti posvečenih kruhov. (I. Kralj. 21, 1—6.) — Ako je pa Bog toliko zderžnost in čistost tirjal od svojega ljudstva, da bi vredno sprejelo njegove zapovedi; kolikanj bolj je zderžnost in čistost potrebna njemu, kteri hoče v svoje serce sprejeti postavodajalca samega, Jezusa Kristusa! Ko je duhoven Ahimelek zderžnost in čistost tirjal od Davida in njegovih hlapcev, da bi smeli uživati posvečeni kruh, kteri je bil le samo podoba zakramenta svetega rešnjega Telesa: kolikanj bolj je dandanes zderžnost in čistost potrebna tudi zakonskim, ker pri svetem Obhajilu vživajo telo in kri neomadežvanega

Jagneta božjega! — Kdor je za sveto vero vnet, in želi prav pripravljen in vredno prejeti zakrament svetega rešnjega Telesa, ta se bo, gotovo ravnal po tem nauku, ki ste ga ravnokar slišali.

b) Kar o b l e k o zadeva, mora kristijan, kader k svetemu Obhajilu pristopi, oblečen biti čedno in snažno, spodobno in ponižno, da tudi s svojo obleko, in s svojim telesom, in in vsem svojim vunanjim obnašanjem na znanje daje svoje spoštovanje do naj svetejšega zakramenta. Kaj ne, da bi imeli za neotesanega in silno zarobljenega takega človeka, kteri bi se prederznil, v zamazanem in raztergnem oblačilu stopiti pred svojega kralja ali cesarja? ali kteri bi se podstopil v takem oblačilu usesti se za mizo imenitne gostije? Koliko bolj bi se še le pregrešil zoper dolžno spoštovanje tak kristijan, ki sicer boljšo in čednišo obleko ima, pa bi vendar le v nečedni, vsi obnošeni ali clo raztergani obleki stopil k božji mizi, pred Gospoda vseh gospodov in Kralja vseh kraljev!

Ubogim in siromakom pa, ki čednega oblačila nimajo, moram to le povedati: Taki reveži naj si, kolikor morejo, osnažijo in okerpajo svojo revno obleko, ako si boljše ne morejo niti oskerbeti niti izposoditi, in po tem naj v svojem revnem, bornem oblačilu pristopijo k svetemu Obhajilu. Ako bi se pa izgovarjali ter rekli, da zavoljo svojega revnega, siromašnega oblačila ne morejo hoditi k svetemu Obhajilu; prazen bi bil ta njihovi izgovor, in bi pred Bogom nič ne veljal.

Kakor pa se ne spodobi, da bi človek ves zamazan in raztergan hodil k svetemu Obhajilu; še bi manj spodobno in še bolj pregrešno bilo, ako bi človek nečimurno in nespodobno ali pohujšljivo oblečen hodil k božji mizi. Kader tedaj k svetemu Obhajilu greste, oblačite se tako, kakor se vam po vašem stanu spodobi, ali kakor se pametni ljudje v vašem kraju nosijo ob nedeljah in zapovedanih praznikih, in nobenih posebnost ne iskajte v oblačilu in vunanjih rečeh. Ne pozabite nauka, ki ga sveti Pavl vsem sploh, sosebno pa še

ženskemu spolu daje, ter nečimernost prepoveduje, snažnost in ponižnost pa priporoča, rekoč: „Žene naj se zaljšajo v poštenem oblačilu s sramožljivostjo in zderžljivostjo, in ne s pletenimi lasmi ali z zlatom, ali z biseri, ali z drugim oblačilom; ampak kakor se spodobi ženam, ktere kažejo pobožnost z dobrimi deli“. (I, Tim. 2, 9, 10.) Ravno to priporoča ženskam sveti Peter, ki pravi: „Njih lepotija ne bodi vunanja v pletenih laseh ali obloženju z zlatom, ali v noši oblačil; ampak skriti človek serca, v nestrohljivosti mirnega in krotkega duha, kteri je pred božjim obličjem bogat“, to je: Žene naj ne iščejo svoje lepote v vunanjih minljivih rečeh, temveč naj si prizadevajo za notranjo, neminljivo lepoto pobožnega serca, tihega in krotkega duha, ki ima pri Bogu toliko visoko vrednost. (I. Petr. 3, 3. 4).

Ko tedaj ta dva pervaka med apostelni vselej in povsod prepovedujeta nečimurno nošo, in se tedaj nečimurna noša nikdar nikoli ne spodobi keršanskemu človeku, kolikanj manj bi se mu spodobila še le takrat, kader misli iti k Gospodovi večerji! — V nekem kraju so se bili otroci pripravljali za pervo sveto Obhajilo. Za deklice je bil odločen poseben den. Med njimi se je znašala tudi Kristinica, ljubeznjiva hčerka ubožnih, toda zares pobožnih staršev. O kako močno se je veselila tega presrečnega dneva! Ob odločeni uri je prišla s svojimi tovaršicami v šolo, in iz šole so šle vse v praznićnem sprevodu v cerkev. Vse so bile prav lepo, in nektere clo prav bogato oblečene; le samo Kristinica je imela prav revno obleko, toda čedno in snažno. Dve nečimurni in razposajeni deklici zmed njih tovaršic ogledujete revno Kristinico z zaničljivim pogledom, ter ste zasmehovale njeno revno, borno obleko. Blaga Kristinica se za vse to nič ne zmeni, kajti njena duša se je veselila le nebeškega ženina, kteri je imel danes pervikrat priti v njeno serce. Skerben učenik pa, ki je imel pazno oko na svoje rejenke, je vidil neporedno obnašanje unih dveh nečimurnih deklic, in je pred nje stopil, ter jima rekel z resnobno besedo: „Vedite, da je naš nebeški Zveličar revščino vsegdar ljubil, nikdar nikoli pa ne vunanjega

lišpa in notranje nesnage. Vajna noša je po vsem nečimurna, vajno serce vse polno nesnage, ker v njem ne prebiva ljubezen, ampak nečimurnost. Idite tedaj, ter očistite svojo dušo poprej, prejden bote Jezusa prejele!“ To jima reče verli učenik, ter ju zmed drugih odloči, in jima ne da poprej iti k svetemu Obhajilu, dokler se resnično ne poboljšate. Bog ne daj z nečimernostjo v sercu iti k svetemu Obhajilu!

Ako pa že nečimurna obleka ni pripravna za sveto Obhajilo, je še tem manj pripravna nesramna noša in pohujšljiva obleka, s kakoršno se sosebno ženstvo tu in tam marsikterikrat šopiri; kajti taka noša in taka obleka je pregrešna že sama ob sebi. Sveti cerkveni očetje so se taki noši in takemu obnašanju vsegdar ustavljali z vso resnobo. Sveti škof Karol Boromej je duhovnikom svoje škofije kar naravnost prepovedal obhajati take ljudi, kteri ne bi bili spodobno oblečeni, ampak bi nečimurno ali še clo pohujšljivo oblečeni hotli pristopiti k svetemu Obhajilu. In Papež Inocencij XI. je duhovnikom clo pod kaznijo cerkvenega izobčevanja prepovedal, sveto Obhajilo deliti takim ženskam, ktere bi bile nesramno ali pohujšljivo oblečene.

Ako mora pa že obleka biti čedna in spodobna, kader gre k svetemu obhajilu, mora še tem bolj čedno in snažno biti vse telo. Jezus je svojim aposteljnom clo noge umival, preden jih je obhajal; tudi nam je poskerbel vodo za potrebe povsod in na vsakem kraju. Obraz in roke morajo biti vmite, usta snažne in jezik, lasje počesani in v red djani, nohti porezani, in pri možkih brada obrita, ako možje v kakem kraju po navadi ne hodijo poraščeni, ampak obriti. Vse to zahteva že spodobnost, tem bolj pa še le spoštovanje, ki smo ga dolžni najsvetejšemu zakramentu. Umazan obraz, nesnažne roke, razmeršeni lasje pa nikakor ne razodevajo niti spodobnosti niti spoštovanja do Jezusa, v zakramentu svetega rešnjega Telesa pričujočega.

3) Ljube duše! dan vam je zdaj obširen in, menim, da tudi dosti umeven nauk od dušnega in telesnega pripravljanja za sveto Obhajilo. Tega nauka se deržite, in po tem nauku

ravnajte vsegdar, kader se bote pripravljali za sveto Obhajilo. Perva skerb vam bodi za čisto vest in za pobožno serce. V zakramentu svete pokore si toraj očiščujte svojo vest, in z lepimi čednostmi si zaljšajte svoje serce, pa tudi telesnega pripravljanja nikar ne prezirajte, da bote vselej popolnoma tešči in spodobno oblečeni hodili k svetemu Obhajilu. Tem lepše ko ste pripravljeni, tem rajše bo prišel Jezus v vaše serce, in tem obilnišo obilnost svojih gnad vam bo seboj prinesel. Amen.

LI. keršanski nauk.

Zaderževanje med svetim Obhajilom in zaderžanje po svetem Obhajilu.

1) V zadnjih dveh keršanskih naukih je bilo povedano, kako se moramo zaderžati in obnašati pred svetim Obhajilom. Razlagano je bilo dušno in telesno pripravljanje za sveto Obhajilo, in v ozir dušnega pripravljanja je bilo povedano, da spada k njemu daljno in bližnje pripravljanje k svetemu Obhajilu. Ne bom vam ponavljal vsega, kar je bilo ondi povedanega. Ene reči pa vendar ne morem prezirati, ktera je bila takrat omenjena, da na njo navežem svoj današnji nauk. Rekel sem, da moramo, ako je le kolikor toliko mogoče, vsaj kake pol ure pred svetim Obhajilom oberniti v sveto premišljevanje in pobožne vaje ali vaje v svetih čednostih. Temu dostavljam danes še to le: Ako bi bil kristjan pri spovedi že zvečer, in ima še le drugi dan iti k svetemu Obhajilu, naj tisti večer, ter večer pred svetim Obhajilom, kolikor je mogoče, lepo tiho samotno preživi; naj se zderžuje vseh nepotrebnih besed, zder-

žuje vsega smejanja, akoravno bi samo ob sebi nedolžno bilo; na kratko: varuje naj se, kolikor se da, vse razmišljenosti in raztresenosti. Ako ga ne zaderžujejo druge dolžnosti, naj kaj več moli, ali kaj svetega, za sveto Obhajilo pripravnega bere, bere, postavim, iz štirih bukev Kempčanovih, v kterih se znajdejo neizrečeno lepi in oveseljevni nauki, ali pa naj prebira kake druge svete bukve. Kdor pa nima časa, da bi kaj več molil ali kaj bral tisti večer, če se, na primero, znajde v služnem stanu, ter je hlapec ali dekla, ali pa če brati ne zna, naj se pa vsaj večkrat spominja, in spominja tudi po noči, kader se prebudi, kaj ga drugi dan čaka, kolika sreča da mu bo, kader bo k angeljski mizi pristopil, in se sklenil s Kristusom, kraljem nebes in zemlje; zdihuje naj večkrat k Bogu, in reče z Davidom: „Kakor hrepeni jelen po studenčni vodi, tako hrepeni moja duša po tebi, o Bog! Mojo dušo žeja po močnem, živem Bogu; kdaj bom prišel, in se prikazal pred božje obličje?“ (Psalm 41, 2. 3.) Kader obhajanec zjutraj vstane, naj, ako mu čas pripusti, poklekne, in se, kakor je navadno, priporoči Bogu, Materi božji, angeljvarhu, svojemu patronu, in naj si misli, da ga Jezus Kristus k sebi kliče, kakor nekdaj Caheja z figovega drevesa, rekoč: „Stopi hitro doli, ker danes moram v tvoji hiši ostati“. (Luk. 19, 5.) Kader se na pot v cerkev poda, naj obudi v svojem sercu goreče želje po svetem Obhajilu, in naj reče: „Glej, zdaj pride ženin; idi mu naproti!“ in vso pot naj premišljuje veliko srečo in obilni blagor tistega, kdor je poklican na ženitnino božjega Jagnjeta. Kader v cerkev stopi, in se z blagoslovljeno vodo pokropi, naj k Bogu zdihne, da bi on po blagoslovljeni vodi odgnal od njega vse posvetne in nepotrebne misli, in naj mu dobrotljivo dodeli, da bi ga nikoli nobena reč ne motila pri službi božji, in da bi se vsegdar z zbranim duhom in ves v Boga zamaknjen zamogel znajti pri službi božji; ali pa zdihne z Davidom: „Pokropi me z hisopom, in bom očiščen; operi me, in bom bel, kakor sneg“. (Psalm 50, 9.) Ako se sveta maša precej ne začne, naj opravi naj poprej navadne predobhajilne molitve iz molitvenih bukvic, da jih ne bo opravljal med sveto mašo; kajti med sveto mašo je naj bolj primerno in naj bolj prav,

da se molijo mašne molitve, in to po vsi pravici, ker je sveta maša že sama ob sebi naj lepše pripravljanje za sveto Obhajilo. Kdor pa brati ne zna, naj nikar ne misli, da mu ni mogoče prav pripravljati se za sveto Obhajilo. Le prav pobožno naj moli, če drugega ne, vsaj nekoliko „Očenašev“ in „Češčenasimarij“ in tri božje čednosti, prav iz serca naj obžaluje svoje grehe, in prav ponižno naj stopi k svetemu Obhajilu s serčno željo, da bi Jezusa v svoje serce prejel tako pripravljen, kakor so ga vedno prejemali in ga še zdaj prejemajo njegovi zvesti služabniki. To storivši bo prav pripravljen stopil k svetemu Obhajilu.

Pa tudi tak kristjan, ki ni bil že poprejni večer pri spovedi, ampak gre drugo jutro k spovedi in svetemu Obhajilu, naj se že poprejni večer pripravlja za sveto Obhajilo z obilnišo molitevjo, svetim branjem in premišljevanjem. Tudi on naj se drugo jutro, kader vstane, in potoma v cerkev, in v cerkvi obnaša ravno tako, kakor je bilo ravnokar povedano unemu kristijanu, ki je že poprejni večer opravil svojo spoved. Le to mu bodi še poverh povedano, naj, kader v cerkev pride, prav lepo ponižno in odkritoserčno opravi svojo spoved; po spovedi pa naj, ako je le mogoče, opravi predobhajilne molitve, po tem pa naj z živo vero, terdnim zaupanjem, gorečo ljubeznijo, globoko ponižnostjo in pravo, nehlinjeno pobožnostjo pristopi k svetemu Obhajilu.

S tem, mislim, sem vam zadosti natanjčen nauk dal v ozir zaderžanja in obnašanja pred svetim Obhajilom ali v ozir pripravljanja za sveto Obhajilo.

2) Zdaj pa vam moram razlagati:

B) Zaderžanje med svetim Obhajilom:

Toda, preden od tega kaj več povem, moram vam poprej še odgovor dati na to le posebno vprašanje:

Kdaj se bolj spodobi k svetemu Obhajilu hoditi, ali med sveto mašo, ali ne med sveto mašo? — Na to vprašanje je bil že zadosti obširen odgovor

dan takrat, kedar je bila razlagana sveta maša, in med razlaganjem svete maše razlagano tudi sveto Obhajilo mašnikovo in Obhajilo kristjanov. Ravno zato mi danes o tem ni treba veliko govoriti, in tedaj povem le na kratko, da je naj bolj primerno in naj bolj spodobno, k svetemu Obhajilu hoditi med sveto mašo, po mašnikovem Obhajilu, ako je le mogoče, ker to je:

a) stara navàda v sveti katoliški cerkvi;

b) s tem naj bolj vidimo, da smo darú svete maše deležni, kader pri sveti maši z mašnikom Jezusa Kristusa darujemo nebeškemu Očetu, in ga z mašnikom vred tudi zavživamo, in

c) ker zahvalné molitve, ki jih mašnik po svetem Obhajilu moli, niso vravnane le samo za mašnika, ampak za vse, ki se daritve svete maše vdeležujejo ne le v duhu, ampak tudi v djanju.

Da se verniki obhajajo tudi takrat, kader ni svete maše, prišlo je v navado deloma zavoljo zložnosti ljudi, deloma zavoljo zložnosti duhovnikov.

3) Od zaderžanja in obnašanja med svetim Obhajilom pa vam moram povedati to le:

Kader pride mašnik s strežajem pred altar, vernike obhajat, naj tisti, ki so za sveto obhajilo pripravljeni, s sklenjenimi rokami, s pobožnimi očmi, po lahko ali po času in vsi polni pobožnosti gredó do pregraje, pri kteri se navadno sveto Obhajilo deli, ter naj ondi poklekknejo; in ako bi ondi za vse prostora ne bilo, naj jih poklekne pred pregrajo toliko, kolikor jih zlahkoma more; drugi pa naj pokleknejo nekoliko zadej za njimi. Roke ob straneh pobešene deržati, z očmi radogledno ali clo nespodobno sem ter tje švigati, kakor bi hotel koga iskati, prenaglo hoditi in po vsem razmišljenega obnašanja biti, ne pristoji in nikakor ne spodobi se človeku, ki gre k svetemu obhajilu.

Kader mašnik božjo hišico ali tabernakelj odpira, ter ciborij ali veliki kelih s svetimi hostjami iz njega vzame in odkrije, pozvončka strežej, z zvončkanjem na znanje dajaje začetek svetega obhajila, in moli „Confiteor“ ali očitno spoved po latinski, ki se po naše tako le moli: „Izpovedujem se Bogu vsegamogočnemu, sveti Mariji, vselej Devici, svetemu Mihaelu verhangelju, svetemu Janezu Kerstniku, svetima apostelnoma Petru in Pavlu, vsem svetnikom, in Vam (duhovni) oče, da sem obilno grešil v mislih, z besedami in djanjem po svojem zadolženju, po svojem lastnem zadolženju, po svojem lastnem preobilnem zadolženju. Toraj prosim sveto Marijo, vselej Devico, svetega Mihaela verhangelja, svetega Janeza Kerstnika, sveta aposteljna Petra in Pavla, vse svetnike, in Vas, (duhovni) oče, da bi prosili zame pri Gospodu, našem Bogu“. — Med tem, da strežej v imenu vseh, ki se obhajati želé, moli očitno spoved, naj jo tudi oni molijo za njim, ako jo znajo; ako pa očitne spovedi moliti ne znajo, naj pa prav iz serca obudé žalost ali kesanje nad grehi, da bodo vsi skesani in svojih grehov žalostni pristopili k božji mizi.

Po tem, ko je obmoljena očitna spoved, oberne se mašnik do obhajancev, ter moli nad njimi dve spravni molitvi, v kterih prosi zanje odpuščenja in milost. — Perva molitev, ki jo mašnik, ravno kot drugo, moli v latinskem jeziku, se po naše tako le glasi: „Usmili naj se vas vsegamogočni Bog, in odpusti vam vaše grehe, naj vas pripelje v večno življenje“. Strežej v imenu vseh odgovarja: „Amen“.

Drugo molitev, med ktero obhajance prekriža in blagoslovlja, pa mašnik tako le moli: „Milost, odvezo, in odpuščenje vaših grehov vam dodeli vsegamogočni in usmiljeni Bog!“ In strežej odgovarja: „Amen“. — Ta dvakratni „Amen“, ki ga strežej v njihovem imenu odgovarja, vtegnejo tudi obhajanci odgovarjati, in med tem, da mašnik za njih opravlja te dve molitvici, naj tudi oni sami Boga prosijo odpuščenja grehov in milosti.

Zdaj prime mašnik ciborij v levo roko, z desno pa vzame iz njega eno sveto hostijo, jo nad ciborijem derži, in se dru-

gič oberne do obhajancev, ter pobožno reče: „Glej Jagnje božje, ktero odjemlje grehe sveta!“ S temi besedami mašnik obhajancem v spomin sklicuje svetega Janeza Kerstnika, Jezusovega predhodnika in napovedovalca, ki je njega dni govoril ravno te besede, s kterimi hoče zdaj to le povedati: „Poglejte Jezusa, tistega, ki je bil za nas zaklan, darovan, in v smert dan, ki je na svojem lastnem telesu nesel naše grehe na križ, ki je svoje življenje daroval, da bi nas odkupil, ki je svojo kri prelil v odpuščenje naših grehov, čegar kri nas očiščuje vseh grehov: poglejte, ta Jezus je tisto, za nas zaklano in darovano božje Jagnje, in to božje Jagnje jaz zdaj tukaj le pred vami v svoji roci deržim!“ Pri teh besedah naj obhajanci kar na kratko obudé svojo v e r o in svoje z a u p a n j e v pričujočega Zveličarja, naj častljivo g l e d a j o v sveto hostijo, ki jo mašnik v roci derži, in naj ponižno Jezusa molijo.

Na to opominja mašnik obhajance, da bi pobožno in skesano za njim izgovarjali besede, ki jih je njega dni govoril stotnik, kader je prosil Jezusa, da bi mu ozdravil bolnega hlapca. Te besede so: „Gospod! nisem vreden, da greš pod mojo streho; ampak reci le z besedo, in ozdravljena bo moja duša“. Trikrat izgovarja mašnik te besede, da bi s tim trikratnim ponavljanjem enih in istih besed prav določno na znanje dal, da res nobeden človek vreden ni, prejemati neomadeževano Jagnje božje; tega je vreden le tisti, kterega Bog sam vrednega naredi. Ravno zato se morajo v znamnje svojega zadolženja pred Bogom in v znamnje svoje nevrednosti vsi obhajanci t r i k r a t t e r k n i t i p o p e r s i h, in čuteči svojo popolno nevrednost trikrat za mašnikom i z g o v a r j a t i poprej omenjene besede. Kolikor bolj se bodo poniževali pred Gospodom, s tolikanj večo ljubeznijo in radodarnostjo bo prišel v njihovo serce.

Zdaj stopi mašnik doli pred obhajilno pregrajo, da bi delil obhajancem nebeški kruh, ter s sveto hostijo v rokah sleherнega prekriža in blagoslovlja, in mu sveto rešnje Telo na jezik položi s pobožnim voščilom: „Telo našega Gospoda Jezusa

Kristusa ohrani tvojo dušo v večno življenje. Amen“. Kader mašnik s svetim rešnjim Telesom prednj stopi, naj slehern obhajanec svojo glavo nekoliko kviško vzdigne, roke naj dene pod obhajilni pertič, in pertič naj pod brado podstavi, da sveta hostija ali kaka drobtinica svete hostije, ako bi mašniku iz rok utekla, ne pade na tla, ampak na pertič, in da se s tim v okom pride vsakemu onečastenju presvetega rešnjega Telesa. Kjer obhajilnega pertiča nimajo v navadi, vtegne si obhajanec svoje molitvene bukve pod brado podložiti namesto pertiča. Na to naj čedno in spodobno usta odpre, ter ne preveč in ne premalo jezik naj položi na dolenjo ustnico, ter naj ga mirno derži na ustnici, dokler mu mašnik svete hostije ne položijo, in še le po tem, nikakor pa ne poprej, naj ga spet nazaj umakne, usta sklene, glavo nagne, in zavžije sveto hostijo. Glava se navzdigne, jezik na dolenjo ustnico položi in na ustnici mirno derži zato, da mašnik tem lagleji obhajancu sveto hostijo na jezik položi, in da mu med obhajanjem sveta hostija iz rok ne uide in na tla ne pade; toraj ni prav, ako obhajanec med obhajanjem jezik za zobmi tišči, in z ustnicami prijema sveto rešnje Telo. Tudi bi ne bilo prav, ako bi obhajanec sveto hostijo z zobmi žvečil, kakor kako drugo jed, ali sveto hostijo predolgo v ustih prideržal, tako, da bi se mu vsa razpustila v ustih. Sveto Obhajilo namreč obstoji v tem, da sveto rešnje Telo v podobi kruha zavžijemo; zavživanje pa se ne zverši le samo z ustmi, ampak s tim, da gre jed iz ust tudi v želodec; ravno zato se podoba kruha ne sme v ustih spremeniti, ampak mora še nespremenjena v želodec priti. Ako bi se komu pri svetem Obhajilu sveta hostija prijela v ustih na nebo, mora jo lepo z jezikom odlupiti, in spodobno zavžiti; kajti s svojimi rokami, ki niso posvečene, se je ne sme dotakniti. Tudi iz ust pljuvati ne sme, akoravno bi ga kašelj nadlegoval, vsaj kake pol ure ne, ali dokler si usta ne splahne z vodo ali kako drugo pijačo, da ne bi pluvaje s slinjo vred iz ust ne pljunil kake drobtinice svete hostije, ktera bi mu vtegnila še v ustih obtičati po zavživanju. Kader je stopil mašnik naprej, naj obhajanec še nekoliko pokleči v svetem premišljevanju pred obhajilno pregrajo,

ako ni treba nemudoma drugim obhajancem prostor narediti; potem pa naj se vzdigne, in ravno tako spodobno, kakor je kje prišel, naj gre spet od ondot na kak miren kraj v cerkvi.

4. Vtegnil bi si kdo misliti ali vprašati: Kako je to, da se verniki ne obhajajo ravno tako, kakor se obhajajo mašniki med sveto mašo, pod obadvojno podobo, ter pod podobo kruha in vina, ampak se obhajajo le pod eno podobo, ter pod podobo kruha?

Na to vprašanje vam to le povem:

V starih časih je bila res navada, vernike obhajati pod obadvojno podobo, tedaj ne le samo pod podobo kruha, ampak tudi pod podobo vina; vendar pa sveta cerkev nikoli ni učila, da bi celega Kristusa ne prejel tisti, kteri ga prejme le pod eno podobo, ker ravno o tistem času, o kterem je bilo sveto Obhajilo pod obadvojno podobo sploh v navadi, se je tu in tam izjemoma delilo tudi le pod eno samo podobo. Majhne otroke, na primero, so obhajali le pod podobo vina, ker jih pod podobo kruha niso še mogli obhajati, bolnikom so sveto Obhajilo le pod podobo kruha na dom nosili; tudi popotnikom in puščavnikom so ga le pod podobo kruha na pot dajali. In še clo tistih, ki so v cerkev prišli, sveta cerkev silila ni, da bi bili mogli hoteč ali nehoteč obhajani biti pod obadvojno podobo. Kdor vina ni mogel prenašati, obhajal se je le pod podobo kruha. — V poznejših časih je pa sveta cerkev Obhajilo pod obadvojno podobo vernikom prepovedala, in jim ga le pod podobo kruha zapovedala, in sicer iz teh le vzrokov in nagibov:

a) ker se podoba vina lahko razlije, in se ne da tako lahko in tako dolgo hraniti;

b) zato, da se lahko obhajajo tudi taki ljudje, kterim je vino zoperno, in ga toraj še pokusiti ne morejo;

c) zato, da zamorejo sveto Obhajilo prejeti tudi tisti, kterim bi se gnjusilo piti iz keliha, iz kterega so drugi pili;

d) zato, ker po nekterih krajih in deželah vina ni, in ga morajo še za sveto mašo dobivati iz drugih, daljnih krajev;

e) zato, da spoznava versko resnico, da je Jezus Kristus ves pričujoč tudi v eni sami podobi, nič manj, kakor v obadvojnih podobah, vkljub tistim krivovercem, kteri so zagovarjali zmoto, da kristijan svete Jezusove kervi ne prejme, kteri sveto Obhajilo prejema le samo pod podobo kruha, in ne tudi pod podobo vina.

Iz vsega tega vsakdo lahko spozna, da sveta cerkev prav ravna, ako svetega Obhajila vernikom ne deli več pod obadvojno podobo, ampak jim ga deli le pod eno samo podobo, ter pod podobo kruha.

Razlagati vam moram tudi še:

C) Zaderžanje po svetem Obhajilu.

Zaderžanje po svetem Obhajilu, ako hočemo prav na kratko povedati, obstoji v zahvali; zahvala pa obsega dve reči: perva je ta, da se obhajanec po svetem Obhajilu še nekoliko časa v pobožni molitvi pomudí; druga pa ta, da dan svojega Obhajila v pobožnih vajah preživi. Od vsaktere teh dveh reči vam moram posebej kaj povedati.

6. Sveti Filip Nerij vidi nekega dne človeka od svetega Obhajila iti naravnost iz cerkve. Ko to vidi, pošlje sveti mož dva strežeja (ministranta) z gorečima svečama za njim. Človek osupne nad tem, ter vprašuje, kaj bi to pomenjalo. Sveti Filip pa mu sporoči: „Kader mašnik Gospoda nese v ciboriju ali večem kelihu, morata ga spremljevati dva cerkvena služabnika z gorečima svečama; enaka čast gre Gospodu, ki ga on zdaj v svojem sercu nosi“. S tem je hotel sveti Filip unemu človeku na znanje dati, da tako dolgo, dokler se podobe kruha v nas niso še spremenile, Jezus Kristus v nas stanuje, ter zahteva, da svojo pobožnost nadaljujemo, in je ne skončamo že kar s svetim Obhajilom.

Tedaj ne smemo kar precej po svetem Obhajilu iz cerkve hiteti, temveč se moramo po svetem Obhajilu še nekoliko časa pomuditi v pobožni molitvi. Kaj pa naj molimo po svetem Obhajilu? Poslušajte:

a) Pred vsem drugim moramo moliti, da z molitevjo Jezusu Kristusu skazujemo naj več e spoštovanje in naj ponižniše češčenje. Po svetem Obhajilu namreč Jezus v nas stanuje, in v nas pričujoč ostane tako dolgo, dokler se podobe kruha in vina ne spremené. Po vsej pravici se tedaj spodobi, da Jezusu Kristusu, v našem sercu pričujočemu, skazujemo tisto spoštovanje in tisto češčenje, ktero mu gre kar nar višemu Gospodu in Bogu. Kako da mu zamoremo vse to skazovati, zamoremo se med drugim učiti od zveličanega Alfonza Rodrigueca. Kader je bil pri svetem Obhajilu ta bogoljubni mož, vergel se je v duhu Jezusu pred noge, je trikrat zaporedoma molil: „Čast bodi Bogu Očetu in Sinu in svetemu Duhu....“ po tem pa zahvalno pesem: „Tebe, Boga hvalimo“, in kader je prišel do besed: „Nebesa in zemlja sta polna tvojega veličastva“, sklicéval je in vabil vse stvari, da bi se ž njim zedinile, ž njim Jezusa molile, hvalile in poveličevale.

b) Kader smo z molitevjo skazali Jezusu dostojno čast in hvalo, moramo ga s ponižnim in pobožnim sercem z a h v a l i t i za preobilno milost, ki nam jo je skazal s tim, da je k nam prišel. Gospodu gre zahvala že za vsako drugo, in clo naj manjšo dobroto; kolikanj večo zahvalo mu moramo še le skazovati za naj večo dobroto, ter za sveto Obhajilo! Dolžni smo Boga zahvaliti že za vsako drugo jed in pijačo, ki jo vživamo; kolikanj bolj hvaležni mu moramo biti še le za vživanje angeljskega kruha, ter svetega rešnjega Telesa! Jezusu Kristusu ni bilo po volji, da se je zmed desetih gobovih, ki jih je ošistil, povernil le samo eden, da bi ga zahvalil. Kako bi mu tedaj po volji bilo, ko bi mu nobene hvale ne vedeli za čudopolno gnado, da je prišel v naše serce, ter se nam samega sebe vsega daroval! Da smo res dolžni hvaležni in zahvalni biti, pokazal nam je Jezus Kristus sam z lastnim

zgledom, ter je pri zadnji večerji zahvalil svojega nebeškega Očeta, prejden je posvečeni kruh razdelil med apostelne, in po zadnji večerji je ž njimi zahvalno pesem zapel. Povzdigujmo tedaj tudi mi po svetem Obhajilu svoje roke in svoje serce k Jezusu, ter vsi polni priserčne zahvale recimo za Davidom: „Kaj bom Gospodu povernil za vse, kar mi je dodelil?“ (Psalm 115, 3.) po tem pa še pristavimo: „O Jezus, prišel si v moje serce, in postal moja lastnina: kako bi te zamogel vredno zahvaliti za to tvojo toliko ljubezen? Glej, hvaležnega se ti bom skazoval za to dobroto, dokler bom živel. Ker je pa moja hvaležnost in moja zahvala vsa preslaba, želim, da bi te Marija, tvoja ljubeznjiva mati, vsi angelji in svetniki in vse stvari z menoj vred zahvalile za tvojo neizrekljivo prijaznost in ljubezen do mene, ubogega siromaka“.

c) Ker pa Gospodu hvaležnost skazovana v djanju ali v delih vse bolj dopade, kakor pa hvaležnost izražena v pobožnih mislih in lepih besedah, moramo mu v djanju ali v delih skazovati svojo hvaležnost, in toraj dobre sklepe delati, ter Jezusu obetati, da mu bomo posihmalo služili z vso mogočo zvestobo. Jezus se nam pri svetem Obhajilu samega sebe daje, in nam tedaj da vse, kar ima; zatorej pa se gotovo spodobi, da tudi mi njemu sami sebe dajemo, ter se mu vse in popolnoma darujemo; mu darujemo dušo in telo, ker sta obadva posvečena po tem svetem zakramentu; mu darujemo vse, kar smo in kar imamo, in mu z močno voljo zaterdujemo, da hočemo vsi in le njegovi biti, in s svetim Ignacijem govoriti: „O Jezus! vzami in sprejmi vso mojo prostost, moj spomin, moj um in vso mojo voljo, in kar sicer še imam in posedem. Ti si mi dal vse te reči; tebi, o Gospod! jih dajem spet nazaj. Vse so tvoje; obračaj ž njimi po svojem dopadanju. Daj mi le ljubezen do tebe in tvojo gnado; kajti to mi je dosti“. Sosebno moramo skleniti, da opustimo ta ali uni pregrešek, v kterega naj rajše pademo; potrebimo iz serca to ali uno hudo poželenje, ktero nam naj hujšo nadlego dela, da pridno doprinašamo to ali uno delo, kterega naj večkrat opuščamo. Ako hočemo odpreti svoje duhovne ušesa, in poslušati, govoril nam bo Gospod sam na serce, ter na znanje dal, česar

se moramo posebno ogibati, v čem se sosebno premagovati, in kaj posebno storiti; mi pa mu obljubimo, tistega se varovati, v tistem se premagovati, in tisto storiti in doprinašati, kar in kakor je Gospodu všeč in dopadljivo. Taki posebni sklepi, take na kako posebno reč obernjene naprejvzetja dopadajo Jezusu vse bolj kakor pa sklepi, le bolj sploh in poverhoma storjeni.

d) Ker smo pa slabi, in storjenih dobrih sklepov sami ob sebi in iz lastne moči ne moremo spolnovati, moramo Jezusa prositi njegove gnade in pomoči. Sveta Terezija pripoveduje, da se znajde Jezus po svetem Obhajilu v duši, kakor na milostipolnem sedežu, in da je kakor bi takrat dušo nagovarjal z ravno tistimi besedami, ktere je njega dni govoril sleporojenemu, rekoč: „Kaj hočeš, da ti storim? — „Saj sem zato prišel k tebi, da bi ti delil vse gnade, ki jih želiš; zahtevaj tedaj, kar le koli hočeš“. Obračajmo se tedaj zaupljivo k Jezusu, ki stanuje v našem sercu, ter ga prosimo tistih gnad, ktere so nam v poboljšanje sosebno potrebne; prosimo ga sosebno, da nas varuje, da nikdar nikoli v nobeden smerten greh ne pademo, in da nam gnado da, da v dobrem stanovitni ostanemo. Prosimo ga, da s svojo gnado vedno pri nas in v nas ostane; prosimo ga žive vere, terdnega zaupanja, goreče ljubezni, veselja za vse dobro in prave gorečnosti, krotkosti in poterpežljivosti, zmernoti in treznosti, pravičnosti in drugih lepih čednost, za pobožno in sveto življenje potrebnih. — Po tem smemo pa tudi svoje časne zadeve in telesne potrebe pred-nj položiti, ter ga prositi zdravja, potrebnega premoženja in časne sreče, ako nam zaležejo v zveličanje, in mu priporočiti tudi še vse tiste, ki so nam posebno pri sercu; kajti on je bogat in dobrotljiv zadosti, da nam zamore tudi za naše telesne potrebe in za našega bližnjega zadeve pomoč in dobrote deliti.

e) Po svetem obhajilu moramo še enkrat prav iz serca obuditi vero, upanje in ljubezen. Obuditi moramo vero, da smo resnično prejeli Jezusa Kristusa, ki je Bog in človek skupaj. Obuditi moramo upanje, da nam je dobrotljivi

Jezus, ki je iz samega usmiljenja prišel v naše serce, obilne darove prinesel seboj. Obuditi moramo ljubezen do ljubeznivega Jezusa, kteri je iz preobilne ljubezni postavil ta sveti zakrament, iz same ljubezni prišel v naše serce, ter ga prositi, da bi nam pomagal, da bi ga tudi mi iz vse duše ljubili, kakor ga je ljubil sveti Pavl, ki je rekel: „Kdo nas bo ločil od ljubezni Kristusove? Ali nadloga? ali stiska? ali lakota? ali nagota? ali nevarnost? ali preganjanje? ali meč? ... Svest sem si namreč, da ne smert, ne življenje, ne angelji, ne poglavarstva, ne oblasti, ne sedajno, ne prihodnje, ne moč, ne visokost, ne globočina, ne druga stvar nas ne bo mogla ločiti od ljubezni božje, ktera je v Kristusu Jezusu, Gospodu našem". (Rimlj. 8, 35. 38. 39.)

f) Svetovati je, po svetem Obhajilu ostati še pri eni sveti maši, ako je mogoče.

7. V tem, kar je bilo ravnokar povedano, obstoji zahvala, ki jo moramo opravljati precej po svetem Obhajilu, toda s tim vsa zahvala ni še opravljena; kajti ves dan svetega Obhajila se mora obračati v zahvalo. Naj vam toraj tudi še povem, kako se je treba obnašati na dan svetega Obhajila. Tisti dan, o kterem je človek pri svetem Obhajilu bil, mora mu biti dan naj večega dušnega veselja; kaj bi namreč za slabo dušo zamoglo biti bolj veselega, kakor je to, da je zedinjena z Jezusom, ki je dušno življenje in živ studenec vseh gnad in dobrot. Toraj moramo ta sveti dan, kolikor ga le koli moremo, obračati v pobožne vaje. Bilo bi res slabo znamnje, ako bi se kar na dan svetega Obhajila spet prepustili različnim razmišljenostim, posvetnim razveseljevanjem, in ako bi svoj obhajilni dan preživeli tako, kakor da ne bi bili tisti dan pri svetem Obhajilu. Po vsi pravici bi nam se lahko očitovalo, da za gnado svetega Obhajila nič ne porajtamo; in žalosten nasledek takega obnašanja bi bil, da bi nam sveto Obhajilo le malo pomagalo, ali pa še clo nič ne pomagalo. Še vse hujše pa bi bilo, ako bi dan svojega Obhajila obračali clo v pregrešne reči, ter govorili od nespodobnih reči, pijančevali in igrali, v slabe druščine

zahajali i. t. d. S takim ravnanjem bi kar naravnost pokazali, da zaničujemo gnado svetega Obhajila, da smo Jezusu po vsem nehvaležni, in da ga tako rekoč silimo, naj bi se z gnusenjem od nas obernil, ter nam odtegnil svojo ljubezen in svojo gnado. Kaj takega obvaruj Bog! Obhajilni dan nam bodi sveti dan, ker nam je Najsvetejšega prinesel v dar. Za tak dan se kratko in malo ne spodobijo razmišljenosti, posvetne razveseljevanja, pijančevanja in druge enake nesvete reči. Za tak dan se spodobijo molitev, obiskovanje cerkev; se spodobi biti zbranega duha, odtegovati se od sveta, opravljati pobožne dela in dela usmiljenja; kajti o tem dnevu smo prejeli Jezusa, božjega Sina; in neizrekljiva ljubezen, ki nam jo je skazal s tim, da je prišel v naše serce, mora naše serce razširiti in omečiti, da na njem kakor na altarju svojemu Zveličarju v dar prinesemo svetih vaj pobožnosti in usmiljenja.

Ako bi hotel prav na kratko povedati, kako da moramo preživeti svoj obhajilni dan, rekel bi:

Dan svetega Obhajila se zlasti spodobi:

a) Ogibati se, kar je mogoče, vsega hruma in šundra, in še clo takega posvetnega razveseljevanja, ktero samo ob sebi ni pregrešno delo in prepovedano, ampak je samo ob sebi nedolžno in dopuščeno.

b) Spodobi se varovati in ogibati se, kar se da, vsega postopanja in nepotrebnega pohajkovanja, praznega razgovarjanja, vsega norčevanja, in drugih enakih razmišljenost.

c) Spodobi se kristijanu vsemu drugemu delu in vsem drugim opravilom vkljub večkrat čez dan spominjati se, kje da je tisti dan bil, in kolika sreča da ga je doletela s tim, da je Kristusa, samega živega Boga, v svoje serce prejel, in prositi mora Kristusa, da bi se nikdar več od njega ne ločil, ampak da bi vedno pri njem ostal s svojo gnado.

d) Spodobi se dobre dela doprinašati, ter svete bukve brati, ali, če kdo brati ne zna, kaj več moliti, kaker o dru-

gih dnevih, ali pa kaj božjega premišljevati, postavim božjo besedo, zaslišano v cerkvi pri pridigah ali keršanskih naukih.

e) Ako je bil kristijan pri svetem Obhajilu kako nedeljo ali kak zapovedan praznik, spodobi se, da gre tudi popoldne k božji službi, ter h keršanskemu nauku in k litanijam.

f) Spodobi se, da kristijan s pametnim obnašanjem in modrim zaderžanjem bližnjemu pokaže, da mu je ta dan zmed vseh drugih naj imenitniši dan, in skerbno naj se varuje, da ne bo posnemal tistih, ki so po svetem Obhajilu še bolj nevšečni, še bolj navtisnjeni, še bolj nataknjeni, kakor drugekrati.

8) Ljubi bratje v Gospodu! ohranite si nauk od zaderžanja pred svetim Obhajilom, med svetim Obhajilom in po svetem Obhajilu prav dobro v spominu kakor kterega zmed naj imenitniših naukov, ter se skerbno ravnajte po njem, kader koli pojdete k svetemu Obhajilu, da bote presveto rešnje Telo vselej prav pripravljeni in vredno prejemali svojim dušam v blagor in zveličanje!

V spodbudovanje, kako da moramo sveto Obhajilo prejemati in kako zaderžati in obnašati se na dan svetega Obhajila, naj nam služi naslednji zgled. Misijonske naznanile leta 1586 sporočajo, da so novospreobernjenci v Indiji dan svetega Obhajila imeli za posebno praznični dan. In posebno vesel in slovesen jim je bil dan pervega svetega Obhajila. Od neke pobožne matere sporočajo, da je svojo ljubljeno hčerko prav skerbno oblekla in ozaljšala, kader je bil napočil dan, o kterem je imela hčerka pervikrat iti k svetemu Obhajilu, in po tem jo je v cerkev poslala. Med tem pa, ko je deklica v cerkvi bila, da bi prejela sveto rešnje Telo, hitela je mati, da bi hišo posnažila in olepšala, ter hčerkino spalnico ozaljšala s cvetlicami in pokadila z dušečim kadilom. Kader deklica po svetem Obhajilu domu pride, sprejela jo je mati prav prijazno, in jej srečo voščila, da danes v hišo pride kar nevesta Kristusova. Po tem jo pelje v spalnico, prijazno ozaljšano, pred domači altarček, s cvetlicami olepšan, na kterega so bile goreče sveče postavljene; in jo prav praznično opominja, naj tukaj v sveti

tihoti še posebno prav goreče zahvali Očeta nebeškega, in naj z otročjim zaupanjem prednj poklada vse svoje potrebe. Blaga deklica je lepo vbogala svojo dobro mater, in je tudi res spomin na prelepi obhajilni dan še dolgo in dolgo nad njo razodeval svoj dobrodeljni vspeh. — Razgledujmo se tudi mi nad bogoljubnimi Indijanci in nad to pobožno deklico, ter si prizadevajmo na vso moč, da se za vsako sveto Obhajilo prav pridno pripravljamo, sveto rešnje Telo prav pripravljeni in vredni prejemamo, in vsak obhajilni dan posvečujemo kar preimeniten, svet in prazničen dan. Amen.

LII. keršanski nauk.

Dobrote, ki jih dobivamo po prejemanju svetega rešnjega Telesa.

1. V ozir zakramenta presvetega rešnjega Telesa kar Obhajila sem vam dosihmalo razkazoval, da smo dolžni, večkrat prejemati zakrament presvetega rešnjega Telesa, in sicer tolikrat, kolikorkrat to zahteva kaka dolžnost ali pa naš lastni dušni blagor. — Pripovedoval sem vam na dalje, kako da moramo prejemati zakrament sveto Obhajilo, ter vas podučeval, kako se moramo obnašati pred svetim Obhajilom, med svetim Obhajilom in po svetem Obhajilu; in zadnjič sem ta nauk skončal.

2. Še pa mi je ostal za razlaganje tretji stavek, ki razlaga:

III. Dobrote, ki jih dobivamo po vrednem prejemanju zakramenta svetega rešnjega Telesa.

Od teh dobrot bomo danes govorili. Toda dobrote, ki jih po vrednem prejemanju zakramenta svetega rešnjega Telesa dobivamo, so tako obilne in tako imenitne, da je preslab človeški jezik jih popisati in dopovedati do dobrega. Naj si toraj tudi še tolikanj prizadevam, popisal vam vender le do cela nikdar ne bom velikosti in obilnosti dobrot in milost, ki nam jih je Jezus pripravil v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Kar pa morem, rad storim; toraj poslušajte naj poprej dobrote, ki jih dobiva naša duša:

a) Perva dobrota, ki jo dobiva iz vrednega prejemanja zakramenta svetega rešnjega Telesa, je ta, da se z Jezusom na tanjko sklenemo in zedinimo. Od te ljubeznjive zveze, ki jo imamo ž njim po vrednem svetem Obhajilu, govori Jezus sam, ter pravi: „Kdor jé moje meso, in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem. Kakor je mene poslal živi Oče, in jaz živim zavoljo Očeta, tako bo tudi tisti, kteri mene jé, živel zavoljo mene“. (Jan. 6, 57. 58.) Kdo je pač v stanu vredno popisati to preimenitno zedinjenje! Pri svetem Obhajilu Kristus ne pride v nas stanovat tako, kakor pride gost stanovat v kako hišo; temveč se zedini in sklene z nami tako natanjčno, da, tako rekoč, ž njim eno postanemo. To natanjčno zedinjenje se zgodi s tim, da Kristusa pri svetem Obhajilu vživamo kakor jed. Kader vžijemo kako jed, sklene se jed prav na tanjčno z nami, in sicer tako natanjčno, da se nam spremeni clo v meso in kri. Enaka je tudi s svetim Obhajilom: telo Kristusovo se sklene z našim telesom, njegova kri se zveže z našo kervjo in njegova duša se zedini z našo dušo, in s tim se zgodi v nas spremenenje, ktero nas podobne dela Jezusu Kristusu, ker se naše telo in naša kri udeležujeta lastnost njegovega telesa in njegove kervi, in naša duša deležna postane tistih prednost in popolnost, ki jih Kristusova duša ima. Ta namreč je razloček med natorno in med božjo jedjo: natorno jed spreobernemo v svoje meso in svojo kri, v svojo

natoro; božja, nebeška jed v svetem obhajilu pa, bivši močnejša kakor naša natora, spreminja nas v svojo natoro. Naša natora je sicer tudi še po svetem Obhajilu človeška natora, toda Kristus požlahtenje našo človeško natoro, kakor žlahni cepič požlahni divje drevo, ter naredi, da se naše mišljenje, naše poželjenje in naše djanje in ravnanje ravna po Kristusovem mišljenju, poželenju, djanju in ravnanju. Njegov um nam razsvitljuje naš um, njegova volja krepča in oživlja našo voljo, njegove želje nam na pravo stran obračajo naše želje, njegovi počutki očiščujejo naše počutke; da na kratko povem: naša natora se v Jezusovo spremeni tako, da zamoremo reči za svetim Pavlom tudi mi, „Živim, toda ne jaz; živi pa v meni Kristus“. Gal. 2, 20.) — Kader je sveta družinja z božjim Detetom pred grozovitim Herodom bežala v Egipt, žejalo je Jezusa in Marijo nekega dne hudo, toda ni ga bilo studenca ondot v puščavi, kjer so takrat hodili. Tam memo pa pride dekla, ki obličja sicer ni bila lepega, pa serca bila usmiljenega. Na rami je nosila posodo z mlekom. Marija jo poprosi, da bi jej dala piti. Dobroserčna dekla nemudoma z ramen dene posodo, ter ponudi piti Mariji in božjemu Detetu. Med tem, da pijeta, dekla verno gleda ljubeznjivega Deteta; po tem ga vzame v naročje, ter ga boža, objema, poljubuje, dokler se vsa vesela in zadovoljna spet naprej na pot ne odpravi. Dolgo potujoča pride do bistrega potoka. Da bi si prah in put oprala z obličja, se sklone nad potokom; ali glej čudo! v potoku zagleda podobo svojega obličja, ne več gerdega, kakoršnega je bila poprej, temveč lepega, ter podobnega obličju ljubeznivega božjega Deteta, in v svojem sercu nič več ni občutila nobenega veselja do posvetnih nečimurnost, ampak je občutila goreče hrepenenje po nebeški domovini. Brez ozira na to, ali se je ta dogodba res dogodila tako, kakor je tukaj povedana, opominjam le, da nam ta pobožna pravljica prav lepo pred oči postavlja natanjčno zedinjenje Jezusovo z nami v svetem Obhajilu. Kakor je tej dobroserčni dekli svojo podobo vtisnil na obličje in spremenil mišljenje, hotenje in hrepenenje njene duše; ravno tako tudi nam pri svetem Obhajiiu vtisne svojo božjo podobo, ter spremeni našo dušo, da mu podobni postanemo. —

Kako imenitno je tedaj to zedinjenje! Po tem zedinjenju, tako rekoč, božje postanejo vse naše misli, vse naše besede in vse naše djanja, ter imajo pred Bogom tako veljavo, kakor da so Jezusove misli, Jezusove besede in Jezusove djanja, ker Jezus v nas živi, in je moč njegovega božanstva, moč njegove božje natore po nas razlita.

Ker je pa družba vernih kristijanov duhovno telo, čegar glava je Kristus, vredno sveto Obhajilo ne zedinuje le samo posameznega obhajanca s Kristusom, ampak tudi vso družbo, vse vernike tem tesneje zedinuje s Kristusom in med seboj, ker po svetem Obhajilu vsi brez razločka, bodi si bogati ali revni, bodi si imenitni ali nizki, bodi si mladi ali stari, prejemajo ravno tiste duhovne dobrote, ravno tiste nebeške dari. To poterduje sveti Pavl ter pravi: „Ker smo, dasi nas je veliko, en kruh, eno telo vsi, kteri se enega kruha vdeleževamo“. (I. Kor. 10, 17.) Znamnje pa te zveze med verniki in Kristusom je, če, kakor opominja sveti Pavl, spodobno živé po poklicu, h kteremu so poklicani, z vso ponižnostjo in krotkostjo, s poterpljenjem prenašajo eden druzega v ljubezni, in skerbé ohraniti edinost duha v zvezi miru. (Efež. 4, 1—3.) Po tem takem napuhnjenec, ki druge prezira in zaničuje, krivičnik, ki bližnjega poškodovati želí, togotnež, ki bližnjemu, kteri ga je žalil, noče odpustiti, marveč se išče nad njim znositi in zmaščevati, ni ud te svete družinje, in dokler je v takem stanu, ter stanu smertnega greha, tudi ni za sveto Obhajilo; ako bi pa vendar le k svetemu Obhajilu šel, ne prejemal bi dobrot svetega Obhajila, ampak bi storil Jezusu neizrečeno veliko nečast, ker bi ga prejemal, akoravno bi ne imel zaveze ljubezni ž njim in z drugimi kristjani, in samemu sebi bi naredil neizrečeno veliko škodo namesto koristi.

b) Druga dobrota, ki jo dobivamo iz vrednega prejemanja svetega Obhajila, je ta, da nam sveto Obhajilo ohranja dušno življenje, ohranja posvečujočo gnado božjo. — Gnado božjo pa nam sveto Obhajilo ohranja s tim, da nas majhnih grehov očiščuje; s tim, da nas smertnih grehov varuje; s tim, da hudo nagnjenje v nas

krotí in zmanjšuje; s tim, da nas v dobrem poživlja in krepča; s tim, da nam v roko daje najkrepkejše orožje zoper sovražnike našega zveličanja.

Da nas sveto Obhajilo majhnih grehov očiščuje, velikih grehov pa varuje, prav določno učí sveta cerkev, ter v svetem Tridentinskem cerkvenem zboru sveto Obhajilo zaznamnuje kar pripomoček, ki nas vsakdanjih pomotljejev reši, in nas smertnih grehov varuje. (Sess. 13. cap. 2.) In kader mašnik sveto Obhajilo vernikom delí, polaga mu sveta cerkev, da jih pred svetim Obhajilom izgovarja, te le besede na jezik: „Glej Jagnje božje, ktero odjemlje grehe sveta!“ In pri sveti maši hostijo posvečevalšemu mašniku veleva izgovarjati: „To je kelih moje kervi, nove in večne zaveze, kteri bo za vas in za njih veliko prelit v odpuščenje grehov“. Te besede spričujejo, da sveto Obhajilo grehov očiščuje, ter očiščuje malih grehov, velikih pa obvaruje. — To resnico terdijo tudi sveti cerkveni učeniki. Med drugimi pravi sveti Bernard: „Dve rečí obrodi sveto Obhajilo v nas: zmanjšuje nam nagnjenje do majhnih grehov in nas varuje privolitve v velike grehe“.

Vredno sveto Obhajilo zmanjšuje in krotí v nas hudo nagnjenje in grešno poželjenje. Sveto Obhajilo je podobno dobremu zdravilu, ki vročino bolezni ladi, in njeno moč oslabí, tako da ne more več telesu smerti avdati. Zato pravi neki svet cerkven učenik: „Od dobrega dravila pričakujemo, in to po pravici, da bo premagalo hudo okrovco in tvarino bolezni, v nas ležečo, nikar pa, da bi varina ali strup bolezni premagal zdravilo, ter ga netečnega aredil. Enaka je tudi z imenitnim zdravilom naše bolne duše, svetim Obhajilom: Sveto Obhajilo od hudega, v nas tičečega, e bo premagano in pokončano, temveč kakor pravo zdravilo preverne v nas tičeče hudo, ga zatre, in spopolnuje s tim naše ozdravljenje in posvečenje.“ Hudo poželenje sicer ne vgasne v človeku, ki vredno prejema Jezusa v presvetem zakramentu, ampak le oslabí in svojo hudo moč zgubí, da nas nič več ne nadležuje tako močno. Toraj pravi sveti Bernard:

„Ako nič več tako močno ne občutimo v nas navale jeze, nevoščljivosti, nečistosti, tega nikakor ne smemo pripisovati svoji lastni čednosti, temveč telesu in kervi Kristusovi; kajti vse to dela v nas naj svetejši zakrament“.

In kakor sveto Obhajilo hudo poželenje v nas zmanjšuje, ravno tako nas v dobrem poterduje, ter v nas budí in pomnožuje veselje in moč za vse dobro. Sveto Obhajilo neko nebeško luč po nas razlije, in ta luč nas razsvitljuje in napolnuje z nekim čudnim spoznanjem in znanjem zveličavnih resnic naše svete vere. Zdaj spoznamo, kaj je prav in kaj ni prav, kaj je dobro in kaj hudo, kaj je Bogu dopadljivo in kaj mu ni dopadljivo, in ktera reč da nas zaderžuje in ktera pospešuje pri napredovanju v keršanski popolnomosti. Zdaj spoznamo vrednost keršanske duše in njenega zveličanja; spoznamo, kako sladko da je služiti Gospodu, in da je vse drugo nečimurno razun Boga ljubiti. To spoznanje nas priganja, da si prizadevamo, z božjo pomočjo tudi v djanju spolnovati to, kar smo spoznali za dobro in prav. Lepo toraj govori sveti Ciprijan in pravi: „Kako imeniten je ta kelih, kako sveta je ta pijača, s tako pijačo, v kteri gremo Bogu naproti, navdušeni, pozabimo kaj je za nami, in se stegujemo po tem, kar je pred nami, ter nimamo umov za ta svet, marveč, razveseljevanja bogatinov prezirajoč, se križa oklenemo. . . Kdor od tega kruha jé, . . . nosi Kristusa v svojem sercu, v svojih mislih, in vselej so njegove besede in njegove djanja obernjene v čast njegovemu božjemu prebivalcu.“

Sveto Obhajilo nam je tudi še naj krepkejše orožje zoper sovražnike našega zveličanja. — Ves svet je po besedah svetega Ciprijana bojišče, in naše življenje je vedna vojska. Naši sovražniki v tem boju so hudi duhovi, hudobni ljudje, in naše spačeno poželjenje, ki nam nadlego dela dan na dan. Dolgotrajen in trudapoln je ta boj in silno nevaren. Kaj nam je storiti, da ne obnemoremo v tem hudem boju? Treba nam je terdnega orožja, treba pokrepčila. In to orožje in to pokrepčilo nam je sveto Obhajilo. Torej poje kralj David, rekoč: „Mizo si

napravil pred mojim obličjem, njim nasproti, ki me nadlegujejo“. (Ps. 22, 5.) In sveti Hironim pravi: „Nobena reč človeškega serca tako močno ne pokrepčuje zoper skušnjave hudičeve, zoper hudobne zglede, zoper bliščobo in zapeljivo nečimurnost sveta, kakor ta kruh življenja“. In res kje bi bili našli pervi kristijani tisto serčnost, s ktero so premagali vse zalezovanje, po kterem bi jih bili premagalci radi pripravili ob vero? Kje bi bili dobili moč, da so poterpeli, voljno poterpeli naj strašnejše muke, ako bi te serčnosti in te moči ne bi bili dobivali v svetem Obhajilu. „Serčni kakor levi so šli od svete mize“, govori sveti Krizostom, „tako da so pred njimi trepetale clo peklenske moči“.

S tim in unim nam ohranja sveto Obhajilo naše duhovno življenje, nam ohranja posvečujočo gnado božjo. Sveto Obhajilo pa

c) posvečujočo gnado božjo v nas tudi pomnožuje. Da je to res, posname se že iz tega, ker je zakrament svetega rešnjega Telesa zakrament živih, in kar zakrament živih to posebnost ima, da nam povišuje ali pomnožuje duhovno življenje ali posvečujočo gnado božjo. Jezus namreč k duši ne pride zastonj, ampak pride k njej in v njo, da jo s svojo pričujočnostjo posveti, kakor tudi v hišo Lazarjevo ni bil prišel zastonj, ampak je prišel, da je Lazarja in njegove sestre, Marto in Marijo v svoji pričujočnosti obdaroval z milostjo. Vredno sveto Obhajilo stori, da ima kristijan po njem v obilniši meri dar žive vere, terdnega upanja in goreče ljubezni, in da je tem bolj pripraven služiti Bogu iz vse svoje duše. Kdor tedaj sveto Obhajilo vredno prejme, prejme ž njim v svoji duši čudno namnožitev božjega dopadanja, nadnatorne lepote, notranje popolnamosti in prihodnjega veličastva v nebesih. Ako bi mogli gledati dušo, ktera se znajde v stanu posvečujoče gnade božje, pred svetim Obhajilom, zavzeli bi se nad njeno lepoto; in ako bi bili vidili tudi vso lepoto, ktero le koli vesoljna natora razkriva in ves svet razkazuje, zatamnela bi vsa ta lepota pred lepoto take nedolžne duše, kakor zatamni berleča svetilnica pred solnčno svitlobo o belem dnevu.

Ako bi pa to dušo gledali po vrednem svetem Obhajilu, skoraj bi ne verjeli, da je to ravno tista duša, ktero smo gledali poprej; kajti njena lepota je zdaj v obilni meri pomnožena, in pomnoženo tudi božje dopadanje nad njo. In kakor se je zdaj namnožilo božje dopadanje nad tako dušo, pomnožilo se je tudi veličastvo njenega stanovanja v nebesih, tako da bi zdaj, ločivši se iz tega sveta, prejela vse veličastnišo krono, kakor pa bi jo bila prejela, ako bi bila pred svetim Obhajilom ta svet zapustila. Sveto Obhajilo pa posvečujoče gnade božje ne povišuje v vsakem človeku v enaki meri, ampak jo pomnožuje v nekterem človeku v obilniši meri, v nekterem v manj obilni meri. Obilniše jo namnožuje tistemu človeku, ki bolj pripravljen prejema sveto Obhajilo; manj pa jo namnožuje tistemu kristijanu, ki manj pripravljen pristopi k svetemu Obhajilu. Ako bi pa kristijan clo ne bil pripravljen, in bi nevredno prejel sveto rešnje Telo, clo nobenega dobička bi ne imel iz svetega Obhajila, ampak še clo škodo, ter greh, božji rop. Jezus bi zastonj prišel prebivat v njegovo dušo, kakor je zastonj prišel v hišo nevoščljivih, nepoboljšljivih farizejev.

d) Vredno sveto Obhajilo nam daje zastavo častitljivega vstajenja na sodnji dan in zastavo večnega življenja v nebesih. Jezus sam pravi: „Kdor jé moje meso, in pije mojo kri, ima večno življenje; in jaz ga bom obudil poslednji dan“. (Jan. 6, 55.) Dve reči nam Kristus s temi besedami obeta, častitljivo vstajenje na sodnji dan, in večno življenje, večno veselje v nebesih. Za obedve reči imamo poroka, imamo zastavo v vrednem svetem Obhajilu. To pa veste da je varno naše premoženje, ako imamo zanj zastavo pri svojih dolžnikih. Ravno tako je tudi tisti varen svojega častitljivega vstajenja in večnega življenja, kdor Jezusa Kristusa vredno prejme v zakramentu presvetega rešnjega Telesa, se ž njim sklene z zavezo ljubezni, in v tej zavezi ljubezni stanoviten ostane do konca življenja. Tak človek že na tem svetu okuša nekoliko nebeškega zveličanja. Zveličanje izvoljenih namreč obstoji v tem, da Boga

gledajo in vživajo; tak človek pri svetem Obhajilu vživa tistega Boga, kterega vživajo izvoljeni v nebesih, s tim razločkom, da ga tukaj na zemlji vživa v podobi kruha, tam v nebesih pa ga vživajo izvoljeni v nebeškem veličastvu; tukaj na zemlji mu ta nebeški kruh lakoto popolnoma ne vtolaži in žeje ne vgasi, ker je kmalo po svetem Obhajilu spet lačen in žejen te nebeške hrane, v nebesih pa je izvoljenim duša po tem vživanju popolnoma nasitena in napojena, ter vsa vtopljena v nebeški sladkosti.

Te so tedaj tiste imenitne dobrote, ki jih iz vrednega svetega Obhajila zajema naša duša.

3. Sveto Obhajilo pa je blagodarno tudi za naše telo in našo časno srečo, ter našemu telesu pripravlja častitljivo vstajenje na sodnji dan, mu marsikterikrat ohranja življenje, poskerbi zdravje, in daje našim delom in opravilom srečen pospeh.

Od častitljivega vstajenja na sodnji dan smo ravno kar govorili. Kristus sam ga obeta, in za njim priterdujejo sveti cerkveni učeniki. Med drugimi velí sveti Jernej: „Kako bi neki zamogle naše telesa za vekomaj strohneti, kako bi te naše telesa, nahranjene z mesom Jezusa Kristusa in napojene ž njegovo kervjo, ne vstale v večno življenje? Ali mar ni Jezus Kristus vstajenje in življenje? S tim, da se nebeški zveličar po svetem zakramentu altarja zedini z našimi telesi, položi vanje kali za življenje in za veličastvo; on je ogenj, tleč pod pepelom, kteri ogenj bo enkrat v njih požgal vse kar je nečistega, kar je po grehu vanje prišlo. On čaka le trobentnega znamnja poslednje sodbe, da bo v enem trenutelju spremenil telesa pravičnih, ter jih podobne naredil svojemu častitljivemu telesu“.

Kdo ve, kolikokrat nam Bog življenje ohranja ravno zavoljo svetega Obhajila, ter nas obvaruje nagle, neprevidene smerti. O tem glejte zgled, ki ga pripoveduje poleg drugih tudi sveti Gregor. V gerški cerkvi je bila in je še navada, da pri sveti maši ne rabijo opresnega,

neskvašenega kruha, ampak se poslužijo navadnega skvašenega kruha; in s takim so obhajali tudi vernike. Drobtinice pa, in kar je ostalo takega posvečenega kruha so vživati dajali malim šolarjem, kteri so bili prav pobožnega življenja. Prigodilo se je pa nekega dne, da se tim fantičem pridruži tudi nek judovski fantič, sin Juda steklarja ali glažarja, in je ž njimi vred obhajan bil. Ker se je pa pri tem nekoliko pomudil, prišel je pozneje domu, kakor druge dni. Oče ga vprašuje, kje da je bil, in fantič mu pove, da je bil v cerkvi kristijanov, in da je ondi z drugimi fantiči vred jedel posvečenega kruha. Oče se nad tem tako silno razjezi, da fantiča zgrabi, zveže in verže v plavš, ter razbeljeno glažurno peč, in vrata zapre. Mati o tem nič ni vedela; ko tedaj fantiča pogreši, išče ga, sklicuje, po vsem mestu za njim poprašuje; pa vse zastonj. Ko ga tedaj ne najde, joka in žaluje, in vsa prepadena sem ter tje hodi po pohištvu, ter na glas in po imenu sklicuje svojega zgubljenega sina. In glej, ko tretji dan pride blizo peči, in spet po imenu sklicuje svojega ljubljenega sina, oglasi se jej sin iz peči. Mati osupne in ostermi, po tem pa gre, ter peč razbije; in zdaj zagleda svojega sina v sredi ognja zdravega in veselega in popolnoma nepoškodovanega. Ko ga vprašuje, kdo mu je v tem prestrašnem ognju življenje ohranil, fantič pove, da je prelepa gospa v škerlatnem plajšču k njemu prišla, ogenj krog njega gasila, in mu, kader je lačen bil, jesti nosila. Na to čudo sta obadva, mati in sin, prestopila v katoliško cerkev; očeta pa, ki se spreoberniti ni hotel, dal je cesar Justin kakor otrokomorca postrahovati in umoriti, ter na poojstren kolj natakniti. — Od zveličanega Miklavža Flijskega (von der Flüh) pripovedujejo, da dvajset celih let ni ničesar drugega vžival, razun zakrament presvetega rešnjega Telesa. — Tako je tedaj sveto Obhajilo tu in tam kteremu že življenje ohranilo.

Vredno sveto Obhajilo je že tudi marsikomu zdravje poskerbelo in uterdilo. Od svetega Gregorija Nacijančana, ki je leta 389. umerl, beremo, da je zakrament svetega rešnjega Telesa marsikterikrat novo moč dajal tudi njegovemu telesu. — Sveta Katarina Sienska je bila o takih dnevih, o

kterih ni bila pri svetem Obhajilu, oslabela tako močno, da je bilo viditi, kakor da jej bi bilo zdajci umreti. Kakor hitro pa je prejela sveto rešnje Telo, pri tej priči se jej je moč povernila. — Sveta Roza Limanska je po svetem Obhajilu dobivala toliko moč, da se je kar vidoma okrepčala po svetem Obhajilu, kader je bila po ojstrem postu, obilnem pritergovanju spanja in po drugih ojstrih pokorilih že tako močno oslabela, da je komaj v cerkev prišla, in že komaj dihala. — Ni še ravno dolgo, od kar je bila neka zares pobožna devica obolela za hudo pljučno boleznijo, ktera jo je bila vsa izsušila. V svoji dolgi in hudi bolezni pa je bila res nenavadno poterpežljiva; in tedaj so jo tudi vsak teden obhajali, ker je prav močno hrepenela po svetem Obhajilu. Nekega dne pa je bila po dolgem ležanju že tako slaba, da je komaj še gibala z roko. Ali glej, ko jo obhajajo, čutila se je prečudno pokrepčano, tako da je mislila, da jo je že zapustila vsa bolezen. In je tudi res iz postelje se vzdignila, ter po hiši hodila, in ni bilo treba, da bi jo kdo podpiral. In kaka dva ali tri dni se je prav dobro počutila, vendar se jej zdravje ni popolnoma povernilo. Bolezen jo je spet poderla; toda po vsakem svetem Obhajilu se jej je spet na boljše obernilo, in jej spet odleglo za kakih par dni. To je terpelo nekoliko časa, dokler ni mirno in sladko v Gospodu zaspala. — Take in enake dogodbe, ki so se tu in tam kterikrat dogodile, spričujejo, da sveto Obhajilo včasih zdravje ohranja, zdravje dodeli. Tudi so take prigodbe res prav pripravne, poterditi nam vero, da bo Jezus, ki se tukaj na zemlji pri svetem Obhajilu z nami tako natanjčno zedini, nas tudi enkrat ob vstajenju teles deležne storil veličastva svojega častitljivega telesa, ter nas častitljivo spremenjene obudil poslednji dan.

Vredno sveto Obhajilo daje tudi našim vsakdanjim delom in opravilom srečen pospeh in srečen izid. Posebno srečo zavoljo svetega Obhajila je imel Španski kralj Ramir in njegova vojska. Imel je namreč hud boj s Saraceni ali Turki, pa je bil v boju silno nesrečen. Moral je pred sovražniki bežati, ter se v hribe

vmakniti. Po noči v spanju pa se mu prikaže sveti apostelj Jakob, Španjske dežele poseben pomočnik, ter mu obeta zmago nad sovražniki, ako se bodo on in njegovi vojščaki prav pripravljali za sveto Obhajilo, in vredno prejeli zakrament presvetega Telesa. To se tudi res zgodi. Kralj Ramir pristopi z veliko pobožnostjo k svetemu Obhajilu, in za njim vsa njegova vojska. Po svetem Obhajilu pa se veržejo nad sovražnika, jih serčno zgrabijo, srečno premagajo, ter pobijejo kakih sedemdeset tisučev. — O kristijan! morda še sam nisi prav opazil, da si tudi ti marsikterikrat že ravno zavoljo svetega Obhajila imel tem večo srečo in vidni božji blagoslov pri vsakdanjih svojih delih in opravilih.

4. Neizrečeno velike in nedopovedljive so dobrote, ki jih vredno sveto Obhajilo človeku daje za dušo in telo. Poprej bi zvezde na nebu preštel, prejden bi dopovedal vse milosti in dobrote, ki jih zakrament svetega rešnjega Telesa daje tistim, ki ga vredno prejemajo. Popisoval sem vam le nektere zmed posebniših in imenitniših. Vredno sveto Obhajilo nas z Jezusom na tanjko sklene in zedini. Vredno sveto Obhajilo nam ohranja in obvaruje dušno življenje, obvaruje in ohranja posvečujočo gnado božjo, ter nas majhnih grehov očiščuje, smertnih grehov varuje, hudo nagnjenje v nas kroti, nas v dobrem poživlja in poterduje, in nam v roko daje naj krepkejše orožje zoper sovražnike našega zveličanja. Vredno sveto Obhajilo tudi posvečujočo gnado božjo v nas pomnožuje, da jo po svetem Obhajilu v obilniši meri imamo. Vredno sveto Obhajilo nam daje zastavo častitljivega vstajenja na sodnji dan in zastavo večnega življenja v nebesih. In kakor za dušo, daje nam vredno sveto Obhajilo tudi za telo preimenitne dari in dobrote, ter pripravlja našemu telesu častitljivo vstajenje na sodnji dan, mu marsikterikrat clo življenje ohrani, zdravje poskerbi, in našim časnim delom in opravkom daje srečen pospeh. Radi tedaj in pogostoma, pa vselej prav pripravljeni prejemajmo ta presveti zakrament, da bomo tudi mi deležni postali tistih milost in dobrot, ki jih ta sveti zakrament za dušo in telo daje onim, ki ga vredno prejemajo. Amen.

LIII. keršanski nauk.

Od svete Popotnice; — od duhovnega Obhajila, — in od nepridnega Obhajila.

1. Zadnjič sem vam pravil, kterih dobrot deležen postane kristijan, ki vredno prejema zakrament svetega rešnjega Telesa. — S tim je bil nauk od zakramenta svetega rešnjega Telesa sicer skončan; vendar pa, da od vsake reči, ta presveti zakrament zadevajoče, kaj v misel vzamemo, naj dodam še nekoliko besedi od svete Popotnice, od duhovnega Obhajila, od nepridnega ali nerodovitnega Obhajila in od nevrednega Obhajila.

2. Naj poprej naj vam tedaj kaj povem od svete Popotnice.

Od donašanja svetega rešnjega Telesa k nevarno obolelim kristijanom na dom je bilo nekoliko opomnjenega že o tisti priložnosti, o kteri je bilo povedano, ktere posledice da se izhajajo in izpeljujejo iz Jezusove resnične pričujočnosti v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Temu, kar je bilo takrat povedanega, dodajam le še to le:

Sveta Popotnica se zakrament presvetega rešnjega Telesa imenuje takrat, kader ž njim obhajamo bolnika, nevarno obolelega ali za smert bolnega. Vredno prejemanje svete Popotnice je bolniku pri bolečinah, ki mu jih bolezen prizadeva, naj boljše hladilo in pokrepčilo, v smertnem boju naj močnejši škit in naj krepkejše orožje, in na potu v večnost naj varnišе spremstvo ali spremljevalstvo: V sveti Popotnici namreč je

naj dobrotljivši in vsegamogočni Jezus sam, ki ga bolnik prejema kar popotnico, in ki pride bolniku na pomoč v njegovih smertnih težavah. To je že njega dni napovedoval kraljevi prerok David, ter zagotovljal bolniku, rekoč: „Gospod mu daje pomoč na bolniški postelji, in oberne (v dobro) njegovo ležanje v njegovi bolezni“. (Ps. 40, 4.) In sveti Paškazij pravi: „Jezus nam je hrano svoje neumerljivosti dal v ta namen, da se nam smerti nič več ni treba bati“. Sveta cerkev sama svojo vero v čudodelno moč svete Popotnice lepo na znanje daje z molitvami in svetimi obredi, ki jih je vpeljala med prenašanjem in delenjem svete Popotnice. Kader ima namreč kak bolnik previden biti s sveto Popotnico, daje se v turnu z zvonom znamnje, in verniki se v cerkvi zberó, da počasté in molijo najsvetejši zakrament. Kader je mašnik iz božje hišice ali tabernakeljna vzel sveto hostijo, in ž njo blagoslovil zbrane vernike, nese jo razoglav med molitevjo v hišo bolnikovo. Strežej pred njim nosi gorečo svečo v svetilnici, in grede večkrat pozvončka z zvončkom v znamnje, da se zdaj na potu do bolnika znajde Jezus Kristus, prava luč, dobri pastir, naš Gospod in naš Bog, in da naj vsi, ki zvonček slišijo, in čas in priložnost imajo, pridejo in spremljajo Jezusa do bolnika. Do bolnikove hiše dospevši blagoslovlja mašnik spremljajoče vernike s svetim rešnjim Telesom, in stopivši v sobo, v kteri leži bolnik, reče mašnik: „Mir bodi tej hiši“. In strežej odgovori: „In vsem, ki v njej prebivajo“. (Mat. 10, 12.) Mašnik postavi zdaj sveto rešnje Telo na mizo, z belim pertičem čedno pogernjeno. Na mizi za svetim rešnjim Telesom stoji britka martra v sredi med dvema gorečima svečama. Kader je sveto rešnje Telo na mizo odložil, vzame mašnik blagoslovljeno vodo, ter poškropi ž njo bolnika in reče: „Pokropi me, Gospod, z hisopom, in bom očiščen; operi me, in bolj bom bel, kakor sneg. Usmili se me, o Bog, po svoji veliki milosti. Čast bodi Bogu Očetu in Sinu in svetemu Duhu, kakor je bila o začetku, in zdaj, in vselej, in na veke vekov. Amen. Pokropi me, Gospod, z hizopom, in bom očiščen; operi me, in bolj bom bel, kakor sneg“. (Ps. 50, 9.) Na dalje moli mašnik s strežejem vred:

„Naša pomoč je v imenu Gospodovem“, — „ki je vstvaril nebo in zemljo“, — „Gospod, usliši mojo molitev“. — „In moje vpitje naj pride do tebe“. — „Gospod z vami“, — „In s tvojim duhom“. — „Molimo. Usliši nas, sveti Gospod, vsegamogočni Oče, večni Bog: in blagovoli poslati svojega svetega angela iz nebes, ki bo varoval, blagroval, v zavetju imel, obiskoval in branil vse prebivalce v tem stanovanju. Po Kristusu Gospodu našem“. — „Amen“. Po tem, ko se je bolnik spovedal, in mu je mašnik dobrote svetega Obhajila živo pred oči postavil, obmoli strežej „Konfiteor“ ali očitno spoved, mašnik pa tiste dve molitvici pred obhajanjem navadne in zdaj vzame v roke sveto rešnje Telo, in proti bolniku obernjen reče: „Glej! Jagnje božje, ktero odjamlje grehe sveta. Gospod! nisem vreden, da greš pod mojo streho; ampak reci le z besedo, in ozdravljena bo moja duša“. Kader je trikrat izgovoril te poslednje besede, poda sveto rešnje Telo bolniku, rekoč: „Sprejmi, brat (sestra), popotnico Telesa Gospoda našega Jezusa Kristusa, ki te bo obvaroval hudobnega sovražnika, in te pripeljal v večno življenje. Amen.“ Po svetem Obhajilu moli mašnik: „Gospod z vami“. — „In s tvojim duhom“. — „Molimo. Sveti Gospod, vsegamogočni Oče, večni Bog, zaupljivo te prosimo, da bi našemu obhajanemu bratu (naši obhajani sestri) presveto Telo Gospoda našega Jezusa Kristusa, tvojega Sina, na telesu in na duši zaleglo v večno zdravilo: kteri živiš in kraljuješ v edinosti svetega Duha na vse veke vekov“. — „Amen“.

Tako se bolnikom deli sveta Popotnica.

Ljubi kristijan! kader nevarno oboliš, ne obotavljaj se kratko in malo kar nič, ampak se nemudoma pripravljaj in vredno pripravi, da prejmeš najsvetejši zakrament, da prejmeš sveto Popotnico. Za svojo vbogo dušo res nič boljšega storiti nisi v stanu. Ker se pa tudi tebi vtegne prigoditi, kar se je že marsikteremu drugemu prigodilo, da bi te ali smert prehitela ali kaka druga nesreča zadela, in bi svetega rešnjega Telesa ne mogel prejeti kar popotnico o svoji ločitvi iz tega sveta, prejemaj že zdaj, dokler si še terden in zdrav, sveto

rešnje Telo kar popotnico. Kako pa to? Glej, tako le: Kader se k svetemu Obhajilu ravnaš, misli si, da ti je smert že za petami, in da posihmalo nič več ne boš prejemal svetega rešnjega Telesa; in tedaj ga prejmi s toliko pobožnostjo in toliko gorečnostjo, kakor bi ga res zadnjikrat prejemal v življenju. Ako se s takimi svetimi Obhajili pripravljaš za svojo smertno uro, obljubim, da ti bo Gospod Bog milostljiv in usmiljen, in da ti bo dodelil, da boš tudi na svojo skrajno uro prejel zakrament presvetega rešnjega Telesa kar popotnico. Ako bi se pa vendar le primerilo, da bi zavoljo enega ali drugega zaderžka ne mogel prejeti svete Popotnice, te bo vsemu temu vkljub zavoljo tvojih vrednih svetih Obhajil in zavoljo gorečega hrepenenja po sveti Popotnici deležnega storil ravno tistih tolažil in milost, ki bi jih bil deležen postal, ako bi bil resnično prejel sveto Popotnico. — Kako močno dopadljivo da je Gospodu, ko človek tako hrepeni po sveti Popotnici, lahko posnamemo iz življenja svete device Julijane Falkonivske. Ta sveta devica je na smertni postelji ležala; ker pa ničesa ni mogla v želodcu obderžati, tudi ni mogla zakramenta presvetega rešnjega Telesa prejeti, in vendar Julijana po nobeni reči ni tako močno hrepenela, kakor po sveti Popotnici. Ravno zato je prosila mašnika, da bi jej sveto rešnje Telo prinesel, ter položil na serce. To se zgodi; ali glej, kader se sveta hostija sercu približa, zgine pri tej priči, in Julijana se sladko nasmehlja in v Gospodu zaspi. Kader so pa Julijanino deviško telo za sprevod ali pogreb pripravljali, zapazili so na persih ob levi strani vtisnjeno podobo svete hostije; in iz tega čudeža so sklenili, kako velike gnade da je sveta Julijana deležna postala zavoljo njenega gorečega hrepenenja po sveti Popotnici.

3. Zdaj naj vam tudi še kaj povem od duhovnega Obhajila.

Tudi od duhovnega Obhajila je bilo že govorjeno takrat, kader je bila razlagana sveta maša, in pri sveti maši Obhajilo mašnikovo in za njim Obhajilo vernikov. Od tega razlaganja naj nekoliko tukaj ponovim, nekoliko pa mu pristavim.

Kaj je tedaj duhovno Obhajilo, in v čem obstoji?

Duhovno Obhajilo obstoji v močnih, gorečih željah, Jezusa Kristusa v podobi kruha prejeti ž njegovo milostjo vred; obstoji tudi v resnični, stanovitni volji znebiti se vsega, kar človek od svetega Obhajila zaderžuje, in si pridobiti vse, česar je treba k vrednemu prejemanju svetega rešnjega Telesa. Kdor tedaj iz serca želi, Jezusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa prejeti, s tim namenom, da bi se ž njim, svojim Zveličarjem, sklenil in zedinil, od njega obilno dobrot in milost prejel, njegovega duha poln postal, in mu posihmalo tem zvestejši služil, tak kristijan je v duhu obhajan.

Duhovno Obhajilo zamore kristijan vselej prejeti, kader koli hoče in kolikorkrat koli hoče, tudi na eden dan lahko po večkrat; in pobožni ljudje ga tudi res prejemajo prav pogostoma. Sveta Agata, s priimkom od Križa, ga je prejemala clo po dvestokrat na dan. Duhovno Obhajilo zamore kristijan prejeti ali v cerkvi ali doma, kjerkoli si je. Se znajdeš doma, ljubi kristijan! je sosebno primerno, da se po duhovnem Obhajilu z Jezusom skleneš zvečer po spraševanju vesti, prejden se podaš na počitek; ravno tako, kader se znajdeš v nevarni bolezni, in ti bolezen brani, resnično prejeti zakrament svetega rešnjega Telesa. Se znajdeš na polju ali kje drugej ter slišiš k maši pozvoniti; greš memo cerkve, pa nimaš priložnosti, vanjo stopiti, in Jezusa počastiti, zamoreš se po duhovnem Obhajilu z Jezusom združiti in skleniti. Se pripravljaš za sveto Obhajilo, obudi v svojem sercu želje po svetem rešnjem Telesu, ter se obhajaj poprej z duhovnim Obhajilom, prejden se obhajaš s resničnim Obhajilom; kajti „sveta lakota je potrebna do tega nebeškega kruha“, uči sveti Avguštin. Kader stopiš v cerkev, in Jezusa počastiš v najsvetejšem zakramentu, skleni in zedini se ž njim po duhovnem Obhajilu. Sosebno pa, kader vidiš druge kristijane iti k svetemu Obhajilu, in ti takrat ne greš k svetemu Obhajilu, ali kader se pri sveti maši znajdeš, vselej obhajaj se z duhovnim

Obhajilom, da boš deležen postal daritve svete maše, ktere bi brez duhovnega Obhajila deležen ne postal.

Duhovno Obhajilo je neizrečeno koristno, pa tudi potrebno. Duhovno Obhajilo nam po nauku svetih cerkvenih učenikov ne deli dosti manj milost in dobrot, kakor resnično Obhajilo. Bogoljubni devici Joani od Križa je rekel nekega dne sam usmiljeni Jezus: Kolikorkoli se po duhovno obhajaš, vsegdar ti delim kako gnado, ktera je nekama podobna tisti gnadi, ki ti jo dajem pri resničnem Obhajilu". In blaženi Pavlini Mareska se je Zveličar nekega dne prikazal, jej pokazal dve dragi posodi, eno zlato, drugo sreberno, ter jej rekel: „Glej, ljuba hči! v tej zlati posodi hranim resnične Obhajila, v sreberni pa hranim duhovne Obhajila". Duhovno Obhajilo je tedaj res koristno, ter nam je studenec obilnih božjih milost in dobrot. Duhovno Obhajilo nam namnožuje božje dopadanje in nam vnema v sercu ljubezen do Boga. Duhovno Obhajilo nam kroti hudo poželenje, in nam požiga in pokončuje v sercu ljubezen do nečimurnih, posvetnih reči. Duhovno Obhajilo nas dela zmerom bolj previdene zoper zalezovanje hudega duha, zapeljivega sveta in grešnega poželenja, in zmerom bolj pripravne nareja za vse dobro. Duhovno Obhajilo nas vedno spominja našega imenitnega poklica, našega imenitnega cilj in konca, ki obstoji v večnem zedinjenju z našim nebeškim ženinom v nebesih. Duhovno Obhajilo je ob enem tudi še naj lepše pripravljanje za resnično sveto Obhajilo. Duhovno Obhajilo pa ni le samo koristno, ampak je tudi potrebno. Duhovno Obhajilo je potrebno, ker brez tega tudi Obhajilo v djanju ali resnično Obhajilo tečno in koristno ni. Kdor namreč iz serca ne zeli, Jezusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa prejeti ž njim se združiti, njegovo milost prejeti, njegovega duha poln biti, mu zvesto služiti; ne bo ga tudi vredno prejel, kader bo sveto Obhajilo prejemal. Duhovno Obhajilo je tudi v zveličanje neobhodno potrebno vsakemu odrašćenemu človeku; zakaj ako hoče odrašćenec v nebesa priti, mora imeti duha Kristusovega, mora po Kristusovo misliti, želeti, govoriti, delati in ravnati; Kristusov duh ga mora voditi. Toraj pravi

sveti apostelj Pavl: „Če pa kdo Kristusovega duha nima, ni njegov;“ nasproti pa pravi: „Ktere koli Duh božji vodi, ti so otroci božji“. (Rimlj. 8, 9. 13.) Tega Kristusovega duha pa po duhovnem Obhajilu prejemamo. — Vidite tedaj, kako dobro in kako potrebno je, obhajati se z duhovnim Obhajilom. Kdor se v duhu obhaja, še clo več milost prejme, kakor kdor ves mlačen in brez prave pobožnosti k božji mizi pristopi. To resnico so pač prav dobro spoznali vsi bogoljubni ljudje, ter so se prav dostikrat obhajali z duhovnim Obhajilom, sosebno takrat, kader jim ni bilo mogoče, v djanju prejeti sveto Obhajilo. Nad Balduina, brata Tulužkega kneza Rajmunda VI., plane po noči tolovajska druhal, ter ga zveže, in seboj odpelje. Cela dva dni mu ničesa ne dajo jesti, ker jim nihotel odpreti in izročiti enega svojih gradov. Ker vidi, da mu gre za življenje, prosi, da bi mu šli po duhovnika. Mašnik pride, in Balduin opravi svojo spoved, ter želi tudi še svetega Obhajila. Mašnik res prinese sveto rešnje Telo, ravno, ko dotik pride razdivjan ropar, kteri preklinjevaje brani, karkoli si bodi jesti ali piti dati Balduinu, dokler bi iz zapora ne spustil nekega drugega roparja, ki ga je Balduin pripertega imel. Ko Balduin to vidi, zgrozi se, in reče: „Neusmiljeni človek! saj ne zahtevam telesne jedi, marveč le telo in kri našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki je nebeška jed naših duš“. Ker mu pa tudi tega nikar ne privolijo, reče: „Ker tedaj ne smem vživati te nebeške jedi, mi vsaj dovolite, da se mi pokaže“. In kader mu mašnik pokaže sveto rešnje Telo, moli ga Balduin prav pobožno, serčno želeč, da bi ga smel resničo prejeti. In tako so te serčne želje po svetem Obhajilu pri bogoljubnem knezu Balduinu nadomestovale resnično Obhajilo, ter Obhajilo v djanju. Kmalo na to ga neusmiljeni roparji obesijo na drevo.

Kako oveseljiven in tolažepoln je tedaj nauk, da se kristijan tudi z duhovnim Obhajilom obhajati zamore; oveseljiven in tolažepoln sosebno za tiste kristijane, kteri zavoljo kakih posebnih okoljščin ne morejo pogostama hoditi k svetemu Obhajilu; in za tiste, ki še v pokori žive, in jih spovedniki še

ne morejo spustiti k svetemu Obhajilu; in za tiste, kterim bolezen brani v djanju prejemati sveto rešnje Telo. Radi se tedaj tudi vi, ljubi moji! obhajajte z duhovnim Obhajilom. In da bote tem lagleje in tem bolje opravili to sveto opravilo, vpeljem vam v zgled svetega Alfonza Liguorijana, ki se je tako le obhajal z duhovnim Obhajilom. Rekel je: „O moj Jezus! verujem, da si v presvetem zakramentu resnično in bistevno pričujoč; ljubim te iz vsega svojega serca, čez vse; in ker te ljubim, mi je žal, da sem te žalil s svojimi grehi, pridi v mojo dušo, ki po tebi hrepeni. O moja Ljubezen, oklenem se te, in se ti vsega darujem; ne dopuščaj, da bi se kdaj ločil od tebe“. Tako recite tudi vi, ljubi moji! ali pa, kar je še krajši, zdihnite prav iz serca za svetim Bernardom, rekoč: „Kristus, bodi moja jed; in jaz hočem tvoja jed biti!“

4. Povedati pa vam moram še kaj od nepridnega ali nerodovitnega Obhajila.

Tudi od nepridnega Obhajila je že beseda tekla pri razlaganju svete maše; ne bo nam toraj treba v njem dosti več v misel jemati. Zadosti bo, da vam na kratko povem, v čem da nepridno Obhajilo obstoji, kaj da škoduje, in kako da se ga je treba varovati.

Nepridno ali nerodovitno Obhajilo je tisto Obhajilo, kterega kristijan prejme premalo pripravljen, in toraj le malo ali celo nič ne prejme gnade ali milosti božje, ktero bi bil prejel, ako bi bil prav pripravljen prejemal zakrament presvetega rešnjega Telesa. Da je v marsikterem kristijanu sveto Obhajilo brez dušnega sadu in prida, so deloma krivi ostanki že odpuščenih smertnih grehov, kterih ostankov odpraviti si ne prizadeva; so od druge strani krivi mali grehi, do kterih ima še zmerom nekako ljubezen, in jih toraj noče zapustiti, jim noče slovo dati; je na dalje krivo slabo pripravljanje za sveto Obhajilo, kader kristijan k božji mizi pristopi brez prave pobožnosti, brez goreče ljubezni in brez svete lakote in žeje do presvetega rešnjega Telesa, pristopi v nekaki dušni mlačnosti in le bolj iz navade; je krivo vse, kar v kristijanu pobožnost

in ljubezen do Boga pomanjšuje. Nepridnega ali nerodovitnega Obhajila tedaj kristijan ne prejme takrat, kader s kakim smertnim grehom na vesti pristopi k svetemu Obhajilu, kajti tako Obhajilo ne bi bilo nepridno Obhajilo, temveč bi bilo nevredno Obhajilo. Nepridno Obhajilo prejme kristijan le takrat, kader ga prejema brez potrebnega pripravljanja, prejema v dušni mlačnosti.

Nepridno Obhajilo ni sicer pogubljivo, kakor nevredno Obhajilo, s kterim človek samemu sebi pogubljenje na glavo nakopava; vendar je pa tudi nepridno ali nerodovitno Obhajilo škodljivo, ker kristijan po takem nepridnem Obhajilu ne prejema milosti, kakoršno bi prejel, ko bi z vrednim pripravljanjem pristopil k svetemu Obhajilu. Nepridno ali nerodovitno Obhajilo je škodljivo tudi zato, ker nepridno Obhajilo človeka v nevredno Obhajilo pripravlja, da skor sam ne ve kdaj. Ravno zavoljo tega sveti Krizostom goreče opominja vernike, naj nikdar ne hodijo k božji mizi z mlačnim sercem, ampak hodijo naj vselej vsi v ljubezni goreči k svetemu Obhajilu.

Preljubi kristijani! ako se hočemo obvarovati nepridnih in nerodovitnih Obhajil, in ako hočemo gnad zakramenta svetega rešnjega Telesa v obilni meri deležni postati, pripravljajmo se za sveto Obhajilo vselej prav lepo. Razgledujmo se nad pervimi kristijani, ki so se za sveto Obhajilo vselej prav lepo pripravljali, pa tudi po vsakem svetem Obhajilu bili navdahnjeni s toliko sveto serčnostjo, da so kakor levi serčni šli med nevernike, in se radovoljno v smert dali za sveto vero Jezusovo. Prizadevajmo si, zatirati v sebi ostanke svojih poprejšnih grehov in slabost, ki so nam po njih še ostale, in si dušo zmirom bolj in bolj čistiti od njih. Prizadevajmo si, majhne grehe zmirom bolj opuščati, se vsakdanjih pomotlejev zmerom bolj izogibati, sosebno tistega, ki nam naj večo nadlego dela, in v kterega naj večkrat pademo. Prizadevajmo si zmirom bolj goreče želje po svetem Obhajilu v svojem sercu buditi, ako hočemo zadobiti obilnost gnad. „Da se obilen blagoslov iz svetega Obhajila zadobiva, treba je goreče želje, Jezusa prejeti, da ga zamoreš zmerom bolj ljubiti“, pravi sveti Alfonz

Ligorijan. Temu pristavljam, kar pravi sveti Fračišek Salezijan: „V ljubezni se mora prejemati tisti, ki se nam je iz ljubezni daroval“. Prosimo Jezusa pomoči, da bomo ž njegovo pomočjo k svetemu Obhajilu pristopili vselej s takimi gorečimi željami in s toliko ljubeznijo do njega, kakor njegovi zvesti prijatli vselej pristopijo k angeljski mizi. Pri vsem pa ravnajmo po vodilu svojega modrega spovednika, da ne bomo opravljali nerodovitnih Obhajil, ampak da bomo vsigdar opravljali vredne in dobre Obhajila našim neumerjočim dušam v blagor in zveličanje. Amen.

LIV. keršanski nauk.

Od nevrednega Obhajila.

1. Govoril sem v zadnjem keršanskem nauku od svete Popotnice, od duhovnega Obhajila in od nepridnega Obhajila. — Sveta Popotnica, sem pravil, se zakrament presvetega rešnjega Telesa imenuje takrat, kader ž njim obhajamo bolnika, za smert obolelega; in sem vam obširniše popisoval, kako se previdi bolnik s sveto Popotnico. — Duhovno Obhajilo, sem rekel, obstoji v gorečih željah, Jezusa v podobi kruha prejeti ž njegovo milostjo vred; in sem vam pravil, da se zamoremo po duhovno obhajati vselej, kader koli želimo in kolikorkrat koli hočemo; in da je duhovno Obhajilo koristno in potrebno. — Nepridno ali nerodovitno Obhajilo, ste slišali, pa je tisto Obhajilo, kterega kristijan prejme premalo pripravljen, in toraj tudi le malo ali clo nič ne prejme gnade ali milosti božje, ktero bi bil prejel, ako bi bil prav pripravljen prejel zakrament presvetega rešnjega Telesa; tudi sem vam razlagal, kako škod-

ljivo da je nepridno Obhajilo in kako mu zamoremo v okom priti.

2. Obljubil pa sem vam povedati tudi še kaj od nevrednega Obhajila.

Pri svetem Obhajilu sicer vsi, ter pravični in grešniki, prejmejo sveto rešnje Telo in sveto rešnjo kri Jezusovo. Razloček pa je velik. Grešniki ne prejmejo gnad, ki jih ta sveti zakrament deli onim, ki ga vredno prejemajo. Dasiravno je Jezusovo telo sveto, vendar le grešniku nobene svetosti ne daje, ker sveti Duh v njem ne prebiva, in ne gre v serce, ktero je grehu vdano in hudiču služi. Grešnik prejme Jezusovo sveto telo in Jezusovo sveto kri; ali Jezusovega duha ne prejme, dokler se ne poboljša, greha ne zapustí, in zakramenta svete pokore vredno ne prejme.

Nevredno Obhajilo je tisto Obhajilo, ki ga prejme človek, kteri se ne znajde v stanu posvečujoče gnade božje, in ima kak smerten greh nad seboj. Po nevrednem prejme tedaj sveto Obhajilo kristijan, kteri pri spovedi svete odveze ni prejel, in vendar le pristopi k božji mizi. Po nevrednem prejme sveto Obhajilo kristijan, ki nalašč pri spovedi zamolči kak smerten greh, in se vendar le prederzne iti k angeljski mizi. Po nevrednem prejme sveto Obhajilo kristijan, kteri ima slepo vest, in svoje nevrednosti ne spozna po lastnem zadolženju. Znajde se jih namreč veliko, kteri vedeti nočejo, v čem kerščanska pravica obstoji, in jim tudi mar ni zvedeti, kako se po keršansko živí. Znajde se jih ne malo, po hinavščini, napuhu, lakomnosti in drugem hudem poželenju zapeljanih; ne malo tudi takih, ki v svojih grehih nepoboljšani živijo, prave žalosti nad grehom nimajo, ne terdnega sklepa, greh zapustiti, kader k spovedi hodijo, in se vendar le odveze vrednega štejejo, in zaupljivo stopijo k svetemu Obhajilu, ker menijo, da so že za odpuščenje grehov opravili vse s tim, da so se le spovedali svojih grehov. Iz takih in enakih zmot se izhajajo nevredne Obhajila, ki jih božje rope imenujemo. Toda vse take zmote nimajo izgovora pred Bogom.

Ali je pri tem takem veliko ljudi, ki se po nevrednem obhajajo in božje rope delajo? Nam ljudem ne pripada in ne gre tega na tanjko razsojevati, ampak pripada in gre le Bogu, ki vidi vsakemu v serce, in ve za vrednost ali nevrednost slehernega človeka. Ali dasiravno je vse to res, vendar le se je močno bati, da je nevrednih Obhajil veliko. Že pri zadnji večerji, kader se je pervikrat delilo sveto Obhajilo, se je med enajstimi pobožnimi učenci znašel eden hudoben, ter Judež izdajalec, ki je po nevrednem prejel zakrament presvetega rešnjega Telesa. — Tudi sveti Pavl v I. listu do Korinčanov (12, 29—30.) govori od nevrednega Obhajila, in pravi, da zavoljo njega je med Korinčani veliko slabih in bolnih, in jih veliko spi, ter boleha in umira. — In ako dandanes vidimo med nami toliko grešnega življenja, toliko slabih zgledov, toliko hudih navad, toliko strupenega pohujšanja, toliko sovraštva do križa Kristusa, nasproti pa prave, resnične pokore tako malo: kaj bomo iz vsega tega sklenili? Kaj drugega, kakor to, da se je prav močno bati, da je dandanes veliko — veliko nevrednih Obhajil in božjih ropov.

3. Ali je nevredno Obhajilo velik greh?

Nevredno Obhajilo je neizrečeno velik in silno škodljiv greh, in sicer zato:

a) Nevredno Obhajilo je silno velik greh in strašno hudo božje razžaljenje zato, ker se kristjan z nevrednim Obhajilom pregreši kar naravnost nad Jezusom Kristusom samim, svojim Gospodom in Bogom. — Drugi grešniki se ne pregrešé tako naravnost nad Jezusom, kakor se pregreši človek, ki se po nevrednem obhaja. Drugi grešniki se pregrešé le nad stvarmi, ki jih je z Očetom in svetim Duhom vred vstvaril Jezus, naš Gospod in naš Bog, ker teh stvari božjih ne obračajo prav, ne obračajo po Jezusovi volji in zapovedi. Zapravljivec, postavim, se pregreši nad premoženjem, kterega mu je Bog dal, ker ga božji volji nasproti ponidoma zapravlja. Napuhnjenec se pregreši nad svojim bližnjim, ker ga prezira in na nič deva, da bi sebe povzdigoval.

Enako se tudi togotnež in nečistnik pregrešita nad bližnjim, ker se pervi išče nad bližnjim znositi in ga v škodo pripraviti, drugi pa se ga hoče poslužiti v to, da bi vgodil svojemu hudemu poželenju. Kdor pa po nevrednem prejme sveto Obhajilo, kar naravnost se pregreši nad Jezusom samim, svojim Gospodom in Bogom, ki ga prejme v svoje nečiste usta, sprejme v svoje z grehi omadeževano serce, ter po besedah svetega Pavla Sina božjega potapta, in ognusi kri zaveze, po kteri je bil posvečen. (Hebr. 10, 29.)

b) Nevredno Obhajilo je strašno velik greh zato, ker se kristijan z nevrednim Obhajilom pregreši nad Jezusom, svojim naj večim dobrotnikom. Jezus v svoji neskončni ljubezni nam ni mogel dati nič imenitnišega, po svoji neskončni modrosti nam ni vedel dati nič boljšega, in po svoji vsegamogočnosti nam ni mogel dati nič svetejšega memo tega, da nam je samega sebe v jed in pijačo zapustil. In tega svojega naj boljšega, naj dobrotljivšega Jezusa kristjan žali, da ga ne more hujše, ter ga po nevrednem Obhajilu sili v svoje nevredno serce, napolnjeno z grehom, kterega Jezus naj hujše sovraži. Iz svetega pisma vemo, da so pobožnega kralja Davida zadele različne nadloge, mnogotere britkosti; pa nobena ga menda ni sklela in bolela tako močno, kakor ga je sklela in bolela ta, da se je Ahitofel, kterega je imel dosihmalo za svojega naj vernišega prijatla, podal med Davidove nasprotnike, ter potegnil za hudobnim Absalonom, ki se je bil vzdignil nad lastnega očeta kralja Davida. (II. Kralj. 15, 31.) Britko se je zavoljo te nezgode David potožil, rekoč: „Ko bi me bil preklinjal moj sovražnik, bi bil, se ve da, prenašal; in ko bi bil on, ki me sovraži, veliko zoper me govoril, bi se bil kje skril pred njim“. Tega pa ne morem prenašati, da si se zoper mene vzdignil „ti, človek z menoj ene misli, moj vodnik in moj znanec, ki si z menoj sladke jedi užival, in sva v božjo hišo skupaj hodila.“. (Ps. 54, 14. 15.) Obernimo to prigodbo na kristijana, ki po nevrednem prejme sveto Obhajilo. Ali ne ravna tak kristijan še vse gerši, kakor je ravnal nezvesti Ahitofel? Se mar ne bo Kristus britko nad njim pritožil: „Ako

bi mi bil to osramotenje naredil moj sovražnik, kak nevernik, ali Jud, ali Turek, bi že bilo to neznano veliko osramotenje; ali koliko veča je še le hudobija, kader me s takim osramotenjem žali moj ljubljenec, moj prijatel, kristijan, katoličan!“

c) Nevredno Obhajilo je neizrečeno velik greh ne le zato, ker kristijan ž njim žali Jezusa, svojega Gospoda in svojega naj večega dobrotnika, ampak tudi še posebej zato, ker se z nevrednim Obhajilom nečast stori Jesusovemu najsvetejšemu telesu. To je tisto sveto telo, s kterim se je sklenil Jezus, pravi živi Bog, druga božja oseba v presveti Trojici. To je tisto sveto telo, ktero se je na svetem križu v odpuščenje naših grehov darovalo v klavni dar. To je tisto presveto telo, kterega je Jezus v svojem vnebohodu seboj vzel v nebesa, ter ga posadil na veličastni sedež ob božji desnici, da ga molijo angelji in izvoljeni božji v nebesih. In glejte, tega presvetega telesa ne razloči od druge jedi obhajanec, kader gre v smertnem grehu k svetemu Obhajilu; nima nobenega spoštovanja do božjega telesa, ktero se je tudi zavoljo njega dalo raniti, križati, prebosti; nima v časti telesa, ktero je na božji sedež povzdignjeno, in je naj veča sladkost in naj slajše veselje angeljem in svetnikom in vsem nebeškim prebivalcem. Kako strašno razžaljenje božje si je tedaj nevredno Obhajilo! — Res brezbožno je ravnal tisti neverski cesar, ki je na Kalvarski gori postavil podobo nečiste Žive (Venere), in clo na zveličarjev grob podobo malika Peruna (Jupitra). To je bila res velika hudobija; ali vem vam še za večo, in ta je: nevredno Obhajilo. — Strašne so bile tiste bogokletne dela, s kterimi je grozopolna Francozka prekucija ob koncu pretečenega stoletja ves svet v strah pripravila. Brezbožni trinogi so oskrunjali tempeljne Gospodove, ter jih spreminjali v gledišča, so tabernakeljne razbijali, svete posode onečastovali, in namesto božjih podob so nesramne ženske postavljali na altar. O kolika hudobija! pa poznam vendar še večo, in ta je: nevredno Obhajilo. — Strahu in grozepolna je povest, ktera se pripoveduje od nekega Juda, ki si je, ne vem kako, poskerbel posvečeno hostijo.

Sveto hostijo dobi, in jo razbode z majhnim nožičem; ali glej čudo! iz rane se prikaže kri. Ko to vidi, se hujše zdivja, ter še enkrat zabode hostijo, in še enkrat kri priteče iz rane. Verže jo v ogenj, pa v ognju ne zgori. Predre jo z mečem, in verže v kotel z vrelo vodo, in voda se zrudeči od svete božje kervi, tekoče iz ranjene hostije. Oj strah in groza nad toliko hudobijo; ali glejte, nevredno Obhajilo je še veča hudobija! Kristijan, ki se po nevrednem obhaja, ne postavlja nedolžnega božjega Jagnjeta med neme, mertve molike, ampak ga dene med žive molike svojih hudih strast. Ude trikrat svetega Boga združi z udi, vdanimi naj ostudnejšim navadam. Nečiste ustnice se dotikajo tistega, ki ga je sama čistost in svetost; in jezik, ki je poprej hudega duha prenašal, da za svetim Auguštinom povem, nosi zdaj božjega Sina! — O starodovnem času je nek trinog žive in zdrave ljudi navezovati dal na merliče, že na pol trohnele; ti pa o grešnik! nakleneš Jezusovo deviško telo na svoje nagnjusno telo, vse trohnelo in smradljivo od greha; in to storiš, kolikorkrat koli po nevrednem greš k svetemu Obhajilu, O hudobija, da je ni kmalo veče! Jezusa, nedolžno Jagnje božje, siliš v serce, v kterem satan gospoduje in greh prebiva; v serce, vse vmazano od nespodobnih misel in želj, nesramnih in preklinjevalskih, hinavskih in obrekovalskih besed; v serce, v kterem smerten strup sovraštva kipi, v kterem nečist ogenj gori; v serce, iz kterega puhti smrad pregreh in hudobij. O hudobija, o strašna hudobija!

d) Kako velika hudobija da je nevredno Obhajilo, nam sveti Pavl s temi le besadami na znanje daje: „Kdor koli tedaj bo nevredno jedel ta kruh, ali pil kelih Gospodov, kriv bo telesa in kervi Gospodove,“ to je: je tako zadolžen, kakor da bi bil Gospoda umoril, in kri Gospodovo prelil. (I. Kor. 11, 27.) Strašne so te besede, toda resnične. Kajn je zavratno umoril svojega nedolžnega brata Abeljna, in je bil kriv nedolžne kervi. Judež Iškarjot je Jezusa Judom prodal za trideset srebernikov, in je bil kriv nedolžne kervi Jezusove, kakor je sam govoril rekoč: „Grešil sem, ker sem

nedolžno kri prodal!“ Judje so primorali oblastnika Pilata, da je v smert obsodil pravičnega Jezusa, in so bili krivi presvete kervi Jezusove, ktero so sami nad sebe sklicevali, rekoč: „Njegova kri pride nad nas in nad naše otroke“. Vsem tem hudobnežem, glejte! sveti Pavl prišteva tiste, kteri v smertnem grehu prejemajo Jezusovo telo in kri; zato pravi, da „so krivi telesa in kervi Gospodove“. Med Judi, Jezusa križalšimi, in med kristijanom, po nevrednem obhajainm, je razloček le ta, da so Judje Jezusa križali na Golgati, na mestu mertvaških glav; kristijan ga pa križa v svojem sercu. Temu, kar sveti Pavl uči, pritegujejo z enim glasom tudi sv. cerkveni očetje. Po nauku svetega Ciprijana, se kristijan, ki po nevrednem prejme sveto Obhajilo, „nad Gospodovim mesom pregreši ravno tako, kakor da bi Gospoda umoril, in njegovo kri pil“. Sveti Krizostom pa pravi: „Gorje nezvestim Judom, ki so križali našega Gospoda Jezusa Kristusa; ali veliko bolj gorje še le njemu, kteri ga nevredno prejme v svetem zakramentu!“

e) Po naukih svetih cerkvenih učenikov se kristijan, ki nevredno prejme sveto Obhajilo, pregreši hujše, kakor Judje, ki so Jezusa križali; po nauku svetega Avguština namreč se za Jude, Jezusa križalše, vendar le še najdejo nekteri izgovori, akoravno njihove hudobije po vsem izgovarjati ne moremo in ne smemo; za kristijane pa, ki po nevrednem prejemajo sveto Obhajilo, nimamo clo nobenih izgovorov.

Res je, da sveto življenje, s kterim je Jezus svetil, — nebeški nauki, ki jih je oznanoval, — čudeži, ki jih je delal, in kakoršnih noben človek delati ne more, bili bi mogli tudi Judom oči odpreti, da bi ga bili spoznali za Sina božjega, za obljubljenega, od prerokov napovedanega Odrešenika. Ali kaj, ko jih je napuh oslepil, da ga niso spoznali. Misel, ki so jo od Jezusa imeli, je bila ta, da je on tesarjev sin, tedaj zgol človek, zraven tega pa še njihov sovražnik, ter sovražnik Judovskega naroda in Mozesove postave, da je z hudičem v zvezi, da ljudi moti s krivimi nauki, da jih šunta in podpihuje. Take napčne zaumene in krive zapopadke so imeli o Jezusu; in ti

napčni zapopadki so jih premotili in zapeljali tako dalječ, da so Jezusa v smert obsodili in na križ pribili. Ko bi bili Judje Jezusa spoznali za božjega Sina in za obljubljenega Odrešenika, nikdar bi ga ne bili križali, kakor uči sveti Pavl. (I. Kor. 2, 8.) Temu pritegne tudi sveti Peter, ko pravi: „Bratje, vem, da ste iz nevednosti to storili, kakor tudi vaši poglavarji“. (Dj. ap. 3, 17.) Res, da se ta nevednost ne da po vsem izgovoriti, ker je bila zadolžena; vendar vsaj po nekoliko Jude izgovarja.

Kristijan pa, ki po nevrednem gre k svetemu Obhajilu, ter s kakim smertnim grehom na vesti prejme sveto rešnje Telo, dobro pozna Jezusa, kterega prejema v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Podoba kruha ga sicer res prikriva njegovim očem in drugim počutkom, nikakor pa ne veri. Po veri namreč kristijan dobro ve, da je v tem presvetem zakramentu resnično pričujoč Jezus, božji Sin, Kralj časti in naš Odrešenik, da se pod podobo kruha znajde Jezusova duša in telo, njegovo meso in kri, njegova božja in človeška natora. In mašnik mu to tudi naravnost pove, kader mu sveto hostijo v roci deržečki reče: „Glej Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta!“ Kristijan, pravim, vse to ve, in Jezusa pozna; in vendar gre, in se prederzne, po nevrednem ga prejeti, ter se s tem krivega stori telesa in kervi Gospodove, in mu v svojem sercu iz svojih grehov in hudobij naredi križ, na kterega ga iz nova križa, in kteri je vse bolj zasramljiv memo unega, na kterega so ga nekdaj Judje razpeli. Kristijan tedaj svojih nevrednih Obhajil in svojih božjih ropov z nečimur ne bo mogel izgovarjati. Če vse to dobro premislimo, moramo z cerkvenimi učeniki tudi mi terditi in reči, da se kristijan z nevrednim Obhajilom hujše pregreši nad telesom in kervjo Jezusovo, kakor so se Judje pregrešili, kader so ga na križ pribili.

f) Da je nevredno Obhajilo res strašno velik greh, posname se tudi še iz kazen, s kterimi je Bog že od nekdaj zavoljo nevrednega Obhajila ljudi tepel na telesu in na duši, kakor nam to sveto pismo spričuje in sveti cerkveni očaki pripovedujejo.

Naj naj poprej od telesnih kazen kaj v misel vzamem Sveti Pavl pravi; „Zato (zavoljo nevrednega Obhajila namreč) je med vami veliko slabih in bolnih, in veliko jih spi“, to je: umira. (I. Kor. 11, 30.) S temi besedami sveti Pavl zadosti jasno na znanje daje telesne kazni, ki so nevrednemu Obhajilu za petami. Pa tudi cerkveni učeniki nam jih opisujejo v mnogih zgledih. Sveti Bernard je enemu svojih tovaršev zavoljo nekega skrivnega greha prepovedal iti k svetemu Obhajilu. Ker je pa velik praznik bil, bilo je tega nesrečnega človeka sram zaostati, kader so drugi šli k svetemu Obhajilu, in tedaj se prederzne, ter gre brez svete odveze, v smertnem grehu k svetemu Obhajilu. Ali glejte, kaj se zgodi! Sveta hostija je sicer v usta sprejel, ali zavžiti je nikar ni mogel. Zdaj se zave svoje hudobije, jo spozna, in jo serčno obžaluje. Po skončanem opravilu gre k svetemu Bernardu, mu ves skesan razodene, kaj je storil, in kaj se mu je prigodilo. Sveti Bernard, ko vidi vsega skesanega, mu da sveto odvezo; in zdaj je zlahkoma zavžil sveto hostijo. — Sveti Ciprijan pripoveduje od neke ženske, ktera je poprej vživala nekoliko jedi molikom darovanih, po tem pa se podala k svetemu Obhajilu; toda sveto Obhajilo jej ni bilo dušna hrana, ampak strup, kajti kri Krisusova jej je obtičala v goltancu, in ni šla naprej v želodec, dokler ni žene vdušila. Po vsem životu se je začela žena tresti in neznano zvijati, dokler se ni na zemljo zgrudila in dušo spustila. Pregreha, ktero je bila zamolčala, je kmalu na dan prišla, ter prejela zasluženo kazen. — Od druge ženske pripoveduje sveti Ciprijan, da je tudi v enakem grešnem stanu hotla iti k svetemu Obhajilu; kakor hitro pa se je hotla približati Najsvetejšemu, vdaril je ogen iz zemlje, ki jo je vderževal od nevrednega božjeropnega Obhajila. — Te prigodbe spričujejo memo mnogih drugih, kako Bog marsikterikrat strahuje že na telesu človeka, ki po nevrednem prejme sveto Obhajilo.

Še vse hujše so kazni, ki iz nevrednega Obhajila izvirajo za dušo. Iz nevrednega Obhajila namreč izvira oterpnost, izvira obupnost, in na zadnje večno pogubljenje.

Iz nevrednega Obhajila izvira o t e r p n o s t. Gotova resnica je, da se bo človek, kteri se ne boji božjega Sina zaničevati in njegove kervi z nogami teptati, še manj bal zaničevati in prelamlati njegove zapovedi, in z nogami taptati njegovo sveto voljo. Njegovo serce bo vedno pripravljeno za vsako hudobijo. Nobena pregreha mu ne bo prevelika, nobena nesramnost prenesramna; kajti le prekmalo bo pregreha nadvladala, glas vesti prevpila, červa vesti zadušila, vse jezove sramožljivosti prederla, mu ves strah božji iz serca prepodila. Ako mu žugaš s peklom, mu je, kakor da ga hvališ zavoljo njegovih hudobij; ako mu nebesa obetaš, mu je, kakor da ga hočeš za norca imeti, kajti oterpnjen je, in marsikterikrat še sam ne ve, in se ne zave, da je oterpnjen. Da je res, kar pravim, naj dopriča naslednji zgled: Tolovajski poglavar je med svojo roparsko druhal sprejel tudi nekega mladenča, ki je bil s perva še ves bojazljiv, ki si ni upal doprinašati hudobij, ki so mu jih naročali, in če je že kje ktero doprinesel, jo je doprinesel le z naj večo nevšečnostjo in prisiljen. Poglavar ga toraj zaverne, rekoč: „Ti bojazljivec ti! idi k Gospodovi mizi tak, kakoršen si; in minula te bo tvoja otročja bojazljivost“. Mladenč stori, kakor mu je bilo rečeno, in res je postal potem tako prederzen, da nobeden zmed roparjev ni bil tak. Nakladal je pregreho na pregreho, in je na zadnje v svojih hudobijah umerl brez žalosti nad grehi in brez pokore. Nevredno Obhajilo ga je pripravilo v tako strašno oterpnost.

Nevredno Obhajilo pripravi tudi v o b u p n o s t. Kader pobožnega človeka na tem svetu stiskajo križi in težave, tolaži se s prihodnjem življenjim, tolaži s tim, da bo po smerti prišel v nebesa, kjer ne bo ni križev, ni težav, ni britkosti ni terpljenja, ampak le veselje vedno in večno. S takim upanjem pa se ne more tolažiti kristijan, ki se je po nevrednem obhajal, ter se pregrešil nad drago kervjo Jezusa Kristusa, božjega Sina, kakor so se pregrešili Judje, ki so ga na križ pribili; ker mu sveta vera pravi, da mu nevredno Obhajilo ne bo zaleglo v zveličanje, temveč v pogubljenje;

toraj se ni čuditi, da na zadnje sam nad seboj obupa in nad svojim zveličanjem. Prežalosten zgled imamo nad nesrečnim Judežem Iškarjotom. Kakor hitro je Judež po nevrednem zavžil sveto rešnje Telo pri zadnji večerji, šel je satan v njega, ter ga je popolnoma spravil pod svojo oblast. In zdaj mu ni več dalo blizo Jezusa ostati; od satana gnan dalje derví, da bi zveršil grozepolno hudobijo, ter izdal Jezusa, svojega nebeškega Učenika. Oterpnjen, ki je bil, ne posluša več svoje vesti, se ne zmeni več za preobilno ljubezen, ktero mu je Jezus skazoval; le naprej in naprej dirja po pregrešnem potu, dokler ne pride do konca. Zdej se mu oči odpró, pa le v njegovo nesrečo. Smertna obsodba, sklenjena nad nedolžnim Jezusom, kterega je izdal njegovim sovražnikom, mu vest teží, kakor bi ležal mlinski kamen na njej; ne da mu dihati, ne da mu živeti; le v obupnost ga goni, dokler vervi ne vzame, in se obesi. Tako je sklenil Judež, ki se je pervi po nevrednem obhajal. In tako jih sklene mnogo, ki za Judežem hodijo, za Judežem pobirajo stopinje. Večkrat ko se po nevrednem obhajajo, bolj oterpnjeni in terdovratni postanejo; naj veča hudobija jim nič več ne preseda, s smertnim grehom na vesti prederzno gredó k Gospodovi mizi, in brezskerbno spet nazaj, kakor bi bili zavžili le kako navadno jed. In kakošna se bo na zadnje godila s takimi nevrednimi kristijani? Ako z naglo smertjo ne umerjejo, prejeli bodo še na smertni postelji po nevrednem sveto rešnje Telo, in z božjim ropom na vesti šli iz tega sveta; ali pa se jim bodo oči odperle, kakor Judežu, da bodo v obupnosti sklenili svoje brezbožno življenje.

Naj strašnejša kazen nevrednega Obhajila pa je večno pogubljenje, v kterega bo precej po smerti veržena duša, po poslednji sodbi pa pahnjeno tudi telo. Sveto Obhajilo je pravičnim življenje, grešnikom pa smert. Sveti Pavl pravi: „Kdor nevredno jé in pije, sodbo si jé in pije, ker ne razloči telesa Gospodovega“. (I. Kor. 11, 29.) Nekdanji Atenci so imeli navado, da so hudobnežem, ktere so v smert obsodili, smertno obsodbo spisano dali, in so jo morali obsojenci pogoltniti v znamnje, da je obsodba neprekliclјiva. Tej obsodbi podobna

je obsodba kristijana, ki se božjeropno obhaja; njegova obsodba namreč je tako rekoč s Kristusovo kervjo zapisana v njegovo dušo in njegovo telo; zapisal pa si jo je sam z nevrednim Obhajilom. Ko tedaj sveti Pavl pravi: „Kdor nevredno jé in pije, sodbo si jé in pije“, hoče s tim na znanje dati, da za takega človeka, kteri po nevrednem prejema sveto Obhajilo, ni več upanja, da bi kdaj zveličan bil; to pa ne le zato, kakor bi nevredno Obhajilo bil tako velik greh, da bi ne mogel odpuščen biti, kajti resnična pokora zbriše vsak greh; ampak le zato, ker je tak grešnik, kteri se prederzne pregrešiti se nad svetim rešnjim Telesom, tudi v drugih grehih gotovo že globoko zakopan; z nevrednim Obhajilom se pa še globokeje vanje pogrezne, ter vrata do svojega serca zapre gnadi, ktera bi ga zamogla poboljšati.

4. Ker je nevredno Obhajilo tako strašno velika pregreha, kaj nam je tedaj storiti?

To nam je storiti, kar nas sveti Pavl uči, rekoč: „Naj toraj človek sam sebe presodi, in tako naj jé od tega kruha, in pije od keliha“. (I. Kor. 11, 28.) Naj se toraj nikoli nobeden ne prederzne brez svete odveze iti k svetemu Obhajilu; ravno tako tudi nobeden ne, kteri bi bil na spovedi kak smerten greh zamolčal. Grešnik naj se resnično spokori poprej, prejden gre k svetemu Obhajilu. Naj toraj nobeden nikar ne sili k svetemu Obhajilu, dokler ni vreden; in naj nikar ne moti in ne nadležuje spovednika za odvezo in za sveto Obhajilo zato, da bi se lagleje spreobernil. Kaj ne veš, o kristijan! da toliko časa svetega Obhajila vreden nisi, dokler se ne spreoberneš; in da, če ga prejmeš, ga po nevrednem prejmeš? Kaj ne veste, kaj pravi sveti Pavl v ozir tega? On pravi: „Ne morete keliha Gospodovega piti, in keliha hudičev; ne morete mize Gospodove deležni biti, in mize hudičeve“. (I. Kor. 10, 20. 21.) Toraj se mora kristijan poprej resnično spokoriti, potlej še le naj zaupljivo pristopi k božji mizi.

5. Ko je nevredno Obhajilo tako silno velik greh, kaj je storiti človeku, ki je v njem zapopaden? mu je mar obupati?

Nikakor ne, marveč naj se v duhu verže usmiljenemu Jezusu pred noge, naj milo objokuje razžaljenje, ki ga je Jezusu storil, naj opravi čisto spoved, naj svoje zaupanje zastavlja v neskončno zasluženje Jezusa Kristusa in v njegovo milost; saj je Jezus neskončno milostljiv in vsegamogočen, in lahko da gnado, ktera zamore spokoriti in zveličati clo naj hujšega grešnika. Sam namreč pravi po svojem preroku: „Kakor resnično jaz živim, pravi Gospod: Nočem smerti hudobnega, temveč da se hudobni verne s svojega pota in živi“. (Eceh. 33, 11.)

6. Dospeli smo do konca razlaganja keršanskega nauka od zakramenta presvetega rešnjega Telesa. Tega razlaganja ne morem lepše skončati, razun s tim, da vas, ljubi kristijani! prav priserčno opominjam, da ste Jezusu Kristusu za ta milostipolni zakrament prav iz serca hvaležni vse dni svojega življenja. Iz serca hvaležni pa mu bomo zanj le takrat, ako si ga skerbno obračamo v to, za kar nam ga je Jezus dal. Dal nam ga je pa, da nam je zakrament, da nam je dar, da nam je hrana. Kar zakrament ga moramo radi in pogostoma obiskovati, ga ponižno in pobožno moliti; kajti v zakramentu svetega rešnjega Telesa imamo pod podobo kruha svojega Boga, svojega Gospoda in svojega Odrešenika. Kar dar ali daritev moramo zakrament svetega rešnjega Telesa ter sveto mašo pogostoma, ako je mogoče, clo vsak dan spodobno slušati in jo Bogu darovati, ter z daritevjo vred nebeškemu Očetu darovati same sebe z vsem, kar smo in kar imamo. Saj je to ravno tisti dar, ki se je nekdaj na svetem križu za nas daroval nebeškemu Očetu z edinim tem razločkom, da se je tam kervavo opravljal, tukaj pa se nekervavo ponavlja. Kar hrano ga moramo večkrat in prav pripravljeni prejemati; saj nam je jed in pijača za našo dušo in zastava večnega življenja in nebeškega veličastva.

Ako si zakrament presvetega rešnjega Telesa po takem poti v prid obračamo ves čas življenja, tedaj smo s tim zanj našemu Gospodu Jezusu Kristusu resnično hvaležni, hvaležni tako, kakor se vsakako spodobi kristijanom, Kristusovim učencem. Amen.

LV. keršanski nauk.

Od zakramenta svete pokore: — Pokora kar čednost: v čem obstoji? — Ali je potrebna in koristna? —

1. Tretji sveti zakrament je zakrament svetega rešnjega Telesa, kterega sem vam obširno in natanjčno razložil, kar sem le mogel, v poprejnih keršanskih naukih. Razložil sem vam ga kar zakrament, kar dar in kar Obhajilo, in zadnjič sem to razlaganje skončal in do konca dognal.

2. Danes pa pričnem razlaganje četertega svetega zakramenta, ter razlaganje:

§. 4. Od zakramenta svete pokore.

Beseda „pokora“ ima trojni pomen. Pomenja namreč ali čednost, ali spokorne dela, ali pa zakrament svete pokore. — Naj poprej od pokore kar čednost naj kaj spregovorim.

3. Pokora kar čednost je spokorni duh, kteri človeka žene, da svoje grehe obžaluje, sovraži, jih nič več ne

ponavlja, zanje Bogu in bližnjemu zadostuje, in pri tem zaupa, da bo odpuščenje grehov zadobil pri Bogu.

K čednosti pokore tedaj gre:

a) da grešnik slovo da grehu, da se od greha loči, in varuje priložnosti, ktera v greh napeljuje. Slehernemu grešniku namreč Bog veleva, rekoč: „Spreoberni se k Gospodu, in zapusti svoje grehe“. (Sir. 17, 21.) Nikar pa ne mislite, da je že zadosti, zapustiti le djanske grehe; potrebno je poleg tega tudi ljubezen do greha izgnati iz serca. Grešniku ni ravno težko opustiti grehe, do kterih nima posebnega poželenja; težko pa bo opustil to, kar streže njegovemu poželjenju, in vendar si mora prizadevati, opustiti tudi to, kar mu je naj bolj dopadljivo, ako je pregrešno; kajti le pod to pogojo mu Gospod Bog obeta večno življenje, kader govori po preroku Ecehielu (18, 21.), rekoč: „Če krivičnik za vse svoje storjene grehe pokoro dela, in dopolnuje vse moje zapovedi, in prav in po pravici ravna, gotovo bo živel in ne bo umerl“. Kdor s takim prizadevanjem greh od sebe odpravlja doprinaša pokoro kar čednost, ali, da z drugo besedo povem: prilastuje si čednost pokore.

b) K čednosti pokore gre na dalje, da grešnika greh peče in boli, da greh obžaluje, da se mu nad grehom gnusi da greh čerti in sovraži. Ni pa še ne zadosti, da bi greh obžaloval in sovražil le zato, ker ga je greh pripravil v kako časno nadlogo ali nesrečo, ampak mora greh obžalovati in sovražiti zavoljo Boga. Kdor greh zavoljo Boga in iz ljubezni do Boga iz serca obžaluje in nad vse drugo sovraži, terdno bo pri tem tudi sklenil, nič več ne grešiti, in bo terdno v Boga zaupal, da mu bo Bog odpustil po svojem neskončnem usmiljenju. In glejte, ravno s tim si prilastuje čednost pokore. Če pa grešnik svoje grehe opusti zato, ker mu je starost prinesla natorno ali posvetno modrost, ali ker mu ubožtvo ali kaka druga taka reč brani grešiti, pri tem pa svojih grehov ne obžaluje in ne sovraži; tak grešnik ne dela prave pokore,

nima čednosti pokore. Ravno tako je tudi tisti grešnik nima, kteri je sicer svojih grehov žalosten, pa jih vendar le noče opustiti, ker jih premalo sovraži.

c) K pokori kar čednost gre na zadnje tudi še to, da grešnik zadostuje Bogu in bližnjemu za storjene pregrehe. Bogu zadostuje s tim, da se ponižuje pred Bogom, kterega je grešivši zaničeval; da se pokori za grehe, ki jih je doprinašal; da voljno in s spokornim duhom doprinaša križe in težave, ki mu jih Bog naklada; da zvesto stori vse, kar je Bogu všeč in dopadljivo. Bližnjemu pa zadostuje s tim, da mu poverne škodo, ktero mu je storil na premoženju ali poštenju, popravi pohujšanje, kterega je dajal, in poravna vsako drugo krivico, ktero mu je storil na duši in telesu. Kdor vse to stori, dela pravo pokoro, prilastuje si čednost pokore, kdor pa tega noče storiti, pokore ne dela, nima spokornega duha, nima čednosti pokore.

4. Zdaj nam ne bo težko odgovoriti na vprašanje:

Ali je čednost pokore potrebna?

Čednost pokore je bila, je, in bo vselej potrebna tako, da brez nje, ter brez poboljšanja, brez sovraštva do greha in brez zadostovanja ni milosti, ni odpuščenja grehov pri Bogu. — V stari zavezi spoved ni bila zapovedana; čednost pa je bila zapovedana; ž njo, ter čednostjo pokore, in z zaupanjem v prihodnjega Mesija se je zadobivalo odpuščenje grehov. Zavoljo čednosti pokore je Bog grehe odpuščal vsem pravim spokornikom stare zaveze. Vidite, kako potrebna je bila čednost pokore že v stari zavezi. Pa tudi zdaj v novi zavezi je čednost pokore silno potrebna, ker brez nje ne more nobeden zakrament svete pokore vredno prejeti, ž njo pa vsakdo lahko. S to čednostjo zadobi odpuščenje grehov tudi tisti, kteri zakrament svete pokore zares prejeti želi, pa nima priložnosti, da bi ga prejel. Čednost pokore je grešniku tako potrebna, kakor nekerščenemu človeku sveti kerst. Jezus sam nam to popriča, kader pravi: „Če se ne spokorite, bote vsi pogubljeni“. (Luk. 13, 5.) — Ravno tako učijo sveti cerkveni

učeniki. Sveti Hieronim imenuje pokoro bervno, ktero nam je ostalo, kader nam je greh razbil ladijo našega zveličanja. In sveti Bernard piše: „Spokorne solze so tudi nekak kerst, in ker se zakrament svetega kersta ponavljati ne more, moramo se mi, ki očiščevanja tako pogostoma potrebujemo, tako rekoč s pokornimi solzami sami sebe na novo kerstiti in oprati. Pri unem kerstu se je rabila vunanja voda; pri tem se rabi notranja“. — Kako potrebna da je čednost pokore, spoznali so prav dobro vsi brezštevilni spokorniki, ki so bili poprej grešniki, zdaj pa se znajdejo tam gori med svetniki. Da je čednost pokore potrebna, spoznali so že od nekdaj vsi tisti kristijani, ki so želeli iz svojih grehov vstati in svojo neumerjočo dušo rešiti. In gnani od zveličavnega strahu so neizrečeno pokoro delali clo naj pobožniši in naj svetejši služabniki božji. Kralj David je doprinesel dva prav velika greha. Kader je pa k spoznanju svojih grehov prišel, zagotovil mu je Bog po preroku Natanu odpuščenje grehov, in David je bil posihmalo eden zmed naj resničniših spokornikov. Noč in dan je z britkimi solzami objokoval svoje pregrehe, kakor nam sam pripoveduje v svojih prelepih svetih pesmih, rekoč: „Utrudil sem se v svojem zdihovanju, vse noči spiram svojo posteljo, s svojimi solzami močim svoje ležišče. Od žalosti so moje oči otamnele“. (Ps. 6, 7. 8.) „Moje solze so moj kruh noč in dan“. (Ps. 41, 4.) „Moj greh je vedno pred menoj“. (Ps. 50, 5.) — Veliko grešnico Marijo Magdaleno je velika žalost nad grehi in priserčna ljubezen do Jezusa gnala, da je ne gledajoč na ljudi, kteri bi jo vtegnili zasmehovati, hitela v hišo, v kteri je Jezus obedoval, ter se vergla pred Jezusove noge, jih močila s svojimi solzami, brisala s svojimi lasmi, in razodevala toliko znamenj svoje resnične žalosti nad grehi, da jej usmiljeni Jezus grehe odpusti, in jo potolaženo spred sebe spusti. Vsemu temu vkljub pa vendar le ne jenja objokovati in obžalovati svojih grehov; obžalovala in objokovala jih je ves čas življenja. Objokovala jih je pod Jezusovim križem; objokovala jih je pri Jezusovem grobu; in po Jezusovem vnebohodu jih je obžalovala v nevljudni samoti, dokler ni izdihnila svoje spokorne svete duše. — Sveti

apostelj Peter je trikrat zatajil svojega nebeškega Učenika. Kader se je pa Gospod ozerl in milo pogledal v Petra, (Luk. 22, 61.) šel je Peter, ter britko objokoval svoj greh. Toda ni mu bilo zadosti, da bi bil le samo enkrat jokal nad svojim grehom, marveč je po spričevanju nekega moža vstajal vsako noč, kader je petelin zapel, ter tako silno jokal nad svojimi grehi, da so mu solze jarke razjedle po licih. — Sveti Arzenij se je iz kraljevega dvora podal v puščavo. V puščavi je delal ojstro pokoro. Vedno je nosil robec ali ruto za nederjem, da si je otiral spokorne solze, ki so se mu neprenehoma, ter tako pogostoma vdirale iz oči, da so mu vse dlake odpadle iz trepalnic. Vodo, v ktero je namakal palmovo listje za izdelovanje štorij ali plaht, je vsako leto samo enkrat spremenil zato, da mu je gerd smrad iz nje v nos puhtel, in je ž njim pokoril svoje počutke za sladnosti, ki jih je nekdaj užival med svetom bivajoč. — Sveti opat Janez Klimak popisuje ojstro pokoro, ki so jo delali Aleksandrijski menihi v Egiptu ob koncu šestega veka, ter si jo sami dragovoljno nakladali, kader je ta ali uni padel v kak smerten greh. Podali so se par ur dalječ od samostana v grozepolno, tamno poslopje, kterega tudi o naj hujši zimi niso zakurili, in v kterem po noči niso nobene luči prižgali. V tem berlogu jim je nepokoj delala različna živad, in jih je nadleževal neznan smrad, kterega bi ne bil prenašal nikdo, kdor ni popolnoma odmerl svojim počutkom. V revne pernje (cunje) oblečeni so ležali na zemlji, s pepelom posuti, ter s solzami močili pepel pod seboj. Nekteri so clo pod milim nebom stojé prenočevali, in si tudi spanje pritergovali; in kar jed zadeva, niso vživali drugega, nego nekoliko zeljišč in enmalo bornega kruha. Kratek oddihlej od svojega silnega pokorjenja so imeli le v tem, da so tu ali tam kterikrat pletenino pletli iz palmovega listja; potem pa se spet vernili k svoji ojstri pokori, ter molčeči obžalovali svojo zgubljeno nedolžnost, dokler jih ni žalost premagala, da so na glas jeli jokati in žalovati: „Kje je poprejna lepota naše duše, in kam je bliščoba naše perve gorečnosti? Kje so tisti srečni dnevi, kterih se le z britkostjo spominjamo? Kdo nas bo nazaj postavil v tisti stan nedolžnosti in brez-

madežnosti, o kterem je Najviši v nas prebival in se z dopadanjem oziral na nas?“ Med takim britkim žalovanjem so jih oblivale vroče solze, ter se jim tako obilno vdirale iz oči, da so nekteri zmed njih skoraj oslepeli. Koža na kolenih jim je od samega klečanja terda postala kakor podplat, očesa so se jim globoko uderle v glavo, lica zgerbančile razjedene od vrečih solz. In pri tolikem ojstrem pokorjenju so še Boga prosili, da bi jih, dokler živijo, obiskoval z naj strašnejšimi boleznimi in naj hujšimi kaznimi, da bi jim le po smerti skazal usmiljenje. Včasih je eden rekel drugemu: „Kaj se ti zdi, ljubi brat! bomo li na zadnje usmiljenje dosegli? Ali meniš, da bomo prišli kdaj v tisti srečni kraj, v kterega nič nečistega ne pojde? O nikar se ne zanašajmo preveč na božjo dobrotljivost; nikar ne nehajmo se zatajevati, brez usmiljenja križajmo svoje nečisto meso, ktero je smert vzrokovalo naši duši!“ — Geramb, mažarski plemenitaž, se je rodil leta 1773. Krog leta 1800 je opravljal imenitno službo kamornika na cesarskem dvoru v Beču. Leta 1805 in 1806 je vodil en oddelek vojske zoper Francoze, ter se pozneje tudi na Španjskem ž njimi bojeval. Od ondot se je podal na Angležko, iz Angležkega na Nemško, po kterem so takrat gospodovali Francozi, kterim se je Geramb zavoljo svoje zvestobe do cesarske avstrijske hiše zameril tako močno, da so ga priperli, in odpeljali v mesto Vincennes na Francozkem. Tu so ga imeli vjetničenega, dokler ni zvezna vojska premagala Francozov, in tudi Geramba iz zapora rešila. V tem zaporu je sam v se šel, in kader je iz zapora prišel, odpovedal se je svetu, in je menih trapist postal. O tem sam piše tako le: „Trapist sem postal, in rad spoznavam pred vsem svetom, da sem trapist postal zato, da se očitno pokorim za svoje grehe, storjene v svojem razburjenem življenju. Nikakor ne želim, da bi me svet imel za kaj drugega, razun za pokorivšega se grešnika, ki vsak dan na pomoč kliče božje usmiljenje. Svet naj me ima za posvetnega človeka, kteri spoznalši posvetno nečimurnost in svoje obilne grehe je stopil v ojster red trapistov, da bi ondi delal, molil, jokal, in na slami in pepelu umerl“. Tako piše Geramb, tisti slavni mož, ki je tako lepo popisal

svoje popotovanje v sveto deželo. — Pa ne le samo grešniki, ampak tudi nedolžni ljudje so delali silno ojstro pokoro. Odberem vam zmed mnogih drugih le dva, ter svetega Bernarda in svetega Alojzija. Sveti Bernard je živel kakor angelj, in vendar je britko objokoval svoje majhne pomotleje, v ktere je padel iz človeške slabosti. Ves poln spokornega duha je klical: „Kako bi se prederznil svoje oči povzdigniti k svojemu dobremu Očetu v nebesih — jaz, ki sem mu tako hudoben sin! Vtrinjajte se, moje oči! in potočite potok solz, v osramotenju naj mi zarudeči obličje; življenje naj se mi razpusti v žalosti in britkosti, in moji dnevi naj odmevajo od zdihovanja in žalovanja nad menoj samim“. — In kako ojstro se je pokoril sveti Alojzij, ki je bil pravi angelj v človeški postavi. Kar štiri ali petletno dete je bil nekemu vojaku vzel enmalo strelnega praha. Občevaje z vojaki je pobral med njimi tu ali tam kako preklinjevalsko in clo nesramno besedo, ktero je za njimi izgovarjal, da še sam vedel ni, kaj pravi. Ko ga pa opomnijo, da je to pregrešno, je te svoje pomotleje objokoval tako močno, kakor da bi bili, ne vem kako veliki grehi, in se zanje pokoril z naj ojstrejšimi pokorili.

Tako, glejte! so se pokorili svetniki, pokorili ljudje ki so živeli sveto, mi pa, ki smo grešniki, živimo lahkomišljeno kar tje v en dan! Toda pomislimo, kaj pravi sveti Avguštin, ki veli: „Človek, akoravno bi si nobenega greha svest ne bil, vendar bi se le ne smel podstopiti, brez pokore iti iz tega življenja“.

5. Pokora kar čednost pa nam ni le samo potrebna, ampak je tudi k o r i s t n a in hasnovita.

Koristna je pokora v dvojnem obziru. Od ene strani

a) je pokora koristna, ker n a m o n a p r i d o b i v a b o ž j e d o p a d a n j e, od druge strani b) nam je hasnovita, ker s p o k o r n i k u s e r c e n a p a j a z h l a d i l o m i n t o l a ž i l o m.

a) Č e d n o s t p o k o r e n a m p r i d o b i v a b o ž j e d o p a d a n j e; ona nas spravi in spoprijazni z razžaljenim

nebeškim Očetom; zato je pisano: „Povem vam, da tako bo v nebesih veče veselje nad enim grešnikom, kteri se spokori, kakor nad devet in devetdeseterimi pravičnimi, kteri ne potrebujejo pokore“. (Luk. 15, 7.) Pokora nam odpira nebeške vrata. — Bogoljubni Peter iz Alkantare, ki je v silno ojstri pokori preživel svoje dni, se je po svoji smerti prikazal sveti Tereziji v toliki lepoti, da se je tej toliki nenavadni lepoti močno začudila ta svetnica, ki je že večkrat poprej imela kako nebeško prikazen, in je že večkrat poprej vidila tega ali unega nebeškega prebivalca v njegovi nebeški lepoti. Peter pa, kader se je prikazal, je tako le spregovoril: O blažena pokora, ktera mi je prislužila toliko veličastvo! — Tudi mi, ljubi moji! ako časa svojega življenja ne obračamo v greh, ampak v pokoro, bomo enkrat klicali vsi veseli: „O blažena pokora, o srečno zatajevanje, o miljena ojstrost! v koliko srečo si nas pripeljala! Zdaj preslavljamo, zdaj poveličujemo, zdaj vživamo Boga in ga bomo vživali na vekomaj!“ — V sedemnajstem stoletju je nek menih iz reda Karmelitov, Frančišek od Križa po imenu, lesen križ na ramenih nesel v Palestino, in iz Palestine spet nazaj v svojo domovino. 16. dan marca 1643. leta se je 57 let star vzdignil iz mesta Vallisolet na Španjskem, šel čez Novaro in Bayone na Francozko, od ondot na Savojansko, ter čez Genuo, Milan, Fiorenco v Rim, kamor je dospel 16. septembra ravno tistega 1643. leta. 12. dan aprila naslednjega leta se poda, križ vedno na ramah, v Venecijo, od kodar se v ladiji prepelje v Aleksandrijo, ter pride čez mesto Joppe v Jeruzalem. Pred mestnimi vrati odpoje zahvalno pesem: „Tebe Boga hvalimo“ po tem gre v mesto, obišče prav pobožno vse svete kraje, in postavi na posled svoj križ na Kalvarski gori, na tistem mestu, na kterem je njega dni stal Zveličarjev križ. Ondi se pomudi tri ure v molitvi in pobožnem premišljevanju. Po tej molitvi na novo zadene svoj križ, ter gre do Jordana, v Betlehem, Nazaret, na Taborsko in Karmelsko goro. To vidi neki judovski rabinar ali duhoven, in se spreoberne k sveti veri Jezusovi. Ž njim vred se Frančišek prepelje v Terst, gre od tam spet v Rim, in po tem čez mesta Lucca, Genua, Nizza na Francozko Provenzo in v Lan-

guedok, od ondot se poda sredi zime čez Pirenejske planine, ktero Špansko deželo od Francozke delijo, v Biskajo po silnem snegu in skor neprehodljivih krajih, dokler ne pride nazaj v Vallisolet, od kodar gre v Madrid, kjer so njegov križ, ki je bil v Rimu na papeževo povelje blagoslovljen, v Karmelitarski cerkvi postavili na altar v pričo brezštevilne množice zbranega ljudstva, kterega se je od vseh strani skupaj zbralo. S tim je bogoljubni menih zveršil svoj namen, po tem, ko je neizrečeno veliko truda in težav prestal. Napotleje mu je delala deželska gosposka, ki ga je sosebno na Francozkem več mescev po ječah pripertega imela; in Judje in Turki so mu naj več nadlege delali; clo v Rimu so mu branili na daljno pot, ker je bila to prav posebna in nenavadna reč, da bi kdo s križem na rami obhodil toliko sveta. Nezaupna Benečanska vlada ga je dolgo zaderžavala, in blizo Jeruzalema bi ga bili kmalu s kamnjem pobili ravno na tistem mestu, na kterem je njega dni bil sveti Štefan kamnovan. Frančišek pa je bil vsemu vkljub vedno veselega serca. O vernitvi proti Terstu zadene popotnike huda ura, in nevihta je bila tako silna in strašna, da je jambor na ladiji vlomila. Vsi so bili te misli, da so zgubljeni. Frančišek pa namesto jambora postavi svoj križ na ladijo, in prednj poklekne in moli; in glej, na njegovo priserčno molitev potihne nevihta, nebo se zjasni, in barkarji so brez vsega daljnega zaderžka srečno dalje veslali. Kmalu po tem, ko je Frančišek skončal svoje spokorno romanje, je umerl, ter se preselil v nebeški Jeruzalem. — Kdor s tako poterpežljivostjo in stanovitnosjo, s kakoršno je romal bogoljubni Frančišek, hodi po potu pokore, temu bo gotovo Gospod Bog milostljiv in usmiljen, ter ga bo po trudopolnem potovanju poklical k sebi v nebeško domovino.

b) Čednost pokore spokorniku tudi serce napaja z hladilom in tolažilom; pokora namreč v spokorni duši oživlja ljubezen, ktera spokornim solzam jemlje grenkost in jih posladi, kakor sveti Avguštin veli. — Sveta Angela iz Foligni je marsikterikrat rekla svojim tovaršicam: „Čudovam se, kader premišljujem sladkost, s kakoršno sveto pokorjenje napolnuje in zaliva našo dušo. Kako zamorejo nek

meseni ljudje v njem viditi le samo žalovanje in žalost? Ravno kakor vosek, kteri med obdaja, hrani tudi pokorjenje v sebi nevsahljiv studenec nebeških sladkost. Bog po nevidnem potu obiskuje in tolaži duše, stiskane od svetih bolečin". — Sveti Efrem Sirski je bil kerščen v osemnajstem letu svoje starosti. Z dvema pregreškoma se je bil zadolžil pred svetim kerstom. Pervega je doprinesel v otročjih letih, ter je razdražil neko kravo, da je šterkala in divjala naprej, dokler ni prišla divjim zverinam med zobe; drugi pregrešek je bilo neko hitro memo njega begoče dvomljenje nad božjo previdnostjo. In kako močno je obžaloval ta dva svoja pomotleja. Sveti Gregor iz Nise o tem piše tako le: „Ne moremo se spominjati njegovih solz vedno tekočih, da bi jim tudi svojih solz ne prilagali. Jokanje mu je bilo tako ponatorno, kakor drugim ljudem dihanje. Kaderkoli ga srečaš, rosne so mu njegove lica". Vtegnil bi kdo misliti, da je sveti mož pri teh spokornih solzah moral terpeti nezmerne bolečine; ali glejte, njegove spokorne solze mu niso bile v muko, ampak v tolažilo, kakor sam piše, ter pravi: „Jokanje je vsakdanji kruh vsem ljudem, kteri hočejo po duhovno živeti, in ta kruh ima prijetno slast; kajti po njem se dobiva usmiljenje in tiste neskončne milosti, ki so dražeje, kakor zakladi". Amen.

LVI. keršanski nauk.

Pokora kar zakrament. — Sveta pokora je pravi in resnični zakrament. —

1. Beseda „pokora“, sem rekel zadnjič, ima trojni pomen, ter pomenja ali čednost, ali zadostovanje, ter spokorne dela, ali zakrament. — Pokora kar čednost obstoji v spokornem duhu, kteri človeka žene, da se svojih grehov kesa, jih sovraži, jih nič več ne ponavlja, Bogu in bližnjemu zanje zadostuje, in pri tem terdno zaupa, da mu bo Bog grehe odpustil po svojem neskončnem usmiljenju. — Pokora kar zadostovanje obstoji v pokorilih ali spokornih delih, ktere mora človek doprinašati, da ž njimi božji pravici zadostuje; kajti po nauku svetega Avguština mora biti kaznovan vsak greh, ako ga grešnik sam ne kaznuje nad seboj, kaznoval ga bo Bog, ker je pravičen. Pokora je zadostenje v natanjčni zvezi z zakramentom svete pokore, zato se tudi ž njim vred ob enem obširniše razlaga. — Od pokore kar čednost sem zadnjič pripovedoval, kako potrebna in kako koristna da je, ker brez nje ni odpuščenja grehov in toraj tudi ne zveličanja, in ker nam ona zadobiva božje dopadanje, in nam vliva tolažilo in hladilo v serce.

2. Dasiravno pa nam je čednost pokore tako močno potrebna, da brez nje ne moremo odpuščenja grehov zadobiti, vendar le ona sama ob sebi še ne zadostuje, ampak je treba ako je le mogoče, poleg tega se tudi še spovedati svojih grehov, in odvezo prejeti od spovednika. Ako bi se pa grešnik ne hotel spovedovati svojih grehov, in bi jih nalašč in rado-

voljno zamolčal, in bi ne hotel za nje odveze prositi, ne more upati odpuščenja. Toraj je treba poleg tega, da si človek pokoro kar čednost prilastuje, tudi še pokoro prejemati kar zakrament.

Oglejmo si tedaj zdaj pokoro kar zakrament.

3. Nauk od zakramenta svete pokore obravna dve reči, ter eno A) ktera nam pove, kaj moramo od zakramenta svete pokore verovati, in drugo B) ktera nas uči, kaj moramo storiti, da bomo vredno prejemali ta sveti zakrament.

A) Od tega, kar moramo v ozir zakramenta svete pokore verovati.

V ozir zakramenta svete pokore mora vsak katoliški kristijan vedeti in verovati: I.) da je pokora pravi in resničen zakrament, II.) da je zakrament svete pokore mnogim ljudem v zveličanje potreben, mnogim drugim pa koristen, III.) da zakrament svete pokore velike in obilne gnade in dobrote deli tistim, ki ga vredno prejemajo. — Vse te tri reči ali stavke moramo ogledati bolj na drobno.

4. Premislimo danes pervi stavek:

I.) Pokora je pravi in resnični zakrament.

Odgovorimo tedaj naj poprej na vprašanje:

Kaj je zakrament svete pokore?

Zakrament svete pokore je zakrament, v kterem pooblasteni mašnik na božjem mestu grešniku po svetem kerstu storjene grehe odpusti, če se jih skesano in popolnoma (do čistega) spove, in tudi resnično voljo ima, se poboljšati, za grehe zadostovati ali pravo pokoro delati.

Te besede bote prav razumevali, kakor hitro vam dokažem, da je pokora pravi in resničen zakrament.

Slišali ste, da so k vsakemu zakramentu potrebne tri reči: a) vidno znamnje, b) nevidna gnada božja, in c) postavljanje po Jezusu Kristusu. Vse te tri reči se nahajajo pri sveti pokori, toraj je pokora pravi, resničen zakrament.

a) Pri sveti pokori nahajamo vidno znamnje. In ktero je to vidno znamnje? To vidno znamnje obstoji od strani grešnikove v kesanju in terdnem sklepu, v spovedi in resnični volji za grehe zadostovati, od strani mašnikove pa v odvezi. Bogoslovci ali učeniki naše svete vere iščejo, kakor je znano iz poprejnih keršanskih naukov, vidnega znamnja v tvarini in v obliki. Tvarino razpolejo v daljno in bližnjo. Daljna ali oddaljena tvarina je tista reč, ktera se pri zakramentu rabi; bližna tvarina pa je to, kar se s tisto rečjo zgodi, ter raba tiste reči. In oblika obstoji v tistih besedah, ktere se izhajajo med tem, ko se rabi daljna tvarina, ter med tem, ko se sveti zakrament deli. In ako zdaj vprašujemo, ktera je oddaljena tvarina pri zakramentu svete pokore, dobili bomo v odgovor, da oddaljena tvarina zakramenta svete pokore so vsi po svetem kerstu storjeni grehi, veliki in majhni. Bližna tvarina zakramenta svete pokore pa je to, kar grešnik s svojimi po svetem kerstu storjenimi grehi dela ali opravlja, ter to, da se jih skesano in popolnoma spoveduje, in da je pripravljen zanje zadostovati. Grešnikovo ravnanje tedaj, ter njegovo kesanje, njegova spoved in njegova volja za grehe zadostovati, je bližnja tvarina zakramenta svete pokore. Ker je to grešnikovo ravnanje po božji naredbi potrebno, da se spopolni zakrament in zadobi odpuščenje grehov, sveti Tridentinski cerkveni zbor to grešnikovo djanje in ravnanje imenuje del svete pokore. (Sess, 14. cap. 18.) Oblika zakramenta svete pokore obstoji v tistih besedah, s kterimi mašnik grešnika od grehov odvezuje, rekoč: „Jaz te odvežem od tvojih grehov v imenu Očeta, in Sina, in svetega Duha. Amen“. Tvarina in oblika, ktero vidno znamnje imenujemo, je, kakor

pri vsakem drugem zakramentu, tako tudi pri zakramentu svete pokore vidna reč, ter taka reč, ktera se vidi. Res je sicer, da so notranja žalost nad grehom, terdni sklep se poboljšati, in resnična volja za grehe zadostovati zgol nevidne reči, pa vendar se razodevajo in razkazujejo s tim, da grešnik ponižno pred spovednico poklekne, se skesano svojih grehov obtožuje, spokorjenje in poboljšanje obeta, in na to od mašnika sveto odvezo prejme. Pri zakramentu svete pokore nahajamo tedaj naj poprej vidno znamnje.

b) V zakramentu svete pokore se dobiva tudi nevidna gnada božja. Ktera pa je ta nevidna gnada? Ta nevidna gnada, kakor bo pozneje bolj razločno povedano, obstoji sosebno in pred vsem drugim v odpuščenju grehov. Ako se namreč grešnik svojih grehov skesano in do čistega spove, odpusti mu pooblasteni mašnik na božjem mestu grehe. Beseda „odpusti“ se mora tukaj kar naravnost v pravem pomenu razumevati; kajti mašnik grešniku ne daje samo na znanje, da mu je Bog odpustil njegove grehe, ampak mašnik grešniku grehe zares in resnično odpusti. Krivoverni Protestanti terdijo in pravijo: „Mašnik je človek, toraj ne more grešniku grehov resnično odpustiti, ampak zamore le samo na znanje dati, da je grešniku Bog odpustil grehe“. Protestanti bi imeli prav, in resnično bi bilo, kar terdijo, ako bi mašnik v spovednici sedel in delal le kar človek; kajti kar človek bi nikomu ne mogel grehov odpuščati: odpuščenje grehov namreč je delo božje; le Bog sam zamore greh odpuščati. Ali glejte, mašnik v spovednici ne sedi in ne dela le kar človek, temveč kar nadomestnik božji; mašnik v spovednici nadomestuje Jezusa Kristusa, ter dela in opravlja to, kar je Jezus Kristus sam večkrat delal, dokler je vidno živel tukaj na zemlji. Kakor je namreč Jezus Kristus grešnikom njihove grehe resnično odpuščal, in jim ni le samo na znanje dajal, da jim jih je odpustil Bog, njegov nebeški Oče; ravno tako tudi spovednik ne daje le samo na znanje, da so temu ali unemu grešniku grehi odpuščeni, ampak mu jih resnično odpusti. Ta resnica se opira in je zastavljena na določne be-

sede Zveličarjeve, ki jih je govoril svojim apostoljnom, rekoč: „Resnično, vam povem, karkoli bote zavezali na zemlji, zavezano bo tudi v nebesih; in kar koli bote razvezali na zemlji, razvezano bo tudi v nebesih“. (Mat. 18, 18.) In na drugem mestu pravi: „Prejmite svetega Duha. Kterim bote grehe odpustili, odpuščeni so jim; in kterim jih bote zaderžali, zaderžani so jim“. (Jan. 20, 22. 23.) Vidite, kako natanko in določno Kristus tukaj govori, da apostoljni in njihovi nasledniki res in resnično zamorejo grešnikom grehe odpuščati. Odpuščenje grehov pa, ki ga mašnik na božjem mestu grešniku da, je nevidna reč, ter taka reč, ki je ne vidimo s telesnim očesom, ampak se le znotraj in nevidno zveršuje v grešnikovi duši. V zakramentu svete pokore nahajamo tedaj nevidno gnado.

c) Na posled nahajamo v zakramentu svete pokore tudi še tretjo reč, k vsakemu zakramentu potrebno, in ta je p o s t a v l j a n j e p o J e z u s u K r i s t u s u. Kakor druge je tudi ta sveti zakrament postavil sam Jezus Kristus. Svet Tridentinski cerkveni zbor pravi: „Gospod je zakrament (svete) pokore postavil sosebno takrat, kader je od mertvih vstalši dahnil v svoje učence, rekoč: Sprejmite svetega Duha. Kterim bote grehe odpustili, odpuščeni so jim, in kterim jih bote zaderžali, zaderžani so jim. Da je s tim tako imenitnim djanjem in s tako določnimi besedami apostoljnom in njihovim naslednikom bila izročena oblast grehe odpuščati in zaderževati, da bi se po (svetem) kerstu grešivši verniki spet (z Bogom) spravili, terdili so (sveti cerkveni) očaki vsegdar z enim glasom in katoliška cerkev je po pravici kar krivoverce razglasila in zmed svoje družbe pahnila Novacijane, kteri so oblast grehe odpuščati terdovratno tajili“.

Protestanti in taki katoličani, ki so s Protestanti enakega duha, pustijo sicer v svojem zmislu veljati, da je Jezus vstanovil zakrament svete pokore; pa tega ne dajo veljati, da bi bil Jezus odpuščenje grehov navezal na to, da bi se morali svojih grehov s p o v e d a t i, to je: se jih pooblačenemu, ter v to postavljenemu mašniku skesano obložiti tako, kakor smo jih doprinašali v mislih, besedah in v djanju. Oni terdijo in

pravijo: „Spoved je še le papež Inocencij III. vpeljal“. — „Po čemu spoved? Zadosti je, grehe obžalovati, in se jih v sercu Bogu samemu obtožiti“. — „Spoved čez posamezne grehe ali ni neznošljiv jarm in pravo terpinčenje vesti? i. t. d.“ Protestantje tedaj in njim enaki katoličani spoved ali obtoženje samega sebe in posameznih grehov pred pooblastenim mašnikom zametujejo kakor kako nesterpljivo reč, kakor kako nespametno reč, kakor kako zgol človeško zmišletijo ali zmišljavo, ne pa od Jezusa samega vpeljano in zapovedano napravo. Ravno zato tudi Protestantje nimajo spovedi, kakoršno imamo mi, in s ktero se pred pooblastenim mašnikom obtožujemo svojih grehov posamezno; ampak njihova spoved obstoji le v tem, da se le v sploh obtožujejo pred Bogom svoje grehote, kakor se postavim obtožujemo mi, kader molimo očitno spoved ali „Confiteor“. Na to splošno obtožbo, ki jo opravljajo vsi skupaj, kolikor jih je le koli zbranih v cerkvi, jim da njih duhoven, ki mu pastor pravijo, odvezo, ali, da bolj povem, on jim na znanje daje, da jim je Bog odpustil njihove grehe. Taka spoved bi se res prav-prav prilegala spovedencem in spovednikom; toda tukaj ne smemo gledati na to, kaj bi nam bilo bolj prileżno in manj težavno, ampak le edino na to, kar je Kristusova volja in Kristusova zapoved. Sveto pismo pa in ustno izročilo nam spričujeta, da Jezus Kristus v odpuščenje grehov ni zapovedal le, da se sploh grehov obtožimo ali jih spoznamo, temveč je zapovedal, da se jih posebno ali posamezno obtožimo, ali spovemo, kakor to imamo v katoliški cerkvi v navadi. Rekel je namreč, kakor sem že poprej povedal: „Kterim bote grehe odpustili, odpuščeni so jim; in kterim jih bote zaderžali, zaderžani so jim“. S temi besedami je Jezus apostelne in njihove naslednike naredil duhovne sodnike, kteri naj bi ljudem grehe ali odpuščali ali zaderžali. Da bo pa sodnik pravično sodbo storil in izrekel nad kakim človekom, mora na tanjko vedeti, kaj je človek storil. Ako tega ne ve, ne more prav soditi, in ne more vedeti, ali bi človeka obsodil, ali bi ga spustil. Ravno zato pa tudi vsak modri sodnik poprej na tanjko preiskuje tisto reč, zastran ktere mu je soditi; po tem še le sklene sodbo. Ravno tako

morajo tudi spovedniki poznati dušni stan grešnikov, da vedó o njem prav soditi. Ker so pa grehi skrivna, v sercu tičeča reč, jih mašniki, ki niso vsegavedni, ne morejo vedeti drugači, razun da jim jih grešniki sami razodenejo, ali da se jim grehov posamezno spovedó. Ker je tedaj Jezus hotel in zapovedal, naj aposteljni in njihovi nasledniki grešnikom grehe odpuščajo ali zaderžujejo, hotel je ob enem tudi in zapovedal, da se morajo grešniki aposteljnom in njihovim naslednikom svojih grehov po posameznem obtožiti ali spovedati. Ako bi tega ne bilo, bi se bili morali aposteljni in njihovi nasledniki te od Jezusa jim dane oblasti, poleg ktere bi grešnikom grehe ali odpuščali ali prideržali, poslužiti kar je v en dan, in bi bili v vedni nevarnosti, da ne bi storili krivične sodbe, božji volji naravnost nasprotne. — Mašniki kar sodniki so, kakor bo pozneje še posebej povedano, tudi dolžni, grešnikom nakladati pokoro ali pokorila. Te pokorila morajo biti, kolikor je mogoče, z grehi v pravem razmirju, in morajo ob enem grešnika obvarovati, da v greh nazaj ne pade, in mu pomagati, da se resnično poboljša. Mašnik bi pa nikakor ne bil v stanu spokornikom nakladati primerno pokoro, ako bi se mu grešniki svojih grehov posamezno ne spovedali. Ako tedaj oblast, grehe odpuščati in zaderžati, ki jo je Jezus dal svojim aposteljnom in njihovim naslednikom, pogledamo tudi od te strani, lahko se prepričamo, da so grešniki zavezani posamezno spovedati se svojih grehov.

Za to resnico, da se je treba grehov posamezno spovedovati, stoji in svojo besedo zastavlja tudi vse ustno izročilo začemši od aposteljskih časov do današnjih dni. Da so se verniki spovedali že o apostoljski dobi, nam naznanja apostoljsko djanje (19, 18.), v kterem beremo tako le: „In veliko vernih je prišlo, in so se izpovedali in oznanili svoje dela“. Ravno to poterdujejo tudi besede svetega Klemena Rimljana, ki je kar mučenec umerl krog leta 100., tedaj kmalo po tem, ko je sveti apostelj in evangelist Janez šel iz tega sveta. Ta sveti mož piše in pravi: „Kdor je skerben za svojo dušo, nikar ne sramuje se, predstojniku (škofu) obtožiti se svojih grehov,

da posvečenje od njega prejme“. In kakor so se verniki spovedovali že v apostoljskih časih in v pervem stoletju, spovedovali so se tudi v drugem veku in v naslednjih stoletjih. V ozir drugega stoletja spričuje sveti Jrenej, ki je bil učenec apostoljskega učenca, svetega Polikarpa, ter sporoča, da so se spokorniki, ki so se iz Valentinijanove krivovere povernili v naročje svete matere katoliške cerkve, po svoji povernitvi spovedovali vseh svojih, tudi naj skrivniših grehov, in clo svojih hudih želj, ki so jih kdaj imeli. V tretjem veku govori učeni Tertulijan, in pravi: „Nekteri v nemar puščajo, in se nočejo spovedati svojih grehov, ker so bolj skerbni za svojo čast, kakor za svoje zveličanje. V ozir tega so podobni onim, ki bolehajo za kako skrivno boleznijo, pa svojo bolezen zdravniku prikrivajo in se vgonobijo“. In sveti škof in mučenec Ciprijan prigovarja v greh padlim, rekoč: „Vsakdo se spovej svojega greha, dokler se še na zemlji znajde, dokler je zadostenje in po mašniku dodeljeno odpuščenje Gospodu še prijetno“. V četertem stoletju piše sveti Bazilij: „Neobhodno potrebno je razodevati grehe tistim, kterim je izročeno bilo delenje božjih skrivnost“. V ravno tem stoletju govoré tudi drugi cerkveni očetje, ter sveti Hieronim, sveti Gregor Nacijančan, sveti Gregor iz Nise, in mnogi drugi od spovedi, in jo popisujejo kar naredbo, v njihovem času v sveti cerkvi sploh navadno. Ravno to spričujejo sveti cerkveni učeniki petega veka in naslednjih stoletij. Med drugimi sveti Avguštin od spovedi piše tako le: „Imej mašnika za angelja božjega. Razkrij mu vse skrivne kote svojega serca. Ne sramuj se, enemu samemu povedati to, kar se morda nisi sramoval storiti vpričo mnogih. Razodeni mu svoje pota, in on ti bo dal pripomoček za spravo“. Sveti papež Gregor Veliki piše: „Ker bodo na sodnji dan preiskovane tudi misli, treba je svoj notranji stan natanjko preiskovati, in mašnikom na spovedi razodeti grehe in nagnjenja. Spoved pa mora biti odkritoserčna; brez vsega usmiljenja je treba samega sebe tožiti“. In še pozneje Regino, opat Priimski, ki je umerl leta 915., v ozir spovedi tako le govori: „Mašniki morajo njim podložno ljudstvo opominjevati, naj vsakdo, ki se s kako smertno rano

ranjenega čuti, nemudoma v cerkev pribeži, kjer bo po tem, da se tega, kar je hudega storil, odkrito spove s povsem ponižnim in potertim sercem, prejel zveličavno zdravilo pokore". Iz teh in drugih spričevanj se razvidi, da spoved, s ktero se grešnik mašniku obtožuje svojih grehov posamezno, ni še le v trinajstem stoletju vpeljana od papeža Inocencija III., temveč je bila v navadi že v vseh poprejnih stoletjih, in še clo v apostoljskih časih. Po tem takem je bila spoved vpeljana in zapovedana že od aposteljnov in od samega Kristusa; kajti sveti Avguštin pravi: „Ker je cerkev, ki je po vsem svetu razširjena, učila in spolnovala vsegdar in povsod, in od česar se ne more povedati, kdaj se je pričelo in kdaj je postavljeno bilo, mora se imeti za nauk, od aposteljnov izhajajoč". S katoliško cerkevjo vred moramo tedaj terdno verovati, da je Jezus Kristus zakrament svete pokore postavil tako, da nam je terdno zapovedal, spovedovati se mašniku vseh posameznih grehov, ako hočemo odpuščenje grehov zadobiti. Tega še clo krivoverni Martin Luter ni mogel utajiti; marveč je rekel: „Ni dvomiti, da je spovedovanje grehov potrebno in od Boga zapovedano". Tudi sloveči Protestant Leibnic govori od spovedi in pravi: „Ne more se ugovarjati, da ta naprava ni zares le naprava božje modrosti".

5. Gotova resnica je tedaj, da je pokora res pravi, resničen zakrament. Vse tri, k vsakemu zakramentu potrebne reči se nahajajo pri njej: nahaja se namreč vidno znamnje, nahaja se nevidna gnada božja, nahaja se postavljanje po Jezusu Kristusu. Oj, hvalimo in neprenehoma zahvalujmo Gospoda, da nam je po svojem neskončnem usmiljenju za naše dušne rane v tem svetem zakramentu poskerbel zveličavno zdravilo! Občudujmo in poveličujmo njegovo modrost, da je zakrament svete pokore postavil in ga vravnal tako, da nam v njem mašnik, njegov nadomestnik, vidno in očitno in kar naravnost zagotovlja odpuščanje naših grehov, in nam s tim lepo pomiri in vpokoji skelečo in ranjeno vest, ožaljeno serce! Ako bi Gospod pokore ne bil navezal na vidno znamnje, ter je ne bi bil postavil kar zakrament, nikoli bi prav in gotovo ne vedli,

ali so nam grehi odpuščeni ali nam niso odpuščeni; v vednem dvomu bi živeli in v vednem strahu, v dvomu in strahu tudi umerli. Ker je pa Jezus pokoro postavil med svete zakramente, ter jo v zvezo spravil z vidnim znamnjem, potolažil nas je s tim lepo in vpokojil; kajti Bog sam nam na spovedi po svojem namestniku zagotovlja in pravi: „Odpuščeni so ti tvoji grehi! Amen.

LVII. keršanski nauk.

Kterim ljudem je zakrament svete pokore v zveličanje potreben in kterim ljudem je koristen? —

1. Zakrament svete pokore je pravi in resničen zakrament. Pri njem se nahajajo vse tri reči, k vsakemu zakramentu potrebne. V zakramentu svete pokore nahajamo pervič vidno znamnje, ktero obstoji od strani grešnikove v priserčnem žalovanju grehov in terdnem sklepu se poboljšati, v odkritoserčni spovedi in resnični volji za grehe zadostiti, od strani mašnikove pa v odvezi, s ktero grešniku grehe odpušča. V zakramentu svete pokore nahajamo drugič nevidno gnado božjo, ktera sosebno in pred drugim obstoji v odpuščenju grehov. V zakramentu svete pokore nahajamo tretjič tudi postavljanje po Jezusu Kristusu, kajti tudi ta zakrament je postavil sam Jezus Kristus, ker je dal svojim apostelnom in njih naslednikom oblast, ljudem grehe odpuščati ali zaderževati. — Treba je tedaj, da terdno ve-

rujemo, da je zakrament svete pokore pravi in resnični zakrament.

2. V ozir zakramenta svete pokore pa nam je na dalje tudi še treba verovati drugo resnico, namreč:

II. Zakrament svete pokore je nekterim ljudem v zveličanje potreben, nekterim koristen.

Premislimo obadvoje, ter odgovora poiščimo na obadvoje vprašanje, ter eno: Kterim ljudem je zakrament svete pokore v zveličanje potreben? in drugo: Kterim ljudem je zakrament svete pokore v zveličanje pomožen in koristen?

3. Naj poprej poiščimo odgovora na vprašanje:

Kterim ljudem je zakrament svete pokore v zveličanje potreben? ali z drugo besedo: Kteri ljudje morajo prejeti zakrament svete pokore, ako hočejo doseči večno življenje?

Na to vprašanje odgovorim: Zakrament svete pokore morajo prejeti, in so ga dolžni prejeti vsi tisti ljudje, kteri so se po svetem kerstu smertno pregrešili. — V zakramentu svetega kersta je človek opravičen, in postane božji otrok in dedič nebeškega kraljestva. Ako bi človek po svetem kerstu nobenega smertnega greha ne storil, prišel bi v nebesa in večno življenje dosegel tudi brez zakramenta svete pokore, ker bi kerstne gnade nikoli ne zgubil. Kerstna gnada namreč se le s smertnim grehom zgubi. Kdor je pa posvečujočo gnado, ktero je pri svetem kerstu prejel, zapravil s kakim smertnim grehom; mora vsakako prejeti zakrament svete pokore, ako hoče še kdaj v nebesa priti in zveličan biti. In ravno zato, glejte, je postavil Jezus zakrament svete pokore. Videl je namreč naprej, da mnogi in mnogi ljudje bodo po svetem kerstu padali v velike grehe, ter s tim zapravili pravico božjih otrok, zapravili pravico do božjega kraljestva.

Ker se pa sveti kerst ponavljati ne sme, in kerščeni človek ne more še enkrat prejemati svetega kersta, postavil je Jezus Kristus zakrament svete pokore, da bi ž njim na pomoč prišel vsem tistim, in rešil vse tiste, kteri bi morali na vekomaj zaverženi biti zavoljo smertnega greha, ki so ga po svetem kerstu doprinesli. In ravno zato sveti cerkveni očetje zakrament svete pokore imenujejo rešilno desko, ktera nam je še ostala, kader se nam je razbila ladija našega zveličanja, razbila po tem ali unem smertnem grehu. In sveti Tridentinski cerkveni zbor uči, rekoč: „Zakrament svete pokore je po (svetem) kerstu padšim tako potreben, kakor je ne še prerojenim (potreben sveti) kerst“. (Sess. 14. cap. 2.) In ker je v smerten greh zašlim neobhodno potrebna v zveličanje, primerjajo sveti cerkveni učeniki sveto pokoro svetemu kerstu, ter jo imenujejo trudopoln kerst. Prav lepo pové v ozir tega sveti Bernard, ter pravi: „Spokorne solze so tudi nekakov kerst, in ker se zakrament svetega kersta ponavljati ne sme, moramo vsi, ki očiščevanja tako dostikrat potrebujemo, s spokornimi solzami sami sebe spet kerstiti in oprati. Pri unem kerstu se je rabila vunanja voda, pri tem se rabi notranja“.

Vsi tisti ljudje tedaj, ki so se smertno pregrešili po svetem kerstu, morajo zakrament svete pokore prejeti, ako hočejo večno zveličani biti. Ako bi ga ne hotli prejeti, dokler bi priložnost imeli ga prijeti, pogubili bi se na vekomaj. Vse druga pa bi bila, ako bi kak velik grešnik zakrament svete pokore sicer rad prejel, pa bi ga ne mogel prejeti. V takem slučaju ali takem primerleju bi zamogel tudi brez spovedi zadobiti odpuščenje svojih velikih grehov in doseči večno življenje. Se ve, da bi moral pri tem svoje grehe obžalovati s popolno čeznatorno žalostjo, s popolnim nadnatornim kesanjem in ob enem imeti tudi resnično voljo, spovedati se, ako bi bilo mogoče in kaderkoli bi bilo mogoče. S to rečjo je ravno taka, kakor s kerstom željá. Kdor kersta vode ne more prejeti, pri tem pa svoje grehe obžaluje s nadnatornim popolnim kesanjem, in svetega kersta resnično želi, postane s timi svojimi željami opravičen pred Bogom. Enako postane tudi ker-

ščeni človek pred Bogom opravičen, kader se svojih grehov skesa z čeznatorno popolnoma žalostjo in resnično željo ima spovedati se svojih grehov. Ako bi tedaj ti, ljubi kristijan! imel kak velik greh na vesti, in bi prišel v smertno nevarnost, duhovnika pa ne bi bilo pri rokah, da bi se mu spovedal, moral bi se prizadevati, da bi nadnatorno popolnoma kesanje nad svojimi grehi obudil v svojem sercu in da bi pri tem tudi voljo imel, prav odkritoserčno spovedati se svojih grehov, ako bi le priliko in priložnost imel. To storivši bi bil rešen in zveličan, akoravno bi umerl brez svete spovedi. Samo ob sebi pa se razumeva, da bi mogel nemudoma spovedati se svojega smertnega greha, ako bi smertna nevarnost memó tebe šla, in bi te smert ne prehitela in zmed živih ne pobrala. Vedi, da bi se smertno pregrešil, ako bi v djanju ne zveršil volje spovedati se, ktero voljo si imel takrat, kader si se znašel v smertni nevarnosti.

4. Zdaj smo prišli do drugega vprašanja:

Kterim ljudem je zakrament svete pokore v zveličanje pomožen in koristen?

Odgovor: Zakrament svete pokore je v zveličanje pomožen in koristen vsem, kteri majhne ali odpustljive grehe doprinašajo. — Vsem takim kristijanom zakrament svete pokore sicer ni neogibljivo potreben, vendar pa jim je prav — prav vspešen za zveličanje. Ni jim, pravim, zakrament svete pokore v zveličanje neobhodno potreben, ker zamorejo odpuščenje grehov zadobiti tudi brez zakramenta svete pokore, zadobiti postavim: s tim, da se grehov skesajo, da molijo, da milož-njo delijo, da prejemajo zakrament svetega rešnjega Telesa, da daritev svete maše služijo i. t. d. Vsemu temu vkljub pa je takim vernikom zakrament svete pokore vendar le v zveličanje prav prav vspešen in zdaten pomoček. V zakramentu svete pokore tem gotovejše dobivajo odpuščenje svojih grehov, se s pomočjo tega svetega zakramenta tem lagleje odtegujejo nevarnostim, ktere jim žugajo, podreti jih v smertne grehe, in

jim ravno ta sveti zakrament pomaga, da tem zdatniše napredujejo na potu čednosti in pobožnega, bogoljubnega življenja. Mnogoteri kristijani, ki so dosihdob le majhne grehe doprinašali, na potu čednosti in bogoljubnosti clo nič naprej ne pridejo, ali na posled še clo v smertne grehe padejo le samo zato, ker le premalokrat in preporedkoma prejemajo zakrament svete pokore. Ravno zato morajo večkrat k spovedi hoditi tudi tisti, ki le samo majhne grehe doprinašajo. Sveti Frančišek Salezijan pravi: „Pogostoma je treba hoditi k sveti spovedi, da grehi clo nobenega miru in stanovanja ne dobijo v sercu“. Kdor večkrat greší, mora se tudi večkrat spovedovati. Prerok Elizej je Sirskemu vojvodu Naamanu naročil, da se mora sedemkrat oprati v Jordanski reki, in potem bo očiščen od svojih gob. (IV. Kralj. 5, 10.) Naaman se opere sedemkrat, kakor mu je mož božji naročil, in strašna gobova bolezen ga je popustila; bil je čist od gob in zdrav. Gobovi bolezni primerjajo sveti cerkveni učeniki grehe, vodi iz Jordanske reke pa primerjajo zakrament svete pokore, v kterem si grehe spiramo, se grehov očičšujemo. Sedemkrat se je moral Naaman vmivati in spirati, prejden so se mu gobe popolnoma posušile in pozgubile; „to je ravno tolikrat“, pravi neki star cerkveni učenik, „kolikor imamo v tednu dni, in sicer zato, da bi se nam s tim na znanje dalo, da nam je pokora skoraj vsak dan potrebna“. K temu pristavlja sveti Hieronim, in pravi: „Nobena reč ni človeku bolj koristna in bolj zveličavna, kakor mu je ta, da nič ne odlaša spovedati se, kader je storil kak greh“. V nekdajnih blaženih časih keršanstva so verniki res prav dobro spoznali, kako potrebna da je pogostna spoved. Ravno zato so tudi prav pridno in pogostoma prejemali zakrament svete pokore. Kaderkoli so se kakega bolj imenitnega dela podstopili, omili so si poprej dušo v zveličavnem studencu svete pokore. Spovedovali so se, prejden so se na kako potovanje podali, ali se na božjo pot odpravili, ali v kak nov stan stopili, bodi si že ali v duhovski, ali meniški, ali vojaški, ali kak drug stan. Na Angleškem je bila njega dni navada, da je oni, ki je stopil v vojaški stan, poprejni dan šel k škofu ali drugemu mašniku,

ter se mu je s kesanim sercem spovedal vseh svojih grehov. Po tem pa, kader je sveto odvezo prejel, prebil je vso noč v cerkvi v molitvih in pobožnih vajah. Drugi dan je pred sveto mašo položil svoj meč na altar. Po svetem evangelju ga mašnik blagoslovlja, ter mu ga spet opaše med blagoslovljevanjem. Med sveto maše je bil obhajan, in s tim med vojščaka odbran in posvečen. Enako navado nahajamo tudi na Francozkem. In kakor so se pobožno obnašali, kader so v vojaški stan stopili, obnašali so se ti bogobjubni možaki pobožno tudi takrat, kader je bilo treba življenje v nevarnost postavljati v službi za domovino. Tisti dan pred bitvo in bojem in vso noč so se zaporedoma spovedovali, in drugi dan šli serčni in neprestrašeni v boj. Vsak pravi in pobožni kristijan je bil tudi hraber vojščak in junak. Nek slaven maršal se je poprejšno noč spovedal, in drugi dan je junaško smert storil na bojišču. — Svetniki so se pogostoma spovedovali, in so le tu ali tam neprevidoma zašli v kak majhen greh; kajti zakrament svete pokore so imeli za naj vspešni pripomoček, s kterim so se svojih pregreškov očiščevali in se posvečevali. In ravno zato so tudi svoje otroke in svoje podložne spodbudovali, da večkrat hodijo k spovedi. Naj vam v ozir tega zmed drugih v misel vzamem le svetega Ludovika, kralja Francozskega. O vernitvi iz Palestine ali svete dežele je opominjal vse, tudi mornarje ali barkarje, ki so se ž njim vred znašli na ladiji, da bi opravili sveto spoved. Temu opominjevanju je pristavljal: „Nikar se ne bojte, da bi med spovedovanjem mornarska služba kako škodo trpela! Jaz sam bom za tistega, ki se spoveduje, službo opravljal med tem, da se spoveduje, ter bom vervi nategoval in pomagal, kjerkoli bo treba“. Te besede so tako živo segale mornarjem v serce, da so se mnogi zmed njih, ki že dolgo niso bili pri spovedi, spovedovali zdaj prav skesano in odkritoserčno, in da so posihmalo večkrat k spovedi hodili. Vsi tedaj, ki le koli majhne grehe doprinašajo, naj zakrament sv. pokore prejemajo in sicer večkrat prejemajo kar prav vspešen in zdaten pripomoček za zveličanje.

Ako bi pa kdo vprašal: Kolikokrat ali kdaj

naj prejemajo zakrament svete pokore? odgovoril bi mu: Prejemajo naj ga tolikokrat, kolikorkrat bi to zahtevala ena ali druga naslednjih okoljščin:

a) Pervič naj prejemajo zakrament svete pokokore vselej, kader koli jih zapoved svete cerkve v to zavezuje. Sveta cerkev pa zapoveduje, da mora vsak katolišk kristijan k spovedi hoditi vsaj enkrat v letu. Ta zapoved zavezuje tiste, ki le samo majhne grehe doprinašajo, ravno tako, kakor tiste, ki so se smertno pregrešili. Ako bi tedaj kdo, ki si je le samo majhnih grehov svest, velikonočno, od svete cerkve zapovedano spoved opustil za to, ker smertnega greha nima, navalil bi si ravno s tim opuščenjem smerten greh na vest.

b) Drugič naj prejemajo zakrament svete pokore takrat, kader jim spovednik za pokoro naloži, da naj ga prejemajo. Ako namreč sprovednik spovedencu odloči čas, o kterem naj spet k spovedi pride, dolžen je spovedenec o tistem času priti ravno tako, kakor je dolžen opraviti naloženo pokoro; in hudo bi se pregrešil, ako bi to dolžnost radovoljno opustil, ter bi veljavnega izgovora ne imevši o tistem času k spovedi ne prišel; hudo pregrešil bi se clo takrat, ko bi se tudi le samo majhnih grehov spovedati imel, in ne velikih. Spovednik ima gotovo svoje tehtne vzroke, da temu ali unemu spovedencu natanjko določi, kdaj mora priti k spovedi, in spovedenec je dolžen, zvesto ravnati se po spovednikovem naročilu.

c) Tretjič naj prejemajo zakrament svete pokore, kolikorkrat koli to zahteva čuječnost in previdnost, ktero imeti je vsak človek dolžen. Ako bi bil kdo dosihmalo doprinašal le samo majhne grehe, znašel pa bi se zdaj v očitni nevarnosti, pasti v kak velik greh, dolžen je, zakrament svete pokore prejeti kar pripomoček, kteri ga bo obvaroval padca in smertnega greha; in sicer tolikokrat je dolžen prejeti zakrament svete pokore, kolikorkrat se mu po-

navlja enaka nevarnost. Ravno to velja tudi unemu, ki pride v očitno smertno nevarnost; in v tako nevarnost pride pri vsaki le količkaj nevarni bolezni. V takem primerleju naj se nikakor nikar dolgo ne opotavlja, in naj nikar spovedi ne odklada, ker ne ve, na ktero stran se mu bo bolezen obernila, in ali ga ne bo iz tega sveta pobrala in v večnost preselila. Od te dolžnosti ga ne odveže tudi ta okoljščina ne, da se nobenega smertnega greha ne zave; kajti v smertni nevarnosti je vsak kristijan dolžen in zavezan, spovedati se, ako mu je le mogoče.

d) Četertič naj zakrament svete pokore prejmejo, kolikorkrat spoznajo, da bi bilo vspešno njihovemu dušnemu zveličanju, ako ga prejemajo, in jim spovednik to tudi dovoli. Nekterih odpustljivih grehov se človek znebi in nektero hudo nagnjenje okroti le s tem, da se večkrat spoveduje; in marsiktero čednost si prilasti, in marsiktero dobro delo srečno zverši le, če se večkrat spoveduje. Kader tedaj kristijan, ki je le majhne grehe doprinašal, spozna, da bi mu prav vspešen pripomoček, majhne grehe opustiti, bila večkratna spoved ali pa spoved o tem ali unem posebnem času, naj gre večkrat, naj gre o tem ali unem posebnem času k sveti spovedi, ako namreč v to privoljenje dobi od svojega spovednika.

e) Petič naj prejemajo zakrament svete pokore, kader pobožnost to zahteva. Ta ali uni je zapisan v kako bratovščino, in bratovščina zahteva, da se spoveduje o posebnih dnevih. Včasih so oznanjeni odpustki, in k spovedi mora iti, kdor hoče odpustkov deležen postati. Približal se je kak velik praznik, ter praznik Gospodov, praznik Matere božje ali kakega drugega svetnika, ki ga je treba vredno posvečevati s tim, da prejemamo svete zakramente. Prišel je kak poseben čas, ter sveti adventni čas, kvaterna ali kaka posebna nedelja, o kteri skoraj vsi farmani ali skupaj ali pa po stanovih razdeljeni gredó k spovedi ali k svetemu Obhajilu, in bi se toraj posamezen človek toraj težko od njih ločil, da bi ž njimi vred ne prejemal svetih zakramentov. O takih dnevih in takih ča-

sih že pobožnost priganja vsakterega, da gre k spovedi, akoravno bi tudi le samo majhne grehe na vesti imel. In v ozir tega ti, ljubi kristijan! rečem to le: „Ako si pošten kristijan, ti gotovo ne bo preveč, ako vsaj štirikrat ali šestkrat vsako leto k spovedi greš; ako si pobožen kristijan, spovedal se boš vsaj na mesec dni ali na vsake štiri tedne; in ako res želiš in si resnično prizadevaš, popolen kristijan postati, nedvomno se boš vsakih štirnajst dni ali clo vsakih osem dni spovedal, spovedal se ponižno in pobožno, kader se pripravljaš za sveto Obhajilo. Ako si pa zmed tistih, ki, bodi si resnobno ali bodi si šaljivo, pravijo: Ne vem, česa bi se spovedati imel, ko bi moral tako pogostoma hoditi k spovedi? mogel bi ti povedati in reči: Ti si slep, in ker si slep, ne spregledaš svojega usmiljenja vrednega stanu; prišel pa bo čas, da boš spregledal in spoznal, koliko da bi se bil spovedati imel, takrat namreč, kader boš na božji sodbi zaslišal svojo obsodbo, zaslišal svojo obsodbo zavoljo tistih grehov, kterih bi se imel spovedati, pa se jih nisi spovedal.

Samo ob sebi se razumeva, da v teh petih primerlejih, o kterih se spoved priporoča onim, ki se v majhnih grehih znajdejo, so dolžni spovedati se tudi tisti, ki velike ali smertne grehe na vesti imajo. Taki grešniki imajo v zakramentu svete pokore edini pripomoček, edino sredstvo, z čigar pomočjo se zamorejo svojih grehov znebiti in večno zveličanje zadobiti. Te petere, poprej omenjene okoljščine pa jih še tim močnejši in tem silniši priganjajo, rešiti se in zveličati si svojo dušo; in njihovo zadolženje je toraj tudi tem hujše, ako vsako, tudi še tako pripravno priložnost za spoved memo sebe spustijo in zanemarjajo, in v svojih velikih grehih brezskerbno ostanejo. Taki usmiljenja vredni ljudje v naj večo nevarnost postavljajo svoje dušno zveličanje. Res prav podobni so Tebanskemu kralju, Arhias po imenu. Sedel je ta kralj pri bogatem obedu, ki ga je naravnal svojim prijatlom. Med obedovanjem mu poslanec prinese pismo s sporočilom, da so v pismu napisane prav resnobne reči. Kralj pa dene pismo v kraj, in veli, da bo na drugi dan odložil resnobne reči. Ali kaj, ko drugega

dne učakal ni! Po noči planejo nanj zarotniki, ki so se zoper njega zarotili, in so ga umorili. Pismo je kralja pred zarotniki svarilo; kralj pa ni hotel o pravem času pisma brati, in je žalostno poginil. Še vse bolj žalostni konec čaka človeka, ki v svojih smertnih grehih brezskerbno živi, in svoje dušno zveličanje v nevarnost postavlja. Kako nevarno da je, živeti v smertnih grehih, pri tem pa vendar le spoved odkladati od dne do dne, nam kaže tudi naslednja znana dogodba: Velik grešnik, ki je silno razuzdano živel, ter velik del svojega življenja prebil v strašnih pregrehah, je nevarno obolel. Pobožen mašnik, skerben za zveličanje njegove duše, ga obišče, ter nagovarja, da bi vsaj zdaj storil, kar je treba, da bi rešil in zveličal svojo dušo. Bolnik mu ne da nobenega odgovora. Mašnik mu pred oči postavlja nevarnost, v kterej se znajde, in ga opominja, da bi se spovedal. Po dolgem prigovarjanju vendar le reče bolnik: „Da, da, bom se spovedal“. Reče, pa spoved le odklada. Mašnik, od svete gorečnosti vnet, le silniši vanj tišči, dokler se bolni grešnik vsaj toliko ne vda, da reče: „Naj si že bo: pridite jutri; jutri se bom spovedal!“ Drugo jutro mašnik pride, in kader sta bila z bolnikom sama, pripravlja se da bi ga spovedal. Bolnik dolgo časa molči; na zadnje pa s strašnim glasom izreče strašne, svetopisemske besede: „Grešnik bo videl, in se serdil“. To reče, si zagerne glavo z odejo, si zakrije obličje, in nič več ne spregovori. Spovednik mu obličje razkrije, in reče: Zdaj ni več časa, da bi se odkladala ta reč; nemudoma se je treba spovedati!“ Bolnik odgovori: „Da, da, moj oče! hočem se spovedati;“ k temu pa pristavi, ter nadaljuje s poprej začetimi svetopisemskimi, grozepolnimi besedami: „Z zobmi bo škripal, in kopernel (od togote)“, in kakor pervikrat, tudi zdaj si spet zakrije obličje. Spovednik ga iz nova odgerne, ter zaroti s solznim očesom, da bi se spomnil na Boga in opravil svojo spoved. In spet mu obeta bolnik, rekoč: Da, da! hočeva se spovedati“; pri tem pa se tretjič v odejo zavije, in zarivajoč se v posteljo z divjim glasom zakriči: „Želje grešnikov bodo zginile“. (Ps. 111, 10.) Spovednik ga tretjič odgerne, pa prestrašen ostermi, vidé, da je grešnik že ugasnil in umerl.

5. Ljubi moji! učite se iz te žalostne dogodbe, kako slabo da delajo tisti, ki v smertnih grehih živé, spoved pa vendar le zmerom odkladajo od dne do dne. Bog je sicer res neizrečeno prizanesljiv in usmiljenja poln, ter noče smerti grešnika, ampak da se spokorí in da živí; vendar pa grešnik ne sme pozabiti, da je Bog tudi pravičen, in da se bo poprej ali poznej razpalila in razvnela njegova jeza nad onim, kteri je vedno od sebe odbijal zveličavni pripomoček, zakrament svete pokore, kteri edini bi ga bil rešiti in zveličati zamogel. Gorje, gorje po tem takem terdovratnemu grešniku! Bog nas kaj tacega varuj! Amen.

LVIII. keršanski nauk.

Ktere gnade ali dobrote daje zakrament svete pokore?

1. V ozir zakramenta svete pokore moramo verovati pervič, da je sveta pokora pravi in resničen zakrament; drugič, da je zakrament svete pokore mnogim kristijanom v zveličanje potreben, mnogim pa koristen; in tretjič, da zakrament svete pokore velike in obilne gnade in dobrote delí onim, ki ga vredno prejemajo. Perva dva stavka sem vam razlagal v zadnjem in predzadnjem keršanskem nauku, tretjega vam mislim danes razložiti z božjo pomočjo.

2. Od zakramenta svete pokore moramo tedaj verovati tudi še naslednjo resnico:

C) Zakrament svete pokóre delí velike gnade in dobrote.

Milosti in dobrote, ki jih zakrament svete pokore deli onim, ki ga vredno prejemajo, so res velike in obilne, in so te le:

a) Zakrament svete pokore nam daje pervič odpuščenje vseh po svetem kerstu storjenih grehov, velikih in majhnih. — Grehi, ki jih je človek storil pred svetim kerstom, se odpuščajo le samo pri svetem kerstu. Grehi pa, ki jih kdo stori po svetem kerstu, se odpuščajo v zakramentu svete pokore. Naš Gospod in Zveličar je namreč zakrament svete pokore postavil ravno zato, da bi zamogli rešeni in zveličani biti tudi tisti, ki so se po svetem kerstu smertno pregrešili in so zgubili posvečujočo gnado božjo. V zakramentu svete pokore se tedaj odpuščajo le grehi po svetem kerstu storjeni.

Grehe, po svetem kerstu storjene, naj si že bodo ali veliki ali majhni, naj so že ali po številu ali po okoljščinah kakoršnikoli, zakrament svete pokore zamore odpustiti vse. Besede Jezusove: „Kterim bote grehe odpustili, so jim odpuščeni“, veljajo za vse grehe sploh brez razločka in brez ozira na njihovo velikost ali njihovo število. Ako bi bil tedaj kdo tudi še toliko in še tako hudo grešil, vendar le vsemu temu vkljub obupati ne sme; ena sama dobro opravljena spoved, mu zamore odpuščenje poskerbeti pri Bogu. Zakrament svete pokore je res pravo božje delo, delo neskončnega usmiljenja božjega, ktero delo božje grešnika, bodi si velikega ali majhnega, pripravi v tak stan in v tako zvezo z Bogom, kakor bi kar nič ne grešil, tako da pred božjim obličjem zdaj nič več ni kazni vreden prelomljevalec božjih zapoved, temuč je pred Bogom kakor svetnik, ki pravico ima do večnega življenja v nebesih. Tako so mislili in tako so sodili vsi cerkveni učeniki. Učeni Tertulijan pravi: „Kakor je Bog kazen na svoji sodbi odločil za vse pregrehe, ki se le koli doprinašajo ali po mesu ali po duhu, ali v djanju ali

le z voljo; enako jim je tudi odpuščenje obljubil po pokori". In sveti Ambrož piše: „Bog ne dela nobenega razločka, temveč je svoje usmiljenje obljubil vsem ljudem, in je svojim mašnikom oblast dal, odpustiti vsak greh brez vsega razločka". Zakrament svete pokore odpusti tedaj grešniku, ki ga vredno prejme, in mu izbriše vse njegove grehe, in ako bi bili tudi rudeči kakor škerlat, in brezštevilni, kakor pesek ob morju.

Vtegnil bi pa kdo vprašati in reči: Ako v zakramentu svete pokore se odpuščajo vsi grehi, zakaj pa pravi Jezus, da tistim, kteri grešijo zoper svetega Duha, ne bo odpuščeno ne na tem svetu, ne v prihodnjem življenju? (Mat. 12, 31. 32.) Viditi je toraj, da se vendar le nahajajo tudi taki grehi, kterih zakrament svete pokore ne more zbrisati? Na to vprašanje se odgovori s tim le: Kristus, govoreč od grešnikov, ki zoper svetega Duha grešijo, meni na tem mestu tiste grešnike, kteri se spoznani keršanski resnici vstavljajo, ki do lepega opominjevanja oterpnjeno serce imajo, in ki v nespokornosti terdovratni ostajajo. Taki grešniki, se ve, da ne morejo odpuščenja grehov dobiti v zakramentu svete pokore; vzrok temu pa niso grehi, ktere so doprinašali, ampak vzrok temu je le njihova nespokornost. Njihovi grehi bi nikakor ne bili tako veliki, da bi se jim ne mogli odpustiti; toda pomanjkanje žalosti nad grehom in pomanjkanje terdnega sklepa se poboljšati je tisti zapah, kteri jim zapira studenec božjega usmiljenja v zakramentu svete pokore. Ako bi imeli pravo žalost nad grehom in resnično voljo se poboljšati, nikakor bi več ne bili grešniki zoper svetega Duha, in bi v zakramentu svete pokore zadobili odpuščenje teh in vseh drugih svojih grehov.

Kdo drugi bi vtegnil vprašati, rekoč: Ako se v zakramentu svete pokore odpuščajo vsi grehi, zakaj pa nekteri, dasiravno se spovedujejo, vendar le svete odveze ne dobivajo? Odgovor na to vprašanje je ta le: Mašnik mora nekterega spovedenca brez svete odveze od sebe spustiti, ker mu manjka spokornega duha, tolikanj potrebnega, ali pa, ker je doprinesel kak tak greh, od kterega ga zamore odvezati le škof ali pa še clo le papež sam. Ta ali uni pride k spovedi, o kterem

mora mašnik po pameti soditi, da nima niti prave žalosti nad grehom, niti terdnega sklepa se poboljšati, in da mu tedaj manjka tistih pogoj, ktere so v odpuščenje grehov neobhodno potrebne. Ako tedaj spovednik take grešnike brez odveze od sebe spustí, niso tega krivi njihovi grehi, kakor da bi jim tisti ne mogli odpuščeni biti, ampak so tega krivi grešniki sami, ker nimajo takega serca, kakoršnega bi mogli imeti, da bi bili vredni svete odveze. Včasih pa spovednik grešnika odvezati ne more zato, ker se mu je spovedal kakega prideržanega greha, ter greha, od kterega odvezati si pravico prideržali ali škof ali papež sam. Sveta cerkev namreč oblasti, od nekterih posebnih grehov odvezovati, vsem mašnikom sploh ni dala, in je določila, da zamore od teh grehov odvezati le papež sam ali pa škof. Namen, ki ga sveta cerkev pri tem ima, je ta, da bi vernike od takih grehov tem bolj ostrašila in odvernila, ali pa jih, ako bi jih bili doprinesli, tem hitreje pripravila k spoznanju, k obžalovanju in resnični pokori. Po tem takem se nahajajo grehi, od kterih zamore le sam papež odvezati; in se nahajajo grehi, od kterih le škofje odvezujejo po svojih škofijah. Ako se tedaj kdo na spovedi obtoži kakega takega greha, in če se ga tudi z zares skesanim sercem obtoži, mašnik ga vendar le ne more odvezati, ker v to nima oblasti, in grešniku v takem posebnem položaji ni druge pomoči, razun da gre k škofu se spovedovat, ali pa k takemu spovedniku, kteri ima od škofa pooblastilo, da sme odvezovati od takih prideržanih grehov, ali pa si mora spovednik sam pri svojem škofu dobiti posebnega pooblastila, da sme po tem grešnika odvezati od tistega zaderžanega greha. Zdaj vidite, da zamore zakrament svete pokore sicer odpustiti vse grehe, pa svete odveze vendar le ne morejo prejeti vsi spovedenci, ker jim manjka potrebnega kesanja nad grehi in terdnega sklepa se poboljšati, ali pa so obteženi s kakim grehom, od kterega odvezovati je pravica prideržana ali papežu ali škofu.

b) Zakrament svete pokore nam daje drugič *odpuščenje večnih in deloma tudi časnih kazen.* — Kdor bi storil kak smerten greh, zaslužil bi si večno kazen

v peklu; in ako v smertnem grehu umerje, res ga tudi ta huda kazen zadene, za vekomej je zaveržen in pogubljen. Ta kazen pa, glejte, ta kazen večnega pogubljenja se v zakramentu svete pokore z grehom vred vselej odpusti. Ako bi bil ta ali uni s svojimi grehi sto in stokrat si pekel zaslužil, rešen in osloboden bo od kazni, kakor hitro dobro spoved opravi, in mu mašnik da sveto odvezo; kajti ker je z grehi vred zbrisano njegovo zadolženje, zbrisana mu je ob enem tudi kazen; kazen namreč le ondi ima svojo pravico, kjer je zadolženje; kader pa zadolženje jenja, jenja tudi kazen. V tej reči si je ravno taka, kakoršna je s plačevanjem kakega dolga; plačevanje dolga namreč se nič več ne zahteva, kader je oni, kteremu je dolg, iz dobrote dolžno pismo raztergal in zavergel. Gospod Bog je to odpuščenje obljubil z razločno besedo, ter rekel po preroku Ecehielu (18, 27.): „Nočem smerti grešnikove, ampak da se spokori in živi“.

Časne kazni pa, ktere bi mogli terpeti ali na tem svetu ali na unem svetu v vicah, nam zakrament svete pokore ne odpusti popolnoma, ampak le deloma in po nekolikoma. Tega pa ne smemo pripisovati zakramentu svete pokore, kakor da bi ta sveti zakrament ne bil poln, in bi mu kaj primanjkovalo; ampak to moramo pripisovati le božji neskončni modrosti. Sveti Avguštin pravi: „To se zgodí zato, da bi nas preobilno odpuščenje ne zapeljalo, da bi na grehe nič ne porajtali, in v velike grehe vedno ne padali, z čemur bi si jezo božjo nakopali na dan sodbe“. Ravno to nam tudi sveti Pavl pove, kader piše: „Ko smo pa sojeni, (kar se zgodi v zakramentu svete pokore,) smo od Gospoda pokorjeni, da bi ne bili s tem svetom pogubljeni“. (I. Kor. 11, 32.) Od nas pà je zavisno, da nam zakrament svete pokore odpustí ali veči ali pa manjši del časne kazni. Tem popolniši ko je naše kesanje nad grehom, kader se spovedujemo, tem več časne kazni nam bodo zbrisane; in ko bi bila naša žalost nad grehom prav popolnoma, vtegnilo bi se zgoditi, da bi nam bile odpuščene prav vse časne kazni. In ravno to naj bi nas tudi priganjalo, da bi si prizadevali pri vsaki spovedi obuditi žalost nad grehi tolikanj popolno, kolikor nam je le koli mogoče.

c) Tretjič nam da zakrament svete pokore posvečujočo gnado božjo, ako bi jo bili zgubili s kakim smertnim grehom; ako bi jo pa ne bili zgubili, daje nam pomnoženje posvečujoče gnade božje. — Gnada božja se zgubi z vsakim smertnim grehom; kajti Bog ne more nikakor več ne ljubiti takega človeka, ki je njegov jarm od sebe vergel, in se zoper njega vzdignil in vperl. Kader se pa človek svojih smertnih grehov skesano spove, zadobí ne le odpuščenje svojih grehov in odpuščenje večne kazni, ki si jo je z grehi zaslužil, ampak njegova duša bo tudi posvečena, in Bog mu spet daruje in nakloni svojo ljubezen. Tak človek je prestavljen iz tega stanu, v kakoršnem je bila jeza božja nad njim in v kakoršnem je bil otrok jeze božje, v tak stan, v kterem je Bogu dopadljiv, in je zdaj spet, kakor je pred smertnim grehom bil, otrok božji, Bogu prijeten in dopadljiv, in dedič nebeškega kraljestva. Tako nam Bog zagotovlja, kader govori po svojem preroku Ecehielu (18, 21. 22.) rekoč: „Če krivični za vse svoje storjene grehe pokoro dela, in vse moje zapovedi dopolnuje, in prav in po pravici ravna: naj živi in naj ne umerje! Nobene njegovih storjenih hudobij se ne bom spominjal“. O kako blagodarna in milostipolna je ta dobrota zakramenta svete pokore! Kako ljubeznjivega in milostipolnega se Bog ž njo skazuje nam revnim grešnikom!

Nekteri posvečujočo gnado božjo še v posesti imajo, kader k spovedi gredó, ker so doprinašali le majhne grehe, po kterih se posvečujoča gnada božja sicer zmanjšuje, vendar pa še v zgubo ne gre. Kakošna pa je s takimi spovedenci? Takim spovedencem, glejte, zakrament svete pokore posvečujočo gnado pomnoži, to je: oni dospejo na višo stopinjo čistosti in svetosti, Bog jim daruje svojo ljubezen v obilniši meri, in jim pripravlja veče plačilo v nebesih, kakor bi jim ga bil pripravil, ako bi spovedi ne bili opravili. Kako nespametno bi tedaj govoril, kdor bi rekel: „Nobenega smertnega greha nimam na vesti; toraj se mi ni treba spovedovati“. Ako bi tudi res bilo, kar pravi, da namreč nobenega smertnega greha nima na vesti, moral bi se vendar le večkrat spovedati že zato,

da bi imel tem obilnišo mero posvečujoče gnade božje, in enkrat tem obilnišo mero zveličanja v nebesih.

d) Četerta dobrota, ki jo daje zakrament svete pokore, je ta, da ta sveti zakrament oživlja zasluženje, ki si ga je človek prislužil, prejden je zgubil posvečujočo gnado božjo. — Dognana verska resnica je, da z enim samim smertnim grehom zgubi človek vse dobre dela, ki jih je poprej doprinašal, doprinašal morda veliko let; zgubi vse čednosti, v kterih se je vadil; zgubi vse zasluženje, kterega si je nabral. Sveto pismo namreč pravi: „Če se pravičen od svoje pravice oberne, in počenja hudobijo po vseh gnusobah, ktere je hudobni navajen delati, bo mar živel? Vse njegove pravične dela, ktere je storil, bodo pozabljene“. (Ecek. 18, 24.) Smertni greh tedaj ne pokonča in ne zamorí le samo dušnega ali duhovnega življenja, temveč pokonča in zamorí tudi vse zasluženje, nabrano z čednostmi in dobrimi deli. Toda glejte, vse to z grehom zamorjeno zasluženje zakrament svete pokore spet oživí, oživí tako, kakor bi nikdar pokončano in zamorjeno ne bilo. S tim oživljevanjem je ravno taka, kakoršna je s trato ali livado po dolgotrajni suši vso posušeno in zamorjeno, na ktero pa zdaj pade rodoviten dež. Po zdatnem rodovitnem dežju trata spet oživí in ozeleni, da je lepa, kakor je bila poprej, prejden jo je suša stisnila. Na to blagodejno oživljevanje zamerlih dobrih del po zakramentu svete pokore menda kaže sveti apostelj Pavl, kader piše: „Bog ni krivičen, da bi pozabil vašega dela in ljubezni“. (Hebr. 6, 10.) Jasno in določno govori od tega sveti Tomaž Akvinčan, rekoč: „Del, ktere so doprinešene v stanu posvečujoče gnade, Bog, ki jih je sprejel, ne zaverže, (kader se človek hudo pregreší,) ampak jih le človek sam ob moč pripravi. Ako se tedaj to, kar jih je pripravilo ob moč, (greh namreč,) spravi v stran, dostavlja Bog od svoje strani to, kar so dela zaslužile“. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da mera, v kolikoršni po smertnem grehu zgubljeno zasluženje po zakramentu svete pokore spet oživi, je odvisna od tega, kako goreč da je spokornik, kako

veliko da je njegovo kesanje, kako velik da je njegov stud nad grehom, in da na kratko povem, kako velika in obilna da je njegova spokornost.

e) Zakrament svete pokore uzrokuje petič dušni pokoj in mir vesti. — Vsak grešnik, ki se je le koli kdaj skesano spovedoval, je skusil to že sam nad seboj. Res nahajamo tudi takih spovedencev ne ravno malo, kteri po spovedi pravega dušnega pokoja v sebi ne čutijo, ampak le še vedno nevzmirjeno serce in nepokojno dušo imajo; a tega ni kriv zakrament svete pokore, marveč so tega krivi spovedenci sami, ker se niso zadosti skesano in zadosti popolnoma spovedovali; včasih pa tudi Bog sam s tim nemirom in nepokojem poskuša njihovo zvestobo. V. obče pa vendar le vredno prejemanje zakramenta svete pokore naj slajši pokoj in naj lepšo zadovoljnost razlije po duši, kakor nam zmed mnogih drugih spričujeta naslednja dva zgleda: Star francozki častnik pride nekega dne v tisti kraj, v kterem je oče Brydaine obhajal sveti misijon. Radoveden, slišati tolikanj slovečega pridigarja, gre tudi častnik v cerkev, v kteri je misijonar govoril ravno od velike spovedi, in kako koristna da je, in kako da jo je treba prav opraviti. Vojak posluša, besede mu na serce padajo, ter sklene se spovedati, in res opravi prav skesano svojo spoved pri očetu Brydaine. Kader se je spovedal, bilo mu je, kakor sam pravi, ravno tako, kakor da bi mu bil kdo neprenesljivo težo raz glave vzel; in kader je sveto odvezo prejel, šel je ves v solzah od spovednice; a te solze mu niso bile britke in grenke, marveč dobrodejne in sladke, ker so mu same ob sebi tekle iz gole ljubezni in hvaležnosti do Boga. Kader oče Brydaine v žagred odide, gre tudi častnik za njim, ter mu vpričo drugih misijonarjev svoje serčne občutljeje tako le razodeva: „Gospodje moji, poslušajte me, in sosebno vi, oče Brydaine! Nikdar nikoli v svojem življenju nisem še okušal tolikanj čistega in sladkega veselja, kakoršnega vživam zdaj, odkar sem se z Bogom spravil. Svest sem si, da clo kralj Ludovik XV. sam, kteremu sem služil celih šest in trideset let, ni srečniši memo mene. Vem, da ta kralj vkljub

vsi bliščobi, ktera obdaja njega in njegov prestol, in vkljub vsemu obilnemu veselju, kterega vživa, ni tako zadovoljen, ni tako vesel in srečen, kakor sem jaz, od kar sem se znebil strašne butare svojih grehov“. To reče, se zgrudi pred očeta Brydaine na kolena, mu stiska roko in reče: „O kako bi zamogel Boga prav zahvaliti! Njegova roka me je v ta kraj pripeljala. O moj oče! na nobeno reč nisem manj mislil, kakor na tisto, ktero ste vi z menoj opravili, namreč na spoved. Ne bom vas pozabil! Prosim vas pa, da molite za me, naj bi mi Gospod Bog dodelil časa, da delam pokoro; vidi se mi, da mi to ne bo težko stalo, da me le Bog podpira“. Vidite, koliki dušni pokoj, koliko sladkega veselja je obrodil zakrament svete pokore v sercu tega pravega spokornika! — Na Parskem je živel o pretečenem stoletju goreč mašnik, oče Hofreuter po imenu, čegar ljubezen in poseben dar, grešnike mečiti in na pot pokore obračati, je bil znan na vse strani. Nek oštir pa je živel že veliko let v velikih pregrehah. Gnada božja ga na posled gane, da sklene, za zveličanje svoje duše bolje skerbeti, in nič več ne ostajati v strašni nevarnosti večnega pogubljenja. Oberne se toraj do slavnega očeta Hofreuterja. Konja zasede, ter jaha v mesto, v kterem je mašnik prebival. Kader pa pride pred vrata, omami ga sramožljivost in strah, grehov se obtožiti, tako močno, da si ne upa, poterkati na vrata. Prigodi se pa, da stopi mašnik vunkaj, in ko vidi moža, berž spozna kaj mu je, ter mu reče ves prijazen: „Kaj ne, prijatel! vi bi se radi spovedali? Le noter stopite, in kar spovedal vas bom“. Kader je oštir pošteno opravil svojo spoved, zajaha konja, in vračaje se domu mu reče: „Glej, moj konjiček, za stot manj teže nosiš zdaj domu“. Odsihmalo je bil mož ves drug, ves spremenjen. Živel je posihmalo še šest let. Čez šest let pa se vleže na smertno posteljo, in njegov duhovni pastir ga s svetimi zakramenti previdijo in za smert pripravljajo. Kader je bil previden, rekel je duhovnemu gospodu: „Sporočite, prosim vas, kader umerjem, očetu Hofreuteju, njemu v tolažilo in božji milosti v hvalo, da sem po spovedi, ki sem jo pri njem opravil, svoji obljubi, da se bom resnično poboljšal in spokorno

živel, ostal tako zvest, da v preteklih šestih letih ne le nobenega smertnega greha nisem doprinesel, ampak tudi še radovoljnega odpustljivega greha nisem storil". — O blažena pokora, ki človeka z Bogom spravi, in mu serce tako lepo upokoji!

f) Zakrament svete pokore daje verh tega šestič tudi še posebnih gnad za pobožno življenje. Te posebne gnade obstojé sosebno v tem, da postanemo razsvitljeni, ter zamoremo spoznati nevarnosti, ktere nas povsod obdajajo in nas žugajo pripraviti ob večno zveličanje, in se jim zamoremo srečno odtegniti; na dalje v tem, da zadobimo pripravno voljo, serčnost in moč, da zamoremo svoje hudo nagnjenje in hude strasti vspešno premagovati in strahovati, grešne navade od sebe odpravljati, raztergati vezi, ktere nas navezujejo na svet in njegove nečimurnosti, in se obvarovati, da v grehe nazaj ne pademo. Ravno zato piše pobožni Alfonz Rodriguec: „Poleg gnade in odpuščenja grehov, ki jih človek v zakramentu svete pokore prejme, ima v njem tudi vse sredstva in dobre svete, kteri se le koli komu dati zamorejo". — Ako tedaj želiš pobožno živeti, ljubi kristijan! hodi večkrat in prav pripravljen k sveti spovedi. Zakrament svete pokore, ako ga vredno prejmeš, ti je močen pripomoček za pobožno življenje.

g) Zakrament svete pokore je poslednjič tudi še prav dobrodejen za zadružno ali družbinsko življenje. Ako bi se vsi kristijani vselej prav in dobro spovedali, imeli bi same poštene starše, vbogljive otroke, pridne gospodarje in gospodinje, zveste hlapce in dekle, modre gosposke, pametne deržavljane. In dasiravno se mnogi ljudje dobro ne spovedujejo, vendar le vsemu temu vkljub spoved zabrani mnogo grehov, mnogo krivic in hudobij, ali pa že storjene vsaj spet popravi, kolikor je mogoče. Spoved popravi mnogo pohujšanja, poverne mnogo ptujega blaga tistemu, čegar je; nareja mir med sovražniki, vstavlja zapravljivost, tatvino, pravde, poboje in druge hudobije, in vpelje mnogotero čednost v zadružno ali družbinsko življenje. Ako bi spovedi ne bilo, bile bi vrata na stežaje

odperte nemarnosti in razuzdanosti mladine, družinje in človeške družbe, in hudobija bi se še vse hujše širila po svetu, kakor se širi zdaj. Da je res, kar pravim, spoznali so in še spoznajo clo mnogi protestanti. Cesar Karol V. se je nekoliko časa zaderžal na Nemškem, in tedaj pošljejo Nirnberžki mestjani poslancev do njega, kteri naj ga prosijo, da bi on, opirajoč se na svojo cesarsko veljavo, spet vpeljal med njimi spoved, ki so jo odpravili obnovljevalci ali začetniki protestantovske vere; kajti skušnja jih je podučila, da odsihmalo, od kar je spoved odpravljena, se pregrehe množijo, in niso v stanu eden drugemu na verh priti. Ravno to je že Luter sam izustil, ko je videl, kako močno da je med spoznovalci njegove vere rastla razuzdanost po tem, ko je bila spoved odpravljena.

3. Oj kako hvaležni moramo tedaj biti svojemu Zveličarju, da je postavil zakrament svete pokore, ker ta sveti zakrament tako obilne in velike milosti in dobrote delí tistim, ki ga vredno prejemajo! Skazujmo pa Gospodu za to toliko dobroto svojo hvaležnost sosebno s tim, da zakrament svete pokore večkrat prejemamo in vredno prejemamo, in s tim deležni postanemo tistih milost in dobrot, ki jih daje ta sveti zakrament. In kader ta sveti zakrament prejemamo, oživljajmo vselej v sebi tudi vero v to, kar moramo verovati v ozir tega svetega zakramenta. Ta živa vera nam bo ta sveti zakrament prejemajočim pomagala, da se bomo vsegdar prav in vredno spovedali, in s tim v tem obilniši meri deležni postali tega svetega zakramenta gnad in dobrot. Amen.

LIX. keršanski nauk.

Kaj nam je treba storiti, da bomo vredno prejemali zakrament svete pokore? — Od izpraševanja vesti: — kaj je? ali je potrebno? — kakošno mora biti? —

1. Nauk v ozir zakramenta svete pokore, tako sem vam pravil, obsega dve reči, eno, ktera nam pove, kaj moramo od zakramenta svete pokore verovati, in drugo, ktera nas uči, kaj moramo storiti, da bomo vredno prejemali ta sveti zakrament. — Od tega, kar moramo v ozir zakramenta svete pokore verovati, smo dosedaj govorili v keršanskih naukih, ter slišali, da je sveta pokora pravi in resničen zakrament; da je zakrament svete pokore mnogim ljudem v zveličanje potreben, mnogim pa koristen; da zakrament svete pokore velike in obilne dobrote delí onim, ki ga vredno prejemajo.

2. Zdaj pa bomo govorili:

B) Od tega, kar nam je storiti, da bomo vredno prejemali zakrament svete pokore.

Da bomo zakrament svete pokore vredno prejemali, ter gnad in dobrot, ki jih daje, deležni postali, je treba, da opravljamo nektere potrebne reči, in spolnujemo pogoje, na ktere je navezano vredno prejemanje tega svetega zakramenta. Te potrebne reči ali te pogoje pa so po besedah svetega Tridentinskega cerkvenega zbora: kesanje nad grehom, spoved in zadostenje. (Sess. 14. cap. 3.) Ker se pa te tri reči naslan-

jajo in opirajo na izpraševanje vesti, in je s kesanjem tesno in neločljivo zvezan terdni sklep poboljšanja, imamo po tem takem pet reči, neogibljivo potrebnih za vredno prejemanje zakramenta svete pokore, in te so: a) izpraševanje vesti; b) kesanje ali žalovanje grehov; c) terden sklep poboljšanja ali naprejvzetje; d) spoved; in e) zadostenje. Teh pet reči k zakramentu svete pokore potrebnih nam prav lepo pred oči postavlja prilika od zgubljenega sina, v kteri nam ljubi Jezus tako milo in ganljivo popisuje, kako se je spreobernil grešnik in povernil k Bogu. Priliko pa nam Zveličar tako le pripoveduje: Neki človek je imel dva sina. Mlajši je rekel očetu: Oče! daj mi del blaga, kteri mene zadene. In oče jima je razdelil. Malo dni potlej je mlajši sin pobral vse, se podal v daljno deželo, in je tam zapravil svoje premoženje z razuzdanim življenjem. Po tem pa, ko je bil vse zapravil, vstala je velika lakota v tisti deželi; in začel je pomanjkanje terpeti. Šel je tedaj, in se vtisnil k mestjanu tiste dežele. In ta ga je poslal na svojo pristavo svinje past; pa huda se mu je godila. Želel je, nahraniti in nasititi se z luskinjami, ktere so svinje jedle, pa mu jih nobeden ni dal. Tedaj je šel sam v se, in je rekel: Koliko najemnikov v hiši mojega očeta ima obilno kruha; jaz pa tukaj lakote poginjam! Vzdignil se bom, ter pojdem k svojemu očetu in mu porečem: Oče! grešil sem zoper nebesa in zoper tebe. Nič več nisem vreden tvoj sin imenovan biti; stori me kakor kterega svojih najemnikov. Podal se je in prišel k svojemu očetu. Ko je pa še dalječ bil, zagledal ga je oče, in se mu je milo storilo; pritekel mu je naproti, se ga je oklenil okoli vratu, in ga poljubil. Sin pa mu je rekel: grešil sem zoper nebesa in zoper tebe! nisem več vreden, tvoj sin imenovan biti. Oče pa je rekel svojim hlapcem: Hitro prinesite naj boljše oblačilo, in oblecite ga; dajte mu perstan na roko in čevlje na noge; pripeljite pitano tele, in zakoljite ga; bomo jedli in se gostili. Zakaj ta moj sin je bil mertev, in je zopet oživel; bil je zgubljen in je zopet najden. In so se začeli gostiti. — V tej priliki nam je hotel naš Zveličar pred oči postaviti neskončno ljubezen in usmiljenje svojega nebeškega Očeta do nas

revnih grešnikov, in nam je hotel ob enem tudi povedati in pokazati, kaj nam je storiti, ako hočemo, da nam bo Oče nebeški odpustil naše grehe, in nas spet za ljubo imel. Oče v tej priliki je namreč Bog sam, naš nebeški Oče. Njegova dva sinova smo mi ljudje na zemlji. Dobri sin, kteri je zmerom pri očetu ostal, je podoba dobrih kristijanov, kteri se nikdar ne vzdignejo zoper Boga, se s smertnim grehom od njega ne ločijo in ga ne zapusté, marveč Bogu zvesti ostanejo, in stanovitno ohranijo gnado svetega kersta. Malopridni sin, kteri je očetovo premoženje, ter svojo doto pobral, se v tujo deželo podal, in ondi zapravil svoje premoženje, svojo doto, z razuzdanim življenjem, je podoba grešnika, kteri se z grehom loči od Boga, svojega dobrotljivega Očeta, in zapravi svojo doto, ter gnado svetega kersta. Ali kakor je evangeljski oče svojega spokornega sina ljubeznjivo sprejel, sprejema tudi Oče nebeški slehernega grešnika, kteri se s pokornim duhom k njemu oberne, po potu prave pokore k njemu nazaj poverne, ter opravi vseh pet reči k zakramentu svete pokore potrebnih, kakor jih je opravil zgubljeni sin. Kako je pa opravljal zgubljeni sin teh pet reči? Zgubljeni sin je, kader je na tujem pomanjkanja terpel in stradal, premišljeval svojo revščino, pa tudi spoznal, da si jo je sam zadolžil s svojim nespametnim ravnanjem. Rekel je: „Koliko najemnikov v hiši mojega očeta ima kruha obilno; jaz pa tukaj za lakoto poginjam!“ Premišljeval je tedaj naj poprej svoje napčno ravnanje, svoje grešno življenje, svojo revščino in siroščino. To je bilo njegovo izpraševanje vesti. — Kader je zgubljeni sin sam v se šel, in svoje zmote spoznal, kesal se jih je drugič iz serca, in mu je britka žalost dušo zalivala. To je bilo njegovo kesanje, njegova žalost nad grehom. — Zgubljeni sin je tretjič sklenil, poverniti se k svojemu očetu. Rekel je: Vzdignil se bom, ter pojdem k svojemu očetu. To je bil njegov sklep, poboljšati se. — In kakor je sklenil, je zgubljeni sin četertič tudi res storil. Vzdignil se je, ter šel k svojemu očetu, in mu je rekel: „Oče! grešil sem zoper nebesa in zoper tebe“. Spoznal in obstal je očetu svoje grehe. To je bila njegova spoved. — In petič je zgubljen sin se za nevrednega imel,

da bi ga njegov oče še dalje za svojega sina imel. Rekel je: „Nič več nisem vreden tvoj sin imenovan biti“. In pripravljen je bil kar naj slabejši hlapec v hiši ostati, da bi mu le oče odpustil, in ga spet za ljubo imel. To je bilo njegovo zadostovanje. — Pet reči tedaj je zgubljeni sin opravil, in pet reči mora opraviti tudi vsak grešnik, ki želi se z Bogom spraviti, odpuščenje grehov in milost božjo spet nazaj dobiti.

3. Oglejmo si teh pet reči bolj na drobno vsako posebej.

I. Izpraševanje vesti.

Perva reč k zakramentu svete pokore potrebna je izpraševanje vesti.

Kaj pa je izpraševanje vesti? ali da z drugo besedo vprašam: Kaj se pravi vest izpraševati?

Izpraševanje vesti je premišljevanje in preiskovanje v ozir tega, kar nam vest očituje zastran prelomljevanja božje postave in zastran opuščenja ali zamude dobrega, ali da vam bolj po domače povem: Vest izpraševati se pravi, prevdarjati in premišljevati, kaj smo grešili od svoje zadnje dobro opravljene spovedi, ali pa od tistega časa, od kar smo začeli greh spoznavati.

Kako potrebno da je izpraševanje vesti za vredno prejemanje zakramenta svete pokore, bote kmalu spoznali, ako le nekoliko premislite naslednje reči: Da bo človek vredno prejel zakrament svete pokore, mora med drugim iz serca obžalovati svoje pregrehe; pa kako bo obžaloval grehe, za ktere ne ve, kterih se ne spominja? Spominjal pa se jih bo in zvedel jih bo le po skerbnem izpraševanju vesti. Res je sicer, da splošno obžalovanje grehov že naredi spravo med Bogom in človekom v zakramentu svete pokore; toda tako splošno obžalovanje, pri kterem grešnik ne misli ravno na posamezne grehe, ktere je storil, ampak le na svoje grehe sploh, je le

rado mlačno in merzlo in malo vredno. Vse bolj goreče in priserčno obžaluje grehe grešnik, ki si jih posamezno in živo pred oči postavlja, njihovo velikost in ostudnost pred seboj gleda, kar se zgodi ravno po skerbnem izpraševanju vesti. Tedaj je izpraševanje vesti že od te strani, da k pravemu obžalovanju grehov pomore, ne le dobro, ampak clo potrebno. — Izpraševanje vesti je na dalje potrebno tudi zato, da se zamore grešnik svojih grehov čisto spovedati, svoje mišljenje spremeniti, svoje serce poboljšati, svoje djanje in ravnanje predrugačiti, ako hoče odpuščenje grehov zadobiti. Kako pa bo vse to srečno opravil, ako svojih grehov ne spozna, ne spozna napačnosti svojega mišljenja in svojega ravnanja? — Izpraševanje vesti je na posled potrebno zato, da zamore grešnik za svoje grehe delati pravo pokoro, grehom primerno. Spovednik v spovednici je sodnik. Sodnik pa je postavljen v to, da sodi in strahuje po pravici, ter krivičnike strahuje po številu in velikosti njihovih pregreh in hudodelstev. Ravno tako mora spovednik grešnika po pravici soditi, ter mu grehom primerno pokoro prisoditi. Kako pa bi zamogel spovednik vse to prav opraviti, kako grešnik za svoje grehe pravo pokoro delati, ako svojih grehov ne spozna, in se jih tedaj na spovedi tudi ne obtoži? Vidite, kako potrebno je skerbno izpraševanje vesti! Kako potrebno je izpraševanje vesti, je pač dobro spoznal stari puščavnik, ki je mlajšemu tovaršu ta le lepi nauk dajal. Mlad puščavnik namreč reče nekega dne staremu samostancu, svojemu učeniku: „Oče moj! vidi se mi, da pobožno živim in Bogu dopadljivo“. Stari puščavnik pa ga zaverne, in mu reče: „Oni, ki svojih grehov ne pozna, si vedno domišljuje, da je dober; kdor pa premišljuje svoje grehe, s kterimi se je zadolžil, nikdar nikoli ne bo tako mislil“.

4. Kakor pa je za vredno prejemanje zakramenta svete pokore izpraševanje vesti potrebno, je ravno tako tudi potrebno, da se prav opravi to izpraševanje.

Kako pa se prav opravlja izpraševanje vesti?

Izpraševanje vesti se prav opravlja, ako se opravlja a) pobožno, b) skerbno, c) odkritoserčno.

a) Izpraševanje vesti se mora opravljati pervič pobožno, to je: postavljati se moramo v božjo pričujočnost, svetega Duha moramo pomoči in gnade prositi, in, ako čas in priložnost imamo, moramo še druge pobožne vaje opravljati. — Spovedovanje je neizrečeno imenitno opravilo; od spovedi je zavisna, na spoved je zastavljena naša večna sreča, naše večno zveličanje. Ako spoved dobro opravimo, zadobimo odpuščenje grehov in gnado božjo; ako pa spoved slabo opravimo, naši grehi nam ne le ne bodo odpuščeni, ampak si poverh še božji rop na vest navalimo, in si v tem obilniši meri naklonimo božjo nemilost, božje sovraštvo. Ena sama dobro opravljena spoved nam vtegne biti podstava za večno zveličanje; nasproti pa zamore tudi ena sama slabo opravljena spoved biti vzrok našega večnega pogubljenja. Oj kako veliko, nedopovedljivo veliko je tedaj ležeče na spovedi! Ako tedaj že pri kakem pozemeljskem započetju, ako že pri svojih časnih opravilih, katere le samo naše časno življenje zadevajo, Boga in njegove svetnike na pomoč kličemo, in to svoje opravilo z Bogom pričenjamo: koliko bolj je to potrebno pri spovedi, od ktere je zavisna in na ktero je zastavljena cela dolga večnost!

Izpraševanje vesti, pervo k zakramentu svete pokore potrebno reč, moramo tedaj pričeti s tim, da se postavljamo v sveto božjo pričujočnost. Kaj pa se pravi v sveto božjo pričujočnost se postavljati? V sveto božjo pričujočnost postavljati se, se pravi, prav živo postavljati si pred oči in se spominjati, da je Bog, ki je vsegavéden, pri nas, in da nas gleda, in da bi nas v strah vzel, ako bi prav in zvesto ne opravljali vsega, kar je k spovedi potrebnega. Skušnja spriča, da s tim, da si vsevednega in povsodpričujočega Boga živo postavljamo pred oči, obvarujemo se lahkomišljenosti in prenagljenosti, in se vnemamo za tem večo gorečnost.

Na dalje moramo Boga svetega Duha ponižno in zaupljivo prositi pomoči in gnade, da bomo zamogli svojo vest izpraševati, svoje grehe obžalovati, in svojo spoved in pokoro opraviti tako, da bomo odpuščenja grehov vredni postali. Sveta vera nas uči, da brez svetega Duha in brez njegove gnade ne moremo nič storiti, kar bi bilo pred Bogom zaslužljivo in plačila vredno, da brez svetega Duha in njegove gnade ne moremo niti verovati, niti upati, niti ljubiti, niti pokore delati, in še clo Gospoda Jezusa ne imenovati. Ako hočemo tedaj zakrament sv. pokore vredno prejeti, moramo gnado svetega Duha imeti, ter gnado razsvitljenja, ktera nam naše grehe v spomin sklicuje, da spoznamo njihovo število, njihovo velikost in njihovo hudobijo; gnado obžalovanja, s katero zamoremo svoje grehe prav obžalovati in se jih resnično skesati; gnado serčnosti, da se zamoremo svojih grehov odkritoserčno spovedati; in gnado moči, da zamoremo obveršiti vse, kar smo zavoljo svojih grehov obverševati dolžni, in da zamoremo svoje dobre sklepe zvesto spolnovati. Brez te čveterne pomoči, ki jo sveti Duh deli, ne mogli bi nobene reči prav opraviti, ne bi mogli svojih grehov prav spoznati, se jih ne resnično skesati, se jih ne odkritoserčno spovedati, ne zanje zadostovati ali pravo pokoro delati. Kader smo se tedaj v božjo pričujočnost postavili, moramo nemudoma tudi svetega Duha, delilca vseh gnad, ponižno in zaupljivo prositi te čveterne gnade, ter v ta namen opraviti eno ali drugo molitvico k svetemu Duhu. Silno prederzen bi bil, kdor bi ne hotel na pomoč klicati svetega Duha, pri tem pa bi le vendar hotel opraviti dobro spoved; kajti Bog svojo gnado daje onim, ki ga ponižno gnade prosijo; prevzetnim pa, ki ga nočejo prositi, se Bog vstavlja, in jim svoje gnade ne da.

Kader čas in priložnost dopuščata, je treba opravljati tudi še druge kratke pobožne vaje, postavim: k Mariji, prečisti Devici, ki je pribežališče vseh skesanih grešnikov; k svetemu angeljvarhu, ki nam tudi spovedajočim se na strani stoji; k temu ali unemu svetniku spokorniku, ali k vsem svetim spokornikom sploh, sosebno pa k svetemu Petru in sveti Mariji Magdaleni, kterih podobe se na-

hajate na marsikterih spovednicah. Gotovo je, da pomoči Marijine, pomoči angeljev in svetnikov nikoli nismo bolj potrebni kakor takrat, kader se pripravljamo za tolikanj težavno in imenitno opravilo, za sveto spoved. Obračajmo tedaj čas, ki nam pred spovedjo ostaja, tudi v to, da si za to sveto opravilo s pobožnimi molitvicami sprosimo Marijno pomoč, pomoč svojega angeljvarha, pomoč svetega Petra in svete Marije Magdalene in drugih svetnikov. — Po takem potu bomo izpraševanje vesti opravljali pobožno; in pobožno mora opravljeno biti izpraševanje vesti, da bo dobro opravljeno, in dobro opravljeno tudi vse drugo, kar pride za izpraševanjem vesti.

b) Izpraševanje vesti moramo drugič opravljati skerbno, ter tako, da v izpraševanje vesti obračamo potreben trud in prizadevanje, in da prevdarimo vse prav zvesto in natanjčno. Tudi sveti tridentinski cerkveni zbor zahteva in naroča skerbno izpraševanje vesti; (Sess. 14, cap. 5.) kajti nikakor bi mogoče ne bilo, storjene grehe spoznati po številu in okoljščinah, ako bi si človek pri izpraševanju vesti potrebne skerbi ne prizadjal, in bi vse le bolj poverhoma opravljal, kakor mnogi delajo, kader se za spoved pripravljajo.

Izpraševanje vesti se mora opravljati s primernim trudom in prizadevanjem, ter takim trudom in takim prizadevanjem, kakoršnega po navadi obračamo na kako opravilo, na kterem je veliko ležeče. V to pa je treba prave resnobe in dovoljnega časa. S pravo resnobo izprašujemo vest, ako pazno, in sicer zadosti pazno prevdarjamo in premišljujemo, kaj smo grešili, v čem smo grešili, in kako smo grešili, tako, da si zamoremo grehe v spomin sklicati po njihovem številu in njihovih ločinah ali posebnih razredih. Nemogoče namreč je, da bi človek, ki veliko greši, pa se le redkoma spoveduje, se spominjal vseh svojih storjenih grehov, ako brez prave resnobe izprašuje svojo vest, in le lahkomišljeno in veternasto opravlja to imenitno opravilo. — Z dovoljnim ali zdatnim časom izprašujemo svojo vest, ako si odločimo v to opravilo toliko časa, kolikor ga

potrebuje in zahteva naš dušni stan, in naš posebni stan, v kterem živimo, in daljši ali krajši čas, ki je pretekel po zadnji spovedi, in druge posebne okoljščine. Kdor poredkoma greši in se pogostoma spoveduje, vest izpraševaje le malo časa potrebuje, da se spomni vseh svojih storjenih pregreškov. Ljudje razgibanega življenje pa, ki mnogostranske opravila imajo, ki pogostoma grešijo in se poredkoma spovedujejo, ne bodo si mogli v spomin sklicati vseh svojih grehov, ako potrebnega, ter dovoljenega ali zadostnega časa ne obračajo na izpraševanje vesti; v nekolikih minutah ali nekolikih trenutlejih si nikakor niso vstanu v spomin poklicati vseh svojih grehov.

Pri izpraševanju vesti je treba prevdarjati tudi še vse prav zvesto in natanjčno, tako da zamoremo z Davidom reči: „Prevdarjam v svojem sercu, in se (v tem prevdarjanju) vadim, in premetujem (preiskujem) svojega duha“. (Ps. 76, 7.) Pred vsem drugim je tedaj treba premisliti, kdaj da smo se zadnjikrat spovedali, in ali je bila ta zadnja naša spoved veljavna ali neveljavna, dobro opravljena ali slabo opravljena; kajti od zadnje dobro opravljene spovedi si je treba grehe v spomin poklicati, jih obžalovati, se jih spovedati, in na spovedi tudi na znanje dati, kdaj da je bila opravljena zadnja veljavna spoved. — Na dalje je treba prevdarjati tudi to, ali smo pokoro, nam pri zadnji spovedi naloženo, prav opravili ali ne. Ako bi naložene pokore ne bili opravili, ali je ne prav ali popolnoma opravili, morali bi se tega na spovedi obtožiti, ker nam je odpuščenje ali tudi le nepopolno opravljanje naložene pokore zarajtano v greh, marsikterikrat clo v smerten greh. — Kader smo v ozir zadnje in sploh v ozir poprejnih spoved sami seboj na čistem in na gladkem, moramo začeti vest izpraševati zastran grehov, s kterimi smo se zadolžili po zadnji spovedi. Pred oči si moramo postavljati in gledati na tiste reči, zastran kterih bi se bili vtegnili pregrešiti. Te reči so sosebno naše dolžnosti do Boga, do samega sebe in do bliž-

njega; te reči so na dalje: naše misli, želje, besede, djanja, opuščenja. Po tem takem moramo na tanjko preiskovati, kaj smo grešili zoper Boga, zoper samega sebe in zoper svojega bližnjega v mislih, v željah, v govorjenju, v djanju in opuščenju. — Zastran opuščenja moramo posebno pazni biti na dolžnosti svojega stanu, ali smo jih spolnovali ali ne; pazni moramo biti tudi na to, ali nismo mar tudi kakega tujega greha krivi; pazni na to, ali nismo opustili kaj dobrega, kar bi bili storiti dolžni, lahkomišljeno zanemarili priložnosti, o kteri bi bili lahko doprinašali to ali uno dobro delo. — Kar misli zadeva, moramo gledati na to, ali smo si jih sami dragovoljno v glavo sklicevali in vanje privolili, ker le v takem slučaju so nam v greh prištete slabe misli. — Ob enem moramo pregledovati čas, o kterem da smo grešili, način kako da smo grešili, okoljščine o kakoršnih smo grešili, — število, kolikokrat da smo grešili, — naslede, ki so se iz grehov izhajali, ter slab sad, ki ga je grehota obrodila. Na vse to je treba gledati, kader se zavedamo kakega smertnega greha, ali kader menimo, da smo se smertno pregrešili; kajti pri velikih grehih se bo treba na spovedi obtožiti tudi števila in okoljščin, ktere ločino ali versto grehov spremené ali njihovo hudobijo in zlobo namnožé. — V ozir odpustljivih grehov sicer ni neobhodno potrebno, vendar je pa dobro in koristno, si v spomin poklicati, kolikokrat da smo jih doprinašali, in ali se ne nahaja pri njih kaka okoljščina, ktera odpustljivega greha ne spremeni ravno v smertnega, vendar pa ga dela hujega in hujše kazni vrednega. — Da nobene reči ne spregledamo in ne prezremo, tudi še premislimo, ktera reč da je bila povod ali prilika, da smo storili ta ali uni greh: premislimo in preglejmo osebe, s kterimi smo občevali; kraje in hiše, v ktere smo zahajali; tovaršije, v kterih smo se mudili in zaderžavali; priložnosti, ki smo jih iskali; opravila, ki smo jih opravljali; veselice in razveseljevanja, s kterimi smo se razveseljevali; jedi in pijače, ki smo jih vživali; igre in igrače, ki smo jih igrali; zglede, ki smo jih posnemali; bukve, ki smo jih prebirali; mišljenja, do kterih smo se nagibali. —

Prav dobro vtegne pri izpraševanju vesti služiti spovedno ogledalo ali navod, po kterem se vest izprašuje, in kakoršen se nahaja v teh ali unih dobrih molitevnih bukvah, ako si ga človek umé oberniti v porabo in prid. Tako zerkalo ali ogledalo nas vtegne opomniti marsičesa, kar bi bili morda prezerli, ter nam pred oči postavlja grehe, ki smo jih doprinašali s tim ali unim. — Naj lepše ogledalo pa, ako bi tudi prav nobenega drugega ne imeli, so nam božje in cerkvene zapovedi. V njih nahajamo vse svoje dolžnosti, ki jih imamo do Boga in njegove svete cerkve, do samega sebe in do bližnjega. V njih nahajamo tudi svoje posebne dolžnosti vsakteri po svojem stanu. V njih nahajamo to, česar se moramo varovati, in to, kar moramo storiti in doprinašati. V njih imamo nauk, kakošne da morajo biti naše misli, želje, besede in djanja, da bodo Bogu včeč in dopadljive. Po tem ogledalu, ter ogledalu božjih in cerkvenih zapoved izprašujmo svojo vest, da zvemo in spoznamo, kaj in koliko smo grešili. — Kakor hitro pa smo pregledali vse svoje grehe, moramo zmed njih poiskati še svoje poglavitne strasti ali greh nam naj bolj priljubljenega, iz kterega izvirajo vsi drugi grehi, kakor voda iz studenca. Slediti za tem priljubljenim nagnjenjem je prav potrebno; kajti ako ne zasledimo studenca, iz kterega grehi izvirajo, ga tudi ne bomo zadeli, in vsi drugi grehi bodo še dalje živeli, ker je živa ostala mati pregreh, ki druge grehe živi in redi.

Ako po takem potu na izpraševanje vesti obračamo potrebni trud, pravo resnobo, zadostni čas, in pri tem vse natanjčno prevdarjamo, smemo si svesti biti, da smo skerbno izpraševali svojo vest, kakor jo skerbno izpraševati tudi res dolžni.

c) Na zadnje moramo svojo vest izpraševati tudi še odkritoserčno, ter tako, da vse svoje djanje in nehanje po zadnji veljavni, dobro opravljeni spovedi primerjamo zakonom ali postavam svetega evangelija, in po tem takem brezprikrivanja, brez priveržnosti do greha in brez vseh presoj preiskujemo, ali je naše djanje in nehanje tem zakonom in postavam primerjeno ali ne. Ta odkritoserčnost je neobhodno potrebna, da bo človek na sled

prišel vsem svojim storjenim grehom; in naj bi človek tudi še tako pobožno in skerbno izpraševal svojo vest, brez odkritoserčnosti bi vendar le samemu sebi prikril marsikteri greh, in tako le slabo izpraševal svojo vest.

Da bomo tedaj odkritoserčno izpraševali svojo vest, moramo jo izpraševati brez prikrivanja. Prikrivanje ali nespametna boječnost, do dobrega pogledati v zadolženo dušo, zapelje marsikterega spovedenca, da odkritoserčno ne izpraša svoje vesti. Takim spovedencem ni resnično mar za pokoro in poboljšanje; toraj nočejo do dobrega spoznati svojega notranjega, dušnega stanu; in tedaj se nočejo ogledovati v zerkalu ali ogledalu svetega evangelija, temveč so že zadovoljni, da si le bolj poverhno spomnijo na ta ali uni greh. Oni, tako rekoč, vedoma in nalašč sami sebi prikrivajo marsikterikrat naj terdovratniše in naj bolj vkoreninjene grehe, da bi se jim le poboljšati treba ne bilo, ter ravnajo, kakor Zveličar pravi od njih, rekoč: „Slehern, kteri hudo dela, sovraži luč, in ne pride k luči, da niso svarjene njegove dela“. (Jan. 3, 20.) Varujmo se toraj vsacega prikrivanja, kader izprašujemo svojo vest!

Da bomo vest odkritoserčno izpraševali, moramo jo izpraševati brez vsake priverženosti do grehov. Priverženost do greha se z odkritoserčnostjo pri izpraševanju vesti nikakor ne zlaga. Spovedenci, kteri so svojim pregreham še nekama priverženi in vdani, in neko ljubezen do grehov imajo, bojijo se, svoje grehe prav spoznati, ker bi jih to spoznanje vznemirjalo in nepokojne delalo. Ta nepokoj bi jih naganjal, spoznanih grehov na spovedi se obtožiti. Ko bi se pa svojih grehov spovedali, spovednik bi v to tiščal, da se te ali une priložnosti ogibljejo, da to ali uno zvezo raztergajo, temu ali unemu krivičnemu dobičku v okom pridejo, svoje življenje poboljšajo, in zapustijo ravno to, kar jih je dosihmalo kratkočasilo in razveseljevalo. S terdno vezjo so še na greh navezani. Da bi tedaj ne bilo treba spovedniku razkriti vsega notranjega stanu, in da bi zamogli še dalje ostati v starih grešnih priljubljenih navadah, sami sebi prikrivajo svoje dušne

rane, sami sebe slepijo in zapeljujejo, resnobno in odkritoserčno izpraševati svojo vest, da se le če dalje odtegujejo poboljšanju življenja, ktero jim je tolikanj nadležno. — Proč tedaj z vsako priverženostjo in vsakim navezovanjem na greh, kader izprašujemo svojo vest!

Da bomo svojo vest odkritoserčno izpraševali, moramo jo izpraševati brez vseh presoj. Take presoje so naj veči zaderžek odkritoserčnega izpraševanja vesti. Marsikteri plemenitaži in imenitniki, na primero, imajo to presojo: njihov imenitni in visoki stan jih oprostuje in osloboduje od dolžnosti, ktera naroča, svet sovražiti, samega sebe zatajevati, se mertviti, postiti, moliti, ponižni biti, sovražnikom odpustiti i. t. d. Deržé se te presoje izprašujejo svojo vest, kader po enkrat na leto k spovedi hodijo, ter pri izpraševanju vesti v nemar spuščajo vse, kar jim ta njihova presoja odobruje in dovoljuje. — Mnoge bogatine moti ta presoja, da imajo svoje premoženje za to, da ga smejo po svojem dopadanju zapravljati, da smejo samopašno in razuzdano živeti, kakor zahteva njihovo poželjivo serce, ali pa smejo svoje premoženje stiskati in v škrinjo zapirati, in od te presoje zapeljani prezirajo pri izpraševanju vesti marsikak greh, v kterega jih pripravlja njihovo bogastvo, ker jim ta presoja to, kar ni dopuščeno, pred oči postavlja tako, kakor da je dopuščeno. — Mnogi mladi ljudje imajo to presojo, da menijo, da smejo, dokler so mladi, življenje vživati, in da smejo na račun mladostnega razplamenjenja tu in tam skočiti čez vojnice božjih zapoved. Ravno tako si domišljuje ženski spol, da ima neko posebno pravico, nekolikošno nečimurnost pasti, in svojo lepoto v nališpani obleki in mikavni noši na ogled postavljati. Ta presoja je mladenču, je deklici vodilo in pravilo pri izpraševanju vesti, in tedaj prezirata in spregledata marsiktero, včasih prav hudo in pregrešno reč, ker jima jo njihova presoja kar dopuščeno ali clo nedolžno postavlja pred oči. — Mnoge kristjane iz vseh stanov slepi ta presoja, da božje zapovedi, zapovedi Jezusove in cerkvene zapovedi zdaj nič več ne vežejo tako ojstro, ker je zdaj med ljudmi vse drugačno mišljenje v navado

prišlo. Časi, pravijo, so se spremenili; mladi ljudje imajo vsak svoje znanje; vsakdo se oblači po naj novejši šegi; nikdo se več ne spodtika nad šaljivimi besedami, če so tudi nekoliko nespodobne; nikdo več ne opušča razveseljevanja zavoljo kakega svetega časa; nihče se več ne zmeni za cerkvene zapovedi, za poste, za posvečevanje nedelj in praznikov. Kar tedaj večidel vsi ljudje dopočenjajo, kar duh časa za seboj vodi, kar očitni zgledi odobrujejo, to ne more biti več med grehe šteto. In po tem takem vse to pri izpraševanju vesti prezirajo in v nemar puščajo, in ako se vest oglasi, zadušijo njen glas, in ga ne poslušajo, ter ga imajo za otročje dvome in domišlije, ker jim njihova presoja vse napak oberne, ter za dobro oklicuje to, kar je hudo. In tako nahajamo še mnogo drugih presoj, ktere zahtevanju svetega evangelija nasprotujejo, ter grehe pred oči postavljajo kar dopuščene reči ali pa še clo kar čednosti in dobre, hvalevredne dela. Vsakdo se mora tedaj vseh takih presoj znebiti, kader začne vest izpraševati; ako tega ne stori, napčno bo izpraševal svojo vest, in ne odkritoserčno.

5. Znano vam je zdaj, ljubi kristijani! kako moramo pred spovedjo izpraševati svojo vest, da bomo prav opravili to imenitno reč. Da se izpraševanje vesti dobro opravi in prav, je, kakor vidite, res potrebno, ker bi brez skerbnega izpraševanja vesti tudi drugih k zakramentu svete pokore potrebnih reči ne mogli prav in dobro opravljati. Ako bi zgubljeni sin ne bil pridno izpraševal svoje vesti, gotovo bi tudi ne bil imel prave žalosti nad grehom, ne terdnega sklepa poboljšati se, bi tudi ne bil svojih grehov pred očetom obstal, ne zanje zadostoval, temveč bi bil vedno stari, razuzdani grešnik ostal. Enaka bi se godila tudi z nami, ako bi lahkomiselni in nemarni bili pri izpraševanju vesti. Pri tem bi se vtegnilo tudi še prav lahko zgoditi, da bi nam bila nemarnost pri izpraševanju vesti v smerten greh zarajtana, zarajtana takrat, kader bi nas pripravila v nevarnost, da bi zavoljo nje pozabili kak smerten greh ali še clo več smertnih grehov, česar se mora vsegdar bati človek, ki pogostoma greši, poredkoma pa se

spoveduje. Ravno zato si dobro v spominu ohranite nauk, ki vas uči, kako morate izpraševati svojo vest, in spolnujte ta nauk zvesto, kader pred spovedjo izprašujete svojo vest. To imenitno in ne ravno lahko opravilo, ter izpraševanje vesti pred spovedjo pa si bote prav močno olajšali, ako vsak dan, prejden zaspite, izprašujete svojo vest, kakor jo vsak dan izprašujejo skerbni kristijani, in ako svoje spovedi nikoli predolgo ne odkladate. Kdor vsak dan, prejden gre na počitek, izprašuje svojo vest, ter preiskuje svoje misli in želje, besede in djanja in opuščenja dobrega, gotovo bo tudi pred spovedjo vse lagleje in dobro izprašal svojo vest. Kdor pa le samo pred spovedjo izprašuje svojo vest, temu duša le prerada razdivja, kakor razdivja vinograd, ki ni obdelan in okopan. Neobdelana zemlja našega poželjivega mesa poganja vedno novo škodljivo zel, škodljivo zel pregreh; toraj je treba vedno v roci imeti motiko ali kopačico, da se na tej njivi poseka kviško bodeče ternje in osat naših grehov. Vsakdanje izpraševanje vesti pa nam je motika ali kopačica, s ktero posekamo in pokončamo vse hudo, ki začne poganjati na njivi našega serca, prejden se globokeje vkorenini. Sveti Frančišek Borgias je vsak dan po dve uri izpraševal svojo vest, da bi spoznal svoje nagnjenja in samega sebe. To skerbno izpraševanje vesti ga je pripravilo in pripeljalo do tolike ponižnosti, da kar nič dobrega ni sam od sebe mislil, in da se je clo čudil, kako da ga tudi vsakdo drugi ne zaničuje in ne zasramuje. In sveti Ignacij je vsakdanje izpraševanje vesti obrajtal tako močno, da ga je clo bolj priporočal kakor molitev, in sicer zato, ker ravno to izpraševanje dela molitev še le dobro in vspešno. Rekel je, da mora le skerbnemu izpraševanju vesti pripisovati, ako se je kterikrat kaj naprej pomaknil v dobrem in v čednosti. In neki drug menih je rekel: „Ne spomnim se, da bi me bil hudi duh v eden in isti greh pripravil dvakrat". To pa je prišlo od tod, ker je je ta bogoljubni mož tako skerbno izpraševal svojo vest, in pri izpraševanju vesti v svojem sercu obudil toliki stud nad grehi, da nobena in clo naj hujša skušnjava ni mogla pripraviti ga v to, da bi bil še enkrat storil eden in isti greh.

Kdor tedaj skerbno in vsak dan svojo vest izprašuje, in zraven tega še pogostoma k spovedi hodi, temu ne bo preveč težko, dobro izpraševati svojo vest, kader se za spoved pripravlja. Deržite se tedaj zvesto teh dveh vodil, ter vsak dan izprašújte svojo vest in se pogostoma spovedujte, da si polajšate pripravljanje za spoved, ter izpraševanje vesti pred spovedjo, in se postavite v tak stan, v kakoršnem bote vredno prejeli zakrament svete pokore. In kader bo prišla poslednja ura, ne bo vam treba od več nepokojnim biti; kajti vest vam bo v redu; in navadna spoved vam bo že zadostovala, da se bote ž njo lepo pripravili za dobro in srečno smert. Amen.

LX. keršanski nauk.

Od kesanja ali obžalovanja grehov: — kaj je? — in kakošno mora biti?

1. Perva reč, k zakramentu svete pokore potrebna, je izpraševanje vesti. Kaj je izpraševanje vesti, in kako je treba vest izpraševati, pravil sem vam zadnjič. Slišali ste, da se pravi vest izpraševati to, kar prevdarjati in premišljevati, kaj in koliko smo grešili od zadnje dobro storjene spovedi ali pa od tistihmal, od kar smo se začeli svoje pameti zavedati, ter spoznavati, kaj je prav in kaj ni prav, kaj je dobro in kaj hudo. Slišali pa ste tudi, da moramo svojo vest izpraševati naj poprej pobožno, na dalje skerbno, in po tem odkritoserčno.

2. Danes vam bom pa razlagal drugo reč, k zakramentu svete pokore potrebno, in ta je:

II. Obžalovanje grehov ali kesanje.

Obžalovanje grehov ali kesanje je zmed tistih petih reči, ki so k zakramentu svete pokore potrebne, naj potrebniša. Toraj moramo res prav skerbni biti, da se dobro naučimo, kaj je obžalovanje ali kesanje, na dalje, kakošno mora biti kesanje ali obžalovanje, po tem, kako potrebno da je, in nazadnje, kaj da moramo storiti, da ga v sebi prav obudimo.

3. Pervo vprašanje, na kterega moramo odgovoriti, je:

Kaj je obžalovanje ali kesanje?

Kesanje ali obžalovanje v sploh je nek neprijeten občutlej, neka vtožnost in zamerza zavoljo kakega djanja, ki smo ga storili. Ako se ta zoperni občutlej in ta vtožnost sama ob sebi v sercu zbudita, imenujemo ju žalost ali žalovanje; ako si pa sami in nalašč prizadevamo, to vtožnost in zamerzo si v sercu obuditi, imenujemo jo obžalovanje ali kesanje. Žalovanje tedaj in obžalovanje ni eno in isto. Žaluje človek takrat, kader ga je zadela kaka neprijetna reč, in vsaj vedoma ni sam kriv, da ga je zadela, ker je ni mogel od sebe odverniti; obžaluje ali kesa se pa človek takrat, kader pride nadnj kaka neprijetna, zoperna reč, in je sam kriv, da je nadnj prišla, ker bi jo bil lahko od sebe odvernil, pa je ni odvernil. Kader bi, postavim, roparji prišli o ponočnem času v kako hišo, ktera je dobro zaperta in zaklenjna, in bi pobrali in odnesli velik del blaga in premoženja, bo gospodar žalosten postal zavoljo te zgube, dasiravno je on sam ni zadožil, ker je hišo dobro zaperl, shrambe skerbno zaklenil; to gospodarjevo britkost, ki jo v sercu ima zavoljo tega, da je zgubil premoženja, imenujemo tedaj žalost ali žalovanje. Ali vse drugačni občutlej mu stiska serce, in vse druga britkost mu dušo zaliva, kader mu roparji premoženje poberó in odnesó, in si je to sam zadolžil s tim, da hiše ni zaperl in shramb ni zaklenil; v tem slučaju ni žalosten le samo zavoljo tega, da je zgubil premoženje, ampak je žalosten in sam nase

nevoljen tudi zavoljo tega, da ni dobro pazil, da je nemarn bil in tako zgubil svoje premoženje; in to njegovo britkost, to zamerzo', ki jo ima sam nad seboj zavoljo svojega neprevidnega in napašnega djanja in ravnanja, imenujemo obžalovanje ali kesanje. Obžalovanje ali kesanje v sploh je po tem takem nek neprijeten notranj občutlej, kteri se spočne iz zamerze, ki jo človek sam nad seboj ima, kader spozna, kako nespametno, kako napačno in škodljivo da je to ali uno djanje, kterega je doprinesel, in kader premišljuje žalostne naslede, ki jih tisto napačno djanje vodi za seboj.

Obernimo zdaj ta pomen, ki ga obžalovanje ali kesanje v sploh ima, posebej na kesanje in obžalovanje storjenih grehov, in vidili bomo, da obžalovanje grehov ali kesanje zavoljo grehov je stud nad grehom, ker je greh naj veče hudo, in notranja žalost zavoljo razžaljenja božjega, sklenjena s terdnim sklepom, Boga ne več razžaliti; ali pa, da vam prav z besedami svetega Tridentinskega cerkvenega zbora (Sess. 14. cap. 4.) povem: Kesanje ali obžalovanje grehov je dušna (serčna) bolečina in studenje storjenih grehov s (terdnim) sklepom, posih-malo ne več grešiti. — K pravemu kesanju ali obžalovanju grehov je tedaj neobhodno potrebno, da je serce žalostno, da je duša vžaljena, da volja človekova greha nič več ne ljubi, temveč ga merzi in studi, čerti in sovraži; in po tem takem bi se svojih grehov resnično ne kesal, in bi jih prav ne obžaloval grešnik, kteri bi se le samo spreobernil, ter bi jenjal grešiti in bi spremenil svoje mišljenje; kajti sveti Tridentinski cerkveni zbor kar naravnost pove: „Kesanje ni le samo odjenjanje grehov, spreobernjenje, sklep in začetek novega življenja, ampak je tudi merzenje (sovraštvo) do starega“. Samo spreobernenje, ter spreobernenje mišljenja ni še pravo kesanje ali obžalovanje grehov; človek namreč vtegne svoje mišljenje spremeniti, dasiravno pri tem svojega dosedanjega pregrešnega življenja ne merzi in ne sovraži. Ako bi ti kak človek, ki te je velikokrat hudo razžalil, rekel: „Spremenil sem svoje misli; pa tistega razžaljenja, kar sem ti ga

dosihmalo storil, se vendar le nič ne kesam, marveč se z veseljem spominjam, kako sem te marsikterikrat razžalil;“ kaj porečeš o takem človeku? Gotovo ne boš rekel, da se ta človek kesa in obžaluje razžaljenje, s kterim te je žalil. Ravno tako tudi ne moremo reči, da se svojih grekov kesa in da jih obžaluje tisti grešnik, kteri je sicer pripravljen, nič več ne doprinašati greha, kteri pa zavoljo svojih poprej storjenih grehov nobene britkosti in žalosti nima v sercu in nobenega merzenja in studenja. K resničnemu kesanju in pravemu obžalovanju grehov je toraj neobhodno potrebno, da plava serce v žalosti, duša v britkosti zavoljo storjenih grehov, in da človek svoje storjene grehe merzi in sovraži. — Da tedaj to, kar sveti Tridentinski zbor o kesanju ali obžalovanju grehov na kratko pove, bolj na dolgo razpeljem in bolj na dolgo razložim, rečem: Kesanje ali obžalovanje grehov je tak notranji stan, tak dušni stan, v kakoršnem se sramujemo, da smo se dali hudemu poželenju premotiti, ter zapeljati v tako nespametno in napačno djanje in ravnanje, ktero nas je odvernilo od Boga, od resnice, čednosti in pravice; je žalost in obtožnost, nevolja in nezadovoljnost zavoljo tega, da se znajdemo v takem stanu, v kakoršnega nas je greh postavil; je britkost in bolečina zavoljo zla, ki smo si ga z grehom na glavo navlekli; je merzenje, studenje in sovraštvo hudega, ktero smo doprinesli; je strah in groza in preplašenost gledé prihodnosti, ktera nam zavoljo naših grehov nič dobrega ne obeta, ampak nam le z hudim žuga; je bojazen in boječnost zavoljo zla, ktero nas zavoljo storjenih grehov čaka. To čutilo, to britko čutilo pa je vendar le sklenjeno z upanjem in zaupanjem v Boga, da se nam še zamore pomagati; je sklenjeno tedaj tudi s sklepom ali resnično voljo, da se bomo vseh svojih grehov odkritoserčno spovedali, da ne bomo posihmalo nič več ne grešili, in da bomo vse storjeno hudo popravili in poravnali, kolikorkoli bomo le mogli.

4. Iz tega razlaganja pa se že same ob sebi lahko izpeljejo lastnosti, ki jih mora imeti kesanje ali obžalovanje grehov. In ktere in kakoršne so te lastnosti, ki jih mora

imeti pravo kesanje ali obžalovanje grehov? ali da z drugim vprašanjem vprašam:

Kakošno mora biti kesanje ali obžalovanje grehov?

Kesanje ali obžalovanje mora biti: a) notranje, b) splošno, c) čeznatorno, in d) čez vse veliko. — Te lastnosti pravega kesanja bomo zdaj posamezno in bolj na tanjko pregledali.

a) Kesanje ali obžalovanje grehov mora biti pervič notranje ali serčno. Kesanje je notranje ali serčno, kader ne tiči ne le samo zunaj na jeziku, ampak se znajde znotraj v sercu, ter je serce žalostno in boleče, volja vžaljena in z britkostjo napolnjena zavoljo storjenega greha. Jezus, naš nebeški učenik, pravi: „Iz serca izhajajo hude misli, uboji, prešestva, loternije, tatvine, krive pričevanja, preklinjevanja“. (Mat. 15, 19.) Vse hudo izhaja tedaj iz serca, iz volje človekove. V sercu, v volji tiči rana pregrehe, rana z grehom vsekana; v sercu, v volji se mora tedaj tudi celiti. V sercu ima pregreha svoj studenec, svoj začetek; v sercu mora imeti tudi pokora svoj izvir in svoj začetek. Serce, volja človekova, se je naj poprej od Boga obernila in ločila; serce in volja se morata tudi naj poprej k Bogu oberniti in nanj navezati. Serce in volja človekova sta vživala grešno slast; serce in volja morata tedaj tudi občutiti britkost zavoljo svoje ločitve od Boga, ki je studenec vsega tolažila; serce in volja se morata poniževati, in sama sebe tožeča odpuščenja prositi razžaljenega Boga, in k njemu zdihovati za milost in usmiljenje. Tako notranje kesanje in obžalovanje grehov je Bog že od Izraelcev zahteval, ter jim sporočal po Mozesu, rekoč: „Ako boš iskal Gospoda, svojega Boga, našel ga boš; če ga boš le iskal iz vsega serca, in z vso britkostjo svoje duše“. (V. Moz. 4, 29.) In po preroku Joelu (2, 12. 13.) jim je govoril: „Spreobernite se k meni iz vsega svojega serca s postom in z jokanjem in plakanjem. In pretergajte svoje serca, nikar pa svojih oblačil“. Izraelci so imeli v navadi, da so pokoro delaje tergali svoje oblačila,

bi z vunanjim djanjem na znanje dajali svojo notranjo žalost in svojo dušno bolečino. A nekteri zmed njih so mislili, da jim je pokore že zadosti, ako le svoje oblačila raztergajo; za notranjo pokoro pa, za poboljšanje svojega popačenega serca se jim potem ni treba meniti. Za tega voljo jim je Gospod Bog sporočil: „Pretergajte svoje serce, ne pa svojih oblačil“. Bog tedaj zahteva notranje obžalovanje, zahteva bolečino in stud, ki ju serce, ki ju volja človeka ima zavoljo storjenih grehov. Skesani kralj David pravi: „Dar Bogu (prijeten) je užaljen duh; potertega in ponižnega serca, o Bog! ne boš zavergel“. (Ps. 50, 19.) Kdor takega duha, takega serca, take volje nima; naj solz pretoči, kolikor koli hoče; naj svoje kesanje izrekuje še s tem lepšimi besedami in tem primernišimi izrazi; naj si svoje persi do kervavega raztolče; naj si svoje grehe v vsi njihovi velikosti še tako živo pred oči postavlja; naj bi tudi v Rim do papeža šel, ali naj bi sveti Peter iz nebes prišel ali Kristus sam: vendar bi mu le njegovi grehi ne mogli odpuščeni biti, dokler nima pravega kesanja. Njegovo kesanje in obžalovanje grehov ni notranje, ker ni znotraj v sercu, v volji; in toraj nima nobene cene, nobene vrednosti pred Bogom. Vidite, kako potrebno je, da je kesanje in obžalovanje grehov notranje, da je serčno!

Kader vam pa zaterdujem, da mora kesanje biti serčno ali notranje, pri tem ne smete misliti, da se notranja žalost nad grehom nikakor ne sme skazovati v vunanjih znamnjih. Dobro je in včasih še clo potrebno, da grešnik svojo notranjo žalost na znanje daje tudi po vunanjih znamnjih, ter s solzami, z zdihovanjem, z besedami, s postom, z milošno in tako dalje, sosebno če je očitno grešil in bližnjega pohujšal. David ni skrival svoje žalosti nad grehom, ker je bil njegov greh ljudem znan; cestninar se je očitno poniževal v tempeljnu, in terkal po persih; očitna grešnica je očitno jokala pri Jezusovih nogah v farizejevi hiši; sveta Marjeta Kortonska je očitno objokovala svoje grehote

Vendar še enkrat opomnim, naj grešnik nikoli nikar samega sebe ne zapeljuje in ne slepi, ter naj nikar ne misli, da

že pravo kesanje nad grehi ima, in da svoje grehe resnično obžaluje, ako ima le vunanjo in očitno žalost, ter solze, mile besede, in druge take vunanje reči; kajti tako zgol vunanje žalovanje brez notranjega serčnega obžalovanja je pleva brez zerna, lupina brez jedra, naslikani ogenj brez gorkote, telo brez duše; nima nobene cene ne vrednosti pred vsevednim Bogom, in je še clo pregrešno, ter hinavsko. Kaj bi pomagalo zdihovati: „Moj Bog! vse svoje storjene grehe iz serca obžalujem,“ če bi pa v sercu nobene žalosti nad grehom ne bilo? Kaj bi pomagalo poniževati se in milo jokati, ako pa solze niso v sercu vkoreninjene, in imajo le v očeh svoj studenec, ne pa v sercu? Solze niso vselej resnične priče pravega notranjega kesanja. Nekteri človek je take čuti, da se ne bo z lepo razjokal, in če bi ga serce tudi še tako močno bolelo zavoljo storjenega greha; nekteri drugi pa, posebno ženski spol ali pa mehkužneži ali nečistniki berž jok spustijo, dasiravno greha ne zapustijo, ker nimajo pravega notranjega kesanja nad grehom. Ravno tako tudi mile besede same ob sebi niso še zanesljivo znamnje pravega notranjega kesanja; pri vsaki spovedi pravi namreč grešnik, da svoje grehe iz serca obžaluje, in vendar pri marsikterem grešniku vse to zaterdovanje ni drugega nego gola laž in sama slepa hinavščina. Da je res, kar pravim, popriča tudi sveti Krizostom, rekoč: „Videl sem jih veliko, ki so se postili in so jokali, se po persih tolkli, spokorne pasove nosili, tako, da bi jim bil lahko verjel, da so od pravega kesanja prevzeti, ako bi bil sodil le po vunanjih rečeh; toda (od kesanja vendar le) niso bili prevzeti, ker njih notranji stan ni bil v soglasju z vunanjim zaderžanjem; in vse te vunanje zatajevanja, kterih se serce ne vdeležuje, niso drugega, nego senca in goljufna pretveza pokore.“ — Grešniki, ki se na videz ponižujejo in hinavsko žalujejo, so res prav podobni hudobni ženi hudobnega kralja Jeroboama, kteri jo je poslal do preroka Ahija, ter jej rekel: „Vzdigni se, in preoblezi se, da ne boš poznana, da si Jeroboamova žena, in idi v Silo, kjer je Ahija, prerok . . . On ti bo naznanil, kaj se bo zgodilo (bolnemu) detetu.“ Kraljica se obleče v ponižno obleko, ter gre. Prerok pa, od Boga razsvitljen, jo zaverne, rekoč:

„Kaj se hliniš, kakor bi druga bila?“ In po tem jej naznani, da v kazen za pregrehe Jeroboamove bo sin umerl. (III. Kralj. 14.) Kraljica se je bila oblekla v ponižno oblačilo, bila pa je vsemu ponižnemu oblačilu vkljub vendar le še zmerom tista, ktera je bila poprej. Ravno taki so hinavski grešniki, ki z milimi besedami, obilnimi solzami in drugim vunanjim obnašanjem žalovanje na znanje dajejo, pa pravega notranjega obžalovanja grehov nimajo. Kesanje ali obžalovanje grehov mora biti serčno, mora biti notranje, da bo imelo veljavo in vrednost pred Bogom.

Ali pa zamore človek vedeti, ali ima serčno kesanje ali ga nima? — Zamore! kajti človek čuti vsako žalost, in ako je ne čuti, je tudi nima. Ravno tako tudi grešnik, ki pravo kesanje ima, čuti v svojem sercu bolečino in v duši britkost; ako pa te britkosti in bolečine ne čuti, pravega kesanja in obžalovanja grehov nima.

b) Kesanje ali obžalovanje grehov mora biti drugič splošno, to je: raztegniti se mora na vse grehe, vsaj na vse smertne grehe kar brez vsega razločka. To bi nikakor ne bilo pravo kesanje nad vsem, s čimur je bil Bog žaljen, ako bi človek ne čertil in ne sovražil in ne obžaloval vsega tega, kar je razžaljenje božje, kar je Boga razžalilo. Naj bi človek tudi vse svoje druge grehe obžaloval s kervavimi solzami, le enega bi nič ne obžaloval, bi že ne imel pravega kesanja, in ker bi ga ne imel, bi mu tudi noben greh ne bil odpuščen; kajti ni mogoče, da bi človek v vseh rečeh bil božji prijatel, in le v eni reči bi bil božji sovražnik. Bog namreč hoče, da se naše serce, da se naša volja v vsih rečeh od greha odverne, in vseh rečeh k Bogu oberne. Z vsakim grehom je bil Bog razžaljen, vsak greh je Bogu zopern; vsakega je toraj treba sovražiti in obžalovati. Vse naše grehe je Jezus Kristus na se vzel, zavoljo vseh je terpel, za vse je umerl; vse moramo tedaj čertiti, vseh se kesati. Tako vesoljno, vseobsežno ali splošno kesanje in obžalovanje grehov Gospod Bog že v stari zavezi zahteva po svojem preroku Ecehielu (18, 30. 31.) rekoč: „Spreobernite se, ter delajte pokoro za vse svoje hudobije; in hudobija vam ne bo v pogubljenje.

Verzite od sebe vse svoje pregrehe, s kterimi ste se pregrešili, in naredíte si nove serca in novega duha.“ Novo serce in novega duha pa grešnik takrat ima, kader prav nobenega greha več ne ljubi, ampak vse svoje grehe čerti in sovraži in obžaluje. Tako splošno, vse grehe obsežno kesanje je imel spokorni kralj David, ki ni le samo svojega prešestovanja in vboja obžaloval, ampak je pred očmi imel in priserčno obžaloval vse svoje pomotleje začemši od mladih dni. (Ps. 24, 7.) Enako splošno, na vse grehe raztegnjeno obžalovanje bi moral imeti vsak grešnik, ki želi prav obžalovati svoje grehe; ali, bodi Bogu potoženo, da se nahaja mnogo in mnogo grešnikov in spovedencev, ki takega kesanja nimajo. Marsikteri obžaluje vse druge grehe, enega pa ne obžaluje; in ravno zato je njegovo kesanje nečimurno in prazno, in namesto da bi bil kak greh odpuščen le še globokeje se zagrezne v pregrehe. Nekterega grešnika ta ali uni greh močno peče, ker ga je zastran njega ostrašila kaka pridiga, ali mu vest zdramil kak spovednik; zavoljo drugih grehov pa nima nobenega nepokoja, nobene britkosti v svoji duši, nobenega kesanja v svojem sercu. Marsikteri, postavim, močno čerti slabe tovaršije, grešne priložnosti, in milo objokuje razuzdanost svojih mladih let; od druge strani pa se clo nič ne zmeni za svojo nevošljivost, za svojo lakomnost, za svojo sovražljivost, za svojo nečimurnost in svoj napuh, kterih je ves živ, ves poln. Tak človek eno roko Bogu podaja, z drugo se pa še zmerom hudiča drži. Tak človek je res ves podoben možu, po imenu Kromacij, od kterega beremo v popisovanju življenja svetega Boštijana. Sveti Boštijan je v božjem imenu delal velike čudeže, in je ž njimi veliko neverníkov pridobil Kristusu. Kromacij, ko sliši, je želel svetega Boštijana k sebi. Imel je namreč Kromacij hudo, neozdravljivo bolezen, in si je bil v nadi, da mu bo sveti Boštijan pomagal. Sveti Boštijan pride, začne govoriti o Jezusu in njegovih naukih, in govori tako serčno in priserčno, da Kromaciju vso dnšo pretrese in mu serce omeči. Pripravljen je, sprejeti sveto vero Jezusovo, da bi le ozdravel. Sveti Boštijan mu veli: „Razbij vse svoje molike, in ne prizanesi nobenemu; in boš ozdravel.“ Kromacij mu to obljubi, in kader sveti Boštijan odide, začne

razbijati svoje molike, ter raztolče vse, vse razun enega. Zdaj čaka, kdaj da mu bo odleglo; bolezen pa ne odjenja, marveč le hujša prihaja. Nekoliko dni po tem pride sveti Boštijan bolnika obiskat. Bolni Kromacij ga nejevoljno sprejme, in mu očituje, rekoč: „Glej, pokončal sem vse svoje molike, in vendar le moram še toliko terpeti.“ Sveti Boštijan mu reče: „Je li res, da si pokončal vse molike?“ Kromacij mu odgovori: „Res je, da sem pokončal vse razun enega zlatega, ki ga že veliko let v hiši imam, in mi je od več ljub in drag.“ Sveti Boštijan velí: „Tudi tega molika moraš pokončati, in ko bi bil tudi ljubši nego ves svet; kajti Bog, ki je stvaril tebe in zlato, mora ti še ljubši biti.“ Kromacij vzame še tega molika, ga pokonča, in je ozdravel. Vidite, dokler Kromacij ni pokončal vseh svojih molikov, ni zdravja zadobil; ravno tako tudi grešni človek, na duši ranjen in bolen, ne bo ozdravel, ne bo odpuščenja grehov zadobil, dokler ne obžaluje vseh svojih grehov, vsaj vseh svojih smertnih grehov. To namreč veste, da se Bog z vsemi grehi enako ne žali, ampak da ga veliki grehi hujše žalijo, majhni grehi pa ne tako močno; toraj je treba, da grešnik svoje velike grehe obžaluje z večim kesanjem, kakor pa majhne. In ako bi kdo imel na vesti velike in majhne grehe ob enem, clo dosti bi mu bilo, ako bi ne ogledaje se na svoje majhne grehe resnično obžaloval le vse, vse brez izjeme. Ako bi pa kdo nobenega smertnega greha na vesti ne imel, moral bi obžalovati svoje odpustljive grehe; ako bi jih ne obžaloval, postavil bi se v nevarnost, da bi vtegnila neveljavna biti njegova spoved, ker bi jej manjkalo bistevne reči k vrednemu prejemanju zakramenta svete pokore potrebne, ter kesanja ali obžalovanja grehov.

c) Kesanje ali obžalovanje grehov mora biti tretjič čez-natorno ali nadnatorno, to je: grešnik mora grehe obžalovati ne zavoljo natornih slabih nasledkov, ki jih greh vodi za seboj, ampak se jih mora kesati in jih obžalovati iz nadnatornih nagibov, ter zato, ker je ž njimi Boga razžalil, njegovo gnado zapravil, nebesa zgubil, pekel zaslužil i. t. d. — Ako obernemo svoj pogled na ljudi, ki svoje grehe obžalujejo,

vidili bomo, da jih eni obžalujejo iz ljubezni do Boga, drugi jih obžalujejo iz ljubezni do Boga in iz ljubezni do samega sebe; in tretji jih obžalujejo le samo iz ljubezni do samega sebe. Samo ob sebi se tedaj kaže, da vsako kesanje ali obžalovanje grehov ni enako dobro. Nahaja se namreč tudi samo natorno kesanje ali obžalovanje.

Natorno kesanje obstoji v tem, da človek svoje grehe obžaluje le iz zgol natornih, posvetnih ali časnih nagibov, postavim zato, da je zavoljo greha v kako časno nesrečo prišel, ter si z grehom na glavo nakopal revščino, bolezen, osramotenje ali kako drugo enako kazen. Tako kesanje se izhaja iz zgol ljubezni do samega sebe ali iz samega strahu, nikar pa iz ljubezni do Boga; in ravno zato, ker ne izvira iz ljubezni do Boga, nima pred Bogom nobene cene in vrednosti, in Bog grešniku, ki tako le natorno kesanje ima, ne more grehov odpustiti, kajti tak grešnik prav za prav grehov ne sovraži, ampak sovraži in obžaluje le naslede greha, ter časne nesreče, ki jih je greh seboj pripeljal; žal mu je in žalosten je, ne zato, ker je Boga razžalil, ampak le zato, ker je z grehom prišel v osramotenje pred ljudmi in v časno kazen. Ako bi ga časne nesreče ne bile zadele, ne imel bi clo naj manjše žalosti v sercu; njegovo mišljenje je tedaj še vse popačeno, njegova volja še vsa v hudo obernjena in zamaknjena, in ravno zato mu Bog ne more in noče odpustiti, kar popriča tudi sveti Avguštin, ki pravi: „Vsako kesanje ni še dobro in zadostno. Tudi razbojniki imajo stud nad svojem hudem djanjem, kader vidijo, da so zavoljo tistega po pravici strahovani; toda tak stud (in tako kesanje) je prazno kesanje, ki vesti ne očiščuje in grehov ne zbrisuje.“ Bog tedaj takim grešnikom, ki imajo zgol natorno kesanje, in če bi sicer tudi dobro ter notranje bilo, ne more in noče grehov odpustiti, kakor jih ni hotel odpustiti kralju Antiohu, ki je zgol natorno kesanje imel. Ta hudobni kralj je strašne hudobije doprinašal, sveti tempelj gerdo oskrunil, nedolžne ljudi kervilačno preganjal, in z drugimi silnimi pregrehami se zadolžil. Pravični Bog ga vdari za to s strašno boleznijo. Živega so červi jedli, in tolik smrad je puhtel iz njegovega gnilega telesa, da ga nobeden človek prenašati ni mogel. V tem usmiljenjavrednem stanu je obžaloval svoje pregrehe, ob-

žaloval jih je z veliko žalostjo, obetal je, da bo sprejel clo Judovsko vero, ktera je bila v stari zavezi prava vera, in da bo povsod razoznanoval božjo vsemogočnost; pa iz ljubezni do Boga vendar le ni obžaloval svojih grehov, temveč le zavoljo bolečin, ki mu jih je prizadevala bolezen, ktere je želel rešen biti. Toraj mu tudi njegovo kesanje nič ni pomagalo. Sveto pismo pravi: „Prosil je ta hudobnež Gospoda, od kterega pa ni mogel doseči milosti.“ (II. Mak. 9, 13.) Tudi kralj Savl je imel enako natorno kesanje; obžaloval je svojo nepokorščino, toda obžaloval le zato, ker je videl, da ga je pripravila ob kraljevanje. — Tudi Esav je na ves glas jokal in tarnal, pa tudi ne iz ljubezni do Boga, kterega je razžalil, ampak le zato, ker je zapravil pravico pervorojenčevo. — Nobeden zmed teh mož ni imel nadnatornega kesanja, in nobeden zmed njih ni pri Bogu usmiljenja zadobil in odpuščenja. — Enako tudi še zdaj žaluje igravec, in preklinja uro, o kteri se je pervikrat v igro podal; pa žaluje le zato, ker ga je igra v revščino potisnila in v siroščino. In marsikteri mladeneč obžaluje svoje razuzdanosti; pa le zato, ker so ga spravile v hudo bolezen. In marsiktera deklica nima več ne miru ne pokoja, ter zdihuje in žaluje, da je poslušala zapeljivca; toda le zato, ker je poštenje zgubila in v osramotenje pred svetom prišla. Vse to žalovanje je prazno in nevspešno, ker ne izvira iz nadnatornih nagibov, ampak le iz zgol natornih. Vsi ti obžalovalci žalujejo zato, ker so zgubili svoje zdravje, svoje poštenje, svoje premoženje; nikar pa ne zato, ker so zgubili Boga in njegovo gnado, njegovo prijaznost.

Da bo naše kesanje dobro in vspešno, mora izvirati iz nadnatornih nagibov. Obžalovati moramo svoje grehe zato, ker smo razžalili ž njimi Boga, svojega naj boljšega Očeta, svojega naj večega Dobrotnika, ali zato, ker smo zgubili njegovo gnado in prijaznost, ali zato, ker smo zgubili pravico do nebeškega kraljestva, ali zato, ker smo se večnega pogubljenja vredne storili, ali zato, ker je greh že sam ob sebi gerd, ostuden, nagnusen. Kesanje, ki izhaja iz takih nagibov, je nadnatorno kesanje, ki ima ceno in vrednost pred Bogom,

ako je poleg tega tudi še serčno, splošno. Vendar pa ni vsako nadnatorno kesanje enako dobro, ampak je nektero boljše nektero slabejše, ter eno popolnoma, drugo nepopolnoma. Kesanje je popolnoma, kader izvira iz popolne ljubezni, to je: kader storjene grehe obžalujemo zato, ker smo ž njimi razžalili svojega neskončno dobrega Boga. Pri popolnem kesanju je poglavitni in edini nagib, zavoljo kterega grehe čertimo in obžalujemo, ta, da smo se z grehi zamerili Bogu, ki je naš naj boljši oče, naš naj veči dobrotnik, in toraj vse ljubezni vreden. Ko bi tudi ne bili nebes zgubili in si pekla zaslužili zavoljo svojih grehov, vendar bi jih le sovražili in obžalovali, kajti misel, da smo bili Bogu nehvaležni, in da smo ga tako močno razžalili, napolnila bi nam serce z žalostjo in z britkostjo. S takim popolnoma kesanjem je obžaloval pobožni kralj David svoje grehe, ter rekel: „Spoznam svojo hudobijo, in moj greh je vedno pred menoj. Tebi samemu sem grešil, in vpričo tebe sem hudo storil," to je: dasiravno sem s svojimi grehi tudi bližnjega žalil, vendar ta bližnjemu storjena krivica zgine proti uni, ki sem jo storil tebi, naj svetejšemu in naj boljšemu Gospodu„. (Ps. 50, 5. 6.) Tako kesanje je imela Marija Magdalena, od ktere je Jezus sam rekel: „Veliko grehov jej bo odpuščenih, ker je veliko ljubila. Komur se pa manj odpusti, manj ljubi." (Luk. 7, 47.) Z enakim kesanjem je tudi cestninar v tempeljnu obžaloval svoje grehe. Od dalječ je stal, ni si upal oči kviško oberniti, na persi je terkal in rekel: „Bog, bodi milostljiv meni grešniku!" (Luk. 18, 13.) In tudi sveti Peter je z enakim kesanjem obžaloval svoj greh, kader je bil trikrat zatajil svojega nebeškega Učenika. — Nepopolnoma je naše kesanje takrat, kader je naša ljubezen nepopolnoma, in morajo tedaj še drugi nagibi pripomoči, da svoje grehe obžalujemo, in sklenemo, Boga ne več žaliti. Taki nagibi so: strah pred peklom, zguba nebes, ostudnost greha, i. t. d. Iz tega razlaganja pa že lahko posnamete, da se pri nepopolnoma kesanju ne nehaja le zgol hlapčevski strah, ampak tudi sovraštvo do greha. Prav in dobro je, da se pekla bojimo, kajti Jezus sam pravi: „Ne bojte se njih, kteri telo umorijo, duše pa ne morejo umoriti; temveč

bojte se veliko bolj tistega, kteri zamore dušo in telo pogubiti v pekel.“ (Mat. 10, 28.) Toda kdor greha ne sovraži, ampak ga ljubi, in se ga varuje le samo zato, ker se pekla boji, nima prav nobenega kesanja, ker je njegovo mišljenje še vse popačeno, njegova volja še zmerom hudobna. Takemu človeku veljajo besede Avguštinove, ki pravi: „Kdor se hudega varuje, da bi kaznovan ne bil, je sovražnik pravice, ktera hudo strahuje, in bi jo rad, ako bi mogel, pokončal, da bi potlej lahko grešil.“ Tak človek je podoben hudobnemu Semeju, ki je poprej Davida preklinjal, po tem ga pa prosil, da bi mu odpustil. Semej je bil Savlovega rodu, in je Davida sovražil, ker je David na kraljev sedež prišel, dasiravno ni bil Savlove rodovine. In kader je David bežal iz Jeruzalema pred svojim hudobnim sinom Absalomom, preklinjal ga je Semej gerdo, ker se ga ni bal. Kader je pa zmagala Davidova vojska, in se je David vračeval v svoje mesto, prihitel je Semej ves skesan, ter prosil: „Ne prištevaj mi, moj gospod! hudobije . . . . ; zakaj jaz, tvoj hlapec, spoznam svojo pregreho.“ (II. Kralj. 19, 19. 20.) Ponižal se je Semej pred Davidom, obžaloval je svoj greh, toda le iz strahu; v sercu pa je bil še zmerom hudoben in Davidu sovražljiv; toraj ni bil poboljšan, odpuščenja ni bil vreden, kakor ga noben grešnik vreden ni, ki iz zgol hlapčevskega strahu grehe obžaluje, voljo pa še zmerom nepoboljšano ima. Nepopolnoma kesanje tedaj ne obstoji le v zgol hlapčeskem strahu, ampak mora tudi sovraštvo do greha v sebi imeti. In cerkveni učeniki so večidel te misli, da mora nepopolnoma kesanje sklenjeno biti vsaj s pervotno ljubeznijo ali z začetkom ljubezni. Ta pervotna ljubezen je potrebna za opravičenje, ktero se pri svetem kerstu godi; kako, da bi potrebna ne bila tudi pri opravičenju, ktero se v zakramentu svete pokore zveršuje? Da bo grešnik opravičen, mora se spreoberniti; spreoberniti se pa ni drugega, nego od hudega se odverniti in se k Bogu oberniti, ali z drugo besedo: hudo sovražiti, in vsaj pričeti ljubiti to, kar je dobro in zapopadek vsega dobrega, ki je Bog. To pa je gotovo, da, dokler grešnik greh še ljubi, in je tedaj od Boga še ves proč obernjen, pravega kesanja tak

grešnik nima. — Razloček, ki je med popolnoma in med nepopolnoma kesanjem, pa se ne obrača le samo po nagibih, iz kterih izvira kesanje to in uno, ampak se obrača tudi po vspehu, ki ga ima popolnoma in nepopolnoma kesanje. Popolnoma kesanje ima toliko moč, da prav vse grehe odpusti onemu, kteri sicer voljo ima, priložnosti pa nima, da bi se spovedal; nepopolnoma kesanje pa po nauku svetega Tridentinskega cerkvenega zbora (Sess. 14. cap. 4.) človeku odpuščenje grehov pridobi le samo takrat, kader je s spovedjo sklenjeno. — Prizadevajmo si tedaj, ljubi moji! da vselej s popolnim kesanjem svoje grehe obžalujemo, če tudi pri tem nepopolnega kesanja po vsem na stran ne postavimo; saj se zamoremo svojih grehov kesati sosebno zato, ker smo ž njimi Boga razžalili, ob enem jih pa sovražiti in obžalovati tudi zato, ker smo ž njimi pravico do nebes zapravili in se peklenskih kazen vredne naredili.

d) Kesanje ali obžalovanje grehov mora biti četertič nad vse veliko, to je: grešnik mora zavoljo tega, ker je z grehom Boga razžalil, žalovati bolj, kakor ko bi bile vse pozemljiske nadloge nadnj prišle. Kesanje namreč mora primerno biti dobroti, ktero smo z grehom zapravili; mora primerno biti nesreči, v ktero smo zavoljo greha zašli. Hudobija smertnega greha pa je tako velika, da nobena huda reč ni tako huda, kakor je smertni greh. Ravno zato mora pa tudi duša bolj kakor vsako drugo reč sovražiti in obžalovati greh, s kterim je Boga tako hudo razžalila, s kterim je njegovo gnado in prijaznost zgubila, s kterim se je večnega pogubljenja vredno storila. Ako bi ti zgubil eden goldinar, žalosten si zavoljo te zgube; ako bi zgubil sto goldinarjev, še bolj boš žalosten, ker je zguba veča; še večo žalost bi imel, ako bi zgubil tisuč goldinarjev ali vse svoje premoženje, kajti tem veča zguba tem veča tudi žalost: ako pa človek z grehom Boga zgubi, zguba je tako velika, da je veče ni, ter veča, kakor da bi zgubil ves svet; toraj mora tudi kesanje nad to zgubo biti veče, kakor vsako drugo kesanje in obžalovanje. In da bi se človek tudi le samo majhnih grehov zavedel, moral bi že tiste prav

močno sovražiti in obžalovati kajti tudi z majhnimi grehi se je Bogu nepokornega skazal, in si ojstro strahovanje zaslužil na tem svetu in na unem svetu v vicah: kolikanj večo, ter nad vsako drugo veliko žalost mora imeti še le zavoljo smertnega greha! Grešnik, da bo božjo prijaznost, ki jo je z grehom zgubil, spet nazaj dobil, mora to ljubiti začeti, kar Bog ljubi, in to sovražiti, karBog sovraži. Bog pa nobene reči tako močno ne studi in ne sovraži, kakor greh; toraj mora tudi grešnik greh bolj sovražiti in bolj obžalovati, kakor vsako drugo še tolikanj hudo reč. Pri tem pa ni potrebno, da bi moral imeti grešnik tudi vunanjo ali občutnisko bolečino zavoljo grehov; zadosti je, da ima le njegova volja to bolečino. Tedaj ni potrebno, da bi moral solze prelivati in na svojih telesnih počutkih bolečino čutiti; potrebno pa je, da volja človekova čuti in ima tako bolečino. In to bolečino volja ima, kader človek resnično želi, da bi bil rajše vse zgubil, kakor pa Boga razžalil, in da bi rajši vse daroval, kakor pa Boga kdaj več razžalil; in da je pripravljen, rajši vse preterpeti, rajši kerv preliti in življenje pustiti, kakor pa kdaj več radovoljno kak smerten greh storiti. Pobožnega fantiča je njega dni oprašal njegov spovednik, ali ima pravo žalost nad grehi v svojem sercu, in fantič odgovori. „Oh da, veliko žalost imam! Pred dvema mesecema sem zgubil svojega ljubega očeta; prav živo se še spominjam, kako močno da sem takrat žaloval; pa, da sem s svojo hudobijo in svojo grehoto zgubil svojega nebeškega Očeta, prizadeva mi še vse večo bolečino, kakor mi jo je prizadjala zguba pozemljiskega očeta, ki se, kakor upam, znajde zdaj tam gori v nebesih.“ Vidite, to se pravi greh obžalovati z naj večim ali nad vse velikim kesanjem, kader človek nobene stvari na zemlji in nobenega blaga pred Boga ne stavi, in ga bolj boli, da je Boga razžalil, kakor ko bi bil vse na svetu zgubil.

Zdaj veste, kakošne lastnosti da mora imeti kesanje ali obžalovanje grehov. Opomniti mi ni treba, da mora biti kesanje tudi z upanjem sklenjeno, z upanjem na Jezusovo nekončno zasluženje, na božjo vsegamočnost in božje usmiljenje,

ker je Jézus sam tirjal tako upanje od grešnikov, kterim je grehe odpuščal, (Mat. 9, 2.) in ker bi nam žalost brez upanja božje milosti ne pridobila, kakor je ni pridobila nesrečnemu Iškarijotu. Od tega, pravim, ni treba mi dosti govoriti; kajti ako kesanje zares ima une štiri lastnosti, ktere sem vam do zdaj razlagal, tudi upanje izostajalo ne bo.

5.) Slišali ste danes, ljubi kristijani! kaj je kesanje ali obžalovanje grehov, in kakošno mora biti. Kesanje je, da na kratko povzamem, kar sem na dolgo in široko razlagal, kesanje je stud nad grehom, ki je naj hujše zlo; je žalovanje zavoljo greha, s kterim je bil Bog razžaljen; sklenjeno s terdnim sklepom, Boga ne več žaliti. To kesanje mora biti notranje, mora biti splošno, mora biti nadnatorno, mora biti nad vse veliko. O da bi pač vsi in vselej, kader svoje grehe obžalujemo, obžalovali jih s takim kesanjem, takim obžalovanjem! Bog daj! Amen.

LXI. keršanski nauk.

Kako potrebno da je obžalovanje grehov ali kesanje; — in kaj moramo storiti, da ga v sebi prav obudimo. —

1.) Kader grešnik po skerbnem izpraševanju vesti svoje grehe spozna, ter vidi, kako gerdo in nehvaležno je ravnal, ker je grešivši svojega dobrotljivega Očeta v nebesih zapustil in se od njega ločil in se strahovanja in kazni vrednega naredil, zbudila se bo, kakor v sercu zgubljenega sina, tudi v njegovem sercu, britka žalost; bolelo in peklo ga bo zavoljo tega, da je grešil, in z grehom razžalil dobrotljivega Boga, in iz serca bo želel, da bi se to nikoli zgodilo ne bilo. To grešnikovo žalost imenujemo kesanje ali obžalovanje grehov, in zadnjič sem vam obširniše razlagal to kesanje ali obžalovanje grehov, in vam ob enem tudi popisoval, kakošno da mora biti, ter mora biti pervič serčno, drugič splošno, tretjič čeznatorno, in četertič nad vse veliko. — Toda s tim vam nisem še povedal vsega, kar vam je vedeti treba v ozir kesanja ali obžalovanja grehov.

2.) Nadaljevaje nauk o kesanju ali obžalovanju grehov vam bom danes odgovoril naj poprej na vprašanje:

Ali je kesanje ali obžalovanje grehov potrebno?

Kesanje ali obžalovanje grehov je neizrečeno potrebno, je zmed tistih reči, ki so za odpuščenje grehov potrebne, naj potrebniša reč, ali, da vam z besedami svetega Tridentinskega

cerkvenega zbora povem: „Kesanje je med deli spokornikovimi na pervem mestu.“ (Sess. 14. cap. 4.) Nauk, da je pokora potrebna, opira se sosebno na tri imenitne razloge:

a) Pervič Bog sam, da bi nam grehe odpustiti zamogel, kesanje in obžalovanje grehov od nas zahteva. Bog je gospod in gospodar vseh svojih gnad; toraj jih tudi deli le po potu, po kakoršnem je njemu dopadljivo, in po nobenem drugem ne. Sklenil pa je Gospod Bog, da nobenemu človeku v nobenem slučaju, pod nobeno drugo pogojo ne bo odpustil smertnih grehov, razun da jih človek resnično obžaluje. Smertni greh po besedah svetega Tomaža Akvina je to, da se človek odverne od Boga in oberne k stvarem. Da se bo tedaj greha spet znebil, mora človek svoje spreobernenje zverševati s tim, da se od stvari spet proč oberne, in k Bogu se nazaj poverne. Ker je pa odvernitev od Boga bila delo človekove hudobne volje, mora tudi obernitev in povernitev k Bogu biti delo volje človekove. Ravno zato govori Gospod Bog po preroku Joelu (2, 13.): „Pretergajte svoje serca, ne pa svojih oblačil, in spreobernite se k Gospodu svojemu Bogu!“ Da nam bo tedaj grehe odpustil, zahteva Bog od nas, da pretergamo svoje serca. Svoje serca pa pretergamo, kader grehe prav iz serca obžalujemo, ter pravo kesanje imamo in obžalovanje grehov. „Za to ceno,“ pod to pogojo“, govori učeni Tertulijan, „nam hoče nakloníti odpuščenje storjenih hudobij.“

b.) Drugič je kesanje samo že zmožno, nam odpuščenje grehov pridobiti, če bi tudi poleg njega clo nobenega drugega pripomočka ne bilo. Vtegne se prigoditi, da bi človek za izpraševanje vesti kar nič časa ne imel; vtegne se prigoditi, da bi priložnosti ne imel, spovedati se svojih grehov; vtegne se prigoditi, da kak nepreviden zaderžek človeku ne dopušča opravljati naložene pokore: ako bi pa človek s popolnoma kesanjem obžaloval svoje storjene grehe, bilo bi že edino to kesanje zmožno in močno zadosti, odpuščenje grehov mu nakloniti, da le pri tem resnično voljo ima,

spovedati se svojih grehov, ako bi mu bilo mogoče. Take dobrote mu sama ne more nakloniti nobena druga, k zakramentu svete pokore potrebna reč, ter ne niti izpraševanje vesti, niti spoved, niti opravljanje naložene pokore, niti vse tri reči skupaj ne, ako niso v zvezi s kesanjem ali obžalovanjem grehov. Vidite, kako potrebno je kesanje za odpuščenje grehov! Je res potrebno nad vse drugo.

c.) Tretjič se kesanje ne da nadomestiti z nobeno drugo rečjo, in naj bi bila ta reč tudi še tako dobra in izverstna. Ako bi kdo iz nevednosti ali nezmožnosti ne bil prav izpraševal svoje vesti, ter bi mu zavoljo tega kak smerten greh ne bil na misel prišel, dasiravno se je trudil in si dosti prizadeval dobro izpraševati svojo vest, ne bilo bi mu zavoljo tega odpuščenje grehov zaderžano: božja dobrotljivost bi nadomestila to pomanjklivost gledé na to, da je tak človek slabega uma in malo podučen in njegova spoved bi bila veljavna, da bi mu le kesanja ne manjkalo. Ako bi kdo iz nezadolžene pozablijvosti ali iz kakega drugega enakega neodgovorljivega vzroka zamolčal na spovedi kak smerten greh, gledé odpuščenja grehov bi mu to nič ne škodovalo; njegova spoved bi vsemu temu vkljub bila veljavna, da bi le kesanje ne izostajalo; ni mu treba drugega, razun da se pozabljenega greha obtoži pri prihodnji spovedi, ako se ga je dosetil in spomnil. Da bi kdo zavoljo pozabljivosti ali zavoljo kakega drugega veljavnega zaderžka pozabil opraviti naloženo pokoro, grehi, pri spovedi odpuščeni, bi mu vendar le odpuščeni ostali; kajti tega, kar človek storiti ne more, Bog ne zahteva; kar pa je človek pozabil, lahko pozneje obverši in nadomestuje. Kader bi bolnik, slaboten ki je, ne mogel svoje vesti prav izpraševati, ne mogel spovedati se, ne mogel pokore prevzeti in opravljati; imel pa bi voljo spovedati se, in bi to svojo voljo in željo kakorkoli si bodi s kakim znamnjem na znanje dal, in bi pri tem obudil pravo kesanje nad grehi, zamore ga že mašnik odvezati, in odpuščeni so mu vsi njegovi grehi. Ako bi se kdaj primerilo, da bi se kdo nevedoma spovedoval kakemu spovedniku, kteri nima od svojega škofa pooblastenja za spovedovanje, in bi po tem takem od tega spovednika prejel odvezo, ktera je neveljavna, imel pa bi

pri tem pravo kesanje in obžalovanje grehov, mu bodo pri prihodnji spovedi, ki jo pri drugem pooblastenem spovedniku opravi, odpuščeni z drugimi vred tudi vsi ti grehi, akoravno bi se jih še enkrat ne spovedoval, ker je te misli bil, da je bila veljavna una odveza, ki jo je pri poprejni spovedi prejel. Tako tedaj se zamore v posebnih okoljščinah popraviti in poravnati vsak drugi pomotlej in vsako drugo pomanjkanje, ktero se je naključilo pri prejemanju zakramenta svete pokore, le samo kesanje in obžalovanje grehov se ne more z ničemur nadomestiti in naj bi že človek ali iz nevednosti, ali iz zmotenosti ali iz slabosti ali iz kterega koli drugega vzroka obžalovanja grehov ne imel. Kesanje se z nobenim drugim, in clo naj boljšim nadomestilom nadomestiti ne da: kesanja nikdar in nikoli ne nadomestuje niti naj natanjčniše izpraševanje vesti, niti naj popolniša spoved, niti naj ostrejše pokorila in zadostovanja. Kako odkritoserčno je kralj Savl spoznal in obstal svoj greh in svoje zadolženje! Rekel je Samuelu: „Grešil sem, ker sem prestopil govor Gospodov in tvoje besede, ko sem se bal ljudi, in sem bil njihovemu glasu pokoren. Zdaj pa, prosim, odvzemi moj greh!“ Ker pa pravega kesanja ni imel, Gospod Bog mu ni odpustil, marveč ga je zavergel. Sporočil mu je po preroku Samuelu: „Ker si zavergel govor Gospodov, zavergel je tudi Gospod tebe. . . . Premagovalec v Izraelu, (to je: Bog, ki je Izraelskemu ljudstvu vse zmage dodelil,) tebi ne bo prizanesel.“ (I. Kralj. 15, 24—29.) — Kako ojstro pokoro je delal hudobni kralj Ahab, kader mu je bil prerok Elija v božjem imenu napovedal strahovanje, ktero je imelo nadnj priti zavoljo njegovih hudobij! Pretergal je svoje oblačila, ter je ogernil s spokornim oblačilom svoj život, in se je postil, in je spal v žimnatem oblačilu, in je hodil s pobešeno glavo. (III. Kralj. 21, 27.) In vendar ni prejel odpuščenja grehov, ker ni s pravim kesanjem obžaloval svojih grehov, in je bila le hlinjena in hinavska vsa njegova pokora. — Kesanje se tedaj niti z naj boljšim nadomestilom nadomestiti ne da; kjer manjka kesanja, manjka vsega drugega; brez pravega kesanja je vse drugo nečimurno in brez vrednosti, in to še clo takrat, ko bi človek le zgol majhne grehe na vesti imel.

Kesanje je tedaj res za odpuščenje grehov naj potrebniša reč. In ravno zato, ker se nahaja toliko spovedencev, kterim je za kesanje, to tolikanj potrebno reč, tako malo mar, morda clo naj manj mar, nahajamo tudi tolikanj neveljavnih in božjeropnih spoved. Toraj je prav premišljeno in prav dobro pisala sveta Terezija nekemu pridigarju, rekoč: „Moj oče, pridigujte prav dostikrat zoper take spovedi, ktere se opravljajo brez kesanja; kajti hudič poleg te nobene druge take mreže nima, s ktero bi vlovil tolikanj duš.“ — Ljubi kristijani! da bi vas pač to, kar ste zdaj slišali, nagibalo, prizadevati si prav močno, da vselej pravo kesanje obudite v svojem sercu, kader se k sveti spovedi pripravljate.

3.) Ostalo nam je gledé kesanja ali obžalovanja grehov še eno vprašanje, na kterega vam moram odgovoriti, in to je:

Kaj nam je treba storiti, da bomo obudili pravo kesanje?

Pravo kesanje zavoljo storjenih grehov v sercu obuditi ni lahka reč. Treba je v to božje pomoči in lastnega prizadevanja.

a) Da bo grešnik pravo kesanje zavoljo grehov v sercu obudil, treba mu je božje pomoči, ktero si mora z molitevjo izprositi. Bog sam, ki ima serce človekovo v svojih rokah, ter ga nagiba, kamor koli hoče (Pregov. 21, 1.), mora grešniku pomagati, da bo spremenil svoje mišljenje, svojo hudobno voljo, ter pregreho čertil in sovražil in iz serca obžaloval. In da bo Bog pomagal, treba ga je na pomoč klicati in prositi, kakor so ga prosili vsi pravi spokorniki. Sveti Avguštin, ki je dobro vedel, da je pravo kesanje poseben dar božji, je večkrat prav pobožno opravljal naslednjo molitev: „O predobrotljivi Jezus! o preljubeznivi Jezus! zavoljo svojih dragih solz, (ki si jih prelival,) in zavoljo vsega svojega usmiljenja, s kterim si nam revežem in zgubljencem blagovolil na pomoč priti tako čudovito, dodeli mi dar solz, po kterem moja duša tako goreče hrepení in koperni! Saj ne morem jokati, razun da mi ti pomagaš, in kar je suha zemlja brez vode, je moja

duša brez tebe!“ Sveti Karol Boromej se je pogostoma spovedoval, in se za vsako spoved lepo pripravljal; pa kader se je za svojo obletno spoved pripravljal, pripravljal se je z osemdnevnimi duhovnimi vajami; in tisti dan, o kterem se je spovedoval, je po več ur poprej klečal in molil, da bi si dar pravega kesanja in obžalovanja grehov od Boga sprosil; in vendar sveti Karol ni imel smertnih grehov na vesti, ampak le majhne grehe, ter take pregreške, kakoršnih spovedovati se, se nam še clo truda vredno ne zdi.

b) Da bo grešnik pravo kesanje ali obžalovanje grehov v sercu obudil, treba mu je zraven božje pomoči, tudi še lastnega prizadevanja, ter zveličavnega premišljevanja in večkratne vaje.

Treba mu je zveličavnega premišljevanja, s kakoršnim se pravo kesanje v sercu budi. Za tako premišljevanje so med drugim prav pripravne človekove poslednje reči: smert, kteri ne bo odšel, sodba, ki ga unkraj groba čaka; pekel, ter večno pogubljenje in večno terpljenje, ki si ga je z grehom zaslužil; prelepe nebesa, prebivališče izvoljenih, ki si jih je z grehom zapravil. zapravil za zmirom, ako se resnično ne spokorí. Tako premišljevanje bo grešnika potreslo, ter ga napolnilo z zveličavnim strahom, ki mu je potreben, da se mu serce omeči in da greh sovražiti in obžalovati začne. Kedar ga je pa tak zdravilen strah že pretresel in prevzel, naj premišljuje božjo milost in usmiljenje, ter naj si pred oči postavlja, da Bog ne zahteva smerti grešnikove, ampak da se spokorí in živi; naj premišljuje Jezusovo neizrekljivo ljubezen do nas, ki jo je iz drage volje za nas terpel in umerl; premišljuje pa naj tudi svojo lastno hudovoljnost in nehvaležnost do Očeta nebeškega, do usmiljenega Jezusa, da bo po takem premišljevanju s tim obilnišim kesanjem obžaloval svoje grehe. „Premišljuj“, velí sveti Avguštin, „kako dobrotljiv in usmiljen da je tisti, kterega si razžalil, in kolika grozovitost da je, ako razžališ takega Očeta, in ravnaš zoper njegovo sveto voljo“. Da bi v sercu grešivšega kralja Davida obudil pravo kesanje nad grehom, sporočil mu je Gospod Bog po preroku Natanu rekoč:

„Jaz sem te mazilil v kralja Izraelskega, in jaz sem te rešil iz roke Savlove, . . . in dal sem ti Izraelovo in Judovo hišo; in ako je to premalo, lahko ti naveržem še veliko več“. S temi besedami je hotel Gospod Bog Davidu v spomin poklicati, koliko dobrot da mu je že skazal, ter ga iz bornega pastirskega stanu vzdignil in posadil na kraljev sedež, ga v tolikih nevarnostih varoval, s tolikimi dobrotami osipal, in pripravljen bil, dodati mu še obilniših; kajti rekel je: „Ako je to premalo, lahko ti naveržem še veliko več. Zakaj si tedaj zaničeval besedo Gospodovo, da si hudo storil pred mojim obličjem?“ Ko to sliši, grešivnemu kralju se serce podre, in ves skesan je zdihnil: „Grešil sem zoper Gospoda!“ (II. Kralj. 12, 7—13.) Enako premišljevanje božjih neskončnih dobrot od ene strani in tvoje nehvaležnosti od druge strani bo tudi v tvojem sercu, o grešni človek! obudilo resnično kesanje zavoljo storjenih grehov. Prav lep zgled, kako naj si prizadevamo, resnično kesanje nad grehom v sercu obuditi, imamo tudi nad nekim pobožnim škofom, ki je živel v pretečenem stoletju. Ta sveti mož je najpoprej prav priserčno Boga prosil, da bi mu dodelil resnično kesanje. Vedel je, da mora kesanje biti čeznatorno, kar tudi mi vemo iz zadnjega keršanskega nauka; nadnatorno kesanje pa je dar božji, in je treba Boga zanj prositi. In akoravno bi bili že pred izpraševanjem vesti Boga prosili, da bi nam dodelil dar resničnega kesanja in obžalovanja grehov, moramo tudi po izpraševanju vesti, po tem, ko vidimo vse grehe očitno pred seboj, spet moliti in prositi, da bi zamogli vse te svoje grehe obžalovati s pravim kesanjem in obžalovanjem. Po priserčni molitvi za resnično kesanje je storil sveti škof v duhu tri stopinje, ter pervo v pekel, drugo v nebesa, in tretjo na Kalvarsko goro. Pervo stopinjo je storil v pekel, v tisti strašni kraj, v kterem zaverženi večne muke terpé, in si je v duhu ondi ogledoval mesto, kterega si je, kakor je mislil, zaslužil s svojimi grehi, mesto v sredi žgečega ognja v druščinji hudičev in zaverženccv. Na to je zahvalil Boga, da ga ni tje doli pogreznil, in ga je prosil, da bi mu usmiljenje skazal, mu gnado dodelil in ga v svoji gnadi ohranil. Drugo stopinjo je storil v nebesa, sedež božjega veličastva,

prebivališče izvoljenih, kraj neminljivega veselja in rajskih sladkost. Žaloval je, da si je s svojimi grehi vrata v nebeško veselje zaklenil, in prosil je Gospoda, da bi mu jih spet odklenil, in se je tudi svetnikom priporočal in jih klical na pomoč. Te dve stopinji je storil s tim namenom, da bi si dušo pretresel z zveličavnim strahom pred Bogom. Od straha se je prestopil k ljubezni. Storil je tretji korak, tretjo stopinjo na Kalvarsko goro. Tukaj je prav živo in s priserčno ljubeznijo vperl svoj pogled na svojega križanega Zveličarja, ter rekel samemu sebi: „Glej, to je moje delo; jaz sem z drugimi grešniki vred telo božjega Sina z ranami obdal, ga na križ pribijal, ga umoril. O Jezus! kaj si mi žalega storil, kako sem zamogel tako ravnati s teboj, s teboj, ki si me tako nezmerno ljubil, s teboj, ki bi te bil moral ljubiti z neskončno ljubeznijo, ako bi te namreč z neskončno ljubeznijo ljubiti zamogel? Ker si vse ljubezni vreden, te zdaj tudi ljubim, ter iz serca obžalujem, da sem te žalil!“ — V tej povesti nahajamo nagibe, ki nas nagibajo, da zamoremo obuditi v svojem sercu pravo kesanje, pa tudi pripomočke, ki nam pripomorejo, da tako kesanje ali obžalovanje grehov v sebi obudimo. Treba je le, da si te sredstva, te pripomočke skerbno v prid obračamo, ter ž njimi kesanje budimo v svojem sercu.

To kesanje pa je treba večkrat v sercu buditi. Kdor se hoče kake reči do dobrega izučiti, mora se je veckrat vaditi. Tudi v ozir te reči je treba večkratne, pogostne vaje. Naj bolje bo, da jo obudimo vsak dan, sosebno zvečer, preden se na počitek podamo. Prav dobro je, da popolnoma kesanje obudimo, kader nam kaka nevarnost proti, bodi si dušna ali telesna; potrebno pa je, da s popolnim kesanjem grehe obžalujemo v smertni nevarnosti; ali kader bi imeli kak zakrament prejeti, in bi se ne znašli v stanu gnade božje, priložnosti pa bi ne imeli, da bi se spovedali; ali kader bi tako nesrečni bili, da bi padli v kak smerten greh, pa bi se kar takrat spovedati ne mogli.

Obuditi pa zamoremo popolnoma kesanje zavoljo storjenih grehov z naslednjo navadno molitvico: „O moj Bog! vse svoje

storjene grehe iz serca obžalujem, ker sem ž njimi razžalil tebe, svojega preljubeznjivega Boga, tebe, vso svetost in neskončno dobroto, ktero iz vsega serca ljubim. Terdno sklenem, s tvojo gnado poboljšati svoje življenje, in vse, tudi smert raji preterpeti, kakor pa še kdaj s kakim grehom razžaliti tebe, svojega Boga, tebe, neskončno svetost in dobroto. Daj mi gnado, da spolnim ta svoj sklep. Tega te prosim po neskončnem zasluženju tvojega božjega Sina, našega Gospoda in Zveličarja Jezusa Kristusa. Amen".

4) Če zdaj še pogledamo na kesanje ali obžalovanje grehov, kader je v zvezi z zakramentom svete pokore, in vprašujemo, k d a j g a m o r a m o o b u d i t i, a l i p r e d s p o v e d j o a l i p o s p o v e d i, kakošen odgovor bomo dobili?

Odgovor na to vprašanje ne bo težek, kajti kaže nam ga že pamet. Kesanje ali obžalovanje grehov namreč je bistven del zakramenta svete pokore, in odveza mašnikova le takrat velja, kader grešniku tega bistvenega dela ne manjka. Grešnik se mora tedaj svojih grehov kesati in jih obžalovati že poprej, prejden sveto odvezo dobi; obžalovati jih mora po tem takem že pred spovedjo, in ne še le po spovedi. Naj bolje in naj bolj pripravno bo, da grešnik kesanje obudi, kakor hitro je izprašal svojo vest; obudi naj ga enkrat ali večkrat tudi pred spovedjo; in obudi naj ga še takrat, kader mašnik moli nad njim tisto molitvico, s ktero ga od grehov odvezuje.

5) Ljubi kristijani! prav dobro si v spomin vtisnite, kar sem vam pravil od kesanja ali obžalovanja grehov, in zvesto ravnajte po naukih, ki sem vam jih pri tem dajal, da bote z božjo pomočjo obudili v svojem sercu pravo nadnatorno kesanje, kader zakrament svete pokore prejemate ali o kaki drugi priložnosti svoje grehe obžalujete. Ker ste grešniki, kakoršni smo vsi brez razločka, vam je treba resničnega, nadnatornega kesanja in obžalovanja grehov, ako hočete biti rešeni in zve-

ličani; brez takega kesanja bi vam zakrament svete pokore nič ne pomagal, bi vas večnega pogubljenja ne rešil. Vsi grešniki, kolikor je bilo rešenih, so bili rešeni le zavoljo njihovega resničnega kesanja; in vsi grešniki, kolikor jih je zaverženih, so zaverženi le zavoljo pomanjkanja pravega kesanja. Resnično kesanje in obžalovanje grehov je draga — draga, neprecenljiva reč. To resnico je prav dobro spoznal sveti Frančišek Salezijan. Prišel je nekega dne pred njegovo spovednico mož, ki je kar brez vsega kesanja in tako zlahkoma pripovedoval svoje grehe, kakor da bi pripovedoval kako lepo, hvalevredno reč. Sveti Frančišek je spoznal, da grešnik ni pripravljen za vredno prejemanje zakramenta svete pokore, ker se grehov ne kesa in jih ne obžaluje. Posluša ga, zdihuje, in se milo razjoka nad njim. Grešnik se začudi, in spovednika vprašuje, kaj bi mu bilo, ali mu je mar priteščalo (slabo prišlo)? „Oh, moj brat! meni je dobro“, veli sveti mož, „pa tebi, tebi je hudo!“ Grešnik pravi, da mu je dobro, in spet dalje pripoveduje grehov gerdobe, da je bilo strah, pripoveduje brez vsega kesanja in obžalovanja. Svetega spovednika solze polijó, in še bolj se razjoka. Grešnik ga zopet popraša, zakaj se joka. „Oj“, veli sveti Frančišek, „zato se jokam, ker se ti ne razjokaš!“ Edine te besede so grešnika opekle in pretresle tako močno, da so se mu začele solze ko jagode debele vdirati po licu. V veliki serčni žalosti je začel zdihovati: „Joj meni, revnemu grešniku, ki nobene žalosti ne občutim nad tolikimi hudobijami, dokler zavoljo njih nedolžni pretaka solze!“ Omedlel bi bil od velike žalosti, ako bi ga ne bil sveti Frančišek potolažil. Podučil ga je, da je mož obudil pravo kesanje, in zakrament svete pokore vredno prejel in tako spodbudno, da je bil posihmalo vsem spokornikom naj lepši zgled. Vidite, koliko ceno in vrednost pravo kesanje ima! To resnico nam še lepši pred oči postavlja naslednja dogodba: Ob času Mauricijevega cesarovanja je živel na Jutrovem silovit razbojnik, drugim poglavar, ki so vse ceste in steze po Traciji v hudem strahu imeli. Nobena gosposka jih ni mogla ustrahovati. Razbojnik pa se spreoberne, pride do cesarja, razodene vse hudobije, jih močno obžalujoč. Cesar

vidi njegovo kesanje, mu odpusti in prizanese. Kmalu potem mož zboli, in v bolnišnico pride, pa tudi čuti, da se mu bliža poslednja ura. Pokliče spovednika, da ga za smert previdijo. Z Bogom spravljen se začne milo jokati, in klicati v milost božjo, rekoč: „Poglej, usmiljeni Jezus! ne prosim te kaj novega; usliši me in skaži mi le to, kar si skazal mnogim drugim. Bodi tudi meni milostljiv; kakor si bil milosljiv mojemu tovaršu na križu; sprejmi me, kakor si sprejel in plačal delavce, ki so le eno uro delali v tvojem vinogradu. Moja poslednja ura se bliža; dodeli mi toraj toliko milosti, da s svojimi solzami omijem svoje grehe!“ Tako je molil dolgo časa, ter si z robcem (rutico) brisal solze, ki so se mu vtrinjale po licu. Zdravnik ga je poslušal, ki je blizo njega v v bolnišnici ležal, in čul; razbojnik pa tega ni vedel. Zdravnik med tem zaspi, in po noči se mu začne sanjati. Zagledal je tehtnico, ki je zlate torilca (skledice) imela, kako iz oblakov priplava, in nad posteljo razbojnikovo obstoji. Tropa sovražnih pošast prihiti, in v eno torilce položi veliko pisem napisanih z grehi razbojnikovimi. Pri drugem torilcu žalostna stojita dva mladenča, belo oblečena, in se milo gledata, ko vidita, kako so pisma sovražnikov torilce globoko navzdol potegnile. Rekel je pervi drugemu: „Nimava kaj položiti na drugo torilo! Še le nekoliko tednov je, kar je ta mož jamo razbojnikov zapustil!“ Že se sovražniki veselijo, kar mladeneč tovaršu iskati veli. Stopita k postelji, in eden najde rutico vročih solz mokro, ki je umerlemu na očeh ležala, jo veselo povzdigne. ter reče tovaršu: „To le ni sicer veliko, pa vendar vsaj nekaj. Poskusiva jo na tehtnico položiti, pa usmiljenje Gospodovo po verh; morda bo potegnila?“ Položila sta rutico spokornih solz polno na prazno torilo; in glej, hitro pisma sovražnikov kviško potegne, da se razkadijo kot mak. „Hvaljen bodi neskončno usmiljeni Bog; duša je najna!“ reče eden mladenčev, ki dušo veselo seboj vzameta; sovražniki pa zbežijo. Zdravnik se zbudi; in ko k bolniku pogleda, najde mertvega; toda bil je še gorek, in rutica od jokanja mokra mu je na očeh ležala. Tudi so mu sosedje pravili, kako je rajni do poslednjega zdihleja milo objokoval svoje

hudobije, ter v spokorni molitvi sklenel svoje življenje. Zdravnik pa je solzno rutico hranil, in jo pogostoma kazal umirajočim v znamnje, kaj pravo kesanje pri Bogu velja. — Na vso moč si tedaj tudi, vi ljubi moji! prizadevajte, da vselej kedar svoje grehe obžalujete, jih obžalujete s pravim kesanjem in pravim obžalovanjem; kajti: „Bogu dopadljiv dar je žalosti poln duh; skesanega in ponižanega serca, o Bog, zavergel ne boš!“ (Ps. 50, 19.) Amen.

LXII. keršanski nauk.

Od terdnega sklepa: kaj je? — ali je potreben? — koliko reči zapopada? — kakošen mora biti? — kako se pridobi? —

1) Človek, kader zgubi kak denar ali kako drugo drago reč, jo bo žalovaje iskal, rekoč: „Bog mi jo daj le, še zdaj najti; ne bom je višeje zgubil ne!“ — Tako je tudi zgubljeni sin, kader je doto zgubil, ter zapravil, veliko žalost imel nad to svojo zgubo in zavoljo tega, da je svojega dobrega očeta zapustil in tako hudo žalil; ob enem pa je terdno sklenil verniti se k očetu, ter je rekel: „Vzdignil se bom, ter pojdem k svojemu očetu“. Ni vprašal, kaj bo oče rekel, se ni zmenil, kaj porekó njegovi znanci; ni se bal, da ga bo sram. — Tudi grešnik, kader je pregledal, kaj je zgubil s svojimi grehi, žalosten postane in se kesa svojega pregrešnega življenja. To kesanje ali obžalovanje grehov mora biti, kar vemo iz predzadnjega in zadnjega keršankega nauka, notranje,

vse grehe obsežno, nadnatorno in nad vse veliko, in je tako potrebno, da brez njega ne moremo odpuščenja grehov zadobiti; toraj moramo Boga prositi, da nam pomaga tako kesanje obuditi, pa tudi sami si moramo od svoje strani vse prizadevati, da ga obudimo v svojem sercu. Z resnrčnim kesanjem je pa vsegdar sklenjen terden sklep poboljšati se. In od tega bomo danes govorili.

2) Tretja reč tedaj, k zakramentu svete pokore potrebna, je:

III. Terdni sklep poboljšanja ali naprejvzetja.

Kaj je terdni sklep ali predvzetje?

Terdni sklep je resnična volja, poboljšati svoje življenje, ne več grešiti, za storjene grehe zadostiti.

3) Ali je terdni sklep, poboljšati se, potreben?

Terdni sklep, poboljšati se, je tako potreben, da brez njega odpuščanja grehov ni. Že v stari zavezi je Bog zahteval tak sklep, po kterem grešnik sklene, da bo grešno življenje poboljšal, greh zapustil, in dobro delal. Rekel je po svojem preroku Izaiju (55, 7.): „Naj zapusti hudobnež svojo pot in krivičnik svoje misli, in naj se verne k Gospodu, in usmilil se ga bo“. In na drugem mestu (1, 16. 17.) pravi: „Umijte se, očistite se, hudobnost svojih misel (svojo notranjo spačenost, ter hudobno voljo) spravite spred mojih oči. nehajte napčno ravnati, učite se dobro delati“. — Delati dober sklep za poboljšanje življenja je tudi Jezus naročal prešestni ženi, ter jej rekel: „Tudi jaz te ne bom obsodil; pojdi in nikar več ne greši!“ (Jan. 8, 11.) In tistemu bolniku, osem in trideset let bolnemu, ki ga je pri kopelji Betzajdski v Jeruzalemu ozdravil, je Jezus rekel: „Glej, ozdravljen si; nikar več ne greši, da se ti kaj hujšega ne zgodi!“ (Luk. 5, 14.) Enako

uči sveti Peter (I. 3, 10. 11.), rekoč: „Zakaj, kdor hoče življenje ljubiti, in viditi dobre dni, naj berzda svoj jezik od hudega in njegove usta naj ne govoré goljufije; naj se ogiba hudega, in naj dela dobro“. — Vsi ti izreki tirjajo od grešnika, da se spreoberne, ako hoče odpuščenje grehov zadobiti; tirjajo toraj sklep, poboljšati se, ker brez terdnega sklepa ali resnične volje tudi ni poboljšanja.

In kar sveto pismo veleva, tudi pamet zahteva, ter uči, da brez terdnega sklepa ali resnične volje, poboljšati se, odpuščenja ni. Otrokom, akoravno bi se ne bili še učili kerščanskega nauka, že pamet pravi, da morajo razžaljenim staršem poboljšanje obljubiti, da jim bodo starši odpustili razžaljenje. Toraj kar naglo obetati začnejo: „Nič več ne bom tega storil!“ — In da se od otrok obernem k odraščenim, rečem: Kteri zmed odraščenih bi hotel spoprijazniti se s svojim razžaljivcem, od kterega ve, da še volje nima, ne žaliti ga več? — Ako je tak sklep potreben že pri ljudeh, da spravo naredijo med seboj; kolikanj bolj je še le potreben grešniku, da se bo spravil s svojim Stvarnikom, s svojim Gospodom in Bogom, ter zadobil odpuščenje grehov! In ako je grešniku res žal, da je z grehom Boga razžalil, in če res želi, odpuščenje grehov in božjo prijaznost spet zadobiti; združil bo s kesanjem ali obžalovanjem grehov gotovo tudi sklep, posihmalo Boga nič več ne žaliti.

4) Koliko reči zapopada terdni sklep ali predvzetje poboljšanja?

Terdni sklep poboljšanja ima v sebi dve reči: Perva reč je ta, da je grešnik pripravljen, storiti vse, kar je potrebnega v odpuščenje grehov; druga reč pa je ta; da je grešnik pripravljen, skerbno varovati se, da se ne poverne v poprejšne pregrehe.

Perva, k terdnemu sklepu potrebna reč je tedaj ta, da je grešnik voljen in pripravljen, storiti

vse, kar je le koli potrebnega v odpuščenje grehov, in to je:

a) da bo greh zapustil, grehu za zmerom slovo dal, in da od zdaj naprej nobenega greha več storil ne bo, ter vsaj smertnega greha nobenega več ne. Za odpuščenje grehov namreč je neogibljivo potrebno, da grešnik grehu popolnoma slovo da, ter greh po vsem zapusti. Toraj je potrebno, da že pred spovedjo terdno sklene, da posihmalo vsaj smertnega greha nobenega več storil ne bo. Ako bi tega ne storil, bilo bi njegovo mišljenje še zmerom napčno, njegova volja še zmerom hudobna, njegovo serce še zmerom od Boga proč obernjeno; in dokler se znajde v takem stanu, odpuščenja grehov vreden ni. In ako bi grešnik tudi pripravljen bil, odpovedati se prav vsem grehom, pa bi na enega samega smertnega vendar le bilo še navezano njegovo serce, neveljavno spoved bi opravil, bi odpuščenja grehov ne zadobil, ampak bi se zmerom v grehih ostal. — Kar odpustljive grehe zadene, mora grešnik skleniti, da tudi odpustljivih grehov nič več doprinašal, in da tedaj nobenega greha več storil ne bo; ker pa pri naši slabosti mogoče ni, da bi se nikoli nič ne prenaglili in ne premotili, bil bi v ozir odpustljivih grehov naš sklep, poboljšati se, za spoved že dober, ako nas je terdna in resnična volja, varovati se odpustljivih grehov vsaj toliko, kolikor nam je mogoče pri naši slabosti in nezmožnosti.

b) Za odpuščenje grehov je potrebno, da bližnje priložnosti zapustimo. Toraj je potrebno, pa grešnik že pred spovedjo sklene, da bo, poprej ko bo mogoče, zapustil bližnje priložnosti v greh, ali si jih vsaj spremenil v daljne priložnosti.

Grešna priložnost, ki jo tukaj v mislih imamo, je vsaka vunanja nevarnost, ktera nas v greh pripraviti proti, postavim: kaka oseba, kak kraj, kaka druščinja ali tovaršija, kako razveseljevanje, kaka služba, kako opravilo, iz kterega

nam proti in žuga nevarnost, ter nas v greh naganja. Naše lastno hudo nagnjenje in grešno poželjenje nas sicer tudi večkrat zalezuje in naganja v greh; toda hudo nagnjenje tiči znotraj v našem sercu med tem, da je grešna priložnost vunanja reč, vunanja nevarnost, ki ni znotraj v našem sercu. — Ta grešna priložnost pa je dvojna, ter daljna in bližnja.

Daljna grešna priložnost je taka nevarnost, taka okoljščina, ktera sicer toliko moč v sebi ima, da nas zamore v greh napeljevati, ktera nas pa vendar le redkoma zapelje v greh. Ako se postavim znajdeš v službi, v kteri te kdo v nečistost zapeljuje, pa se nikakor zapeljati ne daš, ti je taka služba daljna v greh; ako kupčuješ ali se vkvarjaš s kakim rokodelstvom, in priložnost imaš, bližnjemu kako krivico storiti, pa je ne storiš, ti je kupčija in rokodelstvo daljna priložnost v greh; ako greš kam na delo, in ondi slišiš bližnjega ogovarjati, bi lahko tudi ti ktero vmes rekel, in se greha vdeležil, pa se ga ne vdeležiš, ti je tako delo, so ti tisti delavci daljna priložnost v greh. Ves svet je taka daljna priložnost v greh in vse stvari na njem. In ker nam zamore vsaka, in še clo dobra reč biti in služiti v daljno grešno priložnost, med ljudi ni mogoče, ogniti se sleherne daljne grešne priložnosti. Kdor bi se hotel vsaki daljni grešni priložnosti odtegniti, moral bi ta svet zapustiti. Vsemu temu vkljub pa smo vendar le dolžni, serčno vstavljati se skušnjavam, ki nam jih nareja daljna priložnost v greh; in moramo vsploh prav pazni in čuječi biti, da nas greh ne prehiti; in svesti si svoje spačenosti, slabosti in nezmožnosti moramo večkrat k Bogu zdihovati, da nam on na pomoč pride, in nas podpira, da ne omahnemo in v greh ne pademo.

Bližnja priložnost v greh ali bližnja grešna priložnost je vsaka taka vunanja reč ali vunanja nevarnost, ktera človeka tako močno mika in vleče v greh, da ga tudi res večidel v greh pripravi. Tako, postavim, je ogledovanje kake nespodobne reči —, prebivanje dveh oseb, ki sta se že večkrat preglešile, pod eno streho —, preprijazno pečanje ali znanje dveh oseb različnega spola —, poslušanje nesramnega

govorjenja ali prepevanja —, branje zapeljivih bukev —, obiskovanje nenravnega gledišča —, ponočno vasevanje i. t. d. bližnje priložnosti v greh. — Včasih je nekteremu človeku kaka reč bližnja priložnost v greh, drugemu pa ni. Pijancu, ki se rad opije, je pivnica bližnja priložnost v greh; drugemu, ki ni pijanosti podveržen, pa ni; — igralnica je igralcu bližnja priložnost v greh; drugemu, ki se za igro ne zmeni, pa ni. — Kdor tedaj terden sklep imeti želi, mora skleniti, da bo bližnjo grešno priložnost, v kteri se znajde, zapustil, kakor hitro bo mogoče. Skleniti mora, da bo zapustil hišo, ktera mu je bila navarna —; da bo slovo dal tovaršijam, ktere so ga v greh zapeljevale —; da bo v stran spravil darila, ktere si je pridobil s pregrešnim življenjem —, in naj bi ga to stalo tudi še tolikanj težko. Jezus pravi: „Ako te pa tvoja roka, ali tvoja noga pohujša, odsekaj jo, in verzi jo od sebe; bolje ti hromemu ali kruljevemu iti v življenje, kakor dve roki ali dve nogi imeti, pa verženemu biti v večni ogenj. In ako te tvoje oko pohujša, izderi ga, in verzi ga od sebe; bolje ti je z enim očesom iti v življenje, kakor dve oči imeti, pa verženemu biti v peklenski ogenj“. (Mat. 18, 8. 9.) Pomen teh besed je jasen. Hotel je Jezus reči: Ako ti je kaka reč, ktera te v greh naganja, ljuba in draga in potrebna, kakor roka in noga in oko; in ako bi te ločitev od tiste reči stalo ravno tako težko, kakor da bi ti roko in nogo odsekal, in oko iztaknil: vendar se moraš le ločiti, in moraš zapustiti tisto reč; kajti rešitev duše je vredna vsakoršne cene, tudi naj veče cene. V ozir te reči nič ne pomaga nobeno izgovarjanje. Ne reci, da ti ni mogoče storiti —, da bi v preveliko škodo prišel, ter zgubil premoženje, poštenje —. Ne izgovarjaj se, rekoč: „Kaj bodo ljudje rekli, ako službo zapustim —, v uno hišo več ne grem i. t. d.?“ Glej, pametni ljudje porekó, da si prav storil; ako te pa hudobneži ogovarjajo, poterpi. Bog bo skerbel za tebe, kakor za Egiptovskega Jožefa, in ti na zadnje dal nebesa. Razglèduj se nad Efežani, ki so vpričo vseh požgali vražjih bukev za petdeset tisučev denarjev. (Ap. dj. 19, 19.) — Bližnjo grešno priložnost zapustiti si terdo zavezan; toraj skleni, da jo boš zapustil, ber-

žeji ko boš mogel. Kdor radovoljno ostane v bližnji grešni priložnosti, nima resničnega sklepa poboljšati se, in se spokoril ne bo. Podoben je človeku, ki je v samotnem kraju med razbojnike zašel, pa se kraja ne ogiba, ampak se spet poda v nevarni kraj.

Le ko bi bila bližna grešna priložnost take verste, da bi je človek nikakor ne mogel zapustiti, ako bi bil, postavim, mož ženi, ali žena možu bližnja grešna priložnost, ter bi ne mogla eden drugega zapustiti; le takrat in v takih okoljščinah bi človek dolžen in zavezan ne bil, bližnjo grešno priložnost zapustiti. Vendar pa bi bil dolžen in terdo zavezan, poslužiti se vseh v to pomožnih in pripravnih pripomočkov, in zvesto ravnati se po nasvetovanju spovednikovem, da si človek s tim bližnjo grešno priložnost spremeni v daljno grešno priložnost. Ako bi pa grešnik tega ne storil, in bi toraj spet nazaj padel v navadni greh, ne bil bi vreden svete odveze, dokler bi se popolnoma ne poboljšal. In ako bi se primerilo, da bi se človek vseh pripravnih pripomočkov skerbno poslužil, pa bi se vendar le ne poboljšal; potem pa bi mu ne ostajalo drugega, kakor da vsakako zapusti grešno priložnost, in ko bi mu pri tem clo na zgubo šlo vse, ter blago in premoženje, dobro ime in poštenje. Da se reši in večnemu pogubljenju otme neumerjoča, z drago ceno svete Jezusove kervi odkupljena duša, ni nobena cena previsoka.

c) Za odpuščenje grehov je potrebno, odkritoserčno spovedati se vseh grehov; toraj mora grešnik skleniti, da se bo čisto in odkritoserčno spovedal vseh svojih grehov, ravno tako, kakor se jih je zgubljeni si obtožil svojemu očetu, ter je prednj pokleknil, in mu rekel: „Oče! grešil sem zoper nebesa in zoper tebe“. — K Saulu, ki je bil potem v Paula prekerščen, je Bog Ananija, in k spokorniku bo pripeljal dobrega spovednika, ki mu bo dušno slepoto odvzel z božjo pomočjo. (Ap. dj. 9.)

d) Za odpuščenje grehov je potrebno, da tudi bližnjemu povernemo škodo, ktero mu je grešnik z grehi storil; toraj mora skleniti, da bo popravil in poravnal vsako škodo, ktero je le koli bližnjemu naredil ali na premoženju ali na poštenju, ali na duši. Grešnik, ki je bližnjemu kakor si koli bodi škodo naredil, je terdo zavezan, škodo popraviti in poravnati, kolikor jo le koli more; in da jo bo res popravil in poravnal, mora ga resnična in terdna volja biti že takrat, kader pred spovedjo svoje grehe obžalujoč sklep poboljšanja dela. Ako bi ga, to storiti, volja ne bila, ali če bi storjeno škodo popraviti in poravnati pozneje le odkladal ali clo odložil, pri Bogu odpuščenja grehov ne bi zadobil, akoravno bi posihmalo nobenega enakega greha več ne storil. Cestninar Cahej je sklenil, polovico svojega blaga ubogim dati, in cvetero poverniti, ako bi bil koga kaj ogoljufal. (Luk. 19, 8.) Tako, glejte, je hotel ta spokornik svojo dosedajno terdoserčnost do ubogih plačati z obilno miložnjo, in vso storjeno krivico poravnati s cveternim povračilom. Enako mora vsak grešnik pripravljen biti, da bo, kolikor koli bo mogel, popravljal in poravnaval vso škodo, ki jo je bližnemu storil na duši in na telesu, na poštenju in premoženju.

e) Za odpuščenje grehov je potrebno, sovražnikom odpustiti; toraj mora grešnik terdno skleniti, da bo vsem svojim sovražnikom iz serca odpustil. Ako bi bližnjemu razžaljenja ne hotel odpustiti, tudi njemu bi grehov Bog ne odpustil, in naj bi se jih tudi še tako natanjčno in odkritoserčno spovedal. Jezus je rekel: „Ako pa ne odpustite ljudem, tudi vaš Oče vam ne bo odpustil vaših grehov“. (Mat. 6, 15.) In ko ga je Peter vprašal: „Gospod! kolikokrat bo grešil zoper mene moj brat, in naj mu odpustim? mar do sedemkrat?“ odgovoril mu je Jezus: „Ne rečem ti do sedemkrat, ampak do sedemdesetkrat sedemkrat“, to je vselej. (Mat. 18, 21. 22.) Toraj skleni, ljubi kristijan! da boš brez odlašanja razžaljenega bližnjega poprosil, naj ti odpusti, ter mu v bratovsko spravo roko poda.

Kdo pa je dolžen pervi odpuščenja prositi? On, ki je žaljenja kriv. Kdo pa je kriv? Po navadi vsakdo terdi, da je nedolžen. Toraj keršanska ljubezen opominja, da sovražniku ti pervi roko podaš, in nikdar na nasprotnika ne čakaš. Si ti jeze in sovraštva kriv, dopolniš s tim svojo dolžnost; če si pa nedolžen, dobro delo s tim storiš, ako mu pervi roko podaš in besedo ponudiš, da se spravita. In tako bo vselej za te prav.

To, vidite, ljubi poslušavci! je perva k terdnemu sklepu potrebna reč, da je grešnik res pripravljen, storiti vse, kar je le koli potrebnega v odpuščanje grehov. Z vsakim grehom se grešnik pri Bogu zadolži, in mu krivico stori, kajti grešivši odteguje Bogu to, kar mu je dolžen, ter češčenje, ljubezen in pokoršcino. Greh nas tedaj dela dolžnike pri Bogu, in ravno zato smo dolžni, Bogu zadostenje dati, kolikor mu ga dati zamoremo. Zadostujemo mu pa s tim, da se grehu odpovemo, bližnjo priložnost v greh zapustimo, greh iz serca obžalujemo, se odkritoserčno svojih grehov spovedujemo, zanje resnično pokoro delamo, in odslihmalo s tim veco gorečnostjo in ljubeznijo Bogu služimo. Kdor ima terdni sklep poboljšati se, je tudi res pripravljen, da bo zvesto storil vse to; kdor pa v to pripravljen ni, resničnega sklepa nima, in njegov sklep je nečimurn in brez cene in vrednosti pred Bogom. — Z grehom se pa poleg tega, da se zadolžimo pri Bogu, zadolžimo tudi še marsikterikrat pri svojem bližnjem, ter ga poškodujemo na duši s pohujšanjem in zapeljevanjem; ali poškodujemo na telesu, ter zdravju in življenju; ali pa še poškodujemo na poštenju ali premoženju, ter mu ali krivico delamo, ali pa mu prideržujemo in odtegujemo to, kar mu dati imamo; ali pa se zadolžimo s tim, da ga žalimo, da ga sovražimo. Kdor se je tedaj grešivši bližnjemu zadolžil, mora ta dolg poravnati, in že pred spovedjo ga mora resnična in terdna volja biti, da ga bo tudi res poravnal. Ako bi take volje, takega sklepa ne imel, ne bil bi resničen njegov sklep, in Bog bi mu greha ne odpustil. Skleni toraj, ljubi kristijan! skleni resnično in terdno, da boš popravil vsako krivico, poravnal vsako škodo,

ki si jo grešivši storil bližnjemu. Si koga pohujšal ali v greh zapeljal, skleni, da si boš vse prizadeval, nazaj pripeljati ga na pravo pot, ter mu lepe zglede dajal, ga posvaril sam in po drugih, zanj molil, se postil, da bi mu Bog pamet razsvetlil. Si koga ogovarjal, ter mu dobro ime odvzel, skleni, da boš obrekovanje in opravljanje preklical, in bližnjemu poštenje povernil, kolikor boš mogel. Ako si si prilastil kaj ljudskega blaga, skleni, da ga boš nazaj dal njegovemu lastniku. Ako si koga poškodoval na zdravju ali življenju, skleni, da ga boš tudi v ozir škode odškodoval. Ako si živel v sovraštvu, skleni, da boš konec storil sovraštvu, ter se spravil s svojim nasprotnikom. Ako bi te volja ne bila, vse to storiti, vsi ti tvoji drugi, če tudi še dobri sklepi, bi nič ne pomagali; nič bi ti ne pomagalo, akoravno bi svoje sklepe spolnoval v tem, da bi posihmalo nič več ne doprinašal grehov, s kterimi si poprej škodo delal svojemu bližnemu. Bog bi ti ne odpustil, ker nisi pripravljen in te ni volja, popraviti krivico in poravnati škodo, ki si jo naredil s svojimi grehi.

Druga, k terdnemu sklepu potrebna reč je, da je grešnik pripravljen, skerbno varovati se, da se ne poverne v poprejne grehe. — Bolnik, če ozdravi, se varuje vsega, kar bi mu škodovati vtegnilo, da se mu bolezen ne poverne in ne ponovi: naj spokornik še bolj skerbí, da se v poprejno pregrešno djanje iz nova ne zagrezne.

Kaj pa nam je treba storiti, da se v greh ne povernemo?

Da se v greh ne povernemo, ni zadosti, da bi se le samo greha varovali; ampak moramo tudi skleniti, da se bomo

a) terdno vstavljali vsakemu hudemu nagnjenju. Hude nagnjenja so korenine grehov, in v sercu svoj sedež imajo. Jezus pravi: „Iz serca izhajajo hude misli, uboji, prešestva, loternije, tatvine, krive pričevanja, preklinjevanja. To je, kar človeka ognuša“. (Mat. 15, 19. 20.) Hudemu nagnjenju pa se vstavljamo z molitvijo, postom in dru-

gimi spokornimi deli. Napuhnjenec naj toraj sklene, da bo ubogajme dajal; samopašnež in nečistnik, da so bo postil, ter si jedi in pijače pritergoval; da bo poterpežljivo prenašal razžaljenje i. t. d. Kdor tako ravna, ima terden sklep poboljšati se.

Da se v greh ne povernemo, moramo skleniti, da se bomo

b) skerbno ogibali grešnih priložnost. Poprej sem pravil, da mora grešnik zapustiti grešno priložnost, v kteri se znajde; zdaj pa naročam, da se mora varorati, da vanjo ne zaide. Zakaj pa se je tudi grešnih priložnost varovati treba? Zato ker mora grešnik, ki hoče greh zapustiti, tudi voljo imeti, da se bo varoval vsega tega, kar bi ga vtegnilo v greh zapeljati. Kdor se hoče obvarovati bolezni, ne bo jedel jedi, ktera je strupena in mu škoduje; in komur je duša na skerbi, varoval se bo vsake reči, ktera bi ga pripravila v dušno bolezen, v greh. Izraelci, močno nagnjeni k molikovanju, niso smeli imeti nobene izrezlane podobe, da jim ni bila priložnost v greh, v molikovanje; tudi grešnik se mora ogibati grešne priložnosti. Kogar ni volja, ogibati se grešne priložnosti, ga gotovo tudi ni volja, varovati se greha. „Kdor nevarnost ljubi, v nevarnosti pogine“: (Sir. 3, 27,) Mišljenje takega človeka je še vse popačeno, njegova volja je še vedno proč obernjena od Boga; toraj tudi ne more odpuščenja grehov dobiti. — Vidite, kako potrebno je, da grešnik sklene, varovati se ne le greha, ampak tudi grešne priložnosti. Ako bi grešnik, kader se k spovedi ravna, voljo sicer imel, ne več grešiti; ogibati se bližnje grešne priložnosti pa bi ga volja ne bila; bil bi njegov sklep prazen, in nečimuren, in lažnjiv. S takim sklepom bi le samega sebe zapeljeval, in bi nevredno prejel zakrament svete pokore, in namesto da bi zadobil odpuščenje grehov, navezal bi si božji rop na vest. Dobro si tedaj ta nauk na serce navezujte, ljubi kristjani, in se prav skerbno pred spovedjo izprašujte, ali vas je resnična in terdna volja varovati se ne le greha, ampak tudi bližnje priložnosti,

da se vam z vašo pokoro ne bo enaka godila, kakoršna nekemu žganjepivcu z njegovim poboljšanjem. Živel je v svoje dni razvajen žganjepivec. Obljubil je pri spovedi, da ne le žganja nič več okusil ne bo, ampak da tudi blizo kerčme, v kteri žganje točijo, več hodil ne bo. Lep in hvalevreden sklep; pa kaj, da ni bil dosti terden! V štirih tednih zopet k spovedi gre, in spovednik ga pohvalijo, da se je pretekle nedelje tako lepo deržal. Močno je vesel stari žganjavec, in kader domu vračujoč se memo kerčme pride, reče: „Lepo sem se cele štiri tedne zaderžal, ter niti pokusil nisem žganja; to je plačila vredno. Bom se povernil, in ga merico popil“. Povernil se je, in tudi napil, ter je desetkrat huje pijanec bil, kakor poprej. Poglejte, kaj priložnost stori, ako se je ne ogibamo!

Da se v greh ne povernemo, moramo skleniti, da bomo

c) dolžnosti svojega stanu zvesto spolnovali. Vsak stan ima svoje dolžnosti, ki jih je zvesto in natanjčno spolnovati dolžen; in grešnik, ki jih dosihmalo ni zvesto spolnoval, mora resnično skleniti, da jih bo tem zvestejši spolnoval posihmalo. Oče in mati morata skleniti, da bota svoje otroke redila v božjem strahu; gospodar in gospodinja morata skleniti, da bota modro vladala svojo družinjo; sin in hči morata skleniti, da bota v božjem strahu pokorna svojim staršem; hlapec in dekla morata skleniti, da bota zvesto opravljala svoje dela, i. t. d.

Da se v greh ne povernemo, moramo skleniti, da se bomo

d) skerbno poslužili vseh pripomočkov, s kterimi se gnada božja ohrani, in da bomo zvesto doplnili vse, kar bodo spovednik naročili, da se resnično poboljšamo. — Ako resnično voljo imamo, ne več grešiti, potrebno nam je neobhodno, poslužiti se teh pripomočkov, da se poboljšamo, da ohranimo gnado božjo, ter tako in še bolj potrebno, kakor je bolniku, kteri bi rad ozdravel, potrebno, da rabi zdravila, ki

mu jih zapiše skerbni zdravnik. Ako bi se teh pripomočkov, ki nam jih na znanje daje naša pamet, naša sveta vera, in naš spovednik, ne hotli poslušati, bil bi napčen in slab naš sklep, in mi bi ne smeli pričakovati, da nam bo Bog grehe odpustil; ravno kakor bi zdravja pričakovati ne smel tisti bolnik, kteri ni hotel vživati zdravil v zdravljenje potrebnih. — K svetemu Bernardu pride nekega dne človek, ki je že dalj časa vsak dan se pregrešil zoper šesto božjo zapoved. Nesrečni človek pripoveduje z žalostnim sercem, da je temu grehu tako močno vdan, da se mu nemogoče vidi, zderžati se ga tudi le en sam dan. Svetnik mu z živo besedo popisuje naslede tega greha za sedajno in za prihodno življenje, in, da bi ga ovaroval, da se ne poverne v greh, naroči mu na zadnje naslednji pripomoček: Reče mu, naj se na čast Kristusovemu britkemu terpljenju tri dni zderži tega greha, in čez tri dni naj spet k spovedi pride. Čez tri dni res grešnik pride, in pove, da si je v sleherni skušnjavi zoper čistost hitro v spomin klical bolečine Jezusove, ki jih je preterpel, kader je bil bičan, s ternjem kronan in na križ razpet, in to premišljevanje ga je okrepčalo tako močno, da je premagal skušnjavo. Sveti Bernard mu zdaj naroči, naj se spet tri dni čistega ohrani presveti Trojici v čast, in potem spet tri dni v čast preblaženi devici Mariji, nadalje v čast svojemu angeljvarhu, in tako naprej od treh do treh dni. Spokornik to stori, in vedno lagleje mu je bilo, premagovati zastarano grešno navado, dokler se je ni popolnoma znebil, in posihmalo čisto živel do smerti. — Poglejte, kristjani! po zgledu tega in vseh drugih pravih spokornikov morate tudi vi ob vsaki spovedi skleniti, da se bote zvesto poslužili vseh pripomočkov, za resnično poboljšanje in za ohranenje gnade božje potrebnih. Če bi se jih tudi branila, ter njem se vpirala in vstavljala poželjiva natora, vendar le ne smete jih zanemarjati in opuščati. Bolnik strada, vživa grenke zdravila, dovoli in terpi, ako mu ravno izrezujejo in izžigajo zavoljotelesnega ozdravljenja. Ali bi se mar mi ne hotli poslužiti pripomočkov, če tudi ojstrejših, ki so nam v poboljšanje življenja neobhodno potrebni, in pripravni, rešiti in zveličati nam dušo?

Kteri so pa ti pripomočki, v poboljšanje življenja in v ohranjenje gnade božje stoli-kanj potrebni?

Nektere ste lahko že sami posneli iz dogodbe, ki sem jo ravnokar pravil. Dovolite, da jih tukaj poznamem, in kar je še potrebnega, dodam. Ti pripomočki so: Pogostna spoved, ktera je sosebno nečistnikom potrebna, in preklinjevalcem, in drugim spokornikom, ki so poprej prav pogostoma padali v greh —; daritev svete maše, ne le ob nedeljah, ampak tudi o delavnikih, kader jo je le koli mogoče doteči —; obiskovanje Jezusa v presvetem rešnjem Telesu —; pridno poslušanje božje besede, ktera se nam v pridigah oznanuje in v keršanskih naukih —; lepi zgledi pobožnih kristijanov —; spokorno, delavno, samotno življenje —; branje svetih bukev —; pridna molitev, sosebno notranja, ki jo imenujemo premišljevanje —; posebno pa še: premišljevanje božje povsodpričujočnosti, božje svetosti in pravičnosti, premišljevanje štirih poslednjih reči, premišljevanje Kristusovega terpljenja —; post in zatajevanje, ter pritergovanje jedi in pijače, spanja in nedolžnega razveseljevanja —; milošnja, ter skazovanje duhovnih in telesnih del usmiljenja, i. t. d. Teh pripomočkov se zamoremo, da le hočemo, povsod poslužiti. Vsaka posamezna fara ima svojo cerkev, v kteri se sveti zakramenti delé, v kteri se daritev svete maše obhaja, v kteri se noč in dan hrani sveto rešnje telo, v kterej se vsaj vsako nedeljo in vsak zapovedani praznik oznanuje božja beseda. Povsod nahajamo po nekoliko bogaboječih kristijanov, nad kterimi se lahko razgledujemo. Tudi v sredi posvetnega šundra zamoremo spokorno in nekama bolj samotno živeti. Kdor brati zna, zamore si, da ga je le volja, povsod oskerbeti kake svete bukve, da jih prebira. Molitev opravlja in svete reči premišljuje lahko tudi med tem, da opravlja svoje navadne vsakdanje opravila. Postiti se zamoremo, ter si jedi in pijače, spanje in razveseljevanje pritergovati tudi takrat, kader ni ravno od cerkve zapovedan post. In milošnjo deliti, ter bližnjemu duhovne in telesne dela usmiljenja skazovati nam priložnosti nikoli nikjer ne manjka. Le

resnične terdne volje v to je treba; pa ravno tiste nam le prerado primanjkuje. Mi radi vse dobro obetamo, pa še rajše obljubo prelomimo! Danes obetamo: rajše sto in stokrat umreti, kakor Boga z enim samim grehom več žaliti; jutre pa že spet pozabimo, kaj smo včeraj obetali, in rajše stokrat grešimo, kakor bi le enkrat umerli iz prave ljubezni do Boga. Tako delamo, ker pravega, terdnega sklepa, poboljšati se, nimamo.

5) Povedati vam moram še, kakošen mora biti sklep poboljšanja, da bo dober, in da bo ceno in vrednost imel pred Bogom.

Na to bi se dalo ob kratkem s tim le odgovoriti: Terdni sklep poboljšanja je neločljivo sklenjen s kesanjem ali obžalovanjem grehov; kajti brez terdnega sklepa ni pravega kesanja, in kdor bi terdil, da svoje grehe obžaluje, pa bi pri tem resnične volje ne imel, ne več grešiti, kar naravnost bi lagal in Boga zasramoval. Ker sta kesanje in obžalovanje bistevno zvezana, strinja jih sveti Tridentinski cerkveni zbor tudi res skupaj, ter pravi: „Kesanje je dušna (serčna) bolečina in studenje storjenih grehov s (terdnim) sklepom, posihmalo ne več grešiti“. Iz tega se samo ob sebi izhaja, da mora sklep, da bo resničen in dober, imeti ravno tiste lastnosti, ki jih kesanje ima. Sklep poboljšanja mora tedaj biti a) notranj ali resničen, b) vesoljen ali nad vse grehe raztegnjen, c) nadnatoren, ter iz nadnatornih nagibov izvirajoč, in d) terden in močen nad vse druge sklepe. — S tim bilo bi rešeno vprašanje zastran terdnega sklepa; pa vendar mislim, da ne bo odveč, ako to reč nekoliko bolj na široko in dolgo razpeljem:

a) Sklep poboljšanja, da bo dober, mora biti notranj ali resničen, ter ne le na jeziku, ampak tudi v sercu; Bogu se zlagati ne moremo in ne smemo. Grešnik, kteri bi z jezikom rekel: „Terdno sklenem, rajše vse preterpeti, rajše umreti, kakor pa Boga kdaj več žaliti s kakim grehom“, pa bi za to, kar jezik izgovarja, serce ne vedelo, in bi ga volja ne bilo, greh zapustiti; tak grešnik bi

kar naravnost lagal, in bi resničnega sklepa, poboljšati se, ne imel. Tudi zvijače v ozir te reči ne veljajo. Nič bi, na primero, ne veljalo, ako bi pijanec skenil, žganja ne piti; pa bi kruh vanj pomakal, in pijan kruh jedel. Sklep tedaj, ki nima v sercu svojega sedeža, in ki resničen ni, je prazen in ničimuren sklep, ki pred Bogom cene nima.

b) Sklep poboljšanja mora biti vesoljen, vse grehe obsegajoč, na vse grehe raztegnjen; raztegnjen tudi na majhne grehe, ker tudi majhni grehi Boga žalijo, in ker z majhnim grehom lahko tudi veliki izrastejo, če jih z hudim namenom doprinašamo; raztegnjen tudi na grešne priložnosti, ker nas ravno one lahko v greh pripravijo, ako se jih ne ogibamo. Tak vesoljen, vse grehe obsežen sklep Bog sam zahteva po svojem preroku, rekoč: „Če krivični pokoro dela za vse svoje storjene grehe, in dopolnuje vse moje zapovedi, in prav in po pravici ravna: naj živi — živi, in naj ne umerje“. (Eceh. 18, 21.) Tak vesoljen, vse grehe obsežen sklep je kralj David imel, ter rekel: „Po tvojih zapovedih, o Gospod! sem razumen; toraj sovražim vsako krivično pot“. (Ps. 118, 104.)

Pri vsem tem pa vendar le ni še zadosti, da bi grešnik le kar v sploh sklenil, varovati se vsakega greha in vsake priložnosti v greh; treba je sklep oberniti tudi še posebej in sosebno nanaj hujše pregrešno nagnjenje, ki na dnu serca svojo korenino ima, in nam je naj nevarniše. Ni zadosti, da bi le rekel: „Ne bom več greha delal;“ treba je skleniti, da ravno tega in unega greha ne bo več doprinašal. Ako bi bil, postavim, navado imel, ob vsaki priložnosti ogovarjati svojega bližnjega; menite le, da bo odpustil to svojo napako, če bi vsak dan sklenil kar v sploh, ter rekel: „Terdno sklenem, poboljšati svoje življenje in Boga nič več ne razžaliti“. Težko, da bi se poboljšal; kajti pri takem splošnem sklepu večidel še ne misli ne na svojo posebno, naj hujšo napako. Da bo vspešen in zdaten njegov sklep, mora oberniti ga ravno na to svojo posebno

pregreho, ter ga ali tako le ali enako narediti: „O moj Bog! terdno sklenem, da se bom ogovarjanja posihmalo varoval na vso moč“. Na to naj bi premišljeval, o kteri priložnosti da se ogovarjanja naj rajše krivega naredi, ter mora tako le nadaljevati svoj sklep: „Kader spet pridem v to ali uno priložnost, skerbno se bom varoval, da ne bom nikogar ogovarjal.“ Na zadnje naj si sam odloči in odmeri pokoro, ktero bo opravil, ako bi nezvest postal svojemu sklepu. Reče naj na primero: „Ako se danes spet kaj pregrešim, ter čez tega ali unega kaj hudega spregovorim, nemudoma bom obudil kesanje, in zmolil en Očenaš za svojega bližnjega.“ — Tako, ljubi moji! morate delati pri vseh svojih sklepih, sosebno pri tistih, ki se obračajo na kako čednost, v kteri se je treba vaditi. Ako bi bil, na primero, kdo dosihmalo le mlačno in razmišljeno opravljal svoje molitve, in morda po cele tedne tudi enega „Očenaša“ ne prav obmolil; kaj mu je storiti, da bo boljša posihmalo njegova molitev? Bo mar že zadosti, ako naredi le splošen sklep, da bo posihmalo pobožniši živel in bogaboječniši? O ne! tak splošen sklep mu še ne bo dosti pomagal, marveč mora storiti poleg tega tudi še poseben sklep, postavim: da bo do prihodnje spovedi vsaj svojo jutranjo molitev opravljal z zbranim duhom in prav pobožno; ali pa, da se bo pri vsaki sveti maši vsaj od povzdigovanja do zavživanja skerbno varoval vsake razmišljenosti; ali pa, da bo vsak dan vsaj eden „Očenaš“ in eno „Češčenasimarijo“ obmolil prav pobožno. Tudi bo dobro, da si sam pokoro naloži, ako bi zvesto ne storil, kar s svojim sklepom obeta, ter reče na primero, samemu sebi: „Kader koli molitve, ki jo pobožno opravljati sklenem, res pobožno opravil ne bom, bom enemu ali drugemu revežu kaj vbogajme dal, ter ga prosil, da zmoli za mene en Očenaš.“ — Taki posebni sklepi so res prav pripravni, človeka od hudega odvračati in ga v dobrem vterdovati.

c) Sklep poboljšanja mora biti čeznaturen, ter iz nadnaturnih nagibov izvirajoč, sosebno iz ljubezni do Boga. Kdor Boga ljubi, terdno bo sklenil, varovati se greha zato, ker ve, da z grehom žali svojega preljubega Boga, kteri nobene

reči ne sovraži tako močno, kakor pregreho in grehoto. In tedaj se bo tudi v vsaki skušnjavi spomnil na Boga in njegovo pričujočnost, in ne bo v greh privolil, ampak skušnjavo premagal, kakor Egiptovski Jožef, ki je v greh zapeljevan, rekel: „Kako bi mogel to hudobijo storiti, in grešiti zoper svojega Boga; “ (I. Moz. 39, 9.) ali kakor nedolžna Suzana. ki je bila pripravljena, rajši po nedolžnem umreti, kakor pa grešiti pred obličjem Gospodovim. (Dan. 13, 23.) Kdor sklep poboljšanja dela iz nadnatorih nagibov, sosebno iz ljubezni do Boga, greha delal ne bo niti skrivši niti očitno, in če bi mu greh tudi še toliko časno srečo prinesel ali ga še tolike časne škode obvarovál, ne bo grešil, marveč bo v dobrem zvest in stanoviten ostal, če bi ga tudi zavoljo tega hudovoljni ljudje zaničevali in zasramovali ali clo preganjali. — Kdor bi pa greha varovati se sklenil iz zgol natornih nagibov, postavim iz samega strahu pred kaznijo, ali osramotenjem, ali boleznijo, ali kako drugo časno škodo, ne imel bi pravega, ne imel bi dobrega sklepa poboljšanja.

d) Sklep poboljšanja mora biti terden in močen nad vse druge sklepe, in delaven. — Sklep poboljšanja mora biti terden in močen kakor dob ali hrast, ki se ne da nobenemu viharju skušnjav podreti; in ne kakor terst, ki ga vsaka sapa zamaje in zaziblje. Ni zadosti, da bi rekel: „Bi rad,“ — tudi ne: „ Želim, če bo mogoče;“ ampak: „Jaz hočem z božjo pomočjo, naj velja, kar rado;“ kakor sveti Pavl, ki je rekel: „Kdo nas bo ločil od ljubezni Kristusove? — Svest sem si, da ne smert, ne življenje, ne kaka druga stvar nas ne bo zamogla ločiti od ljubezni božje, ktera je v Kristusu Jezusu, Gospodu našem.“ (Rimlj. 8, 35 — 39.) — Delaven je sklep poboljšanja, kader človek resnično voljo ima, da bo serčno premagoval vse skušnjave in napotljeje na potu spokornega življenja, in da se bo skerbno posluževal vseh pripomočkov za poboljšanje potrebnih, kakor vsi pravi spokorniki, ki so se tako močno premagovali in zatajevali, da se le čudimo, kader prebiramo popisovanje njihovega ojstrega spokornega življenja.

6) Kaj mora grešnik storiti, da bo zamogel narediti tak terden sklep poboljšanja?

a) Mora Boga svetega Duha pomoči in gnade prositi. „Bog je, ki daje, da hočemo in dopolnujemo po (njegovi) dobri volji.“ (Filip. 2, 13.) Vsa naša zmožnost je od Boga, „Ako me vprašuješ po pripomočku, s kterim se skušnjave premagajo, ti odgovarjam“, veli sveti Liguorij: „Pervi primoček je molitev; drugi je molitev; in ako bi na tisučkrat vprašal, tisučkrat bi ti dal ravno ta odgovor“. Sveti mož je pač dobro vedel, kako potrebna je molitev in kako koristna.

b) Treba je nadalje tudi notranje molitve ali premišljevanja, s kterim se v sercu obudi živa ljubezen do Boga. — Treba je, postavim, premišljevati vrednost gnade božje, ktera ima večo vrednost kakor vse pozemeljske dobrote; treba premišljevati, kolikanj huda reč je greh, ter za dušo naj manjši greh veča škoda, kakor vse druge časne nesreče; treba premišljevati poslednje reči človekove i. t. d. Makabejska mati je, da bi ga serčnega naredila, opominjevala svojega naj mlajšega sina, naj se ozre na nebo in na zemljo, in na vse, kar je ondi, in naj spozna, da je vse te reči in človeški rod iz nič vstvaril. (II. Mak. 7, 28.) — Sveti Avguštin se je v dobrem uterdoval s tim, da je življenje svetnikov premišljeval, ter za dobro ogreval in vnemal samega sebe, rekoč: „Ako so ti zamogli, kako, da bi jaz ne mogel?“ — Sveti Polikarp, da bi v dobrem ne omahoval, je rekel: „Že šest in osemdeset let Jezusu služim, in še nikdar mi ni nič žalega storil; kako bi klel svojega Gospoda in Boga?“

c) Treba je goreče obuditi, in sicer večkrat obuditi popolnoma kesanje, ki je oče terdnega sklepa. Kjer pravega kesanja ali obžalovanja grehov ni, tudi terdnega sklepa poboljšanja ni. — Nekdo je dobil lepo podobo Jezusovega serca, na kteri usmiljeni Jezus kaže prebodeno serce, pod kterim je pisano: „Je li tvoje serce tako do mene, kakoršno

je moje do tebe?“ (IV. Kralj. 10, 15.) To vprašanje je človeka tolikanj speklo, da je odsihmalo svoje serce večkrat pregledoval, ter se vpraševal: „Ali je moje serce ravno tako resnično do Jezusa, kakor Jezusovo do mene? Oh kako gerd bi bil človek, kteri bi žalil preljubeznjivo serce, ktero nas je tolikanj ljubilo, da se je dalo s sulico prebosti, naj bi očitno vidili, kako nam dobro želi“. — Oh, vprašajmo tudi mi, kako resnična je obljuba terdnega sklepa, ki jo storimo iz ljubezni do Jezusa!

7) Lahko ljudi goljufaš s praznimi obljubami; Bog se goljufati ne da in kar obljubimo, moramo zvesto deržati, ako nočemo sami sebe ogoljufati, kakor Farao, terdovratni Egiptovski kralj. Berite v svetem pismu njegovo omahovanje na to in uno stran. Vidili bote njegove slabe sklepe, pa tudi njegov žalosten konec. V morju je potonil in vsa njegova vojska. — Ravno tako bomo tudi mi potonili v morju pregrešnega sveta, ako se svojega sklepa zvesto ne deržimo. — O Bog! ki si nam dal dobro hoteti, daj nam tudi dopolniti, kar smo sklenili. Amen.

63

LIX. keršanski nauk.

Od spovedi: — kaj je spoved? — in kako koristna je spoved. —

1) Grešnik! sekira je že nastavljena na drevo. Drevo, ki dobrega sadu ne stori, bo posekano, in v ogenj verženo. Ako drevesa sam ne posekaš, posekal ga bo Bog. — Ktero drevo? Drevo pregrehe. — Kje pa raste? V tvojem sercu. Po skerbnem izpraševanju vesti moraš drevo pregrehe spoznati, s pravim serčnim kesanjem ga omajati, s terdnim sklepom ga iz korenine vzdigniti. — Skleniti moraš, da boš grehu za zmerom slovo dal, grešno priložnost zapustil, čisto spoved opravil, storjeno škodo poravnal, se s sovražniki spravil, se greha varoval, grešnih priložnost ogiboval, dolžnosti svojega stanu zvesto spolnoval, in zvesto storil vse, kar je potrebnega v odpuščanje grehov in v poboljšanje življenja. - Sklep poboljšanja mora biti resničen, vse grehe obsežen, čeznatoren, terden in delaven. S takim sklepom se drevo pregrehe iz korenine vzdigne; toda posekano še ni. Poseka in podere se s čisto spovedjo, ktera je četerta stopinja na potu, po kterem se človek poverne k Očetu nebeškemu, ki ga je grešnik zapustil.

2) Četerta reč, k zakramentu svete pokore potrebna, sedaj je:

IV. Spoved.

Zgubljeni sin je pred očeta pokleknil, ter mu rekel: »Oče! grešil sem zoper nebesa in zoper tebe.“ Poglejte, to

je bila njegova spoved. Tudi mi moramo svojih grehov spovedati se namestniku božjemu namesto Bogu; zakaj Bog ima dvojno sodbo: pervo v zakramentu svete pokore — sodbo milosti; drugo sodnji dan — sodbo pravice. Kdor hoče drugi srečno oditi, naj se uči, pervo storiti.

Beseda „spoved“ se marsikterikrat rabi za zakrament svete pokore sploh. „K spovedi grem „ali“ spovedujem se“, tedaj dostikrat pomenja to, kar: „Zakrament svete pokore prejemam.“ Toda tukaj zdaj ne bomo govorili od spovedi v tem raztegnjenem, širjem pomenu; temveč bomo govorili od spovedi v tesnejem, ožem pomenu; govorili bomo o spovedi kar četertem k zakramentu svete pokore bistevno potrebnem delu.

Kaj je tedaj spoved v tesnejem pomenu?

Spoved je skesano spoznanje, skesana obtožba, s ktero grešnik pooblastenemu spovdniku vse svoje storjene grehe, ki se jih spomni, povestim namenom, da bi od njega zadobil sveto odvezo. — Povedano vam je bilo, da moramo mašniku svoje grehe na znanje dati, ako hočemo od njega zadobiti sveto odvezo, ter s sveto odvezo vred odpuščanje grehov. Ako bi se mašniku svojih grehov ne obtožili, mašnik bi ne mogel prav razsoditi, ali smo svete odveze vredni ali je nismo vredni; kajti mašnik ni vsegaveden. Ako bi jaz šel po cerkvi gori in doli, ter kar na dobro srečo rekel temu: „Tebi mož! grehe odpustim“, in unemu: „Tebi, mladeneč! jih pa ne odpustim“; rekel tej: „Tebe, žena! jih odvežem od tvojih grehov“, in rekel drugi: Tebe, deklica! pa ne odvežem“; kaj bi vi rekli na to ravnanje? Rekli bi: „To ne gre; to ni pravično. Pri takem ravnanju bi marsikdo sveto odvezo prejel, ki je vreden ni, in marsikdo bi je ne prejel, ki je je vreden“. In vendar bi mašnik ne mogel drugače ravnati, ako bi mu ne razodeli svojih grehov, ker nikomur v serce ne vidi. Da bo mašnik sodil po pravici, ter prav razsodil, komu naj sveto odvezo da, in komu naj jo odreče, mora poznati grešnikov stan; in da ga bo poznal, mora

mu ga razodeti grešnik sam, ter mu do dobrega razkriti svoje serce. Ravno zato je Jezus vpeljal spoved. Spoved namreč je vpeljal Jezus sam, nikar pa duhovniki. Duhovniki je niso vpeljali, kajti jim ne donaša nobenega pozemeljskega dobička. Vzemite tega ali unega poštenega duhovnega pastirja, ki že kakih deset ali dvajset let spoveduje ali še dalj časa; koliko tisučev ljudi je že spovedal v teh dolgih letih, koliko truda in težav pri tem prestal; in kaj menite, koliko plačila je za vse to dobil. Poglejte, za vse te spovedi ni nič prejel, ni prejel tudi le enega solda ne. Menite kaj le, da bi si bili duhovniki sami ob sebi naložili toliko trudopolnega dela, ako bi Jezus sam ne bil zapovedal svete spovedi? — Spoved spovednikom koristi ne donaša, donaša jo pa spovedencem.

3) Spoved je ljudem neizrečeno dobrotljiva in koristna, ter koristna tako posameznim ljudem, kakor tudi vsi človeški družbi.

Spoved je koristna posameznim ljudem, koristna pravičnim, koristna grešnikom. Spoved je koristna pravičnim, ki se v gnadi božji znajdejo, ter jih varuje, da v greh ne padejo. Skušnjava namreč uči, da ima spoved prečudno moč strahovati hudo nagnjenje in grešno poželenje. Marsikterega je že hudo nagnjenje naganjalo ali v ta ali v drugi greh, znašel se je v veliki nevarnosti, da bi grešil, pa že sama misel na spoved ga je obvarovala greha. Misel: Ako grešim, moral se bom greha spovedati, kmalu spovedati, je jez postavila hudemu poželenju, jez postavila skušnjavi in grehu. Memo tega tudi mašnikovo prigovarjanje, svarjenje in opominjevanje ni brez dobrega sadu in dobrotljivega vspeha pri bogoljubnih dušah in pravičnih ljudeh. Kako koristna da je spoved, ter res pripravna, človeka na pravem potu ohraniti, to je dobro poznal slavni italijanski pesnik Silvijo Peliko iz Saluce. Silvijo se je bil zoper tedajno vlado hudo pregrešil, in vlada ga je s terdo ječo pokorila v Milanu, v Benetkah in na Spielbergu. V tem dolgem zaporu

se je mož spametoval, se na pravo pot obernil, ter voljno prenašal britkosti dogotranjega terpljenja. In kaj menite, kdo mu je pomagal, da se je zdaj ohranil na pravem potu? Pomagala mu je sveta spoved, kar nam sam tako le spričuje: „Vsak mesec poslušajoč v svojem zaporu rahle očitovanja, lepe opominjevanja svojega spovednika, sem se razvnel v ljubezni za čednost, ter nisem imel sovraštva do nikogar, in bi bil tudi za naj manjšega svojih verstnikov dal svoje življenje, in sem hvalil Boga, da me je stvaril kar človeka. Joj nesrečnemu, ki ne spozna, kako častitljiva je spoved. Nesrečnež, ki meni, da se bo povzdignil nad druge priproste ljudi s tim, da spoved zaničuje! Človek vtegne vedeti, kaj da je potrebno za pobožno življenje; pa ravno tako gotovo je, da je prav zveličavno, ako to tudi večkrat sliši, in da nam bukve in naše lastne premišljevanja ne zadostujejo, temveč da živa beseda človeka v sebi hrani vse večo moč, kakor pa naše branje in premišljevanje. Živa beseda dušo vse bolj pretrese; vtisleji, ki jih prejema, segajo globokeje. Iz brata (spovednika), ki govori, diha življenje, diha nauk, ki ga marsikterikrat zastonj iščeš v bukvah in v svojih lastnih mislih“.

Spoved je koristna grešnikom. Grešniku, ki se v smertnem grehu znajde, je spoved edini pomoček, po kterem se zamore grehov znebiti. Spoved je druga deska, na kteri se zamoremo rešiti, kader smo zgrešili pervo desko, ter zgubili kerstno gnado, uči sveti Hieronim; in motil bi se, kdor bi menil, da zamore še po kakem drugem potu od sebe otresti svoje grehe. Za odpuščanje grehov namreč ni zadosti, da bi grešnik le samo pred Bogom svoje grehe spoznal; kajti tako spoznavanje je sicer prav pripravno, da v grešniku obudi spokornega duha in da ga za vredno prejemanje zakramenta svete pokore pripravlja; pa odpuščanje grehov mu tako spoznavanje grehov samo pred Bogom ne more dodeliti. Za odpuščanje grehov tudi še ni zadosti, da bi se človek le samo poboljšal, in bi posihmalo nobenega greha več ne storil; kajti samo s tim, da kdo novega dolga ne dela, niso še poplačani stari dolgovi. Ravno tako za odpuščanje grehov ne zadostuje

samo kesanje ali obžalovanje grehov; kajti kesanje ali obžalovanje grehov zadostuje le v smertni nevarnosti, in sicer le samo popolno, nadnatorno kesanje, ktero je zastavljeno na ljubezen do Boga; kader pa smertne nevarnosti ni, tako kesanje samo ob sebi ne zadostuje za odpuščanje grehov. In tudi molitev, bodi si še tolikanj priserčna, nam sama ob sebi grehov ne odpušča, ampak nam zamore le samo sprositi gnado pravega resničnega spokorjenja. Edini pomoček, ki nam grehe zbrisuje, je le: „Idi, in skaži se duhovnemu“; edini pomoček za odpuščanje grehov je spoved. Spoved je grešniku ne le koristna, ampak tudi potrebna. Spoved namreč

a) grešnika ponižuje. Grešnik se mora spovedniku obsožiti vseh svojih hudih misel in želj in govorjenj, vsega hudega djanja in nehanja. Taka obtožba ga ponižuje. In ravno tako poniževanje mu je potrebno, ker mu pomaga zadobiti odpuščanje grehov. Tako poniževanje namreč nagne Boga, da grešniku odpusti, kakor je odpustil oče svojemu zgubljenemu sinu, ki je ponižno prednj pokleknil, ter mu rekel: „Oče, grešil sem zoper nebesa in zoper tebe“. (Luk. 15, 21.) — Napuh je korenina vseh grehov, iz ponižnosti pa poganjajo in se razcvetajo vse keršanske čednosti.

b) Spoved grešnika boljša, ker mu neizrečeno veliko pomore, da spozna grehe in se resnično spreoberne. Res srečen je človek, ki ima prijatla, kteremu zamore vsegdar zaupati, mu vse svoje nadloge in težave potožiti, mu vse svoje zmote razodeti, v slehernem dvomu iskati pri njem dobrega sveta, v žalosti tolažila, v nesreči gotove pomoči! Tak dober in zvest prijatelj je v duhovnih zadevah grešniku njegov spovednik. Spovednik grešniku, ki mu razodene svoje hude misli, pregrešne želje, napčne besede, svoje zle dela in zamudo dobrega, na znanje da in pove, kaj mu je treba storiti in kaj opustiti, da se bo z Bogom spravil, ter odpuščanje grehov zadobil in milost božjo. Spovednik žalujočega grešnika tolaži, obupljivemu serčnost daje, omahljive podpira, da v stare grehe ne pade. Na tisuče grešnikov so spovedniki na

pravo pot pripeljali. Pogubili bi se bili na vse vekomaj, če jim spovedniki vesti ne prerahlajo, jim vse gerdobe in hudobe njihovih grehov pred oči ne postavljajo, jim svetega strahu v sercu ne zbudijo, jih k resničnemu obžalovanju ne pripravijo, in jih na pravo pot, ter pot pokore in poboljšanja ne pripravijo. Živel je njega dni v mestu Antverpen na Nizozemskem plemenitaž. Ta plemenitaž posluša nekega dne pridigo, ktera se mu je vidila posebno tolažljiva. Pridigar je govoril od spovedi, in je med drugim pripovedoval, da se tistih grehov, ki bi jih bil pri čistem iz spomina zgubil, spovedovati nikdo ni zavezan. Plemenitaž pa je imel na vesti pregreho, ktera ni bila znana nobenemu človeku, in akosiravno mu je velik nepokoj delala, vendar le se nikakor ni mogel pripraviti, da bi se je bil spovedal. Umreti brez pokore in na vekomaj v peklu goreti se mu ni zdelo tako strašno, kakor pa spovedati se tega svojega greha. Od kar pa je slišal uno pridigo, prizadeval si je na vso moč, da bi si bil greh iz spomina spravil. Mamil se je s posvetnimi sladnostmi, ter jih užival nezmerno, pa tudi nevspešno; kajti vest ni ponehala očitovati mu njegove hudobije. Ker to ni pomagalo, poda se na potovanje, je prehodil mnogo evropejskih dežel, je ogledoval posebnosti teh in unih krajev; pa vendar si tudi s potovanjem kričeče vesti ni mogel vpokojiti, kajti kakor neločljiva spremljevalka je vedno in povsod ž njim hodila. Ko vidi, da tudi potovanje nič ne zda, naseli se v mestu Antverpen, ter se zarine v bukve, da bi v branje ves zamaknjen pozabil svoje pregrehe, in si oglušil kričečo vest; pa tudi z branjem posvetnih bukev ni dosegel namena. Na misel mu pride, kar je nekdaj slišal, da se tudi s kesanjem ali obžalovanjem in z dobrimi deli grehi zbrisujejo. Začel je tedaj moliti, ojstro se postiti, obilno miložno deliti; pa notranjega miru ne najde. Vest mu namreč neprenehoma na uho kriči, rekoč: „To je treba storiti, pa unega opustiti“. Kaj bi mu bilo zdaj še storiti, da bi že storil ne bil? Premišljuje to in uno; naposled sklene, konec storiti svojemu nesrečnemu življenju. Nabije si svoje najboljše samokrese, se usede na voz, in se odpelje na svojo pristavo, da bi ondi samemu sebi življenje končal. Med tem, da voz naprej derdra, doteče

starčeka, ki pešč koraka pred vozom. Plemenitaž spozna, da potnik pred vozom je duhovskega stana, ter menih, in ker je bil prav prijaznega obličja, povabi ga, da se poleg njega usede na voz. Potoma se razgovarjata to in uno, dokler jim beseda ne uteče na nesrečne verske razdore, ki so se ravno takrat, v sedemnajstem stoletju namreč, veršili in ljudi motili. Mašnik z gorečo besedo brani in zagovarja lepoto in dobroto svete katoliške cerkve in njenih blagodajnih naprav, in med drugimi zakramenta svete pokore, ter pravi: „Kaj bi nek padlemu človeku še ostalo, in kaj bi ga pogubljenja rešilo, ako bi ne imel spovedi kar zdajni in edini pomoček za zveličanje?“ Plemenitaž se strese, kakor bi ga kdo zbodel, ter reče ves osupnjen: „Kaj to pravite? Ali me mar poznate? Od kod me poznate?“ Mašnik se izgovarja in pravi: „Ne zamerite mi! Nikoli poprej Vas videl nisem; to pa veste, da vsakdo naj rajše govori o tem, kar spada v njegovo področje. Ako pa v tej ali uni dušni priteżnosti potrebujete dobrega sveta, rad sem pripravljen, dati ga Vam“. Ves nekama zbegan reče plemenitaž: „Kaj bi mi s tim, ker me nikakor ni volja, da bi se spovedal!“ Na to reče mašnik: „Morda se pomaga še kako drugači“. Plemenitaž ko to sliši, se mu spet iskrica upanja v sercu oživi, ter zagotovlja, da je pripravljen storiti clo naj težavnišo reč, da bi se mu le spovedati treba ne bilo. Med tem se pripeljeta na pristavo, in plemenitaž pregovori mašnika, da ondi prenočuje. Razgovarjata se do pozne noči, treba je bilo iti na počitek; a plemenitaž ne da mašniku v postelj, dokler bi mu ne naznanil pomočka, po kterem bi si ohladil sklečo vest. Mašnik mu tedaj svetuje, naj čuje še eno uro, v Boga zastavlja svoje zaupanje, in potem skerbno izprašuje svojo vest s tim namenom, da bi svoj dušni stan prav spoznal, in svoje grehe resnično obžaloval; vse drugo, kar bo še treba, bota opravila drugi dan. Drugo jutro, komaj da se dobro zdani, že pride plemenitaž, ter reče svojemu gostu: „Kar ste mi naročili, zvesto sem opravil; kaj bova pa zdaj?“ Mašnik zaverne: „Za zdaj nič drugega, nego da se greva sprehajat na vert“. In tedaj gresta. Na vert prideta, in častitljivi starček vprašuje plemenitaža s prijaznim sočutnim gla-

som, rekoč: „Je li Vam že kaj odleglo?“ „Nič ne, do zdaj še nič ne“, zaverne plemenitaž. In mašnik reče: „Morda ste pa pri izpraševanju vesti kako reč prezerli? Ali Vam je na misel prišla tudi ta, in ta, in ta reč?“ In tako mu mašnik našteje celo rajdo človeških zmot, ter postopa od manjših do večih, ter tudi takih, ktere se naj rajše prikrivajo belemu dnevu. In ko zmed drugih v misel vzame neko tako posebno pregreho, strese se plemenitaž, z rokama zakrije obličje, ter reče jeclaje: „Da, ravno ta je tista pregreha, ktera mi vest teži, pa se je spovedati ne morem, spovedati nočem“. Mašnik pa mu veli s solznim očesom: „Ne govorite tega, marveč utolažite se; kajti ravno kar ste se spovedali svojega greha. Pristavite le še to, kar se Vam povedati še posebno vidi, in po tem bova dostavila, kar je še treba, da bo spoved prav opravljena“. To sta tudi res storila, in plemenitaž se je zdaj srečnega čutil, da nikoli poprej tako. Ni mu več na misel prišlo, da bi samemu sebi življenje končal, kajti vest se mu je upokojila. Zginila mu je iz serca noč dušnega nepokoja, in solnce milosti božje mu je prijazno posijalo v njega.

c) Spoved je grešniku v prid, ker ravno pri spovedi zve, ali je za sveto Obhajilo, ali ni. Sveto Obhajilo je dušna hrana, vsakemu odraščenemu kristjanu neizrečeno potrebna. Brez te hrane duša v dobrem naglo omedleva in peša. Jezus pravi: „Ako ne bote jedli mesa Sinu človekovega, in pili njegove kervi, ne bote imeli življenja v sebi“, to je: ne bote življenja v sebi imeli. (Jan. 6, 54.) Od druge strani pa vemo, da se nad Jezusovim telesom in nad njegovo kervjo pregreši, in sveto Obhajilo v svoje pogubljenje prejme tisti, ki po nevrednem prejme sveto Obhajilo. Ako ni spovedi, znašel bi se človek v vednih dvomih, ali naj gre k svetemu Obhajilu, ali naj ne gre. Sosebno bi se pobožni ljudje bali, da bi k svetemu Obhajilu pristopivši božjega ropa ne storili, tudi lahkomišljeno in prederzno hodili k božji mizi, če tudi ne prav pripravljeni. Kako dobra je tedaj spoved, da grešnik — in grešniki smo vsi! — na spovedi zve, ali naj gre k svetemu Obhajilu, ali ne, da bi mu sveto Ob-

hajilo ne bilo v večno pogubljenje, ampak v večno življenje.

4. Spoved pa ni le samo posameznim ljudem koristna, ampak je koristna tudi vsi človeški družbi.

Ako bi se vsi ljudje po vesoljnem svetu spovedovali s skesanim in odkritim sercem, gotovo bi res srečni bili že na tem svetu. Ne bilo bi med njimi nobenega prepira, nobene krivice, nobene hudobije. Spoved povračuje to, kar si je kdo pridobil po krivičnem potu; spoved sovraštvu konec naredi, in dela spravo med ljudmi; spoved zabranuje poboje, vstavlja prevrate; in da na kratko povem: Spoved pot prekriža vsaki hudobiji, in pospešuje vsako čednost. Ako bi pa spoved v stran spravili, zalile bi pregrehe skrivne in očitne ves svet. Nobena reč ne bi bila v stanu, od strasti razburjenega človeka vstavljati na njegovem krivem potu, kader bi si v svesti bil, da ga ne vidi nobeno človeško oko, in da ga ne doseže strahovalna roka deželske gosposke; spoved pa človeka nazaj derži, da hudega ne stori tudi takrat ne, kader mu šiba strahovalka ni za petami.

Kako lep sad da spoved obrodi med pobožnim vernim ljudstvom, lahko posnamemo iz nekega popisovanja, ki ga je spisal mož, ki sicer ni imel dosti vere, pa je vendar popisal resnico, kakor se mu je sama postavljala pred oči. Ta mož o Paraguajskih katoličanih tako le piše: „Jezuiti so v Paraguaju vpeljali bogoslužno (teokratično) vlado, zastavljeno na pobožno napravo, zastavljeno na spoved . . . Spoved sama jim velja namesto kazenske postave, in čuje nad čistoto nravnega zaderžanja. V Paraguaju je nabožnost (vera), močnejša memo orožja, zadolženega sama pripeljala pred gosposko. In namesto da bi svoje grehe zmanjševal, poveličeval jih je v svoji žalosti še clo; in namesto da bi bil iskal odtegniti se kazni, še clo klečé je prosil zanjo; in tem ojstrejša in tem očitniša ko je kazen, tem bolj vpokoji zadolženemu vest. Tako tedaj je strahovanje, ktero povsod drugod grešivše straši, jim tukaj v tolažilo, ker jim skelečo vest s spravo z Bogom vpokoji. Paraguajske ljudstva nimajo der-

žavljanskih postav, ker lastnine ne poznajo; nimajo ni kazenskih postav, ker se vsakdo prostovoljno obtožuje: vse njihove postave obstojé v verskih določilih. Naj boljša zmed vseh vlad je bogoslužna vlada, pri kteri je spoved vpeljana“.

Resnico, ki jo sporočujem, naj poterdi še naslednja dogodba: Nek mož, poseben sovražnik spovedi, ki se je sicer katoličana zval, prav za prav pa nikakove vere ni imel, sedi nekega dne v sredi svoje družinje, ter o spovedi beseduje prav gerdo in abotno. Bil je že namreč velikonočni čas, in bližal se je konec velikonočne spovedi. Treba je bilo tedaj, spovedati se, komur je bilo še na mar, dobiti spovedni listek. Beseda mu je ravno naj gladkeje tekla v brezboznem govoru, kar stopi duhoven v hišo, poterka na vrata, in prijazno pozdravljaje stopi pred moža, nasprotnika spovedi, ter mu reče: „Gospod! evo Vam tri sto goldinarjev, ki so mi bili na spovedi izročeni, da Vam jih dam kar povračilo“. S temi besedami se hoče mašnik spet posloviti, gospodar pa, ves začuden, ga nekoliko zaderžuje, ter pravi: „Duhovni gospod! kako pravite? tri sto goldinarjev? To si mora zmota biti!“ „Nikakor ne“, mu seže mašnik v besedo, „tu ni zmote, in denar je Vaš“. Reče, in odide. „Glej, glej! spoved je le dobra reč“, si misli mož, in kakor hudo se je bil poprej vsajal zoper sveto spoved, enako goreče jo je zdaj zagovarjal in branil. Ta posebna dogodba ga je bila prepričala, kako koristna da je spoved za človeško družbo.

5. Slišali ste, ljubi moji! kaj je spoved in kako koristna da je ne le posameznim ljudem, ter pravičnim in grešnikom, ampak tudi vsi človeški družbi. Pač prav ima tedaj sveti Avguštin, ki pravi: „Tri besede samo so: Pregrešil sem se; pa v teh treh besedah se proti nebesom vzdiguje darilni plamen do Gospoda! Spoved je zveličanje za dušo, zator ali zatrenje za hudobijo, zmaga nad demonom (satanom): spoved peklenske vrata zapira, nebeške vrata pa odpira“. Amen.

LXIV. keršanski nauk.

Česa se je treba spovedovati? — in kako se je treba spovedovati? —

1. David, mož po volji božji, se je dal skušnjavi premagati, ter je prešestvo storil in človekomorstvo. Prerok Natan mu storjeno hudobijo pred oči postavi v priliki od bogatega moža, ki je ubožčeku vzel edino ljubljeno ovco, česiravno je svojih čed dovolj imel. David se je sam obsodil, da je smerti vreden, in je svoj greh povedal, rekoč: „V Boga sem grešil“. Na to spoved mu je Bog po preroku rekel: „Toraj ti je Bog odpustil, in ne boš umerl“ (z mečem namreč, kakor si zaslužil). — Ravno tako moramo tudi mi grešniki svoje grehe spoznati, objokovati, in poboljšanje skleniti, pa tudi čisto spovedati se jih. Zgubljeni sin se je svojemu očetu spovedal; Očetu nebeškemu se mi spovedati ne zamoremo, zatoraj se spovedujemo božjim namestnikom, kterim je dal Jezus oblast grehe odvezovati, ali jih zavezovati, rekoč: „Prejmite svetega Duha! kterim bote grehe odpuščali, so jim odpuščeni; in kterim bote grehe zaderžali, so jim zaderžani“. (Jan. 20, 22. 23.) Tako je bilo že od nekdaj navadno v katoliški cerkvi. Že kar o pervem začetku svete cerkve so mašniki sveto odvezo dajali le tistim, kteri so se jim obtožili svojih grehov. — Da bo spoved dobro opravljena, treba je gledati sosebno na dve reči, namreč na to, da se grešnik na spovedi obtoži prave reči, in dalje na to, da se prave reči tudi prav obtoži. Nastavlja se nam tedaj dvojno vprašanje, ter eno: Česa se je treba spovedovati? in drugo: Kako se je treba spovedovati? da se bomo prav spovedovali.

2. Česa se je treba spovedovati, da se bo grešnik spovedoval prave reči?

Odgovor: Na spovedi se je treba a) obtožiti vseh smertnih grehov, treba b) obtožiti se tudi odpustljivih grehov.

a) Terdo zavezani smo, spovedovati se vseh smertnih grehov, kolikor koli se jih zavedamo po skerbnem izpraševanju vesti. Nobenega ne smemo zatajiti, nobenega zamolčati, temveč prav vse moramo povedati, vse do zadnjega, in sicer zato, ker se moramo mašniku skazati take, kakoršni smo in kakor se pred Bogom krive spoznamo, in ker mora spovednik spovedenca poznati tako, kakor ga Bog sam pozna. Da se je treba na spovedi obtožiti vseh smertnih grehov, kakor se jih grešnik po skerbnem izpraševanju vesti krivega spozna, kar naravnost in določno zahteva sveti Tridentinski cerkveni zbor, ter izobčenje izrekuje nad tiste, ki terdijo, „da v zakramentu svete pokore v odpuščenje grehov po božji naredbi potrebno ni, spovedati se vseh in slehernega smertnega greha, kterega bi se spomnil po dostojnem in skerbnem premišljevanju“. (Sess. 14. cap. 5, 7.) Kdor bi tedaj po lastnem zadolženju zamolčal na spovedi kak smerten greh, opravil bi neveljavno, božjeropno spoved. Noben greh bi mu ne bil odpuščen, tudi zmed tistih nobeden ne, kterih se je spovedal, in poverhu bi si ravno z zamolčanjem nov smerten greh na vest navalil. O nespameten grešnik, ki na spovedi zamolči kak smerten greh!

Ljudje pa vendar na spovedi radi kaj zamolčavajo, in sami sebi škodo delajo. Eni zamolčijo kak smerten greh iz nevednosti, ter ne vedò, kaj je greh, in ne vedó, da ta ali una reč, ki so jo storili, je pregrešna. Nevednost pa je dvojna: pregrešna pri onem, kteri bi lahko spoznal, da je tista reč, ki jo doprinaša, pregrešna, pa si noče prizadevati, da bi to spoznal. Gorje njim, ki keršanske nauke v nemar puščajo, in pozabijo še to, kar so v mladih letih znali. Taka zadolžena nevednost jih bo mnogo pogubila! Nezadolžena

nevednost, kader nam resnice spoznati mogoče ni bilo, je brez greha. — Drugi zamolčijo kak smerten greh iz pozabljivosti, kader pozabijo spovedati se te ali une pregrešne reči. Tudi ona je dvojna: zadolžena, ktera pride iz razmišljenja in lahkomiselnega serca; nezadolžena, ki pride iz slabote človeške natore ali iz starosti. — Spet drugi zamolčijo kak smerten greh iz sramožljivosti, kader jih je sram, spovedati se tega ali unega greha. Tako napčna sramožljivost se z ničemur izgovarjati ne da, in naredi vselej neveljavno, božjeropno spoved. — Nekteri zamolčijo kak smerten greh iz strahu, ker se bojé, da bi odveze ne dobili, ako bi se spovedali kakega velikega greha. Pa kaj pomaga krivični denar, ki ga goljuf naredi? Kaj pomaga odveza, ako spovednika zanjo goljufaš? Bog nas varuj takih zmot! Težko je popravljati slabo opravljene, neveljavne, božjeropne spovedi! Pa vendar obupati ne smejo tudi taki grešniki ne, ki so opravljali take slabe spovedi. Tudi njim se še pomaga, akosiravno težko.

Kdor vedoma ali nalašč na spovedi zamolči kak smerten greh, stori božji rop; njegova spoved nič ne velja, ker je lažnjiva. Ako lonec živih gadov imaš, in vse pomoriš, le enega samega še živeti pustiš, ravno ta te bo smertno piknil. Ravno tako te bo tudi en sam smerten greh pogubil, če ga zatajiš. Kdor spovednika nalaže, Bogu se zlaže, in godilo se mu bo, kakor Ananiju in Zafiri, ki sta se svetemu Petru zlagala. O keršanske duše! le tega ne, da bi na spovedi lagali. Kakor dobri otroci skerbnim staršem, tako odkritoserčno se spovejte svojim spovednikom, in bote usmiljenje našli. Kdor je kak smerten greh vedoma zamolčal, mora vse spovedi ponoviti, začemši s tisto spovedjo, pri kteri ga je pervikrat zamolčal, to je: on mora pervič povedati zamolčani greh in tudi vse tiste smertne grehe, kterih se je poprej že spovedoval. Drugič mora povedati, pri koliko spovedih ga je zamolčal, ali kolikokrat je pri spovedi bil od tistihmalo, odkar je greh pervikrat zamolčal. Tretjič mora povedati, kolikokrat je od tiste dobe pri svetem Obha-

jilu bil, in posebej še, kolikokrat o velikonočnem času. Četertič mora povedati, ali je tudi kak drug sveti zakrament v tem žalostnem času prejel. — Kdor je kak smerten greh na spovedi povedati pozabil, in ga ni pozabil iz nemarnosti, ampak iz slabosti, s tako pozabljivostjo ni storil smertnega greha, in tudi spovedi mu ni neveljavne naredila taka pozabljivost. Vendar je potrebno pervič: Ako se pred svetim Obhajilom spomni pozabljenega greha, da se, ako je mogoče, k spovedniku poverne, in se mu spove še tistega greha. Drugič: Če se pozabljenega greha spomni še le po svetem Obhajilu, ali pa, če spovednika več blizo ni, mora s popolnoma kesanjem greh obžalovati. Tretjič mora pozabljeni greh povedati pri prihodnji spovedi; drugih poprej povedanih grehov ni treba ponavljati. Je pa kdo sam kriv bil svoje pozabljivosti, ker, postavim, ni skerbno izpraševal svoje vesti, bila je njegova spoved neveljavna, in tedaj se mora pri prihodnji spovedi obtožiti ne le pozabljenega greha, temveč mora povedati tudi vse druge že povedane grehe, ker mu po neveljavni spovedi niso bili odpuščeni.

Ker grešnik na spovedi vedoma ne sme zamolčati nobenega smertnega greha, razumeva se že samo ob sebi, da je treba na spovedi tudi število smertnih grehov na znanje dati, to je: treba je povedati, kolikokrat da je storil ta ali uni smertni greh. Ako bi kdo petkrat storil kak smerten greh, to je ravno tako, kakor da bi storil pet posebnih smertnih grehov. Kakor si je tedaj zavezan spovedati se vseh smertnih grehov, ravno tako je zavezan, tudi povedati, kolikokrat da je storil ta ali uni smertni greh; in ako bi kdo vedoma in nalašč manj povedal v ozir števila, postavim zato, da bi tem lagleje prejel sveto odvezo, njegova spoved bila bi neveljavna, in sicer ravno zato, ker bi s takim ravnanjem zamolčal toliko smertnih grehov, kolikor bi jih po številu manj povedal. Treba je tedaj, da grešnik na tanjko pové, kolikokrat je storil vsak smerten greh. In ako bi števila na tanjko ne vedel, naj pove vsaj na priliko ali primeroma, kolikokrat da je storil ta ali uni smertni greh, in rajše naj

več pove, kakor pa manj; pove naj, kolikokrat da je smertni greh storil na mesec, na leto ali pa na dan.

Poleg števila je na spovedi treba tudi povedati *okoljščine in ločino ali versto* greha. Okoljščine greha so tiste posebne pritikline, tiste posebne reči, ktere niso vselej in gotovo, ampak le včasih in ponameroma z grehom sklenjene. Povedati je tedaj treba, kdaj smo grešili, ali ob delavnikih ali v nedeljo? — kje; v cerkvi ali doma? — s kom; ali si, postavim, prešestoval s samico ali zakonsko? — zakaj; si bil, postavim, nadražen, ali pa sam ob sebi? — kako; ali očitno ali skrivši? — kaj je iz tega prišlo? i. t. d. Na takih okoljščinah je veliko ležeče, da se velikost greha prav spozna. Je kdo ukradel, na primero, deset goldinarjev, je s tim doprinesel tatvino brez posebnih okoljščin; je pa deset goldinarjev ukradel siromaku ali cerkvi, storil je s tim tatvino s posebnimi okoljščinami. — Nektere okoljščine *versto ali ločino grehov clo spremené*, ter storé, da iz tega ali unega greha zavoljo teh posebnih okoljščin ves drug greh postane, ali da greh vse drugo ime dobi. Ako bi bil, postavim, kdo komu drugemu skrivši kaj vzel, s takim djanjem bi tatvine kriv postal; ako bi pa komu s silo kaj vzel, s tim bi doprinesel rop; in ako bi kdo vzel kako reč na svetem kraju, postavim v cerkvi, ali vzel kako sveto reč, postavim kelih ali kaj enakega, storil bi božji rop. Ako bi se samica pregrešila s samcem, bila bi to nečistost; ako bi se pa samica z zakonskim ali zakonska s samcem, prešestovanje bi doprinesla; ako bi kdo v bližnjem rodu grešil, storil bi kervosramstvo; in ako bi grešil z drugim človekom enega spola, ali sam seboj z mutastim grehom, omadeževal bi si dušo, ter storil vnebovpijoč greh, i. t. d. Vse te posebne okoljščine so take okoljščine, ktere versto greha spremené, ter iz kakega posebnega greha ves drug greh naredé, in take okoljščine se vtegnejo pritakniti k vsakemu smertnemu grehu. Vseh teh posebnih okoljščin tedaj, ktere versto greha spremené, se je treba na spovedi natanjčno obtožiti. Tako uči z določno besedo sveti Tridentinski cerkveni zbor. Ako bi se tedaj samica, ki

se je z zakonskim pregrežila, na spovedi le obtožila: „Z nekim človekom sem nečistost doprinesla“, njena spoved bi ne bila zadosti natanjčna, zato ker ni povedala okoljščine, ktera iz njenega greha naredi greh prešestovanja. In kdor bi na spovedi nalašč zamolčal tako okoljščino, ktera versto greha spremeni, zamolčal ali iz strahu ali iz napčne sramožljivosti, opravil bi neveljavno, božjeropno spoved. — Na dalje se nahajajo nektere okoljščine, ktere iz majhnega greha velik greh storé, odpustljiv v smerten greh spremené. Na primero je kaka lahkomiselna, dvoumna beseda sama ob sebi le majhen greh; kader bi pa kdo s kako tako besedo ali govorico naredil veliko pohujšanje, bila bi to taka okoljščina, ktera bi odpustljivi greh, ter tisto lahkomiselno govorico, spremenila v smerten greh. In marsikaj in marsikaj, kar je samo ob sebi le odpustljiv greh, vtegne po kaki posebni okoljščini smerten greh postati. Tudi takih okoljščin, ktere odpustljiv greh spremené, se je treba spovedati. Vzrok je jasen; dolžni smo se namreč spovedati vseh smertnih grehov, in po tem takem se moramo spovedati tudi tistih odpustljivih grehov, kteri so zavoljo kakih posebnih okoljščin iz odpustljivih grehov smertni greh postali. — Naposled se nahajajo tudi še okoljščine, ktere verste greha sicer ne spremené, vendar pa greh obtežé, ter veči naredé. Ako bi, postavim, kdo kaj ukradel kakemu siromaku, ali bi kaj nespodobnega govoril ali pa preklinjal vpričo nedolžnih ljudi ali vpričo nedolžnih otrok, ali bi se prav dolgo zaderžal pri nečistih mislih in željah, ali ako bi kak greh doprinesel s prav posebno hudovolnostjo i. t. d., bile bi te zgol take okoljščine, ktere greh obtežé. In v ožir teh okoljščin sveti Tridentinski cerkveni zbor ne zapoveduje kar naravnost, da bi se jih moral grešnik na spovedi obtožiti; vendar pa je svetovati slehernemu, da se obtoži tudi teh okoljščin, deloma, ker ne ve vselej vsakdo razsoditi, ali mar ni kaka taka okoljščina versto greha spremenila; deloma pa tudi zato, da spovednik grešnika in njegovo grehoto tem bolj spoznajo, in vedó prav razsoditi, ali mu smejo dati sveto odvezo, ali pa mu je ne smejo dati. Ako tedaj, ljubi kristijan! vest izpraševaje naletiš na kako okoljščino, ktera bi vtegnila

tvoje grehe obtežiti, zvesto zapomni si tisto okoljščino, ter jo na spovedi na znanje daj. Tem bolj natanjčen ki si pri spovedovanju takih okoljščin, tem gotovejše se boš obvaroval neveljavne spovedi, in tem mirniši boš postal, kader boš po zadobljeni sveti odvezi od spovednice šel.

Da se bo tedaj grešnik spovedoval prave reči, mora se spovedovati vseh smertnih grehov, ki so mu le koli v spomin prišli po skerbnem izpraševanju vesti; mora se na dalje spovedati tudi, kolikokrat da je doprinesel kak smerten greh; in se mora na posled spovedovati tudi še posebnih okoljščin grehov. Okoljščine naznanovaje pa mora grešnik paziti, da osebe, s ktero je grešil, ali ktera se je vdeležila njegovega greha, nikoli ne imenuje; oseba se imenuje le po stanu, nikoli pa po imenu, in se nikoli nič razodevati ne sme, kar bi bližnjemu na časti škodovalo. Kdor bi na spovedi vdeleženca svojega greha imenoval po imenu, s tim bi ga ogovarjal, ogovarjal na spovedi, ter greh delal na spovedi. Na dalje ne sme pripovedovati nepotrebnih reči, ktere k grehu ne spadajo in z grehom nobene zveze nimajo. Tako pripovedovanje je po vsem nevspešno, je brez koristi, in po nepotrebnem pobira dragi čas. In na zadnje mora skerben biti, da se spoveduje s spodobno besedo, kolikor jo dopušča lastnija greha. Nespodobna beseda nikakor ni prikladna niti svetemu kraju, v kterem se grešnik znajde, kader se spoveduje, niti svetemu opravilu, kakoršnega opravlja, kader se spoveduje.

Vprašanje: Kaj pa je treba storiti z dvomljivimi grehi? — Odgovor: Pri takih grehih je treba razloček narediti, kakošne natore da je dvom, zavoljo kterega so grehi dvomljivi: ali marveč grešnik dvomi, če je to, kar je storil, ali smerten greh ali le odpustljiv greh; ali pa dvomi, ali se je storjenega smertnega greha spovedal ali se ga ni spovedal? V obadvojem slučaju, vedite, je treba na spovedi obtožiti se dvomljivega greha, in sicer zato, ker bi se, ako se ne spove dvomljivega greha, postavil v nevarnost, da zamolči kak smerten greh, ter opravi neveljavno spoved; in v pervem slučaju tudi zato, da spovednik greh presodi, in da grešnik

zve, ali se je smertno pregrešil, ali se ni. Preboječim ljudem vendar le ni treba, da bi vedno in vedno na spovedi pripovedovali svoje stare dvome in svoje poprejne grehe, ter naj se popolnoma pomirijo, kader jim spovednik naroči, da jim tega ali unega nič več ni treba pripovedovati na spovedi.

b) Da se bo grešnik na spovedi spovedoval prave reči, naj se spoveduje tudi odpustljivih grehov. Sveta cerkev sicer uči, da neobhodno potrebno ni, spovedovati se tudi odpustljivih grehov; in spoved bi veljala, ko bi se grešnik tudi clo nobenega odpustljivega greha spovedal ne bil. Vendar je pa iz prav imenitnih in tehtnih razlogov dobro in koristno, spovedati se tudi odpustljivih grehov. Za pervo namreč ne vemo vselej prav natanjčno, ali je res to, kar za odpustljiv greh imamo, le odpustljiv greh, in ali ni clo smerten greh. V tem primerleju bi se postavili v nevarnost, da opravimo neveljavno spoved, ako bi se ne spovedali tistega greha, kterega za odpustljivega imamo. Drugič je koristno se odpustljivih grehov spovedati zato, da nas mašnik odveže tudi od teh grehov, ter nam s tim zbriše vsaj en del časnih kazen, ktere bi sicer morali ali na tem svetu s spokornimi deli zbrisovati ali pa s terpljenjen na unem svetu. Tretjič bi se vtegnilo prigoditi, da bi ravno nobenega smertnega greha ne imeli na vesti, in bi se toraj ne mogli ne spovedati ne svete odveze zadobiti, ako bi se vsaj kakega odpustljivega greha ne obtožili ali ako bi iz poprejnih spoved kakega smertnega greha ne povedali. Ti razlogi so napotili pobožne in svete ljudi, da so se na spovedi obtoževali tudi naj manjših pomotlejev in nepopolnost. Kar pa so opravljali svetniki in opravljajo še zdaj vsi pobožni ljudje, in kar sveta cerkev za dobro in za koristno spozna, to moramo opravljati tudi mi, ter se odkritoserčno in skesano spovedovati tudi majhnih grehov, kolikor se jih spominjamo in dosetimo.

Zdaj vemo, česa se moramo spovedovati, da se bomo spovedovali prave reči. Spovedati se moramo vseh smertnih in posebnih okoljščin; spovedati pa se moramo tudi odpust-

ljivih grehov. Spovedovanje smertnih grehov je neogibljivo potrebno, spovedovanje odpustljivih grehov pa je dobro in koristno; tega nikar ne pozabite.

3. Ljubi kristijani! zdaj pa posebno skerbno poslušajte. Povedal vam bom imenitno, prepotrebno reč, ter vam razložil, kakošna mora spoved biti, da bo dobra in zveličavna.

Na vprašanje: K a k o s e m o r a m o s p o v e d o v t i, da se bomo prave reči prav spovedovali? je odgovor ta: Spovedovati se moramo a) p o n i ž n o, b) o d k r i t o s e r č n o, in c) r a z l o č n o.

a) Pred vsem drugim je potrebno, da se spovedujemo p o n i ž n o. Brez prave ponižnosti ni prave pokore. Sveti Gregor pravi: „Ker se je človek z napuhom ločil od Boga, zamore se k Bogu spet nazaj verniti le po potu ponižnosti“. Ponižno spovedovati se pa pravi: pred Bogom svojo veliko nehvaležnost spoznavati, in ga milosti in usmiljenja prositi, pred spovednikom svojo nevrednost obstati, in ga svete odveze prositi, in zavedé se svojega zadolženja in svoje krivde svoje grehe pripovedovati, nikar pa grehov drugih ljudi, na sebe zadolženje metati, nikar pa ne na druge ljudi, sebe tožiti, nikar pa ne drugih ljudi. Kdor se ponižno spoveduje, ne bo o svojih čednostih govoril in o svojih dobrih delih kakor farizej v tempeljnu, ampak le od svojih grehov in svojih slabost kakor ponižni cestninar. Ponižni spovedenec ne bo od sebe odbijal nobenega vprašanja, s kterim spovednik po kaki reči poprašuje, se ne bo z odgovorom vmikal, kader se mašniku potrebno zdi, kako reč bolj na dobro preiskovati. Pobožni spovedenec ne bo razžaljen s tim, da se spovednik na njegov stan ne ozira, ter mu resnico kar naravnost pove brez vseh ovinkov. Ponižni spovedenec se spovednikovi sodbi podverže ravno tako, kakor da bi božja sodba bila, in je skromen tudi v vsem svojem vunanjem obnašanju. S kratka: Ponižni spovedenec spozna samega sebe za revnega grešnika, spovednika pa za svojega sodnika, ki ga sodi namesto Boga, in po tem spozna-

vanju obravnava vse svoje djanje in nehanje. V ozir tega nam z lepim zgledom naprej hodi sveti Ludovik IX. francozki kralj, ki je vsak petek hodil k spovedi. Bojé se, da bi njegovo kraljevsko veličastvo spovednika ne begalo in ne motilo, rekel mu je marsikterikrat: „Moj oče! prosim Vas, ne ozirajte se na moje kraljevsko dostojanstvo, ampak glejte le na moje grehe“. Ta blagi kralj se je gotovo ponižno spovedal. Cesarica Konštancija ni bila tako ponižna. Ko je nekega dne svetega opata Joahima pozvala, da bi se mu spovedovala, ga je pričakovala na tronu sedé. Mož božji pa jej kar naravnost reče: „Ako hočeš namestovati ti Magdaleno, jaz pa Kristusa Gospoda, moraš s trona stopiti, da se boš spovedala; ako ne, te spovedati ne morem in ne smem“. — Ljubi kristijan! da bo tvoja spoved prav opravljena, prav iz serca ponižuj se, kader se spoveduješ; imej se za to, kar si, ter za revnega grešnika; skazuj se ponižnega v pogledu, ponižnega v hoji, ponižnega v govorjenju, ponižnega v obleki, ponižnega v vsem svojem obnašanju; spoveduj se s v o j i h grehov, in ne grehov drugih, in se poslušno in pokorno in dragovoljno podverzi sodbi spovednikovi, ki je namestnik Kristusov, da bi ti Bog grehe odpustil in ti dal svojo gnado.

b) Spovedovati se moramo na dalje tudi o d k r i t o s e r č n o. Kedar človek pri spovednici pred spovednikom kleči, mora si misliti, da kleči pred samim Kristusom, ki je njegov Odrešenik in bo tudi njegov Sodnik. Ta misel pa ni prazna misel, ampak čisto resnico v sebi ima. Kristus je namreč mašnike namesto sebe postavil. Njim je dal oblast razvezovati in zavezovati. Rekel jim je, da bo v nebesih razvezano, kar bodo oni na zemlji razvezali, in bo v nebesih zavezano, kar bodo oni na zemlji zavezali. Vsaka neresničnost, vsaka zvijačnost, vsaka goljufija, s ktero misli spovedenec spovednika slepiti, tedaj prav za prav ne pada na spovednika, ampak na samega Jezusa Kristusa, vsevednega, neskončno resničnega Boga, ki laž in zvijačnost neskončno sovraži. Ako je neresničnost in goljufija kdaj kje na nepravem mestu, gotovo je na nepravem mestu v spovednici. Grešnik toraj nobenega

smertnega greha, in naj si je še tolikanj ostuden in gerd, na spovedi vedoma zamolčati ne sme; in ne sme zamolčati nobene okoljščine ali pritikline, ktera bi versto greha spremenila ali iz odpustljivega greha naredila smerten greh; in na posled tudi ne sme nobenega smertnega greha pokrivati in polepševati tako, da bi zgubil svojo pravo podobo, ter podobo smertnega greha, in bi bil viditi le kar odpustljiv, le kar majhen greh. Vsega tega tedaj grešnik ne sme, marveč mora pošteno in odkritoserčno povedati vse, česar se krivega spozna, povedati brez prikrivanja, brez pristavljanja, brez zmanjševanja. Pošteno in odkritoserčno se je treba spovedati, kakor bi se spovedoval Gospodu Jezusu samemu.

Zavoljo pomanjkanja odkritoserčnosti opravijo ljudje veliko — veliko neveljavnih spoved. Oj nesrečnih ljudi, ki opravljajo zvijačne in goljufne spovedi, ter s tim obtičijo v zanjkah satanovih, kteri nateguje vse sile, da bi grešnika odvernil od odkritoserčnega spovedovanja vseh grehov. Sveti Bernard pripoveduje o nekem služabniku božjem, da je nekega dne v cerkvi videl hudiča, ki se je prav gibčno obračal med pričujočimi, ter slehernemu nekaj izročil. Služabnik božji ga vprašuje, kaj tukaj dela. Hudič pravi: „Nazaj jim dajem, kar sem jim ukradel“. Služabnik božji vprašuje, ktera da je tista reč, ki jo je ljudem ukradel, in jo zdaj nazaj daje. In satan reče: „Ta reč je sramožljivost; kajti ukradel sem jim jo, kader so grešili, da bi jih bil tem huje v greh zamotal; zdaj pa, ko se spovedujejo, jim jo spet povračujem, da bi se sramovali, ter se grehov ne obtoževali“. In to je res prava zvijačnost satanova, s ktero ljudi v svojo mrežo lovi, da jim takrat, kader mislijo grešiti, greh v tako mični in vabljivi podobi postavlja pred oči, da vso sramožljivost od sebe otresejo in kar zlahkoma greh storé; nasproti pa, kader se mislijo spovedati, spremení in predrugači svoje ravnanje, ter jim storjeni greh v tako ostudni podobi postavlja pred oči, da se sramujejo in bojé, greha se obtožiti. In satanu le rada po volji znaša njegova zvijačnost; nesrečni grešniki na spovedi grehe zamolčujejo, opravljajo neveljavne in božjeropne spovedi, zdaj eno, zdaj drugo, in tako naprej morda ves

čas življenja, dokler na zadnje v svojih grehih ne umerjó in se ne pogubé na vse vekomej. O da bi bili pač o pravem času svojo zmoto spoznali, se odkritoserčno spovedali in svojo dušo rešili! Bere se, da je nek kraljevič prišel na barko, na kteri so hudodelniki priklenjeni vesljali. Smilili so se mu ubogi ljudje, in sklenil je, rešiti vsaj enega. Vpraša tedaj slehernega, kaj je storil, da je tu priklenjen, ter obsojen v v tako strašno delo? Eden za drugim se iz govarja, da je nedolžen, ter dolži hudobne ljudi, ki so ga po krivem tožili in obsodili. Vsi prosijo, naj jih reši. Poslednjič vpraša še nekega razterganega človeka: „Kaj si pa ti storil, da si tukaj v železju“? „Premili gospod!“ reče hudodelnik, „hudoben človek sem. Nisem očeta in matere slušal, utekel sem jima, razuzdano sem živel, goljufal in kradel sem. Dve uri bi ne dopovedal vseh svojih hudobij, ki sem jih doprinašal vse svoje žive dni. Voljno terpim, ker spoznam, da sem zaslužil“. Kraljevič je dobro vedel, da se nobenemu krivica ne godi; pa od poslednjega je upal, da se bo poboljšal, ki je tako odkritoserčno obstal svoje hudobije. Toraj reče smejé: „Kako je prišel samo ta hudobnež med druge toliko poštene ljudi? Le urno železje ž njega, in zapodite ga, da ne bi zapeljal tolikanj poštenih ljudi!“ Hitro so mu železje vzeli in ga spustili; drugi pa, ki so se nedolžne delali, so na barki priklenjeni ostali. Tudi iz sužnosti in železja pregrehe človeka ne reši drugo, nego odkritoserčno spoznanje, odkritoserčna spoved. — O ljubi kristijan! nikar ne dopusti, da bi ti satan jezik zavezoval, kader se spovedueš! Bodi si tvoj greh še tako velik, bodi si še tolikanj gerd in nagnusen, ne sramuj se, ne boj se, marveč prav odkritoserčno se ga spovej. Vedi, da je odkritoserčna spoved edini pripomoček, kteri ti odpuščenje prinese in ti dušo reši. In ktera reč neki bi te vtegnila zaderžavati, ktera te motiti, da bi se odkritoserčno ne spovedoval. Se mar bojiš, da boš z odkritoserčno spovedjo zgubil poštenje? Glej, to bi bil prav prazen strah. Drugim ljudem spovednik tvojega greha povedati ne smejo, in morajo pripravljeni biti, rajše umreti, kakor je umerl sveti Janez Nepomučan, kakor pa da bi iz spovedi kaj pevedali; spovednik sami pa te bodo

tem bolj obratali in spoštovali, tem bolj odkritoserčno ko se spovedueš svojih grehov. Spovednik namreč so tudi slabostim podveržen, grešen človek, in vedó, kolikega premagovanja in prizadevanja je treba, da se opravi dobra spoved, in oziraje se na svoje lastne grehe bodo tudi s teboj usmiljenje imeli. In če bi se bal enega spovednika, lahko si drugega poiščeš. Z odkritoserčno obtožbo na spovedi tedaj svojega poštenja ne zgubiš, ampak si zanj še le tem lepši skerbiš. Ali pa se mar bojiš, da bi zavoljo svoje odkritoserčnosti kake škode ne terpel? Toda jaz res ne vem, kakšno škodo da bi vtegnil terpeti. Poglejte, Bog vé, kaj in koliko si grešil; in ako nočeš svojega greha zdaj povedati spovedniku samemu, povedal ga bo pa Bog vsem ljudem na sodnji dan, in te poleg tega še zavergel na vse vekomaj. Oj kolika nesreča! Ali ni tedaj kar brez vse primere bolje, spovedniku samemu natihoma razodeti svoj greh, kakor pa v grehu nepokojno živeti, nesrečno živeti, nesrečno umreti, na sodnji dan pred vsem svetom v strašno osramotenje priti in poleg tega še na vekomaj zaverženemu biti? Vidiš tedaj, da ti odkritoserčnost škode ne dela, marveč ti le neresničnost, zvijačnost, goljufija škodo nareja, ter te v nesrečo zavleče in v pogubljenje pripravi. Odkritoserčnost pa ti prinese dušni mir, zadovoljnost, srečno smert, milostno sodbo. Po tem takem res nimaš nobenega vzroka, zavoljo kterega bi na spovedi odkritoserčen ne bil, in zavoljo kterega bi na spovedi zamolčal kak smerten greh; nasproti pa imaš vzrokov zadosti, kteri te priganjajo, da od sebe veržeš vso napčno sramožljivost, od sebe veržeš ves nespameten strah, ter se vsakega smertnega greha, ki ti vest teži, spovedueš po številu in okoljščinah prav odkritoserčno. Ako bi se pa vsemu vkljub vendar le še ne mogel pripraviti, da bi se spovedal tega ali unega posebnega greha, stori vsaj to, kar ti bom zdaj nasvetoval. Reci namreč spovedniku: „Še en greh imam na vesti, pa si ga ne upam razodeti“. Spovednik bo po tem popraševal po tem in unem, in ne bo dolgo trajalo, in skrivna rana se bo pokazala, bolna duša ozdravila. Poleg tega si zapomni še to le, ter se po tem tudi ravnaj: Kader te težko stane, obtožiti se kakega posebnega greha, premagaj in ojunači

se, ter tisti greh naj poprej povej, po tem se obtoži še le drugih grehov. Iz perva gre naj lagleje, pozneje bi šlo težeje, in beseda bi kar lahko obtičala na jeziku. Prav pametno in prav dobro bo, da se tudi Jezusu, Mariji in svojemu angelvarhu priserčno priporočaš, da ti na strani stojé, ter pomagajo, da se odkritoserčno spoveš svojega greha.

c) Spovedati se moramo tudi še razločno.

Da bo spoved razločna, treba je naj poprej, da govorimo zastopno. Se ve, da se spovedenec ne sme spovedovati tako glasno, da bi ga slišali in umeli tudi drugi okolistoječi ljudje; vsemu temu vkljub pa je vendar le potrebno, da govori tako glasno, da spovednik zastopi vse pri čistem. Ako bi spovedenec ali v sploh ali pa v ozir kakega posebnega greha govoril nalašč tako tiho in zamolklo, da bi ga spovednik ne mogel zastopiti, ravnal bi s tim zvijačno, ter bi se postavil v nevarnost, da opravi božjeropno spoved. Spovedovaje se govôri tedaj tiho, vendar pa tako zastopno, da smeš po pravici soditi, da te spovednik zastopi. Da te pri tem okrogstoječi ljudje ne bodo zastopili, lahko robec pred seboj deržiš od tiste strani, na kteri stojé ljudje. In če so okolistoječi nekoliko odmaknjeni od spovednice, kakor se spodobi, kader spovednik spoveduje, in radovedno na uho ne vlečejo, kaj da se drugi spovedujejo, lahko si brez skerbi, da se od tega, česar si se spovedoval, nič razvedlo ne bo. Storil pa bi velik greh, kdor bi radovedno na ušesa vlekel, kaj se drugi spovedujejo, in še veči greh bi storil, kdor bi slišal —, kaj se je kdo spovedoval, in bi to drugim pripovedoval. Iz spovedi ne sme nobeden nobene besede razglasiti.

Da bo spoved razločna, je treba greh popisati tako natanjko, da spovednik kmalu spozna, kam spada in kakošen da je. Toraj je treba vsak greh naznaniti z določno besedo, ter pristaviti to, kar je potrebno, da se spozna versta ali lo-čina greha. Splošno obtoževanje, postavim: „Slabe misli, hude želje sem imel ali imela;“ ali pa: „Pregrešil ali pregrešila sem se zoper pervo, drugo, tretjo ali ktero drugo

zapoved božjo“, ne zadostujejo, ker iz takega splošnega ali poverhnega obtoževanja spovednik ne more posneti, kaj spovedenec v mislih ima. Nekteri se spovedujejo: „Boga nisem ljubil — ljubila — tako, kakor bi ga bil imel — bila imela — ljubiti; na Boga nisem tolikokrat mislil — mislila —, kolikokrat bi bil mogel — bila mogla nanj misliti; nisem tako pobožno molil —, kakor bi bil imel — bila imela — moliti“ i. t. d. Take obtožbe prav za prav ne povedó ničesa, in toraj ni treba na spovedi ž njimi časa tratiti. Nekteri spovedenci nektere posebne grehe na znanje dajejo s posebnimi besedami, ktere greha nikakor natanjčno ne naznanjajo. Nekteri sami seboj nečistost doprinašajoči pravijo: „Sem nečiste želje imel ali imela“. Kako bi zamogel spovednik iz takega obtoževanja sklepati na tisti strašni greh v djanju, ki ga prištevamo vnebovpijočim grehom? Tu in tam zaznamnuje kdo kak greh s posebnim imenom, ki si ga je sam izmislil, in iz kterega imena spovednik njegovega greha nikakor spoznati ni v stanu. Takih splošnih ali neumevnih izrazov, ki ali nič ne povedó ali pa vse kaj drugega povedó, kakor to, kar je, se je na spovedi ogibati; in treba je greh na znanje dati določno, kar se da, da spovednik greh prav pozna. In ko bi kdo kakošnemu grehu imena ne vedel, naj ga opiše po njegovih posebnih lastnostih, iz kterih bo spovednik kmalu zvedel, kteri greh da je in kam da spada. Prizadevati pa si mora, da je beseda, če tudi natanjčna in določna, vendar le, kolikor je mogoče, poštena in spodobna.

Da se bo grešnik spovedal razločno, je treba, da svojo spoved opravi lepo z verstjo ali z r e d o m a. Da bi kdo to, kar gre na zadnje, povedal naj poprej, da bo vse križema in navprek pripovedoval, eden in isti greh večkrat povedal, ali ga pa vmes vpletel, kader od kake druge reči govori, ali da bi opuščal, kar je povedati potrebno, ali vse drugači pripovedoval, kakor je sploh navadno; kazal bi s tim nerednost ali nerodnost, kakoršne se je treba na spovedi ogibati. Prejden se tedaj spovedenec spovedovati začne, naj se prekriža, ter reče spovedniku: „Duhoven oče! prosim svetega blagoslova, da se svojih grehov prav čisto spovem“. Po zadobljenem

blagoslovu naj začne svojo obtožbo, ter naj moli očitno spoved tako le: „Jaz ubogi grešnik se spovem Bogu vsegamočnemu, Mariji, materi božji, vsem ljubim svetnikom, in vam častitljivemu mašniku, božjemu namestniku, da sem po svoji zadnji spovedi, ki sem jo opravil (— se pove kdaj? —) velikokrat in obilno grešil, z mislimi in željami, z besedo in z djanjem, posebno pa se obtožim, da sem“. Zdaj se mora spovedati svojih grehov. Ako ima iz poprejnih spoved kaj popravljati, ima, postavim, povedati kak pozabljen ali zamolčan greh, naj to naj poprej pove; ako pri zadnji spovedi svete odveze ni prejel, naj to kar berž na znanje da. Kakor hitro je poravnano to, kar zadeva zadnje spovedi, naj pove grehe, po zadnji spovedi storjene in sicer naj poprej smertne, po tem pa odpustljive, lepo z verstjo, nikar pa, da bi vse križema in navprek razmetal ali eno in isto reč brez potrebe večkrat ponavljal. Kader je povedal vse grehe, naj spoved skonča tako le: „Ti in vsi moji grehi, ki se jih spomnim, ali ne, ki sem jih ali sam storil, ali pa kriv bil, da so jih drugi storili, so mi iz serca žal, ker sem ž njimi ražalil Boga, njega samo sveto in preljubeznjivo dobroto. Terdno sklenem nič več ne grešiti, in vseh priložnost v greh varovati se. Duhovni oče! prosim vas zveličavne pokore in svete odveze“. Ako bi se spovedniku potrebno zdelo, še kaj poprašati, treba je odgovoriti ponižno in odkritoserčno; kajti tudi ti odgovori spadajo še k spovedi. Da na kratko vse povem, rečem: Na spovedi se obnašaj tako, da ti bo spoved res v korist, in da po spovedi potolažen lahko porečeš z dobro vestjo: „Hvala Bogu! zaupam, da sem dans opravil dobro spoved; spravil sem se z Bogom, in sem spet njegov otrok in njegov dedič postal“.

4. Znano ti je zdaj, ljubi kristijan! česa se moraš spovedovati in kako se moraš spovedovati, da se boš prave reči prav spovedoval. Zvesto si ohrani v spominu, kar si slišal, in kolikor moč na tanjko se ravnaj po tem, kar si slišal. Ljubi Bog pa ti daj v to svojo pomoč! Amen.

LXV. keršanski nauk.

Komu se moramo spovedovati ali kakošnega spovednika si odbrati? — in od velike ali dolge spovedi: kaj je dolga spoved? — komu je potrebna? — komu koristna? — komu škodljiva? — kdaj naj se opravlja? — kako naj se opravlja? —

1. Spoved je, ste slišali, skesano spoznanje, ponižna obtožba, s ktero grešnik pooblaščenemu spovedniku vse svoje storjene grehe, ki se jih spomni, pove s tim namenom, da bi od njega zadobil sveto odvezo. — Na spovedi tedaj, kakor sem vam zadnjič pravil, se je treba obtožiti grehov, in sicer vseh smertnih grehov po številu in po posebnih okoljščinah; dobro in koristno pa je, obtožiti se tudi majhnih, odpustljivih grehov. — Spovedati pa se moramo, da bo spoved dobra, naj poprej ponižno, potem odkritoserčno, in na zadnje razločno. Kaj da pomenjajo, kaj v sebi hranijo te besede, vam je na drobno razložil zadnji keršanski nauk.

2. Nastavlja pa se nam zdaj še to le vpraševanje:

Komu se moramo spovedati? ali kakošnega spovednika si moramo odbrati?

To vprašanje je deloma razrešeno že v poprejnih keršanskih naukih, vendar naj vam odgovor do celega tukaj povem.

Oblast grehe odpuščati je Jezus izročil svojim aposteljnom

in njih naslednikom. Nasledniki aposteljnov pa so škofje. Škofom tedaj se je treba obtožiti svojih grehov ali pa drugim mašnikom, ki so od škofov prejeli oblast spovedovati, ali ki so od škofov pooblaščeni.

Ali je pa vse eno, ako se grešnik spoveduje ali temu ali drugemu pooblaščenemu mašniku?

Od grehov, glejte, ga zamore sicer res odvezati vsak pooblaščeni mašnik, vendar si pa za svoje zveličanje skerbni kristijan odbere svojega posebnega spovednika kakor okoljščine nanesó, da si ga odbrati zamore. Potovanje proti nebesom je trudopolno, nevarno potovanje. Da ga srečno dokončamo, potrebujemo zvestega vodnika ali voditelja. In kakor napčno ravnajo tisti kristijani, ki so preveč zbirčni, ter skor da z nobenim spovednikom ne zadovoljni; ravno tako napčno ravnajo drugi, ki vse preveč lahkomiselni iščejo takih spovednikov, pri kterih bi tem lagleje sveto odvezo dobili; kajti tu veljajo besede Jezusove: „Ako slepec slepca vodi, obadva v jamo padeta“. (Mat. 15, 14.) Gosta in debela toča ni tako škodljiva rahli setvi na polju in mlademu tersju po vinogradih, kakor škodljivi so dušam premehki spovedniki, ki obetajo mir, kjer ni miru, oznanujejo življenje, kjer ni življenja. Lažnjivi preroki so, ki na lastnih ramah zapeljane duše nosijo v pekel. Takim lažnjivim prerokom Bog že v stari zavezi žuga strašno gorje rekoč: „Gorje njim, kteri šivajo blazino pod komolce vsake roke, in narejajo ljudem vsake starosti podglavnice za lovitev duš, in kader duše mojega ljudstva vjamejo, obetajo jim življenje. Za peščico ječmena in košček kruha mene skrunijo pri mojem ljudstvu, tako da morijo duše, ktere bi ne umerle, in obetajo življenje dušam, ktere ne živé; ker lažejo mojemu ljudstvu, ki lažem verjame“. (Eceh. 13, 18. 19.) Prepotrebno je tedaj, zbrati si, ako je le mogoče, pobožnega, modrega spovednika, ki naše dušne rane pozna, in jih hoče in tudi zamore zceliti. Tukaj velja svetopisemska beseda: „Gorje osamelemu; kajti če pade, nima ga, da bi ga vzdignil“. (Pridig. 4, 10.) In sveti Frančišek Salezijan pravi: „Ako resnično voljo imaš hoditi po potu pobožnosti, izvoli si pripravnega moža, kteri te bo vladal in vodil“. Takega duhovnega vo-

ditelja si izvoli, in kader si si ga izvolil, pridno ga vbogaj. Kader se je mladi Tobija po volji očetovi odpravil v Ragse, rekel je očetu, da mu je pot v Rages neznana. Oče pa reče svojemu sinu, mlademu Tobiju, naj si poišče tovarša, kteri bi ga spremljal na potu. To, kar je stari Tobija svetoval mlademu sinu, svetovati je tudi vsakemu kristijanu, ki želi varno in srečno hoditi po potu proti večnemu življenju. Izbere naj si zvestega voditelja, skerbnega dušnega pastirja, ki ga bo varno vodil po potu čednosti in pobožnosti, ter mu kazal, česa se mora varovati, in kaj mora storiti, da bo srečno priromal v nebesa. Odbere naj si tedaj, da bolj določno povem,

a) takega spovednika, kterega se hudobni ljudje bojé in se ga ogibajo, dobri in bogaboječi ljudje pa radi k njemu zahajajo, se ga zvesto deržé in ga ljubijo.

b) Odbere naj si takega spovednika, ki je zares pobožen, ter tudi sam živí, kakor druge uči. Tak spovednik bo gotovo prav skerbel za zveličanje duš, ktere so mu izročene; kdor pa za svojo lastno dušo prav ne skerbi, kako bo skerbel zdatno in vspešno za zveličanje drugih! Pobožnost je spovedniku potrebna, da si spoštovanje pri vernikih zadobi, na ktero spoštovanje opert zamore tem zdatniši v njihovih sercih gnjusobo do greha obuditi, ljubezen do lepih čednost oživeti. Potrebna mu je pobožnost, da ž nje pomočjo z vsemi verniki v vseh rečeh ravna enako pravično, enako ljubeznjivo, naj si je tudi ta reven in uni bogat, eden nizkega, drugi visokega stanu, in da se ne da kakemu časnemu dobičku v stran zapeljati, in da ne gleda na nič drugega, razun da bi duše, sebi izročene, poboljšal in pripravil v nebesa.

c) Odbere naj si takega spovednika, kteri ima potrebno učenost. Spovednik v spovednici opravlja trojno službo: službo sodniško, službo zdravniško, in službo učeniško; tedaj trojno imenitno službo ob enem, ktere bi ne mogel prav opravljati, ako bi pogrešal potrebne učenosti.

d) Odbere naj si takega spovednika, k i i m a p o l e g u č e n o s t i t u d i p o t r e b n o m o d r o s t, da ve z grešnikom mehko ravnati, kader je mehkega ravnanja treba; ve ga tudi ojstrejši prijeti, kedar je ojstrejše ravnanje na svojem mestu; da ve tedaj in umeva mehkost in ojstrost prav sklepati, ter grešnika po posebnih okoljščinah, v kterih se znajde, voditi tako, da ga resnično spreoberne, zares poboljša.

Pred vsem drugim pa je potrebno, da kristijan svojega spreobernjenja zares želi, po zveličanju duše zares hrepení, in Bog mu bo dal najti dobrega spovednika; kogar pa ni volja se spreoberniti, in komur ni mar za zveličanje duše, pri takem tudi najboljši spovednik ne bo nič opravil, zoper njegovo voljo ga ne bo v nebesa spravil. Sveta Terezija se je pogostoma spovedovala, pa vendar ni mogla najti spovednika, kteri bi bil prav spoznal njeni notranji ali dušni stan. Dvajset celih let ga je zastonj iskala, dokler ga ni našla razsvitljenega moža, kteri jo je v marsikteri reči podučil tako, da je videla, da se je v marsikteri reči znašla še v zmoti. Pa okoljščine so nanesle, da tudi k temu spovedniku ni mogla zmerom k spovedi hoditi. Morala si je še večkrat svojega duhovnega vodnika z drugim zameniti, dokler ni prišla pod vodstvo moža, kteri jej je prav do dobrega v dušo pogledal. Imela je namreč sveta Terezija neizrečeno tanjko vest, ktera jej je njene pregreške delala vse veče, kakor pa so bili, in se jih je toraj tudi spovedovala tako, kakor da bi bili velike pregrehe večnega pogubljenja vredne. Toraj so nekteri spovedniki ravnali ž njo premehko, drugi preojstro, da je clo k svetemu Obhajilu niso pustili hoditi; nekterim so se nenavadne pota, po kterih jo je Bog vodil, zdele sumljive, in so se clo bali, jo spovedovati. Na zadnje vendar le dobi duhovnega vodnika, ki je do dobrega spregledal njen dušni stan, ter jo varno vodil po pravem potu. Njemu se je popolnoma podvergla, bila mu v vsem pokorna, in dasiravno je tu in tam mislila, da jo Bog kliče po notranjem navdihovanju ali sem ali tje, vendar le nikdar ni hotla nič storiti, da bi jej spovednik tega nasvetoval ne bil. Sveta Terezija je pač dobro spoznala,

koliko da je vreden dober spovednik. Koliko da je ležeče na dobrem duhovnem vodniku, in kam da človek zaide, ako ga nima, kaže nam dogodba s kraljem Joasom. Po spričevanju svetega pisma je tega kralja v božjem strahu izredil veliki duhoven Jojada, ter ga vodil od sedmega do štirdesetega leta njegove starosti. Ves ta čas je Joas živel sveto, živel sveto zato, ker ga je vodil bogoljubni Jojada. Sveto pismo pravi: „In Joas je delal, kar je bilo prav pred Gospodom, vse dni, kar ga je učil Jojada, duhoven“. (IV. Kralj. 12, 2.) Po Jojadovi smerti pa je ta nesrečni kralj zapustil pot Gospodovo, ter živel silno razuzdano, ker ga njegov skerbni voditelj ni več zavračeval, in si je s svojo razuzdanostjo veliko nadlogo na glavo nakopal in nesrečno smert. Iz tega vidimo, kako dobro da je, da človek skerbnega in modrega duhovnega vodnika ima. Iz tega se pa tudi učimo, kako skerben mora človek biti, da si najde dobrega duhovnega vodnika, modrega spovednika, in kader ga je našel, mora se popolnoma prepustiti njegovi voditvi, ter mu pokoren biti v vsaki reči. Še na smertni postelji je sveti Ludovik, Francoski kralj, opominjal svojega sina, rekoč: „Spoveduj se pogostoma in si v spovednika izvoli skušenega moža, ki prav misli, in te bo resnično zamogel učiti to, kar te popelje tvojemu cilj in koncu naproti“. In kader je sveta Terezija videla, kako ojstre pokorila da je opravljala bogoljubna Katarina Kordijanska, hotla je zoper voljo svojega spovednika opravljati enake pokorila. Kader se je v ozir tega ž njim posvetovala, prepovedal jej je spovednik kar naravnost enake pokorila; ona pa je v skušnjavo prišla, da bi v tej reči spovednika ne vbogala. Vendar pa premaga skušnjavo, ter spovednika vboga. In glej, Bog jej je razodel in rekel: „Moja hči! ti hodiš po pravem in varnem potu. Ti gledaš sicer na pokoro, ktero ona opravlja; jaz pa vse više obrajtam tvojo pokorščino“.

3. Da vam bo nauk od spovedi ves razložen, potrebno se mi vidi, da vam zdaj še od d o l g e ali od v e l i k e s p o v e d i kaj povem.

Dolga ali velika spoved obstaja v tem, da človek eno ali več spoved ponovi. Ako človek ponovi vse svoje spovedi začemši od otročjih let, je to dolga ali vesoljna spoved od vsega življenja; ako pa človek ponovi le nekoliko, le nektere svojih spoved, postavim: kolikor jih je opravil v enem letu, ali od zadnjega svetega leta, ali od tistih-malo, od kar je premenil svoj stan, ali od zadnje svoje dolge spovedi, je to dolga spoved od posebnega časa.

Dolga spoved pa vtegne biti nekterim ljudem potrebna, nekterim koristna, nekterim škodljiva.

Potrebna je dolga spoved slehernemu grešniku, čegar poprejšne spovedi so bile neveljavne; neveljavna spoved namreč se ne da popraviti z ničemur drugim, razun s tim, da se ponovi, to je s tim, da grešnik grehe na spovedi še enkrat pové. Ponoviti pa mora toliko spoved, kolikor je bilo neveljavnih, toraj mora nazaj segati do tiste spovedi, ktera je perva bila neveljavna, in ko bi ta tudi vprav naj perva bila iz otročjih let. Med tiste, kterim je dolga spoved potrebna, šteje blaženi Bernard iz Porto Mauricijo šest verst grešnikov, ki vam jih bom zdaj naštel, da vsakdo zmed vas lahko vidi, ali mar tudi on ne spada v eno ali drugo teh verst. V pervo versto spadajo tisti grešniki, kteri so ali iz napčne sramožljivosti, ali iz strahu, ali iz kakega drugega enakega vzroka na spovedi zamolčavali kak greh, od kterega so ali zaterdno vedeli ali pa vsaj mislili, da je smerten greh. — V drugo versto šteje tiste grešnike, kteri svoje vesti ali clo nič ne ali jo le poverhno izprašujejo, in zavoljo tega na spovedi ne povedó in ne razodevajo kake reči, ktero razodeti bi bilo potrebno. — V tretjo versto gredó tisti, kteri spovedovaje se nimajo nobenega obžalovanja ali kesanja nad grehi. — V četerti versti so tisti, kterim spovedovalšim se manjka terdnega sklepa, ter resnične volje poboljšati se. — V peti versti se znajdejo tisti, kteri se po spovedi ne ogibljejo grešne priložnosti, ktere bi se lahko ogibali, in se nočejo poslužiti potrebnih pripomočkov za poboljšanje. — In v šesto versto deva tiste grešnike, kteri bi mogli kako krivično blago po-

verniti, kako storjeno škodo popravljati, pa tega niso storili, dasiravno bi bili lahko storili; na dalje tiste grešnike, kteri so ali pri svojih kupčijah in tergovijah, ali pri svojem rokodelstvu, ali pri kaki drugi reči ljudem krivico delali in jih goljufali, in so take krivice in goljufije tudi po spovedi spet doprinašali in nadaljevali; in na zadnje tiste grešnike, kteri v sovražtvu živé, in nočejo konca narediti sovražtvu. — Grešniki, spadajoči v te šestere verste, so beržeje ko ne se neveljavno spovedovali, in morda clo več v odpuščenje grehov potrebnih pogoj niso dostali. Takim grešnikom je tedaj neobhodno potrebno, da opravijo dolgo in veliko spoved, ter s tako vesoljno spovedjo popravijo svoje neveljavne spovedi.

Koristna je dolga spoved večidel vsem tistim, ki dolge spovedi še nikoli niso opravljali. Ako bi tedaj kristijanu vest tudi clo nič ne očitovala v ozir tega, kakor se je spovedoval, marveč mu še clo spričevanje dajala, mu je vsemu temu vkljub vendar le svetovati, da opravi veliko ali dolgo spoved, sosebno takrat, kader se že bolj v letih znajde. Velika ali dolga spoved mu prav lepo v dušo posveti, da vse bolj natanjčno spozna svoj dušni stan, vidi grehoto tega ali unega djanja in nehanja, ki ga je poprej le za malo reč imel, spozna vso svojo revščino in nezmožnost. Dolga spoved mu pomaga, da vse priserčniši obžaluje svoje grehe, in tem terdnejši sklene poboljšati se, kakor pa po kaki drugi spovedi. Dolga spoved poskerbi človeku dušni pokoj in mir vesti v tem obilniši meri, in mu na varno spravi njegovo zveličanje, ter mu pomaga, da se posihmalo skerbno ogiba vsega, kar bi mu vtegnilo dušni pokoj podreti in zveličanje spodkopati. Podoben je človeku, ki je oblekel novo obleko, in se skerbno varuje, da bi je ne omadeževal ali clo raztergal. Dolga spoved mu poskerbi na zadnje tudi še srečno smert in milostljivo sodbo. Zavoljo teh in drugih razlogov je dolga spoved prav koristna tistim kristijanom sploh, ki je še nikdar niso opravljali; in za svoje zveličanje skerbni kristijan je gotovo ne bo odlagal, ter čakal, da bi brez nje šel iz tega sveta. — Nepotrebna pa je dolga spoved človeku, kteri jo je že kterikrat opravljal, in

sicer opravljal natanjko, kar je le mogel, in kteri nobenega pametnega vzroka nima, da bi jo še enkrat ponavljal in popravljal; kajti poprejnih spoved kar tje v en dan in brez pametnega vzroka ne smemo zametavati.

Škodljiva je dolga spoved ljudem, ki so vsi polni dvomov, ali njihove poprejne spovedi kaj veljajo, ali nič ne, česiravno jim vest ne očituje nobene reči, zavoljo ktere bi se ena ali druga njihovih spoved smela zavreči. Morebiti so že trikrat, štirikrat ali še večkrat opravljali tako spoved, pa bi jo spet radi opravljali, ker menijo, da po tej spovedi se bo njih vest umirila in vpokojila. Taki notranji nepokoji so marsikterikrat skušnjave satanove, ki pobožne duše le rad nadleguje in bega s tim, da jim navdihuje, kako pomanjkljive in slabo opravljene da so njihove spovedi. Takih skušnjav nikoli nikar ne poslušajte! Ako namreč svoje grehe resnično sovražite, in ste se pri dolgi spovedi spovedovali vsega, kar in kolikor vam je bilo mogoče, morate terdno zaupati v Boga, da vam je po svojem neskončnem usmiljenju odpustil vse vaše grehe, in da vam ni treba delati dolge spovedi. — Škodljiva je dolga spoved tudi takim grešnikom, kteri nimajo pravih zaumenov ali zapopadkov od zakramenta svete pokore, ter menijo, da je vse prav in dobro opravljeno že samo s tim, da opravijo dolgo spoved. Takim rečem: Nikar ne pozabite, kar vam je bilo že večkrat in večkrat povedano, da s samo spovedjo, in naj si je tudi od vsega življenja storjena in še tako natanjčno opravljena, ni še vse storjeno in poravnano. Brez resničnega obžalovanja grehov, brez terdnega sklepa poboljšati se, brez resničnega poboljšanja tudi dolga spoved nič ne velja, nič ne pomaga, marveč še clo škoduje, ker grešnika v nek goljufen pokoj spravlja in v nevarnost večnega pogubljenja pripravlja. Za dolgo spoved tedaj ni, kdor je še ves v grehih zakopan, in kteri še le misliti pričenja, da bi se spreobernil; zakaj dokler grešnik še spreobernjen ni, tudi še pripraven ni, da bi poprejne spovedi popravljal. Naj poprej mora popravljeno biti sedajno pregrešno življenje, potlej še le to, kar je pri tem popravljanju življenja bilo pomanjkljivega. —

Delaj tedaj, ljubi kristijan! dolgo spoved takrat, kader se ti in tvoj spovednik zanašati zamoreta, da bo dobro opravljena. Dolgo spoved delati želeč se toraj naj poprej posvetuj s svojim spovednikom, in kader ti on dovoli, opravljaj dolgo spoved.

Na vprašanje v ozir časa, kdaj naj se opravlja dolga spoved, je odgovor ta: Dolgo spoved naj opravi kristijan v pervič takrat, kader se pripravlja za pervo sveto Obhajilo, da zamore s tim večo pobožnostjo in gorečnostjo Jezusa Kristusa pervikrat prejeti v svoje serce. Dolgo spoved naj drugič opravi oni, ki ga je terdna volja, in je resnično sklenil poboljšati svoje življenje. Dolgo spoved naj tretjič kristijan opravi takrat, kader svoj stan spremeni, ter iz samskega stopi v zakonski stan, ali v duhovski stan, ali v meniški stan ali v kak drugi stan. Dolgo spoved naj četertič opravi kristijan, kader se obhaja sveti misijon ali sveto leto ali kaka druga nenavadna prazničnost. Dolgo spoved naj kristijan petič opravi takrat, kader se od svojega dosedanjega poslovanja poslovi, in se v pokoj ali na počitek poda. Šestič naj kristijan dolgo spoved opravi na smertni postelji. To so v človeškem življenju taki posebni odstavki, o kterih nam gnada božja posebno močno na serce terka, in nas Bog posebno k sebi kliče in vabi, in ne smemo preslišati njegovega glasu, in moramo skerbeti, da opravimo dolgo spoved.

In če me zdaj še vprašujete, kako je treba opravljati dolgo spoved, da bo zalegla duši v zveličanje, povem vam, da je za veliko spoved ravno tako kakor za vsako drugo navadno spoved potrebnih pet reči s tim razločkom, da kristijan opravljaje dolgo spoved daljši oddelek pretečenega življenja ali clo vse svoje pretečeno življenje pred očmi ima, pri navadni spovedi pa le oni čas, kar ga je preteklo po zadnji veljavno in dobro opravljeni spovedi. Kar je bilo tedaj povedanega za vsako drugo spoved, velja tudi za dolgo spoved; toraj bi za dolgo spoved prav za prav ne bilo treba potrebnega nauka. Ker si pa vendar le vsakdo prav pomagati

ne ve, naj vam dam tukaj kratek navod, kako je treba opravljati dolgo spoved, da bo dobro opravljena. Naj poprej tedaj je treba kristijanu z celim sercem oberniti se k Bogu, in resnično voljo imeti, da bo poboljšal svoje življenje. Misliti si mora: „Poboljšati se hočem, naj velja, kar hoče. Odpovedati se hočem satanu, svetu in svojemu hudemu nagnjenju, in posihmahlo le za Boga živeti. Grehu dajem za zmerom slovo, in novo, keršansko življenje bom pričel“. Tako si mora misliti, kader se pripravlja za veliko spoved. In da bo take misli in želje do resnične pokore v sebi oživil in uterdoval, treba je duhovnega branja ali premišljevanja sosebno takih resnic, ktere naše serce kaj bolj potresajo, in kakoršne so postavim: Poslednje reči človekove, ter smert, sodba, pekel, nebesa; Jezusovo terpljenje; povest od zgubljenega sina; življenje svetih spokornikov in spokornic i. t. d. Za tako premišljevanje naj si kristijan, da mu je le mogoče, odbere samoten kraj, tihe ure jutranje ali večerne, zakaj samota in tihota ste za premišljevanje sosebno pripravne. Po duhovnem premišljevanju naj kristijan na pomoč pokliče svetega Duha, da bi ga on razsvetlil s svojo gnado, ter mu dal prav spoznati vse storjene grehe. Zdaj naj vest izprašuje vsaj kake pol ure, in to toliko dni, kolikor jih je po pameti potreba, da se spomni vsaj vseh velikih ali smertnih grehov. Pri velikih in hudih navadah, ki so trajale morda po več let, mora premišljevati, kolikokrat je storil ta ali uni velik greh; premišljevati mora, kdaj se je začela in kdaj spet nehala ta ali una huda navada; premišljevati mora, kolikokrat je bil greh storjen vsako leto, ali vsak mesec, ali vsak teden, ali vsak dan. Tudi okoljščine, ktere ali verste greha spremené ali greh veči ali manjši naredé, mora pregledati. In pri božjih in cerkvenih zapovedih naj se ogleda tudi na čas življenja, o kterem, in na poseben stan, v kterem se je pregrešil zoper to ali uno božjo ali cerkveno zapoved, ter naj premišljuje, ali se je pregrešil v deviškem, ali zakonskem, ali vidovskem stanu, in ali v otročjih, ali v mladostnih, ali v moških, ali v starih letih. — Pri izpraševanju vesti je vsegdar treba velike pridnosti in posebne natanjčnosti, da kristjanu po opravljeni dolgi

spovedi ne hodijo spet na misel nespovedani veliki grehi, in da mu vesti ne vznemirjajo, češ, da dolga spoved ni bila dobro opravljena, in da toraj nič ne velja. Tolikanj imenitno opravilo, kakor je dolga spoved, mora se tedaj opravljati z vso mogočo pridnostjo in skerbljivostjo. Pri vsem tem pa vendar le opominjam, da Bog od nikogar ne zahteva kaj takega, kar bi mogoče ne bilo. Kdor bi tedaj ali iz nezadolžene nevednosti ali pozabljivosti pri veliki spovedi kakega smertnega greha povedal ne bil, ne sme misliti, da zavoljo tega njegova spoved nič ne velja, marveč naj bo potolažen, da je vsemu temu vkljub vendar le dobro opravljena njegova spoved; kar je pa zgrešil pri veliki spovedi, naj pove pri prihodnji spovedi. — Po skerbnem izpraševanju vesti, mora kristijan vselaj svoje grehe iz serca obžalovati in terdno skleniti, da bo zares poboljšal svoje življenje. Ker se pa kesanje in terden sklep nočeta kar sama ob sebi obuditi v človeškem sercu, mora si kristijan prizadevati, da ju obudi; kar se zgodi s pridno molitevjo, ter premišiljevanjem, s postom in drugim zatajevanjem samega sebe. Spokorno, pobožno življenje se mora že pred dolgo spovedjo pričeti. — Spovedovati se mora kristijan pri dolgi spovedi naj poprej tistih grehov, ki jih je storil po zadnji spovedi, po tem naj pove, da bi rad opravil dolgo spoved, zakaj da bi jo rad opravil, in kako se je zanjo pripravljal. In zdaj naj spovedniku popolnoma razkrije svoje serce. Naj boljše bo, naj poprej pove to, kar mu naj večo težo dela; potem pojde drugo vse lagleje. Varuje naj se vsake hinavščine, varuje prikrivanja in zmanjševanja pa tudi poviševanja grehov. Kar za gotovo ve, naj pove za gotovo; česar pa prav ne ve, naj pove, da ne ve za gotovo. Nepotrebnega, preobširnega dopovedovanja in nespodobnega popisovanja pa naj se ogiba, kar se le more. Sosebno naj svojo naj hujšo strast določno na znanje da, in vzroke, iz kterih iztika. Na vsako spovednikovo vprašanje naj spodoben odgovor da, in nauke njegove naj verno posluša, kakor jih je spokorna Magdalena verno poslušala ob Jezusovih nogah. Naloženo pokoro naj dragovoljno prevzame in zvesto opravi, če bi ga to stalo še tolikanj težko. Sosebno pa mora pred očmi

imeti to, da je življenje poboljšati neobhodno potrebno. Brez resnične volje, življenje poboljšati in ne več Boga žaliti mu bo velika spoved ravno tako malo pomagala, kakor kaka druga navadna spoved; neveljavna bi bila, in namesto gnade bi mu prinesla prekletstvo. Kdor pa dolgo spoved opravljaje terdno, resnično voljo ima, življenje poboljšati, bo s spovednikovo pomočjo gotovo tudi vse drugo prav opravil, in velik dobiček imel iz dolge spovedi.

4. Njega dni je živel plemenitaž, ki ni bil posebno pobožen in bogaboječ. Milost božja pa ga obsenči, da gre sam v se, ter se v samoto stisne, duhovne vaje napravi, da bi natanjko izprašal svojo vest in dobro opravil dolgo spoved. Kader je bilo vse to srečno izveršeno, zalivala mu je nedopovedljiva sladkost dušo, in kolikorkrat koli se je v poznejšem času spomnil te svoje dolge spovedi, vesele solze so mu zalivale oči. Minulo je po tem še mnogo let, dokler se ni vlegel na smertno postelj. In na smertni postelji očitno zagotovlja vsem pričujočim, ter pravi: „Gotovo bi se bil pogubil na vse vekomaj, in peklenski plamen bi mi bil v del, če bi ne bil poslušal notranjega nagibovanja, ter opravil dolge spovedi, vidi se mi, kakor da mi je ta spoved pismo za nebeško kraljestvo, zastava za večno zveličanje“. To reče, in tolaži na to žalovalšo ženo in jokajoče otroke z mirnim in veselim obličjem, ter jih opominja, naj se varujejo greha, in naj Bogu zvesto služijo. Kako četert ure pred smertjo poprosi, da mu na glas beró dobre sklepe, ki jih je pri dolgi spovedi delal in si zapisal. Pri slehernem zmed njih mu obličje veselo zažari, kajti vest mu je spričevanje dajala, da jih je zvesto spolnoval. Umerl je, tako so zaupali vsi pričujoči, srečne smerti. Vidiš, ljubi kristijan! kako sladek sad obrodi dolga spoved njemu, ki jo prav opravi, in zvesto spolnuje dobre sklepe, ki jih je delal pri dolgi spovedi. Amen.

LXVI. keršanski nauk.

Komu je sveta odveza dati? — komu prideržati? — komu odreči? — Od zadostenja ali naložene pokore: v čem obstoji? — po čemu se naklada? — kako se mora opravljati?

1. Za dve reči mora vsakega kristijana naj bolj skerbeti: v gnadi božji živeti, in za svoje grehe na tem svetu zadostovati. — Grehov se znebi, in posvečujočo gnado božjo spet nazaj dobi, ako se, kakor ste slišali v zadnjem in predzadnjem keršanskem nauku, mašniku, božjemu namestniku, spove vseh svojih grehov ponižno, odkritoserčno, razločno.

2. Komu pa smejo spovedniki dati sveto odvezo? Ne po svoji volji, ampak po keršanski pravici morajo spovednik, božji namestnik, v Jezusovem imenu soditi, ter sveto odvezo dati le tistemu, ki svoje grehe resnično obžaluje, ki ima duha prave pokore, ter kaže znamnja resničnega poboljšanja. Ako bi bil pravičen kralj vsegavedoč, vsako krivo sodbo svojih namestnikov bi ojstro strahoval. Jezus, kralj nebeški, pa je vsegavedoč, zato bo tudi spovednika, ki se da goljufati, in spokornika, ki goljufa, ojstro strahoval. „Taka odveza“, uči sveti Ciprijan, je nevarna spovedniku, (ki se grehov deležnega stori,) in škodljiva grešniku, (ki se nanj zanaša.) „Podobna je kriva odveza goljufni pobotnici (kvitengi), ki jo hišnik podpiše, gospod pa ne poterdi“, uči sveti Avguštin.

3. Komu morajo spovednik odvezo prideržati? Odveza se mora prideržati grešnikom, od kterih se prav ne ve, ali jih je resnična volja ali ne, poboljšati se in delati pravo pokoro; — tudi takim, ki so svojih grehov že večkrat spovedali se, sveto odvezo prejeli, pa se ne poboljšali; — na dalje tudi, kader se vidi, da grešnik le prisiljen k spovedi pride, ne pa iz pravega namena; — enako tudi, ako grešnik v resnicah svete vere in v ozir dolžnost svojega stanu ni zadosti podučen, in je ves neveden, ne sme se mu sveta odveza dati, dokler ne dopolni svojih dolžnost.

Kaj je storiti grešniku, kteremu se zaderži sveta odveza? — Grešnik, kteremu se sveta odveza priderži, mora naložene dobre dela zvesto opravljati, — se hudih priložnost varovati, se pregrešnemu nagnjenju terdo vstavljati; — o tistem času, o kterem mu je bilo naročeno, zopet k spovedi iti, in, ako je mogoče, k ravno tistemu spovedniku, kteri so mu prideržali sveto odvezo. Ni dobro, v grešnem stanu spreminjati si spovednike. Grešnik, ki od spovednice, pri kteri svete odveze ni prejel, hitro k drugi leti, in drugega spovednika za sveto odvezo ogoljufa, le samega sebe ogoljufa. „Jezus bo sodbo svojega namestnika overgel, ako on nevredno odveže“, veli sveti Ciprijan.

4. Komu se mora sveta odveza odreči? — Terdovratnim grešnikom, ki nočejo grešnih priložnost zapustiti, — tujega blaga nazaj ne dati, sovražnikom ne odpustiti, dokler se ne spremenijo in duha pokore na znanje ne dajo. Sveta odveza se jim odreče zato, da bi se zdramili iz grešnega spanja, in svoje serce odperli milosti božji, nikar pa, da bi obupali in pogubljeni bili. Kristus veli: „Povem vam, — ako se ne spokorite, bote vsi poginili“. (Luk. 13, 3.) Zlovoljni so tisti kristijani, ki se hudujejo nad spovednikom, kteri jim ne dajo svete odveze. Sveti Pavel je Korinčanu, ki se je v sorodništvu pregrešil, sveto odvezo odrekel; grešnik pa se je sodbi voljno vdal, in po ojstri pokori še le sveto odvezo prejel. (I. Kor. 5.) Kakih enajst sto let se je v katoliški

cerkvi sveta odveza dajala le po opravljeni pokori; sedajne dni pa mislijo slabi kristijani, da je vsaka spoved dobra zadosti za sveto odvezo. In vendar po nevredni odvezi spovednik grešnika na lastnih ramah nese v pogubljenje.

5. Kako je čakati spovednikove odveze? — Zvesto poslušaj nauke, ki ti jih spovednik dajo. Dajo ti namreč kar prijatel dobre svete, kar zdravnik za dušno zdravje potrebnega zdravila, kar sodnik zaslužene pokorila. Nauki pri spovedi so najpotrebniši nauki, dajo se namreč vsakemu posebej po njegovih potrebah. — Odgovarjaj resnično na vsako vprašanje tako, kakor pred Bogom za resnično spoznaš to ali uno reč. Spovednik poprašujejo po okoljščinah grehov, da tvoj notranji stan prav spoznajo in pregrehi do korenine pridejo. Nikar tedaj, da bi ti skušnjava jezik zavezala, in bi kaj potrebnega ne povedal, marveč povej vse prav odkritoserčno; le oseb, s kterimi si grešil, po imenu nikoli ne imenuj.

6. Kako se mora sprejemati naložena pokora? —

a) Sprejmi dragovoljno in s pobožnim sercem pokoro, ki ti jo spovednik naložijo. Braniti se posta zavoljo ljudi, kaj bi rekli, ali pa se izgovarjati, da bi bilo preveč, ni in ne more biti prav. Naša pokora nikdar prevelika ni, če nam je le mogoče, in kdor se zavoljo ljudi sramuje dobro delati, ko ga ni bilo sram pred Bogom grešiti, odveze vreden ni.

b) Ako čutiš, da nisi v stanu, pokore dopolniti, prosi, naj ti preložijo ali spremenijo, postavim: post v molitev, milošnjo v kako drugo dobro delo.

c) Ako ne zastopiš, kar ti naložijo, poprosi, naj ti še enkrat povedó; kar pa prevzameš, dolžen si zvesto spolnovati.

7. Kaj je storiti, kedar spovednik sveto odvezo dajo? —

a) Ko molijo pervo molitev, naj se Bog spokornika usmili, ter mu grehe odpusti, in ga pripelje v večno življenje, in po tem še drugo molitev, naj mu odvezo in odpuščenje vseh grehov dodeli, obudí se še enkrat pravo serčno kesanje nad grehi.

b) Kader ga spovednik odvežejo v imenu presvete Trojice, in prekrižajo, naj se spokornik globoko poniža, in naj prosi, da bi odveza bila poterjena tudi v nebesih.

c) Kader spovednik opravljajo četerto molitev, naj bi zasluženje terpljenja Kristusovega, Marije in vseh svetnikov služilo njemu v odpuščenje grehov, v pomnoženje gnade božje in v plačilo večnega življenja, mora Boga prositi pomoči, da bo storil vse, kar je v odpuščenje grehov in v zadobljenje gnade božje potrebnega, prositi pomoči, da se bo posihmalo greha skerbno varovati zamogel.

Si vse to lepo dopolnil, podaj se potolažen po času na svoj kraj, da opravljaš naloženo pokoro ali

V. Zadostenje.

Peta reč k zakramentu svete pokore potrebna namreč je zadostenje ali naložena pokora, da se zvesto opravi po zgledu zgubljenega sina, ki je bil pripravljen, dela poslednjega hlapca opravljati, da bi mu le oče odpustil, in ga zopet k sebi vzel.

Zadostenje ali zadostovanje so tedaj tiste spokorne dela, ki jih spovednik spovedencu naloži, da jih za pokoro opravlja. — Grešnik si mora pa poleg pokoril, ki mu jih spovednik naklada, pokorila nakladati tudi sam, ter obilniši moliti, se dragovoljno postiti, duhovne in telesne dela usmiljenja pridno opravljati; da, ves čas življenja naj skerbno

opravlja take spokorne dela, deloma zato, ker je obilno grešil in spokorne dela, ktere mu mašnik naklada, ne zadostujejo, da bi se ž njimi zbrisale vse časne kazni z grehi zasluženе; deloma pa tudi zato, da si z obilnimi pokorili nabira tudi obilno zasluženja za nebesa, in si s tim tem bolj na varno spravi svoje zveličanje. Opravljanje tacih dragovoljnih pokoril spada med zadostovanje v širejem pomenu, kterega zadostovanja vam tukaj obširneje razlagal ne bom, kakor tudi ne zadostovanje s pokorili, kijih Bog sam grešniku naklada, da bi mu za grehe zadostoval, in donašal vreden sad resnične pokore. Tudi take pokorila mora grešnik dragovoljno prevzeti, da se ž njimi pokori za svoje grehe in zadostuje božji pravici. Sveti Tridentinski zbor (Sess. 14.) pravi: „Milost božja je tako velika, da mu, ne le kar si grešnik težkega naloži, ampak tudi časne nadloge služijo v pokorjenje“.

Da vam pa od zadostovanja v ožem ali tesnejem pomenu, ter od pokore, ki jo spovednik naklada spovedencu, dam potrebni nauk, moram vam pervič povedati, zakaj nam spovednik pokoro naklada; drugič, kaj nas nagiba in spodbada, da opravljamo pokoro od spovednika naloženo; tretjič, kako moramo pokoro opravljati, da jo bomo prav opravili.

8. Zakaj spovednik naklada pokoro?

Spovednik nam pokoro naklada iz dvojnega namena: a) pervič zato, da s takimi pokorili odslužimo in poplačamo časne kazni z grehi zasluženе; b) in drugič zato, da po takih pokorilih svoje življenje poboljšamo, ter se hudemu nagnjenju tem krepkejše vstavljamo, hudo poželenje tem zdatniši pokorimo, grehe sami nad seboj strahujemo, in se jih posihmalo skerbno varujemo.

a) Ako vredno prejemamo zakrament svete pokore, bodo nam odpuščeni naši grehi in nam bodo zbrisane večne kazni, ki bi jih morali v peklu terpeti; časne kazni pa, ki jih z

grehi zaslužimo, in ki bi jih morali terpeti ali na tem ali pa na unem svetu v vicah, nam večidel še ostanejo. Krivoverci sicer temu nauku ugovarjajo, ter terdijo, da z grehi vred bodo odpuščene tudi vse kazni, večne in časne; sveto pismo pa nasproti nam kaže v mnogih zgledih, da je Bog ljudem grešni dolg sicer odpustil, pa časne kazni jim ni odpustil, marveč so jo morali preterpeti. Našim pervim staršem je Bog zavoljo njihovega resničnega kesanja greh in večno kazen sicer odpustil; časno kazen pa sta morala vendar le terpeti. Izgnana sta bila iz veselega raja, morala sta s trudom in težavo zemljo obdelavati in mnogo drugih težav preterpeti, in na zadnje umreti. Izraelcem je Bog na Mozesovo prošnjo odpustil njihovo veliko pregreho; v obljubljeno deželo pa jim ni dal dospeti; v puščavi so morali pomreti. Rekel je Gospod Bog Mojzesu: „Odpustim po tvoji besedi . . . Vendar pa vsi možje; . . . ki so me skušali že desetkrat (to je: prav velikokrat), in niso pokorni mojemu glasu, ne bodo vidili zemlje, ki sem jo s prisego obljubil njih očetom; tudi nobeden zmed njih, ki so me zaničevali, je ne bo videl . . . V tej puščavi bodo ležale vaše mertve trupla“. (IV. Moz. 14, 20. 22. 23. 29.) — Mozesu je Bog odpustil greh, s kterim se je bil pri Bogu zadolžil takrat, kader je v dvomih bil, ali bo le vode dala skala, na ktero s palico udariti je Bog zapovedal; vendar le ga je Bog kaznoval s tim, da Mozes ni smel iti v obljubljeno deželo. (IV. Moz. 20, 12.) — Skesanemu kralju Davidu je prerok Natan v božjem imenu napovedal, da mu je njegov velik greh odpuščen; kazen pa za greh mu je ostala. Njegov sin je umerl. Rekel mu je námreč prerok: „Gospod ti je tvoj greh odvzel, ne boš umerl! Vendar pa, ker si s tim dal priložnost sovražnikom Gospodovim k preklinjevanju, naj umerje sin, ki ti je bil rojen“. (II. Kralj. 12, 13. 14.) — Ako je tedaj Bog že v stari zavezi z časnimi kaznimi strahoval ljudi večidel tudi še potem, ko jim je bil že odpustil greh in grešno zadolženje: kdo bi ne hotel verjeti, da Bog enako ravna tudi še v novi zavezi, v kteri se grešniki pred njim še vse hujše zadolžijo napak obračajoč kerstne gnade in druge milosti božje. Da morajo tudi v novi zavezi večidel

časne kazni še preterpeti tisti, kteri so v zakramentu svete pokore že prejeli odpuščenje grehov in večnih kazen, je že od nekdaj verovala in učila sveta cerkev. Da bi jim tedaj priložnost dala, te časne kazni odslužiti, je grešnikom, ki so grešivši zapravili kerstno gnado, nakladala naj ojstrejše pokorila. In sveti Tridentinski cerkveni zbor pove tudi razloge ali uzroke, zavoljo kterih Bog časne kazni v zakramentu svetega kersta sicer odpušča, v zakramentu svete pokore pa večidel ne odpušča, ter pravi: „Viditi je, da bistvo božje pravice zahteva, da Bog drugači v svojo milost sprejema tiste, kteri so pred svetim kerstom nevedoma grešili, in spet drugači tiste, ki so enkrat iz sužnosti pregrehe in iz sužnosti satanove že rešeni in s svetim Duhom že obdarovani bili, pa se niso bali, vedoma oskruniti tempelj božji in žaliti svetega Duha. Tudi se spodobi za božje usmiljenje, da se nam (v zakramentu svete pokore) grehi ne odpuščajo kar brez vsega zadostovanja, ker bi (brez tega zadostovanja) na grehe manj porajtali, in skor da sovražni in uporni zoper svetega Duha o dani priložnosti spet hujše padli in si jezo (božjo) množili za dan maščevanja“. V teh besedah tedaj nahajamo dva razloga, zakaj da Bog v zakramentu svetega kersta časne kazni odpušča, v zakramentu svete pokore pa večidel ne odpušča. Pervi vzrok je ta, da so grehi po svetem kerstu storjeni večí memo unih pred svetim kerstom storjenih; pervi namreč so bolj iz hudobije storjeni, drugi bolj iz slabosti; in v sploh je drugi padec veče kazni vreden kakor pervi padec. Božji pravici je tedaj prav primerno, da nam pri svetem kerstu odpusti ves dolg in vso kazen ob enem, v zakramentu svete pokore pa nam nekoliko časnih kazen prideržuje. Drugi vzrok pa je ta: Ako bi nam Bog v zakramentu svete pokore vselej odpustil vse časne kazni, le rado bi se zgodilo, da bi na greh posebno ne porajtali, in ga kmalu spet doprinašali. Po tem takem je božjemu usmiljenju prav primerno, da nam v zakramentu svete pokore greh in večno kazen sicer odpusti, nikar pa ne odpusti vselej vse časne kazni, da pripelje nas s tim do spoznanja, da je greh neizrečeno hudo kaznivredno zlo, in da obvaruje nas, da v greh nazaj ne pademo.

Za te časne kazni tedaj, ktere nam večidel še ostanejo po tem, ko so nam grehi bili odpuščeni in večne kazni zbrisane, moramo božji pravici z a d o s t o v a t i, ali, da vam z drugo besedo povem, moramo s p o k o r n e dela opravljati. Protestantje tajijo tudi to, ter pravijo: „Mi ne moremo Bogu nobenega zadostenja dati; saj je pa to tudi prav nepotrebno, ker je Jezus Kristus za nas zadostoval“. Na to jim bodi odgovor: Mi sicer res iz lastne moči ne moremo Bogu nobenega zadostovanja dajati, kajti vse spokorne dela, ki jih opravljamo, so same ob sebi le malo vredne, in še teh brez gnade božje Bogu dopadljivo opravljati ne moremo. Toda naše spokorne dela, uči določno sveti Tridentinski cerkveni zbor, zadobiva od Jezusovega neskončnega zadostovanja po enakem potu svojo vrednost, kakor dobivajo vse naše pobožne vaje in vse naše dobre dela svoje zasluženje in svojo vrednost od neskončnega zasluženja Kristusovega. Terditev krivovernih Protestantov, da časnih z grehom zasluženih kazen ne moremo odslužiti z nobenim zadostovanjem, je tedaj napačna terditev; kajti resnica je na naši strani, da namreč zamoremo zadostovati za te časne kazni, ker naše spokorne dela svojo vrednost in svojo zadostilno moč zajemajo iz zadostovanja Kristusovega. Napačna pa je tudi druga terditev, da je namreč naše zadostenje po vsem nepotrebno, ker je Kristus za nas zadostoval. Res je Jezus Kristus za naše grehe zadostoval z neskončno obilnostjo; toda to njegovo zadostovanje nam pomaga le takrat, kader se ga vdeležujemo s spokornimi deli. Tega nas Zveličar sam uči z določno besedo, ter pravi: „Ako se ne spokorite, bote vsi poginili“. (Luk. 13, 4.) Ako bi vsi poginili, ter zaverženi bili in pogubljeni, če bi pokore ne delali, to je: za svoje grehe spokornih del ne opravljali, se iz tega vidi, da zamoremo zadostovanja Kristusovega deležni postati le s tim, da doprinašamo spokorne dela. Po tem takem nikakor ni nepotrebno, da tudi mi zadostujemo za svoje grehe, ker je že Kristus zanje zadostoval; marveč spokorne dela opravljati, da se zadostovanja Kristusovega ž njimi vdeležujemo in Boga tako rekoč odškodujemo za svoje grehe. In glejte! ravno zato nam spovednik naklada pokoro, da ž njo zbrisujemo časne kazni, ktere nam večidel še osta-

nejo po tem, ko smo s sveto odvezo zadobili odpuščenje grehov in odpuščenje večnih kazen, in ktere časne kazni zbrisovati moremo in moramo ravno s tim, da doprinašamo spokorne dela.

b) Drugi razlog, zavoljo kterega nam spovednik pokoro naklada, je poboljšanje življenja. Naložena pokora je nekakova kazen, in kar kazen je pomoček za poboljšanje, kajti kazen od hudega odvračuje. In ker je naložena pokora kazen, je naši poželjivi natori zoperna, in moramo si kolikor toliko silo delati, da jo prav opravimo. Ravno to pa je prav vspešno za poboljšanje življenja; kajti kolikor bolj zatiramo svojo poželjivost, toliko bolj oslobodimo svojega duha, in toliko lagleje tedaj tudi premagujemo mnogotere skušnjave in se obvarujemo greha. Memo tega obstoji vsa pokora, ki nam jo spovednik naklada, v pobožnih vajah in dobrih delih, ki niso nič manj močni pomočki za poboljšanje; kajti koliko več dobrega storimo, toliko bolj hudo nagnjenje v nas slabi, in toliko bolj raste in se uterduje v našem serci keršanska gorečnost in ljubezen do Boga, in toliko bolj obvarovani smo tedaj tudi pred tem, da se ne povernemo v greh. Pokorila, ki nam jih spovednik naklada, obstojijo v trojnih znanih dobrih delih, ki so: molitev, post, miložnja. Kdo bi tega ne spoznal, da v vseh teh trojnih dobrih delih imamo prav močne pomočke za poboljšanje! Po pravici tedaj sveti Tridentinski cerkveni zbor terdi od naloženih pokoril ali zadostovalnih kazen, da spokornika prav močno od greha odvračujejo, ga tako rekoč kakor na vajeti in v berzdah imajo, in ga za prihodnost delajo bolj previdnega in čuječega ali paznega. Te kazni, nadaljuje sveti cerkveni zbor, „ozdravljajo tudi ostanke grehov, in z nasprotnimi pobožnimi vajami zatirajo grešne nagnjenja, ktere so rastle (v človeku) zavoljo hudobnega življenja“. (Sess. 14. cap. 8.)

Da bi se resnično poboljšanje doseglo tem gotovejše, spovednik pokoro nalagajoč ozira se na lastnijo storjenih grehov, in tudi na lastnijo in na okoljščine spokornikove, ter

slehernemu odmerja tako pokoro, kakoršno ima za naj pripravnišo, da bi ga ovarovala, da vnovič ne pade in se poverne v greh. Nečistniku in požrešnežu naklada post, lakomniku in krivičniku miložnjo i. t. d. Ako se naložena pokora zvesto opravlja, gotovo bo dosegla svoj namen: Spokornik se bo obvaroval padca in povernitve v greh, in njegovo poboljšanje bo resnično in stanovitno.

Ta le, ljubi kristijani! je dvojni vzrok, zavoljo kterega spovednik spovedencu naklada pokoro. Naklada mu jo, da ž njo odsluži časne kazni z grehi zaslužene; naklada mu jo, da ž nje pomočjo spokornik poboljša svoje življenje.

9. Ktera reč pa nas nagiba in uganja, da zvesto opravljamo pokoro od spovednika naloženo?

Da zvesto opravljamo pokoro od spovednika naloženo, nas naganja a) pokoršćina, ki smo jo spovedniku dolžni; b) spopolnenje spovedi, s kterim spopolnenjem si svojo spoved v varnost spravljamo; c) velika korist, ki jo iz zvestega obverševanja pokore zajemamo; in d) zgled spokornikov iz pervih časov svete cerkve.

a) Da pokoro od spovednika naloženo zvesto opravljamo, nas pervič naganja pokoršćina, ktero smo spovedniku dolžni. — Kristus je svojim aposteljnom in njihovim naslednikom dal oblast ne le razvezovati, ampak tudi zavezovati. Spovedniki imajo po tem takem tudi oblast, grešnikom, če ravno bi jih odvezali od njihovih grehov, nakladati posebne dolžnosti, posebne opravila, ter pokorila in spokorne dela. In ker nam Bog v zakramentu svete pokore naših grehov noče odpuščati kar brez vsega zadostovanja, kakor nam jih je odpustil v zakramentu svetega kersta, ampak zahteva, da časne kazni plačujemo s pokornimi deli; imajo spovedniki ne le oblast, temveč tudi dolžnost, spokornikom nakladati pokoro, kakor to tudi res kar naravnost spovednikom naroča

sveti Tridentinski cerkveni zbor. Ako imajo pa spovedniki oblast in še clo dolžnost, spokornikom nakladati pokoro, iz tega se že samo ob sebi razvidi, da so tudi spokorniki zavezani in dolžni, pokoro sprejemati. Spovednik, kteri bi te svoje dolžnosti ne hotel spolnovati, kar naravnost bi se pregrešil zoper pokorščino, ki jo je spovedniku dolžen.

b) Da pokoro od spovednika naloženo zvesto opravljamo, naganja nas tudi še ta posebna okoljščina, d a ž n j o, s p o k o r o n a m r e č, s p o p o l n u j e m o i n v a r n o s t d e v a m o s v o j o s p o v e d. — Ako bi kdo naložene pokore ne opravljal, njegova spoved bi bila ali neveljavna, ali vsaj nepopolna. N e v e l j a v n a bi bila, ako bi že poprej, prejden prejme sveto odvezo, ali med tem, ko prejme sveto odvezo, volje ne imel, da bi opravil naloženo pokoro. Neveljavna bi bila spoved zato, ker je volja, zadostovanje opravljati, neobhodno potreben del k zakramentu svete pokore spadajoč, in ker Bog noče grehov odpustiti nikomur, komur te volje manjka. Ako bi pa kdo poprej, prejden prejme sveto odvezo, imel resnično voljo, da bo opravil naloženo pokoro, po tem pa bi jo vendar le v nemar spustil, ter ali popolnoma zanemaril ali jo pa le samo deloma opravil, njegova spoved bi bila n e p o p o l n o m a, in storil bi s tim greh, kteri bi bil po okoljščinah ali smerten ali odpustljiv greh. Smerten greh bi storil, ako bi vedoma opustil znaten del pokore ali še clo vso pokoro, ktera mu je bila naložena za njegove smertne grehe. Ako bi pa opustil en del pokore ali vso pokoro, ki jo je prejel za svoje odpustljive grehe, in bi se to odpuščenje godilo iz lenobe, odpustljiv greh bi to bil. Ako bi te za male grehe naložene pokore ne opravil ali zavoljo pozabljivosti ali zavoljo kakega drugega nepremagljivega zaderžka, ne bilo bi mu v greh prišteto to opuščenje.

Da tedaj na varno dene svojo spoved, ter poskerbi, da spoved ne bo niti neveljavna, niti nepopolna, potrebno je, da spokornik opravi naloženo pokoro.

c) Da pokoro od spovednika naloženo zvesto opravljavljamo, zahteva tudi naša lastna velika korist, ktero nam donaša zvesto opravljanje naložene pokore. Pokora od spovednika naložena je bistven del zakramenta svete pokore, in kar bistven del zakramenta ima tudi zakramentalno moč, in razodeva to svojo moč in svoj vspeh ravno tako gotovo, kakor gotovo svojo moč in svoj vspeh razodeva mašnikova odveza. Kakor gotovo nam mašnikova odveza, kader jo prav pripravljeni prejmemo, odpusti naše grehe in večne kazni; ravno tako nam odpušča pokora od mašnika naložena časne kazni, odpušča ali vse ali pa le en del časnih kazen. Vse druga je s spokornimi deli, ki si jih sami nakladamo. Te spokorne dela so sicer dobre in zveličavne, toda take zdatne in vspešne vendar le niso, kakor spokorne dela, ktere mašnik naklada; niso zato ne, ker svoje moči ne dobivajo iz svetega zakramenta. In po tem takem se vtegne prigoditi, da si z majhno od mašnika naloženo pokoro zbrišemo vse več časnih kazen, kakor pa z vse obilnišo pokoro, ki si jo sami nakladamo. In ker to vemo, je to res prav pripravno, naj nas nagiba, da zvesto opravljamo pokoro od mašnika naloženo.

d) Da pokoro od spovednika naloženo zvesto opravljamo, nas nagiba tudi še zgled spokornikov iz pervih časov keršanstva. — Sveta cerkev je v pervih časih silno ojstro pokoro nakladala, in vendar so jo tedajni spokorniki zvesto opravljali in z veliko gorečnostjo. Tedajne dni so tisti, ki so se bili zadolžili z velikimi grehi, po tem pa so se želeli spet z Bogom spraviti, po navadi pepelnično sredo sprejemali med spokornike. Pokoro pa so morali delati na štírih stopnjah ali štirih postajah. Po dve leti ali še po več let so se pokorili na pervi stopinji, med Jokajočimi, to je: med tistimi, ki so morali med službo božjo pred cerkvenimi vrati stati v rasovnik oblečeni in s pepelom potreseni, in so vernike v cerkev gredoče zavoljo danega pohujšanja odpuščenja prosili in se jim v priprošnjo priporočevali. Iz te stopnje so prišli na drugo stopnjo, na stopnjo

Slušajočih. Dovoljeno jim je bilo zdaj v cerkev stopiti, pa se niso smeli višeje pomakniti, temveč so morali le v preddvori ostati za katekumeni, ter tistimi, ki so se pripravljali za sveti kerst; in kader se je maša za vernike pričela, morali so spet iz cerkve stopiti. Za to stopnjo je bila stopnja Klečečih. Njim je bilo sicer dovoljeno v sredo cerkve hoditi, pa so jo morali pri darovanju spet zapustiti. Na četerti stopnji se je znašla versta Stoječih, ter tistih, ki so med vso službo božjo sicer v cerkvi stali, toda odločeni od drugih vernikov, in jim ni bilo dovoljeno k darovanju hoditi in k svetemu Obhajilu. Spokorniki, dokler so se na teh čveterih stopnjah znašli, morali so spokorno obleko nositi, nositi ne le kader so v cerkev hodili, ampak tudi doma in pri svojih vsakdanjih opravilih, morali so masikterikrat bosi hoditi in gologlavi, glavo s pepelom potrošeno. Niso smeli veselega gostovanja naravnati, niso smeli niti vina piti, niti mesa jesti, niti ženiti se ali možiti; in so morali svoj čas dostati v molitvi, v postih, v ponočnem čuvanju in v drugih spokornih vajah. Ta ostra pokora, kteri se je moral podvreči vsak velik grešnik brez razločka na njegov stan ali na njegovo dostojanstvo ali veljavo, je marsikterikrat trajala po tri leta, po pet, sedem, deset, petnajst, dvajset let, in marsikterikrat clo ves čas življenja do smerti. Kdor se je, postavim, pregrešil s kakim naglavnim grehom, moral se je pokoriti do sedem let. Kdor je svojim staršem kako krivico naredil, delal je tri leta pokoro. Kdor je po krivem prisegel, moral se je štirdeset dni postiti ob vodi in ob kruhu, in potem celih sedem let delati ojstro pokoro, vse naslednje življenje pa podvreči se nekoliko laglejemu pokorjenju. Še clo take grehe, ki niso bili tako veliki, je tedajna cerkev pokorila z ojstrim pokorjenjem. Kdor se je, na primero, v cerkvi med službo božjo razgovarjal, moral je deset dni pokoro delati ob vodi in suhem kruhu. Kdor bi bil kako nedeljo ali praznik opravljal hlapčevske dela, moral se je tri dni; in kdor bi bil postno zapoved prelomil, moral se je dvajset dni ob vodi in kruhu postiti. Ženska, ktera si je lepotičila obličje, bila je pokorjena s triletnim pokorjenjem. Tako ojstro pokoro je sveta cerkev grešnikom nakladala nekdajne

dni; clo majhni, nepomenljivi pomotleji so bili takrat ojstrejši pokori podverženi, kakor dandanes največe pregrehe in hudobije. Ako to pridno premišljujemo, gotovo nas bo tako premišljevanje prav zdatno nagibalo, da dragovoljno in zvesto opravljamo pokoro, ki se nam naklada, in ki je dandanes kar brez vse primere lagleja, kakor je bila njega dni.

In oj s koliko gorečnostjo so pokoro delali njega dni! Zmed mnogih drugih poslušajte le eden zgled: Poncij Lavacenski je živel v dvanajstem stoletju silno hudobno, ter dopri-našal grozovite hudobije. Na zadnje se spametova, ter gre sam v sebe, in začne premišljevati svoj grešni, usmiljenja-vredni stan, nesrečno smert, ki ga bo zadela, strašno sodbo, ki ga čaka. To ga pretrese tako močno, da sklene delati ojstro pokoro. Cvetno nedeljo, kader je bilo vse ljudstvo v cerkvi zbrano s škofom in duhovščino vred, se Poncij pririne skoz množico vernikov v prerevni obleki, bos, in verv krog vratu kakor smerti zapadel hudodelnik, pade pred škofa na kolena, mu poda popir, na kterega so bili napisani vsi njegovi grehi, in prosi, da bi se brali pred vso zbrano množico. To se zgodi, in med tem, da se njegovi grehi očitno beró, se da neprenehoma s šibami pretepati proseč, da bi ga tepli kolikor morejo. In vroče solze mu po licah tekó in kapajo na zemljo; in na ves glas kliče, da je res kriv vseh teh grehov, ki so se brali s papirja; in Boga in ljudi prosi odpuščenja. Vsi, ki so to vidili in slišali, so se razjokali nad skesanim grešnikom. Drugi dan po tem, ko je popravil, kolikor mogel, storjene krivice, je ostalo premoženje razdelil med uboge, se odpovedal svetu, in šel v ojstro pokoro, ki jo je delal ves svoj živi dan, dokler ni v božjem strahu šel iz tega sveta. Vidite, tako ojstro so se njega dni pokorili spokorniki, in pokorili ne le z ojstro, ampak tudi dolgotrajno pokoro. Bi le mi, ki se nam sedajne dni naklada le majhna pokora, te male pokore ne hotli zvesto in natanjčno opravljati!

Preimenitne razloge nas tedaj nagibajo, da zvesto opravljamo pokoro od spovednika naloženo. Zatoraj tudi terdno sklenimo, da jo bomo zvesto opravljali. Silno nehvaležni bi

bili, ako bi pokoro od mašnika naloženo grajali za preojstro in pretežavno med tem, da smo zavoljo svojih obilnih in velikih grehov vredni sto in stokrat hujše in ojstrejše pokore. Ako bi nam bil spovednik naložil pokoro, ktere bi zavoljo posebnih okoljščin, v kakoršnih se znajdemo, ne mogli opravljati, rad nam jo bo zamenjal z drugo pokoro, ki jo bomo lahko dostali, kakor hitro mu namreč razodenemo tiste posebne okoljščine, zavoljo kterih bi ne mogli opravljati naložene pokore. Sami ob svoji volji pa si pokore predrugačiti ne smemo, tudi ne, ko bi laglejo pokoro zamenili za ojstrejšo; kajti v tej reči je spovednik naš sodnik, in le njemu pripade oblast, nakladati pokoro. Drugi mašnik nam zamore eno pokoro zamenjati z drugo le takrat, če se mu spovemo, in ako ima v to svoje pravične razloge; kajti brez pametnega vzroka kaj takega storil ne bo. Tudi ne sme nihče misliti, da bi kdo drugi zamogel zanj opravljati pokoro; kajti pokora ali zadostovanje je bistven del zakramenta svete pokore nič manj kakor kesanje, ali kakor terdni sklep, ali kakor spoved. Kakor se tedaj ne more kdo drugi namesto nas kesati, zavoljo naših grehov, ali namesto nas terdni sklep storiti, ali namesto nas se spovedati; ravno tako tudi ne more kdo drugi namesto nas opravljati naložene pokore. Naj si tedaj pri spovedi dobimo to ali drugo pokoro, vselej jo moramo sami opravljati.

10. Kako moramo opravljati pokoro od spovednika naloženo, da jo bomo prav opravili?

Odgovor na to vprašanje je: Od spovednika naloženo pokoro moramo opravljati: a) s ponižnim sercem in b) o pravem času.

a) Pokoro od spovednika naloženo moramo opravljati s ponižnim sercem. Alite da veste, da smo revni grešniki, ki si moramo od Boga izprositi odpuščenja grehov in odpuščenja zasluženih časnih kazen? Bog pa le ponižnim daje svojo gnado; prevzetnim pa gnade

ne daje, temveč se jim ustavlja, uči sveti apostelj Peter. Ako bi kdo pokoro opravljaje ne bil ponižen, ampak bi hotel prevzeten biti, bilo bi to ravno tako gerdo in nagnusno, kakor ko bi hotel berač prevzeten biti. Da bomo tedaj naloženo pokoro prav opravili, moramo jo prevzeti s ponižnim sercem, in opravljati tako, kakor je naložena. Akoravno bi bila pokora, ki nam je naložena, sama ob sebi poniževalna, ali ko bi bil poniževalen tisti kraj, na kterem bi morali pokoro opravljati, moramo vendar le ponižno se podvreči, in zvesto opravljati to, kar nam je naloženo, in ravno tako, kakor nam je naloženo. Več kakor na naši veljavi pred ljudmi, ali kakor na kaki drugi reči nam mora stati na tem, da naloženo pokoro zvesto opravimo, in da se časnih, z grehi zasluženih kazen, znebimo, pokoro opravljaje.

b) Pokoro od spovednika naloženo moramo opravljati tudi o pravem času. — V ozir tega je gledati na to, ali spovednik čas, o kterem se mora pokora opravljati, določi, ali pa ga ne določi. — Je spovednik čas, o kterem moramo pokoro opravljati, določil, moramo se zvesto deržati tega časa; kajti v ozir te reči se ne razteguje le samo na pokoro, ki jo moramo opravljati, ampak se razteguje tudi na čas, o kterem moramo pokoro opravljati. Le takrat, kader bi vmes prišel kak tak napotlej, kteri bi nas pri opravljanju pokore ali kar naravnost vstavljal ali pa nam vsaj velike težave delal, smeli bi pokoro opravljati ob kakem drugem času; kajti v takem slučaju bi po pravici smeli soditi, da bi nam spovednik sam v to dovoljenje dal, ako bi mu bilo znano, v kakošne okoljščine da smo prišli. Kader bi nam bila pokora naložena za dalj časa, da bi jo morali opravljati ali o posebnih odlokih ali pa vsak dan, in bi se nam pripetilo, da bi enkrat ali drugikrat pozabili pokoro opraviti, taka pozabljivost bi nam ne bila v greh prišteta, samo, da pozneje dostavimo in opravimo, kar smo zamudili. Ako bi pa pokoro, ki je za več časa naložena, ali iz lahkomišljenosti ali iz mlačnosti večkrat opustili, s takim opuščenjem bi se pregrešili, in če bi tudi pozneje dostavili, kar smo poprej zanemarili.

Ako bi spovednik ne določil časa, o kterem moramo pokoro opravljati, moramo jo opravljati, kakor hitro nam je mogoče. Praviloma jo opravljajmo še pred svetim Obhajilom, ako je namreč pokora taka, da se pred svetim Obhjilom opraviti zamore. Ako se pa ne more opraviti pred svetim Obhajilom, mora se opraviti po svetem Obhajilu, in sicer kakor hitro okoljščine dopusté, da se zamore opraviti. Da se to res zgodi, zahteva od nas gorečnost za pokoro, s kakoršno gorečnostjo moramo kar pravi spokorniki navdahnjeni biti; zahteva od nas dolg, ki ga moramo poplačati božji pravici; zahteva od nas previdnost, ki jo moramo imeti, da se v greh ne povernemo, in s kakoršno previdnostjo se odlašanje pokore nikakor ne vjema. Ako bi pokoro, ki nam je bila naložena za velike grehe, brez pravičnega vzroka, odložili za več mescev, bilo bi tako odlašanje po mislih keršanskih učenikov predolgo odlašanje, in bi nam bilo v smerten greh prišteto. Memo tega nam je treba gledati tudi na to, da pokoro opravimo takrat, dokler se še znajdemo v stanu gnade božje. Svoji dolžnosti bi sicer zadostovali, akoravno bi pokoro opravili v stanu pregrehe; toda dobiček, iz opravljene pokore izvirajoč, šel bi nam na zgubo, ker bi si s pokoro v grešnem stanu opravljeno nič več ne mogli zbrisati časnih kazen, kakoršnih si nikakor ne moremo zbrisati drugači, razun da se znajdemo v gnadi božji. Zatoraj tisto pokoro, ki nam jo je spovednik naložil, da jo opravimo, pa ni določil, kdaj da naj jo opravimo, tisto pokoro — pravim — le kar hitro opravljajmo in brez odlašanja, da jo opravimo, dokler se še v gnadi božji znajdemo.

11. Zdaj sem vam, ljubi moji! razložil vse, kar vam je vedeti, in kar vam je storiti potrebno, da prav opravimo pokoro od spovednika naloženo. Zvesto si vse to v spominu ohranujte, in se natanjko ravnajte po tem nauku, kader k spovedi greste.

Ker je pa s tim naukom skončan nauk od zakramenta svete pokore, bom vam ob kratkem naznanil še nektere vodila, kterih se deržite, da ta sveti in tolikanj potrebni zakra-

ment vselej prejemate ne le veljavno, ampak tudi vredno.

Te vodila so:

Kaderkoli mislite prejemati zakrament svete pokore, mislite si in recite sami pri sebi: „Zdaj se bom lotil opravila, na kterega je navezano in od kterega je odvisno ali večno zveličanje ali pa večno pogubljenje moje duše, kakor si že to opravilo ali dobro opravim ali pa slabo“. Ta misel vam bo navdihnila neko posebno, zveličavno resnobo, in vam pomagala, da bote vseh pet k zakramentu svete pokore potrebnih reči opravili tako zvesto, kar in kolikor vam bo le koli mogoče z božjo pomočjo.

Kader se pripravljamo, da bi vest izpraševali, grehe obžalovali, terdni sklep poboljšanja delali, mislimo si, da delamo in opravljamo vse to poslednjikrat v svojem življenju, in da bomo kar po tej spovedi morali umreti in stopiti pred sodbo božjo. Ta misel nas bo gotovo spodbadala, da prav skerbno in pridno svojo vest izprašujemo, prav priserčno svoje grehe obžalujemo, in terdno in resnično sklenemo poboljšati svoje življenje.

Kader k spovednici pokleknemo, mislimo si, da ne gremo sami k spovednici, ampak da z nami gresta dva spremljevalca, naš angeljvarh ob desni strani in satan ob levi: angeljvarh, da bi nas nagovarjal in vnemal za odkritoserčno spovedovanje; satan pa, da bi nas od tistega odvračeval. Ta misel nas bo učila, da od sebe odbijamo satanovo zapeljevanje, nasproti pa poslušajmo angeljevo navdihovanje in se po njem ravnajmo, ter se odkritoserčno spovedujmo.

Kader se spovedujemo, mislimo si, da tisti, komur se spovedujemo, je sam Jezus Kristus, vsegavedni Bog in človek skupaj. Ne morem verjeti, da bi, v glavi imevši to misel, se prederznili, ter svoje grehe prikrivali, ali brez potrebe izgovarjali in zmanjševali; marveč bomo ponižno in odkritoserčno povedali vse, kar koli grešnega na vesti imamo.

Kader se pripravljamo, da bi opravili naloženo pokoro, se v duhu podajmo v vice, ter premišljujmo in si ogledujemo terpljenjapolni kraj, ki je pripravljen za našo dušo, da bi jo očistil časnih kazen. To premišljevanje bo vnemalo in pospeševalo našo gorečnost, da pokoro opravimo dobro, kar le koli moremo.

In na posled: Zberimo si, ako nam je mogoče, takega spovednika, ki vleče bolj na ojstro kakor pa na mehko stran. Za našo dušo bo to bolje, česiravno se temu vstavlja naša poželjiva natora.

Te vodila si, ljubi kristijani! zvesto ohranujte v spominu, in se jih deržite, kaderkoli bote prejemali zakrament svete pokore; in obljubim vam, da ga bote gotovo vselej prejemali tako, da bo zaleglo Bogu v čast, bližnjemu v spodbudo, vašim dušam pa v zveličanje. Amen.

LXVII. keršanski nauk.

Od odpustkov: kaj so odpustki? — kolikeri so odpustki? —

1. Kako veselo gostijo je usmiljeni oče napravil zgubljenemu sinu, ki se je ves skesan in poboljšan k njemu vernil! „Hitro prinesite naj boljše oblačilo, in ga oblecite, in dajte mu perstan na roko, čevlje na noge, in pripeljite pitano tele, in zakoljite ga, in hočemo jesti in se gostiti“, tako ljubeznjivo naroča usmiljeni oče svojim hlapcem, objame svojega sina, ter veli: „Ta le moj sin je bil mertev, in je zopet oživel; zgub-

ljen je bil, in je bil zopet najden“. In so se začeli gostiti. Ko človek vse to veselje sliši in lepo gostijo v duhu gleda, veselja bi se razjokal. — Pa še lepša gostija in veče veselje čaka vas, vi spokorjeni grešniki, ako pet reči k zakramentu svete pokore potrebnih zvesto opravite, ter se s pravo pokoro nazaj povernete k svojemu nebeškemu Očetu, kterega ste bili grešivši zapustili. Gostija je pripravljena od samega Sina božjega, usmiljenega Jezusa; božja miza je pogernjena, in vsi spokorjeni grešniki so povabljeni na veliko večerjo, pri kteri jih Jezus živi in napaja z lastnim mesom in kervjo.

Pa, če se tudi nič ne ogledamo na imenitno in veselo gostijo, ktera je pripravljena pravim spokornikom, je sad, ki ga obrodi prava pokora, že sam ob sebi tako sladek in zveličaven, da bi že samo zavoljo njega mogel vsak grešnik dragovoljno delati pravo dokoro. Ta dragi, žlahni sad sem vam obširno popisal v enem poprejnih kerščanskov naukov; in danes le na kratko omenjam, da ta dragi, žlahni sad, ki ga prava pokora obrodi, je: odpuščanje grehov, odpuščanje večnih kazen, posvečujoča gnada božja in mir vesti. To je prave pokore dragi, žlahni sad. Kje je grešnik, da bi želje ne imel, vtergati si ga in vživati ta sad!

Le samo časne kazni z grehi zaslužene večidel še ostanejo, kader je človek storil pravo pokoro. Te časne kazni se ali vse ali le deloma zbrisujejo z zadostovanjem, od kterega smo govorili v zadnjem keršanskem nauku, zbrisujejo s spokornimi deli, ki nam jih mašnik pri spovedi za pokoro naklada, ako namreč zvesto opravljamo te spokorne dela.

2. Ali glejte je, milosti božje! Poskerbela nam je še drugi pomoček, s kterim si zbrisujemo časne kazni, in ta pomoček so:

Odpustki,

od kterih bo govoril današnji keršanski nauk.

Ker so odpustki naj zdatniši pripomoček za odpuščanje

časnih kazen z grehi zasluženih je prav primerno, da se nauk od odpustkov navezuje na nauk od zakramenta svete pokore. Nauk od odpustkov pa obsega sosebno tri reči: I. Kaj so odpustki in kolikeri so? II. Kaj nam je treba verovati od odpustkov? III. Kaj nam je treba storiti, da odpustke zadobimo?

3. Danes ostanemo pri pervem stavku:

I. Kaj so odpustki in kolikeri so? Kaj so odpustki?

Odpustki so odpuščanje časnih kazen, ktere bi po odpuščenem grehu ali v sedajnem življenju morali terpeti ali pa po smerti v vicah. — Odpustki so, pravim, odpuščanje časnih kazen. Nekteri kristijani imajo v ozir odpustkov prav napačne zaumene, ter menijo, da odpustek in odpuščanje grehov je eno in isto. Toda ta misel je po vsem napačna; kajti z odpustki ne bo odpuščen noben greh, niti velik niti majhen. Kdor hoče odpustka deležen biti, mora si odpuščanje grehov že poprej zadobiti. Grehi pa, tako veliki kakor majhni, se odpuščajo z zakramentom svete pokore, nikakor pa ne odpustki. Z odpustki se tudi ne odpuščajo večne, peklenske kazni; kajti tudi te z grehi vred odpušča zakrament svete pokore. Odpustki nas tudi ne rešijo nadlog in težav sedajnega življenja, kakoršne so: bolezni in bolečine, in mnogotero drugo terpljenje. Te britkosti in nadloge niso vselej kazni za grehe, ampak so včasih tudi poskušnje za pravične, in ne zadevajo človeka le zgol zato, da bi se ž njimi pokoril za svoje grehe, ampak tudi zato, da si ž njimi zasluženje nabira za nebesa. Ravno zavoljo tega so imeli prav veliko preterpeti clo naj veči svetniki, ki greha niso delali in tedaj tudi pokorjenja niso potrebovali. Koliko je preterpela Marija, prečista Devica, koliko je prestal sveti Janez Kerstnik, kdo tega ne ve? Toda glejte, to terpljenje jima je nabiralo zasluženje in jima je prineslo obilno

plačilo v nebesih. — Odpustki nam odpuščajo le časne kazni z grehi zaslužene, ter odpuščajo tiste kazni, ktere nam po tem, ko so nam bili grehi odpuščeni, še ostanejo, in ktere bi morali terpeti ali na tem svetu ali na unem svetu v vicah.

Vtegnil pa bi si kdo misliti, ter reči: Ako bodo z odpustki odpuščene kazni, ki grešniku še ostanejo po zadobljenem odpuščanji grehov, kako je nek to, da mora marsikteri grešnik vendar le še tolikanj terpeti, akoravno poleg odpuščanja grehov in večnih kazen tudi še odpustke zadobi? Zapravljivec, postavim, ki je z zapravljivostjo zapravil svoje premoženje in je v revščino prišel, ostane reven, če se tudi spokori in poleg tega odpustke zadobi; — nečistnik, ki se je z nečistostjo ob zdravje pripravil, še vedno boleha, če tudi pravo pokoro stori in zraven tega odpustkov deležen postane?

Da bomo na ta vgovor dobili povoljen odgovor, treba je časne kazni na dvoje razdeliti, ter razdeliti v p o k o r i l n e (vindicativae) in z d r a v i l n e (medicinales). Med p o k o r i l n e č a s n e k a z n i, s kterimi se grešnik pokori in strahuje, spadajo vse kazni v vicah, kajti ž njimi se grešnik ne ozdravlja, ampak le pokori in kaznuje; spadajo na dalje tiste časne kazni, s kterimi je sveta cerkev v pervih časih keršanstva pokorila tiste grešnike, ki jih je očitni pokori podvergla; in spadajo tudi še vse druge časne kazni, ktere v to merijo, da se ž njimi grešnik za svoje grehe pokori in strahuje. — Med z d r a v i l n e a l i o z d r a v l j e v a l n e č a s n e k a z n i štejemo tiste časne kazni, ki grešnika na tem svetu zadevajo, ter ga ozdravljajo s tim, da hudo nagnjenje v njem kroté in obvarujejo, da v greh nazaj ne pade. Tako, na primero, je revščina za zapravljivca zdravilna časna kazen, ker ozdravlja njegovo zapravljivost, in ga varuje, da vanjo nazaj ne pade. Za nečistnika je nasledek njegovega greha, ter bolezen, časna kazen, ktera njegovo hudo nagnjenje zatira, in ga varuje, da se v greh ne poverne. — In zdaj, ko to vemo, prav lahko odgovorimo na vprašanje: Ktere časne kazni so nam z odpustki zbrisane? Zbrisane nam ne bodo

zdravilne časne kazni, ker so nam te potrebne, da nam dušo ozdravljajo in jo novih padcev varujejo; zbrisane pa nam bodo z odpustki pokorilne ali kaznovalne časne kazni, ki nam po zadobljenem odpuščenju grehov in odpuščenju večnih kazen še ostanejo, da bi jih morali preterpeti ali na tem svetu ali na unem svetu v vicah.

Te časne kazni nam zavoljo poprej storjenih in že odpuščenih grehov, in zavoljo pregreškov, ki jih dan na dan doprinašamo, naraščajo marsikterikrat in se namnožijo do tolike obilnosti, da bi nam bilo treba prav ojstrih in dolgotrajnih pokoril, ako bi hotli vse poplačati. Marsikteri kristijan bi se moral morda ves svoj živi dan ojstro pokoriti, da bi odslužil vse zaostale časne kazni, z grehi zaslužene. Ker se pa kristijani večidel ne morejo pokoriti tako ojstro, sveta cerkev njihovi nezmožnosti na pomoč prihiti z odpustki, s kterimi nam milostljivo spregleda in odpusti časne kazni, z grehi zaslužene. To je tedaj perva reč, ki si jo moramo v ozir odpustkov v spominu ohraniti, da nam bodo namreč z odpustki odpuščene časne kazni z grehi zaslužene.

Odpuščanje časnih kazen po odpustkih pa se ne godi in ne zveršuje v zakramentu svete pokore, ampak se godi posebej, ter ločeno od svetega zakramenta. V zakramentu svete pokore se sicer tudi odpuščajo časne kazni; pa se to odpuščanje godi ob moči tega svetega zakramenta, ter je navezano na mašnikovo odvezo in na zvesto dopolnovanje naložene pokore. Nasproti pa nam odpustki odpuščajo le tiste časne kazni, ktere nam v zakramentu svete pokore niso bile odpuščene, ampak so nam ostale tudi še po tem, ko smo prejeli sveto odvezo in opravili naloženo pokoro. Odpustki tedaj nikakor niso obstojni del zakramenta svete pokore, in ne spadajo med tiste reči, ki so za vredno prejemanje zakramenta svete pokore potrebne, ampak so za se obstoječa, samostalna reč, so milost, ktere ne dobivamo v zakramentu svete pokore, ampak posebej, ter odločeno od zakramenta svete pokore. Kader nam tedaj mašnik v spovednici sveto odvezo da kak tak dan, o kterem se odpustki delé, nam s sveto odvezo vred

ni dal tudi odpustkov, ampak nas je le od grehov odvezal, kakor pri vsaki drugi spovedi; odpustke pa zadobimo še le pozneje, kader opravimo in dostanemo tiste dobre dela, ktere so naročene za to, da zadobimo odpustke. Odpustki so po tem takem zunaj zakramenta svete pokore dodeljeno odpuščanje časnih kazen z grehi zasluženih, ktere bi morali še po tem, kader nam je že greh odpuščen, preterpeti ali na tem svetu ali pa na unem svetu v vicah.

4. Odgovoriti vam moram na dalje še na vprašanje:

Kolikeri so odpustki?

Odpustki so dvojni, ter popolnoma in nepopolnoma odpustki. — Popolnoma odpustki so tisti odpustki, s kterimi se nam odpuste vse časne kazni. Nepopolnoma odpustki pa so tisti odpustki, s kterimi se nam le en del časnih kazen z grehi zasluženih odpusti. — Kdor tedaj popolnoma odpustek zadobi, je ž njim popolnoma rešen in osloboden vseh časnih kazen, z grehi zasluženih, naj si jih je ali veliko ali malo. Kdor pa nepopolnoma odpustek zadobi, odpuščen mu bo le en del časnih kazen z grehi zasluženih, in sicer ali veči ali manjši del, kakor si je odpustek odmerjen, ali za daljši ali za krajši čas. Nepopolnoma odpustki so prav različni. Nahajajo se odpustki za 40 dni, za 100 dni, za 200 dni, za eno leto, za dva, tri, pet, sedem, petnajst, sto in več let, ali za eno ali za več kvadragen ali štirdesetnic. V pervih časih keršanstva namreč so za vsako pregreho nakladali pokoro, ktera je trajala ali daljši ali krajši čas. Imeli so nalašč za to vravnane spokorne postave, ktere so na tanjko določile, kakošna pokora se mora za vsako pregreho naložiti in kako dolgo mora trajati. Kader so pa spokorniki v tem odločenem času kazali veliko gorečnost, ali če je kak mučenec, to je: tak kristijan ki je v ječi pripert obsojen bil v mučeniško smert, zanje prosil, mu je sveta cerkev ali vso, ali pa le en del naložene pokore odpustila, to je: odpustek jim je delila. Po tem takem je odpustek štirdesetih dni, ali enega, dveh, treh let i. t. d. odpuščanje pokore ali

pokoril, ktera bi se morala po starih spokornih postavah opravljati štirdeset dni, eno leto, dva, tri leta i. t. d. In ker je sveta cerkev pokoro nakladala s tim namenom, da bi bile ž njo časne z grehi zadolžene kazni odslužene pri Bogu, samo ob sebi se iz tega posname, da je z odpuščenjem pokore ali z odpustkom bil odpuščen tudi primeren del časnih z grehi zasluženih kazen. Ali da z drugo besedo povem: Tisti verniki, kterim je sveta cerkev odpustek delila, so zadobili tudi odpuščanje časnih, z grehi zasluženih kazen ali vseh ali pa le enega dela časnih kazen, ktere kazni bi bili morali preterpeti ali na tem svetu ali pa na unem svetu v vicah. Ravno to se godi tudi še zdaj, kader sveta cerkev kak odpustek deli. Če je odpustek popolnoma, bodo nam ž njim, če ga zadobimo, odpuščene prav vse časne kazni, ktere bi morali preterpeti ali na tem svetu ali pa na unem svetu v vicah. Če je pa odpustek nepopolnoma, postavim: odpustek štirdesetih dni, nam bo ž njim odpuščen tolik del časnih z grehi zasluženih kazen, za kolikoršnega bi bili morali po starih spokornih postavah pokoro delati v štirdesetih dneh. Če se nam oznani odpustek štirdeset ali sto dni, za eno, tri, pet, sedem let ali sedem kvadragen, je to toliko, kakor da se reče: s tim odpustkom nam je pri Bogu odpuščenih toliko časnih kazen, kolikor bi jih bili odslužili s pokoro, ktero bi bili delali po starih spokornih postavah štirdeset ali sto dni, eno, tri, pet, sedem let ali sedem kvadragen, ter sedemkrat štirdeset ali dve sto in osemdeset dni. Kvadragena namreč traja štirdeset dni; kajti odkazana je bila za mnogotere grehe pokora štirdesetih dni. Te štirdesetnice ali kvadragene pa so se namnožile, kader je kdo storil več takih grehov, za ktere je bila odmerjena pokora štirdesetih dni, in tako so se nabrale po tri, štiri ali še več kvadragen. Z vsakim nepopolnoma odpustkom se nam tedaj odpusti en del časnih kazen z grehi zasluženih; vendar pa ne vemo prav na tanjko, koliko se nam jih odpusti, in sicer zato ne, ker ne vemo, koliko časnih kazen bi si bili pri Bogu zbrisali s pokoro, ktero bi bili po starih spokornih postavah opravljali ali daljši ali krajši čas.

Odpustki, tako popolnoma kakor nepopolnoma odpustki, se na dalje ločijo v o s e b n e (personales) v k r a j e v n e (locales), kakor so že navezani ali na kako osebo, ali na kak kraj ali na kako reč. O s e b n i odpustki so tedaj tisti odpustki, ki se osebno delé ali enemu samemu človeku posebej ali pa mnogim ljudem skupaj. Tu sem spadajo odpustki svetega leta, odpustki te ali une bratovščine, odpustki za skrajno uro. Ti odpustki niso navezani na kak poseben kraj ali na kako posebno reč, ampak se vernikom delé brez ozira na kak kraj ali kako reč. Tako se odpustki svetega leta delé ali vsem vernim vesoljnega sveta ali pa le nekterim vernikom, kakor so že odločeni ali za vesoljni keršanski svet, ali pa za kako posebno škofijo, posebno deželo, posebno občino. Odpustki te ali druge bratovščine, h kterim spadajo tudi misijonski odpustki in odpustki za družbe posebnih stanov, se delé tistim vernikom, ki so bratje in sestre te ali une bratovščine, udje te ali une družbe. Odpustki za skrajno ali zadnjo uro se delé tistim, ki umirajo. — K r a j e v n i ali krajski odpustki so tisti odpustki, ki so navezani na kak poseben kraj, postavim: na kako cerkev ali kapelico ali na kak altar. Zmed krajevnih odpustkov naj znamenitniši odpustki so: odpustek Porciunkula, odpustek križevega pota, odpustki privilegiranih altarjev. Odpustek P o r c i u n k u l a, kterega je sveti Frančišek Asisijan leta 1221 sprosil od Boga, se dolgo časa ni mogel dobiti drugje, razun v cerkvici Porciunkula, ki je stala blizo mesta Porciunkula. Da bi pa verniki tega odpustka tem lagleje deležni postali, raztegnili so Rimski papeži pozneje te odpustke na vse Frančiskanske cerkve, in na dalje tudi še na druge cerkve. Kdor hoče tedaj deležen postati odpustka Porciunkula, mora ob odločenem dnevu obiskati kako tako cerkev, v kteri se ta odpustek delí, in poleg tega, da vredno prejme, zakrament svete pokore in svetega rešnjega Telesa, opraviti ondi molitev za odpustke. Kdor se želi vdeležiti odpustkov s v e t e g a k r i ž e v e g a p o t a, mora obiskati cerkev ali kapelo, v kteri je križev pot pravno postavljen in blagoslovljen, ondi, kolikor se da, od postaje do postaje hoditi, ter pri tem Kristusovo terpljenje premišljevati in nekoliko moliti. Kdor

bi ali zavoljo bolezni, ali zavoljo vjetničenja, ali zavoljo potovanja po morju tega storiti ne mogel, zamore si te odpustke zadobiti, ako s križem nalašč zato blagoslovljenim v rokah obmoli štirnajst Očenašev, ter po enega za vsako postajo, verh teh še pet Očenašev posebej in na zadnje še eden Očenaš za papeža. Odpustki privilegiranih altarjev so tisti popolnoma odpustki, ki jih zamorejo mašniki s pomočjo prošnje vernim dušam v vicah nakloniti s tim, da na takih privilegiranih altarjih daritev svete maše opravljajo. Da bo tedaj duša v vicah takega odpustka deležna postala, mora mašnik na takem altarju samo zanjo maševati, in ne za več duš ob enem; tudi se mora duša določno odbrati, za ktero se ima daritev svete maše darovati. Včasih dobi pa privilegij ali pravico mašnik sam, in s tako pravico mu postane privilegiran vsak altar, na kterem koli daruje sveto mašo za kako posebno dušo. — Rečni ali prirečni odpustki so tisti odpustki, ki so navezani na kako tako reč, ktera se lahko prenese, ter prenese z enega kraja v drugega, postavim: kak križec, ali svetinja, molek ali roženkranc ali pa kaka posebna molitev ali kako drugo dobro delo. Po določilu svetega zbora za odpustke, danem 14. maja 1853. leta, so sveti oče Pij IX. vsem vernikom, kteri pri sebi hranijo roženkrance, križice, majhne štatue ali svetinjice blagoslovljene od njih samih ali od kakega njihovega pooblastenca, poleg mnogih nepopolnoma odpustkov dodelili tudi popolnoma odpustke za naslednje dni: za božični praznik, za praznik svetih treh kraljev, za velikonoč, vnebohod Kristusov, za binkošti, za praznik presvete Trojice, svetega rešnjega Telesa, za petero zapovedanih praznikov Marijnih, za god svetega Janeza Kerstnika, svetega Petra in Pavla in vseh drugih aposteljnov, za god svetega Jožefa in vseh svetnikov. Da se zadobijo ti popolnoma odpustki, potrebno je, da ima kristijan eno tistih blagoslovljenih reči, ter križ, ali svetinjico i. t. d. ali doma shranjeno ali pa da jo seboj nosi; na dalje je potrebno, da se ob odločenih, poprej imenovanih dnevih spove in sveto rešnje Telo prejme, in da opravi molitev za odpustke po namenu svetega očeta papeža; na zadnje je potrebno, da vsaj enkrat vsak teden obmoli roženkranc s pet-

najstimi ali vsaj petimi odstavki ali pa sedem spokornih psalmov, ali pa da namesto tega druge v resnicah svete vere podučuje, ali kakega bolnika obišče, ali kakemu revežu kaj pomaga, ali kako sveto mašo sluša i. t. d. Podobe na takih blagoslovljenih rečeh ne smejo biti niti tiskane, niti malane; in križci in svetinjice in štatue ne smejo biti iz cina ali svinca ali kake druge take robe, ktera se prerada zdrobi ali obrabi. Poleg tega so sveti oče tudi še določili, da pri delenju in pri porabi teh blagoslovljenih reči še zmerom svojo veljavo ohrani določilo papeža Aleksandra VII., dano 6. februara 1657. leta, ktero naroča naslednje reči: Odpustki dani na blagoslovljene reči veljajo le za tiste vernike, za ktere so tiste reči blagoslovljene ali kterim so pervikrat izročene. Kdor kako tako reč zgubi, ne more je kar ob svoji volji nadomestiti s kako drugo rečjo. Te reči se ne smejo drugim izposojevati ali v porabo prepuščati s tim namenom, da bi tudi tisti ljudje odpustkov deležni postali; kajti v takem slučaju bi tista reč ob odpustke prišla. In po določilu svetega zbora za odpustke, danem 5. junija 1721. leta, se te blagoslovljene reči prodajati ne smejo. V ozir molitev in dobrih del, na ktere so odpustki navezani, pa vam moram povedati, da mora te molitve in te dobre dela natanjčno opravljati, kdor hoče odpustkov ž njimi sklenjenih deležen postati.

Zdaj vas moram pa opomniti še neke posebne reči. Nahajajo se bukve, nahajajo listi, na kterih so napisani izmišljeni odpustki. Bodite toraj pazni in previdni, ter se nikar ne dajte premotiti, da bi kaj deržali do takih odpustkov, kteri nikdar dani niso bili. In odpustki gotovo niso bili dani, ako ni povedan niti papež, kteri je odpustke dodelil, niti mesec in dan, o kterem jih je dodelil. Nahajajo se na dalje bukvice in listki, na kterih so napisani odpustki za tisuč, deset tisuč ali še več let, in ktere bi bil dodélil ta ali uni papež. Tudi v te odpustke vam ni treba vere staviti; kajti več ko dvomljivo je, da bi bil kdaj kak papež dodelil odpustke za tisuč ali še clo več ko za tisuč let. Tako odpustke so si samopridni, brezvestni ljudje ali kar naravnost izmislili ali pa so jim svojevoljno

predrugačili število let, ter so pravi številki pritaknili dvoje ali troje kolesec ali ničel, ter iz odpustka, ki je bil odmerjen za deset let, naredili odpustek za tisuč ali deset tisuč let. Gotovo pa je, da sveta cerkev sedajne dni odpustkov za tisuč ali več ko tisuč let ne deli, zato ne, ker jih treba ni; kajti popolnoma odpustki odpusté že vse časne kazni, naj si jih je ali veliko ali malo.

5. Iz kakošnega namena pa sveta cerkev odpustke deli? In: ali nam mar z odpustki odvzame dolžnost, za grehe zadostovati?

Cerkev nam z odpustki ne odvzame vse dolžnosti za grehe zadostovati; ona le hoče z odpustki od ene strani v nas duha pokore obuditi, in nas obdarovati in poplačati za gorečnost, s ktero opravljamo spokorne dela; od druge strani pa hoče naši slabosti in nezmožnosti na pomoč priti, ker nam včasih ni mogoče Bogu zadostiti tako, kakor smo dolžni. — Učeni kardinal Kajetan nam to reč tako le razlaga: Pred oči si postavite bogatega, pobožnega moža, kteri bi založil zaklad, iz kterega bi se poplačali vsi dolgovi revnih in siromašnih ljudi tistega kraja. Znašli pa bi se med reveži nekteri, kteri bi imeli toliko lastnega premoženja, da bi ž njim poplačali ali ves svoj dolg ali vsaj en del svojega dolga; ti reveži bi pa to svoje premoženje potajili, da bi ž njim pohlepno in samopašno živeli, in bi se z drugimi po vsem revnimi ljudmi vred oglasili, da bi tudi njihovi dolgovi bili poplačani iz omenjenega zavoda. Kaj pravite, ali ne bi bili taki ljudje hudobni, in krivični, in take dobrote nevredni, in še clo kazni vredni, ker bi kar naravnost ravnali zoper voljo dobrotnikovo, kteri je zaklad na razpolaganje dal le za tiste siromake, kteri nikakor ne morejo sami poplačati svojih dolgov. Ravno taka bi bila z nemarnimi in zlovoljnimi spokorniki, kteri bi z miložnjo, postom, ponočnim čuvanjem, mertvenjem in drugim pokorjenjem vsaj deloma poplačati zamogli svoje duhovne dolgove, pa se s pretvezo, da bodo odpustek zadobili, oslobodijo vseh spokornih del,

da zamorejo tem brezskerbniši svojim počutkom streči in se razveseljevati. Kaj se vam zdi, ali so mar taki ljudje res vredni dobrote odpustka, in da imajo res kako pravico, prilastovati si zasluženje terpljenja Kristusovega in zasluženja njegovih svetnikov?

Sveta cerkev je tedaj, kakor vidite, iz modrih, dobrotljivih namenov odpustke delila, in jih še deli.

Delila jih je:

a) zavoljo posebne pridnosti in gorečnosti, s kakoršno so se spokorniki pokorili in dano pohujšanje popravljali.

Sveta cerkev je odpustke delila:

b) zavoljo nevarne bolezni, v kakoršni ni bilo mogoče delati ojstre pokore, in bi bili spokorniki poprej umerli, prejden bi bili pokoro dostali. V takem slučaju so škofje spokornikom spokorne dela pregledali, ter jim odpustek delili, da niso bili odveč nepokojni in nevzmirjeni zavoljo bližnje smerti in neznane večnosti.

Sveta cerkev je odpustke delila

c) zavoljo preganjanja kristijanov. Ob času preganjanja si niso bili verniki in med njimi spokorniki nikdar svesti svojega življenja. Da so tedaj zamogli potolaženi umreti, kader so jih neverniki lovili in morili, delila jim je sveta cerkev odpustke.

Sveta cerkev je odpustke delila

d) tudi zato, ker so za nektere spokornike prosili mučenci, ki so v ječah priperti čakali mučeniške smerti. Take mučence so spokorniki ali kar naravnost hodili prosit za njihovo priprošnjo, in mučenci so jim radi to storili, da so za nje prosili, in jim odpustke izprosili; ali pa so spokorniki v ječe hodili, da so mučencem storili to ali uno dobro delo, za-

voljo kterega so mučenci sami ob sebi za spokornike prosili, ter jim odpustke izprosili, ter jim s tim svojo hvaležnost na znanje dajali.

V poznejšem času je sveta cerkev odpustke delila

e) tudi takim, kteri so v občji blagor darovali ali svojo moč ali pa svoje premoženje, postavim: če so se podali v boj, varovat keršanske dežele sovražnikov imena Jezusovega; ali če so svoje brate odkupljevali in rešili iz terde sužnosti, v kteri so bili od nevernikov deržani in stiskani; ali če so zidali in postavljali cerkve, bolnišnice, samostane i. t. d.

Glejte, iz takih namenov je sveta cerkev njega dni odpustke delila onim, ki so jih bili vredni.

6. Zdaj veste, ljubi kristijani! kaj so odpustki, kolikeri so, in zakaj jih je sveta cerkev delila in jih še zdaj deli. Iz tega razlaganja lahko posnamete, kako velike dobrote nam sveta cerkev z odpustki deli. Odpustki so drag, zlat denar, s kterim Bogu plačujemo svoje dolgove, z grehi zaslužene časne kazni. Nepopolnoma odpustki so manjši denar, s kterim poplačamo le en del svojega dolga. Popolnoma odpustki pa so velik denar, s kterim kar naenkrat poplačamo svoj dolg. Popolnoma odpustki so denar, kterega, kader umerjemo, svetemu Petru podamo, da nam nemudoma nebeške vrata odpre. Bodimo tedaj sveti cerkvi iz serca hvaležni za ta veliki dar, za ta dragi denar, za odpustke, ter si jih prav pridno obračajmo v svoj prid! Amen.

LXVIII. keršanski nauk.

Kaj nam je treba verovati v ozir odpustkov? — Kaj nam je treba storiti, da odpustke zadobimo? —

1. Odpustki so odpuščanje časnih kazen, z grehi zasluženih, ktere bi po odpuščenem grehu morali terpeti ali v sedanjem življenju ali pa na unem svetu v vicah. — Odpustki so dvojni: popolnoma in nepopolnoma, kakor si že ž njimi zadobimo odpuščanje ali vseh časnih kazen ali pa le odpuščanje enega dela časnih kazen. Obadvoji, ter popolnoma in nepopolnoma odpustki se na dalje ločijo v osebne, v krajevne in v prirečne, kakor so že navezani ali na kako osebo, ali na kak kraj, ali na kako reč. — Odpustke nam deli sveta cerkev iz dobrotljivih namenov, ne da bi nas odvezovala od dolžnosti, za grehe zadostovati, ampak da v nas duha pokore obudi, in nas obdaruje za gorečnost, s kakoršno opravljamo spokorne dela, in da naši slabosti in nezmožnosti na pomoč pride, ker nam včasih ni mogoče Bogu zadostiti tako, kakor smo dolžni.

Vse to sem vam obširniše razložil v zadnjem keršanskem nauku.

2. Pa obljubil sem vam tudi še povedati, kaj nam je treba verovati v ozir odpustkov, in kaj nam je treba storiti, da odpustke zadobimo; in tedaj

II. Kaj nam je treba verovati v ozir odpustkov?

V ozir odpustkov moramo verovati pervič, da ima sveta cerkev oblast odpustke deliti: drugič, da so nam odpustki zveličavni; in tretjič, da se zamorejo odpustki tudi dušam v vicah naklo-niti in v prid obračati.

3. Da sveta cerkev res oblast ima odpustke deliti, razvidi se že iz besed Jezusovih, ki jih je govoril svojim aposteljnom rekoč: „Kakor je mene moj Oče poslal, tudi jaz vas pošiljam“, (Jan. 20, 21.) to je: v zveličanje ljudi vam dam ravno tisto oblast, ktero sem jaz sam prejel od svojega nebeškega Očeta. Kristus pa, to veste vsi, je imel oblast, časne z grehi zaslužene kazni odpuščati ali odpustke deliti; in po tem takem mora tudi njegova sveta cerkev imeti ravno to oblast. Da sveta cerkev res oblast ima, odpustke deliti, razvidi se še lepši iz besed Kristusovih, ki jih je govoril svetemu Petru, rekoč: „Karkoli boš razvezal na zemlji, razvezano bo tudi v nebesih“, (Mat. 16, 19.) n iz besed, ktere je govoril vsem svojim aposteljnom rekoč: „Kar koli bote razvezali na zemlji, razvezano bo tudi v nebesih“. (Mat, 18, 18.) Prav gotovo je, da je Kristus s temi besedami svetemu Petru in drugim aposteljnom, to je: svoji sveti cerkvi dal oblast, odstraniti ali v kraj spraviti vse, kar koli bi ljudem branilo iti v nebesa. Ker nam pa časne z grehi zaslužene kazni vsaj za nekoliko časa zapirajo vhod v nebesa, mora si sveta cerkev oblast imeti, te časne kazni odpuščati, ali da vam z drugo besedo povem: sveta cerkev mora oblast imeti, da odpustke deli. — Vse to se razvidi tudi iz navade, ktera zmerom v cerkvi obstoji, iz navade namreč, po kteri je sveta cerkev časne kazni odpuščala ali odpustke delila. Tako je že sveti apostelj Pavel odpustek dodelil nečistemu Korinčanu, po tem, ko je Korinčan leto in dan delal ojstro pokoro, ter mu je, kakor sam pove, v imenu Kristusovem, to je: z oblastjo, ktero je od Kristusa prejel, odpustil ostalo pokoro. (II. Kor. 2, 10.) Tako je sveta cerkev ob času preganjanja kristijanov na priprošnjo mučencev veliko odpustkov delila spokornikom, ki so se mučencem pri-

poročali za priprošnjo. V četertem veku so sveti cerkveni zbori, ter Ancirski, Nicejski in Kartagiški škofom razločno prisojevali oblast, odpustke deliti, in škofje so tudi res pravim spokornikom odpustke delili v obilni meri. Papež Inocencij I. v petem veku in papež Leon Veliki v šestem stoletju tudi določno govorita od oblasti, odpustke deliti. V devetem stoletju so bile stare spokorne postave zlahčane ali polajšane, in spokornikom je bilo dopuščeno, da so z grehi zaslužene kazni nadomestovali z laglejimi spokornimi deli, postavim s tim, da so obmolili versto psalmov ali kako miložnjo delili. Kaj je pa to polajšanje drugega, nego odpustek? Leta 1095. je papež Urban II. na Klermonskem cerkvenem zboru popolno odpuščenje vseh časnih z grehi zasluženih kazen dodelil vsem tistim, kteri bi iz ljubezni do keršanske vere vdeležili se križarske vojske v sveti deželi. To je bil pervi popolnoma odpustek, kterega omenja cerkvena zgodovina; odsihmalo pa so se bolj pogostoma delili popolnoma in nepopolnoma odpustki. Leta 1300. se je obhajalo pervo sveto leto. Sveto leto se imenuje tisto leto, v kterem Rimski papež vernikom popolnoma odpustke podelé, spovednikom pa oblast, odvezovati tudi od zaderžavnih, ter tistih grehov, od kterih po navadi le papež sami odvezujejo. Navadno sveto leto je zdaj vsako petindvajseto leto; nenavadno sveto leto pa papež razpišejo o posebno važnih priložnostih. Pervo sveto leto pa se je tako le začelo: Leta 1300. je razpisal papež Bonifacij VIII. pervo sveto leto s popolnoma odpustki in posebnim določilom, da se imajo enaki popolnoma odpustki vsakih sto let deliti tistim, kteri bi pobožno obiskovali cerkve svetih aposteljnov Petra in Pavla v Rimu. Da je pa papež Bonifacij VIII. to stoletno sveto leto vpeljal, nagnile so ga te le posebne okolnosti. Proti koncu 1299. leta je brez števila romarjev iz vseh krajev sveta priromalo v Rim. Vpraševali so jih, iz kakovega namena da so prišli v sveto mesto. In romarji so sploh odgovarjali, da so od svojih staršev in dedov čuli, da v Rimskem mestu ob koncu vsakega stoletja posebne odpustke pridobijo oni, ki cerkev svetih aposteljnov Petra in Pavla obiskujejo in po namenu svete cerkve svojo pobožnost opravljajo. Med

obilno množico ljudi vsake starosti in vsakega stanu, ki so leta 1300. iz vseh krajev keršanskega sveta v Rim prihiteli, da bi odpustkov deležni postali, odlikoval se je posebno neki gospod iz Savojske dežele. Bil je že čez sto let star, in njegovi sinovi so ga v mesto prinesli, ker hoditi ni več mogel. Pripovedoval je, da je že tudi pred sto leti z drugimi verniki vred v Rimu obhajal sveto leto. Sto let pa le redko kdo včaka; še manj pa, da bi kakor ta gospod iz Savojanskega clo dvakrat v svojem življenju včakal stoletno sveto leto; zatoraj je papež Klemen VI. odločil, da se namesto na sto let obhaja sveto leto vsako petdeseto leto. In res je ta papež že 1350. leta razpisal enako sveto leto, kakoršnega je njegov predhodnik Bonifacij VIII. petdeset let poprej obhajal, razpisal in oklical za vse tiste vernike, kteri bi na vsakih petdeset let prišli v Rimsko mesto, ter štiri poglavitne cerkve pobožno obiskovali. Papež Klemen je pri tem beržeje ko ne v mislih imel Judovsko sveto leto stare zaveze, ki so ga Judje radostno obhajali vsako petdeseto leto. Toda petdeset let je še zmerom veliko let umerljivemu človeku. Koliko ljudi, kteri bi radi včakali sveto leto, pomerje poprej, prejden včakajo petdeseto leto! Toraj moramo res hvaležni biti papežu Pavlu II., ki je krog leta 1470 vladal cerkev božjo, ter v tem letu kar Kristusov nadomestnik naravnal, da se vsako petindvajseto leto obhaja sveto leto. — Tedaj je ta resnica svete vere terdna in neoveržljiva, da sveta cerkev oblast ima, odpustke deliti, in sicer to svojo oblast ima od samega Kristusa.

Z imenom „cerkev“ pa tukaj umevam le samo vladajočo cerkev, ter Rimskega papeža in škofe; kajti le Rimski papež in škofje so pravni namestniki svetega Petra in drugih apostoljnov, kterim edinim je Kristus dal oblast odpustke deliti. Rimski papež kar poglavar vesoljne cerkve zamore odpustke deliti za vse katoliške kristijane vesoljnega sveta; škofje pa zamorejo odpustke deliti le za vernike svoje škofije, ker le samo ti spadajo pod njihovo oblast. Rimski papež zamore deliti popolnoma in nepopolnoma odpustke, kader ima v to kak

pravičen vzrok; škofje pa zamorejo po določilu četertega Lateranskega cerkvenega zbora (leta 1215.) deliti le nepopolnoma odpustke. Razun Rimskega papeža in razun škofov nikdo drug nima oblasti in pravice, odpustke deliti; in drugi mašniki imajo oblast odpustke deliti le samo takrat, kader jim Rimski papež ali škofje v to kar naravnost oblast izročé.

Da še bolj spoznate resnico, da sveta cerkev oblast ima odpustke deliti, moram vam tudi še razložiti, kako da sveta cerkev to svojo oblast izveršuje, ali, da vam z drugo besedo povem: kako da nam odpušča ostale z grehi zaslužene časne kazni. Sveta cerkev to stori s tim, da božji pravici za nas povračilo daje iz nevsahljivega zaklada, nabranega iz zadostovanja Kristusovega in zadostovanja njegovih svetnikov, kteri zaklad je njena prava lastnina. Jezus Kristus je za nas opravil neskončno zadostovanje. Vse, kar koli je za nas storil, je imelo neskončno ceno, ker ni imel le zgol človeške natore, ampak je bil Bog in človek skupaj. Ako bi bil Kristus le eno samo kratko molitvico opravil za nas ali le eno samo kapljico kervi prelil za nas, bila bi ona zadosti veliko zadostenje za grehe vesoljnega sveta; Kristus pa je celih tri in trideset let za nas živel, delal, in terpel, in je še clo na svetem križu vso svojo kri za nas prelil do zadnje kapljice. Oj kako obilno zadostovanje! Poleg tega neskončnega zadostovanja Kristusovega imamo pa tudi še zadostovanje svetnikov, zmed kterih so večidel vsi storili vse več dobrega razun tega, kar jim je bilo potrebnega za odpuščenje časnih kazen, ktere so si bili zaslužili s svojimi lastnimi grehi. Preblažena Devica Marija, postavim, je bila čista slehernega greha, čista še clo izvirnega greha; in vendar je bilo njeno življenje vse polno zatajevanja, vse polno terpljenja. Janez Kerstnik je bil posvečen že v maternem telesu, in je živel nedolžno ko angelj; in vendar je ves čas življenja živel v najojstrejšem pokorjenju. Ravno tako je brez števila svetnikov vseh stanov preživelo v tolikih pobožnih vajah, v tolikem zatajevanju in tolikem terpljenju, da bi bili ž njim lahko odslužili nezmerno število časnih kazen; in vendar za svoje

lastne grehe niso imeli odsluževati ali clo nobenih časnih kazen ali pa le samo majhno število časnih kazen. Pri tem je sicer res, da so svetniki za svoje dobre dela, ktere so doprinašali, in za svoje muke in svoje terpljenje, ki so ga preterpeli, prejeli primerno plačilo v nebesih; toda prezreti ne smemo, da ima vsako dobro delo, vsako zatajevanje, vsako prestano terpljenje dvojno ceno in vrednost, ter vrednost zadostovanja in vrednost zasluženja, vrednost ko zadostovanje in vrednost ko zasluženje. Kolikor so tedaj dobre dela svetnikov bile zaslužilne, prejeli so zanje popolno plačilo v nebesih; kolikor pa so bile njihove dobre dela zadostilne, niso zanje prejeli zadostnega plačila. Po tem takem nahajamo tudi pri svetnikih neko preobilnost ali obilnišo mero zadostovanja; in ta nadobilnost se vedno narašča, ker se vedno nahajajo svetniki, kteri vse več storé in vse več preterpé razun tega, kar je potrebnega za poplačevanje časnih kazen, ki so si jih zaslužili s svojimi lastnimi grehi. Neskončno zadostovanje Kristusovo pa, glejte, ljubi kristijani! in te zadostovanja svetnikov božjih se hranijo v cerkveni zakladnici; in ker je zaklad vsega tega zasluženja prava lastnina svete cerkve, sveta cerkev od tega zaklada hranjenega v svoji zakladnici zajema, kader koli kake odpustke deli. Odpustek tedaj ali odpuščenje časnih z grehom zasluženih kazen ni kako navadno darovanje ali v dar dajanje; kajti Bog nobene z grehi zaslužene kazni zastonj ne odpušča, clo najmanjše ne: marveč je odpustek dolžno poplačanje časnih kazen, z grehi zasluženih, iz zaklada zadostovanja Kristusovega in zadostovanja njegovih svetnikov. Sveta cerkev dela s tim ravno tako, kakor mati, ktera dolgove svojih otrok plačuje z denarji svojih prijatlov, kteri so jej svoje premoženje, ter svoj denar prepustili na razpolaganje.

Pervo tedaj, kar moramo v ozir odpustkov verovati, je to: Sveta cerkev je od Kristusa prejela oblast, odpustke deliti, in ona nam odpustke deli iz zaklada Kristusovega zadostovanja in zadostovanja njegovih svetnikov, ter iz tega zaklada božji pravici namesto nas dolžno plačilo plačuje, dolžno povračilo povračuje.

4. Druga reč, ki jo moramo verovati v ozir odpustkov, je, da je raba odpustkov za nas prav zveličavna, ali da so nam odpustki res prav koristni in zveličavni.

Da so nam odpnstki res koristni in zveličavni, razvidno je že iz namena, zavoljo kterega nam sveta cerkev odpustke deli. Deli nam jih, kakor ste zadnjič slišali in sem tudi danes že omenil, da bi v nas duha pokore obudila, in da bi ž njimi naši slabosti in nezmožnosti na pomoč prihitela. Vendar pa, menim, da ne bo od več, ako vam tukaj nekoliko obširniše popišem, kako dobrotljivi, koristni in zveličavni da so odpustki:

a) Odpustki so pervič prav zdatno sredstvo, s kterim si zamoremo zbrisati časne z grehi zaslužene kazni, ktere bi morali v vicah terpeti. Sveta vera nas uči, da so muke, ki jih duše v vicah terpé, vse hujše in vse bolj boleče memo vseh muk in bolečin, ki se le koli nahajajo tukaj na zemlji. Teh muk in bolečin, ki bi jih morali v vicah terpeti, pa se naj lagleje rešimo in znebimo z odpustki; kajti odpustki, ako se jih pridno poslužimo, nas naj lagleje obvarujejo vseh teh muk in bolečin. Kaj ne, da so po tem takem odpustki že od te strani prav koristni in dobrotljivi!

b) Drugič pripravijo odpustki marsikterega grešnika na pot pokore in poboljšanja. Znašli so se marsikterikrat kristijani, ki so kar tje v en dan živeli, lahkomiselno in brezbožno, ter so greh nakladali na greh. Če so se tudi kterikrat spovedovali, svojo spoved so opravljali kar brez vse resnobe, brez kesanja, brez terdnega sklepa poboljšati se, brez poboljšanja. Približal pa se je čas kakih odpustkov, postavim: sveto leto. In to jih je zdramilo, ter na pravo pot obernilo. Opravili so, in sicer prav dobro opravili veliko spoved, se resnično spreobernili, in posihmalo niso nobenega smertnega greha več storili. Tako tedaj marsikteri

kristijani od odpustkov izpeljujejo svoje spreobernjenje in poboljšanje. Kako zveličavni so pri tem takem odpustki, kako dobrotljiva je njihova raba!

c) Tretjič odpustki pripomorejo, da verniki bolj pogostoma prejemajo zakramenta svete pokore in svetega rešnjega Telesa. Ako bi se odpustki nikdar ne dobivali, mlačni kristijani bi beržeje ko ne k spovedi in svetemu Obhajilu ne hodili več, nego le samo enkrat ob letu; in tudi boljši kristijani bi, menim, da ne prejemali tolikokrat svetih zakramentov, kakor jih prejemajo zdaj, ko se odpustki delé. Odpustek tedaj nagne marsikterega kristijana, da gre k spovedi in k svetemu Obhajilu; in ker se večkrat med letom odpustki delé, gre tudi večkrat k spovedi in svetemu Obhajilu, in s tim ne zadobiva le samo odpustkov po večkrat, ampak zadobiva tudi vse tiste milosti in dobrote, ktere se zadobivajo z večkratnim prejemanjem svetih zakramentov. Ali niso tedaj odpustki zares zveličavni!

d) Četertič odpustki oživljajo in pomnožujejo gorečnost za pokoro. Odpustki nam v spomin sklicujejo obilne časne kazni, ki smo si jih zaslužili s svojimi grehi, in bi jih morali preterpeti uli na tem svetu ali pa na unem svetu v vicah; in to spominjanje nas nagiba, da se iz hvaležnosti do Boga, ki nam za tako majhne spokorne dela, ki jih opravljamo, deli tolikanj dobrotljive odpustke, da se, pravim, iz hvaležnosti do Boga posihmalo greha varujemo, dragovoljno prevzamemo kake spokorne dela, in si prizadevamo, zares pobožno živeti. V to bomo še tem bolj spodbadani, ako si z odpustki v spomin sklicujemo spokornike nekdanjih dni, ki so tako ojstro in tako dolgotrajno pokoro delali za svoje grehe. Njihov zgled mora tudi nas ogrevati in vnemati za pokoro. Vidite, kako zveličavni da so odpustki!

e) Petič nas odpustki vnemajo za dopri-našanje dobrih del. Kdor hoče odpustek zadobiti,

mora tudi kako dobro delo storiti, ter kaj moliti, ali se postiti, ali kaj vbogajme dati. In oj koliko dobrega so storili in še zdaj storé verni kristijani zavoljo kakega odpustka! Kdo bi preštel vse obilne molitve, ktere se obmolijo zavoljo odpustkov! Kdo bi prerajtal vse božje pota in vse obhode, ki se opravljajo zavoljo odpustkov! Kdo bi preračunil vso miložnjo, ktera se je razdelila zavoljo odpustkov! Kdo bi pregledal vse zatajevanja, ktere so se obverševale zavoljo odpustkov! Koliko cerkev so pozidali in bolnišnic postavili, koliko bratovščin vpeljali, in drugih naprav v dušni in telesni blagor bližnjega vravnali bogoljubni kristijani z obilnimi stroški in s tim namenom, da bi odpustke zadobili! Dobrotljivost in korist odpustkov je od te strani zares tako velika, da je nikdo ni v stanu prav preceniti.

f) Šestič nas odpustki s tolažilom napolnujejo v življenju in ob smerti. Ktera reč bi nek vernega kristijana bolj potolažila, kakor ga tolaži misel: „Odpustek sem zadobil; zaupam, da so mi zdaj odpuščene vse časne kazni z grehi zaslužene, in Bog zdaj ničesa več nima zoper mene“. In kako potolažilno mu bo, ako si bo zamogel o smertni uri spričevanje dati, ter reči: „Prizadeval sem si ves svoj živi dan, da bi zadobil obilno odpustkov; tudi zdaj sem opustek zadobil za smertno uro; toraj si smem svest biti, da so mi časne kazni z grehi zaslužene večidel vse odpuščene, in da bom kmalu po svoji smerti v nebesa sprejet“. Oj, to ti je tolažilo, ktero življenje nareja mirno in pokojno in umiranje lahko!

Te kratke razjasnila, menim, da zadostujejo, prepričanje vterditi v našem sercu, kako prav da sveta cerkev ravna, kader uči, da so odpustki koristni in zveličavni, in kader od nas zahteva, da vse to verujemo.

5. Tretja reč, ktero moramo v ozir odpustkov verovati, je, da se odpustki zamorejo tudi vernim dušam v vicah nakloniti. Ker odpustki niso drugega,

nego poraba zadostovanja Kristusovega in zadostovanja njegovih svetnikov, in ker so te zadostovanja namenjene za vse vernike, ni dvoma, da se zamorejo tudi dušam v vicah v prid obračati. Ako tedaj odpustke dušam v vicah darujemo, je ta dar ali to darovanje gotovo prav pripravno, potolažiti božjo pravico. Sveta cerkev je tedaj že od nekdaj odpustke delila ne le za žive vernike, ampak jih je tudi vernim mertvim v prid obračala, kakor uči sveti Tomaž Akvinijan. In papež Sikst IV. je kar naravnost zavergel terditev nekega Petra Osma, ki je terdil, da Rimski papeži nimajo oblasti, odpuščati kazni, ktere duše v vicah terpé. In papež Leon X. je določil, da je sveta Rimska katoliška cerkev vedno učila, da imajo Rimski papeži oblast, živim in mertvim vernikom odpustke deliti iz zaklada zasluženja Kristusovega in zasluženja njegovih svetnikov.

Odpustki pa se ne morejo v s i vernim dušam v vicah obračati, ampak le samo t i s t i, od kterih Rimski papež to kar naravnost določi. Posamezni kristijan namreč odpustkov ne more obračati tako, kakor bi sam hotel; marveč se mora ravnati po določilu papeževem, ki pravico ima, določiti, komu da se zamore v prid oberniti zaklad svete cerkve, iz kterega odpustke zajema. Ravno zato je pri vsakem odpustku, kteri se zamore tudi dušam v vicah v prid obračati, posebej pristavljeno, da je ta odpustek dan tudi za duše v vicah. Kjer pa tega posebnega pristavka ni, namenjen je odpustek le živim vernikom, ne pa tudi vernim dušam v vicah.

Poleg tega se odpustek vernim dušam v vicah tudi drugač deli, kakor pa živim vernikom. Živim vernikom papež odpustke deli kar o d p u š č e n j e ali z odpuščenjem; vernim mertvim pa kar p r i p r o š n j o ali s priprošnjo; to je: kader papež odpustek deli živim vernikom, jim ga deli s tim, da jih kar njihov najviši sodnik od časnih, z grehi zasluženih kazen odveže, ali da jim odpusti; kader pa odpustek deli vernim mertvim, deli ga jim s tim, da prosi Boga, naj bi on blagovolil, odpustek v prid oberniti vernim dušam v vicah. Vernih mertvih namreč ne more več odvezovati, jim ne more

ničesa odpuščati, ker nič več ni njihov sodnik, in tedaj tudi niso več pod njegovo oblastjo; zamore pa še zmerom za njih moliti, za njih Boga prositi, ker smo tudi z dušami v vicah v zvezi, ki jo imenujemo občestvo svetnikov. Tudi mi zamoremo vernim mertvim odpustke v prid obračati le s priprošnjo. Ako hočemo vernim dušam v vicah kak odpustek nakloniti, moramo storiti v to poseben namen, to je: Boga moramo prositi, da bi odpustek, kterega mislimo dobiti, milostljivo naklonil ali vernim dušam v vicah sploh, ali pa tej ali uni duši posebej. Ako bi kaka duša odpustka ne potrebovala, ker je iz vic že rešena, ter se že nahaja v nebesih; ali če kaka duša odpustka ne more deležna postati, ker je v pekel zaverženа: naklonil bo Bog odpustek drugim dušam, ter ali vsem vernim dušam v vicah sploh ali pa tej ali uni posebej, kakor bo za prav in potrebno spoznal. Memo tega si moramo svesti biti, da tudi mi ne ostanemo brez dobička, kader kak odpustek zadobimo za verne duše v vicah; kajti s tim, da odpustek kar zadostovalno delo sami sebi odtegnemo, in ga vbogim dušam v vicah v dar damo, razodevamo in na znanje dajemo veliko ljubezen, ktero nam bo Bog enkrat preobilno poplačal.

6. To, vidite, ljubi moji! moramo v ozir odpustkov verovati. Terdno toraj verujmo, da sveta cerkev oblast ima, odpustke deliti; da je raba odpustkov prav dobrotljiva in zveličavna; in da se zamorejo odpustki naklanjati tudi vernim dušam v vicah. Nikar ne mislite, da ni nič na tem ležeče, in da je vse eno, ali te tri resnice verujemo ali jih ne verujemo: marveč jih m o r a m o verovati, ako hočemo katoličani ostati in zveličani biti. Perve dve resnici je namreč sveti Tridentinski cerkveni zbor verovati kar naravnost zapovedal. (Sess. 25. de indulg.) Tretjo resnico verovati pa naravnost zapovedal ni; vendar se pa tudi ta resnica lahko spozna iz posebnih določil Rimskih papežev, ki so resnico tega nauka branili, in zavračevali vse nasprotne terdenja.

7. Zdaj vam moram še odgovor dati na vprašanje:

III. Kaj nam je treba storiti, da odpustke zadobimo?

Da odpustkov deležni postanemo, zahteva sveta cerkev a) da se znajdemo v stanu gnade božje, in b) da opravljamo pobožne dela, ki jih sveta cerkev za zadobljenje odpustkov prevpisuje in naroča.

a) Kdor hoče kakoršni koli odpustek zadobiti, znajti se mora v stanu posvečujoče gnade božje, to je: čist mora biti vsaj vsakega smertnega greha. Z odpustki, to veste, se odpuščajo le samo kazni, in sicer časne kazni. Te kazni pa nam ne morejo odpuščene biti, dokler se nas derži vzrok teh kazen, ter greh. Kdor se v smertnem grehu znajde, on je le mladica, odtergana od Kristusa, ki je duhovna terta; je mertev ud duhovnega telesa, ktero je sveta cerkev: in zato tudi ne more deležen postati odpustka, dokler se v takem stanu znajde. Kdor tedaj kak smerten greh na vesti ima, ne more nobenega odpustka zadobiti, ne popolnoma, ne nepopolnoma odpustka. In še clo tisti kristjani, ki kak odpustljiv greh na vesti imajo, ne morejo popolnoma zadobiti popolnoma odpustka, to je: oni ne morejo popolnoma odpustka zadobiti tako, da bi bile ž njim odpuščene prav vse časne kazni, z grehi zaslužene; kajti ostanejo jim vsaj še tiste časne kazni, ktere si zaslužijo s svojim majhnim, še ne odpuščenim grehom. Kdor želi tedaj popolnoma odpustek popolnoma zadobiti in celega, mora popolnoma čist biti ne le vsakega smertnega greha, ampak čist tudi vsakega odpustljivega greha. Nepopolnoma odpustek pa zamore zadobiti tudi tisti, ki ima kak majhen greh nad seboj; z nepopolnoma odpustki namreč se ne odpuščajo vse časne kazni, ampak se odpušča le en del časnih kazen, z grehi zasluženih. Kdor pa se znajde v smertnem grehu, in želi odpustek zadobiti, mora dobro spoved poprej opraviti; z dobro opravljeno spovedjo namreč zadobi odpuščenje smertnega greha in posvečujočo gnado božjo, in s tim še le zmožen postane, da zadobi odpustke. Ravno zavoljo tega je treba posebno skerbno opravljati tiste spovedi, ktere opravljamo s tim

namenom, da bi potem tudi popolnoma odpustek zadobili, da bodo te spovedi res dobre spovedi; le, ako to res prav storimo, smemo si svesti biti, da bomo zadobili popolnoma odpustek. Ker se pa ne moremo vedno spovedovati, in je vendar le dobro, da deležni postanemo tudi nepopolnoma odpustkov, kakoršnih zamoremo vedno mnogo zadobiti; moramo si skerbno prizadevati, da si ohranimo posvečujočo gnado božjo, ktero smo pri spovedi prejeli, in da vsako jutro storimo dober namen, ter prosimo Boga, da bi nam dobrotljivo dodelil deležnim postati vseh odpustkov, kar bi jih koli zamogli čez dan zadobiti. S takim ravnanjem si bomo vsak dan zbrisovali mnogo časnih kazen, in si smemo svesti biti, da se nam ne bo treba kdaj predolgo pokoriti v vicah. Skerbni bodite tedaj, ljubi kristijani! da vselej, posebno pa takrat, kader se odpustki delé, opravite prav dobro spoved, in se skerbno varujete vsakega smertnega greha, da bote zamogli tudi obilnih nepopolnoma odpustkov vsak dan deležni postati.

b) Da odpustke zadobimo, moramo tudi zvesto opravljati pobožne dela, ktere sveta cerkev za zadobljenje odpustov naroča. Z vsakim odpustkom nam sveta cerkev deli posebno milost ali dobroto; in ima po tem takem tudi pravico, da naroča opravljati posebne dela, na ktere navezuje tisto milost ali dobroto. Kdor bi tedaj teh del ne opravljal, bodi si iz nevednosti, ali iz pozabljivosti, ali iz nezmožnosti, ne zadobil bi odpustka, tudi ne, ko bi se v gnadi božji znašel.

Dela, ki jih sveta cerkev v zadobljenje odpustkov prevpisuje, pa so razločne. Da se zadobé popolnoma odpustki, naročano je navadno, da vredno prejmemo zakrament svete pokore in svetega rešnjega Telesa. Po tem takem se morajo spovedati tudi tisti, ki se v gnadi božji že znajdejo, želé odpustek zadobiti, ker jim je v tem slučaju spoved naročena kar dobro delo, in ne kar pripomoček, da bi si ž njim zadobili posvečujočo gnado božjo. Le dva popolnoma odpustka se zamoreta zadobiti brez

prejemanja zakramenta svete pokore in svetega rešnjega Telesa, in sicer odpustek za smertno uro, kader bi se bolnik ne mogel več spovedati in obhajati, in pa odpustek svetega križevega pota. — Poleg spovedi in Obhajila je navadno tudi naročano obiskovanje ene ali druge cerkve, in opravljanje molitve za odpustke. Molitve za odpustke se večidel opravljajo s tim, da se obmolijo nekteri „Očenaši“ in nektere „Češčenasimarija“, postavim: pet ali sedem z „Čast bodi Bogu Očetu, in Sinu in svetemu Duhu“, in „Apostolsko vero;“ ali pa se namesto tega obmoli kaka druga molitev, postavim: sveti roženikranc, sveti križevi pot ali kaj drugega. Naj pa si opravljamo ali to ali uno molitev, moramo jo vsegdar opravljati s tim namenom, da bi odpustke zadobili, in s tim namenom, da molimo po željah svetega očeta papeža, ter molimo za povišanje svete katoliške cerkve, za zatrenje krivoverstva, za spreobernjenje nevernikov in grešnikov, za mir in edinost med keršanskimi vladarji in narodi i. t. d. da se zadobé odpustek svetega leta, prevpisujejo se tudi še druge dobre dela, ter post in miložnja. — Da se zadobé nepopolnoma odpustki, prejemanje svetih zakramentov po navadi ni prevpisano, in nepopolnoma odpustki se zadobijo, ako se tiste dobre dela, na ktere so odpustki navezani, postavim molitve, opravljajo pridno in v stanu gnade božje.

V ozir časa, o kterem se morajo prevpisane dobra dela opravljati, moram vam povedati, da se morajo vse v zadobljenje popolnoma odpustka prevpisane dela opravljati o tistem času, o kterem se popolnoma odpustek deli. Le kar spoved zadeva, določil je papež Klemen XIII. z določilom danim 9. decembra 1763. leta, da zamorejo tisti, kteri bi bili po pravici zaderžani med tednom se spovedati, in se v gnadi božji znajdejo, kar brez spovedi zadobiti vse tiste popolnoma odpustke, kteri bi spadali na tisti teden, izjemši odpustke svetega leta. Poleg tega določila papeža Pija VII. tudi še dovoli, da se sme spoved opraviti clo osem dni pred tistim dnevom, o kterem se odpustki delé, da le kristijan po tem vseh naslednjih osem dni nobenega smertnega greha ne stori. In kar

zadeva druge dobre dela, mora se vsaj zadnje dobro delo, ktero se opravlja, opravljati v stanu gnade božje, opravljati tedaj po opravljeni spovedi; kajti kdor bi v stanu gnade božje ne bil, odpustka bi deležen ne postal. — Molitve in druge dobre dela pa, v zadobljenje nepopolnoma odpustkov prevpisane, se morajo opravljati o tistem času, kteri je v zadobljenje takih odpustkov odločen; če pa ta čas ni posebno odločen, morajo se opravljati takrat, kader želi človek zadobiti take odpustke.

Poleg tega, da opravlja v zadobljenje odpustkov prevpisane dobre dela, mora vsakdo, ki želi deležen postati popolnoma in nepopolnoma odpustkov, imeti resnično gorečnost za pokoro ali pravo spokorno gorečnost. Živa spokorniška gorečnost, ter gorečnost, da bi po vsi svoji moči za svoje grehe zadostoval, je potrebna slehernemu, ki želi odpustke zadobiti; brez take gorečnosti bi ne mogel zadobiti nobenega odpustka. Odpustki namreč hodijo le naši nezmožnosti naproti, ter dostavljajo to, česar mi sami opraviti ne moremo, ter nam odpuščajo pokorjenje, kterega bi sami ob svoji moči dostasti ne bili v stanu. Odpustki nam tedaj spokornih del in spokornih vaj ne delajo nepotrebnih, marveč kažejo, da so nam potrebne take spokorne dela in take spokorne vaje. Kader nam sveta cerkev kak odpustek deli, nam, tako rekoč, naroča in veli: „Odslužite od svojih z grehi zaslužen ih kazen toliko, kolikor sami odslužiti zamorete; to pa, kar bi sami dostati ali clo ne mogli, ali vsaj brez prevelikih težav odslužiti ne mogli, bom jaz poravnala z odpustki“.

Skerbni toraj bodite, ljubi kristijani! za tako spokorno gorečnost, ker ona je perva potreba, je poglavitno delo pri zadobivanju odpustkov. Ne bodi vam zadosti le samo to, da opravljate prevpisane dobre dela; nakladajte si poleg tega tudi še sami to in uno pokoro, in pri tem imejte vsegdar resnično voljo, zadostovati božji pravici za storjene grehe, kolikor le koli morete. Ako imamo zares spokornega duha in resnično voljo, da bi odslužili z grehi zaslužene kazni, bo Bog naši

nezmožnosti na pomoč prišel, ter nas odpustkov deležne storil v obilni meri.

8. Častivredni Pavl Segneri nam pripoveduje, da je Bog zveličani Mariji iz Kvire (Quiro) vrednost odpustkov viditi dal kakor v kakem zerkalu. Pokazal jej je na očitnem tergu veliko mizo, in na mizi obilno število diamantov in različnih dragih kamencev. Rekel jej je po tem: „Ta zaklad je na razpolaganje, in vsakdo si sme od njega vzeti, kar mu je drago, in kolikor potrebuje“. Vidite, ljubi moji! ravno tako je tudi nam vsem odperto in na razpolaganje nezmerno bogastvo odpustkov, in vsakdo si zamore od njega vzeti za se in za verne duše v vicah, kolikor koli hoče. Kakor pa je potrebno, da človek svojo roko stegne, ter si vzame z mize diamantov in drugih dragih kamencev; ravno tako potrebno je, da kristijan zvesto opravlja, kar sveta cerkev v zadobljenje odpustkov naroča, in živo in stanovitno spokorniško gorečnost ima, ako hoče zase in za verne duše v vicah zajemati iz dragega zaklada odpustkov. Kdor tega ali unega ne stori, ali kdor le mlačno ali le na pol opravlja to in uno, bo s praznimi rokami proč šel od polnega zaklada, ter nič ne bo zajel iz njega niti za sebe, niti za verne duše v vicah. Amen.

LXIX. keršanski nauk.

Od zakramenta svetega poslednjega olja: — Zakrament svetega poslednjega olja je pravi, resničen zakrament. —

1. Skončal sem imeniten nauk od zakramenta svete pokore, ter povedal o njem vse, karkoli se mi je zdelo potrebno, da vas dobro podučim v ozir tega nam revnim grešnikom tolikanj potrebnega svetega zakramenta. — Razlagal sem vam zadnjič in predzadnjič poverh še nauk od odpustkov, ter vam pravil, kaj so odpustki, kolikeri so odpustki, kaj moramo v ozir odpustkov verovati, in kaj storiti, da odpustkov deležni postanemo.

2. Na versti nam je zdaj peti sveti zakrament, sveto poslednje olje. In tedaj začnem govoriti.

§. 5. Od zakramenta svetega poslednjega olja.

Sveto poslednje olje je tisto zveličavno sredstvo, tisti blagodejni pripomoček, s kterim nam je naš Zveličar na pomoč prišel v naši naj veči potrebi, v naši naj hujši nadlogi, ob naši smerni uri, da bi nam smertna ura srečno iztekla in naša smert srečna bila. Poslednje olje se to sredstvo imenuje ne zato, kakor da bi morali po tem, kader ga prejmemo, gotovo umreti; temveč zato, ker je sveto poslednje olje med vsemi v sveti katoliški cerkvi navadnimi maziljenji zadnje, poslednje,

S svetim oljem nas mazilijo pri svetem kerstu, mazilijo pri sveti birmi, in kogar v mašnika posvečujejo, ga spet mazilijo; poslednjikrat pa kristijana mazilijo pri svetem poslednjem olju v smertni bolezni, dasiravno tudi po prejetem svetem poslednjem olju še lahko preboli in ozdravi.

To poslednje maziljenje, ter zakrament svetega poslednjega olja, vam bom zdaj razložil. In to razlaganje se bo raztezalo na tri reči. Govoril bom A) od natore in delavnosti zakramenta svetega poslednjega olja, B) od prejemanja zakramenta svetega poslednjega olja, in C) od delenja svetega poslednjega olja.

3. Perva reč, od ktere bom govoril, je

A) Natora in delavnost zakramenta svetega poslednjega olja.

V ozir svoje natore je sveto poslednje olje pravi, resnični zakrament; v ozir svoje delavnosti ali vspešnosti pa deli prav velike dobrote onim, ki ga vredno prejemajo.

4. Da jo razlagam, je naj poprej na versti

I. Natora zakramenta svetega poslednjega olja.

Po svoji natori, pravim, je zakrament svetega poslednjega olja pravi, resničen zakrament.

In kakošen zakrament je sveto poslednje olje?

Sveto poslednje olje je zakrament, v kterem bolnik po maziljenju s svetim oljem in po zapovedani mašnikovi molitvi gnado božjo prejme za dušno in večkrat tudi za telesno ozdravljenje. —

Iz teh besed se razvidi, da ima sveto poslednje olje vse tri k vsakemu zakramentu potrebne reči, ter ima a) vidno znamnje, ima b) nevidno gnado božjo, in je c) postavljeno od Jezusa Kristusa. Ravno zato je sveta cerkev že od nekdaj terdila, da je sveto poslednje olje pravi in resničen zakrament.

a) Vidno znamnje zakramenta svetega poslednjega olja je maziljenje bolnika s svetim oljem in zapovedana molitev, ki jo mašnik opravlja med maziljenjem.

K vidnemu znamnju zakramenta svetega poslednjega olja spada najpoprej sveto olje, to je: olje iz oliv, ter sadu oljkovega drevja, ktero olje je od škofa posvečeno. Škof namreč to olje z drugim svetim oljem in s sveto križmo vred vsako leto na véliki četertek prav nalašč za maziljenje bolnikov posvečujejo, ravno zato se tudi olje za bolnike ali bolniško olje imenuje. Za delenje zakramenta svetega poslednjega olja se jemlje le samo to bolniško olje, in se ne sme nobeno drugo olje jemati. Sveta cerkev to zahteva prav določno, in temu cerkvenemu določilu moramo pokorščino skazovati. — S tem od škofa posvečenim oljem se mazilijo peteri počutki bolnikovi, ter oči, ušesa, nos, usta, roke in noge, in pri možkih tudi persi. Ti počutki in ti udje se mazilijo, ker so človeku služili v orodje, s kterim je doprinašal grehe, in se morajo toraj z maziljenjem očistíti in ob enem okrepčati, da posihmalu pregrehi več ne služijo. Veljavni keršanski učeniki, ter bogoslovci, terdijo, in njih terditev je po vsem verjetna, da za veljavnost zakramenta ni ravno po vsem potrebno, da se maziljenje obveršuje na vseh teh počutkih in udih; kajti sveti apostelj Jakob, govoreč od zakramenta svetega poslednjega olja, omenja le maziljenja v sploh, in posebej nič ne pripoveduje od posameznih udov in počutkov, na kterih bi se moralo maziljenje opravljati. V sili zadostuje, da se le eden ali drugi zmed peterih počutkov mazili, ali da se mazili le čelo kar naj imenitniši del človeškega telesa. Vendar pa pri tem tudi

ne smemo kar svojevoljno ravnati, in ne smemo kar brez vsega pravega vzroka opuščati maziljenja na enem ali drugem počutku človeškega telesa; marveč moramo gledati na to, da se maziljenje opravlja, ako le mogoče, na vseh peterih počutkih.

Med maziljenjem posameznih udov ali počutkov bolnikovih izrekuje mašnik b e s e d e: „Po tem svetem maziljenju in po svojem preblagem usmiljenju ti odpusti (naj ti odpusti) Gospod, kar koli si zagrešil s pogledom, posluhom i. t. d. Amen“. V nekterih škofijah te besede bolj nekoliko na dolgo razpeljejo, ter pravijo: „Po tem svetem maziljenju in po svojem preblagem usmiljenju naj ti odpusti Gospod, kar koli si zagrešil s pogledom, posluhom i. t. d. V imenu Boga Očeta in Sina in svetega Duha Amen“. Te besede so o b l i k a zakramenta svetega poslednjega olja, kakor je sveto olje t v a r i n a tega svetega zakramenta. Da se morajo te besede med maziljenjem izrekovati, določil je in naravnost zapovedal sveti Tridentinski cerkveni zbor. (Sess. 14. cap. 1. de extr. unct.) Te besede niso naznanujoče, kakoršne so, postavim besede, ki se rabijo pri svetem kerstu in pri sveti pokori, ampak so prosečе. Pri svetem kerstu mašnik pravi: „Jaz te kerstim v imenu Boga Očeta, in Sina in svetega Duha“, ter s tim kar naravnost na znanje daje, kaj da opravlja on sam, in kaj da sveti kerst kerščencu daje. Pri sveti pokori veli: „Odvežem te od tvojih grehov v imenu Boga Očeta, in Sina in svetega Duha“, ter se kakor pri svetem kerstu posluži naznanujočih besed, ktere naznanjajo, kaj da spovedenec s sveto odvezo dobi. Pri svetem poslednjem olju pa se mašnik ne posluži enakih naznanujočih, ampak se posluži prosečih besed, s kterimi mašnik Boga prosi, prosi namreč, da bi Gospod Bog bolniku milostljivo dodelil dobrote, ki jih zakrament svetega poslednjega olja deli onim, kteri ga vredno prejemajo. Da bi bile besede, ktere se pri zakramentu svetega poslednjega olja rabijo kar oblika, naravnost naznanujoče, ni bistevno potrebno; in da se sveta cerkev posluži prosečih besed, ima svoje dobre razloge in modre vzroke. Bolnikove dušne in telesne

moči namreč so takrat, kader sveto poslednje olje prejema, ponavadno vse oslabljene; bolnik si ne more več sam pomagati, drugi ljudje mu morajo pomoč skazovati. In to, da drugi ljudje pomoč skazujejo bolniku, na znanje daje mašnik s prosijočimi besedami, kterih se posluži med maziljenjem s svetim poslednjim oljem. Sveto poslednje olje na dalje je nekama spopolnenje zakramenta svete pokore, je pokora bolnikov; ker pa bolnik zavoljo svoje slabosti ne more dosti več pokore delati, ima sveta cerkev usmiljenje ž njim ter ga božjemu usmiljenju priporoča s svojo molitevjo. Sveto poslednje olje na zadnje tudi še na telo bolnikovo razodeva svoj dobrotljivi vspeh: marsikterikrat mu polajša bolečine, marsikterikrat mu popolno zdravje dodeli. Da bi tedaj Bog bolniku milostljivo dodelil tudi te telesne dobrote, ktere sicer niso vselej in gotovo sklenjene s svetim poslednjim oljem, obrača se sveta cerkev do božjega usmiljenja, ter deli zakrament svetega poslednjega olja proseč ali z obliko prošnje.

Pri zakramentu svetega poslednjega olja nahajamo tedaj pervo, k vsakemu zakramentu potrebno reč, nahajamo vidno znamnje. To vidno znamnje, kakor ste slišali, obstaja v tem, da se počutki bolnikovi mazilijo s svetim oljem, od škofa nalašč za to posvečenim, in da se med tem maziljenjem izrekujejo besede od cerkve prevpisane in zapovedane.

b) Druga k vsakemu zakramentu spadajoča reč je nevidna gnada. Tedi to nevidno gnado nahajamo v zakramentu svetega poslednjega olja; kajti sveti apostelj Jakob s prav določno besedo zakramentu svetega poslednjega olja pripisuje posebno delavnost, ki jo gnada opravlja in razodeva v človeškem sercu. Sveti Jakob (5, 15.) namreč pravi: „Molitev vere bo otela bolnika, in Gospod mu bo polajšal in ako je v grehih, bodo mu odpuščeni“. Te poslednje besede: „Ako je v grehih, odpuščeni mu bodo“, prav očitno kažejo na notranjo delavnost, ktero gnado opravlja. Notranja delavnost, ki jo gnada opravlja, je zaznamovana tudi v besedah: „Gospod mu bo polajšal“. Te besede namreč so v tesni zvezi z na-

slednjimi besedami: „Ako je v grehih, odpuščeni mu bodo“, in une besede se s temi besedami razjasnujejo. Pomen obojih besed je namreč ta le: Ako bi vtegnil bolnik še biti v grehih, kterih se ni še znebil, odpuščeni mu bodo. Apostelj si namreč misli, da je bolnik poprej že storil vse, kar zapoveduje sveta cerkev, da se duša očisti grehov; v zakramentu svetega poslednjega olja pa se odpusté bolniku mali in tudi tisti veliki grehi, kterih se iz nezadolžene pozabljivosti ali nezadolžene nevednosti ni spovedal. In ravno s tim, da mu bodo grehi odpuščeni, zadobiva polajšanje, kterega mu Gospod daje. Grehi namreč so bolnikovo dušo težili, in so nasproti stali dušnemu, ter notranjemu polajšanju. Besede: „Molitev vere bo bolnika otela“, se lahko tudi na telesno ozdravljenje obračajo; toda telesno zdravje pri tem ni poglavitna reč, in Bog bolniku po svetem poslednjem olju telesno zdravje le takrat da, kader je to njegovi najsvetejši volji dopadljivo in bolniku v dušno zveličanje potrebno. Po tem takem moramo tudi te besede: „Molitev vere bo bolnika otela“, obračati najpoprej in pred vsem drugim na notranjo delavnost, ktero opravlja nevidna gnada v zakramentu svetega poslednjega olja. — Tudi sveta cerkev je zakramentu svetega poslednjega olja vedno pripisovala notranjo, nevidno delavnost, ki jo opravlja gnada. Sveti Tridentinski cerkveni zbor uči: „Maziljenje svetega Duha mu (bolniku) zbriše grehe, kterih bi se še spokoriti imel, in zbriše ostanke grehov, in povzdigne in pokrepča dušo bolnikovo, ker obudi v njem veliko zaupanje v božje usmiljenje, po kterem dobiva bolnik polajšanje, in ktero mu pomaga, da terpljenje in nadloge lagleje prenaša, se skušnjavam hudega duha serčnejše vstavlja, in po kterem včasih tudi telesno zdravje zopet prejme, kader mu je to vspešno za dušno zveličanje“. (Sess. 14. cap. 2. de extr. unct.)

V zakramentu svetega poslednjega olja imamo tedaj tudi drugo, k vsakemu zakramentu potrebno reč, ter nevidno gnado.

c) V zakramentu svetega poslednjega olja nahajamo pa tudi še tretjo, k vsakemu zakramentu spadajočo reč, in ta

je, da je zakrament postavljen od samega Jezusa Kristusa. — Že v evangeliju svetega Marka (6, 13.) beremo od nekega maziljenja bolnikov z oljem, ktero maziljenje so opravljali apostelji. To maziljenje, pravijo nekteri razlagovalci, ni bilo zakrament svetega poslednjega olja, ampak je bilo le pomenljivo djanje, s kterim so apostelji učili, da je Jezusova gnada kakor ozdravljajoče in poživljajoče olje. Po njihovi misli je bil tukaj zakrament svetega poslednjega olja, ki ga je Jezus Kristus postavil, le pomenjen. Nasproti pa drugi razlagovalci menijo, da je bilo to maziljenje zakrament svetega poslednjega olja. Pa bodi si pravo to ali uno; kar iz teh besed ne moremo prav natanjčno spoznati, spoznati namreč, da je Jezus Kristus sam postavil zakrament svetega poslednjega olja, prav lahko spoznamo iz jasnih besed, ki jih v ozir tega sveti apostelj Jakob (5, 14. 15.) v svojem listu piše, ter veli: „Je kdo (hudo) bolen med vami, naj pošlje po cerkvene mašnike, in naj molijo nad njim, in naj ga mazilijo z oljem v imenu Gospodovem; in molitev vere, (to je: ktero vera zapoveduje, v kteri vera z močjo dela, torej molitev, po kteri se gnade delé,) bo otela bolnika, in Gospod mu bo polajšal, in ako je v grehih, mu bodo odpuščeni“. Iz teh besed se res prav lepo razvidi, da je Jezus Kristus sam postavil zakrament svetega poslednjega olja. Sveti apostelj Jakob namreč s temi besedami naroča vsem sploh, da morajo bolniki poklicati mašnike, ter prejeti od njih maziljenje s svetim oljem; kako pa bi bil zamogel sveti Jakob kaj takega kar naravnost zapovedati, ako bi tega ne bil naročil Jezus Kristus sam? Naravnost nasproti bi bil ravnal povelju Jezusovemu, ki je rekel: „Učite jih dopolnovati vse, kar koli sem vam naročil“, ako bi bil vernikom zapovedal in nakladal kaj takega, česar bi jim Jezus ne bil naročal. Poleg tega veli Jakob, naj mašniki bolnika mazilijo z oljem „v imenu Gospodovem“, ktere besede moramo sprejeti v ravno takem pomenu, v kakoršnem sprejemamo une besede Jezusove, ki jih govori v ozir svetega kersta, ter veleva apostelnom ljudi „kerščevati v imenu Očeta, in Sina, in svetega Duha;“ ali v kakoršnem pomenu so tudi apostelni sami govorili od svetega kersta, ter

rekli zbranim množicam: „Dajte se kerstiti v imenu Gospodovem“. In po tem takem besede Jakobove „v imenu Gospodovem“ tudi pri svetem poslednjem olju nimajo drugega pomena, razun: po vravnanju Gospodovem ali po zapovedi Gospodovi. Na zadnje sveti apostelj Jakob kar naravnost pové tudi še to, da bodo po tem maziljenju z oljem bolniku odpuščeni grehi, ako bi jih še kaj na vesti imel. Kako pa bi bilo mogoče, da bi maziljenje z oljem imelo moč grehe odpuščati, ako bi bilo to maziljenje od apostelinov postavljeno, nikar pa od Kristusa samega. Ljudje zamorejo sicer vpeljati vunanje znamnja, posebne šege ali obrede; nikakor pa ne morejo takim znamnjem ali šegam dodeliti take moči, po kteri bi se ljudem grehi odpuščali. Kaj takega zamore le Bog sam storiti. — Iz besed svetega apostelina Jakoba je tedaj stalno in neoveržljivo dokazana resnica ta, da je zakrament svetega poslednjega olja od Jezusa Kristusa samega postavljen. Kdaj da je postavil Jezus Kristus ta sveti zakrament, nam sveto pismo ne pové. Nekteri cerkveni učeniki so te misli, da je Jezus Kristus zakrament svetega poslednjega olja postavil takrat, kader je po svojem vstajenju postavil zakrament svete pokore, in sicer zato, ker je zakrament svetega poslednjega olja spopolnovanje pokore, ki jo mora kristijan delati ves svoj živi dan.

Sveta cerkev je tudi vedno in vsegdar verovala in učila, da je sveto poslednje olje zakrament, postavljen od samega Kristusa. Že sveti Irenej omenja nekega maziljenja bolnikov, kterega so se bili poslužili nekteri krivoverci in opisuje to maziljenje kakor neko popako ali skazo zakramenta svetega poslednjega olja. O svetem poslednjem olju govori sv. Krizostom, sv. Atanazij, sv. Avguštin, sv. Ambrož, sv. Hieronim in drugi cerkveni očaki, in sicer tako razločno in jasno, da vsakdo iz njihovih besedi kmalu lahko spozna, da so imeli oni sveto poslednje olje za zakrament postavljen od samega Jezusa Kristusa. Naj določnejši zmed vseh starih spričevanj pa je določilo papeža Inocencija I. dano leta 400. Nek škof se je obernil do tega papeža, mu zastavil nektere vprašanja v ozir svetega poslednjega olja, ter prosil odgovora in razjasnila. Papež Inocencij mu na te vpraševanja lepo od-

govori, ter dokazuje, da se besede svetega aposteljna Jakoba ozirajo na sveto poslednje olje; na dalje, da smejo sveto poslednje olje deliti škofje in mašniki; in na zadnje mu še odgovarja na vprašanje, ali se sveto poslednje olje sme deliti tudi takim vernikom, kterim je prejemanje drugih svetih zakramentov prepovedano in zaderžano, ter mu pravi: „Spokornikom, (ter tistim, ki se še v pokorjenju znajdejo,) se sveto poslednje olje ne more deliti, in sicer zato ne, ker je (sveto poslednje olje) zakrament; kajti kako bi se takim, kterim so zaderžani drugi sveti zakramenti, delil le samo ta zakrament?“ Papež Inocencij I. šteje tedaj sveto poslednje olje kar naravnost med svete zakramente, in ravno s tim, da ga svetim zakramentom prišteva, pripoznava tudi to resnico, da, kakor vsi drugi, je tudi ta sveti zakrament postavljen od samega Jezusa Kristusa. — Resnico, da je sveto poslednje olje resničen, od samega Jezusa Kristusa postavljen zakrament, terdijo in spričujejo tudi mnogi cerkveni zbori; med drugimi, postavim, sveti cerkveni zbor v mestu Šalon (Chalon) leta 813., na dalje sveti cerkveni zbor Aahenski leta 836., in sveti cerkveni zbor v Mogunciji (Mainz) leta 847. — Da je sveto poslednje olje resničen, od samega Jezusa Kristusa postavljen zakrament, pripoznavajo tudi odpadniki, ki so se odcepili od svete katoliške cerkve, med njimi, na primero Kopti in Jakobiti, pripoznava vsa od Rimsko katoliške cerkve odpadla gerška, razkolniška cerkev. Iz tega pripoznavanja prav lahko spoznamo, da je sveta cerkev že v nekdanjih starodavnih časih sveto poslednje olje imela za pravi, resničen, od samega Jezusa Kristusa postavljen zakrament. Po vsi pravici je tedaj sveta katoliška cerkev izobčenje izrekla nad verskimi obnovljevalci šestnajstega veka, ki so sveto poslednje olje zavergli, ter ga izbrisali zmed števila svetih zakramentov. V svetem Tridentinskem cerkvenem zboru namreč sveta katoliška cerkev takole govori: „Ako bi kdo terdil, da sveto poslednje olje ni pravi, resničen, od Kristusa, našega Gospoda postavljen, in od svetega aposteljna Jakoba oznanjen zakrament, marveč le samo od (cerkvenih) očetov sprejeta navada, ali kaka človeška izmišljava, bodi izobčen“. (Sess. 14, can. 4.)

5. Pri svetem poslednjem olju nahajamo tedaj vse tri, k vsakemu zakramentu potrebne reči, nahajamo pervič vidno znamnje, nahajamo drugič nevidno gnado, nahajamo tretjič tudi to, da je sveto poslednje olje, kakor vsak drug zakrament, postavljeno od Gospoda našega, samega Jezusa Kristusa. Po tem takem, mislim, da ste, ljubi moji poslušalci! popolnoma prepričani gledé resnice, da je sveto poslednje olje pravi, resničen zakrament; pa, menim, da ne le samo popolnoma prepričani ste gledé te resnice, ampak tudi tem močnejša je zdaj vaša vera v ta sveti zakrament, in tem terdnejše je zdaj vaše zaupanje v moč tega svetega zakramenta, in vaše serce je zdaj prenapolnjeno od ene strani s spoštovanjem do tega zakramenta, od druge strani pa prenapolnjeno z hvaležnostjo do Boga, ki je s tim svetim zakramentom tolikanj dobrotljivo, ter prav po očetovo za nas skerbel v naši naj veči potrebi, o naši smertni uri. Amen.

LXX. keršanski nauk.

Od dobrot, ki jih zakrament svetega poslednjega olja deli onim, kteri ga vredno prejemajo.

1. Sveto poslednje olje je zakrament, v kterem bolnik po maziljenju s svetim oljem in po zapovedani molitvi mašnikovi gnado božjo prejme za dušno in večkrat tudi za telesno ozdravljenje. — Gledé natore tega svetega zakramenta sem vam razlagal v poslednjem keršanskem nauku, da je sveto poslednje olje pravi, resničen zakrament, ker nahajamo pri njem vse tri k vsakemu zakramentu spadajoče reči, ter nahajamo vidno znamnje, nahajamo nevidno gnado, in nahajamo pravno postavljanje po samem Jezusu Kristusu.

2. A treba je, da vam razlagam tudi

II. Delavnost ali moč zakramenta svetega poslednjega olja.

Zakrament svetega poslednjega olja svojo dobrotno moč in delavnost razkazuje s tim, da za smert obolelemu kristijanu, ki vredno prejme ta sveti zakrament, zares obilne gnade ali dobrote deli.

In ktere so tiste dobrote ali gnade, ki jih zakrament svetega poslednjega olja deli bolnemu verniku, kteri ga vredno prejema?

Zakrament svetega poslednjega olja daje bolnemu kristijanu sosebno pet velikih, zveličavnih dobrot:

a) Perva dobrota, ki jo zakrament sv. poslednjega olja delí bolnemu kristijanu, je pomnoženje posvečujoče gnade božje, ter pomnoženje božje ljubezni in prijaznosti božje. Ker je sveto poslednje olje po svoji natori zakrament živih, to je: zakrament za tiste, ki so na duši živi, mora se bolnik, ki ga hoče vredno prejeti, že znajti v stanu posvečujoče gnade, ali v ljubezni in prijaznosti božji, tedaj mora čist biti vsaj vsakega smertnega greha. Ako se toraj bolnik prejemajoč zakrament svetega poslednjega olja znajde v takem stanu, znajde v gnadi božji, namnožilo mu bo prejemanje svetega poslednjega olja gnado božjo, da je bo imel v tem obilniši meri, to je: prejemanje zakramenta svetega poslednjega olja ga bo naredilo svetejšega, pravičnišega, Bogu ljubšega. To dobroto tedaj zakrament svetega poslednjega olja deli najpoprej vernemu kristijanu, kakor jo delé tudi vsi drugi zakramenti, ktere zakramente živih imenujemo. Zakrament svetega poslednjega olja pa deli pri tem tudi še druge posebne dobrote.

b) Taka posebna dobrota, ki jo bolnik dobiva po vrednem prejemanju zakramenta svetega poslednjega olja, je: odpuščenje malih grehov, in tudi tistih smertnih grehov, kterih se bolnik ali iz nezadolžene pozabljivosti ali pa iz nezmožnosti ni spovedal. — Da se v zakramentu svetega poslednjega olja res grehi odpuščajo, ni dvomiti, kajti sveti apostelj Jakob (5, 15.) naravnost pravi: „Ako je (bolnik) v grehih, odpuščeni mu bodo“. Na odpuščenje grehov merijo tudi tiste besede, ktere mašnik med maziljenjem s svetim oljem nad bolnikom govori. Tiste besede namreč imajo v sebi prošnjo, da bi Bog bolniku odpustil vse, kar koli je zagrešil s pogledom, s posluhom i. t. d. V versto grehov, kteri se odpuščajo z zakramentom svetega poslednjega olja, pa spadajo naj poprej majhni ali odpustljivi grehi, kakoršnih tudi pobožni ljudje niso prosti, niso čisti in jih storé ali iz naglosti, ali iz slabosti,

pa si jih niso še zbrisali s pokoro. Za odpuščenje smertnih grehov sta zredoma ali po navadnem potu postavljena le dva sveta zakramenta, ter zakrament svetega kersta in zakrament tsvete pokore, ne pa zakrament svetega poslednjega olja. Poleg tega je zakrament svetega poslednjega olja po svojem bistvu udi zdravilo; zdravilo pa se bolnim daje, nikakor pa ne mertvim. Po tem takem zakrament svetega poslednjega olja prav za prav ni postavljen za tiste, ki so na duši mertvi, temveč le za tiste, ki duhovno življenje imajo, ter se v gnadi božji znajdejo, in toraj smertnega greha nad seboj nimajo, ampak le kak majhen greh na vesti imajo.

Po nenavadnem ali izvanrednem potu pa se vendar le zgodi, da zakrament svetega poslednjega olja bolniku tudi smertne grehe odpusti. To smemo po vsi pravici posnemati iz poprej omenjenih besed aposteljnovih: „Ako je (bolnik) v grehih, odpuščeni mu bodo“. Ako bi bil apostelj govoreč te besede le zgol odpustljive grehe pred očmi imel, povedal bi bil to gotovo določno in kar naravnost. Pristavek: „*Ako* je v grehih“, nas napoti sklepati, da sveti Jakob gotovo ni le samo majhnih grehov v mislih imel, ampak da je v mislih imel tudi smertne grehe; kajti o tem, da bolnik odpustljive grehe nad seboj ima, apostelj ni mogel dvomiti, ker je dobro vedel, da brez odpustljivih grehov nobeden ni, tudi naj pravičnejši človek ne. Ravno te misli so tudi sveti cerkveni učeniki postavim: sv. Krizostom, sv. Avguštin in drugi, ki zakramentu svetega poslednjega olja prilastujejo odpuščenje grehov sploh in ne le samo odpuščenje odpustljivih grehov. V enakem duhu govori tudi sveti Tridentinski cerkveni zbor, ki pravi: „Maziljenje svetega Duha, (to je: sveto poslednje olje) zbrisuje grehe, za ktere bi se bilo treba še pokoriti“. (Sess. 14. cap. 2.) Iz vsega tega moramo soditi in sklepati, da zakrament svetega poslednjega olja po nenavadnem, izvanrednem potu odpušča tudi smertne grehe; samo ob sebi pa se umeva, da le tiste smertne grehe, kterih se bolnik spovedati ne more. Tako uči poleg sv. Tomaža tudi sv. Karol Boromej, ter pravi: „Vtegne se prigoditi, da zastane kak

smerten greh, ker se ga (bolnik) ne doseti (spomni), ali se ga spovedati več ne more; v odpuščenje tistega (greha) se v tem zakramentu (v svetem poslednjem olju) ponuja pomoč, tako da se zna zgoditi, da po njem (po tem svetem zakramentu) doseže kdo zveličanje, kteri bi bil brez njega pogubljen.“ Ako bi se tedaj kak bolnik enega ali drugega smertnega greha ne mogel več spevedati, ali zato ne, ker se tega greha ne zave, ter ga ne spozna; ali zato ne, ker se ga ne spominja; ali zato ker je pozabil se ga spovedati; ali zato, ne, ker ne more več govoriti, ali ker je zgubil posluh, ali ker je prišel sploh ob zavednost: odpuščen mu bo greh s samim svetim poslednjim oljem, da le svoj greh obžaluje z nadnatornim, če tudi le samo nepopolnoma obžalovanjem ali kesanjem. Iz tega vidite, ljubi kristijani! kako dobrotljiv in milostipoln da je zakrament svetega poslednjega olja, in kako prav in po pravici da terdijo nekteri keršanski učeniki, da ima marsikteri umirajoč kristijan ravno temu svetemu zakramentu pripisati svoje rešenje in zveličanje.

c) Nadaljna dobrota, ki jo zakrament svetega poslednjega olja daje, je ta, da reši bolnika hudih nasledkov in ostankov greha, ki so bolniku še ostali, dasiravno so mu bili grehi že odpuščeni. Med te ostanke štejemo naj poprej vso tisto škodo, vse pomanjkljivosti, ki jih grehi v nas popusté tudi še po tem, kader so že odpuščeni. Taki ostanki grehov, postavim, so: nerodne nagnjenja serca, slabota volje, otožnost in lenoba v dobrem, nepokoj duha i. t. d. Z grehi namreč, ki so dušne bolezni, je ravno taka, kakor z natornimi, telesnimi boleznimi. Akoravno je bolnik že ozdravel, čuti vendar le še dalj časa v sebi nekako slabost, ter mu, kakor pravimo, ni še tako, kakor bi mu imelo biti, ker čutijo v sebi še nasledke prestane bolezni. Enako smo tudi mi takrat, kader so nam grehi že odpuščeni, še vsi slabi; poželjivost se vzdiguje v našem sercu zoper duha, in prav težko nas stane, hoditi po potu pokore. Tim slabostim in nepopolnostim pride sveto poslednje olje v okom, ter naši duši popolno zdravje poskerbi.

Med ostanke že odpuščenih grehov štejemo tudi časne kazni s temi grehi zaslužene. Bilo je že večkrat povedano, da nam po tem, kader smo prejeli zakrament svete pokore, v kterem so nam bili odpuščeni grehi in z grehi vred tudi večne kazni, večidel ostanejo še časne kazni, ki jih moramo preterpeti ali v sedajnem življenju ali pa na unem svetu v vicah. Če tudi ne vseh, nam vendar le vsaj en del teh časnih odpušča zakrament svetega poslednjega olja. Bolj spokornega duha ko je bolnik, več časnih, z grehi zaslužených kazen mu zbriše sveto poslednje olje, in sicer ob môči, ki jo sveto poslednje olje ima kar zakrament. — Da zakrament svetega poslednjega olja zbrisuje te dvojne ostanke grehov, uči sveti Tomaž Akvinijan, ter pravi: „Take duhovne slabosti bi imela ozdraviti pokora ravno tako, kakor dobre dela, ki jih v zadostovanje opravlja, odvračajo človeka od hudega in ga obračajo k dobremu. Ker pa človek iz nemarnosti, ali zavoljo različnih časnih opravil, ali tudi zavoljo prekratko odmerjenega časa i. t. d. tistih pomankljivost (pregreškov) popolnoma nad seboj ne ozdravi, poskerbljeno je, da se s tim zakramentom, (s svetim poslednjim oljem) zverši tisto ozdravljenje, in da bo rešen časne kazni, da po tem takem v njem ne ostane nič takega, kar bi duši ob ločitvi iz telesa zaderževalo iti v (nebeško) veličastvo“. — Kaj ne, da moramo res vsi hvaležni zaklicati: O kako velika, milosti polna je dobrota, ki nam jo s tim daje zakrament svetega poslednjega olja!

d) Spet druga posebna dobrota, ki jo zakrament svetega poslednjega olja daje, je ta, da nas krepča v terpljenju, v skušnjavah in sosebno v smertnih težavah. Bolnikov stan je večidel prav usmiljenjavreden stan, in tem bolj usmiljenjavreden, tem bliže je ko mu je smert. Telo njegovo občuti veliko bolečin ali pa vsaj veliko slabost; v velikih stiskah in težavah prebije svoje bolne dni, v še vse večih pa noči. Otožnost mu serce zaliva, kader vidi svoje ljube jokajoče stati krog svoje postelje. Vest, ktera mu je dosihmalo le rada zadremala, se mu zdaj zbudi, ter mu kaže in očituje vse, kar koli je začemši od otročjih let in dosihdob gre-

šil v mislih, z željami, z besedo in djanjem in opuščenjem dobrega. Strah ga prevzame, maloserčnost opada, obupnost napada, ker ne ve, ali je pravo pokoro storil, ali je ni, ali je pri Bogu odpuščenje zadobil, ali ga ni. — In ako pogleda naprej v prihodnost, po tem se še le prav boji in trepeče; kajti pri tem pogledu vidi, da so mu vrata v večnost že prav blizo, in da bo moral kmalu — kmalu stopiti pred svojega Sodnika, ki vse ve, in nobene hudobije brez kazni ne pusti. — K vsemu temu pritisnejo še napadi in skušnjave hudega duha, ki porabi skrajni čas in zadnjo uro, da bi, ako mogoče, vsaj zdaj še zmotil bolnika in ga v pogubljenje zvernil. „Gorje zemlji in morju“, govori sveti Janez v skrivnem razodenju, (12, 12.) „ker je hudič k vam doli šel, in ima veliko jezo, ker ve, da ima malo časa“. Tem manj časa ko ima, tem bolj nateguje svojo moč. Boječe zapeljuje v obupljivost, v prederznost pa take, kteri menijo, da jim zveličanje odšlo ne bo; take, ki so razuzdano živeli, zapeljuje v hude želje in v grešno dopadanje nad poprejnim razuzdanim življenjem; pravične pa v lastno dopadanje in v napuh. Sveti Tridentinski cerkveni zbor pravi: „Akoravno naš nasprotnik ves čas našega življenja poišče vsako priložnost, ter preži na to, kako bi kakor si koli bodi požerl naše duše; vendar ga le ni nobenega časa, o kterem bi tako zlo ne natezal svojih zvijač, da bi nas popolnoma pokončal, in nas od zaupanja v božje usmiljenje odvračeval, če bi mogel, razun takrat, kader vidi, da se nam konec življenja približuje“. Vidite, v takem stanu, stiskan od vseh strani, se znajde bolnik, kader umira, se znajde bolnik ne tisti, ki je v očitni nespokornosti preživel svoje leta, ampak bolnik, kteri, akoravno v dobrem ni bil posebno goreč, vendar je le živel pošteno, živel pobožno in bogaboječe. In v takem stanu in v takih stiskah se bomo znašli tudi mi, kader nas bo bolezen položila na smertno postelj. Pa bodi ga Bog zahvaljen! Naš Gospod in Zveličar nam je v svetem poslednjem olju poskerbel pomoček, kteri nam je na pomoč v stiskah tistih dni. Zakrament svetega poslednjega olja nas krepča v terpljenju in bolečinah, ki nam jih bolezen prizadeva, ter nas navdahnuje z velikim zaupanjem v božje neskončno usmi-

ljenje in s popolno vdanostjo v sveto voljo božjo, da navdahnjeni s tim zaupanjem in to vdanostjo lagleje prenašamo vse terpljenje in vse bolečine in s sladkim upanjem napoljneni pričakujemo svoje smertne ure. Gnada, v svetem poslednjem olju dobljena, daje nam spoznati, kako po pravici da terpimo, in kolikanj več terpljenja da smo si že zaslužili. Ta gnada nam serce razvedruje in ga popolnoma Bogu izroči, tako da, kakor Jezus na Oljski gori, molimo tudi mi: „Moj Oče! . . . tvoja volja se zgodi“. Ta gnada oživi v nas zaupanje, ktero nas povzdiguje nad vsako maloserčnost, ter nam odpuščenje grehov kaže v kervi Kristusa, nam odpuščenje grehov zagotovlja zavoljo Kristusovega neskončnega zasluženja. Ta gnada nam daje moč zoper prevelik strah in trepet zavoljo smerti, ki se nam bliža, in zavoljo sodbe, ki nas čaka. Ta gnada tudi še clo vlegne v nas vdušiti ves strah, ter nas pripeljati do popolne vdanosti v sveto voljo, da radi terpimo, dokler Bog hoče, pa tudi radi umerjemo, kaderkoli Bog hoče. Kdor je bil kar večkrat pričujoč, kader je umiral ta in uni, lahko je, čudé se, opazil, kako da je marsikteri, ki se svoje zdrave dni ničesa ni huje bal nego smerti, ali ki je nepoterpežljiv prenašal bolečine svoje bolezni ves miren, vdan postal in ves poterpežljiv po tem, ko je zakrament svetega poslednjega olja prejel; kako da je notranje tolažilo posijalo, in se notranja zadovoljnost pokazala na njegovem zabledelem obličju; kako da je s priserčnim glasom okrogstoječim prigovarjal, ter rekel: „Nikar ne žalujte, saj rad umerjem; Gospod me kliče, rad grem za njegovim glasom; kmalu bo vse pri kraju, in jaz pojdem k Gospodu v nebesa!“ Od kod, kaj menite, to spremenjenje, ta notranji mir, ta serčnost, ta čudna poterpežljivost pri tolikih obilnih bolečinah? Vse to, glejte, dela zakrament svetega poslednjega olja. Sveto poslednje olje krepča bolnika v terpljenju in bolečinah. — Sveto poslednje olje nadalje bolnika krepča v skušnjavah, s kterimi ga hudi duh napada tudi še o skrajni uri. Daje mu gnado, da zamore ž njeno pomočjo vojskovati dobro vojskovanje, vse napade satanove, vse njegove naletovanja od sebe odbijati, in do konca življenja v gnadi božji ostati. „Posvečeno olje, veli sv. Ciril, „zadobi po

molitvi in s tim, da se božja pomoč nadnj (nad sveto olje) sklicuje, toliko moč, da ne pokonča le samo vsakega sledu pregrehe, in da ne odvzame le samo greha, ampak da tudi v beg zapodi vso nevidno silo hudega duha“. — Zmed mnogih drugih si je skusil to tudi sv. Eleacar, mož iz tretjega reda svetega Frančiška, čegar življenje je bilo bolj angeljsko, nego človeško, ki je tudi v zakonskem stanu deviško živel s svojo deviško nevesto, sveto Delfino. Ta sveti mož je začel bolehati, in nekega dne pade v smertne težave. Obličje, dosihdob vedno prijazno, mu naenkrat prepade, kakor da bi ga bil opadel silen strah. Ves preplašen zdihne: „Moj Bog! kako strahovita je moč hudičeva“. Djali so ga v sveto olje, in glej! zdajci se mu duša razvedrí in obličje razjasni. Začel je tolažiti ljudi, ki so vsi plahi stali krog njegove postelje, ter je rekel: „Z gnado Gospodovo sem zmagal“. Oh, kako bi se izteklo mnogim nesrečnim kristijanom, ki niso zmerom živeli tako lepo in sveto, kakor sveti Eleazar, marveč so mnogo let živeli brezbožno in hudobno; kako bi se jim izšlo pri tolikanj strašnih napadih satanovih, ako bi jim neskončno usmiljeni Bog na pomoč ne prišel z zakramentom svetega poslednjega olja! — Zakrament svetega poslednjega olja je tedaj naj krepkejše orožje, s kterim zamoremo od sebe odbijati vse napade satanove, kader nas v bolezni napada in ob smetni uri. Zakrament svetega poslednjega olja oživlja v nas vero, s ktero zamoremo pogasiti vse ognjene peklenske pšice. Zakrament svetega poslednjega olja uterduje v nas upanje in vžiga v nas ljubezen do Boga, ktera njega, našega nebeškega Gospoda, nase poteguje, da se on z nami bojuje in za nas bojuje. In mi premagujemo ob môči, ki nam jo Gospod v dušo vliva v tem obilniši meri, kolikor bolj da pešajo, pojemajo, in se zgubljajo naše telesne moči, dokler na zadnje boja srečno ne izbojujemo. Oj hvalimo, zahvalimo Boga, da je postavil ta milostipolni zakrament, in ga vsak dan prav priserčno prosimo, da bi nam dobrotljivo dodelil prejeti ga v naši zadnji bolezni!

e) Poslednja posebna dobrota zakramenta svetega po-

slednjega olja je, da marsikterikrat bolezen zlajša, in včasih tudi še clo popolno telesno zdravje dodeli, kader je to ozdravljenje za dušno zveličanje vspešno in potrebno. — To dobroto naznanja sveti Jakob z besedami: „Molitev vere bo otela bolnika“. Da te aposteljnove besede ne merijo le samo na dušno zveličanje, ampak da so tudi na telesni blagor obernjene, razlaga sama sveta katoliška cerkev, in njeno razlaganje, to veste, je nezmotljivo. Sveti Tridentinski cerkveni zbor namreč govori: „Bolnik zadobi včasih (s svetim poslednjim oljem) telesno zdravje, kader mu je to vspešno za zveličanje“. (Sess. 14. cap. 2.) — Da zakrament svetega poslednjega olja bolezen zlajša, in sicer ne le samo tu in tam kterikrat, ampak prav dostikrat, dobro vemo sosebno mi duhovniki, ki z bolniki dosti opraviti imamo. Marsikteri bolniki občutijo veliko polajšanje po tem, ko so prejeli zakrament svetega poslednjega olja; bolečine jim odležejo, težka sapa pojenja, ter kar sami povedó, da jim je odleglo in da jim je mnogo bolje. Ta dobrota, dasiravno iz čeznatornega studenca izvira, da se razlagati tudi po natornem potu. Kader je kristijan na smertni postelji svete zakramente prejel, in med njimi tudi zakrament svetega poslednjega olja prav pripravljen in vredno prejel, razlije se mu sladek mir po sercu, po duši. Misel, da je z Bogom spravljen, in da sme zdaj pričakovati, da bo k njemu prišel v nebesa, ter tam gori pri njem vžival večno zveličanje, napolnuje mu serce s tolažbo in veseljem. Ta mir, to tolažilo in to veselje, ki ga duša vživa ima pa tudi svoj dobrotni vspeh na telo, in ta svoj dobrotljivi vspeh razodeva s tim, da zlajša bolezen.

Včasih pa zakrament svetega poslednjega olja bolniku clo popolno zdravje prinese. V pervih časih keršanstva, dokler je vera in pobožnost kristijanov bila še posebno živa, tedaj se je kaj takega prav dostikrat dogodilo. Ravno zato so pervi verniki zakrament svetega poslednjega olja imeli ne le za dušno zdravilo, ampak so ga imeli tudi za telesno zdravilo, ter so od tega nadnatornega zdravila pričakovali vse boljega

vspeha, kakor od natornih zdravil, ki so jih zdravniki dajali. Zgodi pa se tudi še dandanes, da bolnik svoje telesno zdravje nazaj dobi ravno iz zakramenta svetega poslednjega olja, in se morda še sam prav ne zavé, da mu je ravno iz prejemanja tega svetega zakramenta došla ta dobrota. Poprej že sem povedal, da ta sveti zakrament mir in pokoj vliva v dušo bolnikovo, in da vse to tudi na telo bolnikovo razodeva svoj dobrotni vspeh. V takem na vse strani polajšanem stanu pa tudi natorno zdravilo vse bolj tekne, bolezen se začne vmikati, bolnik se popravlja, ter ozdravi ali nanagloma ali pa le polagoma. — Zmed mnogih zgledov, ki pričajo, da zakrament svetega poslednjega olja bolniku včasih tudi telesno zdravje dodelí, vam bom povedal vsaj enega. V neki gostilnici tik velike ceste je služil hlapec, in hlapec hudo oboli za vročinsko boleznijo. Dasiravno si zdravnik z bolnikom veliko prizadeva, bolezen vendar le ne odjenja, temveč le hujsa prihaja. Bolnik pokliče toraj duhovnega gospoda, se spové, in prejme sveto Popotnico. V sveto olje pa ga kar takrat niso še djali, ker se jim bolezen ni še videla tako močno nevarna, in ker so duhovni pastir prav v obližju imeli svoje stanovanje, in so bili toraj lahko kar berž pri rokah. Pa ne spoved, ne sveto Obhajilo ni bolnikove bolezni na boljše obernilo, in ves zdravnikov trud tudi nič ni pomagal; marveč se je bolezen vedno bolj hujšala in natiskala s toliko silo in toliko naglostjo, da je zdravnik kar naravnost naznanil bližnjo smert hlapčevo, ter rekel, da bo bolni hlapec vgasnil še tisti dan, in da nobenega pomočka več ne ve, kteri bi ga vtegnil smerti rešiti. Zdajci pa prihiti mašnik s svetim oljem, stavi bolnega hlapca v sveto poslednje olje, ter mu poverh podeli še popolnoma odpustek za umirajoče. In kakor hitro se vse to zgodi, glej, se začnó bolniku odpirati oči, razveže se mu jezik, ter na glas veli: „Odleglo mi je; zdaj mi je kar na enkrat bolje postalo, tako, da bi, menim, lahko iz postelje vstal, ko bi treba bilo“. In res je komaj nekoliko dni preteklo, in je že iz postelje vstal; in čez par tednov je ozdravel do dobrega, tako, da je spet lahko opravljal vse svoje opravila. To nepričakovano ozdravljenje so ondotni ljudje sploh pripisovali le zakramentu svetega po-

slednjega olja, ki ga je bil za smert oboleli hlapec prejel. Oj kako nespametni so toraj tisti bolniki, kteri v neumnem strahu, da bodo gotovo umerli, ako se dajo djati v sveto poslednje olje, prejemanje zakramenta svetega poslednjega olja ali vedno odkladajo, ali pa se ga kar naravnost branijo, ter ga nočejo prejeti. Oj nespametnih! povem vam, da zavoljo tega, ko je prejel ta sveti zakrament, še nikoli nobeden ni umerl; mnogoteri in mnogoteri pa je spet ozdravel ravno zavoljo tega, ker je vredno in prav pripravljen prejel zakrament svetega poslednjega olja. — Zakrament svetega poslednjega olja pa telesnega zdravja ne da kar brezpogojno in kar brez zadosti imenitnega vzroka, ampak ga da le takrat, kader je telesno ozdravljenje vspešno tudi za dušno zveličanje. „Sveto poslednje olje“, uči sveti Tomaž, „dodeli telesno ozdravljenje ne po kaki natorni moči, ampak po božji moči, ktera z modrostjo dela (svoje dela); in ker delavni vzrok le takrat doseže svoj postranski namen, kader je to poglavitnemu namenu vspešno, se iz tega (svetega) zakramenta (telesno) zdravje ne izteka vselej, ampak le takrat, kader je to za dušno zdravje vspešno; v takem slučaju doseže ta postranski (ali posebni) namen zmerom, da mu le od strani prejemalca nobeden zaderžek na pot ne pride“. Marsikteremu bolniku bi se ne izšlo v dobro, ako bi spet ozdravel, in še dalj časa živel. Zdaj v bolezni je dobro pripravljen za odhod iz tega sveta, in kader mu je umreti, umerje srečne smerti. Ako bi pa ozdravel, spet bi lahko postal ves lahkomišljen, in bi padal v velike grehe, bi v grehih umerl, in bi se pogubil na vse vekomaj. To in mnogo drugega, kar nam je zdaj še skritega, in česar mi ne vemo, vé Bog; in ravno zavoljo tega v takem slučaju zakramentu svetega poslednjega olja ne daje tiste moči, poleg ktere bi bolnik tudi telesno zdravje spet zadobil. Bolnik sme tedaj Boga sicer prositi, da bi mu z pomočjo svetega poslednjega olja tudi tetesno zdravje dal; vendar pa naj se pri tem popolnoma v sveto voljo božjo izroči, ter naj svoji prošnji vselej pristavi, naj mu Bog ljubo zdravje dodeli le takrat, kader je to za zveličanje duše potrebno in vspešno. — Drugi vzrok, zavoljo kterega zakrament svetega poslednjega olja te-

lesnega zdravja marsikterikrat ne da, tiči v premajhnem zaupanju bolnikovem, ali pa tudi v tej okoljščini, da bolnik prejemanje zakramenta svetega poslednjega olja predolgo odklada, ter odklada do skrajne ure, do poslednjih trenutlejev svojega življenja, kader je že skoraj na pol mertev, in že pojema, in se mu ima že duša od telesa ločiti. Onemu bolniku, kteremu manjka zaupanja, ali kteri ima premajhno zaupanje, ali kteri svoje zaupanje zastavlja le zgol na ljudi in na njihovo pomoč, onemu bolniku zakrament svetega poslednjega olja telesnega zdravja prinesel ne bo; takega bolnika Bog ravno zavoljo njegove nezaupnosti kaznuje s tim, da mu ozdraveti ne da. In kader je bolnik obnemogel že tako močno, da mu že duša iz telesa sili, in da bolnik že umira, ondi tudi ne moremo več pričakovati telesnega ozdravljenja; kajti v takem slučaju bi moral Bog storiti prav očiten čudež, da bi ž njim bolnika ozdravil; takega očitnega čudeža pa je v tej okoljščini tem manj pričakovati, ker je bolnik po lastnem zadolženju prejemanje zakramenta svetega poslednjega olja tako dolgo odkladal. Ravno zavoljo tega bolnik prejemanje zakramenta svetega poslednjega olja nikoli ne sme predolgo odkladati. Ako bolnik zakrament svetega poslednjega olja prejme še o pravem času, zamore vse lagleje pričakovati, da vtegne tudi telesno zdravje spet nazaj dobiti.

3. Te so tedaj tiste velike gnade in zveličavne dobrote, ki jih zakrament svetega poslednjega olja daje bolniku, kteri vredno prejme ta sveti zakrament. In zdaj mi povejte, ljubi moji kristijani! ali mar ta sveti zakrament ni res prav krepek pripomoček za naše zveličanje, in bogat studenec milost božjih? Ali mar ne zasluži resnično, da ga res v veliki časti imamo, in ga z vsem mogočim spoštovanjem prejemamo? Oh, ljube duše! spoznajte to dobroto božjo, ter zakrament svetega poslednjega olja; premišljujte, kako obilne dobrote deli bolnemu kristijanu; imejte v veliki časti ta sveti zakrament, in poskerbimo, da bomo v smertni uri tudi mi vredno prejeli ta sveti zakrament, ki nas bo popolnoma pripravne storil, da bomo šli v večno življenje. Amen.

LXXI. keršanski nauk.

Kdo sme prejemati zakrament svetega poslednjega olja? — Kdaj se mora prejemat zakrament svetega poslednjega olja? — Kako se mora prejemati zakrament svetega poslednjega olja? —

1. Nemila smert poterga vse vezi, s kterimi je človek na človeka navezan v sedajnem življenju. Umirajoč se mora človek ločiti od svojih prijatlov in znancev. Le Jezus Kristus, naš naj boljši in naj zvestejši prijatelj, ostane z nami, ter nas tudi takrat ne zapusti, kader odhajamo iz tega sveta, da le mi njega ne zapustimo. Da bi nam pokazal, kako močno nas ljubi, ter ljubi do smerti, postavil je zakrament svetega poslednjega olja, da bi po tem svetem zakramentu pokrepčani na duši in na telesu ali spet ozdraveli ali pa v zadnjem boju srečno zmagali. Preobilne dobrote, ki nam jih daje ta sveti zakrament, našteval sem vam v zadnjem keršanskem nauku.

2. V današnjem keršanskem nauku pa vam bom razlagal to, kar zadeva:

B) Prejemanje zakramenta svetega poslednjega olja.

Gledé prejemanje zakramenta svetega poslednjega olja

vam moram razložiti tri stavke ali tri reči, ter vam odgovarjati na te le trojne vpraševanja:

I. Kdo sme prejemati zakrament svetega poslednjega olja?

II. Kdaj se mora prejemati zakrament svetega poslednjega olja?

III. Kako se mora prejemati zakrament svetega poslednjega olja, da bo človeku zaleglo v zveličanje?

3. Poslušajte razlaganje pervega stavka ali pervega vprašanja:

I. Kdo sme prejemati zakrament svetega poslednjega olja?

Na vprašanje: Kdo sme prejemati zakrament svetega poslednjega olja? vam odgovorim: Zakrament svetega poslednjega olja sme in zamore prejeti vsak katolišk kristijan, kteri se svoje pameti zave, in je nevarno bolen.

a) Zakrament svetega poslednjega olja sme prejemati vsak katolišk kristijan. — Da smejo zakrament svetega poslednjega olja prejemati le samo katoliški kristijani, ni treba posebno razlagati in spričevati; le samo katoliški kristijani namreč so udje svete katoliške cerkve, in le samo katoliški kristijani imajo toraj pravico do zakladov milosti, ki jih sveta katoliška cerkev deli. Ako bi tedaj obolel kak človek, kteri ni katolišk kristijan, ali kak tak človek, ki še clo kerščen ni, in toraj še kristijan ni, ne sme mu nobeden mašnik deliti niti zakramenta svetega poslednjega olja, niti nobenega drugega svetega zakramenta ne,

razun da se odpové svoji zmoti, ter prestopi v sveto katoliško cerkev, ali, če še kristijan ni bil, da se da kerstiti, in da po svetem kerstu postane katoliš kristijan. Ta resnica je prav razvidna iz besed apostoljnovih, ki pravi: „Je kdo bolen med vami“. (Jak. 5, 14.) Sveti Jakob pravi „med vami“, s ktero besedo na znanje daje, da ima v mislih le samo pravovernike, ter katoliške kristijane, kterim svoje pismo piše, in nobenih drugih ne.

b) Zakrament svetega poslednjega olja sme prejemati le samo katolišk kristijan, kteri se svoje pameti zave. — Zakrament svetega olja je zdravilo zoper ostanke greha. Človek pa, ki se svoje pameti ne zave, greha nima, in tedaj tudi ne ostankov greha, in toraj zmožen ni, da bi prejel zakrament svetega poslednjega olja. Ravno zato se otrokom, kteri se svoje pameti še ne zavedó, zakrament svetega poslednjega olja ne deli. Vendar pa za prejemanje zakramenta svetega poslednjega olja potrebno ni, da bi moral otrok že poprej kterikrat pri spovedi biti. Zakrament svete pokore otroci navadno prejemajo v osmem, devetem ali desetem letu, po tem, ko so nauk za pervo spoved že dostali, dasiravno so se pameti zavedali že poprej. Ker pa otroci s petim in šestim letom večidel že spoznajo, kaj je prav in kaj ni prav, in po tem takem tudi že grešiti zamorejo, potrebno je, da tudi take otroke mašnik stavi v sveto olje, po tem, ko jih je pripravil v to, da se svojih pregreškov skesajo, ali če okoljščine dopuščajo, tudi spovedó. — V ozir odraščenih je treba gledati na to, če se nikoli niso zavedali svoje pameti, ali če so se svoje pameti kdaj zavedali, pa so pozneje ob njo prišli. V pervem slučaju, če se nikdaj v svojem življenju niso zavedali svoje pameti, ne sme se jim deliti zakrament svetega poslednjega olja; v drugem slučaju, če so se svoje pameti poprej zavedali, pozneje pa ob pamet prišli, ali če so vsaj kterikrat pokazali kak sled ali kako znamnje zavednosti in vsaj nekolikega spozanja božje postave, smejo se djati v sveto poslednje olje.

Kakor se nobeden drugi zakrament, tako se tudi sveto poslednje olje ne sme deliti niti izobčencem, niti nespokorneżem, kteri svojega kesanja ali obžalovanja z nobenim znamnjem na znanje ne dajo. Izobčenci, dokler se v izobčenju znajdejo, kar od cerkve ločeni udje nikakove pravice nimajo do zakladov milosti, ki jih sveta cerkev deli, tedaj tudi nikakove pravice nimajo do zakramenta svetega poslednjega olja; nespokorneži pa ravno zavoljo svoje terdovratnosti, v kakoršni je njihova duša po vsem od Boga obernjena, nikakor niso vredni nobene milosti. Ako bi tedaj eden ali drugi o velikonočnem času ne šel k spovedi ne k svetemu Obhajilu, in bi, akoravno večkrat opomnjen od svojega duhovnega pastirja, vendar le ne hotel spolniti te svoje dolžnosti, ne smeli bi ga, ako bi za smert obolel in nobenega kesanja ne kazal, staviti v sveto poslednje olje.

c) Zakrament svetega poslednjega olja sme svoje pameti se zavedli katoliški krištijan prejemati le takrat, kader je nevarno bolen. — Pri starovercih biva navada, da bolnika tudi v majhni bolezni stavijo v sveto olje. Sveta katoliška cerkev ni sprejela te navade. Sv. apostelj Jakob namreč pravi: „Je kdo bolen med vami, naj pokliče cerkvene mašnike i. t. d.“ (Jak. 15, 14.) Gerška beseda pa, ki jo apostelj rabi, ne pomenja majhne bolezni, malega pritežčanja, ampak pomenja hudo bolezen, nevarno bolezen, ktera se vtegne s smertjo končati. Enako določujejo tudi cerkvene določila. Sv. Tridentinski cerkveni zbor uči: „Sveto poslednje olje naj se deli bolnikom, zlasti njim, ki so tako nevarno bolni, da je videti, da se že na koncu življenja znajdejo; ravno zavoljo tega se poslednje olje imenuje tudi zakrament umirajočih“. (Sess. 14. cap. 3.) In Rimske obredne bukve (Rituale) pravijo: „Poslednje olje se more deliti tistim bolnikom, ki so tako hudo bolni, da se kaže smertna nevarnost“. Ako bi tedaj smertna nevarnost tudi ne bila prava, resnična smertna nevarnost, ampak le navidezna ali dozdevna, more se bolnik vendar le djati v sveto poslednje olje; kajti zadosti je, da se pri bolezni po pameti

zamore soditi na bližnjo smert. Da bi bolnik po tem gotovo moral umreti, ni ravno potrebno za delenje svetega poslednjega olja; potrebno pa je, da je bolezen res nevarna, s smertno nevarnostjo sklenjena, ako hoče bolnik prejeti zakrament svetega poslednjega olja.

Iz tega pa je razvidno, da za sveto poslednje olje niso tisti verniki, kterih življenje je sicer v nevarnosti, ali kterim je smert morda že prav blizo, kteri pa pri tem niso bolni. Ravno zavoljo tega se zakrament svetega poslednjega olja ne deli vojakom, ki gredó v boj ali na vojsko; niti hudodelnikom, ki jih peljejo na morišče; niti ljudem, ki se spustijo na nevarno morje ali kako delo, sklenjeno s smertno nevarnostjo; niti ženam, ktere so na porodu. Vzrok temu je, da niso bolni, akoravno se znajdejo v smertni nevarnosti. — Pristaviti pa moram, da veliko starost stavimo z boleznijo v eno versto; ravno tako tudi tisti primerlej, ako bi kdo po kakem nesrečnem padcu omedlel in ob zavednost prišel; in zato tudi takega človeka denemo v sveto olje. — Nasproti pa takemu kristijanu, kteremu njegova bolezen sicer velike bolečine prizadeva, vendar pa nevarna ni, zakrament svetega poslednjega olja ne damo, in sicer ravno zato ne, ker njegova bolezen ni sklenjena s smertno nevarnostjo. — Enako se iz tega, kar je bilo poprej povedanega, posname tudi še to, da v sveto olje devamo tudi take bolnike, od kterih prav ne vemo, ali se znajdejo v smertni nevarnosti, ali ne. Ako bi vselej čakali tako dolgo, dokler bi popolno prepričanje imeli, da bo bolnik res umerl, marsikteri bolnik bi zakramenta svetega poslednjega olja ne prejel; kajti smert včasih kar nanagloma pride. Sveta cerkev tudi nikakor ne zahteva, da bi morala smertna nevarnost biti prav gotova, in da bi moral bolnik potem gotovo umreti; marveč sveta cerkev le pravi, da se mora vsaj dozdevati, da vtegne smert slediti.

Zdaj veste kterim ljudem da se sme deliti zakrament svetega poslednjega olja. Kader pa pravimo, da sme zakrament svetega poslednjega olja prejeti vsak katolišk kristijan, kteri se svoje pameti zave in je nevarno bolen; s tim nikakor ne

terdimo, da je vse eno, ali kristijan ta sveti zakrament prejme ali ga ne prejme. Tega ne terdimo, marveč naročamo, naj ga prejme v nevarni bolezni vsak kristijan, ne zato, kakor bi zakrament svetega poslednjega olja bil v zveličanje ravno tako potreben, kakor potreben je zakrament svetega kersta, ampak zato, ker zakrament svetega poslednjega olja deli obilne milosti in dobrote, kterih smo v smertnih težavah tako močno potrebni. Sami do sebe bi ne imeli nobene prave ljubezni, ako bi po lastnem zadolženju, ter vedama in radovoljno kratili si te milosti, ter se v nevarnost postavljali, da bi brez te pomoči v boju s svojimi dušnimi sovražniki obnemogli in nesrečne smerti umerli. Gotovo je, da bi kristijan, kteri bi iz malomarnosti ali zaničevanja ne hotel prejeti zakrament svetega poslednjega olja, s tim drugim ljudem veliko pohujšanje dajal, se hudo pregrešil in se na vekomaj pogubil. Sv. Tridentinski cerkveni zbor pravi: „Zaničevanje tega velikega zakramenta ne more ostati brez velikega greha in brez razžaljenja svetega Duha“. (Sess. 14. cap. 8.)

4. Ljubi kristijani! kakoršna smert, taka vam večnost. Je smert srečna, bo tudi večnost srečna, nedopovedljivo srečna; je pa smert nesrečna, tudi večnost bo nesrečna, neskončno nesrečna. Gotovo pa si vsakdo zmed nas srečne smerti želi. Ker je pa Jezus milost, s ktere pomočjo zamoremo srečno umreti, navezal, tako rekoč, na zakrament svetega poslednjega olja, menda vsaj nobeden zmed vas ne bo tolikanj nespameten ali tako brezvesten, da bi umirajoč od sebe odbijal ta krepki pripomoček za zveličanje, dokler ga lahko prejme in mu je na ponudbo! Tega Bog ne daj; marveč naj vsakdo zmed vas zaupljivo prime za ta zdatni pripomoček našega zveličanja, ter zvesto opravlja vse, kar je le koli opravljati potrebno za srečno smert in dušno zveličanje.

5. Drugi stavek ali drugo vprašanje, ki ga bomo danes obravnavali, je:

II. Kdaj se mora prejemati zakrament svetega poslednjega olja?

Odgovor na to vprašanje je: Zakrament svetega poslednjega olja sme katoliški kristijan prejeti vselej, kader koli in kolikorkrat koli je nevarno bolen; prejema pa naj ga, ako le mogoče, dokler se še dobro zave, in sicer po tem, kader je že prejel sveto popotnico.

a) Zakrament svetega poslednjega olja sme bolnik prejeti tolikokrat, kolikorkrat nevarno oboli. — Sveto poslednje olje namreč je zmed tistih štirih zakramentov, ktere sme kristijan prejemati več kakor enkrat. Sme pa se in mora se prejemati tolikokrat, kolikorkrat bolnik ozdravi iz nevarne bolezni, v kteri je bil v sveto poslednje olje djan, in po tem spet iz nova pade v nevarno bolezen. Tako uči sveti Tridentinski cerkveni zbor, ter pravi: „Kader bolniki po prejetem (svetem) poslednjem olju ozdravijo, zamorejo s pripomočkom tega zakramenta iz nova poterjeni biti, ako bi spet v drugo enako smertno nevarnost prišli“. Ako bi tedaj kdo, postavim, desetkrat, v enem samem letu nevarno obolel, smel in mogel bi tudi desetkrat prejeti zakrament svetega poslednjega olja.

Sveto poslednje olje pa vtegne bolnik po večkrat prejeti tudi v eni in isti bolezni, ako bi ta bolezen dolgo trajala, in bi se bolniku zdaj na boljše obernilo, tako da bi smertna nevarnost prejenjala, zdaj pa bi se bolezen spet na huje zasukala, tako da bi ga iz nova v smertno nevarnost pripravila. V takem slučaju tedaj ni potrebno, da bi bolezen po vsem prejenjala, in da bi bolnik popolnoma ozdravel; zadosti je, da smertna nevarnost vsaj na videz za nekoliko časa odjenja, po tem pa spet pritegne. Kolikorkrat koli smertna nevarnost iz nova pritisne, sme bolnik prejeti zakrament svetega postednjega olja. Po takem potu se vtegne zgoditi, da bolnik v eni in isti bolezni večkrat prejme zakrament svetega poslednjega olja. To se razvidi iz Rimskih obrednih bukev (Rituale), ki učijo: „V eni in isti bolezni se zakrament (svetega posled-

njega olja) ne sme iz nova deliti, razun da je bolezen dolgotrajna, in da bolnik ozdravi, po tem pa spet pride v smertno nevarnost“. V dvomu, ali se je bolezen predrugačila ali se ni, se tudi sme v eni in isti bolezni iz nova prejeti zakrament svetega poslednjega olja, kader ima dvom verjetnost na svoji strani, da je bolnik res že bil izlezel iz smertne nevarnosti. Vzrok temu je, ker je sveta cerkev tudi v nekdanjih časih tako ravnala, in sicer ravnala zato, da bi bolniku s tim svetim zakramentom donašala novo duhovno pomoč. Kader je pa bolezen vedno nevarna, in se ne da razsoditi, da bi bila prejenjala smertna nevarnost, se zakrament svetega poslednjega olja ne sme več ko enkrat prejemati, in če bi tudi bolezen bila še tako dolga, ter bi cele leta trajala. V takem primerleju se zakrament svetega poslednjega olja zato iz nova ne deli, ker se za smertno nevarnost deli, in tedaj svojo moč in svoj milostipolni vspeh razodeva tako dolgo, kolikor dolgo traja smertna nevarnost. Kader pa odjenja smertna nevarnost, po tem pa spet pride, deli se spet ta sveti zakrament. Bogoljubna devica, Marija Bagnezi po imenu, je bila v mestu Fiorenca na Italijanskem rojena v začetku šestnajstega veka. Že v otročjih letih vsa Bogu vdana je, kader je nekoliko odrastla, hotla podati se v samostan. Kader pa očeta prosi, da bi v to dovolil, jej oče naznani, da jo je za zakonski stan odločil, ter jej tudi že ženina izbral. Bogoljubna devica se tega naznanila tako močno ustraši, da se je jela pri tej priči silovito tresti po vseh udih. In dasiravno poprej popolnoma zdrava, odsihmalo ni bila več zdrava. Iz ene hude bolezni je padla v drugo hujšo bolezen, in celih petinštirdeset let je nedopovedljive bolečine preterpela po vsem svojem životu. V teh dolgih letih polnih bolečin in terpljenja je osemkrat prejela zakrament svetega poslednjega olja. In po tem, ko je kelih terpljenja, kterega jej je ponudil njen nebeški ženin, izpila do zadnje srage, ter z besedo in zgledom bližnjemu neizrečeno veliko dobrega storila, zaspala je 28. dan maja 1577. mirno v Gospodu med tem, da so jej brali terpljenje Gospodovo. Šla je iz tega sveta kar nevesta terpečega Jezusa, da bi na unem svetu postala nevesta poveličanega Zveličarja. — Ta

mila povest nam spričuje, da se sme zakrament svetega poslednjega olja več kakor enkrat prejeti, in da ga more bolni kristijan prejemati tolikokrat, kolikorkrat okoljščine dopuščajo in cerkvene določila, da mu nikdar ne primanjka potrebne milosti in pomoči v boju zoper vunanje in notranje sovražnike.

b) Zakrament svetega poslednjega olja naj bolnik vselej prejema takrat, dokler se še zave, in potem, kader je že prejel sveto popotnico. Gotovo bo zakrament svetega poslednjega olja v tem obilniši meri razodeval svojo dobrodejno moč in delil svoje dobrote, tem bolj da se bolnik pripravlja za ta sveti zakrament. Vprašam pa, kaj bi neki zamogel še storiti bolnik takrat, kader sveto poslednje olje prejema še le tistih-malo, kader so njegove dušne in telesne moči oslabele že tako močno, da se komaj še zaveda, ali pa da se že clo več ne zave? Kako bi se v takem stanu še zamogel kaj pripravljati za vredno prejemanje zakramenta svetega poslednjega olja? V takem stanu, ter brez prave zavednosti, sam res ne more kaj storiti, marveč mora pustiti, da drugi delajo ž njim, kar radi. Toraj naj bolnik zakrament svetega poslednjega olja prejema, dokler se še dobro zaveda.

Prejme pa naj bolnik sveto poslednje olje po tem, ko je že prejel sveto Popotnico, in sicer zato, ker sta spoved in sveto Obhajilo, dobro opravljena na smertni postelji, tudi naj boljše pripravljanje, da se vredno prejemlje zakrament svetega poslednjega olja; na dalje zato, ker se spodobi, da je kristijan za smert pomaziljen še le po tem, kader je Začetnika življenja pobožno sprejel v svoje serce. Tega pravila, se ve da, naj se derži takrat, kader okoljščine to dopuščajo. Prigodi se namreč marsikterikrat, da bolnik že poprej, prejden še hudo oboli, zavednost zgubi, in ga kar iz nenada napade smertna nevarnost; ali pa, da bolnik že kar o pervem začetku bolezni ob zavednost pride, in jo po tem nič več nazaj ne dobi. V takem slučaju se mora bolniku zakrament svetega poslednjega olja deliti, dasiravno ni še poprej prejel svete Popotnice, in je morda tudi ne more več prejeti.

Iz vsega tega naj si svojci bolnikovi posnamejo imenitni nauk, naj poskerbé, da bolnik še o pravem času prejme zakrament svetega poslednjega olja. Bolnik morda sam še ne čuti, v koliki nevarnosti da se znajde, in toraj tudi ne prosi svetih zakramentov. V takem primerleju so dolžni tisti, ki se pri bolniku znajdejo, ter mu strežejo ali ga obiščejo, da mu oči odpró, ter ga na njegov nevarni stan opomnijo vsaj toliko, kolikor je treba, da v njem poželjenje obudijo po svetih zakramentih. Ali glej marsikterikrat delajo ravno to, kar je temu nauku naravnost nasproti, ter bolnika tolažijo s praznim tolažilom, ter velijo, da je njegova bolezen nepomenljiva, in da mu bo kmalu odleglo; in da ni misliti, da bi zdaj že umerl; in da se vtegne sicer bolezen na hujše oberniti, da pa zdaj ne kaže še na smertno nevarnost. Tako in enako govorijo bolniku iz napačnega usmiljenja, da bi bolnika v strah ne pripravili. In po takem potu se zgodi, da bolnik poželjenja nima do svetih zakramentov, ali pa da jih s praznimi izgovori clo od sebe odbija, kader ga pravi prijatelj opominja, da bi jih prejel. Čas pa le naprej hiti, bolnik včasih nanagloma oslabi tako močno, da ob zavednost pride ali pa še clo umerje, prejden je bil s sveti mi zakramenti previden, in če ga tudi še stavijo v sveto olje, zakramenta svetega poslednjega olja vendar le ne more več prejeti s tolikim dobičkom, s kolikoršnim bi ga bil prejel, ako bi se bil kolikor toliko zanj pripravil. Vidite, kako močno da se pregrešijo taki lažnjivi tolažniki zoper keršansko ljubezen do bližnjega! Na njih se bo zvernil tudi ves odgovor zavoljo tega, da so bolnika lažnjivo in abotno tolažili, ga motili in tako v škodo pripravili. Pobožni, bogaboječi ljudje vse drugače delajo, kakor spričuje naslednja dogodba. Sveti Bernard pripoveduje od neke gospé, ki je, bivajoč v mestu Bangor, za smert obolela, ter k sebi poklicala svetega Malahija, nadškofa v mestu Armogh. Sveti škof pride, bolno lepo potolaži, in jo hoče djati v sveto olje. Drugi pričujoči pa škofa pregovoré, da bi to storil še le naslednji dan, ker se bo bolna gospa do drugega jutra tem boljše pripravila za zakrament svetega poslednjega olja. Sveti škof, dasiravno ne rad, se vendar le da pregovoriti; sveto poslednje olje odloži,

bolno gospo blagosloví, in odide. Ali glej, zvečer nastane nenadama silen hrum in truš po vsi hiši, čuje se glasno jokanje in žalovanje, s kterim je družinja na znanje dajala, da jim je umerla dobra gospa. Škof Malahija, ki je blizo tam stanoval in molil, zasliši jok, ter hiti v hišo, in vidi, da je bolna gospá že umerla. Ko to vidi, serce se mu silno vžali; proti nebu vzdiguje svoje roke, in samega sebe dolži zavoljo te žalostne dogodbe, ker ni bil bolne gospe poprej djal v sveto olje. In na kolena se spusti, ter vso noč premoli, in opominja tudi druge pričujoče, da bi ž njegovo molitevjo svojo zedinili, da bi nebeška pomoč popravila in poravnala njegovo zamudo. In glej čudo! kader dan napoči, mertva gospa spet oživi, odpre oči, jih v škofa vpre, in ga spozna. Okrogstoječi ljudje ostermé nad tem čudom, in žalost se jim mahoma spremeni v veselje. Brez vsega daljnega odlašanja dene zdaj škof gospo v sveto poslednje olje. In gospa na to ni umerla, marveč je ozdravela, je vse svoje naslednje dni preživela v ojstri pokori, in je na zadnje umerla smerti pravičnih. Ta prigodba nas uči, da je silno nevarno, odtegovati bolnikom zakrament svetega poslednjega olja, ker se smert oglasi včasih kar nenadama, da bolniku izpihne luč življenja. Na dalje ta prigodba uči, da se močno pregreši, in si težek odgovor na vest navali, kdor bolnika kar brez vsakega veljavnega izgovora na sveto poslednje olje čakati pusti, ali kdor bolnika od prejemanja zakramenta svetega poslednjega olja clo odvračuje, kader bolnik sam želi prejeti zakrament svetega poslednjega olja. Na zadnje ta prigodba tudi še uči, da je treba tistim, ki bolnika v hiši imajo, pridno moliti in Boga prositi, da bi Bog dobrotljivo dodelil bolniku to milost, da bi zamogel prejeti zakrament za umirajoče. — Ljubi kristijani! zapišite si te nauke v svoje serce, ter se zvesto po njih ravnajte, kader bi vam nevarno obolel svojcev ali prijatlov kdo. Varujte se, da bolnika ne mamite z goljufnim tolažilom, in da ga s tim ne zapeljete, da bi odlašal prejemati zakrament svetega poslednjega olja. Marveč, kader opazite, da je nevarna njegova bolezen, in da nima nobenega poželjenja po svetih zakramentih, ako tega nikdo drugi ne stori, vi mu odkritoserčno prigovarjajte, in ga opo-

minjevajte, da stori svojo keršansko dolžnost, in prejme svete zakramente. Ako si ne upate tega sami kar naravnost povedati bolniku, naznanite to vsaj njegovemu duhovnemu pastirju ali njegovemu spovedniku, ki bo potem že oskerbel, kar je treba. To storiti ste zavezani sosebno takrat, kader se bolnik sicer zave, v koliki nevarnosti da se znajde, pa ga vendar le ni volja, da bi prejel zakramente za umirajoče. Poleg tega pa tudi še prav pridno molite; prav pridno molite sosebno v tem poslednjem slučaju, da bi se Bog bolnika usmilil, in mu milost dodelil prejemati prav pripravljenemu zakramente za umirajoče.

6. Tretji stavek, ki ga bomo tudi še danes obravnali, ali tretje vprašanje, na kterega vam bom odgovoril, je:

III. Kako se mora prejemati zakrament svetega poslednjega olja, da bo človeku v prid in zveličanje?

Na vprašanje: Kako se mora prejeti zakrament svetega poslednjega olja, da bo človeku v blagor in zveličanje? vam odgovorim: Zakrament svetega poslednjega olja mora kristijan prejemati v stanu gnade božje, ga mora prejemati z živo vero in terdnim zaupanjem v Boga, in ga mora prejemati s popolno vdanostjo v sveto voljo božjo.

a) Zakrament svetega poslednjega olja mora kristijan prejemati v stanu gnade božje. Sveto poslednje olje spada po svoji natori med zakramente živih ali zakramente za žive. Kdor ga hoče vredno prejeti, mora tedaj živ biti na duši, to je: v gnadi božji se mora znajti. Kdor bi se smertnega greha zavedel, in bi ta sveti zakrament prejel, storil bi božji rop, in ako v takem stanu umerje, samega sebe bi stermoglavil v večno pogubljenje. Ravno zato je zveta cerkev zapovedala, da se mora bolnik

vselaj, kader koli je le mogoče, poprej spovedati in obhajati, prejden se v sveto olje dene. Bolni kristijan mora s skesano in odkritoserčno spovedjo svojo vest očistiti, in Jezusa Kristusa s svetim Obhajilom v svoje serce sprejeti ne le zato, da se obvaruje nevrednega prejemanja zakramenta svetega poslednjega olja, ampak tudi zato, da v tem obilniši meri deležen postane dobrot, ki jih sveto poslednje olje deli. Ako se pa prigodi, da se ne more več spovedati, mora vsaj svoje grehe resnično obžalovati, in to svoje obžalovanje, kolikor moč, tudi z vunanjimi znamnji na znanje dajati. Da mora bolnik na resnično obžalovanje grehov posebno skerb oberniti, ni treba še posebej dokazovati. Na vprašanje, kakošno da mora biti to obžalovanje, mislijo keršanski učeniki prav odgovoriti s tim, da že nepopolnoma čeznatorno obžalovanje zadostuje; kajti sveto poslednje olje dopolnuje in nadomestuje zakrament svete pokore takrat, kader se bolnik ne more več spovedati, in zamore tedaj ravno tako, kakor zakrament svete pokore, tudi pri nepopolnoma kesanju ali obžalovanju grehe odpuščati. Vsemu temu vkljub pa naj si vendar le vsakdo prizadeva obuditi, kolikor moč, popolnoma kesanje; kajti kolikor bolj popolnoma grehe obžaluje, toliko bolj terdno se sme zanašati, da je sveto poslednje olje vredno prejel, in toliko veči dobiček si bo zajemal iz tega svetega zakramenta.

b) Zakrament svetega poslednjega olja mora bolnik prejeti z živo vero in terdnim zaupanjem v Boga. Te dve čednosti ste za vredno prejemanje svetega poslednjega olja neobhodno potrebni. Bolnik naj tedaj pred vsem drugim obudi vero, ter naj res prav s sercem spoznava in zaterduje, da terdno in nedvomljivo veruje in za resnico ima vse, kar je Bog razodel in kar sveta katoliška cerkev verovati zapoveduje, in da bo to svojo vero ohranil, spoznaval in terdil do poslednjega dihleja svojega življenja. Terdno naj zaobljubi Bogu in nebesom, da ne bo privolil v nobeno skušnjavo zoper vero, s ktero bi ga vtegnil hudi duh nadlegovati morda še clo o smertni uri; namreč da hoče kar katoliški kristijan živeti in umreti. Sosebno pa naj

še obudi vero v milostipolne dobrote, ki jih zakrament svetega poslednjega olja deli, ter naj se v sercu razveseljuje in naj Jezusa zahvali, da je postavil ta zveličavni zakrament za umirajoče. — Enako naj bolnik tudi upanje obudi, ter zaupanje v božje neskončno usmiljenje in v Jezusovo neskončno zasluženje, in po tem tudi še posebej zaupanje v velike dobrote, ki jih po svetem poslednjem olju dobiva, in ktere ga bodo močnega storile, da bo zamogel srečno premagati vse sovražnike zveličanja, bogoljubno umreti, in v večno zveličanje dospeti. Pri tem naj prevdarja, kako minljivo in nečimurno da je vse, kar mu svet ponuja; in naj v svojem sercu budi goreče hrepenenje po večnih dobrotah, hrepenenje po Bogu in po nebesih. — Dobro bo, da bolnik svojo vero in svoje zaupanje na znanje daje tudi z zunanjimi znamnji, ter s tim, da primerno govori in opominja pričujoče, da vestno vravna svoje časne zadeve, da kaj odloči za uboge in za pobožne zavode, kader ima kaj premoženja na razpolaganje. S takim oživljevanjem vere in zaupanja v Boga si nadeluje pot, po kterem si zamore pridobiti ves zaklad milost in dobrot, ki jih zakrament svetega poslednjega olja deli.

c) Zakrament svetega poslednjega olja mora bolnik prejemati s popolno vdanostjo v sveto voljo božjo. Popolnoma vdanost v sveto voljo božjo je sosebno bolniku prav potrebna čednost, ki ga naj bolje pripravlja za prejemanje gnad in dobrot, ki se mu v dušo in telo razlivajo iz zakramenta svetega poslednjega olja. Bolnik naj se toraj popolnoma v sveto voljo božjo vda; Bogu naj izroči svoje življenje in svojo smert, in večkrat naj reče s sercem in jezikom: „Gospod! stori z menoj, karkoli ti je dopadljivo; tvoja volja se zgodi, in ne moja!“ Bogu naj se daruje, in s svetim poslednjim oljem naj se da pomaziliti, naj si mu je že to maziljenje ali v ozdravljenje ali pa v smert. Zahteva naj in želi naj si le to, kar je Bogu všeč, in kar Bog hoče, da se ž njim zgodi; in večkrat naj reče: „Tebi, o moj Bog! živim, tebi umerjem; tvoj sem živ in mertev“.

Sveti Malahija, kterega smo že poprej v mislih imeli, je

obolel, v Rim potujoč, v Cistercijenzarskem samostanu Klareval v Burgundiji. V tem samostanu se je memo gredé oglasil, da bi obiskal svojega prijatla, svetega Bernarda, ki je bil opat v tistem samostanu. Sveti Malahija oboli, samostanski prebivalci pa si na vso moč prizadevajo, da bi ga spet ozdravili; sveti mož pa jim reče: „Otročiči moji! zastonj se trudite, da bi mi podaljšali življenje. Zdravila, ki mi jih z ljubeznjivo skerbjo podajate, bom sicer jemal; hasnile pa mi nič ne bodo. Vsak dan sem prosil Boga, da bi mi dal umreti v vašem samostanu in na vernih duš dan. Svojo dušo izročim v roke nebeškega Očeta, ki onih, kteri v njega zaupajo, ne pusti na sramoti, in pričakujem po svoji smerti veliko pomoč od molitve, ktero vernih duš dan (verniki) opravljajo za mertve“. Vendar pa čez nektere dni ozdravi toliko, da je na vseh svetnikov dan prišel v kor. Ko ga drugi menihi med seboj zagledajo, veselja se razjokajo, in solze jih oblivajo med tem, da psalme prepevajo; njegovo oko pa je suho ostalo, in njegovo serce je željno pričakovalo prehoda v nebeško veselje. Po dokončani službi božji ga merzlica strese z novo močjo. V svojo sobo dospevši skliče krog sebe vse druge menihe, ter jim reče ves prijazen: „Ljubi moji! meni za moje poslednje potovanje zdaj ničesar več ne manjka razun svete Popotnice in (svetega) poslednjega olja. To (dvoje) prejeti je moja poslednja želja tukaj na zemlji“. Menihi se pripravljajo, da bi mu storili po volji, ter mu v njegovi sobi delili svete zakramente za umirajoče; sveti Malahija pa ni hotel, da bi jih bil v svoji sobi prejel; marveč se je trudoma zavlekel v cerkev, in je ondi z veliko pobožnostjo prejel sveto Popotnico in sveto poslednje olje. Proti večeru mu spet huje pritežča, in ko čuti, da mu bo poslednja ura kmalu odbila, reče okrogstoječim tovaršem za slovo še naslednje besede: „Razveseljujte se zavoljo moje smerti, in molite za me, kader bom umerl. Tudi jaz bom za vas Boga prosil. V Boga sem veroval, Boga sem ljubil, in tudi vas sem ljubil; ljubezen pa ne umerje na vekomaj ne“. Po polnoči je mirno zaspal, ter umerl 2. dan novembra 1148. leta. —

7. Vidite, ljubi kristijani! tako prejemajo svetniki sveto poslednje olje pred svojim odhodom v večnost. Živa vera, terdno zaupanje, otročje upanje in popolna vdanost v sveto voljo božjo jih navdaja prejemajoče sveto poslednje olje, kader se jim smert približuje; in s tim si v obilni meri v dušo in telo privabijo dobrote, ki jih deli ta sveti zakrament. Tako pripravljeni prejemajte tudi vi o svojem času ta sveti zakrament; kajti tem živejša ko je vera, tem terdnejše ko je zaupanje, in tem popolniša ko je vaša vdanost v sveto voljo božjo, tem več milost in dobrot bote dobivali iz tega svetega zakramenta. Da bo pa vaše pripravljanje ob koncu življenja tako dobro, morate že zdaj v svojih zdravih dneh pridno zanj delati. Spominjajte se toraj vsak dan tiste preimenitne ure, o kteri bote mogli zapustiti ta svet in vse, kar svet ima in da; obžalujte prav priserčno svoje grehe, in terdno sklenite, obračati naslednje dni svojega življenja v službo božjo in v zveličanje svoje duše. Prizadevajte si, da ste že zdaj terdni v veri, v zaupanju, in vdanosti v sveto voljo božjo, in pridno prosite Gospoda za gnado, da bote zamogli enkrat ob smertni uri prejeti tudi zakrament svetega poslednjega olja, in se vredne in deležne storiti obilnih dobrot, ki jih deli.

Ako hočete pa še kaj več storiti, storite včasih to, kar je vsak večer, prejden se je vlegel, storil nek pobožen menih, oče Volfgang Grafenegg. Postavljal si je namreč pred oči, da leži na smertni postelji, in vzel je v roko britko martro, ter si jo je položil naj poprej na čelo, da bi si očistil svoje mišljenje, ter je molil: „S svojim svetim križem in po svojem preblagem usmiljenju mi, Bog, odpusti grehe, ki sem jih storil s svojim spominom, umom, svojo voljo in pomišlijo“. Po tem se je s svetim križem dotaknil drugih počutkov, in je obmolil pri dotikanju vsakega počutka molitev, podobno tisti molitvi, ki jo moli mašnik delé zakrament svetega poslednjega olja, ter je rekel: „S tim svetim križem in po svojem preblagem usmiljenju mi Bog odpusti grehe, ki sem jih dopri-našal s pogledom, posluhom, poduhom, okusom in občutenjem“. O kako zveličavna vaja vam bo, ako se, prejden se vležete,

spominjate smerti, spominjate svetega olja, s kterim vas bo mašnik poslednjikrat mazilil; in če po tem sami sebe blagoslovljate z britko martro, rekoč: „S svojim svetim križem in po svojem preblagem usmiljenju mi odpusti, Bog, kar sem zagrešil s svojimi peterimi počutki, ter mi dodeli, da umerjem kdaj smerti pravičnih!“ Res da, ta sveta vaja, večkrat obnovljevana, vas bo v strahu božjem ohranila, in bo naredila, da bote kdaj srečno umerli in zveličano! Amen.

LXXII. keršanski nauk.

Kdo sme deliti zakrament svetega poslednjega olja? — Kako se deli zakrament svetega poslednjega olja? —

1. Že sem vam razložil natoro in delavnost zakramenta svetega poslednjega olja. Slišali ste, da je sveto poslednje olje pravi, resničen zakrament, ki nevarno obolelemu kristijanu deli velike milosti in dobrote. Razlagal sem vam tudi, kar vam je vedeti potrebno v ozir prejemanja zakramenta svetega poslednjega olja. Slišali ste, kdo da sme prejemati zakrament svetega poslednjega olja, in kdaj da ga mora prejemati, in kako da ga mora prejemati.

2. Treba pa je, da vam razložim tudi še

C) Delenje zakramenta svetega poslednjega olja.

V ozir delenja zakramenta svetega poslednjega olja se nam nastavlja dvojno vprašanje, da zanj poiščemo primernega odgovora, ter:

I. Kdo sme deliti zakrament svetega poslednjega olja? in

II. kako se deli zakrament svetega poslednjega olja?

Gledé pervega vprašanja:

I. Kdo sme deliti zakrament svetega poslednjega olja? vam odgovarjam: Zakrament svetega poslednjega olja smejo deliti le samo mašniki, in sicer tisti mašniki, v kterih duhovno oskerbljevanje spadajo bolniki.

a) Da so le samo mašniki redovni delivci zakramenta svetega poslednjega olja, ali da z drugo besedo povem, da smejo le samo mašniki bolnikom deliti zakrament svetega poslednjega olja, pove nam sveti apostelj Jakob z določno besedo, rekoč: „Je kdo bolen med vami, naj pokliče cerkvene mašnike“. Protestantje so te besede predrugačili, ter jih tako le postavili v svoje sveto pismo: „Je kdo bolen med vami, naj pokliče starašine občinje“. Da pa apostelj ni občinskih starašinov v mislih imel, temveč prave mašnike, posname se kar lahko že iz tega, ker je le mašnikom dana oblast, svete zakramente deliti. Komur pa to še ne zadostuje, naj popraša ustno izročilo; in ustno izročilo mu bo povedalo, da vsi cerkveni učeniki sploh z enim glasom mašnike razglašajo za delivce zakramenta svetega poslednjega olja. Ravno zavoljo tega določuje sveti Tridentinski cerkveni zbor, ter pravi: „Ako bi kdo terdil, da starašini občinje, kteri se morajo po besedah svetega Jakoba za maziljenje bol-

nikov poklicati, niso mašniki od škofa posvečeni, ampak le občani više starosti v vsaki občinji, in da zato ni le samo mašnik edini pravni delivec (svetega) poslednjega olja, bodi izobčen". (Sess. 14. cap. 4.) Po tem takem je terdna verska resnica, da delenje zakramenta svetega poslednjega olja pripada le mašnikom, ali z drugo besedo: mašniki so pravni delivci zakramenta svetega poslednjega olja.

Na vprašanje: Ali je za delenje zakramenta svetega poslednjega olja več mašnikov ob enem potrebnih, ali če že en sam zadostuje? odgovori se: Za delenje zakramenta svetega poslednjega olja je zadosti enega samega mašnika. Sveti apostelj Jakob govori sicer od cerkvenih mašnikov, ki naj jih bolnik pokliče. Tudi je bila njega dni navada, da je po več mašnikov ob enem delilo zakrament svetega poslednjega olja; in pri starovercih tudi še zdaj ali po sedmero ali vsaj po troje mašnikov bolnika deva v sveto poslednje olje. Vendar pa iz tega še ne sledi, da bi moralo ravno po več mašnikov ob enem deliti ta sveti zakrament. Besede aposteljnove: „naj pokliče cerkvene mašnike" ne velevajo, da bi moralo več mašnikov na enkrat deliti zakrament svetega poslednjega olja; marveč te besede naznanjajo le to, da so mašniki pravi delivci zakramenta svetega poslednjega olja. Saj tudi mi včasih pravimo: „Kdor je bolen, naj se oberne do zdravnikov", ali pa: „Kdor je v grehih, naj se spove mašnikom;" in vendar ne mislimo s temi besedam, da naj bi bolnik več zdravnikov na enkrat k sebi poklical, ali pa, da naj bi se grešnik več mašnikom na enkrat spovedal. In kar zadeva uno okoljščino, da je zakrament svetega poslednjega olja njega dni delilo po več mašnikov ob enem, in da se to v gerški cerkvi ali pri starovercih še zdaj godi, lahko na to okoljščino odgovarjamo s tim, da so ta sveti zakrament delili posamezni mašniki že tudi v starodavnih časih. Po spričevanju svetega Gregorija Turonežkega je Artemija sveti Nepocijan sam stavil v sveto olje; Eugenija eden zmed bratov, kakor pripoveduje Bolandisti; in po pripovesti svetega Bernarda

je sveti Malahija sam v sveto olje djal zadnjič omenjeno gospo. Vse to poterduje tudi določilo svete cerkve, kajti papež Aleksander III. je kar naravnost določil, da za delenje zakramenta svetega poslednjega olja zadostuje en sam mašnik. Toraj, kratko in malo, ni dvomiti, da za delenje zakramenta svetega poslednjega olja ni treba več mašnikov ob enem, ampak da je enega samega že zadosti. Vendar pa bi dobro bilo, da bi, kader je mogoče, pri delenju svetega poslednjega olja bilo več mašnikov pričujočih; kajti molitev, ktera se za bolnika posamezno opravlja, bo tem močnejša in tem vspešniša takrat, kader se jih več skupaj zbere, ki pobožno in goreče zanj molijo.

b.) Zdaj pa, ko je dokazano, da so le mašniki pravni delivci zakramenta svetega poslednjega olja, vprašuje se na dalje: Kteri so tisti mašniki, ki imajo oblast deliti zakrament svetega poslednjega olja? na ktero vprašanje se s tim le odgovarja: Oblast, deliti zakrament svetega poslednjega olja, imajo tisti mašniki, pod kterih duhovno pastirstvo bolniki spadajo. To se razumeva že samo ob sebi. Domači duhovni pastirji namreč imajo oblast in tudi dolžnost, svete zakramente deliti tistim ljudem, kteri spadajo pod njihovo duhovno oskerbništvo; če pa imajo to oblast in to dolžnost v ozir drugih svetih zakramentov, jo imajo gotovo tudi gledé zakramenta svetega poslednjega olja. Po tem takem zamore Rimski papež kar poglavar vse svete katoliške cerkve deliti zakrament svetega poslednjega olja vsem vernikom vesoljnega sveta; škof kar viši pastir svoje škofije ga zamore deliti vsem vernikom svoje škofije; in duhovni pastirji ene fare vsem vernikom svoje fare. Drugi mašniki imajo to pravico le takrat, kader imajo od domačega pastirja dovoljenje v to, ali pa v sili, ter takrat, kader je bolniku smert že blizo, in domači duhovni pastir ni pri naredu (pri rokah).

In to, kar sem vam zdaj pravil, je res prav pripravno, nagibati vsakega katoliškega kristijana, da svojega domačega duhovnega pastirja posebno spoštuje in ljubi, in da zanj moli.

Njegov domači duhovni pastir namreč mu bo ležečemu na smertni postelji ob strani stal, in mu z delenjem svetih zakramentov za umirajoče srečno umreti pomagal. Spoštujte tedaj, ljubi kristijani! spoštujte prav močno svoje domače duhovne pastirje, ljubite jih kar svoje duhovne prijatle in dobrotnike, lepo jih poslušajte in vbogajte, da se s tem vredne naredite gnade, s ktere pomočjo vas bodo ob svojem času za dobro in srečno smert prav pripraviti zamogli. Sosebno pa tudi zdaj svoje zdrave dni svete zakramente naj rajše prejemajte iz rok svojih domačih duhovnih pastirjev, da se s tim vredne storite, prejemati jih tudi kdaj ob svoji smertni uri iz njihovih rok.

3.) V ozir drugega vprašanja:

II.) K a k o s e d e l i z a k r a m e n t s v e t e g a p o s l e d n j e g a o l j a? naj vam to le povem. V nekdajnih časih se je marsikterikrat prigodilo, da so se bolniki dali v cerkev zanesti, da so v cerkvi prejemali zakrament svetega *poslednjega* olja, ali pa, da so še clo sami šli v cerkev, ako so namreč imeli še toliko moči. Dandanes pa bolniki le doma v svojem stanovanju prejemajo zakramante za umirajoče, in tedaj tudi zakrament svetega poslednjega olja. Duhovni pastir se tedaj, da bi jih v sveto olje djal, na njihov dom, v njihovo stanovanje poda. Navadno se zakrament svetega poslednjega olja deli kar po tem, ko je bil bolnik spovedan in obhajan. V tem slučaju se delenje zakramenta svetega poslednjega olja deliti začne s tim, da mašnik pred podobo križanega Zveličarja poklekne, ter začne moliti psalm Davidov: „Iz globočine vpijem k tebi, o Gospod! Gospod, usliši moj glas!“ za tem psalmom pa litanije vseh svetnikov i. t. d. Ker se pa večkrat zgodi, da bolnik prejme le samo zakrament svetega poslednjega olja posebej, in je bil spovedan in obhajan že poprej, ali pa se v hudi bolezni niti spovedati, niti obhajati ni mogel, razložil vam bom delenje zakramenta svetega poslednjega olja vse za verstjo, kakor se obveršuje v naši Ljubljanski škofiji, ter vam razlagal, kaj se godi a.) p r e d delenjem, b.) m e d delenjem svetega poslednjega olja, in c.) p o delenju tega svetega zakramenta.

a.) Sveti obredi p r e d delenjem svetega poslednjega olja so naslednji: Kader ima mašnik priti v bolnikovo hišo, da bi ga djal v sveto olje, mora vse, kar je k temu potrebnega, pripravljeno biti. Miza se z belim pertom pogerne, na mizo se postavi britka martra med dve goreči voščeni sveči. Na mizi bodi tudi posodica z blagoslovljeno vodo, in druga posodica z navadno vodo. V posodo z blagoslovljeno vodo je treba djati vejico, s ktero v blagostovljeno vodo omočeno mašnik hišo in bolnika poškropi. Na pladniku (talarju) ali v kaki skledici mora biti pripravljene enmalo, pavole ali prediva, iz kterega se naredijo osvalčiki, da se ž njimi pobrišejo tisti deli bolnikovega telesa, ktere mu mašnik mazili s svetim oljem; pripravljenega naj bo v tisti posodici tudi enmalo kruha ali enmalo soli, da si ž njo mašnik perste zdergne in jih očisti svetega olja, ktero mu je na perstih ostalo, kader je bolnika v sveto olje stavil. Ako je mogoče, naj se miza postavi tako, da bo bolnik proti njej obernjen, ter bo zamogel nanjo gledati kakor na kak altar. Vse naj bo, kolikor moč, čedno in snažno, da se zamore spodobno deliti zakrament svetega poslednjega olja. Pobožno in zaupljivo naj po tem bolnik pričakuje mašnika.

Mašnik, s svetim oljem v hišo stopivši, pozdravi bolnika in druge pričujoče z lepim pozdravljenjem: „Mir bodi tej hiši.“ In odgovorijo mu: „In vsem, kteri v njej prebivajo.“ Pravi mir pa prebiva le pri bogaboječih ljudeh in pri resnično spokornih ljudeh. Mašnik tedaj s svojim pozdravljevanjem priželi, da bi vsi, ki so pobožni in zares spokorni, deležni bili pravega miru, ter pravega miru v svojem sercu, pravega miru v svoji okolici, pravega miru v večnosti.

Mašnik zdaj posodico s svetim oljem na mizo postavi, obleče roket ali krajšo duhovsko robačo (srajco,) si dene plavo štolo čez ramena, vzame britko martro, ter jo bolniku poda v poljubljevanje. Po tem pokropi z blagoslovljeno vodo bolnika, in stanico, in vse pričujoče vernike, rekoč: „Pokropi me, Gospod, z hisopom, in bom očiščen; operi me, in bom bolj bel kakor sneg . . . Usmili se me, o Bog, po svojem velikem usmiljenju . . . Čast bodi Bogu Očetu, in Sinu, in svetemu

Duhu. Kakor je bila o začetku, (bodi) in zdaj, in vselej in na veke vekov. Amen. . . Pokropi me, Gospod, z hisopom, in bom očiščen; operi me, in bom bolj bel kakor sneg.“ Kropljenje z blagoslovljeno vodo med tem, da se ta molitvica obmoli, ima namen, k pokori buditi bolnika in okolistoječe. K pokori opominja tudi plava štola, kajti plava barva pomenja pokoro. Sosebno naj se bolnik po potu prave pokore z Bogom spravi, da bo zamogel srečno umreti in milost zadobiti pred večnim Sodnikom; ravno zato se bolnik naj poprej pokropi z blagoslovljeno vodo. Z blagoslovljeno vodo se pokropi tudi bolnikovo stanovanje, da se s tim odvrača hudi duh; blagoslovljena voda namreč, rabljena z vernim in zaupanjapolnim sercem, ima moč, odganjati hudega duha, in razdevati njegovo zalezovanje.

Mašnik stopi zdaj pred bolnika, ga lepo pozdravi, ter ga spove, ako se bolnik še spovedati želi, mu v ozir zakramenta svetega poslednjega olja potrebne nauke deli, ter mu razloži dobrote, ki jih ta sveti zakrament deli, in ga pripravlja, da bi vredno prejel ta sveti zakrament. Pred vsem drugim mu na serce navezuje, da bi resnično obžaloval svoje grehote, in s tim si pot nadelal za vredno prejemanje tega svetega zakramenta. Po tem mu dušo spet povzdigne, ter jo napaja z zaupanjem v večno življenje.

Mašnik se spet pred mizo vstopi, ter proti bolniku obernjen moli: „Naša pomoč je v imenu Gospodovem.“ — „Ki je vstaril nebo in zemljo.“ — „Gospod z vami.“ — In s tvojim duhom.“ „Molimo Gospod Jezus Kristus, naj z našim ponižnim prihodom pride v to hišo večno zveličanje, božji blagoslov, jasno veselje, delavna ljubezen, vedno zdravje. Proč naj se odmakne iz tega kraja prihod hudih duhov; angelji miru pa naj bodo pričujoči in vsaka hudovljna združba naj to hišo zapusti. Poveličuj, o Gospod, nad nami svoje sveto ime, in blagoslovi naše obiskovanje, posveti vhod naše ponižnosti ti, ki si svet in blagodaren, in ostaneš z Očetom in svetim Duhom na vse veke vekov. Amen.“ — „Molimo in prosimo našega Gospoda Jezusa Kristusa, da blagoslovljevaje blagoslovi (to je: obilno blagoslovi) to stanico in vse, ki v njej prebi-

vajo, in da jim da dobrega angelja v varha, in jim dodeli, da mu služijo čuda njegovih zapoved premišljajoč: odverne naj od njih vse nasprotne (škodljive) moči; potegne naj jih iz vsakega straha, in iz vsake zmotnjave, in zdrave naj jih ohraniti blagovoli v tem stanovanju. Kteri z Očetom in svetim Duhom vred živi in kraljuje na veke vekov. Amen.“ — „Molimo. Usliši nas, sveti Gospod, vsegamogočni Oče, večni Bog, in blagovoli nam poslati svojega svetega angelja iz nebes, kteri bo varoval, njegoval, ohranil, obiskoval in branil vse, ki stanujejo v tem stanovanju. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen.“ V teh treh molitvah, vidite, prosi mašnik, da bi Bog bolniku in vsem, ki ž njim vred pod eno streho prebivajo, dodelil vse, kar si le koli sami dobrega želé, ter veselje, srečo, ljubezen, zdravje, in da bi od njih proč prebegnil hudi duh, sveti angelji božji pa pristopili s svojim varstvom. Te lepe molitve so res prav pripravne, nagibati vse pričujoče, da z mašnikovo prošnjo zedinijo tudi svoje prošnje, ter prosijo in molijo, da bi Bog, z milostljivim očesom na njih se ozirajoč, dobrotljivo uslišal njihove molitve in prošnje.

Po teh treh molitvah moli mašnik naslednji, ter 129. Davidov psalm: „Iz globočine vpijem k tebi, o Gospod, Gospod usliši moj glas. Naj poslušajo tvoje ušesa glas moje prošnje. Gospod, če se boš na pregrehe oziral, (ter odgovor tirjal) o Gospod, kdo bo obstal? Ali pri tebi je odpuščenje grehov (sprava), in zavoljo tvoje postave čakam tebe, o Gospod! Moja duša čaka (spolnenja) njegove besede: moja duša v Gospoda zaupa. Od jutranjega čuvanja (jutranje straže) do noči naj Izrael v Gospoda zaupa. Ker pri Gospodu je usmiljenje, in pri njem je obilno odrešenje. In on bo Izrael rešil vseh njegovih hudobij. Čast bodi Bogu Očetu, in Sinu, in svetemu Duhu; kakor je bila v začetku, in zdaj, in vselej, in na veke vekov. Amen.“

Zdaj moli mašnik pred mizo kleče s pričujočimi verniki vred litanije vseh svetnikov, nekoliko okrajšane, in nalašč za bolnike priravnane; ravno zato ne pravimo: „za nas Boga prosi,“ ampak: „zanj (za bolnika) ali zanjo Boga prosi,“ —

„reši ga ali reši, jo, o Gospod!“ Mašnik in pričujoči verniki tedaj prosijo vse svetnike božje v nebesih, da bi se usmilili svojega bolnega brata, ter mu sprosili od Boga dušno in telesno zdravje, nebesko tolažilo, ter duha prave pokore, odpuščenje grehov, pomoč v pričujoči nevarnosti in v skušnjavah, gnade in tolažbo svetega Duha, in večno veselje v nebesih. In da bi Boga k usmiljenju do bolnika nagnili, prednj pokladajo skrivnosti Jezusovega včlovečenja, njegovega življenja, terpljenja in njegove smerti, njegovega vstajenja, vnebohoda in prihoda svetega Duha; se pred njim ponižujejo, ter se revne grešnike imenujejo, in s tim na znanje dajejo, da ne zavoljo svojega lastnega zasluženja, temveč le zavoljo Jezusovega neskončnega zasluženja in zavoljo priprošnje svetnikov pričakujejo, da bodo uslišani s svojimi prošnjami. In na zadnje še samo Jagnje božje trikrat kličejo bolniku na pomoč. Nebesa in zemlja se tedaj zedinijo, da bolnika priporočajo božjemu usmiljenju, kar je res prav prav pripravno, zaupanje obuditi v njegovem sercu.

Po litanijah moli cerkvenec ali kdo drugi „Konfiteor“ ali očitno spoved; mašnik pareče: „Usmili naj se te vsegamogočni Bog, in odpustivši ti tvoje grehe naj te pripelje v večno življenje.“ „Amen.“ „Milost, odvezo in odpuščenje grehov naj ti dodeli vsegamogočni in usmiljeni Bog.“ „Amen.“

Zdaj stopi mašnik k bolniku, ter ga trikrat prekriža, rekoč: „V imenu Boga Očeta †, in Sina †, in svetega † Duha.“ in desno roko deržeč nad bolnikovo glavo nadaljuje: „bodi razdjana v tebi vsa moč hudičeva po pokladanju nasih rok, in po napomočklicanju vseh svetih angeljev, verhangeljev, očakov, prerokov, aposteljnov, mučencev, spoznovalcev, devic, in vseh svetnikov. Amen.“ — Znamnje svetega križa, s kterim ga mašnik prekriža, je bolniku neprederljiv škit zoper vse ognjene pšice satanove in varna obramba zoper vse peklenske napade, ker je Jezus s svojim križem razdjal hudiča in njegovo kraljestvo. S tim zveličanskim znamnjem zaznamovanemu se tedaj bolniku ni treba bati hudega duha in njegovega zalezovanja; hudi duh, ko zagleda to sveto znamnje, spozna svojo

nezmožnost, in preplašen prebegne. — Trikrat mašnik bolnika prekriža, vse tri božje osebe izgovoreč, kar bolnika opominja da ima trojedinemu Bogu zahvaliti vse, zahvaliti stvarjenje, odrešenje in posvečenje; da je ves popolnoma lastnina trojedinega Boga; in da se znajde pod varstvom Boga Očeta, in Sina, in svetega Duha, in da je toraj dobro zavarovan. — Mašnik nad bolnikovo glavo roko stegnjeno derži, kar od ene strani pomenja in na znanje daje gnado, ktera se bo zdajci nad bolnika razlila; od druge strani pa postavlja pred oči, da svetniki, ki jih mašnik na pomoč kliče, bolnika vzamejo v svoje varstvo in zavetje, ter ga branijo zoper zalezovanje in napade satanove.

Glejte, vse to se opravlja pred delenjem svetega poslednjega olja, ter opravlja zato, da se bolnik prav pripravlja na ta sveti zakrament.

b.) Sveti obredi med delenjem svetega poslednjega olja so ti le: Sveto poslednje olje se deli s tim, da mašnik bolnikove počutke mazili s svetim oljem, ter med tem moli: „Po tem svetem maziljenju in po svojem preblagem usmiljenju naj ti prizanese Gospod, karkoli si zagrešil s pogledom, s posluhom i. t. d. Amen.“ Vse to pa ni le zgol obredna reč, ampak je pravna tvarina in oblika zakramenta svetega poslednjega olja, in tedaj pravo delenje tega svetega zakramenta. K svetim obredom spada pri tem le to, kar se obveršuje pred tem maziljenjem in po tem maziljenju, in kar se, kader je sila, sme tudi opustiti, in vendar zavoljo tega sveti zakrament svoje veljavnosti ne zgubi. Ako bi bil namreč bolnik že tako pri koncu, da bi se mu zakrament svetega poslednjega olja ne mogel več deliti z vsemi svetimi obredi vred, bilo bi že samo to zadosti, da ga mašnik le mazili na posameznih počutkih, ter med tem izgovarja dotične besede. In v skrajni sili bi že tudi samo maziljenje na čelu zadostovalo med izrekovanjem naslednjih besed: „Po tem svetem maziljenju in po svojem preblagem usmiljenju naj ti odpusti Gospod vse, karkoli si zagrešil z vsemi svojimi počutki. Amen.“ Ako bi pa bolnik ne umerl, ampak še dalj časa živel, dostavijo se po tem sveti obredi, kteri so se bili poprej opustili, kader je bila sila na-

tegnila; dostavljajo pa se, ne, kakor bi brez njih zakrament ne bil veljaven, ampak le za to, ker sveta cerkev to naroča.

Ako bi bolniku manjkal kak ud ali počutek, ali ko bi se mu kak ud zavoljo bolezni maziliti ne mogel, se mu tisti počutek, kterega nima, postavim pogled, posluh i. t. d. clo ne mazili, ker se ž njim gotovo ni pregrešil, namesto tistega uda pa, ki se mu zavoljo bolezni maziliti ne more, mazili se mu bližnji, sosednji ud. In ob času kuge ali nalezjive bolezni se na vsak konec kratke palice priveže enmalo pavole, ter se eden konec pomoči v sveto olje, da se ž njim bolnik mazili, drugi konec pa služi v to, da se ž njim obrišejo bolniku s svetim oljem pomaziljeni udi.

Med delenjem zakramenta svetega poslednjega olja tedaj ne nahajamo nobenih posebnih svetih obredov; nahajamo pa vidno znamnje; to vidno znamnje pa samo ob sebi ima mnogo podučljivega za nas, in sicer:

P e r v o, kar je pri zakramentu svetega poslednjega olja podučljivega, je o l j e, s kterim se bolnik mazili. Bolnik se z oljem mazili, ker je ravno olje posebno pripravno, pred oči postavljati nam gnade, ktere zakrament svetega poslednjega olja deli. Olje namreč ima posebno tri lastnosti, namreč te, da sveti, da ozdravlja in da krepča. Olje, to vsakdo ve, lepo gori in sveti, in njegova luč je prijazna, očesu dobrodejna. Olje nam služi tudi v marsikako zdravilo, ki telo očiščuje in bolečino hladi, ter dobrodejno služi v notranjih in vunanjih boleznih. Olje služi na zadnje tudi še v okrepčanje, ter dela ude, ki se ž njim pomazilijo, gibčne, kerpke, terpežne. Enak dobroten vspeh, glejte, razodeva tudi sveto poslednje olje v duhovnem pomenu nad bolnikom. Sveto poslednje olje bolnika razsvitljuje da spoznava nečimurnost posvetnih reči, ter svoje serce od njih odmakne, in se z gorečim hrepenenjem ozira tje gori proti nebesom, ker le ondi gori je najti pravi mir, resnična zadovoljnost in stanovitna sreča. Sveto poslednje olje ozdravlja bolniku rane, ktere mu je usekala pregreha, ga ozdravlja nerodnega nagnjenja in drugih nepopolnost, in mu včasih tudi telesno zdravje prinese, kader je to duši potrebno v zveličanje. Sveto poslednje olje bolnika krepča in podpira v njegovi otož-

nosti in zapuščenosti, in mu daje moč in serčnost, da zamore srečno premagati vse zalezovanje hudega duha, in voljno prenašati vse bolečine svoje bolezni. Vidite, kako lepo nam sveto olje na znanje daje gnade, ki jih bolnik prejema po svetem poslednjem olju.

Druga, pri vidnem znamnju svetega poslednjega olja podučljiva reč je ta, da se bolniku mazilijo oči, ušesa, nos, ustnice, roke in noge. Kaj menite, zakaj se ravno ti počutki in ti udje mazilijo z svetim oljem? Glejte zato, ker ravno ti udje k vsem grehom ali več ali manj povoda dajejo, in duši v greh pomagajo, kakor pomagajo hlapci in dekle gospodinji pri tem in unem delu. Oj v koliko grehov, kdo tega ne ve, pripomorejo oči. Radovedne ki so, vnemajo s svojo radovednostjo naj hujše grešne želje, in zapeljejo voljo človeško v naj ostudniše pregrehe. Oči so Kajna zapeljale v sovraštvo do brata Abeljna, v nevošljivost in poboj; oči so Davida gnale v prešestovanje, in Ahaba v rop in ubijanje. Kakor skoz okna gledajo iz duše skoz oči mnogotere pregrehe, ter napuh, lakomnost, nečistost, samogoltnost, nevošljivost, togota in druge pregrehe, ki v sercu svoj sedež imajo. — Kolikokrat učesa v greh pomagajo in kako dostikrat služijo pregrehi. Mnogo in mnogokrat svoje ušesa nastavljamo zapeljivcem in njihovemu pohujšljivemu govorjenju, obrekovalcem in njihovemu ogovarjanju, zasmehovalcem svete vere in bogoljubnega življenja; nasproti pa zapiramo svoje ušesa zveličavnemu opominjevanju in lepim naukom svojih skerbnih starševv, duhovnih pastirjev in drugih. In kako dostikrat v djanju doprinašamo to, v kar nas je zapeljevalo pregrešno govorjenje, kterega smo poslušali! — Gledé nosa bi kdo menil, da ž njim ne moremo ravno dosti grešiti; vendar pa vtegne tudi nos povod biti k mnogoterim grehom, sosebno pri nečimurnih ljudeh in v viših stanovih, ki nečimurni in omehkuženi ki so, si dopadljivo in zapeljivo lišpajo lase in obleko s prijetnimi dišavami. — Brezštevilni so grehi, ki jih doprinašamo z ustnicami, ter z jezikom in okusom. Kdo bi preštel laži, ogovarjanja, podpihovanja, zasramovanja, preklinjevanja, krive

prisege, nesramne govorice, nespodobne popevke, in drugo brezbožno govorjenje, ki ga le koli izgovori jezik človeški! Koliko nepokoja, zdražb in preganjanja ne naredi! In kolikokrat jezik molči, kader bi mogel povzdigniti svoj glas, ter opominjevati, svariti, podučevati. In koliko grehov se stori z okusom, ter z nezmernostjo v jedi in pijači. — In roke, oj kako gibčne in delavne so, kader za hudim gredó, da nasitijo in napasejo hudo poželjenje, žalijo Boga in bližnjega! Nasproti pa, kako kesne in nemarne so nam bile roke za spolnovanje tega, kar nam sveta vera veleva in kar dolžnosti našega stanu zahtevajo! Oj koliko rok je oskrunjenih s tatvino, s ropom, s krivo prisego, s prelivanjem kervi, z doprinašanjem naj nesramniših ostudnost; od druge strani pa, kako malo je takih rok, ktere bi se rade vzdigovale, kader gre za božjo čast in za blagor bližnjega, ter za molitev, vbogajme dajanje in druga dobra dela! — In na posled še noge: ali niso tudi noge prav delavno orodje za doprinašanje hudega? Oj kolikokrat noge človeka nosijo v take kraje, v kterih na Boga pozabi, in greh doprinaša! Kolikokrat so nam vse drevene, kader bi nam bilo treba pri molitvi jih vpogniti ali pa v cerkev hoditi. — Po tem takem so nam ravno oči, ušesa, nos, ustnice, roke in noge tisti udje, ki nam naj večkrat v greh pripomorejo. Ravno zato se mazilijo s svetim oljem; kajti to sveto maziljenje jih mora očistiti od ostankov hudega, kteri se jih morda še deržé, deržé tudi takrat še, kader so jim bili grehi že odpuščeni. To sveto maziljenje jim mora pomagati, da se posihmalo nobenemu grehu več ne vdajo, ampak le za čednost skerb imajo, in dobre dela doprinašajo, in se s tim pripravne naredé, da bodo enkrat častitljivo spremenjeni od mertvih vstali, in vredni spoznani, gledati kdaj Boga v nebesih od obličja do obličja, iz oči v oči. — Kako velika tolažba je to bolnemu in umirajočemu kristijanu, in kako velika gnada, da se mu po maziljenju s svetim poslednjim oljem pobriše vse hudo, kar ga je le koli doprinašal s svojimi udi in počutki, in da se mu spet poverne tista čistost in neomadeževanost, ktera mu pristoji kar kristijanu in kar prebivalcu nebes.

Tretja, pri vidnem znamnju svetega poslednjega olja podučljiva reč je ta, de se maziljenje posameznih udov in počutkov bolnikovih obveršuje s podobo križa. Križ nam je znamnje zveličanja; kajti na svetem križu je Kristus dogotovil delo našega odrešenja. Za tega voljo se spodobi, da se tudi pri maziljenju s svetim poslednjim oljem bolniku sveti križ postavlja pred oči, in da se tedaj maziljenje pod podobo križa obveršuje. Na dalje, kakor vsem drugim svetim zakramentom, ravno tako tudi svetemu poslednjemu olju vsa bogospravna in posvečevalna moč doteka le s križa Kristusovega. Na svetem križu namreč je tekla sveta Jezusova rešnja kri za našo spravo z Bogom; in ta sveta Jezusova rešnja kri se kakor po sedmih žlebovih ali cevih s križa Jezusovega razliva v sedmere svete zakramente, nam grehe odmivajoč in nas posvečujoč. Da se nam vse to prav živo postavlja pred oči, opravlja se maziljenje s svetim oljem v podobi križa, ktera podoba križeva se rabi tudi pri drugih šestih svetih zakramentih. Križ je na zadnje tudi še pečat, ki se vtisne počutkom in udom bolnikovim, da mu hudi duh več v serce ne more, da bi ga zmotil v greh. Res je bolnik, premišljevaje vse to, dolžen in zavezan, prav iz serca hvaliti in zahvaliti Boga, kader se mu v v podobi križa s svetim oljem mazilijo počutki in udi!

Četerta, pri vidnem znamnju svetega poslednjega olja podučljiva reč je molitev, ktero mašnik opravlja med maziljenjem posameznih udov in počutkov bolnikovih, rekoč: „Po tem svetem maziljenju in po svojem preblagem usmiljenju naj ti odpusti Gospod vse, kar koli si s pogledom, posluhom i. t. d. zagrešil. Amen“. Ta molitev ne daje na znanje le samo tistih dobrot, ki jih zakrament svetega poslednjega olja bolnemu kristijanu daje, ampak zaznamova tudi to, kar mora bolnik med maziljenjem misliti in čutiti. In kaj je to, kar mora bolnik misliti in čutiti med maziljenjem? Bolnik mora občutiti v svojem sercu maziljenju primerno djanje poniževanja, obžalovanja grehov, ljubezni in vdanosti. Kader se mu mazilijo oči, in mašnik moli: „Po tem svetem maziljenju in po svojem preblagem usmiljenju naj ti odpusti Bog vse, kar koli si s pogle-

dom zagrešil. Amen“; takrat naj bolnik natihoma zdihuje: Da, ljubi moj Bog! odpusti mi preobilne grehe, ki sem jih storil s svojimi očmi; nikdar več jih ne bom rabil v greh; velikoveč naj mi služijo posihmalo, da ž njimi svoje grehe objokujem, in hodim po potu tvojih svetih zapoved“. Enako vajo v čednostih naj bolnik opravlja, kader mu mašnik mazili druge počutke; pri slehernem maziljenju naj kliče na pomoč usmiljenje božje, naj prav priserčno obžaluje grehe, ki jih je storil s tistim počutkom, kteri se mu ravno mazili, in naj terdno obljubi, da posihmalo tistega počutka ne bo rabil v greh, marveč le samo v službo božjo. V sploh naj se popolnoma Bogu daruje, ter naj sklene, vse naslednje dni svojega življenja spokorno živeti in na zadnje tudi spokorno umreti. Ako bo bolnik sveto poslednje olje prejel s takim duhom in take dobre sklepe delajoč, gotovo se mu bo dopolnilo, kar mu mašnik po nekterih škofijah priželi po tem, kader ga je djal v sveto olje, ter mu pravi: „To maziljenje s posvečenim oljem naj ti služi v očiščevanje dušno in telesno, v zavetje in v obrambo zoper neusmiljene pšice nečistih duhov. Amen“.

Peta reč, pri maziljenju s svetim oljem poučljiva, je navada, da se sol ali kruh in voda, s ktero si mašnik po dokončanem maziljenju roke izmije, kakor tudi pavola ali predivo, s kterim je izbrisoval bolnikove maziljene ude, v ognju sožge ali pa verže v tekočo vodo. S tim se sveto olje, ktero se teh reči derži, obvaruje slehernega onečastenja, in s tim se tudi bolnik opominja in spodbada, da se posihmalo, ker je tako rekoč na novo maziljen in posvečen, skerbno varuje tudi on slehernega onečastenja po kakem radovoljno storjenem grehu, varuje s pripomočjo ognja ljubezni božje, ktera je bila v njegovem sercu vžgana, in pripomočjo vode poterpežljivosti v nadlogah in bolečinah, ki jih terpi.

c) Sveti obredi po delenju svetega poslednjega olja so naslednji: Po skončanem maziljenju obmoli mašnik še nektere molitve, ktere niso povsod

enake. V naši Ljubljanski škofiji so v navadi te le molitve.

Gospod, usmili se nas. Kriste, usmili se nas. Gospod, usmili se nas.

Očenaš . . . .

In nas ne vpelji v skušnjavo.

Temuč reši nas hudega.

Pomagaj svojemu služabniku (svoji služabnici,)

Ki zaupa v tebe, o moj Bog!

Pošlji mu (jej,) Gospod, pomoč iz svetišča.

In varuj ga (jo) iz Siona.

Bodi mu (jej,) Gospod, močen turn

Pred sovražnikom.

Nič naj ne opravi sovražnik pri njem (pri njej).

In otrok krivice naj se ne loti, mu (jej) škodovati.

Gospod, usliši mojo molitev.

In moje vpitje naj pride do tebe.

Gospod z vami,

In s tvojim duhom.

„Molimo. Gospod Bog, ki si po svojem aposteljnu Jakobu govoril: Je kdo bolen med vami, naj pošlje po cerkvene mašnike, in naj molijo nad njim, in naj ga mazilijo z oljem v imenu Gospodovem; in molitev vere bo otela bolnika, in Gospod mu bo polajšal: in ako je v grehih, mu bodo odpuščeni: ozdravi, prosimo te, ti naš Odrešenik, z gnado svetega Duha beteżnosti tega bolnika (te bolne), zaceli njegove (njene) rane, in odpusti grehe, ter preženi od njega (njn) vse bolečine dušne in telesne, in mu (jej) milostljivo dodeli zdravje notranje in vunanje, da s pomočjo tvojega usmiljenja ozdravljen

(ozdravljena) so poverne k poprejnim opravilom: Ki z Očetom in svetim Duhom vred živiš in kraljuješ na veke vekov. Amen". „Molimo. Prosimo te, o Gospod! ozri se na svojega služabnika (na svojo služabnico), ki v betežnosti (slabosti) svojega telesa omaguje, in povzdigni (poterdi) dušo, ki si jo vstvaril: da po tvojem tepenju očiščen (očiščena) čuti, da si ga (jo) ozdravil (rešil) ti s svojim zdravilom. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen". — „Molimo. Sveti Gospod, vsegamogočni Oče, večni Bog, ki gnado svojega blagoslova v bolne telesa lijoč varuješ svojo stvar s preobilno dobrotljivostjo: pridi kličečim v tvoje ime dobrotljivo na pomoč; da svojega služabnika (svojo služabnico) bolezni rešenega (rešeno), in z zdravjem oblagodarjenega (oblagodarjeno) s svojo desnico povzdigneš, z močjo poterdiš, z oblastjo braniš, ter ga (jo) z vso zaželjeno srečo vred nazaj postaviš v svojo sveto cerkev. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen". — Iz tega vidite, da mašnik s temi molitvami prosi Boga, da bi bolniku milostljivo dodelil dušno in telesno zdravje, dodelil odpuščenje grehov in svoje božje varstvo, pod čegar obrambo bo zamogel Bogu verno služiti in v njegovi gnadi stanoviten ostati. Iz tega je spet prav jasno, kako nespametni da so tisti bolniki, ki sveto poslednje olje odkladajo, češ, da bodo potem kar umerli, kader ga prejmejo. Sveta cerkev z delenjem svetega poslednjega olja nikakor ne namerja pospeševati bolnikove smerti, marveč še clo prav goreče moli za njegovo ozdravljenje. In Gospod Bog bo molitev svoje svete cerkve gotovo uslišal, ter bolniku zdravje dodelil, ako mu je telesno zdravje potrebno v dušno zveličanje. Nikar toraj nikdo iz strahu pred smertjo ne odkladaj prejemanja svetega poslednjega olja; marveč naj ga vsakdo prejema rajše poprej, nego pozneje, da si, ako je božja volja, s pomočjo tega svetega zakramenta ohrani in podaljša življenje.

Zdaj mašnik britko martro v roko vzame, ter ž njo večkrat zaporedoma bolnika prekriža, rekoč: „Naš Gospod Jezus Kristus bodi pri tebi, da te † brani: Bodi v tebi, da te † oživlja: Bodi krog tebe, da te † ohrani: Bodi pred teboj,

da te † vodi: Bodi za teboj, da te † podpira (krepča). Bodi nad teboj, da te povsod varuje in † blagoslovlja“. Oj kolika obilnost prelepih voščil in blagoslovljevanj, ki izvirajo, tako rekoč, iz maternega serca svete cerkve na njeno bolno dete! Bolnik v svoji bolezni je podoben maloserčnemu popotniku, ki mora po neznanem potu popotovati ob hudi uri obdan od nenevarnost od vseh strani. Kdo bi zamogel takemu popotniku želeti in prositi kaj boljšega, nego zvestega vodnika, kteri bi pri njem bil, da bi ga branil; kteri bi v njem bil, da bi mu serčnost in tolažbo vlival v dušo; kteri bi krog njega bil, da bi od njega odbijal vsako nevarnost od vsake strani; kteri bi pred njim bil, da bi mu pot pripravljal; kteri bi za njim bil, da bi preplašenega naprej spravljal; kteri bi nad njim bil, da bi ga obsipal s svojimi dobrotami? In takega voditelja želi in prosi sveta cerkev umirajočemu bolniku. In ta vodnik je Jezus Kristus, naš Gospod in Zveličar. — Znamnje svetega križa, s kterim mašnik bolnika prekriža, opominja bolnika, da naj Jezusa Kristusa Križanega nikdar spred oči in iz serca ne spusti; ga opominja, da njega spoznava za svojega Odrešenika, ki ga je ljubil do smerti na svetem križu; ga opominja, da po njegovem zgledu poterpežljivo terpi, svoje bolečine Jezusu daruje, in se kakor on, popolnoma izroči v voljo nebeškega Očeta.

Mašnik zdaj moli, in pravi:

Sveti Duh naj pride doli (iz nebes), in naj ostane nad teboj.

Amen.

Gospod naj ti prizanese vse tvoje pregrehe.

Amen.

In naj ozdravi vse tvoje bolečine.

Amen.

In naj tvoje življenje (tvojo dušo) reši pogubljenja.

Amen.

„In naj za vse dobro oživi tvoje želje, on, ki sam v sveti Trojici edini Bog živi na veke vekov. Amen“. — Tako tedaj sveta cerkev ne jenja, bolniku prositi milosti in zveličanja. Priporoča ga in spet priporoča v milost trojedinemu Bogu, ter prosi, da bi mu dodelil vso notranjo in vunanjo pomoč, ktere bolnik tako močno potrebuje.

Zdaj pride na versto kratko, pa tehno voščilo: „Mir ti bodi!“ In res je sosebno mir tista reč, v kteri, ako jo ima, zamore bolnik mirno živeti in srečno umreti.

Po tem preserčnem voščilu stegne mašnik svojo desnico nad glavo bolnikovo, in moli naslednjo molitev:

„Ozdravi naj te Bog Oče, ki te je vstvaril v mesu (v telesu)“.

„Ozdravi naj te (Bog) Sin, ki je za tebe terpel na (svetem) križu“.

„Ozdravi naj te sveti Duh, ki je bil v tebe vlit pri (svetem) kerstu“.

„Sveta in hvalevredna Trojica, edini Bog naj pomnoži v tebi svojo gnado v rast dušnega in telesnega zdravja, naj te reši vsega hudega, in naj te vedno ohrani v dobrem. Kteri živi in kraljuje na veke vekov. Amen“.

Tako mašnik molé, in to odmole poda bolniku britko martro, podobo križanega Zveličarja, da jo bolnik poljubi, ter ga opominja, da vse svoje zaupanje postavlja v Jezusovo neskončno zasluženje, in mu prigovarja tako le ali enako:

„Jezus Kristus, ki je božjo natoro z človeško zedinil, nas je s svojim križem in terpljenjem rešil sužnosti hudega duha in greha; tudi zdaj nam hoče podati svojo desnico, da mi, ovčice njegove čede, odrešenje zadobimo in zveličanje. On, naš Odrešenik, krepča svoje otroke tudi v njihovem terpljenju s tolažbo in veseljem, ter z nebeškimi potolažili; za te (tolažbe) ga ponižno prosimo vsi skesani zavoljo svojih grehov in polni zaupanja v njegovo neskončno usmiljenje.

Ljubeznjivi Bog nam pošilja pomoč od zgoraj, in nam bo po naši smerti srečno vstajenje dodelil. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen".

Na zadnje vtegne mašnik bolniku še nektere besede na serce položiti, da pred vsem drugim lepo zahvali Boga, ki mu je dobrotljivo dodelil, da je zamogel prejeti zakrament svetega poslednjega olja, in da čas svoje bolezni prav pridno obrača v svoje zveličanje. Sosebno ga opominja, naj bolečine svoje bolezni poterpežljivo prenaša, in naj se popolnoma vda v sveto voljo božjo pred očmi imevši besede apostelnove, ki pravi: „Blagor človeku, kteri skušnjo prebó; ker skušen bo prejel krono življenja, ki jo je Bog obljubil tistim, ki ga ljubijo". (Jak. 1, 12.) — Ako je bolnik že prav slab, bo dobro, da mu ali mašnik sam ali pa kak drugi človek narekuje kratko zahvalo in kako vajo v vdanosti v sveto voljo božjo, in bolnik spremlja ali z besedo ali vsaj z mislimi njegovo narekovanje.

Ako je bolnikov stan že prav nevaren, in se je bati, da bi vtegnila smert bolnika nanagloma prehiteti, zamore mu mašnik ob enem dati tudi papežev blagoslov, ter s papeževim blagoslovom popolnoma odpustek, ki ga mašnik po posebnem papeževem pooblastilu umirajočemu kristijanu da, ter mu ž njim odpusti vse časne z grehi zaslužene kazni, ki bi jih moral preterpeti ali v sedanjem življenju ali pa v prihodnjem življenju v vicah.

Zdaj mašnik bolnika zapusti, ter ga odhajajoč še enkrat poškropi z blagoslovljeno vodo. Med tem kropljenjem vtegne moliti naslednje besede: „Blagoslovi te vsegamogočni Bog, Oče, Sin in sveti Duh. Amen". Vendar pa mašnik bolnika ne zapusti tako, kakor bi od njega za zmerom slovo vzel; kajti, ako je mogoče, kmalu ga spet obišče. In obiskuje ga mašnik tako dolgo, dokler ni bolnik iz nevarnosti in se mu zdravje ne poverne. Ves čas bolezni mu je mašnik ljubeznjiv prijatelj, ki mu serce povzdiguje in ga tolaži, in si prizadeva, da ohrani v njegovem sercu poterpežljivost in spokornega duha; mu je

prijatelj, ki ž njim moli in zanj moli, in stori, kar more, da bi bolnika napravil v pravega kristijana. — Ako je pa Bog sklenil, bolnika poklicati iz tega sveta, prihiti mu mašnik, ako je mogoče, tudi v njegovi skranji uri na pomoč, ter mu srečno umreti pomaga.

4. Vidite, ljubi poslušavci! kaj vse sveta cerkev za verne kristijane, svoje otroke stori o njihovi zadnji bolezni, o njihovi smertni uri! Deli jim svete zakramente za umirajoče, odpira jim preblagi zaklad svetih odpustkov, podučuje jih, tolaži jih, v britkostih in bolečinah jim povzdiguje serce, na strani jim stoji in jih krepča v poslednjem boju, spremlja jih do vrat, ktere peljejo v neznano večnost, da, na svojo materno serce pritisne clo njihovo dušo že odhajajočo iz tega sveta, ter hiti ž njo do njenega ženina, Jezusa Kristusa, da bi jej poskerbela milostno sodbo. In še clo takrat, kader telo njenih otrok že v grobu prahni, in njihove duše prebivajo že na drugem svetu, v večnosti, sveta cerkev jih ne zapusti; marveč se jih spominja v svojih molitvah, daruje zanje Očetu nebeškemu kri neomadeževanega Jagnjeta božjega pri sveti maši, jim na pomoč hiti z odpustki in dobrimi deli, in ne jenja zanje prositi Očeta vsega usmiljenja, dokler jim ne zasveti večna luč in dokler v miru ne počivajo. — Ali mar tedaj ni silno nespametno, da, neumno, ako bi kdo, in še clo zmed katoliških kristijanov kdo nobenih umov ne imel za toliko ljubezen, ali ako bi od sebe odbijal toliko ljubezen, ali pa še clo žalil, zaničeval, zasramoval ali zapustil sveto cerkev, svojo skerbno mater, svojo dobrotljivo mater, svojo ljubeznipolno mater. Tak človek, pač res, da ne ve in ne ume, koliko nezmerno škodo da nareja svoji ubogi duši! — Bodite toraj vi, ljubi kristijani! drugačnega duha, drugačnega serca; ljubite sveto cerkev kar svojo ljubeznivo mater, oklenite se je z otročjo ljubeznijo; pustite, da nas ona vodi, kakor se dobro dete voditi da svoji skerbni materi; obračajte si, resnično si obračajte v prid gnade, ki jih ona deli v tolikanj obilni meri; in spolnujte vselej voljno in zvesto vse, kar vam ona naroča. In kader pride smert tudi po vas, bodi si poprej ali pozneje, našla vas bo priprav-

ljene; kakor ste kar pravi, dobri otroci svete cerkve živeli, bote tudi kar dobri otroci svete cerkve umerli, in večno življenje dosegli. Amen.

LXXIII. keršanski nauk.

Od bolezni: — Kakošne misli naj kristijan v ozir bolezni ima? — Bolezen je kristijanu v velik prid, ako si jo ve v prid oberniti. — Kako naj se kristijan v bolezni zaderži, da mu bo bolezen res v prid? —

1. V poprejnih keršanskih naukih sem vam povedal vse, karkoli vam je gledé zakramenta svetega poslednjega olja vedeti potrebno, in zadnjič sem nauk od svetega poslednjega olja skončal s tim, da sem vam razlagal in pripovedoval, kdo da sme deliti zakrament svetega poslednjega olja, in kako da mašniki zakrament svetega poslednjega olja bolnikom delé.

2. Mislim pa, da ne bo odveč, ako vam tudi še kaj povem:

Od bolezni.

Nahajajo se ljudje, ki menijo, da je veče nesreče ni, kakor je bolezen, zato se pa tudi bolezni neznano bojé; in

menijo, da je veče sreče ni, kakor je zdravje, zato si pa tudi pred vsem drugim le zdravje želé. Ali je pa tudi res taka? In ali prav imajo ljudje, kleri tako mislijo?

Terdno zdravje je res ena zmed največih časnih dobrot božjih, ktere človek nikoli ne ve bolje ceniti, nego takrat, kader bolen na postelji leži. Vsaka bolezen, bodi si ali ta ali una, je neljuba, zoperna reč, ktere se vsakdo rad ogne, pa si jo mora vendar le večidel vsak skušati ali poprej ali pozneje. Obžalovanja vredno je le to, da se še clo med boljimi kristijani malokdo ve prav obnašati v svoji bolezni, in jo keršansko prenašati. In vem, da ne bo od več, ako vas tudi gledé te reči kaj podučim. Poslušajte toraj danes odgovor na to le trojno vprašanje v ozir bolezni:

Kakošne misli naj kristijan gledé bolezni ima?

Ali je bolezen kristijanu v prid, ali ni v prid?

Kako naj se bolni kristijan zaderži, da mu bo bolezen zalegla v prid?

3. Naj poprej naj odgovor dam na pervo vprašanje:

Kakošne misli naj kristijan gledé bolezni ima?

V ozir bolezni naj si kristijan misli:

a) daj e bolezen kazen zavoljo izvirnega greha. — Po posebni milosti je Bog človeka vsega nedolžnega vstvaril, in tudi gledé telesa neumerljivega naredil; in če bi bil človek nedolžen ostal, nikoli bi ne bil zbolel, nikoli ne bil umerl. Ker je pa človek nedolžnost zgubil, zgubil je tudi neumerjočnost telesa. Izvirni greh tedaj, kterega smo se po pervih starših tudi mi vdeležili, je kriv, da smo podverženi mnogoterim slabostim, podverženi bolezni in smerti.

V ozir bolezni naj si kristijan misli:

b) da mu je bolezen pokora ali pokorjenje za njegove lastne radovoljno storjene grehe. — Zdravje je velik dar božji, in človek bi ga mogel obračati po božji volji, ter Bogu v čast in sebi in bližnjemu v blagor in prid; pa namesto tega ga človek večkrat obrača v božje razžaljenje. Po vsi pravici tedaj zasluži, da ga Bog pokori z boleznijo. Pri Betzajdi je ozdravil usmiljeni Jezus bolnika, ki je bil celih osem in trideset let bolen. Čudoma ozdravljen zadene svojo postelj ves vesel, ter gre na svoj dom. Pozneje ga je Jezus v tempeljnu našel, in mu je rekel: „Glej, ozdravljen si; nikar več ne greši, da se ti kaj hujšega ne zgodi“. (Jan. 5, 14.) Te besede Jezusove nam na znanje dajejo, da si je ta osem in tridesetletni bolnik z grehi nakopal svojo bolezen. Tudi še dandanes nahajamo marsikterega človeka, kteri si je svojo bolezen sam na glavo navlekel z razuzdanim življenjem, ali z nezmernostjo v jedi in pijači, ali s svojo togoto, ali s pretepom, ali z kakim drugim grehom. Vsak tak bolnik naj premišljuje in spoznava, da mu je bolezen pokora za njegove lastne, radovoljno storjene grehe.

V ozir bolezni naj si kristijan misli:

c) da je bolezen tudi milostljivo obiskovanje božje. — Poterpežljivi Job, bogaboječi Tobija, sv. Kamil, sv. Ludvina, sv. Terezija in mnogi služabniki božji, ktere je Bog z dolgo boleznijo obiskoval, nam kažejo in spričujejo, da je bolezen res marsikterikrat dobrotljivo obiskovanje božje, s kterim Bog ljudi obiskuje, da jim daje priložnost, si tem obilniše zasluženje nabirati in tem veče plačilo v nebesih.

To, glejte, ljubi moji! naj si kristijan misli gledé bolezni.

4. Kaj pa vam bom povedal na drugo vpraševanje, bolezen zadevajoče:

Ali je bolezen kristijanu v prid, ali mu ni v prid?

Bolezen vtegne keršanskemu človeku biti v velik prid, da si jo le ve prav v prid oberniti; kajti:

a) Bolezen sili človeka k Bogu. — Kraljič iz Kafarnausmkega mesta bi morda nikoli ne bil Jezusa spoznal, ako bi ga ne bila k njemu prignala velika sila, ter bolezen ljubljenega sina. (Jan. 4, 46—53.) In tudi še mnogo drugih je Jezusa iskalo zavoljo bolezni, da bi jih ozdravil, in kader jih je ozdravil, podvergli so se mu. Enako tudi še zdaj marsikteri kristijan Boga ne išče, dokler je terden in zdrav; kader pa bolezen nadnj pride, začne obračati se k Bogu, začne k Bogu zdihovati. Kader zadene človeka kaka druga nesreča, le rad obdolži druge, ter sovražne, nevošljive, krivične ljudi, da so mu nesreče krivi; da ga pa zadene bolezen, ne more tako lahko drugih dolžiti, marveč je primoran spoznati, da je roka božja nad njim, kteri se mora vkloniti, pod ktero se mora poniževati. Hudobni kralj Antioh, dokler je bil zdrav in je oblast v rokah imel, mislil je, da bo ves svet strahoval in clo nebesom zapovedoval; kar ga je pa neznana bolezen prijela, in mu grozovite težave prizadevala, vpadlo mu je serce, odpadla mu je njegova mogočna ošabnost in ošabna mogočnost, in prisiljen je bil spoznati, da je reven-reven človek. Enako tudi še zdaj bolezen marsikterega človeka ponižuje in ga prav občutno podučuje, kako revna, slaba stvar da je, ki brez Boga nič ne zamore, in ga sili, Bogu se podvreči, pri njem pomoči iskati.

b) Bolezen človeka prepriča, kako prazno in nečimurno da je vse, kar je posvetnega. Dokler je bil zdrav, motile so ga, mamile in zapeljevale lažnjive posvetne dobrote, ter posvetna čast in veljava med ljudmi, pozemljisko blago in posvetno veselje, in morda so ga marsikterikrat premotile te dobrote, da je lahkomišljeno in pohlepno tekal za njimi; zdaj pa, ko je bolen, spametova se in spozna, kako prazne nečimurne in malovredne da so vse te posvetne dobrote, ki niso vstanu, človeka resnično srečnega narediti; in to spoznanje ga nagiba in naganja, da se začne ogledovati po takih dobrotah, ktere ga zamorejo zares srečnega narediti in ga večno zveličati.

c) Bolezen ovaruje človeka marsikte-

rega greha. — Bolni človek nima tolikih priložnost, da bi delal greh; hudo poželenje v njegovem sercu zdaj bolj miruje; nečimurnosti sveta so mu zdaj bolj odmaknjene in prikrite, in ga toraj ne morejo več tako močno motiti in zapeljevati; bolnemu ki je, tudi večkrat na misel hodijo smert, sodba, večnost, pekel, nebesa. To pa veste, da tako naglo ne bo grešil, kdor pred očmi ima poslednje reči človekove. To resnico je prav dobro spoznala sosebno sveta Terezija. Ravno zato ni žalovala nad svojo boleznijo, marveč je bila še clo vesela svoje bolezni. Žalovala je le, kader jej je bolezen odlegla, ker se je bala, da bi je Bog ne zapustil. Zatoraj je v takih primerlejih prav goreče k Bogu zdihovala: „Gospod, daj mi ali umreti ali pa terpeti, ali terpeti ali pa umreti!“

d) Bolezen daje kristijanu priložnost, da se zamore tem skerbnejše pripravljati za srečno smert, naj si je že pravičen ali naj si je grešnik. — Gorje grešniku, ako nanagloma umerje, ter v smertnih grehih gre iz tega sveta; večno pogubljenje mu bo v del. Ako pa poprej oboli, prejden umerje, vtegne se vendar le še spokoriti in z Bogom spraviti. Res, da je neizrečno težko, pravo pokoro delati še le na smertni postelji; pa vendar le nemogoče ni, dušo rešiti clo o skrajni uri. Razbojnik Dizma se je o poslednjem trenutleju k Jezusu obernil, ter si sprosil odpuščenja grehov in milost božjo. Kar je bilo njemu mogoče, tudi drugim grešnikom ni nemogoče, dasiravno je to neizrečeno težavno in negotovo. — Pa tudi pravičnemu človeku je bolje, da nekoliko časa bolen leži, prejden umerje, kakor pa da bi ga nagla smert pobrala iz tega sveta. Tudi pravični človek namreč ni brez malih grehov, kterih se vtegne v svoji bolezni znebiti, se za srečno smert tem lepše pripravljati, in tem gotovejše in tem poprej v nebesa priti. Ravno zavoljo tega zares pobožni in bogaboječi ljudje nikoli niso godernjali nad svojo boleznijo, ampak so jo dragovoljno in vdano prenašali, kakor sveti Avguštin, ki je v Boga klical rekoč: „Gospod, tukaj tepi, tukaj réži, tukaj žgi, da boš le tamkaj (v večnosti) prizanesel“.

e) Bolezen kristijanu priložnost daje,

da si ž njo zbrisuje z grehi zaslužene kazni. — S svojimi grehi si je morda zaslužil velike in obilne kazni, ki bi jih moral terpeti v vicah ali pa še clo v peklu. Pa glejte! da se le čisto in odkritoserčno spove, dobrotljivi Bog odpusti mu dolg in večno kazen, z grehi zasluženo, odpusti vse grehe in vse kazni, ktere bi moral zavoljo svojih grehov v peklu terpeti. Časne kazni pa, ktere bi moral prenašati v vicah, Bog mu spremeni in zamenja za bolezen, in v svojem neskončnem usmiljenju je zadovoljen, da le to bolezen poterpežljivo prenaša in vdan v sveto voljo božjo. Ako bi kakemu hudodelniku, ki je obsojen, da se na gromadi živ sožge, bilo na voljo dano, da se zamore strašne smerti v ognju rešiti s tim, da prevzame in preterpi kako drugo majhno kazen, oj s kolikim veseljem bi to malo kazen prevzel in preterpel, ter se nezmerno srečnega imel, da se je s tim rešil strahovitega terpljenja in grozepolne smerti! Enako mora za neprecenljivo dobroto kristijan imeti to, da mu Gospod v svojem obilnem usmiljenju nedopovedljive in morda dolgotrajne muke vic zamenja s telesno boleznijo. Telesne bolečine, če tudi še tako skeleče, so le mala reč, ako jih primerjamo z mukami vic na unem svetu.

f) Bolezen kristijana vadi v mnogoterih čednostih. — Bolniška postelj je šola, v kteri se kristijan uči žive vere, terdnega zaupanja in goreče ljubezni do Boga, uči ponižnosti, poterpežljivosti in vdanosti v sveto voljo božjo. Bolezen kristijana naj bolj podobnega dela križanemu, terpečemu, umirajočemu Zveličarju. Bolnik je v svojih bolečinah na postelj razpet, kakor Jezus na križu; bolnik v bolečinah umira na svoji postelji, kakor Jezus na svetem križu; in bolj voljno in vdano ko bolnik bolečine prenaša, bolj je Jezusu podoben. To je pa gotovo veselo in tolažepolno, da se kristijan z voljnim poterpljenjem Kristusu samemu podobnega dela. Res se lahko tolaži z besedami Pavlovimi, ki pravi: „Ako ste tovarši Jezusovi v terpljenju, bote tudi njegovi tovarši v veselju“. Vidite, kako velika dobrota božja je bolezen, ki človeka, tako rekoč, silama sili k pobožnosti in bogoljubnosti!

g) V bolezni si zamore kristijan obilno zasluženja nabirati za večnost. — Bolezen ga sicer res nepripravnega nareja za pozemeljske opravila, nareja ga pa tem pripravnišega, da dela za nebesa, ter si služi večno zveličanje, ako namreč vse bolečine svoje bolezni in vse svoje terpljenje poterpežljivo, ponižno in vdano sprejema iz božjih rok. S tako poterpežljivostjo, ponižnostjo in vdanostjo si zamore vsak trenutelj prislužiti lepše mesto v nebeški domačiji, si zamore krono, ki ga pripravljena čaka, lepšo narediti z biseri novega zasluženja. Po tem takem bi se res nobeden kristijan ne smel preveč pritožiti nad boleznijo, ktera mu, ako si jo ve prav oberniti, tako lepo pomaga v večno zveličanje!

5. Odgovoriti vam moram zdaj še na tretje vprašanje gledé bolezni, in to je:

Kako naj se bolni kristijan obnaša, da mu bo bolezen zalegla v prid in zveličanje?

Da bo bolezen bolniku zalegla v blagor in zveličanje, naj se ravna po naslednjih naukih:

a) Kristijan naj se nikoli nikar ne pritoži kader ga Bog obiskuje z boleznijo. — Bodi si bolezen še tako huda, bodi si še tako dolga, naj jo vendar le sprejema kar dobroto iz božjih rok, ktero mu Bog pošilja, deloma, da bi njegove greho na tem svetu postrahoval, in vse mekleje postrahoval, kakor da bi jih strahoval na unem svetu; deloma pa pošilja tudi zato, da bi na poskušnjo postavil njegovo zvestobo in ljubezen do njega.

b) Kristijana naj nikar preveč ne skerbi zavoljo časnih opravil, ktere mu zastajajo med tem, da bolen leži. — Bog, ki je vsegamogočen, zamore vse spet lepo ponavnati; in če bi tudi vsega ne poravnal že na tem svetu, treba se je vendar le v njegovo sveto voljo vdati; kajti on je naš Gospod, ki vse prav in vse modro vravna, če tudi mi zdaj še tega ne spoznamo. In kdo mu

sme segati v njegovo neskončno modro gospodarstvo, ali kdo se mu sme ustavljati? Kristijan naj velikoveč reče z mirnim in zadovoljnim sercem: „Moj Bog! stori z menoj, kar je tebi dopadljivo!“

c) Kristijan mora poterpežljivo prenašati svojo bolezen. — Kaj bi mu pomagalo, ako bi ves nejevoljen memral nad bolečinami, ki mu jih bolezen prizadeva, nad zdravnikom, ki ga ozdraviti ne more, nad strežaji, ki mu ne morejo vsega po volji narediti, nad zdravili, ki ne teknejo, in nad drugimi naročili zdravnikovimi, ki se mu ne prileżejo? Njegovo terpljenje s takim memranjem ne bo nič pomanjšano; še le bolj nesterpljivo mu bo; s svojo nepoterpežljivostjo se pripravi ob vse zasluženje, dela sebi in drugim nadlego, in si sam derva nanaša na ogenj svojih vic. Če mu že bolečine potisnejo kak zdihlej iz pers, bodi ta zdihljej pobožen, postavim: „O moj Bog, iz ljubezni do tebe bom voljno preterpel vse, kar koli ti hočeš!“ Da se v poterpežljivosti vadi, naj si v spomin sklicuje, da mu je bolezen z grehi zaslužena šiba, pa tudi dobrotljiva šiba, ker ga očiščuje. In če veliko in dolgo terpi, naj ne pozabi, da Bog ve za njegovo terpljenje, pa tudi za njegove pregrehe, in da mu ne bo naložil več terpljenja, kakor kar ga prenašati zamore. Tudi naj ima pred očmi neskončno večnost, terpljenje in smert Zveličarjevo, žalostno Mater božjo pod križem stoječo, svete mučence in njihove neznane muke in bolečine. Vse to je res prav pripravno, vaditi ga v poterpežljivosti.

d) Čas naj si bolnik krati prav pokeršansko.— Sklepa naj svoje terpljenje z Jezusovim terpljenjem, ter naj obadvoje Bogu daruje, da bo od svojega terpljenja imel kaj zasluženja, in da bo s svojim terpljenjem zadostvoval božji pravici. Moli naj, premišljuje naj kaj svetega, bere kaj iz kakih svetih bukev, ali poprosi naj kterega drugega, da mu kaj bere. Ker pa bolnik ne more vselej veliko moliti, naj se pa vsaj večkrat s svojimi mislimi in željami k Bogu obrača, in se mu s kratkimi zdihleji priporoča, da bi mu dal gnado

poterpežljivosti, duha prave pokore, živo vero, terdno zaupanje, gorečo ljubezen; poljublja naj podobo križanega Jezusa, ter si v spomin sklicuje skrivnost njegovega terpljenja, kakor ga, postavim, v žalostnem delu svetega rožnikranca moli in premišljuje.

e) Bolnik tudi skerbi za telesno zdravje ne sme v nemar spuščati, ako mu je namreč mogoče poskerbeti si kaj za telesno ozdravljenje. Zatoraj naj pošlje po zdravnika, in naj vživa zdravila tako, kakor zdravnik zapove. To je volja božja, zatoraj je zdravnika postavil in zdravila vstvaril. Modri Sirah (38, 1.) pravi: „Spoštuj zdravnika zavoljo potrebe, (ker njegove pomoči potrebuješ;) zakaj Najviši ga je vstvaril“. Od zdravil pa pravi: „Najviši je iz zemlje vstvaril zdravila, in razumen človek jih ne studi“. (38, 4.) Bolnik si je toraj dolžen pomagati, kolikor mu je mogoče; vendar pa bi ne ravnal prav, ako bi preveliko zaupanje imel v zdravnika in zdravila; kajti naj veče zaupanje mora imeti v Boga, ker le Bog je gospodar zdravja in bolezni, življenja in smerti. Modri pravi: „Sin! ne zaničuj sam sebe v svoji bolezni, ampak prosi Gospoda, in on te bo ozdravil. Odverni se od greha, in poravnaj svoje dela, in svoje serce očisti vsakega greha“. (Sir. 38, 9. 10.) To se pravi: Ne zapuščaj sam sebe, da bi nemaren bil, in ne skerbel za svoje zdravje, zaupaj pa v Boga; in čeravno upaš, da te bo Bog ozdravil, poravnaj le vendar svojo vest, kakor bi gotovo vedel, da boš umerl.

f) Do tistih, ki so krog njega, sosebno do strežajev, naj se bolnik obnaša lepo krotko in poterpežljivo; naj se nikar ne huduje in ne jezi, če mu kaj prav ne storé; tudi v svoji bolezni naj jim sveti z lepim zgledom, in naj se varuje, da ne bo se nevsečno, navtisjeno, čmerno in nepoterpežljivo ravnal in zaderžal in tako žalil njih in žalil Boga.

g) Bolnik naj tudi svoje časne reči spra-

v i v r e d, ter razpolaga svoje premoženje tako, kakor je prav. Morda še nima vsega v redu gledé svojega stanu, svoje službe, svojega oskerbovanja, svojega hiševanja, svojih računov, svojih dolgov in svojih tirjatev. Toraj naj skerbi še o pravem času, da bo spravil vse v red, in s tim vsakemu prepiranju in vsem tožbam v okom prišel, pa tudi škode obvaroval svojce in sorodovince. Naredi naj tedaj svojo poslednjo voljbo ali testament. Da bo pa testament obstal in veljavo imel, mora bolnik svojo zadnjo voljo razodeti trem pričam, ktere so vse skupaj ob enem pričujoče, in mu niso v rodu, pa tudi ne zmed njegovih dedičev ali erbov, kterim misli kaj voliti ali zapustiti. Tem trem pričam mora svojo voljo gledé razdelitve svojega premoženja določno naznaniti, dokler je še pri dobri zavednosti. Kader pa naznanja svojo zadnjo voljo ali kadar dela testament, mora p e r v i č in najpoprej gledati na to, da nič ljudskega blaga in premoženja svojim dedičem ne voli in ne sporoča, marveč da terdo zapove, nazaj dati ga tistim ljudem, kterih je. Sv. Avguštin pravi: „Kar je kdo nabral po krivici, ter s tatvino ali goljufijo, ali s ropom, ali s silo, mora dati nazaj, nikar pa dedičem voliti“. Če ima dolgove, in morebiti še skrivne dolgove, naj pove v svojem testamentu, koliko je temu in koliko unemu dolžen, da njegov bližnj ob svoje premoženje ne pride. Če pa bolnik tujega blaga noče nazaj dati, storjene škode noče popraviti in poravnati, marveč gleda le na to, da bi obogatel svoje dediče, potiska sam svojo dušo v večno gorjé, in se mu ne bo bolje godilo, kakor tistemu evangeljskemu hlapcu, nad kterim se je njegov gospod zavoljo njegove krivice razserdil, in ga izročil trinogom, dokler bi ne poplačal vsega dolga. (Mat. 18, 34.) O kako nespameten je tak bolnik, kteri s krivičnim blagom druge bogati, sebe pa v večno revščino potiska, drugim veselje pripravlja, sebi pa jok in stok napravlja in škripanje z zobmi. Kaj mu pomaga, dedičem bogastvo zapustiti, pri tem pa v grehih umreti, in se v večni ogenj zagrezniti? Nič, kar nič mu to ne pomaga; kajti bogati dediči tudi z vsem bogastvom, ki ga prejmejo, ne morejo peklenskega ognja pogasiti, niti zaverženih staršev iz pekla rešiti. Kar pekel požre, nič več

nazaj ne da. — Druga posebna reč gledé testamenta je ta, da bolnik, ne samo enemu, ampak več dedičem svoje premoženje volijoč, na tanjko pove, komu voli to, komu uno, koliko blaga ima pri tem, koliko pri unem dolžniku iskati, in če v ozir razposojenega premoženja nima nobenega pisanja v rokah, naj skliče take dolžnike skupaj, da v pričo dveh prič obstanejo svoj dolg, in po tem ni kakega prepira, tožbe in sovraštva, kar se sicer kaj rado pripeti. — Cerkveni učeniki svetujejo dalje, testament napraviti tako, da bolniku premoženje tudi po smerti v prid zaleže. Toraj naj nekaj svojega premoženja voli ubogim ali cerkvam, da se po njegovi smerti zanj moli. To sosebno lahko naravnajo taki, ki lastnih otrok nimajo, premoženje pa imajo, ali pa taki, kteri so svoje otroke oskerbeli že tako, da lahko živé. Sveti Avguštin pravi: „Če kdo ima že enega otroka, naj Jezusa Kristusa ima za drugega (otroka;) kdor ima pa dva, naj Jezusa Kristusa ima za tretjega; in kdor ima deset otrok, naj Jezusa Kristusa ima za enajstega, da bo prid ali dobiček imel od svojega testamenta“. S temi besedami svetuje sveti Avguštin umirajočim vernikom, da naj, testament delaje, nikar ne pozabijo Jezusa, ubogih, cerkev in lastne duše, ampak da naj jih deležne storé svojega testamenta. — Starši, na smertni postelji ležeči, naj poleg navadnega pozemljiskega naredé svojim otrokom tudi še duhoven testament. Za tega voljo naj svoje otroke pred svojo smertjo skupej skličejo, ter naj jim ljubeznivo prigovarjajo, naj se tudi posihmalo skerbno varujejo greha, varujejo zapeljivega sveta in drugih nevarnost, naj zvesto spolnujejo svete božje zapovedi, ker le v spolnovanju svete volje božje je zveličanje. Na dalje naj se svojim otrokom prav goreče v molitev izročajo, da bodo tudi po njihovi smerti prav pridno zanje molili. Zadnje besede umirajočih staršev se otrokom navadno prav globoko vtisnejo v serce, da jim tudi pozneje rade prihajajo na misel. Marsikterikrat slišimo enega ali drugega pripovedovati: „Tako le so mi rekli moj rajnki oče; — tako le so mi povedali moja rajnca mati na smertni postelji, kader so umirali“. — Tak prelep duhovni testament je naredil Fracozki kralj Ludovik svojemu sinu Filipu. Rekel mu je med drugim: §. 1)

Moj sin! pred vsem drugim naj bolj ljubi Boga, svojega stvarnika, svojega naj večega dobrotnika. Skazuj pa mu ljubezen s tim, da zvesto spolnuješ njegove zapovedi. Saj pravi Jezus: „Kdor moje zapovedi ima, in jih spolnuje, tisti je, kteri me ljubi“. (Jan. 14, 21.) — §. 2.) Ravno tako zvesto spolnuj tudi cerkvene zapovedi, zakaj Jezus pravi: „Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik“. (Mat. 18, 17.) — §. 3) Spolnuj zvesto in na tanjko vse dolžnosti svojega stanu, imenitne ki so in težavne. — §. 6) Podpiraj vselej sveto katoliško cerkev. Spoštuj Rimskega papeža in bodi mu pokoren; kajti on je tvoj duhovni oče, Kristusov nadomestnik, in naslednik svetega Petra. Tudi njemu je Jezus rekel: „Tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva; in kar koli boš zvezal na zemlji, zvezano bo tudi v nebesih; in kar koli boš razvezal na zemlji, razvezano bo tudi v nebesih“. (Mat. 16. 19.) — §. 7.) Spoštuj tudi duhovnike; kajti oni so poslanci in nadomestniki Kristusovi. „Kdor vas posluša, posluša mene“, rekel je Kristus svojim učencem. (Luk. 10, 16.) — §. 8) Vbogaj tudi svojega spovednika; zakaj kdor povelju duhovna ni pokoren, mora smerti umreti, pravi sveti Duh. (V. Moz. 17, 12.) Hodi rad k spovedi, in prosi spovednika, naj ti pove, kaj ti je storiti, in kaj opustiti. — §. 10) Pri službi božji se spodobno obnašaj; nikar se krog sebe ne oziraj, nikar ne pogovarjaj; med sveto mašo misli hvaležno na smert svojega Zveličarja. — §. 13) Skerbi, da boš pobožne in svete ljudi krog sebe imel, tako duhovskega, kakor tudi svetovnega stanu, in rad se ž njimi razgovarjaj; tovaršije z hudobnimi pa se ogibaj. Varuj se tudi zapravljivosti. — §. 21) Poskerbi, da se po moji smerti po vsem kraljestvu za moje zveličanje beró svete maše, zakaj „sveta in dobra je misel, moliti za mertve, da bi bili grehov rešeni“. (II. Makab. 12, 46.) — §. 22) Sveta Trojica naj te na prošnje izvoljenih varuje vsega hudega, in naj ti dodeli gnado, da boš vredno Boga častil, in da se bova po tem revnem življenju v nebesih zopet videla, se večno veselila in Boga hvalila. — Tak lep duhoven testament je sveti kralj Ludovik zapustil svojemu lju-

bemu sinu, in enak duhoven testament naj bi vsi keršanski starši zapustili svojim otrokom.

h) Bolnik, ki je nevarno bolen, naj pred vsem drugim lepo oskerbi svojo dušo. — Ta skerb je naj imenitniša skerb; na njo je navezana srečna smert, na njo je navezano večno zveličanje. Bolnik naj toraj prav pripravljen prejme svete zakramente. Že zdravemu človeku so sveti zakramenti potrebni; kolikanj bolj še le bolnemu! Kdo je tako čist, kdo v dobrem tako močno uterjen, da bi ne potreboval duhovne pomoči? Bolnik je tedaj dolžen svete zakramente prejeti v nevarni bolezni, da se duša lepo pripravlja za srečno ločitev iz tega sveta. Sveti zakramenti namreč, če jih vredno prejme, so mu popotnica v srečno večnost. Jezus pravi: „Kdor jé moje meso, in pije mojo kri, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan“. (Jan. 6, 55.) Nobeden bolnik, nevarno bolen, naj prejemanja svetih zakramentov nikar ne odlaša, da jih nepripravljen ne prejme ali da brez njih ne umerje!

6. Neka bogobjubna služabnica božja je hudo bolna ležala na postelji. Po velikih bolečinah je že vsa obnemogla. Bil je poslednji dan njenega življenja. Toplo pomladansko solnce jej prav prijazno sije v stanico, sije na postelj. In glej! bolni kristijani se poverne toliko moči, da zleze iz postelje, ter poklekne na tla, in začne na glas moliti, rekoč: „Hvali, moja duša, Gospoda, in ne pozabi preobilnih dobrot Njega, ki ti odpušča grehe, in ti ozdravlja vse tvoje betežnosti!“ In zahvalila je, priserčno zahvalila Gospoda za vso njegovo prijazno voditev ves čas njegovega življenja; zahvalila ga je za vse dobrote, ki jih je vžila; zahvalila ga je pa tudi prav goreče in prav priserčno za terpljenje, za bolečine, po kterih jo je bil Oče nebeški pripeljal h Kristusu. In kader je še prav pobožno molila za prijatle in neprijatle, izročila se je popolnoma v sveto voljo božjo, ter rekla: „Velike so bolečine in notranje groze, ki jih terpim. Ako pa ti, ljubi Oče! hočeš, jih rada še leta in leta terpim, ter terpim, dokler

bo tebi dopadlo; da si le ti moj, in da moj ostaneš". Zdaj se od tal vzdigne, nazaj na postelj vleže, in drugo jutro jo je Gospod poklical iz tega sveta, ter jo k sebi vzel.

Vidite, ljube duše, tako se v bolezni obnaša, tako terpi, tako moli, in tako umerje pravi kristijan. Amen.

LXXIV. keršanski nauk.

Od zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja: — Kaj je sveto mašnikovo posvečevanje? in ktere dobrote deli onim, ki ga prejemajo? —

1. Nauk od zakramenta svetega poslednjega olja sem dokončal, in poleg tega zadnjič tudi še gledé bolezni razlagal, kakošne misli naj kristijana obhajajo v ozir bolezni; na dalje, da vtegne biti bolezen kristijanu v velik prid, ako si jo ve v prid obračati; in na zadnje sem še pristavil nektere vodila, po kterih naj se kristijan ravna, da mu bo bolezen v blagor in zveličanje.

2. Gledé svetih zakramentov pa že veste, da jih le samo škofje in mašniki delé, delé vse razun svetega kersta, kterega sme v sili deliti tudi kdo drugi. In da bi redovnih delivcev svetih zakramentov nikoli ne zmanjkalo, postavil je Jezus poseben zakrament, po kterem se posvečujejo, postavil

zakrament svetega mašnikovega posvečevanja, od kterega bom danes govoriti začel.

§. 6. Od zakrameta svetega mašnikovega posvečevanja.

Človeku je nabožnost, ktera ga navezuje na Boga (religio), že prirojena. Natora človekova pa je taka, da človeka naganja, razodevati tudi z zunanjim djanjem notranje čutila spoštovanja in ljubezni, ki jih ima do najvišega bitja, kterega za svojega Boga spozna. S tim pa natora človekova tudi še ni zadovoljna, marveč zahteva še posebne, zmed ljudstva odbrane, častivredne može, ki opravljajo nabožne, bogoslužne opravila in razodevajo očitno notranjo pobožnost, to je zahteva duhovnike. Porok tega nam je zgodovina vseh velikih in slavnih ljudstev, na primero: Kaldejcev, Perzijanov, Indijanov, Egipčanov in drugih; kajti nahajamo pri njih nabožnost, daritve in altarje, nahajamo za opravljanje daritev zmed ljudstva posebno odbranih mož ali duhovnikov, ki jih je ljudstvo imelo v veliki časti. Kdor bi temu ne hotel pritegniti, in bi duhovski stan imel za novejšo znajdbo in bi terdil, da so duhovski stan le znajdli posebni prekanjeni ljudje, moral bi se skregati z zgodovino in ob enem tajiti to, kar je vendar le človeštvo vseh časov za potrebno spoznavalo.

Pri tem pa je vendar le duhovstvo, kakoršnega nahajamo med neverniki, prav močno različno od duhovstva, kakoršnega so imeli Judje v starem zakonu. Duhovstvo nevernikov je bilo zastavljeno na neko zgol človeško slutnjo, zastavljeno le na neko natorno potrebo, ki so jo neverniki občutili, in je bilo goljufno, kakor si je bila goljufna vsa njihova nabožnost, ter naopačna vsa njihova vera; Judovsko duhovstvo pa je imelo vse imenitniši začetek, kajti začetnik njegov je bil Bog sam. Kader je bil namreč Bog zarod Abrahomov namnožil v veliko ljudstvo, in si tistega zmed drugih ljudstev izvolil, da bi se pri njem ohranilo češčenje enega, edinopravega Boga,

vravnal je to svoje češčenje po Mozesu posebno praznično. Zapovedal je, da mora zbrano ljudstvo vanj klicati na posebnem kraju, v svetem šotoru pred škrinjo zaveze; določil je različne daritve, ktere so se mu morale ondi opravljati; in je razodel Mozesu, kako se mora služba božja obverševati. In v opravljanje in zverševanje službe božje v svetem šotoru si je Bog zmed dvanajstih Izraelovih rodov odbral poseben rod, rod Levijev, in v tem rodu posebno hišo, hišo Aaronovo. Levijev rod je bil odločen za niže opravila pri službi božji; Aaronova hiša pa je dajala duhovnike, s posebnim maziljenjem Bogu posvečene, ki so dan na dan daritve darovali, kadilo zažigali, in ljudstvo podučevali v božji postavi.

Kakor pa je bila v stari zavezi vsaka reč le predpodoba, le izraz tega, kar je imelo priti v novi zavezi, bilo je tudi duhovstvo Judovsko le predpodoba duhovstva, kterega je Jezus Kristus postavil, in ktero edino v novi zavezi veljavo ima. Jezus Kristus namreč je na zemljo prišel ne le kar učenik in kar kralj, ampak tudi, in sicer sosebno kar mašnik, in je svojo duhovsko službo naj popolniši izverševal takrat, kader je na svetem križu samega sebe daroval za odrešenje ljudi. Jezus Kristus je tedaj pravi in resnični mašnik; v njem ima vsa duhovska oblast in čast svoj začetek; ravno zato ga tudi sveti apostel Pavel imenuje „mašnika na vekomaj“. (Hebr. 7, 21.) Tega svojega mašništva pa Jezus Kristus ni po vsem seboj vzel, kader je v nebesa odšel, ampak ga je zapustil na tem svetu, in ga izročil aposteljnom, ter jim dal oblast, daritev sv. maše darovati in svete zakramente deliti, v čemur ravno oblast in čast mašništva nove zaveze obstoji.

Duhovništvo ali mašništvo pa tudi s smertjo aposteljnov ni smelo prejenjati, temveč je moralo ostati, dokler bo svet stál, ker bodo ljudje mašništva ali duhovske službe zmerom potrebovali. Kakor je volja Kristusova bila, da bi vsi ljudje vseh časov do spoznanja resnice prišli, in dosegli večno zveličanje, ravno tako je tudi volja njegova bila, da se duhovski stan, ki ga je on postavil, vedno ohranja, ker bi brez njega podučevanje ljudi, in rešenje in zveličanje ljudi mogoče ne

bilo. Ravno zato se je moralo mašništvo od apostoljnov preseliti na druge mašnike, in od drugih na tretje, in tako naprej do konca sveta; in to spremljevanje in nadaljevanje se godi na posebno povelje Jezusovo s pripomočjo svetega Duha v posebnem zakramentu, ki se imenuje mašnikovo posvečevanje.

Gledé tega svetega zakramenta tedaj vam moram dati zdaj potreben nauk, potrebno podučenje. Ker ima pa mašnikovo posvečevanje edino zmed vseh drugih svetih zakramentov to posebnost, da ga tisti, ki ga prejemajo, ne prejemajo kar na enkrat, ampak polagoma, po posebnih stopinjah ali redih, moramo tudi mi premišljevati A) mašnikovo posvečevanje vsploh, in po tem B) po njegovih posameznih stopinjah ali razredih.

A) Od mašnikovega posvečevanja vsploh

Kader sveto mašnikovo posvečevanje v sploh premišljujemo, moramo se ozirati sosebno na te le tri reči:

I. Kaj je mašnikovo posvečevanje, in kaj daje;

II. Kdo zamore mašnikovo posvečevanje veljavno deliti; in

III. Kdo more in mora prejeti sveto mašnikovo posvečevanje.

3. Ostanimo danes pri pervem stavku:

I. Kaj je sveto mašnikovo posvečevanje, in kaj daje?

Kaj je sveto mašnikovo posvečevanje?

Sveto mašnikovo posvečevanje je zakrament, v kterem tisti, ki ga prejmejo, zadobé duhovsko oblast, in poleg tega še

posebno gnado, da zamorejo prav obračati to duhovsko oblast, obračati namreč Bogu v čas, ljudem pa v zveličanje. — Da vam ta kratek odgovor prav razložim, moram vam naj poprej dokazati, da je sveto mašnikovo posvečevanje pravi in resničen zakrament. Da je sveto mašnikovo posvečenje pravi in resničen zakrament, posnamemo iz svetega pisma in iz ustnega izročila; obadva namreč prav določno spričujeta, da ima sveto mašnikovo posvečenje vse tri reči, ktere k vsakemu svetemu zakramentu gredó, ima namreč: vidno znamnje, ima nevidno gnado božjo, in je postavljeno od samega Jezusa Kristusa, in je toraj pravi in resničen zakrament.

a) Sveto mašnikovo posvečenje ima vidno znamnje. To vidno znamnje obstoji sosebno v pokladanju rok in v molitvi škofovi. S tem vidnim znamnjem se je sveto mašnikovo posvečevanje delilo že ob času samih aposteljnov Jezusovih. Sveti apostelj Pavl piše svojemu učencu Timoteju, rekoč: „Nikar v nemar ne puščaj gnade, ktera je v tebi, ktera ti je bila dana po prerokbi, (to je: po svetih besedah, ktere so bile nad teboj izrečene o tvojem posvečenju) s pokladanjem rok duhovščine“. (I. Tim. 4, 14.) In spet o drugi priliki piše ravno ta apostelj ravno temu učencu: „Opominjam te, da obujaš gnado, ktera je v tebi po pokladanju mojih rok“. (II. Tim. 1, 6.) Ravno tako beremo v apostoljskem djanju (13, 3.), da so škofje Antijohenske cerkve Pavla in Barnaba posvečevali, ter „se postili in so molili, ter položili na nju roke, in ju poslali“. Pokladanje rok in škofova molitev je tedaj vidno znamnje mašnikovega posvečevanja; ravno zato ga tudi gerški kristijani kar naravnost „zakrament pokladanja rok“ imenujejo. V zapadni cerkvi je poleg pokladanja rok tudi izročevanje cerkvenih posod, ter keliha s kruhom in vinom, kar vidno znamnje prevpisano; ali je pa to izročevanje zato, da sveti zakrament velja, ravno tako potrebno, kakor potrebno je pokladanje rok, ni še dognano do dobrega, ker sveta cerkev tega ni še na tanjko določila.

b) Sveto mašnikovo posvečevanje deli na dalje

tudi nevidno gnado, kar je razvidno iz svetopisemskih izrekov, ki sem jih poprej povedal. Sveti Pavl namreč svojemu učencu, svetemu Timoteju, kar naravnost naroča, da „ne sme v nemar puščati gnade“, ktero je prejel po molitvi, nad njim opravljeni, in po pokladanju rok, in da naj to gnado zopet obuja in oživlja v sebi. Ktero gnado ali ktere dobrote pa da deli sveto mašnikovo posvečevanje, bote kmalu-kmalu zvedeli.

c) Sveto mašnikovo posvečevanje je postavljeno od samega Jezusa Kristusa. — Ta resnica je razvidna že iz tega, da sveto pismo kar naravnost pričuje o vidnem znamnju, sklenjenem z nevidno gnado, ki jo sveto mašnikovo posvečevanje deli; to pa veste, da razun Boga nihče drugi na vidno znamnje, kakoršno je pokledanje rok, ne more navezati nevidne gnade: tedaj je Bog sam tu Jezus Kristus začetnik svetega mašnikovega posvečevanja. Poleg tega pa tudi še sveto pismo kar naravnost pové, da je sveto mašnikovo posvečevanje postavljeno od samega Jezusa Kristusa. Sveto pismo namreč pripoveduje, da je Jezus Kristus svojim učencem zapovedal pri zadnji večerji, naj obhajajo daritev svete maše. Rekel jim je: „To delajte v moj spomin“. (Luk. 22, 18.) Ravno tako jim je po svojem vstajenju izročil tudi oblast, ljudem grehe odpuščati. Rekel jim je: „Prejmite svetega Duha. Kterim bote grehe odpuščali, so jim odpuščeni; in kterim jih bote zaderžali, so jim zederžani“. (Jan. 20, 22. 23.) Bistvo mašništva ali jedro mašnikovega posvečevanja pa obstoji ravno v tej dvojni oblasti, namreč v oblasti, daritev svete maže obhajati, in v oblasti, grehe odpuščati. Kdo bi tedaj iz tega ne spoznal, da je res Bog sam, ter Jezus Kristus, postavil zakrament svetega mašnikovega posvečevanja. Pa tudi še iz drugih izrekov svetega pisma se lepo spozna ta resnica. Med drugim beremo v apostoljskem djanju (13, 3.): „Rekel je sveti Duh: Odločite mi Savla in Barnaba v opravilo, za ktero sem ju izvolil“. In sveti apostelj Pavl opominja škofe in mašnike, rekoč: „Pazite nasé in na vso čedo, v kteri vas je sv. Duh v škofe postavil vladati cerkev božjo“. (Ap. dj. 20,

28.) V tem dvojnem izreku nam sveto pismo prav lepo pove, da je vpeljevanje škofov in mašnikov v njihovo sveto službo delo svetega Duha. In iz tega se posname, da je od Boga samega postavljeno in naravnano tisto sveto opravilo, s kterim se škofje in mašniki postavljajo, to je: opravilo svetega mašnikovega posvečevanja. — Sveto pismo nam tedaj prav določno pove in popriča, da je sveto mašnikovo posvečevanje pravi in resničen zakrament, ker nahajamo v njem vidno znamnje, nahajamo nevidno gnado, in je postavljeno od samega Jezusa Kristusa, našega Gospoda in Zveličarja.

Ta nauk svetega pisma pa podpira tudi ustno izročilo. Vsi cerkveni očetje z enim glasom spričujejo, da je sveto mašnikovo posvečevanje pravi in resničen zakrament. Sv. Ambrož, na priliko, pravi: „Kdo daje škofovsko in kdo daje mašnikovo gnado? Ali Bog ali človek? Ne dvomim, da poreče: Bog. Toda Bog jo daje po človeku; človek poklada roke, in Bog deli gnado. Veliki mašnik (škof.) poklada prosečo roko, in Bog blagoslovlja z mogočno roko; škof posvečuje, Bog pa deli oblast (dostojanstvo)“. Enako govori sv. Krizostom, ki pravi: „Roka se poklada na moža, vse pa vendar le dela Bog; in njegova je roka, ki se dotika tistega, kteri se posvečuje, ako se posvečuje tako, kakor se spodobi“. In s svetim Avguštinom vred veči del sveti očetje sveto mašnikovo posvečevanje tudi kar naravnost imenujejo zakrament, ter ga z drugimi zakramenti vred postavljajo v eno versto. In tudi staroverci in drugi odpadniki Jutrovih dežel, ki so že davno-davno se od naše svete cerkve odcepili, vendar le še zmerom mašnikovo posvečevanje za zakrament imajo, kar nam je živa priča, da se je sveto mašnikovo posvečevanje že od nekdaj, ter od aposteljskih časov, prištevalo svetim zakramentom. Pa tudi sv. cerkev je v svetem Tridentinskem cerkvenem zboru resnico, da je mašnikovo posvečevanje, pravi resničen zakrament, sprejela za terdno versko resnico, ter določila, rekoč: „Ako bi kdo terdil, da mašnikovo posvečevanje ali sveto posvečevanje ni pravi in resničen zakrament, postavljen od Kristusa, Gospoda, ali da je (mašnikovo posvečevanje)

le kaka človeška izmišljava, izmišljena od ljudi, v cerkvenih rečeh neveščih; ali da je (mašnikovo posvečevanje) le kak obred, po kterem se izvolijo služabniki božje besede in (svetih) zakramentov, bodi izobčen". In spet pravi: „Ako bi kdo terdil, da sveto posvečevanje ne daje svetega Duha, in da tedaj škofje zastonj govorijo: Sprejmi svetega Duha; ali da se s tim nobeno neizbrisljivo znamnje ne vtisne; ali da zamore oni, ki je bil že v mašnika postavljen, spet svetoven človek postati: bodi izobčen". (Sess. 23. can. 3. et. 4.) — Tedaj ni le gotovo, temveč je tudi še terdna verska resnica, da je sveto mašnikovo posvečevanje pravi in resničen zakrament. S tim pa ni še popolnoma razloženo, kaj je mašnikovo posvečevanje; treba je tudi še povedati, kaj da mašnikovo posvečevanje daje, ali ktere dobrote da ta sveti zakrament deli.

4. Na vprašanje: Kaj daje sveto mašnikovo posvečevanje? ali: Ktere dobrote deli zakrament svetega mašnikovega posvečevanja? odgovorim:

Zakrament svetega mašnikovega posvečevanja daje tistim, ki ga prejmejo, duhovsko oblast, in poleg tega tudi še posebno gnado, da zamorejo prav obračati to duhovsko oblst.

a) Zakrament svetega mašnikovega posvečevanja daje tistim, ki ga prejmejo, duhovsko oblast. Ta duhovska oblast obstoji sosebno v tem, da kruh in vino spreminjajo v telo in kri Gospodovo, in da ljudem grehe odpuščajo. To prav določno uči sv. cerkev v svetem Tridentiskem cerkvenem zboru, rekoč: „Ako bi kdo terdil, da v novi zavezi vidnega in vunanjega mašništva ni, ali da ni oblasti, po kteri bi se kruh in vino v pravo telo in v pravo kri Gospodovo posvetila in darovala, in po kteri bi se grehi odpuščali in zaderžavali, ampak da je le opravništvo in sama služba za oznanovanje evangelija, ali da tisti, kteri ne pridigujejo, clo

mašniki niso: bodi izobčen". (Sess. 23. can. 1.) Iz tega vidite, da je sv. cerkev za terdno versko resnico določila in izrekla, da sveto mašnikovo posvečevanje daje sosebno to oblast, da zamorejo tisti, ki ga prejmejo, darovati najsvetejšo daritev svete maše, in da zamorejo ljudem grehe odpuščati. To resnico uči tudi sv. evangelje. Naš Gospod in Zveličar namreč, po tem, ko je pri zadnji večerji kruh in vino spremenil v svoje meso in v svojo kri, je rekel svojim aposteljnom: „To delajte v moj spomin". Prav jasno je, da je Jezus Kristus s temi besedami svojim aposteljnom dal oblast in zapoved, naj tudi oni opravljajo ravno to, kar je ravnokar on sam opravljal, to je: naj kruh in vino spreminjajo v njegovo presveto telo in v njegovo presveto kri. Ravno tako jim je po svojem vstajenju, kakor je bilo že poprej povedano, dal oblast, ljudem grehe odpuščati, ter je v nje dihnil, in jim rekel: „Prejmite svetega Duha. Kterim bote grehe odpuščali, odpuščeni so jim; in kterim jih bote zaderžali, zaderžani so jim". (Jan. 20, 22. 23.) Po tem takem zadobijo tisti, ki prejmejo zakrament svetega mašnikovega posvečevanja, sosebno to oblast, da kruh in vino spreminjajo v Jezusovo telo in v Jezusovo kri, in da ljudem grehe odpuščajo. Rekel sem, da sosebno ali pred vsem drugim z mašnikovim posvečevanjem zadobijo to oblast; zakaj ta oblast ni edina oblast ki jo zakrament svetega mašnikovega posvečevanja daje, marveč se raztegne tudi na to, da smejo deliti svete zakramente, da smejo oznanovati božjo besedo, opravljati blagoslovljevanje in zaroteванje, kar bom bolj natanjčno razlagal takrat, kader pride razlaganje posameznih stopinj duhovskega stanu na versto.

b) Zakrament svetega mašnikovega posvečevanja daje onim, ki ga prejmejo, tudi še posebno gnado, da zamorejo prav obračati svojo duhovsko oblast. O tem prav lepo govori sv. Tomaž Akvinijan, ter pravi: „Božje dela so popolnoma dela; ako tedaj Bog da kako posebno oblast, da tudi še to, kar je potrebno, da se prav obrača tista oblast. Kakor je tedaj gnada potrebna, da se zakramenti vredno prejemajo, ravno tako je tudi potrebna,

da se zakramenti vredno delé. Z mašnikovim posvečevanjem pa je človek za delenje svetih zakramentov odločen, in po tem takem se mu ž njim vred (z mašnikovim posvečevanjem) dodeli tudi gnada, da jih zamore vredno deliti“. To posebno gnado, ki jo deli zakrament svetega mašnikovega posvečevanja, ima v mislih sveti Pavl, kader svetega Timoteja, svojega učenca, opominja, naj v sebi oživlja gnado, ktero mu je dodelil s pokladanjem rok, kar sem vam tudi že poprej povedal. (II. Tim. 1, 6.) Ta posebna gnada, ki jo zakrament svetega mašnikovega posvečevanja deli, pa obstoji v tem, da tistega, ki jo prejme, razsvitljuje, vnema in krepča, da vse dolžnosti svoje svete službe, svojega svetega stanu zvesto opravlja Bogu v čast, vernikom pa in samemu sebi v večno zveličanje.

c) In kakor vsi drugi zakramentje, ki jih imenujemo zakramente za žive, enako tudi zakrament svetega mašnikovega posvečevanja pomnožuje posvečujočo gnado božjo. Mašniki namreč morajo biti „luč sveta in sol zemlje“, ter zgled vernikom v besedi in djanju, v ljubezni, v veri, v čistosti in v vseh čednostih. (Mat. 5, 13. 14; I. Tim. 4, 12.) Vse to zamorejo biti le s tim, da se jim prav obilno namnoži posvečujoča gnada božja. Le s tim, govori sv. Gregor iz Nise, postane mašnik veličasten, častitljiv, učenik čednosti, predstojnik božjih skrivnost; in dasiravno po vunanjem, ter po telesu in postavi, ostane nespremenjen, vendar le se po notranjem človeku prerodi v boljšega.

d) Zakrament svetega mašnikovega posvečevanja daje tistim, ki ga prejmejo, tudi še to dobroto, da jim, kakor sv. kerst in sv. birma, v dušo vtisne neizbrisljivo znamnje, in se ravno zavoljo tega ne sme več kakor enkrat prejemati, kakor sv. kerst in sv. birma ne. Tako je že od nekdaj učila sveta cerkev. Sv. Avguštin, na priliko, pravi: „Obadva (sv. kerst in sv. mašnikovo posvečevanje) sta zakramenta, in obadva se delita z nekim posebnim posvečevanjem; za tega voljo pa tudi v katoliški cerkvi ni dovoljeno, še enkrat prejemati enega ali drugega zmed njih“. Tudi

sv. Tridentinski cerkveni zbor je to določil kar versko resnico z naslednjimi besedami: „Ako bi kdo terdil, da se s svetim (mašnikovim) posvečevanjem ... neizbrisljivo znamnje ne vtisne, ali da zamore tisti, ki je že mašnik bil, spet svetoven človek postati: bodi izobčen“. (Sess. 23, can. 4.) Po tem takem tisti, ki je kdaj v mašnika bil posvečen, mašnik ostane, in če bi tudi vero zatajil, in med krivoverce prestopil. Tak mašnik bi sicer zgubil pravico, obverševati svojo duhovsko oblast; oblasti same ob sebi ali svojega duhovskega značaja (character) pa bi ne mogel zgubiti. Ako bi tedaj, postavim, opravljal daritev svete maše, smertno bi se sicer pregrešil; vsemu temu vkljub pa bi daritev svete maše bila veljavna ravno tako, kakor bi jo opravljal naj pobožniši in naj verniši mašnik. Ako bi se pozneje spet povernil nazaj v naročje svete katoliške cerkve, ne smel bi se na novo posvetiti v mašnika, ravno zato ne, ker z svojo nezvestobo mašnikovega posvečevanja ni zapravil. In kader bi kak mašnik iz gerške, od nas ločene cerkve prestopil v katoliško cerkev, tudi ne smel bi se na novo posvetiti, ker gerški razkolniški škofje niso zgubili oblasti deliti mašnikovo posvečevanje, in zamorejo tedaj veljavno deliti ta sveti zakrament. Ako bi pa zmed protestantovskih duhovnikov kdo katoličan postal, moral bi, ako bi želel mašnik postati, zakrament svetega mašnikovega posvečevanja prejeti, ker protestantje veljavnega mašnikovega posvečevanja nimajo.

5. Zdaj vemo, da je sv. mašnikovo posvečevanje pravi in resničen zakrament, in da tistim, ki ga prejmejo, daje duhovsko oblast, in poleg nje posebno gnado, da zamorejo prav izverševati to oblast, in poverh še da namnoži posvečujočo gnado božjo in v dušo vtisne neizbrisljivo znamnje. To vemo, in smo toraj dolžni, da od ene strani ohranimo vero v ta sv. zakrament, od druge strani pa Ježusa prav dostikrat in prav priserčno zahvalimo, da je postavil ta sv. zakrament. Zakrament svetega mašnikovega posvečevanja namreč nam daje mašnike; mašniki pa nam opravljajo daritev svete maše, nam odpuščajo grehe, delé tudi druge svete zakramente in ž njimi vred tudi še mnoge druge gnade. Po vsi pravici smo tedaj

priserčno zahvalo dolžni Jezusu, da je postavil zakrament svetega mašnikovega posvečevanja. Amen.

LXXV. keršanski nauk.

Kdo zamore veljavno deliti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja?

1. Svete zakramente od kterih sem govoril v poprejnih keršanskih naukih, je postavil Jezus za vse ljudi. Njegova sveta volja je, da bi bili vsi ljudje keršćeni, vsi birmani, kar jih doživi in včaka v to potrebne starosti; on želi, da bi vsi odraščeni ljudje prejemali zakrament svete pokore in zakrament svetega rešnjega Telesa, prejemali v svoje zveličanje, in da bi vsi nevarno oboleli verniki devali se v sveto poslednje olje. Zakrament svetega mašnikovega posvečevanja pa, kterega sem vam zadnjič razlagati začel, Jezus ni postavil za vse ljudi, ampak le za nektere, ter le za tiste, ki stopijo v duhovski stan. Dasiravno pa zakrament svetega mašnikovega posvečevanja ni za vse ljudi, imajo vendar le vsi ljudje po vesoljnem svetu, imajo sosebno kristijani, ima vsa cerkev, imajo vse dežele od njega veliko duhovnega prida; kajti ta sveti zakrament nam daje duhovnike, ki božjo besedo oznanujejo, daritev svete maše za nas opravljajo, in nam delivši svete zakramente, velike gnade in milosti božje delé. Jezus Kristus je, kar vsi veste, tri leta božjo voljo oznanoval po Judovski deželi, ker je bilo naj poprej Judom obljubljeno božje kraljestvo; iz Judovske dežele pa Jezus nikamor ni hodil oznanovat svetega

evangelija, akoravno je hotel, da se njegovo sv. evangelije oznanuje vsem ljudem vseh časov, vseh krajev. Da bi tedaj sveto evangelije oznanovali po vesoljnem svetu, izvolil je Jezus dvanajst aposteljnov in dva in sedemdeset učencev, kteri so ž njim hodili po Judovski deželi, ter poslušali njegove nauke, gledali njegove čudeže. Ti so bili pervi duhovniki nove zaveze, ktere je Jezus Kristus sam izvolil in pooblastil, vsem ljudem po vesoljnem svetu oznanovati njegove nauke in njegove dela. Poslal jim je tudi svetega Duha, kteri jih je razsvitljeval, jih varoval zmot, in jih navdahnil s serčnostjo, da so neprestrašeno oznanovali njegove nauke, ne gledé na grozepolne muke in strašno smert, s ktero so jim protivili kervoločni sovražniki križa Kristusovega. Jezus je svoje aposteljne in učence postavil za oznanovalce svojih svetih naukov; postavil jih je pa tudi za delivce svojih gnad in skrivnost, in jim je v ozir tega izročil vso svojo oblast. Rekel jim je: „Kakor je mene moj Oče poslal, tudi jaz vas pošiljam“, (Jan. 20, 21.) to je: Ravno tisto oblast, ktero sem jaz od svojega Očeta prejel, tudi jaz vam dajem. Dal jim je toraj oblast, kerščevati, skesanim grešnikom grehe odpuščati, daritev svete maše opravljati, in druge svete zakramente vernikom deliti; za svoje nadomestnike jih je izvolil. Toda aposteljni so bili, kakor smo tudi mi, umerjoči ljudje; ni jim bilo dano, vekomaj na zemlji ostati; za tega voljo so, da bi sveta cerkev ne prenehala, temveč se vedno ohranila do konca sveta, po Jezusovem povelju namesto sebe izvolili druge može, in jih posvetili v duhovnike, ter roke na nje pokladali in nad njimi molili, in s tim na nje prenašali vso oblast, kakoršno so oni prejeli od samega Jezusa. Sv. Pavl, postavim, je v Efežu svetega Timoteja v škofa posvetil z molitevjo in pokladanjem rok, in ravno tako svetega Tita na otoku Kreta. Škofje, kteri so bili od aposteljnov posvečeni, tudi niso seboj v grob odnesli oblasti, ktero so od aposteljnov prejeli, temveč so jo svojim naslednikom izročili med molitevjo in pokladanjem rok, kakor jim je bilo od aposteljnov naročeno po Jezusovem povelju. Tako, glejte, se je po mašnikovem posvečevanju ohranila duhovska oblast do današnjega dne, in se bo tudi še posihmalo ohranila do

končanja sveta. In od tega mašnikovega posvečevanja sem vam zadnjič pravil, kaj da je zakrament svetega mašnikovega posvečevanja in ktere dobrote da delí zakrament svetega mašnikovega posvečevanja.

2. Danes pa vam mislim z božjo pomočjo razlagati:

II. Kdo zamore veljavno deliti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja.

Ako bi me vpraševali: Kdo zamore veljavno deliti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja? odgovoril bi vam: Zakrament svetega mašnikovega posvečevanja zamorejo veljavno deliti le samo škofje, in sicer vsi veljavno posvečeni škofje.

a) Zakrament svetega mašnikovega posvečevanja zamorejo le samo škofje veljavno delití. Pri tem moramo pa razloček narediti med nižimi in višimi redovi ali blagoslovi. Štiri niže redove zredoma tudi le škofje delijo, vendar pa jih zamore s papeževim pooblastilom deliti tudi kak drugi mašnik. Opatom po samostanih je bilo že davno dano to pooblastilo ali ta pravica, da so svojim podložnim menihom delili niže redove, in sveti Tridentinski cerkveni zbor jim je to pravico dopustil tudi še za naprej, da so le mašnikovo posvečevanje prejeli, in poleg tega od škofa bili v opate blagoslovljeni. Tudi red subdiakonata bi vtegnil še kak mašnik deliti s posebnim papeževim dovoljenjem in pooblastilom. Vse drugači pa je z drugimi višimi redovi od subdiakonata naprej. Te redove ali blagoslove zamorejo le samo škofje veljavno délíti. Tako nas uči tudi sveto pismo, in ustno izročilo, ter sveta cerkev, ki je nezmotljiva. V apostoljskem djanju (14, 22.) beremo od svetega aposteljna Pavla in Barnaba, da sta mašnike posvečevala in postavljala po vseh cerkvah. V listu do Tita, ki je bil škof na otoku Kreta, piše sv. Pavl: „Zavoljo tega sem te popustil na Kreti, da

to, kar manjka, napraviš, in postavljaš po mestih mašnike, kakor sem ti zapovedal“, to je: da po vseh mestih, ktere so sveto keršansko vero sprejele, škofe in mašnike posvetiš, in vpelješ v njihovo sveto službo. (Tit. 1, 5.) In tudi vse opominjevanja in vse zapovedi gledé mašnikovega posvečevanja obrača ta sveti apostelj le do škofov. Med drugim piše svetemu škofu Timoteju: „Rok na nikogar prenaglo ne pokladaj, in se ne delaj deležnega tujih grehov“, (I. Tim. 5, 22.) to je: Nikogar nikar ne posvečuj v mašnika, dokler se ne prepričaš, da je vreden mašnikovega posvečevanja, da se ne vdeležiš tujih grehov, ktere bi vtegnil doprinašati nevreden posvečenec. Ravno temu škofu, kakor tudi svetemu škofu Titu piše sveti Pavl, kakošne lastnosti da morajo imeti oni, ktere smeta posvetiti v škofe in mašnike. (I. Tim. 3, 2—10. Tit. 1, 6—9.) Iz teh besed Pavlovih se prav očitno skaže in popriča, da sveto pismo oblast, zakrament svetega mašnikovega posvečevanja deliti, prisodi le aposteljnom in škofom.

S tim naukom se popolnoma zlaga tudi ustno izročilo. Vsi sveti cerkveni očetje pripisujejo oblast, mašnike posvečevati, edino le škofom, in ravno v tem, da smejo mašnike posvečevati, spoznavajo predstvo, kterega škofje imajo pred drugimi mašniki. Sv. Epifanij, na priliko, pravi: „Dostojanstvo (služba) škofov ima pred drugim ta namen, da očete redi. Mašniki v kopelji prerojenja cerkvi otroke redijo, ker jej očetov roditi ne morejo“. Sv. Hieronim piše: „Kaj opravlja škof razun (mašnikovega) posvečevanja, česar bi tudi mašnik ne opravljal?“ In sv. Krizostom kar naravnost pove in pravi: „Z edinim tim, da mašnike posvečujejo, so škofje viši postavljeni, in je videti, da višo oblast imajo, nego mašniki“. Tudi vse bukve, ktere prevpisujejo in določujejo, kako se mora sveto mašnikovo posvečevanje deliti, ter bukve izhodne in zapadne cerkve, naznanjajo edino le škofa za delivca svetega mašnikovega posvečevanja. In ti prevpisi in te določila, ki izvirajo iz starodavnih časov, s tim poleg spričevanj svetih cerkvenih očetov prav očitno spričujejo, da se je oblast, mašnikovo posvečevanje deliti, že od aposteljskih časov sem vedno pripi-

sovala le škofom. Iz tega se učimo, da je Jezus Kristus le samo škofom izročil oblast, zakrament svetega mašnikovoga posvečevanja deliti; kajti to, kar se je že od apostoljskih časov sem vedno in veduo enakomerno učilo in verovalo, je gotovo le božja naredba. In da še zgodovino v misel vzamem, povem vam, da nam zgodovina ni ohranila tudi le enega zgleda ne, da bi bil kdaj kak škof kakemu mašniku izročil oblast, zakrament svetega mašnikovega posvečevanja deliti, dasiravno bi to marsikterikrat potrebno bilo; in če bi si bil kdaj kak mašnik svojevoljno prilastil to oblast, kakor si jo je bil nekdo prilastil o Atanazijevem času, tistih posvečencev, ki jih je posvetil tak mašnik, v sploh niso prištevali mašnikom. Tako terdnega prepričanja, vidite, so bili, da zamorejo le samo škofje veljavno deliti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja. Po vsi pravici je tedaj sveta cerkev določila na svetem Tridentinskem cerkvenem zboru, rekoč: „Ako bi kdo terdil, da škofje niso viši (imenitniši) memo mašnikov; ali da nimajo oblasti, birmovati in (mašnike) posvečevati; ali da tisto (oblast), ki jo imajo, imajo z mašniki skupaj . . . : bodi izobčen“. (Sess. 23, can. 7.)

b) Zakrament svetega mašnikovega posvečevanja zamorejo tedaj le samo škofje deliti, in sicer veljavno deliti le samo tisti škofje, kteri so bili veljavno v škofe posvečeni. Tudi gledé svetega mašnikovega posvečevanja namreč moramo razloček narediti med veljavnim in med dopuščenim delenjem tega svetega zakramenta. Veljavno zamore zakrament svetega mašnikovega posvečevanja deliti vsak veljavno posvečen škof. Ako bi tedaj kak škof sveto katoliško cerkev clo zapustil, ter med krivoverce prestopil, vendar le bi veljavno bilo mašnikovo posvečevanje, kterega bi po svojem odpadu od svete katoliške cerkve delil, in posvečenci, ktere bi posvetil, bili bi pravi in resnični mašniki. Vzrok temu je ta, da škof z odpadom od svete katoliške cerkve ne zgubi in ne more zgubiti oblasti, po kteri zamore deliti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja, zakaj sveto mašnikovo posvečevanje, čegar naj viša stopnja je posvečevanje v škofa, vtisne duši neizbrisljivo znam-

nje, ter znamnje, ktero se nikar več iz duše izbrisati ne more. Dopuščeno deliti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja, to je: deliti ga brez greha, deliti ga Bogu dopadljivo in po volji svete cerkve, pa zamore le samo veljavno posvečen škof, kteri se znajde v edinosti z Rimskim papežem; in sicer ga zamore deliti le samo takim možem, kteri so iz njegove škofije. Ako bi se tedaj kak škof od svete katoliške cerkve ločil, ter bi zvezo z Rimskim sedežem pretergal, in bi po svojem odpadu mašnike posvečeval, bilo bi to mašnikovo posvečevanje veljavno, in njegovi posvečenci bili bi pravi mašniki; toda škof bi s takim posvečevanjem storil velik greh, in od takega škofa posvečeni mašniki bi se brez smertnega greha svoje mašniške ali duhovske oblasti ne mogli poslužiti, ako bi namreč vedoma prejeli sveto mašniškovo posvečevanje po takem nedopuščenem potu, to je: če so vedeli, da se škof, kteri jih je posvetil, ne znajde v občestvu s sveto cerkvijo. Ravno taka bi bila, ako bi kak škof v mašnike posvetil može, ki spadajo pod kako drugo škofijo; kajti take sme v mašnike posvečevati le samo z dopuščenjem njihovega domačega škofa, in to zato, ker se škofova oblast raztegne le nad njegovo škofijo, in nobeden škof v pravice drugega škofa segati ne sme. Razumeva pa se samo ob sebi, da zamore Rimski papež kar poglavar vesoljne cerkve zakrament svetega mašnikovega posvečevanja veljavno in pravno deliti po vseh škofijah in po vesoljnem svetu, in da zamore tistim, ki so namenjeni zakrament svetega mašnikovega posvečevanja prejeti, dovoljenje dati, da jih zamore v mašnike posvetiti tudi kak drug škof, ki ni njihov domači škof.

3. Ker zamorejo le samo škofje veljavno deliti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja, izhaja se iz tega preimeniten nauk, da duhovska oblast ne izhaja od deželske gosposke, ne od keršanskih občin, ali od ljudstva sploh, kakor so terdili krivoverci šestnajstega veka. Kako bi neki zamogla deželska gosposka, ali pa občinja, ali kako bi zamoglo ljudstvo deliti duhovsko oblast, kakoršne niti nima? Česar človek nima,

tega tudi drugim dati ne more. Jezus Kristus je svojim apostoljnom in njihovim naslednikom, ter škofom, izročil oblast, kakoršno je on sam imel, in nikomur drugemu je ni izročil. Svojim apostoljnom namreč in njihovim naslednikom je Jezus rekel: „Kakor je mene moj Oče poslal, tudi jaz vas pošiljam“. (Jan. 20, 21.) Ravno zato so pa tudi le samo apostoljni duhovsko oblast s svetim mašnikovim posvečevanjem drugim delili, nikakor pa je ni delila niti deželska gosposka, niti je ljudstvo ni delilo. Kader je v keršanski občinji v Jeruzalemu potrebno bilo, postaviti diakone, rekli so apostoljni ljudstvu: „Ogledajte se, bratje! po sedmih možeh zmed sebe, ki imajo dobro spričevanje (ter dobro ime pri ljudeh), ki so polni svetega Duha in polni modrosti, da jih postavimo čez to opravilo. Mi pa se bomo molitve deržali in službe besede (pridigovanja). In to govorjenje je dopadlo vsi množici. In so izvolili svetega Štefana in še šest drugih mož. Te so postavili pred apostoljne, in apostoljni so molili in roke nanje pokladali“. (Ap. dj. 6, 3—6.) Iz tega vidite, da so diakone posvetili apostoljni, nikakor pa ne drugi svetovni ljudje. Ravno tako je tudi sv. Timotej svoje posvečevanje prejel od svetega Pavla in od pričujočih starašinov, ter škofov, nikakor pa ne od ljudstva. (I. Tim. 4, 14. — II. Tim. 1, 6.) Da iz kratka in v sploh povem, rečem, da niti v svetem pismu, niti v cerkveni zgodovini ne nahajamo nobene sledi, da bi bila kdaj duhovsko oblast delila deželska gosposka, ali da bi bilo ljudstvo delilo duhovsko oblast; marveč so vsegdar le apostoljni in njihovi nasledniki, škofje, delili duhovsko oblast. Ravno zavoljo tega je določil sv. Tridentinski cerkveni zbor, rekoč: „Ako bi kdo terdil, da od škofov dane posvečevanja brez dovoljenja ali brez sklicevanja ljudstva ali deželske oblasti niso veljavne; ali da so tisti, kteri niso od cerkvene oblasti niti praviloma posvečeni niti poslani, ampak so od drugod došli, pravni oskerbovalci besede in zakramentov: bodi izobčen“. (Sess. 23. can. 7.)

4. Ako pa duhovsko oblast škofje drugim delé z mašnikovim posvečevanjem, česar smo zdaj prepričani, razumeva se

lahko, da je ta oblast le zgol duhovska oblast, ter taka oblast, ktera se razteza le na duhovne reči, ki merijo na božjo čast in na zveličanje duš. To je tista oblast, ktero je naš Gospod in Zveličar, Kristus Jezus, iz nebes prinesel in aposteljnom izročil; in škofje in mašniki, ki so praviloma posvečeni, so pravi in resnični nadomestniki Kristusovi, tako da lahko s sv. Pavlom rekó: „Tako naj nas ima vsak za služabnike Kristusove in delilce božjih skrivnost“. (I. Kor. 4, 1.) Verni kristijani toraj ravnajo popolnoma prav, ako to misel imajo, da s tim, ko škofe in mašnike častijo, Jezusa samega častijo; in da v njihovi duhovski oblasti spoznajo oblast Kristusovo; in da se tej duhovski oblasti v duhovnih rečeh ponižno podvržejo. Modri Sirah (4, 7.) pravi v svetem pismu: „Ponižuj se pred starimi, in priklanjaj glavo pred mogočnimi“. Te besede kar lahko na škofe in mašnike obračamo, in v teh besedah lahko spoznamo božji glas in božje povelje, naj se pred škofi in mašniki ponižujemo, in glavo pred njimi vklanjamo. Kteri človeški jezik je zadosti zmožen, da bi vredno in dostojno popisal imenitnost in visokost mašnikovo? Častitljiv in veličasten je bil pervi človek Adam, ki je kar kralj zemlje zapovedoval vsem stvarem na zemlji, in so mu pokorne bile vse stvari na zemlji. Častitljiv in veličasten je bil Mozes, ki je z eno samo besedo vode na morju razdelil, da so se kakor stena nakopičile na vsako stran, in je s suho nogo brezštevilno ljudstvo peljal čez široko vodevno strugo. Častitljiv in veličasten je bil Jozua, ki je solncu zapovedal: „Solnce stoj!“ in je solnce poslušalo njegov glas, in je obstalo. Častitljivi in veličastni so kralji zemlje, ki strahovitim vojskam zapovedujejo, in že s samim svojim imenom ves svet v strah in trepet pripravljajo. Toda vem vam za človeka, kteri je še častitljivši in veličastniši; vem vam za človeka, kteri vsak dan, kader koli hoče, nebeške vrata odpira, se ondi obrača do samega Sina božjega, gospodarja sveta, ter mu veli: „Pridi doli iz svojega sedeža, pridi!“ In glas tega človeka slušajoč zapusti Sin božji sedež svojega veličastva kar nemudoma, ter meso postane v rokah tega človeka, ki je mogočniši, kakor so kralji, je clo mogočniši kakor so angelji, in ta človek, veste kteri

je? Mašnik je. Vidite, tako častitljiv, tako veličasten je mašnik. Kaj čuda tedaj, da so duhovne spoštovali clo neverniki. Lacedemonci, Abisinci in Egipčani nikogar niso hotli spoznati in sprejeti za kralja, kteri ne bi bil ob enem tudi duhoven. Mnogi kralji, in clo Rimski cesarji, so si šteli v veliko čast, ako so imeli dvojno dostojanstvo, dvojno čast ob enem, ter kraljevo in duhovsko. Vsi svetovalci slovečega mesta Atene so bili poleg tega, da so bili svetovalci, ob enem tudi duhovniki. Neverske ljudstva so imele svoje duhovnike v toliki časti, da je nek neversk pisatelj izustil naslednje besede: „Dasiravno prederzna prešernost gledé nravnosti ljudi zapeljuje v naj veče razuzdanosti, vendar le si ta prešernost ne upa spoštovanja do duhovnikov spred oči spustiti“. — Aleksander Veliki, ki je bil tolikanj mogočen kralj, da je, kakor sveto pismo pravi, zemlja pred njim obmolknila, se je s svojo silno vojsko vzdignil proti Jeruzalemskemu mestu, da bi ga razdjal in pomoril njegove duhovnike. Veliki duhoven Jaddus pa mu gre naproti v praznični opravi in častitljivem sprevodu. Kader ga Aleksander zagleda in zve, da je Jaddus duhovnik pravega Boga, stopi z voza, se mu do tal prikloni, kakor da bi mu hotel naj večo čast skazati, in mu je vse dovolil, karkoli je Jaddus zahteval. Vsi, ki to vidijo, se čudijo, kako da se Aleksander, ki je sam zase iskal naj veče časti, tako močno ponižuje pred človekom, kterega umoriti je že bil poprej sklenil. In Parmenio, ljubljenec Aleksandrov, ga gledé tega obnašanja tudi kar naravnost popraša, ker je z drugimi vred te misli bil, da je Aleksander Jaddusa molil, ter mu božjo čast skazoval. In kralj Aleksander mu reče: „Vedi, da nisem Jaddusa molil, temveč sem molil pravega Boga, čegar duhovnik je Jaddus. V osebi njegovega služabnika spoznavam in molim večnega Boga, in spoštujem služabnika zavoljo Boga“. Ako se je neverniku častitljiv zdel že duhovnik stare zaveze, kolikanj bolj častitljivi so še le mašniki nove zaveze, in sicer tem bolj častitljivi, tem svetejše ko so njihove opravila memo opravil duhovnikov stare zaveze. Ravno zato veli sv. Pavl: „Mašniki, kteri so dobri predpostavljeni, naj se dvojne časti vredni štejejo, posebno kteri se trudijo v besedi in podučevanju“. (I. Tim.

5, 17.) — Še vse veče spoštovanje do duhovnikov, kakor ga nahajamo med neverniki, nahajamo pri Izraelskem ljudstvu. V Jozuatovih bukvah beremo čudno dogodbo, da so Izraelci s suho nogo čez reko Jordan šli. Duhovni, ki so nosili skrinjo zaveze, so šli pred njimi. In ko so stopili v Jordan, in so svoje noge nekoliko v vodo pomočili, obstala je voda, ki je zgoraj tekla, na enem kraju, in se je videla ko gora nakopičena; ki je pa zdolej bila, je tekla v morje, dokler ni popolnoma zginila. Ljudstvo pa je šlo skoz Jordan; in duhovniki, ki so nosili skrinjo zaveze Gospodove, so stali na suhem produ, na suhih tleh v sredi Jordana, in vse ljudstvo je šlo skoz suhi vodotok. In ko je ljudstvo reko prekoračilo, Bog je zapovedal, iz srede vodotoka Jordanovega, kjer so noge duhovnov stale, vzeti dvanajst naj terših kamnjev, in jih kraj stanišča, kjer so tisto noč prenočevali, postaviti v spomin, v spomin preobilnih dobrot, s kterimi je Bog svoje ljudstvo obkladal, pa tudi v spomin častitljivosti duhovstva, da bi ga ljudstvo tem bolj spoštovalo. In res so Judje močno spoštovali svoje duhovnike, dasiravno je bilo Judovsko duhovstvo le senca proti duhovstvu nove zaveze, ktero ima brez vse primere večo častitljivost in brez vse primere večo oblast memo Judovskega duhovstva, ter duhovstva stare zaveze. — To resnico je kaj dobro spoznal cesar Bazilij, ter večkrat opominjal svojega sina Leona, naj mašnike močno spoštuje zavoljo njihovega visokega stanu (dostojanstva). In svojemu opominjevanju je pristavljal navadno te le besede: „Spoštovanje, kterega mašnikom skazuješ, povračuje se na Boga samega; kajti kakor mi želimo, da bi ljudstvo naše dvorske služabnike (naše ministre) v časti imelo in spoštovalo, in sicer spoštovalo zavoljo nas, ravno tako hoče in zahteva tudi Gospod Bog, da njegove služabnike v časti imamo in spoštujemo, in sicer zavoljo njega spoštujemo“. Amen.

LXXVI. keršanski nauk.

Kdo zamore in kdo sme prejeti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja?

1. Od mašnikovega posvečevanja sem vam do zdaj razlagal, da je mašnikovo posvečevanje pravi, resničen zakrament, ki onim, ki ga prejmejo, velike milosti in dobrote deli. Tudi sem vam pravil, da le samo veljavno posvečeni škofje zamorejo veljavno deliti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja.

2. Danes gremo dalje v razlaganju tega svetega zakramenta, in pridemo do tretjega stavka:

III. Kdo zamore in kdo sme prejeti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja?

Kaj pravite, kdo zamore in kdo sme prejeti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja?

Glejte, zakrament svetega mašnikovega posvečevanja zamore in sme prejeti le tisti, ki je od Boga v to poklican, in ki ima v to potrebne lastnosti.

3. Za vredno prejemanje zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja je tedaj naj poprej potreben božji po-

klic. Zakrament svetega mašnikovega posvečevanja zamore in sme prejeti le tisti, ki je od samega Boga v duhovski stan poklican. Neskončno modra previdnost božja je odločila vsakemu človeku to osodo, da vsakdo Bogu služi in se zveliča v kakem posebnem stanu; ravno zato nahajamo tudi za navadne, svetovne stanove poseben poklic od Boga. Ker je pa duhovski stan gledé svetosti in vrednosti više postavljen memo vseh drugih stanov, zatorej je nedvomno za ta stan božji poklic neobhodno potreben. In ako človek že v kak drugi nizek stan ne sme stopiti, če ga Bog vanj ne pokliče; kako bi se smel kdo prederzniti, da bi se nepoklican vrinil v ta tolikanj svet in imeniten stan? Naj si tedaj pogledamo ali v sveto pismo, ali naj poprašamo svete cerkvene učenike, ali naj pozvedujemo, kaj v ozir tega sveta cerkev že od nekdaj uči: povsod bomo našli dopričano to resnico, da je za duhovski stan, ter za mašnikovo posvečevanje neobhodno potreben božji poklic.

Duhovništvo stare zaveze nikakor ni bilo tako imenitno, kakor je duhovništvo nove zaveze; in vendar si je Bog tudi v stari zavezi sam izbral tiste, kteri naj bi mu služili v duhovskem stanu. Zmed dvanajstih rodov Izraelskega ljudstva si je Bog odbral Levijev rod za duhovsko službo, in v Levijevem rodu hišo in rodbino Aranovo za imenitniše opravila božje službe. Rekel je Mozesu: „Arona in njegove sinove pa postavi čez duhovsko službo. Vunanji (kdo drugi), kteri bi se približal službi, bodi umorjen“. (IV. Moz. 3, 10.) Če je pa Bog že v stari zavezi tiste, ktere je hotel imeti za duhovnike, sam klical v duhovsko službo, gotovo je tudi njegova volja, da se tudi v novi zavezi nikdo ne sili v duhovsko službo, razun da ga Bog sam kliče v duhovski stan. In res nam sveto pismo nove zaveze spričuje, da je Bog sam, ter Jezus Kristus, poklical in izvolil tiste, ktere je hotel imeti za svoje apostoljne in učence, ter mašnike nove zaveze. Sveti Lukež (6, 13.) namreč nam kar naravnost pove, in pravi: „Zgodilo se je tiste dni, da je Jezus na goro šel molit, in je prenočeval v molitvi božji. In ko je bil dan, poklical je svoje

učence, in jih je zmed njih izvolil dvanajst, ktere je tudi apostelne imenoval“. In tudi Jezus sam je z razločno besedo povedal svojim učencem, da jih je on sam izvolil in poklical, ter jim je rekel: „Niste ne vi mene izvolili, ampak jaz sem vas izvolil“. In o drugi priložnosti je rekel: „Prosite Gospoda žetve, da pošlje delavcev v svojo žetev“. (Luk. 10, 2.) S temi besedami je Jezus lepo povedal, da delavce v svojo žetev, to je duhovne v duhovsko službo kliče Bog sam. Po tem nauku so ravnali tudi apostelni, kader so namesto izdajalca Judeža iskali drugega apostelna. Niso ga ne kar sami poklicali v apostelsko službo, ampak „so postavili dva, Jožefa, kteri je bil imenovan Barzaba, s pridevkom Pravični, in Matija. In so molili, rekoč: Ti, Gospod! ki poznaš vseh serca, pokaži, kterega si izvolil zmed teh dveh, da prejme mesto te službe in apostelstva, od kterega je odpadel Judež, da je šel v svoj kraj. In so vadljali za nju, in vadljej je zadel Matija, in je bil prištet enajsterim apostelnom“. (Ap. dj. 1, 23—26.) Po tem takem so že apostelni sami prav dobro spoznali, da je za duhovski stan potreben božji poklic; in sv. apostelj Pavl je bil o tem tako terdno prepričan, da samega sebe v svojih listih kar naravnost imenuje „poklicanega apostelna“, (Rimlj. 1, 1.) in v listu do Galačanov (1, 1.) pravi: „Pavl, apostelj ne od ljudi, in ne po človeku, ampak po Jezusu Kristusu in Bogu Očetu“. Iz tega nauka svetega pisma tedaj posnamemo to le gotovo resnico, da zamorejo in smejo mašniki postati le tisti, kteri so od Boga v to poklicani.

Ravno to uči tudi ustno izročilo. Vsi cerkveni očaki in drugi sveti možje terdijo z enim glasom, da je v mašnikovo službo potreben božji poklic, in pravijo, da bi bila božjeropna prederznost, naj nesramniša ošabnost, naj hujša nespodobnost, rop in tatvina, ako bi kdo v duhovski stan stopil, in bi ga Bog vanj ne poklical. Sv. Ciprijan pravi: „Zoper voljo božjo v mašništvo stopiti, bila bi cerkevskrunljiva prešernost, in spričevanje zgubljene duše“. Sv. Bernard veli: „Kolika obnorelost! kje bi bil pri tem strah božji, kje misel na smert? Nevesta se ne prederzne, v sobo ali stanico sto-

piti, dokler je kralj sam v njo ne pelje; in ti, niti poklican niti vpeljan, kar prederzno noter stopiš?“ In sv. Avgustin govorí: „Kakor so bili Kore, Datan in Abiron živi sožgani; enako bi mogli v svojem sercu plameneno muko terpeti oni, kteri se nesramno vsilijo v škofovo službo, ali v mašniško ali v duhovsko službo“. In kar so sveti cerkveni očetje z besedo učili, poterdovali so tudi z djanjem. Kolikor pobožniši in svetejši so bili, toliko bolj so se bali cerkvene službe (dostojanstva). Sv. Ciprijan se je prikril, kader je zvedel, da ga namerjajo v mestu Kartago škofa narediti. Sv. Krizostom, sv. Bazilij, in sv. Gregor Nacijančan so prebegnili, da bi jim ne bilo treba prevzeti škofovske službe. Prevzeli so jo še le po tem, kader jih je v to primoralo enoglasno zahtevanje mašništva in ljudstva. Sv. Ambrož, ki je bil res prav čudoma posajen na škofovski sedež v Milani, se je branil, kar je le mogel, da ne bi prevzel te imenitne službe; kajti v strahu je bil, da ne bi bil od Boga vanjo poklican. Vsi ti možje so bili terdno prepričani, da je za službo mašništva ali za duhovski stan neobhodno potreben božji poklic. Za tega voljo pa so se tudi bali prevzeti kako cerkveno službo ali duhovsko dostojanstvo, dokler niso bili popolnoma prepričani, da jih Bog sam v to kliče.

In tudi sveta cerkev vedno uči, da je za duhovski stan potreben božji poklic. Papež Sikst V., na primero, določuje v posebnem določilu, da se morajo vsi, kteri želé stopiti v duhovski stan, otresti vsake nečimurnosti, zato, „da ne bi nikdo, ne od Boga poklican, ampak po satanovih zvijačah zapeljan, s pretvezo bogoljubnosti in pobožnosti, nerodno ne zahteval svete reči in božje službe, in da ne bi lahkomišljeno prevzel duhovnega dostojanstva (klerikalnega značaja) in vseh blagoslovov (duhovskih redov)“. In v Rimskem katekizmu beremo: „Le od tistih se po pravici govori, da so skoz vrata v cerkev stopili, kteri praviloma od Boga poklicani prevzamejo duhovsko službo“. Za tega voljo tudi sveta cerkev naroča, naj se vsakdo, ki misli v duhovski stan stopiti, gledé svojega poklica v duhovski stan posvetuje s svojim spovednikom ali kakim drugim modrim duhovnikom. Terdna resnica, ter zastav-

ljena na besede svetega pisma, na izreke svetih cerkvenih očakov, in na določila svete cerkve, je tedaj ta resnica, da v duhovski stan zamore in sme stopiti le tisti, kterega Bog sam vanj kliče.

Da pa Bog sam koga kliče v duhovski stan, vtegne se spoznati iz tega, da tisti, ki misli mašnik postati, v duhovskem stanu ne išče zložnega življenja, ne posvetne časti, ne pozemljiškega bogastva, ne drugih časnih dobrot, temveč da pred vsem drugim išče le božje časti in zveličanja duš. Ne dalječ od mesta Düsseldorf na Nemškem se nahaja majhna občinja, ktera bi bila rada svojega lastnega duhovnega pastirja dobila; pa prerevna, ki je bila, mu ni mogla dajati dostojnega plačila; toraj bi bil njegov živež po večem navezan na radovoljne darove premožniših občanov. To je bila tedaj služba, ne posebno vabljiva, ne posebno prijetna. Ta služba je bila na ponudbo dana mlademu duhovniku, bogoljubnemu mašniku, ki je v vsem, karkoli ga je doletelo, spoznaval božjo voditev, in je toraj tudi vse dragovoljno sprejemal iz božjih rok, bodi si že dobro, ali bodi si hudo. In mladi mašnik prevzame borno službo, in se nemudoma na pot odpravi na svojo novo faro. Potoma ga sostane znanec, premožen kmetovalec iz soseščinje, ter ga vprašuje, kam da je namenjen. Duhovnik mu odgovori, da gre na bližnjo faro za duhovnega pastirja. In kmetovalec se mu začudi, in pravi: „Kaj, tje hočete iti, da bote ondi za lakoto umerli?“ In mašnik poln žive vere in terdnega zaupanja v Boga, ga zaverne, rekoč: „Pustiva to reč;“ in drugam oberne besedo. Čez nekoliko časa pa mu reče: „Kaj bi mi vi rekli, ako bi vam jaz očital, da svoji družinji in svojim težakom, ki vam ves ljubi dan verno delajo, še toliko hrane ne privoščite, da bi se pošteno najedli?“ Kmetovalec na te besede zraste, ter reče z gorečo besedo: „Kaj, meni bi se očitalo kaj takega? Jaz dajem svoji družinji hrane zadosti. Kdor bi mi to oporekel, bi ga . . .“ „Le po lahko“, prestriže mu mašnik besedo, nisem mislil, očitovati vam s to besedo, da vi pravice ne spoznavate svoji družinji; hotel sem vas le podučiti, da ljubi Bog gotovo ni slabejši, kakor ste vi.

In če zvesto delam v njegovi službi, gotovo ne bo dopustil, da bi jaz za lakoto poginil". Tako terdno je bilo zaupanje mladega duhovnega pastirja; tako terdno je bilo zaupanje v Boga, kader je revno službo prevzel, in tako terdno je ostal, dokler ni umerl. In viharji nadlog in težav so bučali memo njega, se zaganjali v njega; zaupanja njegovega pa mu niso poderli, kajti zastavljeno je bilo na terdno podlago, zastavljeno je bilo na Boga. Kdor s tako nesamopridnostjo in s tolikim otročjim zaupanjem v Boga stopi v duhovski stan, gotovo je od samega Boga poklican v ta stan.

4. Poleg božjega poklica je za duhovski stan in za prejemanje zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja v drugič potrebno tudi to, da ima tisti, ki želi v duhovski stan stopiti, v to potrebne zmožnosti in lastnosti. Kogar Bog sam pokliče v mašniški stan, gotovo mu bo dal tudi v to potrebne zmožnosti in lastnosti; kajti ako bi mu Bog v to potrebnih zmožnost in lastnost ne dal, bilo bi to gotovo znamnje, da ga v duhovski stan ne kliče. Z božjim poklicem v duhovski stan so tedaj že tudi strinjene in zedinjene za ta stan potrebne zmožnosti in lastnosti. Vtegne pa se vendar le zgoditi, da v duhovski stan poklicani človek za ta stan potrebne zmožnosti in lastnosti zgubi po lastnem zadolženju, ali pa da si jih ne prilasti, kakor bi bil dolžen si jih prilastiti; ravno zato se zahteva po vsi pravici, da mora tisti, ki hoče v mašniški stan stopiti, poleg božjega poklica imeti tudi še za ta stan potrebne zmožnosti in lastnosti.

In ktere so te zmožnosti in lastnosti?

Cerkveni učeniki zahtevajo sosebno pet lastnost, ki jih mora imeti tisti, ki želi stopiti v duhovski stan, in v teh peterih lastnostih spoznavajo tudi petero znamenj božjega poklica v duhovski stan.

a) Perva lastnost in pervo znamnje božjega poklica, pravijo, da je nedolžnost, bodi si vedno in stanovitno ohranjena, ali pa po resnični in stanovitni pokori obnovljena. Sv.

Tomaž Akvinijan pravi: „Sveti redovi (blagoslovi) zahtevajo svetost. Da jih kdo vredno prejme, ne bo mu zadosti, da je le nekoliko dober, temveč mora biti izverstno dober, zato, da tisti, ki se redove (blagoslove) prejemajoč na višo stopinjo nad ljudstvo povzdignejo, tudi s svojo svetostjo nad ljudstvom stojijo“. Tudi papež Inocencij III. pravi: „Nikomur ne bodi dovoljeno, bližati se svetim redovom (blagoslovom), razun da je devišk ali skušene čistosti“. Enako določuje tudi sv. Tridentinski cerkveni zbor: „Škofje morajo vedeti, naj k svetim redovom (blagoslovom) dopuščajo edino le tiste, kteri so vredni in kterih skušeno (poterjeno) življenje jim daje zreloto sive starosti“. (Sess. 23.) V mašnika bi se smel posvetiti sicer tudi tak človek, čegar kaznivredne navade in čegar poprejno grešno življenje bi bilo znano; toda tak človek bi moral s pravo resnično pokoro dopričati svoje poboljšanje, in sv. Gregor veliki clo terdi, da bi moral več let skazovati svoje poboljšanje. Duhovnik namreč mora tudi z lepimi zgledi ljudi boljšati in k svetosti napeljevati, ter od hudega odvračevati in za dobro vnemati. To je zapoved, ki jo je sam Jezus dal svojim učencem in njihovim naslednikom rekoč: „Vi ste luč sveta. Mesto se ne more skriti, ktero na gori stoji. Tudi ne prižigajo luči, da bi jo pod mernik stavili, ampak na svečnik, da sveti vsem, kteri so v hiši. Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaše dobre dela, in (z enakimi dobrimi deli) časté Očeta, kteri je v nebesih“. (Mat. 5, 14—16.)

b) Druga lastnost in drugo znamnje božjega poklica v duhovski stan je resnična, uterjena učenost, in pripravnost ali spretnost za duhovske opravila, ktere se ne derži nobena tistih dušnih in telesnih pomanjkljivost, ki se v cerkvenem jeziku imenujejo „Irregularitates“, in bi jih po naše vtegnili imenovati „nerednosti“ ali „nepravilnosti“. Komur manjka potrebne učenosti in potrebne pripravnosti za duhovske opravila, ali kogar se deržijo nektere posebne dušne in telesne napake, ne sme stopiti v mašniški stan. Naj veča škoda, ktero bi škof cerkvi napraviti vtegnil, bila bi ta, da bi nevedneže sprejemal med duhovščino. Duhovnik mašnikovega po-

svečevanja ne prejema samo zavoljo sebe, ampak tudi v blagor in zveličanje drugih ljudi; ravno zato mu je potrebna tudi učenost, ter znanje svetega pisma in naukov svete matere katoliške cerkve, da ve verno ljudstvo prav podučevati in prav voditi. Tako potrebno učenost je imel sveti škof Timotej; za tega voljo ga je pa tudi sam sveti Pavl pohvalil, ter mu pisal: „Ostani v tem, kar si se naučil, in ti je bilo izročeno, ker veš, od koga si se naučil; in ker ti je od mladosti znano sveto pismo, ktero te zamore podučiti za zveličanje po veri, ktera je v Kristusu Jezusu“. (II. Tim. 3, 14. 15.)

c) Tretja lastnost in tretje znamnje božjega poklica v duhovski stan je čisti namen, s kakoršnim je treba stopiti v duhovski stan. Ta čisti namen obstoji v tem, da zavoljo božje časti in zveličanja duš v duhovski stan stopi. Ta ravno je tisti namen, kterega je Jezus Kristus pred očmi imel, kader je postavljal zakrament svetega mašnikovega posvečevanja. Ako bi kdo v duhovski stan stopil, prezirajoč ta sveti namen, ter stopil v ta sveti stan le iz posvetnih namenov, s takim ravnanjem bi sveto in duhovno službo podmetaval časnim in posvetnim namenom, in bi kar naravnost nasproti ravnal preblagemu in svetemu namenu, ter cilj in koncu, kterega je Jezus Kristus namerjal s tim, da je postavil zakrament svetega mašnikovega posvečevanja. Tako ravnanje bilo bi neizrečeno prederzno in pregrešno ravnanje, ter nevredno kupčevanje z naj imenitnišimi, naj svetejšimi rečmi. Tako ravnanje je sv. Peter strašno ojstro sodil in obsodil nad nesrečnim vražarjem Simonom, kteri je hotel iz pregrešnih namenov v duhovski stan stopiti, in je toraj aposteljnom clo denarja ponujal, da bi ga v mašnika posvetili. Zavernil ga je sv. Peter, in mu je rekel: „Tvoj denar bodi s teboj vred v pogubo, ker si menil dar božji za denarje dobiti. Nimaš ne niti dela niti deleža pri tej reči, (to je: ti nimaš prave Kristusove vere); kajti tvoje serce ni pravično pred Bogom. Pokoro tedaj delaj zavoljo te svoje hudobije, in prosi Boga, da ti bo morda odpuščena ta misel tvojega serca. Vidim namreč, da si poln grenkega žolca in v zvezi s krivico“. (Ap. dj. 8, 18—23.)

d) Četerta lastnost in četerto znamnje božjega poklica v duhovski stan je nadnatorno nagnjenje, ter neko posebno veselje, kakoršnega ima za opravila duhovskega stanu tisti, kteri želi stopiti v duhovski stan. Vsakdo lahko spozna, da bi res v veliko nevarnost postavil svojo časno in večno srečo tisti, kteri bi kar brez vsega veselja, zoper svoje nagnjenje, morda clo z zamerzo stopil v tak stan, kakoršen ima tako raznotere in tako imenitne dolžnosti. Znana reč je, da je mnoge čuječnosti in previdnosti treba clo takim mašnikom, kteri imajo veselje in ljubezen do svojega stanu, in kolikega truda in prizadevanja da jim je treba, da zvesto spolnujejo dolžnosti svojega stanu. S kolikanj večo težavo pa bi svoje dolžnosti spolnoval oni, kteri bi brez nagnjenja, brez veselja, ali morda še clo z nevoljo in zamerzo stopil v duhovski stan!

e) Peta lastnost in peto znamnje božjega poklica v duhovski stan je, da tistega, kteri želi mašnikovo posvečevanje prejeti, njegov pravni predstojnik, ter njegov škof, vrednega spozna za duhovski stan. Da bo pa škof to imenitno reč prav spoznati in razsoditi zamogel, mora se mu oni, ki želi v duhovski stan stopiti, skazovati takega, kakoršen je. Nobenega hinavščevanja, nobene zvijače, nobenega prilizovanja se ne sme poslužiti v ta namen, da bi s tim pridobil škofovo prijaznost, škofovo spoštovanje, zavoljo kterega bi ga škof tem hitrejše in tem gotovejše vrednega spoznal in poterdil za duhovsko službo. To veste, da bi škofovo spričevanje ne imelo nobene veljave gledé takega človeka, kteri bi svoje napake prikrival škofovim očem, ter se boljšega kazal pred škofovim obličjem, kakoršen je pred božjim obličjem. Tak človek bi samega sebe oropal enega naj gotovejših znamenj božjega poklica v duhovski stan.

5. Iz tega, kar sem vam do zdaj pravil, lahko spoznate, ljubi moji! da se res močno pregrešijo tisti, kteri brez pravega, božjega poklica, in brez tistih lastnost, ki smo jih ravnokar našteli, tiščijo in silijo v duhovski stan; in nič manj se ne pregrešijo tisti, kteri mladega človeka tako rekoč po sili v

mašništvo potiskajo. Nahajajo se starši, revni in premožni, ki v svojega sina, ki se šola, prosé in žalovaje, in očitovaje tiščijo tako dolgo, dokler se jim ne vda, da postane mašnik zoper svojo voljo, dasiravno nima nikakovega nagnjenja, nikakovega veselja do duhovskega stanu. Nahajajo se nečimurni starši, ki sebi in vsi svoji rodbini v čast štejejo, da sina imajo v duhovskem stanu, in ki za tega voljo svojega sina nadlegujejo toliko časa, dokler ne stori ne po svoji volji, ampak staršem po volji, ter stopi v duhovski stan. Nahajajo se kterikrat tudi pobožni starši, kterim bi nobena reč ne bila bolj po volji, nego da bi svojega sina videli pred altarjem v mašniški opravi, kteri toraj svojemu sinu, ki v šolo hodi, prigovarjajo, in ga prosijo, in mu clo žugajo, dokler ga ne primorajo, da se posveti v mašnika. Vsi taki starši res nič prav ne premislijo, kaj da delajo. Taki starši, glejte, se pregrešijo nad našim Zveličarjem; kajti segajo mu prav prederzno v pravico, po kteri si on sam voli svoje mašnike, ter mu v njegovo službo vsilijo človeka, kterega on noče imeti za mašnika. Pregrešijo se nad sveto cerkvijo; kajti izročijo jej nevrednega služabnika, kteri jej ne bo pastir, temveč le najemnik. Pregrešijo se nad svojim lastnim otrokom, ker ga nesrečnega naredijo za ves živ dan, in ga postavijo v nevarnost, da se vtegne pogubiti na vse vekomaj. Kdor le prisiljen stopi v duhovski stan, ne bo sreče našel v njem, marveč bo vedno nezadovoljen in sam seboj razdvojen; kajti dolžnosti in opravila, ktere mu naklada njegov sveti stan, ne vgajajo in ne vstrezajo njegovemu nagnjenju, in jih toraj tudi z veseljem ne opravlja. In ker jih z veseljem in z gorečnostjo ne opravlja, tudi prav dobro jih ne opravlja, marveč jih le bolj poverhoma obveršuje, nemarno oskerbuje. Iz takega ravnanja pa se izhaja, da tak nevreden mašnik zveličanje mnogih duš v nevarnost postavlja, in jim služi za kamen, nad kterim se spodtikajo; kajti pohujšujejo se nad njegovim ravnanjem. In kdo je kriv vsega tega tolikega zla, vse te tolike nesreče? Kdo drugi, nego starši, ki so silili svojega sina, da je mašnik postal zoper svojo voljo, zoper svoje nagnjenje. Memo tega je mašniški stan dandanes potisnjen v tak položaj, da ga po pravici nikdo in od nobene strani zavidati ne more;

kako pa se bo človek, ki je prisiljen stopil v duhovski stan, vdal in prav obnašal v preobilnih neprilikah in stoternih neprijetnostih, kakoršnim je vedno izpostavljen ravno zavoljo svojega stanu? Na zadnje mašništvo mašniku naklada tudi še dolžnosti, ktere ga vežejo ves čas svojega življenja, in ktere so mnogokrat prav težavne in take, da se zanemarjati ali prestopiti ne dajo brez velikega pohujšanja za stotine in stotine ljudi. Kako pa bi smeli po pravici pričakovati, da bo vse te dolžnosti zvesto spolnoval tak človek, kteri je le prisiljen stopil v mašniški stan? In ali bi se bilo treba čuditi, ako bi pozneje od sebe otresel butaro, ktere si ni sam, ampak so mu jo starši naložili, in ako si iz rame zverne breme, kterega je le prisiljen na ramo vzel? Gotova resnica je, da, ako kje kak duhoven nevredno živi, je vzrok temu večidel to, da je brez pravega poklica stopil v duhovski stan. Toraj bodi staršem, ki kakega sina v šolah imajo, posebno priporočeno, da mu gledé tako imenitne zadeve, kakoršna je izvolitev duhovskega stanu, popolnoma na voljo pustijo, ali si hoče izvoliti ta stan, ali pa ne, da ne bo sam nesrečen, in da tudi mnogih drugih časno in večno nesrečnih ne naredi.

Ta resnica, da je za duhovski stan neobhodno potreben božji poklic, naj prav močno spodbada slehernega, da večkrat, posebno pa takrat, kader se mašniki posvečujejo, prav priserčno prosi Boga, da bi blagoslovil v duhovsko službo sprejeti le take može, ktere on sam kliče v duhovski stan, in kteri bodo v svojem imenitnem stanu z gorečnostjo in zvestobo opravljali svoje imenitne dolžnosti. In ker so poleg božjega poklica za duhovski stan potrebne tudi še posebne lastnosti, naj vsakdo, kdor koli zamore, ali z dobrim svetom in prigovarjanjem, ali pa tudi z djanjsko pomočjo mladim možem, kteri se za duhovski stan pripravljajo, pomaga, da si te za duhovski stan potrebne lastnosti tem lagleje poskerbé in pridobé. Marsikterikrat se vtegne prigoditi, da mladeneč, kterega Bog kliče v duhovski stan, vendar le mašnik ne postane, ker je prisiljen potožiti se enako, kakor evangeljski bolnik, ter zdihniti, rekoč: „Nimam ga človeka, kteri bi mi pomagal, da bi zamogel doseči svoj

namen“. (Conf. Jan. 5, 7.) — Pred kakimi osemdesetimi leti pripelje nek mož iz Tirolskih nižin svojega malega sina v bližnje mesto, da bi se ondi šolal, kar je fantič želel tako močno. Kader v mesto prideta, in se po mestu nekoliko ogledata, zmuzne se oče skrivši od fantiča, ter samega v mestu popustivši spet nazaj domu hiti, zaupajoč v Boga in dobre ljudi, da mu bodo sinka oskerbeli. Fantič, ko zapazi, da ga je oče zapustil, se res prav nesrečnega čuti v tujem mestu, in začne milo jokati. Usmiljena gospa ga sliši jokati, in k njemu stopivši ga prijazno vprašuje, zakaj da joka. Fantič začne pripovedovati, da ga je oče tu sem pripeljal, ker bi rad v šolo hodil; oče pa ga je popustil, in sam si zdaj ne ve kam pomagati. Dobroserčna gospa se fantiča usmili, ga vzame seboj, ter mu stanovanje in hrano poskerbi pri dobrih ljudeh. In fantič se je pridno šolal, in kader se je izšolal, bil je v mašnika posvečen. Povem naj vam pa tudi še, kdo da je bil ta fantič. Bil je ljubeznjivi, od vseh sploh ljubljeni škof Hypsopeljski, generalvikar Vorarlberški, v mestu Briksen na Tirolskem bivajoč, po imenu Juri Prünster, ki je še le leta 1861 umerl. In zdaj vas vprašujem: Ali bi bil ta blagi mož mašnik postal in škof, ako bi se ga nihče usmilil ne bil? Ako tedaj eden ali drugi zmed vas priložnost ima, da zamore postati orožje božje previdnosti s tim, da podpira tega ali unega mladenča, kterega Gospod kliče v duhovski stan, da zamore srečno doseči svoj namen: naj vsaj nikar ne zamudi take lepe priložnosti, in naj podpira mladenča, kar ga more in kolikor ga more. Obljubim mu, da opravlja s tim prav imenitno dobro delo, in da s tim deležen postane vsega dobrega, kar koli bo dobrega storil mladenec, kterega podpira, v mašniškem stanu Bogu v čast in bližnjemu v blagor in zveličanje. Amen.

LXXVII. keršanski nauk.

Od zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja posebej: — Od Tonzure in štirih nižih redov ali blagoslovov. —

1. Sveto mašnikovo posvečevanje je zakrament, v kterem tisti, ki ga prejmejo, zadobé duhovsko oblast, in poleg tega tudi še posebno gnado, da zamorejo prav obračati to duhovsko oblast. Od tega svetega zakramenta sem vam dosihmalo razlagal vse, kar vam je v sploh vedeti potrebnega gledé tega svetega zakramenta, ter razlagal, da je sveto mašnikovo posvečevanje pravi, resničen zakrament, ktere gnade ali dobrote da deli, kdo da zamore veljavno deliti ta sveti zakrament, in kdo da sme in zamore prejeti ta imenitni zakrament.

2. S tim pa razlaganje zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja ni še pri kraju. Dosihdob smo si ogledovali ta sveti zakrament le v sploh; gledati pa si ga moramo tudi še posebej, po posameznih stopinjah ali redovih ali blagoslovih:

B) Od mašnikovega posvečevanja posebej po njegovih stopinjah ali redovih.

Sveto mašnikovo posvečevanje se ne prejme na enkrat, kakor se prejemajo drugi sveti zakramenti, ampak se prejema polagoma po posameznih stopinjah ali redovih, po posebnih blagoslovih. To resnico sv. Tridentinski cerkveni zbor za terdno versko resnico določuje in oklicuje z naslednjimi

besedami: „Ako bi kdo terdil, da se razun posvečevanja v mašništvo v katoliški cerkvi ne nahajajo nobeni drugi blagoslovi, niti viši, niti niži, s kterimi se, kakor po posebnih stopinjah, pride do mašništva: bodi izobčen“. (Sess. 23. can. 2.) In sveti cerkveni zbor naznanja tudi vzrok te posebne vravnave, ter pravi: „Ker je služba tolikanj svetega mašništva res božja reč, bilo je, da se tem redniši in s tim večo častitljivosljo opravlja, primerno, da se v tako vredjeni vravnavi (svete) cerkve znajdejo mnogotere in različne verste služabnikov, kteri bi se poleg dolžnosti darovali mašništvu, ter bili razversteni tako, da bi tisti, kteri so z duhovno tonzuro že zaznamovani, od nižih povzdigovali se do viših redov (ali blagoslovov)“. (Sess. 23. cap. 2.)

Mašnikovo posvečevanje pa ima sedem stopinj ali sedem redov ali blagoslovov, ter štiri niže in tri više redove ali blagoslove. Vsem tem naprej hodi Tonzura, ktera pa ni poseben red ali blagoslov, marveč le pripravljanje na redove ali blagoslove. Tim se pridruži posvečevanje škofovo kar naj viša stopinja in kar spolnovanje mašništva. Vse te posamezne verste mašnikovega posvečevanja vam bom razlagal posamezno in na drobno, in bom govoril najpoprej:

I. od Tonzure in štirih nižih redov ali blagoslovov; na dalje

II. od treh viših redov ali blagoslovov, iu na zadnje

III. tudi še od škofovskega posvečevanja. Danes tedaj:

I. Od Tonzure in štirih nižih redov ali blagoslovov.

3. Od Tonzure. Tonzura je pripravljanje za svete redove ali blagoslove, in obstoji v tem, da se onemu,

ki želi prejeti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja, pristrižejo lasje, in da po tem obleče duhovsko obleko. Tonzura po tem takem ni še svet red ali blagoslov, ampak je le tisti sveti obred ali sveta ceremonija, s ktero se kdo iz s v e t o v n e g a prestavi v d u h o v s k i stan. Raba Tonzure je že silo stara; sv. Gregor iz Toursa piše, da jo je vpeljal sam sv. Peter, vpeljal s tim namenom, da bi se v lepotičje in slavo poslužil tega, kar so beriči in vojščaki rabili v osramotenje in muko Zveličarjevo s tim, da so mu ternjevo krono postavili na glavo. V poznejšem času so bili duhovniki po posebnih cerkvenih določilih zavezani, da so morali tonzuro nositi, in odsihmalo je to v navadi ostalo s tim razločkom, da se jim dandanes izstriže le majhen obroček las verh glave, v poprejnih časih pa so se jim lasje odstrigli pri čistem vsi razun malega obročka kroni podobnega kraj temena, kakor to še zdaj lahko vidimo pri nekterih menihih.

Tonzura pa se takole delí: Tiste, kteri hočejo tonzuro prejeti, škof kmalu po začetku svete maše (po Introitus) zmed ljudstva pokliče, in sicer vsakega po imenu; in vsi, ki so poklicani, stopijo pred altar, na levi roci roket ali krajšo duhovsko srajco držé, v desni pa svečo, ter lepo po versti poklekujejo krog škofa. Sleherni se pokliče po imenu, kar pomenja, da se nihče ne sme sam vsiliti v duhovski stan, marveč da naj v njega stopi le takrat, kader ga cerkveni predstojniki vanj kličejo. Duhovska srajca ob roci pomenja, da oni, ki so poklicani, imajo priserčno hrepenenje in resnično voljo, da bi s to belo obleko vred oblekli tudi novega človeka v nedolžnosti in svetosti, novega človeka nedolžnega in svetega; sveča v roci pa je znamnje, da hočejo z lučjo lepega zgleda ljudem svetiti in cerkvi samega sebe v službo darovati, kakor sveča sama sebe povžije, kader gori, ter drugim sveti s svojo lučjo; in klečanje pred škofom daje na znanje, da škofa kar svojega duhovnega očeta spoštujejo, in mu kar njegovi duhovni otroci zvestobo in pokorščino zaobljubijo. — Po škofovem sporočilu, da nihče ne sme pristopiti k prejemanju redov ali blagolovov, kteri ni poklican po imenu, opravi škof molitev s pričujočimi

mašniki vred. V tej molitvi prosi Boga, da bi oni, kteri imajo zdajci stopiti v duhovski stan, odpovedali se svetu in posvetni nečimurnosti, da bi se znotraj ali po duhu prenovili, in da bi s pomočjo luči božje gnade bili ozdravljeni sleherne slepote duha. — Zdaj škof vsakteremu lase pristriže na petih mestih, ter spredej nad čelom in zadej nad zatilnikom, pri obeh ušesih in verh temena, tedaj v podobi križa. Lasje se jim pristrižejo v znamnje, da se tisti, ki stopijo v duhovski stan, odpovedó vsi nečimurnosti in vsemu napuhu sveta, in da morajo posvetnega duha pregnati iz svojega serca; podoba križa, ktera se rabi med tem, da se lasje pristrižejo, je znamnje, da morajo odsihmalo, odpovedovaje se posvetnemu blagu in posvetnim sladnostim, vedno zatajevaje se na rame vzeti križ Kristusov, čegar namestniki imajo postati. Ravno zato vsakdo zmed njih med tem, da se mu lasje pristrižejo, za škofom izgovarja naslednje besede: „Gospod je del mojega deleža in mojega odločka (kupice); ti si, (o Bog!) ki mi boš nazaj dal moj delež“, to je: česar sem se na svetu znebil, povračuješ mi ti v viši stopnji, viši meri. (Ps. 15, 5.) S temi besedami na znanje dajejo terdni sklep, da odsihmalo svet ne bo imel več nobene pravice do njih, da se hočejo odtergati od vsega posvetnega, in da hočejo popolnoma božja lastnina postati. Ta sveti obred tedaj na znanje daje, da so svetovni stan zapustili, ter stopili v duhovski stan. — Zdaj opravi škof spet drugo molitev, po kteri vsakteremu ogerne duhovsko obleko, ter roket ali manjšo duhovsko srajco, rekoč: „Gospod! ti obleci novega človeka, kteri je po Bogu vstvarjen v pravičnosti in resnični svetosti“. (Efež. 4, 24.) S tem se nastopivšemu duhovniku na serce polaga, da mu ni še zadosti, da se svetu odpove, temveč da se mora tudi odlikovati z čistim zaderžanjem in neomadeževanim življenjem, ter živeti po zgledu, ki nam ga je Kristus zapustil. V to meri tudi opominjevanje škofovo, ki ga slednjič daje onim, ki so zdaj v duhovski stan stopili, ter pravi: „Predragi sinovi, prizadevajte ti, da bote Bogu dopadli po spodobnem obnašanju, lepem zaderžanju in dobrih delih“.

Tisti, ki Tonzuro prejmejo, prevzamejo dolžnost, da vedno nosijo znamnje duhovskega stanu, ter na glavi pristrižen obroček las in na životu duhovsko obleko. Krona iz las na glavi izstriženа je znamnje kraljevega mašništva v cerkvi; in ker mašniki Kristusa nadomestujejo, pomenja ta lasata krona tudi ternjevo krono Zveličarja. Nošа te lastne krone naj duhovnika opominja, da mora kar pravi kralj kraljevati nad svojim hudim nagnjenjem in grešnim poželenjem, se voljno podvreči vsem težavam in vsemu zatajevanju, kterega mu njegov stan naloži, in tako za svojim nebeškim Učenikom dragovoljno nositi ternjevo krono. Duhovska obleka pa ga opominja, da nevmorno v sebi zatira vso nerodno ljubezen do sveta, in da si nevtrujeno prizadeva, Kristusu vedno bolj podoben postati gledé njegovega duha in gledé njegovega življenja. — Tonzura in manjša duhovska srajca pa tudi svetovne ljudi neprenehoma opominja, da morajo tiste, ki nosijo tonzuro in roket, v časti imeti kar posebne prijatle božje, se za njihovo veljavo potegniti, se po njihovem zgledu zatajevati in samega sebe premagovati, in se vselej in povsod obnašati in skazovati kar prave služabnike Kristusove.

4. Za Tonzuro pridejo pri mašnikovem posvečevanju na versto štirje niži redovi ali blagoslovi, kteri se večidel ob enem vsi skupej dele s Tonzuro vred. Pervi niži red ali blagoslov, perva stopnja svetega mašnikovega posvečevanja se imenuje Ostiariat, po naše: vratarstvo ali služba vratarska. Ostiariat je tisti blagoslov, po kterem se prejme služba in prevzame dolžnost, skerbeti za svetost hiše božje in za red službe božje. Služba ostiarijev ali cerkvenih vratarjev je silo stara služba; od nje kakor v obče vpeljane vravnave govori že sv. Papež Kornelij, ki je umerl leta 232. Potrebni namreč so bili ravno v pervih stoletjih keršanstva in sosebno ob času preganjanja zanesljivi možje, kterim je na skerbi bila varnost tistih krajev, v kterih so se verniki zbirali k službi božji. In ti možje so bili ostiariji, to je: vratarji, ki so jih vratarje imenovali ravno zato, ker so morali pri vhodih ali vratih, skoz ktere se je v bogoslužne

zbirališča hodilo, čuvati in paziti, da ne bi se k službi božji vrinil kak nevernik, ali krivoverec ali izobčenec, in ker so bili zavezani, odpirati in zapirati vrata za službo božjo odločenega prostorja. Izidor iz Sevile pravi: „Ostiariju pripadajo cerkveni ključi, zato, da tempelj božji odpira in zapira, in varuje vse zunaj in znotraj. Vernike mora (v cerkev) sprejemati, izobčence in nevernike proč odpravljati.“ V poznejšem času so ostiarijem izročili tudi še to opravilo, da so morali zvoniti, cerkve snažiti in lepšati, in med službo božjo paziti na to, da se je lep red ohranil.

Red ali blagoslov Ostiarajata pa se tako le deli: Posvečevance, ter tiste, ki imajo prejeti blagoslov Ostiarijata, naddiakon pokliče po imenu, in oni pristopijo oblečeni v roket ali krajšo duhovsko srajco in svečo v desnici držé, ter pokleknejo krog škofa. Škof jih nagovori s primernim nagovorom, ter jim postavlja pred oči dolžnosti službe, ktero bodo prevzeli, in jih opominja, da te dolžnosti zvesto opravljajo ne le po čerki postave, ampak tudi po duhu, in pristavlja, rekoč: „Prizadevajte si, da, kakor vidno cerkev s ključem odpirate in zapirate, enako tudi nevidno hišo božjo, ter serca vernikov, s svojimi besedami in svojimi zgledi hudiču zapirate in Bogu odpirate, da bodo božjo besedo, ki jo slišijo, v sercu ohranili in v djanju spolnovali“. — Po tem nagovoru jim škof službo djansko izroči s tim, da se mora vsakdo cerkvenih ključev z desnico dotakniti, in na to jim reče: „Ravnajte tedaj kar taki, kteri bodo morali Bogu odgovor dati od tega, kar se s temi ključi zapira.“ Tudi jih pelje diakon do cerkvenih vrat, da jih odpirajo in zapirajo, in do zvona, da pozvonijo, in jih spet nazaj spremlja do škofa. — Zdaj se škof vzdigne, ter s pričujočimi mašniki vred prosi vsegamogočnega Očeta nebeškega, „da bi blagoslovil izvoljene ostiarije, da bi jih prevzela naj zvestejša skerb v hiši božji po dne in po noči, pri razločevanju določenih ur, pri sklicevanju imena Gospodovega, s pomočjo Jezusa Kristusa.“ — Na zadnje jih še posveti za njihovo službo, in prosi Boga, „da bi mu med cerkvenimi vratarji z veseljem pokorščino skazovali, in si zaslužili, da med njegovimi izvoljenimi deležni postanejo njegovega plačila.“

Službo ostiarijev zdaj večidel cerkvenci ali mežnarji opravljajo in njihovi pomagalci. Vsemu temu vkljub pa vendar le red ali blagoslov Ostiarijata vsakemu mašniku, sosebno pa duhovnemu pastirju naklada imenitne dolžnosti. Zavezuje ga namreč, da kar pravi, vreden ostiarij hišo Gospodovo ljubi, jo rad obiskuje, in se spodobno, dostojno in pobožno v njej zaderži. Nobene nesnage, nobene nerodnosti in nespodobnosti ne sme terpeti v njej. Skerbeti mora, da je cerkvena oprava snažna in častitljiva, da so cerkvene posode čedne in spodobne, in altarji dostojno olepšani, in da se tudi cerkveno zidovje ohrani v dobrem stanu. Odpraviti in odstraniti mora vse, kar se za cerkev ne spodobi in za pokopališče, ki je krog cerkve. Goreče se mora poganjati za s podobno obnašanje vernikov v cerkvi, in ojstro čuti in paziti, da se sosebno otroci lepo obnašajo v božji hiši, pa mora gledé tega tudi sam naprej hoditi z lepim zgledom. Samo ob sebi pa se razumeva, da morajo tudi verniki poslušati, vbogati in pomagati, kader jim duhovni pastir spolnovaje te svoje dolžnosti kaj naroča.

5. Na Ostiarijat se naslanja drugi niži red ali blagoslov svetega mašnikovega posvečevanja, ter L e k t o r a t ali služba bravca. Ta služba je zmed nižih redov naj poprej bila vpeljana v sveti cerkvi, in sega nazaj clo v apostoljske čase, kar nam spričuje sv. Justin Mučenec, ki piše: „O tistem dnevu, ki ima (v latinskem jeziku) od solnca svoje ime (dies solis, nedelja), pridejo oni, ki živé po mestih in na selih, vsi skupaj na eden kraj. Ondi se berejo spomenice apostelnov in pisma prerokov, kolikor čas dopušča. Kader bravec (branje) skonča, ima predstojnik svoj govor, s kterim ljudstvo podučuje, in ga za spolnovanje teh lepih besed vnema.“ Iz teh besed je razvidno, da se s tim blagoslovom, ter Lektoratom, posvečencu izroči služba in dodeli gnada, da v božji hiši cerkvene berila vernikom očitno bere, kar se posname tudi iz govora, s kterim škof posvečence nagovori pred blagoslovom. Ko se namreč ravno tako, kakor pri pervem redu ali blagoslovu, vsi zaporedoma pokličejo po imenu, reče jim škof:

„Preljubi sinovi, ker ste izvoljeni za branje v hiši našega Boga, spoznajte in spolnujte svojo službo! Bravec mora pred tistim, kteri pridiguje, brati, berila peti, in kruh in vse nove pridelke blagoslovljati“. Naj imenitniša dolžnost lektorjev ali bralcev je obstala tedaj v branju svetega pisma pri bogoslužnih zbera-liščih; da so ob enem prejeli tudi pravico, blagoslovljati kruh in nove pridelke ali sadje, izhaja se berž ko ne od tod, ker bo po nauku aposteljnovem vse, kar je Bog vstvaril, posvečeno po molitvi in božji besedi, ktero brati so ravno bralci bili zavezani. (I. Tim. 4, 5.)

Delenje reda ali blagoslova Lektorata se pri sveti maši po drugem berilu tako le obveršuje. Po tem, da je škof posvečence s poprej povedanim nagovorom nagovoril, in poleg tega pristavil še opominjevanje, da morajo tudi v sercu verovati, kar z ustmi (jezikom) berejo, izroči jim službo s tim, da se morajo dotakniti bukev, iz kterih imajo brati, in med tim jim reče: „Sprejmite te bukve, in bodite bravci božje besede. Opravljajte svojo službo zvesto in vspešno; in prejeli bote plačilo onih, ki so že od začetka zvesto oskerbovali božjo besedo“. — In zdaj jim deli blagoslov, ter moli dve molitvi, v kterih Boga prosi, da bi te svoje služabnike za službo bralcev blagoslovil, ter svoj blagoslov v obilni meri nad nje razlil, da bi razločno brali, kar je v cerkvi treba brati, in to tudi v djanju spolnovali.

Ker je mašnik s tim blagoslovom prejel tudi službo lektorja ali bravca, je ž njo vred prevzel tudi imenitne dolžnosti. Teh dolžnost perva je ta, da vse, kar koli ima vernikom v cerkvi brati, bere razločno in resnobno, in da sosebno tiste besede, ki jih sveta cerkev pri bogoslužnih opravilih prevpisuje, izrekuje dostojno in častitljivo. Tej dolžnosti roko podaja druga dolžnost, da vse, karkoli je treba peti, poje po namenu in duhu svete cerkve, spodobno in pobožno in vernikom v spodbudo. (Conc. Trid. Sess. 24, cap. 12. de. ref.) Temu nasproti, kakor se že samo ob sebi razumeva, so verniki dolžni, da mašnikovo branje in popevanje v cerkvi poslušajo pazno, mirno in pobožno, in da si to, kar so slišali, v sercu ohranijo in v djanju spolnujejo.

6. Znatno večo oblast daje tretji red svetega mašnikovega posvečevanja ali tretji niži blagoslov, ter Eksorcistat ali služba zarotevalcev. V pervih časih keršanstva je bilo prav veliko ljudi obsedenih od hudega duha. Viditi je, kakor da bi bil Bog te obilne hudičeve obsedanja dopustil, da bi se bilo prav očitno pokazalo, da so ljudje zavoljo greha padli pod oblast satanovo, in da le samo keršanstvo zamore premagati in pokončati to oblast. Za tega voljo je Kristus sam svojim aposteljnom oblast dal, izganjati hude duhove, in od aposteljnov se je ta oblast preselila na njihove naslednike. Za izverševanje te oblasti je sveta cerkev že v pervih stoletjih postavljala posebne može, in jim po posebnem blagoslovu izročila oblast, iz keršćenih in iz nekeršćenih ljudi hude duhove izganjati s pokladanjem rok in z zarotitvami. Služba in blagoslov, s kterim se izroča ta služba in oblast, se imenuje Eksorcistat, in oni, ki ta red ali blagoslov prejmejo, se zovejo eksorcisti ali zarotevalci. V poznejšem času so bile eksorcistom izročene še druge dolžnosti, na primero, da so vodo poskerbovali pri službi božji.

Blagoslov Eksorcistata se deli po naslednjem redu: Škof posvečevance nagovori z nagovorom, v kterem jim na serce poklada vunanje in notranje dolžnosti njihove službe, ter jim reče: „Preljubi sinovi, kteri imate za službo eksorcistov posvečeni biti, vedeti vam gre, kaj da prevzamete. Eksorcist mora demone (hude duhove) izganjati; mora ljudstvu oklicevati, da prostor naredi onemu, ki hoče k svetemu Obhajilu pristopiti; in mora vodo pripravljati pri božji službi. Vi tedaj prejmete oblast, roke pokladati na obsedence; in po pokladanju vaših rok bodo s pomočjo gnade svetega Duha in s pomočjo zarotivnih besed nečisti duhovi izgnani iz obsedenih teles. Prizadevajte si toraj, da, kakor iz teles drugih izganjate hude duhove, tako tudi svojo dušo in svoje telo rešite (oslobodite) vsake nečistosti in hudobije, da ne pridete pod oblast tistih, ktere morate izganjati v moči svoje službe. Učite se iz svoje službe, pregreho strahovati, da sovražnik v vašem zaderžanju ne bo mogel najti kaj takega, kar je njegovo. Po tem še le bote

rensično zapovedovali hudim duhovom, ako naj poprej sami v sebi premagate njihovo mnogotero hudobijo. To vam dodeli Gospod po svojem svetem Duhu!“ — Na to škof slehernemu poda bukve, v kterih se znajdejo zarotitve, da se jih z desnico dotakne, in med tem govori: „Prejmite bukve, in si v spomin vtisnite njih zapopadek, ter sprejmite oblast, roke pokladati na obsedence, naj so že kerščeni, ali pa ne“. — Na posled prejmejo novi eksorcisti blagoslov za svojo službo spet po dveh molitvah, v kterih škof Boga prosi, da bi blagoslovil svoje služabnike, da prejmejo oblast, hude duhove izganjati iz teles obsedencev.

Tako tedaj sveta cerkev posvečence z vsakim novim redom ali blagoslovom pelje na višo stopnjo duhovske oblasti. Ostiarij ali vratar čuje nad hišo božjo, ter stoji, tako rekoč, še pred cerkvenimi durmi; lektor ali bravec se že znajde v svetišču, ter bere vernikom božjo besedo; eksorcist ali zarotevalec pa se že bliža ljudem, z oblastjo in močjo oborožen, da bi v njih pokončal moč satanovo. Ker se pa pri izverševanju zarotevanja le lahko kake napake zgodé ali kake zmote vrinejo, ne sme mašnik te službe opravljati brez škofovega dovoljenja. Izpeljuje pa se gledé tega, da je mašnik tudi eksorcist ali zarotevalec, zanj še druge dolžnosti. Skerbeti mora namreč, da blagoslovljene vode nikoli ne zmanjka v cerkvi, in da se o pravem času spet ponavlja in blagoslovlja. Tudi mora vernikom, ki želé prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa, odperto imeti pot do svetega Obhajila; kajti v službo eksorcistovo spada tudi to, da vernikom serca pripravlja in jih dovzetne dela za sveto Obhajilo. Slednjič mora mašnik tudi še sam nad seboj opravljati službo eksorcistovo ali zarotevalčevo, ter sam nad seboj in sam v sebi zatreti in pokončati vso moč satanovo, in zapreti mu s svetim življenjem vsak vhod v svojo dušo, v svoje serce.

7. Poslednji zmed štirih nižih redov ali blagoslovov je Akolitat ali služba svetilca. To službo nahajamo že o dnevih svetega Ciprijana v sveti katoliški cerkvi, in je bila

sklenjena z ravno tistimi dolžnostmi, ki jih dandanes opravljajo naši cerkvenci in strežeji, ter mežnarji in ministranti. Akoliti so namreč morali luči v cerkvi nažigati, pri sveti maši svečnike prenašati, kadilnico oskerbovati, vino in vodo donašati na altar. Ob enem so akoliti bili tudi stanovitni spremljevalci višega duhovstva, in od tod tudi ime: akolit, kar je po naše to, kar nasledovalec ali spremljevalec. V večerni cerkvi so jih tudi l u č i n o s i l c e zvali, ker je bilo prenašanje svečnikov eno zmed njihovih najnavadniših opravil.

Posvečevanje akolitov škof spet z nagovorom pričenja, s kterim nagovorom jih podučuje gledé dolžnost njihove službe, in jih opominja, da te dolžnosti spolnujejo tudi v duhovnem pomenu. Kakor namreč nosijo luč v svojih rokah, mora tudi njihovo obnašanje ljudem kakor luč svetiti po potu čednosti; in kakor vodo in vino donašajo za sveto daritev, tako naj tudi sami sebe Bogu darujejo z čistim življenjem in z dobrimi deli. — Po tem nagovoru jim škof službo izroči s tim, da se dotaknejo svečnika s svečo, ktera ni še prižgana, in se dotaknejo posodice, pa še prazne, v ktero se deva vino in voda za sveto mašo. Med tem, da se dotikajo svečnika, reče škof: „Sprejmite svečnik s svečo, in vedite, da ste dolžni, sveče nažigati v cerkvi, v imenu Gospodovem!“ In kader jim posodico podaja, reče: „Sprejmite posodico, da vino in vodo pripravljate za daritev kervi Kristusove, v imenu Gospodovem!“ Akolit se že bliža altarju, na kterem se znajde Kristus, ki je življenje sveta. Ravno zato je delenje tega reda, ter Akolitata, že z večo slovesnostjo sklenjeno. Nad akolite se sklicuje ime Gospodovo zato, da sebe in druge k pobožnosti spodbadajo s tim, da ob altarju stojé. Izroča se jim sveča, ne še prižgana, in prazna posodica, ker prevzamejo službo in dolžnost, da sveče v cerkvi prižigajo in posodice z vinom in vodo napolnijo. Tudi se jim na znanje daje, da morajo neprenehoma iskati luči pravega spoznanja, in iskati ljubezni, ktera sama sebe daruje in od Kristusa svoj začetek ima. In vse to sveti cerkvi tudi obljubijo s tim, da na obadvoje škofove besede odgovorijo: „Amen“. — Na to se akoliti blagoslovljajo s trojno

molitevjo, ktera se nanaša na trojno njihovo službo. V pervi molitvi, ktera se ozira na njihovo vdeleževanje pri sveti daritvi, prosi škof večnega Boga, ki je po svojem Sinu Jezusu Kristusu in po njegovih aposteljnih na svet poslal luč svojega veličastva, in je dopustil, da je bil Jezus Kristus na križ razpet, in mu je kri in voda tekla za zveličanje človeškega rodu, da bi svoje služabnike milostljivo posvetil za službo akolitov, poleg ktere bi luč nažigali v njegovi sveti cerkvi, vino in vodo donašali za vstvarjanje kervi Kristusove pri daritvi svete maše, in s tim zvesto služili njegovemu altarju. V drugi molitvi škof v spomin sklicuje Mozesa in Aarona, kterima je došlo božje povelje, živo ohraniti svetilnico v šotoru spričevanja, ter prosi Boga, da bi blagoslovil svoje služabnike za svoje akolite v svoji cerkvi, blagoslovil namreč za varhe tabernakeljna. V tretji molitvi prosi škof, da bi Bog, ki je studenec luči in začetnik vsega dobrega, ki je po Jezusu Kristusu, kteri je prava luč, svet razsvetlil in s skrivnostjo njegovega terpljenja ga odrešil, duha akolitov razsvetlil z lučjo spoznanja, in porosil z roso svojega usmiljenja, da bi mu vredno služili kar pravi lučinosilci, ki sami nad seboj dopolnujejo to, kar luč pomenja v cerkvi božji.

8. Ti so štirji niži redovi ali blagoslovi, po kterih se kakor po stopnjah dospeva do viših redov ali blagoslovov. V poprejnih časih so še morali ti niži cerkveni služabniki vsako nedeljo in vsak praznik opravljati službo tistega reda ali blagoslova, kterega so naj na zadnje prejeli, in pri nekterih škofijskih cerkvah se to še dandanes godi. Po drugih cerkvah večidel te opravila opravljajo cerkveni služabniki svetnega stanu, ter cerkvenci in strežaji, ali mežnarji in ministranti. Sveta cerkev pa je vsemu temu vkljub te svete redove ali niže blagoslove ohranila kar drage spominke ali ostanke, kar drage svetinje svoje nekdanje, stare vravnave. S tim, da jih je prihranila, hoče nam pokazati, da tudi najniže službe v božji hiši so častitljive, in da tudi niži redovi ali niže stopinje svetega mašnikovega posvečevanja so častivredne, ker nadelavajo pot, po kterem se dospé do naj višega dostojanstva, do naj više

visokosti na zemlji, do mašništva. Verniki naj se iz Tonzure in štirih nižih redov ali blagoslovov zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja učijo, kako častitljivi in veličastni da so njihovi mašniki, in kako močno da jih morajo spoštovati, ker jih sveta cerkev clo za naj niže cerkvene opravila praznično posvečuje, jim v ozir tistih dolžnost in odgovornost naklada. Amen.

LXXVIII. keršanski nauk.

Od treh viših redov ali blagoslovov zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja; — in sicer naj poprej od Subdiakonata in Diakonata. —

1. Zadnjič sem vam začel razlagati zakrament svetega mašnikovega posvečevanja posebej, ter po posameznih stopnjah, posameznih redovih ali blagoslovih. Govoril sem od Tonzure, ktera sicer ni blagoslov, pa je pripravljanje na blagoslove ali redove svetega mašnikovega posvečevanja. Govoril sem tudi od pervih štirih, ter nižih redov ali blagoslovov svetega mašnikovega posvečevanja, ki so: Ostiarijat, Lektokrat, Eksorcistat in Akolitat. Vse te redove sem vam na drobno razložil, pa tudi povedal, kako se delé.

2. Danes pa se bomo prestopili na razlaganje poslednjih treh redov ali blagoslovov zakramenta svetega mašnikovega

posvečevanja, ki se tudi viši redovi ali blagoslovi zovejo. Poslušajte tedaj keršanski nauk:

II. Od treh viših redov ali blagoslovov zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja, in sicer danes od pervih dveh, ter od Subdiakonata in Diakonata.

3. Od Subdiakonata. Subdiakonat imenujemo tisti red ali blagoslov, kteri posvečencu daje oblast in z oblastjo vred tudi božjo pomoč in gnado, da pri daritvi svete maše streže naj poprej diakonu in s tim tudi mašniku. Subdiakon namreč je to kar poddiakon, kar pomenja, da je subdiakon manj, ter na niži stopnji kakor diakon, zato tudi zadej za diakonom stoji, in mu streže. V pervih časih keršanstva so Subdiakonat prištevali še nižim redovom; v trinajstem stoletju pa so ga prišteli višim redovom ali blagoslovom svetega mašnikovega posvečevanja.

Delenje Subdiakonata se prične s tim, da se posvečenci slovesno pokličejo po imenu, in da se jim na znanje da, kteri red ali blagoslov da bodo prejeli. Kdor je le samo štiri niže redove ali blagoslove prejel, zamore se še poverniti v svetovni stan; kdor pa prejme Subdiakonat, zaveže se s tim tudi, da bo ves svoj živi dan ostal v duhovskem stanu, v cerkveni službi. Prejemši namreč ta red ali blagoslov se nič več ne more poverniti v svetovni stan, in se toraj tudi več ne sme pečati in baviti s svetovnimi, posvetnimi opravili, postavim s kakim rokodelstvom ali drugim enakim opravilom. Ravno zato se mora subdiakonom še poprej, prejden prejmejo Subdiakonat, poskerbeti gotovo poroštvo, da bodo imeli z čim živeti, in sicer pošteno živeti v duhovskem stanu. Zagotovljenje takih dohodkov, ki zadostujejo za pošten prevžitek, imenuje se titel (titulus mensae), na kteri titel se diakoni posvečujejo, kar se jim pred posvečevanjem tudi naznani. V nekterih deželah ta titel deli deželni vladar; ker je pa veljava denarja med

nekdaj in sedaj silno različna, je ta titel tako majhen, da se ž njim komaj pošteno živi.

Posvečevanci, po imenu poklicani, se vstopijo pred škofa oblečeni v dolgo belo mašno srajco, s pasom prepasani, ob levi roci rokalnico (manipel) in levitovski plajšč (tunicelo), v desnici pa svečo. S tim, da pred škofom stojijo, na znanje dajejo, da so še slobodni, in da še niso na cerkev navezani z nerazvezljivo zavezo. Škof se vsede tako, da je proti njim obernjen, ter jih z gorečo besedo opominja na neprekličljivo stopinjo, ktero namerjajo zdaj storiti, in jim pravi: „Preljubi sinovi, ki želite sveti red Subdiakonata prejeti, pridno in pridno prevdarjajte, koliko breme prevzeti danes prostovoljno zahtevate. Zdaj ste še slobodni, in še vam je dovoljeno, nazaj stopiti v svetovni stan. Kakor hitro pa bote prejeli ta blagoslov, nič več vam ni dopuščeno, odstopiti od svojega sklepa, marveč morate za vselej služiti Bogu, kteremu služiti se pravi gospodovati, morate ž njegovo pomočjo čistost ohraniti, in morate vedno vdani biti službi svete cerkve. Premislite si toraj, dokler je še čas! Ako pa hočete ostati pri svojem sklepu, pristopite tu sem v imenu Gospodovem!“ — Nasprotniki svete cerkve večkrat očitujejo sveti cerkvi, da ona svoje duhovnike k deviškemu življenju sili. Kako puhlo in nestalno da je to očitovanje, vidi se že iz tega lepega, pomenljivega škofovega nagovora pred delenjem blagoslova Subdiakonata. Sveta cerkev svojih služabnikov nikakor ne sili k deviškemu življenju, ker nikogar ne sili, da bi stopil v duhovski stan. Slehernemu je na voljo dano, da v ta stan stopi, ali ne stopi, poleg svoje volje. Da sveta cerkev clo naj manjše sile ne dela nikomur, je prav očitno že iz tega, da posvečence še clo v zadnjem trenutljeju, z ganljivo skerbljivostjo opominja na dolžnosti, ki jih bodo prevzeli, in sosebno na dolžnost vednega devištva, in da jih resnobno opominja, naj dobro prevdarjajo in pregledajo stopinjo, ki jo mislijo storiti. Da bi se pa nihče ne oplašil, bojé, da ne bo v stanu spolnovati dolžnosti, ki jih bo prevzel, daje jim škof na znanje, da naj se približajo in pristopijo v imenu Gospodovem, to je, naj zaupajoč v njegovo vsegamo-

gočno pomoč prejmejo blagoslov Subdiakonata, ter naj v duhovski stan stopijo za vse svoje žive dni.

Po tem nagovoru poklekne škof z drugimi pričujočimi duhovniki vred, posvečevanci pa se popolnoma na zemljo zgrudijo, ter na tleh ležijo med tem, da škof z duhovščino vred obmoli litanije vseh svetnikov. S tim, da na obrazih na tleh ležé, dajejo posvečevanci na znanje, da so svetu odmerli, in da se hočejo vse in popolnoma v dar darovati Gospodu Bogu. Litanije vseh svetnikov pa se obmolijo zato, da zamorejo posvečevanci tem lagleje težavni dar, s kterim se popolnoma svetu odpovedó in popolnoma Bogu darujejo, darovati, ker za njih prosi vsa zmagatovna cerkev, prosijo vsi prijatli božji v nebesih. — Ob koncu litanij, po besedah: „Da vsem vernim mertvim večni pokoj dodeliš“, vzdigne se škof, proti posvečevanci pred njimi ležečimi oberne, in z mitro ali škofovsko kapo na glavi in škofovsko palico v rokah posvečevance trikrat prekriža in blagoslovlja, rekoč: „Da te izvoljence, o Bog! blagovoliš blagosloviti —; da te izvoljence blagovoliš blagosloviti in svete storiti —; da te izvoljence blagovoliš blagosloviti, svetosloviti (svete narediti) in posvetiti“; na kar drugi pričujoči odgovarjajo: „Prosimo te, usliši nas!“ S tim zares presunljivim svetim obredom škof naznanja, da, tako rekoč, sprejme darilev in zaobljubo posvečevancev, ter ju položi pred božji tron, da bi ju tudi Bog z dopadanjem sprejel in poterdil kar resnično bogoljuben dar.

Po skončanih litanijah se posvečenci vzdignejo, in krog škofa pokleknejo. Škof jim na serce poklada dolžnosti, ki jih s Subdiakonatom prevzamejo, ter jih opominja, da bodo mogli vodo za službo božjo pripravljati, pale in korporalije, ter pertiče, ki se rabijo pri sveti maši, prati, kelih in pateno pri daritvi svete maše podajati, in berilo ali epistelj brati med službo božjo; in na zadnje jim zaterduje in pravi: „Prizadevajte si, da te vidne opravila svoje službe opravljate spodobno (snažno) in prav-prav skerbno, pa tudi v svojem življenju dopolnujte tiste dolžnosti, ki vam jih te vidne opravila nevidoma naznanjajo!“ — In še več drugega primernega škof posvečevancem

pripoveduje gledé njihove službe, in jim zveličavne opominjevanja daje; po tem pa jim službo tudi res izroči. Slehernemu zmed njih namreč poda prazen kelih s pateno ali božjo skledico, na ktero se poklada sveto rešnje Telo, in jim pravi: „Skerbno pazite, čigava služba se vam izroči; zatoraj vas opominjam, da se obnašate tako, da bote Bogu dopadli“. In vsakdo se mora keliha in patene z desnico dotakniti. Na to jim poda naddiakon posodice z vinom in vodo, kakor tudi posodo za umivanje rok pripravljeno, z oteračo vred, da se tudi teh reči z desnico dotaknejo. — In zdajci škof povzdigne serce in glas k Bogu „za blagoslov in gnado, da bi ti poklicani subdiakoni pred božjim obličjem zvesto opravljali svojo službo, ter dosegli plačilo, ktero je svetnikom pripravljeno“. Na to se škof odkrije, ter proti klečečim posvečevancem obernjen jih slovesno za njihovo službo posvečuje z molitvijo, s ktero kliče v Boga, da bi dodelil, naj bi sveti Duh počival nad njimi s svojimi sedmerimi darovi, ter jih poterdil v službi božji, da bi mu pokorno služili z besedo in djanjem. — Po tej posvečevalni molitvi izreče škof slehernemu subdiakonu posebno obleko, subdiakanom odločeno, ter amikt ali oglavico, manipel ali rokalnico, in tunicelo ali levitni plajšč. Ta posebna obleka jim je podoba notranje lepote, v kakoršni lepoti se morajo njihove duše lesketati pred božjim obličjem. Kader jim škof amikt ali oglavnico čez glavo nateguje, reče vsakteremu: „Sprejmi oglavnico, ktera te opomnuje na berzdanje jezika“. Kader vsakemu rokalnico natakne na levo roko, reče mu: „Sprejmi rokalnico, ktera ti zaznamuje sad dobrih del“. In kedar vsakterega obleče s tunicelo ali levitovskim plajščem, reče: „Z obleko prijetnosti (sladkosti) in z oblačilom veselja te obleci Gospod!“ Po tem poda škof slehernemu še berilne ali prav za prav mašne bukve, v kterih se nahajajo tudi berila, ki jih subdiakoni beró pri sveti maši, da se jih vsakdo dotakne z desnico, in reče vsakteremu: „Sprejmi berilne bukve, in sprejmi (ob enem tudi) oblast, berila brati v sveti cerkvi božji za žive in mertve“. Subdiakoni na vse te škofove besede odgovorijo „Amen“, s ktero besedo hočejo povedati to le: Bog mi bodi na pomoč, da zvest ostanem svoji zaobljubi, s ktero

se popolnoma Bogu darujem, da moje djanje in ravnanje sad donaša v sveti cerkvi, in da si zaslužim plačilo večnega zveličanja!

Ti so sveti obredi, s kterimi se deli red Subdiakonata, ter petega blagoslova svetega mašnikovega posvečevanja. Gledé dolžnosti, ki jih Subdiakonat naklada subdiakonu, so poglavitne te tri: Subdiakon mora ves svoj živi dan neoženjen ostati in v popolnem devištvu živeti; mora vsak dan zadevni in prevpisani brevir obmoliti; mora duhovsko obleko nositi. Ker se je subdiakon cerkvi popolnoma posvetil v službo, mora tudi sam nad seboj, ter v svojem življenju razkazovati življenje svete cerkve. Življenje svete cerkve pa je darovalno življenje, je molitevno življenje, je duhovno življenje. Darovalno življenje svete cerkve razkazuje subdiakon s tim, da se ves svoj živi dan vadi v popolni čistosti, ki mu je daritev, ktero neprenehoma daruje Bogu. Molitevno življenje svete cerkve razkazuje subdiakon s tim, da zvesto opravlja brevir ali prevpisane duhovske molitve. Duhovno življenje svete cerkve subdiakon sam nad seboj razkazuje s tim, da nosi duhovsko obleko, s ktero očitno pred svetom kaže in na znanje daje, da ga ne navdihuje in vodi posvetni duh, temveč da ga vodi in navdihuje božji duh.

Hudobni svet, ki je sovražnik Kristusov in sovražnik vsega tega, kar je Kristusovega, kar je keršanskega, vzdiguje se sosebno zoper zapoved vednega devištva ali vedne čistosti, ktera se subdiakonom naklada, ter terdi, da je to zapoved ali to postavo (celibat) vpeljal še le papež Gregor VII., da bi s to postavo naredil mašnike neodvisne, da bi v svoji neodvisnosti tem lagleje čez druge gospodovali, in se nad vsako posvetno oblast povzdigovali. Toda to očitovanje ni drugega, nego nesramna laž; kajti cerkvena zgodovina stalno in neoveržljivo spričuje, da je že v apostoljskih časih bilo duhovnikom zapovedano neoženjenim ostati; in papež Gregor VII. je postavo le obnovil, in sicer zato, ker so jo bili začeli v nemar puščati tu in tam. Ako bi tedaj kdaj enemu ali drugemu zmed vas kako tako očitovanje prišlo na uho, bote zdaj že vedeli, da vse tako očitovanje ni drugo, nego grdo obrekovanje in ne-

sramna laž. Takih laži nikarte verjeti, marveč zahvalite Boga, ter hvaležni bodite sveti cerkvi, da vam je poskerbela neoženjenih, deviških mašnikov, kteri so ravno zato, ker so neoženjeni, ter ne zvezani s posvetnimi vezmi, zamorejo vse in nerazdvojne, nerazdelene darovati za zveličanje vernikov. Prav pridno pa in prav pobožno tudi molite za mašnike, ter prosite Boga, naj bi jih podpiral s svojo gnado, da bi dolžnost vedne čistosti, ktero so tolikanj slovesno prevzeli, zmerom zvesto spolnovali, ter bili in ostali neoskrunjeni in čisti služabniki božji.

4. Od Diakonata. Subdiakonat je sicer zmed viših redov ali blagoslovov svetega mašnikovega posvečevanja, ki subdiakona z nerazvezljivo zavezo naveže na cerkev; vsemu temu vkljub pa bogoslovci ali duhovni učeniki vendar le menijo, da Subdiakonat ni še zakrament. Od ene strani namreč pri Subdiakonatu še ne nahajamo vidnega znamnja, ktero je pri mašnikovem posvečevanju pokladanje rok; od druge strani pa se tudi dokazati ne da, da bi bil Jezus Kristus sam postavil Subdiakonat, kar je neobhodno potrebno za vsak zakrament. Sveti obredi, ki jih Kristus ni postavil, vtegnejo biti prav lepi in koristni; zakramentje pa vendar le niso vsi svoji lepoti in vsi svoji hasnovitosti vkljub. Subdiakonat je beržeje ko ne postavila sveta cerkev kar prelaz iz nižih v više redove ali blagoslove, kar prelaz ali prehod v Diakonat, Prezbiterat in Episkopat, kteri trije redovi edini zmed vseh drugih imajo zakramentalen znak ali značaj nad seboj. Ti trije redovi ali blagoslovi pa, nikar tega ne mislite, niso trije zakramentje, marveč so le eden, edini zakrament, ter so, tako rekoč trije deli ene in iste celote, ktera celota je zakrament svetega mašnikovega posvečevanja. Povedano pa je bilo, da je sveto mašnikovo posvečevanje tisti zakrament, kteri deli duhovsko oblast in potrebno gnado, da se zamore prav obračati ta oblast. Škofovo posvečevanje ali Episkopat deli to duhovsko oblast v vsi obilnosti in popolnosti, deli popolnoma; nekoliko manjšo mero te oblasti deli Prezbiterat ali mašništvo; še manjši del, ter, tako rekoč, pervence te oblasti daje Diakonat ali šesti red ali blagoslov svetega mašnikovega posvečevanja. Iz tega vidite, da le ti trije redovi ali blagoslovi zamorejo biti zakrament,

ker vsi trije dajejo posebno duhovsko oblast in posebno božjo pomoč ali potrebno gnado; da pa pri vsem tem vendar niso trije različni zakramentje, ker duhovska oblast, ki jo delé, je vedno ena in ista, in različna le samo mera te oblasti, ktera je pri enem manjša, pri drugem veča in obilniša. — Govorili bomo naj poprej od Diakonata, ki je pervi zmed teh treh zakramentalnih redov ali blagoslovov.

Diakonat je tisti red ali blagoslov svetega mašnikovega posvečevanja, s kterim se posvečevancu po pokladanju rok in dotični molitvi izroči oblast in gnada, da zamore škofom in mašnikom pri prazničnem obhajanju daritve svete maše streči, sveto evangelje brati, pridigovati ali božjo besedo oznanovati, ljudi keršćevati in obhajati. Da je red ali blagoslov Diakonata resničen zakrament, je razvidno iz naslednjih razlogov. V pervič nahajamo v svetem pismu ondi, kjer od postavljanja diakonov govori, posebno vidno znamnje, namreč pokladanje rok in molitev. V apostelskem djanju (6, 5. 6.) beremo, da je zbrana množica vernikov odbrala pobožne možé, ter jih postavila pred apostelne, ki so nad njimi „molili in roke nanje pokladali“. To pokladanje rok z dotično molitevjo je bilo pri posvečevanju diakonov v sveti cerkvi v navadi skoz vse stoletja. Iz tega pa se sme in mora skleniti, da je Jezus Kristus postavil Diakonat. To se sme in mora skleniti po tistem pravilu, ktero veli: Kar se je v keršanstvu vselej in povsod in enako obverševalo, to je zapovedano od samega Jezusa Kristusa. Drugič sveti apostelj Pavl vselej, kader koli od njih govori, diakone postavlja poleg škofov in mašnikov; kar nam spet spričuje, da je Diakonat božja, ter Jezusova naredba; kajti ne mogel bi jih poleg škofov in mašnikov, ko ne bi bili prejeli zakramentalnega posvečevanja. Tretjič govoré sveti cerkveni očetje tako častitljivo od Diakonata, da smo prisiljeni, iz tega povzeti, da so ga resnično imeli za zakramentalni blagoslov in pravi zakrament. Sveti Polikarp imenuje diakone „božje služabnike“; učeni Origen jim pravi: „božji služabniki

posvečeni“; sveti Ignacij jih kliče „od Boga postavljene, in posebne časti vredne vštric škofov in mašnikov“. Četertič tudi sveta cerkev sama od Diakonata govori tako, da ga moramo hoté ali neholé spoznati za zakrament. Na svetem Tridentinskem cerkvenem zboru, na primero, tako le govori: „Ako bi kdo terdil, da se v katoliški cerkvi ne nahaja po božji naredbi postavljena hierahija (svetovlada), ktera obstoji iz škofov, mašnikov in služabnikov: bodi izobčen“. (Sess. 23. can. 6.) Ker je gotovo, da sv. cerkev z besedo „služabniki“ misli diakone, določila je s tim, da je Diakonat božja naredba, ter pravi, od Jezusa postavljen zakrament nič manj, ko red Prezbiterata in Episkopata ali mašništva in škofijstva.

Red ali blagoslov Diakonata se med sveto mašo po prebranem berilu t a k o l e d e l i: Naddiakon, ki je po navadi eden zmed kanonikov, pokliče tiste, ki želé Diakonat prejeti, ter jim pravi: „Naj pristopijo vsi, kteri želé v diakone posvečeni biti“, in eden zmed pričujočih duhovnikov bere vsakterega po imenu. Posvečevanci, s štolo in dalmatiko ali levitovskim plajščem ob levi roci, v desnici svečo, pokleknejo pred škofa, pred kterega jih naddiakon postavi, ter mu reče: „Prečastitljivi oče! sveta mati, katoliška cerkev, želi, da bi te tukaj pričujoče subdiakone v službo diakonov posvetil“. Škof vpraša: „Ali veš, da so vredni?“ Naddiakon odgovori: „Koliko človeška slabost vedeti dopušča, vem in popričam, da so vredni prevzeti breme te službe“. Škof reče: „Hvala Bogu!“ Da bi se pa o tem, kolikor je mogoče do dobrega prepričal, oberne se še do vseh pričujočih in do duhovnikov in do drugih vernikov z naslednjimi besedami: „Z božjo pomočjo in s pomočjo našega Gospoda in Odrešenika Jezusa Kristusa odločimo te tukaj pričujoče subdiakone za službo Diakonata. Ako kdo kaj zoper nje ima, naj za Boga in zavoljo Boga brez strahu tu sem stopi, ter naj pové; vendar naj se spominja svoje lastne slabosti“. V starih časih je bilo to res častitljivo in presunljivo, dokler so ljudje sploh cerkveni jezik znali, in vse to razumevali. Zdaj je to drugači, ker ljudje sploh latinščine ne razumevajo. Vtegnil pa bi kdo misliti in reči: Zakaj pa škof v domačem jeziku ne stavi tega vprašanja do zbranih vernikov?

To, glejte, pride od tod, ker so se dandanes okoljščine predrugačile. Škofje imajo sedajne dni mladenče, ki se za duhovski stan pripravljajo, v posebnih hišah, vedno pred očmi in pod opazovanjem in nadzirovanjem, da toraj kar lahko spoznajo, kakšnega zaderžanja da je ta in uni, ali ga smejo z dobro vestjo v duhovsko službo sprejeti ali ne. Nekdaj je bilo to vse drugači. Mladenči so se le bolj po samem pripravljali za duhovski stan, in škofje njihovega zaderžanja do dobrega niso mogli poznati. Toraj je bilo prav modro in clo potrebno, da so gledé njihovega vedenja in zaderžanja vpraševali ljudi. Po nekterih krajih so pa za Diakonat odbrane mladenče še clo med službo božjo očitno oklicavali, kakor še zdaj pri nas ženine oklicujemo in neveste, ter so zbranim ljudem naročali, naj se oglasijo, ako bi zoper enega ali drugega vedeli kaj povedati. — Po vprašanju, ali kdo kaj ima zoper enega ali drugega tistih, ki jih misli v diakone posvetiti, škof nekoliko postoji, ter čaka, ali se bo kdo vzdignil, in zoper kterega kaj naznanil. Ko pa vidi, da se nihče ne oglasi, in da imajo posvečevanci dober glas med ljudmi, postavlja jim pred oči dolžnosti, ki jih prevzamejo, ter jih goreče opominja, da zvesto spolnujejo vse te dolžnosti. Med drugim jim veli: „Bodite močnodušni, čisti, sramožljivi, kakor se spodobi služabnikom Krisustovim in delivcem božjih skrivnost, da se vredne storite, postali dedščina Gospodova in prijeten rod Gospodov. In ker ste služabniki in sodelavci pri telesu in kervi Gospodovi, se skerbno varujte slehernega mesenega poželenja, kakor veleva sveto pismo, rekoč: Očistite se vsi, ki nosite posode Gospodove. Spominjajte se svetega Štefana, ki je sosebno zavoljo svoje čistosti bil od aposteljnov izvoljen v to službo. Skerbite, da tistim, kterim z jezikom sveto evangelje oznanujete, ga tudi z deli svojega življenja razlagate, da bo tudi od vas veljala beseda: Blagor nogam tistih, ki oznanujejo veselo oznanilo miru, veselo oznanilo zveličanja. Obujte si noge z zgledi svetnikov, pripravljajoči se s tim za oznanovanje miru. To vam dodéli Gospod s svojo gnado“. — Posvečevanci se zdaj na zemljo zgrudijo tako, da clo z obličjem na zemlji ležé, kakor

takrat, kader so Subdiakonat prejemali, in škof z drugimi vred moli litanije vseh svetnikov, ter moli med litanijami, da bi Bog v moči svetega križa, ter po Jezusovem neskončnem zasluženju posvečevance blagovolil blagosloviti, svetosloviti (svete storiti) in posvetiti. Posvečevanci so se bili, Subdiakonat prejemajoč, Gospodu v dar posvetili; zdaj pa, Diakonat prejemajoč, ponavljajo to daritev, ter se Gospodu v dar posvečujejo še s tim večo priserčnostjo in s tim večo vdanostjo, ker imajo kar diakoni tudi pri daritvi svete maše tem obilniši del. — Zdaj škof na glas kliče duhovščino in verno ljudstvo, da bi vsi skupaj molili za posvečevance, ter pravi: „Za vzajemnim posvetovanjem naj sledí tudi vzajemna molitev, da bi ti le, ki bodo v službo Diakonata posvečeni, na molitev vesoljne cerkve svetili v službi posvečenih levitov, in svitlobo na okrog razsipali (razširjali) z duhovnim življenjem in z gnado posvečevanja; kar naj dodeli naš Gospod Jezus Kristus, ki z Očetom in svetim Duhom živi in kraljuje pravi Bog na vse vekomaj“. In škof duhovščini in vernemu ljudstvu, tako rekoč, na jezik poklada, kaj in kako naj molijo, ter na glas moli in prosi: „Molimo, preljubi bratje! k Bogu vsegamogočnemu Očetu, da bi na te svoje služabnike milostipolno razlil gnado svojega blagoslova, ter jim dobrotljivo ohranil darove prejetega reda (blagoslova); da bi naše prošnje milostljivo uslišal, in dobrotljivo spremljal s svojo pomočjo to, kar opravljamo po svoji službi, in da s svojim blagoslovom posvečuje in poterdúje tiste, od kterih poleg svojega prepričanja mislimo, da jih smemo dopustiti k obhajanju svetih skrivnost“. Pri tistih redovih ali blagoslovih svetega mašnikovega posvečevanja, ki imajo zakramentalen značaj, vdeležuje se tudi duhovščina in ljudstvo ali občinja. Naj poprej se posvetuje škof z vernim ljudstvom in z duhovščino gledé posvečevancev, po tem jih opominja, da bi za nje goreče molili, na zadnje jim tudi še sam naprej moli; splošna, vzajemna molitev namreč naj bi Boga nagnila, da bi po škofovem posredovanju svetega Duha v vsi obilnosti poslal v serca posvečevancev. — In zdaj se prične bistevni del posvečevanja za Diakonat. Škof se oberne proti posvečevancem, in stojé in razoglav razpne svoje

roke nad njimi, in goreče moli nad njimi. Kmalu pa vsakteremu posebej položi svojo desnico na glavo, ter mu reče: „Prejmi svetega Duha, da moč zadobiš, in da se boš zamogel vstavljati hudiču in njegovim skušnjavam. V imenu Gospodovem“. In v tem trenutljeju se nebesa odpró, ter se na molitev škofovo in na pokladanje njegovih rok sveti Duh razlije nad posvečevance. Zdaj stegne škof svojo desnico nad vse kmalu, ter nadaljuje svojo molitev in prošnjo za vse tiste čednosti, ktere diakonom posebno pristojé, in ponižno spoznavajoč, da vse molitve le iz Jezusovega neskončnega zasluženja zajemajo svojo moč, sklene svojo molitev z besedami: „Po Jezusu Kristusu, ki z Očetom v edinosti s svetim Duhom pravi Bog živi in kraljuje na vse vekomaj“. — Za tem bistevnim delom posvečevanja nastopita še dva obreda, obreda namreč, s kterima se posvečevancem izroči diakonska obleka in se jim podajajo evangeljske bukve. Škof se vsede, in dene vsakteremu zmed novih diakonov obramnico ali štolo čez levo ramo, ter mu reče: „Sprejmi belo štolo iz božjih rok, in zvesto spolnuj svojo službo; kajti Bog je mogočen, da ti more namnožiti svojo gnado“. Med tim jih prekriža; novi diakoni pa si štolo skupaj spnejo pod desno pazduho. Po tem škof vsakterega obleče v dalmatiko ali levitovski plajšč, ter mu reče: „Gospod te obleci v obleko zveličanja in v oblačilo veselja, in te za zmerom ogerni z dalmatiko pravice“. Obramnica ali štola je znamnje duhovske oblasti; diakon stopi namreč v tisto versto duhovske časti, ktera je od Boga samega postavljena, ravno zato se mu štola izroči, toda zvezana pod desno roko, v znamnje, da je njegova oblast še omenjena. Na zadnje poda škof posvečevancem še evangeljske bukve, da se jih vsakteri dotakne, in med tem mu reče: „Prejmi oblast, po kteri smeš sveto evangelje v cerkvi brati za žive in za mertve v Gospodovem imenu“. Blagoslovljevanje ali posvečevanje se skonča z dvema molitvama, v kterih škof Boga prosi, da bi obilno blagoslovil diakone, da bi drugim s svojim zgledom svetili in vredni postali, pridružiti se sedmerici (številu tistih sedmih diakonov), ki ima svetega Štefana za voditelja. In zdaj nadaljuje škof sveto mašo, med ktero eden novoposvečenih diakonov bere sveto evangelje.

Dolžnosti ali opravila diakonov so bile v poprejnih časih prav obširne, še clo obširniše kakor opravila mašnikove. Diakoni so na znanje dajali različne dele božje službe; so bili poroki pri svetem kerstu, in so kerščence pred škofa postavljali in tudi nad njimi molili; pri sveti birmi so birmancem čelo otirali ali brisali in jim ga s trakom zavezovali; pri sveti maši so škofu stregli, ter bili in njemu in mašniku neločljivi služabniki, kakoršnim je terdo zapovedano bilo, pričujočim biti pri daritvi svete maše. Diakoni so vernike obhajali, in so sveto Obhajilo donašali tudi nepričujočim in bolnikom; tudi so vernike dopeljavali k poljubljeju miru (osculum pacis). Diakoni so očitnim grešnikom naznanjali pokoro, pa jih tudi pred škofa vodili, da so se z Bogom spravili. Diakoni so posvečevance izpraševali, ter jih pred škofa postavljali. Diakoni so bolnike obiskovali, oskerbovali in jih za svete zakramente pripravljali; v njihovo skerb so bili tudi reveži izročeni in spoznovalci, po ječah pozaperti. Diakoni so cerkvene zaklade hranili, in oskerbovali cerkveno premoženje. Diakoni so spremljevali mašnike gredoče devat bolnike v sveto poslednje olje, in so ž njimi vred molili. Diakoni so mogli preiskavati, ali ni kakega zaderžka med tistimi, ki so želeli v zakonski stan stopiti, in so ženine in neveste pred škofa postavljali, da jih je poročal. Diakoni so tudi božjo besedo oznanovali, kerščevali in manj vazne prepire razsojevali. V teku časa pa so se opravila diakonov močno skerčile, in dandanes, kjer se še nahajajo diakoni, kteri niso še v mašnike posvečeni, nimajo drugega opravila, razun da pri sveti maši strežejo, božjo besedo oznanujejo, in v sili z dovoljenjem mašnikovim tudi kerščujejo in vernike obhajajo. Pri tem pa vendar le poprejne opravila diakonov niso prišle iz navade, marveč jih po večem vse opravljajo mašniki, ki so bili poprej prejden v mašnike, posvečeni v diakone, in so z Diakonatom vred prevzeti tudi službo diakonov. Amen.

LXXIX. keršanski nauk.

Od treh viših redov ali blagoslovov zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja na dalje: in sicer od Prezbiterata ali reda mašništva.

1. Zmed viših redov zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja sem vam v poslednjem keršanskem nauku razlagal perva dva, Subdiakonat in Diakonat. Slišali ste, kakošne dolžnosti da posvečevancu naklada pervi, kakošne drugi, in s kakimi lepimi in ganljivimi šegami da se delí ta in uni. Vse kmalu očitno kažejo in spričujejo, kako imeniten in častitljiv da je duhovski stan. S tim razlaganjem pa ni še končan ves nauk od viših redov ali blagoslovov zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja.

2. Ostal nam je še sedmi red ali blagoslov, in ta je Prezbiterat ali red mašništva, od kterega bomo danes govorili; tedaj

Od Prezbiterata. Prezbiterat je tisti sveti red ali blagoslov, po kterem se z molitevjo in pokladanjem škofovih rok in z drugimi svetimi obredi deli oblast in v to potrebna gnada, kruh in vino spreminjati v Jezusovo telo in v Jezusovo kerv in ljudem grehe odpuščati. Ime „Prezbiterat“ je na Gerškem doma, ter se izpe-

ljuje iz besede „prezbiteros“, kar po naše pomenja častitljivega moža, ter starešino, ki veljavo vživa med ljudmi. Prezbiterat bi po naše vtegnili imenovati „mašništvo“ ali „red mašništva“, ker ravno ta red ali ta blagoslov posvečevancu oblast daje in pravico, daritev svete maše obhajati, ter med daritevjo svete maše kruh in vino spreminjati v Jezusovo telo in v Jezusovo kerv. Da je Prezbiterat res pravi in resničen zakrament, ni treba nam na dolgo in na široko razkazovati in dopričevati; kajti že v poprejnih keršanskih naukih bilo je do dobrega dokazano, da je sveto mašnikovo posvečevanje pravi in resničen zakrament; vse to pa se sosebno nanaša na sedmi red ali sedmi blagoslov svetega mašnikovega posvečevanja, ki je Prezbiterat. Povedano je bilo namreč, ter iz svetega pisma in ustnega izročila dopričano, da se pri svetem mašnikovem posvečevanju nahajajo vse tri k vsakemu zakramentu potrebne reči, ter vidno znamnje, nevidna gnada, in pa da je sveto mašnikovo posvečevanje postavljeno od samega Jezusa. Vse to nam je jasno priča, da je sveto mašnikovo posvečevanje res pravi in resničen zakrament. — Prestopimo se toraj kar na razlaganje, ktero nam bo pokazalo, kako se red ali blagoslov Prezbiterata deli.

Za delenje sedmega reda ali blagoslova svetega mašnikovega posvečevanja mora pripravljeno biti sveto olje, kelih z vodo in vinom, božja skledica ali patena in hostija na njej, nekoliko koscev kruha, ter sredice, s ktero si novoposvečeni mašniki zdergnejo roke, s svetim oljem pomaziljene, po tem skleda in posoda z vodo, da si roke vmijejo, in oterača ali brisalnica, s ktero si roke obrišejo.

Prezbiterat se deli med sveto mašo po berilu in pred svetim evangelijem. Posvečevanci, ter diakoni so oblečeni v dolgo mašno srajco, s pasom prepasani, na levo roko imajo nataknjeno rokalnico ali manipel, čez levo ramo obramnico ali štolo obešeno in pod desno pazduho zvezano, ob levi roci imajo mašni plajšč, v desnici pa svečo, kakor pri vsakem drugem blagoslovu. Pred svetim evangeljem se škof vzdigne

s svojega sedeža, ter gre pred altar. Ondi se vsede na stol po cerkvi obernjen. Naddiakon reče: „Naj stopijo tu sem, kteri želé v mašnike posvečeni biti,“ in na to ali sam ali kdo drugi zmed pričujočih duhovnikov vsakterega po imenu pokliče, in vsi, kar jih je, se vstopijo pred škofa. Naddiakon spet, kakor pri delenju Diakonata, tako tudi zdaj škofa poprosi, rekoč: „Prečastljivi oče! sveta mati, katoliška cerkev želi, da bi te tukaj pričujoče diakone v službo mašništva posvetil.“ Škof mu reče: „Ali veš, da so vredni?“ Veliki diakon ali naddiakon odgovori: „Kolikor človeška slabost vedeti dopušča, vem in popričam, da so vredni prevzeti breme te službe.“ Škof reče: „Hvala Bogu!“ In zdaj se škof spet ravno tako, kakor pri delenju Diakonata oberne do pričujoče duhovščine in do zbranega ljudstva, ter zahteva zvedeti njihovo mnenje gledé vrednosti posvečevancev, in tedaj reče: „Preljubi bratje! ker brodnik in ljudje, ki se ž njim vozijo na ladiji, varnost in nevarnost skupej delé, morajo tudi njihove misli enake biti, ker se v enakih okoljščinah znajdejo. Toraj očetje niso zastonj določili, da se tudi občinja popraša gledé izvolitve tistih, kteri imajo službi altarja posvečeni biti; ker se lahko zgodi, da mnogo ljudi v ozir življenja in zaderžanja kakega človeka nič slabega povedati ne ve, kar vtegne vendar le znano biti kakemu posameznemu; in tudi zato, ker ljudje vselej rajši vbogajo tiste, v kterih izvolitev sami privolijo. Res je, da so ti diakoni, ki imajo z božjo pomočjo v mašnike posvečeni biti, kolikor previditi zamoremo, nesvarljivega in Bogu dopadljivega življenja, in mislim, da so vredni obloženi biti z bremenom te službe. Ker pa je vendar le mogoče, da se mi, ki jih volimo, goljufamo, in dá smo od kakih človeških namer (vzrokov) preslepljeni, je potrebno, da se v ozir tega vpraša obilniše število ljudi. Zatoraj povejte naravnost in brez strahu, kar od njihovega zaderžanja in življenja veste, in kar gledé njihove vrednosti mislite, ter jim dajte pravično pričevanje. Če ima tedaj kdo zmed vas kaj zoper nje, naj brez strahu semkaj stopi za Boga in zavoljo Boga, in naj pove, kar ve: vendar pa naj se spominja svoje lastne slabosti.“ — Pri tem škof nekoliko prineha, ter počaka, ali se bo kdo vzdignil in

kaj povedal. Ko pa vidi, da nobeden nima nič zoper nje, in da jih toraj vsi za vredne imajo, začne škof posvečevancem posebne opravila in posebne dolžnosti mašnikov pred oči postavljati, ter jim pove, da opravilo in služba mašnikov je, daritev svete maše opravljati, blagoslovljevati, ljudi prav voditi, pridigovati, kerščevati, in jih ob enem opominja, da si prizadevajo, te dolžnosti vredno prevzeti in zvesto spolnovati; in na zadnje še prošnjo pristavlja, rekoč: „To vam Gospod blagovôli dodeliti s svojo gnado.“ — Na to se obmolijo litanije vseh svetnikov, in škof moli in prosi, da bi Bog posvečevance, ki na svojih obrazih na tleh ležé, blagovolil blagosloviti, svetosloviti in posvetiti. Po skončanih litanijah pa se še le prav za prav začne pravo posvečevanje mašnikov, in to tako le: Posvečevanci pred škofa pokleknejo, in škof vsakteremu obe roki molčečko na glavo položi; in enako tudi vsi pričujoči mašniki posvečevancem roke na glavo pokladajo. Po tem pa škof z mitro ali škofovo kapo na glavi stegne še enkrat svojo desnico nad posvečevance, in tudi drugi pričujoči mašniki desno roko nad njimi stegnjeno deržé, in škof moli naslednjo molitev: „Preljubi bratje! prosimo Boga, vsemogočnega Očeta, da nebeške gnade namnoži nad te svoje služabnike, ktere je v službo mašništva izvolil, da ž njegovo gnado dopolnijo to, kar po njegovi gnadi prejmejo. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen.“ To je tisto pokladanje rok in tista molitev, ter vidno znamnje, ktero z unima dvema rečema, k vsakemu zakramentu potrebnima vred mašnikovo posvečevanje postavlja v versto zakramentov. (I. Tim. 4, 14.) Med tem presvetim opravilom se nebesa odpró, in sveti Duh se razlije nad posvečevance, ter jih napolni s svojimi gnadami, kakor apostelne na binkoštno nedeljo. (Ap. dj. 2, 2—4.) Da bi gnado svetega Duha v sercih posvečevancev vterdil, moli škof proti altarju obernjen še dve molitvi, v kterih Boga prosi, da bi častitljivost mašništva v teh svojih služabnikih vkoreninil, jih na potu svetosti ohranil, da bi po zvestem oskerbovanju svoje svete službe dosegli kdaj plačilo večnega zveličanja. — Po dokončanih teh molitvah se novoposvečencem izroči mašniška obleka. Škof vsakteremu posebej obramnico ali štolo, ki

jo je čez levo ramo obešeno imel, čez obedve rami nategne, in spredej na persih v podobi križa skupaj vloži, ter pravi: „Sprejmi jarm Gospodov; kajti njegov jarm je sladek in njegovo breme je lahko.“ Štola je, kakor je že bilo povedano, znamnje in podoba duhovske oblasti in mašniške časti ali mašniškega dostojanstva. Novoposvečencu škof štolo na persih v podobi križa skupaj zloži; s tim daje na znanje, da mašništvo je križ, je breme, pa tudi pristavlja, da je „sladek križ in lahko breme,“ onemu namreč, ki ga prenaša s pravo ljubeznijo. Ljubezen pa se poočituje ali pred oči postavlja z mašnim plajščem, ki ga škof vsakteremu čez glavo dene na rame, rekoč: „Sprejmi mašno oblačilo, s kterim se naznanja ljubezen; kajti mogočen je Bog, kteri naj ti množi ljubezen, in kteri naj tvoje delo do popolnosti pripelje.“ Odgovor: „Hvala Bogu.“ Mašni plajšč se pa novoposvečencem čez ramena dene tako, da zadej ni še doli čez herbet puščen, ampak da je skupaj zvit za zatilnikom, kar pomenja, da novoposvečenci mašniško oblast zdaj sicer že imajo, da pa tiste zdaj še ne morejo obverševati ali v djanju razkazovati. Ker je tedaj njihova oblast še omejena, tudi še njihova mašniška obleka ni še vsa razvita. — Škof zdaj vstane, infulo ali škofovsko kapo z glave dene, ter opravi daljšo, prelepo molitev, s ktero Boga prosi, da bi tem svojim služabnikom dodelil svojo gnado, da bi bili vredni služabniki Jezusa Kristusa, in da bi živeli po nauku, kakoršnega je sveti Pavl svojimi učencema, svetima škofoma Titu in Timoteju, dajal, da bi božjo postavo noč in dan premišljevali in verovali, da bodo verovali to, kar bodo drugim naročali, da bi pravičnost, stanovitnost, usmiljenje, krotkost in druge čednosti nad seboj razkazovali, in svojo visoko službo čisto in neomadeževano opravljali.

S pokladanjem rok in molitevjo škofovo se posvečevancem vtisne neizbrisljivo znamnje v dušo, kakoršno poleg svetega kersta in svete birme človeku v dušo vtisne tudi zakrament svetega mašnikovega posvečevanja, in se jim ob enem dodeli tudi zmožnost, da zamorejo mašniško ali duhovsko službo veljavno oskerbovati. K o r e n i n a mašništva jim je, tako

rekoč v dušo vsajena; iz te korenike pa poganjajo trije izrastki, ter trojna oblast, namreč oblast blagoslovljevati, oblast darovati, in oblast grehe odpuščati. In ta trojna oblast, in z oblastjo vred tudi gnada se zdaj novim mašnikom še posebej izroči.

a) Perva oblast, namreč oblast blagoslovljevati, se novoposvečencem tako le izroči: Škof poklekne pred altarjem, ter zapoje hvalno pesem: „Veni Creator Spiritus — Pridi, stvarnik sveti Duh“! ktero pesem drugi pričujoči molijo. Škof se pa po besedah: „Pridi, stvarnik sv. Duh“ nemudoma vzdigne, z mitro ali škofovsko kapo na glavi pred altarjem vsede, in eden zmed strežejev mu naročje pogerne s pertom, v ta namen pripravljenim. Po tem vsakteri zmed posvečevancev pred škofa poklekne, obedve roki eno do druge pritisne tako, da ima dlani kviško obernjene in perste stegnjene, in škof mu roke v križevi podobi pomaže z oljem, ter pomoči svoj pavec v sveto olje, in z omočenim pavcem potegne po posvečevančevih rokah od pavca desnice do kazalca levice, in po tem spet od pavca njegove levice do kazalca njegove desnice, in po tem še znotraj po obeh dlanih posebej, rekoč: „Blagovoli o Gospod! blagosloviti in posvetiti te roke po tem maziljenju in našem blagoslovljevanju:“ „Amen.“ In kader na to še prikriža posvečevančeve sklenjene roke, reče škof: „da bo blagoslovljeno to, kar bodo blagoslovljevale, in da bo presvečeno to, kar bode posvečevale v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa.“ In posvečevanec odgovori: „Amen.“ S tim maziljenjem tedaj se novim mašnikom daje oblast in gnada, da zamorejo in smejo blagoslovljevati in posvečevati. Po maziljenju in molitvi stisne škof novoposvečencu roke skupaj, da pride dlan na dlan, in eden pričujočih mašnikov ali strežejev mu zveže perve štiri perste skupaj z belim pertičem ali platnenim trakom. In novoposvečenec se umakne spet nazaj na svoje mesto, roke po strani deržečki tako, da desna roka nad levo leži, in sveto olje vunkaj ne izkaplje. Škof pa, kader so že vsi bili pomaziljeni, zdergne si pavec s kruhom. — Olje, ktero se rabi pritem maziljenju, pomenja tukaj moč blagoslova, moč posvečenja, kteri blagoslov in ktero posvečenje se izteka

iz mašnikovih rok, kader izveršuje to svojo moč in oblast, to je: kader blagoslovlja ali posvečuje kako reč. Maziljenje se opravlja s svetim kerstnim oljem, ker je mašnikovo posvečevanje, kakor Jezus sam pove, kerst s svetim Duhom (Ap. dj. 1, 5.). Obadva pavca in kazalca se v križevi podobi mazilita s svetim oljem, ker ravno ti perstje so tisto posvečeno orodje, ktero sveto Jezusovo telo prijemlje in ga vernikom zavživati daje, in ker se vsaka gnada, in tedaj tudi gnada svetega mašnikovega posvečevanja, izhaja iz Jezusovega neskončnega zasluženja, ki nam ga je zaslužil s svojo smertjo na svetem križu. Notranje strani ali dlani obeh rok se mazilijo, v znamnje, da se iz mašnikovih rok blagoslov izteka nad ljudstva; in za tega voljo tudi mahoma po posvečevanju verniki poklekujejo pred mašnike, da svoje posvečene roke na nje pokladajo, in jim sveti blagoslov delijo. Maziljenje se obveršuje med tem, da se obmoli lepa hvalna pesem: „Veni, Creator Spiritus — Pridi, stvarnik sveti Duh!“, da se s tim na znanje daje, da znotraj v duši sam sveti Duh mazili mašnike, to je: da jim sam sveti Duh daje svojo gnado.

b) Druga oblast, ter oblast *darovati*, izročuje se novoposvečencem tako le: Škof poda vsakemu posvečevancu kelih z vinom in vodo, in božjo skledico ali pateno z neposvečeno hostijo, da se vsakteri teh reči dotakne, ter kazavec na skledico in hostijo položi, srednja persta pa pod skledico do keliha, in med tem mu reče: „Prejmi oblast, Bogu daritev darovati in sveto mašo služiti za žive in za mertve v imenu Gospodovem.“ Odgovor: „Amen.“ — Po tem bere škof na tihem sveto evangalije in za tem ga bere diakon na glas. In zdaj med branjem svetega evangelija si novo posvečeni mašniki s kruhom roke zdergnjejo, si jih z vodo omijejo in z oteračo obrišejo. — Kader škof odbere darovanje, usede se pred oltarjem, in novoposvečenci mu dar darujejo, ter po dva na enkrat pred škofa poklekneta, in mu gorečo svečo v dar dasta, med tem, da mu poljubita perstan na roci, pa tudi svečo, ktero mu v dar dasta. Po tem svetem obredu gre spet vsakteri na svoje mesto, na kterem ima vsakteri pripravljene svoje

mašne bukve; kajti od darovanja in naprej do konca novoposvečeni mašniki s škofom vred berejo sveto mašo. Zato tudi škof odsihmalo vsako besedo tako glasno in razločno izrekuje, da ga novoposvečenci lahko razumevajo in za njim izgovarjajo. Sred novih mašnikov stojé tudi drugi mašniki, kazajoč jim molitve v mašnih bukvah, da se kje kaj ne zmotijo. — Novoposvečenci tedaj oblast, ktero so prejeli, namreč oblast darovati, nemudoma izveršujejo, kakor hitro jo prejmejo, ter s škofom vred darujejo daritev svete maše, in že s tim opravijo svojo pervo sveto mašo. To vzajemno obhajanje svete maše pa ima svoj posebno lep pomen. Ž njim namreč škof, kakor duhoven oče, mašnikom, svojim sinovom, navod daje, kako naj opravljajo daritev svete maše. Ob enem je to vzajemno obhajanje lepa podoba resnice, da imamo v sveti katoliški cerkvi le eno daritev in le eno mašništvo, ktero je v vsi popolnosti strinjeno v škofovski časti ali škofovskem dostojanstvu. Na zadnje je to združeno obhajanje svete maše tudi še spomin na navado nekdajnih starodavnih časov, po kakoršni navadi so o vélikih praznikih vsi mašniki skupaj s škofom darovali daritev svete maše. — Novoposvečenci škofu darujejo gorečo svečo. S tim darovanjem na znanje dajejo, da nimajo nikakovega drugega namena in nikakove druge želje razun te, da vse svoje dušne in telesne moči cerkvi v službo darujejo, in da ljudem svetijo z lučjo lepega zgleda in z lučjo gorečnosti v božji službi. S tim, da darujoč škofov perstan in svečo poljubijo, razodevajo, da službe in bremena mašništva niso prevzeli prisiljeni, marveč dragovoljno in z veselim sercem. — Ker pa novoposvečenci ne prejmejo le oblasti, po kteri zamorejo in smejo darovati, ampak prejmejo tudi posebno gnado, s ktere pomočjo zamorejo to preimenitno opravilo mašništva obverševati sebi in drugim v zveličanje, podajata se jim kelih in božja skledica še poprej, prejden si omijejo s svetim oljem maziljene roke, da se po tem takem v eno skupej steka maziljenje in daritev, gnada in oblast. — Po pervi zmed treh predobhajilnih molitev da škof vsakteremu zmed novoposvečenih mašnikov poljubljej miru, ter naj poprej poljubi altar, po tem pa objame novoposvečenca, rekoč: „Mir s te-

boj.“ In novoposvečenec odgovori: „ In s tvojim duhom.“

c.) Po škofovem Obhajilu, da bi njihova daritev bila popolnoma, kakoršna bi brez svetega Obhajila ne bila, gredó vsi novoposvečenci k svetemu Obhajilu ravno tako, kakor pri delenju drugih redov ali blagoslovov s tim razločkom, da pri tem poslednjem redu ali blagoslovu škof nobene molitve nad njimi ne moli, ampak jih kar obhaja, in to zato, ker so tudi oni sami s škofom vred brali sveto mašo. Le samo to reče škof, kader jim sveto hostijo na jezik poklada: „Telo našega Gospoda Jezusa Kristusa ohrani tvojo dušo za večno življenje.“ — Na to obmoli škof poseben predpevek ali antifono, ter pravi: „Odsihmalo vas ne bom več hlapcev imenoval, marveč svoje prijatle,“ in drugi pričujoči duhovniki nadaljujejo to molitev. In za to molitevjo se izroči novoposvečencem tretja oblast, namreč oblast, ljudem grehe odpuščati v zakramentu svete pokore. Jezus Kristus je pri zadnji večerji svojim apostoljnom izročil mašniško službo, ter jim je dal oblast, daritev svete maše darovati; oblast grehe odpuščati pa jim je izročil še le po tem, kader je tretji dan po svoji smerti na svetem križu, na kterem se je zanje in za vse ljudi daroval svojemu nebeškemu Očetu, častitljiv in veličasten iz groba prišel, in se jim prikazal. Enako dela tudi sveta cerkev, kader novoposvečencem oblast, grehe odpuščati, deli še le po skončani daritvi, ter še le po tem, kader je Kristus pri svetem Obhajilu v njihove serca prišel. — Ker je pa potrebno, da poprej, prejden se grehi odpuščajo, „se mora oznanovati v njegovem (Jezusovem) imenu pokora in odpuščenje grehov med vsemi narodi,“ (Luk. 24, 47.) morajo novoposvečenci poprej pred svojim škofom očitno spoznavati svojo vero, ktero bodo ljudem oznanovali. Toraj se škof z infulo ali škofovsko kapo na glavi in pastirsko palico v roci kar čuvaj vere do novoposvečencev oberne, zahtevajoč, da stojè pred altarjem na glas obmolijo vpričo njega apostoljsko vero. Stati morajo, v znamnje, da so pripravljeni, podati se na vse strani, oznanovat pravo, apostoljsko vero, in te vere zvesto deržati se do smerti, in za to vero zastaviti clo svoje življenje, ako bi treba bilo. Zdaj še le jim škof izroči oblast, ljudem grehe odpuščati. Po

odmoljeni apostoljski veri se škof pred altarjem usede, in vsakemu novoposvečencu, ki mora prednj pokleknuti, posebej roke na glavo položi, ter mu veli: „Prejmi svetega Duha. Kteremu boš grehe odpustil, odpuščeni so mu, in kteremu jih boš zaderžal, zaderžani so mu.“ Jezus je svojim učencem oblast grehe odpuščati izročil s tim, da je v nje dihnil. To je zamogel storiti Jezus, ker je bil sveti Duh, kterega jim je dal, njegov Duh in njegovega Očeta Duh, ki se iz njega in iz Očeta izhaja. Kader pa škof, ki ni Bog, ampak je le človek, deli svetega Duha, ta sveti Duh ne pride od njega ali iz njega, ampak od zgoraj, iz nebes, kar se ravno s tim daje na znanje, da škof novoposvečencem roke na glavo poklada.

Zdaj, ko je novoposvečencem izročena vsa oblast mašništva, razgerne škof vsakteremu mašni plajšč, ki je bil dosihmalo še zmerom na herbtu skupej zvit, ter mu ga spusti čez herbet, da se popolnoma razvije, in mu reče: „Z oblačilom nedolžnosti te obleci Gospod!“ Zdaj tedaj je novi mašnik popolnoma pripraven, da se zamore odposlati v vinograd Gospodov. Ker pa zamore le samo takrat vspešna biti njegova delavnost, kader in dokler dela s svojim škofom zedinjen in mu podložen, morajo novoposvečenci cerkveno pokorščino zaobljubiti škofu, prejden jih od sebe spusti. Vsakteri mora tedaj pred škofa pokleknuti, in škof mu obe roki stisne v svoje roke, ter mu reče: „Ali obljubiš meni in mojim naslednikom spoštovanje in pokorščino?“ In vsakteri odgovori: „Obljubim.“ Ta obred je posebno pomenljiv. S tim namreč, da svoje roke v škofove roke položé, novoposvečenci naznanjajo, da so tudi njihove serca s škofovim sercem zvezane v zvestobi in ljubezni, in da svojo voljo za zmerom podveržejo škofovi volji v popolni pokorščini. Med tem, da škof še med svojima rokama derži novoposvečenčeve roke, ga poljubi na lice, ter mu pravi: „Mir Gospodov bodi vsigdar s teboj!“ In novi mašnik odgovori: „Amen.“ — Tako tedaj škof novoposvečenca spred sebe spusti ne kakor gospod svojegahlapca, ampak kakor oče svojega sina. In ondi, ker se taka zveza in zaveza ohrani, tudi pokorščina ni težavna in zoperna, temveč je lahka in sladka. — Zdaj se škof vzdigne, in mitro

na glavi in pastirsko palico v roci novoposvečence opominja, da presveto daritev obhajajo vselej po cerkvenih postavah in v cerkvenem duhu, in jih razpusti, jih slovesno blagoslovljevaje, rekoč: „Blagoslov vsegamogočnega Boga Očeta in Sina in svetega Duha pridi nad vas, da bote blagoslovljeni v mašniški službi, in da bote za grehe in pregreške ljudstva opravljali spravni dar vsemogočnemu Očetu, kteremu bodi čast in hvala na vse vekomaj! Amen.“

3.) Iz tega, kar sem vam dosihmalo pravil od svetega mašnikovega posvečevanja, se lahko učite, ljubi kristijani! kolike časti in kolikega spoštovanja da so mašniki vredni. Kralji te zemlje so res spoštovanja vredni zavoljo njihove mogočnosti in oblasti, ki jo imajo. Toda vse veča, neskončno veča je oblast, ki jo mašniki imajo. Oblast posvetnega kralja, in bodi si, da bi vsemu svetu zapovedoval, se razteguje le nad ljudi; oblast mašnikova pa se razteguje clo nad samega Boga. Kolikorkrat koli namreč pri daritvi svete maše izreče nad kruhom in vinom posvečevalne besede, vselej mu je pokoren sam Sin božji, ter kar o tistem trenutljeju stopi na altar, in je resnično pričujoč v podobah kruha in vina. Zatoraj vsklikne sv. Avguštin, in pravi: „O prevzvišena čast mašnikova, pod čegar rokami božji Sin, tako rekoč, na novo meso postane, kakor nekdaj v deviškem Marijinem telesu!“ Pozemljiski kralj zamore telesa ljudi v železje vkovati, pa jih spet iz železja rešiti, nad njihove duše pa nima oblasti; mašnik pa zamore duše zvezati in jih osloboditi iz greha in sužnosti satanove. Oblast pozemljiskega kralja se razteguje le čez zemljo; oblast mašnikova pa sega clo tje gori v nebesa; kar on zaveže ali razveže, zavezano je ali razvezano tudi v nebesih. „Mašniki“, uči sv. Krizostom, „imajo oblast, kakoršna ni dana ne angeljem ne verhangeljem; kajti tim ni rečeno: Kar bote zavezali na zemlji, tudi v nebesih bo zavezano. Karkoli tedaj mašniki obveršujejo tukaj na zemlji, vse to odobruje tudi Bog v nebesih, in določilo svojih služabnikov potrdi tudi Gospod.“ Pozemljiski kralj ima tudi le zgol pozemljiske zaklade v posesti; mašniku pa so nebeški zakladi položeni v roko; kajti

neprecenljivi zakladi našega odrešenja nam večidel vsi dohajajo po mašnikih. Mašnikom namreč je pred drugimi izročena oblast, da nas v naročje svete matere katoliške cerkve sprejemajo pri svetem kerstu; mašnikom je dana oblast, da s presvetim rešnjim Jezusovim Telesom poživljajo in hranijo naše duše; mašnikom je dana oblast, da nas z Bogom spravljajo, in nam zgubljeno kerstno nedolžnost zopet obnavljajo; mašnikom je dana oblast, blagoslovljevati nas in naše blago in premoženje; mašnikom je dana oblast, krepčati nas v poslednjem boju, da zamoremo serčno premagati vse sovražnike našega zveličanja in srečno umreti. Z oblastjo, ki je mašnikom izročena, se nadaljuje Jezusovo delo našega odrešenja skoz vse stoletja, in skor bi rekel, da je Jezus s tim, da je zakrament svetega mašnikovega posvečevanja postavil, samemu sebi prikrajšal svojo moč in oblast, ter jo mašnikom izročil. Oblast mašnikova je tedaj vse imenitniša in vse viša, kakor pa oblast kakega pozemljiskega kralja. Ravno zavoljo te svoje tolike oblasti pa tudi gre mašnikom spoštovanje in čast, in sicer še clo takrat, kader bi kdo zmed njih ne živel tako, kakor bi moral živeti poleg svoje visoke službe, poleg svojega visokega stanu. Oblasti, ki jo ima, mu ne vzame njegovo nevredno življenje, naj si je, kakoršno koli si bodi; zatoraj se mu pa tudi spoštovanje nikoli ne sme kratiti. Nikdo zmed vas naj se tedaj nikoli nikar ne prederzne, zavoljo tega ali unega pregreška, ki ga nad njim opazi, mašnika zaničevati, zasramovati in ogovarjati! Sv. Hieronim pravi: „Kako bi se prederznil, kaj nespodobnega govoriti od tistih, kteri z besedami svojih posvečenih ust kruh spreminjajo v Kristusovo telo, in kteri tudi ključe nebeškega kraljestva v rokah imajo, in sodijo že pred sodnjim dnevom?“ Še bolj pa se je treba varovati, ljubi kristjani! da ne bote kakega pregreška, s kterim se je pregrešil kak posamezen mašnik, vergli kar berž na vse mašnike, na ves duhovski stan, in da ga s tim ob spoštovanje ne pripravite. Kaj bi mar prav bilo, da bi zavoljo enega edinega Judeža Jškarijota obsodili in pogubljevali vse druge aposteljne? Pomislite tudi, da je število nevrednih mašnikov, kteri po svojem stanu ne živé, clo majhno, ako ga primerjate preobilnemu

številu tistih vrednih Kristusovih služabnikov, kteri pobožno živé, zvesto opravljajo dolžnosti svojega stanu, in po vsi pravici zaslužijo, da jih spoštujemo. Varujte se toraj, da zavoljo enega samega nevrednega mašnika ne bote zaničevali vseh drugih mašnikov, zaničevali ves duhovski stan! Marveč spoštujte vse mašnike v sploh, sosebno pa pobožne in v svoji službi zveste in za božjo čast in za zveličanje duš goreče mašnike, spominjajoč se tistih besed, ki jih je Gospod govoril svojim apostelnom in njihovim naslednikom, rekoč: „Kdor vas posluša, mene posluša; kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“ (Luk. 10. 15. 16.) Glejte, na Boga samega se povračuje čast, ki jo skazujete mašnikom! Nikar se toraj nikdar nikoli ne sramujte, mašnikom se spodobno odkriti, jim roko poljubiti, in z drugim spodobnim obnašanjem jim čast in spoštovanje skazovati. Vendar pa nikar ne mislite, da ste s tim spoštovanjem, ki jim ga skazujete, storili že vse, kar ste mašnikom dolžni; marveč jih morate tudi radovoljno vbogati in jim pokorščino skazovati gledé vsega, kar koli zadeva vaše dušno zveličanje. V to vas terdo zavezuje sv. apostelj Pavl, ki pravi: „Bodite pokorni svojim prednikom, (škofom in mašnikom,) in bodite jim podložni; zakaj oni čujejo, kakor taki, kteri bodo za vaše duše odgovor dajali, da z veseljem to delajo, in ne zdihovaje; to bi namreč ne bilo dobro za vas.“ (Hebr. 13, 17.) Ob enem tudi pridno in goreče molite za mašnike, in podpirajte in pospešujte njihovo sveto delavnost, kjer koli morete in kolikor koli morete, sosebno pa s tim, da bogaboječe živite, in s previdno in stanovitno gorečnostjo delate za božjo čast in zveličanje svojega bližnjega. Kolikor bolj spodbadate in k dobremu nagibate svojega bližnjega, tolikanj vspešniše in zdatniše bo tudi mašnikom njihovo zveličavno delo, in tolikanj lagleja in prijetniša jim bo njihova trudopolna služba. Amen.

LXXX. keršanski nauk.

Od škofovskega posvečevanja: — kaj je? — in kako se deli? —

1.) Sedem stopinj, ter sedem redov ali blagoslovov ima zakrament svetega mašnikovega posvečevanja, štiri niže in tri više redove ali blagoslove. Pred njimi hodi Tonzura kar pripravljanje na svete redove ali blagoslove. Pervi red ali blagoslov svetega mašnikovega posvečevanja je Ostiarijat, drugi Lektorat, tretji Eksorcistat, četerti Akolitat. Te štiri redove ali blagoslove imenujemo niže redove ali blagoslove. Te štiri redove ali blagoslove prejemajoč ni še nikdo za vselej zavezan v cerkveno službo in v duhovski stan, marveč so mu še zmerom vrata odperte in mu je pot slobodna nazaj med svet, v svetovni stan. Vse druga je z višimi redovi ali blagoslovi. Že kar s pervim zmed viših redov ali blagoslovov, ter petim redom ali blagoslovom zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja, ki je Subdiakonat, je posvečevanec za vselej zavezan v cerkveno službo, v duhovski stan, in se nikoli več ne more nazaj verniti med svet, v svetovni stan. Sesti red ali blagoslov zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja, ter drugi zmed viših svetih redov je Diakonat. In sedmi red ali blagoslov, ter tretji zmed viših redov svetega mašnikovega posvečevanja je Prezbiterat ali red mašništva. Verhunec vsah teh redov pa doseže Episkopat, čast in služba škofovska, ker naj viša stopinja zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja, kar polnost ali spopolnenje mašništva.

2.) Z verstjo in zaporedoma sem vam razlagal vse druge

redove ali blagoslove zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja, niže in više; na dolgu imam še razlaganje

III.) od Episkopata ali škofovskega posvečevanja.

Govoreč od Episkopata ali škofovskega posvečevanja moram vam naj poprej razložiti: kaj je Episkopat ali škofovsko posvečevanje? in po tem: Kako se Episkopat deli ali škofovsko posvečevanje obveršuje? Tedaj:

3.) Kaj je Episkopat? kaj je škofovsko posvečevanje? — Škofovsko posvečevanje je tisto blagoslovljevanje ali posvečevanje, po kterem se mašniku dodeli oblast in z oblastjo vred tudi gnada, deliti zakrament svete birme in deliti zakrament svetega mašnikovega posvečevanja, in vladati cerkev, ktera mu je izročena. Škofovsko posvečevanje je polnost ali spopolnenje zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja. Sveto mašnikovo posvečevanje, ter Prezbiterat, daje mašniku oblast nad pravo, rešnično telo Jezusa Kristusa in nad njegovo skrivnostno telo, ali, da z drugo besedo povem, oblast, kruh in vino spreminjati v Jezusovo telo in v njegovo kerv; in oblast, ljudem grehe odpuščati. Toda ta mašnikova oblast je omejena; mašnik namreč jo zamore sicer sam izverševati, pa komu drugemu izročiti je ne more, to je: on ne more nikogar drugega v mašnika posvetiti. S škofovskim posvečevanjem pa se mašnikovo posvečevanje dalje raztegne in se vsa oblast zadobi in popolnoma zadobi, tako da zamore škof oblast, ki jo sam ima, tudi drugim izročevati, ter jih v mašnike in škofe posvečevati. Poglavitni razloček med škofovskim in mašnikovim posvečevanjem tedaj obstoji v tem, da zamore škof duhovske očete vernikov vstvariti in jim oblast dati nad pravo in nad duhovno telo Jezusa Kristusa, kakor lepo uči sv. Epifanij. Škofova služba in škofovsko posvečevanje je tedaj polnost

ali spopolnenje in verhunec ali naj viša stopinja mašništva ali mašnikovega posvečenja. Iz tega, kar sem zdaj pravil, pa se tudi razvidi, da zamore v škofa posvečen biti le tisti, ki je poprej že bil v mašnika posvečen, ki je tedaj že mašnik; kajti ponatorno se zamore raztegniti in spopolniti le to, kar že obstoji; nikakor pa ne to, česar še ni in kar še ne obstoji. Škofova služba tedaj oklepa in v sebi ima vse, kar je le koli potrebnega, da se sveta cerkev uterduje, nadaljuje in razširja.

Škofovsko posvečevanje ali Episkopat, kar spopolnenje mašnikovega posvečevanja, je pravi, resničen zakrament, nič manj kakor Prezbiterat ali mašnikovo posvečevanje. Porok temu so nam sveto pismo in ustno izročilo. Vsi tisti izreki svetega pisma, kteri mašnikovemu posvečevanju prilastujejo zakramentalen znak ali značaj, nanašajo se na posvečevanje svetega Timoteja, kteri je bil škof. Kader tedaj, postavim, sv. apostelj Pavl svetega Timoteja opominja, naj na novo v sebi obudi gnado, ktero je prejel s tim, da je sv. Pavl roke nanj pokladal, ima s tim v mislih sosebno tisto gnado, ktera mu je bila dodeljena s pokladanjem rok takrat, kader je bil v škofa posvečen. — Tudi sveti cerkveni očetje mnogokrat v misel jemljejo neko posebno gnado, ktera se s škofovskim posvečevanjem dobí, in njihove besede, s kterimi dopričujejo, da je mašnikovo posvečevanje resničen zakrament, se marsikterikrat ne ozirajo tolikanj na pravo mašnikovo posvečevanje, ampak merijo kar naravnost na škofovsko posvečevanje. — Da je škofovsko posvečevanje res pravi, resničen zakrament, tudi lahko posnamemo iz tega, ker škofovsko posvečevanje novoposvečenemu škofu v dušo vtisne neizbrisljivo znamnje, in se toraj nikoli več obnavljati ne sme, se ne sme več kakor le samo enkrat prejeti. — In kako bi smeli misliti, da škofovsko posvečevanje ni zakrament, ko vendar vemo, da so škofje po božji naredbi više postavljeni, kakor pa mašniki, (Ap. dj. 20, 28) in da imajo vse imenitniše dolžnosti in vse težavniše opravila, kakor pa mašniki? Posvečevanje, ktero je naj više zmed vseh posvečevanj, in ktero posvečevancu naklada tolikanj imenitne opravila in tolikanj težavne dolžnosti,

pač res ne more biti drugega, nego pravi zakrament, ker še clo posvečevanje mašnikov in posvečevanje diakonov prištevamo zakramentom. Akoravno tedaj v ozir tega sveta cerkev ni spregovorila, in te resnice ni še natanjko določila, vendar le gledé te resnice ne moremo in ne smemo nobenega dvoma imeti, marveč moramo verovati, ter za res in za resnično imeti, da je škofovsko posvečevanje pravi in resničen, od samega Kristusa postavljen zakrament.

4.) Poslušajte zdaj še odgovor na drugo vprašanje:

Kako se blagoslov Episkopata delí? ali: Kako se obveršuje škofovsko posvečevanje? — Škofovsko posvečevanje se mora obverševati na nedeljo ali pa na dan kakega aposteljna; ter na nedeljo, ker je nedelja tisti dan, o kterem je sveti Duh z vso obilnostjo svojih gnad nad aposteljne prišel; ali pa se mora obverševati na dan kakega aposteljna, ker so škofje nasledniki in nadomestniki aposteljnov. Blagoslovljevanje škofa se imenuje posvečevanje (consecratio), in škof, kteri koga drugega v škofa posvečuje, se imenuje posvečevalec (consecrator). Poleg škofa posvečevalšega morata pri škofovskem posvečevanju še dva druga škofa pričujoča in na pomoč biti, in le takrat, kader je odveč težavno ali clo nemogoče, da bi se sošli trije škofje, smeta po posebnem papeževem dovoljenju dva opata nadomestovati una dva škofa. Tudi morata v cerkvi, v kteri škof posvečuje, pripravljena in praznično vravnana biti dva altarja, ter eden za škofa posvečevalca, eden pa za posvečevanca. Tudi se morata na preddan posvečevanja posvečevalec in posvečevanec postiti, ker so se postili tudi aposteljni, kader so posvečevali Saula in Barnaba, posvečevali z molitevjo in pokladanjem rok.

Škofovsko posvečevanje se prične s tim, da posvečevanca, oblečenega v obleko mašnikovo, pomagajoča dva škofa peljeta k škofu posvečevalcu, kteri jih pričakuje pred altarjem sedeč. S tim obredom se je ohranil spomin na tiste čase, o

kterih so se clo naj svetejši možje skrivali, se jokali in prosili, da naj bi jim nikakor nikar ne nakladali bremena škofovske službe, in so jih morali, skoraj da s silo morali pred altar, da bi prejeli škofovsko posvečevanje. — Zdaj starejši zmed pomagajočih škofov spregovorí, ter reče škofu posvečevalcu: „Prečastitljivi oče! sveta mati, katoliška cerkev, zahteva, da tega tukaj pričujočega mašnika do častí (bremena) škofovske službe povzdigneš“. Škof posvečevalec odgovorí: „Imate li v to apostoljsko pooblastilo?“ Uni škof reče: „Imamo ga“. Nobeden mašnik namreč ne sme v škofa posvečen biti, dokler ni bil poprej od samega papeža v škofa poterjen. — To papeževo poterjenje ali pooblastilo se zdaj prebere, in po prebranem pooblastilu pride na versto izpraševanje, s kterim se posvečevanec izprašuje gledé njegovega življenja in gledé njegove vere. Posvečevalec zastavi posvečevancu naj poprej osmero vprašanj, ktere se ozirajo na škofovo zaderžanje in na oskerbovanje njegove službe. Na vsaktero vpraševanje se posvečevanec vzdigne, ter odgovarja z besedo: „Hočem“. Teh osmero vpraševanj skonča posvečevalec z naslednjimi besedami: „Vse to in tudi druge darove naj ti delí Gospod; varuje naj te in poterduje v vsem dobrem“. Za tem sledí devetero vpraševanj gledé vere, na ktere vpraševanja posvečevanec odgovarja: „To potrdim, in tako tudi verujem“. In posvečevalec reče: „Gospod naj blagovoli to vero v tebi, preljubi brat v Kristusu! namnožiti ti v resnično in večno zveličanje“. — Vse to je, tako rekoč, uvod ali vpeljevanje za posvečevanje. Po tem vpeljevanju se daritev svete maše prične. Posvečevanec moli ob levi strani posvečevalčevi vstopno molitev. Med tem pa, da posvečevalec po stopnicah gre k altarju, peljeta pomagajoča škofa posvečevanca pred njegov lastni, ter drugi poseben altar. Ondi se mu obujejo škofovski čevlji, v znamnje, da se mora njegovo serce odtergati od posvetnih reči in povzdigniti do nebeških, ravno tako, kakor čevlji od zemlje odločijo in vzdignejo noge novega škofa, zato, da njegove noge po nauku Izaija preroka opravljajo prijetno opravilo, ter donašajo veselo oznanilo in zveličanje. Po tem prejme novi škof pektoral,

to je: napersni križec, v znamnje, da se odsihmalo po besedah Pavlovih nobene druge reči ne bo bolje hvalil, razun križa našega Gospoda Jezusa Kristusa. (Gal. 6, 14.) Poleg tega ga oblečejo tudi še v notranje bele, ter platnene ali svilnate oblačila, ktere se imenujeta tunicela in dalmatika, v známnje, da v škofovskem dostojanstvu, ter v škofovski časti in oblasti so strinjeni in zedinjeni vsi posamezni sveti redovi ali blagoslovi zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja, in v znamnje, kako čisto in sveto da mora biti življenje škofovo. Na dalje se mu da še štola ali obramnica in mašni plajšč. Štolo ima škof tako obešeno čez rame, da mu obadva konca štole kar naravnost doli visita, in nista na persih križema zvezana, ker njegova oblast ni zavezana in omejena, kakor je oblast mašnikova, ampak je neomejena in popolna. Tako oblečen posvečevanec s posvečevalcem vred na dalje opravlja daritev svete maše, dokler ni obmoljen traktus, to je tiste verstice, ktere se navadno obmolijo po prebranem berilu.

Zdaj še le se prav za prav začne posvečevanje. Pomagajoča škofa namreč peljeta posvečevanca k posvečevalcu, kteri, na sredi pred altarjem sedeč, mu pred oči postavlja dolžnosti škofove službe, ter pravi: „Škof mora soditi, razlagati, blagoslovljevati, posvečevati (mašnike), darovati, kerščevati in birmovati.“ Tem besedam ne pristavlja nobenega opominjevanja, s kterim bi novega škofa opominjal, naj zvesto spolnuje te dolžnosti, in sicer zato ne, ker se od vsakega škofa pričakuje tako popolno spoznanje, kako imenitne da so njegove dolžnosti, in pričakuje tudi tolika popolnamost, da posebnega podučevanja in opominjevanja nič več ne potrebuje. — Po tem, ko je posvečevalec pričujoče vernike in duhovne opominjal, naj molijo za posvečevanca, vzdignejo se on in pomagajoča škofa s svojih sedežev, ter pokleknejo; posvečevanec pa se popolnoma na zemljo zgrudi, tako, da se clo z obličjem do tal skloni, in zdaj molijo litanije vseh svetnikov, ter se na pomoč kliče vsa zmagovalna cerkev, da bi Bog po priprošnji vseh svetnikov molitve uslišal, ter izvoljenca

ali posvečevanca blagovolil blagosloviti, svetosloviti (svetega storiti) in posvetiti. Med tem, da to prošnjo izrekuje in te besede nad posvečevancem izgovarja, vzdigne se, proti posvečevancu oberne, in ga trikrat prekriža z znamnjem svetega križa. — Po litanijah in še nekterih drugih molitvah poklekne posvečevanec pred posvečevalca, in ta mu s pomočjo pomagajočih škofov odperte evangelske bukve položi na zatilnik in po tem na persi. S tim se naznanja, da posvečevanec kar škof je sicer predstojnik, duhovni postavodajalec in sodnik vernikom, da se pa tudi sam znajde pod oblastjo, pod višo božjo oblastjo, in da se mora toraj pri oskerbovanju svoje službe ravnati po postavah in zapovedih svetega evangelija. — Za tem pride pravo posvečevanje, ktero se tako le obveršuje. Posvečevalec in pomagajoča škofa se vsakteri z obema rokama dotaknejo glave posvečevančeve, in pravijo: „Prejmi svetega Duha“, in posvečevalec še pristavlja: „Bodi, o Gospod, milostljiv našim prošnjam, in zdaj, ko si na tega svojega služabnika že razlil studenec (rog) mašniške gnade, dodeli mu še spopolnenje svojega posvečevanja.“ To p o k l a d a n j e r o k in ž njim sklenjena m o l i t e v je vidno znamnje, s kterim se dodeli zakramentalna gnada škofovskega posvečevanja, in ta gnada je vsa in popolnoma, ter polnost gnade, ki jo sveti Duh posvečevancu v dušo razlije v zakramentu svetega mašnikovega posvečevanja; zato pa tudi škofje kar na kratko pravijo: „Prejmi svetega Duha“, in nič ne pristavljajo, po čemu da ima novi škof svetega Duha prejeti, kakor se to godi pri delenju drugih svetih redov ali blagoslovov, pri kterem delenju se vselej pove, po čemu da posvečevanec gnado prejme, ali, da z drugo besedo povem, ktero posebno gnado da dobiva prejemajoč ta ali uni red zakramenta svetega mašnikovega posvečevanja. Po tem, ko je posvečevanec prejel svetega Duha, pride m a z i l j e n j e na versto. Posvečevanec zapoje klečé pred altarjem cerkveno pesem: „Pridi, Stvarnik sveti Duh!“ in med tem, da jo drugi nadaljujejo in obmolijo, se posvečevanec vzdigne, ter mazili novega škofa s sveto križmo verh glave, kjer ima tonzuro ali ostrižene lase; ga mazili naj poprej le v križevi

podobi, po tem pa čez vso tonzuro, rekoč: „Bodi maziljena in posvečena tvoja glava z nebeškim blagoslovom za škofovsko dostojanstvo (službo in čast).“ Glava škofova se mazili zato, ker je škof glava ali poglavar duhovščine, njemu podložne, in da se mu na znanje da, da mora modro vladati vernike, njemu v skerb izročene. Maziljenje samo ob sebi pa pomenja, da, kakor olje, ki se razlito široma razteka, naj se tudi sveti Duh, ki je po pokladanju rok nad škofa prišel, po njegovi duši razlije in razteče, ter jo vso prenapolni. To je tudi obsežek molitve, ktera maziljenje nasleduje. Po tem se novemu škofu tudi perstje in dlani, ki so že pri mašnikovem posvečevanju bile maziljene s svetim oljem, med primernimi molitvami pomazilijo s sveto križmo. Od škofa namreč se mora iztekati vsa polnost blagoslova in posvečenja; zato se škof mazili s sveto križmo, ktera se, kakor je znano, nareja iz balzama in oljkovnega olja.

Notranje posvečovanje škofovo je zdaj izveršeno; gnada svetega Duha ga je zdaj napolnila in prevzela, da zamore svojo visoko službo prav oskerbovati vernikom v zveličanje. Ta služba pa je trojna, ter služba *učiteljstva*, služba *mašništva*, in služba *pastirstva*. Ta trojna služba se novemu škofu izroči, s trojno primerno podobo ali s trojnimi pomenljivimi znamnji, in se med izročevanjem z dotičnimi molitvami prosi Bog za potrebno gnado in pomoč. Znamnje ali podoba pastirske službe je škofja *pastirska palica*. To pastirsko palico posvečevalec poprej blagoslovi, in jo po tem novemu škofu izroči, ter veli: „Sprejmi palico pastirske službe, da boš pomote kaznujoč kaznoval ljubeznjivo, sodbe izverševal brez jeze (togote), da k čednosti opominjajoč serca krotko nase navezuješ, in mirno resnoben od cerkvenih pravil (nikoli) ne odstopiš“. — Znamnje ali podoba službe mašnikove je škofji *perstan*. Perstan je naj poprej podoba poroke škofove s sveto cerkevjo. Toda ta notranja zaveza med njim in njegovo nevesto, sveto cerkevjo, se ohrani in vedno terdnejše zavezuje s sveto daritevjo. Tudi Kristus sam se je na svetem križu daroval za svojo sveto

cerkev, da bi jo tem častitljivšo in veličastnišo napravil, kakor nam sv. Paul lepo pove, rekoč: „Kristus je cerkev ljubil, in sam sebe zanjo daroval, da bi jo posvetil, ker jo je očistil v kopelji vode z besedo življenja; da bi napravil sam sebi častito cerkev, ktera nima ne madeža ne gerbe ali kaj drugega takega, temveč da je sveta in neomadeževana“. (Efež. 5, 25—27.) Posvečevalec perstan poprej blagoslovi, in po tem ga novemu škofu natakne na perst, ter mu pravi: „Prejmi perstan, to je: znamnje zvestobe, da boš, ozaljšan z neomadeževano vero, neoskrunjeno obvaroval nevesto božjo, (sveto) cerkev“. Perstan je tedaj tudi znamnje vere, in škofu dan tudi za kinč ali olepšavo. — Znamnje ali podoba učiteljske službe so evangelske bukve. In te bukve posvečevalec novo posvečenemu škofu med roke stisne, ter mu pravi: „Prejmi evangelij, ter idi, in ga oznanuj ljudstvu, tebi izročenemu; kajti mogočen je Bog, da v tebi namnoži svojo gnado“. — Na to posvečevalec in pomagajoča škofa objamejo novo posvečenega škofa, ter mu dajo poljubljej miru v znamnje, da je zdaj njihov sobrat. Od starodavnih časov namreč se škofje po zgledu aposteljnov med seboj bratje imenujejo.

Novi škof se zdaj spet poverne k svojemu altarju, in ondi nadaljuje daritev svete maše s posvečevalcem vred, ki jo pri svojem altarju opravlja. Pred darovanjem pa novi škof spet gre pred posvečevalčev oltar, ter mu daruje dve goreče sveči, dva kruha in dve posodici z vinom. Ta obred lepo postavlja pred oči, da se novoposvečeni škof z vsem, kar ima, cerkvi v službo daruje, in da hoče svojim vernikom biti studenec razsvitljevanja, poživljevanja in pokrepčevanja za večno zveličanje. — Zdaj stopita obadva škofa, ter novi škof in škof posvečevalec, skupaj pred tisti altar, pri kterem posvečevalec mašuje, in obadva skupaj nadaljujeta daritev svete maše. Obadva imata le eno samo hostijo, in v kelihu vina toliko, da obema zadostuje. Pri svetem Obhajilu zavžije naj poprej posvečevalec sveto rešnje Telo in izpije iz keliha en del svete rešnje kervi; po tem pa obedve podobi tudi

novemu škofu delí; novi skof pa jih ne prejme kleče, ampak poleg posvečevalca stojé ob strani altarja. To se zgodi v znamnje, da, kakor škof posvečevalec škofu posvečevancu delí od enega in istega posvečenega kruha in vina, mu tudi v moči te tesne in presvete zveze in tega presvetega zedinjenja delí vso moč in oblast. Sveta navada, da obadva škofa skupaj in ob enem opravljata daritev svete maše, nam tudi v spomin sklicuje lepo edinost, kakoršno nahajamo pri daritvi svete maše sploh in posebej še med škofi po vesoljnem svetu.

Sveta maša se zdaj na dalje bere do blagoslova. Po blagoslovu blagoslovlja škof posvečevalec infulo ali škofovsko kapo, ki jo po tem novemu škofu na glavo postavi, in rokavice, ki mu jih po tem na roko natakne. Infula ali mitra, ali škofovska kapa je znamnje ali podoba duhovnega vojvodstva škofovega, ki mora svojim vernikom povsodnaprej hoditi v boju zoper sovražnike zveličanja. Verhna špičasta konca škofovske kape pomenjata, kakor kaže posvečevalna molitev, „rožičke obadveh testamentov“, in škofa opomnujeta, da kar najviši učenik mora imeti terdno učenost in popolno znanje stare in nove zaveze. Tudi pomen rokavic je zaznamovan v posvečevalni molitvi. Kakor je namreč Jakob njega dni si roke zavil v kozličevinjo, da bi podoben postal svojemu starejšemu bratu Ezavu, in da bi si s tim dobil blagoslov svojega očeta Izaka; stopi tudi škof pred altar s pokritimi rokami, da bi se „v čistosti novega človeka, kteri je iz nebes prišel“, postavil pred Boga, Očeta nebeškega in da bi po presveti daritvi za sebe in za vernike zadobil njegov preobilni blagoslov. — Po tem poljejo in povzdignejo novega škofa na škofovski sedež, in ondi mu njegova podložna duhovščina roko poljublja v znamnje vdanosti in pokorščine. S tim obredom novi škof slovesno v posest sprejme cerkev, ktera mu je v skerb izročena.

Po tem, ko je duhovščina svojemu novemu škofu razodela znamnje svoje vdanosti, izreče škof posvecevalec še Bogu

zahvalo, ter zapoje hvalno pesem svetega Ambroža: „Te Deum laudamus — Tebe, Boga, hvalimo“, in ž njim vred povzdigne tudi verno ljudstvo svoj glas, ter hvali Boga, da, do zdaj osiroteno, je zdaj spet dobilo svojega višega duhovnega pastirja. Med prepevanjem te hvalne pesmi gre novoposvečeni škof s svojim spremstvom po cerkvi, da se vernemu ljudstvu kaže kar višega pastirja, in k altarju posvečevalčevemu nazaj dospevši da pervikrat slovesen škofovski blagoslov. — Zdajci pa gre na episteljsko stran altarja, se oberne proti škofu posvečevalcu, se mu trikrat prikloni, in mu pri tem trikrat zaporedoma, toda vselej bolj z vzvišenim, povzdignjenim glasom, reče: „Na mnoge leta!“ to je; na mnoge leta ti Bog ohrani življenje v blagor svoji cerkvi! S tim mu izreče svojo zahvalo za prijazno službo, ktero mu je storil s tim, da ga je v škofa posvetil.

Na zadnje se bere še evangelije svetega Janeza. Bere pa ga novi škof pri svojem altarju. In s tim je skončano škofovsko posvečevanje.

5.) Škofovsko posvečevanje, kterega sem vam ravno kar razlagal, je med vsemi svetimi redovi ali blagoslovi naj viši red ali blagoslov; zakaj škofovsko posvečevanje, kakor mašnikovo posvečevanje sploh, je pravi, resničen, od Kristusa postavljen zakrament. Če tudi sveta cerkev poleg škofovskega posvečevanja in poleg unih sedmih redov ali blagoslovov svetega mašnikovega posvečevanja, od kterih sem že poprej govoril, ima še druge, in to prav imenitne posvečevanja, na primero: posvečevanje novo izvoljenega papeža ali izročevanje paliuma za nadškofe, vendar le te posvečevanja niso zakramentje, ampak spadajo le med zakramentalije, od kterih vam vtegnem pozneje kaj povedati.

Ako pa zdaj vse stopinje zakramentalnega posvečevanja ali mašnikovega posvečevanja še enkrat pregledamo, moramo spoznati, s koliko skrbjo, ter zares s pravo materno skerbjo, da gleda sveta cerkev na to, da bi za delenje božjih skriv-

nost dobila resnično vrednih služabnikov. Le polagoma, od stopinje do stopinje, jih dopušča na verhunec, do mašništva. Z naj večo previdnostjo si jih izbira zmed števila vernikov, in jim roke poklada na glavo še le takrat, kader se je njihova vrednost že mnogo pretehtovala in z gotovimi spričevanji dopričala. In kader so že dospeli do posebne stopinje posvečevanja, sveta cerkev jih ne postavi kar berž na višo stopinjo, marveč spet počaka nekoliko časa, da jih iznova postavi na poskušnjo. Med nižimi redovi ali blagoslovi in med Subdiakonatom, enako tudi med vsakim posameznim zmed viših redov ali blagoslovov, bi moglo po cerkvenih postavah vselej preteči eno celo leto; in le samo s papeževim pooblastilom in pravičnimi vzroki zamorejo škofje ta čas okrajšati, pa okrajšati le tako, da dveh viših redov ali blagoslovov nikdo ob enem in na eden dan ne prejme. Enako tudi določuje sveta cerkev, da mora štiri in dvajset let star biti, kdor hoče v mašnika biti posvečen; za škofovo posvečevanje pa je clo treba tridesetih let; in le samo s posebnim papeževim dovolenjem bi se vtegnilo gledé let ali starosti komu kaj spregledati. — Ker tedaj sveta cerkev stori, kar le more, da bi si le vrednih služabnikov v svojo službo dobila, gotovo je več kot spodobno, da smo jej za to njeno toliko skerb prav iz serca hvaležni, in da jo pri njenem prizadevanju na vso moč podpiramo, podpiramo sosebno z gorečo molitevjo.

In če na dalje še enkrat na škofovo posvečevanje obernemo svoj pogled, vsaj po nekoliko lahko spoznavamo, kako visoko čast, pa tudi kako težavno službo sta Bog in sveta cerkev škofom izročila. In to spoznanje naj nas priganja, da vse škofe naše svete katoliške cerkve, sosebno pa svojega domačega škofa, prav močno spoštujemo, priserčno ljubimo, kakor dobre ovčice poslušamo njegov pastirski glas, in neprenehoma zanj molimo. Sv. Ignacij Mučenec pravi: „Vsi naj spoštujejo škofa, kakor (samega) Jezusa, ki je Sin božji; mašnike pa naj spoštujejo, kakor božje svetovalstvo in kakor občestvo aposteljnov“. Kader so svetega Apolinara, škofa iz

Ravene, na povelje neverskega sodnika Mesalina na ladijo vlekli in v pregnanstvo odpeljali, spremljevalo je mnogo njegovih podložnih vernikov svetega škofa, in so mu njegovo obilno terpljenje lajšali in hladili s tim, da so mu ljubeznivo stregli in mu pomagali širiti božje kraljestvo na zemlji. Ti blagi ljudje so se brezštevilnim nevarnostim in preobilnemu terpljenju podvergli rajše, nego da bi zapustili svojega ljubljenega škofa, očeta njihovega duhovnega življenja. O prelepa zveza v sveti ljubezni! O da bi pač tudi sedajne dni vsi verniki svojega škofa kar svojega duhovnega očeta in kar svojega duhovnega pastirja s toliko ljubeznijo ljubili, in mu pri spolnovanju njegove težavne službe pomožni bili z molitevjo, s pobožnim življenjem, in sosebno s tim, da branijo sveto vero in sveto cerkev zoper napade njenih sovražnikov. Verjamite mi, ljubi moji! kader pride ura, o kteri nam bo treba umreti, ter ločiti se iz tega sveta, nas ne bo kmalu kaka reč tako močno tolažila, kakor nas bo tolažila ta, ako bomo z dobro vestjo lahko rekli, da smo svojega škofa in svoje duhovne pastirje vsegdar v časti imeli, da smo zanje obilno molili, da smo jih dragovoljno vbogali, in da smo se vselej serčno potegnili za njih in za sveto vero, ktero so nam oznanovali! Ta zavest nas bo napajala s terdnim in sladkim upanjem, da nas bo Jezus Kristus, ki je najviši mašnik od vekomej, in kteremu smo čast in ljubezen skazovali s tim, da smo njegove škofe in mašnike častili in ljubili, za svoje spoznal in nas poklical k sebi v nebesa na večno plačilo. Nek bogoljuben mož pravi: „Ne morem si misliti, da bi božji Sin Jezus Kristus, oče katoliškega mašništva, pustil v pogubljenje priti takega človeka, kteri je v svojem umerljivem življenju mašnike spoštoval in ljubil, jim pokorščino skazoval, se njihove službe poslužil v svoje zveličanje, in zanje molil; velikoveč si moram misliti in za terdno pričakovati, da bo takega človeka spoznal za svojo ljubljeno ovčico, in ga sprejel med svojo nebeško čedo“. O kristjani moji! vtisnite si te zlate besede v glavo, vsadite si jih v serce, in obravnujte svoje življenje po njih! Amen.

LXXXI. keršanski nauk.

Od zakramenta svetega zakona. — Sveti zakon se sklepa le med dvema osebama, enim možkim in eno žensko. — Sveti zakon je pravi in resničen zakrament. —

1.) Nikdo ne pozna človeških potreb tako na tanjko, kakor Jezus Kristus, ki je tudi sam sprejel človeško naturo, in toraj prav dobro ve, česa človek potrebuje, in je tudi res za vse okoljščine našega življenja poskerbel in pripravil potrebne pripomočke. Z zakramentom svetega kersta nas že kar po rojstvu prerodi za večno življenje. V zakramentu svete birme nas močne naredí za boj zoper dušne sovražnike. Po zakramentu svetega rešnjega Telesa si ohranimo duhovno življenje, in rastemo v dobrem. V zakramentu svete pokore spet nazaj dobimo posvečujočo gnado božjo, ako bi jo bili zapravili s smertnim grehom. Pa tudi takrat, kader se nam, nevarno obolelim, smertna ura približuje, in se znajdemo v veliki dušni in telesni nevarnosti, pride nam usmiljeni Jezus na pomoč z zakramentom svetega poslednjega olja. In da bi bili delivci svetih zakramentov vedno pri naredi (pri rokah), postavil je zakrament svetega mašnikovega posvečevanja. Glejte, tako lepo skerbi usmiljeni Jezus za nas, skerbi za nas od zibelke do groba, od rojstva do smerti.

2.) Pa storil je še več. Hotel je, da se mu človek nekama že posvetí še poprej, prejden se porodí, prejden luč sveta zagleda, zatoraj je tudi sveti zakon povzdignil med

svete zakramente, in od tega zakramenta bomo zdaj govorili.

§. 7. Od zakramenta svetega zakona.

Kakor sveto mašnikovo posvečevanje, tako je tudi sveti zakon človeškemu rodu v sploh sicer potreben; nikakor pa ne potreben vsakemu posameznemu človeku. In v sploh je deviški stan vse boljši in vse imenitniši kakor pa zakonski stan; ravno zato pa tudi sveti apostelj Pavl pravi: „Kdor tedaj omoži svojo devico, prav stori; in kdor je ne omoži, bolje stori. — Kdor je brez žene, skerbí za to, kar je Gospodovega, kako bi Bogu dopadel. Kdor je pa oženjen, skerbi za to, kar je posvetnega, kako bi ženi dopadel, in je razdeljen. In žena neomožena, in devica misli, kar je Gospodovega, da bi bila sveta na telesu in na duhu. Ktera je pa omožena, misli na to, kar je posvetnega, kako bi možu dopadala“. (I. Kor. 7, 32—34. 38.) In za tega voljo tudi sv. Tridentinski cerkveni zbor uči, rekoč: „Ako bi kdo terdil, zakonski stan ima prednost pred deviškim ali samskim stanom, in da ni boljše in bogoljubniše, ostati v devištvu ali samištvu, kakor pa zavezati se z zakonom: bodi izobčen“. (Sess. 24. Can. 10.) Pri vsem tem je pa zakon ali zakonski stan dopuščen, in še clo dober in Bogu dopadljiv, ki človeka v večno zveličanje pripelje, ako prav v njega stopi, in prav v njem živi.

3.) Da vam bom pa od svetega zakona dal popolno in natanjčno podučenje, treba je, da govorim A.) naj poprej od lastnost svetega zakona; na dalje B.) od prejemanja zakramenta svetega zakona; in na zadnje C.) od dolžnost, ki jih sveti zakon nakláda onim, kteri v njega stopijo. Začnimo tedaj s pervim stavkom:

A.) Od lastnost svetega zakona.

Da zvemo, ktere lastnosti sveti zakon ima, moramo poiskati odgovora na vprašanje: Kaj je sveti zakon?

Odgovor, ki ga na to vprašanje dobimo, je: Sveti zakon je zakrament, v kterem se dva človeka, možki in ženska, ter neoženjen kristijan in neomožena kristijana, vzameta in zaročita za ves čas življenja, zavežeta z nerazvezljivo zavezo, da jima Bog poleg pomnoženja posvečujoče gnade božje dodelí še posebno gnado, s ktere pomočjo zamoreta dolžnosti svojega stanu zvesto spolnovati.

Iz tega kratkega opisovanja svetega zakona kmalu razvidimo, da ima sveti zakon sosebno tri bistevne lastnosti, namreč I.) da se zamore skleniti le med enim samim možkim in eno samo žensko; II.) da je sveti zakon pravi, resničen zakrament; in III.) da je sveti zakon nerazvezljiv ali da zakonska zaveza derží za vse žive dni, dokler je smert ne razveže.

4.) Te lastnosti svetega zakona si zdaj oglejmo posamezno in bolj na drobno. Začnimo s pervo:

I.) Sveti zakon se sklepa le med dvema osebama, ter enim možkim in eno žensko.

a.) Zakon je toliko star, kolikor star je človeški rod. Bog sam ga je že v paradižu ali raju postavil. Kader je bil Bog Adama in Evo vstvaril, blagoslovil ju je, in jima je rekel: „Naraščajta se in množita se, in napolnujta zemljo“. (I. Moz. 1, 28.) Volja božja je tedaj bila, da bi Adam in Eva živela v zakonski zavezi, da bi se človeški rod ohranil, na-

množil, in napolnil zemljo, ktera je bila vstvarjena ravno zavoljo človeka in zavoljo človeškega rodu. Drugi namen, ki ga je Bog imel s tim, da je zakonski stan postavil, je ta: obadva spola, možki in ženski, naj bi se po svetem zakonu vzajemno spopolnovala in eden drugega podpirala. Žena, kar slabotneja, potrebuje vodnika, potrebuje podpore; in to podporo je imela dobiti po svoji zavezi z možem, ki je močnejši in krepkejši. Pa tudi mož, dasiravno krepkejši in močnejši memo žene, potrebuje postrežbe v mnogih rečeh; in to postrežbo je imel dobiti po svoji zavezi z ženo. Tudi ta namen svetega zakona je Bog z razločno besedo na znanje dal, ter rekel: „Človeku ni dobro samemu biti; naredímo mu pomočnico, njemu podobno“. (I. Moz. 2, 18.) — Sveti zakon ima po tem takem sosebno dvojni namen, ter eden, da se človeški rod ohrani; in drugi, da sta si mož in žena eden drugemu v podporo in pomoč.

Volja božja pa je bila, da se ta dvojni namen doseže tako, da se le samo en možki z eno žensko v zakon zaveže ín po zakonsko skupaj živita; kajti Adamu je le samo Evo, tedaj le eno ženo, in Evi je le Adama, toraj le enega moža, v zakon dal. Ako bi bil Bog hotel, da bi bil Adam dve ženi ali še več žen imel, bil bi jih tudi vstvaril, in mu jih v zakon dal. Bog pa tega ni storil. Po tem takem že kar perva vtemelitev zakonskega stanu zahteva, da se zakon sklepa in obveršuje le samo med dvema osebama, ter enim možkim in eno žensko. Za tega voljo pravi tudi Jezus Kristus: „Ali niste brali, da on, kteri je od začetka stvaril človeka, je stvaril moža in ženo, in je rekel: Za tega voljo bo človek očeta in mater zapustil, in se bo deržal svoje žene, in bota dva v enem mesu. Toraj nista več dva, ampak eno meso (telo)“. (Mat. 9, 4—6.)

b.) Pervi storjeni greh pa je spačil človeško natoro pervim starišem in celemu človeškemu rodu. Zatorej se ta pervotna, od Boga samega vtemeljena enojnost v zakonu ni mogla na dolgo ohraniti, in se je morala mnogoženstvu umak-

niti. Že Lameh si je vzel dve ženi; Ezau je imel tri žene na enkrat; in če pogledamo, kako da Laban svoje hčeri, Lijo in Rahelo na Jakoba, brata Ezavovega, zabaranta in mu jih v zakon da, kmalu se prepričamo, kako dalječ da so ljudje od prave poti zašli, da se že clo nič več niso spodtikali nad tem, ako si je mož po dvoje ali še clo po več žen ob enem vzel. Res je sicer, da ne moremo kar naravnost terditi, da je bilo mnogoženstvo o tistem času pregrešno; Bog ga je v stari zavezi dopuščal, kakor je dopuščal marsiktero drugo nepopolnamost, da bi s takim dopuščenjem zabranil marsikako drugo, še hujše zlo. Jezus Kristus pa, ki je na svet prišel, da bi postavo pripravil na višo stopinjo popolnamosti, in človeka postavil na odličneje stajalo nravnosti in čednosti, odpravil je mnogoženstvo, in je zakon spet nazaj pripravil na pervotno enojnost. Rekel je; „Vsak, kteri se loči od svoje žene, in drugo vzame, prešestuje“. (Luk. 16, 18.) Ako pa po teh besedah Jezusovih prešestuje že tisti, ki svojo ženo zapustí, in se z drugo zaroči; gotovo še hujše prešestuje tisti, kteri svojo ženo obderží, pa si poleg nje privzame še drugo ženo ali pa clo več drugih žen. In kakor je Jezus Kristus mnogoženstvo overgel in prepovedal, tako ga je tudi njegova sveta cerkev vsegdar ojstro prepovedala. V svetem Tridentinskem cerkvenem zboru, postavim, sveta cerkev pravi: „Ako bi kdo terdil, da je kristijanu dopuščeno, imeti več žen ob enem, in da to po nobeni božji postavi ni prepovedano: bodi izobčen“. (Sess. 23. Can. 2.)

Naj si tedaj ali že kar na pervotno vtemelitev ali pervi začetek svetega zakona, pogledamo, ali naj si pogledamo na obnovljenje svetega zakona, s kterim obnovljenjem ga je obnovil in povelicál sam Jezus Kristus, vselej se jasno skaže in neoveržljivo, da sme in more zakon obstati le samo med dvema osebama, ter enim možkim in eno žensko, ako hočemo, da bo zakon res pravi zakon in Bogu dopadljiv zakon.

5.) Prestopimo se zdaj do druge lastnosti svetega zakona, ktera je:

II.) Sveti zakon je pravi, resničen zakrament.

Sveti zakon, kakoršnega je Bog že v paradižu ali raju postavil, in kakoršen je obstal cele štiri tisučletja stare zaveze, je bil natorna zaveza ali od Boga samega vravnana pogodba med možem in ženo, s ktero zavezo ali pogodbo sta se zavezala, da bota po zakonsko skupej živela; zakrament pa ta zakon vendar le ni še bil. Stara zaveza zakramentov nima; svete zakramente je še le Jezus postavil v novi zavezi. Zakonska družeta, mož in žena, sta v stari zavezi prejela sicer božji blagoslov; toda ta božji blagoslov ni bil sklenjen z notranjim posvečevanjem, ni delil posvečujoče gnade božje, ampak se je raztezal le na to, da se namnožuje in ohranja človeški rod in na druge pozemljiske dobrote, ki jih je vodil za seboj. Še le Jezus Kristus je sveti zakon povzdignil na višo stopinjo, ter ga posvetil in postavil med svete zakramente, in mu s tim naklonil nadnatorne gnade. Keršanski zakon je tedaj brez vse primere imenitniši memo Judovskega zakona. Kristijanom je bilo sporočeno, da ne poskerbujejo prebivalcev le samo za zemljo, ampak da poskerbujejo prebivalcev tudi za nebesa; za tega voljo je Jezus Kristus zakon posvetil, in ga povzdignil med svete zakramente. Ako je tedaj Bog zakonskim stare zaveze dal blagoslov, da so bili zmožni in pripravni, človeški rod na zemlji množiti in ohraniti, daje keršanskim zakonskim poleg tega tudi še gnado in pomoč, da zamorejo svoje otroke za nebesa odrejati, in vse druge dolžnosti svojega stanu zvesto in stanovitno spolnovati. — Da je sveti zakon res pravi in resničen zakrament, spričuje nam a.) sveto pismo; nam dokazuje b.) ustno izročilo; pa tudi c.) naša lastna pamet nam to poterduje.

a.) Da je sveti zakon res pravi in resničen zakrament, pred vsem drugim nam popriča sveto pismo. — Po spričevanju svetega evangelija je Jezus Kristus gledé svetega zakona in zakonskih zadev veliko govoril deloma očitno pred vsemi ljudmi, deloma na samem s svojimi učenci. S tim svojim razlaganjem in podučevanjem naš Gospod in Zveličar svetega

zakona ni le samo nazaj spravil v pervi, pervotni stan enojnosti, ter je odpravil vse mnogoženstvo, ampak je tudi učil in zapovedal, da se sveti zakon razvezati ne sme, kar vam bom v naslednjem stavku in prihodnjem keršanskem nauku bolj na tanjko razložil. (Glej. Mat. 5, 32; 19, 3-9. Mark. 10, 2-12. Luk. 16, 18.) Ker je tedaj Jezus Kristus s tim, da je enojnost in nerazvezljivost zakona učil in zapovedoval, sveti zakon povzdignil v preimeniten stan evangeljske popolnamosti, in mu ravno s tim, da ga je v tak stan povzdignil, naložil imenitniše dolžnosti in veče težavnosti, kakor jih je imel v stari zavezi po natori in po Mozesovi postavi; hotel mu je gotovo nakloniti in dodeliti posebne gnade, ali, da vam z drugo besedo povem: hotel je sveti zakon povzdigniti med svete zakramente.

To pa, kar že iz Jezusovega nauka lahko posnamemo in iz njegovega obnašanja povzamemo, prav jasno in določno razlaga sveti apostelj Pavl, kteri sveti zakon kar naravnost imenuje veliko skrivnost ali velik zakrament. Piše pa sveti Pavl tako le: „Mož je glava žene, kakor je Kristus glava cerkve, on, zveličar svojega telesa, (to je: zveličar svoje cerkve.) Kakor je pa cerkev Kristusu podložna, tako naj bodo tudi žene svojim možem v vseh rečeh podložne, (v vseh poštenih in pravičnih rečeh namreč). Možje, ljubite svojo ženo, kakor je tudi Kristus cerkev ljubil, in sam sebe zanjo dal, da bi jo posvetil in očistil . . . Tako morajo tudi možje ljubiti svoje žene kakor svoje telesa. Kdor svojo ženo ljubi, sam sebe ljubi. Zakaj nihče še ni nikoli svojega telesa sovražil, temveč redi ga in oskerbuje, kakor Kristus cerkev; ker smo udje njegovega telesa, njegovega mesa in njegovih kosti. Zavoljo tega, (ter zavoljo te tesne zveze), bo zapustil človek očeta in mater svojo, in se bo deržal svoje žene; in bota dva v enem mesu (telesu). Ta skrivnost je velika, (ta zakrament je velik); jaz pa rečem v Kristusu in v cerkvi. Tadaj tudi vi vsi, vsak naj ljubi svojo ženo, kakor sam sebe; žena naj se pa boji (naj spoštuje) svojega moža.“ (Efež. 5, 23—33). Sveti Pavl s temi besedami zaznamova sveti zakon kar podobo zveze, kakoršna je med Kristusom in njegovo

cerkevjo; moža nam pred oči postavlja v podobi Kristusovi, ženo pa v podobi svete cerkve; in ravno zavoljo te podobnosti imenuje sveti zakon veliko skrivnost ali velik zakrament; in po takem mora sveti zakon tudi res pravi zakrament biti. Kristus namreč se je s svojo cerkevjo zedinil ne le po svojem včlovečenju, ampak tudi po svoji gnadi in svoji ljubezni. „Kristus je cerkev ljubil, in sam sebe zanjo dal, da bi jo posvetil in očistil,“ uči sveti Pavl. Kakor je tedaj zedinjenje Kristusovo ž njegovo cerkevjo zares milostipolno zedinjenje, ravno tako mora tudi keršanski zakon ali sveti zakon biti milosti ali gnade polno zedinjenje, gnade polna zveza. Ako bi sveti zakon ne bil gnadepolno zedinjenje med možem in ženo, ne bil bi tudi prava, resnična podoba zedinjenja Kristusovega ž njegovo cerkevjo. Ako pa je sveti zakon zares gnadepolno zedinjenje, je gotovo tudi pravi in resničen zakrament. — Ta resnica se iz poprej navedenih Pavlovih besed tudi tako le izpelje. Po nauku Pavlovem nam zakonska družeta, mož in žena, pred oči postavljata Kristusa in njegovo cerkev. Ker nam pa poočitujeta ali pred oči postavljata Kristusa in njegovo sveto cerkev, morata se do eden drugega zaderžati in obnašati tako, kakor se Kristus in sveta cerkev obnašata in zaderžita do eden drugega. Kakor tedaj Jezus Kristus svojo cerkev vedno ljubi, in očiščuje in posvečuje, enako mora tudi mož svoji ženi vdan biti v sveti ljubezni; in kakor je sveta cerkev Kristusu pokorna v zvesti ljubezni, mora tudi žena svojemu možu podložna biti v ljubezni in pokorščini. In kakor Jezus Kristus svoje cerkve nikdar ne zapusti, in tudi sveta cerkev Jezusu nikdar nezvesta ne postane; enako morata tudi keršanska zakonska družeta v vseh in vsakoršnih okoljščinah življenja in v stanovitni zvestobi skupaj ostati. Teh dolžnost pa bi zakonski družeti ob lastnih natornih močeh nikakor ne mogli spolnovati; da jih zamorejo zvesto spolnovati, potrebna jim je posebna božja pomoč, posebna gnada. Kdo bi po tem takem smel misliti, da Bog zakonskim ljudem vse te dolžnosti sicer naklada, da jim pa za spolnovanje teh dolžnost potrebne gnade ne daje? Ne, nikakor ne, kaj takega bi Bog, ki je neskončno dobrotljiv in neskončno pravičen, ne mogel storiti! Bog nikdar nikoli od nas nič ta-

kega ne zahteva, česar bi ne mogli spolnovati; marveč nas on radodarno podpira s svojo gnado, da zamoremo spolnovati dolžnosti, ktere so nam naložene. Enako daje Bog tudi tistim, ki se poročijo, potrebno gnado, da zamorejo spolnovati svoje dolžnosti, kakoršne so jim naložene kar keršanskim zakonskim družetom.

b.) Resnico tega nauka, nauka namreč, da je sveti zakon pravi, resničen zakrament, popriča tudi ustno izročilo. Da je sveti zakon res pravi, resničen zakrament, se je v sveti keršanko katoliški cerkvi vsegdar verovalo, vsegdar učilo, in sveta cerkev je ta nauk s svojo nezmotljivo besedo vsegdar poterdila. Že sv. Ignacij Mučenec piše v pervem veku: „Spodobi se, da se ženin in nevesta po škofovi razsodbi v zakon zavežeta, in ta zakon se mora po Gospodu (to je: po Gospodovem naročilu) obverševati kar sveta reč.“ Učeni Tertulijan v drugem veku sveti zakon postavlja poleg svetega kersta, svete birme in svetega rešnjega Telesa, ter pravi, da se morajo tiste besede svetega aposteljna Pavla, ki smo jih poprej v mislih imeli, umevati od svetega zakona kar zakramenta. Bistroumni Origen, sv. Atanazij in sv. Krizostom pravijo, da se zakonski zavezi deli posebna gnada; kar se zamore zgoditi le s tim, da je sveti zakon res pravi in resničen zakrament. Sv. Ambrož veli, „da se sveti zakon posveti po mašnikovi obramnici in (mašnikovem) blagoslovu, in da se prešestnik pregreši zoper Boga, da postavo prelomi, gnado razverže, in pri svetem zakramentu delež zgubi.“ Ta sveti cerkveni učenik tedaj sveti zakon kar naravnost zakrament imenuje, in ga toraj prišteva zakramentom v pravem pomenu, ker naznanja da je sveti zakon z gnado v zvezi, ali da gnado delí. Enako tudi sv. Avguštin sveti zakon za zakrament ima, ga večkrat zakrament imenuje, in to spet v pravem pomenu, zato, ker le zakon kristijanov zakrament imenuje, nikakor pa ne zakona nevernikov, in ker tudi gledé svetega zakona enako govori, kakor gledé svetega kersta. Sv. Auguštin namreč primerja sveti kerst svetemu zakonu, in pravi, da zakrament svetega zakona pri tistih, kteri se eden od drugega ločijo, in v drugi zakon stopijo,

ostane veljaven ravno tako, kakor sveti kerst veljaven ostane pri tistih, kteri sveto vero zatajé in zapusté. Papež Siricij, verstnik svetega Ambroža in svetega Avguština, pravi, da oni mož, kteri v drugi zakon stopi, dokler je še živa njegova zakonska žena, božji rop stori. Papež Siricij bi tega gotovo ne bil izustil, ko bi svetega zakona ne bil prištéval pravim zakramentom; kajti božji rop se stori le s tim, da se napačno rabi kak sveti zakrament.

Da so sveti zakon že od nekdaj svetim zakramentom prištevali, razvidimo tudi iz tega, da še clo krivoverci, ter Kopti, Jakobiti, Nestorijani, Sirci in Gerki, ki so se od prave svete cerkve ločili, vendar le sveti zakon zakrament imajo. Verski obnovljevalci šestnajstega veka so ob svojem času svoje versko spoznavanje odposlali do razkolniškega Carigrajskega patriarha Jeremija, in so si prizadevali, da bi Gerke ali staroverce spravili na svojo stran. Patriarh pa jim odpiše, da se ž njimi ne more zediniti, in med drugimi razlogi, zavoljo kterih se ž njimi zediniti ne more, vpelje tudi tega, da oni svetega zakona, kterega gerška cerkev od nekdaj za zakrament ima, nočejo spoznati za zakrament. Pozneje se je sicer posrečilo Protestantom, da so patriarha Cirila, s pridevkom Lukaris, na svojo stran zvabili, ter ga pripravili v to, ta je ž njimi vred razun svetega kersta in svetega Obhajila zavergel vse druge zakramente; toda Gerki so se na vso moč vstavili tej verski novotariji, in kader so se gerški razkolniški škofje leta 1638 v Carjemgradu zbrali v zbor, so izobčenje izrekli nad svojega patriarha, in očitno in slovesno proglasili, da gerška cerkev ravno tako, kakor latinska cerkev sveti zakon spoznava za zakrament.

Ta nauk, ki ga spoznavajo sveti cerkveni učeniki, in ž njimi vred clo mnogi krivoverci in razkolniki, je tudi sveta cerkev poterdila s svojimi nezmotljivimi določili. Tretji Lateranski cerkveni zbor, kteri se je leta 1179 obhajal pod papežem Aleksandrom III., prepoveduje denar jemati za delenje svetih zakramentov, med ktere šteje tudi sv. zakon. Drugi Lijonski cerkveni zbor, obhajan leta 1274 med drugim tako le govori:

„Sveta Rimska cerkev terdi in uči, da je sedem svetih zakramentov: Pervi je (sveti) kerst, . . . spet drugi je (sveti) zakon.“ Ravno to določujejo tudi sveti cerkveni zbori v Kostnicah (Konstanz) na Nemškem in v Fiorenci na Italijanskem. Sveti Tridentinski cerkveni zbor pa pravi: „Ako bi kdo terdil, da (sveti) zakon ni resnično in v pravem pomenu eden zmed sedmih zakramentov evangeljske postave, ter od Kristusa postavljen, ampak da je le od ljudi izmišljen in v cerkev vpeljan: bodi izobčen.“ (Sess. 24, can. 1.)

c.) Resnico, da je sveti zakon res pravi in resničen zakrament, spoznava že tudi sama zdrava pamet človeška. Po svetem zakonu se ima človeški rod množiti in ohranjati. Ta namen svetega zakona pa se ne doseže že samo s tim, da se otroci na svet pripravljajo, ampak je treba, da se ta namen dožene, tudi odgojevanja ali izreje. Ravno s tim se človeška zakonska zaveza razločuje od druge enake zaveze ali drugega enakega zedinjevanja, ki ga nahajamo tudi med drugimi živimi stvarmi tukaj na zemlji. Pa tudi to še ni zadosti, da se otroci odrejajo tako, da postanejo koristni in blagodejni udje človeške družbe; marveč je dolžnost keršanskih staršev, da svoje otroke tudi v resnicah svete vere podučujejo in odgojujejo tako, da postanejo pridni in bogaboječi kristijani. Vsakdo pa kmalu lahko spozna, kako imenitne, pa tudi težavne da so te keršanskim zakonskim družetom naložene dolžnosti, in da jih zamorejo prav spolnovati le s pomočjo posebne gnade božje. In pamet sama kmalu razvidi, da mora Bog zakonskim družetom, ker jim je naložil tolikanj imenitne in težavne dolžnosti, dati tudi potrebno gnado, s ktere pomočjo zamorejo prav spolnovati te svoje dolžnosti; ali, kar je vse eno, in povedano le z drugo besedo: zdrava pamet sama razvidi in za potrebno spozna, da je Bog keršanski zakon postavil med svete zakramente. Ako bi Bog tega ne storil, mogli bi misliti in soditi, da Bog zahteva od keršanskih zakonskih kaj takega, česar ne morejo spolnovati; tirja kaj takega, kar jima ni mogoče obverševati. Da bi pa taka misel, taka sodba kar naravnost na-

sprotovala božji neskončni dobrotljivosti in božji neskončni pravičnosti, kdo tega ne ve!

Sveti zakon je po volji božji med drugim tudi pripomoček ali sredstvo zoper nezderžnost. Zdaj pa spet že sama pamet kmalu lahko spozna, da sam zakon brez božje gnade, ali zakon sam ob sebi ni zadosti močen pripomoček, in zadosti zdatno sredstvo zoper nezderžnost; deloma že zato ne, ker bi se poželjivost v zakonskem življenju še le bolj razvnela, namesto da bi se pogasila; deloma pa tudi zato ne, ker se marsikterikrat pripeti, da mora tudi zakonski človek zderžljivo živeti, ali zavoljo bolezni svojega zakonskega družeta, ali ker se za dalj časa znajde v kakem drugem, oddaljenem kraju, ali pa zavoljo kakega drugega takega ali enakega vzroka. Ravno zavoljo tega tudi pamet sama kar rada verjame, da je Bog na sveti zakon navezal posebno gnado, in da je po tem takem sveti zakon povzdignil med svete zakramente. V tej zakramentalni gnadi, ter v gnadi, ki jo zakrament svetega zakona daje, zagleda naša pamet nadomestitev za tisto prizanesljivost, ki jo je Bog imel z zakonskimi ljudmi stare zaveze, in poleg ktere prizanesljivosti se je nezderžljivosti jez postavljal s tim, da je bilo v posebnih okoljščinah dopuščeno od žene se ločiti, in da je dopuščeno bilo še clo mnogoženstvo.

Sveti zakon se je že od nekdaj v sveti cerkvi prištevalsvetim rečem, in večidel ga je mašnik zavezoval in blagoslovljeval med božjo službo. Sveti cerkveni učeniki od svetega zakona vsegdar govoré z velikim spoštovanjem in častitljivo besedo. Učeni Tertuljian, na primero, pravi: „Kako bi zamogel prav popisati srečo (svetega) zakona, ki ga cerkev zavezuje, kterega daritev (svete maše) uterduje, čegar zavezo angelji oznanujejo, in kterega Oče (nebeški) za ljubo ima!“ Iz vsega tega pa mora pamet že spet soditi in skleniti, da je sveti zakon res pravi in resničen zakrament. Ako bi bil namreč sveti zakon le kakor kaka človeška pogodba, ali kakor kak drug navaden stan, postavim: kmetjiški stan, ali zidarski stan, ali kak drug enak stan: gotovo bi sveti cerkveni očetje

ne bili o njem govorili s tolikim spoštovanjem, in bi ga gotovo ne bili v dotiko spravili z naj svetejšimi rečmi.

Sveto pismo tedaj in ustno izročilo spričujeta in zdrava pamet človeška ž njima vred poterduje, da je keršanski zakon pravi in resničen zakrament. Pri svetem zakonu namreč nahajamo vse tri k vsakemu zakramentu potrebne reči: nahajamo vidno znamnje, nahajamo nevidno gnado, in nahajamo tudi še to okolnost, da je sveti zakon postavljen od samega Jezusa Kristusa, ki je postavil tega in vse druge svete zakramente. — Vidno znamnje zakramenta svetega zakona obstoji v tem, da obadva zaročenca, ženin in nevesta, vpričo svojega duhovnega pastirja, župnika ali njegovega nadomestnika, in vpričo dveh prič, očitno in določno izrečeta, da v zakon privolita, in da se ta njuna medsebojna privolitev poterdi z cerkvenim blagoslovljevanjem. — Nevidna gnada, ki jo zakrament svetega zakona delí, je dvojna, kakor je dvojna pri vsakem zakramentu živih, ali vsakem zakramentu za žive. Perva obstoji v tem, da ta sveti zakrament tistim, ki ga vredno prejmejo, posvečujočo gnado božjo namnoži ali pomnoži, da jo imajo po tem več ali v obilniši meri. Druga gnada, ki jo zakrament svetega zakona onim, ki ga vredno prejemajo, daje, je pa tista posebna gnada, s ktere pomočjo zamoreta zakonska družeta zakonsko zvestobo, ktero sta eden drugemu dolžna, stanovitno ohraniti, ter stanovitno deržati in ohraniti tudi v velikih skušnjavah, pri obilnem zapeljevanju, v bolezni, britkostih in drugih nadlogah; s ktere pomočjo zamoreta zakonska družeta eden drugega keršansko, ter spodobno, zvesto in stanovitno ljubiti; s ktere pomočjo zamoreta zakonska družeta voljno prenašati križe in težave življenja, brez kakoršnih skoraj da ni nobenega zakona na svetu; s ktere pomočjo zamoreta zakonska družeta keršansko izrediti svoje otroke, ki jima jih Bog da, ter si s skerbno izrejo in pridnim odgojevanjem otrok nebesa prislužiti. — Gledé tretje, k vsakemu zakramentu potrebne reči, ktera zahteva, da je od samega Jezusa

Kristusa postavljen tisti sveti obred, ki ga štejemo med svete zakramente, ne moremo povedati na tanjko, kdaj ravno da je Jezus Kristus postavil zakrament svetega zakona, kakor tudi gledé zakramenta svete birme in gledé zakramenta svetega poslednjega olja ne moremo določno povedati, kdaj da ju je Jezus Kristus postavil; to pa vemo zagotovo, da je Jezus Kristus sveti zakon, kterega je Bog že v paradižu postavil, povzdignil med svete zakramente. In to resnico popričamo s tim, da je sveti zakon, kakor smo danes slišali, oblagodarovan in zedinjen z nadnatorno gnado, ki jo delí onim, ki vredno in prav pripravljeni stopijo v zakonski stan. Sveti zakon bi te nadnatorne gnade nikakor ne mogel deliti in dajati, ako bi ga ne bil med svete zakramente povzdignil sam Jezus Kristus, edini delivec vseh gnad.

b.) Ljubi kristijani! ako obernemo svoj pogled na ljudi, ki ženitovanje obhajajo, in opazujemo njihovo obnašanje in zaderžanje, mogli bi res misliti, da imajo nekteri ljudje sveti zakon za zgol posvetno reč, da ne rečem kaj hujšega. Vidi se, da je priprostim kmetijskim ljudem več do tega, da se razveseljujejo in radujejo pri bogatem obedu na ženitovanju, nego do svetega opravila, ktero se v cerkvi obveršuje med tem, da se poročata ženin in nevesta. Pa tudi med svati iz viših in bolj olikanih stanov se med ženitovanjem nahaja vse preveč nečimurnosti in vse premalo pravega bogoljubnega, keršanskega duha. In vendar je sveti zakon sveta reč, nikakor pa ne kaka posvetna veselica. Sveti zakon je Bog sam v paradižu postavil, in Jezus Kristus ga je med svete zakramente povzdignil, kakor smo danes slišali, in ga je poleg tega počastil še s tim, da je tudi on sam šel na neko ženitovanje v mesto Kana na Galilejskem, ter je ondi svoj pervi čudež storil. Dovolíte, da vam to znano dogodbo tukaj na tem mestu spet v spomin pokličem s tim namenom, da bote sveti zakon posihmalo v veči časti imeli, in ženitovanja obhajali vsegdar spodobno in po keršansko, da bo vašega ženitovanja Bog vesel, vaš nebeški Oče, in vaša skerbna mati, sveta katoliška cerkev. Tretji dan po pogovoru, ki ga je Jezus imel z Natanaelom ali Jernejem apostelj-

nom (Jan. 1, 46 - 51.), je bila ženitnina v Kani Galilejski, ktera je stala blizo Tira in Sidona. Marija, mati Jezusova, se je tudi znašla na ženitnini. Bil je pa tudi Jezus povabljen na ženitnino in njegovi učenci. In ko je vina zmanjkalo, in je Marija opazila to nadlogo, obernila se je k Jezusu, svojemu Sinu, ter mu je rekla: „Vina nimajo“. S to besedo je Marija ponižno poprosila Jezusa, da bi svatom iz stiske pomagal, pomagal z čudežem. In Jezus jej reče: „Žena! kaj je meni in tebi mar? Moja ura še ni prišla.“ Tukaj Kristus govori kar Bog, toraj Marije ne imenuje „mati“, ampak „žena“, ker le po človeški natori mater ima, po božji pa ne. Hotel je pa Mariji s temi svojimi besedami to le povedati: Žena! kakošno zvezo imava med seboj, kader je treba delati čudeže? Imam mar od tebe svojo božjo mogočnost, in ali je mar nimam od svojega nebeškega Očeta, po kogar volji se moram ravnati? Moja božja natora, ktera čudeže dela, ne izhaja od tebe. Čas pa, da po volji svojega nebeškega Očeta čudež storim, in s tim svojo božjo in zveličavno delavnost pokažem, ni še *prišel*. Ta čas takrat ni še bil prišel, ker svatom ni še bilo zadosti znano, da vina primanjkuje; kar pa jim je bilo vendar le treba vedeti zato, da so se zamogli tolikanj bolj prepričati o čudežu. Ta čas pa je pretekel med tem, da je Jezus govoril s svojo materjo, in ona s služabniki. Gospod ni grajal s temi besedami Marijne prošnje, ktera je izhajala iz čiste, razsvitljene ljubezni, kakoršna ljubezen nikoli ni graje vredna. S temi besedami pa je dal Jezus Kristus tudi svatom razumeti, da čudeža ne bo storil kar sin žene, temveč kar Sin božji; da ga bo sicer storil na prošnjo svoje matere, vendar pa ne zavoljo nje, in tudi ne poprej, prejden ne pride od njegovega nebeškega Očeta odločeni čas. Marija je pravi pomen Jezusovih besed dobro razumela, toraj ni našla graje v njih; spoznala pa je tudi, po notranjem navdihovanju podučena, da se je čas Jezusove čudodelnosti približal, zatoraj je rekla služabnikom: „Karkoli vam poreče, storite!“ Bilo je pa ondi šest kamnjenih verčev postavljenih po šegi judovskega očiščevanja, da so si v njih po svoji šegi roke umivali in posodo. Vsakteri je deržal po dve ali tri mere. Jezus reče služabnikom:

„Napolnite verče z vodo“. In so jih napolnili do verha. In Jezus jim reče: „Zajmite zdaj, in nesite starašinu“. Starašina je imel oblast pri mizi ukazovati strežajem, in vse v pravem redu ohraniti. Služabniki so šli, ter zajemali vino z nekim kalnikom ali korcem in ga vlivali v kupice, in nosili na mizo. Ko je pa starašina pokusil vodo, v vino spremenjeno, in ni vedel, od kod da je, kar so pa služabniki, ki so vodo zajemali, dobro vedeli, je starašina poklical ženina, in mu je rekel: „Vsak človek da dobro vino pervič (na mizo), in kader se napijejo, (in vina ravno prenatanjko ne pokušajo, kakošno da je), ondi slabejšega (postavlja na mizo); ti pa si dobro vino do zdaj prihranil“. Njega dni je bila taka navada, da so naj poprej boljše vino na mizo postavljali; pri nas pa je nasprotna navada, ter boljše vino na zadnje na mizo postavljamo. Ta začetek čudežev, ter ta pervi čudežev je storil Jezus v Kani Galilejski, in je razodel svoje veličastvo; in njegovi učenci so vanj verovali, (Jan. 2, 1—11.) to je: To je bil pervi čudež, ki ga je Jezus storil. S tim je razodeval svojo nadnatorno, božjo moč in čast, in njegovi učenci, ko so to vidili, so v veri rastli, ter tem terdnejše verovali v njega. Zakaj pa je Jezus o začetku svoje delavnosti storil ravno ta čudež, in zakaj ne kakega drugega nad kakim bolnikom? Menda se ne bom zmotil, ako rečem, da je hotel od ene strani na znanje dati, kako imeniten in častitljiv da je zakonski stan; od druge strani pa, da bi bil začetek nekama podoba konca. Dokončanje vseh reči bo ob svojem času nebeška ženitnina za pravične, kteri so vodo svojega človeštva spremenili v vino božjega življenja; zato se je spodobilo, s pozemljisko ženitnino in s pozemljiskim spremenjenjem začeti, da bi bilo to pomenljiva predpodoba unega višega prihodnjega življenja in večnega veselja. Amen.

LXXXII. keršanski nauk.

Sveti zakon je nerazvezljiv, ter veže za ves čas življenja. —

1.) Dve lastnosti svetega zakona sem vam uni dan razložil. Pripovedoval in dokazoval sem vam, da se sveti zakon sme sklepati le samo med dvema osebama, ter enim samim možkim in eno samo žensko, kakor je Bog že kar o začetku na znanje dal, ter vstvaril le enega moža, Adama, in mu v zakon dal le eno ženo, Evo. Poleg te perve posebne lastnosti svetega zakona sem vam razlagal tudi drugo, ktera obstoji v tem, da je sveti zakon pravi in resničen zakrament, kar se skaže s tim, da nahajamo pri svetem zakonu vse tri k vsakemu zakramentu spadajoče reči, ter vidno znamnje, nevidno gnado božjo, in poleg tega tudi še to, da je sveti zakon postavljen od samega Jezusa Kristusa.

2.) Čas ni dopustil, da bi vam bil zadnjič razložil še tretjo posebno lastnost svetega zakona. Kar se pa zadnjič ni dalo, zgodilo se bo danes z božjo pomočjo:

III. Sveti zakon je nerazvezljiv.

Sveti zakon je nerazvezljiv, ter veže za vse žive dni, dokler eden ali drugi zmed zakonskih družetov ne umerje. Le smert enega ali drugega zakonskega družeta razveže zakon. Vtegne pa se vendar le iz posebno imenitnih vzrokov prigoditi, da se zakonskim družetom dopusti ločitev, in sicer ločitev od mize in postelje. Te dve

resnice naše svete vere bomo zdaj nekoliko natanjčniše pregledali.

3.) Da je sveti zakon gledé svoje zaveze nerazvezljiv, to priča nam a.) sveto pismo, b.) ustno izročilo in c.) zdrava pamet.

a.) Da je sveti zakon v ozir svoje zaveze nerazvezljiv, spričuje nam naj poprej sveto pismo. — Nekega dne so farizeji pristopili k Jezusu, ter so ga vprašali: „Je li pripuščeno možu, ločiti se od žene?“ Jezus pa je odgovoril, in jim rekel: „Kaj vam je Mozes zapovedal?“ So rekli: „Mozes je dopustil ločilen list pisati, ter se ločiti“. In Jezus je odgovoril in jim rekel: „Zavoljo terdobe vašega serca vam je pisal to zapoved. Ali od začetka stvarjenja je Bog stvaril moža in ženo. Za tega voljo bo človek popustil svojega očeta in svojo mater, in se bo svoje žene deržal; in bota dva v enem mesu. Toraj nista več dva, ampak eno meso. Kar je tedaj Bog združil, naj človek ne loči“. (Mark. 10, 2—9.) Da bote te besede Jezusove prav razumeli, moram vam povedati, da je postava Mozesova dopuščala možu, ločiti se od žene zavoljo njenega prešestovanja ali kakega drugega enako imenitnega vzroka. Ni mu bilo treba drugega storiti, kakor to, da jej je spisal ločilno pismo. In mož, ki se je s takim pismom od žene ločil, smel si je drugo ženo vzeti; in tudi žena, ktera je ločilni list dobila, smela se je z drugim možem zaročiti; kajti njuna poprejna zakonska zaveza je bila razvezana, bila vničena; Tako ločitev ali tako razvezovanje zakona pa je Mozes Judom dopuščal le zavoljo terdobe njihovega serca, ker bi se bilo pri njihovem nevkrotljivem, terdem sercu spočelo in naredilo vse hujše zlo, ako bi bila v takem slučaju zakonska zaveza še dalje trajala, kakor pa se je bilo naredilo s tim, da se je zakon razvezal. To posebno okoljščino postavlja Jezus Farizejem pred oči, ter določuje, da je razvezovanje zakona samo ob sebi zoper voljo božjo, da je bilo pa Judom dopuščeno le zbog njihovega neotesanega, poželjivega serca, ter posvetnega duha. Na dalje Jezus razjas-

nuje in določuje, da se mora v novi zavezi, v kteri se mora nepopolnamost vmakniti popolnamosti, sveti zakon spet nazaj pripraviti v svoj pervi, pervotni stan, in da se toraj zakonska zaveza ne sme več razvezovati. Kar pa je s tim Jezus Farizejem le bolj v sploh povedal, to je svojim učencem razložil še bolj na tanjko. Učenci namreč so ga gledé te reči še posebej vpraševali, in Jezus jim je rekel: „Kdor koli se loči od svoje žene, in drugo vzame, prešestuje nad njo. In ako se žena loči od svojega moža, in se z drugim omoži, prešestuje“. (Mark. 10, 10—12.) In o drugi priložnosti je rekel: „Vsak, kteri se loči od svoje žene, in drugo vzame, prešestuje; in kteri vzame od moža ločeno, prešestuje“. (Luk. 16, 18.) Hotel je Jezus povedati to le: Ločilne pisma, kakoršne je Mozes Judom dopuščal, so zdaj pri kraju; med keršanstvom v novi zavezi se sveti zakon nikakor ne sme razvezovati. Kdor zakon razveže, bodi si mož ali žena, in se z drugim zaroči, se prešestovanja krivega stori. Med Judovskimi učeniki nahajamo o Jezusovem času gledé zakonske zaveze sosebno dvojno misel: eni zmed njih so terdili, da se zakonska zaveza ne sme razvezovati, razun zavoljo prešestovanja ali drugega enakega, imenitnega vzroka; drugi so temu nasproti terdili, da se sme zakonska zaveza razvozljati in razdreti zavolje vsakoršnega, če tudi ne tolikanj imenitnega vzroka. To dvojno misel so Farizeji nekega dne razlagali pred Zveličarja, ter hotli zvedeti njegovo misel, njegovo razsodbo. Jezus pa jim je odgovoril: „Povem vam, da, kdorkoli se loči od svoje žene razun zavoljo prešestovanja, in drugo vzame, prešestuje; in kdor ločeno vzame, prešestuje“. (Mat. 19, 9; 5, 32.) S temi besedami je hotel Jezus povedati, da ne že zavoljo vsakoršnega vzroka, temveč le samo zavoljo prešestovanja ali kakega drugega, temu enakega, ter imenitnega vzroka se sme po Mozesovi postavi zakonska zaveza razločiti in razdreti. In po tem, ko je Farizejem v tem zmislu razložil Mozesovo postavo, jim je pa tudi še povedal, da se odsihmalo sveti zakon nič več ne sme razdreti, tudi ne zavoljo prešestovanja ali drugega enakega imenitnega vzroka, ter je pristavil: „kdor drugo vzame, prešestuje; in kdor lo-

čeno vzame, prešestuje". Zapopadek vseh teh Jezusovih besed je tedaj na kratko ta: Po Mozesovi postavi se sme sicer zakon razdreti zavoljo prešestovanja ali kakega drugega imenitnega vzroka; po moji postavi pa, ktera edina bo odsihmalo veljavo imela, razvezovanje zakona nič več ni dopuščeno, niti ne zavoljo prešestovanja, niti ne zavoljo kakega drugega vzroka. Naj se toraj Protestantje na besede Jezusove, poprej povedane, sklicujejo, kolikor koli hočejo, in naj, kolikor jim koli drago, ž njimi dokazujejo, da se sme zakon razvezati zavoljo prešestovanja, je nevspešno in prazno vse njihovo prizadevanje; kajti besede Jezusove nimajo tistega pomena, kterega bi jim oni radi podvergli. Velikoveč je v tistih besedah ta pomen, da se po keršanski postavi zakonska zaveza ne sme razdreti, tudi ne zavoljo prešestovanja in ne zavoljo nobenega drugega vzroka ne. Enako uči tudi sv. apostelj Pavl, ki ločitev od mize in postelje zakonskim sicer dopušča, popolnega razvezovanja zakona pa ne dopušča, ter ne dopušča druge zakonske zaveze s kako drugo osebo po taki ločitvi; pa tudi kar naravnost pove, da je to zapoved in postava Kristusova. „Tistim, piše sv. Pavl, ki so v zakonu, ne zapovedujem jaz, ampak Gospod, naj se žena od moža ne loči; ako se pa loči, naj ostane neomožena, ali naj se pa spravi s svojim možem. Tudi mož naj žene od sebe ne spusti". (I. Kor. 7, 10, 11.) — Da je po tem takem sveti zakon res nerazvezljiv, prav določno uči sveto pismo.

b.) Nerazvezljivost svetega zakona se pa tudi prav javno dokazuje iz ustnega izročila. Sveti cerkveni očetje razvezovanja svetega zakona kratko in malo ne poterdijo. Sv. Bazilij, postavim, pravi: „Nikakor ni dovoljeno, da bi se mož, ki je svojo ženo od sebe spustil, ali pa žena, ktera je od moža ločena, se s kom drugim zaročila". In sv. Avguštin veli: „Zavoljo nečistosti je sicer dovoljeno, prešestno ženo od sebe spustiti; toda, dokler ona živí, mož druge vzeti ne sme. Ravno tako tudi ve, žene, ne smete vzeti tistih mož, od kterih so se ločile njihove žene; take zaveze bi ne bili zakoni, temveč prešestovanja". Sveti cerkveni učeniki tedaj ločitev

od mize in postelje sicer dovolijo iz posebno imenitnih vzrokov, nikakor pa ne dopuščajo popolnega razdiranja in zavezovanja zakonske zaveze. Enako tudi sveti cerkveni zbori. Sveti cerkveni zbor, ki se je leta 305. obhajal v mestu Elvira, določuje in pravi: „Ni dopuščeno, da bi se žena, ktera je zavoljo prešestovanja zapustila svojega moža, (z drugim) zaročila“. Cerkveni zbor, ki se je obhajal leta 656. v mestu Nantes, pravi: „Ako bi kak mož nad svojo ženo opazil doprineseno in dopričano prešestovanje, zamore, ako hoče, od sebe spustiti svojo ženo; toda nikakor ne sme druge vzeti, dokler ona živi“. Ravno to je gledé moža in žene že poprej, ter leta 407. izrekel sveti cerkveni zbor v mestu Kartago. In, da od vseh drugih molčim, naj le še to povem, kar sveti Tridentinski cerkveni zbor v ozir tega pove, ki pravi: „Ako bi kdo terdil: (sveta) cerkev je v zmoti, ki je učila in še uči, da se po evangeljskem in aposteljskem nauku zavoljo prešestovanja enega zakonskega družeta zakonska zaveza razvezati ne more, in da nobeden zmed njih, in tudi nedolžni druže ne, ki k prešestovanju nobene priložnosti ni dal, ne more v drugi zakon stopiti, dokler uni zakonski druže živi, in da prešestovanje doprinese tisti, ki se po ločitvi od prešestnice z drugo zaroči, in ravno tako tista, ktera po svoji ločitvi od prešestnika drugega vzame: bodi izobčen“. (Sess. 24. can 7.)

S tim naukom ustnega izročila se po vsem zlaga in popolnoma vjema tudi n a v a d a (praxis), kakoršna se je vedno obverševala v sveti cerkvi. Sveta cerkev namreč se je vedno terdno in stanovitno deržala pravila, da se veljavno sklenjen in v djanju izverševan zakon ne sme razvezati zavoljo nobenega vzroka ne, in se je vedno in stanovitno ustavljala tistim, kteri so iskali razvezati zakonsko zavezo. Nekteri keršanski cesarji, kakor Konštantin, Honorij, Teodozij so po svojih postavah razvezovanje zakonske zaveze dopuščali zavoljo prešestovanja in drugih vzrokov; toda sveta cerkev je te postave očitno in na ves glas oklicala kar take, ki se znajdejo v nasprotju s postavo Kristusovo. Cesar Karol Véliki je zavergel

svojo pravo ženo Hilmentraud, ter se po nasvetovanju svoje matere zaročil z Leutbergo, hčerjo Deziderija, kralja Longobardov. Papež Štefan III. pa se je ojstro ustavil temu djanju, dasiravno je cesar sveti cerkvi veliko dobrega storil, in mu je clo z izobčenjem žugal, ako bi Longobardinje Leutberge spet nazaj ne poslal njenemu očetu. Papeževo opominjevanje in žuganje, zedinjeno s prigovarjanjem Frankovskih cerkvenih predstojnikov (prelatov), je cesarja na zadnje vendar le nagnilo, da je Leutbergo odpravil in spet k sebi vzel svojo pravo ženo Hilmentraudo. Tako srečen, kakor ta, pa ni bil upor svete cerkve zoper Angležkega kralja Henrika VIII. Temu razuzdanemu kralju pride na misel, da bi se ločil od svoje prave žene, Katarine Kastilijanske, ter se zaročil z drugo, po imenu Ana Bolejn. Obernil se je tedaj do papeža, da bi dobil dovoljenje za razvezovanje pervega zakona. Papež Klemen VII. osupne, kader mu ta tirjatev pride v roke in pred oči; in to tem bolj, ker je Henrik dosihmalo veliko veljavo imel na Rimskem dvoru zavoljo svoje gorečnosti, s kakoršno se je ustavljal Lutrovi novi veri, in s kakoršno je branil pravice svete katoliške cerkve. Vsemu temu vkljub pa vendar le papež ni dovolil, da bi kralj razderl zakon s svojo pravo ženo Katarino. Kralj pa bi se bil vsakako rad znebil svoje žene; toraj se je obernil do naj bistroumniših učenjakov, domačih in stranskih, da bi mu razlogov in vzrokov poiskali, na ktere naslonjen in opert bi zamogel razvezati svoj zakon; se je obernil do nemških knezov in veljakov, da bi oni papeža pregovorili in spravili na njegovo stran; je obetal velike, bogate darila, ako se mu stori po volji: toda papež se ne da pregovoriti, marveč kralju sporoči, da ga lepo prosi, naj bi ne zahteval od njega, da bi iz hvaležnosti do ljudi prelomil nespremenljive božje zapovedi. Kralj Henrik, ko vidi, da je nevspešno in prazno vse njegovo prizadevanje, se v svoji slepoti loči od Rima in svete katoliške cerkve, začne strahovito preganjati katoliške kristijane, ki so zvesti ostali Rimskemu papežu, in vpelje Protestantovsko krivovero v Angležkem kraljestvu. In papež je stanoviten ostal pri svojem vpiranju, ter rajše pustil, da je kralj z vsem svojim podložnim ljudstvom

vred zapustil katoliško cerkev, kakor pa da bi bil zoper božjo postavo dopustil razvezovati postavno zakonsko zavezo. Tako tedaj sveta cerkev nikdar ni dopuščala, da bi se razvezal postavno sklenjeni in v djanju izverševani zakon; nobena reč je ni mogla pripraviti v to, da bi bila gledé te reči kaj odjenjala. Sveta cerkev je tako ravnala, ne iz svojeglavnosti, marveč zato, ker je nerazvezljivost svetega zakona imela za božjo zapoved, ktere prelomiti ni smela in ni mogla. Zgodovina nam sicer pripoveduje, da je sveta cerkev tu in tam razvezala kak zakon tega ali unega vladarja ali kneza; toda to se je vsegdar zgodilo le samo pri takih zakonih, pri kterih se je po skerbnem preiskavanju očitno pokazalo, da je bil tisti zakon neveljavno sklenjen zavoljo tega ali unega zakonskega zaderžka. To razvezovanje tedaj ni bilo pravo razvezovanje ali razdiranje zakona ali zakonske zaveze, ampak je bilo le sodnijsko določilo, da tisti zakon že kar sperva in o pervem začetku ni bil veljaven, in da tedaj pri tistem zakonu ni bilo prave zakonske zaveze.

Tako tedaj nerazvezljivost zakona poterdi tudi ustno izročilo in navada, v sveti cerkvi vedno obverševana.

c) Nerazvezljivost zakona pa že tudi po pravilih zdrave p a m e t i lahko spoznamo. Jezus Kristus je na svet prišel, da bi, kakor sam pove, spopolnoval staro postavo. Ako bi pa še zmerom dopuščeno bilo, spisati ženi ločilno pismo, in jo od sebe odpraviti, tedaj bi keršanska postava gledé svetega zakona nič popolniša ne bila memo postave Mozesove. Po tem takem mora že tudi pamet sama pripoznati neločljivost ali nerazvezljivost keršanskega zakona, da v navskrižje in nasprotje ne pride z namenom ali cilj in koncem, zavoljo kterega je Jezus na zemljo prišel. — Sveti zakon je na dalje tudi podoba zedinjenja Kristusovega ž njegovo cerkvijo; Kristus je pa in bo ostal s svojo cerkvijo zedinjen do končanja sveta, do konca časov. In po tem takem morajo tudi zakonski družeti neločljivo skupaj zvezani ostati; sicer bi njihov zakon ne bil podoba zedinjenja Kristusovega ž njegovo cer-

kevjo. — Nerazvezljivost svetega zakona je tudi posebno vspešen pripomoček za vajo v čednosti in nabožnosti. Dokler zakonska družeta vesta, da bota morala vedno skupaj ostati; prizadevata si tudi, da bi krotila svoje strasti in hude nagnjenja, in da bi poterpljenje imela eden z drugim, da bi ne imela pekla že na tem svetu, in da bi tudi na unem svetu v pekel ne prišla. — Razvezljivost svetega zakona bi poleg tega, ako bi dovoljena bila, bolj vgajala zadolženemu, kakor pa nezadolženemu zakonskemu družetu. Ako bi se, postavim, zakonska zaveza smela razdreti zavoljo prešestovanja, lahko bi se zadolženi zakonski druže prav nalašč poslužil tega pripomočka v to, da bi razvezal zakonsko zavezo. Ako bi se mož svoje žene naveličal ali pa žena moža, in bi prešestovanje bilo sredstvo, z čegar pomočjo bi se zamogla znebiti zakonskega družeta, lahkomišljeni zakonski druže bi prav nalašč večkrat prelomil zakonsko zvestobo, da bi le svoj namen dosegel in zakon razderl. S tim bi se, tako rekoč, zakonskima družetoma nož dal v roko, s kterim nožem bi prav samovoljno prerezala vez zakonske zaveze. — In na zadnje, kakošna bi bila z otroci, ako bi se zakonski družeti smeli poljubno spet ločiti? Kdo bi skerbel za njihovo dušno in telesno odrejo? Kolika škoda bi se izcimila iz tega za vso človeško družbo sploh! Po tem takem tedaj že tudi pamet sama spoznava, da se zakonska zaveza ne sme in ne more razvezati.

Vendar pa se vsemu temu vkljub zakonska zaveza sme popolnoma razvezati v dveh posebnih slučajih ali primerljejih. Pervi slučaj zadeva z a k o n n e v e r n i k o v, kterim prištevamo vse tiste, ki niso kristijani, ki niso kerščeni. Ako se namreč eden zmed neverskih zakonskih družetov pokristijani ali k naši sveti veri spreoberne, in ga zavoljo tega spreobernenja drugi neverški zakonski druže zasramuje, preganja, ali pa v spolnovanju keršanskih dolžnost opovira, zamore, ako hoče, zakon razvezati, in v drugi zakon stopiti, kar je, se ve da, dovoljeno storiti tudi ostalemu neverskemu zakonskemu družetu, toda še le po tem, ko je spreobernjeni zakonski druže že v drugi zakon stopil, ker je s tim zakonska zaveza

popolnoma razvezana. To posnamemo iz besed aposteljnovih. Po tem namreč, ko sveti Pavl pove, da zamore verni zakonski druže, ako ga je volja, ostati pri nevernem zakonskem družetu, pristavlja še to le: „Ako se pa neverni (ali neverna) loči, naj se loči; ni namreč sužnosti podveržen brat ali sestra (to je: verni mož ali verna žena) v takih rečeh; ampak v miru nas je Bog poklical“, to je: Bog nas je poklical h keršanstvu, da bi kolikor je pri nas, z vsemi ljudmi v miru živeli, da bi se tedaj ne imeli za zvezane z nevernim družetom, temveč da ga pustimo iti v miru. (I. Kor. 7, 15.) Sveta cerkev je tedaj tudi vsegdar dopuščala, da se je k naši sveti veri spreobernjeni zakonski druže smel ločiti, in v drugi zakon stopiti, kader s svojim neverskim zakonskim družetom ni mogel nič več mirno skupaj živeti. Vzrok temu je ta, ker je bil njun zakon sklenjen, dokler še nista bila kristijana, in toraj tudi njun zakon ni še bil zakrament, in po tem takem tudi še ne povzdignjen do svoje pervotne visokosti in nerazvezljivosti. Kader se pa zakon sklene med kristijani, se s tim, da eden zakonskih družetov sveto vero zataji in zapusti, zakonska zaveza ne razveže, temveč ostane vedno nerazvezljiva, ker je bila že kar sperva pravi zakrament, in po tem takem nerazvezljiva. Ravno to velja tudi v ozir zakonske zaveze krivovernih kristijanov, postavim: Protestantov. Njihova zakonska zaveza je keršanska zakonska zaveza, je tedaj zakrament, in kar zakrament je povzdignjena do pervotne visokosti, in je za tega voljo nerazvezljiva. Za tega voljo tudi nobeden katoličan ne more in ne sme v zakon vzeti Luteranke, ločene od njenega moža; in ako bi to storil, neveljaven bi bil ta njegov zakon; in ta njegov zakon bi ne bil nič drugega, nego vedno prešestovanje, in bi si kar kazen na glavo navlekel izobčenje iz katoliške cerkve.

Drugi primerlej, o kterem je razvezovanje zakonske zaveze dopuščeno, je pa ta le: Kader je sveti zakon sicer veljavno sklenjen, pa še ne izverševan, zamore se spet razvezati, ako bi eden zmed zakonskih družetov stopivši v kak menišk ali drugi od svete cerkve poterjen red, ter bi se za-

vezal s slovesnimi obljubami. Naj vam to en malo bolj umevno povem: Ako bi se poročila dva keršanska človeka, pa bi vedno v nemar pustila svoje zakonske pravice, in le kakor brat in sestra med seboj živela, zamore ali mož ali žena iti v kak samostan ali klošter; in kakor hitro se v samostanu slovesno zaobljubi z navadnimi samostanskimi obljubami, tedaj se njun zakon popolnoma razveže, tako da zamore v drugi novi zakon stopiti uni zakonski druže, kteri je ostal med svetom, v svetovnem stanu. Gledé takega razvezovanja zakonske zaveze tako le določuje sveti Tridentinski cerkveni zbor: „Ako bi kdo terdil, da se veljavno sklenjen, pa ne še obverševan zakon po slovesnih redovniških obljubah ne razveže: bodi izobčen“. (Sess. 24. Can. 6.) Za to svoje ravnanje ima sveta cerkev svoje pravične razloge. Gotovo je prav in po pravici, da je vsakteremu človeku dopuščeno, iz manj popolnega stanu stopiti v bolj popolnega, ako mu je mogoče, izveršiti to tako, da s tim nikdo drugi nobene škode nima. Redovniški ali meniški stan pa je gotovo popolniši stan, kakor je zakonski stan, in zamenitev zakonskega stanu za redovniški ali meniški stan tudi nikomur drugemu ni v škodo in kvar, ker med svetom ostali zakonski druže s tim svojo prostost nazaj dobi, ter se slovodno lahko s kom drugim zaroči. — Na dalje je terdnost zakonske zaveze zastavljena sosebno na to, da sta dva v enem mesu, kakor Kristus pravi. (Mark. 10, 8.) Pred izverševanjem zakona pa prav za prav nista še dva v enem mesu; in ravno zato se še zamore razvezati njuna zakonska zaveza. — Na posled se vsak zakon sklepa pod to pogodbo, če tudi ni očitno izrečena, da je obema zakonskima družétoma dopuščeno stopiti v redovniški ali meniški stan, dokler zakon ni še izverševan. Ako tedaj eden ali drugi zmed zakonskih družetov to stori, ima v to popolno pravico, in zakon se ponatorno razveže. — Vse druga pa bi bila, ako bi eden ali drugi zmed zakonskih družetov hotel v redovniški stan stopiti še le potem, kader je zakon že bil izverševan. V tem slučaju bi zamogel to storiti le proti temu, da drugi zakonski druže v to naravnost dovoli, in ta med svetom ostali zakonski druže bi ne smel v drugi zakon sto-

piti tako dolgo ne, dokler bi ne umerl uni zakonski druže, ki je stopil v redovniški ali meniški stan, in sicer zato ne, ker njun zakon še obstoji, in ni še razvezan.

Ta dva posebna primerleja izvzemši je tedaj keršanski zakon nerazvezljiv, ter veže za ves čas življenja.

4.) Zavoljo imenitnih vzrokov pa je vendar le dovoljeno, da se smejo keršanski zakonski družeti ločiti od mize in postelje. Kader pridejo tedaj taki posebno imenitni vzroki vmes, zamoreta se zakonska družeta eden od drugega ločiti, toda le tako ločiti, da nobeden zmed zakonskih družetov, ne mož ne žena, ne sme v drug, nov zakon stopiti, dokler eden zmed njih ne umerje, in to zato ne, ker njuna zakonska zaveza ni razvezana, akoravno sta razločena tako, da skupaj ne živita. Da je taka ločitev dopuščena, uči sveti Tridentinski cerkveni zbor z naslednjimi besedami: „Ako bi kdo terdil, da se (sveta) cerkev moti, kader določuje, da se zavoljo nekterih (posebnih) vzrokov sme ločitev narediti med zakonskimi družeti gledé zakonske postelje ali skupnega stanovanja za določen ali nedoločen čas: bodi izobčen“. (Sess. 24, Can. 5.) Dasiravno se tedaj zakon gledé svoje zaveze ne more razvezati alt razdreti, moreta se vendar le zakonska družeta zavoljo imenitnih vzrokov ločiti od mize in postelje.

Taka ločitev pa se zamore zgoditi ali a.) s tim, da obadva zakonska družeta vanjo privolita, ali pa b) s tim, da obadva zakonska družeta ne privolita vanjo.

a.) S tim, da obadva zakonska družeta vanjo privolita, se vtegne ločitev od mize in postelje zgoditi in izveršiti, postavim, takrat, kader bi se mož po poprejnem dogovoru in privolenju svoje žene za kak daljši čas podal v tujo deželo; ali pa, ko bi mašnikovo posvečevanje prejel; ali pa, ko bi žena z dovoljenjem svojega moža podala se v samostan. Da se pa taka na vzajemno privo-

lenje obeh zakonskih družetov zastavljena ločitev zamore zveršiti, morata se obadva, ter mož in žena, terdo zavezati v popolno zderžljivost, in ne eden ne drugi se ne sme znajti v bližnji priložnosti za nezderžnost. Ako bi protila ali od te ali od druge strani kaka taka nevarnost, ali pa, da bi se zakonska družeta ne hotla zavezati v popolno zderžljivost, tedaj se jima taka ločitev od mize in postelje, ki jo zahteva ali ta ali uni, ne more dovoliti in dopustiti.

b.) Večkrat pa se ločitev od mize in postelje zgodi iz takih vzrokov, pri kterih n e d o v o l i t a v a n j o obadva zakonska družeta, ampak jo želi le eden ali drugi. — Tak vzrok je pred drugimi p r e š e s t o v a n j e enega zakonskega družeta; zakaj kdor pervi prelomi pogodbo, zgubi že kar po naturni pravici vse dobra, s tisto pogodbo si pridobljene. Ta vzrok pa bi ne imel moči in veljave, ako bi se bil drugi zakonski druže že tudi poprej zagrešil z enako pregreho prešestovanja; ali pa če bi bil svojemu zakonskemu družetu svetoval k prešestovanju; ali pa če bi bil nezadolženi zakonski druže zadolženemu spet odpustil; ali pa če je bil zadolženi zakonski druže kar prav zoper svojo voljo prisiljen v prešestovanje. Prešestovanje je tak vzrok, ki vzrokuje ločitev za vse žive dni. Vendar moram pristaviti, da nedolžni zakonski druže ima sicer pravico, ne pa tudi dolžnost, da bi ločitve iskal; marveč vtegne z zadolženim zakonskim družetom tudi še posihmalo skupaj živeti, in marsikterikrat mu je clo svetovati, da to storí, in s tim odverne kako drugo še hujše zlo. —

Drugi vzroki za ločitev od mize in postelje, ki je ne iščeta oba zakonska družeta, ampak le eden ali drugi, so: ako bi eden zmed zakonskih družetov s t r e g e l d r u g e m u p o ž i v l j e n j u; ali ko bi eden drugega n e o d j e n l j i v o s o v r a ž i l in surovo napadal in terpinčil; ali ko bi eden zmed njih o d p r a v e v e r e o d s t o p i l, in bi s e d r u g i z n a š e l v n e v a r n o s t i, v k t e r i b i v t e g n i l t u d i o n z a p e l j a n b i t i; ali pa ko b i e d e n d r u g e g a h u d o v o l j n o z a p u s t i l. Ločitev pa se v takih

primerlejih ne sme samovoljno zveršiti, temveč le z dovolenjem duhovske gosposke. Tudi si morata razločenca ali razločena zakonska družeta prizadevati, da se lepo zaderžita, in, kar je v njih moči, storita, da bi se spet zedinila; kajti vedno je razločen zakon veliko zlo, ker pri njem odgojevanje otrok in hiševanje in gospodarstvo škodo terpi, in sta razločenca izpostavljena mnogim grešnim priložnostim, in se občinji daje veliko pohujšanje. Kolikor več razločenih zakonov v občinji ali fari, toliko bolj se zgublja nravnost in bogaboječnost.

Zdaj veste, ljubi poslušalci! kakšen da mora biti pravi, keršanski, katoliški zakon. Sklepati se sme le samo med dvema osebama, ter enim možkim in eno žensko; na dalje je keršanski katoliški zakon pravi in resničen zakrament; in na zadnje je tudi še nerazvezljiv. Zakonski stan je neizrečeno imeniten stan; kajti od njega je zavisen ne le blagor zakonskih družetov samih in njihovih otrok, ampak je nanj opert in se nanj naslanja tudi blagor vse človeške družbe. Zakon, ako se razuzda, celim ljudstvom skoplje grob, in pokoplje cele narode. To je dobro vedel Krístus, naš Gospod; za tega voljo je sveti zakon povzdignil do velike časti, povzdignil med svete zakramente, da iz njega zakonskim družetom venomer doteka gnada, s ktere pomočjo zamorejo dolžnosti svojega stanu zvesto spolnovati, sami sebe posvečevati, in srečo in blagodar sipati široma na okrog. Da se ta namen svetega zakona doseže tem lagleje, zavoljo tega je Jezus Kristus nerazvezljivost svetega zakona, ktera se je bila o teku časov porazgubila, spet nazaj prípeljal do nekdajne časti in prvotne veljave, ter jo je v svoji sveti veri poterdil za nespremenljivo postavo. Mož zamore le eno ženo imeti, in žena le enega moža; in, naj se že okoljščine obernejo in nanesejo, kakor koli hočejo, skupaj morata ostati on in ona, dokler ju smert ne loči. „Kar je Bog zavezal, človek ne sme razvezovati.“ Vse to dobro prevdari, ljubi kristijan! bodi si, da se že znajdeš v zakonskem stanu, ali bodi si, da misliš še le v njega stopiti. — Ako se že znajdeš v zakonskem stanu, naj te to, kar si zdaj slišal, prav krepko in zdatno

nagiba v to, da svoj stan deržiš in v njem živiš sveto, kakor se spodobi. Prizadevaj si, da vse dolžnosti svojega stanu zvesto spolnuješ in v sploh prav skerben bodi, da bo tvoje serce vedno čistejše, tvoje djanje in ravnanje vedno bogoljubniše, število tvojih dobrih del vedno obilniše, tvoja gorečnost v dobrem vedno živejša, in tvoje delovanje in poslovanje vedno blagodejniše. S takim obnašanjem boš svojemu svetemu stanu narejal čast, sebi in svojcem, ter svojim domačim, pa veselje. — Ako pa se še ne znajdeš v zakonskem stanu, in misliš še le v njega stopiti, naj ti to, kar si slišal, služi v opominjevanje, da nikakor nikar lahkomišljeno v sveti zakon ne stopiš in s slabo vestjo, z grehi omadeževano. Zakonski stan je svet stan gledé svojih posebnih lastnost, svoje posebne lastnije, in neizrečeno imeniten in odvažen gledé nasledkov ali nastopkov, ki jih vodi za seboj. Zakonski stan je stan, kteri le pobožnim donaša srečo in blagoslov, brezbožnim in hudobnim pa prekletstvo in pogubljenje. Bilo bi tedaj neizrečeno nespametno in neizrečeno hudovoljno, lahkomišljeno in s smertnim grehom na vesti stopiti v ta sveti stan, česar nas sam večni Bog obvaruj. Amen.

LXXXIII. keršanski nauk.

Od prejemanja zakramenta svetega zakona: in sicer naj poprej od božjega poklica v zakonski stan. —

1.) Težaven je zakonski stan, in nikakor ne tako lahek, kakor si nekteri domišljujejo, ki kar lahkomišljeno v njega tiščé, ter si obetajo, da bodo na verhunec vse sreče dospeli, kakor hitro bodo v zakonski stan stopili. Zakonski stan je težaven že zavoljo tega, ker je greh pervih staršev človeško natoro popačil tako, da človek tudi v tem stanu ne more več tako lahko živeti po sveti volji božji. Zakonski stan je težaven tudi zato, ker je zakon, kakor smo zadnjič slišali, nerazvezljiv, in morata mož in žena po božjih in cerkvenih postavah združena ostati do smerti. Le pomislite, kako hudo je, ako imata mož in žena vsak svojo termo, da vlečeta eden na desno in eden na levo, in da toraj eden drugemu zoperna postaneta tako, da se nič več z lepim očesom ne pogledata! Kako hudo je, če je eden zmed njih prešestnik in razuzdanec, pijanec in zapravljivec, togotnež, preklinjevalec ali kak drug enak hudobnež! V vsakem, in tudi naj težavnišem stanu, da, še celo med divjo zverino bi marsikdo lagleje živel in bolj mirno, kakor pa v svojem zakonskem stanu. Naj težavniši je pa zakonski stan zavoljo otrok. Le poglejte, koliko grenkih skerbi imajo dobri starši zavoljo svojih otrok, dokler so otroci še majhni, in dokler ne odrastejo, prejden jih tako dalječ pripravijo, da si sami kruh služijo. In vendar, kolikokrat se ne

prigodi, da imajo dobri in pošteni starši malopridne in nehvaležne otroke, kteri njihove nauke za uha mečejo in zaničujejo, in s svojim hudobnim življenjem staršem življenje grené in spodjedajo.

2.) Ker je pa zakonski stan tolikanj imeniten, in svet in težaven stan, ne sme človek kar nepremišljeno v njega stopiti, marveč mora prav previden in skerben biti, da prav pripravljen v njega stopi, in ne le veljavno, ampak tudi vredno prejme zakrament svetega zakona. In tedaj je tudi potrebno, da vam zdaj nauk dam:

B.) Od prejemanja zakramenta svetega zakona.

Da vas bom v ozir prejemenja zakramenta svetega zakona prav podučil, razdelil bom ta nauk na tri dele, ter govoril naj poprej I.) od božjega poklica v zakonski stan; II.) od tega, kaj je storiti pred poroko, in III.) od tega, kar je storiti med poroko.

Danes bom govoril:

I.) Od božjega poklica v zakonski stan.

Če se le kolikaj ogledamo po svetu, hitro spoznamo, da je potrebnih več stanov na svetu, in da bi svet obstati ne mogel, ako bi hotli vsi ljudje živeti v enem samem stanu. Treba je gosposkega, treba pa tudi kmetijskega stanu; treba je stanu deželske gosposke, treba pa tudi stanu duhovske gosposke; treba je zakonskega, treba pa tudi samskega ali deviškega stanu. Ne bilo bi prav, ako bi hotli vsi brez razločka in brez premislika v zakonski stan stopiti; pa bi tudi prav ne bilo, ako bi se zakonskega stanu branili tisti, kterim okoljščine nasvetujejo zakonski stan. To, vidite, je čista resnica. Če je pa Bog ta svet vravnal tako, da je več stanov na njem potrebnih, razumeva se tudi samo ob sebi, da je Bog

ene ljudi vstvaril in namenil za en stan, druge za drug stan. Kakor hitro se tedaj dete porodi, odloči mu Bog že tudi poseben stan, to je: Bog da človeku take lastnosti, dušne in telesne, kakoršne so ravno v tem ali unem stanu potrebne; položí v njegovo serce take nagnjenja, ktere ga z neko skrivno močjo vlečejo v stan njemu namenjen; in bo človeka, ako bo vbogal, vodil tako, da bo prišel ravno v tisti stan, za kterega ga je Bog namenil. Toda, glejte, človek je prejel od Boga slobodno voljo; Bog tedaj ne more človeka siliti, in ga tudi noče. Človek ali Bogu svojo roko poda in ga vboga, in Bog ga bo pripeljal v njem namenjen stan, in v tem stanu v nebesa; človek pa tudi lahko Bogu svojo roko odtegne, Boga zapusti, in se poda na pot, ktere poti mu Bog ni odločil. Človek si lahko svojevoljno izbere stan, v kterega ga Bog ni namenil; človek se lahko poda v greh, in z grehom v pekel, kamor ga Bog tudi ni namenil; zakaj Bog ni nikogar vstvaril za pekel, ampak vse za nebesa. Ljudje, naj se že človeku prigodi, kar hoče, sicer radi pravijo: „To mu je sojeno! — To mu je namenjeno!“ Posebno starši, kader jim začnejo njihovi sinovi in njihove hčere razuzdano živeti, in se jim po takem grešnem potu v nesrečne zakone zavezujejo, le radi pravijo: „To jim mora že tako sojeno, namenjeno biti!“ O nikar, preljubi! nikdar nikar ne spregovorite nobene take besede, kajti hudo bi ž njo Boga razžalili! O to bi bil res strašen Bog, terdoserčen Bog, neusmiljen Bog, ako bi bil mene ali kterega zmed vas že pri našem rojstvu odločil za greh in za pekel, ako bi drugači ne mogli delati, nego grešiti in na zadnje v pekel priti. Toda tako neusmiljen naš Bog ni, kajti od njega govori sveto pismo: „Tako je Bog svet ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da, kdor koli vanj veruje, se ne pogubi, temveč ima večno življenje“. (Jan. 3, 16.) To se mora umevati tako le: Bog je vsegaveden, ter tako dobro ve to, kar se danes godí, kakor to, kar se bo godilo jutri, ali čez eno leto, ali čez jezero let. Bog že toraj tudi takrat, kader je človek rojen, ve, kako bo ta človek živel, ali pobožno ali pregrešno, in kam bo prišel, ali v nebesa ali v pekel. To sicer res

Bog že naprej ve, zato, ker sploh vse ve; toda namenil nam Bog hudega ni, temveč le dobro. — Morda pa porečete: Če Bog človekovo nesrečo naprej vidi, zakaj mu pa življenje da, ali zakaj ga kar v zibeli umreti ne pusti? Pa, glejte, ako-ravno bi se tudi na to vprašanje marsikaj pametnega in vter-jenega dalo odgovoriti, če bi nas od našega namena preda-lječ ne odpeljalo, vendar le naša zatamnela pamet tega res popolnoma ne ume in ne zapopade, kar že sveto pismo pove, rekoč: „Neraztolmačljive so njegove (božje) sodbe, in neiz-vedne so njegove pota“; (Rimlj. 11, 33.) to pa je vendar le gotovo, da Bog vsakemu človeku za pobožno življenje in za večno zveličanje potrebno gnado da, in da mu jo še clo ponuja, tako, da, če je človek nesrečen, vsegdar si je le sam kriv svoje nesreče. — Pa bote vprašali: Ali je toraj vsak tisti srečen, kteri stopi v tak stan, v kakoršnega ga je Bog poklical? Da, vsak je srečen, ako gnade, po kteri ga Bog kliče, ne zapravi, in dolžnosti svojega stanu zvesto dopolnuje; popolnoma srečen pa na tem svetu nobeden človek ni. Ne boš ne popolnoma srečen, če stopiš v zakonski stan; pa tudi ne boš popolnoma srečen, če ostaneš v samskem stanu. Ne-sreče morajo priti nad nas, ker smo vsi Adamovi otroci, vsi grešniki, vsi šibe vredni, vsi pokore potrebni; križi in težave nas morajo stiskati v vsakem stanu, kajti naše serce je k hu-demu nagnjeno, in naj bi bili popolnoma srečni na tem svetu, bi se prevzeli, na Boga pozabili, in se pogubili. Gotovo pa boš zmerom bolj srečen v tistem stanu, v kterega te je Bog poklical, kakor pa v tistem, v kterega nisi poklican. — Še vtegne kdo strahoma poprašati: Ali bo pa vsak pogubljen, kdor stopi v stan, v kterega ga Bog ni poklical? Tega ne. Kdor ve, da ga Bog v ta ali uni stan ne kliče, pa vendar vanj stopi, se sicer pregreši, kakor sploh greši vsak, kdor zoper voljo božjo kaj stori; toda sveto pismo pravi: „Kakor resnično jaz živim, pravi gospod: Nočem smerti hudobnega, temveč da se hudobni verne iz svojega pota, in živí“. (Eccli. 33, 11.) Si toraj stopil v kak stan, v kterega, kakor zdaj spoznaš, nisi bil od Boga poklican, spoznaj svoj greh, spovej se ga in prosi Boga, da naj ti ga odpusti; po tem pa stori,

kar svetuje sveti Avguštin, rekoč: „Če nisi poklican, prosi Boga, da te pokliče“, to je: prosi ga, da, ker zdaj več pomagati ni, ti potrebno gnado da, kakor jo daje tistim, ktere je on sam poklical v ta stan; in Bog, „kteri dobrega duha da tistim, ki ga zanj prosijo“ (Luk. 11, 13.), bo tudi tebi dal svojo sveto gnado. To pa je in ostane resnično: Težeje boš zveličan v tistem stanu, v kterega nisi poklican, kakor v tistem, v kterega te Bog kliče. — Iz vsega tega, mislim, da ste do dobrega spoznali imenitno resnico, ter to, da vsak človek ni za vsak stan, in da bo človek srečen le v tistem stanu, v kterega ga je Bog poklical.

4. Ozrimo se pa zdaj spet na zakonski stan posebej, da najdemo odgovor na vprašanje:

K d o j e p o k l i c a n v z a k o n s k i s t a n? — Odgovorim:

a.) P o k l i c a n s i v z a k o n s k i s t a n, a k o n a d s e b o j i m a š t a k e l a s t n o s t i, k a k o r š n e s o p o t r e b n e z a s r e č e n z a k o n. Trojna dolžnost te čaka v zakonskem stanu; če tudi vse druge zvesto dopolnuješ, ene pa ne, te čaka pekel na tem svetu in pekel na unem svetu. V zakonskem stanu bo treba, da si p e r v i č: dober mož, dobra žena; d r u g i č: moder gospodar, modra gospodinja; in t r e t j i č: skerben oče, skerbna mati.

P e r v a t v o j a d o l ž n o s t b o, d a s i d o b e r m o ž, d o b r a ž e n a. Dober mož in dobra žena se ljubita med seboj, kakor lastno življenje; ena duša in eno serce sta v dvojnem telesu. Iz ljubezni mož zapoveduje, žena iz ljubezni vboga. Krotki mož slabosti svoje žene usmiljeno prizanaša; pohlevna in ponižna žena tiho poterpí, ter možu tudi hudo vračuje z dobrim. Pobožnega serca, ki sta, eden drugemu skerbno proti nebesom pomagata; v ljubezni in z ljubeznijo se podučujeta in posvarita. Zvesta sta si do smerti. Kakor za zercalo ali ogledalo prave ljubezni imata vedno pred očmi

prelepe besede svetega aposteljna Pavla, ki pravi: „Ljubezen je poterpežljiva, je dobrotljiva; ljubezen ni nevošljiva, ne ravna napačno, se ne napihuje; ni častilakomna, ne išče svojega, se ne da razdražiti, ne misli hudega, se ne veselí krivice, veseli se pa resnice; vse preterpí, vse veruje, vse upa, (vse) vse prenaša. Ljubezen nikoli ne mine.“ (I. Kor. 13, 4–8.) Ako najdeš nad seboj, mladeneč ali devica! te lastnosti, imaš pervo lastnost za zakonski stan, da boš dober mož, dobra žena. Če pa teh lastnost ne najdeta nad seboj; če že zdaj resnične, čiste in stanovitne ljubezni nimata; na dalje; če si ti mladeneč nagle jeze in prevzeten, ter nikomur prizanašati ne znaš, boš tudi v zakonu neotesan in nezarobljen, hudoben in neusmiljen mož; in če ti dekle že zdaj hud, kačji jezik imaš, in molčati ne znaš, boš tudi v zakonu jezična žena, in boš ogenj nepokoja vedno vpihavala po hiši; na dalje: če ti, mladeneč ali dekle! razuzdano živiš in zvestobe ne poznaš, marveč kakor metulj, sem ter tje ferfoleč, zdaj tu zdaj tam grešno znanje imaš, tedaj vaju Bog ne kliče v zakonski stan, kajti Bog noče nesrečnih ljudi na svetu. Nesrečen pa bo gotovo vaju zakonski stan. Od jutra do večera se vama bo prepir in kletev razlegala po hiši. Hinavska ali zgol mesena ljubezen se vama bo naglo sprevergla v merzenje in sovraštvo. Z zvestobo vred bo bežal božji blagoslov od hiše. Bog bo svojo šibo vzdignil nad tako hišo, in v živ pekel se vama bo spremenila. Vaju Bog ne kliče v zakonski stan.

Druga dolžnost v zakonu bo, da sta moder gospodar, modra gospodinja. Modri gospodar zastopi pred drugimi vse dela in opravila svoje hiše, ter rokodelec svoje rokodelstvo, kmetovalec svoje kmetovanje; on ve vse v pravem redu ohraniti in pravico dati svojim delalcem in svoji družinji. Modra gospodinja mora umeti in prav obračati to, kar je mož poskerbel in pripravil; pa mora poleg tega tudi sama umevati, kar je potrebnega na polju in pri živini, pri kuhi, perilu in oblačilu, pri otrocih in pri družinji. Zastonj pripravlja priden gospodar ondi, kjer nespametna gospodinja oberniti ne zna. — Moder gospodar in modra gospodinja sta pri vsakem opravilu, sama primeta za vsako delo; vsakdo

zmed njih dela vedno za dva, enkrat z rokami, drugič z očmi, ki pridno gledajo na delalce in družinjo, da gre delo urno in veselo iz pod rok. — Moder gospodar in modra gospodinja sta varčna in prihranljiva oba; dobro vesta, kako lahko se denar potrosi in zapravi, kako težko pa prisluži in pripravi; rada vsako leto kaj privarujeta in prihranita od vsake reči; ako je mogoče, deneta tudi kak krajcar na stran, da ga imata pri naredu, pri rokah, ako bi Bog s slabejimi letinjami njihove kraje, ali s kako drugo nadlogo njihovo hišo obiskal. — Moder gospodar in modra gospodinja nista razvajena v jedi in pijači, ter živita tako, kakor jima dopušča premoženje in kakor je spodobno po njihovem stanu, ker dobro vesta, kako resničen je pregovor, da dobro jesti in dobro piti mošnje kole. — Modra gospodinja se ne oblači čez svoj stan, ker ve, da je nečimurnost žene za hišo nova štibra; modri gospodar ni vinu in igri vdan, ker ve, da vino in igra na boben spravlja kmetije. — Pobožnega serca sta na dalje oba; kakor solnce zemljo, tako tudi zgled njih lepih čednost ogreva vso hišo. — Poslednjič sta tudi obadva pametnega zaderžanja; praznega norčevanja se ogibata; govorita po malem, in to pametno in dobro, in zavoljo tega jih spoštuje vsa hiša. Ondi pa, kjer je gospodar sam aboten in neumen, se ga nihče ne boji, ga nihče ne spoštuje; otroci se mu smejijo in družinja. — Če najdeš vse te lastnosti nad seboj, mladeneč ali deklica! imaš drugo potrebno lastnost za srečen zakonsk stan. Če pa teh lastnost nimata; če ti, mladeneč! kmetovanja ne zastopiš, in ti, deklica! ženskih opravil ne umeš; če imata za delo le lene roke; če vama je vse drugo zoperno, le spati in dobro jesti in piti ne; če ne vesta, kaj se pravi varčen biti; če si ti, nevesta! nečimurnosti vdana, tvoj ženin pa vinu; če vaju pobožno živeti in pametno obnašati se ne veseli: ondi ne stopajta v zakonski stan, zakaj Bog vaju v njega ne kliče, zato ker noče nesrečnih ljudi imeti na svetu. Nesrečen pa bo gotovo vaju zakonski stan, nesrečna vidva eden pri drugem; nesrečni otroci in nesrečna vsa vaša hiša. Gospodarstvo bo šlo rakovo pot, hiševanje pojde po zlem. Če je bolj narobe — bolj je prav — to se bo vsak

dan vidilo pri vaši hiši. Sosedje se bodo nad vašo hišo razgledovali, pošteni jo obmilovali, hudovoljini pa objedali. Vaju Bog ne kliče v zakonski stan.

Tretja dolžnost v zakonu bo, ako Bog otroke da, da sta skerben oče in skerbna mati. Koliko skerbi in truda, koliko prizadevanja in kolike pobožnosti je treba od strani staršev, da otroke lepo izredé in v božjem strahu, to naj bolj veste vi, ljubi starši! Namesto vsega drugega pa vam tukaj povem le to le: Dobri starši morajo biti sami dobro podučeni v keršanskem nauku, da bodo zamogli tudi otroke lepo podučevati; pa to še ni zadosti, marveč morajo tudi sami natanjko živeti po keršanskem nauku, da bodo to, kar bodo učili z besedo, otrokom kazali tudi v djanju, ter jim s svojim lastnim pobožnim življenjem čednost ljubeznivo narejali, pregreho pa ostudno. Če imaš te lastnosti, mladeneč ali devica! imaš tretjo potrebno lastnost za srečen zakonsk stan. Če pa nimaš teh lastnost; če že zdaj keršanskega nauka ne znaš, in po njem ne živiš; če že zdaj sveto vero, cerkev, mašnike, molitev, poste in svete zakramente zaničuješ, in svete reči zasmehuješ: ondi nikar ne stopaj v zakonski stan, ter se nikar prederzno ne pregreši zoper božjo voljo, ktera tebe v zakonski stan ne kliče; zakaj Bog noče nesrečnih ljudi imeti na tem svetu. Nesrečen pa bo in ves pregrešen bo tvoj zakon; nesrečen boš ti, nesrečni tvoji otroči, nesrečni, morebiti clo tvoji vnuki in vnukov vnuki, ki bodo tvojo nesrečo in brezbožnost od tebe podedovali; kajti pregrehe staršev Bog pogostoma kaznuje clo v tretjem in četertem kolenu (rodu). Kakor ti, bodo otroci; pohujšanje, ki jim ga boš ti dal, bodo otroci raznašali široma na okrog, ti pa boš kriv vseh tujih grehov, ki se bodo iz tega spočenjali; z eno besedo: tvoja hiša bo prava satanova šola; od dalječ se je bodo ogibali vsi pošteni ljudje. Kervave solze, ki ti jih bodo tvoji lastni otroci izžemali iz oči, ti bodo zasluženo plačilo na stare dni; na sodnji dan pa bo Bog otroke, ki ti jih je dal, nazaj tirjal iz tvojih rok, in ti mu jih odrajtati ne boš mogel, nazaj dati ne boš mogla! Tebe, brezbožni mlade-

neč! in tebe, bogapozabljiva deklina! Bog v zakonski stan ne kliče.

To je tedaj pervo znamnje, da Bog koga kliče v zakonski stan, ako nad seboj ima take lastnosti, kakoršne so za srečen zakon potrebne. Pa to še ni zadosti. Lahko, da kdo vse te lastnosti nad seboj ima, in ga Bog vendar le v zakonski stan ne kliče. Zato:

b.) Drugo znamnje božjega poklica v zakonski stan je, da Bog človeka postavi v take okoljščine, v kterih mu je zakonski stan potreben, ali vsaj koristen, ali vsaj mogoč tako, da v svojem zakonu ni drugim ljudem v nadlego. Takšne okoljščine so: če je kdo kako gospodarstvo ali kmetijo prevzel, ali če kako rokodelstvo ima, ali se vsploh znajde v takem stanu, da mu je gospodinje potreba; na dalje: če kdo poleg drugih poštenih vzrokov vidi, da bo z zakonom prišel do poštenega kruha, ter bo preskerbljen za vse svoje žive dni, in bo zamogel bolj namiroma Bogu služiti; — če sin ali hči previdita, da je njun zakon ubogim staršem ali siromaški rodbini v pomoč; — če vidovec ali vidova še majhne otroke ima, kteri še očeta in matere potrebujejo, in si jih sam ali sama na noge spraviti ne upa; — tudi če bi bil kdo z razuzdanim življenjem svojo naturo tako popačil in oslabil, da si brez velike nevarnosti za dušno zveličanje ne upa več v samskem stanu živeti po volji božji; kajti tako piše sveti Pavl, ki pravi: „Bolje je namreč v zakon stopiti, kakor goreti (v nečistih željah)“. (I. Kor. 7, 9.) — Vsakdo pa se mora znajti vsaj v takih okoljščinah, da ve, s čim bo preživil ženo in otroke, preživil tudi takrat, kadar bi bolezen v hišo pogledala, ali kadar se bo starost oglasila. Kdor se kar tje v en dan ženi, gnan od svojega poželjenja, ter se zanaša le na Boga in na dobre ljudi, stopi nepoklican v zakonski stan. Ljudstva na svetu ne primanjkuje; beračev je tudi povsod zadosti; ravno taki zakoni pa, ter zakoni na gole roke, nam množé število beraških, pote-

pinskih, tatvinskih in sploh nesrečnih ljudi, kar nikakor ne more biti po volji božji. To drugo znamnje božjega poklica se mora znajti pri vsakem zakonu, da je namreč človek v takih okoljščinah, da mu je zakonski stan mogoč, koristen ali clo potreben. Pa to znamnje bi bilo brez pervega, ter brez potrebnih lastnost, nevspešno; pa tudi obadvoje to znamnje bi nič ne pomagalo, ako tudi tretjega ni poleg njih, in to je:

c.) Bog te tretjič kliče v zakonski stan, če v njega stopiš zato, da bi v njem, po tvojih okoljščinah, svojo dušo lagleje zveličal. Bog nas je vstvaril zato, da bi kdaj zveličani bili; in vse, karkoli storimo, moramo storiti le zato, da bi se zveličali; nasproti pa bi greh bilo, ako bi storili kaj takega, kar bi nas motilo in zaderževalo na potu proti večnemu zveličanju. Le zato si toraj smemo tudi nov stan izbrati, le zato smeš tudi ti v zakonski stan stopiti, da se v njem lagleje, ali vsaj težeje ne, kakor v samskem, zveličaš; kajti, dasiravno je določen nauk svete vere, da se vsploh v samskem stanu lagleje Bogu služi, kakor v zakonskem, (I. Kor. 7,) zamorejo vendar le okoljščine za enega ali drugega biti take, da mu je zakonski stan v pomoč tudi gledé dušnega zveličanja. — Ali kako malo jih je, ki bi to prav premislili! Morebiti zmed desetih parov, ki jih poročamo, tudi ne eden ženin in ne ena nevesta pomislila nista, kako bo za dušno zveličanje v njunem novem stanu. In ravno to je res žalostno, da mora človeka, ki to prav premisli, prav v serce zaboleti. Starši sicer skerbijo za to, da svojim otrokom zbirajo zakonske družeta dela vajene ali pa premožne in bogate; in mladi ljudje gledajo na telesno lepoto in vunanjo dopadljivost: ali bo pa ženin nevesti dajal tudi lep zgled keršanskega življenja, ter jo hudega varoval in lepo učil; ali bo nevesta ženina tudi milo tolažila, lepo svarila, in ljubeznjivo proti nebesom vodila, — o sedajnem sebičnem, samopridnem veku — kdo gleda na to? — Zato se pa tudi gledé dušnega zveličanja v zakonih godi, da je gorje! Le vprašajte, mladenči in dekleta! ako meni ne verjamete, le vprašajte sami zakonskih ljudi, kako se jim

gledé njih duše v zakonu godi? S solznim očesom vam bodo tožili nesrečni možje in nesrečne žene, ki so prepozno spoznali, da so zoper voljo božjo v zakon stopili, da za molitev, za cerkev, za prejemanje zakramentov nikoli časa ni, da jim je glava zmerom polna skerbí, da se jeze, maloserčnosti in obupnosti zderžavati ne morejo. Žena tožuje, da otrok prav izrediti ne more, ker jih mož pohujšuje, ter noč in dan zdihuje in žaluje sama nad seboj, nad otroci in nad možem; — priden mož se žali, da prav gospodariti ne more, ker razuzdana, zapravljiva, neskerbna žena za ničesar pri hiši ni, in „kam bo to prišlo?“ zdihuje; — skrivna žalost jih ujeda, serce vpada, obupnost se oglasi; božji mir iz hiše zgine; malopridni otroci jim lase belijo, — in „oj, joj, kaj bo še le enkrat z nami?“ tako bote slišali sto in sto zakonskih zdihovati. — Dobro jesti in piti, in vsega na kupe imeti, to še človeka srečnega ne dela. Kaj ti pomaga lepota neveste? kaj ti pomaga ženinovo premoženje? kaj hiša polna blaga? Kaj ti pomaga, ako ves svet priženiš ali pridobiš, ako pa na svoji duši, na svoji neumerjoči duši škodo terpiš? (Mat. 16, 26.) Če ne stopiš v zakonski stan zato, da bi se v njem lagleje, ali vsaj težeje ne, kakor v samskem stanu, zveličal, te Bog ne kliče v zakonski stan.

d.) Zadnje znamnje pa, da te Bog v zakonski stan kliče, je, če si izvoliš tistega ženina, ali tisto nevesto, ktero ti je Bog namenil. Če te je Bog za zakonski stan namenil, ti je že tudi, ko si še v zibelki spala, izbral tvojega ženina, in tebi, mladeneč! tvojo nevesto. To si izvoli, in boš srečen; izvoli si drugo, in boš nesrečen. Kako bomo pa zvedeli, kterega zakonskega tovarša nam je Bog namenil? bi vtegnil vpraševati ta in uni. To zvedeti ni ravno lahko. Toraj poslušajte nektere vodila in pravila, po kterih se zna to spoznati:

Pervič: Če si iz poprejnih treh znamenj spoznal, da te Bog v zakonski stan kliče, in da ti je ta stan potreben, očisti naj poprej svojo vest, da se boš tem gotovejše znašel v

gnadi božji; spovej se ponižno, in prejmi pobožno sveto rešnje Telo, ter v priserčni stanovitni molitvi prosi Boga, naj on, ki serca vseh ljudi pozna in v svoji roci ima, vodi tvojo volitev, da si izvoliš ravno tistega zakonskega tovarša, kterega ti je on namenil. Le verjami, da ti ta molitev, ako je resnična, čista in stanovitna, ne bo nikoli zaveržena. In če bi se tudi v daljnih krajih znašel tvoj ženin ali tvoja nevesta, Bog ti ga bo pripeljal, on ti jo bo pripeljal, kakor Rebeko Izaku ali Sari mladega Tobija.

Drugič: Ženin in nevesta se morata sicer že pred zakonom dobro poznati, kajti pregovor pravi: „Kratka je v zarokah zmota, a dolga je v (?) zakonu sirota“; vendar pa ne išči sam preveč in prezbirčno svojega prihodnjega zakonskega tovarša. Nikakor ni treba, znanje imeti že leta in leta pred zakonom; v deviškem stanu brez vsega znanja le po deviško živi le za Boga, vse drugo pa Bogu izroči in njemu prepusti; on ti bo tvojega namenjenega družeta našel in dal. Dekle, ki je samskega stanu nejevoljna, in po zakonu hrepení, kakor žejni jelen po vodi, in mladenčem mreže nastavlja, kakor pajek muham, da bi le kterega vjela, poslednjič stakne ravno tistega, kteri ji prav do čistega oči izbriše; in mladeneč, ki se z Bogom ne posvetuje, ampak si neveste išče le po nečistem poželjenju svojega gerdega serca, poslednjič dobi ravno tisto, ktera mu prav do ledene zmerzline serce ohladi. Zatoraj drugič: ne išči sam ali sama preveliko, in Bog bo iskal namesto tebe.

Tretjič: Ne glej le na to, da bo tvoj izvoljeni druže po tvojem sercu, ampak dobro glej, da bo tudi po božjem sercu. Si boš izbral, mladeneč! nevesto, ktera bo po tvojem sercu, po božjem pa ne, živ pekel boš imel pri njej. Si boš izbrala, deklica! ženina, ki bo po tvojem sercu, po božjem pa ne, boš že na tem svetu okušala terpljenje in muke zaveržencev na unem svetu. Zatoraj, mladeneč, ki se nisi še skregal s pametjo, izvoli si le nevesto pobožnega serca, le taka je vredna tvoje roke in tvoje ljubezni; in ti, previdna

in pametna devica! izvoli si ženina pobožnega serca, le takošen je vreden tvoje roke in tvoje ljubezni. Če ne najdeš takošnega, sto in stokrat bolje ti je, da ne vzameš nobenega.

Četertič in poslednjič: Kader si že svoj zakon popolnoma Bogu v roke dal, in če ti potem tega ali unega, to ali uno svetujejo tvoji starši, pametni prijatli in tvoj dušni pastir, zaupaj v Boga, po volji božji boš izvolil; če ti iz pametnih vzrokov odsvetujejo tvoji starši, pametni prijatli in tvoj dušni pastir, vedi, glas božji je to, vbogaj ga! In le verjami, da nisi bil izvolil po volji božji; nikar toraj ne stopaj v zakonski stan. — Kar sem pa že rekel, ponavljam še enkrat: Popolnoma srečen ne boš, ali si že stopiš v zakonski stan, ali če ostaneš v samskem stanu, zato ne, ker prav popolne sreče ni na tem svetu.

Kaj pa porečete zdaj vi, zakonski ljudje, ki morebiti v nesrečnem zakonu živite? Morda bote zdihnili: O ljubi Bog! če je taka, gotovo tudi meni moj sedajni zakon namenjen ni bil. — Ako niste pred poroko po današnjem nauku svojega serca popraševali, ali vas Bog v zakonski stan kliče ali ne, in če si niste po tem nauku svojega zakonskega družeta volili, kar lahko je mogoče, da vas v vašo sedajno zakonsko zavezo Bog ni poklical. Pa kaj je zdaj storiti, zdaj, ko se sklenjena zakonska zaveza razvezati več ne da? Storite to, kar sem nasvetoval že sperva, ter prosite Boga, da vam spregleda in odpusti to stopinjo, ki ste jo storili zoper njegovo voljo, in da vam dodelí gnado zakonskega poklica. Če ste pa volili tako, kakor ste se danes učili, bodite potolaženi, kajti poklicani ste stopili v zakonski stan, akoravno vam ni srečen. Zakaj tudi nesrečen zakon vtegne, gledé časne nesreče namreč, človeku od Boga namenjen biti. Bog je namreč neskončno dobrotljiv in usmiljen. Marsikterikrat hoče on hudobnega moža zveličati po pobožni ženi, in grešno ženo zveličati s pomočjo pobožnega, bogaboječega moža. Tako uči sam sv. apostelj Pavl, ter piše: „Posvečen je namreč neverni mož po verni ženi, in posvečena je neverna žena po

vernem možu; sicer bi bili vaši otroci nečisti, zdaj pa so sveti. — Zakaj od kod veš, o žena! če ne boš moža zveličala? ali od kod veš, o mož! če ne boš žene zveličal?“ (I. Kor. 7, 14. 16.) Res je sicer, da je težek tak poklic. Pa tolikanj bolj tolažljivo in veselo besedo ti povem, ter rečem: Blagor ti, pobožni mož, bogaboječa žena! če bo po tvoji molitvi, po tvoji poterpežljivosti, po tvojem lepem zgledu, po tvojem prizadevanju zveličan tvoj grešni tovarš. Tvoja krona bo prelepa, bo svitlo leskeča v nebesih.

5.) To, preljubi poslušavci! so vam naj potrebniši nauki od božjega poklica v zakonski stan, kakor nam jih daje sveta vera in zdrava pamet. Le štirje so, in prav lahko se dajo v spominu ohraniti.

Vtisnite si jih sosebno vi, ljubi mladenči in dekleta! v glavo in serce; in če bote zdaj, ali čez leto in dan, ali čez več let zbirali si zakonski stan, spominjajte se današnjega nauka, premišljujte ga od konca do kraja, da bote spoznali, ali vas Bog kliče v zakonski stan, ali vas ne kliče. Ako bote spoznali, da vas Bog kliče v zakonski stan, poslušajte njegov glas, ter stopite v zakonski stan; in obljubim vam, da bo srečen vaš zakon. — Ako bote pa ob luči in svetilu današnjega nauka spoznali, da vas Bog nikakor ne kliče v zakonski stan, posluhnite in vbogajte, ter nikar ne stopite v zakonski stan, temveč ostanite v samskem, deviškem stanu; kajti ako bi po sili in zoper voljo božjo stopili v zakonski stan, gotovo bi nesrečen bil vaš zakon. Vi pa, kteri niste poklicani v zakonski stan, si zavoljo tega nikdar nikar serca ne vžalite, marveč se z menoj vred še tem bolj veselite, zakaj kolikor imenitniše je solnce memo zvezd, svitloba memo sence, dan memo noči, tolikanj imenitniši je po nauku svetega pisma (Pregov. 22, 11. Modr. 4, 1; I. Kor. 7, 38.) deviški stan memo zakonskega stanu. Amen.

LXXXIV. keršanski nauk.

Kaj je storiti pred poroko? ali: od vrednega pripravljanja za zakonski stan, in sicer naj poprej od daljnega pripravljanja za zakonski stan. —

1.) Veliko je nesrečnih zakonov na svetu. Vzrok temu je sosebno ta, da vpervič v ta stan stopi veliko ljudi, kterih Bog v zakonski stan ne kliče, da drugič v zakonski stan stopi veliko ljudi, kteri se na ta stan ne pripravljajo po volji božji in po volji svete katoliške cerkve; in da tretjič veliko zakonskih ljudi ne dopolnuje dolžnost svojega stanu. Od pervega vzroka smo govorili v zadnjem keršanskem nauku, ter govorili od božjega poklica v zakonski stan. Prepričali smo se, da vsak človek ni za vsak stan, in da bo človek naj bolj srečen in naj lagleje zveličan v tistem stanu, v kterega ga Bog kliče. Učili smo se, kdo je poklican v zakonski stan ter smo premišljevali štiri posebne znamnja, iz kterih se da spoznati, ali je kdo od Boga poklican v zakonski stan, ali ni. Kdo pa bi tudi bil tolikanj prederzen, ter si upal brez božjega poklica stopiti k poroki pred božji altar, ako pomisli besede svetega apostelna Pavla, kteri piše od svetega zakona: „Ta zakrament je velik, rečem pa v Kristusu in v cerkvi“. (Efež. 5, 32.) Te besede kterega serca bi s sveto grozo ne pretresle in ga s spoštovanjem do svetega zakona ne napolnile, ker samo sveto pismo sveti zakon imenuje velik zakrament v Kristusu in v cerkvi? Zares velik in skrivnostipoln

je ta zakrament! Že Bog Oče ga je v paradižu postavil, ko je Adamu Evo za ženo dal, ju blagoslovil, ter postavil za starše vseh človeških otrok, in že tudi samo ime „Eva“ pomenja „mater živih“. (I. Moz. 3, 20.)

Zakon ima tedaj svojo pervo podslombo ali podstavo in svoje posvečenje v božji volji, ki jo je Oče nebeški razodel že kar pri stvarjenju sveta. Toda grešili so pervi starši; kar kazen na greh pa je Bog postavil smert. Umreti bi bila toraj morala po božjem žuganju Adam in Eva kar po storjenem grehu, in konec bi bilo človeškega rodu že kar v pervih starših. — Ali glejte, da bi se izpeljal namen, poln božje neskončne ljubezni, kterega je Bog imel, ko je stvaroval svet in človeka, ponudi se Jezus Kristus, edinorojeni Sin božji, svojemu Očetu v to, da bi odrešil človeški rod; in pervi starši niso umerli kar berž po storjenem grehu; Bog jih je še žive ohranil, in Eva je res „mati živih“ postala. In tedaj je Jezus Kristus druga podslomba svetega zakona; brez njega bi ne bilo ne človeškega rodu, ne zakona; iz njegovega odrešenja izvira, da obstoji zakon, izvira to, da je povzdignjen in poveličan do take svetosti. — Jezus pa zmerom živi v svoji sveti cerkvi, in po svojih namestnikih delí vsem njenim udom svoje gnade, ktere nam je pridobil na svetem križu. Tedaj je sveta cerkev, ki deli svete zakramente, tretja podslomba, na kteri sloni vsa veljavnost svetega zakona. Brez dovoljenja in brez blagoslova svete cerkve je vsako meseno združevanje greh, ter greh nečistosti; iz keršanskega zakona rojene otroke pa sveti Pavl „svete“ imenuje, to je: že po starših poklicane h keršanski veri in k svetosti. Zares velik je tedaj zakrament svetega zakona; od Boga Očeta je postavljen, od Jezusa Kristusa povzdignjen in posvečen, pred obličjem svete cerkve sklenjen in od nje blagoslovljen! Koliki greh pred Bogom si mora tedaj biti, ako kdo nepoklican stopi v ta tolikanj imeniten in skrivnosten stan! In kdo bi zamogel srečen biti v tem stanu, ako se vredno pripravil ni, ter zoper voljo božjo in z grešnim sercem stopi pred Bogu posvečeni altar, nevredno prejme sveti zakrament, in z božjim ropom na vesti stopi v

svoj novi stan? In ravno v tem nahajam drugi vzrok toliko nesrečnih zakonov, da v zakonski stan stopi mnogo ljudi, ki se niso ne na ta stan sploh, ne na ta sveti zakrament posebej vredno pripravili.

2.) Treba je toraj, da vam gledé pripravljanja na zakonski stan in gledé prejemanja zakramenta svetega zakona kaj več povem, ter vam natanjčniši nauk in podučenje dam:

II. Od tega, kar je treba storiti pred prejemanjem zakramenta svetega zakona.

Pred prejemanjem zakramenta svetega zakona se je treba na zakonski stan prav pripravljati. Srečen bo v zakonskem stanu le tisti, kteri se na ta stan prav in vredno pripravlja. Pripravljanje na zakonskí stan pa je dvojno: je daljno prípravljanje na zakonski stan, in je bližnje pripravljanje na zakonski stan. Od obojega je treba kaj povedati.

3.) Danes bomo govorili:

Od daljnega pripravljanja na zakonski stan.

Srečen bo, pravim, v zakonskem stanu le tisti, ki se na ta stan prav in vredno pripravlja. Kar toraj daljno pripravljanje na zakonski stan zadeva, je

a.) Pervi nauk ta: Dokler od Boga ne zaslišiš glasa, ki te kliče v zakonski stan, nikdar nobenega znanja ne delaj. Preljuba mladina! le verjami mi, da ti, kakor sem že rekel, za srečen zakon ni treba že leta in leta pred poroko znanja imeti s tistim, ki mu misliš enkrat pred altarjem roko podati. To znanje vtegne sicer popolnoma pošteno biti in nedolžno; pa nevarno za dušo in tudi za časno srečo je pa vselej, in, kakor skušnja uči,

če dolgo terpi, le redko kdaj brez greha ostane. Že ste slišali, da vam ni treba zakona iskati, ako vas je Bog namenil za zakonski stan. Niti misliti vam ni treba na drugi spol; marveč se lepo Bogu izročite, in njemu lepo služite, in Bog vas bo gotovo pripeljal v vam namenjeni stan; o pravem času vam bo pamet razsvetlil in vas postavil v take okoljščine, da bote lahko spoznali svojega prihodnjega zakonskega družeta. — Bolj je znano vam, kakor meni, pobožni poslušavci! da dolgo znanje, posebno grešno znanje, redko kdaj srečen zakon pripelje za seboj, prav velikokrat pa nesrečnega, še večkrat pa clo nobenega ne. In naj bi tudi tega ne bilo, vendar je le gotovo to, da je tako znanje za dušo vsegdar nevarno. Hočeš mar po žarečem oglju hoditi, in se nog ne ožgati? Hočeš mar smole se dotikati, in si rok ne ogerditi? uči po svetopisemski podobi (Sir. 13, 1.) nek cerkven učenik, in jaz pristavljam: In ti slabotni človek si upaš, znanje imeti z drugim spolom; desetkrat, stokrat v nevarnih urah pečati se ž njim na samem; s sladko prilizljivostjo dražiti hudo poželjenje, in vendar vsemu temu vkljub čisto ohraniti svoje serce, in pred Bogom brez greha ostati? O ti nisi močnejši, kakor Samson; nisi pobožniši, kakor David; tudi ne modrejši, kakor Salomon! Če so tedaj ti možje v hudi priložnosti padli, ali si mar upaš ti hoditi po žarečem oglju, in si vendar le nog ne ožgati? Zatoraj, mladenči in dekleta! pri britkem terpljenju našega Gospoda in Zveličarja Jezusa Kristusa in zavoljo zveličanja vaših duš vas zarotim: ako ste se zavozlali v kako znanje, pa ste prepričani, da vas Bog ne kliče, ali vsaj zdaj še ne kliče v zakonski stan; še danes razvozlajte in raztergajte znanje! Take zaveze niso sklenjene po božji volji, zato ne, ker so nevarne vašim dušam. „Kdor pa nevarnost ljubi, v nevarnosti bo poginil“, uči sveto pismo. (Sir. 3, 27.) Ali hočete mar že zdaj, dokler še v prelepem deviškem stanu živite, in naj več priložnost in naj več časa imate, nabirati si zakladov za nebesa, — ali hočete mar že zdaj razdeliti in razpoloviciti svoje serce, in le samo polovico Jezusu dati? Ali mar ne zasluži križani Jezus vašega serca celega in nerazdeljenega? Zatoraj vas še enkrat zaro-

tim pri vsi ljubezni Jezusovega ljubeznivega serca, ktero je svojo kerv za nas prelilo do zadnje kaplje: raztergajte, še danes raztergajte vse te grešne zaveze, v ktere ste se zoper voljo božjo in v veliko nevarnost svoje duše zavezali, in, dokler v deviškem stanu živite, dajte Jezusu svoje serce celo in nerazdeljeno! Pobožne device! Jezus naj bo zdaj edini vaš ljubljenec; in vi, mladenči! ljubezen do Jezusa bodi zdaj edina vaša nevesta. Tako bo srečen, ves poln zasluženja pred Bogom vaš deviški stan, pa bote tudi vedno lepo pripravljeni na zakonski stan. Blagor mu, kdor se je z deviškim čistim mladoletjem pripravljal za zakonski stan. Sv. Krizostom pravi: „Veče lepote za mladino je ni, kakor je sramožljivost. Za mladenča ni nobena reč bolj častitljiva memo te, da zamore od vsake nečistosti neoskrunjen stopiti v zakonski stan. Nesoznanjen z gerdo pregreho nečistosti, v posesti nepokvarjenega serca se bo tak mladeneč s priserčno ljubeznijo deržal svoje žene, ker je ona perva in edina, s ktero se je soznanil. O srečni taki mladenči in take device, ki zamorejo tako čisti ovarovani stopiti pred altar! Kako priserčna bo njihova ljubezen, kako odkritoserčna njihova medsebojna prijaznost, kako močno njihovo prijatelstvo!“ Nasproti pa so res milovanja vredni tisti, kteri so svoje mlade leta prebili v mnogoterih nerodnostih in razuzdanostih. Oni, ki po takem nerodnem življenju stopijo v zakonski stan, v veliko nevarnost postavljajo vso svojo srečo. Le prekmalu se eden drugega naveličajo; namesto, da bi se ljubili, se sovražijo, in eden na drugega mečejo vzrok, da so nesložni in nesrečni. Taki ljudje ne morejo prav vladati svoje hiše. Družinja nima nobenega spoštovanja do njih, in če enega ali drugega kaj opominjajo ali zavračujejo, se jim le rada prigodi, da jih kar naravnost zaverne, rekoč: „Saj tudi vi niste boljši bili, dokler ste v samskem stanu živeli!“ Morda jim je tudi še telo tolikanj oslabelo po razuzdanem življenju, da ne morejo v zakonskem stanu nič več ne tako živeti, kakor se spodobi. Gotova resnica je tedaj, da po razuzdanem življenju v samskem stanu tudi zakon ni v stanu srečen biti, razun da se tak nesrečen človek že poprej, prejden stopi v zakon-

ski stan, resnično spokori in poboljša. Toraj je perva potreba ta, da čistost neomadeževano ohrani v samskem stanu, kdor hoče srečo najti v zakonskem stanu. Vsak mladeneč in vsaka devica morata znajti se v takem stanu, da bota z dobro vestjo lahko rekla za pobožno Saro, ženo mladega Tobija: „K tebi Gospod, obračam svoje obličje, k tebi povzdigujem svoje oči. — Ti veš, Gospod, da nisem nikoli moža poželela, in da sem svojo dušo čisto ohranila vse poželjivosti“. (Tob. 3, 14. 16.)

b.) Morda nobeden zmed vas, mladenči in dekleta! zdaj še prav za gotovo ne ve, ali ga je Bog v zakonski stan namenil ali ga ni. Lahko še pridejo take okoljščine, da bo Bog v zakonski stan poklical tega ali unega, kteri si zdaj še tega ne misli. Zatoraj je drugi nauk ta: Bodite na zakonski stan vedno pripravljeni, to je: že zdaj si morate prizadevati, da si pridobite vse tiste lastnosti, ktere so vam za srečen zakon potrebne. — Še enkrat ponavljam, kar sem že rekel: Ne same polovice, ampak celo serce dajte v deviškem stanu Bogu. Vaša deviška ljubezen do Boga mora biti čista, goreča, zvesta, stanovitna, čez vse velika. Kakoršna bo v deviškem stanu vaša ljubezen do Boga, taka bo v zakonskem stanu vaša zakonska ljubezen. — Navadite se že zdaj, biti prizanesljivi, poterpežljivi, pohlevni, krotki, molčeči; vadite se, prenašati poterpežljivo vsakega človeka; premagujte se, ter si prizadevajte, v miru in zastopnosti živeti z vsakim človekom.

Posebno pridno učite se keršanskega nauka: keršanski nauk vam lepo razlaga vse dolžnosti vsakega, in tedaj tudi zakonskega stanu, pa vam tudi na roko poklada nagibe in pripomočke, kteri vas bodo nagibali in vam pomagali, da zvesto spolnujete svoje dolžnosti, ter ne le sami bogaboječe živite in po božji volji, ampak tudi vso svojo družinjo navdahnete z ljubeznijo do vsega, kar je pošteno in dobro, prav in pravično. — Po takem potu bote vedno pripravljeni, da postanete, naj si vas Gospod Bog v zakonski stan zakliče, kader-

koli hoče, da postanete pohlevni, dobri možje, krotke, pridne žene.

Pridno in marljivo učite se vsak po svojem spolu pošteno opravljati vse dela in opravila, ktere bi vam vtegnile pod roke priti v zakonskem stanu. Kolikor poštenih reči znaš, za toliko ljudi veljaš. Bodite prav pridnih rok; delajte radi, in nikarte, da bi vas bilo treba silama priganjati k delu. Lenoba spodkopava časno srečo, in poleg tega tudi v dušno nesrečo človeka pripravlja; in res ni kmalu kake gerše reči memo zdravega človeka pohajajočega brez dela. — Vadite se že zdaj varčnosti ali prihranljivosti. Težko se bote v zakonskem stanu te čednosti naučili, ako se je niste že v samskem stanu privadili. Poprej, prejden denar iz rok daste, se vselej poprašajte, ali vam je to ali uno, kar bi radi kupili, zares potrebno ali ne. Zmirom je boljše, da ostaja, kakor da primanjkuje. Ako hočeš o jeseni žeti, moraš že o spomladi sejati; in če hočeš na stare dni kaj imeti, moraš že v mladosti, kolikor je prav, varčevati začeti in prihranjevati. — Ne razvadite se, da bi gledali le na to, kako bi predobro jedli in pili in premehkužno živeli. Človek ne živi zato, da bi le dobro jedel in pil, temveč jé in pije zato, da živi. Bodite zadovoljni s tisto mizo, ktero vam Bog pogrinja po vašem stanu. Mladeneč, kteremu ni za drugo mar, nego zato, da bi le dobro jedel in pil, in kteri zmernosti ne pozna, ne bo brez greha stopil v zakonski stan, kajti brez zmernosti, te prelepe čednosti, bo ženo in otroke v revščino in siroščino pripravil in tudi samega sebe na beraško palico spravil. Mlad zapravljivec — star berač, to je že stara resnica. In dekle, ki le preveč hrepení po slastni jedi in pijači, bo v zakonskem stanu vse štiri vogle hiše podirala, namesto da bi tri podpirala, kakor pregovor od pridne žene pove. — Bodite v svoji mladosti sicer zmerom veseli; tako uči sveto pismo, ki pravi: „Veseli se, mladeneč, v svoji mladosti, in tvoje serce bodi dobre volje tvoje mlade dni, in hodi po potih svojega serca in po vidu svojih oči; vedi pa, da zavoljo vsega tega te bo Bog vzel na sodbo“. (Pridig. 11, 9.) Veselje človeku vsako

delo polajša, in veselo serce nam težavno življenje oslajša; ali vaše veselje bodi po nauku svetega aposteljna Pavla (Filip. 4, 4.) „v Gospodu“, to je: brez greha. Praznega in nespodobnega norčevanja se vsegdar ogibajte; imejte Boga vedno in povsod pred očmi. Bodite pametni in postavni; pamet je boljša kakor žamet. Po takem potu bote zmerom pripravljeni, da postanete modri gospodarji in modre gospodinje, naj vas gospod Bog v zakonski stan pokliče, kader koli hoče. — Ljubi sinovi in ljube hčere! zdaj že učite se od svojih staršev, kako je treba otroke v božjem strahu rediti; zdaj pridno gledajte, kako težke dolžnosti da starši imajo do svojih otrok. Njihovo skerb jim lajšajte, radi jih vbogajte; zvesto dopolnujte četerto zapoved božjo in vse dolžnosti, ki jih ta zapoved otrokom naklada: in svesti si bodite, da vam bo ljubi Bog dal svoj sveti blagoslov, da bote tudi v zakonskem stanu zvesto dopolnovali to, kar četerta zapoved staršem naklada. Bodite v samskem stanu dobri otroci, ter vbogljivi, pridni in pobožni sinovi, poslušne, marljive in bogaboječe hčere; po takem potu bote vedno pripravljeni, da postanete dobri starši, pobožni očetje in bogaboječe matere, naj vas Gospod Bog zakliče v zakonski stan, kadar koli hoče. Drugim prav zapovedovati ve in ume le tisti, kteri se je sam učil poprej pridno vbogati.

c) Tretji nauk pa, kterega si z zlatimi čerkami zapišite v svoje serce, je ta le: Že v deviškem stanu svoje serce uterdujte v terdni veri in v nepremakljivem zaupanju v Boga, ter radi molite. Te dve čednosti, vera in zaupanje v Boga, ste dve naj močnejše podpori zakonskim ljudem v križih in težavah zakonskega stanu. Kader zakonski vero in zaupanje v Boga zgubé, slaba se jim bo godila in žalostna. — Mladi ljudje, kader se ženijo, si le radi v zakonskam stanu obetajo zlate gradove, nevsahljivo veselje in nevenljivo srečo, si obetajo vse to zato, ker jim še skušnje manjka. Pa le povejte, ljubí starši! svojim sinovom in svojim hčeram, le povejte jim doma, koliko križev in težav, koliko očitnih in skrivnih britkost zakonski

stan vodi za seboj, kakoršnih človek poprej ne pozna. Nemila smert staršem pobere pridne otroke, odterga ženi od srca dobrega moža, vzame možu pridno ženo, njegovo edino podporo. — Ljubeznivi ženin se spremení v hudega moža, terdoserčnega moža in neusmiljenega, ki z ženo hujše nego z deklo ravna; pa tudi ljubezniva nevesta le prevečkrat svojo natoro preverže, ter postane huda žena, svojeglavna žena, jezična žena, zapravljiva žena, razuzdana žena, nezvesta žena, s ktero skupaj živeti je gorje! — Kužne bolezni napadajo živino in spraznijo hlev, in trudoma in v dolgem mučnem času oskerbovano setev, žetev in tergatev v nekolikih trenutljejih hudo vreme pokonča po polju in po goricah; in žalostno se ozira serce, kaj bo naprej v prihodnost, in kakšno bo pomanjkanje naslednjega leta. Lačni in razgaljeni otroci prosijo kruha in oblačila; žalostna jih gledata oče in mati, ki jim nimata z čim poskerbeti niti kruha, niti oprave. Bolezen se v hišo oglasi, treba je tega in unega, pa ni kaj v roko vzeti. Starši že komaj čakajo, da bi jim otroci odrastli, in jim bili v pomoč in podporo vsaj na stare dni; ali glej! otroci odrastejo, pa namesto da bi staršem pomagali, jih žalijo in zaničujejo, in smert želijo njim, ki so jim življenje dali. Oj takrat žalosti poka serce očetovo in materno! Ondaj zdihujeta in pravita: „Je li še Bog in naš Oče v nebesih? Je li mar Bog popolnoma pozabil na naju!“ O ni vaju ne pozabil dobri Bog, ljuba družeta zakonska! Le terdno vanj verujta: glejta, naš ljubi Bog in dobrotljivi Oče v nebesih še zmerom živi; on, ki za vse skerbi, tudi vaju ljubi in tudi za vaju skerbí, in dobro ve, kako se vama godi. Le terdno zaupajta v njega: on, ki ptice pod nebom živi in cvetlice na polju oblači, gotovo tudi ne bo pozabil človeka, ki je njegova naj imenitniša stvar tukaj na zemlji. Da, kader se nam stamni pred očmi, in se nam vse na okrog zagerne v černo noč, in nam je nikjer več ni nobene pomoči, ondaj se nam vera in zaupanje v Boga kakor dve mile prijazne zvezdici na nebu prikažete, ter nas vabite, da tje gori pogledamo proti nebesom, kjer živi naš stari Bog, naš dobrotljivi Oče, ki nas, svojih otrok, pozabil ne bo. — Glejte, mladenči in dekleta! to vse tudi vas

lahko čaka v zakonskem stanu; in dasiravno nikomur zmed nas ni dano, v prihodnjost pogledati, vendar le ste si kar lahko v nadi, da vam bo v del prišla ena in druga neljuba, neprijazna reč, kajti zemlja nam je solzna dolina. Da tedaj v takih križih in težavah ne obupate nad božjo previdnostjo, treba je, da terdno vero in terdno zaupanje v Boga seboj prinesete v zakonski stan. In da se to zgodi, že kar zdáj, dokler še več časa in priložnosti imate, prav pridno hodite v cerkev; radi in z veseljem poslušajte pridige in keršanske nauke, in kar ste v cerkvi slišali, med tednom doma premišljujte, da bote dobro podučeni in uterjeni v veri. Radi prebirajte svete bukve, posebno življenje svetnikov, božjih prijatlov. Iz življenja svetnikov se bote učili, kako je treba v samskem stanu prav živeti in kako v zakonskem; ondi bote brali, kako da Bog nikdar ne zapustí svojih ljubih, in rad pomaga onim, ki v njega zaupajo. Pridno in pogostoma prejemajte svete zakramente, in kolikorkrat koli vam je mogoče, pristopite s svetim hrepenenjem in otročjim zaupanjem k Gospodovi mizi. V svetem Obhajilu nam je odpert tisti studenec, v kterem se duša napaja žive vere in terdnega zaupanja v Boga, kakoršnega ne omaja in ne spodkoplje nobena britkost in nobeno terpljenje. — Radi molite in obilno molite. Ves svet na prošnji stoji, pravi pregovor; na prošnjo in molitev je tedaj zastavljena tudi zakonska sreča. Sveto pismo pravi: „Dobra žena je dober dar; ona bo delež bogaboječih, in bo dana možu zavoljo njegovih dobrih del“. (Sir. 26, 3.) Ravno to velja tudi devici, ktera je možu namenjena v zakon; tudi dober mož je dober dar, ki bo dan devici zavoljo njenih dobrih del. Za tega voljo je potrebno, da mnogo molijo oni, ki mislijo kdaj v zakonski stan stopiti; obilno morajo moliti in Boga prositi, kajti vsak dober in popoln dar pride od zgoraj doli, od Očeta svitlobe. (Jak. 1, 17.) Zatoraj pravi sveti Ambrož: „Pri takem imenitnem opravilu, kakoršno je nerazvezljiva zaveza (svetega) zakona, je treba molitve“. Kader je stari očak Abraham svojega hlapca Eliezerja odposlal neveste iskat sinu Izaku, in je hlapec prišel do mesta Haran, je pri vodnjaku obstal, in molil: „Gospod, Bog mojega gospoda

Abrahama, prosim te, stoj mi danes na strani, in skaži milost mojemu gospodu Abrahamu“. (I. Moz. 24, 12.) In med tem, da se je hlapec na tujem mudil, je Izak vunkaj šel na polje, da bi ondi molil. (I. Moz. 24, 63.) Tedaj moliti, obilno moliti je treba onemu, kdor želi sreče učakati v zakonskem stanu; moliti, obilno moliti mora, kdor si hoče serce uterditi v veri in zaupanju v Boga. Vera je dar božji in tudi upanje je nadnatorna čednost. Bog ti ju bo uterdil v sercu, ako pridno moliš. — Poglejte, ljubi mladenči in dekleta! po takem potu bote terdni v veri in močni in nepremakljivi v zaupanju v Boga, vedno pripravljeni, naj si vas Gospod Bog v zakonski stan zakliče, kader koli hoče, pripravljeni na vse, kar vas le koli vtegne zadeti ali dobrega ali hudega v zakonskem stanu.

4.) To, kar sem vam do zdaj pripovedoval, spada k daljnemu pripravljanju za zakonski stan.

Prehod, bi rekel, iz daljnega pripravljanja v bližnje pripravljanje za zakonski stan pa je volitev zakonskega družeta. Od te volitve sem nekoliko že omenil govoreč od božjega poklica v zakonski stan. Bodi mi dovoljeno, da to tolikanj imenitno reč tukaj nekoliko bolj na tanjko razpeljem. In tedaj vprašujem:

Kakošna mora biti ta volitev?

Volitev zakonskega družeta bodi a.) razumna in b.) keršanska.

a.) Da bo zakon res srečen, je veliko, nezmerno veliko ležeče na tem, kakošnega zakonskega družeta si v zakon izvoliš. Da pa prav in srečno izvoliš, treba je naj poprej voliti razumno ali modro. Razumno pa voli, kdor voli ne predolgo pred poroko, kdor voli s prevdarjeno previdnostjo, kdor voli posvetovaje se s starši ali drugimi pametnimi ljudmi. — Voli naj tedaj ne predolgo pred poroko. Kdor voli predolgo

poprej, prejden stopi v zakonski stan, le lahko se prenagli in premoti, kar nima dobrih nasledkov, ampak marsikterikrat britko kesanje vodi za seboj. Vtegne se namreč prigoditi, da bi si zamogel pozneje boljšega zakonskega družeta izvoliti, ali da si ga tudi res dobi. Če se tedaj pervega derži, le rado se mu serce zanj ohladi, ljubezen mine, zamerza pride in mnogo drugo zlo; če si pa vzame drugega, vtegne s pervim imeti zamero, sovraštvo in mnogo drugih neprilik, ktere božji blagoslov iz hiše tirajo, in nesreči na stečaje vrata odpirajo. Blagor toraj onemu, kteri, kader misli v zakonski stan stopiti, ni še nikjer zavozljan, marveč je še res popolnoma samostalen in sloboden, in si zamore, nikomur britkosti in krivice delajoč, zakonskega družeta izvoliti takega, kakoršnega potrebuje z ozirom na svoje dušne in telesne potrebe, z ozirom na svojo časno in večno srečo! — Voliti je treba na dalje s prevdarjeno previdnostjo. In da bo človek volil s prevdarjeno previdnostjo, mora pred vsem drugim gledati na čednost in bogaboječnost svojega prihodnjega zakonskega družeta. Sv. Avguštin pravi: „Kdor zadovoljnosti išče v zakonskem stanu, snubil bo nevesto ne z zlatom, ampak z čednostjo ozalšano“. In sv. Krizostom pristavlja: „Gledal bo na dušno lepoto in na zaderžanjsko plemenitost“. Sosebno bo gledal, da je keršansko katoliške vere tista oseba, ktero snubi; kajti je zoper voljo svete cerkve in silno škodljivo zaročiti se z osebo druge vere. Mladi ljudje, kterim ni pred vsem drugim mar za to, da bi gledali na čednost in bogaboječnost, in le bolj gledajo na denar, telesno lepoto, imeniten stan, morajo si pozneje večidel skušati, da niso pametno in previdno volili. Kedar zakonskega družeta voliš, smeš sicer tudi gledati na premoženje, na lepoto in druge enake reči; toda perva in poglavitna reč ti to ne sme biti, ampak še le druga; perva ti bodi vselej le čednost in bogaboječnost. Zatoraj pravi Rimski katekizem: „da niso graje vredni tisti, kteri zakonsko družico volijoč tudi nekoliki, ter pametni ozir imajo na časne reči, postavim na lepoto, premoženje, imeniten stan, ker vse te reči ne delajo napotja svetosti zakona“. Svetosti zakona pa bi gotovo napotje delale vse te reči, ako bi jih

kdo stavil v pervo versto, ter bolj kakor na vse drugo gledal nanje. — Da bo volitev razumna in modra, treba se je posvetovati s starši in drugimi pametnimi ljudmi. Sam sveti Duh pravi v svetem pismu: „Moj sin, brez sveta ničesa ne delaj, in se ne boš kesal po storjenem delu“. (Sir. 32, 24.) Ako velja to že za druge manj imenitne opravila, kolikanj bolj bo veljalo še le za tolikanj imenitno opravilo, kakoršno je volitev zakonskega družeta! Sosebno je po volji božji to, da se otroci gledé te reči ravnajo po nasvetovanju in po volji svojih pametnih staršev. Zaročiti se zoper voljo in zoper pravične zahtevanja staršev, gotovo ni brez greha. Sveta cerkev takega zakona ne odobruje, in mu ne priterjuje, kajti tudi res ni blagoslova božjega pričakovati ondi, kjer sta modri oče in pametna mati zoper poroko. Staršem se vdati in jim po volji ravnati bi otroci le takrat ne bili dolžni, kader bi starši uhajali čez mejo pravice in čez mejo svoje oblasti, in bi hotli svoje otroke siliti v take zaveze, do kterih otroci nimajo nikakoršnega nagnjenja, ali kader bi starši iz samopridnosti ali drugih enakih ostudnih nagibov svoje otroke v zakon prodajali, kakor se na tergu prodaja kako drugo blago. Mladi ljudje pa, ki staršev več nimajo, naj se obernejo do drugih poštenih ljudi, kader si iščejo zakonskega družeta, ali pa naj se posvetujejo s svojim spovednikom. Blagor njim, kteri se pri tako imenitnem opravilu, kakoršno je volitev zakonskega družeta, ravnajo po nasvetovanju svojih modrih staršev in drugih previdnih in pametnih ljudi!

b.) Volitev zakonskega družeta bodi drugič tudi keršanska, to je: voliti je treba od ene strani s keršanskim namenom, in od druge strani s keršanskim načinom ali po keršanskem potu. — Voliti je treba z dobrim, keršanskim namenom. Sv. apostelj Pavl opominja, naj Bogu v čast obračamo vsako delo in vsako opravilo, naj si že ali jémo ali pijemo ali kaj drugega dopočnemo. (I. Kor. 10, 31.) Namen, ki ga mora človek imeti pri svojih delih in opravilih, primerja Jezus očesni luči, ter pravi: Svetilo tvo-

jega telesa je tvoje oko. Ako je tedaj tvoje oko čisto, svetlo bo vse tvoje telo. Ako je pa tvoje oko hudobno, temno bo vse tvoje telo“; (Mat. 6, 22.) to je: Kakoršen namen, tako tudi delo. Ako je pa že k vsakemu in tudi naj manjšemu delu potreben dober, keršansk namen, kolikanj bolj še le k tolikanj imenitnemu opravilu, kakoršno je zakonska zaveza. Kdor tedaj misli stopiti v zakonski stan, ne sme imeti pri tem le samo tega namena, da bi v tem stanu slobodno stregel svoji poželjivosti in pohotnosti. Tak namen bi ne bil keršansk namen, in bi bil člo napačen namen. Tisti, ki si hočejo s tim, da v zakonski stan stopijo le zato, da bi si s tim pridobili le slobodo, s kakoršno bi zamogli neopovirano gasiti vse želje svojega mesa, stopijo v ta stan le „po hudičevem zahtevanju“, uči sveti Krizostom. Taki ljudje so si sami krivi, da jih božji Duh zapusti, in padejo pod oblast hudega duha, ki je še zmerom močen zadosti, da jim škoduje po tem in unem potu. Kader je bil angelj Rafael mlademu Tobiju nasvetoval, naj snubi Saro, Raguelovo hčer, zavernil ga je mladi Tobija, ter mu rekel: „Slišim, da je bila že sedmim možem dana, in so umerli; pa tudi to sem slišal, da jih je hudi duh pomoril. Zato se bojim, da bi se tudi meni kaj takega ne prigodilo“. Pa kaj mu je verhangelj Rafael na to odgovoril? Rekel mu je: „Poslušaj me, in ti bom povedal, kdo so oni, nad ktere hudič oblast ima. Oni so namreč, ki v zakon stopijo tako, da Boga od sebe in iz svojega serca odženó, in svoji poželjivosti strežejo tako, kakor konj in mezeg, ki pameti nimata, čez take ima hudič oblast“. (Tob. 6, 13—17.) — Tudi le s samim nepopolnim namenom ne sme kristjan v zakon stopiti. Mladeneč, postavim, se zaroči z devico, da bi dobil pridno gospodinjo; devica si izbere v zakon tega mladenča zato, da bi bila lepo preskerbljena; ali pa se v zakon zavežeta zato, da sta si v vzajemno pomoč in podporo v revah in težavah sedajnega življenja; ali pa se vzameta zato, da se s tim vmakneta iz grešne priložnosti, in da njima je zakon v pripomoček zoper njihovo slabost in poželjivost. Taki in enaki nameni sicer graje ne zaslužijo, kajti so dobri; toda so sami ob sebi pre-

več nepopolni. Treba je poleg tega imeti še drug namen, ter sosebno ta namen, da se v zakon izvoli ta ali una oseba zato, ker je to po božji volji, in ker si človek zaupa, da bo ž njo tem pobožniši in bogaboječniši živel v zakonskem stanu, in se zveličal. Vse to je tudi angelj Rafael mlademu Tobiju s tim na znanje dal, da mu je rekel: „Vzemi devico v strahu Gospodovem k sebi“. (Tob. 6, 22.) In Tobija in Sara sta se tudi res vzela s tim svetim in popolnim namenom, kar se vidi že iz njune molitve pri poroki. Tobija namreč je molil: „Gospod, Bog naših očetov, naj te hvalijo nebesa, in zemlja in morje, in studenci, in reke, in vse tvoje stvari, ki so v njih. Ti si Adama vstvaril iz ila zemlje, in si mu dal Evo v pomoč. In zdaj Gospod, ti veš, da nisem svoje sestre (tete) zavoljo sladnosti za ženo vzel, ampak samo iz ljubezni do zaroda, po kterem naj se tvoje ime hvali vekomaj“. Tudi Sara je rekla: „Usmili se nas, Gospod, usmili se nas, da se obadva skupaj zdrava postarava“; (Tob. 8, 7—10.) kajti: „Moža vzeti sem privolila v tvojem strahu, ne iz svoje poželjivosti“. (Tob. 3, 14. 16. 18.)

Toda ne le s keršanskim namenom, ampak tudi s keršanskim načinom ali po keršanskem potu si je treba voliti zakonskega družeta, to je: zakonskega družeta volijoč se moraš deržati pota, ki ti ga zaznamova keršanska pravica. Tedaj se ne smeš poslužiti nobenih zvijač, nobenega hinavščevanja in nobenih laži, da bi to ali uno osebo tem lagleje v zakon dobil; marveč moraš odkritoserčno in pošteno povedati vse okoljščine, v kakoršnih se znajdeš. Tudi jej ne smeš delati praznih obljub, kterih spolnovati ne misliš ali ne moreš, da je s tim ne premotiš, in nje in poleg nje tudi sebe v nesrečo ne pripraviš. Kajti kdor si z lažmi in zvijačami in praznimi obljubami išče zakonskega družeta, močno se nad njim pregreši, in njemu in sebi pripravlja v zakonu mnogo britkost in grenkost.

5.) Kader si je kdo zakonskega družeta že izvolil, stopi ž njim v zaroke. — Zaroke so pogodba, po kteri

si možki in ženska dasta obljubo, da se bota med seboj v zakon vzela. — Večidel se to zgodi naj poprej natihoma, ter si možki in ženska kar brez vseh drugih prič sama med seboj obljubita, da se bota vzela; po tem pa se vtegne zgoditi tudi očitno pred dvema pričama in domačim duhovnim pastirjem.

a.) Zaroke, če so tudi le samo natihoma storjene, vendar le so veljavne, kader so storjene resnobno, brez greha, in sprejete od obeh strani, od možkega in od ženske. — Zaroke, da so veljavne, morajo biti resnobno storjene, to je: z resnično voljo; ako bi namreč kdo le na videz obetal kaki osebi, da jo bo vzel, pa bi obetajoč vendar le ne imel volje, jo vzeti, marveč bi jej zakon obetal, postavim, le zato, da bi jo lagleje zapeljal; bilo bi tako obetanje sicer res hudo pregrešno, vendar pa ne bi veljalo za zaroko. — Zaroke morajo nadalje storjene biti brez greha, to je: okoljščine morajo biti take, da obetanje samo ob sebi ni pregrešno. Ko bi, postavim, mladeneč obetal, zakon kaki osebi, ktere bi ne mogel drugači vzeti, razun da bi staršem svojim napravil veliko sramoto, bilo bi njegovo obetanje že samo ob sebi pregrešno, in toraj tudi neveljavno, ker se ne zamore človek v kako pregrešno djanje zavezati z nobeno obljubo, in še clo s prisego ne. Ravno zavoljo tega bi tudi zakona obljubiti ne zamogla taka oseba, ktera se je z obljubo vednega devištva zavezala, razun s pristavkom, da jo papež odvežejo od obljube vednega devištva; kajti kdor je storil obljubo vednega devištva, toliko časa je nepripraven za zakon, dokler ga veže ta obljuba; toraj tudi zakona ne more obetati nepogojno, ampak ga zamore obljubiti le s to pogojo, da bo rešen obljube vednega devištva. — Zaroke, da so veljavne morajo sprejete biti od obeh strani; zaroke so namreč pogodba, ktera je take natore ali take lastnije, da morata vanjo privoliti obadva dela, možki in ženska. Ako bi tedaj eden zmed njih zakon obetajoč resnično voljo imel v zakon stopiti, drugi pa ne, taka obljuba bi nič ne veljala. — Ako tedaj pri zarokah nahajamo vse te pogoje, ktere so za veljavne

zaroke potrebne, ondaj so zaroke veljavne, če so tudi le samo natihoma storjene kar brez vsake priče; in nobenemu, niti možkemu, niti ženski ni dovoljeno, zaročiti se z drugo osebo, dokler niso postavno razvezane poprejne zaroke. Ako bi tedaj eden ali drugi zmed zaročencev zakono betal kaki drugi osebi, neveljavna bi bila taka obljuba, in ako bi se resnično poročil s kako drugo osebo, tak zakon bi bil sicer veljaven, toda ne dopuščen, toraj ne brez greha sklenjen. — Zaroke pa se lahko spet razvežejo, kader obadva zaročenca v to privolita; ali pa, kader se je eden zmed njih krivega storil kake velike hudobije, postavim: uboja, velike tatvine itd.; ali pa, kader se je z enim zmed zaročencev zgodilo tako spremenjenje, pri kakoršnem bi drugi gotovo ne bil obetal zakona, ako bi bil poprej vedel za tako spremenenje; ali pa, če se eden zmed zaročencev le predolgo zaderžuje v drugem, daljnem kraju; ali pa, če eden zmed njih ne dopolni pogoje, praviloma in pravno storjene.

b.) Kratko pred poroko se zaroke tudi še očitno poterdijo. Zaročenca gresta namreč ali sama ali z dvema pričama pred svojega duhovnega pastirja, ter s tim poterdita, da se hočeta v zakon vzeti ob odločenem času. Duhovni pastir pozveduje, ali mar ni med njima kakega zakonskega zaderžka, jih izprašuje, da se prepriča, ali sta v keršanskem nauku dobro podučena, in jima gledé prihodnjega njunega zakona potrebne nauke da. — Beseda, ki si jo zaročenca pred duhovnim pastirjem dasta, da se bota v zakon vzela, jih terdo zavezuje in njima naklada dolžnost, da se tudi res vzameta. Ako bi kteri zmed njih brez veljavnega vzroka storjeno obljubo prelomil, storil bi velik greh, in bi bil dolžen, drugemu zaročencu popolnoma poverniti vso škodo, ktera bi ga doletela s tim, da je uni zaročenec obljubo prelomil. Le posebno imeniten vzrok ga odveže od te dolžnosti, ali pa medsebojno porazumljenje od obeh strani.

b.) Iz tega, kar sem vam zdaj pravil od zarok, lahko spoznate, da so zaroke res imenitna reč; od ene strani imenitna zato, ker zaročence zavezujejo, da res v zakon stopijo;

od druge strani imenitna zato, ker dostikrat, kader bi mislil kdo zaroke razdreti, manjka pravih pogoj, pod kakoršnimi bi se smele pravno razvezati. Toraj naj nikdo nikar lahkomišljeno ne dela zarok; kajti s takim lahkomišljenim ravnanjem se postavlja v nevarnost, da bi se vtegnil hudo pregrešiti; tudi bi se mu vtegnili iz takega ravnanja spočeti hudi nasledki, kakoršnih bi se moral po tem britko kesati. Sosebno naj se varujejo mladi ljudje, da si kar skrivši in natihoma zakona ne obetajo. Že to samo bi prav ne bilo, ako bi se v tolikanj imenitni reči, kakoršna je zakon, poprej nič ne posvetovali s svojimi starši; na dalje take skrivne zaroke večidel pot nadelujejo in gladijo v razuzdanost in pregreho, in se po tem, ako se eden ali drugi zmed zaročencev spametova, težko več razvežejo, ali pa se še clo nič več ne morejo razvezati; in na zadnje je tudi še zakon takih ljudi, kader res stopijo v zakonski stan, večidel nesrečen, — česar vas večni Bog obvari! Amen.

LXXXV. keršanski nauk.

Od bližnjega pripravljanja za zakonski stan. —

1.) Imeniten in težaven je zakonski stan. Da bo zamogel človek v njem prav živeti in po volji božji, mora se nanj prav pripravljati. Priprava pa je dvojna: daljna in bližnja. Od daljne priprave sem zadnjič govoril, ter dajal te le nauke: Dokler od Boga ne zaslišiš glasa, ki te kliče v za-

konski stan, nikdar nobenega znanja ne delaj: Bodi za zakonski stan pripravljen, ter že zdaj si prizadevaj, da si pridobiš vse tiste lastnosti, ktere so ti za srečen zakon potrebne! Že v samskem deviškem stanu svoje serce uterduj v terdni veri in nepremakljivem zaupanju, ter rad moli! Kader si pa že voliš zakonskega družeta, voli si ga razumno, voli keršansko. — Vse to sem vam obširno razložil.

2.) Nadaljevaje razlaganje od pripravljanja za zakonski stan, bom danes govoril:

Od bližnjega pripravljanja na zakonski stan.

K bližnjemu pripravljanju za zakonski stan je

Pervič potrebno, da sta ženin in nevesta dobro podučena v resnicah svete vere, v keršanskem nauku. — Ako je namreč že vsakemu kristijanu v sploh potrebno, da je podučen vsaj v poglavitnih resnicah naše svete vere, je to še tem bolj potrebno zakonskim ljudem. Zakonski ljudje namreč so dolžni, svojo družinjo in sosebno svoje otroke podučevati v keršanskem nauku, in jih napeljevati in nagibati k keršanskemu življenju. Kako pa bi zamogli spolnovati to svojo dolžnost, ako bi bili sami vsi nevešči in slabo podučeni v keršanskem nauku? Za tega voljo je sveta cerkev zapovedala, da duhovni pastir ženina in nevesto gledé keršanskega nauka izprašuje, ter se prepriča, ali sta zadosti podučena v resnicah svete vere, ali nista. Pri tem izpraševanju pa naleti marsikterikrat na toliko nevednost da je strah in groza. Nahajajo se ženini, nahajajo neveste, ki ne znajo niti naj potrebnišh reči, ki nič ne vedó niti od stvarjenja, niti od odrešenja, niti od posvečenja človekovega, ter ne vedó ne, kaj nam je dobrega storil Bog Oče, kaj Bog Sin, kaj Bog sveti Duh; ne vedó, kaj se bo z dušo človekovo godilo po tem, kader telo umerje! Vse njihovo znanje keršanskega nauka obstoji v tem, da znajo brez premislika

obmoliti nektere navadne molitvice, in drugega nič ne. Od kod, kaj pravite, tolika nevednost? Večidel jo imajo starši na vesti s svojo slabo odrejo; pa tudi nevedneži sami so si je krivi, ker niso pridno hodili poslušat keršanskega podučevanja v šoli in v cerkvi. S takimi nevedneži ima duhovni pastir res veliko pokoro, ker jih ne sme poročati poprej, prejden so vsaj za silo podučeni. To naj bi si dobro v glavo vtisnili sosebno tisti mladenči in tiste dekleta, ki mislijo kdaj stopiti v zakonski stan, pa keršanskega nauka dobro ne znajo. Le katekizem v roko, in pridno naj ga prebirajo, poleg tega pa naj tudi zvesto v cerkev hodijo in marljivo poslušajo keršanske nauke, da se kaj bolj podučé v resnicah naše svete vere; kajti znanje vsaj poglavitnih resnic naše svete vere je neobhodno potrebno vsakteremu brez razločka, kteri misli stopiti v zakonski stan.

K bližnjemu pripravljanju za zakonski stan je:

Drugič potrebno, da med tistimi, ki hočejo v zakonski stan stopiti, ni nobenega zakonskega zaderžka. — Zakonsk zaderžek je vsaka taka okoljščina ali vsak tak napotlej, ki zaderžuje ali brani, da se zakon ne more prav skleniti. — Ti zaderžki pa so dvojni: zaviravni in razdiravni. Zaviravni zakonski zaderžki so tisti zaderžki, s kakoršnimi človeku sicer ni dopuščeno v zakon stopiti; ako je pa vsemu temu vkljub vendar le stopil v zakonski stan, se s tim sicer budo pregrešil, vendar pa njegov zakon zavoljo tega ni neveljaven, ampak je veljaven. — Razdiravni zakonski zaderžki pa, kterim bi tudi lahko rekli razvezalni ali ločilni zakonski zaderžki, so tisti, kteri zakona ne narejajo le samo nedopuščenega, ampak ga naredijo tudi neveljavnega, tako da bi zakon, ako bi se s takim zaderžkom sklenil, nič ne veljal, in bi se moral kar naravnost razdreti in razvezati, ako bi zakonska družeta ne dobila odveze, oprostitve ali dišpenze. — Od obeh teh zakonskih za-

deržkov je treba kaj povedati. Začnimo z zaviravnimi zakonskimi zaderžki.

Med zaviravne zakonske zaderžke štejemo:

a.) Pomanjkanje privolenja od strani staršev pri takih, ki so še pod očetovo oblastjo. Starši sicer svojim zadosti starim otrokom možitve ali ženitve ne morejo braniti toliko, da bi brez njihovega dovolenja zakon clo nič ne veljal; toda otrok se zlo pregreši zoper dolžno spoštovanje, ako hoče brez vednosti in zoper voljo očetovo v zakon stopiti. To se lahko razvidi iz besed svetega Tridentinskega cerkvenega zbora (Sess. 24. cap. 1.), ki uči, da starši zakonov, ki so jih otroci zoper njihovo voljo sklenili, sicer ne morejo razdreti, da je pa sveta cerkev take zakone vselej in po vsi pravici zavračala. Deželske postave v Avstriji gledé tega zahtevajo, da pri sinovih in hčerah, ki še niso dopolnili štiri in dvajsetega leta, mora oče pred dvema pričama lastnemu duhovnemu pastirju svoje privolenje na znanje dati ali ustmeno ali pismeno; če pa ženin ali nevesta nimata očeta, mora deželska gosposka, kar višeja oskerbnica sirot, s pismom dovolenje v njih zakon dati.

b.) Zaroka z drugo osebo, ako ni zredoma ali praviloma razderta. — Kdor se je ali natihoma ali očitno zaročil s kako osebo, ne more se veljavno zaročiti s kako drugo osebo, in mu tudi ni dopuščeno v zakon vzeti te druge osebe, dokler niso zaroke s pervo osebo razvozljane in razderte po postavnem potu. Toda od zarok vam je bilo že v zadnjem keršanskem nauku dano obširniše podučenje.

c.) Neslovesna obljuba čistosti ali samostanskega življenja ali sploh duhovskega življenja, to je taka obljuba, ki jo človek ne stori pred cerkvenimi predstojniki ali očitno, temveč le sam za se, da namreč noče v zakon stopiti, ali da se hoče podati

v samostan ali v duhovski stan. Tudi s tako obljubo se človek Bogu zaobljubi in zaveže, in je ne sme prelomiti s tim, da bi stopil v zakonski stan, razun da bi bil poprej od nje odvezan. Če bi pa kdo s tako obljubo zavezan vendar le stopil v zakonski stan, njegov zakon sicer velja, pa stopinja vanj ni brez greha; in poleg tega zgubi še tudi neko posebno zakonsko pravico: (amittit jus petendi debitum conjugale.) Ravno zato se obljube čistosti ne smejo delati lahkomišljeno in kar tje v en dan.

d.) Posebna cerkvena prepoved, ko namreč duhovska gosposka iz posebnih vzrokov zakonsko zavezo zaderžuje, postavim, ako sta ženin ali nevesta v keršanskem nauku premalo podučena; ali ako se kak postaven zaderžek kaže, ki še ni zadosti določen; in tudi, kader deželska gosposka nasproti stopa, in duhovni pastir ne sme zoper njo ravnati, kakor če, postavim, komu zavoljo vojaščine ni dano privolenje v zakon. Tu sem se zna vverstiti tudi ta zaderžek, da oklici niso še po postavi dokončani.

e.) Prepovedani čas, to je poseben čas v letu, v kterem se zakon ne sme skleniti, ter vsaj ne brez višega dovolenja in ne slovesno. Takih časov je bilo nekdaj več med letom; po besedah svetega Tridentinskega cerkvenega zbora (Sess. 24. cap. 10.) pa je zdaj le čas od perve adventne nedelje do razglašenja Gospodovega, in od pepelnične srede do bele nedelje. Ti časi so dnevi pokore in zatajevanja, ne spodobi se toraj o njih ženitninska slovesnost in veselost. Ako bi tedaj iz posebnih uzrokov tak čas komu od viših poroka dovoljena bila, mora se natihoma obveršiti, nevesta se ne sme slovesno v ženinovo hišo voditi, in zakonski blagoslov, ki se med sveto mašo nevesti deli, mora izostati.

f.) Na zadnje vtegnemo tu sem prišteti še krivoverstvo enega dela, če namreč katoličan hoče vzeti nekatoličanko, in katoličanka nekatoličana, če je tedaj en del prave vere, drugi pa ne, temveč je protestantovske ali pa

gerške vere. Tak zakon se imenuje namešan zakon. Lahko se razumeva, da prave edinosti misel in serc v zakonu ondi z lepo najti ni, kjer eden papeža za višega poglavarja spozna, drugi pa ne, eden sveto birmo, sveto pokoro, in tudi sveti zakon med svete zakramente šteje, drugi pa ne; tudi je za izrejo otrok v pravi katoliški veri nevarnost ali clo nemogočost ondi, kjer oče ali še clo mati te vere ne spoznava. Vsploh že apostelj v listu do Tita (3, 10.) piše, ogibati se krivoverskega človeka; koliko bolj mora ta beseda veljati še le gledé naj tesneje človeške zveze, kakoršna je zakon! Kako lahko pri tem še clo terden katoličan ali katoličanka pride ob pravo vero! Sveta cerkev je bila zatorej takim zvezam vedno nasproti, kakor je spoznati iz pisem svetih očetov, iz razsodb cerkvenih zborov in Rimskih papežev. In take zaveze so se nekdaj res le poredkoma namerile. Drugači pa je prišlo, odkar se je po Luter Martinu zgodila velika ločitev v zahodnji cerkvi. Tu zdaj ni bilo več mogoče ubraniti vseh namešanih zakonov, ker so katoličani dostikrat v sredo krivovercev vtesnjeni, in večkrat še clo hudo stiskani od njih. Kolikor takih zavez tedaj ni bilo mogoče zabraniti, sveta cerkev je vendar le vselej tirjala poroštva, da za pravo vero katoliškega družeta in otrok nevarnosti ne bo, marveč je še želela, da se tudi nekatoliški druže h katoliški cerkvi napeljuje. To so papeži Klemen VIII., Urban VIII., in Klemen XI. izrekli clo kraljem in knezom nasproti. Papež Benedikt XIV. je ravno to vsploh zahteval v razlaganju gledé zakonov v Belgiji in na Nizozemskem, in Pij VI. za Avstrijanske dežele in Klevsko vojvodstvo na Nemškem. V današnjih dneh je papež Pij VIII. leta 1830. namešane zakone v Poruskih deželah dovolil le s to pogojo, da se spiše list, s kterim se zagotovi, da se bojo izrejali otroci v katoliški veri. In le takrat, kader se to zgodi, sme se poroka obveršiti po cerkvenem redu; drugači pa sme katoliški duhovni pastir le v svoji navadnji obleki v svoji hiši sprejeti besedo ženina in neveste, da v zakon privolita. Enako je papež Gregor XVI. določil za Bavarsko leta 1832. in za Avstrijo leta 1841. Na te razsodbe Rimskih papežev so škofje toliko deržali, da sta

nadškofa, Kolinski Klemen Avgust grof Droste, in Poznanski Martin Dunin, rajše šla v ječo, kakor da bi bila tudi le za eno samo čerko odstopila od postave. Ako bi tedaj kak katoliš kristijan z nekatoliškim hotel v zakonsko zavezo stopiti, mora ga duhovni pastir z vso ljubeznijo pa tudi ojstrostjo svariti pred takim započetjem. Ako pa vendar le pri svojem sklepu ostane, in želi po katoliško poročen biti, mora obljubiti, da bo za spreobernenje nekatoliškega družeta skerbel; tudi mora poprej s pisanim zagotovilom (revers) zagotovljena biti katoliška izreja otrok, da se potem dovolenje v zakon od škofa dobi. Drugači pa se poroka ne more v cerkvi in slovesno obveršiti, in katoliški druže s tim, da cerkve ne posluša, velik greh stori, in v grehu ostane, dokler svojega mišljenja ne spremeni. Nobeden mašnik ga ne more odvezati, nobeden ga ne sme k svetemu Obhajilu spustiti, dokler resnične pokore ne stori, in si na vso moč ne prizadeva popraviti slabe nasledke svojega zagrešenja.

Zdaj pridemo do razdiravnih, ali razvezalnih, ali ločivnih zakonskih zaderžkov, ki so take natore, da zakona ne delajo le samo nedopuščenega ampak tudi neveljavnega. Taki ljudje tedaj, kteri bi s kakim takim razdiravnim zakonskim zaderžkom v zakon stopili, bi tudi po poroki ne bili pravi zakonski ljudje, in, če ne dobijo odveze, ter oprostenja ali dišpenze, morajo iti vsaksebi, ter se zamorejo z drugo osebo, pri kteri ni enakega zaderžka, poročiti ravno tako, kakor drugi samski ljudje.

Taki razdiravni zakonski zaderžki so ti le:

a.) Pomanjkanje prostega privolenja. — Kdor v zakon stopi, mora se dobro zavedati, kaj da dela in stori; nobena posebna zmota mu ne sme priti na pot, in znajti se mora v takem stanu, da to imenitno stopinjo stori prosto in slobodno. Iz tega se izhajajo toraj ti le zaderžki:

Pomanjkanje pameti ali zavesti, kakoršnega nahajamo pri takem človeku, ki nikdar ni bil zdrave pameti, ali kteri le malokdaj svitel spomin ima. Pri takem ni soditi, da bi resnobno in resnično privoliti znal. Ta zaderžek posebej imenuje papež Fabijan. Gledé privolenja bi bilo dvomiti tudi pri takem, kteri bi ves od vina omamljen storil zakonsko zavezo. V stanu nespameti storjena zakonska zveza sicer po besedi ravno imenovanega papeža ni kar ovreči; vendar naj bi si to besedo v spomin poklicali zlasti tisti, kteri se le s pijančevanjem pripravljajo za poroko.

Posebna sila, s kakoršno se kdo v zakon primora, bodi si z močjo, kteri ne more zoperstati, ali s takim strahom, kteri bi tudi stanovitnega človeka pretresti zamogel. Ako bi, postavim, oče žugal svoji hčeri, da ne bo dobila nikakove dote ali da jo bo clo od sebe odgnal, ako tega ali unega človeka v zakon ne vzame, tak prisiljen zakon bi ne veljal, ker hči ni vanj privolila, in bi neveljaven ostal, dokler bi hči radovoljno vanj ne privolila. Zaderžek ta bi tedaj odnehal, ako bi se prisiljena oseba pozneje prostovoljno vdala v zakonsko dolžnost. Če bi sila ne bila posebno velika, veljavnosti zakona bi sicer ne overgla; vendar naj si starši dobro zapomnijo, naj nikar svojim otrokom ne delajo nobene sile, kader ž njimi obravnavajo gledé zakonske zaveze.

Sužnost. Ako bi se bil kdaj sloboden možki poročil s sužkinjo, ter ni vedel, da je sužnja, bil bi po Rimskem pravu, ki ga je sprejela tudi sveta cerkev, tak zakon neveljaven. Ker pri nas take sužnosti ni, tudi tega zaderžka nič več ni.

Posebna zmota, po kteri se je kdo zaročil z vse drugo osebo, kakor je poprej mislil, kakor je, postavim, Jakob mislil dobiti Rahelo, in mu je bila dana Lija. Če bi pa kdo po spoznani zmoti vendar le privolil v tak zakon, jenjal bi tudi zaderžek. Če se pa zmota ne ozira na osebo samo, ampak le na kako posebno lastnost, taka zmota bi ne razdirala zakona. Če bi se bil, postavim, poročil kdo s kako osebo,

ktero je imel za bogato, zdravo, pobožno, neoskrunjeno, po poroki pa bi se skazalo, da ni taka, bil bi vsemu temu vkljub zakon vendar le veljaven.

b.) Pomanjkanje telesne zmožnosti. — Zakon sicer ni zgol zveza teles, marveč je tudi zveza duš; pa ravno zato, ker obsega celega človeka, tudi telesu ne sme manjkati tiste zmožnosti, ktere namen zakona potrebuje. Po tem takem so zaderžki:

Telesna nezmožnost, zavoljo ktere bi kdo ne bil v stanu spolnovati zakonske dolžnosti, če je namreč taka nezmožnost obstala že pred sklenjenim zakonom, pa poprej neznana bila, in se ne da ozdraviti. Ta zaderžek se razsodi sicer le po posebnem preiskovanju in po skušnji. Gola nerodovitnost se pa ne šteje v zaderžek, ravno tako tudi ne nezmožnost, ktera je nastopila še le po sklenjenem zakonu; obadvojna daje tistim, ki jih zadene priložnost, vaditi se v zatajevanju in poterpljenju.

Pomanjkanje prave starosti, kader je kdo še otrok, in še ni dorastel in dozorel do pravih let. Po cerkveni postavi tedaj mladenči pred dopolnjenim dvanajstim letom ne morejo veljavno v zakon stopiti, razun ako bi se dopričalo, da so že pred tem časom dozoreli do tiste starosti, ktera se navadno imenuje možka starost. Razumeva pa se samo ob sebi, da tako mladih ljudi vsploh ne gre na zakon napeljevati, ker na duši v takih letih niso še dozoreli, če bi bili tudi dozoreli že na telesu.

c.) Posebne zaveze in obljube. — Zaveza, ktera še ni razvezana, in ne sterpí druge zaveze poleg sebe, ali ktera je še clo imenitniša, kakor je zakonska zaveza, ne sme biti novi zakonski zavezi na potu. Če je kdo obljubo storil, je ž njo zavezan, dokler obljuba obstojí in ne odjenja. Iz tega izvirajo naslednji zaderžki:

Poprejna veljavna zakonska zaveza, dokler je smert ne razveze in ta zato ker je zakon nerazvezljiv. — Ako bi se tedaj žena terdne misli, da je njen mož umerl, poročila z drugim možem, prigodilo pa bi se, da bi pervi mož nenadoma spet nazaj prišel, drugi zakon ne bil bi veljaven; in žena bi morala drugega moža, in če bi tudi otroke ž njim imela, pustiti, in se nemudoma k pervemu poverniti. In ker je keršanski zakon vsploh nerazvezljiv, tudi katoličan bi ne smel v zakon vzeti Luteranke, ktera se je od svojega moža ločila, dokler bi ta njen mož ne umerl. Še clo, ko bi kak zakonsk neverec prestopil h katoliški veri, svoje zakonske družice bi ne smel zapustiti, razun da bi ne hotla ž njim živeti brez nečasti do Stvarnika; in tisti, ki imajo po več žen, kakor Turki, obderžé pervo samo.

Duhovsko posvečenje. — Ta zaderžek brani po cerkvenih določilih, ki jih je tudi sveti Tridentinski cerkveni zbor (Sess. 24. cap. 9.) poterdil, da ne more veljavno v zakon stopiti, kdor je bil posvečen v subdiakona, diakona, ali mašnika. Po tem takem bi zakon, v kterega bi duhovnik stopil po svojem posvečenju, nič ne veljal; in ako bi kdo poprej bil oženjen, ne more drugač biti v mašnika posvečen, razun da je njegova žena umerla, ali dragovoljno šla v samostan. — Pri protestantih so pastorji ali pridigarji sicer oženjeni; on ipa niso posvečeni, ker mašnikovega posvečenja nimajo. Pri starovercih ali gerških kristjanih so mašniki oženjeni, pa morajo v zakon stopiti že pred posvečenjem, po tem več ne smejo in ako hočejo opravljati sveto daritev, morajo se poprej vselej čisto deržati; škofje pri starovercih, kakor tudi pri zedinjencih, pa morajo biti vedno nezaročeni, in tedaj se pri starovercih tudi le iz med menihov volijo.

Očitna ali slovesna obljuba čistosti, ki jo je kdo storil v kakem redu od svetega apostoljskega sedeža poterjenem. Ako se je tedaj kdo podal v kak samostan, in je storil ondi navadne obljube, in med njimi tudi obljubo čistosti, s tim je svetu, tako rekoč odmerl, in se s Kristusom

zaročil, in tedaj ne more nič več ne v zakonski stan stopiti. In ako bi vendar le stopil v zakonski stan, neveljaven bi bil njegov zakon.

d.) Vse druga vera, posebne pregrehe. Prava zveza duš in teles v zakonu ni mogoča ondi, kjer bi vsak del čisto drugačno vero imel, ter bil eden kristijan, drugi pa ne; pa bi tudi noben del z mirno vestjo ne mogel prebivati pri drugem, ko bi ju bile posebne pregrehe v zakon peljale; po takem potu bi še clo očitna poštenost življenja sploh v nevarnosti bila. Od tod izvirajo naslednji zaderžki:

Vse druga vera, ko bi en del bil kristijanski, drugi pa neverski. Že Abraham ni hotel svojemu sinu Izaku dati žene zmed nevernikov, in Jakob je šel žene iskat na dom svoje matere, kjer je bil še pravi Bog spoznan. Po Mozesu (V. 7, 3.) je Bog Izraelcem naravnost zapoved dal, da si ne smejo žen jemati zmed neverskih narodov, da bi jih od pravega Boga ne odvernile in v molikovanje ne zapeljale. V novi zavezi zahteva sv. Pavl (I. Kor. 7, 39.) ženiti se v Gospodu, in piše (II. Kor. 6, 14.), naj verniki nikar ne vlačijo enega zakonskega jarma z neverniki. V začetku svete cerkve so se sicer še nektere zaveze z malikovavci terpele, ker je bilo upati, da bi bil po besedah svetega Pavla neverni mož posvečen po verni ženi, in neverna žena posvečena po vernem možu. Pozneje pa so bili zakoni z Judi in neverniki naravnost prepovedani po deželskih in cerkvenih postavah, tako da kristijan ne more veljavnega zakona skleniti z Judinjo, Turkinjo ali kako drugo neverkinjo, ali pa kristijana z Judom, Turkom ali drugim nevercem. Gledé tega zaderžka oprosluje sveta cerkev le takrat, kader bi bilo upati, da se bo kaka dežela vsa spreobernila k sveti veri.

Posebne pregrehe kar razdiravni zaderžki pa so:

Prešestovanje, ko bi se porešestniki pregrešili, ali clo drugemu zakonskemu družetu po življenju stregli s tim

namenom, da se bodo po njegovi smerti v zakon vzeli. Takošno ravnanje bi bilo res kar naravnost nasproti svetosti, varnosti in sreči zakonov, in ne zasluži drugega, nego ojstro pokorjenje po besedah svetega Avguština in cerkvenih zborov. Zatoraj je pa tudi zakon med takimi, kteri bi se bili že poprej pregrešili med seboj z mislimi na smert drugega zakonskega družeta po cerkvenih postavah brez vse veljave.

Umor poprejnega zakonskega družeta, ako se je izveršil s tim namenom, da bi po tem lagleje v zakon stopil z drugo osebo. Če bi tedaj kdo svojega zakonskega družeta umoril s tim namenom, da bi se poročil z osebo, s ktero je prešestoval bodi si pred umorom ali po umoru, ne more veljavno v zakon vzeti tiste osebe. Ali če bi kdo umoril svojega zakonskega družeta s tim namenom, da bi se zaročil z drugo osebo, s ktero sicer ni prešestoval, ktera mu je pa pri umoru zakonskega družeta kakor si koli bodi pomagala s tim namenom, da bi se po tem ž njim poročila, ne more skleniti ž njo veljavnega zakona. Ta zaderžek je sveta cerkev naredila zato, da je na varno spravila življenje in zvestobo zakonskih družetov.

Rop neveste, kader bi kdo kako žensko s silo odpeljal s tim namenom, da bi se ž njo zaročil. V poprejnih divjih časih, v kterih je nadvladal le oni, ki je bil močnejši, se je dostikrat zgodilo, da so bile ženske s silo odpeljane. Da odverne tako zlo delo, je sveta cerkev zavezo z odpeljano osebo kar naravnost za neveljavno obsodila, in takim roparjem nakladala ojstre pokorila. Sv. Tridentinski cerkveni zbor je take roparje iz cerkvene družbe pahnil in zaterdil, da bi zakon z oropnjeno osebo ne mogel veljati drugači, razun da je ta postavljena na varen kraj, in da slobodno in drage volje privoli v zavezo s svojim odpeljavcem. (Sess. 24. cap. 6.)

e.) Sorodovinstvo ali žlahta. Sorodovinstvo pa je trojno, ter natorno, duhovsko in deržavljansko.

Naturno ali kervno sorodovinstvo je prijazna zveza med osebami spočetimi ali rojenimi iz enakega rodu ali enake kervi. Od oseb, ktere se znajdejo v taki zavezi, se po navadi pravi, da so si v rodu ali rodovini, v kervi, sorodovinci, ali v žlahti. Če so si sorodovinci zvezani po očetu in po materi, je to dvojestransko ali pravo sorodovinstvo; če so si znanci le po eni strani, ter samo po očetu ali samo po materi, je enostransko ali po polisorodovinstvo. Na dalje, če se v versti rodov gre nazaj ali naprej po očetih in otrocih naravnost, je to sorodovinstvo v ravni versti; ako se pa gre naprej ali nazaj po strani, ter po stricih in po tetah, po bratih in sestrah, je to sorodovinstvo v stranski versti. Ako se gre le po starših nazaj gori, je to navzgorna versta; ako se gre le po otrocih naprej, je navzdolna versta.

Tudi se še razloči, ali je pozakonsko ali nepozakonsko. Po stopinjah pa se sorodovinstvo pošteva tako le: Kolikorkrat nova rodovina stopi naprej ali nazaj, toliko se šteje rodov ali kolen. Postavim: Sin in hči sta gledé očeta v pervem rodu ali pervem kolenu, njihovi otroci pa so v drugem; brat in sestra sta si v pervem kolenu, njihovi otroci pa so si v drugem kolenu v rodu. — Sorodovinstvo se sicer začne po mesu in kervi; ali vendar velja sorodovinska zaveza vse več po duhu, in je toraj v tem obziru že sama ob sebi bolj sveta zveza. Ne spodobilo bi se tedaj, da bi se ta zveza z zakonsko zavezo od višeje stopinje potegnila na nižejo, od duha premestila na meso. To nekako vsak človek sam občuti, in skoraj vsem narodom se je zakon v bližnjih rodovih nepristojen videl. Na dalje, ko bi zakonom med sorodovinci nič nasproti ne stalo, bi prijazne zaveze med raznimi rodovi ne bile tako dalječ razširjene, prijaznost bi le bolj v lastnem rodu ostajala, in ljubezen človeška bila bi bolj samosvoja in sebična. In poleg tega bi bila tudi še pot odperta mnogemu pohujšanju in zapeljevanju, ako bi zakoni v sorodovini veljali. Toraj ni moglo biti drugači, nego da je bilo sorodovinstvo vzeto med

zakonske zaderžke. — O pervem začetku, ko je bil Stvarnik človeka še le na zemljo postavil, so se sicer zakoni morali sklepati v bližnji rodovini. Vendar pa v ravni versti sorodovinstva, med starši in otroci v bližnjih in daljnih kolenih, zakonov ni bilo nikdar najti, in jih tudi zdaj ni; le samo Egipčanom se je očitalo kaj takega. Naturno spoštovanje med mlajšimi in roditelji ni in ne bo dopuščalo takih zavez; razun tega jih je Bog še posebej prepovedal v III. Mozesovih bukvah. Drugači je pa v ozir stranskih verst sorodovinstva. Pervi Adamovi otroci niso mogli drugači, kakor da so se bratje in sestre zvezovali med seboj. Kakor hitro pa se je človeški rod nekoliko namnožil, je zakonska zaveza dalje, ter na bratovske otroke naprej stopila. Ravno tako je bilo tudi po vesoljnem potopu: Abraham je vzel Saro, hčer svojega brata Arona; Jakob se je zaročil z Lijo in Rahelo, hčerama svojega strica Labana. Ko se je bilo Izraelsko ljudstvo namnožilo, se je spet dalje premaknil zaderžek sorodovinstva, po Mozesovi postavi so bili prepovedani zakoni z bratovskimi ali sesternimi otroci (III. Moz. 18, 6—18; 20, 17—21.). Enaka postava je še clo med neverskimi Rimljani veljala. — Katoliška cerkev, ktera sploh na večo popolnamost gre, je še dalje šla. Zakone med bratovskimi in sesternimi otroci sploh in še dalje med teh otroci, pobratranci in posestričinjami, najdemo prepovedane v Agatenskem cerkvenem zboru leta 506, v Epaonskem leta 517, v Arvernskem leta 535, in v Antisiodorskem leta 578. Papeža Gregor II. leta 721. in Cahorija leta 743. prepovedujeta zakone v četertem rodu, med popobratranci in poposestričinjami. V poznejših časih se je prepoved raztegnila celo na peti, šesti in sedmi rod, kar je pa delalo veliko napotja in nepriličnosti. — In tedaj je papež Inocencij III. na četertem Lateranskem cerkvenem zboru leta 1216. četerti rod postavil za mejo, in to tako gledé zakonskega, kakor tudi nezakonskega rodu. Ravno to je potrdil sv. Tridentinski cerkveni zbor. (Sess. 24.) Po tem takem so tedaj prepovedani zakoni v ravni versti med starši, otroci, vnuki itd., navzgor in navzdol brez konca. V stranski versti pa zakonske zaveze ne veljajo do četertega rodu. Tedaj se

ne smejo vzeti ne samo bratje in sestre ali bratovski in sesterni otroci med seboj ali s strici in tetami, ampak tudi ne bratrancev in sestričnic otroci, in še teh otroci, to je pobratranci in posestričinje, popobratranci in poposestričinje med seboj ne. Ako je pa en del v četertem, in drugi v petem kolenu ali rodu, ondi zaderžka ni več. — Ako bi pri teh zaderžkih posebni uzroki težo narejali, zamore se v daljejih kolenih dobiti odveza ali dišpenza. V drugem kolenu odvezuje le samo papež zavoljo posebno imenitnih uzrokov; v tretjem in četertem kolenu, ako se ne dotikata pervega ali drugega, zamorejo pri zadosti veljavnih uzrokih odvezovati tudi škofje.

Duhovsko sorodovinstvo, kteremu prištevamo kumstvo in zaroke.

Kumstvo ali botrinjstvo, ktero se spočenja iz svetega kersta in svete birme. Kdor kerščuje ali birmuje, stopi v duhovsko sorodovinstvo s kerščencem ali birmancem in njegovimi starši; ravno tako tudi kumi ali botri s kerščencem ali birmancem in njegovimi starši stopijo v duhovsko sorodovinstvo. Tedaj boter ali botra, kum ali kuma ne smeta v zakon vzeti otroka, pri kterem sta za sveti kerst ali za sveto birmo kumovala, in tudi ne njegovih staršev; med kerščenci in birmanci in njihovimi starši pa in med botrovimi in botrinjimi otroci pa ni nobenega zaderžka. Gledé zaderžka med kumeti in kerščenci se odveza ali dišpenza nikoli ne dobí; toraj kerstni boter ali kerstna botra s kerščencem nikoli ne moreta v zakon stopiti. Ravno ta velja tudi tistemu, ki je v sili koga kerstil; s takim kerščevanjem je v duhovsko sorodovinstvo prišel s kerščencem, kterega je kerstil, in ž njegovimi starši, in se toraj tudi ne more zaročiti niti s kerščencem, niti z njegovimi starši. Ako bi pa v prav posebni sili oče kerstil svoje lastno dete, zavoljo tega bi s svojo ženo ne stopil v duhovsko sorodovinstvo; vendar pa brez prav posebne sile oče ne sme kerščevati lastnega deteta.

Zaroke ali zaderžek očitne spodobnosti.

— Zaroke so razgovor, po kterem si možki in ženska med seboj gotovo in resnično obljubo zastran prihodnjega zakona storita. Po zarokah sta si tista dva, ki sta si zakon obljubila, v duhu že nekako poročena, in tedaj kakor pravijo, očitna spodobnost brani novo zavezo z drugo osebo v sorodov.ni. Zaderžek iz zarok so nekdajne postave tako dalječ raztegnile, kakor po resničnem zakonu; sv. Tridentinski cerkveni zbor pa je (Sess. 24. cap. 3.) obderžal le pervo koleno ali pervi rod. Če sta si tedaj možki in ženska zakon za gotovo obljubila, in bi se po tem pred poroko razderla, ne smel bi on snubiti niti sestre, niti matere, niti hčere poprejne svoje neveste, in ona ne niti brata, niti očeta, niti sina poprejnega svojega ženina. Ako bi kdo brez odveze ali dišpenze stopil v tak zakon, tak zakon bi bil neveljaven, in bi neveljaven ostal tudi še potem, kader bi se razdirajoče zaroke pravno razvezale, ali še clo s smertjo poprej zaročenega dela ali družeta razvezale. Kaj takega bi se vtegnilo marsikterikrat namahniti ali pripetiti, toraj je res paznosti treba v teh zadevah. — Zaderžek očitne spodobnosti se vtegne narediti tudi iz zakona, ki je sicer že sklenjen, pa ne še izverševan, in v tem primerleju se raztegne clo do četertega kolena. Ako bi tedaj eden zmed zakonskih družetov umerl ali v samostan stopil pred izverševanim zakonom, ostali zakonski druže bi se brez odveze ali dišpenze ne mogel veljavno zaročiti z nobenim sorodovincem unega zakonskega družeta do četertega kolena ne. In še clo takrat bi se naredil ta zaderžek, kader bi bil zakon neveljavno sklenjen; in le takrat bi tega zaderžka ne bilo, kader bi zakon veljaven ne bil zato, ker eden zakonskih družetov ni prostovoljno vanj privolil.

Deržavljansko ali postavno sorodovinstvo in svakstvo, ktero izvira iz posinovljenja. — Pri Rimljanih je bilo nekdaj močno navadno, zlasti pri pomanjkanju lastnih sinov, tuje za svoje jemati, in jim ime in posestvo prepuščati; tudi pri drugih narodih je bilo kaj takega bolj ali manj v navadi. Za tako posinovljenje so veljale tudi posebne deželske postave. Na te okoljščine je gledala tudi

cerkev, in je po tem prepovedala zakon med novim očetom in posinovljenko ž njenimi naslednicami vred, dalje med novim očetom in posinovljenčevo ženo, in še med posinovljencem in ženo novega očeta; tudi med posinovljencem in posinovljenko na eni strani in sinovi in hčerami novega očeta na drugi strani zakon ni veljal, dokler so bili oboji pod očetovo oblastjo. In saj bi bila tudi res nekama nespodobna zakonska zaveza rednika z rejenko, ali rednice z rejencem, ker sta si una dva kakor oče in hči, in ta dva kakor mati in sin; in pohujšljivo bi bilo za prave otroke in rejence, dokler so pod eno streho skupaj, ako bi nobenega zaderžka med njimi ne bilo.

f.) Svekerstvo ali svakstvo. — Kader kdo s ktero osebo v zakon stopi, pride tudi ž njeno sorodovino v posebno zvezo; in nasproti se tudi ta oseba soznani ž njegovo rodbino ali sorodovino. Ta zveza moža z ženino sorodovino, in žene z moževo rodovino se imenuje svekerstvo ali svakstvo. Tako zvezani ljudje so si med seboj v svakščini, so si svaki. Sicer se tudi rodovine ali rodbine, iz kterih sta se možki in ženska vzela, nekako znane štejete med seboj; vendar pa to znanje ni svakstvo; kajti svakstvo zadeva le moža ali ženo na eni strani in na drugi rodovino njegovega ali njenega zakonskega družeta. Kakor pa je rodovinstvo, tako je tudi svakstvo v ravni in stranski versti, v navgornem ali navdolnem redu, pozakonsko ali nepozakonsko. Tudi se stopinje enako štejejo, kakor pri sorodovinstvu: v kterem kolenu je eden zakonski druže s kakim človekom v rodu, v tistem kolenu je drugi zakonski druže z ravno tistim človekom v svakščinji ali svekerstvu. Možev brat, postavim, ki je z možem v pervem kolenu sorodovinstva, je ž njegovo ženo tudi v pervem kolenu svekerstva. — Ker sta po besedi svetega pisma, ktero je tudi Jezus poterdil, mož in žena dva v enem mesu, ni drugači si misliti, kakor da vsak zmed njih z rodovino drugega pride v posebno zvezo, ktera je sorodovinstvu nekama

podobna, in da je ta zveza tudi med zakonske zaderžke šteti. V začetku se sicer na to zvezo ni moglo gledati tako terdo; še Jakoba najdemo zvezanega z dvema sestrama, Lijo in Rahelo; toda to se je vendar le samo pri enaki stopinji obeh zakonskih oseb pregledalo. Med osebami, kterih ena je bila na višeji stopinji rodu memo druge, in je morala tedaj spoštovanje od nje tirjati, se to že tudi takrat ni terpelo; toraj se je Judatu, Jakobovemu sinu, močno za zlo vzelo, da se je, akoravno po nevedoma, zmotil s Tamaro, svojo sinaho, vídovo svojega sina Hera. Mozesova postava (III. Moz. 18,) je že bolj na tanjko šla; prepovedala je zakon z mačeho, s pasterko, s pasterkovo ali pasterkino hčerjo, s taščo, s sinaho, z bratovo ali stričevo vidovo in dveh sester ni nikomur ob enem v zakon dovolila. Le ondi, kjer je brat zapustil vidovo brez otrok, je brat ali bližnji sorodovinec znal ali mogel vzeti jo v zakon, da bi se po takem potu rajnemu bratu rodil deležnik ali dedič. — V katoliški cerkvi je bila Mozesova postava spopolnjena, in tedaj najdemo kmalu v sploh prepovedano zavezo z bratovo vidovo ali s sestro rajnce žene. Pozneje se najde prepovedan zakon v tretjem in četertem kolenu svakstva, in še clo na šesto in sedmo koleno svekerstva se je prepoved raztegnila. Papež Inocencij III. je leta 1216. v drugem Lateranskem cerkvenem zboru zaderžek svekerstva določil le na štiri kolena. Kar zadeva svakstvo v ravni versti, razumeva se že samo ob sebi, da je tisto zakonski zaderžek navzgor in navzdolj brez konca. Tridentinski cerkveni zbor je vse to poterdil, le zaderžek svakstva, ktero nastopi po nezakonskem potu, je prikrajšal do drugega kolena. — Po tem takem tedaj zakon moža s prednicami ali naslednjicami rajnce žene, in zakon žene s predniki ali mlajšimi rajnega moža nikdar ne more veljati. Mož po smerti perve žene ne more snubiti njene sestre, ne sestričinje, ne posestričinje, ne poposestričinje, ne tete; žena po smerti pervega moža ne more vzeti njegovega strica, ne brata, ne bratranca, ne pobratranca, ne popobratranca. Naj bi se pa človek po mesu s kako osebo pregrešil zunaj zakona, ne sme po tem snubiti njene tete, sestre ali sestričinje, kakor tudi matere ne; in ona ne sme

vzeti njegovega očeta, strica, brata ali bratranca. Naj bi se pa kteri zakonski pregrešil v sorodovini svojega zakonskega družeta, mu to sicer zakona ne razdere, ampak mu krati zakonsko pravico. — Na dalje pa, ker se med sorodovinci ene in druge zakonske strani svakstvo ne šteje, zamoreta oče in sin iz ene hiše, eden mater in drugi hčer iz druge hiše vzeti; dva brata iz enega rodu smeta snubiti vsak eno sestro iz drugega rodu; vidovec od sestre in vidova od brata tudi nista od zakona med seboj zaderžana.

g.) Skrivajnost ali pomanjkanje postavnega načina pri sklenitvi. — Ta zaderžek vzrokuje, da so po določilu svetega Tridentinskega cerkvenega zbora neveljavni taki zakoni, kteri niso sklenjeni vpričo domačega duhovnega pastirja, ter domačega župnika, in vpričo dveh ali treh porokov ali prič. Ako bi tedaj ženin in nevesta ne bila poročena od svojega lastnega duhovnega pastirja, kteri edini pravico ima ju poročiti, dokler te pravice s posebnim poterdilom komu drugemu ne prepušča, ampak bi bila poročena od kakega drugega duhovnika, kteri nima pravice, ju poročati, ali ako bi bila njuna poroka sklenjena le samo vpričo deželske gosposke, tak zakon bi clo nič ne veljal. Ta zaderžek pa nima veljave v tistih deželah, v kterih določila svetega Tridentinskega cerkvenega zbora niso bile oklicane in niso bile sprejete.

Ti tedaj so vam zakonski zaderžki, ki zakon ali zavirajo ali ga pa kar naravnost razdirajo.

Zakonski zaderžki pa od tistih, ki hočejo v zakon stopiti, zahtevajo posebno obnašanje. Kar stalno pravilo naj jim vedno velja, naj si zakonskega družeta vsakdo voli tako, da ne bo nobenega zakonskega zaderžka med njima. Včasih pa vendar le posebne okoljščine nanesejo tako, da je, malo da ne prisiljen, stopiti v tak zakon, v kterem mu napotje dela kak zakonsk zaderžek. V takem slučaju mora o pravem času in prav odkritoserčno zaderžek na znanje dati, da dobi od-

vezo, oprostitev ali dišpenzo. Ako bi zaročenca zaderžek zamolčala, s tim bi se smertno pregrešila, in ako bi bil njun zaderžek zmed razdiravnih zaderžkov, njun zakon bi še clo nič ne veljal, in bi pozneje odveze ali morda clo ne dobila, ali pa bi jo prav težko dobila. Pa tudi drugi ljudje, kterim bi bil kak zakonsk zaderžek znan, dolžni so in terdo zavezani, na znanje ga dati duhovnemu pastirju. Ravno zato se ženini in neveste, kteri mislijo v zakonski stan stopiti, tri nedelje ali praznike zaporedoma očitno v cerkvi ozavajo ali oklicujejo, da verniki to zvedó, in na znanje dajo zakonsk zaderžek, ako kterega vedó. — Če tisti, ki mislijo v zakonski stan stopiti, vedó, da jim na potu stoji kak zaderžek, naj poprej poprašajo svojega duhovnega pastirja, ali jim bo mogoče gledé tistega zaderžka dobiti odvezo ali dišpenzo, ali ne. Ako bi bil zaderžek tak, da bi se odveza ali dišpenza ali kar sama ob sebi ali zavoljo pomanjkanja veljavnega vzroka ne mogla dobiti, morala bi ženin in nevesta nemudoma odstopiti od daljnega obravnavanja glede njunega zakona. Ako je pa zaderžek tak, da se glede tistega zamore odveza ali dišpenza dobiti, in zaročenca ne odjenjata, marveč hočeta vendar le v zakon stopiti, morata odvezo proseč na znanje dati take razloge, kteri se po vsem opirajo na resnico. Ako bi ti razlogi ali vzroki ne bili resnični, in sosebno ako bi poglavitni vzrok ne bil resničen, odveza ali dišpenza bi nič ne veljala, ker odveza ali dišpenza svojo veljavo opira le na to, da se vsa obravnava gledé zaderžka ima ravno tako, kakor je bilo naznanjeno. Zaročencem bi toraj kar nič ne pomagalo, ako bi si bili odvezo ali dišpenzo prigoljufali z zvijačami in lažnjivimi razlogi; njun zakon bi pri razdiravnem zakonskem zaderžku z dišpenzo vred bil neveljaven, in s takim nepoštenim ravnanjem bi se poleg tega še smertno pregrešili. In ako bi v takem zakonu še na dalje živeli, njihova zakonska obhoja bi ne bila drugega, nego sami smertni grehi, in ne mogli bi pričakovati drugega, nego večno pogubljenje. To naj si dobro zapomnijo oni, ki se v zakonskem stanu že znajdejo, in oni, ki mislijo še kdaj v zakonski stan stopiti! — Odveze ali dišpenze od razdiravnih zaderžkov sploh le Rimski papež deli,

in sicer, če so očitni, se dobé po Datariji, to je kanceliji za darí in gnade; če so pa skrivni, po Penitencijariji, to je višem spovedništvu, s prikritim imenom. Za nektere razdiravne zaderžke sicer škofje od časa do časa dobé oblast odvezovati, postavim, v tretjem in četertem kolenu sorodovinstva in svekerstva, ali tudi v drugem, če se zaderžek zve še le po sklenjenem zakonu; dalje v takih okoljščinah, v kakoršnih ni lahko do papeža priti s pismi, ali kader se zakon ne da lahko razdreti zavoljo pohujšanja, in so zaderžki le skrivni in še le po poroki spoznani. Odvezo ali dišpenzo od zaviravnih zaderžkov sploh zamorejo škofje deliti; vendar pa so si pri obljubi čistosti ali papeževe prepovedi papeži privarovali oblast; pri zarokah pa, pri cerkvenih oklicih, in pri namešanih zakonih ž njihovim dovolenjem odvezujejo škofje. Tudi pri škofiji se odveza dobi očitno ali skrivno, kakor si je že zaderžek ali očiten ali skrit. — Pri odvezah ali dišpenzah se sosebno gleda na očitni prid za cerkev ali človeško družbo, na pohujšanje, manj pa se gleda na prid posameznih oseb, in zopet več na nevarnost za dušno zveličanje, kakor na kak časen zleg. Če se mora pri odvezah ali dišpenzah plačati kaj denarja, ta denar ne velja kakor plačilo za prijenjanje gledé zaderžka, temveč le kakor neko dobro delo, neka milošnja v nadomestilo za to, kar in kolikor človek une postave na tanjko ne dopolnuje, kakor se med drugim tudi post nadomestuje z molitevjo in milošnjo. Tudi se tisti denarji, ki za odveze ali dišpenze skupaj stekajo, ne obračaajo drugam, razun le za cerkvene potrebe, zlasti za misijone.

K bližnjemu pripravljanju za zakonski stan je

Tretjič potrebno, da ženin in nevesta tudi svojo časno srečo lepo oskerbita, in vse, kar je posvetnega in pozemljiškega, modro uravnata, ali z drugo besedo: da pametno in modro napravita juterno ali ženitovansko pismo. Ako se to napraviti ne da, je boljše, da na stran pustita vso ženitev. Mladim ljudem manjka skušnje, in kader

se ženijo, nič naprej ne pomislijo: kaj bo, ako bi vtegnil mož odmreti? — ako bi jih vtegnil mož zaničevati? — ako bi v testamentu ali oporoki nanje pozabil? — ako bi jih otroci na stare dni zavergli? Z vsako obljubo in sladko besedo se dajo premotiti, in menijo, da so le v zakonu, in po tem je že vse dobro in prav. Toda to, ljuba mladina! ni po pameti. Le poglejte okoli sebe, in vidili bote, kako se zavoljo pomanjkanja pametno narejenih pisem godi marsikteremu staremu možu, posebno pa starim, onemoglim ženam. Vse svoje žive dni se je pridna žena trudila pri hiši in pri otrocih, na zadnje pa še toliko ni njenega, kolikor bi si bila lahko prihranila, ako bi bila v mladosti za deklo služila. Zatoraj rečem sosebno vam, dekletom, kajti ve bote naj večkrat goljufane. Nikar preveč ne verjamite sladkim obljubam! Černo na belem mora zapisano stati vse, kar se vam obljubi; in kader greste pismo delat, vzamite seboj pametne priče, ki bodo vse okoljščine modro prevdarili, in lepo poskerbeli za vas. Varujte se mož, ki niso na dobrem glasu, in so vinu vdani, in se marsikterikrat podmititi in podkupiti dajo že z enim samim poličem vina; sladko vam bodo govorili v obličje, pa goljufali vas bodo na vse strani. Pametno ženitovanjsko pismo vam bodi toraj posebno na skerbi; nanj je le rada navezana vaša časna sreča. — Pa tudi vi, starši, nikar nesrečnih ne delajte svojih otrok! Le kar naravnost povejte ženinu ali nevesti, kaj in koliko mislite dati svojemu otroku; povejte na tanjko: koliko? — v čem? — kdaj? — kako? In to, kar obljubite, zvesto dopolnite. Marsikterikrat starši obetajo veliko, dajo pa malo. Goljufani mož začne to ženi očitovati, žena — sirota pa si pomagati ne more. Prepir, preklinjevanje, sovraštvo se spočenja; ljubezen ugasuje, zastopnost zgine, in pride redko redko kdaj več nazaj.

K bližnjemu pripravljanju za zakonski stan je

Četertič potrebno, da ženin in nevesta še enkrat dobro poprašata svojo vest: Kakošna je ljubezen, ktera ju pelje k altarju?

Ljubezen, ktera vas pelje pred altar, ne sme biti zgol počutna in mesena ali clo pred zakonom z nečistostjo omadeževana! Novozaročencem, ki so iz zgol mesene ljubezni šli k altarju, ali ki z nečistostjo že pred zakonom zapravljajo zakonsko srečo, bo o kratkem zmerznila njihova ljubezen, kajti Bog je pravičen. Če nista ženin in nevesta v samskem ali deviškem stanu zvesta Bogu, tudi v zakonu eden drugemu zvesta ne bota. — Ljubezen, ktera vas pelje pred altar, ne sme biti samopridna, lakomna ali dobička željna. Brez resnične ljubezni v sercu, le samo zavoljo preskerbljenja, zavoljo blaga in premoženja ženiti in možiti se, je silno negotova, vagana reč. Hitro se boš ti, nevesta! nagledala škrinj polnih blaga, in se preobjedla dobrega kruha, ki ga boš pri možu imela, ali pa ti, ženin! imel pri nevesti. Hlinjena ljubezen bo zginila, in sovraštvo bo v hišo prišlo, in s sovraštvom vred prišla tudi vsa druga nesreča. — Ljubezen, ktera vas k altarju pelje, ne sme biti prisiljena od staršev, sorodovincev, oskerbnikov ali drugih napletovalcev. Prisiljena reč ni nikoli pridna, sosebno pa prisiljena ljubezen ne. Ona terpi le tako dolgo, dokler godci godejo in svatje pri hiši vesel truš delajo. Gostija mine, in ž njo mine tudi prisiljena ljubezen. Hitro se taki zakonski eden drugega naveličajo; kesanje pride, žalost se vleže na serce, in v oči silijo solze, ki življenje grené. Hujšega menda na svetu ne bo, kakor je živeti, do smerti skupaj živeti v tolikanj ozki zakonski zavezi, in nobene ljubezni med seboj ne imeti. Zatoraj, mladenči in dekleta! nikdar se ne dajte prisiliti v zakonski stan, tudi še clo lastnim staršem ne; siliti vas v zakon nimajo niti od Boga, niti od gosposke nobene pravice. Naj se vam gledé drugih reči obeta tudi še tolikanj srečen zakon; ako ljubezni ni, srečen ne bo. Boljši je, da greste beračit in kruha prosit od hiše do hiše, kakor pa da bi prisiljeni šli v zakonski stan. — Ljubezen, ktera vas pelje pred altar, mora biti resnična, to je: mora izvirati iz serca; mora biti čista in nedolžna, poštena in sveta. Zavoljo lepih lastnost, ki jih najdeta zaročenca eden nad drugim, in zavoljo enakih misel in nagnjenj serca, zavoljo kterih se serce k sercu

prileže, serce na serce naveže, se ljubita, — le taka ljubezen je edina obstoječa, ter ima vrednost pred Bogom in poštenimi ljudmi; — taka ljubezen vas spremljaj v zakonski stan!

K bližnjemu pripravljanju za zakonski stan je

Petič potrebno, da ženin nevesta sosebno v zarokah, ter pred poroko, nedolžno živita. Obljuba, ktero sta si v zarokah dala, ter se zavezala, da se bota v zakon vzela, jima ne daje nobene, tudi naj manjše pravice ne, da bi si smela kaj dopustiti, kar bi bilo le količkaj sveti čistosti nasproti. Vse radovoljne nespodobne misli in želje, vse nesramno govorjenje, dotikanje, objemanje itd. jima je prepovedano ravno tako terdo, kakor vsakemu drugemu človeku v samskem ali deviškem stanu. Ravno zavoljo tega jima sveta cerkev ojstro prepoveduje, da pred poroko ne smeta skupaj stanovati pod eno streho, tudi se ne brez potrebe in na samem skupaj shajati, in jima zaterduje, naj imata vedno Boga pred očmi, da naj se skerbno ogibata vsake reči, ktera bi sveto čistost žalila, in naj obilno molita, pridno v cerkev hodita, in s tim sama na sebe privabita božji blagoslov iz nebes. In res je neizrečeno veliko ležeče na tem, da ženin in nevesta zvesto dopolnujeta ta resnobna, pa ljubeznipolna spominjevanja skerbne matere, katoliške cerkve. Dva mlada človeka, ženin in nevesta, sta pred poroko, dokler sta že v zarokah bila, marsikaj vganjala zoper sveto čistost, češ, da se bota že kmalu vzela, in si smeta toraj večo prostost dovoliti, in poleg tega se svojih razuzdanost še clo prav spovedala nista, tako da se je smelo soditi, da sta nevredno prejela zakrament svetega zakona. In glej, kazen božja se je kmalu prav očitno razkazovala nad njima. Pred poroko sta vedno skupaj tičala, in videti je bilo, da njune ljubezni ne bo nikdar ne konca ne kraja; komaj pa sta bila poročena, vgasne ljubezen, in mož je začel svojo ženo čertiti tako močno, da je kratko in malo ni mogel več terpeti, in da ni bolje ravnal ž njo, nego s sužkinjo. Ženi je bilo pri takem ravnanju, se

ve, da hudo; pa vendar se je obnašala razumno, ter je molčala in terpela. Vsemu temu vkljub pa jo razdivjani mož nekega dne z nogo sune tako hudo, da je vsled tega čez osem dni umerla. Umiraje je sirota spoznala, da vse, karkoli jo je britkega doletelo, je božja kazen zavoljo njenih grehov, ki jih je zdaj britko obžalovala, ter prav spokorno umerla. Vse drugači pa je bilo ž njenim možem. Vest se mu je sicer res prebudila, kader mu je žena umerla, ter mu zavoljo smerti njegove žene, ki jo je on zadolžil, narejala tolikanj britko očitovanje, da je tudi on za smert obolel; pa od pokore in spreobernenja ni hotel nič slišati, in nekama ves v obupnosti je umerl čez nekoliko dni. Nad tem žalostnim zgledom naj se razgledujejo zaročenci, da spoznajo, kako veliko je ležeče na tem, da nedolžno živijo v samskem ali deviškem stanu, sosebno pa še takrat, kader so že v zarokah, ako hočejo v zakonu božji blagoslov imeti namesto prekletstva.

K bližnjemu pripravljanju za zakonski stan je

Šestič potrebno, da ženin in nevesta s čistim sercem in v gnadi božji stopita k poroki pred božji altar, in da toraj vredno prejmeta zakrament svete pokore in zakrament svetega rešnjega Telesa. Težke so zakonske dolžnosti; ravno zato je postavil Jezus Kristus zakrament svetega zakona, da novoporočenci v njem prejmejo posebno gnado, s ktere pomočjo zamorejo zvesto spolnovati svoje zakonske dolžnosti. Gnado tega svetega zakramenta pa prejmejo le tisti, kteri od Boga v ta stan poklicani, s čistim sercem in v gnadi božji pristopijo k poroki. Gorje mu, kdor z grešnim sercem pristopi k poroki! Zakrament svetega zakona je zakrament živih ali zakrament za žive, in kdor ga hoče vredno prejeti, mora ga le v stanu gnade božje prejeti. Kdor bi zakrament svetega zakona prejel, in pri tem kak smerten greh na vesti imel, storil bi božji rop, in bi jezo božjo navlekel si na glavo. Za tega voljo sveta cerkev ženinom in nevestam zapoveduje, da morajo pred poroko z dobro

spovedjo očistiti si vest, ter se s tem prav pripravljati za vredno prejemanje zakramenta svetega zakona. Zato, mladenči in dekleta! bodi vaša naj veča skerb, kader se znajdete v zarokah, da z dobro spovedjo očistite svojo vest. Čisto poravnajte z Bogom vse, kar je bilo krivega v samskem stanu, in ponižno prosite, da vam spregleda mladostnih let pregrehe. Zato naj ne bo ta vaša spoved kar navadna, temveč bodi splošna, vesoljna alí velika, vse poprejno življenje obsegajoča. Prišle bodo z novim zakonskim stanom nove dolžnosti, ž njimi tudi nov račun pred Bogom; zato naj bo račun od samskega stanu popolnoma sklenjen in dobro. Ako ste mladostne leta lahkomišljeno preživeli in v grehih, vam je vesoljna ali velika spoved tem bolj potrebna, da popravite in v red spravite svoje slabe ali morda clo neveljavne spovedi. Pa tudi tistim, ki so lepše živeli, je svetovati v takem stanu vélike ali vesoljne spovedi, sosebno če niso poprej še nikdar nobene velike spovedi opravili. Velika spoved jim bo pomogla, da bodo s tim bolj priserčno žalostjo obžalovali svoje grehe, tem terdnejše sklenili, da se bodo res poboljšali, in jim bo tem lepše vpokojila njihovo vest. — Poleg spovedi naroča sveta cerkev zaročencem tudi še to, da zakrament svetega rešnjega Telesa vredno prejmejo; kajti „Jezus Kristus“, veli nek pobožen duhoven sedajnih dni, „ki se je ponižal, da je v Kani na ženitnino prišel, mora priti tudi k njim, da jih posvečuje, ter njihov zakon z gnado napolnuje in blagoslovom. Blagor tistim zaročencem, kteri v svojem sercu prav vredno stanovanje pripravijo Jezusu, svojemu nebeškemu gostu; terdno smejo pričakovati, da bo pri njih ostal, dokler bo njihov zakon terpel, in da jim bo v obilni meri delil darove svoje ljubezni in svoje gnade“. Amen.

LXXXVI. keršanski nauk.

Kaj je storiti med poroko? — in kako se obnašati med prejemanjem zakramenta svetega zakona? —

1.) Zadnjič sem govoril od bližnjega pripravljanja na zakonski stan. Razlagal sem, da k bližnjemu pripravljanju za zakonski stan gre pervič to, da sta ženin in nevesta dobro podučena v keršanskem nauku; drugič to, da med njima ni nobenega zakonskega zaderžka; tretjič to, da tudi svojo časno srečo lepo oskerbita, ter pametno ženitovansko pismo napravita; četertič to, da še enkrat dobro poprašata svojo vest, kakošna da je ljubezen, ktera ju pelje pred altar, ali je prava keršanska ljubezen, ali ni; petič to, da ženin in nevesta nedolžno živita sosebno v zarokah, ter pred poroko; in šestič to, da z čistim sercem in v gnadi božji stopita k poroki pred božji altar, in da toraj vredno prejmeta zakrament svete pokore in zakrament svetega rešnjega Telesa. — Vse to sem vam na drobno razložil, in s tim skončal tudi nauk, kteri uči, kaj morajo pred poroko storiti, in kako se zaderžati tisti, kteri mislijo stopiti v zakonski stan.

2.) Danes pa vam mislim z božjo pomočjo razlagati, kako se morata ženin in nevesta obnašati in zaderžati med poroko. Govoril bom toraj

III. Od tega, kar je treba storiti med prejemanjem zakramenta svetega zakona.

V božjem strahu in nedolžno naj ženin in nevesta pred poroko živita. Kakor hitro si zakon obljubita, ter stopita v zaroko, naj si, ako je le mogoče v zakramentu svete pokore prav lepo očistita svojo vest. S tako očiščeno vestjo in v gnadi božji stoječa naj prav pogostoma molita in serčno zdihujeta k Bogu, ter mu z gorečimi zdihleji izročujeta svoj novi stan, dokler sta na oklicih ali dokler ozovi tekó.

Kader pa pride poroke dan — oj to vam bodi nepozabljiv, svet dan! — se še enkrat poprej spovejte in obhajajte, ako vas ne obhajajo pri poroki, ter med sveto mašo, da bo čisto, kakor zlato, vaše serce, kader bote stali pred božjim altarjem. — Dopoldne pridite k poroki, ne popoldne, kader so glave svatov večidel že težke od vina, da Bog vsaj v cerkvi žaljen ne bo; takošno spoštovanje ste svetemu zakramentu dolžni. Pred poroko ali kar po poroki, kakor si je ali tu ali tam navada, slušajte sveto mašo, in med sveto mašo Bogu darujte svoje serce in svoj zakonski stan, da bo tako vse Bogu v čast, vam pa v zveličanje. — Pred poroko se nikar ne motite s posvetnimi opravili. Za gostijo in druge take reči naj drugi skerbé; vi imate takrat vse kaj imenitnišega na skerbi, namreč to, da se z Bogom v molitvi pogovarjate, in da se vredno na prejemanje svetega zakramenta pripravljate. V božji gnadi morate začeti, če hočete v božji gnadi končati. Ni treba imenitnih svatov, treba pa je pobožne priče in svate seboj v cerkev pripeljati, ki bodo lepo pobožno molili za vas.

3.) Prišli smo zdaj do poroke, in tedaj vam bom razložil svete obrede med poročanjem navadne.

Ženin in nevesta prideta ob odločeni uri v cerkev. Seboj morata pripeljati vsaj dve priči ali dva svedoka. Prav je, da jo spremljajo tudi svatje; pa kakor morata ženin in

nevesta sama navdahnjena biti s sveto resnobnostjo, tudi nikakor ne smeta dopustiti, da bi se njihovi svatje obnašali odveč lahkomišljeno ali clo nespodobno.

Mašnik stopi pred altar oblečen v mašno srajco ali pa roket, ter krajšo srajčico, in obramnico ali štolo čez ramena; ženin in nevesta prideta pred altar, ter se vstopita tako, da se znajde ženin na desni, nevesta pa na levi strani; zad za njima se priče vstopijo. Pričujočnost lastnega duhovnega pastirja ali kterega drugega od njega pooblaščenega mašnika in pričujočnost dveh ali treh prič je po določilu svetega Tridentinskega cerkvenega zbora za sklepanje svetega zakona neobhodno potrebna. Toraj bota ženin in nevesta kar pokorna otroka svete matere katoliške cerkve tudi gledé tega vse vravnala tako, kakor želi sveta cerkev. Iz tega, da stoji ženin ob desni, nevesta pa ob levi strani, naj se učita, kako da se morata do eden drugega zaderžati ves čas svojega zakonskega življenja: mož namreč kar glava družine mora ženo vladati, a vladati z ljubeznijo; žena pa mora možu podložna biti, podložna iz ljubezni. Pred altarjem ju mašnik poroča, kar naj ju opominja, da tudi ta gnada, ki jo bota zdaj prejela, se izhaja od Jezusa Kristusa, ki je kar pravi Bog in pravi človek skupaj na altarju pričujoč v zakramentu svetega rešnjega Telesa.

Mašnik pred altar stopivši se oberne do ženina in neveste, ter ju nagovorí s posebnim nagovorom, ki je sicer povsod enakega duha, vendar pa po besedah tu in tam nekoliko različen. V nekterih škofijah mašnik ta nagovor prične s tem, da ženina in nevesto opominja na imenitno stopinjo, ktero mislita zdaj storiti, ter se v zakon zavezati. Reče jima, naj dobro premislita, kaj bota storila. Zdaj je še čas, da zamoreta odstopiti od svojega sklepa; kader bota pa zavezana z zavezo svetega zakona, ne bota nič več mogla preravnati in predrugačiti svoje stopinje. Po tem se oberne mašnik do vseh pričujočih vernikov, ter jih vprašuje trikrat zaporedoma, ako bi jim bil gledé teh dveh zaročencev znan kak zakonsk zaderžek, in jim naroča, da so dolžni ga na znanje dati. S tem

mašnik prav za prav od občinje in občanov pozveduje, ali dovolijo v zakon teh dveh zaročencev, ali ne; in dokler se nikdo ne oglasi, mu je to znamnje, da v njega dovolijo. Ženin in nevesta naj med tem obudita terdni sklep, da bota v svojem zakonu med seboj lepo zastopno in ljubeznivo in pobožno živela in tako dajala občinji lep zgled, tako da se tista nikdar ne bo kesala, da je v njuni zakon dovolila. — V naši, ter Ljubljanski škofiji, se pričujoči verniki ne vprašujejo še le zdaj po zakonskih zaderžkih, kteri bi vtegnili znajti se med ženinom in nevesto, marveč se ženin in nevesta navadno po obredniku Ljubljanske škofije ogovorita z naslednjim ogovorom: „Vidva, ljuba, ženin in nevesta! stojita tukaj pred božjim altarjem, da bi vpričo keršanske občinje prejela zakrament svetega zakona. — Ta zakrament je pa, kakor apostelj govori, velika skrivnost v Kristusu in v cerkvi; in zakon je skrivnostipolna podoba zveze, ktera je med Kristusom in njegovo cerkevjo. — Ker tedaj stopita v ta imenitni in sveti stan, ter zakonski stan, s tem tudi prevzameta dolžnost, da po vsi svoji moči enaka postajata tej popolni podobi. — Kakor se je neskončno dobrotljivi Odrešenik s svojo cerkevjo zedinil tako tesno, da je nikoli več ne zapusti; ravno tako zvezuje in zedinuje danes tudi vaju sam božji ženin z nerazvezljivo zavezo, in daje danes tudi vama svojo božjo gnado. On vaju hoče v keršanske zakonske ljudi posvetiti; on vaju hoče poterditi v vsem dobrem, da bi le Bogu živela, in da bi z božjo pomočjo že na tem svetu v sredi svoje družine srečno živela, pa tudi na unem svetu večno zveličanje dosegla. — Vidita tedaj, kako imenitna da je za vaju sedajna ura, in kako svete dolžnosti da bota zdaj prevzela. Toraj se skerbno varujta, da ne bota svetosti zakona oskrunila z nespodobnim življenjem, in da s takim nespodobnim življenjem nevredna ne postaneta gnad, ki jih zakrament svetega zakona delí. Uganita ali umaknita se tedaj vsaki priložnosti v greh, in v bran se postavita grehu kar iz perva, varujta se greha clo v mislih, ker vesta, kar je Jezus rekel: Vsak, kteri ženo pogleda, da jo poželi, je že prešestoval ž njo v svojem sercu. — Nikar ne mislita, da sta že vse storila s tim, da obadva

skupaj na vso moč iščeta svoje časne sreče; storiti vama je še kaj veliko bolj imenitnega, namreč to, da za vaju obeh večno srečo skerbita; toraj si morata tolikanj bolj prizadevati, da eden drugega boljšata, in k svetosti napeljujeta, ter zveličata ne le sama sebe, ampak tudi vso svojo hišo. — Mož je sicer glava ali poglavar družinje, vendar mu pa Bog žene ni dal za deklo, ampak za pomočnico; toraj naj mož ženo ljubi, kakor je Kristus svojo cerkev ljubil, ter samega sebe zanjo daroval, da bi jo posvetil; in žena bodi možu podložna, in iz serca vdana, kakor je cerkev Kristusu podložna in vdana. Ljubezen, mir in edinost naj bivajo med vama, enega serca in enega duha bodita oba. — Toda nikar ne mislita, da bo vajno življenje ostalo vedno brez terpljenja, in da vama bo vedno veselo. Modri Oče nebeški nas včasih z nadlogami obišče, da bi nas poskusil. Ne bodita tedaj prevzetna v sreči, pa tudi ne memrajta v nesreči. Veselje in žalost dragovoljno skupaj vživajta; pomagajta eden drugemu na vso moč, kader terpljenje pride nad vaju, in tolažita eden drugega, in vama bo polajšano. Voljno preterpeti pa zamoreta vsako nesrečo, še tolikanj hudo; kajti v to vama moč daje gnada svetega zakramenta, ter božja pomoč, ki jo ondi dobita; v Bogu pa in z božjo pomočjo zamoremo vse. — Tudi nikar ne pozabita, da ima vsak človek svoje napake in slabosti, da bota morala včasih eden z drugim kaj poterpeti. Nikar torej ne bodita preveč navtisnjena do eden drugega, ne jemljita si za zlo vsake besedice, ne sodita prenaglo, ne govorita in ne pričkajta se takrat, kader vaju nejevolja premaguje, nikomur nikar ne razodevajta napak eden drugega, in ako bi se kterikrat primerilo, da bi se med seboj kaj sporekla, naj tega nikdo drugi ne zve. Po tem takem bota mir v svoji hiši ohranila, in z miroljubnostjo božji blagoslov si zaslužila. — Ako vama bo Bog dal kaj otrok, mislita si, da so božji dar, ki bota kdaj morala od njega odgovor dajati. Skerbita za njihovo telo, skerbita pa še vse bolj za njihovo neumerjočo dušo; kajti duša je imenitniša memo telesa. Izredita jih toraj po sveti veri Jezusovi; učita jih pokornim biti božjim zapovedim, in bodo tudi vama pokorni; pri odgojevanju sklepajte

ljubezen z resnobnostjo, in molita zanje. Po tem takem bota svoje otroke srečno izredila in s pridom. — V sploh se deržita Jezusove vere kakor naj dražeje reči; vera bodi vaju varh, ljubezen in pobožnost vaju navdajajta pri vsem vajnem djanju in nehanju; in po tem takem vaju bo sveto upanje vedno spremljevalo, in vse vajne dela bodo Bogu dopadljive, ter vama bodo teknile v večno življenje. — Nikoli nikar tedaj ne pozabita današnjega dneva, vsegdar spominjajta se obljube, ki jo danes storita Bogu, in na vso moč delajta z gnado, ktere bota danes deležna postala. Po tem takem ne bota nikoli od Boga zapuščena; čez veliko let se bota še ljubila tako, kakor se danes ljubita, in na vse vekomaj bota blagrovala to ure, ob kteri bota sklenjena z zavezo svetega zakona". — Kjerkoli je v navadi tak ali enak nagovor, naj ga ženin in nevesta pazno poslušata, ter si mislita, da hočeta v zakonski stan stopiti le zato, ker terdno verujeta, da s tim po božji volji ravnata, in naj skleneta, da bota zvesto spolnovala vse dolžnosti svojega stanu.

4.) Po skončanem nagovoru morata ženin in nevesta očitno in določno poterditi, da se hočeta v zakon vzeti. To poterditev morata ženin in nevesta izreči glasno, ter tako, da jo čujejo duhovni pastir in priče. Tudi mora ta poterditev obernjena biti na sedajni čas, in ne na prihodnji čas. Ako bi mislila s to poterditevjo reči, da se ne bota že zdaj v zakon vzela, ampak še le pozneje, bila bi ta njuna poterditev le zaroka, ne pa poroka; kajti poroka in prejemanje svetega zakramenta se obveršuje ravno s tim, da ženin in nevesta eden drugemu poterdita, da se bota zdajci v zakon vzela. In tedaj se duhovni pastir oberne naj poprej do ženina, ter mu reče: „Ker mora po postavi ta sveta zaveza sklenjena biti s prosto in resnično voljo, toraj te vprašam I.: Ako hočeš to tukaj pričujočo nevesto I. za svojo pravo ženo vzeti po postavi naše svete matere, katoliške cerkve, reci: Da". Ženin mora odgovoriti: „Da"; odgovoriti pa mora z glasno in določno besedo, ter mora v sercu imeti terdno voljo, da bo tudi v djanju storil to, kar obeta z besedo. Po tem

se duhovni pastir oberne do neveste, ter tudi njo vprašuje, rekoč: „Ravno tako vprašam tebe, keršanska nevesta I.: Ako hočeš tega tukaj pričujočega ženina I. za svojega pravega moža vzeti po postavi naše svete matere, katoliške cerkve, reci: Da“. In tudi nevesta mora glasno in določno odgovoriti: „Da“, in mora pri tem tudi v sercu imeti resnično voljo, da se bo zvesto deržala tega, kar obeta. – Kar sta ženin in nevesta z besedo izrekla, morata zdaj poterditi tudi z očitnim djanjem, ter eden drugemu dati zaročilne perstane, in eden drugemu podati desnico; toraj jima reče duhovni pastir: „K močnejšemu poterjenju tega svetega dela dajta eden drugemu zaročilna perstana in roke“. Perstana se položita na altar, duhovni pastir pa reče ženinu in nevesti med tem, da si desnici podasta, in pravi: „Sklenitev rok pomenja, da zdaj pred Bogom in keršansko občinjo sveto poterdita, ne zapustiti eden drugega, akoravno bi vama Bog kako nadlogo poslal; temveč vedno ljubeznivo in eden drugemu pomagajoča skupaj ostati tako dolgo, dokler vaju ne bo smert ločila“. In to njuno zaobljubo in zavezo poterdi duhovni pastir na zadnje še s tim, da jima sklenjene roke ovije z obramnico ali štolo, ter izreče nad njima poročevalne besede, rekoč: „Zvežem vaju v zakon v imenu (Boga) Očeta † in Sina, in svetega Duha. Amen“. In po tem jima roke poškropi z blagoslovljeno vodo. S tim je zakon sklenjen ali zvezan, in ženin in nevesta sta postala zakonska družeta, postala mož in žena. Sklenitev rok in ovijanje rok z obramnico ali štolo novoporočenima prav živo postavlja pred oči, kakošno zavezo da sta naredila. Sklenitev rok jima namreč na znanje daje, da sta naredila zavezo, ktera jima naklada posebne medsebojne dolžnosti, ter dolžnosti, da ves čas življenja eden drugemu zvesta skupaj ostaneta, ljubeznivo eden drugemu pomagata in eden drugega podpirata, in da v nikakoršnih okoljščinah ne zapustita eden drugega. Sklenitev rok ob enem tudi pomenja, da se v vse to zavežeta tako resnobno, kakor s prisego. Ovijanje rok z obramnico ali štolo pa jima naznanja, da sta sklenila sveto zavezo, ktero morata ravno zato, ker je sveta, tudi sveto deržati; to ovijanje rok s štolo pa tudi pomenja, da za-

veze, ktero sta sklenila, nikdo drugi razvezati ne more, nego le sama smert. S tim, da duhovni pastir njune sklenjene roke prekriža z znamnjem svetega križa, in pravi: „V imenu (Boga) Očeta, in Sina, in svetega Duha, Amen“ se novoporočena opomnujeta, da sta zakon sklenila kar kristijana v imenu presveta Trojice, in da kakor vsak drugi zakrament, tako tudi sveti zakon svojo gnado ima in jo deli le zavoljo Jezusove smerti na svetem križu. S tim, da mašnik novoporočena poškropi z blagoslovljeno vodo, ju opomnuje, da morata vedno čista se ohraniti vsakega greha, tako da jima bo Bog vedno v obilni meri zamogel dajati svoj sveti blagoslov.

V nekterih krajih, na primero na Češkem, se ženinu in nevesti položi vertnica (roža) na njune sklenjene roki. Ta cvetlica jima daje nauk, da se mora njuno življenje vedno odlikovati z lepoto in prijetnim duhom resnične pobožnosti; in jima ob enem tudi daje nauk, da, kakor je ni vertnice brez ternja, ga tudi ni zakona brez terpljenja, in da morata terpljenje močnodušno prenašati iz ljubezni do Boga in do samega sebe, in to tudi še takrat, kader se postarata, in jima telesna lepota zvene, kakor bo zvenila in se osula ta cvetlica vertnica.

5.) Kader je zakon sklenjen in blagoslovljen, natakneta si ženin in nevesta perstana na predzadnji perst leve roke, in sicer ženin nevesti, in nevesta ženinu med tem, da jima duhovni pastir reče: „Vzamita perstan, kteri naj vaju vedno opominja, da si med seboj zakonsko zvestobo, ki jo zdaj eden drugemu obljubita, zvesto deržita do smerti. V imenu Boga Očeta †, in Sina, in svetega Duha. Amen. Ta perstan duhovni pastir poprej blagoslovi, prejden ga zaročencema poda. Blagoslovlja pa perstan z naslednjo molitevjo:

Naša pomoč je v imenu Gospodovem.
Ki je vstvaril nebo in zemljo.
Gospod, usliši mojo molitev.
In moje vpitje naj pride do tebe.

Gospod z vami.
In s tvojim duhom.

„Molimo. Blagoslovi † Gospod, ta perstana, ki ju mi blagoslovljamo † v tvojem imenu, da ona dva, ki ju bota nosila, eden drugemu popolno zvestobo držeč v miru ostaneta in v tvoji prijaznosti, in vedno živita v vzajemni ljubezni. Po Kristusu Gospodu našem. Amen“.

Blagoslovljeni in na perst nataknjeni perstan je novoporočencama skrivnostipolno znamnje neločljivosti in nerazvezljivosti. Na perstanu ni viditi niti začetka niti konca. Ruda, dokler ni bila v perstan skovana, je imela podobo drobne stanžice, ktere dva konca sta bila eden drugemu nasproti obernjena, in sta gledala vsak na svojo stran. V ognju zvarjena pa sta ta dva konca bila vpognjena, skupaj staknjena in skovana v perstan tako, da nikjer nobenega konca ni več znati. Enako tudi prava keršanska ljubezen ne ve ne za začetek ne za konec. Dve serci, ki ju je zedinil ogenj božje ljubezni, ste si, kakor da bi se bile vedno poznale in vedno ljubile, in skoraj da sama ne vesta, kdaj da se je ta njuna ljubezen začela. In taka ljubezen bodi med novozaročencema in taka edinost, ktera nima ni konca ni kraja. In kakor se perstan persta oklene, morata se tudi onadva z vso svojo ljubeznijo okleniti Boga, ki jima daje svojo gnado, s ktere pomočjo se njuna zakonska zaveza v ljubezni in zvestobi uterduje za zmerom. Da, res srečna tista žena, ktera zamore seboj v grob vzeti svoj perstan kar resnično znamnje in terdno pričo prave ljubezni in zvestobe nikdar ne oskrunjene! Pa tudi blagor tistemu možu, ki zakonski perstan na svoji lastni roci in na roci svoje pridne žene pogledati zamore vselej z dobro zavestjo: „Ljubezen in zvestobo sem vedno neomadeževano ohranil jaz svoji ženi, in ona meni!“

Po tem, kader je duhovni pastir blagoslovljena perstana izročil novoposvečencema, opravi še zanje naslednjo molitev, želeč, da bi tudi vsi pričujoči zanje molili:

Poterdi, o Bog, to, kar si storil nad nami.
Iz svojega svetega tempeljna, ki je v Jeruzalemu.

Gospod, usmili se nas. Kriste, usmili se nas. Gospod, usmili se nas.

Oče naš . . . .

In nas ne vpelji v skušnjavo.
Temveč reši nas hudega.
Obvaruj svoje služabnike,
Ki v tebe zaupajo, o moj Bog.
Pošlji jim, o Gospod, pomoč iz svetišča.
In varuj jih iz Siona.
Bodi jim, Gospod, močen turn.
Pred sovražnikom.
Gospod, usliši mojo molitev.
In moje vpitje naj pride do tebe.
Gospod z vami.
In s tvojim duhom.

„Molimo. Ozri se, o Gospod, na te svoje služabnike, in bodi s svojo gnado pri svojih naredbah, s kterimi si vravnal množitev človeškega rodu, da bodo s tvojo pomočjo ohranjeni oni, kteri so po tvoji volji zedinjeni. Po Kristusu, Gospodu našem“. Amen.

Ta molitev duhovnega pastirja in zbranih vernikov je res prav pripravna, povzdigniti ženina in nevesto, ki sta morda v velikih skerbeh zavoljo imenitne stopinje, ki jo zdaj storita; kajti misel, da moli za nje vsa cerkev, ter mašnik z verniki vred, ju gotovo navdaja s tolažilnim zaupanjem, da jima bo Bog dal svojo pomoč in ju podpiral s svojo gnado, s ktero bota zamogla zvesto spolnovati vse dolžnosti svojega novega, če tudi težavnega stanu.

Zdaj mašnik še enkrat z blagoslovljeno vodo poškropi, ženina, nevesto in druge pričujoče vernike.

b.) Na to se bere sveta maša. Poroka bi imela vselej sklenjena biti s sveto mašo. Tako želi in zahteva sveta cerkev. Dasiravno gledé tega sveta cerkev ni še dala posebne zapovedi, vendar le so cerkveni učeniki vsegdar priporočali, da kristijani zjutraj pridejo k poroki, in da se tudi pri sveti maši znajdejo takrat, kader se poročajo. Ravno nato nahajamo v mašnih bukvah tudi posebno mašo za poročevance, za ženina in nevesto. In tedaj bo vsakemu zmed vas lahko, pravi odgovor dati na vpraševanje:

K d a j a l i o k t e r e m č a s u n a j s e p o r o k a o b v e r š u j e a l i z a k r a m e n t s v e t e g a z a k o n a d e l i? a l i d o p o l d n e a l i p o p o l d n e?

Vsakdo bo kar lahko povedal, da je vse bolje dopoldne poroko imeti, ker se sveta maša le dopoldne bere, in je gotovo dobro, da sta ženin in nevesta tudi pri sveti maši takrat, kader sta pri poroki. Pa tudi zavoljo tega je bolje, da je poroka pred poldnevom, nego popoldne, ker je človek dopoldne vse bolj pripraven za službo božjo in za molitev, kakor pa popoldne, in ker se pred poldnevom ne prigodi tako lahko, kakor pa popoldne, da bi svatje pijani prišli k poroki. To pa sami dobro veste, da pijan človek ni pripraven za prejemanje svetih zakramentov. In ravno zavoljo tega, da bi ljudje ne hodili pijani k poroki, bilo je clo po dežélskih postavah na selih prepovedano, poročati popoldne. Po mestih so bile poroke izjemoma tudi zvečer dopuščene, in sicer zato, ker gosposki ljudje, če so tudi kje kaj nerodni, vendar le navadno pijanosti niso tako močno vdani, kakor kmetijski ljudje, in ker se po mestih lagleje zabrani, da se kaka nerodnost ne prigodi, kakor pa na selih, ker so po mestih nalašč zato postavljeni posebni stražarji, ter taki ljudje, ki za mir in lep red skerbé. Akoravno pa se po mestih poroča tudi popoldne, vendar le vam bodi prav goreče priporočeno, da zakrament svetega zakona prejemate le zjutraj, ker zjutraj bo vaša duša vse bolj pripravna za take svete in imenitne reči, kakoršne so prejemanje svetih zakramentov. In sosebno, če nimate

radi, da bi posvetni ljudje v vas zijali, kader greste k poroki, pridite zjutraj, ter zjutraj zgodaj k poroki; kajti zjutraj zgodaj so večidel le pametni in modri ljudje v cerkvi, postopači in otroci pa še v postelji ležé: in tako se bote vse lagleje pripravili za vredno prejemanje zakramenta svetega zakona, ter vse lagleje molili in prosili Boga potrebne pomoči.

7.) Po stari navadi da mašnik novoporočenima tudi sveti zakonski blagoslov, ako bi ga namreč ne bila še prejela. Ta sveti blagoslov se jima deli po cerkveni vravnavi med sveto mašo, ter po povzdigovanju po tem, da mašnik obmoli „Očenaš“, in spet ob koncu svete maše, prejden ljudi blagoslovlja. V nekterih škofijah pa se jima ta blagoslov deli še le po skončani sveti maši. Ako se poroka zavoljo kakega veljavnega vzroka obveršuje o takem času, da se ne bere ob enem tudi sveta maša, vtegne se jima ta sveti blagoslov deliti kar po poroki. Ako se pa zakrament svetega zakona deli o kakem prepovedanem času, ter v adventu ali postu, delí se ve da z dovolenjem cerkvene ali duhovske gosposke, se novoporočenima zakonski blagoslov ne deli. In kakor vse druge blagoslovljevanja ima tudi zakonski blagoslov, ki ž njimi vred spada med zakramentalije, to posebno moč, da novozaročenima, ako ga s pripravnim sercem in zaupljivo prejmeta, pridobiva različne dari in milosti, pa tudi mnogotere zla od njih odvrača. Za tega voljo morata pa tudi z živo vero in terdnim zaupanjem pred altar pokleknuti, in med tem, da mašnik sveti zakonski blagoslov nad njima izrekuje, morata iz dna serca klicati v Boga, da bi v obilni meri na nju razlil tiste dari in dobrote, ki jih mašnik zdaj iz nebes na nju sklicuje.

Za sklep vsega tega svetega opravila se v nekterih škofijah novoporočenima piti da nekoliko vina, poprej blagoslovljenega. Vino je podoba ljubezni, in blagoslovljeno vino je podoba svete ljubezni, ki toraj ženinu in nevesti na znanje daje, da morata sveto ljubezen imeti do eden drugega. Vino, tim stareje da je, tem bolje je; enako mora tudi ljubezen novih zakonskih družetov biti ne vedno manjša in mlačnejša,

temveč vedno priserčniša in vedno svetejša. Vino ima pa tudi to lastnost, da, ako ni dobro zaperto in zabito, polagoma zgubi svoj prijeten okus in svojo moč, ter sblapí, zvodení in gre po zlem. Ravno zato pa tudi blagoslovljeno vino novoporočena prav resnobno opominja, da morata dobro paziti vsak sam na sebe, ter skerbno zapirati svoje ušesa slehernemu podpihovanju, da jima ljubezen v sercu ne vgasne, in jima po vodi ne splava sreča, ktere v zakonu pričakujeta. Gerki imajo pri tem tudi še to, posebno pomenljivo in presunljivo navado, da razbijejo tisto posodo, iz ktere sta vino pila novoporočena družeta. S tem jima zaterdujejo, da se zakonska ljubezen nikdar nikoli ne sme oberniti na kakega drugega človeka, in da bo tisti zakonski druže, kteri bi se kdaj z nezvestobo zagrešil, od Boga zaveržen kakor kaka razbita ali razdrobljena posoda, ter zaveržen in pogubljen.

8.) S tem sem vam, ljubi moji! razložil svete obrede ali ceremonije med poroko navadne. Vidili ste, da brez pomena ni nobena, marveč ima vse, kar koli se godi, svoj lep in primeren pomen. Le škoda, da ljudje po navadi tako malo porajtajo na to, kar mašnik pri poroki opravlja in kar govorí, in da večidel le svate gledat hodijo in ženina in nevesto, kako sta oblečena in kako se obnašata! In tem žalostniše in tem hujše je tako nespodobno zijanje in posmehovanje tudi še zato, ker ženina in nevesto moti, da sta le rada pri poroki vsa razmišljena, ter nič kaj prav ne vidita, kaj se pri poroki godi, nič kaj prav ne slišita, kar jima mašnik priporoča. — Sosebno nepokojni in šundravi so marsikterikrat pri porokah otroci, ki se le radi v obilnem številu v cerkev nagnetejo, in se pogovarjajo in smejajo, ravno kakor da je cerkev enaka kaki posvetni hiši, in poroka enaka kaki posvetni igrači ali kratkočasnici. Res bi vtegnil kdo očitovati nam duhovnim pastirjem, zakaj da dopuščamo na svetem kraju tako nespodobno obnašanje. Toda vedite, da mi takih nespodobnost nikdar v zavetje ne jemljemo, nikdar ne dopuščamo. Kader se otroci, bodi si pri porokah ali bodi si v drugih priložnostih, nespodobno obnašajo v cerkvi, vsegdar je to zoper našo voljo,

Mi bi gotovo iz serca radi imeli, da bi se sleherna reč v cerkvi pobožno in spodbudno obverševala, in da bi se vsi pričujoči verniki in mladi in stari obnašali pametno in modro in bogoljubno: pa kaj si hočemo, ako se za naše svarilne poglede in besede nikdo ne zmeni! Hočemo mar obverševanje službe božje pred altarjem popustiti, ter iti po cerkvi otroke mirit in strahovat. Kaj ne, da to ne gre? Zatoraj se gledé te reči obračam k vam, keršanski starši, ter vam priserčno priporočam, da vi v okom pridete takim nerodnostim. In tedaj vam rečem: Učite svoje otročiče, ter jim zaterdujte o vsaki priložnosti, naj se v cerkvi vsegdar obnašajo lepo, pametno, modro in tiho, bodi si pri dopoldanji ali popoldanji službi božji, bodi si pri poroki ali kaki drugi prazničnosti, in naj se skerbno varujejo slehernega šuma in truša, varujejo prerivanja in gnetenja, varujejo pogovarjanja in smejanja, varujejo sploh vsakega nespodobnega obnašanja. Naj bolje pa bote opravili, ako jim kratko in malo ne dovolite k popoldanjem porokam v cerkev hoditi, ker takrat večidel nič ne molijo, podučenja tudi za svoj stan nobenega ne dobivajo, nasproti pa le radi s svojim lahkomišljenim in nespodobnim obnašanjem svatom nepokoj delajo, cerkvi pa, božjemu svetišču, nečast. — Še naj bolj nespodobno, pa kaj pravim, nespodobno, ne le nespodobno, marveč kar naravnost pregrešno je, ako se pri porokah clo odraščeni ljudje gerdo zaderžé, kar se tu in tam kterikrat zgodi, sosebno po mestih. O da bi pač taki nespametni ljudje pomislili, da se znajdejo v cerkvi, v božjem tempeljnu, nikar pa v pivnici ali kaki drugi posvetni hiši, in da se med poroko svet zakrament delí, in se ne obveršuje kaka igrača ali posvetna veselica! O da bi si v spomin poklicali resnobe besede Zveličarjeve, ki jih je gledé svetišča božjega govoril o tisti priložnosti, o kteri je prodajalce in kupčevalce izganjal iz tempeljna, ter reke!: „Moja hiša je hiša molitve; vi pa ste jo storili jamo razbojnikov“. (Luk. 19, 46.) Vsem takim in enakim lahkomišljenim in nespametnim ljudem rečem v Jezusovem imenu tudi jaz: Nikarte z nespodobnim obnašanjem svatov motiti in onečastiti in skruniti božjega svetišča, cerkve, veže božje; marveč se tudi

med poroko obnašajte tako, kakor se spodobi keršanskemu človeku, da se obnaša med tem, ko se kak svet zakrament deli; kajti tudi sveti zakon spada v versto svetih zakramentov. Obnašajte se toraj med poroko mirno in pametno, pobožno in bogoljubno, ter molite za ženina in nevesto, ki zakrament svetega zakona prejemljeta, da bi ga vredno prejela, ter prejela po njem božjo gnado in pomoč, da bi zamogla v svojem novem zakonskem stanu v božjem strahu skupaj živeti, svoje dolžnosti zvesto spolnovati, vedno popolnejši in svetejši prihajati, in ob svojem času krono večnega zveličanja doseči. Amen.

LXXXVII. keršanski nauk.

Od obnašanja po poroki in na svatovščini ali ženitnini. —

1.) Sloveči cerkveni učenik Tertulijan nekama s temi le besedami opisuje keršanski zakon: „Kako bi zamogel prav popisati srečo takega zakona, kterega je sveta cerkev vtemelila, ga daritev svete maše poterdila, in je pečat nanj pritisnil blagoslov mašnikov; zakona, kterega so angelji naznanili, in ga je Oče nebeški za veljavnega spoznal? (Srečni zakoni

se namreč sklepajo v nebesih.) Dva vernika se skleneta pod enim jarmom v enakem upanju, z enako zaobljubo, ob enem času, za enako službo. Brat in sestra sta si med seboj, sodelavca brez ločitve duha ali mesa. Resnično sta si dva v enem mesu (telesu), eno meso (telo) in eden duh. Skupaj opravljata svoje molitve in se vklanjata pred Bogom, skupaj se postita, eden drugega podučujeta, eden drugega opominjata, eden drugega podpirata. Obadva se skupaj nahajata v cerkvi božji, skupaj se znajdeta pri Gospodovi večerji, zedinjena preterpita vsako nadlogo in vsako preganjanje, zedinjena vživata vsako razvedrilo. Nobene reči si ne prikrivata, nikoli se eden drugega ne ogibata, nikoli si nista eden drugemu nadležna. Slobodno obiskujeta bolnike, podpirata uboge, delita miložnjo brez vsake sile, brez boječnosti obiskujeta daritev svete maše, brez opoviranja opravljata vsakdanjo pobožnost, brez prikrivanja se zaznamnujeta z znamnjem svetega križa; ne opravljata hitó in strahoma svoje zahvale, in nikdar ne utihne med njima obedna molitev. Prepevanje psalmov in hvalnih pesem se razlega med njima, in neko tekmanje nahajamo med njima, kdo zmed njih da bo lepše prepeval (čast in hvalo) svojemu Bogu. Vse to Kristus vidi in sliši, ter se z veseljem ogleduje na njih, in jima pošilja svoj mir. Kajti kjer se znajdeta dva (z enakim dobrim duhom navdana), ondi se znajde tudi on; in kjer se znajde on (Kristus), ondi hudobnega (duha) ni". Glejte, tako lepo opisuje ta cerkveni učenik srečo pravega keršanskega zakona! Ali da bo zakon resnično keršansk, in tedaj tudi res srečen, treba je, da je kristijan, kteri misli v zakonski stan stopiti, res od Boga poklican v ta stan, in da vredno prejme zakrament svetega zakona, ter se keršansko obnaša pred poroko, med poroko in tudi po poroki. Kako da se je obnašati kristijanu, za zakon namenjenemu pred poroko, znano mora vam biti iz mojega dosedajnega razlaganja gledé te imenitne reči. Kako se mora keršanski človek obnašati med tem, ko prejema zakrament svetega zakona, vam je povedal zadnji keršanski nauk.

2.) Današnji keršanski nauk pa vas bo podučil, kako

se morata novoporočena obnašati po poroki in kako se mora obhajati svatovščina ali ženitnina, da bo Bogu všeč in dopadljivo, novima zakonskima družetoma pa v blagor in v zveličanje.

Kako se morata obnašati tedaj ženin in nevesta po poroki, da bo prav in po božji volji?

Naš blagi slovenski narod ima tu in tam lepo navado, da ženin in nevesta po skončani poroki in zveršenem cerkvenem opravilu s svati vred še nekoliko časa v cerkvi ostaneta in molita. To je res lepa in hvalevredna navada; kajti spodobno in dostojno je, da zahvalita Boga za gnado, ktero sta dobila s tim, da sta prejela zakrament svetega zakona, in da prosita Boga, naj bi ju podpiral ves čas življenja, da bi gnado v zakramentu svetega zakona zadobljeno vedno obvarovala in ohranila, ter ž njeno pomočjo vse dolžnosti svojega novega zakonskega stanu zvesto spolnovala. Želeti je, da se ohrani in obderži ta lepa navada ondi, kjer biva; in da se vpelje in vdomači ondi, kjer še ne biva.

3.) Po poroki in cerkveni slovesnosti imata novoporočena zakonska družeta s svati vred ženitovanjsko obedovanje ali ženitnino. Nastavlja se nam tedaj gledé tega naj poprej to le vpraševanje:

Je li dovoljeno tako obedovanje, in je li dopuščeno obhajati ženitnino?

Da so ženitnine dovoljene, ako se namreč v božjem strahu obhajajo, dopričamo se lahko iz samega svetega pisma; kajti od nekdaj, že v stari zavezi, je bila navada, da je bil dan poroke za ženina in nevesto in njuno rodbino in njune prijatle prazničen dan, bil dan veselja, ter je bil napravljen kak obed, na kterega so bili povabljeni rodbinci in znanci in prijatli, in so se vsi skupaj združeni veselili. Da je to res,

beremo že v Tobijevih bukvah. Stari Tobija pošlje svojega mladega sina Tobija v mesto Ragez do Gabela, kteremu je bil stari Tobija posodil deset talentov srebra, da bi od njega dolg iztirjal. Mladi Tobija se napoti in gre. Spremljal ga je sam angelj Rafael v podobi mladenča. Potoma se približata Raguelovi hiši. In angelj je rekel mlademu Tobiju: „Tukaj je neki mož, po imenu Raguel, sorodnik iz tvojega roda, in ta ima hčer po imenu Sara, in nima ne sina ne hčere razun nje. Tebi gre vse njegovo premoženje, in ti jo moraš za ženo vzeti, ker ni nobenega sorodnika razun tebe. (Po Mozesovi postavi namreč se je morala hči, ki je bila dedinja po očetu, omožiti s kom zmed rodbine). Snubi jo toraj pri očetu, in ti jo bo dal za ženo“. (6, 11 - 13.) To se je tudi res zgodilo. In Raguel je v to privolil, ter tako rekoč sam opravljal duhovsko službo. Prijel je desno roko svoje hčere, in je položil v desno roko Tobijevo rekoč: „Bog Abrahamo v, Bog Izakovin Bog Jakobov bodi z vama, on naj vaju zveže in dopolni nad vama svoj blagodar, (ter vama da srečo v zakonskem stanu)“. In vzeli so papir, ter so naredili ženitno pismo. In potem so se gostovali, ter so Boga hvalili. In Raguel je k sebi poklical Ano, svojo ženo, in jej je ukazal pripraviti drugi hram. In je vanj peljal Saro, svojo hčer. In jej je rekel: „Srečna bodi, moja hči! Gospod nebeški ti daj veselje za žalost, ki si jo preterpela“. Po tem pa, ko so povečerjali, so mladenča k njej peljali. Tedaj se je Tobija spomnil angeljevih besed, in je devico opomnil, in jej rekel: „Sara, vstani, in prosiva Boga danes, in jutri, in pojuternjem; ker te tri noči se z Bogom skleneva; ko pa tretja noč mine, bova v svojem zakonu, (bova zakon nastopila). Midva sva namreč otroka svetnikov (to je: Judovskega božjega ljudstva), in se ne smeva združiti tako, kakor neverniki, ki Boga ne poznajo“. In sta skupaj vstala in sta oba skupaj stanovitno molila, da bi bila zdrava ohranjena. In Tobija je rekel: „Gospod, Bog naših očetov, naj te hvalijo nebesa, zemlja, morje, studenci in reke, in vse tvoje stvari, ki so v njih. Ti si Adama vstvaril iz ila zemlje, in si mu dal Evo v pomoč. In zdaj, Gospod, ti veš, da

nisem zavoljo nasladnosti vzel svoje sestre, (Sara mu je bila nekoliko v rodu, toraj jo imenuje sestro), ampak samo iz ljubezni do zaroda, po kterem naj se tvoje ime hvali vekomaj". Tudi Sara je rekla: „Usmili se nas, Gospod, usmili se nas, da se oba skupaj zdrava postarava". Pa tudi Raguel in Ana, mlade Sare oče in mati, sta Boga hvalila, ter rekla: „Hvaliva te, Gospod, Bog Izraelov, kajti skazal si nama svojo milost, . . . in si se usmilil teh dveh edinorojencev, (Tobija in Sara sta bila namreč edina otroka svojih staršev.) Dodeli jima, Gospod, da te bota še popolniši hvalila, in da ti bota za svoje zdravje dajala dar tvoje časti, da spoznajo vse ljudstva, da ti edini si Bog vesolnega sveta". Tudi je dal Raguel gostijo napraviti vsem svojim sosedom in vsem svojim prijatlom. In ko so vsi rekli „Amen", so šli k obedu; obhajali so pa tudi svatovščino v Gospodovem strahu, ter z veseljostjo, pa v zmernosti in treznosti, pametno in spodobno. In kader se je Sara s Tobijem na pot odpravljala, dali so jima starši polovico premoženja, kakor je bilo zapisano v ženitnem pismu, druga polovica jima je bila odločena po smerti Sarinih staršev. Pri odhodu ju je Raguel še enkrat blagoslovil, ter jima je rekel: „Sveti angelj Gospodov bodi na vajnem potu, in vaju zdrava tje pripelji, da najdeta vse prav pri svojih starših, in da vidijo moje oči vajne otroke, prejden umerjem". In starši so objeli svojo hčer, in so jo poljubili pustili iti, ter so jo opominjevali, tasta in svekervo (taščo) spoštovati, moža ljubiti, družino (prav) vladati, hišo (modro) gospodiniti, in samo sebe nesvarljivo skazovati, ter brez madeža ohraniti. (Tob. 7—10.) Komu zmed vas, pobožni poslušavci! se serce veselja ne razjoka, kader sliši ali bere, kako lepo sveto pismo popisuje ženitnino mladega Tobija! Glejte, mladenči in deklice, nad mladim Tobijem in bogoljubno Saro zgled, kako se morate pripravljati na zakonski stan, in kako ga začeti z molitevjo in v strahu Gospodovem. In tudi vi, starši! glejte, tako, kakor Raguel in Ana morate tudi vi svoje sinove in hčere za zakonski stan prav pripravljati, jih enako blagoslovljevati, enako nad njimi moliti, prejden gredó k poroki, in spet, kader pridejo od poroke nazaj; enako ka-

kor Raguel in Ana morate tudi vi svojim otrokom lepe nauke za odhodnjo dajati, kader bodo vašo hišo zapustili, in se podali za svojim zaročencem. Gotovo bo srečen vsak zakon, kteri se po takem potu z Bogom začne, kakor je srečen bil zakon mladega Tobija, kterega sveto pismo še na dalje popisuje, ter tako le sklene: „Po smerti (svojega očeta in) svoje matere je Tobija iz Ninive šel s svojo ženo, in z otroci, in z otrok otroci, in se je vernil k svojemu tastu in svoji svekervi (tašči). In jih je našel zdrave v lepi starosti, in je zanje skerb imel, in on jim je oči zatisnil; in vso dedšino Raguelove hiše je on prejel, in je videl svojih otrok otroke tje do petega rodu. In ko je bil v strahu Gospodovem dopolnil svojih devet in devetdeset let v veselju, so ga pokopali. Vsa njegova rodovina in ves njegov zarod je ostal v dobrem (lepem) življenju in v svetem zaderžanju, tako da so bili prijetni Bogu in ljudem, in vsem prebivalcem v deželi“. (Tob. 14, 14—17.) Iz tega se, da memogredé opomnim, tudi še prepričamo, da, kakor Bog pregrehe staršev pogostoma kaznuje še v tretjem in četertem rodu, ravno tako tudi v plačilo pobožnega življenja staršev svoj blagoslov razliva na tretji in četerti rod. Zatoraj, starši! ako hočete sreče in veselja včakati pri svojih otrokih in otrok otrokih, skerbno, pobožno in v božjem strahu jih pripravljajte za zakonski stan, kakor so Saro in Tobija pripravljali njuni starši; po tem bote tudi vi enkrat mirno zaspali v Gospodu, vaši otroci vam bodo z hvaležnim sercem zatisnili obnemogle oči, in vašo dušo v večnost spremljevali s svojimi gorečimi molitvami. Iz te podučne svetopisemske dogodbe od bogoljubnega Tobija in njegove drnžinje, ktero sem vam ravno zato, ker je tako lepo podučna, popisal tako obširno, se lahko prepričate, da ženitovanje in ženitovanske gostije, ako se v strahu božjem obveršujejo, niso prepovedane, marveč dopuščene. — In kakor so bile dopuščene v stari zavezi, so bile dopuščene tudi v novi zavezi; kajti Jezus Kristus jih ni zavergel, marveč še clo poterdil s tem, da je nebeško kraljestvo primerjal in priličeval z ženitnino, ter rekel: „Nebeško kraljestvo je podobno kralju, kteri je napravil ženitnino svojemu sinu. In je poslal svoje hlapce,

klicat povabljene na ženitnino. . . In spet je poslal drugič hlapcev, rekoč: Povejte povabljenim: Glejte! svoje kosilo sem pripravil, moji junci in pitana žival je zaklana, in vse je pripravljeno; pridite na ženitnino". (Mat. 22, 1—4.) Poterdil pa je Jezus Kristus obhajanje ženitnine tudi s tem, da je sam šel na ženitnino v Kani Galilejski s svojimi učenci in s svojo materjo vred, (Jan. 2, 1—11.) kar bi gotovo ne bil storil, ako bi ženitovanja poterdil ne bil. — Iz tega tedaj, kar sem vam do zdaj pravil od ženitovanja, vidite, da obhajanje ženitovanja, ako se v božjem strahu obveršuje, ni zoper voljo božjo, in tedaj svetosti svetega zakona ni nasprotno, marveč je dopuščeno, da se le prav obveršuje.

4.) A drugo vpraševanje se nam nastavlja:

Kakošno pa mora biti ženitovanje, da bo Bogu ljubo, novoporočencem pa in svatom v blagor?

Da vam na to vpraševanje prav odgovorim, bodi mi dovoljeno, da vam a.) naj poprej nekoliko opišem, kakošno da ne sme biti obhajanje ženitovanja, in po tem b.) vam bom povedal, kakošno da mora biti obhajanje ženitovanja.

a.) Gostija ne sme biti čez vaš stan in čez vaše premoženje draga in imenitna. Taka gostija bila bi nespametna, da ne rečem pregrešna, ker ženinu in nevesti ali pa njunim staršem nepotrebne stroške dela. Draga gostija zakona še ne dela srečnega, velikokrat pa je že naredila nesrečnega, ter marsikterikrat pripeljala v hišo dolg, kterega se ni mogla z lepo znebiti, in jej je mnogokrat prav močno presedal.

Skerbite, da se Bog pri gostiji ne bo žalil z nezmernostjo v jedi in pijači. Kako boljšo jed ali pijačo pripraviti za ženitovanje, kader vaš stan to dopušča, vam nihče ne brani, nihče ne prepoveduje; pa čez mero jesti in piti pa nikoli ne smete, tudi na ženitovanju ne. Ravno zavoljo tega predol-

gega gostovanja nikakor ne moremo in ne smemo poterditi, ker si predolgo gostovanje in keršanska zmernost nista brat in sestra. Sosebno napačno je, ako se tako gostovanje zavleče predalječ v noč, kar je nespodobno že samo ob sebi, poleg tega pa tudi še močno nevarno sosebno mlajšim svatom in drugim doprišlicem, ker jim povod in priložnost daje za marsiktero nerodnost.

Ne dopuščajte na ženitninah nobenega nespodobnega norčevanja, ne gerdih pesem, ne nesramnih burk in drugega nerodnega obnašanja, kakoršnega se nečisti duh veseli, s kakoršnim se Bog žali in bližnj pohujša. Vsaj vendar mislim, da ste sami do dobrega prepričani, da se tako imeniten dan, kakoršen je dan poroke, ne sme tako žalostno skončati, ter skončati s tolikim številom lastnih in tujih grehov. S takim ravnanjem bi novoporočena ne ravnala bolje, kakor ko bi čez okno vergla gnado, ktero sta tisti dan prejela, ter bi se sama izročila božjemu prekletstvu.

Nikar na ženitovanju ne terpite plesa, ki je redkokrat brez greha, prav dostikrat povod in prilika mnogoterim razuzdanostim. Sveti cerkveni učeniki in sveti cerkveni zbori ojstro grajajo vse take in enake nerodnosti na ženitninah. Sv. Ciprijan, škof v mestu Kartago, je sosebno dekleta močno svaril zavoljo ženitnin, ter se milo potožil, da se med keršanskimi dekliči nahajajo nektere take, ki hodijo po ženitninah, na kterih se godé vsakoršne nespodobnosti tako gledé pijače, kakor tudi gledé pogovorov in drugih reči, ktere poželjivost le še tem hujše vzbujajo in vnemajo. — Sv. Krizostom govori v neki pridigi, da takrat, kader je Izak svoji nevesti Rebeki naproti šel, da bi jo peljal na svoj dom, niso imeli ne godcev ne godbe, in nobene posebne veselice ne, in priporoča, da bi tudi keršanske neveste posnemale Rebeko, keršanski ženini pa posnemali Izaka. Ta sveti cerkveni učenik svarí tudi ženine, ki dovolijo in dopuščajo, da se jim med pregrešnim petjem in razuzdanimi norijami nevesta vodi v hišo, in pravi na zadnje: „Kako zamoreš tirjati od neveste, da bi ti

čista bila, ko jo nesramnosti vadiš že kar pervi dan, ter dopustiš, da se pred njenimi očmi govorí in godí, kar bi se še pred očmi poštenih hlapcev goditi in govoriti ne smelo. Njen oče si je veliko prizadeval, dokler jo je v svoji hiši imel, da nikoli ničesa ni vpričo nje govoril, in tudi drugim ni dopuščal govoriti kaj takega, kar bi bilo sramožljivosti nasproti; in glej, zdaj kar na en dan podereš vse to, kar je oče sozidal. In nikdo naj mi ne ugovarja: Taka je navada; kajti če je navada grešna, mora se odpraviti, in naj si je tudi še tako stara. Ako ženitnino napravite, govorí na dalje ta sveti mož, ravnajte tako, kakor sta ženin in nevesta ravnala v Kani Galilejski: Jezusa imejte med seboj! Kako pa se bo to zgodilo? ne bote vprašali. To se bo zgodilo, če odženete satana, in odpravite nespodobno in nesramno prepevanje, pohujšljive plese, ostudno govorjenje, in vse drugo, kar se kristijanu na ženitnini ne spodobi: in po tem bo Jezus pričujoč s svojo materjo in s svojimi učenci. Kajti: „Kdor voljo mojega Očeta dopolnuje, ta je moj brat, moja sestra in moja mati, veli Kristus“. — In kakor so cerkveni učeniki prepovedali take ženitnine, ktere so sklenjene z nerodnostmi; ravno tako so jih prepovedovali tudi sveti cerkveni zbori. Iz tega pa sodite in sklenite sami, da take nespodobnosti gotovo niso dopuščene na ženitninah. Toraj se jih varujte, in obhajajte v božjem strahu svoje ženitovanje. Ako to storite, bote gotovo takrat, kader bo smert razvezala vašo zakonsko zavezo, vse lagleje z mirno vestjo in z radostnim sercem spominjali se dneva svoje poroke, kakor pa, da bi si moruli očitovati, da ste tisti dan preživeli v posvetnem šundru, in priložnost dajali za mnogoteri greh. Sedemdesetletni starček je še na smertni postelji tožil svojemu duhovnemu pastirju, da ga je mnogotera nesreča zadela v zakonskem stanu, in da ga je Bog s temi nadlogami tepel beržeje ko ne sosebno zato, ker on in nevesta med obedovanjem in plesanjem nista prav preživela tistega dneva, in sta s tim priložnost dajala, da so se godile velike nerodnosti in clo tepež, vsled kterega je eden svatov clo življenje zgubil. — Tako vi, ljubi moji! nikar ne obhajajte ženitovanja, marveč ga obhajajte v božjem strahu, in

skerbni bodite, da ga v božjem strahu obhajajo tudi vaši svatje. — Kako pa naj se to zgodí?

b.) Napravite svojim svatom le zmerno obed, zmerno gostijo. Zmernost in treznost je lepa keršanska čednost, ki vselej in povsod med pravimi kristijani svojo veljavo ima, tudi na ženitovanju. Le poglejte ga Daniela in njegove tovarše, ki so ob revnem sočivju živeči bili lepšega in bolj cvetečega obličja, kakor drugi mladenči na kraljevem dvoru, ki so s kraljeve mize dobivali jedila. Le poglejte jih puščavnikov in samotarcev, ki so pri tolikanj ojstrem življenju bili terdnega zdravja, in so doživeli veliko starost;

Razgovarjajte se v prijaznih razgovorih, ki bodo Bogu všeč, vam pa koristni in zveličavni. „Kjer sta dva ali trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi“, velí usmiljeni Jezus. (Mat. 18, 20.) — Zapojte kako nedolžno pesem. Tudi Jezus je hvalno pesem zapel po zadnji večerji. Napijte kako pošteno zdravico, s ktero izrečete željo, da bi zdrav in vesel bil oni, kteremu zdravica velja, in ob enem tudi Boga zahvalite za dar sladkega vina.

Dokler pa se vi gostujete in razveseljujete, ne pozabite revežev, ki stradajo in pomanjkanje terpé med tem, da vi vsega v obilo imate na ženitnini. O kako se bo sosed obveselil, ki v revni hiši boleha in bira, in nima ni zdrave hrane, ni tečne jedi, ako se ga ženin spominja, ter mu pošlje grižljej tečne jedi ali kupico dobrega vina! Oj kako bo Boga hvalila obnemogla soseda, od lastnih nehvaležnih otrok zaveržena, ako se jej za par trenutljejev nevesta v hišo pokaže ter jej prinese mervico okrepčevalne jedi in pijače s svatovske mize; — Ako ženin in nevesta v takem keršanskem duhu obhajata dan svoje poroke, obljubim, da jima zastran tistega dneva ne bo treba žalovati, kakor je njega dni žaloval Rimski cesar, kader si na večer ni mogel dosvetiti, da bi bil kaj dobrega storil tisti dan. Žaloval je, pravim, ter rekel svojim prijatlom: „Prijatli, dan sem zgubil!“ Skerbite tedaj,

da bo vse vaše djanje in ravnanje, vaše govorjenje in prepevanje pri gostiji sicer veselo, kajti poroke dan je dan veselja, vendar pa brez greha, ter pametno in pošteno, res veselo v Gospodu, da bi se vam ustrašiti treba ne bilo, ako bi se, kakor nekdaj v Kano, tudi zdaj k vam na gostijo povabila Jezus in Marija.

5.) To, ljubi poslušavci! so vam nauki od vrednega pripravljanja na zakonski stan. Iz njih se učite, kako se vam je obnašati pred poroko, med poroko, in po poroki na ženitnini. — Če bote ljubi mladenči in deklice! storili tako, kakor ste slišali v teh naukih, ki nam jih daje sveta vera in zdrava pamet, terdno zaupam v Boga, da bodo vaši zakoni ravno tako srečni, kakor srečen je bil zakon pobožne Sare in bogaboječega Tobija, in zakon drugih bogoljubnih ženinov in nevest, ki so se vredno pripravljali na zakonski stan, zmed kterih naj vam zdaj enega in drugega vzamem v misel. V Parizu na Francozkem se je leta 1866. dogodila naslednja dogodba. V cerkvi svetega Roka gresta dan pred poroko ženin in nevesta k spovedi. Ženin je hitro opravil, ter se kmalu spovedal; nevesta pa je celo uro pri spovednici klečala. Potem pa, kader je bila odvezana in v sercu vsa obveseljena, hitela je k ženinu; ženin pa ves nekama razdražen, nima zanjo lepe besede, marveč jo osorno zaverne, rekoč: „Gospodičinja!“ vedite, da si za ženo nikdar nikoli ne bom jemal take ženske, ktera celo uro potrebuje za izpovedovanje svojih grehov“. To reče in jo popusti. Hitro se po vsem mestu raznese ta novica, ter pride tudi enemu naj bogatejših in naj bolj spoštovanih Parižkih tergovcev na uho. Bil pa je tergovec še mlad, in si je ravno takrat tudi iskal zakonske družice, pa si v šundru in trušu velikanskega mesta ni še bil našel deklice, ktera bi mu bila po volji. Ko zve poprej povedano dogodbo, začel je sam med seboj prevdarjati, rekoč: „Devica, ki se kar nevesta obnaša tolikanj vestno in na tanjko, bo gotovo tudi kar gospodinja vestna, pridna in zvesta. To deklico si popelješ v hišo“. In kar je mislil, to je tudi storil; kajti on je bil značajen mož, ki naglo zverši,

kar sklene. Še tisti dan je gospodičinjo snubil, kajti všeč mu je bila kar po pervem razgovoru. Nekama o Antonovem, ter januara mesca 1866. leta pa je bila poroka. Poročil se je bogati tergovec s pridno gospodičinjo, in sicer v ravno tisti cerkvi, ter cerkvi svetega Roka, v kteri jo je bil tako močno razžalil uni nespametni zaročenec, ki njene roke ni bil vreden. Na dan poroke med gostovanjem je nevesta od različnih strani prejela mnogo poslavljenja. Dohajale so jej drage darila in srečo želeči listi. Iz imenitne, pa neznane roke je prejela v srebernem okviru lepo podobo, ki je kazala pridno gospodinjo vso z vertnicami ocvetličeno, in poleg nje list z napisom: „Blagor mu, kdor ima tako vestno ženo“. Družba blagoserčnih gospej iz najviših stanov jej je poslala povezek naj lepših cvetlic z zlatim napisom, ki bi se po naše nekama tako le glasil:

Ker bla Bogu si verno zvesta
Tvoj up ni šel po vodi;
Vesela danes si nevesta,
V zakonu srečna bodi!

Poslušajte še drug zgled, ki kaže, kako da po vrednem pripravljanju na zakonski stan tudi zakonska sreča v hiši cveti. Pred nekterimi leti je živel v Parizu mlad zdravnik, ki je zakrament svetega zakona prejel tako lepo in spodbudno, da se kar lahko nad njim razgledujejo vsi, ki le koli mislijo kdaj stopiti v zakonski stan. Eden zmed njegovih prijatlov ga je peljal v neko prav pošteno hišo, da bi se ondi soznanil z vredno družino, ki je tam stanovala, ter mu je upanje delal, da vtegne v zakon dobiti hčer, ktera je bila ravno tako pridna in pobožna, kakor pridna in pobožna je bila vsa njena rodbina. Kader ondi zdravnika bolj na tanjko spoznajo, in se prepričajo, da ni le samo znajden zdravnik, ampak tudi pošten katoliš kristijan, mu kar brez vsega ugovarjanja deklico v zakon obljubijo. Kakih deset dni pred poroko gre ženin samši k nevestni materi, ter jo poprosi, da bi mu dovolila, se nekoliko razgovoriti na samem ž njeno hčerjo, ter svojo

nevesto. „To se ne more zgoditi“, odverne mati s prijazno besedo, „moja hčerka je že par dni nekoliko bolehna, ter potrebuje počitka“. Zdravnik pa pravi: „Vedite, da mi je prav hudo, da se z vašo hčerjo kar nič ne morem razgovoriti; komaj da sem jo tri ali štirikrat videl v družinji med drugimi ljudmi, in dozdaj nisem še imel priložnosti, dopovedati jej na samem, kar na sercu imam; in imel bi jej povedati neko posebno imenitno reč“. Gospa ga zaverne, in reče: „Ako hočete, grem, in jo pokličem, da se vpričo mene ž njo razgovorite; moja hči še nikdar nikoli ni na samem govorila z nobenim možkim“. Zdravnik jej seže v besedo, in pravi: „I saj bom vendar kmalu njen mož postal?“ A mati veli: „Ondi mi moja hči ni več na skerbi; do tistihmalo pa moram gledé nje zvesto spolnovati vse dolžnosti keršanske in modre matere!“ Ženin pa pravi: „Zdaj vidim, da vam moram kar naravnost povedati, kar na sercu imam. Imel sem bogaboječe starše, ki so me lepo keršansko redili, da sem se vedno zvesto deržal svete vere, ktera tudi vas uči tolikanj lepega obnašanja. Ravnoterost v veri, kakoršna se žalibog marsikterikrat nahaja med možmi mojega stanu, je vtegnila morda tudi vas nekoliko nezaupne narediti do mene; toda namesto da bi se bil ž njimi vred tudi jaz prijel te verske ravnoterosti, štejem si veliko več v čast in slavo, živeti po naukih svete vere, ki se mi razkazujejo tem imenitniše in tem častitljivše, tem bolj da jih spoznavam. Ako sem tedaj tiščal v to, da bi se na samem razgovoril z vašo hčerjo, zgodilo se je to le zbog tega, da bi zvedil, kakošnega mišljenja da je ona v ozir te reči, in da bi jo prosil, naj bi opravila veliko ali vesoljno spoved, ter se s tim postavila v tak stan, v kakoršnem bi poleg cerkvenega blagoslova prejela tudi še vse druge milosti in dobrote, ki jih zakrament svetega zakona deli“. Mati, kader to sliši, se veselja razjoka; objame bogaboječega zdravnika, svojega prihodnjega zeta, ga na serce pritisne, in mu reče: „Prav tako, moj sin! vsi skupaj pojdemo na dan poroke k svetemu Obhajilu; in zdaj le idite k svoji nevesti, ter jej povejte, da sem vas jaz imenovala svojega sina. Idite, pravim, pobožni, mladi mož! vaše mišljenje mi je porok za

vašo lastno srečo in za srečo moje hčere“. Bogaboječemu zdravniku pa tudi to ni še bilo zadosti, in serce ga je gnalo, da je storil še več. Uravnal je, da se je osem dni pred poroko brala vsak dan sveta maša, ktera bi nanj in na njegovo nevesto sklicevala vso obilnost blagoslova božjega. Zmed vsega naj lepše pa je bilo na dan poroke gledati ženina in nevesto klečati pred altarjem, da bi prejela z zakramentom svetega zakona vred tudi zakrament svetega rešnjega Telesa; in ženina je spremljal njegov častivredni oče in njegova bogaboječa mati vsa v veselih solzah, nevesto pa ste spremljevale njena blaga mati in njena stara mati, ki so vsi skupaj z otroci vred bili pri svetem Obhajilu. Da je tak zakon srečen bil, mi ni treba dalje popisovati, Rečem le: Oj kolikanj lep zgled je to mladim ljudem vsem, ki mislijo kdaj stopiti v zakonski stan; pa tudi zgled, ves pripraven, da si iz njega mnogi lahkomiselni in slaboverni starši lehko posnamejo marsikak lep nauk! O da bi se pač ravno tako lepo sklepal vsak zakon, kako srečna in miroljubna bi bila človeška družba sploh, srečen in blogodaren pa tudi vsak zakon posebej!

6.) Sklenem tedaj današnje premišljevanje, in rečem le še to: Blagor nevesti, ktera še po pravici krancelj ali venček nedolžnosti na glavi ima pri poroki! In blagor ženinu, kteri še po pravici cvetlični zvezček v roci derži, ali na persih ali za klobukom pripetega ima! Tam pred altarjem bota krancelj neomadeževanega devištva izročila Mariji; Jezus pa jima bo perstan zakonske ljubezni podal. Mašnik bodo zvezali roke, Bog v nebesih pa bo zvezal njune serca; nobena reč na svetu ju več razdružila ne bo. Jezus sam bo poleg ženina za družeta stal, in devica Marija bo nevesti za družico stregla. Sveti Joahim in sveti Jožef bota priče in starašine dva, svatje bodo pa angelji in božji svetniki vsi. Prijazno pa bo gledal Bog Oče iz nebes doli na novoporočeni par, in jima dal svoj sveti blagoslov. Amen.

Do tukaj je spisal razlaganje keršanskega nauka visoko častiti g. Janez Škofic. Rojen na Berdu pri Podpeči na Gorenskem 22. dec. 1821, je bil 1845. leta v mašnika posvečen. Služil je za kaplana v Hrenovcah, v Čermošnicah in na Toplicah. Potem so mu pok. mil. gg. škof Anton Alojzi Wolf izročili novo Suhorsko faro na Dolenjskem, ktero je prevzel 2. maja 1858. Koliko in kaj je ta gospod delal in storil, se popisati ne da. Suhorska fara, ktero je o vsakem oziru iz pustote, bi se reklo v zemeljski raj spremenil, bo za zmirej priča neutrujene delavnosti njegove. — Zraven razlaganja keršanskih naukov, je tudi še mnogo druzega pisal, ter tako na vsako stran koristil svoji lepi domovini, ktero je preserčno ljubil. Ako je kdo nosil po pravici zlati križ s krono za zasluge, nosil ga je gotovo on. V žalost celemu narodu ga je pravični Bog poklical 30. apr. 1871. — ravno tisto nedeljo, na ktero je bil pred 13. leti umeščen, — na večno plačilo v nebesih. Naj mu bodo postavljene te verstice v blagi spomin, in duša njegova naj vživa večno veselje! Amen.

LXXXVIII. Keršanski nauk.

Od dolžnost zakonskega stanu; in sicer naj poprej od splošnih dolžnost zakonskih ljudi.

1. Zakonska ljubezen.

Imeniten je zakonski stan: imeniten za deržavo, imeniten za cerkev, imeniten za nebesa. Iz zakona prejemlje der-

žava svoje stanovalce, svoje deržavljane; pa le iz pobožnih zakonov sme deržava pričakovati vestnih, pridnih in zvestih deržavljanov. Iz zakona prejemlje sveta cerkev svoje ude; pa le iz pobožnih zakonov zamore sveta cerkev pričakovati dobrih in pobožnih kristjanov. Iz zakona prejemljejo tudi nebesa svoje prebivalce; pa tudi le iz pobožnih zakonov bodo izrejeni bogoslužni kristjani, kterim je odločeno nebeško kraljestvo. Zares imeniten je tedaj zakonski stan. In ravno zato naj nobeden ne stopi v ta stan, kogar Bog sam v njega ne kliče. Kdor nepoklican stopi v zakonski stan, bo nesrečen. — Velik in svet je pa tudi zakrament svetega zakona po nauku svetega aposteljna Pavla; za tega voljo naj nobeden ne stopi pred altar, kdor se za ta zakrament ni vredno pripravil. Kdor brez potrebnega in vrednega pripravljanja stopi v zakonski stan, bo nesrečen, — Ali za srečen zakon ni še zadosti, da je človek od Boga poklican v zakonski stan; tudi ni še zadosti, da je vredno pripravljen za ta stan. Kdo zmed nas bi zamogel terditi, da Judež Iškarijot za duhovski stan ni bil poklican, ker ga je Jezus sam poklical? Kdo zmed nas bi zamogel terditi, da Judež za duhovski stan ni bil pripravljen, ker mu je Jezus sam rekel, naj pride, ter hodi za njim? — In glejte! vsemu temu vkljub je bil Judež Iškarjot vendar le nesrečen. In zakaj je bil nesrečen v svojem stanu? in zakaj je bil celo pogubljen? Zato, ker je pervo gnado poklica zapravil; zato, ker dolžnost svojega stanu ni dopolnil.

Glejte, mladenči in dekleta! ravno tako tudi za vas ne bo zadosti, da poklicani stopite v zakonski stan; pa tudi še ne zadosti, da ste se vredno nanj pripravili. Srečni vendarle niste in ne bote, ako dolžnost svojega stanu ne spolnujete. Zakaj, ta ravno je tretji veliki vzrok, da je toliko nesrečnih zakonov med nami, ker toliko zakonskih ne dopolnuje svojih dolžnost.

Ta tretji, neizrečeno imeniten vzrok bomo toraj danes razložili, ter govorili

C. O zakonskih dolžnost.

Kakošne so dolžnosti zakonskega stanu, po enekoliko že iz poprejšnih naukov morete vedeti. Vendar bom teh dolžnost bolj na tanko omenil, in pri vsaki dolžnosti še bolj obširno razkazal, kako naglo nesreča pride v zakon, ako se le ena teh dolžnost zanemarja ali v nemar pušča.

Ako so bili poprejšni keršanski nauki namenjeni sosebno vam, mladenči in dekleta! da bi vas ovaroval nesrečnih zakonov, je današnji keršanski nauk odločen posebno vam, ljubi zakonski ljudje! da bote, kakor v ogledalu (zerkalu) videli, ali si morebiti niste sami krivi svoje nesreče; in pa, če imate dobro voljo, da bote popravili in poboljšali to, kar ni prav, kar ni pravično.

Zakonske dolžnosti imenujemo tiste dolžnosti, ktere po pravilno sprejetem zakonu prevzameta mož in žena, ali ktere jima, kot zakonskim, ta sveti zakrament nalaga. Te dolžnosti pa razdelimo na dvoje:

I. Splošne dolžnosti zakonskih; in

II. Posebne dolžnosti zakonskih

O vsakih posebej moramo nekoliko govoriti. Pervo vprašanje je tedaj:

I. Ktere so splošne dolžnosti zakonskih?

Keršanski zakonski imajo v svojem svetem zakonskem stanu tri poglavitne dolžnosti, ktere morata mož in žena eden do druzega na tanko spolnovati, ako srečna tukaj in tamkaj v večnosti biti hočeta. In te tri dolžnosti so: 1. Zakonska ljubezen; 2. neoskrunjena zvestoba; in 3. nasprotna podpora in posvečevanje eden druzega. Te dolžnosti izhajajo iz razmer, v kterih sta si

mož in žena med seboj, kakor je Kristus s svojo cerkevjo na zemlji; ker zakon je skrivnosti polna podoba zaveze, ktera je med Kristusom in njegovo cerkevjo tukaj na zemlji. Zaveza Kristusova s svojo cerkevjo je pa ljubeznjiva, nerazdeljiva in sveta zaveza. In ravno tako mora biti zaveza zakonskih: ljubeznjiva, nerazdeljiva in sveta. Sveti apostelj Pavl sam tako popisuje sveti zakon, ko govori o časti, imenitnosti in o svetosti tega svetega stanu. In te tri poglavitne dolžnosti keršanskih zakonskih hočemo po vrsti nekoliko premisliti.

1. Perva in naj imenitniša dolžnost, ktero imata mož in žena vzajemno med seboj, je zakonska ljubezen.

Zaveza Kristusova s svojo cerkevjo je ljubeznjiva zaveza. Iz gole ljubezni do svoje cerkve je zapustil Jezus Kristus, sin Božji, svoje nebeško veličastvo; vzel je podobo hlapca na se; podvergel se je vsem britkostim, vsem težavam tega pozemeljskega življenja; oznanoval je tri leta svoj zveličanski nauk vkljub neizrečenim nasprotnostim; poterpežljivo je prenašal naj veče zaničevanje in preganjanje svojih sovražnikov. Poslednjič pa je še prelil svojo drago kri na zaničljivem križu, da je poplačal Božji pravici neizmerni dolg, ki ga je storil nesrečni človek s svojimi grehi, ter je tako svoje presveto življenje dal za pregrešno človeštvo. Njegova ta ljubezen je bila goreča, preserčna, velikanska, stanovitna, nespremenljiva do smerti na križu.

Enaka tej ljubezni Jezusa Kristusa do svoje cerkve naj bo tudi ljubezen zakonskih med seboj. Taka ljubezen bo storila zakonsko zavezo terdno, nerazvezljivo ter stori že časno srečo in pripelje zakonske v večno zveličanje.

Poslušajte, kaj pravi sv. apostelj Pavl v pismu do Efežanov: „Možje, ljubite svoje žené, kakor je tudi Kristus cerkev ljubil, in sam sebe za njo dal“. (Efež. 5, 25.) — „Žene! bodite podložne možem, kakor se spodobi, v Go-

spodu“ piše tudi sveti Pavl. (Kol. 3, 18.) O da bi vsi zakonski to dolžnost dopolnovali, kako srečni bi bili njihovi zakoni! Ali ker ni te svete ljubezni med zakonskimi, zato je nesrečnih toliko zakonov. Oj, da bi si pač vsi možje k sercu vzeli, kar uči Jezus Kristus sam o zakonu, ko pravi: „Za tega voljo bo človek očeta in mater zapustil, in se bo svoje žene deržal, in bota dva v enem mesu. Toraj nista več dva, ampak eno meso“. (Mat. 19, 5, 6.) Poglej, ljubi keršanski mož! žena je s teboj eno meso, eno telo. „Nihče pa še ni svojega telesa sovražil, temuč redi ga in oskerbuje, kakor Kristus cerkev;“ spet uči sveti Pavl. (Efež. 5, 29.) Ali, Bogu naj bo potoženo! da toliko mož pozabi ta imenitni nauk, ter svojih žen ne ljubi tako, temuč veliko je mož, kteri svoje žene imajo kakor dekle, kakor služabnice, kar pa ni keršansko, kar je ajdovsko. V keršanskem zakonu ima namreč žena vse druge, vse imenitniše pravice, kakor pri nevernikih. Velik, neizrečeno velik je razloček med g o s p o d i n j o in med ž e n o. Ako ti, keršanski gospodar! žensko v svojo hišo vzameš, pa ji tudi vse pohištvo izročiš, naj ona, kakor gospodinja vso hišo preskerbluje — glej! ti ostaneš še zmiraj sam gospod, ona ti je le dekla. Ako pa ti ravno tej ženski pri Božjem altarju v zakonsko zavezo svojo roko podaš, naenkrat, v tem trenutku, se vse spremeni. Zdaj nisi ti nič viši, kakor ona; če si tudi še tako bogat, ona pa vsa uboga; če si ti še tako imenitnega, ona pa le priprostega stanu. Od zdaj si ti toliko, kakor ona in ona toliko, kakor ti. Sta sicer dva, pa le eno meso. Ona ti ni več dekla, ti jej nisi več gospod. Ona ti je žena in ti si jej mož. — Pa tudi ve žene ne pozabite, kar vas uči tudi sveti apostelj Pavl: „Žene naj bodo svojim možem podložne, kakor Gospodu (t. j. iz ljubezni do Boga) zakaj mož je glava žene, kakor je Kristus glava cerkve“. (Efež 5, 22, 23.) Vendar glava ne sme roci reči: Jaz te ne potrebujem; pa tudi roka ne pomaga nič, ako jo glava modro ne vlada. Ti žena, glej! si roka svojemu možu, in mož ti je glava. Bodi mu podložna v vseh pravičnih rečeh in vbogaj ga, da bo zastopnost in veselje v vajni hiši. Sveti Frančišek Salezi prav lepo piše od te za-

konske ljubezni. On pravi: „Čez vse priporočam zakonskim nasprotno ljubezen, ktero priporoča sam sveti Duh na tolikih krajih svetega pisma. Oj zakonski! ni to zadosti, ako vam kdo poreče: Ljubite se med seboj z naturno ljubeznijo; to stori tudi dvoje gerlic. Tudi nič ni, ako slišite: Ljubite se s človeško ljubeznijo; tudi neverniki to storijo. Jaz vam pa rečem s svetim apostelnom: Možje, ljubite svoje žene, kakor ljubi Kristus svojo cerkev; in žene, ljubite svoje može, kakor ljubi cerkev Kristusa, svojega Zveličarja!“ (Fil. 38.)

2. Kaj morata pa mož in žena storiti, da bota to toliko imenitno, ter toliko potrebno zakonsko ljubezen med seboj imela?

a) Morata si biti mož in žena prava, zvesta prijatela. Brez vse hinavščine, brez vse zvijače si morata odkrivati vse želje in serčne skrivnosti svoje. V vseh primerljejih tega življenja si morata vselej radovoljno ter ljubeznjivo svetovati; v vseh nevarnostih, v vseh težavah se prijazno podpirati. Srečo in nesrečo, veselje in žalost, vse si delita poštena zakonska; sta res eno serce, ena duša. Tako bo povišano veselje, povišana sreča; tako bo pomanjšano terpljenje, polajšana še tolika nesreča. Tako se lahko prenaša breme in vročina dneva, tako se zavživa pozemeljska sreča; tako se pa ložej tudi popije kelih terpljenja, kteremu tu na zemlji nihče ne odide. In ako Bog v svoji modrosti pošlje kako bolezen enemu ali druzemu; ni slišati, niti videti nobene nevolje, nobene obupnosti; temuč ljubeznjivo v zaupanji na Božjo milost prenašata in si polajšujeta svojo nadlogo. Zakaj ljubezen, ktera keršanske zakonske veže, spodbuja zdravega, da bolnemu skerbno streže, mu vestno zdravila pripravlja, ga kar le premore, lepo tolaži, ter mu tako terpljenje polajšuje, duha k dobremu Očetu v nebesih zavračuje in serce s pravim tolažilom napolnuje. Ljubezen zdravega priganja, da mu je sladko vse prizadevanje, ljub ves trud, da čuje pri postelji svojega bolnega sopruga noč in dan, da bi le polajšal bolečine svojega zvestega prijatelu, da bi skoraj ozdravel in ž njim zo-

pet se veselil. Ta ljubezen veže popolnoma njuna serca. Sv. Frančišek Salezi pravi: „Ako zlimaš (zlepiš) dve deski, bote se na vsakem drugem kraji poprej razklati dale, kakor tam, kjer ste zlimane, če je le lim (lepilo) za kaj. Jezus pa je sklenil moža in ženo s svojo lastno kervijo; toraj je pa tudi ta sklenitev tako močna, da se mora poprej ločiti duša od telesa, kakor se sme ločiti mož od žene". (Fil. 38.) Možu, ki ljubi resnično svojo ženo, nobena jed ne diši, ako žena poleg njega ne sedi. In žena, ki pravo ljubezen ima do svojega moža, tudi koščeka kruha svojim ustam ne da, da bi ga polovice možu prihranila ne bila.

Bral sem o nekem čevljarju, kteremu je oslepela žena, ktero je pa serčno ljubil. Večkrat se zgodi, da zlasti na kmetih se premalo porajta ozdravljenje bolnika. Malokdo pošlje ali popraša za svet pametnega zdravnika. Mnogi se boje stroškov za zdravila; akoravno se včasih mazačem in praznovercem dosti denarjev zmeče po nespametnem. Naš čevljar bi se bil rad vsega tvegal, ako bi le svoji ljubi oslepljeni ženi še kaj pomagati mogel. Dve, celo tri leta ji je zdravila preskerbljeval; veliko je že potrosil; pa vse ni nič pomagalo. Slišal je zdaj o zdravniku, ki baje zna dobro oči zdraviti. Hitro se napoti, ter tudi svojo bolno ženo seboj pelje k zdravniku, in — kdo bo popisal njegovo veselje! Zdravnik mu obljubi, da bo ozdravil bolne oči njegovi ženi. Za postrežbo in zdravila pa je tirjal popred pet in dvajset tolarjev. To pa dobrega moža ni oplašilo. Hitro gre domu, proda edino kravo iz ljubezni do svoje ženo, nese ves vesel denar zdravniku, in v nekaj tednih pripelje svojo ženo popolnoma zdravo v svojo hišo nazaj.

Še tale zgled vam moram povedati: Robert, angleški kralj, je bil v hudi vojski zadet od sovražne pšice, ki je bila otrovana (strupena.) Zdravniki so spoznali, da rana je nevarna in smert gotova, ako mu kdo strupa ne izserka iz rane. Tega, pravi dobri kralj, ne bom nobenemu pripustil, ker nočem, da bi kdo v nevarnost postavil svoje življenje za moje ozdrav-

ljenje. Njegova žena Sibila pa, ki ga je neizrečeno ljubila, kaj stori? Streže mu, kar le premore sama, ne gane se od postelje, in ko kralj zaspi, mu prav po lahkoma izserka ves strup iz hude rane, ter tako reši življenje svojemu ljubljenemu možu, če tudi svoje postavi v smertno nevarnost.

Možje in vé žené! kaj nista vam ta čevljar in ta kraljica v zares spodbudljiv zgled prave zakonske ljubezni. Uni je dal vse svoje premoženje za ozdravljenje svoje slepe žene; ta pa je postavila celo svoje lastno življenje v nevarnost za svojega kraljevskega moža. Kaj lepo vas učita ta dva zakonska, kako naj se tudi vi ljubite med seboj, kako si naj tudi vi pomagate v vsaki in sleherni potrebi. Da bo pa ta ljubezen med vami, vi keršanski zakonski, morate

b) v miru in složnosti med seboj živeti. Zato pričnite vsaki dan v Božjem strahu, delajte vse iz dobrega namena in končajte svoje delo Bogu v čast in v zveličanje svoje. Združeno delajte, kar vam je mili Bog odločil v vašem stanu, dokler je dan; zakaj pride noč, ko ne bo več delati moč. Brez vse zamere si razdelujte svoje dela, ako skupaj biti vam delo ne pripušča. Ne dajajte si nobene prilike h kregu ali kakemu prepiru, vse pa odstranite, karkoli bi druzega zamoglo pripraviti v nevoljo. Prizadevajte si za blage lastnosti, prisvojite si ljubeznjive čednosti in ž njimi si zaljšajte duše svoje. Dušna lepota naj več pripomore, da se ohranja hišni mir, vzajemna zastopnost in složnost. Zato bodite si prijazni, krotki, prizanesljivi, pa poterpežljivo prenašajte nasprotne napake, slabosti in pogreške. Krivico voljno terpite, ter radi in iz serca odpustite, ako kaj razžaljenja pride med vas. Nikdar naj solnce ne zaide v vaši nevolji. Spominjajte se prelepega nauka in preblaženega zgleda Zveličarja našega, ki pravi: „Učite se od mene, ki sem krotek in iz serca ponižen! In zopet: Odpustite in se vam bo odpustilo! Ljubite svoje sovražnike“. — Glejte! Jezus je prišel iz visocih nebes na to ubogo zemljo, v to dolino stoka in joka, da bi dal svoje življenje za človeško odrešenje, da bi grešnega

človeka opral vsega greha, ga spravil z razžaljenim Bogom, ter mu pridobil večno, nebeško zveličanje.

Ako bi se primerilo, da bi se količkaj sporekli, kar se revnim Evenim otrokom lahko prigodi, naj tega noben drug ne ve. Ne imejte med seboj nobenega nepotrebnega besedovanja, kar bi le dražilo, pa nikoli nič ne pomaga. Raji molčite, kader vas jeza premaguje, da se kri vleže in ako je treba opominjati, naj se to vselej godi z rahlo ter prijazno besedo in v pravem času; nikdar ne vpričo druzih; in ako bo prišlo opominjevanje iz dobrega serca, bo tudi seglo do serca, ter bo gotovo dobro sprejeto in dober sad bo obrodilo.

Glejte! celo neverniki so vam v lep zgled, kako morate zakonski v lepem miru in složnosti med seboj živeti. V starodavnih časih je živel ajdovski modrijan Sokrates po imenu. Ta mož je imel ženo, ki je zavoljo svoje zlobnosti vsemu svetu znana, ter je zato v pregovor prišla. Ksantipa se imenuje. Nekega dne napravi neznanski ropot brez vsega vzroka, ni ga bilo gerdega priimka, ki ga bi ne bila svojemu možu dala. Sokrates je le tiho del, kakor vselej o taki priliki. Da bi ropotanja prej konec bilo, se pohlevni mož spravi iz hiše. Ko pa stopi ravno čez hišni prag, kaj stori hudobna ženska? Vsega s pomijami polije. In kaj pa stori modri Sokrates? Mirno pogleda svojo ženo in smehljaje ji pravi: „Sem si že mislil, da po blisku in gromenji dež pride“. — Drugi pot je povabil Sokrates enega svojih prijatelov na obed. Poprosil je svojo ženo ter jo lepo opomnil, naj bi se proti njegovemu svatu prijazno obnašala in naj bi ja saj zdaj svojih napak drugim ne razodela. Obljubila mu je vse. Ali hudobija ji je vraščena bila. Komaj prinese drugo jed na mizo, so ji že stare muhe po glavi rojile. Zgrabi med psovanjem mizni pert ter ga strastno potegne, da vse sklede in druge omizje pò tleh zaropoče ter se do malega vse pobije. Se ve da se svat premagati ne more, graja hudobno ženo ter ji ojstro očita to neotesanost. Sokrates pa ga rahlo tolaži: „Prijatel! mu reče, glej, že dvajset let prenašam zločost svoje žene, prosim te,

imej tudi ti en trenutek poterpljenje ž njo“. — Kristijani moji! zlasti vi zakonski! kaj pravite k temu? Vam, keršanske žene! kaj ne? je to v sramoto, da mora biti le ena tako hudobna. Pa učite se od nje, kako morate vsega se ogibati, in prav skerbno se ogibati, karkoli bi vtegnilo dražiti vaše može; da nikdar in nikoli kaj ne počnete, kar bi poterpežljivost vaših mož premagati zamoglo. Vam, keršanski možje! pa naj bo nevernik Sokrates posnemljivi zgled, kako morate napake in slabosti svojih žen poterpežljivo in prizanesljivo prenašati. Nevernik je tako mirno prenašal zares velike napake svoje žene; kaj ne bote vi, ki ste kristjani, malih slabost svoje žene voljno prenašati mogli? — O ljubi mir, kjer je! Blagor hiši, kjer on gospodari! Kjer pa tega ni, je živ pekel že tukaj na zemlji.

Zakonska ljubezen med zakonskimi se razodeva

c) v tem, da si mož in žena združeno p r i z a d e v a t a z a č a s n o i n v e č n o s r e č o. Keršanski zakonski! Vez, ki veže vaše serca, ta sveta vez, ki se ljubezen imenuje, vas mora priganjati, da z združeno močjo se poprimete vsega, delate in doveršite vse, karkoli zamore pridobiti, zderžati in pomnožiti vaše premoženje, vašo čast; z eno besedo, vse morate storiti, karkoli pospešuje vašo srečo. Zato sta mož in žena pridna pri svojem delu, varčna ter previdna z vsim pridobljenim, gospodarna pa ne skopa — v hrani, v obleki in vseh rečeh. Nikdar nobeden ni brez dela; ker vesta, da kdor lenobo pestje, srečen ne bo. Tako se ogibata lakomnosti in zapravljivosti; dobro vedoča, da take pregrehe bi ju pripravile ob čast in premoženje, bi jima vzele mir in veselje, bi podjedle časno in večno srečo. Zato sta pravična, pobožna in bogoljubna po nauku in zgledu Jezusa Kristusa ter sta tako v časti in veljavi pri Bogu in pri ljudeh. Visoko eden druzega spoštujeta, v veliki časti se imata, kakor se kristjanom spodobi; zato se obnašata sramožljivo, častito po noči in po dnevi. — Posebno skerbita za blagor svoje duše, da hranita ne le svojega telesa; temuč vedno poživljata svojega duha, svojo voljo ter tako požlahtnujeta svoja serca. Kolikor pre-

moreta, eden druzega boljšata s svojim zgledom, pa tudi z ljubeznjivim opominjevanjem. Varujeta se vsacega greha, ki bi jima nepokojno vest napravil, ki bi njuno dušo omadežal in bi jima tako preljubi notrajni mir skalil.

Tako tedaj naj se razodeva zakonska ljubezen; naj bo preserčna, čista, sveta in vedna, enaka tisti ljubezni, ki je med Kristusom in cerkevjo njegovo. Ta ljubezen naj nas, keršanski zakonski! spodbuja, da častitljivo in čisto živite, kakor se spodobi svetim otrokom. Sveta naj bo vaša ljubezen, da požlahtnuje naturno ljubezen, da zlajšuje jarm, kterega sta si naložila, da osladuje skerbi, ki jih imata eden za druzega. Stanovitna naj bo ta ljubezen, ter naj vedno veže vaše serca pri vsi menljivosti in pri vsi spreminljivosti tega življenja, da nasprotne slabosti in pomankljivosti voljno prenašate; da zvesto in neoskrunjene ohranite svete obljube, ktere ste storili pred altarjem Gospodovem. Jezus Kristus in njegova cerkev sta eno telo; en duh ju oživlja. Tako bodita tudi mož in žena; bodita eno meso; pa tudi en duh naj vaju navdaja. Ako je ljubezen zakonska taka, sta spolnila pervo in naj imenitniši dolžnost, ki sta jo eden drugemu dolžna, in ta je s v e t a z a k o n s k a l j u b e z e n.

Poslušajte k sklepu o zakonski ljubezni še zares lep zgled, kako sta živela dva sveta zakonska, da bi tudi vi, po tem zgledu tako sveto živeli. Ta dva svetnika sta sveti Izidor in njegova žena sveta Toribija. Bila sta kmeta, zato ju še posebno vam, ljubi kmetji! v posnemanje priporočim. Živela sta na Španjskem v dvanajstem stoletji. Nista imela pozemeljskih bogatij, pa za toliko bogateji sta bila v vseh čednostih. Da sta se pošteno preživila, sta pridno polje obdelovala. V miru in zastopnosti sta vedno bila; krega, prepira nista poznala; nobene žal besede med njima ni bilo slišati. Eden druzega sta k dobremu opominjevala. Potrpežljivo sta prenašala britkost in težave tega življenja; dobro vedoča, da smo vsi v solzni dolini, da tukaj na zemlji ga ni brez terpljenja. Eden druzemu sta pomagala nositi breme pozemelj-

sko, ter si tako življenje lajšala. Njuna revna hišica je bila res prava hiša Božja, je bila tempelj nebeškega miru, podoba živega keršanstva. Veliko sta molila; vselej združeno ter s posebno pobožnostjo, v smislu na Jezusove besede, ki pravi: „Kjer sta dva, ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi“. (Mat. 18, 20.) Vse svoje dejanje in nehanje sta združeno darovala Bogu vsako jutro, pa tudi večkrat čez dan. Tudi v cerkev in iz cerkve sta večidel skupaj hodila. Svete zakramente sta vselej, pa velikrat skupaj prejemala. Dosti časa sta zato vedno imela, akoravno jima časnega opravila nikdar manjkalo ni. Ako sta zvedela, da je bližnji v kaki stiski, sta spet združeno mu po svoji moči pomagala. Ako pa nesrečo odverniti ali pomagati nista mogla, sta pa hitro toliko serčneje prosila in molila k Bogu, da bi on, ki je vsegamogočen in neskončno dober, odvernil ali preložil bližnjemu njegovo nesrečo ali nadlogo. Kakor sta bila sama res eno meso, eno serce, taka sta tudi s sosedi v vednem miru živela. Raji sta terpela še toliko krivico, kakor da bi bila napravila kaki nemir med bližnjimi. V njunim svetem zakonu jima je mili Bog dal enega sina, ki sta ga prav po keršansko, v svetosti zredila. Gospod Bog ga jima pa je še kot mladenča spet vzel ter poklical k sebi v svete nebesa; ali vsa vdana v Božjo voljo sta prenašala njegovo smert, in zdaj sta živela v popolni zderžljivosti, kakor brat in sestra. Leta 1170 je smert ločila to sveto zavezo, ker je Bog poklical svetega Izidora k sebi po zasluženo plačilo. Pet let pozneje je šla za njim tudi žena njegova sveta Toribija, da bi ž njim na večno sklenjena, se veselila Božjega veličastva. Kaj lep zgled sta ta dva zakonska vsem keršanskim možem in ženam. Sveta, zakonska ljubezen ju je tukaj vezala, ta ju je pa tudi v nebesa pripeljala. O da bi pač vsi zakonski posnemali ta lepi zgled; o da bi vi možje vedno imeli pred očmi kmeta svetega Izidora, ve žene pa zmirej se ogledovale po sveti Toribiji!

Neki pobožni ter za blagor ljudi ves vnet dušni pastir je enkrat zdihnil: „O da bi imeli le pridne, keršanske zakonske! Vsa zemlja bi drugačna bila“. In prav je imel ta mož.

Ko bi bili vsi zakonski res pridni, ko bi živeli vsi v keršanski ljubezni med seboj; potem bi bil vsak zakon šola čednosti in svetosti, in svet bi ne bil priča tolikega zla, ker niti greha niti hudobije bi ne bilo. Imeli bi le dobre otroke, le zvesto družino, le zveste deržavljane, pa le pobožne kristjane. Zato ljubi moji keršanski zakonski! posnemajte Izidora in Toribijo. Bodite si pravi prijateli, res eno meso, eno telo, enih misel in enega serca. Živite v miru in složnosti med seboj, ter si tako pomagajte svoje breme nositi. Darujte Bogu vse svoje djanje in nehanje. Spominjajte se večkrat tiste ljubezni, ktero ste si pred altarjem Gospodovem obljubili, ja prisegli. Molite, čujte veliko, da okrepčani z Božjo pomočjo ložej prenašate britkosti svojega stanú. Glejte in skerbite, da eden drugemu pomagate v svete nebesa, da ko tukaj skupaj prenašate težo celega dneva, tudi tam skupaj vživate diko nebeško. Naj bo toraj ljubezen res tista sveta vez, ki vas združuje tukaj na zemlji, ki naj vas pa tudi pripelja k viru ljubezni — v svete nebesa! Amen.

LXXXIX. keršanski nauk.

Od dolžnost zakonskega stanu; in sicer naj poprej od splošnih dolžnost zakonskih ljudi.

2. Zakonska zvestoba. 3. Nasprotna podpora in posvečenje.

Tri reči dopadejo moji duši, ktere so pred Bogom in

ljudmi poterjene: Edinost med brati, in ljubezen do bližnjega, in mož in žena, ki sta ene misli“. Tako govori modri Sirah v starem testamentu. (25, 1, 2.) In sveti apostelj Pavl pravi: „Možje! ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus cerkev ljubil. . . Možje morajo ljubiti svoje žene, kakor svoje telesa . . . saj nihče še ni nikoli svojega telesa sovražil“. (Efež. 5, 25, 28, 29.) „Vez zakonska je vez čiste ljubezni so besede svetega Ambroža. In to zakonsko ljubezen sem vam bil razlagal ter priporočal v zadnjem keršanskem nauku. Da bi pa, vi zakonski nikdar tega nauka ne pozabili, temuč ga vedno pred očmi imeli, vam bom povedal še en prav lep zgled zakonske ljubezni. — Ajdovski kralj Tigranes je premagan v vojski. Cirus, perzijanski kralj ga je premagal, ter je njega in tudi njegovo ženo seboj, v sužnost odpeljal. Enkrat vpraša Cirus svojega kraljevega jetnika, kaj bi on vse dal, da bi bila žena njegova rešena iz sužnosti? Tigranes mu reče: „Celo svoje kraljestvo bi dal za svojo ženo, ako bi ga še imel. Ker si mi pa kraljestvo vzel, rad dam svojo kri in svoje življenje, ako oprostiš mojo ljubo ženo“. Velikodušen Cirus je bil ginjen, ki je iz teh besed spoznal neizrečeno lepo ljubezen, ktero je imel Tigranes do žene svoje; zato ga je pa tudi oprostil, dal mu preljubljeno ženo in celo kraljestvo nazaj. Ko je pa Tigranes nazaj v svoje armensko kraljestvo prišel, je popraševal enkrat svojo ženo, kaj ona misli od velikosti, mogočnosti in veličastva perzijanskega kralja in če je kaj občudovala lepotije in krasote na kraljevem dvoru njegovem. Milo pogleda svojega moža, kralja in mu reče: „Odkar sva bila v sužnost odpeljana, nisem niti vidila niti mislila na nič druzega, kakor le na njega, ki je bil pripravljen dati kri in življenje, da bi odkupil le mene“. — Kaj ne? ljubi keršanski zakonski! da vam dopada ta lepa ljubezen teh dveh nevernikov. Oh! če sta pa neverski mož in neverska žena se tako ljubila, kaj mar se ne bote ljubili tako tudi vi, ki ste o tej ljubezni še posebno podučeni? O ja: le pravo sveto ljubezen imejte med seboj, in srečen bo vaš zakon, srečni vaši otroci, srečna vsa hiša.

Danes bomo pa premišljevali drugo preimenitno dolžnost, ktero imate vi keršanski zakonski med seboj; in ta je zakonska zvestoba.

Naj poprej vam bom z Božjo pomočjo razložil: 1) Kaj ta dolžnost v sebi ima in kako se mora spolnovati, da bo po volji Božji, in da bo namen svetega zakona dosežen. 2. Bom vam nektere pripomočke naznanil, da bi se zoper to toliko sveto dolžnost kaj ne pregrešili. — Keršanski zakonski! Prosim vas, zdihnite v svojem sercu z menoj vred, k svetemu Bogu, da bi vodil moj jezik, da vam zamorem vse potrebno povedati, da me vi vse prav zastopite, da se pa vendar nobena čista duša kaj ne spodtakne nad tem naukom. Marija, mati čiste ljubezni, prosi za nas! —

1. Keršanski zakonski! nikdar ne pozabite, da sveti zakon je skrivnosti polna podoba tiste zaveze, ki je med Kristusom in cerkevjo. Zaveza Kristusova s sveto cerkevjo je pa nerazvezljiva zaveza. Jezus Kristus ostane pri svoji cerkvi do konca sveta. Nikdar je ne zapusti, temuč ji vedno daruje svoje gnade, svojo mogočno pomoč. V naročje svete cerkve je položil s svojim naukom, s svojim zgledom, s svetemi zakramenti tisto nevsahljivo, Božjo moč, s ktero je postala cerkev rodovitna mati vsem vernim, vsem izvoljenim do konca sveta, in peklenske vrata jo premagati ne morejo. In le tako, da Kristus, naš Zveličar vedno, pa skrivnostno ostane pri svoji cerkvi, zamoremo mi, otroci te cerkve, doseči svoj namen, da smo otroci Božji, deleži nebeškega kraljestva. — Kakor je pa Kristus zvest svoji cerkvi, ž njo vedno sklenjen; tako morata biti sklenjena mož in žena v sveti zvestobi, da se v njunih otrocih množi kraljestvo Božje. Ako imata mož in žena to sveto zedinjenje Kristusovo s cerkevjo, in to veličastno materstvo svete cerkve vedno pred očmi, se bota v svetem zakonu skerbno varovala, vestno ogibala vsega le živinskega ali nespodobnega, ter se svojih pravic vselej s svetim namenom posluževala. K neizrečeno veliki pa imenitni

časti vas je večni Bog povzdignil, vi keršanski zakonski! Glejte! Bog hoče, da mu tako rekoč pomagate zrediti prebivalce svetih nebes. O kako imenitne, pa kako svete pravice vam je Bog dal. Ali, o moj Bog! kako se marsikteri zakonski pregrešijo ravno v spolnovanju teh nar svetejših dolžnost svetega zakona. Težki, pretežki grehi se delajo pri mnogih zakonskih ljudeh, in velikrat celo le zato, ker duhovni pastirji ne smejo naravnost z besedo na dan, ker očitno vsega grajati ne morejo; kajti je v cerkvi v tej reči nedolžnih serc; pa tudi še v bukvah se vse na tanjko popisati ne more . . . Veliko jih je pa tudi, ki nočejo vedeti, da se zamore zakon vpotrebovati v gerdo hudobijo, in si mislijo, da smejo početi vse, kar njihova mesena hotivnost poželi, ter ne pomislijo, da sveti zakon ni za plajš pregrehe. Zato se pa tudi tega še ne spovedujejo ne; niti se nad tem ne skesajo, tudi ne poboljšajo in tako, brez serčnega obteženja v takih, morebiti prestrašnih pregrehih umerjo. Baš mora marsikdo na sodbi osorno gledati in osupnjeno poslušati, ko se mu očitajo v smertne krivice take reči, ktere je on tukejle za šalo imel. Vprašaj zvedenega, starega duhovnega očeta v tej zadevi na spovedi, ako meniš, da ni vse prav v tvojem zakonu. Nikar pa se ne sramuj, da se ne boš enkrat sramoval na sodnji dan pred vsem svetom gerdega blata, ki ti je zamazal dušo, da ni več poznati Božje podobe v njej.

Da pa vender ne bo kdo se zgovarjal, da ni vedel ali da nikdar ni slišal, kako mu je živeti v svetem zakonu, da ohrani zakonsko zvestobo neomadežano, vam hočem tu nektere nauke dati. In da si jih bolj globoko vtisnite v svoje serce, ter se po njih bolj zvesto varujete vsacega pregreška, vam bom povedal, kaj in kako govori o tem sveti Frančišek Zalezi.

Ta sveti, za blagor vseh ljudi toliko vneti svetnik takole piše: „Sveti apostelj Pavel v pismu do Hebrejcov lepo opominja vse zakonske, rekoč: „Častitljiv bodi zakon v vseh rečeh“; to je, v vseh rečeh, kar gre k zakonu, ravnajte po pameti in v poštenosti, in se deržite čistosti po svojem stanu.

„Zakonska postelj bodi neomadežana“; to je, ne z nečistostjo, prešeštvom ali zakonsko nezvestobo oskrunjena. Zato je bil sveti zakon postavljen že v raju ali paradižu, kamor še ni prišlo nobeno razuzdano poželjenje; in nič druzega nespodobnega ni bilo tam, kader je sveti Bog rekel Adamu in Evi: „Narašajta in množita se in polnita zemljo“. (I. Mojz. 1, 28.) Meseno poželjenje in poželjenje po jedi ima marsikaj enacega; kajti obedvoje zadeva naše telo, in akoravno je obedvoje meseno, se le pervo, zavoljo svoje silnosti, sploh meseno imenuje. V tej priliki se ložej govori od enega, kar se od druzega skor govoriti ne more. Sveti Frančišek pravi; a) „Jesti da se človek ohrani, je zapovedano. Kakor je pa jed, da se ohranimo in živimo, v Božjih očeh nekaj dobrega, svetega, od Boga nam naloženega; tako, da se človeški rod v zakonu ohrani in množi, je zakonska dolžnost, pripušeno, sveto dejanje, ja pervi namen zakonske sklenitve“. O da bi pač zakonski prav spoznali, kako sveta pravica je ta dolžnost, in s kolikim spoštovanjem, s koliko častjo opravljena biti mora! Zakonski so tako sodelavci vrednega stvarjenja Božjega.

b) Pravi sveti Frančišek: „Jesti, pa ne zato, da bi življenje si prihranili; temuč da bi živeli v prijaznosti in složnosti, ktero smo svojemu bližnjemu dolžni; zato jesti, je spodobno, je vse hvale vredno, je celo dolžnost. In ravno tako nasprotno združenje v svetem zakonu sveti Pavel imenuje dolžnost. In sicer tako veliko dolžnost, da sveti apostelj ne pripusti, da bi se eden ločiti smel, ako mu drugi tega prostovoljno ne privoli; ja še zavoljo pobožnih vaj ne; še veliko manj pa zavoljo nevolje, merzenja ali kake jeze“. — Zato sta si mož in žena dolžna nasprotno ljubezen, nasprotno nagnjenje vedno, Bogu dopadljivo skazovati, zlasti kar zadeva to zakonsko dolžnost; nikdar pa ne smeta Boga pozabiti; kajti on je povsod pričujoč, pa neskončno svet. Niti mož, niti žena se svojevoljno odtegniti brez greha ne more. Vzajemna prijaznost iz ljubezni do Boga in do sopruga, da se odverne vsa nezaupnost, odverne vsaka nevarnost gerdih skušnjav, je v čednost, je v zasluženje zarajtana. Zato uči sveti apostelj Pavl

v pervem listu do Korinčanov: „Ženi naj mož dolžnost stori; ravno tako tudi žena možu. Žena čez svoje telo nima oblasti, ampak mož; ravno tako tudi mož nima oblasti čez svoje telo, ampak žena. Nikar se ne odtegujta eden drugemu; razun če morebiti oba privolita za en čas, da opravljata molitev, in tedaj se spet poverneta eden k drugemu, da vaju ne bo skušal satan zavoljo vajne nezderžnosti“. (7, 3, 4, 5.) In k tem besedam pravi sveti Janez Zlatoust: „Mož naj se ne odteguje zoper voljo svoje žene, ne žena zoper voljo svojega moža. Zderžljivost taka bi napravila veliko zlo. Kurbanje, prešestovanje, popolnama zrušenje hišnega mira je nasledek tega zla“.

c) „Kdor zavoljo dolžne nasprotne prijaznosti je, naj jé neprisiljeno, s slastjo. Tako mora biti vselej spolnjena zakonska dolžnost ljubeznjivo in radovoljno, v upanju, da se otroci spodredé, akoravno bi okolišine ne dajale tacega zaupanja“. Tako uči na dalje sveti Frančišek. V to napeljevani ne sme toraj kazati nobene nevolje, nobenega merzenja; temuč vselej mu mora pokazati resnično pa čisto ljubezen; kajti nevolja ali merzenje bi lahko obudilo kako sumljivost ali nasprotno merzenje.

d) „Kdor ne je, da bi si življenje ohranil ali da bi s tem prijaznost drugim skazal, temuč jé le, da bi radojednost vtolažil ali le svojemu gerlu postregel, se hvaliti ne more; vendar se mu prizanaša. Ravno tako veselje na mesenem poželjenju samo ni hvale vredno; zadosti je pa, da je prizanesljivo“. Zavoljo človeške slabosti, da se nespodobnostim okom pride, je zakonskim pripušena ta sveta dolžnost, da se tudi presilnemu zelu slabega mesa zadosti. V to silnemu je po besedah svetega Avguština, ako se druzih nespodobnost ne prederzne, zarajtano v opustljivi greh; napeljevani pa je brez greha. Ako bi pa nagovarjani se vstavljal, bi grešil; ker bi tako svojega sopruga lahko v prešestovanje ali v druge zopernatorne pregrehe napeljal.

Zato se žena svojemu možu odpovedati ne sme nikoli;

tudi ne, ako je mogočni Bog že blagoslovil njeno telo; tudi ne, ako je že v priletni starosti. Vendar nezderžljivost ta ni hvale vredna, če je tudi prizanesljiva. Zato naj zakonski vedno, že v pervih letih zmerni bodo, ter naj dobrega Boga vedno prosijo za ta preimenitni dar — za dar svete zmernosti; da se toliko ložje premagati zamorejo, ako bi en del zbolel, ako bi ga doma ne bilo, ali bi kake druge nasprotne okoliščine nastopile. Zlasti pa tudi zato, da se sčasoma v priletni starosti zderžijo vse mesene sladnosti. Sveti Avguštin pravi: „Kolikor bolji, kolikor bogaljubniši so zakonski, tem poprej opustita to meseno združenje v vzajemni zastopnosti“. Se ve da naj obadva večkrat se zderžita, vsaj za mali čas, da opravljata molitve, ali sprejmeta s tolíko bolj zbranim sercem svete zakramente, vsaj nektere dni poprej in potem; ali v večih praznikih, v imenitnih postnih dneh. K temu pravi sv. Krizostom: „Celo Judje, kterim se je zavoljo terdobe njihovega serca marsikaj pregledalo, so se zderževali po več dni zavoljo pobožnih vaj. Ali ne bi bilo sramotno kristjanom, če po tolikih sprejetih milostih ne dosežejo tega, kar so storili nepopolni“. In še pristavi ta sveti mož: „V postnem času nezderžljiv biti, če tudi greh ni, pa tudi lepo ni“. To velja sploh o zderžljivosti v svetih časih. Ni sicer zapoved, je pa dober svet. Bolje je pa, se svojih pravic spodobno poslužiti, kakor nezmerne skušnjave terpeti. Pokorščina pa je vselej dolžnost.

e) „Jesti, ne da bi si lakoto vtolažil, temuč jesti nezmerno, samogoltno, je več ali manj graje vredno, kolikor veča ali manjša je taka nezmernost“.

Kdor jedila hlapno, komaj pozvečene pogoltne, slastno, poželjivo pregleduje, nezmerno po njih sline cedi; ali kdor komaj jedila pričakuje, še tudi zavživa, ko ni več nobene potrebe, ali celo svojo hlapnost po jedi umetno draži, da bi le več in večkrat jedel; kdor tako rekoč bolj žre, nego je, tak se obnaša nespodobno, ter se toliko bolj pregreši, kolikor slastneje, kolikor požrešnejši jé. Nauk iz tega si zakonski lahko sami povzamete. „Verna žena, pravi stari cerkveni

učenik Tertulijan, mora vedno Boga pred očmi imeti. Ona nima nobenih nespodobnih prilizevanj, se ne prederzne nobenih vmazanih dotikanj, je vedno v pričujočnosti Božji, ter se prizadeva storiti vse častito, spodobno pa zmerno“. O da bi bili vsi zakonski sramožljivi v vseh svojih pogledih, da bi eden druzega nikoli v greh ne dražili in tako svetosti zakona ne oskrunili! Meseni, nesramni zakonski onečastijo svoj sveti stan, opovirajo milosti Božji, ter se tako kmalo eden druzemu pristudijo; pa tudi eden druzega se naveličata, ter se vedno bolj zaničujeta, namesto da bi se vedno bolj ljubila. Nezmernost in pohotljivost podkopuje zdravje, razruši vse moči dušne in telesne, prikrajša življenje, spridi otroke ter vcepi poznim zarodom nečisti kal; pa tudi razdere zakonsko ljubezen in spodi ves hišni blagoslov ter oropa zakonskim neprecenljivi zaklad dobre vesti. — Keršanski mož! keršanska žena! ako ti vest v tem kaj očita, poprašaj odkritoserčno svojega modrega spovednika.

f) „Razuzdanost, samogoltnost v jedi pa ni le v tem, da se vživa preveč jedi, ampak tudi v tem, k a k o da se vživa. Med, kakor lasten in potreben je čebelam, pa vender jim škodovati zamore, ter jim bolezen napravi, ako ga na spomlad preveč zavžijejo; ja celo jih med pomori, ako si glavice in perute z medom preveč pomažejo. Tako, piše na dalej sv. Frančišek Zalezi, je tudi zakonsko združenje, tako sveto, pravično, priporočljivo in koristno ko je, vendar večkrat zlo nevarno njim, ki se ga poslužijo. Večkrat zato duše zakonskih zbolijo zavoljo malih grehov, kterih se vdeležijo v tem le prevečkrat zakonski ljudje; večkrat pa zakonski tako svoje duše celo umorijo, ko se v tem smertno pregrešijo. To pa se zgodi vselej, kadarkoli se oskruni ali spreoberne postava, spodrediti otroke. In vsi taki grehi nakopljejo večno pogubljenje, ker so vselej smertni veči ali manjši, ko se tem bolje ali manje prelomi od Boga postavljena dolžnost. Kajti izreja otrok je pervi in naj imenitniši namen svetega zakona in nikdar ni pripuščeno od postave k temu potrebne odstopiti; dasiravno se ta namen vselej doseči ne da. In vendar tudi

v takih okoljščinah je združenje mogoče, sveto in pravično, ako se le natorna postava ne prestopi, ker noben ne more ovreči tiste postave, ktero je naložil pervi namen svetega zakona“.

Vedite preljubi keršanski zakonski! Smerten greh je, ako iz lakomnosti ali strahu pred pomnoženo rodovino motite Božji red, ako ste si sami krivi, da nimate več otrok, in vendar popolnoma zderžno živeti nočete. Ne pozabite, zakaj je zakon postavljen. Za samo sladnost, pohotnost ali le meseno pregrešno veselje brez dvombe ni postavljen. Pošteni ljudje, na primero: vojak, pisar, revni kajžar, kajžarica, ali delavca sin in hči, duhoven itd. so neoženjeni, ker jim je zakon zabranjen; in kar je poštenih med njimi, živé pošteno v svojem samskem stanu. Mislijo si: Ni da bi moral oženjen biti vsak; človek je vendar le človek, in ni živina ter ima biti ob svojem času v nebesih angeljom enak, ki se ne možé in ne ženijo. In če vsi ti, kterih je, hvala Bogu! mnogo po svetu, še tako mislijo in ravnajo, pa živeti morejo čisto in pošteno; vendar tudí zakonski ne smejo poživiniti se, ampak morajo po pameti živeti v svojem svetem stanu. Kdor ni sam svoj gospodar v kaki reči, in se vendar vede in obnaša kakor gospodar, ta pri vsem tem, da ima že sive lase in odraščene sinove, in hčere, ni druzega, nego vmazan fantalin. Ne stavi torej mej previdnosti Božji. Niti ti, niti žena tvoja ne da življenja, dokler ni Božja sveta volja. Le Bog je gospodar življenja vašega in vaših otrok. Zapomnite si, keršanski možje, pa keršanske žene! sveti zakon ni za plajš pregrehi, ampak je zakrament. Enkrat bo vse odkrito. Kaj, če te bo oskrunjena zakonska postelj tožila pred večnim, ojstrim sodnikom! Nič nečistega ne pojde v nebeško kraljestvo.

g) „Pred obedom na jed misli le postopač in zanikerni človek, ki se raduje v takih mislih ali željah. Še gerši pa je po obedu premišljevati veselje, ktero je delalo vživanje jedil, ali si serce gerditi s spominom na sladnost, s ktero se je požerl vsaki grižljej; kakor delajo tisti, ki obešajo svoje serca

pred jedjo na vrateno pečenke, po jedi pa na nepomite sklede. Res imajo taki po besedah svetega Pavla trebuh za svojega Boga. Čedni, pošteni ljudje ne mislijo na jed, dokler se k mizi ne vsedejo, ter si zmijejo po jedi roke in usta, da si ne obderžijo ne slada ne duha zavžitih jedí".

Od slona, neumne živali, vam hočem povedati kaj lepo čednost. Slon si izvoli edino slonko, kteri je za zmirej preserčno dober. Le vsako tretje leto se ž njo združi, in to tako skrivej, da ga nikdo v tem ne zapazi. Drugi dan pa hiti do vode, ter se do čistega vsega skopa, in nikakor se poprej ne poverne k svoji čedi, dokler se vsega ne opere. Ali niso to prelepe čednosti te neumne živali, ki kaj lepo zakonske opominja, da ne smejo svojega serca navezevati na sladnost, kteri se vdajo po poklicu svojega svetega stana; temuč da naj svoje serce hitro očedijo in operejo vseh misel na to, da zamorejo spolnovati druge, čistejše in popolniše čednosti z oprostenim duhom. Tu vam daje sveti apostelj Pavl prelepi nauk, ko piše Korinčanom: „Bratje! čas je kratek; tedaj naj bodo tudi, kteri imajo žene, kakor bi jih ne imeli". (I. 7, 29.) In sveti Gregor pravi, da po tem nauku živi tisti, kteri se sladnostim zakona tako vda, da zavoljo tega ne opusti hrepeneti po duhovnem veselju. Zato spet pravi sveti Pavl: „Kteri vživajo ta svet, (naj bodo), kakor bi ga ne vživali". (I. 7, 31.) Vsaki naj toraj po svojem poklicu se peča s tem svetom, pa tako, da svojega serca nanj ne navezuje, da naglo in prosto Bogu služiti zamore, kakor da bi se s tem svetom nič ne pečal. Prava nesreča za človeka je po besedah svetega Avguština, ako to vživati hoče, kar bi si mogel le v prid oberniti, in si to v prid obrača, kar bi vživati mogel. Duhovne reči naj vživamo, telesne pa si le v prid obračajmo; ako pa nasprotno delamo, se poživinimo". — Vse to uči toliko lepo sveti Frančišek Zalezi.

Zakonski naj torej nikoli ne govorijo od tega svetega dela, ki ga sramožljivost v ponočno tihoto zakriva, ter naj celo vse misli na to z drugimi dolžnostmi svojega stanu preže-

nejo. — Tako upam, da sem povedal vse, kar sem povedati želel. Bog pa obvari, da bi bil kaj rekel, kar reči nisem mislil.

Da bi se pa zoper to naj imenitnišo pa tudi naj svetejšo dolžnost, preljubi zakonski! nikdar ne pregrešili, moram vam še enekoliko od zakonske zvestobe govoriti. Le prav pazljivo me poslušajte!

Kristus nikdar ne zapusti svoje cerkve, in po svoji zvesti obljubi bo ostal pri njej do konca sveta. Pa tudi cerkev njegova sveta nevesta, njega nikdar ne zapusti; pa se ga vedno preserčno oklepa, le njemu samemu verjame, le v njega samega zaupa, le njega samega iz celega serca ljubi. Ravno tako si morate biti vdani vi zakonski v vedni ljubezni noter do smerti; ker sveti zakon je zares skrivnosti polna podoba zaveze, ki je med Kristusom in med cerkevjo.

To vzajemno zvestobo ste si vi zakonski! pred gospodovim altarjem v pričo Boga in cele keršanske cerkve slovesno zaprisegli, in v znamnje te zakonske zvestobe ste si dali roke in perstan. Kakor je perstan okrogel, ter nima ne konca ne kraja, taka mora biti zvestoba vaša brez konca in kraja.

Ta zakonska zvestoba pa se v tem razodeva, da keršanski soprug nima nikakoršnega znanja z osebo druzega spola. Resnično zvesti soprug se urno in serčno vstavi celo vsem mislim in željam do druge ženske. Kajti že v starem zakonu je bilo prepovedano tako poželjenje. „Ne poželji svojega bližnjega žene!“ pravi Božja zapoved. In Jezus Kristus, naš Zveličar je v novem zakonu celo rekel: „Jaz pa vam povem, da vsak, kteri ženo pogleda, da je poželi, je že prešestoval ž njo v svojem sercu“. (Mat. 5, 28.) Tedaj že radovoljno dopadenje nad takim poželjenjem je greh zoper zvestobo zakonsko. O da bi bili vsi zakonski vselej pazljivi v pervem obudu nespodobnega občutka in sramožljivi v vseh pogledih

svojih! „Ne zmeniti se ne sme keršanski mož z nobeno drugo žensko, pravi sveti Krizostom; ker kakor kristjan mora vedeti, da nespodobni pogledi na drugo ženo, naj bo omožena ali ne, ga v prešestovanje pogrezne“. Vedno mu morajo biti pred očmi besede Kristusove: „Vsak, kdor ženo pogleda, da je poželi, je že prešestoval ž njo v svojem sercu“.

Ako bi se vnemale nespodobne želje do druge ženske in bi ljubezen do svoje žene vgasovala, zapri se v svoj hram, pa ponavljaj sam seboj večkrat te svete besede: „Vsak, kdor ženo pogleda, da je poželi, je že prešestoval ž njo v svojem sercu“, in pogasila se bo nečista žerjavica. Kar pa velja možu, velja tudi vsaki ženi. Nespodobno pa je, in zoper zakonsko zvestobo in ljubezen se pregreši, kdor se nesramno vede, spodtekljivo govori ali se pohujšljivo obnaša vpričo druzega spola, zlasti še vpričo mlajših. Kdor pa nečiste misli precej v spočetku zatere, je previden v svojih pogledih ter svoje oči v pravi berzdi ima, pameten, resnoben in pošten v svojem govorjenji, zlasti vpričo druzega spola, tega bo gospod Bog obvaroval, ne bo ga zapustil, da bi se spodtaknil, da bi v djanji omadeževal zakonsko zvestobo, kar bi bilo nesrečno prešestvo. Ta grozovita hudobija je bila pri Judih, na povelje Božje s smertjo kaznovana. Celo nevernikom se je studila, in ojstre kazni, po nekterih krajih tudi smert je bila pripravljena za prešestnike. Kdo ne bi spoznal, da je taka hudobija še veči greh, še gerši in pogubljivši za kristjana“. Razsvitljenemu v sveti veri, poterjenemu s svetimi zakramenti je keršanskemu soprugu vendar veliko ložej premagati vse slabe nagnjenja, kakor je to Judom in nevernikom. Kolikor bolj pa je kristjan podučen v svetih resnicah, kolikor bolj lahko spozna, kaj je volja Božja in kolikor več pripomočkov ima, da zamore živeti keršansko, toliko grozovitneji je padec njegov, pa tudi toliko ostrejša sodba ga čaka. „Če se nezvestnik tudi ne zmeni za svojega sopruga, vendar ne bo všel Bogu, ki se razserdi nad tako hudobijo, ter ji žuga z neznansko muko. Tacega bo grizel červ, ki ne bo nikoli umerl, on bo veržen v ogenj, ki ne bo nikdar vgasnil“, pravi sveti Krizostom.

O kako strašna pregreha je prešestovanje! Prešestnik je prelomil prisego Bogu, kteri je bil priča dane, zdaj oskrunjene zvestobe, on je nezvest svoji soprugi, krivičen svoji ženi in svojim otrokom, ki zapravlja njihovo premoženje, da vstréza svojemu pregrešnemu poželjenju. Ali nemirna vest mu ne daje ne miru ne pokoja. Pri pogledu svoje žene mu vest očita in vpije: Uboga žena! kako si ogoljufana — mož ti je gerdi prešestnik! — Kaj mu še le očita pogled nedolžnih otrok! Mar jih zamore veselo pogledati? Baš ne. Opominjajo ga hudobije njegove, kažejo mu krivico, ktero dela njim in ubogi materi. In to mu je nesterpljivo, ter vseh svojih viditi ne more, zato nima ostanka doma, beži iz hiše svoje, zanemarja dolžnosti svoje, ter postane hišni tat svoji lastni družini. In tako mora hirati hišni blagoslov, razpasti zakonski mir, ako bi nedolžni tudi nič ne vedel od tega.

Zatorej, o preljubi zakonski! neprenehoma prosite Boga, da zamorete vestno, neomadežano ohraniti zakonsko zvestobo. Celo sumljivosti k temu se skerbno ogibljejte. Ne bodite nikdar preveč prijazni z drugim spolom. Mož! ne imej nobenih preprijaznih besedi z deklo; žena! ne govori prepriljudno s hlapcem. To bi hitro nesrečno sumljivost obudilo. In če bi bilo tudi vse nedolžno, vendar je neizrečeno nevarno, ker lehko se tako zgubi čast, se razruši mir, se razterga zakonska ljubezen. Ako se pa suknja razterga, če je tudi še nova, in se še tako lepo in skerbno zakerpa, cela vender nikoli več ni. Žena! varuj se zato vsega lišpanja, vse nečimernosti. Glej, da Bogu dopadeš, da si pobožna in zvesto spolnuješ dolžnosti, ktere imaš kakor žena in kakor mati. Zraven si prizadevaj dopasti l e s a m o svojemu možu, in to boš gotovo dosegla, ako mu skazuješ pokorščino, zvestobo in sveto ljubezen. Kolikor manj iščeš dopasti drugim, toliko bolj boš dopadla svojemu možu. „Lepa boš svojemu možu, pravi stari cerkveni učenik Tertulijan, keršanska žena! ako te bo zaljšala čednost in te bo tvoje obnašanje proti njemu ljubeznjivo storilo“. —

2. Kako bote torej imenitno, to toliko potrebno zvestobo ohranili, vi keršanski zakonski?

Na to vprašanje vam moram še danes odgovoriti.

Da bote zakonsko zvestobo ložej neoskrunjeno ohranili, dobro si zapomnite tele lepe pa prav potrebne nauke:

a. Eden druzemu si bodite popolnoma vdani, ter ne imejte čisto nič z drugimi osebami. Sveti apostelj Pavl pravi: „Častitljiv bodi zakon v vseh rečeh, in zakonska postelj bodi neomadežana. Zakaj kurbirje in prešestnike bo Bog sodil“. (Hebr. 13, 4.)

„Mož in žena, ki sta enih misel“, dopadeta Bogu, pravi modri Sirah (25, 2.) In sveti Lukež pripoveduje od Cahárija in Elizabete: „Bila sta oba pravična pred Bogom, ker sta živela po vseh zapovedih in postavah Gospodovih, nesvarljivo“. (Luk. 1, 6.)

b. Varujte se vse nezmernosti, vsake nespodobnosti posebno zopernaturne hotljivosti v vživanji mesene sladnosti. Vsa taka nezmernost, vsa taka postrežljivost svojemu mesenemu poželjenju nasprotuje časti človekovi, ki je v tem, da vsaki krstjan spoštuje svoje telo, ki je tempelj svetega Duha, živi tabernakelj, ud velicega, duhovnega telesa Jezusa Kristusa. Kajti sveti apostelj nam oznanuje tele preimenitne besede: „To namreč je volja Božja, vaše posvečenje, da se zderžite kurbanja, da vsak zmed vas ve svoje telo ohraniti v svetosti in časti, ne pa po gnanji poželjenja, kakor neverniki, ki Boga ne poznajo“. (I. Tes. 3, 4, 5.) „Prosim vas, spet piše do Rimljanov, bratje! dajte svoje telesa v živ, svet in Bogu dopadljiv dar“. (12, 1.) „Ali ne veste, da so vaše telesa udje Kristusovi? (I. Kor. 6, 15.) „Vi pa ste telo Kristusovo“. (12, 29.) „Ali ne veste, da ste tempelj Božji, in da Duh božji v vas

prebiva? Ako pa kdo tempelj Božji oskruni, ga bo Bog končal. Zakaj tempelj Božji je svet, kar ste vi". (I. Kor. 3, 16, 17.)

c. Da vsem skušnjavam zoper zvestobo okom pridete, se nikdar, brez posebno veljavnega uzroka eden druzemu ne odtegujte. „Ženi naj mož dolžnost stori, kličem vam še enkrat s svetim Pavlom, ravno tako tudi žena možu. Žena čez svoje telo nima oblasti ampak mož, ravno tako tudi mož čez svoje telo nima oblasti, ampak žena. Nikar se ne odtegujta eden druzemu, razun če morebiti oba privolita za enčas, da opravljata molitev; in tedaj se spet poverneta eden k druzemu, da vaju ne bo skušal satan zavoljo vajne nezderžnosti". (I. Kor. 3, 4, 5.)

d. Varujte se vsake nepotrebne obhoje z drugim spolom, da se ne obudi kak sum v soprugu; kajti ni je bolj strupene kače, zrušiti preljubi mir med zakonskimi, kakor je nesrečna ljubosumnost. Sveti Krizostom jo takole popisuje: „Ni hujšega za zakonske, kakor je ljubosumnost. Podobna je vojski, podobna hudi uri; kajti napravi kreg in prepir, vse naj hujše zlo. Kogarkoli prevzame ta strast, je podoben obsedenemu. V vedni jezi, mu je vse zoperno; maščuje se tudi nad popolno nedolžnimi; naj si bodo otroci ali družina, vse mu je na potu. Kjer je pa vse tako pusto, tako žalostno, tako grenko, se ve da tam ni nobenega veselja več. Nikjer nima niti miru niti pokoja; naj bo doma, ali na poti, ali na ptujem, ta strast ga povsodi preganja, povsodi nadleguje, ga podi v strašno divjanje. Nje, ki bi jih moral preserčno ljubiti, za nje, če bi bilo treba življenje dati, nje nesrečnež zalezuje, jim vedno hude namene podtikuje. Kje bo našel v tem žalostnem stanu tolažilo? Ako se vsede k mizi, mu je vsaka jed grenka, zdi se mu otrovana. Ako se vleže, nima trenutek pokoja, sem ter tje se valja kakor na živi žerjavici. Ne prijateli, ne njegove opravila, nobena stvar ga vpokojiti ne more. Zloba te nesrečne strasti je tolika, da se vtolažiti ne da, ako bi tudi krivi soprug dostojno kaznovan

bil. Marsikteri mož je že pretepel zato svojo ženo, ali notrajna žerjavica ni vgasnila, le še huje ga je pekla. Velikrat pa dela ta strupena kača toliko zlo med zakonskimi brez vsega pravega uzroka. Vam popisati nesrečo take hiše, kjer ljubosumnost razsaja, to mi ni mogoče. Zato le rečem: Keršanski zakonski! varujte se tega satana. Naj vas tale zgled ostraši pred to pregreho: Neki kupec je imel edinega sina, ki je z bogato obloženo barko proti svojemu domu brodaril. Ali nevihta vstane, barka se potopi v valovih neizmerjenega morja. Oče, ko zve to žalostno novico, je bil ves potert. Sem ter tje je hodil, in v svoji tužnosti se je ogibal vseh svojih poprejšnih prijatelov. Več tednov po tem gre vendar enkrat v zbirališče druzih kupcev, pa naglo, ves žalosten hiti domu. Natihoma, nekako skrivej prileze v sobo svoje žene. Pri ženi pa zapazi mladenča, ki se prav prijazno pogovarja ž njo. Oba, žena in mladeneč, sta tako zamišljena, da nič nista slišala, kdaj je prišel v sobo. Ali zdaj se njegovega nesrečnega serca polasti gerda ljubosumnost, in misli vseh nesreč naj večo nesrečo, da mu je še žena nezvesta. Divje pogleda okrog sebe, in po nesreči zagleda bodalo na steni. Strastno, v enem trenutku, ga zgrabi, se zakadi v objemajoča, ter ju prebode. Oba se zgrudita; on ju pogleda, ali ta pogled mu je bil pekel. Umirajoč steguje po njem svoje roke mladeneč, ki ga je umoril. Bil je njegov ljubi sin, kterega je že kakor mertvega objokoval, ki pa se je rešil, ko se je potopila barka njegova.

e. Ne kojite nobenega slabega nagnjenja do druzih oseb v svojem sercu. Ne pozabite, kar naš ljubi Odrešenik Jezus Kristus pravi: „Jaz pa vam povem, da vsak, kteri ženo pogleda, da je poželi, je že prešestoval ž njo v svojem sercu“. (Mat. 5, 28.) In deveta zapoved Božja veli: „Ne poželi ptuje žene“.

f. Imejte pred očmi večkrat prežalostne nasledke nezvestobe ali pa razuzdanosti v zakonskem življenji. Ni je pregrehe, da bi se sama

na sebi tako kaznovala, kakor se kaznuje nezvestoba ali prešestvo, ta prelom svete prisege pred Bogom storjene. Ta gerda pregreha overa naredbo Božjo, po kteri naj mož vedni pomočnik bo svoji ženi do konca svojega življenja. Ta pregreha vniči zakonsko ljubezen, podkoplje hišno srečo, hišni mir, opovera dobri izreji otrok, ter pot dela krivicam, ki se le težko kdaj ali pa tudi nikoli več popraviti ne dajo; krivicam, ki se godijo otrokom in nedolžnemu soprugu, pa tudi drugim ljudem. Prešestvo zapera nebeške vrata; „Ne kurbirji, ne prešestniki, ne mehkužni ne nečisti . . . ne bodo posedli Božjega kraljestva“. (I. Kor. 6, 9.) Kako grozovito bo vdelovala vest prešestniku ali prešestnici na smertni postelji, ko se jima bodo oči odperle, ko bo smert in grob, sodba in večnost živo stopila pred omadežano dušo, ktera bo skorej padla v roke živega Boga.

Kdor to večkrat premišljuje, zraven pa Boga ponižno pomoči prosi, bo vse še tako hude skušnjave premagal, in svojo dušo čisto ohranil greha, kteri ne mori le telesa, temuč dušo izda večnemu pogubljenju in s pohujšanjem napravi grozovito zlo. — Preljubi zakonski! glejte večkrat na čisto Susano v starem zakonu, ki je bila pripravljena raji umreti, kakor zakonsko zvestobo prelomiti. —

Zdaj vam moram pa vendar še nekoliko malega povedati od tretje splošne dolžnosti, ktero zakonski eden proti drugemu imeti morate. In ta je: 3.

N a s p r o t n a p o d p o r a i n p o s v e č e n j e.

Zedinjenje Kristusovo s svojo cerkevjo je zares s v e t o zedinjenje. Kristus je prišel na ta svet, da bi vse ljudi posvetil s svojim naukom in s svojim zgledom, s svojim življenjem in djanjem, s svojim terpljenjem in s svojo smertjo, s svojim vstajenjem in poveličevanjem. S svojim naukom nam je prižgal luč, da lahko spoznamo pravega Boga in njegovo sveto voljo. Njegov zgled nam kaže, kako in kaj nam je početi,

da dosežemo svoj namen. S svojim terpljenjem in s svojo smertjo na križu nas je rešil greha, smerti in pekla ter nam zaslužil večno življenje. In še zdaj podpira Kristus Jezus vse ljudi s svojo mogočno gnado, da dobro hočejo in storijo; da vsi dosežejo svoj namen — večno posvečenje. Ta zveza Kristusova je torej sveta zveza. In ravno tako naj bo zedinjenje zakonskih sveto zedinjenje. Zato se morata eden drugega v spolnovanji svojih dolžnost podpirati, da eden druzemu k svetosti pripomoreta.

Zato morata mož in žena z združeno močjo delati vsak dan, od jutra do večera, da eden druzega boljšata in k svetosti napeljujeta. Zato združeno, vzajemno skerbita za vsakdanji kruh; skupaj prenašata težo dela in vročino dneva, ter se serčno in stanovitno podpirata v vseh britkostih in težavah tega pozemeljskega življenja. Naj imenitniša skerb jima pa je, da sta Bogu vedno dopadljivša; zato se posvetujeta po zgledu Kristusovem v besedi in dejanji, v poduku in zgledu; kajti to je njuni namen tu na zemlji, da sta vedno bolj popolnoma, kakor je Oče v nebesih popolnoma. Skerbno se podučujeta od Boga in njegove svete volje; večkrat premišljujeta njegovo sveto previdnost, njegovo neskončno ljubezen v odrešenji vesoljnega sveta ter se od vsega tega večkrat pogovarjata; pa tudi si iščeta naj pripravniših pripomočkov k večnemu zveličanju. Zato se opominjata k dobremu, ter si popisujeta srečne nasledke lepih čednost, plačilo lepega življenja že tukaj na zemlji, še bolj pa se vnemata za večno krono nebeško.

Skerbno se ogibljeta vsacega greha, ki je naj huje zlo za tukaj in tam; ljubeznjivo se svarita pred naj manjšim pregreškom. Eden drugemu kažeta, ter združeno svoje domače vsakdanje pobožnosti opravljata z vso zvestobo, pa tudi ravno tako skerbita za redno obiskovanje očitne službe Božje; ker dobro vesta, da to je potrebna dušna hrana. Združeno večkrat prejemata svete zakramente, da sta tako vedno v prijaznosti Božji, pa tudi okrepčana z nebeško močjo zoper vse zalezovanja hudobnega duha, zapeljivega sveta in zoper lastno

slabo nagnjenje. Nič ni videti lepšega, kakor videti moža in ženo ob enem pri angeljski mizi. O presrečna taka hiša!

In kakor se k svetosti napeljujeta z lepimi pogovori in z dobrimi nauki, tako in še bolj z lepim zgledom, kterega eden drugemu dajeta. Vedno jima je pred očmi njuna neumerjoča duša, vedno mislita na to, kako bi eden drugemu v nebesa pomogla, eden druzega zveličala. „Zakon je posebna sreča, pravi sveti Krizolog, ako je v dveh eno serce, ter si oba prizadevata za eno in isto svetost“. —

Glejte, preljubi možje in ve keršanske žene! to so tiste svete dolžnosti, ktere imate v svojem svetem stanu.

Zakonska ljubezen, neoskrunjena zvestoba in posvečenje eden druzega. O ljubite se, pa vaša ljubezen bodi res ljubezen; ne pozabite prisege, ktero ste storili pred Božjim altarjem, vpričo živega Boga in njegovih svetnikov, vpričo vse keršanske družbe. Ne pozabite, da sveti zakon je zakrament, ne pa plojš pregrehe; bodite čisti, bodite zvesti.

Posvečujte se z ukom in zgledom in srečni bote tukaj in enkrat v večnih nebesih. Amen.

LC. keršanski nauk.

Od dolžnost zakonskega stanu posebej.

1. Dolžnosti moževe.

„Gospod Bog je rekel: Človeku ni dobro samemu biti; naredimo mu pomočnico njemu podobno“. (I. Mojz. 2, 18.) Volja Božja je torej, da si mož in žena sta eden druzemu pomagajoča, eden drugemu postrežljiva. Ta vzajemna pomoč je ena naj imenitnejših, naj svetejših dolžnost v svetem zakonu. In ako sta si mož in žena v ljubezni in zvestobi resnično zedinjena, bota gotovo tudi eden drugemu rada na pomoč prihitela, si rada postregla; ako je le njuna zvestoba in ljubezen res podobna zvestobi in ljubezni, kakoršno ima Kristus do cerkve svoje. In kako lepo, kako zvesto in mogočno podpira Kristus svojo nevesto, sveto katoliško cerkev. Saj jo on vedno, neprenehoma vodi z vso resnico in bogato obdaruje s svojimi mogočnimi gnadami. Kako mu je pa tudi sveta cerkev hvaležna zato; kako mu je zvesta in na vso moč podpira in razširja njegovo presveto voljo!

Zato sta si pri sprejemi svetega zakona mož in žena podala svoje roke pred Božjim altarjem v pričo namestnika Božjega, ter se tako s prisego zavezala, eden drugemu po vsi svoji moči pomagati k časni in večni sreči; pa tudi križe in težave, britkosti in terpljenja skupaj prenašati tako dolgo, da jih bo smert ločila.

Kakor si mož in žena vse skerbi za hišne potrebe de-

lita, združeno, skupaj delata in terpita, se veselita in žalujeta; ravno tako morata tudi združeno za svoje duše skerbeti, da se eden druzega boljšata in ne le sebe, temuč tudi celo hišo zveličata. Keršanski zakonski! sveti Krizostom vas prav lepo, takole uči: „Zakonski, ki se v resnici ljubijo, molijo združeno, prejemajo svete zakramente združeno. Z lepim zgledom, ki si ga dajeta, se učita, opominjata in podpirata v vsem dobrem. Ako je le mogoče, hodita skupaj v cerkev, pristopata skupaj k angeljski mizi, ter se tako boljšata. Vse njuno dejanje in nehanje je v to obernjeno, da se k pobožnosti napeljujeta“. O srečna hiša, kjer imata mož in žena svoj namen, vzajemno posvečenje, vedno pred očmi! — In da ste si to dolžni, sem vam razložil v zadnjem keršanskem nauku.

Keršanski možje! in ve keršanske žene! Vi pa nimate le splošnih dolžnost v svetem zakonu; sveta vera vam nalaga še posebne dolžnosti, in sicer posebne dolžnosti imate možje in posebne tudi vé žene! In od teh posebnih dolžnost vam moram zdaj kaj povedati.

Naj poprej bom nekoliko popisal dolžnosti, ktere imate vi keršanski možje; potem bom pa tudi ženam povedal in naštel, kaj vse morajo posebej storiti, da bi sebe, svojega moža in vso hišo pripeljale srečno v svete nebesa.

Toraj danes poslušajte 1. Posebne dolžnosti moževe.

Mož je glava družini, glava svoji ženi. To visoko čast, to gospodarstvo mu je Bog sam izročil in sicer precej v začetku, pri sklenitvi pervega zakona, že v svetem, takrat toliko srečnem raju. Zato pa mora keršanski mož naj poprej skerbeti, da a) védno boljša in zaljša svojo dušo, da bo res vreden, biti glava svoji hiši. Zato si bo uril in bogatel svoj um s potrebnimi vednostmi, z blaženimi nauki, z gotovimi skušnjami in z djanjskimi pravili, zlasti s takimi, ki zadevajo njegov stan. Svoje serce bo zaljšal z lepimi

lastnostmi, z ljubeznjivimi čednostmi, z bogaboječim navdajenjem. Svojo voljo bo krepčal v stanovitni vnemi za vse dobro, ter si bo tako z vso močjo prizadeval, da postane resnični gospod sam čez se, da zamore premagati naj huje sovražnike časne in večne sreče, to je, da gospoduje čez svet, satana in tudi čez svoje lastno meso. Tako si zasluži, pa tudi pridobi čast in spoštovanje; in žena in vsa hiša ga bo častila, spoštovala kakor svojega gospoda in on bo lahko zveličavno delal za blagor svoje hiše.

b) Mora biti mož terden, neomahljiv v svojih pametnih in pa modrih sklepih in poveljih; to je on mora biti mož beseda. Kar je po modrem prevdarku sklenil, to dober, pravi mož tudi izpelje, če mu je treba k temu napeti tudi vse dušne in telesne moči; in ravno tako pokaže svoj možki značaj, pokaže, da on ni podoben omahljivemu terstju, ki se sem ter tje maja, kakor vsaki veterc popihne; da ne prenareja vsaki trenutek svojih sklepov; temuč da stoji, kakor dobro, čversto vkoreninjeno drevo; in tako zna svojim poveljem, svojim naredbam dati tisto resnobo, tisto veljavo, (ker ne odstopi ne za en las od svoje tirjatve) ktera mu je k modremu gospodarstvu toliko potrebna, ktera mu pa tudi pridobi samostalno, visoko spoštovanje pa tudi veliko zaupanje, pravo ljubezen in preserčno vdanost vseh svojih, sosebno pa popolnoma nagnjenje svoje žene.

Vsa hiša mora vedeti, da je mož gospodar ne pa žena. Kjer žena gospodari, baš ni niti možu v čast, niti navadno hiši v korist. Premalo razumnost, prepičlo previdnost ima navadno žena; nima tistega značaja, ne tiste samostalnosti, ki je modremu gospodarju toliko bistevno potrebna. Njene povelja, njene naredbe se le poveršno spolnujejo in lahko gre taka hiša pod zlo. Kjer ženska hlače nosi, hodi družina kmalo bosi. Kar je pa naj huje; kjer ženska gospodari, se ve da slaba, gre vse doli — v pekel. Kako dober, izversten gospodar je bil Salomon kralj! Ni ga videla zemlja tako modrega,

kakor je bil on. Ali glej! ta modrijan je poznej postal zares velik norec. Malikom je stavil tempeljne ter je tako zapeljeval svoje ljudstvo v strašne hudobije. In kje je uzrok taki slepoti? Ptuje žene so ga potegnile na svojo stran; kar so htele oné, jim je privolil. Omahljiv, nezvest je postal. In tako se godi vsaki hiši, kjer mož nima značajne samostalnosti. Kjer žena gospodini in gospodari, in mož privoli vse, kar ona po svoji kratkovidnosti zahteva, tam gre hitro vse rakovo pot.

c. Mora biti mož priden, delaven, varčen, z malim zadovoljen. Dober mož noče, da bi ga le imeli za glavo družine, temuč hoče tudi v resnici biti glava celi hiši. Zato kaže s svojim zgledom, kako mora vse dolžnosti svojega stanu zvesto spolnovati, kdor hoče srečen biti tukaj na zemlji in enkrat v večnosti. Zato skerbno opravlja vsako delo, kolikor le premore o pravem času, dobro vedoč, kar ga uči beseda Božja: „Kdor ne dela, naj tudi ne jé“. Vedno se spominja besed, ktere je Bog že Adamu rekel: „V potu svojega obraza boš kruh jedel“. (I. Mojz. 3, 19). Ker dobro ve, da te besede veljajo vsakemu možu, da naj dela in skerbi, in tako svojo družino preživlja. To dolžnost mu nalaga tudi zgled Kristusov. Kristus glava in gospodar svoji cerkvi, jo vedno živi in ohrani s svojo ljubeznijo in milosti polno pričujočnostjo. Vedno jo ohrani lepo in terdno v polnosti svojih nebeških gnad, ktere neprenehoma sprejema od njega. Tako mora tudi mož, ki je glava družini, oče celi hiši, skerbeti za časni blagor svoji ženi, za srečo celi hiši. S svojim trudom, s svojo delavnostjo in s svojo umnostjo mora zmožen biti, da pošteno hrani in oblači ženo, otroke in drugo družino. Mož, ki je len ali še celo zapravljiv, da tako svoje le slabo preživlja, ali pa morebiti še stradati in stergani biti morajo, je slabši od nevernika, pravi sveti apostelj, ker za svoje ne skerbi, in v dan sodbe se mu bo huje godila, kakor nevernikom. Možje! kar vi prislužite, ni vaše. To je vaše žene, to je vaših otrok, to je vaše družine. Gorje Vam za vsaki krajcar, ki ga po nepotrebnem zapravite. Zato je pač žalostna za hišo, ki lenuha gospodarja ima, ki le postopa, čez

vreme in delo toži. Če tudi kdaj za delo prime, se mu precej vidi, da ga nobeno delo ne veseli, nobena reč ne skerbi. Da le jesti in piti ima, druge skerbi pa ženi da. Videl sem une dni gospodarja, ki je za plotom ležal in malo kravico pasel. Bilo je popoldan, vreme lepo, vse je urno delalo po bližnjih njivah. Tudi njegovi otroci so mulili, ki bi bili lahko in radi pri kravi; ali gerda lenoba si je še dežobran raztegnil, da ga ni peklo solnce s svojimi milimi žarki. — Gorje pa hiši, ktera gospodarja zapravljivca ima! Tak ni za nobeno delo. Raztergani bodo njegovi otroci; kervave solze bo točila nesrečna žena njegova, in vendar poprej ne jenja, dokler se mu ne poda beraška palica v roke. O preuboga hiša, ki pijanca gospodarja ima! Velikrat otroci neslano jedó, ko se gerdun po pivnicah gosti in masti. Še druge napaja, otroci pa doma kruha stradajo, vsi razcapani hodijo. Druzega svoji ubogi ženi ne privošči, kakor glavo polno skerbi in objokane oči. Že poprej zapije, kakor pridelek shrani; še na terti cveti, že več njegovo ni. Možje! še enkrat vam zakličem: Kar si pridelate, ni vaše; to je vaše žene, to je vaših otrok. Zato pa mora biti mož

d. dober oskerbnik svoji hiši. Kar je Bog vesoljnemu stvarjenju, celemu svetu, to je, oče, rednik, varh, vodnik in vladar, to je mož svoji hiši. Kakor Bog skerbi za vse svoje stvari, od naj manjšega červička v prahu, do človeka, ki je po njegovi podobi vstvarjen, ki se proti nebu k njemu ozira; tako dober mož preskerbi vsakdanji živež svoji ženi, svojim otrokom in celi hiši. In kakor mili Bog varuje, vodi in modro vlada vse svoje stvari; tako varuje hišni gospodar vse svoje s svojo močno roko, tako jih vodi umno in previdno, tako jih vlada z modrostjo in razumnostjo. In kakor se v naravi verstita noč in dan, dež in solnce, spomlad, leto, jesen in zima in to vse dela vsegamogočni in modri Bog; tako vlada dober mož v svoji hiši, kakor glava cele družine, ter vsakemu odkaže njemu primerjeno delo, in pazljivo gleda na vse, da se ohrani povsod red, sloga in ljubi mir; kajti dobro ve, kjer je red in sloga v hiši, tam bo vsako

delo tek imelo in bo blagoslovljeno od večnega Boga. „Velika je imenitnost moževa“ pravi neki cerkven učenik. On je namestnik božji. Kar je cesar celi deržavi, je gospodar svoji hiši. Kar je fajmošter celi duhovniji, je mož svoji družini, da za dušo in telo svojim skerbi. Veča pa ko je moževa imenitnost, veči bo tudi odgovor. „Komur se veliko zaupa, od njega se veliko tirja. Rastejo darovi, rastejo odgovori“, pravi sveti Gregor. Ne pozabite, da niste lastniki, temuč le hišniki.

e. Naj imenitnejša pa je dolžnost, ktero ima mož do svoje žene. In ta je z eno besedo: Ljubezen.

„Možje! ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus cerkev ljubil, in sam sebe za njo dal“. (Efež. 5, 25.)

Zdaj je pa imenitno vprašanje: Kakšna pa mora biti ta ljubezen, ktero morate skazovati vi možje svojim soprugam, svojim ženam, da bo res podobna tisti ljubezni, ktero ima Kristus do svoje neveste, do svoje svete cerkve?

Ta ljubezen mora biti: 1) delavna, 2) poterpežljiva, 3) pametna in 4) sveta.

Keršanski možje! zberite se v duhu in pa zvesto me poslušajte, ko vam bom povedal, kako morate ljubiti svoje žene.

1.) Jaz pravim: Ljubezen, s ktero morate vi možje ljubiti svoje žene, mora biti delavna ali resnična.

Pomislimo naj poprej, kaj je vse storil Kristus Jezus iz ljubezni do ljudi, od svojega rojstva v Betlehemu do svoje britke smerti na Kalvariji! Koliko zdihljejev se je vzdignilo iz njegovega presvetega serca! Koliko potu, ja, koliko kerva-

vega potu je prelil za nas in za zveličanje naše! Kaj ne spričuje sveti apostelj, da se je Kristus daroval za svojo cerkev, da je za njene otroke vsega se zbegal?

Keršanski možje! ali spoznate, kako morate ljubiti svoje žene, da bo ta vaša ljubezen enaka ljubezni, ktero je imel Kristus do cerkve svoje? Vaša ljubezen do vaših žen mora biti resnična — delavna; to je, vse morate storiti, karkoli premorete, da bodo pomoč, podporo in tolažilo imele od vas oné, kterim ste glava vi. Jezus je cerkev tako ljubil, da je dal tudi svojo kri, da je očistil nevesto svojo, sveto cerkev in da jo je obogatil z gnado svojo. Tako morate delati tudi vi vsi po svojem stanu, neutrudeno, neprenehoma in pa zvesto, da zamorete sad svojega truda podeliti ljubeznjivo svojim ženam, karkoli potrebujejo v svoj živež, v obleko in tudi v izrejo svojih otrok in cele družine svoje. Ni tedaj zadosti, da bi si možje skerbeli le za jed in pijačo, obleko in stanovanje svojim ženam. O ne! vi morate še bolj skerbni biti. Preskerbeti morate tudi kak prebitek za čas mogoče bolezni ali, kar Bog obvari! za kako nesrečo, tudi za pošteno razveseljevanje, zlasti pa morate oskerbeti svojim otrokom stanu primerjeno premoženje. In zlasti zato mora vsak mož dolžnosti svojega stanu ja na tanko in zvesto spolnovati, da tako tudi svojo časno srečo pospeši in si jo zagotovi.

Če je pa temu taka, bote djali možje, potem mož nima druzega, kakor brez nehanja skerbeti za ženo svojo. Ja, ljubi moji keršanski možje! taka tudi res je. Bog je rekel Adamu, in po njem vsem možem: „V potu svojega obraza boš svoj kruh jedel“ (I. Mojz. 3, 19.). Kdor si zvoli zakonski stan in tako hoče biti glava svoji ženi, se sam podverže mnogim skerbem in velikemu trudu; saj tudi žena veliko daruje svojemu možu: svoje devištvo, svojo prostost, svoje premoženje, sebe in vse svoje, se ve da s tem tolaživnim zaupanjem, da bo mož za njo vse storil ter njej in njenim otrokom preskerbel vse potrebno. Ako toraj mož prelomi sveto obljubo, ktero je storil svoji ženi pri altarju Gospodo-

vem, napravi ji veliko krivico, in solze zapuščene, nepreskerbljene žene bodo možu skeleče in mučivne.

In vendar, koliko mož se pregreši zoper to dejansko ljubezen do svojih ubogih žen? Saj se vidijo vsaki dan zapuščene, ogoljufane žene, ki točijo prebritke solze. Vidijo se lakko žene, ki zaveržene v britko revščino pahnjene, objokujejo svoj žalosten stan ter milo zdihujejo, ker so jim zapravljivi možje v svoji požrešnosti in pijanosti ali drugi razuzdanosti zadegali vso časno srečo, ter dolg na dolg nakladali in tako njih in nedolžne otroke v nesrečo pahnili.

Gorje takim možem, ki mašijo svoje ušesa britkemu stoku svojih zaverženih žen, ki preslišijo mili jok nedolžnih otrok, ki kruha prosijo, pa ga ni, ki bi ga jim dajal! Gorje takim zapravljivcem! Pravični sodnik jim bo na dan svojega serda s polno mero njihovih hudobnih dejanj povernil. „Ako pa kdo za svoje, in zlasti za domače nima skerbi, je vero zatajil“, če ne z besedo pa v dejanju. Taki dejansko nasprotuje, da je kristjan, „in je hujši od nevernika“. (I. Tim. 5, 8.) Zakaj? Zato: Neverniki spolnujejo to dolžnost, ker vest sama jih veže; nasproti pa jo zanemarja kristjan, akoravno je razsvitljen v luči svete vere, ter tako prelomi naturno in od Boga mu razodeto zapoved.

Ako je pa hujši od nevernika, kdor za svoje skerbi nima, kaj hočemo reči še le od moža, ki zapusti ženo in ne skerbi za njo, ki je njegovo telo, ki bi jo ljubiti moral, kakor svoje lastno meso? „Nihče še ni nikoli svojega telesa sovražil“, ako po pameti in naturno živi, „temuč redi ga in oskerbuje, kakor Kristus cerkev, (Efes. 5, 29.) ktero z besedo in z duhom živi in s svojimi čednostmi zaljša. Tak moraš biti tudi ti, keršanski mož! svoji ženi, da boš podoben Kristusu, to je: tvoja ljubezen, ktero si dolžen svoji ženi, mora biti delavna — resnična.

2. Vaša ljubezen do svojih žen, keršanski možje! mora biti: p o t e r p e ž l j i v a.

Kako ljubeznjiv, kako prizanesljiv in poterpežljiv je vendar mili Jezus svoji cerkvi! Kako usmiljen je bil ubogim, grešnim, zapuščenim, zaničevanim. Kako zares poterpežljivo je prenašal pregreške in slabosti svojih učencev, ki so bili tako boječi, tako maloverni, tako posvetni! Kako ljubeznjivo in kako krotko je svaril nespametne aposteljne! Kako milega, priprostega se skazoval velikrat nasprotnikom svojim!

Poglejte, keršanski možje! ta Božji zgled in po njem se ravnajte. Nikdar vam ne morem zadosti globoko v serce vtisniti besed svetega aposteljna, ki pravi: „Možje! ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus cerkev ljubil“. (Efež. 5, 25.) „Oblecite, kakor izvoljeni Božji, sveti in ljubi, priserčno usmiljenje, dobrotljivost, ponižnost, pohlevnost, poterpežljivost“. (Kološ. 3, 12.) Bodite svojim ženam, kakor otroci naj višega, ki je toliko dober nam nehvaležnim in hudobnim. Usmiljenje Božje, ktero nam tako ljubo in poterpežljivo prizanaša, to vas mora spodbudovati, da ste usmiljeni njim, ki so zvezane z vami z nerazvezljivo vezjo svete ljubezni. Možje! ali je mogoče, da bi vas žene kdaj tako razžalile, se vaše poterpežljive ljubezni toliko nevredne storile, kakor ste vi že večkrat svojega mogočnega Boga razžalile, kakor ste vi njegovega usmiljenja se večkrat nevredne storili! In vendar Bog nekako to tirja od vas, da storite svojim ženam, kar je On sam vam storil.

Ozirajte se na svojega ljubega Boga, in spominjajte se njegovega usmiljenja in ložej bote prenašali male pregreške in pomankljivosti svojih žen. To vam je v svetem zakonu silno potrebno. Vaše žene niso angeli, niti popolnoma svetnice, so slabostim podveržene, kakor vsak človek v tej solzni dolini. Tudi vi imate pomanjkljivost mnogo; pa tudi vi želite, da bi žene z vami poterpljenje imele. Kakor glava jim morate tudi v tem biti v lep zgled. Tudi dobro je to za vas.

Veliko manj pa veliko ložej bote poterpeli, če imate krotkost in usmiljenje s svojimi ženami. —

In keršanski možje! vedite, ako bote imeli poterpljenje s svojimi ženami, ako bote ljubeznjivo prenašali njihove pomanjkljivosti; ravno tako bote pokazali resnično ljubezen, ter si gotovo pridobili nasprotno nagnjenje, nasprotno poterpežljivost. In to se vam spodobi, to vam bo v čast. Po besedah svetega Petra „ravnajte ž njimi po pameti, kakor s slabejim, ženskim spolom in jih imejte v časti“. (I. Pet. 3, 7.) Ker spodobí se možu, da ima več previdnosti, več dušne moči, kakor ženska, ki je slabeja; torej se mora ž njo delati bolj prizanesljivo, bolj previdno, kakor se varuje tanjka, rahla, zdrobljiva posoda, da se ne razruši.

Tako pokaže moder mož svojo ljubezen, da razodeva svojo višo moč, s ktero zna premagovati samega sebe, da razvija čast, ktero mu je odločil Bog, s ktero vodi svojo ženo ter se srečno ogiblje vsega, kar bi pretergalo ali le ranilo toliko potrebno slogo v hiši. Tako se pa tudi lahko, pa vedno skerbno varuje, da z nasprotnim ošabnim, ojstrim ali neotesanim ali sirovim okljubovanjem nikdar nobene priložnosti ne daje k toliko žalostnemu, nesrečnemu kregu in prepiru, ktero bi njega in ženo njegovo odvernilo od vzajemnega, nasprotnega posvečenja. Perve žal besede se z vso skerbjo ogiba. Suknja natergana ni nikdar več cela, naj se kerpa, kakor hoče.

Kako si človek sam sebi življenje polahka, ako je drugim prizanesljiv in dober, ako ž njimi poterpljenje, poterpežljivost ima in ljubeznjivo ž njimi ravna, kakor mili Bog z nami ljubeznjivo dela! Ali hočemo biti mi bolj občutljivi, kakor je Bog? Ali pa mar ni lepo, ako Boga tudi v tem posnemamo?

Sveti Krizostom vam, možje! v tem neizrečeno lep nauk daje, ki ga vam tu povedati moram: „Keršanski mož! kliče

ta sveti učenik, ako zamoreš kaj poterpeti, kaj prenesti, je kaj pristojno za te, da pomankljivost svoje sopruge voljno prenašaš. Ako je tvoja žena uboga, ne očitaj ji tega. Ako je revna, ne zaničuj je; temuč pokaži, da si ti bolj razumen; saj je le tvoja žena. Ako je jezna, ne draži je, temuč miluj jo. Prosi Boga za njo, opominjaj jo k dobremu ter stori, kar premoreš, da jo pripelješ na boljši pot. Misli si: Kar sem si podrobil, moram jesti; kakor sem si postljal, moram ležati; kar mi je dopadlo nekdaj, se mi ne sme gnjusiti nikdar“.

Možje! ljubite svoje žene s priserčno ljubeznijo Jezusa Kristusa, ali ljubite jih zavoljo Jezusa Kristusa. In tako bote lahko spolnili lepi nauk svetega Krizostoma.

Možje! varujte se vse čmernosti, vse sirovosti. Sveti apostelj Pavel spet pravi v listu do Kološanov: „Možje! ljubite svoje žene, in ne bodite čmerni proti njim!“ (Kol. 3, 19.) Serd, čmernost, zaničevanje, jeza, sovraštvo, gnjusenje proti ženi gotovo ne bo zakona niti srečnega niti mirnega storilo. Temu in enakim pregreham ne dajte prostora v svojem sercu. S tem ni nič pridobljenega. Neprijaznost, sirovost ni še nobene žene poboljšala. S sirovim obnašanjem se razdražijo tudi dobre žene. In če bo Bog ojstro, kakor sodnik s hudodelnikom, delal s človekom, kteri se krivično jezi nad svojim bratom, kako bo kaznoval še le njega, kteri žali svojo lastno meso, ktero bi moral serčno ljubiti, kakor ljubi Jezus Kristus cerkev svojo! Bog ne daj, da bi se kdaj kteri mož prederznil, roko vzdigniti ali tepsti svojo ženo. „Biti svojo ženo, pravi spet sveti Krizostom, je naj veča sramota, ne pa ženi, temuč možu, ki jo bije. Ako bi tvoja žena še toliko zakrivila, nikdar je biti ne smeš. V nebo vpijoča krivica je, njo, ki trud in skerbi, ki vso težo življenja terpi, s teboj deli, tepsti ali počenjati ž njo, kakor s kupljeno sužnjo. Nepopisljiva sramota je za celo hišo, iz ktere se razlega vpitje in jok, da sosedi in memo gredoči hitijo k hiši, kjer se mož

tako nespodobno obnaša, kakor da bi razsajala kaka divja zver?“

O strah in groza! vi neusmiljeni, vi divjaki! čaka tudi vas sodba brez usmiljenja. Že pri preroku Malahiju izreče pravično nejevoljo čez vas tisti sveti Bog, ki je bil priča prisege vaše, ktero ste dali svoji ženi pri altarju Gospodovem: „Gospod je bil priča med teboj in ženo tvoje mladosti, ktero si ti zavergel, in ta je tvoja tovaršica in žena tvoje zaveze. Ali je ni Edini vstvaril, in ni li ostanek njegovega duha. Varujte tedaj svojega duha in nikar ne zaničuj žene svoje mladosti“. (Malah. 2, 14, 15.) Možje, ki zaničujete svoje noseče ali pa postarane žene, ter se sirovo ali čmerno obnašate proti njim, ali jih celo v revščini in potrebi zapustite, premislite besede serditega Boga. Kar je očital nekdaj Judovskim možem, očita takim še dan današni: „In tudi to ste storili: Pokrivali ste Gospodov altar s solzami, z jokom in rjutjem“ svojih žen, (Malah. 2, 13.) ktere ste zavergli ali jih nespodobno zaničevali.

Ali pa veste možje! zakaj vam Bog zaničevanje žen tako za zlo zemlje? Poslušajte, kaj prerok pravi: „Zato, ker je bil Bog za pričo med teboj in ženo tvoje mladosti“. Priča je bil, ko sta si prisegla nerazrušljivo ljubezen in zvestobo, kakor je hotel Bog že v raju, ko je postavil pervi zakon. In kaj če biti gerjega, kaj bolj nečloveškega, kakor pretergati to ljubezen, prelomiti to prisego, in sicer le iz lahkomišljenosti, lakomnosti, nečistosti ali napuha. — Zato, ker je zares černa nehvaležnost, zaničevati ženo, ktero ti je Bog dal v pomočnico, zaničevati njo, ki ti je bila veliko let tovaršica ter ti je pomagala prenašati britkosti in težave tvojega življenja. — Zato, ker ti je žena, ki si jo vzel nepogojno, ne za en čas, ne kakor deklo, temuč s ktero si se prostovoljno za zmirej zavezal. — Zato, ker jo je vstvaril Edini — vsegamogočni Bog, kakor Tebe. In ti meniš, da si boljši, kakor ona? Je tebe vstvaril mar drugi Bog? Kakor si ti, je tudi ona „ostanek njegovega duha“.

Možje! kaj pravite k temu?

3. Vaša ljubezen do svojih žen mora biti p a m e t n a. Kristus Jezus je ljubil svojo cerkev do smerti; samega sebe se je za njo daroval, da bi jo v vodi z besedo večnega življenja, da bi jo celo v svoji kervi očistil in posvetil.

Kakor je pa ljubil Kristus svojo cerkev, tako mora ljubiti mož svojo ženo; pa ne le z meseno ljubeznijo, temuč z čisto, sveto ljubeznijo, ktera ve pripuščeno v svetem zakonu tako omeriti, da duša nobene škode ne terpi, da zakonska, ki dobrote tega sveta skupej vživata, se tudi skupej vdeležita nebeške dediščine, h kteri sta poklicana oba.

Ko sveti apostelj pravi: „Možje! ljubite svoje žene“, ne govori od strastnega poželjenja, ki le v mesu svoj začetek ima in pameti ne pozna; temuč on govori od pametne, nespremenljive, čiste ljubezni, ktera je v Bogu vterjena in spreminjenja ne pozna, ktero sveta vera obudi, ter moža nagiba, da svojo ženo napeljuje z ukom in zgledom k pobožnemu življenju. „Bog je dal možu ženo, kakor podobo v rokó, da jo obdeluje z besedo in z djanjem ter jo popolnoma stori“, piše sveti Krizostom.

„Vi možje! ravnajte s svojimi ženami po pameti, uči sveti apostelj Peter (I. Pet. 3, 7.) in jih imejte, kakor slabeji, v časti, ker imajo tudi one deležne biti gnade življenja, da ne bodo vaše molitve zaderžane“.

Tukaj sveti apostelj tirja, da si možje v svetem zakonu ja nič storiti ne prederznejo, kar bi svetost svetega zakramenta le kolikanj oskruniti zamoglo. On hoče, da možje s svojimi ženami živijo „po pameti“ in modro ž njimi ravnajo, da jih, ko sodeležne gnade življenja, vedno v časti imajo; da te zakonske ljubezni nič ne skali; da tako v miru in edinosti živita.

Možje! je li vaša ljubezen do vaših žen taka, kakoršna je ljubezen Kristusova do svoje svete cerkve? Ali ljubite vi svoje žene res p a m e t n o? Je li to po pameti, če vi o svetem zakonu Boga iz svojega serca izpodite in le svojemu mesenemu poželjenju strežete, kakor konj in mezeg, ki pameti nimata? Je li to po pameti, če nimaš druzega namena, kakor nasitenje svojih nezmernih želj? Ali če v svoji hudobiji kaj storiš ali pripustiš, kar je zoper zapoved Gospodovo, kar rani tvoje serce, omadeževa tvojo vest? — Kar človeka onečasti, podobo Božjo pod živino poniža? Je mar to po pameti, ako v svoji nenasiteni sladnosti tirjaš ali storiš, kar bi, kakor mož, ki moraš biti gospod in glava svoji ženi, kakor pametneji o pervem viru zatajiti mogel, pa, pravim tirjaš ali storiš, s čimur pokažeš, da si reven, zaničljiv suženj svoji meseni sladnosti; kar te pa tudi ženi pristudi, da zgubi vse spoštovanje, vso ljubezen do tebe, ki počenjaš ž njo bolj živinsko ko človeško, bolj neumno ko po pameti. Mož! nikar ne onečastuj svetega zakona; nikar mu ne jemlji časti; spoštuj, kar je Bog postavil; mej njegovih nikar ne prestopaj, če hočeš sebi, svoji ženi in celi svoji hiši dobro. Zavoljo velikih hudobij pridejo velike kazni. „Kteri pa živé kakor konj in mezeg, čez take ima hudič oblast. (Tob. 6, 17.)

4. In poslednjič mora biti vaša ljubezen do svojih žen s v e t a.

„Možje! ljubite žene, kakor svoje telo“. Ti moraš pa ljubiti svoje telo s čisto ljubeznijo. „Ali ne veste, da so vaše telesa udje Kristusovi?“ (I. Korint. 6, 15.) Tempeljni svetega Duha, živi tabernakeljni Jezusa Kristusa? Kar tedaj telesu tvojemu gre, to moraš, pa nič druzega, ženi storiti. V vsi časti in spodobnosti pa moraš imeti svoje telo, in sicer zmirej, ne le en čas; tako moraš v časti imeti svojo ženo zmirej, do konca življenja.

Možje! ali je pa mar nespreminljiva in čista, častitljiva, od Boga zavkazana in s v e t a ljubezen taka in tedaj, ako ti

ljubiš le, kar tvojemu gerdemu očesu dopade; — ako svoje serce obesiš le na mlado lice, le na nališpano lepoto obraza in na nečimerno obnašanje tega hitro minljivega sveta. — Je li taka čista — sveta ljubezen?

Le čisto kratek čas še terpi lepotija tega sveta, ter hitro mine; kakor pokošena cvetlica zvene, kakor se dim v zraku zgubi. Bogastvo, mladost in lepo lice nima nobene stanovitnosti, ni nič gotovega. Vse to je le oslepljiva pa goljufiva podoba tega, kar mora dobro biti. Kdor pa na to podobo navezuje svoje serce, je s podobo vred spreminljiv in omahljiv, in hitro se mu to pristudi in gnjusi, kar je poprej strastno ljubil. Terdna, prava, edino zveličavna je le tista ljubezen, ki je spočeta v veri, vterjena v Bogu, sklenjena v Božjem strahu.

Možje! imate li vi tako čisto in s v e t o ljubezen do svojih žen? Ali ni morebiti vaše serce navezano le na kaj nečimernega, hitro minljivega? Ali pa mar imaš to za čisto in s v e t o ljubezen, ako od svoje žene mogočno, svojeglavno ali celo sirovo tirjaš, kar oskrunja zakonsko čistost in sramožljivost, kar nasprotuje namenu svetega zakona, kar opovera izrejo otrok, kar je zoper vero in zoper naturo, ali kar omadeževa in oteža tvojo vest in tudi vest tvoje sopruge? Ali mar to imaš za s v e t o ljubezen?

O da bi se med vami, keršanski zakonski! ne godile nobene razuzdanosti, ki se še nevernikom ne spodobijo. O zares joka, milovanja vredno je, ako otroci luči temoto bolj ljubijo, kakor luč, ako Boga izženejo iz svojega serca, ako se ne bojijo pričujočnosti živega Boga in z živinsko strastjo opravljajo delo, ki je naj svetejše delo v svetem zakonu, posvečeno v zakramentu in v blagoslovu svete cerkve!

„Možje! ljubite svoje žene!“ Naj bo ta ljubezen vaša: Delavna, poterpežljiva, pametna in s v e t a, kakoršna je ljubezen Kristusova do cerkve svoje.

„Možje ljubite svoje žene, kakor je Kristus ljubil svojo cerkev, ter je samega sebe za njo dal, da bi jo posvetil“. O kako lepa podoba Kristusova je sleherni mož, ki ljubi svojo ženo z resnično poterpežljivo, pametno in s v e t o ljubeznijo! Možje! ljubite svoje žene, pa se vedno spominjajte svete dolžnosti, ktero ste pri sklenitvi svetega zakona prevzeli, od ktere bote pa tudi enkrat ojster odgovor dajali.

Tako živite s svojimi ženami, da eden drugemu v nebesa pomagate, ne pa da bi se pogubili. Možje! ne pozabite, da žene niso vaše sužnje ali dekle, temuč vaše tovaršice in prijatlice, in ker je vašega, je tudi njihovo. Vi ste gospodarji, oné pa gospodinje; in dobra gospodinja podpira tri ogle hiše, gospodar pa le enega. Ne bodite čmerni proti njim, temuč odkritoserčni, da jih sami ne pohujšate. Ne devajte jim pod ključ potrebnih reči, da uboga žena večkrat ne ve, kam bi se djala, kje vlovila kak krajcar. S takim nespametnim ravnanjem jih delate sami nezadovoljne in nobene resnične ljubezni potem ni med vami. — Kolikokrat se pri hiši potrebuje to ali uno, in žena vendar ne more, kakor majhno dete za vsako malo stvarico vas prositi! Kolikokrat si mora sama sebi kaj kupiti, ali pa otrokom ali družini; in kaj ji potem druzega ostane, kakor da mora skrivej vzeti, ali denarja ali kaj druzega, ako je vse pod pahom. In kdo je kriv tega, kakor le vaša neumna in prevzetna glava, ktera misli, da nobeden drugi nima možgan, kakor vi. Naj toraj tudi žena po svoji modrosti z vami gospodini. To sem vam še v misel vzeti moral, ker marsikteri mož svojo pridno in dobro ženo popači s svojo ošabnostjo ali pa s skopostjo. Ne bodite taki, kakor berem od enega kmeta tole prigodbo:

Peter Gojzdnarjev je v šolo hodil; se naučil brati, pisati, računiti in še marsikaj koristnega. Ko je doma ostal, je očetovo kmetijo prevzel, je bil dober gospodar, umen in znajden v vseh rečeh, da so ga celo župana postavili. Kmetje in gospodi so ga radi imeli. Le v samega sebe, v svojo učenost je bil enmalo preveč zateleban; kajti hotel je po vsi sili, da

brez njega ali brez njegove vednosti se pri hiši ne sme nič zgoditi. — Prav je in hvalevredno, ako gospodar je skerben in na vse pridno gleda; ali da bi brez njega nobena stopinica se ne smela storiti, nobena roka stegniti, nobena terska v peč vreči itd. je vendar le preveč; zlasti če on z gospodinjo tako dela. Vsaka, tudi naj boljša reč ima svoje meje, kterih prestopiti nobeden ne sme.

Peter je imel ženo, kteri je bilo Urša ime. Bila je brihtne glave, modra skerbna gospodinja; in kar zadeva ženske dela in opravke, je bila bolj prebrisana, kakor njeni mož. Vendar je bil Peter tako nespameten, da tudi ona ni imela brez njegovega vedenja čisto nič storiti, nobene stvarice preložiti, ničesar ukazovati, ničesar govoriti. Na priliko: Je hotla kako šako moke, ali perišče pšena, ali košček kruha revežu podeliti ali kaj druzega malega vbogajme dati, ali če je hotla kako jajce, malo mleka ali sadja prodati; za otroke kako igračo, za kuhinjo kako skledico ali drugo stvar kupiti; vselej je morala poprej moža poprašati ali prositi. Da! sčasoma je tako dalječ prišlo, da je spisal knjižico, ktere napis je bil: „Urša ali kaka mora žena biti, in kako obnašati se v raznih svojih opravilih“. V tej knjižici je bilo popisano, na tanko, na drobno vse razloženo, kako in koliko mora žena soliti, kako začiniti, kako kuriti, žehtati, krave mlesti, kaj in koliko mora za kosilo, za obed, za večerjo pristavljati, kaj in koliko in komu vbogajme dajati. In več tacega.

Ženi, se ve da, so muhe in terme njenega moža neizrečeno težke bile; vendar za ljubega mira voljo je svoj težki jarm tiho prenašala, preterpela ž njegovo neumno butico, kolikor je naj več mogoče bilo. In da bi mu ložje vstregla, je pridno preberala uno knjižico, ter se zvesto po njej ravnala. — Ali neumnost je včasih silno uporna, včasih je pa tudi, kakor nov sneg; kader toplo solnce posije, pa zgine.

Neko nedeljo gresta Peter in Urša skupej svojo bližnjo žlahto obiskat. Dobro sta bila se pogostila in mož ga je en

maseljček, morebiti celo poliček preveč dobil, ako ravno je tako moder bil. Domu gredé se opoteka sem ter tje, in jo zavozi zdaj na levo zdaj na desno, da je bilo Urše celo sram, ako ju je kdo srečal. Tako prikoračita do neke bervi in mož se na bervi prevaga in v vodo prekucne. Voda sicer ni bila ravno globoka, in smertne nevarnosti za njega nobene ni bilo. Vendar, prestrašen in še vinjen strašno kriči in vpije: „Urša! Urša! za Božjo voljo pomagaj!“ Urša pa trezna in modra, ki je bila, si misli: „Zdajle imaš tičeka v pasti, zdaj mu moraš perje polomiti“. Zato mu rahlo reče: „Moram prej domu iti v knjižico pogledat, kaj mi je storiti o takem primerljeju“. — Med tem se mož že dobro vode napije, pa tudi se strezne; in ko vidi, da mu žena pomagat ne pride, se sam iz vode izvali ter prikobaca na suho.

Ali ta kopel je bila koristna, ter ga vsega prerodila, mu termo iz glave izvlekla in njegovo vročo kri ohladila. Domu pridši vzame knjižico, jo v ogenj verže, pa reče svoji ženi: „Zanaprej pa le sama delaj in ravnaj, kakor previdiš po svoji pameti, da je prav“. In posihmal sta živela brez knjižice, in gospodarstvo je šlo bolje od rok, kakor poprej. Žena je bila zadovoljniša, ter je vsako delo po svoji razumnosti dobro obernila; mož pa je imel na pol manj skerbi, in je vžil na pol manj jeze in nejevolje. — „Možje! ravnajte s svojimi ženami po pameti, in jih imejte v časti“. (I. Pet. 3, 7.) Amen.

LCI. keršanski nauk.

Od dolžnosti zakonskega stanu posebej.

2. Dolžnosti ženske.

Danes, keršanske žene! ste ve na versti. Današni keršanski nauk naj vam velja. Slišale ste v zadnjem keršanskem nauku, kako imenitne in svete dolžnosti vaši možje imajo; lahko ste pa tudi ve marsikaj si zapomnile; kar je zadelo vaše možé, je bilo tudi ob enem vam rečeno. Vendar moram še posebej tudi vam kaj povedati. Naj poprej glejte, da ste zveste Bogu samemu. Kakor se zemlja po solncu ozira, tako naj se ozira zakonska žena po Bogu. „Veliko težav je vsem ljudem prisojenih, pravi modri Sirah, in težek jarm leži nad Adamovimi otroci od dne njih rojstva, do dne njih pokopa“. (Sir. 40, 1.) — Ljube, keršanske žene! Vse občutite zakonske težave, ktere je Bog že pervi ženi Evi obsodil, zato se mi velikrat smilite. Vaša pomoč pa je pri Bogu. Ženski spol se imenuje pobožni spol. Pobožne žene so Kristusa na goro Kalvarijo spremile, pa so tudi perve zvedele njegovo častito vstajenje. — V veselji in v žalosti se keršanska žena k Bogu obrača, ter tam pri Vsegamogočnem išče, prosi in terka za moža, za otroke, za družino, za vso hišo. Žene imajo ključ do božjega serca, in ta ključ je: molitev. Ako ne vtegnete dolgo moliti, opravljajte kratke, zlate molitvice. Kar je priden cerkovnik pri cerkvi, naj bo keršanska žena pri hiši, da skerbi, da se opravlja domača služba božja. „Goljufiva je prijetnost, in prazna je lepota; žena, ktera se boji Gospoda, ona bo hvaljena“ pravi sveto pismo. (Preg. 31, 30). Zato, ljube žene! zapomnite si naj poprej tale lepi nauk: Bog

vas je postavil za luč v hišo. Ako pa luč slabo sveti, je temna vsa hiša. Zato je vaša perva in naj imenitniša dolžnost, da ste 1. P o b o ž n e.

Vsakemu kristjanu je sicer sveta dolžnost, da je bogaboječ, da je pobožen. Čez vse pa se morate, ve keršanske žene! zato prizadevati, da ste zares p o b o ž n e. Noben stan nima toliko britkost in težav, toliko skerbi in nadlog, kakor ravno sveti zakonski stan. Ako pa hoče žena vse dolžnosti svojega težkega stanu na tanko in vestno opravljati, potrebuje k temu veliko gnad, veliko pomoči Božje. Ako se pa k lampici goreči vedno olja ne priliva, mora vgasniti. Ako te, keršanska žena! pri vseh tvojih težavah Bog vedno ne bo podpiral, moraš reva omagati. Ali spoznaš toraj, kako dobro, kako potrebno je za te, da si res z Bogom sklenjena, da si res pobožna. Le pri Bogu boš zadobila moč in tolažilo, da zamoreš stanovitno in zvesto opravljati vse dolžnosti svoje, da zamoreš voljno in poterpežljivo prenašati britkosti in težave svoje. Zato je pa tvoja sveta dolžnost, da se poslužiš vseh pripomočkov, ktere zamorejo oživeti in množiti tvojo pobožnost, tvojo ljubezen do Boga. Ti pripomočki pa so: Molitev, služba Božja in prejemanje svetih zakramentov. Žena! Moli, pa moli preserčno za moža in vso hišo svojo. Molitev te bo okrepčala, da boš vse svoje dolžnosti lahko, pa Bogu dopadljivo opravljala; molitev te bo podpirala, da boš vse lahko preterpela. Pobožna mati je svoji dobro izrejeni hčeri, ki je pa posvetnjaka moža imela, tale lepi in dobri svet dala: „Moja hči, govori ti s svojim možem včasih o d B o g a; veš, pa še večkrat g o v o r i z B o g o m o d s v o j e g a m o ž a“. Neka pametna žena se snide s svojo prijatlico, ki je bila res nesrečna v zakonskem stanu. Hud prepir in veden nemir je uboga reva vedno imela v hiši. Britko toži svoje nadloge, jokaje jo prosi, naj ji svetuje, kaj ji je početi. Pametna žena pravi: „O b e r n i i n z a t e c i s e t i p r a v p o g o s t o k n j e m u, k i j e l j u b i m i r p r i n e s e l n a t a s v e t, k i j e s a m m i r“.

Žena, ktera malo ali skorej nič ne moli, bo kmalo vso težo zakonskega stanu občutila, in nadloge njegove jo bodo tako potlačile, da jih prenašati ne bo mogla. Kje hoče reva pomoči dobiti, ako je ne išče tam, kjer edino je najti zamore?

Ravno zato pa skerbi, keršanska žena! da si večkrat pri službi Božji; ako ti je mogoče, bodi vsak dan pri sveti maši; ako ti pa tvoje dolžnosti tega ne pripusté, zberi se vsaj večkrat čez dan v duhu, pa se na duhovno vdeleži daritve svete maše; oberni se večkrat čez dan proti farni cerkvi, kjer prebiva v naj svetejšem zakramentu On, ki je moč vsem slabim; on, ki nas milo vabi: „Pridite k meni vsi, kteri se trudite, in ste obteženi, in jaz vas bom poživel . . . in bote pokoj našli svojim dušam“. (Mat. 11, 28, 29.) Nikdar pa se ne sme zgoditi, da bi te kaj neveljavnega odvernilo od službe Božje ob nedeljah in zapovedanih praznikih. Kaj dobro in prav ti bo prišlo, ako moreš včasih kaj koristnega, kaj svetega brati. Tako boš podučena, na novo okrepčana in potolažena.

Prejemaj svete zakramente pogosto. Poznam žene, pa tudi može, ki pristopajo vsaki mesec k angeljski mizi. Ako to vselej iz pravega namena storiš, se, kolikor le premoreš, lepo pripraviš, boš imenitnost in dolžnosti svojega stanu vedno bolj spoznala, tvoja vera, na ktero moraš zidati vse čednosti, pa tudi tvoja ljubezen do Boga, bo vedno močneja, vedno serčnejša prihajala in tvoja dušna lepota, tvoja pobožnost vedno lepša. V svetih zakramentih boš lahko zajemela tisto tolažilo, kterega v svojem stanu toliko potrebuješ.

O kako vsa drugačna pa je žena, ki je mlačna za Boga, za molitev in službo Božjo, pa tudi za svete zakramente nemarna. Oh taka je vedno bolj revna, zabrede hitro v vsakoverstne pregrehe in naj manjši nevarnosti opotrebuje, da celo zakonsko zvestobo prelomi. Brez greha živeti, pa svojemu možu zvesta biti zamore le bogaboječa, pobožna žena. Pa tudi le pobožna žena zamore britkosti in težave svojega

stanu prenašati krotko, voljno in pa poterpežljivo. Vse druge čednosti, naj bo pridnost, delavnost, varčnost, snažnost, red in vse druge čednosti, pravim, imajo veljavo in zasluženje le takrat, ako izhajajo iz prave pobožnosti, to je, da se spolnujejo iz ljubezni do Boga, iz pravega namena. Le v resnici pobožna žena zamore biti tudi keršanska — dobra mati. Pa tudi le pobožna žena bo svojega moža, ako bi celo hudoben bil, k Bogu pripeljala. Z molitevjo in z ljubeznijo je že marsiktera žena svojega moža poboljšala. Z eno besedo: Le pobožna žena je zvesta sopruga, dobra mati in pridna gospodinja.

Berem od zakonske žene, ki je bila zares pobožna. Njen mož pa je bil slab kristjan, ja gerd razuzdanec. Enkrat je bil spet v pivnici s svojimi pajdaši, ki so oberali in opravljali svoje uboge žene. Vsak je vedel povedati dosti napak svoje žene. Mož te pobožne žene, akoravno ves hudoben, je pa vendar spoznal čednosti njene, ter jo je v tej družbi hvalil. „Vse, pravi, karkoli se dobrega od kake žene pričakovati mora, vse to najdem pri svoji ženi. Vse je izverstno, le njena pobožnost me draži; če bi teh muh ne imela, bi res kaj bila. Popolnoma se zna premagati. Stavim, ko bi jas vas vse zdajle o polnoči peljal v svojo hišo, pa bi ji ukazal vstati in nam vsem večerjo napraviti, hitro bi vstala in radovoljna in prijazna bi nam stregla“. Hudobna družba ga sili, naj to poskusi in veliko stavo napravijo. Ravno o polnoči prihrumijo v hišo. „Kje je žena?“ zavpije mož nad deklo. „Že je šla spat“. „Hitro jo poklici, naj vstane ter meni in mojim prijatlom večerjo napravi“. Urno vstane žena, prijazno pozdravi vso derhal, ter pravi: „Ravno sem . . . malo poterpite, kmalo bo večerja“. Gosti jih, streže jim prijazno, kakor povabljenim gostom, ki pridejo o pravem času. Možje se začudeno pogledujejo ter se zderžati več ne morejo. „Žena, reče naj bolj trezni med njimi, vašo priljudnost moramo občudovati; da smo v tej nenavadni uri, o polnoči prišli k vam, je kriva stava, ktero smo storili z vašim možem; in mi smo stavo zgubili. Blaga žena, povejte nam, ktera in kakšna moč je, ki vas toliko podpira, toliko oserčuje, da zamorete nam

streči tako ljubeznjivo, ko morate vendar zaničevati našo dejanje? „Možje! pravi pobožna žena, ko sva, moj mož in jaz se poročila, sva obadva živela po volji in duhu mesa; Bog pa se je mene usmilil in poboljšala sem se ter sem zapustila pot pregrehe. Moj mož, zdihne britko ter ga milo pogleda, moj mož hodi še tisto pot in tresem se za njegovo dušo. Ako umerje, kakor zdaj živi, kako žalostno bo zanj unkraj groba! Zato si prizadevam, da mu njegovo življenje vsaj tukaj osladim, kolikor premorem". Vsa družba je bila prevzeta, mož osramoten, pa ginjen. „Ljuba moja žena! ali res si toliko skerbna za mojo večno srečo?" ji reče. „Hvala ti bodi za to opominjevanje, z Božjo pomočjo se bom poboljšal". In bil je mož beseda, ves drugačen, nov človek, pravi kristjan, naj boljši mož je postal. — Lej, keršanska žena! koliko dobrega lahko storiš svojemu možu, ako si res pobožna, bogaboječa žena.

2. Moraš biti, keršanska žena! delavna, dobra gospodinja.

Cerkev ohranja in gospodini z vso zvestobo vse duhovne dobrote, ktere ji je zročil Jezus Kristus. Ravno tako mora žena varno gospodiniti z vsem, kar je s trudom pridobil njen mož. Zvesta mora biti v vseh, tudi naj manjših rečeh, da tako deli delo s svojim soprugom; posebno da opravi domače ali hišne opravila. Zato zjutraj zgodaj vstane, vredi vse potrebno ter odkaže vsakemu svoje delo. Pri kuhi ve dobro in sladno vse napraviti; kajti dobro ve, da jedila slabo kuhane ali pa prekuhane bi moža vjezile, otrokom in družini merzele. Tudi zdravju bi zamogle škodovati slabe jedi; pa tudi potrata bi bila hiši, ker bi jo bilo sram, slabo napravljeno na mizo dati in bi vnovič morala kuhati. In ako to večkrat stori, bi bila škoda obilna. Dobra gospodinja pobere zernce soli in varuje vsaki vinek masti. Tudi v obleki, pri perilu bo skerbna gospodinja varovala skerbno, da se nepotrebno nič ne zapravi. Nesrečen mož, ki ima gizdavo ali pa požrešno ženo; pod streho mu toča bije. In ako žena nepotrebno trati, tega vse-

lej prikriti ni v stanu, zgubi tako zaupanje svojega moža in ljubi mir hitro zapusti tako hišo. Pregreši se tako tudi zoper pravico, ki zapravlja možu in otrokom, ali pa še celo dolžnikom. Gerše reči solnce ne obsije, kakor je zapravljivka ali pa še pijanka. „Žena pijanka je velika jeza in njena sramota in ostudnost se ne bo prikrila“; pravi modri Sirah (26, 11.)

Pri svoji varčnosti pa moraš biti vendar usmiljena ubogim. Vsak dan jim kaj dobrega stori; vendar večih ali obilniših darov ne dajaj brez vednosti svojega moža; pa dobro premisli, komu ubogajme daš. Varuj se priliznjenih, opravljivih žensk, ki velikrat nemir in prepir prinesejo v hišo — za podeljene darove.

3. Naj imenitniša pa je dolžnost, ktero imate ve keršanske žene! do svojih mož še posebej in ta dolžnost je: Podložnost.

„Žene naj bodo svojim možem podložne, kakor Gospodu (to je zavoljo Gospoda, iz ljubezni do Boga). Zakaj mož je glava žene, kakor je Kristus glava cerkve . . . Kakor je pa cerkev Kristusu podložna, tako naj bodo tudi žene svojim možem v vseh rečeh“. (Efež. 5, 22—24.)

Kakor dolžnosti moževe do svoje žene sveti apostelj v „ljubezni“ strinja, tako so dolžnosti ženini do moža v „podložnosti“ zapopadene. Žena bodi svojemu možu to, kar je cerkev Kristusu, Gospodu svojemu. Kakor je cerkev podložna Kristusu, tako naj bo žena podložna in pokorna svojemu možu v vsem, kar je prav in po pameti; kajti mož je glava žene.

Zakaj pa morate biti podložne svojim možem, ve keršanske žene?

Sveti Auguštin pravi: „Naturni red, kterega moramo

spolnovati vsi ljudje, že tirja, da so žene podložne svojim možem; kajti spodobi se, da slabeji um se vda močnejemu". To pa vemo, da je Bog v svoji modrosti možu, kakor imenitnejemu, dal več razuma, modrosti, previdnosti in serčnosti, kar je k vladanju potrebno; kakor pa šibkejemu, ženskemu spolu; akoravno se zopet tajiti ne sme in ne more, da je marsiktera žena modreja in bolj razumna, kakor njen mož.

Dolžnost to, da so žene podložne svojim možem, jim pa nalaga tudi Bog sam — v kazen pervega greha. Ko je namreč Eva Adama zapeljala, hitro ji je Bog rekel: „Pod oblastjo moža boš, in on bo čez te gospodoval". (I. Mojz. 3, 16.) Premišljevaje te besede, pove sveti Avguštin uzrok, zakaj morajo biti žene svojim možem podložne, kakor udje svoji glavi. „Začetek, uzrok podložnosti, pravi, je že v raju; kajti tam je žena moža v nepokoršcino zapeljala, in zato ji je pa Bog v kazen naložil pokoršcino in podložnost".

Res je, da je Bog vstvaril ženo iz strani moževe, ter mu jo je v pomočnico dal, kar je spoznal pervi mož sam, ko je rekel: „To je kost iz mojih kosti, in meso iz mojega mesa". (I. Mojz. 2, 23.) Pa ona ni bila to, za kar je bila vstvarjena, da bi pomočnica bila možu; temuč je bila uzrok pogube njegove, uzrok — izvir vsega zla, ki tare še zdaj vse njene otroke. Zato je po pravici, da je možu podveržena, njemu podložna.

Tudi je bil mož pred vstvarjen, kakor žena. „Zakaj Adam je bil naj prej vstvarjen, potlej Eva" (I. Tim. 2, 13). Možu gre torej prednost, ker je bil pred ženo vstvarjen, in je bila žena iz moža vzeta; zato je natorno, da je žena možu podložna. Tiha in podložna naj bo torej vselej žena svojemu možu. Gospodarstvo žensko je možu v sramoto, drugim pa večidelj v škodo. Dobro prevdarite in si globoko vtisnite v svoje serca, kar je rekel Gospod Bog pervemu možu, ki ga je žena zapeljala. „Ker si poslušal glas svoje žene . . . bodi prokleta zemlja v tvojem delu". (I. Mojz. 3, 17.) Zmirej naj

toraj veljajo besede svetega Pavla: „Žene naj bodo svojim možem podložne“.

Ali zdaj pa nastane vprašanje: Kako morate ve, keršanske žene svojim možem podložne biti?

a. Žena! bodi podložna svojemu možu z vsem spoštovanjem. Nikdar mož ne sme videti nad teboj nobene nespodobnosti, nikdar slišati iz tvojih ust kaj nesramnega. Žena, ki se vpričo svojega moža obnaša prederzno, ošabno, nesramno; ali govori ali celo stori kaj nespodobnega; ona kaže očitno, da svojega moža ne spoštuje, da ga za svojega gospodarja nima. Ker je mož glave žene, njen gospod, toraj se mu spoštovanje tudi spodobi. Zato pravi sveti Pavel: „Žena pa naj se bojí svojega moža“, (Eefež. 5, 33.) kakor svoje glave; kakor spoštuje cerkev Kristusa, svojega Gospoda. Podložnost tvoja, ki si jo svojemu možu dolžna, naj se v tem razodeva, da spoštuješ moža, kakor glavo, kakor vodnika od Boga ti postavljenega.

Tako je spoštovala Sara svojegu moža Abrahama, da jo sveti apostelj Peter v zgled postavi vsem ženam. Abrahama ni zvala svojega moža, temuč svojega gospoda (I. Mojz. 18, 12.). Svoje spoštovanje do njega pa ni le v besedi skazovàla; temuč tudi v dejanju. Na tanko je spolnovala njegovo voljo. Zapustila je svojo domovno, ker jo je zapustil Abraham; šla je, kamor je on šel. Vbogala ga je, kar ji je zapovedal. Reša ji je bilo ime; ker je pa Abrahama gospoda svojega imenovala in ga tudi tako spoštovala, ji je Abraham dal ime: Sarai, to je: „Gospa cele hiše“.

Keršanska žena! ako hočeš imeti moža po svoji volji, spoštuj ga. Pravo spoštovanje, to je tisto imenitno sredstvo, ktero ti bo pomoglo, da boš serce svojega moža popolnoma v svoji roci imela in mož ti bo storil, karkoli boš želela. Čista, sramožljiva zraven občutljiva žena zapoveduje svojemu

možu, ko ga spoštuje, ko mu je podložna ter ga sama vse vboga. Pokorščina zedinjena s spoštovanjem je naj boljša, naj koristnejša pa tudi naj bolj gotova in zdatna pridiga, s ktero žena svojega moža na pravični poti ohranuje; ali če je hudoben, ga ravno s tako vdanostjo na pravo pot naj ložje pripelje; kajti vljudnost, prijaznost s pokorščino gine in si pridobi tudi kamnite serca, kakor smo se prepričali v poprejšnem zgledu.

Ako ravno pa, keršanska žena! mora biti tvoje spoštovanje do svojega moža veliko in resnično, mora pa biti vendar vselej, kakor pravi sveti apostelj „Kakor se spodobi, v Gospodu“. (Kološ. 3, 18.) Ako bi mož tirjal, kar se ne spodobi, kar je zoper tvoje pobožno serce, zoper zapoved Božjo, nikdar ne smeš pozabiti, da te Bog vidi; zato nikdar ne smeš pripustiti ali storiti, kar bi ne bilo prav. Ako bi v kaj tacega privolila, bi se ti bolj bala moža kakor Boga. Spoštovati moraš svojega moža, in podložna mu moraš biti, ker je tebi glava, ker je tebi gospod, kakor je Kristus glava in gospod svete cerkve. Ako pa mož tirja kaj hudobnega, kaj pregrešnega, kar je v škodo tvoji duši, potem ti ni več to, kar je Kristus svoji cerkvi, ki vedno skerbi za njen večni blagor; in ako bi te tako mož v pregrehe zapeljeval, ni več tvoj gospod, ter ti tega nima pravice ukazovati; kajti ni je gosposke od zgorej pooblaščena, na celem svetu ne, ki bi zapovedovati smela, kar je zoper voljo Božjo.

Modrost in red tirja, da se višej ceni pokorščina, ktero smo dolžni Bogu, kakor pokorščina, ktero smo dolžni ljudem; kajti Bog je naj više bitje. Ko je zbor judovskih učenikov tirjal od apostelj-nov, naj ne govorijo več od Jezusa, naj ga ne oznanujejo, rekel je sveti Peter: „Boga je treba bolj slušati, kakor ljudi“. (ap. dej. 5, 29.) Tudi naj mogočniši tega sveta so vendar služabniki vsegamogočnega Boga. In podložni so jim dolžni pokorščino tako dolgo in tako, da ni nikdar nasproti zapovedim večnega Gospoda v nebesih, kteremu smo vsi pervo po-

korščino dolžni. Le tistim gospodarjem pa so podložni v resnici pokorni in vdani, kteri imajo v časti naj viši oblast Njega, ki zapoveduje pokorščino podložnim.

To imenitno resnico naše svete vere, moraš, ti keršanska žena! svojemu možu pred oči postaviti, kader bi kaj pregrešnega tirjal od tebe. Ako pa te poslušati noče, ako za tvoje opominovanje nič ne porajta, in ljubi temoto bolj ko luč, potem mu resnobno reci: „Boga je treba bolj slušati, kakor ljudi“. Taka beseda častite žene je hvale vredna. Žena, ki se bolj bojí Boga, ko svojega moža, zasluži veliko hvalo.

Keršanska žena! ako imaš slabega, zločastega moža, opominjaj, prosi ga; pa vselej v ljubezni, vselej na tihem, vselej na skrivnem, nikdar v jezi, nikdar z hudo, nikdar vpričo drugih, zlasti vpričo svojih otrok ne. Pa še nekaj vem, kar ti bo naj več pomagalo, da boš svojega moža na pravo pot pripeljala. Veš kaj? Moli prav preserčno zanj, Mariji ga priporočuj! Pa ne le enkrat, ne le dvakrat, tudi desetkrat je še premalo. Vsaki dan, vsaki dan moli za svojega ubozega moža. Posebno ob nedeljah, ko v cerkev prideš, o prav priserčno ga zročuj Bogu in ljubi Materi Božji. Ako spreoberneš svojega hudobnega moža, ti bo čast pred Bogom in pred ljudmi.

2. Bodi podložna svojemu možu v vsi krotkosti in poterpežljivosti. Podložnost, ktero si ti keršanska žena! dolžna svojemu možu, je sicer jarm, včasih prav težek jarm; ali ta lepa čednost je ženam prirojena, je pa tudi kazalo druzih čednost. Lahko in rada skloni svoj vrat v ta jarm, kterega ji je Bog naložil, ako se je naučila od Jezusa Kristusa krotkosti in ponižnosti; ker tako vživa sladkost in tisti mir, kterega je Bog dal njim, ki se ga boje. Tako pa tudi blagoslovi uro in trenutek, ko si je ta jarm naložila na svoje ramé.

Zato pa, keršanska žena! poslušaj, kaj ti je treba. Ti se moraš prizadevati, da te bo po vsi pravici zadela hvala in čast, ktero daje sveto pismo dobri ženi. Modri Sirah takole pravi: „Ako je nje jezik ozdravljiv in krotek in usmiljen“, da zna vse ojstro pogladiti, da išče in ima v tem svoje veselje, da rada možu pomaga, mu je vsa vdana in prizanesljiva, „ga nje mož nima sebi enacega med človeškimi otroci“. (36, 25.) S tako krotkostjo, s tako blago vdanostjo hitro napelje svojega moža k bogaboječnosti, ter si pridobi potrebno veljavnost, da jo tudi mož spoštuje, in tako dobi nazaj tiste pravice, kterih se je pri zavezi svetega zakona iz ljubezni do moža znebila. Kaj bo nek mož odrekel ženi, ktera je njegovo serce z vdanostjo si prisvojila, in ga s svojim zgledom vedno nase še privezuje in ktera mu s svojo krotkostjo in ljubeznivostjo sladi življenje? Ako žena si prizadeva, in to za naj imenitnišo dolžnost ima, da svojemu možu vedno ljubezen in svojo vdanost skazuje, ter mu s krotkostjo in serčno prijaznostjo streže; žena taka se sme zanesti, da jo bo tudi mož ljubil in visoko spoštoval.

Zares časti in hvale pa tudi ljubezni vredna je žena, ki ve vse britkosti zakonskega stanu s poterpežljivostjo osladiti, kakor je prerok Elizej grenki Jerihunski studenec s soljo osladil. Kdor se zaveže do smerti s človekom, ki ni angel, ima vedno dosti priložnosti, da se vadi poterpežljivosti, ter mora marsiktero grenko povžiti. So možje, ki s svojimi napakami neizrečeno dražijo uboge svoje žene; možje, ki s svojo sirovostjo in svojoglavnostjo toliko britkost delajo svojim ženam, da reve noč in dan zdihujejo in veliko terpijo. Ja so možje, ktere noben jok in stok ne gane, jih nobena prošnja ne omeči, ki se s svojim ternastim značajem nikakor poboljšati ne dajo. Kaj pa stori prava, krotka in poterpežljiva žena? Ako mila prošnja in ljubeznjivo svarjenje nič ne izda, posluži se naj boljšega pripomočka, in ta je: Keršanska poterpežljivost. Ona ne toži in ne tarna; ne premišljuje svoje nesreče, ne gleda težko druzih srečnih žen, nima nobenih slabih misel do druzega moža, pa tudi svojemu možu nespa-

metno in sovražno nič ne očita; kajti dobro ve, da vse to ji življenja britkega osladilo ne bo. Pa kaj vendar stori taka nesrečna žena? Ona moli, pa še druge prosi, naj molijo, da bi mili Bog njeno serce prav vodil, da bi si prilastila junaško poterpljenje, da bi posnemati zamogla lepe zglede, ktere ji kažejo prave keršanske žene, ktero ji kažejo svetnice Božje.

Taka žena večkrat premišljuje, kako divjega, sirovega in terdovratnega moža je imela sveta Monika, mati velicega cerkvenega učenika svetega Avguština. Dobro ve taka žena, kaj je storila sveta Monika. Nikdar ni tožila svojega moža niti žlahti niti drugim ženam ali prijatlicam. Z ljubeznijo, s krotkostjo, s prizanesljivostjo mu je rada stregla, pa njegovih slabih lastnost mu ni nikdar očitala. Ako je tega svojega moža, Patricija, kaj podučevala, je to vselej ljubeznjivo, pa krotko storila. Kader je bil zdražen, kader je kaj razsajal, bila je čisto tiha, in še le, ko ga je vsa jeza minula, ga je lepo mirno in preljubo svarila. Toda prav kratko je bilo njeno svarjenje, prec je bila spet tiha, ko je le enkrat ga opomnila, da bi ga ja spet ne zdražila in v novo jezo ne pripravila. Nasprot je pa prav veliko, pa prav na tanko in tudi prav velikrat od njega govorila — z Bogom; to je, molila je prav pogosto pa prav preserčno zanj. Tudi svoje dolžnosti je kaj vestno vse opravljala. S takim ljubeznjivim pa modrim obnašanjem si je prisvojila serce in ljubezen svojega moža ter je vsem keršanskim ženam prelepi zgled dala, kako zamorejo s krotkostjo in miloto, s poterpežljivostjo in prizanesljivostjo tudi naj bolj divje volkove spremeniti v pohlevne ovčice.

Keršanske žene! v podložnosti, ktero ste dolžne svojim možem, pokažite s krotkostjo in poterpežljivostjo, da ste zares prave keršanske žene! Veste, kaj vam svetujem? pa ne le svetujem, prav globoko bi vam rad v serce vtisnil: Prosite Boga za te vam toliko potrebne čednosti. Glejte na Kristusa Jezusa! Posnemajte svete žene! In tako bote pravi angeli svojim možem; pridobile si bote njihove serca, enkrat bote zato dobile krono nebeško.

„Blagor krotkim, ker oni bodo zemljo posedli“. (Mat. 5, 4.) „Poterpežljivost vam je potrebna, da Božjo voljo storite, in dosežete obljubo“. (Hebr. 10, 36.) In „pokoren človek zmagovavno govori“. (Pregov. 21, 28.)

K nekemu pobožnemu učeniku, Filipu Henri z imenom, kterega so zavoljo njegove krotkosti nebeškega imenovali, pride nekdaj žena, ki toži svojega hudobnega moža, da je tako sirov in ž njo gerdo dela. Poslednjič pravi: „Gospod! kaj mislite, kaj čem storiti?“ „Ja, jaz mislim, pravi resnobni mož, pojte lepo domu, pa bodite svojemu možu dobra žena in mož vam bo dober“.

3. Bodite keršanske žene! podložne svojim možem s spodobno dopadljivostjo in z vestno postrežbo. Podložnost sama na sebi že tirja, da se človek prizadeva dopasti njemu, kteremu podložen biti mora. In tako smete tudi ve, keršanske žene! zato skerbeti, da ste vedno dopadljive svojim možem.

Kakor pa tu na zemlji nihče ne sme dopasti kteremu človeku tako, da bi s tem Bogu ne dopadel; tako tudi keršanska žena, ki se Boga boji ter je le zato hvale vredna, ne bo nikdar iskala dopadljiva biti svojemu možu tako, kar bi se niti nji, niti možu, kakor kristjanu ne spodobilo; ker keršanska žena dobro ve in spozna, da bo svojemu možu s čistim, svetim obnašanjem bolj dopadljiva, nego z mikanjem nečimerne lepote.

V tem se strinja s svetim evangelijem tudi svet. Tudi svet spoštuje ženo, ki je sramožljiva — čista. Cvetlica je tako dolgo zares lepa, dokler se ne odterga. Kakor jo pa odtergaš, ti mahoma zvene. Celo zapeljivci, celo satanovi hlapci spoštujejo sramožljivo, čisto ženo, in to toliko bolj, kolikor bolj se zna varovati nesrečnih zanjk, ktere ji stavijo. Tu je svet ojster sodnik, naj bo žena visocega ali nizkega stanu, naj bo še čisto mlada ali ostarela, toliko je spoštovana,

kolikor je čista, sramožljiva. Ako bi kdaj ali kje drugače bilo, lahko bi se reklo, da nered in hudobija je dosegla naj višo stopnjo.

Zato priporoča sveti apostelj Peter keršanskim ženam, naj se ne zaljšajo in ne lišpajo nespodobno. Njih lišp naj bo razumnost in krotkost, to je notranji lišp, ki jih zaljša v Božjih očeh, kteremu dopada le ta lepota. Sveti Peter uči žene, da naj bodo dopadljive svojim možem s čednostjo, ne z zunajnim lepotičenjem, ktero je možem velikrat grozno nadležno, celo zoperno. Zato jim prepoveduje tri reči: pletenje las, obloženje z zlatom in preobilnost v noši (Peter I. 3.). Skor ravno tako opominja tudi sveti apostelj Pavel keršanske žene v pervem listu do Timoteja, ko pravi: „Žene naj se v poštenem oblačilu s sramožljivostjo in zderžljivostjo zaljšajo, in ne s pletenimi lasmi ali z drugim oblačilom; ampak kakor se ženam spodobi, ktere kažejo pobožnost z dobrimi deli“. (I. Tim. 2, 9, 10.) S tega prav lahko spoznate, keršanske žene! da ni pripuščeno, da bi se po vsaki novi šegi ravnale, vsake kvatre drugo oblačilo si omislile, ter tako sebi in možu, pa tudi celi hiši nepotrebne stroške napravljale, ali jo še celo v revščino tako potisníle.

V tem pa sveti apostelj nikakor ne brani ženam, da se po svojem stanu zaljšajo in s čedno obleko svojim možem dopadajo, ako to mož premore; vendar ne smejo nikdar prestopiti zmernosti in spodobnosti, ki je pristojna keršanskim ženam. Zunanje in znotranje se morajo ločiti od posvetnih nališpanih žensk, ki le zato kalup svojega telesa zaljšajo, da bi, kakor najemnice satanove, duše nedolžnih v mreže hudičeve lovile. Lepotija, ktera dela dopadljivo keršansko ženo, je v čistosti serca, ktera zapopada Bogu in možu dolžno zvestobo; je krotkost, ki zabrani vse kljubovanje in gospodljivost in pa mir, ki ji pomaga prenašati vse nasprotnosti, ki je nikdar ne zbega. To, keršanske žene! je lepotija, ki ima pri Bogu in pri ljudeh visoko vrednost. (I. Pet. 3.)

Kaj pa se godi nečimernim, gizdovim ženam, ktere želé dopasti bolj svetu, kakor Bogu in svojim zakonskim možem? Posvetna donda ima nepotrebne stroške, skerbi in zvijače, da se le nečimerno lišpa, če tudi si podkoplje svojo lastno čast. Ali je pa mar taka čista, ki nima noč in dan druge skerbi, nego le da bi v drugih nečistost podžgala? Ali zamore biti brez greha, kdor nima druzih skerbi, kakor le, da bi drugim dopadel? In pa, ako prav premislimo, kaj pa je prav za prav gizdasto napravljena ženska? Nič druzega ni, nego pobeljen grob, ki je znotraj poln smerdljivosti in gnjilobe. Kaj se boš šopirila s kupljenim blagom? Kaj lišpaš mertvaško glavo? Glej, s komur se ti toliko šopiriš, je poprej že ovca nosila, kar ti toliko svetu kažeš, je červ spredel! Po čemu torej nosiš glavo po koncu, kakor bi lepotija tvoja bila? Saj je vse ptuje. „Le čista duša, pravi sveti Leon, s čednostmi ozaljšana, daje tudi telesu pravo lepoto. Zato mora keršanska žena čez vse to skerb imeti, da je čista in čedna, da tako ljubezen svojega moža si pridobi in ohrani. Kdo ne bo po pravici miloval moža, ki mora živeti z osebo, ktera se mu zavoljo nesnažnosti in nespodobnosti gnjusi, kaderkoli jo pogleda? Težko mu bo, ljubiti ženo, ktero le z gnjusobo pogledati zamore“.

Zato keršanska žena! bodi spodobno oblečena, in glej, da tvoja noša in obnaša razodeva čisto, sramožljivo serce, in možu svojemu boš dopadla. Lep zgled vam je tu Klotilda, žena francoskega kralja Klodoveja. Kader ji je kralj kaj zapovedal, je rekla: „Gospod, svojo voljo sem doma pustila, tu na Francoskem nimam in ne poznam druge volje, nego voljo svojega moža“. Zato je večkrat rekel kralj: „Jaz imam ženo bistrega uma, živega spomina, pa volje nima nobene“. Pa glejte, tako mu je bila dopadljiva, da je jo vse vbogal, celo kristjan je postal, ki je poprej nevernik bil. Zato je rekel: „Klodovej je premagal sovražnike, Klotilda pa je premagala Klodoveja, in rad sprejmem vero, ktere me je s svojim zgledom učila“.

Ako hočete, keršanske žene! biti svojim možem dopad-

ljive, storite, kar se vam spodobi in kar je Bogu dopadljivega. Marsiktera je pred zakonom želela dopasti svojemu možu. Morebiti po pregrešnem potu. O da bi vsaj zdaj si prizadevala dopasti Bogu in možu, pa po poštenem potu! „Vir hišnega mira in vseh dobrot je v tem, da sta mož in žena zastopna, da žena ve in zna biti dopadljiva svojemu možu“, uči sveti Krizostom.

Ni pa mogoče, da bi žena možu dopadla brez vestne postrežbe. Žena, ki spolnuje svoje dolžnosti, pravi neki cerkven učenik, je zagotovljena, da jo ljubi njen mož. V sladkem miru je vsa družina, lepo so zrejeni otroci; premoženje se vedno množi; ljubezen in edinost prebivate v njeni hiši. Kakor polna luna sveti v jasni noči, tako sveti modra žena svoji hiši, ter oči in serca vseh k sebi vabi, in mir in neka visokost jo spremlja po vseh njenih potih. Pobožna žena je biser, česar veljava se pokaže v vseh primerljejih tega življenja, v sreči in nesreči, v mladosti in priletnosti; z eno besedo prijetnost njene zveste ljubezni, sladkega mira in nevgasljivega tolažila vživa nje mož vse svoje življenje, uči sveti Leon.

In sveti Krizostom vas takole uči: „Mož seje zerna na njivo, žena pripravlja testo in peče kruh; moža čaka delo zunaj hiše, žena ima skerbi v hiši“. Tako je že večni Bog vredel. da močneji opravlja težje dela, šibkejši pa prevzame ložje. Kar mož zunaj hiše prisluži, žena v hiši pripravi.

Tako je bilo že v starem zakonu. Kader so trije angeli v podobi treh ptujcev se ohladiti hotli pri Abrahamu, je on hitro stopil v svoj šotor ter Sari, svoji ženi, djal: „Hiti, zmesi tri mere pšenične moke in speci podpepelnikov“. (I. Mojz. 18, 6). „On pa je k čedi tekel, in je odbral naj boljše tele, in ga je dal hlapcu, kteri je hitel in ga je skuhal“. „Zakaj vpraša sveti Ambrož, je tekel Abraham k čedi, in zakaj je Sara ostala doma? Zato, pravi na dalej, ker možu se pristoji delo zunaj hiše, ženi pa v hiši“.

Zato modri Salomon toliko povzdiguje pobožno, v čednostih močno, delavno ženo, da nje skerbljivost nikakor zadosti popisati ne more. (Preg. 31.) In to postrežljivo ženo so posnemale vse dobre žene. Cesar Avgust je svoje hčere k preji napeljeval, in nitke ni bilo na njegovem životu, da bi je ne bile oné spredle. Cesar Karl je svojim hčeram šivanjko dajal, da so se urile ž njo. Tako so ti skerbni očetje svoje hčere že vadili, da bi bile enkrat postrežljive, delavne žene.

Blagoslov Božji in zveličanje bo nad vami, keršanske žene! ako svoje domače, hišne opravila pridno in vestno opravljate. Časni in večni dobiček bo ta zvestoba celi hiši. Ne pozabite, da žena tri voglje hiše derži. O blagor, trikrat blagor pa možu, ki je tako srečen, da skerbno, postrežljivo ženo ima!

Keršanske žene! Še enkrat zaslišite in si globoko vtisnite v serce besede svetega aposteljna Pavla, kí piše Efežanom: „Žene naj bodo svojim možem podložne, kakor Gospodu. Zakaj mož je glava žene, kakor je Kristus glava cerkve, on Zveličar svojega telesa. Kakor je pa cerkev Kristusu podložna, tako naj bodo tudi žene svojim možem v vseh rečeh (Eefež. 5, 22—25.)

Dolžnost, sveta dolžnost vam je keršanske žene! da ste: 1. Pobožne; 2. delavne, dobre; 3. podložne in sicer z vsem spoštovanjem, z vso krotkostjo in poterpežljivostjo in pa s spodobno dopadljivostjo in vestno postrežbo.

Srečen! o zares presrečen mož, ki ima tako ženo. On je dobil veliko dobroto, kakor pravi sveto pismo: „Kdor najde dobro ženo, najde nekaj dobrega, in bo prejemal veselje od Gospoda“. (Preg. 18, 22.) Amen.

LCII. Keršanski nauk.

Od dolžnost staršev do otrok.

Marsikaj ste že slišali od sv. zakona. Veste, da je sv. zakon res od Jezusa Kristusa postavljen zakrament; — veste tudi, kaj je storiti pred poroko, pri poroki in po poroki; — veste dalje, ktere dolžnosti imajo zakonski ljudje sploh in ktere imata mož in žena posebej. Oh! spominjajte se teh sv. naukov pogostoma, in spolnujte vse dolžnosti sv. zakona zvesto, da vas sv. zakon pripelje v sv. nebesa.

Pa ljubi moji keršanski zakonski! vi nimate le dolžnost sami do sebe; vi niste le možje in žene, vi ste ravno zavoljo vašega svetega stana prevzeli še druge dolžnosti; dolžnosti do vsih sebi izročenih. Vam so pa izročeni naj poprej vaši ljubi otroci, ktere vam mili Bog v svetem zakonu da. In do teh imate posebne dolžnosti. Bile so vam te dolžnosti do svojih otrok prav na tanko popisane, kader je bil keršanski nauk od četerte Božje zapovedi. Takrat vam je bilo obširno razloženo, kaj ste starši dolžni svojim otrokom v ozir telesa in v ozir duše, da jih zredite v svetnike Božje.

Ker se mi pa zdi ta dolžnost toliko imenitna; zato vam bom danes še enkrat nekoliko ponovil ta nauk. —

Modri in ljubi Oče nebeški je tako vredil, da otroci imajo starše, ki za te v začetku tako revne in pomoči po-

trebne stvarice skerbijo, jih hranijo, varujejo ter za njih telesno in dušno hrano po svoji moči delajo. V tem moramo spoznati Božjo modro in ljubeznjivo previdnost, ki tako čuje nad nježno mladostjo, da se ohranja človeški rod na zemlji in se skerbi za nebeške prebivalce.

Preimenitno službo imajo starši v kraljestvu Božjem tukaj na zemlji. Otroke, ktere jim je Bog izročil, ter jih bo enkrat čiste, pa požlahtnjene nazaj tirjal, te otroke morajo štarši skerbno rediti, jih dobro in keršansko izrediti ter jih pošteno preskerbeti. Zato imate vi očetje in matere v ozir svojih otrok tri posebne dolžnosti: I. R e j o, II. I z r e j o in III. p r e s k e r b l j e n j e svojih otrok. In od teh posebnih dolžnost moram vam vsaj kaj malega povedati.

I. K e r š a n s k i s t a r š i! k o l i k o r p r e m o r e t e s t e d o l ž n i s k e r b e t i z a r e j o s v o j i h o t r o k. Te vaše skerbi baš potrebujejo mali otroci. Dete pride na ta svet vse slabo, revno, majhno, vse pomoči potrebno. Žejno in lačno je revše, pa samo ne more niti piti niti jesti. Oblečeno, spodobno ogernjeno, zavarovano mora biti pred mrazom in pred vročino; pa niti za hrano niti za obleko skerbeti ne more. Stanovanje, streho mora imeti; ali tega vsega si samo omisliti ni v stanu. Ima ročice; ali še podane jedi in pijače si samo vzeti ne more; delati, potrebnega živeža si prislužiti ni v stanu. V pervih trenutkih bi bilo po njem, ako bi pomoči od drugod ne imel. Potrebuje torej r e j e. In to r e j o so mu pred vsem dolžni roditelji njegovi, kterim je pa tudi že Bog globoko vtisnil veliko ljubezen do malih in nezmožnih. In ta ljubezen jih veže na otroke, da jih zares z materno in očetovsko skerbijo redijo, ter se za njih blagor in srečo noč in dan trudijo.

K a j s t o r i j o i z t e g a n a m e n a k e r š a n s k i s t a r š i?

1. K e r š a n s k i s t a r š i p o n i ž n o, p a z a u p-

ljivo prosijo nebeškega Očeta še pred rojstvom svojih otrok, da bi njihovi otroci bili zdravi rojeni in da bi zakrament svetega kersta srečno prijeli. Zato pa tudi sami vestno skerbé. Kajti otroci bolehavi, slabi ali nadložni, ako so rojeni, pri vsi skerbi staršev ne bodo po sreči zrejeni. Zato, kader mati svoje dete pod svojim sercem nosi, o takrat bodo keršanski starši skerbno se ogibali vsake nejevolje, vsega krega, vse jeze, vse prevelike britkosti ali žalosti, zlasti pa nesrečnega sovraštva in jeze. Poznal sem ženo, ki ji je Bog dal dvanajst otrok. Enkrat pa, ko je ravno noseča bila, je vstal neki kreg s sosedovim, ki je celo daljčasno jezo napravil. Ali dete, kterega je žena takrat imela, je bilo vse drugačno, kakor drugi njeni otroci. Tudi odraščen že je bil ta sin vedno svojeglaven; o nobeni stvarci se nič premagovati ni mogel; in vse opominjevanje je bilo zastonj. Od kod to? Spočet in rojen in zrejen je bil v neki tihi, skrivni jezi, ktero je takrat njegova mati imela. — Zato pa keršanski starši takrat, že pred rojstvom svojega otroka, nad vse zato skerbita, da si eden druzemu življenje slajšata, kolikor je mogoče v svetem veselju živita, in prosita, da jima Bog da zdravo in terdno dete. Potem pa tudi vestno skerbita, da dete, kakor hitro je mogoče, prejme zakrament svetega kersta, da postane otrok Božji, delež nebeškega kraljestva. Spominjata se besedi, ktere je rekel Jezus Kristus Nikodemu: „Resnično, resnično ti povem, ako kdo ni prerojen iz vode in iz svetega Duha, ne more iti v Božje kraljestvo“. (Jan. 3, 5.) Zato keršanski starši prosijo Boga za srečen porod.

2. Keršanski starši skerbijo za potrebno hrano, snago in primerjeno obleko. Zato vse storijo, kar jih uči zdrava pamet in skušnja modrih sosedov ali prijatelov. Pijača in jed mora biti otroku primerjena; snažnost mora povsod biti, na telesu, v oblačilcih, v posodah, v vsi hiši. Kajti snaga ni draga, pa veliko pomaga k zdravju in rasti otroka. Tudi obleka ne pretesna, pa času primerjena.

— Prinesli so otroka h kerstu, ali nesrečno revše se mi je v serce smililo. Vse blatno je bilo in v prav vmazane cunje zavito. Gorje takim nesnažnim materam! Kerstel sem pa ciganskega otroka, pa je bilo prav nježno osnaženo in v čedne — bele plenice povito. Zapomnite si to, zlasti ve matere! Pa ne le v pervi mladosti, tudi pozneje, vedno morajo biti otroci osnaženi. Ni je veče nečasti, ne veči sramote za mater, ako so otroci njeni vsi omazani, pretergani, pa morebiti še celo ušivi. Tako otroci očitno oznanujejo nesnažnost svoje matere.

Ta ljubezen, ta skerb za telesne potrebe svojih otrok keršanske starše vedno priganja, da so pridni, delavni, varčni in skerbni, da si tako sebi in svojim otrokom pridobijo potrebni živež in potrebno obleko. Ta ljubezen jih spodbada, da čujejo nad svojimi malimi kakor vidni angeli, da se jim ne pripeti kaj žalega. Noč in dan skerbijo za nje. Oče v potu svojega obraza rad dela; mati si radovoljna priterguje potrebnega spanja. Ako je pa še nje ljubček zbolel, skorej se ločiti ne more od posteljce svojega dojenčka in oče poprašuje in išče zdravila, kakor ve in zna, da bi le dete ozdravelo.

Tako skerb imajo dobri starši za svoje male otročiče, da bi jih le zdrave in terdne zredili, da bi si sčasoma sami potrebni živež služili. Gorje pa staršem, ki svoje male otroke zanemarijo, jim za hrano, obleko in stanovanje ne skerbijo, ki so tako slabši, kakor neumna živina, slabši kakor tice pod nebom, ki so toliko skerbne, da prehranijo svoje mlade, dokler si sami hrane iskati, dobiti ne morejo! Gorje, trikrat gorje zlasti očetom, ki morebiti po nepotrebnem zapravljajo zaslužek svoj, ko otroci raztergani hodijo in lačni! Kakšno gorje pa čaka očete, ki po gerdih beznicah posedajo, čas in premoženje tratijo, žena pa nima s čim niti kaj soliti, in otroci njegovi od dalječ oznanujejo njegovo zapravljivost. Možje! spet tukaj velja: kar si vi pridobiti zamorete, ker si vi prislužite, to ni vaše, to je vaših otrok, to je vaše žene.

II. Druga dolžnost, ktero imate keršan-

ski starši, do svojih otrok je izreja, telesna in dušna.

Dete mora biti zdravo, ravnih udov, pa dobrega duha; zato morate starši vse storiti, da se pospeši rast in moč otroka vašega, pa tudi vse zabraniti in to z vso skerbjo, kar bi škodovalo življenju ali zdravju vašega otroka. Vse koristno si prisvojiti, vse škodljivo odverniti, tega nevedno in malo dete niti ne zna niti ne premore. Toraj mora biti kdo, ki ga vodi, ki ga napeljuje, vse tako vredi, da se doseže ta namen; mora biti kdo, ki skerbi za dobro izrejo otročjega telesa. Ta telesna izreja pa še ni edina. V malem otročjem telesu živi preblaga, neumerjoča duša, ozaljšana, previdena s posebnimi močmi, talenti in zmožnostmi. Te preblage dušne moči se morajo zdatno razvijati, uriti in vedno popolniši prihajati z naukom, z dobrim zgledom in modrovajo. Ako so te dušne moči samo sebi pripuščene, ako ga nimajo, ki bi jih razvijal in vedno pametno uril, jim potrebno duhovno hrano dajal, lahko zdivjajo, ter postanejo podobne divjaku v šumu ali celo ternju v plotu, ki nima vertnarja, da bi ga obrezoval ali požlahtnil. In tako zapuščen človek ne doseže svojega namena. Zato potrebuje dete telesne in dušne izreje.

Ta telesna in dušna izreja otrok je pa ravno ena naj imenitnejših dolžnost keršanskih staršev; kajti staršem je večni Bog izročil svoje drage bisere v izrejo, ter jih bo enkrat iz njihovih rok tirjal popolniši, in strahoviten bo odgovor pred sodnikom živih in mertvih, ako starši te svoje dolžnosti ne spolnujejo na tanko ali ako jo celo zanemarjajo.

A. Kako morate starši svoje otroke izrediti, kar zadeva njih telo? Na to vprašanje vam moram naj poprej odgovoriti. Keršanski starši! telo vaših otrok, to blago stanovanje neumerjoče duše, ta tempelj svetega Duha mora biti zdravo, terdno, močno in gibčno. Povedal vam bom nektere pripomočke, da bote zamogli ta namen doseči, ako jih bote vestno rabiti hotli.

1. Čisti zrak. Vse, kar živi, potrebuje čistega zraka. V čistem zraku ima vsaka živa stvar naj potrebniši živež. Nasproti pa je smerdljiv, spriden zrak zares strup, ki mori, če ne hitro, pa gotovo počasno. Zato mora biti vselej čist in ne spriden zrak, kjer živijo in dihajo otroci, ki rastejo in se vterdujejo. Zato že natora vleče male otroke na prosto zunaj hiše, kjer jim čisti zrak dobro dé, da so čversti, zdravi in veseli. Glejte, zakaj so gosposki otroci veliko več boleznim podverženi, kakor kmetiški? Zato, ker so večidelj v zapertih hišah, kjer je manj čistega zraka. Pa tudi po kmetih se dobijo, se vidijo vsi revni, bolehni otroci, posebno po malih nesnažnih bajtah, kjer jih nerodne matere v smeteh in vsaki drugi nesnagi pustijo. Ubogi otroci, ki take matere imajo, ki res ne zaslužijo tega lepega imena! Tudi na mraz naj se otroci privadijo, da se vterdi telo in ga vsaki veterc potem ne pogrezne v bolezen.

2. Primerjena obleka. Obleka naj varuje telo pred vročino in pred mrazom, ter naj ga spodobno zakriva, kakor tirja čast in sramožljivost. Obleka ne sme nikdar mehkužiti otroka, pa tudi ne sme biti pretesna, da se vsi udje lahko pregibljejo in rastejo. Gorje pa staršem, ki za svoje otroke nimajo toliko skerbí, da bi jim preskerbeli potrebne oblačila!

3. Zmerna in zdrava jed. Zmerna in starosti primerjena jed vterduje telo ter ga zdravega ohranja. Nezmernost v jedi in pijači je toliko škodljivša, kolikor slabši so mali udje nežnega telesa. Marsiktera neumna mati tlači vedno svojemu otroku v usta, kakor da bi ga spitati hotla. S tem pa zaderžuje rast, podkopuje zdravje ter napravi svojemu detetu marsiktero bolezen. Vse zbrane jedila so tudi otrokom ravno tako škodljive, kakor preobilnost. Zato keršanski starši nasprotujejo otročji pohotnosti, ter jih vadijo lepe zmernosti, in ravno zato jim dajejo lahko prebavljive jedila, ki so zdrave in tečne. Kakor dete malo odraste, naj se mu daje jestí ob gotovem času, ne pa vsako dobo, da se dete reda navadi. Tudi

nikar ne pravi otroku: to je dobro. Otrok naj je, kar mu daš, se ve da po pameti. Nikdar pa ne sili otroka k jedi. Ako se otrok kuja, pusti ga, ko bo lačno, bo rado jedlo. Nikdar mu pa posebej nič dati ne smeš; to bi škodovalo še bolj njegovi duši, nego njegovemu telesu. — Še bolj previdni pa bodite, kar zadeva pijačo. Čista, bistra voda je naj boljša naj zdravejša pijača za človeka, zlasti pa še za rastečo mladost. Vino, še huje rakija ali žganje je velikrat poguba odraščenim, otrokom pa vselej več škoduje, kakor koristi. Ne pozabite tega, keršanski starši! — Poznal sem ženo, bila je vdova, ki je svojemu štiri ali pet let staremu sinu dala žganja piti, in revše je umreti moglo. — Poznal sem drugo mater, ki baš ni vredna biti mati, ki je svoji hčeri v dan pervega svetega Obhajila kupila žganja, da uboga reva ni domu priti mogla. O nesrečni taki starši še bolj nesrečnih otrok!

4. Red in snaga sta naj imenitniši pripomoček, ki pospešujeta zdravje in rast otrokom. Modri starši že male otroke navadijo na red in snago, ter tako zabranijo veliko bolezen in skerbijo za bliščečo mladost svojim otrokom. Zato gledajo na tanko, da že mali otroci storijo ob pravem času, kar premorejo, da imajo svoje reči vselej in zmirej na gotovem kraju spravljene. V ljubezni pa resnobno na to pazijo, da si otroci umijejo vsako jutro roke in obraz, da si počešejo lase, da imajo snažno telo in obleko; tudi stanovanje in vse drugo mora biti snažno; kajti dobri starši tudi dobro vedó, da red in snaga pomaga, da bo telo terdno, zdravo in močno in da je to čast otrokom in staršem in celi hiši. Kajti resnično je, kar pravi pesnik:

Snažnost, čednost vsakdo ljubi,
Ko nesnago vsakdo studi.

5. Primerjeno gibanje in delo. Vsaka moč se v rabi vterduje. Tako bo tudi človek močen, ako se vadi. Primerjeno sprehajanje, gibanje in delo daje telesu terdnost in moč. Gibanje in delo je človeku že prirojeno, kar se zlasti

vidi pri otroku, ki čujoč in zdrav nikdar miren ni, temuč vedno teka in skače ali se giblje, kakor le more. Zato pusti otroku, naj leta, naj bo veselo; nikdar mu tega opoverati ne smeš. Ko nekoliko odraste, daj mu kaj malega opraviti, kar je primerjeno njegovi starosti; le lenobe ga varuj.

6. Mirno spanje o pravem času. Kolikor mlajše je dete, toliko več spanja potrebuje; kolikor bolj prihaja v letih, toliko manj naj spí. Odraščenemu človeku je zadost sedem ur. Preveč ali premalo je škodljivo telesu, življenju in zdravju. Tudi zato morate starši skerbeti.

B. Kako morate starši svoje otroke izrediti, kar zadeva njih dušo?

Ta izreja mora taka biti, da otroci dosežejo svoj namen tukaj na zemlji, pa tudi večne nebesa; da so časno in večno srečni, če tudi sami storijo na tanko svoje dolžnosti. Keršanski starši! da bote svoje otroke dobro in keršansko zredili, podam vam štiri pripomočke. 1. Dober nauk. 2. Skerbna pazljivost nad njimi. 3. Pametno svarjenje. 4. Lep zgled.

1. Dobri starši dajejo svojim otrokom vedno dobre nauke. Pervi in naj bolji učenik malim otrokom je dobra mati, ki je vedno pri otrocih, ter jim je za Bogom perva in naj veča dobrotnica. Zato pa dobra mati zgodaj pripoveduje svojemu detetu od milega Boga, ki je oče vsem stvarem; pravi mu od dobrega Jezusa, kako lepo ín rad je vbogal Marijo in svetega Jožefa; zmirej ve v kaki mični prigodbici kaj koristnega povedati, ter tako uri njih spomin in pa um. Kader dete začne govoriti, dobra mati ga kmalo moliti uči, da mu vcepi zgodaj pobožnega duha v mlado serce. Saj to vsak iz med nas ve, kar so ga naučili dobra mati v otročjih letih, to mu je naj ljubše, to ohrani naj zvesteje. Nikdar ne pozabim moliti zlate molitvice, ktero so me naučili pokojna moja dobra mati. (Bog jim zato poverni!) Vsaki ve-

čer, kadar smo večerno molitev združeno opravili, smo na zadnje molili še tole lepo molitev: „O Marija! ti nas blagoslovi s svojim preljubim detetom Jezusom Kristusom; pred vsem hudem nas obvari, pred naglo, neprevideno smertjo, pred smertnim grehom. Češčeno bodi to sladko ime: Jezus, Marija in sveti Jožef! Češčena bodi vsa nebeška družba, zdaj in vselej in na vse večne čase! Amen. Po svojem devištvu in čistem spočetji, o Devica! očisti naše duše, naše serca!“ Še v postelji, ko so nas z blagoslovljeno vodo pokropili so male sami trikrat prekrižali s pristavkom: „Naj živim, naj umerjem, naj bom Bogu zročen jaz in moji starši, bratje in sestre, prijateli in sovražniki“. In še trikrat smo se morali prekrižati s tem le križem: „Jezus Nazarenski, kralj Judov, sin Davidov, usmili se nas in duš v vicah!“ Potem, ko smo že popred se izročili vsak svojemu angelu varhu, vsak svojemu patronu, smo smeli zaspati. Zaspati bi ne mogel, ako bi teh molitvic ne opravil. Kar se dete nauči, to mu ostane za vselej. Zato dobri starši zraven molitve globoko vtisnejo v mlado serce potreben nauk, da imamo vse od nebeškega Očeta, ter tako vcepijo ponižnost svojim otrokom, iz ktere prirastejo vse druge keršanske čednosti.

Keršanski starši tudi zgodaj podučijo svoje otroke, kako se morajo obnašati doma in zunaj dóma, kako spoštovati stareje in ptuje, kaj so dolžni Bogu, nebeškemu Očetu, kaj sebi; kaj morajo ali smejo storiti, kaj pa opustiti, da bodo časno in večno srečni.

Ko otroci toliko odrastejo, da so za šolo, je dobrim staršem vse na tem ležeče, da pridno obiskujejo šolo, kjer se naučijo bolj na tanko svetih resnic in drugih koristnih in potrebnih vednost; kar jim starši sami vsega dopovedati, jih naučiti ne morejo, ker nimajo časa ali pa tudi ne znajo. Pa dobri starši tudi sami pomagajo, ter kolikor premorejo, podpirajo šolo, da otroci tega ne pozabijo, kar so se v šoli naučili. Oče z očetovsko ljubeznijo vedno opominja svoje sinove, ko mati z vso skerbjo uči svoje hcere, ter združeno pazita

na nje, da hodijo srečno pot prave keršanske čednosti; dobro vedoč, koliko nevarnost proti nevedni mladosti. Zato jih skerbno varujeta vsake zapeljivosti, pa jim pripovedujeta in popisujeta trud in britkosti, ktere bodo prestati mogli, ter jih navdajata z ljubeznjivimi opomini, da le v dobrem serčni in stanovitni ostanejo. Ravno tako jih tudi učita vsega potrebnega pri vsakdanjem delu, da si zamorejo enkrat sami potrebni kruh služiti.

Oče svojemu sinu večkrat daje lepe nauke, ki naj mu bodo vodniki po nevarnem potu tega življenja. Popisuje mu srečo, ktera čaka poštenega že tukaj na zemlji; opominja ga na sladki mir pokojne vesti, na dopadenje in ljubezen vsih dobrih ljudi, posebno pa na dopadanje in ljubezen Božjo, ktero si bo s poštenim življenjem gotovo pridobil. Nasprot pa mu tudi popiše žalostne nasledke hudobnega življenja, grizenje nemirne vesti, ki vselej pride za storjenim grehom, ki mu po noči in po dnevu pokoja ne da; tudi mu pove, da hudobnega tudi svet zaničuje in sovraži; zlasti pa kaj čaka hudobnega unkraj groba. Kaže mu nevarnosti in prepade, kterih se ogibati mora, tudi prilike in pajdaštva, v ktere hoditi ne sme. Svari ga pred lenobo, gizdostjo, zapravljivostjo, zlasti pred pijančevanjem in ponočnim gerdim voglarjenjem. Nespodobnih besedi, kletve in priduševanja dober oče pri svojih nikdar ne terpi. Ako ptujec pride v njegovo hišo, pa se prederzne govoriti kaj nespodobnega, hitro mu vrata pokaže in nič več ne sme v hišo. Tudi marsikako nedolžno razveseljevanje pripusti dober oče svojim otrokom. Dobro pazi, je li zvečer vse zaperto in vsak na svojem kraju. „Boga se boj, stori dobro, pa ne zaničuj nikogar!“ to je hišna postava, ktére se derži oče, in je morajo spolnovati vsi, ki so pod streho njegovo. Nikdar zadosti ne zaterdi svojim, da jih večni Bog povsod vidi po noči in po dnevi. Zlasti večkrat ponavlja ta nauk sinu, ki se ima ločiti od hiše, bodi si, da gre k vojakom ali v šolo ali kam drugam na ptuje. Ako ga zmirej in povsod spremlja ta misel, lahko bo premagal vse skušnjave.

Skerbna mati pa uči sosebno svoje hčere. Vodi jih, da so tihe, pridne in pa sramožljive; da so varčne in tudi v naj manjših rečeh skerbne. Nedolžnost jim čez vse lepo popisuje; ker le tako dolgo bodo srečne in veselega serca, dokler so čiste, nedolžne. Ta čednost jih dela ljudem in Bogu dopadljive. Večkrat jih opominja na pričujočnost Božjo ter jim priporočuje posebno častenje in ljubezen do Marije, prečiste Device. In to pomaga, da ložej se varujejo strašnih prepadov, ki prežijo nedolžnim in čistim dušam. Skerbna mati ima vedno bedeče oko nad svojimi hčerami, nikdar jih spred oči ne spusti, pa jih ljubeznjivo, z materno skerbjo svari pred zapeljivim svetom, jim živo popisuje zvijače in satanske zanjke, v ktere jih najemniki hudobnega duha lovijo. Zato jih pa tudi kaj skerbno varuje vsake nevarnosti, ter jim ne pripusti nikdar nikoli v slabe družine. Vedno jih opominja, da so zveste Jezusu svojemu Bogu, da same sebe zatajujejo, da rade lepo molijo in večkrat svete zakramente prejemajo.

Posebno se globoko v mlado serce vtisnejo nauki, ktere jim starši dajo na smertni postelji. — Kako lepo je brati, kar je govoril na smertni postelji stari Tobija svojemu sinu, mlademu Tobiju: „Moj sin! mu pravi, spoštuj svojo mater vse dni njenega življenja; zakaj spominjati se moraš, kakošne in kolikošne nevarnosti je zavoljo tebe terpela v svojem telesu. . . Vse dni svojega življenja imej Boga v spominu; in varuj se, da kdaj v greh ne privoliš! . . . Od svojega premoženja dajaj milošnjo, in svojega obraza ne obračaj od nobenega siromaka . . . Kakor premoreš, tako bodi usmiljen. Ako imaš veliko, obilno dajaj; če imaš malo, prizadevaj si tudi malo rad podeliti. . . . Varuj se, moj sin, vse nečistosti. Napuhu ne pusti gospodovati ne v svojih mislih, ne v svojih besedah! Kdor ti kaj dela, berž mu daj plačilo. Kar nočeš, da bi kdo drugi tebi storil, glej, da ti nikdar drugemu ne storiš. Z lačnimi in potrebnimi jej svoj kruh, in s svojimi oblačili nage oblači. Išči vselej sveta pri modrem. Vsaki čas hvali Boga in ga prosi, da tvoje pota vodi . . Revno sicer živimo, pa

veliko dobrega bomo imeli, ako se bomo Boga bali, in se vsega greha ogibali in dobro delali“. (Tob. 4.)

Le tako bodo starši izredili otroke, ki jih bodo spoštovali, ljubili, v starosti jim stregli, po smerti pa jih blagoslovili.

2. Dobri starši skerbno pazijo nad svojimi otroci. Vsako nevarnost, vsako priložnost k hudemu skerbno odvernejo dobri starši. Kolikor le premorejo, gojijo strah Božji v malih, občutljivih serčih svojih otrok; kajti otrok, ki se Boga boji, bo stanoviten ostal, če tudi nevarnost pride. In če je tako nesrečen, da bi celo zabredel v pregrehe, vender bo z Božjo pomočjo zopet vstal, če je bil v mladosti dobro izrejen. Materna skerb mu bo pred oči stopila, očetova pazljivost ga bo iz pregrešne jame zopet vzdignila.

Imeniten sedajni cerkven učenik Ketteler pripoveduje tole povest: Neko spomlad pride v našo vas mladeneč, ki je v velikem mestu ravno šole doveršil. Bil je pa hudo bolehen, in je stanoval pri svoji sestri, da bi ozdravel. Kmalo po njegovem prihodu pride njegova sestra, ter mi vsa žalostna pravi, da njen brat nima nič več vere, kar je tudi svaku naravnost povedal. Tolažil sem žalostno ženo, ter sem ji obljubil, da bom prišel bolnika obiskat. Mladeneč, jetečen ki je bil, se je o lepem vremenu počasi okoli sprehajal. Neki dan ga srečam, ter ga prijazno pozdravim in vprašam, kako mu je? Moja černa, duhovska obleka se mu ni kaj prijetna zdela. Temno me pogleda in na moje prijazno vprašanje le kratko in strogo odgovarja. Ko pa sem ga začel pazljivo opominjati tolažb, ktere nam daje sveta vera, je hitro se poslovil, rekoč: „Ne smem dalej govoriti, bi me persi bolele“.

Ne dolgo po tem je bila bolezen huja; tudi zdravnik se je bal, da bi ga znala kri hitro zadušiti. Zato je bila moja sveta dolžnost, da ga obiščem in kaj preskerbim za njegov dušni blagor. Molil sem zanj, pa Boga prosil, naj mi pomaga

in razsvitli, da rešim njegovo ubogo dušo. In tako se napotim k bolniku. Sestra njegova me je težko pričakovala; na pragu me sprejme ter me pelje k bolnemu bratu. Sedel je na mehki postelji, z glavo na roci sloneč. Zdelo se mi je, da hudo terpi. Ko me zagleda, me je serdito pogledal, ter tako naznanil, da mu moj prihod ni povšeč. Ljubeznjivo sem skušal britke besede zagovarjati, ga tolažiti in prositi, naj se k Bogu oberne in moli, in zadobil bo mir, ki si ga gotovo želi. Mislil sem, da so ga zadele moje besede, ali temu ni bilo tako. Kmalo me je zavernil s kratko besedo, da mojih tolažil ne potrebuje. Nisem pa prec odstopil. Opomnil sem ga na vero njegovih mladih let, na lepe zglede in nauke njegove dobre pokojne matere, in da ga večni Bog ravno z boleznijo kliče, naj pogleda nekoliko v svoje serce. To ga je pa zdražilo in nisem si upal dalje govoriti. Šel sem iz hiše. Žalostna je bila sestra njegova. Tolažil sem jo, ter ji še rekel, naj bolnika prav serčno Mariji izroči, in v Božjo milost zaupa. Obljubil sem ji pa, da bom še prišel. Ko po drugem potu domu pridem, dobim pismo od bolnika, ki mi piše, da ga ne smem nič več obiskati. Zvedel sem pa tudi, kako hud je bil nad sestro, da se je grozil, da bo v gostivnico se preselil, ako še enkrat z duhovnom k njemu pride. Nekoliko mu je odleglo, da se je zopet zunaj sprehajal. Spet se srečava; ali kar le hitro je mogel, je memo šel, in komaj je odgovoril na moje pozdravljenje.

Drugo jutro pa pride precej po sveti maši, spet njegova sestra k meni in vsa vesela mi pravi; „Čast in hvala Bogu, moj brat je zopet kristjan, in vas prosi, da bi ga še danes obiskali“. Čudno se mi je zdelo to sporočilo. Hitro se napotim k bolniku. Videl sem, da me je težko že čakal. Na pragu me čaka, za roko me prime ter me prosi odpuščanja zastran poprejšnega zaderžanja proti meni.

S solznimi očmi mi pravi: „Gospod! hvalite Boga z menoj, zopet sem kristjan; pomagajte mi, da dober kristjan postanem in ko dober kristjan tudi umerjem!“ Serčno sem mu

srečo voščil, pa ga poprašal, kaj ga je tako spreobernilo. On mi na to pravi: „Včeraj mi je bilo dolg čas. Začel sem po stari omari premetavati stare bukve, med kterimi kmalo najdem molitevne bukvice pokojne naše matere. Ko te bukvice odprem, zapazim tole podobo, obernem jo, pa najdem na drugi strani zapisano dan in mesec, kdaj sem bil pervikrat pri svetem Obhajilu. Zraven pa so pokojna mati še tole molitvico zapisali: „Jezus Kristus! ki si prišel v serce mojega sina, častim in slavim tvojo neskončno ljubezen, in te prosim, ohrani ga v veri in nedolžnosti, vodi ga in varuj vseh nevarnost tega sveta; dodeli mu večno življenje! Sveta Mati Božja prosi Boga za njega“. – To preberem in neznansko me je zadelo; ko sem le še premišljeval, se mi je zdelo, kakor bi slišal pokojno mater: Sin! ti vere nisi ohranil, ti si zgubil nedolžnost. Sam nisem vedel kako mi je? Kaj čem storiti? Nisem mogel bukvic nazaj djati, seboj sem jih vzel. Vedno so mi pred očmi pokojna mati. Spominjam se njihovih naukov, spominjam se obljub, ktere sem delal v dan pervega svetega obhajila; tudi mi na misel pride, kar sem jim naj njihovi smertni postelji obetal. Pred očmi imam leta svoje mladosti, ko sem še veren, nedolžen bil, pa tudi vesel in ves zadovoljen. In na enkrat se spomnim tudi svojih zmotnjav, svojih pregreh! — Postal sem nemiren. Tesno mi je bilo pri sercu. Vera in nevera ste se borile. Kaj mi je početi? Kam se djati? Primem bukvice, pa jih zopet proč denem. Želel sem moliti, pa nisem mogel. Pregledujem le še stare bukvice in naletim na molitvico, ktero so dobra mati vsaki večer z nami otroci molili, — nehoté sem se zgrudil na kolena — in glejte, prepodile so se zmotnjave, ki so nadlegovale mojo dušo s hudo temoto; razjasnilo se mi je serce in čisto sem spoznal, da moji zapeljivi prijateli so mi vero vzeli in me v nevero pahnili. Serce me je bolelo. Jokati sem začel. Ginjen se spravim v posteljo; pa ni ga bilo spanja; le malo sem zadremal, ko sem se zopet prekrižal, kakor so me mati v mladih dneh učili. — Komaj sem jutra pričakal in zopet sem molil juterno molitev, kakor sem jo molil še

majhno dete.“ — Tako je pripovedoval bolnik polahkoma; pa se vendar vidno vtrudil.

Močno so me ganile te besede; sestra se je veselja jokala. Jaz pa sem bolnika poterdoval, da doverši, kar je srečno začel, ter sem mu obljubil, kolikor premorem, mu pomagati, da se odstranijo njegove dvombe v veri.

Spet je odgovoril: „Bog me je rešil mojih dvomb. Pred lučjo Božje milosti zginejo vse sleparije, s kterimi sem dozdaj sam sebe zagovarjal in slepil. Srečen sem bil, dokler nisem zapustil potov svete vere. Terda temota pa je nastala v moji duši, ko sem zablodil na grešno stezo. Praznih, lažnjivih ukov sem se poprijel, kakoršnih sem le preveč slišal po šolah. — O milostljivi Bog! odpusti mi moje pregrehe!“

Dolgo in skerbno je bilo njegovo pripravljanje na sveto obhajilo, ktero je tako pobožno prejel, da smo bili vsi pričujoči ginjeni. Bolezen je vedno hujša prihajala. Zginila je poprejšnja nejevolja in prav voljno je terpel. Z veseljem se je menil z menoj o tolažilih, ktere mu je sveta vera dajala, pa groza ga je obdajala, kadar se je spomnil na težke ure o začetku svoje bolezni, ko je bil v nepokoju z Bogom in z ljudmi.

Posebno ljubo mu je bilo, ako sem mu kaj pravil od pokojne matere, ali pa bral iz njihovih molitevnih, starih bukvic, ker oči so mu tako oslabele, da sam ni mogel več brati. Ene dni pred svojo smertjo je še enkrat prejel sveto Obhajilo. Mirno in zaupljivo je pričakoval smerti, kakor se kristjanu spodobi; ja celo veselil se je, da bo tam svojo ljubo mater zopet videl. Pol ure pred smertjo je malo zadremal; potem se nagloma prebudi, oči proti nebu povzdigne, roke razprosti ter zakliče: Mati, mati! in vleže se in za vselej sladko zaspi.

Mu niso li ljuba dobra mati poti v nebesa kazali?

O keršanski starši! glejte, kaj stori dobra mati. Pazite torej na svoje otroke; varujte jih, da ne pridejo v nevarne družine. Ako vaši otroci tudi ne gredó v velike mesta, kjer je za mladost še več nevarnosti; tudi doma glejte, da so dobro zavarovani po noči in po dnevi. Ni hujšega za mladost, kakor slaba družina. Starši! posebno pazite, kakšne dekle ali hlapce imate.

Hudoben hlapec, pa razvzdana dekla sta že marsiktero hišo nesrečno storila. V slabi družini se pozabijo tudi dobri nauki in lepi zgledi pobožnih staršev. Hudobija hitro prevzame vse serce, pa tudi naglo pokaže svojo strašno moč v slabih besedah in v pregrešnem dejanju. Starši! varujte svojih otrok slabih družin, ako hočete, da vam otroci ne bodo v sramoto, enkrat pa morebiti celo v večno pogubljenje. Ne pozabite: Kolikor otrok vam Bog izroči, toliko svetnikov bo tirjal iz vaših rok.

3. Dobri starši svoje otroke pametno svarijo; ako je potreba tudi modro kaznujejo. Keršanski očetje, in ve keršanske matere! ne pustite, da bi hudo pognalo v sercih vaših otrok, zatreti se mora, dokler še le kali; kakor se iskra zadušiti mora, da v ogenj ne vdari; kajti če je že goreti začelo, težko se pogasi. Zato sejte dobro z besedo in z djanjem, z naukom in zgledom v mlade serca, da bo čednost obrodilo. Zgodaj vadite svoje otroke v dobrem; zlasti pa jih učite Boga vbogati, pa tudi vas bodo vbogali. Učite jih moliti; vender jim molitev ne sme presedati. V mladosti se morajo dobrega navaditi, da se prava čednost vkorenini, ki ostane stanovitna, terdna zoper vse skušnjave. In molitev bo posvetila dušo, bo povzdignila serce k Bogu, ter že otroka prijazno vodila k nebesom, k Bogu samemu.

Keršanski starši! dobro morate razločiti pregreške svojih otrok; ali se otrok pregreši v naglosti ali le po otročje; ali pa je zraven hudobija. Ako otrok po otročje kaj slabega

stori, posvari ga in mu prizanesi; kadar pa stori kaj hudobnega iz svojeglavnosti, iz kljubovanja, ne prizanesi mu, temuč kaznuj ga. Šibo je Bog vstvaril za hudo voljo; ako je ti ne rabiš, jo bo rabil otrok. Ali do takrat bo velika zrastla. „Šiba novo mašo poje“, pravimo.

Mora biti kake petnajst let, ko sem bil za kaplana v S— fari. Nek poleten dan dobijo pastirji v goščavi mertvo truplo, ki je že trohnelo; celi roj muh ga jim je pokazal. Med tem se je govorilo, da se je zgubil pošten mož v sosedni fari, ki je pred tednom gnal vole na sejm v Č., pa ga ni bilo več nazaj. Žena in otroci ga iščejo in iščejo, ter povsodi poprašujejo po njem, pa nikjer nihče ne ve druzega povedati, nego, da je vole prodal in se čez hribe z nekim vojakom proti domu podal. Ko slišijo, da je bil ta mertvic najden, prihitijo ga gledat in kdo bo popisal žalost in tarjenje uboge zapuščene družine, ko spoznajo v ubitem svojega moža, svojega očeta? Kmalo potem je gosposka vjela hudobnega ubijavca, ki je obstal, da je videl storjeno kupčijo in denar, kterega je mož spravil. In zares satan se ga polasti, da poštenega moža preslepi, da gre ž njim po samotnem kraju, rekoč da vé pri bližnjem kmetu za dobre vole, ktere bo prav po ceni lahko kupil. Ko pa v samotno hosto prispeta, tam ga tolovajsko ubije, denar vzame in vbeži. Bil je v smert obsojen. Zadnje tri dni pred smertjo pride k njemu tudi nesrečna mati njegova. Pa kaj ji pravi še bolj nesrečni sin? „Mati, reče, ako bi me bili vi s šibo natepli, ko sem sosedovim jajce ukradel, bi me zdaj ne vlekli na vislice“. Kaj pravite k temu, vi očetje in matere! ki svojim otrokom tudi male hudobije pregledujete? Vedite, da malo drevesce se da pripogniti, star hrast pa nikakor ne. Zato, preljubi keršanski starši! strahujte otroke svoje, kedar vidite, da kaj slabega iz hudobije storijo. Pa nikdar vender jih strahovati ne smete v jezi ali celo s kletevjo. Hujšega pa ne morete storiti svojim otrokom, kakor če jih s kletevjo odbijate od svojega serca. Po pameti mora biti kaznovanje, ako hočete, da bo koristilo otrokom. Ne pa, kakor je delal nek oskerbnik. Ta pripelje svojega sina k

staremu fajmoštru, ki je bil znan dober učenik, ter ga prosi, da bi ga v šolo vzeli in kaj poboljšali. „Povem vam pa, pristavi, da je moj sin nezrečeno poreden pubalin. Vse sem poskušal ž njim, kregal, tepel sem ga, tudi stradal sem ga, pa nič se ga ne prime“. Gospod ga vprašajo, če ni še kaj druzega poskusil nego šibo in post. „Na led sem ga posadel“, pravi oče. Ko mu še nekaj takih sredstev pove, ga gospod vprašajo: „Ali ste pa tudi za svojega sina, ali ste ž njim tudi večkrat molili?“ Ko pa mož pravi, da ne, pristavijo gospod, da se nič ne čudijo temu, da ni pomagalo nobeno sredstvo, ki ga je mož poskušal nad kožo svojega terdovratnega sina; zato pravijo, ker koža ni bila pripravljena. „Zamudili ste, pristavijo gospod, koži življenje dati“. Nespametne kazni otrokom več škodujejo, nego koristijo.

Svojih otrok ne smete mehkužiti, pa tudi ne preojstro imeti. Srednja pot je tudi tu naj boljša. Vse otroke morate enako ljubiti; ne delajte vidnega razločka. Bodite jim prijazni pa ne otročji, da potrebnega spoštovanja ne zgubite. Skerbite, da so vam otroci vselej odkritoserčni, da pred vami nič ne skrivajo, da imajo otročje zaupanje do vas. Zato jim privolite nedolžne razveseljevanje, da so radi pri vas in okoli vas. Ne pozabite, kako vas opominja sveti Duh, ki pravi pri preroku: „Imaš sinove, uči jih in pripoguj jih z mladega“. (Sir. 7, 25.) „Le gladi ga, in on te bo imel v strahu; le igraj se ž njim in on te bo žalil . . . Ne prepuščaj ga v mladosti njegovi volji. Pripoguj njegov vrat v mladosti“. (Sir. 30, 9.)

Priden, delaven in skerben mizar si je prislužil precej veliko s svojimi rokami; živel je pa s svojo družino prav zmerno, hranil in oblačil je sebe in svoje bolj revno, vender pošteno. „Kam pa dajete svoj denar?“ ga vpraša enkrat njegov sosed. „Plačujem stari dolg, nekaj pa na obresti dajem“, mu mizar odgovori. „Vi se šalite: Saj niste nič dolžni, posojujete pa tudi ne“. „Pač. Le poslušajte. Vse, kar so potrosili moji dobri starši za me od mojega rojstva sem, lejte! je dolg, kterega moram poplačevati. Denar pa, ki ga ober-

nem za svoje otroke, da se naučé kaj koristnega, je istina, ki mi bo obresti nosila, ko bom starost doživel. Moji starši se niso ogibali nobenih stroškov, da so me pošteno izredili; tako delam tudi jaz svojim otrokom. In kakor sem dolžen, da kolikor premorem, povračujem mojim staršem njih trud; tako upam, bodo tudi enkrat moji otroci meni storili". — Dobro izrejeni otroci tudi lepo povračujejo trud svojim dobrim staršem.

4. Dobri starši dajejo svojim otrokom lepe zglede. Dobri starši so bogaboječi, pobožni, Bogu vse vdani. Živijo čisto, sramožljivo, so vsi vneti za dušno zveličanje svoje in vseh sebi izročenih; polni ljubezni do Boga in do ljudi. Zvesto in vestno spolnujejo zapovedi Božje, ter tako lepo svetijo svojim otrokom s svojim zgledom. So zares svitla luč svoji celi hiši. Otroci vidijo, kako dobri starši skerbijo za kraljestvo Božje in njegovo pravico, kako so ponižni, modri, čistega serca, kako sveto živijo v pravici in spodobno; kako so dobri in usmiljeni, kako radi in lepo molijo. Tak zgled pri otrocih več izda, kakor vse še tolike opominjevanja; več, kakor vsako svarjenje, več ko kazen in strahovanje. Tak zgled vleče otroke, da posnemajo dobre starše; to je naj boljša pridiga za mlade serca. Ako starši svojim otrokom še toliko lepe nauke dajete, tudi vestno in pazno nad njimi čujete, jim vse potrebne pripomočke preskerbite; ako vse storite, pa lepo keršansko ne živite, celo sami svoje otroke pohujšate; potem podere vaš slab zgled vse, kar ste zidali z naukom in drugo rejo, in vaš slab zgled je pravi strup, ki škoduje gotovo vašim mlajšim.

Oče, ki je bil pijanec, je svaril svojega sina, da naj ne kolne, ne zmerja, ker Bog vse sliši. „Ali res?" vpraša dečko. „Ali pa tudi vse vidi?" „Se ve da", mu pravi oče. „Oj to mi je pa hudo, ljubi oče! ako Bog tudi vse vidi, vas je sinoč pijanega vidil".

Ako pa starši vse sami poprej storé, kar tirjajo od svo-

jih otrok, potem jih bodo otroci vse vbogali. Lep zgled je otrokom luč, ki jim kaže pravo pot proti nebeški domovini; pa ne le kaže, temuč gre pred njimi, ter jim kliče: Hodite za menoj, da bote večno življenje dosegli, da bote srečni tu in tam. Lep zgled staršev je tako rekoč krona otročje izreje, je pa tudi naj boljša pomoč, si pridobiti k temu potrebni blagoslov Božji. — Taki bodo otroci, keršanski starši! kakoršni ste vi. Iz obrazov vaših otrok velikrat lahko berem vse vaše dobre pa tudi hudobne dejanja. Obraz nedolžnega otroka hvali ali toži svoje lastne starše.

III. Tretja dolžnost, ktero imate keršanski starši do svojih otrok je, da jih pošteno preskerbite. Zato imejte 1. vedno pred očmi, kaj bo enkrat iz vaših otrok. Premišlujte za kteri stan potrebne zmožnosti imajo, in vsa vaša skerb mora v to iti, da so otroci v teh zmožnostih zadost izurjeni, podučeni, da zamorejo enkrat pošteno in srečno si svoj kruh prislužiti. Dobri starši se zato ne bodo vstrašili nobenega truda, tudi stroškov ne, ter bodo po svoji moči vse storili, da le otroci potrebne vednosti zadobijo, ki jim bodo v prihodnjem stanu koristile.

2. Bodite zato delavni, varčni, da bote svojim otrokom pridobili potrebno premoženje, pošteno doto. Ako ravno blago in denar človeka ne dela še srečnega, pa je vender pripomoček k časni sreči in potrebno sredstvo k dobremu in spodobnemu življenju. Se ve da keršanski starši imajo pervo skerb, da so njihovi otroci dobro in keršansko izrejeni; kajti to je naj boljša dota, kar je v glavi in v sercu; tega mol in rija ne sne, tega tatovi ne vzamejo. Pa tudi vsakdanjega kruha potrebujejo otroci, da jih, kadar gotovi stan si odločijo, telesne skerbi preveč ne tlačijo. Zato pa preskerbijo dobri starši tudi primerjenega časnega premoženja svojim otrokom, da je njihova časna sreča toliko bolj vterjena in toliko ložje za večno skerbijo.

3. Skerbitē sebi in otrokom za spodobno čast. Čast nam je potrebna; nam pridobi ljubezen, spoštovanje in zaupanje pri druzih ljudeh. Čast nam napravlja pot v srečen stan; kajti spoštovano, častno hišo vse tudi časti in spoštuje; in keršanski mladeneč bo v taki hiši si poiskal svojo tovaršico. Tudi tukaj velja: „Čast in dobro ime več velja, nego zlato in srebro“.

4. Kadar otroci si stan volijo, dajte jim moder svet, pametne opomine. Otroci naj si sami volijo svoj stan. Starši! vi nimate pravice, svoje otroke siliti v stan, do kterega nimajo nobenega veselja; kajti to bi bila gotova nesreča, kar nas žalostna skušnja vsaki dan uči. Nikdar svojih otrok ne silite v zakon, kteri se vam morebiti le iz lakomnosti ali drugih slabih namenov prav zdi. Taka sila bi otrokom življenje ogrenila, jih nesrečne storila, morebiti pred časom v grob spravila. Podučite, svetujte, opominjajte; ako pa otroci ne vbogajo, sile delati jim ne smete. Tu morajo otroci prosto voliti. Izročujte jih takrat še posebno Bogu in ljubi Materi Božji.

Ako bote, keršanski starši! te tri dolžnosti, ktere sem vam le ob kratkem tukaj omenil, ako bote, pravim, to na tanko spolnovali, bodo srečni vaši otroci, bote srečni tudi vi že tu na zemlji; enkrat pa vas čaka toliko nebeških kron, kolikor otrok bote veselo pred sodnika živih in mertvih pripeljali; kajti dobra izreja otrok je koristna otrokom in staršem.

A. Blagor dobro izrejenim otrokom.

1. Dobro izrejeni otroci so navajeni delati, so varčni in z malim zadovoljni. Tako si lahko pošteno prislužijo svoj vsakdanji živež in so že tukaj srečni.

2. Dobro izrejeni otroci so v svetih resnicah lepo in dobro podučeni; navajeni na vse dobro že od mladih nog. To jih vedno ohranja na srednji poti čednosti, jih varuje v

vseh nevarnostih, vseh skušnjavah tega življenja. Zato pa vživajo notrajni mir in čast pri ljudeh.

3. Dobro izrejeni otroci so v lep, posnemanja vredni zgled celi soseski, celi fari. Veliko pomagajo k sreči drugim, s svojim lepim keršanskim obnašanjem in zgledom. Zato bodo pa imeli v večnosti tudi obilno plačilo.

4. Še mertve vsak pošten časti in lepo od njih govori, kako lepo, keršansko so živeli, kako lepo se tudi iz tega sveta ločili, ter šli po zasluženo plačilo v srečno večnost.

Pa ne le otrokom koristi dobra izreja; tudi staršem se lahko reče:

B. Blagor staršem, ki so svoje otroke dobro izredili.

1. Dobro izrejeni otroci delajo veselje svojim staršem s svojim lepim zaderžanjem, s pokorščino, s hvaležnostjo, z vsem keršanskim obnašanjem. Polajšajo jim trudapolno življenje s svojo pripomočjo ter jim z otročjo ljubeznijo hladijo britkosti tega časa in pripravljajo lahko ločenje od tod.

2. Dobro izrejeni otroci so povsodi v časti; in ta čast je tudi čast njihovim staršem.

3. Dobro izrejeni otroci izredijo tudi svoje otroke dobro in keršansko. Tako se zgodi, da več rodov po versti je dobrih, ker so k temu pripomogli skerbni starši, ki so svoje otroke pošteno izredili.

4. Dobro izrejeni otroci so staršem najboljše, naj lepše tolažilo na smertni postelji. Starši takih otrok z dobro vestjo lahko zapustijo ta svet; ker prepričani so, da zapustijo deržavi poštene deržavljane, cerkvi pa dobre kristjane, ki bodo enkrat ž njimi delili nebeško veselje; kajti otroci bodo v ne-

besih jim množili to veselje, in plačani bodo starši, ki so z vso skerbjo jih zredili, otroci pa, ki so lepo vbogali svoje starše.

O keršanski očetje in vé keršanske matere! le glejte da svoje otroke tako zredite, kakor ste slišali danes. Lahko bote z veselim sercem jih peljali pred sodnika, lahko bote rekli: Gospod! kolikor si jih nam izročil, toliko smo ti jih v svetnike zredili. In tudi Gospod vam poreče: Pridite dobri starši in peljite svoje zveste otroke v veselje, ktero vam je od začetka pripravljeno. Amen.

XCIII. keršanski nauk.

Od dolžnost zakonskih a. do svoje družine, b. do svojih starih, c. do hiše, d. do gosposke, e. do soseske.

Veliko lepih naukov ste slišali, vi keršanski zakonski! kako morate živeti, kakšne dolžnosti imate med seboj, kakšne vsak posebej in tudi kako morate skerbeti, da dosežete namen svetega zakona, to je, da zveličate same sebe in celo vam izročeno hišo, pa da se v vaših otrocih množi kraljestvo Božje. O v kako veliko čast vas je mogočni nebeški Oče postavil, ko mu tako rekoč pomagate polniti svete nebesa! Pa vam je tudi zato pripravil nezapopadljivo veselje v nebesih, ako bote dolžnosti svojega stanu na tanko in vestno spol-

novali. Saj vam že tu na zemlji za vas trud obilno veselja daje, ko vidite, kako vas dobro izrejeni otroci spoštujejo in ljubijo. Kaj mora pač biti bolj veselega za starše, ako se nedolžno dete oklepa kolena svojega dobrega očeta, ali se ovija okoli vrata skerbni materi! Ja pogled nedolžnega otročiča je nekaj angelskega, nekaj nebeškega. Povedati vam moram še en zgled, kako je nedolžno oko malega otroka celo svojega slabega očeta na pravo pot pripravilo.

Nevoljnega obraza hiti neki še mlad rudar čez mali terg nekega mesta. Po svojem mnenju pa je tudi res imel uzrok, nevoljen biti. Ravno se je v navadni gostivnici med svoje pajdaše vsedel, ter je hotel svojo lulo iz žepa vzeti, da bi ga drugim enako puhal, ko zapazi, da jo je doma pozabil. Ali brez pipe — ni veselja v kerčmi! Zato ga vidimo tako hiteti čez terg, da bi se berž ko berž povernil k svojim tovaršem, kterih se je že tako privadil, da brez njih tudi en sam dan ni mogel preživeti.

Poglejmo za njim, pa podvizajmo se, saj vemo, da se tudi njemu mudi, in dalječ, zunaj za mestom je hišica, kjer on stanuje.

Že je mladi rudar prihitel do hiše, ktero je še le pred malo časom zapustil. Naglo poišče ključ na voglju, kjer je po navadi skrit bil, kadar je tudi žena od doma šla; kar je ravno kar storila, dete v zibeli previdnosti Božji izročivši. Ona je morala iz doma, imela je potrebno opravilo; on pa je šel od doma, če ravno ni bilo potreba.

Duri odpre. Dva lesena stolca, bela miza, pri peči dolga klop, borna postelj in mala zibelj; to je vse, kar vidimo v hiši. Pa vse prav snažno in čedno — gotovo in očitno znamnje pridne gospodinje.

Rudar ima že pipo v roci in hoče iti. Že tudi derži za kljuko. Pa glej! zdaj se v zibelji nekaj zaziblje in dete se

prijazno oglasí. — Je li slišal oče ali ne? Da — slišal je, in Bog zna, kaj mu je danes; stopi k zibelji, kar že dolgo ni storil, ter gleda svojega ljubeznjivega otročiča.

Dete se smehlja ter ljubo pa milo steguje ročice k očetu. In ko oče, ravno v njega operte oči svojega deteta gleda, mu rudečica sicer tamni obraz polije. Ko tako gleda v oči svojega nedolžnega otroka, zdi se mu, kakor bi iz njih nekaj govorilo glasno in resnobno. Zdi se mu, da vidi pred seboj angela, ki ga milo gleda, milo, pa tudi resnobno.

Kaj pa se baš vidi v pogledu otročjega očesa! Kdor v oko deteta — v to ogledalo nedolžnosti in čistosti — gledati more, pa v njem ničesar druzega ne vidi, kakor golo oko — tak nima ničesar zgubiti pa tudi ničesar pridobiti.

Rudarju pa je govoril iz oči njegovega otroka glas prečudni v serce njegovo, ki je razmečil nesrečno skorjo, ktera ga je oklepala. In ko tako stoji v globoke misli utonjen — moral se je strašno sam seboj boriti; kajti močno je persi vzdigaval in glasno je dihal — stopi njegova žena v hišo.

Nenavadno obnašanje moževo jo je iz perva nekoliko vstrašilo in vnemirilo, pa hitro se prepriča, da se ji ni ničesar bati.

Mož jo pogleda — dolgo dolgo poprej tega ni že storil — pa vidi, da je zginil njeni prelepi obraz, da je reva vsa bleda; tudi vidi, da v poprej zalem, zdaj pa velem obrazu skerb in tuga divja. Vse to je še le danes tako jasno videl, odkar ga je nedolžno dete milo pogledalo. Dolgo časa se poprej za vse to zmenil ni. Iz rudnika ko je prišel, ga ni terpelo doma; še preobleči in najesti se ni vtegnil in že jo je mahal v pivnico med zrele pajdaše svoje.

Danes pa se je zdramil — pa tudi njegova sreča! danes vidi, česar ves čas ni videl ali vsaj ni videti hotel. Serce

ga zaboli, ko ženo vso žalostno in bledo vidi. Dolgo ni mogel spregovoriti, tudi besedice ne ziniti; ali na zadnje jo je vender le zadel. Čutil je svojo pregreho. Kdor pa pregreho spozna, je že na poti poboljšanja.

Da je žena tako bleda, misli rudar, je krivo to, da se za njim žali, in da mora zdaj dost težje delati, ker se on ničesar še tako potrebnega pri hiši ne dotakne ne. — Dolgo se pogovarjata. Mile besede dobre žene so se prijele njegovega skesanega serca. Poslednjič vzame mož dete iz zibelji ter ga serčno objame.

Vse to nam kaže, da se je Gospod Bog mogočnega skazal v nemočnem detetu. Odsehmal je bila sreča in mir pri tej hiši; rudarja pa nikdo ni več videl v pivnici.

„Kogar mili pogled nedolžnega otroka ne spreoberne, je pogubljen na veke“, je potem večkrat rudar rekel. Jaz pa pristavim: Srečni starši, ki imajo dobro izrejene otroke, pa tudi srečni otroci, ki imajo skerbne starše! Že tu na zemlji je taka hiša kakor raj imenovati. —

Vi zakonski imate pa tudi še druge dolžnosti, nego do sebe in do svojih otrok. Te dolžnosti so vam bile tudi v četerti zapovedi na tanko razložene. Vender, da jih toliko bolj v svojem sercu ohranite, zdi se mi potrebno, da jih tudi tukaj vsaj nekoliko v misel vzamem.

a. Dolžnosti zakonskih do svoje družine, do hlapcev in dekel.

1. Kar delo zadeva, dajte svojim poslom vselej primerjeno opravilo; vender ne smete pozabiti v keršanski ljubezni, da jih z delom ne preobložite. Privoščite jim zvečer dostojnega pokoja, da drugi dan z novo močjo in z veseljem zopet delati zamorejo. Pravični, pravi sveto pismo, se tudi svoje živine usmili. Kako gerdo grozovitost bi razodeval

gospodar, ki bi svoje posle od ranega jutra do poznega večera vedno — neprenehoma k terdemu delu silil. Zapovedujte poslom resnobno pa vselej ljubeznjivo; imejte poterpljenje ž njihovimi napakami; priljudno jih opominajte, kadar je sila; varujte jih pa lenobe, ki je začetek vsega hudega. Zato smejo posli tudi ob praznikih, po službi Božji, kaj malega za se storiti. Boljši je, da si družinče kaj zakerpa ob praznikih, nego da bi hodilo v slabe družine, kjer se opravlja, obrekuje, ali še kaj hujšega snuje.

2. Bodite svojim poslom pravični v hrani in v plačilu; na tanko jim odrajtajte, kar in kakor ste se pogodili ž njimi. Veste, da je v nebo vpijoči greh delavcem in najemnikom zaslužek prideržavati ali pritergovati. Ako bi družinče kake dneve nezadolženo delati ne moglo, ako bi zbolelo ali svoje bolne starše obiskalo, ali kak drugi potreben pot imelo, bi baš gerdo bilo, mu zato plačila pritergovati. Ojstra pravica tirja, da poslom daste, pošteno, njim primerjeno, zdravo in zadostno hrano.

3. Ako družinče zboli, ga keršanski gospodar ne bo iz hiše spodil; temuč z vso skerbjo mu bo postregel, mu preskerbel potrebnih zdravil in ako je nevarno bolen, poslal bo po dušnega zdravnika, da bolnega hlapca ali bolno deklo previdijo s svetimi zakramenti. Ljubeznjivo bo vse storil, da zopet ljubo zdravje zadobi. Kakor je stotnik v evangelju skerbel za svojega bolnega hlapca, tako bo v ljubezni in v sočutji storil vsaki dober gospodar svojemu bolnemu družinčetu. Kajti dobro premislite, da ste to ljubezen dolžni svojemu poslu; zlasti še, če vam je zvest in skerben; saj s plačilom pogojenim mu plačate le njegov telesni trud; zvestoba in posebna skerb se pa poplačati ne da. Morebiti so si bolezen nakopali, ker so preveč skerbni in delavni bili. Kako prav je torej, da jim po očetovsko strežete, dokler so bolni.

4. Kakor hišni oče, kakor namestnik staršev, ste gospodarji dolžni skerbeti tudi za dušo svoje družine. Ako tega

ne storite, ne zaslužite, da bi vas posli imenovali „očeta ali mater“. O marsktero dete je šlo nedolžno iz hiše svojih staršev, pa je v slabi službi zgubilo nedolžnost in je morda za vse življenje nesrečno postalo. Neskerbni gospodarji, nepazljive gospodinje bodo zato enkrat strašanski odgovor imeli. Da bote Bogu ložje odgovor dajali od svoje družine, skerbite, kolikor le premorete, da družina tudi dolžnosti do Boga in do svoje duše na tanko spolnuje, da je poštena, bogaboječa, pametna in sramožljiva. Zato si zapomnite tele nauke:

a. Kader se pogajaš z družinčetom, že takrat mu povej, da v tvoji hiši se bo pazilo na red in spodobnost; da ti bo družinče ne le delalo, temuč da bo moralo tudi keršansko živeti.

b. Pusti hlapcem in deklam vselej toliko časa, da v nedeljah in zapovedanih praznikih so gotovo vsi pri zapovedani službi Božji, da slišijo pridigo in tudi keršanski nauk. Večkrat naj sprejmejo svete zakramente. Dobro glej, zlasti, ako imaš mlado družino, kod in kje hodijo ob praznikih. Kajti blagoslov ali prekletstvo bodo prinesli tvoji hiši. Ne pozabi, da boš odgovor od njih duše dajal, dokler so pri tebi.

c. Pri molitvi zjutraj, opoldne, zvečer, pred jedjo in po jedi, naj ti bodo vsi zbrani; in skerbno glej, da vsi molijo. Kaži jim pa z lepim zgledom, kako se moramo z Bogom pogovarjati.

d. Kolikor je le mogoče, bodi pri njih pri vsakem delu. Nikdar pa ne privoli, da bi hlapec in dekla na daljnih, ali skrivnih krajih, po podeh ali na hlevih ali v borštu, dalje časa sama delala. Kajti satan nikdar ne miruje. Ogenj in slama pa skupaj nikdar ne obstaneta.

e. Ne terpi nobenih nespodobnih besed ali norčevanj; ne pusti jim nespodobnih pesem prepevati. Zlasti po noči pazi na nje. Noč ima svojo moč. Večerne shajaljšča naj ne

bodo nikdar nikoli v tvoji hiši. Večkrat, nepričakovano poglej po spavnicah. Gospodar, kjer ležijo hlapci; gospodinja, kjer dekle spijo, da je tvoja nepazljivost jim potuhe ne daje.

f. Keršanski gospodar! vsaki večer moraš vedeti, ali so tvoji hlapci pri pokoju. Gerdega ponočnega vasovanja in voglarjenja nikakor ne terpi pri hiši. Gospodar, ki za to skerbi nima, je najemnik, ki bo ojster odgovor dajal od vseh hudobij, ki se ž njegovo vednostjo godijo pod njegovo streho. Za časno in večno nesrečo svojih poslov bo odgovoren, ako so si jo ž njegovo vednostjo nakopali.

g. Deklam nikdar ne pripusti, da bi hodile na plešišče, ali da bi imele pregrešne znanja.

h. Družinče, ki za dobro opominjevanje ne mara, naj se pobere hitro od hiše. Boljši je, da tam kamen leži, kjer hudobno družinče sedi, pa tvoje otroke pohujša in blagoslov Božji od hiše podi.

i. Sveti Krizostom pravi: „Posli so večidelj takšni, kakoršni so gospodarji“. Zato jih z lepim zgledom in preljubeznjivim svarjenjem na pot svetih čednost vodite. In če jim bo to o začetku tudi zoperno, enkrat vam bodo pa zato hvalo vedeli.

5. Vsako družinče naj ima pravico, o svojem, pogojenem času stopiti iz službe. In kadar gre iz službe, plačaj ga pošteno, kakor si se pogodil ž njim. V miru, v ljubezni naj gre od hiše, nikakor se prepirati ne smeš, ako ostati več noče. Zares gerdo bi pa bilo, ako bi pregreške ali pomanjkljivosti njegove drugim raznašal, ter bi tako družinčeta ob dobro ime pripravil, sebe pa bi ravno s tem počernil. Vse mu moraš pri ločitvi odpustiti, vse pozabiti, ako bi kaj prav ne bilo. Poslednjič mu daj še kake dobre, kratke nauke, in gre naj v Božjem imenu.

Ako je sveti Tomaž, patriarh Aleksandrinski, slišal od

gospodarja, da gerdo dela s svojo družino, hitro ga je poklical k sebi ter ga je takole posvaril: „Slišal sem, da gerdo z družino delaš. Dragi moj! ne bodi tako hud, potolaži se. Bog nam ni dal poslov zato, da bi mi ž njimi gerdo delali; temuč da nam služijo. Pa tudi ne le zato, temuč, da jih mi preživimo s premoženjem, ktero nam je izročil. Tvoji posli so vstvarjeni po Božji podobi, kakor ti; zato jih spoštovati moraš. Ali pa mar ti, ki si gospodar, zato kaj več imaš na svojem telesu? Eno roko, eno nogo, ali eno uho, ali eno dušo več? Mar ti niso v vsem podobni? Veš kaj pravi sveti apostelj Pavel? On pravi: „Kterkoli ste v Kristusu kerščeni, ste Kristusa oblekli. Tukaj ni Jud ne Grek; ni suženj ne prost. Zakaj vi vsi ste eno v Kristusu Jezusu“. (Gal. 3, 27, 28.) Ako smo pa eno v Kristusu Jezusu, moramo tudi med seboj biti eno. Kristus je vzel podobo hlapca na se, ter nas tako uči, da se ne povzdigujmo čez hlapce svoje. Kajti on je Gospod vseh, ki stanuje v nebesih pa se ozira na nizke. Nebo in zemlja, solnce in morje in kar je, je vstvarjeno ne le zavoljo tebe, temuč tudi zavoljo tvojega hlapca, zavoljo tvoje dekle. Angeli Božji jim strežejo, Kristus je zavoljo njih aposteljnom noge vmival, zavoljo njih bil križan, ter je vse drugo terpljenje zavoljo njih prestal. Ti pa zaničuješ njega, ki ga Bog sam toliko časti. Ti gerdo delaš ž njim, kakor bi ne bil ravno tiste natore, kakor je on. — Povej mi, ali bi bil ti zadovoljen, ako bi te Bog za vsaki greh precej kaznoval? Gotovo ne. Toraj delaj tudi ti s svojimi, kakor želiš, da bi Bog s teboj delal“. — Tako po očetovsko je posvaril sveti Tomaž terdoserčnega gospodarja. Zares kaj lep nauk! —

b. Dolžnosti zakonskih do svojih starih.

1. Keršanski zakonski! ljubite svoje stare, kakor dobri otroci; naj bodo pravi starši ali sveker in svekerva ali tast in tašča. Ker sta mož in žena eno telo, mora mož starše svoje žene ravno tako spoštovati, kakor svoje lastne starše. Vedno imejte v spominu četerto zapoved, ki obeta le tistim

dobro in dolgo življenje, kteri lepo spoštujejo svoje starše. To bo toraj vaš dobiček. Imenujte jih povsod in vselej spoštljivo, nikdar ne žaljivo. Kdor zaničljivo govori od svojih starih, ravno s tem pokaže svoje sirovo, nehvaležno serce. Vi zakonski! polajšajte svojim starim večer njihovega življenja in slajšajte jim zadnje dneve z ljubeznjivim, spoštljivim obnašanjem.

2. Dobri otroci, ako so tudi že omoženi ali oženjeni, nikdar ne pozabijo, kaj so dolžni svojim staršem. Za Bogom so ja starši naj pervi, od kterih otroci vse imajo. Koliko noči je skerbna mati prebedela pri tvoji zibelji! S koliko zvestobo in s koliko ljubeznijo skerbijo dobri starši za svoje otroke od perve njihove mladosti! Komu drugemu se imate za Bogom zahvaliti, da ste pošteno preskerbljeni, ako ne svojim staršem, ki so vam zapustili hiše, njive in travnike vinograde ali boršte! Tresejo se zdaj roke, ktere so vas perve pestovale, ktere so vam pervi grizljej prislužile. Otemnele so oči, ki so noč in dan čule nad vami. Ktero dete jih ne bo ljubilo, jih ne spoštovalo?

3. Kar starši storijo svojim otrokom, tega noben otrok popolnoma jim poverniti ne more, če bi tudi še tako rad. Zdaj, ko so ostareli, je čas, da dobri otroci povračujejo, kar so jim stari storili, ter tako vsaj nekoliko svoj dolg poravnajo. Pred vsem se jim mora izgovorjen košček kruha na tanko in vestno odrajtovati. Bog ne daj, da bi se jim kaj pritergovalo. Nasprot dobri otroci raj več in vselej veselo dajejo, kar so si izgovorili, dobro, polno mero, ktera jim bo že tukaj zverhoma povernjena.

4. Spoštujte vselej svet svojih starih. Ako so tudi vam vse izročili in gospodarstvo vam dali; vender jih radi za ta ali uni svet poprašujte, radi njih misel poslušajte. Tako zaupanje jim veselje napravi, ker vidijo, da jih spoštujete. Nikar jih ne zametujte; to bi jih bolelo.

5. Poterpite s telesnimi slabostmi, ktere starost seboj pripelje. Starost je že sama na sebi bolezen. Starim so oči

otemnele, roke se jim tresejo, ne slišijo več dobro; so čmerni, občutljivi, navtisnjeni, tudi žvekavi ali nesnažni. S vsemi temi slabostmi se mora poterpeti. Tudi tebe čaka morebiti siva starost. Kako bi ti želel, da bi si ti postreglo? Tudi ti rad postrezi. O koliko so stari z zdaj odraščenimi otroci mogli poterpeti? Kako težka, dolgoletna je bila izreja vaša? Kolikokrat so ti jesti dajale, te snažile, spat spravljale roke, ki se zdaj starosti tresejo! Zato pa tudi ni nobene zapovedi dane z obljubo, nego le četerta. Pa tudi ni toliko gorje zrečenega v svetem pismu, kakor je zažuganega hudobnim otrokom.

6. Otročja ljubezen do starih se pa še posebno pokaže, kader zbolijo; zlasti ako nevarno zbolijo. S posebno ljubeznjivostjo, zvestobo in poterpežljivostjo se jim mora streči. Poklici, preskerbi jim zdravnika, ne boj se stroškov. Čuj pri njih, tolaži jih, kaži jim kakor veš in znaš svoje sočutje. Moli ali beri jim kaj, za časa, ako je nevarnost, pa ljubeznjivo in prizanesljivo jih opomni, da se pripravijo za prejemo svetih zakramentov. Kako gerda, res černa nehvaležnost bi bila, ako bi zakonski svoje bolne starše zapustili, se za nje malo zmenili, jim le merzlo, slabo postregli; ter bi tako očitno pokazali, da ne marajo nič za nje, da so veseli, če se jih pred znebijo! Dobro dete ima takrat zadnjo priliko, svojim staršem povračevati ljubezen, ktero so njemu oni skazovali. Ne pozabite, da bote vi enkrat na njihovem mestu. Čas neizrečeno hitro teče. Kotiček, kjer leži zdaj tvoj stari oče, tvoja stara, onemogla mati, bo tudi tebi kmalo v stanovanje, in tvoji otroci ti bodo odmerjali s tisto mero, s ktero ti zdaj meriš, le obresti ti bodo prideli — dobre ali slabe, kakor ti delaš. — Vse to vam je bilo bolj na tanko razloženo pri četerti zapovedi.

c. Dolžnosti zakonskih do svoje hiše.

Zakonski imate tudi svoje dolžnosti oziroma do hiše, v kteri stanujete. Še na te dolžnosti vas moram ob kratkem opomniti.

1. Skerbite za hišno čast. Ako je tvoja hiša v časti, glej, da jo zmirej v časti ohraniš. Ako pa tvoja hiša spodobne časti nima, skerbi, da k časti pride. Kakor je s človekom, tako je z vsako hišo. Komur se ne more očitati nič hudega, temuč se le dobro govori od njega, ta je v časti, ima dobro ime. Tako je tudi s hišo. Hiša, ki ima dobro ime, se imenuje poštena hiša, kjer so posli dobro ohranjení, dobro preskerbljeni, kjer je vse v redu. Kako žalostno pa je, ako se sliši, „Ta hiša je malopridna, je slaba, je berlog hudobnežev.“ Ni torej vse eno, ali je hiša v časti ali v nečasti. Poštena hiša bo dobila, bo imela pošteno družino; v slabo, nepošteno hišo pa bodo zahajali hudobni hlapci, slabe dekle, ki se vsake kvatre spreminjajo. Ako je tvoja hiša na glasu sloveče časti, o glej, da jo to čast svoji hiši ohraniš; s tem storiš veliko dobrega, se ogneš mnogim sitnostim, in imaš veliko manj odgovora enkrat. Kaj ti v slabosloveco hišo ne boš lahko dobil dobrega družinčeta; slabi posli pa ti nakopavajo strahoviti račun za sodnji dan. Kaj teško pa se pridobi zgubljena, zapravljena čast.

2. Hišna čast pa se zgubi s slabim gospodarstvom. Kakoršen gospodar, taka je večidelj hiša. Saj že streha kaže gospodarja. Ako ti svojim poslom vse nerodnosti pripuščaš, nevarne shajališča v svoji hiši imaš, razuzdane hlapce ali nečimerne dekle si vdinjaš; cele večere, cele noči pod streho igravce terpiš, gotovo bo tvoje ime slabo slovelo, in tvoja hiša ne bo nobene časti imela. „Kjer je merhovina, tam se zbirajo postojne.“ Marsiktera hiša po ljubi Sloveniji je zgubila svojo čast z večernimi shajališči, zlasti kjer je nespametna, nevarna navada, da hodijo na prejo. Snide se več mladine obojnega spola in nikar ne reci, gospodar ali gospodinja! saj sem zraven, nič nespodobnega se ne zgodi. Kako neumen je ta slepivni zgovor? Ali moreš zabraniti nečiste misli in želje mladih ljudí, ki so obojnega spola skupej? Ali pa mar nimaš za greh pregrešnih nečistih pogledov, nespodobnih marnj in gerdih norčevanj? Z vso svojo pazljivostjo, z vso svojo skerbijo ne moreš v berzdi imeti mladih serc, ne zabraniti takih nespodobnost; ja še zapazil jih ne boš. In kaj se še le godi na temnem potu domu? Kolikokrat je v takih shodih nedolžnost

okaljena, omadežana, na potu domu pa zgubljena? Vse to bodo enkrat ojstro odgovorjali zanikerni gospodarji, ki kaj tacega v svojih hišah pripusté. Tako pa tudi podkopljujejo vso čast svoji lastni hiši. Težko, celo nemogoče je popraviti tako škodo „Ura zamujena, nedolžnost zgubljena, ne pride nobena.“ — Še strašneje pa je odgovor, ako taki gospodarji lastne otroke imajo. Kake malopridne dušne rane napravijo nesrečni taki shodi nedolžnim otrokom, ki marsikaj nespodobnega slišijo, marsikaj nesramnega vidijo! Taki otroci postanejo napuhnjeni, prevzetni, se začnejo lišpati in velikrat se zgodi, da še čisto mali že nedolžnost zapravijo. Odraščeni otroci pa gotovo grenijo življenje svojim neumnim staršem, ki so sami krivi hudobije svojih mlajših. Zahajali bodo kmalo tudi drugam tako razvajeni otroci, namesto da bi morebiti svojim bolnim staršem postregli. Taka razvada se celo vkorenini v hišo in gre od roda do roda naprej. O koliki odgovor nekdaj! Dobri zakonski zato z vso skerbijo pazijo na to, da je v hiši vše v pravem redu, v dobrem strahu; ter tako prihranijo svoji hiši potrebno čast, sebi pa mirno vest. Kakor hitro je noč, ne sme nihče brez vaše vednosti niti v hišo niti spod hišne strehe. Dobro preglej, hišni gospodar, hišna gospodinja! ali je vse v redu, predenj se vležeš. To skerbiš, da je tvoja živina pod pahom, o gorje, trikrat gorje ti, ako manj skerbiš za svoje posle, ali pa še celo za svoje lastne otroke! Na domačo, sosebno večerno službo Božjo dobro pazite! Kjer se molitev opušča, tam se hitro nered in razvzdanost vgnejzdita; in hiša taka ne bo v časti.

d) Dolžnosti zakonskih do duhovske in dežélske gosposke.

Zakonski morajo tudi na tanko spolnovati dolžnosti, ktere imajo do gosposke.

Svojemu dušnemu pastirju skazujte vselej spodobno čast, pokorščino. Ako te kličejo, če je le mogoče, hitro pojdi. Pri njih se rad kaj posvetuj, raj ko pri druzih jezičnih, nespametnih ljudeh. Pri njih išči tolažila v vseh britkostih; spoštuj jih, kakor namestnike Božje, kakor delivce svetih skrivnost, ker veš, da v zdravih in bolnih dneh so ti pripravljeni, po moči pomagati. Zvesto poslušaj njih nauke in dobro se ti bo godilo, ako jih prav vbogaš in spoštuješ.

Tudi deželsko gosposko spoštujte, bodite njenim zapovedim pokorni ne iz strahu pred kaznijo, ampak iz ljubezni do Boga. Radovoljno odrajtujte zapovedane davke; ne hudujte se čez gosposko, kar bi vam nič ne pomagalo, temuč le škodovalo in bi bilo še greh.

c. Dolžnosti zakonskih do soseske svoje.

Neizrečeno veliko je na tem ležeče, kakošne sosede da človek ima. Zlasti zakonski to naj bolj občutijo; posebno še pri izreji svojih otrok. Pred vsem pa je potreba, da si sam dober sosed, ako hočeš, da ti bodo tudi drugi dobri. Zato še o tem nekaj malo besedi:

1. Bodi prijazen svojim sosedom, nikar se jih ne ogibaj; temuč živi ž njimi v ljubezni in prijaznosti, kakor Bog zapove. Bodi jim odkritoserčen; nikdar šegav ali zvijačen, potuhnjen ali hlinljiv. Ako je tvoj sosed tudi bolj reven, manj obrajtan, kakor ti; zato ne bodi ti ošaben ali napuhnjen; temuč skaži se mu vedno prijaznega, ljubeznjivega v besedi in v dejanju. Kajti, ako si tudi bogateji, pred svetom imitneji; nikdar ne pozabi, da vse to je le dar Božji, in sicer še nezaslužen dar; in pa da Bog ne gleda na zunajno bliščobo, temuč da smo pred njim vsi enaki, vsi po njegovi podobi vstvarjeni, vsi otroci ravno tistega Boga, vsi dediči nebeškega kraljestva.

2. Bodi pravičen svojemu sosedu. Varuj se, da ne škoduješ njegovemu pravu, ali njegovemu premoženju. Skerbno glej na to, da niti družina niti živina tvoja ne stori kake škode; bodi si na polji, pri njivah ali travnikih ali kjerkoli drugod. Take male poškodovanja napravijo velikrat med sosedi razpertijo, celo kreg in prepir, ali pa še kaj hujega. Ne pozabi nikdar, kar pravi sveto pismo: „Ne jemlji in ne premikaj mejnikov svojega bližnega, ki so jih postavili prededi.“ (V. Mojzes 19, 14.) Ako bi se zavoljo kaj malega kaj sporekla s svojim sosedom, vzelej raj ti odjenjaj, ter dobro si zapomni: Bolje je krivico terpeti, kakor krivico storiti.

3. Živi v miru s svojimi sosedi. Raji kaj poterpi, nego bi sovraštvo napravil. Glej, da otroci ali posli kake zdražbe ne napravijo. Ako so pa sosedovi zkočasti ljudje, ne imej po-

sebne prijaznosti š njimi; ko jih srečaš, jih pozdravi, bodi jim prijazen, pa ne pečaj se ž njimi.

4. Priskoči rad svojemu sosedu, kader kaj pomoči potrebuje, bodi si pri kakem silnem delu ali pri kaki nesreči ali kakoršnikoli potrebi. Kar ti želiš, da bi ti druzi storili, veselej rad ti druzim stori.

5. Vdeležuj se pridno pri volitvah, volji po vesti in pravici in prevzemi srenjske opravila, za ktere te tvoji sosedi izvolijo. To so posebne dolžnosti, ktere vi zakonski imate. Na tanko jih spolnujte in Bog bo z vami. Pred vsem pa glejte, da sebe in vso svojo hišo zveličate. Naj imenitniše zmed vaših dolžnost so dolžnosti, ki jih imate do sebe in do svojih otrok. O da bi mogel vam globoko v serce vtisniti besede: „Kolikor otrok vam mili Bog da, toliko svetnikov bo tirjal od vas.“

Zato vam k sklepu teh imenitnih naukov povem še prelepi zgled srečnih zakonskih, kakor so ga nam povedali toliko imenitni in sveti učenik, pokojni škof Martin Slomšek v svojih toliko dobrih „Drobtinicah:“

Stari oče Podgoršek, pišejo pokojni Slomšek, so s svojo ženko Katarino zlato gostijo obhajali. Pet sinov in pa tri hčere, tri in dvajset unukov in unučic bilo je na gostiji prav židane volje, kteri so srečo vošili očetu in dedeku, da so srečno včakali svojih petdeset zakonskih let. Tudi sosedov se je na večer nabralo, ki so prav veselo se pogovarjali od mnogoterih reči, ter Podgoršeka hvalili, da ima tako verle, dobre otroke. Zares jih je bilo tudi lepo gledati, ko so sedeli okrog mize, kakor žlahtno grojzdje na brajdi, ki srečno hišo prijazno objema in venča.

„Povej nam sosed, kako si ravnal, da si toliko starost včakal,“ popraša župnanov Tomaž. „Ni mi potreba na dolgo razlagati, kako se življenje podaljša in pa zdravje ohrani“, odgovorijo stari ženin z častitljivo sivo glavo. „M o l i i n d e l a j po svojem stanu, kar je prav, in se ne preženi. P i j i n j e j za potrebo. V z e m i z a d o b r o, kar ti Bog da, pa se veselja ne prevzemi, pa tudi preveliki žalosti se ne vdaj, in bodi zadovoljen, ter vedi, da Bog za vse skerbi, in kar stori, vse prav naredi. Imaš otroke, skerbno jih zredi, da

te ne bodo prehitro pod zemljo spravili; kajti pridni otroci podaljšajo življenje svojim staršem, kakor moji meni. Slabi, hudobni otroci pa materi in očetu hitro jamo izkopljejo, ter jih v černo zemljo zagernejo; se pa tudi za njimi naglo vderejo. Pač je resnična beseda, ktero poterdi vsakdanja skušnja, ki pravi: Blagi otroci so staršem častita podpora na svetu in zlata krona v nebesih. Sprideni otroci pa so staršem kervava šiba na svetu, po smerti pa jim bodo peklenske kače. Te resnice sem se deržal, in Bog mi je pri otrocih srečo dal. Čast in hvala mu bodi zato! Hvala pa tudi otrokom, ki so me radi vbogali.

„Baš je otrokom lahko vbogati, kteri imajo toliko modrega očeta, kakor jih mi imamo“! se oglasi Podgoršekov Marko. „Šibo smo v kotu imeli, ali okušati je ni bilo treba. Huje smo se bali žaliti očeta ali mater, kakor tepenim biti.“ — Kjer so otroci, mora biti šiba doma; to je stara resnica in stara pravica; kjer pri otrocih šibe strahovavke ni, tam tudi pokorščine ni“, velijo stari oče. „Oče in mati brez šibe, in pa kralj brez meča hitro zgubijo čast in oblast. Šibe pa ne sme biti premalo, preveč pa še manj, in modremu očetu bo malokdaj treba seči po šibi, ako svoje otroke le dobro izrediti zna.“

„Kdo pa te je naučil take umnosti? pobara sosed Mlakar. „Moj pokojni fajmošter, Bog bodi milostljiv njihovi duši! oni so me, ko sem se ženil, pa tudi mojo ženo prav na tanko in ojstro izpraševali iz keršanskega nauka; in ko so se prepričali, da sva zadosti podučena, so nama lepo razložili, kakšne nove dolžnosti si zakonski naložijo, in kako naj jih spolnujejo, da jim bo zakonski jarm sladek in lahka butara. Ljuba moja! so djali, ako vama Bog otrok da, veselo in hvaležno jih sprejmita. Več ko jih bo, veča bo vajna zakonska sreča. So neumni zakonski, kteri se bojijo veliko otrok, in če eno ali dvoje dobijo, se jih več pregrešno zogibajo. Kodar jagnjiče skače, da Bog tudi paše. Otroci so zakona naj drajše blago; naj vama toraj perva skerb bo, svoje otroke prav dobro izrediti. Veliko ložej pa bota otroke dobro izredila, ako jih bota po sedmero ali še več imela, kakor če bi le eno ali dvoje vama bilo.

Starši, ki edino dete imajo, ga preradi zvadijo in zmehkužijo. Vse edinčeku dovolijo, česar le poželi, strahu pa mu ne dajo, kterega kervavo potrebuje. Taki edinček zraste navadno razposajen sin, bahavna hčer, ki očetu in materi več skerbi napravi, kakor po desetero dobrih otrok. Samo to si zapomnita, ter si globoko v serce in glavo vtisnita, so dejali: Pervo dete prav skerbno in dobro odgojita. To je pri otroški reji naj imenitnejša umetnost. Bo pervo dobro storilo, bo vse druge po sebi učilo; ako se vama pervo izpridi, bodo drugi za njim potegnili; in potem vama gorje! Zato še enkrat vama rečem: Molita in skerbita, da bo pervo vajno dete vsem drugim lep in dober zgled!“

„Pač lakho Boga hvališ, seže mu sosed Boštjan v besedo, ki imaš toliko in tako poštenih otrok. Jaz imam eno samo dete, pa že to mi dostikrat glavo beli, da me skerbi, da ne bo kaj prida ž njega.“ — „Povem ti ljubi moj sosed, da več ko Bog otrok da, več tudi sreče da. Imam jih osmero in naj bi nama jih bil mili Bog še dvakrat toliko dal, bi Boga za toliko bolj hvalila,“ govorijo starček dalje. „Pri pervem ali drugem otroku sta oče in mati lahko premehka ali pa preterda. Če jih pa Bog jima več da, se izučita deco modro izrediti, ter tudi pri pervih popravita, kar sta pregledala. Veliko otrok je veliko: Pomozi Bog! in ravno toliko: Bog vam poverni! in to pa veliko izda. Imaš veliko otrok, moraš za nje veliko moliti, veliko skerbeti in pridno delati; pa tudi za toliko bolj v Boga zaupati, ki svojih nikdar ne pozabi. In to je več vredno, kakor polni hrami žita in vina. Veča ko je družina, veča je tudi ljubezen med njo; saj vsako dete ljubezen seboj na svet prinese. Ako je starši sami ne vgasnejo, ogreva vso družino, ter se razodeva pri vsaki priložnosti, veseli in žalostni. Veliko lepši je, ko oča v sredo lepe množiče svojih otrok poklekne, pa juterno in večerno molitev ž njimi opravi, kakor pa z enim samim otrokom. In kadar k mizi sedejo, ter čedno zajmejo in radi jedó, se očetu serce smejí ter za toliko bolje diši. Vsaki otrok je nova povez zvestobe in ljubezni zakonske. Oča in mati, ki veliko otrok imata, se ne vtegneta prepirati in sitnih muh pasti; še na misel jima ne pride, da bi se krušila, ker ju otroci za toliko

terdneje vežejo. Petdeset let že skupaj živiva, pa povej mi danes, ljuba moja Katarina! jeli sva si kdaj v jezi bila? — „Menim, da nama ni bilo potreba in tudi ne bo. Boga zahvaliva za vse, kar nama je dal!“ Posebno pa za najne otroke, ki bodo za naju molili, kadar naju več ne bo, so dejali stara Podgoršca.

„Dobri Bog bodi zahvaljen, poprime spet stari oče, zlasti ki je nama pridnega Janeza, pervega sina, dal, ki je nama pomagal svoje mlajše brate in sestre dobro spodrediti. Kaj ni bila taka, ljubi moj Janez?“

„Naj bi tudi taka bila, Janez pošteno očetu odgovori, vendar le perva in naj stareja resnica ostane, ki pravi: „Kakoršni starši, takošni otroci.“ Radi smo imeli ljubega očeta in dobro mater; in kar smo pa čuli in videli, smo veliko raji in ložeji storili, kakor bi nas bili še tako skerbno učili. Resnična je beseda: Besede mičejo, zgledi pa vlečejo. Nismo čuli kdaj kleti, ne lagati, ne opravljati; tako smo lahko slabih navad in grešnih napak se ovarovali. Je ktero kaj nespodobnega počelo, hitro so mati rekli: Fej te bodi! tega ne, to je gerdo! In dosti je bilo. Še dobro vem, kako ste me bili nažgali, kadar sem pri sosedu vzel mali nožek ter ga nevedoma domu prinesel. Za roko ste me gnali, da sem pipec položil na tisto mesto, kjer sem ga bil vzel. To zdravilo je za vse žive dni pomagalo ne le meni, temuč tudi mojim mlajšim bratom in sestram. Ako sem čutil ali zapazil, da bi ktero kaj slabega učinilo, hitro sem ga posvaril: Nikar tako, oča bodo hudi, mati te bodo kregali. Ovarovati otroke hudega je lahko; odvaditi pa jih razvad in hudobij je težko, večidelj celo nemogoče. Kar se Anžek privadi, tudi Anže še zna.“

„Prav imaš, povzamejo spet starček besedo. Kebri se mladih drevesic radi lotijo ter jih oglodajo; slabe navade pa pokvarijo male otroke, ako jih starši skerbno ne otrešajo. Otroci odrastejo svojoglavni in termasti, ako jim dopustiš, da te ne vbogajo; da jim po trikrat rečeš, preden kaj storijo. Termaste otroke boš imel, ako jih zasramuješ, psuješ; ali eno preveč božaš in gladiš, drugo pa zaničuješ in gerdo ž njim ravnaš. Tudi dete čuti, kaj je prav ali ni prav, ter se

ti bo hitro vstavilo, če vidi, da mu delaš krivico. — Otroci odrastejo togotni, ako jim dopustiš, da druge tepejo ali jih ti tepeš, da bi režeče dete vtolažil. Še kamna ne smeš vdariti, nad kterim se otrok spodtakne. Se otrok kuja, ne stori mu po volji; naj se izkuja in te poprosi. Kujanje večidelj ozdravi brezovo ali leskovo olje; pa tudi jezo prežene. — Otroci postanejo neredni, ako jim daš, da vse križem ležati pustijo. Ne pospravljaj ti za njimi, in ne reci drugim pospravljati; sami naj si svoje reči vredijo. — Otroci bodo lahko izberljivi, ako jim jedila bolj zabeliš, kakor drugi družini. Ne hvali jim nobene jedi, zlasti ne, s kterimi jim postreči ne moreš. Otrokom smetane ali druge sladkarije dajati, se pravi lizune rediti ter jim želodec in vest pačiti. Taki slinovi sladkosnedeži so naj hujša vjima pri hiši; vse mora pred njimi zaklenjeno biti. — Pa še hujši so ošabni, nečimerni otroci, kakoršne posebno bedaste matere rade zredijo, ker jih nespametno hvalijo, jih šopirijo, da druge zaničujejo, čez ramo, po strani pogledujejo, ki niso tako lepo oblečeni. Tako lepotičenje otrok je naj hujši davek, ki ga večidelj avšaste matere ubogim gospodarjem celi hiši nakladajo, da je za zjokati. — Ne daj otrokom zapovedovati. Kdor premlad zapoveduje, drugih vbogati ne zna, in postane naj hujši trinog svojih ljudi. Otroci naj molčijo, kadar stareji govorijo; drugim v besedo segati, ni pošteno, ni lepo. Ne hvali in ne povzdiguj svojih otrok. Prav je otroku čast kazati, naj se za njo poganja; pa je tudi potreba otroku previsoko glavo vklanjati, da si je sam ne vlomí. — Naj hujši zapravljivci so pijanci, ki so večidelj tudi nečistniki. Še zdaj me serce zaboli, če slišim očeta ali celo mater otroka siliti, rekoč: Le pij, le pij, da boš bolj močen. Vino ni za otroke. Kdor v mladih letih preveč vina popije, njemu mora na stare dni voda dobra biti.“

Takih in še več lepih naukov za zakonske so povedali sivi stari Podgoršek. Dolgo so kramljali, veselo se kratkočasili. Poslednjič sosed Tomaž kupice nalije in zdravico napije, rekoč: „Poštena tovaršija! Veliko zlatih naukov smo danes slišali od našega zlatega ženina, ki nam je pravil, kar je sam skusil toliko let svojega slavnega življenja. Da so starega moža nauki zares dobri, pričajo pošteni sinovi in hčere,

unnki in unučice srečnih staršev, ki sta lepo starost svoje druge poroke včakala. Naj velja moja napitnica na zdravje našega starega ženina in njegove častite neveste, pa tudi vseh poštenih svatov in sosedov. Daj Bog vsem otrokom takih staršev, pa tudi staršem takih otrok! Daj nam vsem tolike srečne starosti včakati, po tem časnim življenju pa v nebeško svatovšino priti, in se tam vekomaj veseliti!“

Tako so zdravico popili in vzeli slovo. Otroci in unuki pa starčikom roko kušnejo in za očetov blagoslov prosijo. Častitljiv starček v sredi svojih stoji in njegovi okrog njega klečijo. On svoje roke povzdigne, ter vse svoje z ginjenim sercem blagoslovi, rekoč: „Vsegamogočni, večni Bog blagoslovi vas, moje ljube otroke na duši in na telesu. Milost Božja naj čez vas rosi, in mati zemlja naj vam obilno rodi, na žitnem polji, kakor v vinskih goricah! Angel Božji naj varuje vaše poštenje, vam ohrani tudi premoženje, ki vam ga mili Bog da. Daj vam Bog doživeti veselih in starih dni, po smerti pa meni in vam veselje nebeško! Pokopljite svojega očeta in mater pošteno, kadar vas bova zapustila; lepo se med seboj imejte, kadar naju več ne bo. Molite za naju; tudi mi dva bova za vas molila, da vsi srečno v nebesa pridemo, kjer ne bo niti starosti, niti smerti, ampak večno veselje. Večna čast in hvala bodi za vse Bogu Očetu, Sinu in Duhu svetemu, na vse vekomaj!“ Vsi odgovorijo: Amen. Amen.

UNIVERSITETNA BIBLIOTEKA LJUBLJANA

